

~~14 pp~~

14 pp 41 11 13

V
SANC

EX SEL

ET PROBAT

DOXIS PATRIB

per V. P. ZACH

Carthusianum fide

NUNC verò rece

recognita; ac hact

NEIRA, S. Socie

delideratis,

st

V. P. CORNE

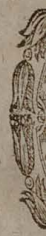
CAR

TOMV

Comple

IVLII, AVGV

Cum

COLON

Sumptibus

ANN

cum gratia

Ex Libris Patris

VITAE
SANCTORVM,
EX SELECTISSIMIS
ET PROBATISSIMIS ORTHO-
DOXIS PATRIBVS, PRIMVM QVIDEM
per V. P. ZACHARIAM LIPPELOO
Carthusianum fidei-Compendio conscriptæ:
NUNC verò recens Recensitæ, exactissimè
recognitæ; achactenus tam ex R. P. RIBADE-
NEIRA, S. Societatis IESV, quàm aliundè
desideratis, affatim locupletatæ:

Studio & labore

V. P. CORNELII GRASII ITIDEM
CARTHUSIANI.

TOMVS TERTIVS.

Complectens Sanctos Mensum

IVLII, AVGVSTI, ET SEPTEMBRIS.

Cum licentia Superiorum.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Sumptibus Bernardi Gualtheri.

ANNO M. DC. XVI.

Cum gratia & privilegio Sac. Caes. Maiest.

Ex libris Patris Etiani Canalati prope Vancou.

FACULTAS PLENARIA:

A

REVERENDO IN CHRISTO

P. D. BRVNONE D'AFFRINGVES,
Sacri Ordinis Carthusiensis Moderatore
Primario: Fr. Cornelio Grasio
concessa.

VENERABILIS in Christo Pater.
QVAE de libris tuis in lucem eden-
dis scribitis; tenore praesentium, vobis li-
centiam facimus, ea edendi: Iuxta formam
Ecclesiae consuetam. VALETE IN DOMI-
NO: qui tibi, & nobis per preces tuas bene-
dicat. CARTHVSIAE, Die Septima
Septembris 1615.

VESTER in DOMINO Confater
Fr. BRVNO: PRIOR
CARTHVSIAE.

APPROBATIO.

VITAE SANCTORVM a Fr. CORNE-
LIO GRASIO, CARTHVSIAE Co-
loniensis Alumno, nunc denuo magno labore reco-
gnita; diuersis locis emendatae: Virarum etiam ali-
quot accessione auctae; ad DEI Gloriam; ad
SANCTORVM Laudem; ad legentium adifica-
tionem: vtiliter recudentur. COLONIAE
AGRIPPINAE, 20. Ivnii 1616.

Henricus Francken Sierstorpfius
S. Theologiae Doctor; Regens
Gymnas. Laurent. librorum
Censor.

REVE-

REVERENDO IN CHRISTO

DOMINO, D

NERO, A

Philipp

credulitia penè, ob-
cellentiam, haud pau-
humana sapientia to-
vix sufficit debitis co-
hendere, quantominus
delineare poterit, &
quippe refugii notit-
dulcedinis coelestis,
tas apud Altissimi mu-
dilexere & coluere i-
qui que cum Regio-
nis honorificati sunt a-
patus eorum: Memori-
frabunt.

Ad rem porro m-
cum & in hoc & in
extent: pauca quaed-
rasse sufficet. Prim-
clauiger D Petrus;
a Christo primatu
quedam & insigni-
Illam nimirum, de qu-
In plateas, inquit, ei-
Huius & gratias, vt

NARIA:

CHRISTO
FRINGVES,
Moderatore
Grasio

Christo Pater.
in lucem eden-
tium, vobis li-
: Juxta formam
ETE in DOMI-
precres tuas bene-
, Die Septima

OMINO Confrater
NO: PRIOR
HVSIAE.

TIO.
m à Fr. CORNE-
RTHVSIAE Co-
magno labore reco-
Vitarum etiam ali-
EI Gloriam; ab
lègentium adifica-
COLONIAE
I 1616.

en Sierstorpffius
Doctor; Regens
rent. librorum

REVE-

REVERENDISSIMO
IN CHRISTO PATRI AC
DOMINO, D. SASBOLDO VOS-
MERO, ARCHIEPISCOPO
Philippensi dignissimo; S.

Deo sunt stupenda Omnipoten-
tis Dei magnalia, Præsul am-
plissime, quibus electos suos, etiã
luteo hoc ergastulo conclusos,
in terris olim mitificavit, vt
an condignè ea conscribenda,
donnulla perplexa valdè prima
fronte cum appareant: tum in-
credibilia penè, ob mirabilium altitudinem & ex-
cellentiam, haud pauca sanè videntur. Et quidem si
humana sapientia temporariam illam claritatem
vix sufficit debitis coloribus depingere, & compre-
hendere, quantominus ipsam æternam perfectione
delineare poterit, & intellectu capere? Humanam
quippe refugit notitiam, quam magna multitudo
dulcedinis cœlestis, quanta gloria, quantaque digni-
tas apud Altissimum præparata sit his, qui eum hic
dilexere & cõluere in veritate. Vnde meritò fidelium
qui quæ cum Regio Psalte exclamet: *Mihi autem ni-* *Psalm. 136.*
mis honorificati sunt amici tui: nimis confortatus est princi-
patus eorum: Memoriam abundantie suauitatis tue eru- *144.*
fabunt.

Ad rerũ porro mirabilium exēpla quod attinet,
cũ & in hoc & in reliquis Tomis innumera penè
extent: pauca quædam ex præcipuis hic commemorasse
sufficiet. Primus igitur sese offert cœlestis aulae
clauiger D Petrus; qui sicut inter omnes Apostolos
à Christo primatu est auctus, ita etiam præclariora
quædam & insigniora ab eo miracula edi concessit;
Illa nimirum, de quibus hæc in Actis S. Euangelista;
In plateas, inquit, eiciebant infirmos, & ponebant in le- *Act. 5.*
stulis & grabatis, vt veniente Petro, saltē vmbra illius

DEDICATORIA.

obumbraret quenquam illorum, & liberarentur ab infirmitatibus suis. Et post pauca; *Afferentes egros & vexatos à spiritibus immundis: qui curabantur omnes.* Hinc sanè vnius fuisse Petri curare languentes vmbra corporis, luce meridiana clarius elucet: Si namque ceterorum Apostolorum vmbra id prestisset, quid tanta compressio in exponendis infirmis; quos Petri transeuntis vmbra curaret? Porro si tunc opem ferre poterat vmbra corporis, quantò magis nunc plenitudo virtutis? Si tunc supplicantibus proderat aura quædam pertranseuntis, quanto magis gratia nunc permanentis: Quid dicam de sacris eius vinculis, quæ velut nobilissimæ victoriæ gloriosa tropheæ, omnium ferè sanctorum Patrum egregijs celebrata præconijs, in Ecclesia sunt perpetua memoria cōsecrata: Et quidem meritò. Si namq; quædam species vacuæ imaginis habere potuit in se vim salutis; quantò magis de corpore meruerunt attrahere salubritatis, ferro pondere sacris impressa membris vincula passionis? Optimo itaque iure per omnes Christi Ecclesias, auro pretiosius multò habetur ferrum illud pœnalia vinculorum; quod sanè olim ad eò illustribus miraculorum signis diuina virtute fuit glorificatum: vt vscatissimum fuerit Romanis Pontificibus, præstantissimi muneris loco; aliquid ex eiusdem limatura ad insigniores personas mittere.

Occurrit secundo locogentium Doctor D. Paulus; cuius admirandas operationes Euangelista paucis perstringens; *Virtutes*; ait, *non quaslibet faciebat Deus per manū Pauli; ita vt etiā super languidos deferrentur à corpore eius sudaria & semicinctia: & recedebant ab eis languores, & spiritus nequam egrediebantur.* Optimè sanè haud communes ac passim fieri solitas has appellat virtutes S. Lucas, quæ per sudaria & semicinctia cum Pauli corp⁹ tetigissent, Ephesi edebantur. Mirari namque visus est & ipse Dominus, subsequenti & eū cōprimenti turbæ, quando vestis suæ fimbriæ tactu, sensit ex se virtutem exisse, ac rogans dixit; *Quis me*

Aug. ser. 29.
de Sanctis.

Calend. Aug.

Greg. Papa
libr. 1. epist.
6. & lib. 6.
epist. 23.

Act. 19.

Luc. 18.

DE

teigit? Quin & mai
quæ non veltum
tium, sed eorum qua
fissent tactu edite su
Dominus dixerit: *qu*
& ipse faciet, & maior

Apparet sanè in
mabus fidelium ope
le suis charismatibus
ea virtute sanctificari
exercentia superflu
gratia; quæcumq; ill
fundi; & ea quidem
bus imperans, dem
tat & supra naturæ
sanitati; quemadmod
Pauli diximus; quæ
curabant, & prauros

Hinc ceteræ tam C
postoli exemplo &
liquiarum in Eccle
dem: quæ ab Euang
raculis comprobant
simum est; vt non
sit, si exemplo Hæ
te Euangelista, ta
sanabantur, atque
Pauli, ac ceterorum
reliquias petat: vt
illi olim sunt fide
giomachus eò tem
non dicam, Christi
semicinctia, veri
factas reliquias nu
malis demonibus
modo eadem suda
etiam aliorum pl
in illorum gestis vi

DEDICATORIA.

petigit? Quin & maiores hæ virtutes videri poterant, *Matth. 9.*
quæ non vestium tunc corpori Apostoli inhæren- *Marc. 5.*
tium, sed earum quæ aliquando Pauli corpori adhæ-
sissent tactu editæ sunt; vt meritò de suis olim ipse
Dominus dixerit: *qui credit in me, opera quæ ego facio, Ioan. 14.*
& ipse faciet, & maiora horum faciet.

Apparet sanè in his stupèda Spiritûs sancti in ani-
mabus fidelium operatio; adeò vt quancumque il-
le suis charismatibus perfuderit, non tantum illam
ea virtute sanctificari; verum etiam redundantia &
excrefcentia superfluentis mensuræ ac exuberantis
gratiæ, quæcunq; illi inhærent, diuina virtute per-
fundi; & ea quidem, quæ terrenis pariter ac cœlesti-
bus imperans, demones cruciet, & in fugam conuer-
tat; & supra naturæ vires morbo languentes restituat
sanitati; quemadmodum de sudarijs & semicinctijs
Pauli diximus; quæ à corpore eius delata, languores
curabant, & prauos demones abigebant.

Hinc certè tam Christi Domini, quàm Pauli A-
postoli exemplo & auctoritate, cultum sacrarum re-
liquiarum in Ecclesia institutum, stabilitum, eun-
demque ab Euangelistis scriptis testatum, atque mi-
raculis comprobatum, initium sumpsisse exploratis-
simum est; vt non sit qui iurè calumniam facere pos- *Luc. 8.*
sit, si exemplo Hæmorrhøissæ, & aliorum, qui, testan- *Matth. 9.*
te Euangelista, tangentes eandem Domini fimbriam *Marc. 5.*
sanabantur, atque Ephesiorum credentium, Christi, *Marc. 6.*
Pauli, ac cæterorum Sanctorum, quisque fidelium
reliquias petat: vt ex illis hauriat illam gratiam, quam
illi olim sunt fide præuia consecuti. Si verò quis Ha-
giomachus eò temeritatis & procaciæ procedat, vt,
non dicam, Christi vestis oram, ipsa Pauli sudaria &
semicinctia, verum aliorum in cælis regnantium
sacras reliquias nullius virtutis habeat, sanè in eo
malis dæmonibus peiorem sese exhibebit, qui non
modò eadem sudaria Pauli ac semicinctia, verum
etiam aliorum plurimorum sanctorum (vt passim
in illorum gestis videre est) reliquias exhorrescentes,

DEDICATORIA.

admotā reliquijs, tantam operandi miracula vim cō-
sueuere, sed & ipse puluis & situs, quo (vt accidit) Sā-
ctorum sepulchra quandoque obducuntur, vel etiam
circumasparguntur, eadem virtute præditi fuere. Fi-
dem horum integram faciunt Patres serè omnes; &
inprimis *a* Gregorius Nyssenus; qui de eiusmodi cō-
suetudine pulueris colligendi hæc ait: *Si quis puluerē,*
quo conditorium, vbi martyris corpus quiescit, oblitum est,
auferre permittat, pro munere puluis accipitur: atque tan-
quam res magni pretij condenda terra colligitur.

*a In Orat. in
laudē Magni
Theo.*

De frequentibus autem, eximisque miraculis ex
collecto puluere circa Sanctorum sepulchra iacente,
diuina virtute fieri solitis, verax extat testis *b* Grego-
rius Papa; qui fideli certaqué attestacione refert, ex
puluere collecto ex altaris crepidine, mortuum esse
reuocatum ad vitam. Complura quoque id genus,
& de his quæ ipse expertus est, scribit *c* Gregorius Tu-
ronensis.

*b Lib. 3. dial.
c. 17.*

*c Lib. 2. de
mirac. S.*

Sed enim eandem virtutem in exigua parte reli-
giarum martyris, quæ in toto sit corpore, inesse,
experimento testatur *d* Gregorius Nazianzenus; vbi
hæc dicit de sanctis martyribus: *Quorum, inquit, cor-*
pora idem possunt quod animæ: siue manibus contrectentur,
siue honorètur; quorum vel solum sanguinis gutta, aut exi-
gua passionis signa, idem possunt quod corpora. Et e alibi: Est e In Cygnæis
adeo frequens horum luctæ certaminumque veneratio; vt de animi
exiguus puluis, aut reliquie veterum osium, totius ad ho-
minem sufficiant: & nonnullorum saltem appellationem,
reliquiarum omninè expertem, scio certis locis inditam esse
pro toto martyre; quæ tamen eandem vim obtinuerit. O re
prodigiosam! salutem affert sola recordatio.

*Mart. c. 1. &
alibi.*

*d Orat. 1. in
Iulian.*

*e In Cygnæis
submiss.*

Et quidem inde euenit, vt corpus vnius mar-
tyris in plures interdum partes diuidi soleret, re-
condique in diuersis altaribus; quæ sepulchra
sunt martyrum. Inde & fortasse accidit, vt cum v-
nius eiusdemque martyris diuersis in locis reli-
quæ conditæ haberentur, & æquæ ac si integrum
corpus vbiq; horum locorum conditum esset, ea-

DEDICATORIA.

dem miracula sint operata: vnus eiusdemque martyris corpus diuersis in locis haberi dicatur. Tolerabilis error; cui non hominum impostura: sed exuberans diuina largitas præbuit occasionem; dum quodd ob virtutis præstantiam diuersis in locis sit vnus eiusdemque martyris erecta memoria, vel excitatum sepulchrum: quisque apud se corpus illius haberi est opinatus.

Quandoquidem ergo præpotenti Deo placuit electorum suorum non modo corpora, reliquiasque, sed & communia quæuis ipsdem admota, vilissimaque eorum tumulis inahærentia (vt puluerem & situm) tot tantisque salutiferis glorificare signis, vt quanta iam beatitudine eorum animæ in cælis fruuntur, liquidò attestaretur, quidni nos eos utiq; ipsos ibidem iam triumphantes, tanquam promptissimos apud Omnipotentem intercessores ac potentissimos deprecatores fiducialiter adeamus, atque eorum suffragia imploremus: Faceffant itaque aduersariorum cõmentia, Patrum a testimonijs abundè passim diluta, meritoque sibi congratuletur Christianus ac Catholicus Orbis de SS. Reliquiarum abundantia; cum quotquot singulorum reliquijs exornatas, singulis dicatas possideat Basilicas, totidem reuera habeat & in cælis patronos eximios: & in terris protectores

a Apud Rob.
Bellar. tom.
1. Controu. 7.
Lib. 1. 2. & 3.

b Rom. 32. in
ep. ad Rom.

Lib. 3. Carm.

c Petrus.
d Paulus.

validissimos. Comprobat id ipsum D. b Chrysostomus, cum Romam sepulchris B. Apostolorum Petri & Pauli munitam asseuerat dicens: *Hoc corpus* (nimirum Pauli) *plebem hanc munit; quod quauis turri, innumerisque menibus ac vallis est tutius; & cum ipso corpus etiam B. Petri.* Simile & Venantius Fortunatus, Christianus, nobilis poeta inter alia.

c *Hic petra firma manens. d ille architectus habetur;*
Surgis in his templum: quo placet ara Deo.
A facie hostili duo propugnacula præsum;
Quos fidei turres: Vrbis caput Orbis habet.

Sanè quàm hæc de protectione vrbis Romæ sint vera, cum innumera penè vtriusque seculi extent exempla,

DED.

pla, vnum B. Grego
testimonium, ex his
nim scribit ad Rusti
Romam veniret: si g
datis, sollicitè debetis aff
Principis in hac vrbe pi
ne populi, & sine adiuto
ille si Deo auctore serua
solumus, de Sanctis
mos: Nos inquit illos
& candelabra, haud im
Ecclesiam sicut columen
cui scopuli vndarum sp
luminaria tenebras im
nihil verius, post Iesu
stum (quem semper
moderatores ac de
temus) de Patronis
dici queat, nullus
& rerum varietates

Ceterum cum
rebus præclare ge
Præful. Reuerendi
studiosè recogniti
datum, plurimum
R. T. P. multa ra
potissimum incita
canum virtutum
intantum sunt co
decantandis hic n
dem claritudine n
fex Maximus R. V
dram cõscendere
gregia quæque sit
quo hoc munere
mum tibi congru
Dominus nos
Pontificum, ac to

DEDICATORIA.

pla, vnum B. Gregorij Romani Pontificis sufficiat *Lub. 7. ep. 33.*
 testimonium, ex his quæ experimento didici; sic enim scribit ad Rusticianam Patriciam: rogans vt Romam veniret: Si gladios (inquit) Italia bella formidatis, sollicitè debetis aspicere, quanta B. Petri Apostolorum Principis in hac vrbe protectio est, in qua sine magnitudine populi, & sine adiutorijs militum, tot annos inter gladios illæsi Deo auctore seruamur. Idē ferē memoratus Chrysostomus, de Sanctis Martyribus Iuuentino & Maximiano; Nos (inquit) illos & columnas & scopulos, & turres, & candelabra, haud immeritò dixerimus. Christi etenim Ecclesiam sicut columnæ sustinent; sicut turres muniant; sicut scopuli vndarum spiritualium assultus repellunt, sicut luminaria tenebras impietatis discutiunt. Quam autem nihil verius, post Iesum Christum redemptorem nostrum (quem semper & vbique supremum omnium moderatorem ac defensorem agnoscimus ac profiteamur) de Patronis huius inclytę vrbs ac Dioceseos dici queat, nullus non prudens inter tot discrimina & rerum varietates indies facillè aduertit.

Cæterum cum Tertio huic Tomo de Sanctorum rebus præclarè gestis, patronus adsciscendus esset, Præsul Reuerendissime: ad offerendum eum, (iam studiosè recognitum, innumeris penè locis emendatum, plurimumque auctum) ac commendandum R. T. P. multæ rationes cum me impellerent, tum potissimum incitauit splendor insignium ac heroicarum virtutum tuarum; quæ toti orbi Catholico intantum sunt conspicuæ: vt non mihi opus sit iisdē decantandis hic multum immorari. Sed enim earūdem claritudine mirificè delectatus Clemens Pontifex Maximus R. V. P. sublimē illā Pontificālē Cathedralē cōscendere voluit: quippè qui nisi summa & egregia quæque sibi de T. R. P. polliceatur; vnde & ex quo hoc munere honorē istum meritis tuis dignissimum tibi congratulor ex intimo sanè cordis affectu.

Dominus noster IESVS CHRIS T V S Princeps Pontificum, ac totius Ecclesiæ caput, quæ tibi pro in-

Tom. 3. hom.
habita ipsorū
die Natali.

DEDICATORIA.

numeris subitis periculis, ac immensis pro eadē ex-
antlatis laboribus, incomprehensibilia aeternaque
præmia præparauit, vestros pios conatus ad sui no-
minis maiorem gloriam, multoties salutem etiam
atque etiam prosperet, secundetque iugiter. Coloniae
Agrippinae Monasterio nostro Carthusiensi, Anno
à partu virgineo, supra sesquimillesimuma centesimo
tertio, postridiè Assumptionis gloriosissimæ Deipa-
ræ Virginis MARIAE.

Reuerend. V. P.

Obseruantissimus in Christo

Fr. Cornelius Grasius.

INDEX

IND

Idus.

Dies.

Idus.

Idus.

September

INDEX SS. TERTIO HOC TOMO CONTENTORVM.

A.

Menses.

Dies.

Iulius.

Augustus.

September

3	A Natolij Episcopi Laodicensis.	51
9	Anatolie virginis & martyris	115
10	Amelberge vidue.	123
15	Athanasij Episcopi Neapolitani.	172
17	Alexij Confessoris	185
19	Arsenij Eremitæ.	200
23	Apollinaris Ravennatis Episcopi	241
26	Anne Matris B. Mariæ.	269
30	Abdon & Sennes Martyrum.	303
3	Apr. n Episcopi	339
5	Afræ martyr.	362
7	Alberti Carmelitæ.	372
14	Athanasie Abbatisse.	429
15	Assumption. Solemn B. Mariæ.	433
	Arnulphi Episcopi Suefionensis.	439
16	Arsacii Confessoris.	446
	Arnulphi Episcopi Metensis.	450
18	Agapiti martyris	478
19	Andree & sociorum martyrum	485
22	Audoeni Episcopi Rothomagensis.	539
25	Aredij Abbatis	556
26	Alexandri militis & martyris	570
28	Augustini Episcopi Hipponensis.	601
31	Aidani Episcopi	631
3	Aligulphi & sociorum martyrum	657
4	Andomari Episcopi Morinen.	732
12	Autonomi martyris	784
13	Amati Episcopi Senonensis	811
	Amati Presbyteri & Abbatis	805
15	Aichardi Abbatis	874
16	Abundij & sociorum	883
	B.	
14	Bonauent. Cardin. & Episc. Abba. Mino.	159
23	Brigitte vidue	251
	Basil.	

INDEX

<i>Menses</i>	<i>Dies.</i>	I N D E X	
Iulius.	5	Basilice B. Marie ad Nives	369
	19	Bertulphi Abbatis	494
Augustus.	20	Bernardi Abbatis	502
	25	Bartholomei Apostoli	545
	30	Bononij Abbatis	625
September	5	Bertini Abbatis.	687
		C.	
	1	Carilephi Abbatis	1
	8	Chiliani Episcopi & martyris.	96
Iulius.	9	Cyilli Episcopi & martyris.	114
	10	Canuti Regis & martyris	124
	24	Christine virginis & martyris	255
	25	Christophori martyris	264
	29	Callinici martyris	292
	8	Cyriaci, Sismij ac sociorum martyrum	388
Augustus.	12	Clare virg. Ord. Clarissarum initiatricis	408
	13	Cassiani Brixienfis Episcopi & martyris.	420
	23	Claudij, Asterij ac sociorum martyrum	537
	27	Cesarij Episcopi Arelatenfis	571
	4	Candidæ iunioris Neapolitane	681
	8	Corbiniani Episcopi Frisingensis	720
September.	14	Cornelij Pape.	842
	14	Cypriani Episc. & martyris	847
	26	Cypriani & Iustine martyrum	976
	27	Cosme & Damiani martyrum & socior.	983
	28	Charitonis confessoris.	1000
		D.	
Iulius.	8	Disibodi Episcopi	108
Augustus.	4	Dominici Confessoris	343
	29	Decollationis S. Ioannis Baptiste.	612
September	1	Duodecim fratrum Aforum	635
	9	Dorothei & sociorum	729
		E.	
	1	Eparchij Abbatis.	25
Iulius.	6	Esaie Prophete	57
	13	Eugenij Episc. Carthag.	152
Augustus.	1	Eusebij Episcopi Vercellen.	323
	1	Ethelvoldi Episc. Ffintoniensis.	328
		Eu-	

<i>Menses.</i>	<i>Dies.</i>
Augustus.	12
	25
	1
	5
	6
	7
	14
September	16
	20
	22
	27
	3
Iulius.	10
	18
	31
	1
Augustus.	30
September	18
	6
Iulius.	2
	3
Augustus.	1
	16
	2
September	2
	2

369
 494
 502
 545
 625
 687
 1
 96
 114
 124
 255
 264
 292
 388
 408
 420
 537
 571
 681
 720
 842
 847
 976
 983
 1000
 108
 343
 612
 635
 729
 25
 57
 152
 323
 328
 411

Menses.
 Augustus.

September

Iulius.

Augustus.

September

Iulius.

Augustus.

September

Dies.

SANCTORVM.

12	Euplij Diaconi & Martyris.	417
25	Eusebij ac sociorum martyrum	547
1	Egidij Abbatis	646
5	Endoxij ac sociorum martyrum	690
6	Eleutherij Abbatis.	695
7	Enortij Episcopi Aurelianensis	704
14	Exaltationis sancte Crucis solemnitas	837
16	Edithæ virginis	890
	Euphemie virginis & martyris	893
20	Eustachij, vxoris eius ac filiorum marty.	934
22	Emmeranni Episcopi & martyris	660
27	Eleazari Comitis.	987
	F.	
3	Felicitis presbyteri & sociorum martyrum.	48
10	Felicitatis ac filiorum martyrum.	190
18	Frederici Episcopi Traiectensis & marty.	190
31	Fabij martyris	304
1	Friardi Reclusi	321
	Felicitis apud Gerundam marty.	328
30	Fiacri Eremitæ	621
	Felicitis & Adaucti.	623
18	Ferreoli marty.	917
	G.	
1	Galli Aruernorum Episcopi	8
6	Goaris Presbyteri	59
1	Godoleue martyris	63
29	Gulielmi Episcopi Briocensis.	298
31	Germani Episcopi Antistodorenfis.	305
11	Gaugerici Episcopi Cameracensis.	403
19	Goerici Episcopi Metensis.	920
25	Genesij martyris Arelatensis	550
	Genesij martyris Romani	552
	Gregorij Episcopi Vltraiectensis.	555
27	Gebehardi Episcopi Constantiensis.	588
27	Georgij Diacon & sociorum Martyrum.	597
	Guidonis Confessoris	780
	Gerardi Episcopi & martyris.	971

<i>Menses.</i>	<i>Dies.</i>	INDEX	
Iulius.	11	Hildulphi Episc. Treuirens.	113
	14	Henrici secundi aliàs Primi Imperatoris	163
	20	Hyacinthi martyris	267
Augustus.	13	Hippolyti ac sociorum martyrum	421
	16	Hyacinthi confessoris.	456
	18	Helene matris Constantini Imperatoris	479
September	25	Hunegundis virginis	559
	7	Amniberti Confessoris.	697
	17	Hildegardis Abbatissæ	908
	30	Hieronymi Presbyteri Doctoris Ecclesie	1015
	7	Illidij Episcopi	82
Iulius.		Ioannis Episcopi & martyris.	141
	11	Ioannis Gualberti Confessoris	134
	15	Iacobi Nisibite Episc.	168
Augustus.	18	Iustæ & Rufine martyrum	199
	25	Iacobi Maioris Apostoli	256
	3	Inuentio S. Stephani martyr.	337
	6	Iusti & Pastoris Martyrum.	370
	28	Iuliani martyris	603
	2	Iusti Episcopi	653
September	4	Idæ coniugate	677
	9	Ioannis, Petri, Dorothei ac sociorum mart.	773
	14	Ioannis Chrysostomi Episc.	815
	19	Ianuarij Episcopi ac sociorum martyrum	928
	22	Ioannis Abbatis Reomaens.	966
Iulius.	8	Landrade virginis.	104
	12	Leonis Abbatis.	149
	23	Liborij Episc.	248
	29	Lupi Episcopi Trecentis	294
Augustus.	17	Liberati & socior. martyrum	461
	19	Ludouici Episcopi Tolosani	490
	25	Ludouici Francorum Regis	563
September	1	Lupi Episcopi Senonensis	641
	16	Luciæ & Geminiani martyrum.	879
	17	Lamberti Episcopi & martyris	899
	28	Liobæ	1004
	2	Monegundis coniugate.	36
	19	Macrinæ Iunioris virginis.	210
		Mar-	

<i>Menses</i>	<i>Dies.</i>
Iulius.	20
	22
	30
Augustus.	17
	19
	29
	4
September	10
	13
	14
	21
	22
	29
Iulius.	12
	28
Augustus.	27
	8
September.	10
	10
	35
	2
Iulius.	2
	2
	2
	2
	2
Augustus.	17
	20
September	2
	2
Iulius.	10
	10
	2

113
 Imperatoris 163
 267
 421
 456
 Imperatoris 479
 559
 697
 908
 Imperatoris Ecclesie 1015
 82
 141
 134
 168
 199
 256
 337
 370
 603
 653
 677
 Imperatoris 773
 815
 928
 966
 104
 149
 248
 294
 461
 490
 563
 641
 879
 899
 1004
 36
 210
 Mat-

Menses	Dies.	SANCTORVM.	
Iulius.	20	Margarete virg & mart.	213
	22	Mariae Magdalene.	223
	30	Maxime & sociarum martyrum	301
Augustus.	17	Mamantis martyr.	462
	19	Mariani Eremitae	489
	29	Mederici Abbatis	610
	4	Marcelli Martyris.	674
September	10	Menodorie & sororum mart.	743
	13	Mauritij Episcopi Andegauensis	798
	14	Materni Episcopi Treurenensis	839
	21	Matthaei Apostoli	946
	22	Mauritij & sociorum martyrum.	984
	29	Michaelis Archangeli	1011
Iulius.	12	Naboris & Felicis martyr.	147
	28	Nazarij & Celsi mart.	288
Augustus.	27	Narni primi Bergomensis Episcopi	581
	8	Natiuitas B. Virg. Mariae	717
	10	Nemesiani ac sociorum mart.	737
September.	10	Nicolai Tollandini	755
	55	Nicetae mart.	872
	2	Othonis Episcopi Bambergensis.	41
Iulius.	5	Osvaldi Regis Anglorum	364
	2	Procesi & Martiniani martyr.	33
	8	Procopij martyris	89
	18	Philastrij Episc.	196
	21	Praxedis virginis	222
	22	Platonis martyris.	230
Augustus.	27	Pantaleonis martyris	275
	10	Polychronij Episcopi ac sociorum mart.	389
	17	Pauli & Iuliane martyr.	472
	20	Philiberi Abbatis.	487
	21	Priuati Episc. & mart.	531
	29	Quiraci Anachoretae	1008
Iulius.	1	Romoldi Archiep. & martyris	11
	6	Romoldi Episcopi ac sociorum martyrum.	71
	10	Ruffinae & Secundae mart.	126
	16	Raineldis virg & mart.	181
	23	Romulae virg.	239
		Rade.	

<i>Menfes.</i>	<i>Dies.</i>	<i>INDEX SANCTORVM.</i>	
<i>Augustus.</i>	13	<i>Radegundis Regine</i>	424
	16	<i>Rochi Confessoris</i>	448
	18	<i>Rainaldi Episcopi Rauennatis.</i>	482
<i>September</i>	3	<i>Remacii Episcopi Traiectensis</i>	669
		<i>S.</i>	
<i>Iulius.</i>	2	<i>Syvithuni Episcopi Vintoniensis</i>	38
	27	<i>Septem Dormientium</i>	270
	1	<i>Sophie & filiarum eius martyrum</i>	315
<i>Augustus.</i>	2	<i>Stephani Pontificis & martyris.</i>	333
	9	<i>Secundiani & sociorum martyrum</i>	385
	10	<i>Sixti & Laurentij martyrum.</i>	390
	11	<i>Susanne & aliorum mart.</i>	397
	20	<i>Stephani primi Hungarorum Regis</i>	522
	22	<i>Symphoriani mart.</i>	532
	23	<i>Sydonij Aruernorum Episcopi</i>	535
<i>September</i>	29	<i>Sabine mart.</i>	620
	3	<i>Seraphie virg & mart.</i>	665
	7	<i>Sozontis</i>	701
	7	<i>Stephani Carthusiani Episcopi Diensis</i>	210
	10	<i>Saluij Episcopi</i>	747
<i>Iulius.</i>	12	<i>Syri & Iuentij Episc.</i>	783
		<i>T.</i>	
	1	<i>Theodoric Abbatis</i>	22
<i>September</i>	10	<i>Theodardi Episc. & mart.</i>	751
	11	<i>Theodore Alexandrine</i>	761
	19	<i>Theodori Archiep. Cantuariensis.</i>	922
	23	<i>Teclæ virg. & mart.</i>	969
<i>Iulius.</i>		<i>V.</i>	
	2	<i>Visitatio B. Mariæ Virg.</i>	28
	4	<i>Vdalrici Episcopi Augustani.</i>	53
	7	<i>Vvillibaldi Episc.</i>	83
	20	<i>Vvulmari Abbatis</i>	217
<i>Augustus.</i>	22	<i>Vvandregisili Abbatis.</i>	234
	1	<i>Vinculorum D. Petri festum</i>	313
	7	<i>Victoricij Episcopi Rothomagensis</i>	378
	14	<i>Vvrensfredi Confessoris.</i>	432
<i>September</i>	3	<i>Victorini Episcopi & mart.</i>	685
	28	<i>Vvenceslai Ducis Boemie & mart.</i>	993
<i>FINIS.</i>			

IV

VITA S. CAR

* Madoalensis; E

Laurentium Suri

Childeberti E

regnanti

EA
Aqu
dus,
Chr
prop
inci
Iudicis constringere,
& vaniloquia declina
plationi iugiter vacan
parentes, eum religio
na ac sacris mysterijs
singulos dies arare,
increfcent, tantarum
tum charismatumque
redderetur amabilis,
ciendus. Vnde metue
tionis quandoque in
tiam quatenus mor
ne beatitudinis acqui
Quodam igitur d
eum luculentam ad
hortationem: ad ardu
eunda paratissimos

424
448
natis.
ensis
669
toniensis
38
270
maritimum
315
avryis.
333
maritimum
385
rum.
390
t.
397
rum Regis
522
532
scopi
535
620
665
701
701
Dienfis
210
747
783
22
751
761
762
769
28
53
83
217
234
313
378
433
685
993
18.

IV LIV S.

VITA S. CARILEPHI ABBATIS * Alias
* Madoalensis; Ex ea quæ extat apud V. P. Anisolen-
Laurentium Surium. Floruit temporibus C. Baron.
Childeberti Francorum Regis; qui Annal Ec-
regnavit Anno salutis sles. Tom. 7
542. &c.

EATVS Carilephus ex provincia r. Iulij.
Aquitania pago Auernico oriun-
dus, parentibus morum probitate &
Christiana religione præstantibus
prognatus est. Et quidem adolescere Patria eius
incipiens, totum se in amore superni

Iudicis constringere, coartancorum suorum insolentias
& vaniloquia declinare, cœlestiumque rerum contem-
plationi iugiter vacare. Quod ut animaduertere pij
parentes, cum religiosis nutriendum, omnique doctri-
na ac sacris mysterijs imbuendum tradidère. Vbi per Primordia
singulos dies ætare, sapientia & amore æternæ patriæ eius felicia
increfcens, tantarum maturioris denique ætatis virtu-
tum charismatumque claritudine effulsit, ut cunctis
redderetur amabilis, honorabilis, plurimumque suspi-
ciendus. Vnde metuens vir sanctus, ne in laqueum elu-
sionis quandoque incideret, peregrinam cogitabat pa-
triam; quatenus mortalibus ignotus, commodius æter-
næ beatitudinis acquireret gloriam.

Quodam igitur die, diuino inflammatus amore,
eum luculentam admodum ad socios instituisset ad-
hortationem: ad ardua quæque pro Christi amore sub-
eunda paratissimos reddidit. Quos itaque in pietate
Peregrina-
tur.

A con-

Genes. 12.

*S. Auitus se
ei associat;
cuius vita
habetur
17. Iunij.*

constantiores nouerat secum assumptis, coelesti, cum lachrymis, implorato numine, instar Abrahæ Patriarchæ, iter incognitum ingressi sunt; cum ecce se eis socium adiungit B. Auitus: viuentis quoddam sapientie domicilium; qui ut inchoata per uigili animo perfecterent, eos an mauit. Cœpère igitur milites Christi singula sanctorum loca sagaciter inuifere, si forte inuenire possent Patres, quorum exemplo per melioris uitæ tramitem, ad terram uiuentium valerent demum pertingere.

Paucos vero post dies transmissio Ligere fluuii, præ-insunt S. corrente fama eximie sanctitatis, Maximini Aurelianensium Antistitis, feruenti desiderio ad eas prope-rant Domicilium; à quo reuerenter accepti & benigne aliquandiu sunt habiti; Sanctique Carilephus & Auitus sacerdotij dignitate decorati. Inde vero egressi ad vastam quandam eremum, in loco olim Piræus, nunc autem Cella S. Auiti nuncupato, deueniunt: ibique in multis ieiunijs & orationibus perseverantes la itant. Porro vir Dei Carilephus fontem aquæ uiuæ ob aris omnipotentis precibus illic inuenit, atque super eum, ad Dei honorem oratorium construxit; quod & usque in præsens, nomen fontis S. Carilephi retinet. Ibidem autem in diu no famulata dum stitueret sese exerceret, eorum meritorum fama usque adeo longe lateque diffundi cepit, ut numerosa ad eos confluentium, omnis conditionis ac sexûs multitudo, deuotionis illorum tranquillitas sapenumero, multumque inturbaretur.

Luce 3.

Psalm 144

*Flumen
Aniola.*

Id haud ferens sacerdos Domini Carilephus, cum instar Ioannis Baptiste solitariam vitam appeteret, relicto ibidem in plebis consolationem B. Auito, assumptis socijs duobus, ad partes Cenomanorum perrexerit, singulaque solitaria loca perlustrans, ubi secretius degere posset explorabat. Verum Dominus qui uoluntatem timentium se facere consuevit, adduxit eos ad locum solitudinis ipsi pergratum, Casa sagani olim nuncupatum, super flauum Aniolum: ubi multi fontes

res frigidas fundunt, ac
perspexitque locum a
mionum frequentatione
præparatum intelligere
cato adiutorio, illico
erueret, vepres extirpa
struere, humum colere
tum possit postmodum
tem quodam die totis
penite nura Dei macer
miam ueruatem spin
tum hospitium & habi
mas quoque uite de r
penatione uis refert
gratias agere à tissimo
stiaque profigate; vi
re ac demum emunda
constitueret, diuinis lau
lenia & singularum
rumque supernarum
giter pascere.

Et quidem cum ibi
mini seruicio indefesse
sicut non potest ciui
sita, neque accensa lu
sic nec sacerdotis hu
eximus splendor. E
balus miræ magnitudi
bus singulis posita fer
phum uenire; & su
nem postulare consue
eius contritus, si
predixit. Contigit
debetum id tempor
de memorati Bubali
mumque ingressus cu
dem latibula sagacite
um & clangorem bu

ptis, coelesti, cum
tar Abrahæ Patriar-
s, cum ecceseis so-
quodam sapientie
gili animo perfice-
talites Christi fini-
lere, si forte inuenire
per melioris viar-
cient demum per-

o legere fluuij, præ-
Maximini Aurelia-
derio ad eius prope-
er accepti & benigne
Carilephus & Au-
Inde vero egressi ad
olim Piracus, nunc
deuenerunt: ibique in-
uerantes laetantur.
aque viar: ob atis o-
atque super eum, ad
it, quod & vique in-
retinet. Ibidem au-
que sese exercent, eo-
to longe lateque dis-
onfluentium, omnis
deuotionis illorum
umque interurbare-

ni Carilephus, cum
m vitam appeteret,
nem B. Auto, al-
Cenomanorum per-
ustians, vbi secretius
n Dominus qui vo-
suevit, deduxit eos
m, Casa lagani olim
am: vbi multi son-
tes

res frigidæ fundunt aquas. Eo ut peruenit vir sanctus,
perspexitque locum à secularium habitatione & ho-
minum frequentatione alienum, sibi eum à Domino
præparatum intelligens, gratias egit, diuineque inuo-
cato adiutorio, illico manus operi accingere, sentes
eruere, vepres extirpare, spinas euellere, tuguria con-
struere, humum colere; herbarum semina iacere: qua-
rum possint postmodum radicibus visitare. Dum au-
tem quodam die totis viribus operi incumbunt, re-
pente nuntius Dei maceriam dirutam offendunt; ob ni-
miam vetustatem spinis & sentibus opertam, serpen-
tium hospitium & habitaculum bestiarum; paucissi-
mas quoque vites de ruinis conglomeratas, diuina dis-
pensatione visus refertas. Ea re perspecta Aithetæ Dei,
gratias agere Altissimo, pia precatione serpentes be-
stiasque profigare; vitium palmites à fructibus absolue-
re; ac demum emundato omnimodis loco, oratorium
constituere; diuinis laudibus vacare, Missarumque so-
lennia & singularum horarum officia persolvere: re-
rumque supernarum contemplationibus animum iu-
giter pascere.

Et quidem cum ibidem aliquanto tempore, in Do-
mini seruitio indefessi perseverantes, sese occultassent,
sicut non potest ciuitas abscondi super montem posi-
ta, neque accensa lucerna, posita super candelabrum,
sic nec sacerdotis huius magni Carilephi meritum
eximus splendor. Erat siquidem in ea solitudine bu-
balus miræ magnitudinis, miræque ferocitatis; qui die-
bus singulis posita feritate, ad sanctum Dei Carile-
phum venire, & summisso capite quasi benedictio-
nem postulare consueuerat. Itaque caput & collum
eius contrectans, fratribus id quod futurum erat
prædixit. Contigit enim Francorum Regem Chil-
debertum id temporis iisdem in partibus degentem,
de memorati Bubali vastitate & ferocitate audire, ere-
mamque ingressus cum omni venandi apparatu, eius-
dem latibula sagaciter inuestigare. Ad eius vero strepi-
um & clangorem buccinarum, canumque latratorum

*Sedem figit
in loco pla-
ne solitario*

*Pia eorum
ibidem
exercitia.*

Matth. 5.

*Bubalus
viro sancto
familiaris.*

& hominum clamores commotum animal ad S. Carilephum quasi ad portum refugij se recipere; tremens ac palpitans, huc illucque tortis oculis adspectare. Quem venatores velociter insequentes, cum prope Christi famulum stantem & palpitantem inuenissent, timore perculsi consistere primo; at ubi virum Dei à longe essent venerati, protinus veloci cursu ad Regem reuertentes, ei quæ viderant, cum magno patore nuntiârunt. At ille in furorem versus eo illico cum ipsis aduolans, videntisque seruum Dei & bubalum ad tergum eius stantem, indignabundus quoniam essent, aut inde illuc venissent, vel cuius auctoritate ibi commorarentur, regiamque venationem inturbare præsumerent, inquisiuit. At Christi sacerdos Carilephus, cum omni humilitate ad Regem properans, rationem sui eo aduentus ac peregrinationis reddidit; verum Rex cum ingenti indignatione minitabundus, eos omni cum celeritate inde recedere & alibi sedem figere iubet. S. vero Carilephus Regis iram aliquatenus mitigare satagens, futurorumque præsciis, ei modicum vini liquorem, quem in patulo vase ex paucis vitibus ibidem inuentis habebat expressum, pro benedictione obtulit. Rex autem in furore persistens, equumque verrens, iussa exequi mandat.

*Rex iniuste
in virum
Dei ex-
candescens, co-
litum com-
pescitur.*

Iamque ut fortissimus equi moderator abibat; cum ecce Dominus Deus qui serui sui merita decreuerat in lacem proferre, gradienti Regi obstitit, ne posset iter prosequi. Repente siquidem equus eius obrigit, & haud secus atque præcipitium, viam qua tendebat, oscitabundus refugiebat. Rex autem eum magna contentione impellere, virgis cadere, calcaribus cruentare; equus vero nec progredi, nec retrocedere. Tum vnus ex Comitibus, diuinitus forsan inspiratus, iniustarum in Christi famulos comminationum eum admonuit; vnicum quippe celestis vindictæ & certum motum. Eius autem verba Rex grater suscipiens, factique penitens, protinus eundem ad virum Dei pro se intercessorem transmissit; qui veloci mox cursu co-

decla-

delatus, & ad pedes eius
se indicauit. Ille vero
se Regem ad se reuer-
tens, Rex tanquam nexibus
paulo ante nulla verber-
ibus mobili, mira re-
sus est. Vt autem in co-
equo descendere, eius
gressorem se & impium
mis clamitare. At Christi
xit à tellure, excolat
mentis Regiam maiest-
perio stabiliatur, exor-
xit; tanto eloqui pond-
plane attonitus staret,
re eius cerneret, pol-
piones eius, Dominus
inde manes sacerdoti
meri poculum, quod a
nedictione iam sibi pe-
sua manu vir sanctus
illud haurire accipie-
copiosa admodum m-
saueratem bibit, nec
vase aliquatenus min-
Vnde Rex oblitus
se abiiciens, obnoxio-
fici sui finibus, ubi po-
tum sibi visum esset e-
catena, solitudo (aie-
nis: & ex drutorum a-
spitum Angelorum.
ne constitutus vir sanct-
sensit, quod ad recipi-
rectus circumire poss-
ne precatus est Regi,
His ita gestis coep-
sedulis ieiunijs & ora-

animal ad S. Carilephum recipere; tremens oculis adspectare. Videntes, cum propere antem inuenissent, at ubi virum Dei oculi cursu ad Regem magno pauore nuntio illico cum ipsis & bubalim ad terribis quinam essent, aut horitate ibi commo- interturbare praesumeret S. Carilephus, properans, rationem se reddidit; verum Rex bundus, eos omni- bus sibi sedem figere in- aliqualentis miti- ius, ei modicum vini ex paucis vitibus ibi- pro benedictione- tens, equumque vet-

derator abibat; cum merita decreuerat in- ostendit, ne posset iter- us eius obrigitur, & viam qua tendebat, tem eum magna con- calcatibus euenta- te retrocedere. Tum san inspiratus, inu- linationum cum ad- vindicta & certum- gratanter suscipiens, tem ad virum Dei pro- veloci mox cursu de- la-

delatus, & ad pedes eius aduolutus, quid Regi euenis- set indicauit. Ille vero gratias agens Deo, comiter ius- sit Regem ad se reuerti. Nec mora; O rem stupendam. Rex tanquam nexibus solutus, eodem vectus equo, paulo ante nulla verberum vi, aut calcarium punctio- nibus mobili, mira velocitate ad S. Carilephum reuer- sus est. Vt autem in conspectum eius venit, illico ab equo descendere, eius sese vestigiis prosternere, trans- gressorem se & impium contradicentem cum lachry- mis clamitare. At Christi seruus eum complexans, ere- xit à tellure, exosculatumque, quibus virtutum orna- mentis Regiam maiestatem, vt multo tempore in im- perio stabiliatur, exornare iugiter allaboraret, instu- xit; tanto eloquij pondere ac vultus grauitate, vt Rex plane attonitus staret, haud secus ac si Deum in pectore eius cerneret; pollicereturque sanctissimas prae- ceptiones eius, Domino auxiliante, sese impleturum. De- inde manus sacerdotis exosculans, obnixè rogabat, meri poculum, quod ante oblatum despererat, pro be- nedictione iam sibi porrigi. Quod cum esset allatum sua manu vir sanctus obtulit Regi vino plenum; qui illud hilariter accipiens, totum vinum exhausit; sed & copiosa admodum multitudo, quæ cum Rege erat, ad satietatem bibit; nec tamen vinum (mirabile visu) in vase aliquatenus minutum fuit.

Vnde Rex obstupescens, iterum ad sancti viri pedes se abiciens, obnixè rogabat, quatenus de Madoalensis fisci sui finibus, ubi posset monasterium condere, quan- tum sibi visum esset eligeret; vt congregata fidelium ceterua, solitudo (aiebat) in domum verratur oratio- nis: & ex brutorum animalium habitatione, fiat ho- spitium Angelorum. Hac Regis tam benigna oblatio- ne constrictus vir sanctus, id solum se accepturum as- sensit, quod ad recipiendos peregrinos, vno die a se- lecto vestitus circumire posset. Atque eo munere accepto, be- ne precatus est Regi, atque omnibus socijs eius.

His ita gestis coeperunt serui Dei magis magisque sedulis ieiunijs & orationibus vacare, vt qui aduersis

*En eximia
tanti Regis
humilitate*

*Aliud mi-
raculum.*

*Donatur à
Rege loco,
pro exstru-
endo Mona-
sterio.*

*Alia mira-
cula S. Ca-
rilephi.*

*Complures
eximij viri
sunt mo-
nachi.*

*Inuenit
thesaurum
aureum.*

2. Thess. 3.

*Respuit à
Regina ob-
latas pos-
sessiones.*

casibus perturbari non potuerant, prosperis successibus non eleuantur. Adeo vero diuinus in S. Carilepho fauor sese declarauit, ut si aegrotis manus imponeret curarentur, quocumque essent morbo oppressi, sed & de obfessis corporibus vociferabantur dæmonia, flagris se & cruciatibus nimis, eo imperante, expelli. His porro sanationibus corporum, etiam animarum studia iungebantur, ut multorum oculi interni, illius monitis illuminarentur, atque ad exercenda præcepta dominica nutantium animi excitarentur. Multi quidem ex illis etiam viri spectabiles sancti Spiritus inflammati calore, in undanas respuentes illecebras, ad illius confortium conuolabant. Vnde admodum Monachorum cætus crescere: sonusque prædicationis loca omnia completere.

Quodam autem die fodiente illo terram cum fratribus, eo in loco, ubi ad construendum Domino templi fundamenta iactari debebant, subito magni auri pondus in vase fictili sub terra inuenit repositum, quod in solum peregrinorum & indigentium usum reservari voluit. Non enim erat in beato viro auri sacra fames aut cupiditas; cui indumentum aliud non erat, nisi cilicium; & nulla humus substrato cinere lectum exhibebat; qui natis semper gradiabatur pedibus, etiam in quacumque æris inclementia; qui cibi potumque fere expers, sola propemodum lectione pascabatur; post biduum triduumque pro corporis sustentatione, vile olus & parum leguminis sumens, neque id tamen ad satietatem, a quaque solius haustu contentus. Operabatur autem sedulo manibus, illud Apostolicum inemorans: *Qui non laborat, nec manducet.*

Porro Vitrogodæ Reginæ S. viri fama aures demulcente, misit ad eum quosdam ex iudicibus, qui reuerenter ab illo peterent, ut permitteret ipsi ad eum accedere, ut eius benedictione frueretur, simulque offerret monasterio illius Macedoniaenses fines omnes. Postquam illi hæc viro Dei significauerunt, metuens ille, ne discipulorum mentes in aliquo stimularentur, per eos comiter Reginæ remandauit, Monachum in terris possessiones habere

I.
habere non debere, bat, ipsam à supernis se-
bium siquidem sexum
rum. Quod quidem
diem. O magnum cor-
fermo ad doctrinam o-
commodus, ad necella-
tus. Ad excipiendo ho-
largus, pro miseris ap-
Quid multis factus ex-
ceet saluos.

Inlante autem iam
spiritu præuidetur / co-
fratribus, sic fere loc-
filijam meam migrat
que hæc verba mea ra-
cem custodire: iram
hunc. Pudicitiam ap-
Damnatæ superbiam
uila tabelaciat: tu
omnia, iugiet orate &
cautela; & aliena m-
& his similia sancto
tres omnes, cum go-
mosco lachrymat
stis deplorare. At
more consolari, con-
renis Dominum ben-
rent; ipse autem du-
manibus creatorem
que Christi corpus pe-
sic p-rium; non m-
miraculis clarus. Ad
in Basilica, quam
altaris confinia hum-
petur vexantur, la-
tur. At quita sit, ut q-
tiantur; qui vero in

prosperis successibus
in S. Catlepho fa-
nus imponeret cu-
prellis, sed & de ob-
monia, flagris se &
pellis. His pono sa-
nam studiū iunge-
llus monitis illumi-
cepta dominica nu-
ti quidem ex illis ex-
s inflammai calore,
ad illius confortium
nachoti catus cres-
omnia complete.
o terram cum fratri-
um Domino templū
to magnū auri pon-
repositum, quod in
m vsum referuati vo-
a auri facta fames aur
erant, nisi cilicium &
um exhibebat; qui
, etiam in quacu-
q; fere expens, sola
; post biduum tri-
e, vile olus & parum
ad satietatem, aqz-
abatur autem sedulo
orans: *Qui non labo-*
ri fama aures demul-
tudicibus, qui reve-
retet ipsi adeum acce-
tur; simulque offere-
bes omnes. Postquam
tuenti ille, ne discipu-
latur, per eos comiter
in terris possessiones
habere

habere non debere, benedictionem vero quam expe-
bat, ipsam à supernis sedibus percepturam: intra cono-
bium siquidem sexum foemineum nunquam ingressu-
rum. Quod quidem ita seruatur vsque in hodiernum
diem. O magnum cordatumq; sacerdotem; cuius erat
sermo ad doctrinam opportunus, ad intercessionem
commodus, ad necessarias exhortationes lepore condi-
tus. Ad excipiendo hos ptes promptissimus, in donis
largus, pro miseris apud Regem intercessor eximius.
Quid multis? factas erat omnibus omnia, ut omnes fa-
ceret saluos.

Instante autem iam tempore vocationis eius, (quod
spiritu prauiderat) corripitur febre; accitisque cunctis
fratribus, sic fere locutus est ad eos. Ecce charissimi
filij, iam me ad migrandum ætas compellit: vltima ita-
que hæc verba mea tabulis cordis vestri inscribite. Pa-
cem custodite: iram omnem & murmuratiōem re-
spuite. Pudicitiam seruate: hospitalitatem diligite.
Damnate superbiam: fugite auaritiā. Non vos in-
uidia tabefaciat: non adulauo demeritat. Super o-
mnia, iugiter orate & psallite. Alterius ruina, vestra sit
cautela; & aliena miseria; afflictio sit & vestra: Hæc
& his similia sancto patre prosequente, prostati fra-
tres omnes, cum gemitu & rugitu cordis, atque im-
motico lachrymarum imbre, amissionem tanti pa-
storis deplorare. At pius pater, humanissime eos suo
more consolari, confortareque; demum adhortari, qua-
tenus Dominum benedicerent, ac psalmos decanta-
rent; ipse autem dum hæc agerent expansis in cælum
manibus creatorem suum collaudans, sacratissimū
que Christi corpus percipiens, gaudens & exultans emi-
sit spiritum; non in moribus post obitum, quam in vita
miraculis clarus. Ad eius namq; sacrum corpus, quod
in Basilica, quam ipse Domino construxerat, post
altaris confinia humatum est, demoniaci liberantur,
perfur vexantur, languidi curantur, rapaces vinciuntur.
Atq; ita fit, ut qui fideliter eo accedunt, salute po-
tiantur; qui vero infideliter; iuxta doctoris genium

*En quam
vitarit se-
xum fo-
mineum.*

I Cor. 9.

*Moriturus,
insignis
adhortatio*

*Migrat è
corpore bea-
tissime.*

*Eximia
sunt mira-
cula ad tu-
mulum
eius.*

A 4 vocem,

8 VITA S. GALLI ARVERNORVM

1. Cor. 5. vocem, tradantur satanae in interitum carnis, ut spiritus salui fiant.

C. Bar. To. VITA S. GALLI, ARVERNORVM EPI-
7. Annal. scopi 27. Ex ea quae est per Gregor. Turonensem
eius Patrum. Claruit Anno Chri-

sti Domini 541. &
reliq.

1. Iulij.
*Velij Ep-
gais.
Parentes
eius.

Petit mo-
nasterium.

Assumit
Gallum S.
Quintia-
nus episco-
pus.

Accitur
Gallus ad
Regem Theo-
doricum.

SANCT. Gallus Arvernorum antistes, à stirpe * Vectij
Pagari, qui Lugduni glorioso martyrij triumpho
pro Christo deceravit, descendens, Patre Georgio,
matre vero Leocadia natus est: qui prima senatorum
dignitate ita celebres fuere, ut in Galliis nihil genero-
sius, nihil nobilius inveniatur. Pater eius, cum veller
nominis sui gloriam per hunc filium conservatam, fi-
liam cuiusdam senatoris forma & moribus integram
ei despondere voluit, eoque coniugio partam magna
virtute gloriam ac dignitatem longius etiam propaga-
re. At Gallus, cognito parentis consilio, cum iam ante
facibus divini amoris mirabiliter incensus, de sanctio-
re aliquo vitae genere cogitaret, assumpto secum vno
puerulo, Cremonense monasterium, sexto ab Arverna
vrbe milliario situm, expetiit, ibidemque monasticæ
vitæ institutum non segniter arripuit. Vbi cum ali-
quandiu cum magna virtutis opinione versaretur,
Quintianus Episcopus, visa adolescentis probita-
te, spectataque morum gravitate, secum eum ad
ciuitatem abduxit, & cœlestibus disciplinis apprime
erudiuit.

Interea crescente nominis eius celebritate, Theo-
doricus rex captus fama virtutis, quæ passim de eo fe-
rebatur, eum accersit, tantoque amore complectitur, ut
proprio etiam filio chariorem haberet. Accidit autem,
ut rex necessarium quandoque iter in urbem Agrippi-
nam haberet, & hunc Dei famulum pro insito amore
secum duceret. Erat autem ibi sanum quoddam diuer-
sis

I.
s ornamenti refertur
ne cultum, in quo po-
incola cibo potuque a-
Erat præterea in diti-
ries, demonibus imple-
ris animique periculis
credebant. Hanc nefas
audivit, vehementer in-
impietate ac demonum
tium clerico comitatus
sentibus clam ignem
vique tendentes exci-
tia furentes incendij a-
stricti gladijs persequi
in aula se regia condit-
res paganos blandis se-
bam eorum tutorem
multis lachrymis depre-
martyrij coronam deo
Cum vero beato C.
successore antistite sol-
tenderet, Gallus vi Sa-
quit, hi missitant?
loanis est eorum lab-
hichonor mihi desti-
deote, & munera plu-
doricus rex, Gallum
Episcopum tradidit,
publico expensis, festi-
Episcopi honorem e-
ordinem presbytero-
munere tantum don-
tius est tanto felici-
riari poterat, non a-
se, quam vnum tri-
uicrat.
Iam vero assump-
monia, tanta humi-

sis ornamentis refertum, & mira gentilium superstitione cultum, in quo post oblata dæmonibus libamina, incolæ cibo potuque ad vomitum vsque sese replebant. Erat præterea infinita quædam simulacrorum congeries, dæmonibus impie consecrata, ab ijs, qui in corporis animique periculis beneficia se à diis suis accepisse credebant. Hanc nefariam superstitionem Gallus ut audiuit, vehementer ingemuit, atque ut miseros ab ea impietate ac dæmonum tyrannide liberaret, vno tantum clerico comitatus ad fanum abiit, paganiisque absentibus clam ignem subiecit, & flammæ ad cælum vsque tendentes excitavit. Accurrunt pagani, & amentia furentes incendij auctorem inquirunt: inventum strictis gladijs persequuntur. Ille vero in fugam versus, in aula se regia condidit: ac rege protectore, militantes paganos blandis sermonibus submouente, improbum eorum furem evasit. Verum Gallus postea sæpe multis lachrymis deplorare solitus erat, quod oblatam martyrij coronam decessisset.

Cum vero beato Quintiano vita functo, Clerus de successore antistite sollicitus, multis inter se verbis contenderet, Gallus vi Sancti Spiritus adactus: Quid, inquit, hi mullitant? Quid cursitant, quid contendunt? Inanis est eorum labor: nam certa domini voluntate hic honor mihi destinatus est. Clero interim contendente, & munera plurima ad regem deferente, Theodoricus rex, Gallum, diuino spiritu impulsus, Aruernis Episcopum tradidit, muneribusque repudiatis, datis de publico expensis, festivo conuiuio ciues ob Galli futuri Episcopi honorem exhilarauit. Igitur Gallus mox in ordinem presbyterorum cooptatus, (diaconatus enim munere tantum donatus erat) summo sacerdotio initiatus est tanto felicius, quo liberius merito gloriari poterat, non amplius se pro Episcopatu donasse, quam vnum trientem coco, qui ad prandium seruiet.

Iam vero assumpto episcopatu, tanta vitæ sanctimonia, tanta humilitate ac patientia, cum omnibus

Fanum S.
Gallus in-
cendit.

Predicit se
futurum
Episcopum.

Datur Ar-
uernis Epi-
scopus.

*Mira S. vi.
vi patibilia.*

conuersatus est, vt, si dici fas est, Moyſi compararetur ad diuerſas iniurias ſuſtinendas. Vnde factum, vt à presbytero ſuo in conuiuiſio percuſſus in capite, ita ſe quietum ac modèſtum gèſſerit, vt ne aſperiore quidèſemmonerantam iniuriam vindicaret. Ita namque animo & mente conſtitutus erat, vt proſpera pariter & aduerſa à ſolo Deo immitti diceret; cuius voluntati obinuturare impium eſſet. Hinc cum Ennodius quidam ex Senatoribus presbyter, virum ſanctum in conuiuiſio Eccleſiæ multis ea umnis atque conuiſiis ad ſatietatem uſque laceſſiſſet, Gallus h. l. ac tranquillo animo conſurgens, loca tacta circuebat, cunctis ad tantam viri patientiam ſuſpeſcentibus. Ceterum Ennodius viri ſanctitatem non minùs quam ceteri admiratus, magno animi dolore ſaucius, poſt eum perrexerit, inque ipſa platea humi ſe proſternens, admiſſi criminis veniam petijt. Cui vir ſanctus & liberter ignouit, grauius admonens, ne talia ultra contra ſacerdotes Domini proferre auderet; & prophetico ſpiritu e dem prædixit, nunquam illum ad epiſcopalem dignitatem, cuius honore ſagrabat, peruenturum. Quod poſtea rei euentus comprobauit. Nam cum in Gabalitano ad epiſcopatum electus, iam iam conſecrandus eſſet, ſubito concitati popularium animi è cathedra eum expulerunt; propterea vt ab imminente periculo vix ſaluus & incolumis euaderet.

*Reſtinguit
incendium
precibus.*

*Apparet ei
angelus
Domini.*

Cum A uerna ciuitas horrendo correpta incendio penitus deſlagrare putaretur, Gallus poſt preces cum ingenti lachrymarum vi in templo proſtratus, apertis Euangelijſ, ſurentibus flammis obuiam proceſſit, earumque vim ita reſeſſit, vt ne ſauilla quidèſ remaneret. Eodem ſe e tempore cum ingruentia lues vniuerſam regionem & Arelatenſem maxime provinciam depopularetur, Gallus precibus eadem illam auertere nitebatur; cum ecce angelus Domini per quietem ei apparens metum admiſit, nunciatque iram Domini placatam populo deinceps parere decreuiſſe: ipſum

veio

I
vero poſt annos e
gandia euocandum.
rio elapſo, adſuit die
bus vero admodum i
quam coeleſtem pan
corpus continetur, p
corporis egiſtulo la
tis ſue 65. Epiſcopatu
Corpus eius ſu e mul
tatis totius luſtu in t
magni clarus mirac
egregie teſtatur.

VITA ET MAR

Archipreſulis Mach

Ex ea qua eſt per The

& R. D. Ioannem D

nanorum Parochum

geneſimo ſeptuageſi

ly. Solemnitas ven

tate Alex

Cum quondam

David rex ex

teneret, ducta in

lie ſilia, poſtquam

vna deſiſſit, tan

nenſis aut ſuſciſſi

lo nuſciante conce

lucem edictus, Run

aus à Gualafero la

nam magno parent

puer egregia indole

plurimum deditus,

madat tribus à ma

Ioſi comparatur
inde factum, vt à
us in capite, ita ſe
aſperiore quidem
erit. Ita namque
proſpera pariter &
t; cuius volun-
te cum Ennodius
virum ſanctum in
us aique conuiciſ
lus h'lati ac tran-
ta circuebat, cun-
eſcentibus Care-
minis quam ca-
ore ſaucius, poſt
mi ſe proſternens,
i vir ſanctus & il-
ms, ne talia vltra
auderet; & pro-
inquam illum ad
honore flagrabat,
pius comprobauit.
patum electus, iam
uenti popularium
t; proſus vt ab
incomis euade-

corrupta incendio
us poſt preceſcum
proſus, apertis
iam proceſſit, ea-
illa quidem rema-
gu naria ſues vni-
xime provinciam
idem iſam aucto-
mini per quietem
que iram Domini
depreſſiſſe: ipſum
velo

vero poſt annos octo, ad ſempiternæ beatitudinis
gaudia euocandum. Igitur deſin to hoc temporis ſpa-
rio elapſo, adſuit dies illi quidem opatiſſima; cui-
bus vero admodum luſtuoſa; qua vir ſanctus, poſt-
quam coeleſtem panem, quo ſanctiſſimum Chriſti
corpus continetur, populo in Eccleſia diſtribuiſſet, &
corporis ergaſtulo lætus in celos immigrauit, æta-
tis ſuæ 65. Episcopatus vero ſeptimo & vigefimo anno.
Corpus eius ſu t multorum lachrymis & magno eui-
tatis totius luſtu in tumultum illatum: qui matris &
magnis clarus miraculis, eximiam viri ſanctitatem
egregie teſtatur.

Excedit &
vita.

Claret mi-
raculis poſt
obitum.

VITA ET MARTYRIUM S. RUMOLDI, C. Baron.
Archipreſulis Machlinienſis: Scotorum Regis filii, in not. mar.
Ex ea quæ eſt per Theodoricum Abbatem S. Trudonis, Rom &
& R. D. Ioannem Domyns, Machlinianum, Guan- Ioann. Mo-
rianorum Parochum. Occubuit Anno Domini ſeptim- lan in In-
gentefimo ſeptuageſimo quinto, octauo Calendas lu- diulo SS.
Belgij.

lij. Solennitas vero eius agitur hoc die, auctori-

tate Alexandri quarti, Romani

Pontificis.

CVm quondam apud Scotos regni gubernacula 1. Iulij.
David rex eximia fortitudine ac prudentia vir
teneret, ducta in matrimonium Cæcilia regis Sici. Parentes
liæ filia, poſtquam multo tempore nulla ſpe proliſ S. Rumol-
vna degenti, tandem precibus Guallaferi Dabli- di, David
nenſis ant ſtitis, ſilium à Deo impetrarunt, qui vt ange- Rex Scotia,
lo nunciante concepit: ita etiam eodem monente in & Cæcilia
luccem editus, Rumoldi nomen ſortiri meruit. Tin- regis Sici-
ctus à Guallafero luſtralibus, quib; eidem in diſcipi- lia filia.
nam magno parentum gaudio traditus eſt. Erat autem
puer egregia indole, & ab ipſis cunabulis piſimoniz
plurimum deditus, adeo vt ternis in qualibet hebdo-
mada vicibus, à maternis vberibus abſtineret, eamq; ab
Rince-

flincentiam ad extremum vitæ spiritum diuino afflatu edoctus conseruaret.

Postquam vero artium maximarum disciplinis imbutus, quintumdecimum attingit annum, earumque præsidio munitus haud vulgare prudentiæ specimen præ se ferret, illico à parente ad regiam, moribus tali principe dignis erudiendus, & regio honore vt hæres decorandus, euocatur. Et quidem Rumoldus, quam à Regio luxu & externo illo vitæ splendore abhorreret plurimum, patris tamen voluntati paruit, & in regiam concessit: ita tamen, vt tota mente regales pompas & fugitiuos honores auersaretur. Nam cum

Alia luxui deditis, ille precibus & operibus misericordia vacat. Angelus ei apparet.

alij epalis, gaudijs, tripudiisque intenti, bellos, de more, homunculos agerent, Rumoldus regali in adicula precationibus operam dabat: vel larga manu pauperibus consulebat: vel vinctos carceribus inuisebat: cæteraque misericordiarum opera incredibili acritate exercebat. Quodam autem tempore dum in tempeste noctis silentio sacras vigilas agitaret, angelus Domini, castissimi iuuenis operibus mirifice delectatus, ei apparuit, hortatusque eum est, vt viriutis iis insisteret, ac secura mente pro terreno diademate, cœleste expectaret. Ea visione monitusque multo alacrior factus Rumoldus, omnes paternæ hæreditatis cogitationes ita reiecit sepeluitque, vt non modo nuditatem, paupertatem, cæteraque corporis afflictiones pro Christi nomine expeteret: sed ipsam mortem, eamque acerbissimam latus subire paratus esset.

Parentes & regni proceres vident eum matrimonio iungere.

Inicere parentes, vt regno mature consulerent, euocatis regni totius principibus, decreuerunt filio, æque clarigenæ virginem sacro matrimonij vinculo coniungere, & generis ac dignitatis splendorem noua sobole ab interitu conseruare. Igitur in magna procerum corona aduocatus Rumoldus, serio ab utroque parente monitus est, vt animum ad heroinam stemmate illustrem matrimonio sibi copulandam componeret, & regni gubernacula post fatalem patris diem strenue viriliterque administraret. Quibus auditis, Rumoldus

vultu

nilu oculisque ad
compositis. Quælo v
tes & optimates volu
mo additum, ad fili
mulierum amplexus
ma sententia nunciu
titijs calcatis, in ex
Christique vestigis p
insistere. Hoc respon
& abiecti nimis animi
centiam tam parui di
nominis sui, suorum
præferim quo d in ca
nus quam in abiecto
adolescentis sane prude
tio etiam animo esse o
tum, qui terrenis hui
natam nihilominus v
petatis operibus esse,
quam præclara esse,
peditemque salutem
na, in rerum hum
constitutam esse. C
spreta huius mundi
ti, opesque diu in
seculo scrutari.

Inter hæc & alia
mina: quibus eum
honoresque abripere
piscopus extremum
suis merorem relin
ta, vt fieri solet, in no
parent, fertur abge
apparuisse, ac moni
insignis pietate ac pri
fragis designarent.
omnibus, quæ maxime
debant, Canuatiem

tum diuino afflatu

am disciplinis im-
mum, earumque
udentis specimen
am, moribus tali
o honore ut hæres
Rumoldus, quan-
ta splendore ab-
ta voluntati paruit,
tota mente regales
reuer. Nam cum
rei, bellos, de mo-
is regali in adicula
ga manu pauperi-
us inuisebat: ex-
ilia acitate exer-
in inuestigata no-
angelus Domini,
electatus, ei ap-
er is insisteret, ac
celestis expecta-
rior factus Ru-
s cogitationes in-
ditatem, pauper-
es pro Christo no-
eamque acerbissi-

consulerent, euo-
re filio, aque cla-
vineo conuolun-
tem noua sobole
gna procerum co-
ritoque patente
stemmate ilin-
componeret, &
diem strenue vi-
ditis, Rumoldus
vultu

vultu oculisque ad insignem pietatem ac modestiam
compositis. Quæso vos, inquit, obseruandissimi paten-
tes & optimates vniuersi, ne me Christi amorem ex ani-
mo additum, ad fugitios mundi huius honores ac
mulierum amplexus inducere velitis. Siat namque fir-
ma sententia menti, omnibus regni honoribus, ac di-
uinijs calcatis, in extrema rerum inopia Deo seruire,
Christique vestigijs pro fragilitate humana constanter
insistere. Hæc responso commota genitrix, pusillæ eum
& abiecti nimis animi esse dixit, quod regiam magnifi-
centiam tam parui diceret, eamque cum sempiterna
nominis sui, stirpemque gloria suscipere formidaret;
præsertim quia in ea, præclara pietatis opera, non mi-
nus quam in abiecto statu, exercere posset. Ad quæ
adolescens sane prudenter, Quamquam, inquit, infra-
cto etiam animo esse oporteret, & diuina virtute prædi-
tum, qui terrenis huius negotijs implicatus incontami-
natam nihilominus vitam duceret, tamen ut concedam
pietatis operibus in regno splendore exercitia nequa-
quam præclusa esse, hoc certe constat, faciliorem ex-
peditoremque salutis viam, ex Christi ipsius doctrina,
in rerum humanarum contemptu ac paupertate
constitutam esse. Quamobrem nihil certius, quam
spreta huius mundi pompa, Christi humilitatem sectari,
opesque diuinas in lacris literis abditas, de nocteque
sedulo scrutari.

Inter hæc & alia parentum filijque verba & certamina,
quibus eum à tanta humilitate ad regni opes
honoresque abripere conabantur, Guallaferus archie-
piscopus extremum vitæ diem clausit, & diuturnum
suis mœrorem reliquit. Cumque consultatione habita,
ut fieri solet, in noui antistitis electione vota discere-
parent, fertur angelum Domini secundum quæ etiam
apparuisse, ac monuisse, ut Regis filium Rumoldum,
insigni pietate ac prudentia virum, communibus suf-
fragijs designarent. Nec mora; Auditis perceptisque
omnibus, quæ maxime sanctitatem eius celebrem red-
debant, Canuariensis & alij duo vicini antistites eum
sacra-

Præclarum
S. Rumoldi
responsum
ad Paren-
tes & regni
optimates.

Mortuo
Guallafero
antistite,
Rumoldus
diuinitus
episcopus
designatur.

facratissimo comitatu, expanso Crucis vexillo, ad regiam properauit: & Rumoldum votis precibusque in Regia adicula intentum, ad tanti muneris functionem euocauit. Rex ipse quanquam primo, ignarus rei, haud mediocriter miraretur, cum tamen nutu diuino rem geri perspiceret, lætabundus annuit, ut filius, à regio uari & splendore auulsus, totus ad Christi castra atque ipsa tualia certamina transiret. Rumoldus uero, quæ erat animi modestia & humilitate, totis uiribus reluctari, tali tantoque munere se indignum clamare; sed victus tamen, ne diuinæ voluntati per angelum aliatæ pertinaci animo resistere videretur, sese submisit, arduamque provinciam Christi gratiâ confusus suscepit.

*finito Epi-
 scopatu ut
 se gesserit.*

Igitur pontificatu, summa parentum voluntate ac gaudio, intro, mox ad dæmonum potentiam uerbis factisque frangendam sese accinxit, ac breui multis à dæmonum castris ad Christum stans pend a traduxit; plures uero à flagitio & uiuendi genere ad suorum scelerum poenitentiam pertraxit. Et quidem rigidus sibi, alijs uero benignus ac blandus, opes magno studio indecunq; corrasas pauperibus distribuebat, eorumque miseriam & uerbis leniebat, & factis subleuabat.

*Defuncto
 patre, regni
 procures eū
 regem ha-
 bere uol-
 unt.*

*Monetur
 ab angelo,
 ut regno
 excedat.*

*Navigat in
 Angliam;
 inde in
 Franciam.*

Interea patre uita functo, cum regnum legitimo hærede destitutum periclitaretur, Rumoldus omniā votis precibusque ad gubernacula capeffenda euocatur; iamque procures omnes hunc, ueluti singularem hæredem, inaugurare constituunt. Ecce autem nocte media, Rumoldo orationi de more incumbenti, Dei nuncius apparens mandat, ut sine mora regno excedat, ceterasque regiones face Euangelij illustrandas petat. Tum uero antistes cœlesti dicto quamprimum obediens, clam & inscio populo, natali excessu solo, ne uolenta manu, quod futurum erat, à saluari fuga retraheretur. Itaque nauicula, ramis & corio bubalino (catunc gentis illius nauigia erant) obducta, transuectus, primo in Angliam, inde in Franciam est

dele-

delatus. Ibi coruscante errore liberauit, & rum tenebris, perduxit ab ipsis incunabulis cæcæ assidue cæ amore uano. Huius miseriam exanstituit, & oculis cumtis, Sarge, inquit, in diuino impetio cæcæ communi uice fuit. lignæ mentis exilium sine sine gratias age abcessit. Inde alius cæcus in Germaniam pda lepra toto corpore ac pueri instar recepit purgavit. Quo mirata impia superstitionem confluxit, cæcus, a cæci animo pur.

Rumoldus uero iij. nate Romano perrexit. Christo nato 752. E. gnitatem suam magis Pontificis resignauit. fiffime factis iocis, lebantur, eiusdem multumque diuinitate uix finem expiandiconsequeretur. Hic tentio, cœlestis nuntius sine mora loca Scaldicæ eius & martyrii Rumoldus prima luce Poabendi facultate, soquantum loci uiauerim stupenda sanc

ncis vextillo, ad re-
s precibusque in
neris functionem
mo, ignarus rei,
amen nūc diuino
uit, vt filius, à re-
us ad Chresticastra
Rumoldus vero,
rate, tous vrbibus
ndigam clamare;
ati per angelum al-
tur, se submisit,
at à confusus susce-
ntum voluntate ac
h potentiam verbis
ac breui multos à
a traduxit; plures
uorum seclerum
n rignus sibi, ap-
pes magno studio
distribuebat, co-
, & factis suble-
regnum leg timo
umoldus omnium
apellenda euoca-
veluti singularem
Ecce autem nocte
e inuolubenti, Dei
ora regno excedat,
illustrandas petat.
uamprimū obe-
excessu solo, ne
à saluari fuga res
& corio bubalino
obducta, trans-
in Franciam est
deia-

delatus. Ibi cotuscantibus miraculis non paucos ab
errore liberavit, & in viam salutis, dispulsis erro-
rum tenebris, perduxit. Erat maturæ ætatis quidam
ab ipsis incunabulis cæcus, qui præ foribus templi
assiduo clamore transeuntium elemosynas petebat.
Huius miseriam ex animo miseratus Rumoldus sub-
stitit, & oculis cum infra pietate ad cælum subla-
tis, Surge, inquit, in CHRISTI IESV nomine; qui
diuino imperio cæco nato lumen contulit, & protinus
communi luce fruiere. His dictis, euestigio absterfa ca-
lignè mendicus exiit, & Deo diuque Rumoldo
sine fine gratias agens, latus & incolumis domum
abcessit. Inde alius insuper clarus miraculis vir san-
ctus in Germaniam peruenit; vbi hominem horren-
da lepra toto corpore deformem pari virtute sanauit,
ac pueri instar recens nati à fœda contagione per-
purgauit. Quo miraculo populus permotus, abu-
rata impia superstitione, certum ad veram reli-
gionem confluxit, ac sanctissimi viri monitis instru-
ctus, alacri animo suauissimum Christi iugum atti-
puit.

Rumoldus vero ijs successibus gaudens, cæpto iti-
nere Romam perrexit, felicibusque auspiciis anno à
Christo nato 752. Romanam urbem ingressus, di-
gnitatem suam magna animi submissione in manus
Pontificis resignauit. Inde perlustratis quam religio-
sissime sacris locis, quæ Petri & Pauli martyrio ce-
lebrantur, eiusdem martyrii ardore incensus, diu
multumque diuinum numen precatus est, vt similem
vitæ finem expiandis secleribus maxime idoneum
consequeretur. Hisce precationibus vehementer in-
tento, cœlestis nuncius rursus adfuit, monuitque, vt
sine mora lora Scaldi flumio contemmina peteret, do-
ctrina eius & martyrii gloria illustranda. Tum vero Ru-
moldus prima luce Pontificem adiens, obiecta ab eo
abeundi facultate, solita sinem à Deo sibi designatam,
quanquam loci viarumque ignarus petiit, multaq; in-
terim stupenda sane miracula edidit, donec non sine
ingen-

Ioan. 9.

Cœ um à
natiuitate
sanat.

Venit in
Germaniā
& leprosi
mundat.

Abit Ro-
mam. &
tradit Pon-
tifici Epi-
scopatū.
Orat pro
martyrio.

Monetur
ab Angelo.
vt Brabam
tiam petat

*Ferini mo-
res Machli-
nienſium.*

*S. Rumol-
dus Mach-
linienſibus
ludo & vo-
luptatibus
deditis, con-
cionatur
magno cū
fructu.*

*Ado Comes
inſignis.*

ingenti moleſtia per Germaniam ad Scaldim vſque delatus, ad deſtinatum martyrij locum peruenit. Is erat Machlinia, locus vaſtus & incultus, denſiſque adeo ſentibus ac vepribus obſitus, vt ferarum potius quam hominum domicilium eſſe videretur. Neque modo locus ipſe, ſed humanæ etiam mentes ſylueſtres, in mores proſus ferinos degenerarant; vt inſitæ naturæ præſtantia obliuiſ, ſolis corporis voluptatibus, veris animi relictis, ducerentur. Eo vero tempore, quo vir ſanctus longo itineris labore fractus ad eas oras appellebat, inuenit homines in ſyluis inſano ludo deditos choreas exercere, ſœdasque voluptates ex vario laſciuiarum genere capere. Erat autem dies, quæ Deus ipſe, ingemiſcente natura, in ligno ſupplicia ſcleribus noſtris debita exercebat. Quæ res cum ſanctiſſimi viri animum graui dolore percelleret, tum tanto ardore accendit, vt in medium proſiliens verba ſalutis magno cum pondere auribus eorum inferret, ſeduloque moneret, vt relictæ inſania, quæ ad æternam perniciem ruebant, Chriſti pro nobis in Crucem ſublato dolores mortemque perpenderent. Nec fruſtra ſane populum, quanquam tota mente in vitia propenſum, monuit. Nam peracta concione omnium ita repente mutati ſunt animi, vt proſuſis lachrymis prioris vitæ errores deteſtarentur, certatimque vnius & veri Dei notitiam, cum eximia vitæ puritate ac ſanctitate amplecterentur.

At vero Rumoldus, vt erat cœleſtium rerum ſtudio vehementeſ deditus, relictæ hominum frequentia, mox ad nemora & ſyluas, precationibus ac lachrymis populi delicta expiaturus, commigrabat. Erat iſdem in locis Archiecomes quidam Ado, præclara Pipni regis ſtirpe progenitus; qui duſta in matrimonium Elyza, æque clari generis ſcœmina, annos ſexaginta admodum & ſex ſine vlla ſpe prolis cum ea exegerat. Vt autem Rumoldi fama, miro omnium rumore celebrata, ad eius aures peruenit, mox acceſſito per internuncium viro, magno cum dolore inſecundæ vxoris miſeriam ei ex-

ei expoſuit, rogauitque
maſ ſamilia hæredem
ſanctus per honorifice
terna illis viciſſim ſup
eleemoſynis ac benigno
numen propitiarent. Ne
tius, quam quod hom
continetur. Illis igitur
ciplinam exerceantibus
rudinem cibo potuque
neceſſarijs, ſuſtentanti
ta que rite perſoluit, h
ius imprecatuſ eſt; do
imbutus, breui illis pu
duſtium, ac ſanctimo
berum appellandum.
vt Comes eiſque vxor
quam ſanctiſſimi viri
derent. Eidem vero eſſe
tus, ſilum eis eleganti
tam parentes quam pu
fudit. Ad mortis deinde
moldo Liberti nomen
gelij libertatem à ſacer
conſeruaret.

Et quidem puer inſi
lemque inſignem, egreſ
nabar, & ſpe futura ſan
pauum inſerebat. Se
fluxæ & inſtabiles, tan
tiam, maximus ſubito n
caligine inuoluit. Liber
patis coacta eis perip
currens, dum parum ca
magine in fluuium dila
ex omnium oculis abre
litore lugubres admo
totam repente terram p

ad Scaldim rēque
eum peruenit. Iserat
tus, densisque adeo
rarum potius quam
etur. Neque modo
entes syluestres, in
pt; vt insit naturæ
luptatibus, veris ani
tempore, quo vir san-
ad eas oras appelle-
insano ludo deditos
ptates ex vario lasci-
dies, quæ Deus ipse,
plicita sceleribus no-
cum sanctissimi viri
um tanto ardore
verba saluti magno
rēt, seduloque mo-
æternam perniciem
necem sub laudolores
iustia sane populum,
ppensum, monuit.
ita repente mutati
s prioris vitæ errores
& veri Dei notitiam,
tate amplecteren-

estium rerum studio
minum frequentia,
monibus ac lacrymis
igrabat. Et atijdem
preclara Pipni re-
matrimonium Elyza,
sexaginta admodum
regerat. Vt autem
umore celebrata, ad
to per internuncium
ndæ uxoris miseriam
ei ex-

ei exposuit, rogauitque, vt, si posset, precibus nobilissi-
mæ familiæ heredem à Deo impetraret. Interim vir
sanctus per honorifice ab ijs habitus, alimonia vitæ æ-
terna illis vicissim suppedabat, hortabaturque, vt
elemosynis ac benigne faciendi studio diuinum sibi
numen propitiarent. Nullum enim opus esse Deo gra-
tius, quam quod hominum beneuolentia & charitate
continetur. Illis igitur ardenti studio benignitatis disci-
plinam exercebantibus, & ingentem pauperum multi-
tudinem cibo potuque, aliisque rebus vitæ degendæ
necessarijs, sustentantibus, Rumoldus post preces vo-
taque rite persoluta, hospitibus suis fecunditatis mu-
nus imprecatus est; dixitque aperte, prophetiæ spiritu
imbutus, breui illis puerum corpore peruenitum, in-
dustrium, ac sanctimoniam celebrem nascendum, & Li-
bertum appellandum. Habita est dicitur fides, protus
vt Comes eiusque vxor, naturam citius defesturam,
quam sanctissimi viri verba irrita aut inania fore, cre-
derent. Eidem vero effectus definito tempore subsequen-
tus, filium eis eleganti forma tradidit, qui incredibili
tam parentes quam populum vniuersum gaudio per-
fudit. Admotus deinde lustralibus aquis, ab ipso Ru-
moldo Liberti nomen obtinuit; ea spe, vt veram Euan-
gelij libertatem à sacro antistite allatam sibi suisque
conseruaret.

Et quidem puer insitam naturæ præstantiam, indo-
lemque insignem, egregijs moribus ac virtutibus ador-
nabat; & spe futuræ sanctitatis, maximum omnibus
gaudium inferebat. Sed vt sunt omnes res humanæ
fluxæ & instabiles, tantam tamque insperatam lati-
tiam, maximus subito micror obtinebrauit: summaque
caligine inuoluit. Libertus siquidem die quodam cum
pueris cœtaneis per ripam fluminis lustrabundus dis-
currens, dum parum caute vestigia firmat, lubricante
margine in fluuium dilapsus est: ac fluctibus haustus,
ex omnium oculis abreptus euauit. Ibi tunc in ipso
litore lugubres admodum voces & eiulatus exorti,
totam repente terram peruasere, omniaque gemitibus

*S Rumold.
impetrat
Adoni pro-
lem à Deo.
eumque Li-
bertum ap-
pellandum
dicit.*

*Libertus
casu sub-
mergitur.*

S. Rumoldi
cum Gum-
maro collo-
quium, &
familiari-
tas.

ac lachrymis comp'euere. Quanto vero quamque acerbo dolore optimos parentes funestus rumor perculerit, facile quis apud se intelligere potest. Neque tamen spem recuperandi filij abijciebant, cunctis certatim submerso opem ferentibus, & aquis sese profunde immergentibus; sed cum omnis vrinatorum industria frustra laboraret, tum humano neglecto subsidio, ad diuinum Rumoldum concursum est. Aberat is longo satis intervallo, ita vt tertio à submersione die tristi sumi nancij certior primum fieret. Erat enim studio videndi & alloquendi Gummarum, equestribus insignibus & eximia sanctitate virtuteque apprimè clarum, vehementer incensus. Itaque cum ijs forte diebus conueniendi virum potestatem nactus esset, eius se colloquijs plane cœlestibus ita oblectabat, vt ægre aliter ab altero diuelli posset. Non enim de asini vmbra (quod aiunt) sed de his quæ præcipuum æternæ salutis pondus habent, vitro citroque verba instituebant, discebantque, tanto viriusque gaudio & profectu, vt deinceps locum illum (qui ex eo ad Quercum nomen sortitus est) suauissimi sui colloquijs voluerint esse perpetuum. Is cum esset vtriusque domicilio intermedius, & religioni valde opportunus, mira communis populi deuotione celebrari cœpit; adeo vt expiatus & diuinis rebus conlectatus, annuersaria supplicatione, prælatis vexillis sacris ac sacrosanctis reliquijs, magno deinceps in honore haberetur. Et sane, quam esset Deo illa supplicantis populi deuotio grata, insigni miraculo declaratum est. Rumoldus & Gummarus quocumq; iter habebant, nixi scipionibus, caballis iam ante valere iussis, incedebant; cum vero ad quercum defixis in terram scipionibus ad res diuinas cum supplicante plebe pergerent, ecce qui multo tempore arid fuerant, repente virefcere cœperunt, folijsque vernantibus populum vniuersum ad nouæ rei spectaculum excitant.

S. Rumoldi
& Gum-
mari sci-
piones vi-
rescunt.

Cum igitur eo in loco, vt diximus, Liberti interitus vitro sancto innotuit, ingentem animi dolorem profusa lachrymarum vi testatus est. Nihilominus hic, qui ægre

egre in seipso dolorem
verbis suauissimis rec-
bat. Interea vt ad locum
latis in cœlum oculis la-
lebrati oratione terque
cunctabant proceres mi-
rines plurimi, luctu
finem præstolantes, cum
tore toto corpore ac ve-
Babyloniorum pueror
luctus gemitu que in ve-
sane gaudio pueri genit-
que, vt ingentem auri &
tissima animi significati-
minibus haud contenti
quit, vobis sint; caduc-
dentibus in præcep- la-
rebus fugiuis comm-
actus debet esse & inte-
gratum munus donare
das & inculcus, densis
perpetuo Dei seruicio al-
nu non modo Comen-
to delibatus, donatione
que testamento stabili-
Erat loco isti ab vlti-
nomenque vt horrore,
lupis admodum infestus
ijs periculis dederitus; e-
nia caris, domicilium
aquisque contra ferarum
lam pro hominibus Ste-
amos complures sac-
cum Liberto st pend-
lesens pluribus nom-
tum animaduertit,
dorem dederatus, quan-
te disciplinam sectand

quo quamque a-
ctus rumor per-
potest. Neque ta-
nt, cunctis certa-
quis se profunde
natorum industria
lecto subdicio, ad
t. Aberat longo
cissione die trifi-
rat enim studio vi-
questris insigni-
e apprimere clarum,
sione diebus con-
effert, eius collo-
at, ut aggreter ab
alini umbra (quod
zerna salutis pon-
stutuebant, disere-
e profectu, ut dein-
uerum nomen for-
soluerint esse pe-
tulo intermedius, &
e communis populi
et expiatus & diu-
plicatione, prelati-
quijs, magno dein-
quam esset Deo illa
insigni miraculo de-
marus quocunq; iter
balis iam ante valere
ter, cum defixis in ter-
um supplicante plebe
te aridifuerant, repen-
erantibus populum
um excitant.

mus, Liberti interitus
nimo dolorem profusa
hilominus hic, qui
aggre

aggre in seipso dolorem temperabat, alios solabatur, &
verbis suauissimis recipiendi puerum spem ostende-
bat. Interea ut ad locum funestum peruentum est, sub-
latis in cœlum oculis lachrymis miserabiliter infans, ce-
lestri oratione terque quaterq; Iesum inelamat. Cir-
cumsistabant proceres multi, alijq; vtriusque sexus ho-
mines plurimi, luctu lachrymisq; deformati, euentis
finem præstolantes, cum ecce, d. Au mirum, puer in li-
tore, toto corpore ac vestibus siccis, non dissimulans
Babyloniorum puerorum miraculo, conspicitur. Tum
luctus gemituque in voces lachrymæ conuersi, præcipuo
sanè gaudio pueri genitores cumulauerunt, permouerunt-
que, ut ingentem auri & argenti vim D. Rumoldo gra-
tissima animi significatione offerrent. At ille reiectis o-
mnibus haud contemnendis muneribus, Vestra, in-
quit, vobis sint; caduca enim aspernamur, ne cum ca-
dentibus in præcepsum labamur. Quid enim nobis cum
rebus fugiuis commercij, quorum iam totus in cœlis
actus debet esse & intentio? Ceterum si aduenæ vestro
gratum munus donare vultis, est locus palustris, horri-
dus & incultus, densis vepribus spinisque oblitus, hunc
perpetuo Dei seruitio abs te mihi donari postulo. An-
nu, non modo Comes, sed gaudio insuper ex postula-
to delibutus, donationem scripto confirmavit, solenni
que testamento stabiluit.

Erat loco istius ab vltimorum luxuriantium copia Vltimo
nomen; qui ut horrore, ita multo magis feris & maxime
lupis admodum infestus erat. Sed diuinus Præsul nihil
ijs periculis deterritus, collectis viris aliquot sancta mo-
nia clatis, domicilium in eo raptim extraxit, & fossa
aquilque contra ferarum incursum munivit, & adicu-
lam prothomarij Stephano sacram dedecauit; vbi
annos complures sacra sub CHRISTI militia,
cum Liberto stipendia fecit. Postquam enim adeo
lescens pluribus nominibus viro DEI se deuin-
ctum animaduertit, epulas & luxum ac aulae splen-
dorem detestatus, quam acerrime sese ad sanctionis vi-
tæ disciplinam sectandam comparauit. Et quidem in

*S Rumol-
dus Libera-
tum pue-
rum sub-
mersum
triduo, vi-
ta resti-
tuit.*

Daniel 3.

*Reiectis
muneribus
auri & ar-
genti, locū
religionī
perpetuo
consecran-
dum sibi
donari pos-
tulat.*

*Liberti pia-
tas & san-
ctitas.*

*Martyriū
Liberti.*

*Omnibus
locis sacris
vastatis, S.
Rumoldi
diuinitus
conserua-
tur.*

*D. Rumol-
dus Eccle-
siam suam
amplificat,
exornat-
que.*

*Hortatur
operarios
suos ad o-
mnem vir-
tutem.*

*Operarij
duo in necē
illius con-
spiciant.*

eo certamine tam egregium & inuictum se pugilen-
præbuit, ut ab ipso Rumoldo gregi vniuerso præfici
mereretur, paulo post proprij cruoris laurea coronan-
dus. Cum enim esset gentiles Hunni, Danique, in ha-
sæ regiones irrumperent, & omnia longe lateque ad
ipsam vsque Agrippinensem Coloniam ferro & igne
popularerentur, Libertus in Hispaniam euadendi peri-
culi ergo confugiens, in æde S. Trudoni sacra, ante
aram ab impia gente trucidatus est. Porro cum omnia
circa loca, diuotum templa ac cœnobitarum conuen-
ticula flammis absumptaacerent, singulari Dei mu-
nere locus Rumoldi immutis persistit, prorsus ut ipsi
barbari, diuinitus prohibiti, ne pedem quidem ma-
numue sceleratam inferre ausi fuerint.

Itaque Rumoldus, qui intentâ cura diuinarum
laudum pietatisque studium promouebat, ut ædem sa-
cræ angustiori forma, quali nunc est, extraheret, no-
uissimè impensis augeret, ornaretque, duos imprimis
artis fabrilis peritissimos euocauit, quibus templi ro-
tius fabricam concedidit. Ijs vero diebus singulis, sole
in occasum tendente, mercedem persoluitus, fre-
quenter de vitis & virtutibus diserebat, hortabatur-
que assiduo, ut omnem peccati sceditatem, maxime
vero adulterij crimen horrendis supplicijs puniendam,
euitarent. Potro cum alter eorum illi viuo obnoxius,
per omnia libidinum genera animo plane soluto va-
garetur, tum certe salutaria sanctissimi viri monita per-
tinaci adeo mente respuebat, ut non raro consilia de-
nece illi inferenda secum agitaret. Accedebat insatiabi-
lis auri cupiditas; cuius D. Rumoldum valde diui-
tis existimabat. Igitur & libidinis suæ flamma incen-
sus, & odio viri sancti incitatus, & pecuniarum auaritia
captus, inter operas laboris socium compellauit. Vides
(inquit) quam agre improbo labore ac multis sudori-
bus, tenuem nobis victum, nisi in diem comparemus.
Stradeo igitur aliquid à nobis tentandum; ne per om-
nem vitam inter plebeios & infelices homines in-
glorij laitemus. Vir hic diuitiis nummisque refertus,
iam

iam pene immensam a-
tamen vllis vel sumptu-
quinimo sine cuncta
mercedem rependit,
è medio tollamus, &
vita splendorem securi
eodem auaritia morbo
locusque nefando se-
gnati.

Igitur vir sanctissim-
operas lestraturus adue-
lido idu ex insidiis in e-
vulueris gravitate oppri-
vique ad prædam, &
mam sibi propoluerant
amplius quam argente-
net ipsum sanctum pe-
que, quantum quantum
hem enter communis es-
tem sodalem conuiijs q-
bus execrabili iurament-
trati facinoris penitendi-
agitant, ut sibi mente co-
to scelere dignas morte
corpus sacrum arbo un-
demileuunt. At Christus
culi huius lumen, neq-
passus est.

Prætoribus enim no-
bore occupaus lumen ca-
falsis luminaribus prodig-
villane perterriu, Comite
que prodigiosam eodem
dem indicarunt. Comite
eum nauigi nocte concu-
moldi penitus ignarus,
gae voluit, quidnam si-
vero nobile corpus sancti

uitum se pugilem
egi vniuerso præfici
oris laurea coronan-
ti, Danique, in ha-
la longe lateque ad
niam ferro & igne
niam euadendi peti-
rudoni sacra, ante
Potro enim omnia
nobilitatum conuen-
singulati Dei mu-
titur; prostratus ipsi
pedem quidem ma-
tint.

ita cura diuinorum
houebat, vix adem sa-
e est; extraheret, no-
que, duos imperis, no-
quibus templis ro-
diebus singulis, sole
perfoliatus; fre-
erebat, hortabatur
ceditatem, maxime
pplicij pitandum,
illi vito obnoxius,
mo plane soluo va-
fimi viri monita per-
non raro consilia de-
Accedebat infaria-
moldum valde diui-
sae flamma incen-
pecuniarum avaritia
compellunt, vides
bore ac multis sudori-
diem comparemus.
randum, ne per o-
infelices homines in-
autumisque refertus,
iam

iam pene immensam auri vim in operas effudit, neque
tamen vllis vel sumptibus vel oneribus deterreuit,
quinimo sine cunctatione quotidie nostram nobis
mercedem rependit. Hunc igitur occultis insidiis
è medio tollamus, eiusque opibus ad gloriam &
vitæ splendorem securi persequamur. Facile ab altero
eodem avaritiæ morbo occæcato assensum; & des
locusque nefando sceleris patrando opportuni desi-
gnati.

Igitur vir sanctissimus more solito sub vespèram *Occiditur*
operas lestraturus adueniens, à proditorum altero va- *Vir sanctis-*
lido idem ex insidiis in caput petitus humi sternitur, ac *simus.*
vulneris gravitate oppressus, confestim moritur. Tum
victorque ad prædam, quam ante magna spe amplissi-
mam sibi proposuerant, conuersi, nummorum non
amplius quam argenteos tres repperunt; quos fama te-
net ipsum sanctum perpetuo sibi seruasse retinuisse-
que, quantum quantum etiam expenderet. Quare ve-
hementer commotus cordis parrator, inuidia tabescen-
tem sodalem conuiuijs maximis inuastit, diuisque omni-
bus execrabili iuramento denouit. Et quanquam pa-
trai facinoris penitudine ducti, & fatis conscientiae
agitati, vix sibi mente constarent, ne tamen pœnas tan-
to scelere dignas morte atrocissima luerent, raptim
corpus sacrum arborum foliis inuolutum in flumen
demiserunt. At Christus Dominus tam præclarum se-
culi huius lumen, nequaquam diu tenebris inuolui
passus est.

Piscatoribus enim noctu circa negocia partito la- *Corpus eius*
bore occupatis lumen cæli illuxit, & corpus super- *aquæ im-*
fusus luminatibus prodidit. Piscatores autem cœlesti *mersum,*
visione perterriti, Comitum Adonem adierunt, lucem *lumine*
que prodigiosam eodem semper loco apparentem ei- *proditur.*
dem indicauerunt. Comites nouitate rei permoti, se so-
cum nauigli nocte concubis præbuit, eadisque D. Ru-
moldi penitus ignarus, electis harpaginibus inuesti-
gare voluit, quidnam flammis immisum esset. Tum
vero nobile corpus sanctissimi Præfulepis, vehe-
menter

2 VITA S. THEODORICI ABBATIS

menter obstupuit, ac protinus ex inflicto vulnere rel-
veritatem cognovit. Funus fuit miserabili valde plo-
ratu & lachrymis multorum & imprimis ipsius Co-
mitis curatum, & in eadem sacram honorifice condi-
tum. Eo cum religionis causa multi confluerent, vi-
dendique Præfuli cupidi præ gaudio lachrymas fun-
derent, coruscantibus subito eius virtute miraculis,
multo quam antè clarius, eximiam eius sanctimoniam
cognoverunt. Multi namque morbis & calamitatibus
circumventi, dum supplices ad Deum preces funde-
rent, opemque viri sancti suisd fflis meritis imp orarent
repente curati sunt.

*Miracula
sunt ad tri-
mulu eius.*

*C Baron.
Tom. 6.
Annal.*

VITA S. THEODORICI, ABBATIS
discipuli S. Remigij; Ex ea quæ est apud V. P. Lauren-
tium Surium. Claruit maxime temporibus Theo-
dorici, Clodovei regis Francorum filij;
Anno Domini 514. &
reliq.

*a. Iulij.
Patria &
Parentes
q. 100.*

SAnctus Theodoricus, patre Marchardo, in pag-
Rhemenſi Alamandorum chorte natus, beato Re-
migio literarum morumque disciplinis imbuedus e-
traditus; cuius futuram sanctitatem cum alia multa-
tum fons quidam haud obscure indicavit. Cum eni-
panni, quibus infans involuebatur, in eo ab uerentibus
nullis non modò sordibus inquinari potuit, sed per a-
lotione insolitum quendam inæstimabilis suavitatis
odorem præbebat. Postquàm autem annis pubertatis
magna cum opinione virtutum exactis, ad certum al-
quod vitæ genus vocaretur, pater ad matrimonij copu-
lam, quanquàm is calibem vitam vnicè adamaret, eum
compulſit; cuius voluntatem aspernari, optimi parentis
animum esset sibi offensum reddere.

*Hortatur
sponsam
suam ad
virginita-
tem.*

Itaque inito cum virgine haud contemnenda nobi-
litate matrimonij fœdere, castissimis sponsam stringens
plexibus, hortari eam cœpit ad immarcescibiles
vite

virginitatis cõdonan-
servandam. At illa ra-
queru ari cœp t, donec
sa, virginitatis votum
fiderio vitæ cœlestis to-
consecrauit.

Est sylva tribus à
monte nomine Horſi
dato antistitis consecen-
cilium ibidem in loco
constituit, multisque
conspicuis celeberrim
virtutum opera effici
explicari possint. Cui
initius, quodam te-
inambrians psalmos
memoratum tenden-
appellanti, proſtibus
(dictu mirabile) vox
sum quidem vnum p
revel. si ex Monasterio
Quam rem admirant
quente, Pater, respo-
animas diaboli nexib
Deum preces nostras
tatem præripere, qu
saucibus eripere negl
percussus, supplicibu
eumque funditus euen
contubernia dissipavi
micium in tra vibus
draginta virginum (t
fliguerat) inelyum
Defunctorege Clodo-
à gentili superstition
fidem traduxerat, ac
Theodoricus regni gi-
gnavi & periculoso
vite

ABBATIS

inflicto vulnere rel
 miserabili valde plo-
 rimis ipsius Co-
 non honorificè condi-
 ti confluerent, vi-
 dio lachrymas fun-
 dente virtute miraculis,
 eius sancti moniam
 bis & calamitatibus
 Deum preces funde-
 rent implorent

ABBATIS

apud V. P. Lauren-
 tium temporibus Theo-
 doricorum filij;

4. &

Marchardo, in pago
 orbe natus, beato Re-
 gipolito imbuedus el-
 lictatem cum alia multa
 indicauit. Cum enim
 tur, in eo ab uerentur
 nari potuit, sed peract
 æstabilis suauitate
 autem annis pubertati
 ex ætate, ad certum ali
 erad matrimonij copu-
 m vnice adamaret, cum
 ernari, optimi parenti-
 dere.

ad contemnenda nobi-
 limis sponsam stringen-
 it ad immarecibilem

virginitatis coronam, ad extremum vitæ spiritum con-
 feruandam. At illa rata se despectui haberi, grauitè
 querulari coepit, donec verbis Remigij antistitis persua-
 sa, virginitatis votum ex animo amplexa est, seque de-
 siderio vitæ celestis totam cum sponso vni Christo
 consecrauit.

Est sylua tribus à ciuitate miliaribus egregie in *Mons Hor,*
 monte nomine Hor sita; ad quem Theodoricus ex man- *alium ab eo*
 dato antistitis conscendens, præclarum pietatis domi- *in quo mor-*
 cilium ibidem in loco angelico ministerio designato *tus est*
 construxit, multisque viris insigni pietate & eruditione *Aaron.*
 conspicuis celeberrimum reddidit, & tam admiranda
 virtutum opera effecit, vt nullis verbis pro dignitate
 explicari possint. Cum autem à Remigio sacerdotio
 initiatus, quodam tempore ex more cum S. Anustite
 inambulans psalmos depromeret, & ad Montem
 memoratum tendentes, in locum quem Cedrium
 appellant, prostribulis infamem peruenissent, illicò
 (dictu mirabile) vox faucibus hæsit, adeo vt ne ver-
 sum quidem vnum proferre posset; idem passus, cum
 reuersi ex Monasterio, eundem locum præterirent.
 Quam rem admirante S. Remigio atque causam in-
 quirente, Pater, respondit Theodoricus, Cur pateris
 animas diaboli nexibus implicatas interire? Videtne
 Deum preces nostras auersari, mihi que orandi facul-
 tatem præcipere, quod Christi oues è tartarei lupi *Loco lupæ-*
 faucibus eripere negleximus? His auditis Remigius *naris ex-*
 percussus, supplicibus à rege precibus locum obtinuit, *truitur Ec-*
 eumque funditus euertit, spurcissimaque meretricum *clesia.*
 contubernia dissipauit: proque eis aliud pietatis do-
 ra cilium intra vrbis mœnia, ædificijs & numero qua-
 draginta virginum (tot enim fuerant scorta quæ pro-
 fligauerat) in clypeum extruxit.

Defuncto rege Clodoueo, quem beatus Remigius
 à gentili superstitione ad Christianam religionem ac
 fidem traduxerat, ac è sacro fonte susceperat, filius eius
 Theodoricus regni gubernacula susceperat; cuius filia
 graui & periculoso morbo laborans, parentibus

non solum, sed regia familia vniuersa insignem dolorem crearat. Iamque medicorum auxilio & ope destituta, signis minime dubijs, vltimum vitae terminum instare significabat; cum Remigius à Rege epocatus, at aduersa similiter valetudine confectans, vires suas B. Theodorico demandat: vt afflictæ puellæ precibus opem ferat. Sed antequam ille regiam intraret, illa vita functa fuit. Parentes vero cum regia familia luctu & mœnore deformati, lachrymas fundebant; cum superueniens Theodoricus, cunctis paululum secedere iussis, vt funeri necessaria præpararent, ipse interim tota mente precibus intentus, exanime puellæ corpus oleo sancto inunxit: & subito artus omnes vitæ expertes suo vigori restituit. Accurrunt rex & regina ad tantæ rei miraculum vix mentis compotes, stupent, exultant; filiam incolumem recipiunt; Christique potentiam & virtutem summis laudibus in Theodorico extollunt. Porro Rex non modo discipulum Theodoricum, verum etiam beatum Remigium regia munificentia prosequi appetens, Venderas villam, ad fluuiam Matronam sitam, ei; Gaudiacum autem vicum pagi Rheimensis S. Theodorico donauit, orans eum, vt pro se & Regno suo Dominum deprecaretur.

*Precibus
& sancto
oleo exci-
tat regis fi-
liam vitam
functam.*

*Curat sem-
liter oculi
viri regis.*

*Multis sa-
nantur.*

Accidit postea vt idem Rex oculi incredibili vexatus dolore, post medicorum artem nequicquam tentatam, beato viro ad se accito, eundem illi humiliter curandum obtulerit; quem vir sanctus pari modo, dicto citius, dolore fugato, pristino lumine reformauit. Vnde fama nominis virtutumque eius longe lateq; cum magna admiratione peragante, ingens agrorum multitudo quotidie ad eum confluere cepit, quos ille mira beneuolentia complexus curauit; ita vt vix vlla morborum vis eius precibus virtutisque non cederet, prorsus vt infiniti à miseris & morbis, beneficio viri sancti liberati, passim eum prædicarent. Perseuerauit autem ad extremum vitæ spiritum in Christi seruitio, & in ea benigne faciendi disciplina, ac tandem bono certamine feliciter consummato, plenus bonorum operum

Calen-

Calendis Iulij ad
Rex cum magno
rs, memor benefi-
ciore ad sepulchrum
modum in præsens

VITA S. EP
Confessoris; E
D. P. Laure
ha

Patchius ex pag
gnomento Aug
postquam iam fere
tus, minime vulga-
ritate & indeflo-
mo Comite accitus
quod ille etiam in
prudencia annos qu
simam ex eo landem
rum statuto, & hono-
claris existeret, an-
essent cuncta vana,
aum petiit monaster
quino seruitio man
Deum animo duos
deuoraret, & vilissi-
humilitatis ergo libe-
fos, vel à dæmone ver
que animalia, solo ve
His aliisque virtutu
nore passim oblato
mefceret, fuga salu
vasta aliqua ciemo li
pagum Equolinent
plum nomine, in d

Calendis Iulij ad Christum migravit. Eius corpus Rex cum magno nobilium comitatu vis ipse humeris, memor beneficiorum eius, cum summo animiacerore ad sepulchrum exportavit, quod multis admodum in praesens miraculis coruscat.

VITA S. EPARCHII ABBATIS, ET
Confessoris; Ex ea quae extat integra fide apud
D. P. Laurentium Surium Migravit ex
hac vita anno Domini

583.

Eparchius ex pago Petragoricensi, patre Felice, cognomento Aureolo, matre vero Principia natus, postquam iam sepe septennis literarum studiis adhibitus, minime vulgarem eruditionem, & ingenii dexterate & indefesso labore natus esset, ab avo Felicissimo Comite accitus, Cancellarii officio praefectus est, quod ille etiamnum adolescens tanta integritate ac prudentia annos quindecim administravit, ut amplissimam ex eo laudem consequeretur. Cumque in eorum statu, & honoribus & rebus gerendis admodum clarus existeret, animadvertens tamen demum quam essent cuncta vana, spretis viriliter omnibus, Sedacianum petiit monasterium, & inuitis parentibus se totum diuino seruitio mancipavit. Ibi cum inflammato in Deum animo duos poenitentiae labores alacri mente deuoraret, & vilissima quaeque monasterii ministeria humilitatis ergo libens subiret, multos morbis pressos, vel à dæmone vexatos, suis precibus curabat, ferarumque animalia, solo verbo, dicto sibi audientia reddebat. His aliisque virtutum signis inclarescens, cum ex honore passim oblato ruinæ grauioris periculum pertimesceret, fuga salutari, tutiorem salutis portum in vasta aliqua eremo sibi quaesivit. Cumque in eam per pagum Equolinensem instituto, puerum Gratulphum nomine, in Anglesii villa interemptum offe-

Rex Theodoricus sancti corporis propriis humeris ad sepulchrum deportat, miraculis gloriosum. C. Baron. in not. mar. Rom.

i. Iulij.
Patria & Parentes eius.

Fuit Cancellarius.

Petit monasterium.

Claret miraculis in monasterio

Excitat mortuum.

*Item alii.**Vixit solitarius.**Summa eius benevolentia in pauperes & miseris.**Multos de carcere vinctos liberat.*

disset, mox precibus vitæ eam restituit. Inde alium vita functum apud Burdegalenses pari modo excitavit: multisque deinceps, quocumque gradum faciebat, miraculis coruscabat. Quæ res cum famam eius admodum celebrem redderet, veritus ne aliquando in scopulos inanis gloriæ impingeret, locum quendam desertæ solitudinis instar, ab Anthonio Burdegalensi Antistite sibi ostensum, obtenta primum à Sabaude eius loci Episcopo ac suo Abbate plenaria facultate expetit; in quo diuino admonitus oraculo constructa cellula, paucisque eiusdem propositi sibi adiunctis, dies noctesque precibus incumbere; & si quid auri argenti que oblatum esset, aut necessitatibus pauperum, aut redimendis captiuis distribuerebat. Erat enim mire beneficus, nec vlla illi cura potior quam miseros & calamitosos opibus precibusque subleuare.

Cum autem adhuc esset in ciuitate Burdegalensi, erat ibidem ingens vinctorum numerus; quem vir sanctus, è vinculis ut eriperet, ad carceris ostia feruidas preces fudit, custode adstante, & exitum animo suspensio præstolante. Peracta vero prece, mox ad eius imperium omnia carceris ostia aperta, pessula reiecta, multis locis quassata sunt. Porro vincti omnes, imperu ad ecclesiam facto, populo acclamante & Eparchij sanctitatem magno plausu collaudante, moris periculum euaserunt.

Postquam vero ad Sacerdotij dignitatem est euectus, multa alia ab eo edita sunt, miracula; quorum nos pauca duntaxat commemorabimus. Quodam tempore, quidam vas melle penum furatus à rustico, comprehensus ac suspendis adiudicatus, post tria tormenta ad furcam trahebatur. Eparchius ubi id comperit, hominem diuinam humanamque opem impoſcitantem miseratus, supplices Iudici preces pro salute miseri obtulit. At illo, populoque vniuerso reclamante, & seculum non vno supplicij genere dignum asserente, vir sanctus ad solita orationis præsidia confugiens, Gratianum monachum presbyterum ad vrbis portas inter-

rim præstolari iussit, d'o liberandum, perduceret. Interea rena collo iniecta scificibus, patibulum latusque cuius rap precibus Eparchij militum multorum afflicendus erat; quidam togatus, se reum inluper res cum Eparchio Dei opem implorare solitum, subieperet. Porro quæ morbis liberauerat, perit, longum n vnum autem adificat, quod rebus acceperat, ad duofane pro aliorum nem profunderet. Cum autem tarum in suum ipse, siquidem vestitus ebrietatem adfererigritile, viteque ad vitam viqueuit. Post annos vradine cum adminlorum virtute exmam Deo animachrymis, tum Qu ad

uit. Inde alium
tri modo excita-
gradum faciebat,
mam eius admo-
liquando in seom
quendam de
Burdegaliensi An-
m à Sabaudieus
a facultate expe-
aculo constructa
fibi adiuuatis,
& si quid auri
essetibus paupere-
uebat. Erat enim
ior quam miseros
bleuare.

ate Burdegaliensi,
terus; quem vir
ceris offa ferudas
um animo suspen-
sione, mox ad eius
ra, pessula reiecta,
nte & Eparchij san-
moris periculum

gnitatem est eue-
acula; quorum nos
Quodam tempo-
us à rustico, com-
postura tormenta
bid comperit, ho-
pem impoanem
pro salute miseri
recamante, & sce-
pam asserente, vir
confugiens, Gra-
d virbis portas inte-
rim

rim prestolari iussit, vt hominē diuina virtute suspen-
dio liberandum, quam celerrime ad monasterium *Suspensum*
perduceret. Interea miser in altum sublatu, ferrea ca-
rena collo iniecta suspenditur; sed recedent bus carni-
ficibus, patibulum dissipatur, & vincula soluentur; so-
lutusque cursu rapido ad oppidum properat: vbi
precibus Eparchij, à Iudice vita donatus est. Alius si
militer multorum criminum reus, extremo supplicio *Item aliū.*
afficiendus erat; quem vt eriperet vir sanctus, supplicem
Iudicem rogabat; qui non modo supplicem repenebat,
sed reum in super inuectis pedibus patibulo affixit. Que-
res cum Eparchio innotuisset, tam diu præpotentis
Dei opem implorauit, donec hominem diuina boni-
tate solutum, sub horam vespertinam incolumem re-
ciperet. Porro quot ab immundis spiritibus, aliisque
morbis liberauerit, ac quoties precibus carceres petru-
perit, longum nimis foret singulatim referre. Hoc
vnum autem ad imitationem charitatis eius nobis sus-
ficiat, quod rebus illis, quæ dono ab aliis sibi suisque
acceperat, ad duo hominum millia redeemit, paratus
sane pro aliorum salute, si res ita postulasset, sangui-
nem profundere.

Cum autem tanto studio curaque aliis subueniret,
tum in suum ipse corpusculum rigidissimus erat; victus
siquidem vestitusque eius asperitimi: Vinum, aliaque
ebrietatem adferentia semper auersatus. Neque tamen
rigor ille, viteque asperitas vires corporis siccegerunt, sed
ad ultimam vsque ætatem firma valetudine perseuera-
uit. Post annos vero quatuor & quadraginta in ea soli-
tudine cum admiranda opinione sanctitatis & miracu-
lorum virtute exactos, leui correptus febre, sanctissi-
mam Deo animam tradidit. Funus cum aliorum la-
chrymis, tum præcipua redemptorum cura, & lu-

Qua admodum lugubri, in ecclesia
conditum fuit.

*Alia varia
eius mira-
cula.*

Alij volūta

39.

*Migrat ad
Dominum*

SOLENN.

*C. Bar. in
not. mart.
Rom.*

SOLENNITAS VISITATIONIS BEAT. Virginis; Ex Concionibus R. P. Ludonici Granat; quæ quidem ab Urbano, eius nominis Pontifice Sexto instituta; à Bonifacio autem Nono confirmata vel potius publicata est, Anno Domini 1389. Idque occasione vrgentis schismatis; ad quod componendum eiusdem Dei Genitricis opem, Dei Ecclesia propensius (ea aucta celebritate) studuit implorare.

2. Iulij.

*Maria pergit ad Elizabetham.
Luc. 1.
Quare Virgo sacra hoc inter susceperis.*

Psalm. 138.

Rom. 1.

POST auditam cœlestis nuncii legationem, qua hinc Virginis, inde sterolis & grandævæ mulieris conceptus nunciabatur, Exurgens Maria abiit in montana cum festinatione, in civitatem Iuda, & intrauit in domum Zachariæ, & salutavit Elizabeth. Suscepit hoc iter B. Virgo, primum, ut novum atque ingens miraculum, quod in sterili Elizabeth divinam potentiam fuisse operatam ab Angelo acceperat, & oculis cernere, & cum ea aliquamdiu versari, & cœstem in ea virtutem & gratiam agnoscere, suspicere & adorare posset. Hoc enim vel præcipuum sanctorum hominum studium est, divinorum operum contemplatione animum pascere, & in eis die ac nocte meditari. Vnde quidam eorum aiebat: *Mirabilia opera tua, & anima mea cognosceat nimis*: hoc est, toto pectore, Domine, in operibus tuis perscrutandis & contemplandis exercebor: Quo enim magis in illa mentis oculos intendo, eo maiori animus meus admiratione reficitur, maiori-
busque deliciis pascitur. Sed præcipua tamen huius itineris causa, singularis quidam Divini spiritus impulsus fuit. Nunquam enim Virgo Deo plena aut iter aliquod suscepit, aut quidvis aliud molita est, quin id Spiritu sancto intus suggerente fecerit: qui omnes illius gressus & motus dirigebat. Si enim D. Paulus iter suum in urbem Romam sine Dei voluntate conficere non

non audebat, qui
maiori gratia præst-
tem electa fuerat?
hoc suscepit, qui ei
adhuc viscera haren-
nis replere volebat,
tri fuerat ante poll-

Quod vero tam
propæruerit, causa
ideo iter acceleravit
catol beraret. Hoc
tandum est Nemo
collustrati, horren-
sunt, cui si opus da-
tato morari, vel mi-
ti, non prius hunc
quam tam brevis
Quid enim sanctos
ria, atque immania
animo subiret quid
in ebullientes fartag-
gulas, equal eosque
vel brevissima hora
seebant & penitenti-
mini, qui negantem
aspexit, & penite-
petate contulit, ea
defunctam intellige-
peccati iugo premere-
cularunt.

Pergit igitur sacra
obsequium præbeat
viri habeat humilit-
efficit, vtnunquam
Deo donis honesta
quidem sematrem E-
ancillam appellasset
voluit deferere, neq-

B. VIRG.

NIS BEAT.

iici Granat; qua

nifice sexto in-

firmata vel po-

89. Idque occa-

componendum

Ecclesia pro-

e) su-

tionem, qua hinc

e mulieris conce-

abit in montana

& intravit in do-

thi. Suscepit hoc

que ingens mira-

tionem potentiam

& oculis cernere,

estem in ea virtu-

te adorare possit.

in hominum stu-

templatione ani-

mediari. Vnde

erat tua, & anima

et ore, Domine, in

implandis exerce-

oculos intendo,

reficitur, maiori

qua tamen huus

juini spiritus im-

Deo plena auriter

polita est, quoniam

t: qui omnes il-

lum D. Paulus iter

luntate conficere

non

non audebat, quid de illa censendum est, quæ tanto maiori gratia præstabat, quanto ad maiorem dignitatem electa fuerat? Ab hoc ergo Spiritu impulsa, iter hoc suscepit, qui eius aduentu infantem intra materna adhuc viscera harentem sanctificare, & celestibus donis replere volebat, sicut Gabriel Angelus Zachariæ patri fuerat antepollitus.

Quod vero tanta festinatione sacratissima virgo *Cur tantâ* properaverit, causa fuit summa Dei nostri bonitas, qui *cum festi-* ideo iter acceleravit, ut infantem Ioannem citius à pec- *natione* cato liberaret. Hoc autem nequaquam leve esse pu- *perrexerit.* tandum est. Nemo enim eorum est, qui diuino lumine collustrati, horreadam peccati deformitatem agnoscunt, cui si opus daretur vel vnus hora spatium in peccato morari, vel mille annis ardentissimo igne cruciati; non prius hunc adeo longum cruciatum elgeret, quam tam brevis moræ spatium in peccato manere. Quid enim sanctos Martyres impulit, tot, tamque varia, atque immania cruciatuum genera forti & inuiso animo subire? quid ignes contemnere? rotas despicere? in ebullientes sarragines sese ultro infetre? ferreas ungulas, equalesque deridere, nisi peccati deformitatem vel breuissima horula deuolare? Probe namque cognoscebant & poenitentiae virtutem, & misericordiam Domini, qui negantem Petrum plusquam paternis oculis *Matth. 26.* aspexit, & poenitentiam simul & veniam clementi pietate contulit, eamque sibi in simili infirmitate non defuturam intelligebant. Ne tamen breui illa mora, peccati iugo premerentur, nullum supplicii genus recusarunt.

Pergit igitur sacra Virgo, ut seniori in futuro partu obsequium præbeat. Qua in re videre licet, quantam vim habeat humilitas, & animi vera submissio, quæ efficit, ut nunquam plus homo, quam vnus maximis à Deo donis honestatus sit intumescat. Maria sciebat *Summa hu-* quidem se matrem Dei effectam, sed cum se paulo ante *militas* ancillam appellasset, minime quidem ancillæ officium *Deipara* voluit deserere, neque ut mater Domini ad imperium, *virginis.* sed

*Prima Pro-
cessionum
omnis m.*

sed ut ancilla ad obsequium se preparauit. Quo autem ministerium suum feliciter absolueret, filij sui presentiam, quæ esset operi vicino partu laturo, secum afferebat. Hæc autem prima processio fuit, qua Christi corpus gestatum est; quam non saltantium & ludantium turbæ, sed Angelorum chori Virginem comitantes & audes Deo concinientes adornabant. Nec mirum si tam felix Elizabethæ partus exiit, qui talis matris & filij presentia adiutus fuerit & honestatus.

Et factum est (inquit Euangelista) ut audiret Salutationem Mariæ Elizabeth, exultauit infans in utero eius, & repleta est Spiritu sancto Elizabeth, & exclamauit voce magna, & dixit: Benedicta tu, &c. Exclamatio hæc adeo vehemens, (quam sancta femina continere ac reprimere non potuit, quæ diuini spiritus impetu excitata, in illam vocem prorupit) interni affectus magnitudinem indicat. Duabus enim ex causis admiratio excitari solet; vel quia res maximæ, vel quia insolitæ sunt. Hoc autem in loco, quatuor admiranda Dei opera huic sanctæ feminae reuelata fuisse videntur, quibus nihil neque maius, neque magis insolitum cogitari potest. Cum enim B. Elizabeth, quæ Angelus cum sacra Virgine tractauerat, Spiritu docente didicisset, (alioqui nequaquam diceret, Beata quæ credidisti, quoniam perficientur in te quæ dicta sunt tibi à Domino) quatuor hæc maxima & stupenda mysteria cognouit. Primum, Virginem Mariam sine ullo commercio viri, de Spiritu sancto concepisse. Secundum, Verbum Dei, Deum verum, humanam carnem assumptum fuisse, verumque hominem similem nobis passibilem factum fuisse. Tertium, humilem illam feminam, quam coram se presentem cernebat, humili fabro desponsatam, Dei matrem, ac totius mundi Dominam existere; sub illo humili ac vili habitu, vniuersorum latere Regnam. Postremum, semestrem infantem viro inclutum, Domini sui presentiam agnouisse, & prægaudio exultasse atque exilisse. His autem miraculis quid, quæso, maius? quid magis insolitum? adde etiam, quid human-

Qua fuerit Elizabeth à Spiritu Sancto reuelata.

humano generi factum. Dei Verbum carne virginem concipere, infantem in visceribus sancto repleti, & Repleti, sed corpore et sancti illi famine. Nulla enim in disce-

doctor est. Addit præterea Beata, quæ sancto re beata, quæ sancto usque quoque, super Patribus, ut minora Joannis patet, signum dam per se. Ezechias Gedeon in tot do ve Ipse quoque Pater Abere commendat) c suis tradendam à De ne Deum, unde se ipse beaustima Virgo tot nihil simile in omni b propolitis, nulla cum nullo ad tantarum re assensum ita præbuit Elizabeth commendat. Ex quibus verbis ap nihil addubitali qu des, & beatus do si e commendatur. Subd tur in te qua dicta su Ex his verbis noui in filio, anima tueret uæ spiritum huic san Triplex enim proph præterita, & ab omni plectitur, quæ le Moy ne, & priorum homin

travit. Quo au-
torem, filij sui præ-
tulerat, secum
fuit, quæ Christi
antium & luden-
Virginem comi-
adornabant. Nec
extitit, qui ta-
erit & honestatus.

re autem Salu-
infans in vtero
zibeth, & excla-
ctatu, &c. Excla-
sancta femina
quæ diuini spiritus
trapij interui af-
bus enim ex causis
maximæ, vel quia
naturæ admittenda
elata fuisse viden-
e magis insolitum
beth, quæ Angelus
tu docente didicif.

Beata quæ credi-
quæ dicta sunt tibi
& stupendam myste-
Mariam sine vilo
concepisse. Secun-
humanam carnem
lem nobis passibi-
illam feminam,
t, humili fabro de-
mandi Dominam
u, vniuersorum la-
em infantem vtero
agnouisse, & præ-
tæ miraculis quid,
adde etiam, quid
humana

humano generi salutaris? Quid enim mirabilius, quæ
Dei Verbum carne vestiri? quid magis insolitum, quam
virginem concipere & parere? Quid magis nouum, quam
infantem in visceribus matris, fide, gaudio, & Spiritu
sancto repleti, & Redemptorem suum non mente so-
lum, sed corpore etiam venerari? Hæc igitur omnia
sanctæ illi feminæ momento temporis reuelata sunt.
Nulla enim in discedendo mora est, ubi Spiritus sanctus
doctor est.

Addit præterea Elizabeth, Beata quæ credidisti. Ve-
re beata, quæ sanctos omnes ut virtutibus & dignitate,
ita fide quoque superasti. Quam multi enim ex antiquis
Patribus, ut minora crederent, signa perierunt: Zacharias
Ioannis pater, signum ad desperatam sobolem speran-
dam perijt. Ezechias in Solis retrocessione, spem salutis;
Gedeon in toro vellere, promissæ victoriæ signum.
Ipse quoque Pater Abraham (cujus fidem Paulus tanto-
pere commendat) cum Canaanæorum terram posteris
suis tradendam à Domino accepisset, respondit: *Domine Deus, unde scire possum quod possessorus sum eam?* At
beatissima Virgo tot miraculis & promissis (quibus
nihil simile in omnibus seculis visum est) ab Angelo
propositis, nulla cunctatione, nulla interposita mora,
nullo ad tantarum rerum maiestatem signo postulato,
assensum ita præbuit, ut hoc potissimum nomine à B.
Elizabeth commendetur, dicente, *Beata quæ credidisti.*
Ex quibus verbis aperte colligit Ambrosius, Mariam
nihil addubitasse; quandoquidem etiam hoc in loco fi-
des, & beatitudo si de partu, Spiritus sancti testimonio
commendetur. Subdij: protinus. *Quoniam perficien-
tur in te quæ dicta sunt tibi à Domino.*

Ex his verbis nouum aliud miraculum in matre, sicut
in filio, anima uertere licet; nempe insignem prophe-
tiæ spiritum huic sanctæ feminæ diuinitus collatum.
Triplex enim prophetiæ genus esse statuit. Vnum, quod
præterita, & ab omni hominum memoria remota com-
plectitur, quale Moysis fuit, cum cæli & terre molitio-
nē, & priorum hominum vitas moreque soli Deo cognitas
descri-

*Maria ut
sanctos o-
mnes digni-
tate, ita &
fide supe-
rauit.*

*Luca I.
4 Reg 20.
Iudic. 6.
Hebr. II.
Genes. I.*

*Triplex
Prophetia
generis.*

32 IN FESTO VISITAT. B. VIRG.

ioan. i.

descripsit. Alterum, quod praesentia, insolita tamen neque vulgari ratione cognita, ostendit: cuiusmodi propheta Ioanni tribuitur, qui Dominum Iesum, caelesti iudicio sibi reuelatum, hominibusque incognitum, digito ostendit, dicens: *Ecce agnus Dei*: Tertium est, commune atque vulgatum; cum ea quae futura sunt, longe ante praenunciantur. Haec autem tria prophetandi genera beata Elizabeth his verbis se percepisse declarat: Praeterita enim se cognouisse ostendit, cum ait: *Beata quae credidisti Futura*, cum subdit: *Perficientur in te ea, quae dicta sunt tibi à Domino*. Praesentia vero, cum ait: *Vade hoc mihi, ut veniat mater Domini mei ad me*.

Sed iam videamus quid tam magnificis dignitatum titulis ornata Virgo cogitavit, quid dixerit, quid ad propositas per Elizabeth laudes responderit: *Magnificat* (inquit) *anima mea Dominum*: hoc est, tu quidem, o sancta femina amplissimis laudibus dignitatem meam magnificas: ego vero huius dignitatis meae auctorem Deum ex intimis visceribus magnifico. Tu infantem, ais salutante me exulasse in gaudio in utero tuo, at spiritus meus exultat in Deo Salutari meo. Me, ais, inter mulieres benedictam, neque verò tu sola es quae me hoc nomine praedicat: *beatam* qui prope me dicunt *omnes generationes*, ad quas Christi Iesu nomen cognitioque peruenit: sed ideo praedicabunt, quia humilitatem, hoc est, vilitatem & indignitatem meam respicere ille voluit, qui potens est, & sanctum nomen eius, qui videlicet ut omnipotens potuit, & ut sanctus, hoc est, liberalis & beneficus, voluit me tam magnificis titulis honestare. Atque ita sacra virgo cum omnia uni Deo tribuit, & sibi nihil assumit, exemplo suo nos docet, ut quaecunque bona, quaecunque laude digna in nobis exstunt, uni illi accepta referamus, illi tribuamus, pro eo quod semper illum illi laudem sacrificium offeramus, quo praeteritis beneficiis gratias agentes, futurorum digni habeamur. Quemamodum enim inter maxima Dei dona, donorum ipsorum cognitio nume-

Quid doceamur exemplo B. Virginis.

Donorum cognitio,

numeratur, (qua in multis) ut percepta bene divini favoris argumendo, hinc abusus divini & praesumptio, & alii (peccatorum omnium autem peccatorum autem) minime est; ut scilicet culpa supplicia (sed non) diutius, honores, nobilitate, sed fortunae mutatae, sed similibus beneficiis gratias agantur. At contra Sancti Deo donata sunt nosse, uti gratias agere. Cum dona quam omnibus gaudeant, ut si non donorum tantum gaudio gaudent, ut si non nulla cogitatio in ita neque huius gaudij dignitate possit.

MARTYRIVM
Martini; Ex eo quod
simium. Erat olim Roma
sacra; in qua S. Gregorius
in Euangel. ubi & de
sua consuetudine meminit
sua, translata sunt
Vaticanam S. Petri
nos magni

Quo tempore Apostolus Paulus, Neronis en-

in solita tamen ne-
t: cuiusmodi pro-
mum Iesum, cele-
stique incognitum,
Dei: Tertium est,
a quæ futura sunt,
em tua prophetan-
se percepisse de-
ostendit, cum ait:
obdit: *Perficietur*
Præsentia vero,
mater Domini mei

perficiendis dignitatem
dixerit, quid ad-
ponderit: *Magnifi-*
hoc est, tu qui-
laudibus dignita-
tus dignitatis mee
bus magnifico. Tu
in gaudio in vtero
Salutari meo. Me-
neque verò tu sola es
am qui ppe me di-
Christi Iesu nomen
prædicabunt, quia
indignitatem meam
& sanctum nomen
ortui, & ut sanctus,
me tam magnifices
ego cum omnia uni
tempo suo nos do-
neque laude digna in-
eramur, illi tribua-
laudum sacrificium
ti gratias agentes,
etiam modum enim
imporum cognitio-
nume.

numeratur, (qua in largitorem grati & beneuoli su-
mus) ita percepta beneficia non agnoscere, magnum
diuini furoris argumentum est. Hinc enim ingrati-
do, hinc abusus diuinorum beneficiorum, hinc fastus
& præsumptio, & aliorum contemptus, & superbia
(peccatorum omnium parens) originem ducunt. Hoc
autem peiditorum ac sceleratorum hominum com-
mune est; ut sicut publicas calamitates & clades, non
culpæ supplicia sed naturæ conditionem putant, ita
diuitias, honores, nobilitatem ac potentiam, non Dei
dona, sed fortunæ munera arbitrantur. Quo fit, ut ne-
que plagis immixtis corripiantur, neque pro perceptis
beneficiis gratias agant, sed illorum abusu deteriores
fiant. At contra Sanctorum omnium est, quæ sibi à
Deo donata sunt nosse, immortalesque pro illis largi-
tori gratias agere. Cum ergò B. Virgini longè plura
dona quàm omnibus sanctis donata sunt, & pro ma-
gnitudine donorum suis etiam, ut modò diximus, ma-
gnitudo gaudiorum, coniequens est, ut quem admo-
dum nulla cogitatio nostra donorum magnitudinem,
ita neque huius gaudij magnitudinem, concipere pro-
ducere possit.

*Impia quo-
rundam
opinio.*

MARTYRIVM SS. PROCESSI ET C. Bar. in
Martiniani; Ex eo quod est apud V. P. Laurentium not. mart.
Suriū. Erat olim Romæ Basilica hisce martyribus Rom.
sacra; in qua S. Gregorius Papa habuit homiliam 32.
in Euangel. ubi & de miraculis ad eorum sepulchra
fieri consuetis meminit. Diruta autem prædicta Eccle-
sia, translata sunt eorum corpora in basilicam
Vaticanam S. Petri Apostoli; ubi hacten-
us magna veneratione as-
seruantur.

QVo tempore Apostolorum principes Petrus & 2. Iulij.
Paulus, Neronis crudelitate Mamertini custodiæ
traditi,

34 MARTYR. SS. PROCESS. ET MARTIN.

*Processus
& Marti-
nians Pe-
tri & Pau-
li in Vin-
culis custo-
des.*

*Insigne mi-
raculum
per S. Pe-
trum.
Processus
& Marti-
nians ba-
ptizantur.*

traditi, res admirandas in vinctulis gerebant, morbos pellebant, daemones fugabant, alaeque diuinae virtutis miracula patrabant. Processus & Martinianus Magistriani Aminelli Principis, inter alios milites, ad eorum custodiam deputati, rerum quae ab ijs gerebantur admiratione defixi dixerunt; Viri venerabiles; non dubium, quandoquidem nonus iam mensis, quod in custodia estis, agitur, quin vestri oblitus sit Nero; quare vos rogatos obnox capimus, vt quocunque placuerit abeatis; tantum in eius nomine, per quem res adeo stupendas gentes, sacris aquis nos lustrate. Quibus Apostoli, Si, inquit, fidem Christianam lyncera mente ampecti velitis, & vos eandem miraculorum gloriam operari potestis. Hoc vt audierunt reliqui carceris vincti, vnanimiter exclamauerunt; Donate nobis aquam, quia sitis periclitamur. Illis hoc modo iterato clamantibus, Petrus, Credite, inquit, in Patrem, Filium, & Spiritum sanctum, & cuncta vobis ministrabuntur. Haec dicens, simulque de Christianae religionis mysteriis breuiter disserens, signum Crucis in monte Tarpeio, eadem in custodia expressit, & profluentem aquae vim de monte elicit; quae expati ante omnes Processus & Martinianus, reliquos multo vehementius eadem cupiditate inflammauerunt. Prosternebant se cuncti promiscui sexus quadraginta septem, Apostoli Petri pedibus, vt eiudem gratiae participes fierent. Nec repulsi sunt diutius, sed cum ad vnum omnes lustralibus unxisset aqua, oblatoque pro eis Sacrificio, coelesti epulo, quo Christi Iesu corpus & sanguis continetur, eos refecit.

His ita peractis, Apostoli, Processus & Martiniani precibus fatigati, carcere egressi sunt. Vt vero ad portam Appiam pertinendum est, beato Petro, cuius pedes ferrei compedes attriterant, fasciola apud seipsum in via noua cecidit; moxque Christus Dominus illi obuiam factus est. Quo viso agnitoque, Domine, inquit, quo vadis? Et Dominus Romam redeo iterum crucifigendus, Tu autem Romam reuertere. Eo responso Petrus fugam

notati cognoscens, v
Romam rediit, & liber
vincula subiit. Interea
cessum & Martinianum
Præerat tunc Paulinus
nere & dignitate clau
menter infestus. Is co
tyres liti iussit, & mul
dem militum stipendia
patres consecrarent, h
impura scelerataque h
bus diutius non sustine
dum coelestis militia
quare noli quælo nobis
terris ingerere. Paulin
so verba sua repulsa
nem atque iterum ead
misfrangere nitebatur.
proferre intelligeret,
eorum lapidibus contu
reor martyres, am
clamabant, Gloria in
intentionem relinquere
statam à militibus ad
admodum sperabat, in
sacrificio redimerent.
statuamque risu & spui
umio furore incensis
in oculis suspendi, & n
dari, ac postremo flam
aduri iussit.
Intererat supplicij n
Lupina nomine; quæ,
tudine, martyres in m
constantiam hortabatur
næ verbis roborati, illat
Paulinus eam ignominia
leo scorpionibus lacerari

gerant, morbos
que diuinæ virtutis
Martinianus Magi-
s milites, ad eorum
ijs gerebantur ad-
operabiles; non eu-
menis, quod in cu-
tus sit Nero; quare
uocunque placuerit
per quem res adeo
lustrare. Quibus
Christianam lyncera
ndem miraculorum
edunt reliquie car-
unt; Donate nobis
is hoc modo iterato
quit; in Patrem, Fi-
cta vobis ministra-
Christi anæ religionis
um Crucis in monte
stis, & profluentem
expati ante omnes
multo vehementius
prosternebant se con-
epiem, Apostoli Pe-
cipes fierent. Nec re-
tm omnes lustralibus
crificio, cœlesti epu-
gu s contemnit, eos
essi & Martiniani pre-
t. Vt vero ad portam
tro, cuius pedes ferrei
id lepem in via noua
us illi obuiam factus
e, inquit, quo vadis?
im crucifigendus; Tu
nso Petrus fugi suam
notari

notari cognoscens, vehementer erubuit, iterumque
Romam rediit, & libens gaudensque tentus à milibus
vincula subiit. Interea rû more omnium inerebuit, Pro-
cessum & Martinianum Christiana sacra suscepisse.
Præerat tunc Paulinus summus Iudicis officio, vir vi ge-
nere & dignitate clarus, ita Christianis omnibus vehe-
menter infestus. Is continuo victos sibi Christi mar-
tyres fisti iussit, & multis blanditijs, vt honorata ad illu-
dem militæ stipendia, cultu & obseruantia in Deos
patrios conseruarent, hortatus est. At Martinianus cum
impura scelerataque hortamina puris sanctisque auri-
bus diutius non sustineret, Nos, inquit clara voce, iam-
quidam cœlestis militiæ sacramenta habere cœpimus,
quare noli quæso nobis ab ecclâ dæmonis stipendia vl-
terius ingerere. Paulinus quamquam tam forti respon-
so verba sua repulsam pariter agerime ferret, iterum ta-
men atque iterum eadem inculcans, robur eorum ani-
mi frangere nitēbatur. Sed cum verba in ventum se-
pro ferre intelligeret, ira & furore exandescens, ora
eorum lapidibus contundi iussit. Cumque diu cæde-
rentur martyres, ambo pariter iucundo sane iubilo
clamabant, *Gloria in excelsis Deo*. Paulinus ne quid
intentatum relinqueret, tripodam & auream Iouis
statuam à militibus adferri præcepit, vt mature, quem
admodum sperabat, inuicti athletæ futura supplicia
sacrificio redimerent. Sed martyres allatam tripodam
statuamque risu & spiritus exceperunt. Quo contemp-
tū nimio furore incensus Iudex, sine mora vtrumque
in eculeo suspendi, & neruis attrahi, sustibusque ma-
clari, ac postremo flammis ad latera eorum admotis
aduri iussit.

Intērerat supplicij matrona quædam nobilissima
Lucina nomine; quæ, vt erat eximia pietate, & forti-
tudine, martyres in medijs tormentis constutatos ad
constantiam hortabatur; prorsus vt virilis animi scēmi-
næ verbis roborati, illata supplicia irrisderent. At vero
Paulinus eam ignominiam non ferens, suspensos in ecu-
leo scorpionibus lacerari iussit. Sed mox, dum men-

*Paulinus
index Pro-
cessum &
Martinia-
num vin-
ctis sibi se-
sti iubet.*

*Lapidibus
ora eorum
contundun-
tur.
Luc. 2.
In eculeo
suspendun-
tur, susti-
bus cadun-
tur, & la-
tera ad-
uruntur.*

*Lucina in-
signis ma-
trona mar-
tyres ad
constantiam
hortatur.*

36 MARTYR. SS. PROCES. ET MARTIN.

*Caduntur
scorpionib.*

te voceque in martyres saueret, hoc suae crudelitatis à Deo premium tulit, ut altero orbatu oculo, vix dolore mentis compos, tertium post diem à dæmone arreptus expiraret. Martyres vero in Mamertini custodia ab eculeo reducti, à Lucina matrona benigne aliquandiu habitii sunt; donec Pompinius patris mortis vltor saeuissimus, Caesarium virbis Praelectum compulit, ut mortis in eos sententiam diceret. Igitur eieci à custodia, & virbis extra muros ducti, via Aurelia capite cæsi sunt. Trunca eorum corpora canibus deuoranda relictæ, à sanctissima matrona Lucina collectæ & preciosis aromatibus condita, in prædio eius sepulta sunt, Nonas Iulias; vbi præclara omnibus eorum opem implorantibus à Deo præstantur beneficia.

*Plectitur
capite.*

*Ab obitu
miraculis
clarent.*

*C. Baron.
in not. mar.
Rom.*

VITA B. MONEGVNDIS CONIVGATA;

Ex ea quæ est per Gregorium Turonensem

Libr. de vita Patrum

Cap. 19.

2. Iulij.

*S. Mone-
gundis pa-
trina.*

*S. Mone-
gundis vno
tempore
duabus fi-
liabus,
quas im-
pense ama-
bat, priua-
tur.*

Iob 1.

*Arctissima
se includit.*

Beatissima Monegundis, Carnotena ciuitate oriunda, matrimonio magna parentum voluntate ac studio copulata, duas eximia pulchritudine filias obtinuerat; quas immenso admodum amore prosequabatur. Cumque immodico delibata gaudio, futurorum ignara, in summa securitate degeret, vno tempore, ambabus orbata, gaudium omne in luctum adeo acerbum conuertit, ut nullis amicorum monitis, nullis blanditiis, nullis rationibus immodico à merore vel ad tempus auocari posset. Tandem vero cum assiduis fleibus ad satietatem diu multumque indurisset, se ipsam exemplo B. Iob solari cepit: ne grauiorem diuini numinis iracundiam in se prouocaret. Imo vero ut deinceps terrenorum gaudiorum oblita, quæ re ipsa diuina non esse cognouerat, ab vno Deo & Christo Iesu tota penderet, inque eo dulcissima contemplatio-
ne as-

pe afflicto conque-
ram sibi cellulam
semitatem, ancilla
assumpta, offerebat.

Porro famula vi-
tentia clam fugam
que, cibo omni pot-
quam aspersi in rel-
facile diuam famem
puli. Sexto vero di-
tionem fudit, ut q-
lymphæ quæ siccien-
mentum, quo paru-
taretur, digna eue-
tionem nix decalo-
illa enim gratiarum
nu collegis, qua in-
nem solum form-

Habebat hortu-
prodire solitam, n-
portune prosperit
Christi famula reu-
lorum priuata, cog-
accurrens orationi.
Monegundis graui-
que orbam lumine
fadaque oratione
lumina illico reform-
te, obstrictas alteri
animum.

H signis interflu-
psum incurteret, S.
conuge, toraque
quam ab eius vittu
aniente conuge
morbosos varios,
rantes, oratione &
do corporas aggre-

MARTIN.

ne crudelitate a
oculo, vix pra
diem a demone
Mamertini cu
rationa benignè
p'ius patenat
rbis Praeceptum
d'etaret. Igitur
duchi, via Aure
pora canibus
ona Lucina col
, in praedio eius
etelara omnibus
raetantur bene.

ne assiduo conquiesceret, exuta veste lugubri, angustam sibi cellulam construxit, in qua gratissimam Deo servitutem, ancilla vñ ca quotidianum in ministerium assumpta, offerebat.

Porro famula victus eius asperitate paulo post deterrita clam fugam iniit, Dominamque diebus quinque, cibo omni potuque destitutam reliquit. Illa, quamquam asperis in rebus, persistit tamen in precibus, ac facile duram famem coelestium rerum meditatione pepulit. Sexto vero die protensis ad coelum manibus orationem fudit, ut qui manna populo esurienti de caelo, lymphasque sitienti produxit ex saxo, ipse quoque alimentum, quo parumper fessum corpusculum confortaretur, dignaretur indulgere. Protinusq; ad eius orationem nix de caelo decidua humum operuit. Quam illa cum gratiarum actione, educta per fenestram manu, collegit, qua in aquam soluta & fatina mixta, panem solitum formavit.

Exod. 16.
Num. 20.

Coelitus
accipit
aqua.

CONIVGA-
Turonensem

Habebat hortum cellulae suae contiguum, in quem prodire solitam, mulier quaedam ex vicino tecto importune prospexit, curiosius exploratura quid pia Christi famula rerum gereret. Sed mox lumine oculorum priuata, cognovit reatum suum, supplexque accurrens orationis eius remedia postulavit. Tum Monegundis grauius afflicta, quod formidat viroque orbam lumine cerneret, confestim se humi deiecit, factaque oratione signum Crucis expressit, & clausa lumina illico reformavit. Nec multo post eadem virtute, obstructas alterius viri aures aperuit, reparavitque auditum.

Cacasmia
nat.

Irem sur-
dum.

His signis inter suos glorificata, ne vanae gloriae lapsus incurreret, S. Martini antistitis basilicam, relicto coniuge, totaque familia, expetiit, qui locus nequam ab eius virtute diu fuit inglorius. Ibi namque, annuente conuice, in summa vitae asperitate degens, morbosos varios, opus eius implorandae ergo accurrentes, oratione & Crucis signo sanauit. Neque modo corporeas agnitudines, sed animarum etiam pe-

Alia eius
miracula.

stes multo accuratius fugabat: & virgines non paucas ad eandem vitæ societatem clarissimis virtutibus pertraxit.

Cum autem tempus instaret, quo ad patriam cœlestem à Deo vocabatur, sociæ virgines graui mœtore constatæ, affiduo lachrymarum imbre stratum eius rigabant. Aliæ orbitatem suam solitudinemque deplo-
rabant, alia præclaram illam virtutem, qua tam multis calamitosis consulebat, extinguendam ingemiscbant, rogabantque, vt ante discessum oleum salemque benedicere digne-
retur, quibus consuetam miseris quibusque corporis animique medicinam exhiberent. Tunc illa, oleo ac sale benedicto, eoque eis tradito, animam in manus Creatoris suauissime efflauit. Post obitum vero de memorata benedictione multi incolumitatis beneficia perceperunt; prorsus vt miraculorum operatio multo quam ante clarius fulgeret.

*Obitus S.
Monegvn-
dis.*

*Claret mi-
raculis post
mortem.*

*C. Bar. in
not. mart.
Rom.
Item Ioan.
Molan. in
Ann. Mar-
tyr. Vsu-
ardi.
2. Iulij.*

*Fil sacer-
dos sub He-
linsano
Episcopo
VVintano.
* Adul-
phum.*

VITA S. SVVITHVNI, EPISCOPI
VVintoniensis; Ex ea quæ est per Gotzelinum
Morinensem. Excessit ex huma-
nis anno Christi

862.

GLoriosio rege Anglorum Egberto regnante, qui Gregi Kinegilpho, ab idololatria per beatum Birinum conuerso, octauus in regni administratione successit, beatus Svwithunus pater & pastor in Ecclesia Dei futurus, cuius sui in stadio mundi huius exigendi accepit exordium. Annis vero puerilibus pia simplicitate transactis, iugo Dominicæ seruitutis suis pfe humeris alacriter imposito, tandem sub Helinsano, VVintano Episcopo ad sacerdotij honorem prouectus est. Eam dignitatem cum multis virtutibus sanctissima indole dignis adornaret, fama eius celebri vulgata sermone ad regis aures peruenit, qui accersito & inter præcipuos amicos numerato, filium ei suum * Adulphum

phum liberalibus
moribus imbuen-
dum ordinauit.
hac vita decedente
erum vinculum sol-

Defuncto vero
Svwithunus electus
nibus rex Adulphus
decimam terræ reg-
perpetuo vendicari
ponti VVintonien-
operarios suos fun-
ac laiciu soluti,
nalla confregissen-
quo contracta era-
que didu mirum
edificandis ecclesi-
etas in super insta-
non equo vehēbat
cularis pompæ ap-
suis comitantibus
bat. Conuiuas m-
pauperes & egenos
luscipiebat, col-
heredes diligenter
mire patiens; pro-
cadentes oculos se-
bus composuisse
cius, nihil adhor-
in monendo hort-
potis partem otio-
e cœno peccatoru
confirmaret. De-
fontem vitæ et
me tandem ab ho-
grauit, sexto No-
mus corpus suum
lari.

nes non paucag
ritutibus per-

nd patriam cele-
s graui mœtore
bre stratum eius
nemque deplo-
qua tam multis
ingemiscbant;
salemque bene-
miseris quibus-
hiberent. Tunc
tradito, animam
it. Post obitum
lei incolumitate
ulorum opera.

PISCOPI
Gotzelinum
uma-

o regnante, qui
per beatum Biri-
in stratione suc-
pastor in Ecclesia
huius erigendi
bus pia simplici-
tutis suis ple ha-
sub Helinstano,
orem prouectus
tribus sanctissi-
s celebri vulgata
accescero & inter
ei suum * Adul-
phum

phum liberalibus discipulis erudiendum, & sanctis moribus imbuendum tradidit: quem postea Subdiaconum ordinauit. Attamen patre eius sine hærede ex hac vita decedente, vxore ducta, Leone Pontifice sacrum vinculum solvente, regni gubernacula suscepit.

Defuncto vero Helinstano antistite, omnium votis *S. S. virtus* S. S. virtus electus est; cuius precibus & exhortatio- *nus Helin-* nibus rex Adulphus permotus, ecclesiis Dei vniuersam *stano in epi-* decimam terræ regni sui benigne donauit, ac libere *scopatu suo* perpetuo vendicandam concecit. Idem sanctus cum *cedit.* ponti Vintoniensi, qui ad orientem est, construendo

operarios suos sumptibus destinasset, & illi ludibundi ac lasciuia soluti, exposita mulieris cuiusdam oua venalia confregissent, antistes pietate permotus, vas in quo contracta erant oua, Crucis signo signauit, oua- *Miraculū.* que (dictū mirum) incorrupta & integra restituit. In ædificandis ecclesiis assiduus erat; diuitas & contra-

ctas insuper instaurans; quas ruti solenni dedicaturus, Nudis pe- non equo vehabatur sublimis, verum spreto inani se- *dibus con-* cularis pompæ apparatu, solis clericis & familiaribus *secraturus* suis comitantibus, nudis pedibus incedens consecra- *ecclesias* bat. Conuiuas mensæ non homines locupletes, sed *incedit.*

pauperes & egenos aduocabat; quorum patrocinium suscipiebat, eosque ut fratres suos & regni cœlestis hæredes diligenter fouebat. Vigiliatum & inedia fuit *Præclara* mare patiens; prius ut non nisi breuissimo eoque leui *eius virtu-* cadentes oculos somno reficeret. Moribus adeo suauibus compositusque fuit, ut nihil eius colloquio dulcius, nihil adhortatione salutaris videretur. Porro in monendo hortandoque erat assiduus, nullam temporis partem otiosam transmittens, quin aliquos vel e cœno peccatorum eriperet, vel stantes in virtute confirmaret. Denique pacis & sanctimonie custos, fontem vitæ æternæ indefinenter sitiens, felicissime tandem ab hoc seculo ad sydereas mansiones migravit, sexto Nonas Iulij. Voluit vero vir sanctissi- *Eius beata* mus corpus suum extra ecclesiæ septa loco vili tumu- *mors.* lari.

*Præclara
eius post
obitum mi-
racula.*

Post obitum multis coruscavit miraculis, inter quæ apparuit cuidam viro, incredibili membrorum omnium infirmitate laboranti; admonens, ut Ethelvoldum Vintoniensem episcopum adiret, dicereque ei, ut corpus ex diuino mandato intra ecclesiam digniori loco honorificentius tumularet. Si diffidat & hæsitet, testimonij loco habituum sanitatem, quam profligato eadem hora morbo, quo doli laborasset, illico esset recuperaturus. Addidit etiam, ut ad locum sepulcræ veniat, vnum ex ferreis annulis, qui etiamnum lapidi infixi videntur, sine ulla lapidis læsione extracturus, rursusque pari facilitate, nihil læso lapide, in suum locum repositurus. Surgit ille perfecte sanus, ut prædicta erant, omnia reperit; cunctaque ex ordine Episcopo enarrat.

*Eius trans-
latio &
miracula.*

Ethelvoldus igitur antistes corpus sanctissimum leuaturus, miram odoris fragrantiam percepit. Ibi tum miracula, quæ consensisse videbantur, protinus renouata sunt. Mulier cæca ilustrata, & multi vanis pressi agitudinibus, eius meritis curati. Incidit ea translatio in annum ab obitu illius centesimum decimum, incarnationis Dominicæ 971. Idus Iulij. Eodem die puer, à natiuitate membris omnibus contractus, sanitatem ibidem obtinuit. Mulieres tres, oculorum lumine orbatae, visum receperunt. Alia vero nexibus ferreis in carcere compedita, eius ope, quam impetrabat, ruptis vinculis liberata est. Paralyticus curatus; matrona nobilis, sed cæca, illuminata. Homines quinque & viginti, variis morbis vexati, perfecte restituti: & alij pene innumeri, quos longum nimis foret referre, vniussque sexus alijs atque alijs beneficijs affecti.

*Statua S.
Svwithuni
& miracu-
la ad eam.*

Antistes Scireburnensis quandam statuam S. Svwithuni à fratribus obtinuerat; quam in Ecclesia sua honorifice collocauit; vbi præclara miracula crebro edī solebant. Ad eam quidam lepra infectus, nulla quidem recuperandæ sanitatis spe, sed stipem ab aduentantibus petiturus accesserat. Cumque, ut fit, somno correptus paululum illic obdormisset, visus ei Svwithu-

nus

nosadesse, qui mi-
rumque omnem
coram omnibus
dixit.

VITA S. OT-
tenbergensis & A-
est sincera fide ap-
anquit. Lectione

1139. Adscrip-

Papa tertia

sol-

Beatissimus O-
buit Barthol-
te magis quam re-
suum in prima æ-
nos perduxissent
domumque filio
Othone, tracta-
Othone igitur st-
culi remoto, fratri-
rem pro viribus g-
ti literarum stud-
Vnde Otho, cum
phiz præceptis, a-
elle cerneret, ne fr-
odiolum se præbe-
& bonæ existim-
nem secutus, in
ludo literario, pu-
insuper honorib-
uit; sensimque a-
suam multis virtu-
omnibus charus

nus adesse, qui manu sua lepram abstergeret, morbumque omnem repente depelleret. Euglans, lætus coram omnibus soluto cingulo se purgatum ostendit.

VITA S. OTTHONIS, EPISCOPI Barbenbergensis & Apostoli Pomeranorum; Ex ea quæ est sincera fide apud D. Henricum Canisum, Tom. 2. *in not. antiquit. Lestionis.* Migravit è corpore anno Domini

C. Baron.

Tom. 12.

Annal.

& in not.

mart. Ro-

man.

1139. Adscriptus in SS. numerum à Clemente

Papa tertio, anno 1189. Sed translatio

solemniter celebratur 30.

Septemb.

Beatissimus Ottho, è Suevia oriundus, parentes habuit Bartholdum Comitem & Sophiam, nobilitate magis quam rerum opulentia insignes. Ij cum filium suum in prima ætate literis traditum, ad puberes annos perduxissent, vitæ munere persuncti, facultates domumque filio alteri Frederico, absente nimium Othone, tractandas gubernandasque commiserunt. Othone igitur studiorum causa à patris laribus procul remoto, frater eius adhuc pene puer domesticam rem pro viribus gubernabat, tenues sane impensas fratri literarum studijs strenue incumbenti suppeditans. Vnde Ottho, cum ad sublimiora, libatis iam Philosophiæ præceptis, aspiranti, necessarios sibi sumptus desesse cerneret, ne fratri aut alijs cognatis importunum & odiosum se præberet, in ipsa adolescentia verecundiæ & bonæ existimationis decorum atque pulchritudinem secutus, in Poloniam peregre profectus est; ubi ludo literario, publicæ à se instituto, breui sibi, auctus insuper honoribus, rem familiarem egregie locupletavit, sensimque ad altiora progrediens, eruditionem suam multis virtutibus illustravit. Atque hac ratione omnibus charus & gratus effectus, in magnorum vi-

2. Julij.

Patria &

Parentes

eius.

Abil in Po-

loniam S.

Ottho.

*S. Ottho
multis do-
nis & gra-
tulis orna-
tus.*

torum & potentium sese amicitiam & familiaritatem insinuaui. Vnde cum præclaris naturæ dotibus admodum insignis, ad maxima quæque natus videbatur; tum obcundis legationibus & inter personas sublimes vltro citroque ferendis responsis valde idoneus & opportunus, adscitus est in Aulam Ducis Poloniæ: qui ingenio eius ac moribus captus, eum ad Henricum Imperatorem, eius nominis quartum, legatum misit, ad desponsandam sibi (defunctæ iam coniuge) eiusdem Imperatoris sororem Iuditham. Peracta vero legatione, expositisque ducis Poloniæ mandatis, Imperator, perspecta viri dexterritate, eum apud se derinuit, atque in honore propter ingenij morumque præstantiam habuit; in cuius etiam ministerio cum cæteris, quos Capellanos vocant, aliquandiu permansit. Et quidem Ottho inter viros principes ea se moderatione & æquabilitate comparabat, vt neque ex sublimitate inuidiam, neque ex abiectione & vilitate contemptum sibi conflaret.

Fit Cancellarius Imperatoris.

Porro cum id temporis Imperatores, Ecclesiarum inuestituras (vt vocant) conferrent, Cancellario Imperij in Episcopum promotus, Ottho ab Imperatore in eius locum subrogatus est, quo munere ea dexterritate, industria, & comitate perfunctus est, vt aulici omnes multa eam beneuolentia & studio complecterentur. Interea Babenbergensi antistite Ruperto, anno Christi 1102. ex hac vita sublato, Episcopatus insignia ad aulam Imperatoris allata sunt, & preces pro novo pastore oblatæ. Ille vero, sex mensium spatio ad deliberandum sumpto, coque elapso, Otthonem manu apprehensum præsentibus Legatis præmissa præclara oratione & cõmendatione, antistitem designauit. Quæ vt Ottho audiuit, ad pedes Imperatoris aduolutus, vim lachrymarum profudit, inopem se & tanto honore indignum iterato clamitans. Tum vero Imperator conuersus ad Legatos, qui prima fronte hominem tanquam peregrinũ auerfabantur, Cernitis, ait, quæ sit huius hominis ambitio. Duos antea ipsi oblatos Episcopatus ad socios reiecit.

Ottho Babenbergensis Episcopus datus.

reiecit. Augustanus
quarantim humili
in testes estis. Hæc
dignitatis inferro
gans resignauit. M
Legatique eum ad
suum appellauerunt.

Hæc ratione at
scandere coactus,
ratione consensit
inter Regnum &
plus æquo imperi
tur. Quare in ipso
rei, vult Deo nunc
permansit, nisi p
ipsum Pontificis h
sem Christi Salu
tore ce ebauerat
Legatus, Imperato
Episcopis, aliisq
tis honoribus ac
is cum ingenti no
euentus appropin
nasteri in conspe
dens, detractus sit
mis tempore, ali
nudis pedibus con
vniuerso, longo
tionibus ad perso
cedere exceptus, &
eodem S. Georgij
ficia, aliis calidam
tibus, ille quatuor
pedes imponens.
Memor autem
oppidum dies, re
in piege seruatus, n
nominis secundum

reiecit; Augustanum & Halberstadensem; tertium vero *Tres episcopi-*
qua animi humilitate & pertinacia recuset, vos ipsi mi- *patius recu-*
hi testes estis. Hæc & plura alia dicens annulo Episcopi *savit.*
digito eius inserto, & pedo tradito, inuestitum cum Le-
gatis resignauit. Mox ab vniuersis ei acclamatum est:
Legatique eum amplectentes, Dominum & patrem
suum appellârunt.

Hac ratione atq; hoc ordine Pontificatus cathedrâ *Ægre reci-*
scandere coactus, ægre admodum & cum multa hæsi- *pit cath-*
tatione consensit, propter contentionem illâ quæ erat *dræm.*

inter Regnum & Sacerdotiû, causa inuestituræ, quam
plus æquo imperialis auctoritas sibi vendicare nitēba-
tur. Quare in ipso articulo, antequam pedem aulæ offer-
ret, votû Deo nancupauit, nunquam se in Episcopatu
permanisurû, nisi postulat & consentiente Ecclesia sua,
ipsius Pontificis Maximi manib. consecraretur. Nata-
lem Christi Saluatoris d'cm Moguntia cum Impera-
tore celebrauerat, cum partim retentis, partim dimissis
Legatis, Imperator Augustano & Herbipolensi mandas
Episcopis, aliisq; aulæ honoratis viris, ut eû cum debi-
tis honoribus ac comitatu Babenbergam deducât. Sed
is cum ingenti nobilium turba circumseptus, oppido
catenus appropinquasset, ut cathedralis Ecclesiæ mo-
nasteriû in conspectu haberet, prout ab equo descē-
dens, detractis sibi calceamentis, licet asperimo hye-
mis tempore, aliis præ frigore rigentibus, reliquû nec
nudis pedibus consecit. Fuit à clero & populo ciuitatis
vniuerso, longo ordine obuam, cum hymnis & can-
tionibus ad personam & tempus accommodatis, pro-
cedere exceptus, & qua par erat summa veneratione in
eodem S. Georgij introductus. Ibi post salutationum of-
ficia, aliis calidam aquam ad abluendos pedes offeren-
tibus, ille gnarus & prudens frigidam poposcit; eique
pedes imponens, frigus frigore profligauit.

*Quale va-
tum vone-
rit.*

*Exemplum
praclarum
humilita-
tis.*

Memor autem voti sui, post paucos ab ingressu in
oppidum dies, rebus omnib. ad Pontificis voluntatem
iniegre seruatis, nuncios ad Paschalem Pontificem eius
nominis secundum destinauit; à quo per literas eno-
catus,

*Euocatus,
Romā pro-
ficiuntur.*

*APontifice
Maximo
consecratur
episcopus.*

*Multa con-
struit Mo-
nasteria.*

catus, Romam ipse profectus, pedum annulumque ad summi Sacerdotis pedes deposuit, & temeritatis erratique supplex veniam petiit: addens tamen non sua voluntate, sed aliena potestate ita factum. Tum vero Pontifex, admiratus summam viri prudentiam, lenare eum insignia iuber. At ille, indignum se protektans, constanter negabat, & rerum difficultate prudenter pensiculata, priuatus secum & quietus uere decernebat. Igitur abdicatus omnibus, aceti ilque itineris sui sociis, praecedente illa nocte in precibus & lachrymis omnino peracta, in viam se dedit. Sed vixus diei ne re confecto, Pontificis mandato reuocatus, & obedientiae praecepto coactus, Pontificalis honoris insulam in ipso Pentecostes die, solenni ritu inter Missarum solennia suscepit.

Ab eo autem tempore, quo Episcopus consecratus est, inuictum se in stadio virtutum athletam praebuit, praestititque comitate ac modestia, ut commissum sibi gregem in omnibus dicto audientem redderet. Primariae vero opetum eius duo fuere coenobia, in Episcopatu Herbipolensi extructa; alterum Vraugia sub patrocinio martyris Laurentij, Vra alterum in honorem B. Petri Apostoli; quae & fabricae magnificentia, & virtutum omnium splendore absoluta reddidit. Deinde in Babenbergensi episcopatu tertium & quartum condidit; quorum alterum Michelenualt Iohanni Euangelista sacrum, alterum in Lantheim ordinis Cisterciensis, honori Virginitatis Matris dedicatum: alia vero tria ordinis Cluniacensis fuere. Et Michelenualt quidem & Vraugiam in fundo proprio patrimonij Ecclesiae; Lantheim vero & Vram in aduentitio condidit. Iam vero in Ratisponensi sex monasteria structura pariter & virtutibus egregia edificauit; quorum quinque Cluniacensium disciplinis addita. Primum, Eusdorfsum dictum, in honorem S. Iacobi Apostoli; Secundum, Prueningen: sub Patrocinio B. Georgij; Tertium, cognomento Monasterium: Quartum, Biburgum: sub patrocinio beatissimae Mariae virginis: Quintum, Adel-

Adelharresdorfsum
Istis. Sextum porro
ne Praemonstraten-
sium: in honorem

In Episcopatu
tat monasterium,
sis: sub Patrocinio
vero, in Episcopatu
subpatrocinio De-
tiamdecimum est
clumquartam
drex Apostoli, An-
tu Aquilensi, d-
dis, in castro Arnd-
Hzenimurum qui
niguitate nunqua-
uit. Praeterea cel-
quae & donis at-
berima pietatis
Prima Apach, no-
in loco Babenberg-
ta, in Herbipolensi
berinis attributa.
ualt, in Cartheba-
iam sexta illi Tuel-
fundatores eum se-
pares esse, eum C-
diolissimo permi-
impendit.

Porro Cathedra
sterium, quod su-
ptum fuerat, mo-
dignitati restitui-
dentegro, & qui-
xit: ipsamque rem-
lentorum redditib-
que eidem loco
singulari quodam

Adelhartesdorffum: in honorem S. Iohannis Euangelistæ. Sextum porro, V Vinelbergum, Nortbertinis siue Præmonstratensibus ordinis Clericorum regularium: in honorem Virginis Mariæ assignatum.

In Episcopatu Halberstadenſi vndecimum eius extat monasterium, Regensdorffum: Ordinis Cluniacensis: sub Patrocinio B. Iohannis Baptistæ: duodecimum vero, in Episcopatu Eistetenſi, Halsprunnam vocant: sub patrocinio Deiparæ Virginis. In Parauienſi, tertiumdecimum est eius monasterium Altiſpach, & decimumquartum Cluniacense sub patrocinio B. Andreæ Apostoli, Anſo flumio finitimum. In Patriarchatu Aquileienſi, decimumquintum cœnobium condidit, in caſtro Arnoldsſtein: ipſa munitione deſtructa. Hæc nimirum quindecim cœnobia, opera illius & benignitate nunquam inſœcunda, condidit & propagavit. Præterea cellulas quinque, quæ poſtea ſtructuræ auctæ & donis atque muneribus cumulata, in celeberrima pietatis domicilia excreuerunt, conſtruxit. Prima Altiſpach, notæ magnitudinis Abbatia. Secunda, in loco Babenbergensi, S. Michaeli ſacra. Tertia eſt Rota, in Herbapolenſi Episcopatu. Quarta Vellera, Nortbertinis attributa. Quinta Cella fuit in pago Tullenſi, in Carthebauſen. Quod ſi verum ſateri liceat, etiam ſexta illi Tuckelhauſen attribuenda eſt. Eius enim fundatores cum ſe cernerent prouehendæ illi minime pares eſſe, cum Othoni auſturi ejuſmodi rerum ſtudioſiſſimo permiſerunt: qui multa etiam illi loco tunc impendit.

Porro Cathedralis Babenbergensis eccleſiæ monaſterium, quod ſub eius antecellore ſlammis abſumptum fuerat, magnis impenſis priſtinæ elegantia & dignitati reſtituit. Monaſterium quoque S. Michaelis de integro, & quidem auguſtius atque grandius extruxit: ipſamque rem ſratrum, pluſquam nonaginta talentorum redditibus annuïs, cumulauit: multa quoque eidem loco ornamenta contulit: quippe quem ſingulari quodam ſtudio & beneuolentia, tanquam

Tuckelhauſen, iam eſt Carthebauſenſe monaſterium.

culumque ad
meritis erra-
men non ſua
Tum vero
ntiam, leuare
ſe proteſtans,
ate prudenter
uere decerne-
ueit: neris ſui
& lachrymis
mſis diei pene-
as, & obedi-
ris in ſulam in
ſtatum ſolen-
ſe conſecrans
etiam prabit,
mſum ſibi
deret. Primi-
in Episcopatu
ga ſub patro-
honorem B.
tia, & virtu-
t. Deinde in
artum condi-
ani Euange-
is Cſtermen-
alia vero tria
ale quidem &
ij Eccleſia:
ndidit. Iam
ura pauper
quinq; Cha-
Eauldorff-
li, ſecundū,
Terſium, co-
urgum: ſub
Quintum,
Adel-

corporis sui post obitum futurum domicilium, semper compexus est. Multa hic breuitatis causa prætereo, quæ aliis locis largitus est; quorum omnium tam ingens est copia, ut numerus æstimationem vincere videatur. Et est sane admiratione dignum, ab uno episcopo, tot locis tam multa conferri potuisse. Sed quo ille in tribuendo largior erat, hoc magis, vel ipso admirante, quod erogaret suppetebat. Quæ vero illius in vita vestigia fuerit frugalitas, vix vili credibile videatur. Nunquam enim satur a mensa surrexit, sed semper sobrius ac peneretunus, marmurante etiam stomacho, apposita egenis & ægrotis impertiebat.

*Frugalitas
eius in vi-
ctu & ve-
stitis.*

*Boleslaus
Polonia
Dux eum
accescit.*

Inter hæc Boleslaus Poloniæ Dux, ut Poméranos recens suæ ditioni iure belli subactos Christi ac veræ fidei cognitione collustraret, Otthonem acciuit. Nec recusauit vir sanctus; quin potius & nuncium hunc & perfectionem hilariter suscepit, & summa Pontificis Summi voluntate, per Bohemiam, Deo duce, in Poloniæm peruenit; moxque tribus presbyteris in Euangelij cooperationem assumptis, in Poméraniam traiecit. Erat crasso admodum ingenio populus, duraque ceruicæ gens; sed Christiernus terræ princeps, iam ante Christianis sacris initatus, rogando obsecrandoque Episcopum, labores leniebat; ciliis incitamentis animatus antistes, difficultates omnes perterrit, breuique tempore ingentem hominum multitudinem salutaribus vndis expleuit: & Principis etiam coniugem, ethnicissimi erroribus adhuc implicatam, Euangelio genuit, ac vniuersa cum familia diuinæ gratiæ consortem fecit. Præterea apud Venceslaum Ducem effecit, ut concubinis (quæ numero erant viginquatuor) repudiatis, sola legitima coniuge contentus viueret. Inde loca illa circumquaque magno studio peragrans, postremo inuenit incolas quosdam sceleribus adeo occæcatis, ut Christiana non modo sacra pertinaci animo respuerent, sed etiam Euangelij præconem in ecceum depressum atque calcatum indignis modis tractarent, contumeliisque appeterent. Sed his nihil

*Ab incre-
dulis mul-
ta patitur.*

motus

motus vir sanctissimus
populum, tam diu
donec tandem bene-
ui CHRISTO in
gratque animi sece-
rarent.

Verum hoc loco
sanctissimo Prelati
quam silentio p
nobis admodum re
cum maiore honore
ferre ardebat. Itaque
ac fidei Clericis,
quam habet. Illis
bus, ipse arrepto
tio sigillum mallo
arcula haud aliter a
altos quidem vehem
vero graui in super a
vitz desperationem
à S. Michaelis Abb
an misit prudentia
dulstra distulit. De
parum agitudine,
ante ardentius prop
bas (consultis prim
uerenter percunctat
tiam reipla exequi
dientiz virtutem pro
Christi dominetibi
ritum in cura suscep
num orphanorum qu
seculisti, sustineas.

Ab eo igitur tem-
poris in elemosyn
pauperes & peregr
argenti v. piam vel
inopiam in cœli th

motus vir sanctissimus, desidem illum & socordem populum, tam diu tamque strenue adhortatus est, donec tandem beneficiis eius expugnati ac victi, suavi CHRISTO iugo colla sua libenter subderent, ingratiq; animi scelus multis etiam lachrymis deplorarent.

Verum hoc loco res commemoratione digna, quæ sanctissimo Præsuli ad correptionem accidit, nequaquam silentio pretereunda est. Erat in pago Buchebach nobilis admodum reliquiarum thesaurus, quem ad locum maiore honore ac veneratione conspicuum transferre ardebat. Itaque adiunctis sibi spectatae pietatis ac fidei Clericis, pia animi intentione sigillum resignari iubet. Illis autem hæsitantibus & trepidantibus, ipse arrepto ferro, semel atque iterum & tertio sigillum malleo cecidit. Et ecce sanguis, è plumbi arcula haud aliter atq; ex animantis corpore manans, alios quidem vehementi stupore oppressit, episcopum vero graui in super adeo morbo percussit, ut in ultimam vitæ desperationem adactus, monasticæ vitæ habitum à S. Michaëlis Abbate expeteret: quem Abbas pro animi sui prudentia, collaudata viri obedientia, de industria distulit. Deinde aliquot post dies remissa non parum ægritudine, cum memor voti sui multo quam ante ardentius propositi tenax habitum postularer, Abbas (consultis primùm compluribus honestis viris) reuerenter percunctatur, velitne promissam sibi obedientiam re ipsa exequi. Illo annuente, & inconcussam obedientiæ virtutem promittente, Bene, inquit, Abbas, in Christi nomen tibi præcipio, ut ad supremum vitæ spiritum in cura suscepti regiminis perseveres, & viduarum orphanorumque patrocinium, ut hactenus consecrasti, sustineas.

Ab eo igitur tempore Episcopatus Babenbergensis totus in elemosynas, totus in hospitalitatem erga pauperes & peregrinos collatus est. Quicquid auri vel argenti v. piam vel inquam inueniri potuit, per manus inopam in cœli thesauros transmissum est. Postea

*Temeritas
prodigio
castigata.*

*Territus
cupit fieri
monachus
S. Otto.*

*Abbas, cui
obediuntia
promiserat
remittere
eum ad suum*

Episcopatum.

vero

Mira liberalitas eius in pauperes

Sacramentis munitus, migrat ad Dominum

Locus sepulture eius.

Translatio

C. Baron. Tom. 2. Annal.

3. Iulij.

vero tam morbo quam senio exhaustis corporis viribus, cum indies acriori morbi infestatione ad finem se virgeri sentiret, multo feruentius amicum sibi semper & visitatum elemosynatum opus exercere cepit. Videri licebat quotidie ingentem pauperum numerum ad aedes illius confluere, totamque civitatem peregrinis repleri. Viduarum & orphanorum longa examina, clericorum etiam & monachorum irrudentium turba, sanctissimas eius nundinas frequentabant: quos ille innumeris humanitatis officiis recreabat atque fouebat: donec languor præualefcens lucidantem spiritum de corporis habitaculo migrare compelleret. Tum supplici & pura confessione præmissa, olea illa placida & sancta sacri olei extrema unctione delibuta, sacrosanctum illo suo semper familiari tam clericorum quam monachorum collegio, plenam operibus bonis & elemosynis, plenam honoris & gratiæ animam ad cælos transmisit. Funus suum tumorum infimorumque lachrymis in S. Michaelis Ecclesiam illatum; ibidemque honorifice tumulatum anno salutis 1139. tertio Nonas Iulij: Episcopatus eius anno 37. Translatum autem est sacrum corpus anno 1189. sub Clemente tertio, pridie Calendas Octobris; quo die anniuersario gaudio festiuitas eius celebratur.

MARTYRIVM FELICIS PRESBYTERI; Irenæi Diaconi, Mustiola nobilissima Matronæ: & aliorum; Ex eo quod est apud V. P. Laurentium Surium. Coronati sunt Anno Christi 275.

TVrgius, Aureliani Imperatoris Vicarius præfectoria ornatus dignitate, homo ferina mente, cum ab eodem Imperatore Christiani sanguinis audissimo, Tusciam ad Christianos discutiendos missus esset, magna eos diligentia ad supplicia conquirebat. Et quidem

dem erat in eadem
rum numerus, relig
mus; quibus Fel
constantiam egregia
tidie ille promebat,
sermonibus roborat
Targij delata sunt
tum manu eo missa
dauit.

Altera veto die t
cto, Felicem adduci
mine & dignitate, si
martyr, Felix, inquit
peccator, dignitate p
Cardineffs in locis
a cu tu deorum abdu
est vita nostra, nisi
Iesum prædicemus.
guine redemptum, a
re vitæ sempiternæ; a
tur esse consortes. Et
na Qui Felix? Vita æ
Patrem; & qui ad no
terras missus est, Iesu
Spiritus; eamque T
credamus, timeamus
miquæ vrbibus facere
peccatorum suorum
quit, ab isto infelici
cepis obedientem pr
dem respiscere cogar
no Dominio obedite
quopar est cultu pro
martyris lapidibus co
Et supplicio diu fatig
sua tradidit. Corpus ei
fuit studio Irenæi dia
in Iulij sepultum.

dem erat in eadem ciuitate haud exiguus Christiano-
rum numerus, religionis Christianae studio florentissi-
mus; quibus Felix presbyter in agro Faliscorum ad
constantiam egregia pietatis ac fidei documenta quo-
tidie depromebat, & futura ad certamina luculentis
sermonibus roborabat. Quae ut primum ad aures
Turgij delata sunt, ille sine mora prompta mili-
tum manu eo missa, Felicem in vincula conijci man-
dauit.

*Felix com-
firmat
Christia-
nos aduer-
sus perse-
cutionem.*

Altera vero die tribunali in Faliscorum ciuitate ere-
cto, Felicem ad luci praecipit, adductumque & de no-
mine & dignitate, si qua esset, interrogauit. Cui Christi
martyr, Felix, inquit, mihi nomen est, & quanquam
peccator, dignitate presbyter. Ad quem rursus Turgius;
Cur diuersis in locis cogis conuenticula, & populum
à tu deorum abducis? Respondit Felix; Quae vero
est vita nostra, nisi ut hoc aeuo breuissimo Christum
Iesum praedicemus, populumque precioso illius san-
guine redemptum, ab idolorum spurcie repurge-
mus, ut vitam sempiternam, ad quam à Deo creati sunt, merean-
tur esse consortes. Et quae, inquit Turgius, est vita aeter-
na? Qui Felix? Vita aeterna haec est, ut cognoscant Deum
Patrem, & qui ad nostram omnium salutem de caelo in
terras missus est, Iesum Christum, & sanctum virumque
Spiritus; eamque Trinitatem Deum vnum & verum
credamus, timeamus, & omnibus denique corporis ani-
mique viribus sincere colamus. Tunc Turgius, densis
peccatorum suorum tenebris occaecatus, Recede, in-
quit, ab isto infelici Deo tuo, teque Augustorum pra-
ceptis obedientem praebere, ne male mulctatus sero tan-
dem respiscere cogaris. Imo, inquit Felix, utinam Chri-
sto Domino obedire mereamur, eiusque nomen eo
quo par est cultu prosequi. Tum iratus Turgius, os
martyris lapidibus contundi, penitusque conterinussit.
Eo supplicio diu fatigatus martyr, beatorum Deo spiri-
tū tradidit. Corpus eius canibus in plateam obiectum,
fuit studio Irenaei diaconi iuxta marcos Suriij p. Galen-
das Iulij sepultum.

*Sistitur
tribunalis.*

*Præclarum
Felicis re-
sponsum.*

Ioan. 17.

RESBYTE-
ma Matronae:
P. Lauren-
anno

cris praefecto-
nente, cum ab
is audissimo,
missus esset, ma-
nebat. Et qui-
dem

*Os eius la-
pidibus ca-
ditur.
Reddit Spi-
ritum.*

D

Quod

*Irenaei sup-
plicium.*

** Clusi-
nae Civi-
tatem.*

*Mustiola
consolatur
captiuos.*

*Mustiola,
Clandij
Imperato-
ris conso-
brina, à
Turgio
Blanditiis
tentata.*

Sed frustra

*Irenaei cru-
ciatus atro-
ces.*

*Obitus
eius.*

*Magna Mu-
stiola forti-
tudo inter
supplicia.*

Quod ubi rescivit Turgius, confestim Irenaeum ca-
renis vincitū ante: hanc suam nudis pedibus, * Clu-
sium Tusciae ciuitatem profecturus, ire compulit. Vi-
vero Clusium peruenit, illo in carcerem coniecto, pri-
ma cura fuit reliquos Christianos discutere. Interim
Mustiola insigni pietate matrona, noctu custodias di-
genter obire, ac in suis pretio delinxis intro admissa
vinctorum pedes lauare, saucios inungere, & singulis
alimenta & vestes suppeditare. Tantum tamq; eximi-
charitatis lumen cum diu in medijs tenebris occultar-
non posset, statim per Torquatū quendam, Turgio
innotuit. Porro cum Mustiolam, Clandij Imperatoris
esse consobrinam. Turgius audisset, eam ad se deduc-
iussit, quam conspicatus incredibili pulchritudine prae-
ditam obstupuit, praecepitque sine iniuria, imo etiam
admodum honorifice reduci in domum suam. Deinde
ad illam veniens, blandissimis verbis compellauit, mo-
nendo rogandoque, ne vellet natales suos ad illun-
dem clarissimos semper tenuo dedecore subuerrere. Tu
dicebas, decus & gloria formatum, ab estis morum
hominum pedes lauare non erubescis? Tu dā nato-
rum amicitiam etiam nūm expetis? Ecquae de-
Cui Mustiola, At, inquit, nostra nobilitas non generis
claritate, sed sanctorum Christianorum humilitate
astimatur. Ideo lubens ego gaudensque eorum pedes
exosculor, qui amore Christi lesu carceris vincula li-
benter perferunt. Eo responso commotus vehementer
Turgius, iussit omnes Christi vinctos capite truncari
beatum vero Irenaeum, spectante Mustiola, in excelsis
suspendi; ferreis vngulis latera eius discerpi; flammis
que admotis, cruciatibus ad adipeum san-
guinolentum torqueri. At Irenaeus, in medijs supplicij
CHRISTO sine fine gratias agens, tandem expira-
uit.

Tum vero beata Mustiola conuersa ad Turgium,
Quid, inquit, o miser, tanta crudelitate in homines in-
nocentes facis? Sed haec fors illorum est, ut peracto cer-
tamine gaudis in caelo perficiantur sempiternis; tu
vero

vero in igne aeterno
durus, in ore infla-
plumbatis cordi, do-
ret. Peregit hoc cer-
Nonas Iulij: cuius
apud verbis Clusinae

VITA S. ANA-
dunensis; Ex ea quae
libr. 7. cap.

DE mortuo So-
bernatore, Eul-
dus gubernacula su-
cepit de Paulo Sa-
denique à religio-
detento, Anatolus
lum creatur Episcop-
cellos. Qui cum ob-
humaniorum & cog-
mines nostri temp-
pino pem locum ob-
Geometria, Astro-
contemplatione &
quoque disciplinis v-
nam gratia, fama ef-
in quo Aristotelis
praefecit. Actant
ibi magna esset fru-
tes gettas pene infi-
singularem dignita-
gilitatibus ab omni-
mea, exempli causa
tato.

Fertur, cum frum-
vifames, quae in vi-

vero in igne aeterno sedem habebis. Turgius hoc audiens, in rore inflammatus, præcepit eam coram se plumbeis cædi, donec plane deficiens spiritum traderet. Peregit hoc certamen sanctissima martyr quinto Nonas Iulij; cuius corpus cum à seruo Dei Marco apud urbis Cæsariæ muros conditum est. *Expirat.*

VITA S. ANATOLII, EPISCOPI LAODICENSIS; Ex ea quæ est per Eusebium Cæsariensem libr. 7. cap. 26. Claruit Anno Domini 283. & reliq.

C. Baron.
Tom. 2.
Annal.

DE mortuo Socrate, Laodicensis Ecclesiæ gubernatore, Eusebius ex urbe Alexandrina oriundus gubernacula suscepit; quo in Syriam profecto, suscepit de Paulo Samosateno controuersia; ergo, ibidemque à religionis Christianæ propagandæ cupiditate detento, Anatolius genere etiam Alexandrinus postillum creatur Episcopus; bonus, ut aiunt, boni viri successor. Qui cum ob eloquentiam, tum ob doctrinam humaniorem & cognitionem Philosophiæ, inter homines nostri temporis, qui erant spectatissimi, facile principem locum obtinuit; quippe in Arithmetica, Geometria, Astronomia & cæteris facultatibus, in contemplatione & perspicientia naturæ, in oratorum quoque disciplinis venerat ad summum; quatum rerum gratia, fama est, ciues Alexandriæ cum illi in loco, in quo Aristotelis doctrina docebatur, magistrum præfecisset. Ac tamen in obsidione Alexandriæ, cum ibi magna esset frumenti inopia, alias præclare ab eo res gestas pene infinitas commemorant, v. pote qui singularem dignitatis prærogatiuam præ cæteris magistratibus ab omnibus ciuibz adeptus fuisset, tamen, exempli causâ, hanc unam tantum hoc loco citabo.

3. Iulij.
Eusebius
Episcopus
Laodicensis.

Anatolij
multa do-
ctrina.

Alexan-
dria obse-
ssio.

Fertur, cum frumentum illis diu obsessis decisset, ita vi famem, quæ in urbe grassabatur, multo magis intolera-

D 2 lerabi.

*Alexandri
ni Chri-
stiani ser-
uantur.*

*En prou-
idum con-
siliū.*

terabilis, quam hostium impetus, qui iam extrinsecus premebat, existeret, hunc, quem dico, cum huic inter-
esset calamitati, tale quoddam remedium illis prouid
inuenisse; Cum altera pars ciuitatis cum exercitu Ro-
mano societatem belligerendi coiunxisset, & propius
obsidione non vexaretur, Eusebium forte inter eos
qui minime erant obsessi, versantem (adhuc enim ibi
habebat, inque Syriam minime migrasset) & ma-
gnū decus nomenque celebre etiam a Duce Romano
exercitus consecutum, de his, qui fame illius obsidio-
nis tempore interierunt, per internuntium Anatoli-
um certorem facit. Eusebius autem magni beneficii loco
a Duce exercitus impetravit, ut illis, qui velent se ab
hostibus ex vire ad eum sua sponte recipere, vitam ac
salutem daret. Quo nuncio ab Eusebio Anatolius ac-
cepit, Senatū Alexandrinorum coegit, poposcitque
primum, ut cum Romanis amicitiam iungerent. Quo
quidem sermone ubi illos grauiter commotos vidit,
dixit; Si hac sententia minime placet, certe illis, qui in
hac dimicatione videntur minime necessarij, minime-
que vobis viles, liberam e portis egrediendi potesta-
tem, quo velint, faciatis consilium est. Quid enim istos
iam iam prope morituros, apud nos ipsos continemus?
Viros solos & iuvenes viribus valentes, non mancos &
corporibus mutilatos, alere oportet.

Quibus rationibus cum Senatū in suam senten-
tiam adduxisset, in primis ut qui erant Christiani, de in-
de ut alij cuiusque ætatis, qui euitatem incolebant, sal-
ui aufugerent, diligenter prouidit; vnde non hi solum,
quibus Senatū decreto potestas facta erat ex vire egre-
dendi, verum etiam sub eorum nomine alij fere infiniti,
vestitu muliebri, noctu illius prouisione e portis egressi
sunt, & ad Romanorum exercitum confugerunt; ubi
ab Eusebio bene excepti, more patris aut medici, lon-
ga obsidione debilitati, omni prouidentia & curatione
in integrum restituti sunt.

Duobus eiusmodi pastoribus ecclesia Laodicensis
(quorum alter alteri deinceps ordinis proxime successit)

fit) diuina prouidentia
demonstratum ab vtriusque
Pono Anatolius insti-
tuta explicatas reliquias
quæ exemplar octo j pra-
cat, & multæ in eisdem
menta exhibent. Hunc
natum Episcopus, p
Episcopum ordinati
tem, ad ecclesiæ suæ
vidit, vnaque cum
ecclesiæ Cæsariensi p
Concilium Antiochia
carum, eum accersere
tans, ibi Eusebio mo-
datus est. Anatolio ex
secutionem illi ecclesiæ

VITA S. * VDA
gusta Vindelcorum; E
tatem Augiensem. Dic
tis, iuxta 81. Ordinat
Sanctorum, d
Nat

Gregorius Christi cor
um de Dillingen p
poldo & Thierburga, q
la hie amorus, mira co
berendicia. Qua repa
eum monasterio S. Gal
tribus tam secularium
buidi seipnis instituer
tis doctrix du cedime
nibus relictis, ment

diuina prouidentia potita est; qui post bellum iam
demonstratum ab vrbe Alexandrina eo demigrarunt.
Porro Anatolius institutiones in Arithmeticam, decem
libris explicatas reliquit. Alia item extant eius opera;
quar exempla ocij prætare in sacris litteris ab eo collo-
cati, & multæ in eisdem exercitationis perspicua argu-
menta exhibent. Hunc Theoreticus, Cæsareæ Pæstifi-
carum Episcopus, per manus impositionem primus
Episcopum ordinauit, & successorem sibi, post mor-
tem, ad ecclesiæ suæ procuracionem deligendum pro-
didit, vnaque cum illo ad aliquod temporis spatium
ecclesiæ Cæsariensi præfuit. Verum Anatolius, cum
Concilium Antiochiæ de Paulo Samosateno conuo-
catum, eum accerferet, Laodicensium urbem aduen-
iens, ibi Eusebio mortuo commorari à fratribus co-
actus est. Anatolio exeunte è vita, postremus ante per-
secutionem illi ecclesiæ præficitur Stephanus.

*Scripta
Anatolij;*

*Succedit
Eusebio in
Episcopatus
Laodicensjs*

ITA S. *VDALRICI, EPISCOPI AV- *Vldaticl
usta Vindelicorum; Ex ea quæ est per Bernonem, Ab- & Vldericl.
atem Augiensem. Diem obiit anno Domini 973. æta- C. Baron.
tis sue 81. Ordinationis 50. Relatus in numerum Tom. 10.
Sanctorum, à Ioanne 15. Papa, Anno Annal.
Natalis Domini-
ci 993.

Gregius Christi confessor Vdalricus, nobili cõmi-
um de Dillingen progenie ortus, parentibus Hu-
ldo & Theburga, duodecima ab ortu hebdomada
lacte amotus, mira cõpit futuræ sanctitatis de se præ-
tere indicia. Quare parentes haud mediocriter gauis-
um monasterio S. Galli tradiderunt, vt à religiosis fra-
tribus tam secularium litterarum studiis, quam cœlesti-
us disciplinis institueretur. Ibi cum aliquam diu cœle-
stis doctrinæ dulcedinem libasset, voluit protinus o-
mnibus relictis, mente & corpore in eandem vitæ so-
cietate

*4. Iulij.
Progenies
& parentes
S. Vdalrici.*

*Viberata
inclusa.*

*S. Vdalrici
cui com-
mendatur
Adalbero-
ni Episcopo
Augustano*

*Romana
petit.*

*Marinus
Rom. Pon-
tifex in-
signis.*

*Hilarius.

*Fid. Episco-
pus Augu-
stani.*

*Quam in-
signis in
Episcopatu*

cietatem concedere; sed VViberata eximia sanctitate virginis, quæ die nocteque angusto inclusa habitaculo diuinam mentem consulebat, monitis prohibitis, ad parentes remeauit. Qui filium autium maximarum disciplinis egregie imbutum, Adalberoni Augustensis Ecclesiæ præfuit venerando commendauit. Is, capta adulescentis probitate, eum secretorum suorum consilium fecit; ac domi forisque, prudentia eius ad magnam ecclesiæ totius utilitatem usus est.

Libuit interim viri Dei animo Romam pergere, ut facta Apostolorum limina visitaret, & se suaque omnia illorum precibus attentius commendaret. Præter id temporis Romanæ Ecclesiæ summa cum potestate Martinus, apud Deum & homines magnificus & gloriofus; qui Vdalricum ad se venientem perquam benigne excepit, eumque, defuncto recens Adalberone, Augustanæ ecclesiæ Præfulem ordinare voluit. Sed Vdalricus contemptor omnis honoris eximius, ne eo dignitatis titulo decoraretur, clam die altera fugam iniit, & * Hilarius in defuncti honoris locum successit. Quo post annorum quindecim curricula ex hac luce subtrahito, Vdalricus frustra reluctans, summa regis Henrici ac populi totius voluntate in cathedram episcopalem sublimatus est.

Adepro vero tantæ dignitatis honore, qualis quantumque extiterit, nullus sermo ad integrum explicare valebit. Totus erat semper aut in oratione, aut lectione; maxime satagens ijs sese virtutum exornare ornamentis, quibus Apostolus describit verum Antistitem decoratum esse debere. Porro haud exigua ei suberant curæ, de reparandis Ecclesiæ muris, de reedificandis domorum ac ipsius Ciuitatis ædificiis, sub Antecessoribus suis aut nimia vetustate collapsis, aut igne contumptis. Sed & familiam à Paganis partim penè necatam, partim nimia egestate afflictam restaurauit. In refectione vero quotidiana, semper eius mensæ chara sibi intererat pauperum turba; quam & victu paui, & indumentis restituit. Scipsum vero

tanta maceratione penitus interdicto, visitaret, corpusque rem redgeret. Sen valde erat ad persuadendum pondus, & in verbis fatigata, in plumariis tapeto vel sagis, modicum

Cum aliquando cum admittenda corbat, assisteret, & vellet, dextera quæcum illius dextera membra quæcum pulchra facie, veste eamque manu (dicitur) ex nomine ibidem peruenit in synodum ingenti sanctorum carne vidit, vel tum cognoscere cepit, & cum de suis interfectum clamor ingens adhuc viuentem audissem, monasterium beneficium laicorum ecclesiis signis visionibus. Porro cum afflatus ac agri animabatur, eadem verbum humanitatis officio. Hoc dicentes suamque viribus Simonem peruenit officium inter Orthonem Imperatorem Notitiam

inima sanctitate
lusa habitaculo
prohibitus, ad
se maximarum
oni Augustensis
arunt. Is, capra
suorum conta-
ntia eius adma-

nam pergere, ve-
le, inaque omnia
aret. Præter id
cum potestate
agnificus & glo-
em perquam be-
ens Adalbertone,
are voluit. Sed
eximius, ne co-
die altera fugam
locum succell-
aricula ex hœlu-
ans, summa regis
cathedram epi-

re, qualis quan-
tegrum explicare
tione, aut lectio-
n exornare orna-
terum Antistitem
d exiguæ ei sub-
turis, de rexdit-
is ædificiis, sub
te collapsis, aus
Paganis partim
te afflictam re-
ana, semper eius
in turba; quam
ut, Seipsum vero
tanta

tanta maceratione affligebat, ut, esu sibi carnium penitus interdicto, tenui admodum cibo potuque victitaret, corpusque assidua castigatione in servitutem redigeret. Sermo eius sapientiæ sale conditus, valde erat ad persuasionem utilis: eratque in sermone pondus, & in verbis modus. Membra in Dei servitio fatigata, in plumarum haud molliæ, sed subterposito tapero vel sago, modico resiciebat somno.

Cum aliquando sanctissimo altaris sacrificio, (quod cum admiranda corporis mentisque puritate peragebat) assisteret, & extensa manu mysteria consecrare vellet, dextera quædam adstantibus apparuit, quæ cum illius dextera duæ sanctifica sacramenta. Alio vero tempore cum sub cuiusdam noctis silentio membra quieti commendaret, sancta Afra martyr pulchra facie, veste decora, tunica succincta apparuit, eamque manu (dictu mirabile) eduxit in campum, qui ex nomine ibidem decurrentis fluvij Lescelt dicitur; ubi sanctum Petrum Apostolorum principem velut in synodali colloquio sedentem inuenit, ingenti sanctorum multitudine, vel quos olim in carne vidit, vel tunc primum diuina reuelatione cognoscere cepit, si patum; quorum omnium vox cum de suis intersectoribus, vindictam expeteret, tum clamor ingens de Arnulpho duce Noricorum adhuc viuentem audiebatur; ob destructionem ecclesiarum, monasteriorumque; quorum res sacrilegus in beneficia laicorum distribuerat. His aliisque pluribus celestis signi visionibus Dominus eum illustravit.

Porro cum assidua viro sancto, propagandæ pietatis ac ægris animabus medicandi, cura sub pectore viueret, easdem verbo diuino pascebat abunde, & omnibus humanitatis officiis sibi deuinctas habere studebat. Hinc dioceses suæ terminos vigilanter iustrabat, summisque viribus Simoniacam imprimis hæresim tanquã pestem perniciosissimam profligabat. Quin etiã ortam inter Othonem Imperatorem, (propter fratrem ipsius Henricum Noricorum Ducem) & Ludolphum filium

*S. Afra
martyr ei
apparuit, &
mira ostendit.*

*Arnulphus
Dux Nori-
corum sa-
crilegus,
accusatur
in Concilio
sanctorum.*

contentionem, ita diremit, ut cum partis utriusque acies ad configendum parata staret, aduentu Vdalrici & Hartherti Curienſis eccleſiæ episcopi, poſitis armis, ſumma ſe mutuo beneuolentiæ ſignificatione ac gaudio amplecterentur.

*Caput S.
Abundij
martyris,
Roma ſecū
Auguſtam
deſere.*

*Claret mi-
raculis.*

*Quotidie
etiam gran-
dæus of-
ferre S. Miſ-
ſæ ſacrifi-
cium.*

Post hæc, aliæque plurima notæ virtutis opera, Romanam orationis ergo profectus, caput Abundij martyris ſecum inde Auguſtam magna cum ueneratione adduxit. Reuerſus uero, multis & ualde admirandis cepit indices magis magisque conſciſcere miraculis. Morbi eius benediſtione proſtigabantur. Qui oculorum laborabant caligine, oleo per eum conſecrato curabantur, uarij detenti languoribus priſtinæ incolumitati dicto citius reſtituebantur. Et quidem ſanctus Dei humanarum rerum admodum pertractus, ut arctiori adhuc uinculo Christo iungeretur, uoluit Adelberonem ſororis ſuæ filium Episcopatus totius curam ſuſcipere, ut ipſe ſub monachicæ religionis habitu ſoli Deo vacaret. Zelus quidem erat, ſed non ſecundum ſcientiam. Nam paucis poſt menſibus, Adalbero uitam cum morte permutauit, & Vdalricus, quæquam affecta ualitudine, quamdiu potuit uehiculo circumuectus, diuini uerbi ſemina in audientium corda ſpargere non ceſſauit. Quamdiu uires concedebant, inter quotidiana Miſſarum ſolennia, hoſtiam ſalutarem Domino mactabat. Denique deuexa plane ætate, die quodam in Eccleſia expleto Miſſæ ſacrificio, tapetem, e regione ciucis, ex qua Saluatoris effigies dependebat, ſterni curauit. Ibi tum nixus genibus dimidiæ horæ ſpatio, ardentiffimas cum uilachrymarum preces fudit, & ſibi ſuique peccatorum ueniam à Domino petijt, deinde quicquid ſuppelleſtilis, quicquid auri argentiue reliquum erat, in medium adferri præcepit. Tum uero altiffima eximo pectore trahens ſuſpiria, Ah, inquit, quid mihi hæc omnia? ſimulque per manus Præpoſiti cuncta pauperibus diſtribui iuſſit. Poſt quæ, quaſi omnibus mundi ſarcinis exoneratus, totus in diuinarum rerum contemplatione abſorptus, oppreſſis nonnunquam ſenſibus ad

cele-

ceſſitia rapiebatur. Hæc
creatus: Hæc, heu,
nunquam mihi uifu-
conſenſerim, nolui
conſortium. Horren-
miniſſima etiam
pianda committit.
rum ſpiritu recreat
ſuorum ab omnibus
et onem tribuens, in
que Deo ſpiritu
odoriſ fragrantiam
deſia S. Afræ marty-
rum miraculis clare
triumphans, omnia
fert beneficia.

VITA ET MO-
Ex Epiphania Ep-

Eſaias filius Amos
ſequi ſimili nuncu-
paſtorum fuit, oppre-
li de tribu Iuda ortus
Hebræi ſocerum ſu-
ctas & uitæ excellen-
buiſſe tunicam cilicij
dum pro delictis po-
ruit, ſed & hoc ad ex-
Domini, nudo corpore
populorum reſtaur-
miſque priuatis, at-
vi Dei præceptis ob-
lachrymarum imbu-
diſbus recedentem u-
ius oraculo Rex E-

vis utriusque; acies
ntu Valerici &
positis armis,
ratione ac gau-

utis opera, Ro-
Abundij marty-
veneratione ab-
mirandis cepit
ulis. Morbi eius
alorum labora-
curebantur, va-
luntati dicto
us Dei humana-
tionem adhuc vin-
tronem totius
scipere, ut ipse
eo vacaret. Ze-
cientiam. Nam
cum morte per-
eda valitudine,
s, diuini verbi
non cessavit.
otidiana Missa
mino macerabat.
clam in Ecclesia
gione eius, ex
nt curauit. Ibi
o, ardentissimas
bi suisque pec-
inde quicquid
exliquemerat,
to altissima ex
quid mihi hæc
uncta pauperi-
mibus mundi
erum contem-
am sensibus ad
ceste.

celestia rapiebatur. Quadam vero vice quasi de somno
excitatus: Heu, heu, inquit, vti nam Adalbero nepos *Nullum*
nunquam mihi visus foret, quia quod eius desiderio *etiam ve-*
conferim, noluit me impunitum in suam recipere *niale pec-*
confortium. Horrendum profecto Dei iudicium, quod *catum ma*
minutissima etiam peccata purgatoris flammis ex- *net impu-*
pianda committit. Paucis vero diebus interpositis ite- *nitum. Sa-*
rum spiritu recreatus, supplicibus verbis erratorum *mile legi-*
suorum ab omnibus veniam petiit, ac vicissim benedi- *tur apud S.*
ctonem tribuens, inter suorum amplexus, lachrymas *Gregor. de*
que Deo spiritum tradidit. Corpus autem suauissimi *Paschasso*
odoris fragrantiam redolens, magna cum gloria in Ec- *Diacono*
clesia S. Afræ martyris conditum est: vbi multis admo- *miris san-*
dum miraculis clarum, quæ olim viuens, iam in cœlo *titatis lib.*
trumpfans, omnibus opem eius implorantibus con- *4. Dial. 6,*
fert beneficia. *40.*

VITA ET MORS ESAIÆ PROPHETÆ; feliciter in

Ex Epiphanio Episcopo Cypri, & D. Isidoro Epi-
scopo Ispalensi.

Domino
miracula
clarus.

C. Baron.
in not. mar.
Rom.

6. Iulij.
Genus eius
& Patriæ

ESaias filius Amos, non illius propheta, sed alterius,
qui simili nuncupatus est nomine. Ille ex genere
pastorum fuit, oppido Thecæ: hic autem genere nobi-
li & tribu Iuda ortus in Hierusalem, quem etiam aiunt
Hebræi socerum fuisse Manassæ. In quo tanta fuit san-
ctitas & vitæ excellentia, ut vnam tantam dicatur ha-
buisse tunicam cilicinam. Quanquam etiam postmo-
dum pro delictis populi abiit, & sacco membra coope-
ruit, sed & hoc ad extremum deposito, iuxta imperium
Domini, nudo corpore, nudoque vestigio in conuentu
populorum versatus est. Sicque estiuum feruorem, hye-
misque pruinas, atque imbrium tempestates sustinuit,
ut Dei præceptis obediret, populique delicta assiduo
lachrymarum imbre deploraret. Hic quindecim gra-
dibus recedentem umbram retro ascendere iussit. Cu-
ius oraculo Rex Ezechias mortis dilationem prome-

* decem,
4. Reg. 20.
Vide effica-
ciā oratio-
nis Esaiæ.

*Serra se-
cit occu-
bit.*

Esaia 1.

Exod. 33.

Esa. 6.

*Sepultura
eius.*

*Fons mi-
rabilis ab
Esaia pre-
dictus ob-
tentus.*

*Sancti post
mortem
pro nobis
orant.*

rui. Quem Manassés extensum à vertice per medium
serra secuit, atrocique supplicio & cruciatu extinxit. Tra-
dunt autem Hebræi duabus de causis occisum fuisse;
Vnam, quod eos appellauerit principes Sodomorum,
& populum Gomorrhæ; Alteram, quod testante Do-
mino ad Moysen, *Nemo potest videre faciem meam &
vivet*: iste ausus est exclamare, *Vidi Dominum seden-
tem super thronum excelsum & eleuatum*; Non arbi-
trantes cæcati mente Iudei, quod in sequentibus fa-
ciem & pedes Dei Seraphin texisse nouerat, ac mediam
tantum eius vidisse speciem.

Tumulatus est sub quercu Rogel iuxta transitum
aquarum, quas olim Ezechias Rex obstruxerat, cum
eas vndas penitus efficeret. Fontem quippe Deus Siloā
causa Prophetæ effecit, quoniam prius quam è vita ex-
cederet precatus est, ut vndas illæ effingere dignaretur.
Et confestim demisit illi cælitus aquam viuentem, vnde
sortitus est locus ille appellationem Siloam; quod, si
quis, interprete ut, sonat demissum. Sub Ezechia quo-
que Rege, ante quam stagnum piscinaeque fabricasset,
precibus Esaïæ effectum, ut exigua lymphæ scaturiret,
quod populus in obsidione hostium teneretur, & ac ip-
sa periret, vndis destituta, ciuitas.

Milites vero urbe positi, cum extrema pene siti con-
fecti lacrimis quærent, nullo modo reperire quibant;
fugebat enim ab eis; Iudei autem quandocunque
aquatium venerant, scaturiebat eis vnda, & aquabant.
Ceterum quandoquidem Esaïæ Prophetæ istud acce-
ptum referunt, in perennem eius rei memoriam, po-
pulus accurate prophetam istuc solo reddidit, magna
cum gloria, & perquam honorifice, ut per eiusdem
intercessionem in consummationem usque seculi aquæ
eiusmodi fructus impetretur; cui scilicet usum refere-
bant acceptum. Extat autem monumentum Esaïæ, fi-
nitimum sepulcræ principum, post sepulcra sacerdo-
tum, versas Notum partemque meridionalem. Salo-
mon enim Hierosolymam construens, ex præscripto
Dauid patris, Regum excitauit Mausolea. Existitan-
tem

emorientem verius
possidet, quæque a
uam præterea fecit
etiamnum parti mo

VITA S. GO-
ra qua est per
Religiosum

G Oarclatis nata
Valetria, ex Aqu
debe Clodonei
admitanda fama
ipsi pene incunab
fructus libate inue
nit, ut accedat j
pio, Christi amon
relictis, ad vrimo
& ecclesiis patriz e
prouinciam, quæ
gotia nuncupatur,
torum, intra termi
plum ibidem super
tur, summa Felicit
citauit, in quo dies
tentus, præcipuo q
tem exercebat: qu
ut propriam deinde
conuentus, pagano
ingens ibidem num
dius erat; incum
superstitione dece
fuit sane Euang
non poterat, stupen
bili acorum inani

ce per medium
extinxit. Tra-
cesum fuisse;
sodomorum,
dtestante Do-
ciem meam &
omnium seden-
m; Non arbi-
trarentur bus fa-
rat, ac mediam

exta transitum
ruxerat, cum
pe Deus Siloa
nam e vita ex-
tre dignaretur.
iuentem, unde
am; quod, si
Ezech a quo-
te fabricasset,
pha scatur ret,
cretur, & ac i-

pene fiti con-
perire quibant;
uandocunque
& aquabant.
etaz stud acce-
moriā, po-
didit, magna
ut per eulgem
ne seculi aqua
et sum refere-
tum Esaz, si-
clera sacerdo-
nalem. Salo-
ex præscripto
a. Existrau-
tem

em orientem versus Sion, quæ introitum à Gabaoth
possidet, quæque ab oppido vngti distat stadiis. Fo-
ueam præterea fecit illic incomprehensibilem; magnæ
etiam in partem mortaliū incompetam.

VITA S. GOARIS PRESBYTERI; EX
ea quæ est per VVandelbertum Diaconum &
Religiosum Prumiensem. Quo tempore
floruerit patet
infra.

G Oar claris natalibus, patre Georgio, matre vero
Valeria, ex Aquitania prouincia oriundus, * Chil-
deberti Clodouci filij, Francorum Regis tempore,
admiratione fama sanctitatis floruit. Cum enim ab
ipsis pene incunabulis suauissimos pietatis ac iustitiae
fructus libare incepisset, eo sanctitatis breui perue-
nit, ut sacerdotij gradu & honore presbyteratus acce-
pto, Christi amore, parentibus & cognatis libenter
relictis, ad ultimos Galliae fines, peregrinus seculo,
& ecclesis patriæ eius, migraret. Delatus itaque in
prouinciā, quæ ripis Rhemi fluminis contigua, Tri-
goria nuncupatur, atque ad Deceslin pertinet Treu-
itorum, intra terminos Vesalienses sita, exiguum tem-
plum ibidem super riuulam, qui nunc VVochara dicitur,
summa Felicis Episcopi Treuitorum voluntate, ex-
citauit, in quo dies noctesque diuinis operibus sedulo in-
tentus, præcipuo quodam studio, hospititatis virtu-
tem exercebat: quam ad extremum usque vitæ spiritum
ut propriam deinde possedit. Neque tamen his operibus
contentus, paganorum imprimis conuersioni (quorum
ingens ibidem numerus simulacrorum cultui impie de-
ditus erat) incumberebat, omnibusque vana idolorum
superstitione deceptis verbum salutis annuntiabat. Nec
frustra sane Euangelij mentem recepit: nam quos verbo
non poterat, stupendis rerum factis excitabat, ut excra-
bili deorum inaniam cultu relicto, veritatem ample-
rentur.

C. Bar. in
not. mart.
Rom.

Item Ioan.
Molan. in
Ann. Mar-
tyr. Vsu-
ardi.

6. Iulij.
Patria &
Parentes
eius.

* Floruit
Hic Chil-
debertus
Anno Do-
mini 526.

& sequen-
tibus, testis
C. Baron.

Tom. 7.
Annal.

Relicta pa-
tria, mi-
grat in dice-
cesim Tre-
uirensem.
Sudet ho-
spitalitati
per omnem
vitam.

Multos gen-
tiles con-
uertit.

& erentur, seseque suaque omnia vni Deo & Christo
 Iesu permitterent. Erat ei solennis consuetudo, peracto
 indies pro statu Ecclesiae Missae sacrificio, & Psalterio
 ex integro intente completo, pauperibus deinde & pere-
 grinis operam dare; adeoque hanc de omnibus bene-
 merendi virtutem strenue exercebat, vt quidam tam
 excellentis disciplinae amuli, daemonis fraudibus con-
 citati, virum sanctum in apertum crimen, structa ca-
 lumnia, vocare non vererentur. Cum enim totis diebus
 eam pauperes fontem & peregrinos cibo potuque
 reficientem cernerent, calumniati sunt sanctissimum
 virum abdomini deditum, totos dies popinas exercere,
 seque ad ebrietatem vsque, nefanda ingluuie, sub ma-
 gna pietatis specie, ingurgitare. Hac cum fraudulento
 animi dolore ad Felicem Treuitorum antistitem de-
 quissent, atque obnix per speciem simulatae pietatis ro-
 garent, veller in hominem per multa flagitia vagantem
 mature animaduertere, Episcopus, missis confestim
 ijsdem summa cum auctoritate de atoribus, Goarem
 adduci praecepit; fuere illi singulari humanitate ac be-
 neuolentiae significatione a viro sancto excepti; at quo-
 niam terminus diei imminabat, nec iter statim arripere
 poterat, eos ea nocte detinuit, & quauquam pestiferum
 virus animotum eorum non ignoraret, appositum tamen
 dapibus pro labore illos vix benigne refecit. Ipse vero,
 pro more, in Diuinis laudibus pernoctans, orta quam-
 primum luce, cum Deo Psalmodia & orationum vota
 perlouisset, tum demum Missarum solennia deuote
 impleri; ac deinde discipulo praecepit, quatenus hos-
 pitibus, sibi prandium, vt posset, instrueret. Verum
 illi cum tota mente in struendis viro sancto infidelis ex-
 cubarent, vt mandari auderunt mensam, ante horam
 refectionis, Ecclesiae consuetudine receptam, sterni,
 mox quasi grandis piaculi indignitate commoti, gra-
 uibus admodum verbis in eum inuecti sunt, quod regi-
 timum & canon cum manducandi tempus praeniteret,
 quasi plures, cibum potumque, quam Ecclesia lauda-
 bilem morem faceret. Ad quae vir sanctus ita respondit,
 vt in-

Traduci-
 tur apud
 Episcopum
 Treuitens.
 ab amulis.

Charitatis
 officia amu-
 lorum fini-
 stre inter-
 pretantur.
 & carunt

intelligere possit
 pace, iustitia & ch-
 sumendo tarditate
 requiri. Rogabat
 reficerent, ne itine-
 rent. Illa siquidem
 nitatis causa à se fi-
 tum supplicio digni-
 ro sancto peregrini
 ilico sanctus ex le-
 mensa, ebum vna
 vehementius indige-
 criminis reum prom-
 fit natione equos sta-
 quo missi fuerant, vt
 in via reum inop-
 rito sancto, vel in
 assumptum. Lan-
 cemeni, pone sequi
 to, cum vehemente-
 tam experti essent
 corpora sua reficere
 deficeret. Cum qu-
 sacculis depromere
 tuam manifeste vi-
 mentis vacui maliti-
 turbati quid ageren-
 tudo exercebatur,
 quum prolapsus, A-
 nem inuulsi, adeo v-
 supplex ad Goarem
 tuus accurreret.

Tum vir sanctus
 inimicos diligere prae-
 beneficere, omni-
 quirecordari oportet
 manet in charitate,
 tale enim me hodie

ut intelligere possent, regnum Dei non esca & potu, sed pace, iustitia & charitate constitui; neque tam in cibo sumendo tarditatem, quam temperantiam & modum requiri. Rogabat eos ut inde, ut vel ideo maruū sēse reficerent; ne itineris labore fatigati, in via succum berent. Illa siquidem non ventris sed benevolentiae & charitatis causa a se fieri. Illi s̄ precise recusantibus, & rea. *Hospitalitas eius* tum supplicio dignum esse clamantibus, nunciatur viro sancto peregrinum praeforibus stare. Quo audito, *quantum* ilico sanctus exiens pauperem excepit, appositaque mensa, ebum vna cum peregrino sumpsit. Tum vero vehementius indignati executores, Goarem manifesti criminis reum pronuntiare, simulque ingenti cum festinatione equos sternere, ut sine mora apud eum, a quo missi fuerant, innocentem infinuarent. Ne tamen *Itam eius* in via reum inopā pressi periclitarentur, alimenta *in amulos* viro sancto, vel ingratu etiam benefacere paratissimo assumpserunt. Iamque bonam itineris partem erant emensi, pone sequente Goare diuinis Laudibus intento, cum vehementer esurire, tantaque lassitudine, quam tam expectissent nunquam, affici incepere, proinde ut corpora sua reficerent, ad vicinum quendam rivulum deflectere. Cumque e fonte aquas haurire, & escas e sacculis depromere vellent, aquae protinus fugiuae diuinam manifeste vindictam nuntiarent, & sacculi alimentis vacui malitiam eorum redarguerunt. His perturbati quid agerent protus ignorabant, cumque lassitudo exeresceret, Albiunus ex equo in animi deliquum prolapsus, Ad alvino socio ingentem formidinem incussit, adeo ut protus, agnito utriusque delicto, supplex ad Goarem moribundo socio vitam impetraturus accurreret.

Tum vir sanctus, memor praeccepti Dominici, quo inimicos diligere praecipimur, & his qui nos oderunt *Matth. 5.* benefacere, omnique benevolentia prosequi, Fili, inquit, recordari oportuit, quia *Deus charitas est, & qui* 1. Ioan. 3. *manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* Proinde cum me hodie cibum vobis solo Christi amore

offe.

*Coloss. 3.
Cervasus
bet stare,
& earum
lectemori-
bundos fo-
ret.*

offerentem, & ipsam percipientem vidistis, non debue-
ratis charitatis officium reculare, & sanctitatem ex
nudo cibo potuque stulte atque impie meriti, disce-
re igitur vel nunc, divina correptione admoniti, chari-
tatem, quæ est vinculum perfectiouis, amplecti. Dum
hæc loqueretur, mox tres ingentis formæ cervas con-
spicuas invocata S. Trinitatis virtute consistere ius-
tas manu apprehendit, earumque vbera mulgens, ex
lactis copia languentes recreavit. Inde brutis rursus
abrensis, vim fugitivi fontis cohibuit, & eos an-
tea in sacculis non inventos restituit; miserisque ad
tanti miraculi magnitudinem stupentes abunde refe-
cit.

*Calumnia
Episcopi in
S. Virum.*

Post hæc multaluce Tremitos delati, cuncta ex or-
dine Episcopo reculerunt, qui rerum gestarum invidia
commotus, cepit sibi astantibus dicere, Goarem ma-
gica arte & maleficis imbuium eiusmodi patrare, nec
in illo aliquod veræ virtutis indicium existeret posse,
qui carni & ventri subditus, totos dies epulas lecta-
re. Interea vir sanctus, consensente cum suis Episco-
po, ingressus eum hinc inde pro piceret, ut cucullam
suam appenderet, forte vidit Solis radium per angu-
stum domus foramen penetrantem, quem vestem li-
gneum ratas prælate suspendo cucullæ suæ accom-
modavit, adeo ut antistes, rei admiratione defixus, ho-
minem præstigiatores & magum palam clamaret,
propiusque accedere & rationem suorum operum red-
dere mandaret. Et quidem vir sanctus solo optimæ con-
scientiæ testimonio fectus, simpliciter se artis magicæ
proptus ignarum esse respondit, mirabilique à se gesta
non virtute propria, sed solius Dei virtute & bonitate ad
hominum salutem ac cætera ex pura charitate acta te-
staturus est.

*Expositum
infantes
olim Eccle-
sia & epi-
scopo offer-
ri sole-
bant.*

Hæc illo dicente, quidam Clericorum Leobigius
nomine, expositum infantem trinoctialem in vi-
nis subatum, Episcopo & Ecclesiæ (ut moris erat) at-
tulit. Quo viso, Episcopus, Nunc, inquit, virtutis tuæ
experimentum capiemus, an opera tua Deo nitaris au-

Gore.

Gore. Igitur huius
quo innocentie pu-
ab omnibus adhibe-
& magus, & maleficus
Tunc vir beatissimus
gi; negavitque eam
esse, sed sanctorum
eorum subterfuge-
tes & lachrymas co-
nus extendit, ac ta-
infantis accedens,
vir. Illo trium no-
o sancta Trinitas,
infans, per candem
vgenitores tuos no-
infans, propterea
sermone respondit
scopus; & mactem
mo Dei iudicio,
calumnias molitur
cui. Itaque ubi se p-
suffusus ad sancti vi-
tem sine fine admir-
cuiamque damnavi-
vissima ex imo cora-
mis Episcopum p-
infantum ab adu-
dicamentis sanaret.
Interea, fama h-
sermone ad Sieber-
legatis cum accesser-
tebus ab eo gestis p-
sanctus respondere
pularem querere vi-
commoro, ac p-
compulsus, perit ab-
gestas audisset, ed e-
de delatam explicat

libis, non debue-
re sanctitatem ex
se metiri; disce
moniti, chari-
am plecti. Dum
ut ceruas con-
sistere ius-
eram gens, ex
de brutis rursus
pult, & eos an-
; misetolque ad
res abunde refe-
ti, cuncta ex or-
gestarum invidi-
ere, Goarem ma-
odi patrare, nec
n existeret possi-
es epulas lecta-
pum suis Episc-
er, ut cucullam
adium per angu-
quem vestem li-
llae suae accom-
one defixus, ho-
clam clamaret;
um operum red-
olo optimae con-
se ares magica-
llaeque à se gesta-
re & bonitate ad
charitate acta re-
um Leobigius
pocalem in vi-
moris erat) at-
uit, virtutibus
eo nitatur au-
ctore.

ctore. Igitur huius infantuli parentes nobis manifesta,
quo innocentiae puritatisque tuae, quam iactitas, fides
ab omnibus adhibeatur. Si recusas, vel minime possis,
& magus, & maleficus capitalem sententiam excipies.
Tunc vir beatissimus contristari vehementer, & affli-
gi; negavitque ea sua, qui se peccatorem sciret, opera
esse, sed sanctorum miracula. Cum verò Episcopi prae-
ceptum subterfugere non posset, tota mente ad pre-
ces & lachrymas conuersus, supplices ad Deum ma-
nus extendit, ac tandem expleta oratione ad baiulum
infantis accedens, quot noctium infans esset quasi-
uit. Illo trium noctium esse respondente, Te igitur,
ò sancta Trinitas, (inquit Goares) inuoco, teque ò
infans, per eandem sanctissimam Trinitatem ad uro,
ut genitores tuos nominatim & clare designes. Tunc
infans, protenta ad auulsiem manu, absolutissimo
sermone respondit; Iste est pater meus, Rusticus Epi-
scopus; & mater mea Flauia nuncupatur. Sic iustissi-
mo Dei iudicio, dum in seruum Domini Episcopus
calumnias molitur, manifeste qualis esset cunctis inno-
centis. Itaque ubi se proditum vidit, incredibili pudore
suffusus ad sancti viri pedes procidit, eiusque sanctita-
tem sine fine admirans, suam ipse impietatem, impudi-
citiāque damnauit. At vero Goares stupefactus, & gra-
uissima ex imo corde ducens suspiria, profusis lachry-
mis Episcopum plangebat, hortabaturque, ut statim
inflictum ab aduersario vulnus, dignis poenitentiae me-
dicamentis sanaret.

Interea, fama horum omnium celebri admodum
sermone ad Sigebertum regem perlata est, qui missis
legatis cum accersendum curauit, moxque accitum de
rebus ab eo gestis per ordinem inquisiuit. Ad quae vir
sanctus respondere noluit, ne adiū ad iactationem po-
pularē querere videretur. Rege vero ea taciturnitate
commoto, ac praecipiente ut responsa daret, necessitate
compulsus, perit ab ipso rege, ut quem admodum res
gestas audisset, ediceret. Quo reiū gestarum fidem ad
se delatam explicante, beatus Goar subiungit: Obe-
dient-

*In iustis E-
piscopi in
vtrum Dei
sententia.*

*Iusto Dei
iudicio,
Episcopus
ostenditur
parens in-
fantis ex-
positi.*

*Sigebertus
Rex franco-
rum cla-
ruit Anno
Domini
665. Et se-
quentibus,
Teste C.
Bar. Tom.
7. Annal.*

Sigebertus diem tamen negligere non debet, nihil tamen aliud ex m-
rex ei Epif- audies, quam quod ipse dixisti: Tum Rex admiratio-
copatorem of ne repleus, palam omnibus, quæ de sancto agnouisset,
fert Treui- enarravit. Fuit continuo ab omnibus acclamatum
rensem, & Goarem dignum esse, qui expulso Rustico, Treuiro-
ipse constan- rum cathedram occuparet. Ille vero moerere & ang-
ter recusat. Regisque imperium grauitè ferre, ac palam etiam
 profiteri mori sibi satius esse, quam uiuentis Episcopi
 sedem arripere. Non esse lapso negandum penitentiae
 locum; omnium in cælis regem esse, qui de singulis iu-
 dicet; à quo ut velit ipse Rex peccata sibi dimitti, sic
 debeat Rustico permittere, ut ab illo quoque suorum
 actuum veniam sedulus expetat; non esse tam facile
 deiiciendum officio sacerdotem, quando omnes mor-
 tales natura fragiles, & ad peccandum ex carnis infir-
 mitate sint proclines. Ad quæ rex ita respondit, ut uix
 sanctus intelligere posset, se episcopalem dignitatem
 nullo modo declinare posse.

Obtinet à
Deo ne fiat
Episcopus.

Decedit à
Vita.

Tunc Goar ubi regis animum immobilem uidit,
 cum lachrymis viginti dierum inducias petiit. Quibus
 facile obtentis, ad eccliam suam abiit, seque confestim
 in orationem prosternens, Dominum deprecari cepit,
 ut à tanto onere liber, in abditi conscientiae reliquum
 uitæ tempus transigere concederet. Cumq; in his pre-
 cibus persistens, multis se lamentis affligeret, valida fe-
 bre ex Dei voluntate correpius, annis continuo septem
 longo corporis incommodo ita fatigatus est, ut neque
 regis conspectum, multo minus dignitatem oblatam
 subire posset. Interim toto illo temporis decursu ora-
 tionem vacabat, & assiduo lachrymarum imbre populi
 & maxime Rustici antistitis peccata desolebat. Itaque
 euoluto septem annorum spatio, Sigebertus de salute
 viri sollicitus, alios aliosque destinauit legatos, qui eum
 honorifice ad se deducerent. Sed vir sanctus post illos
 septem, quos memorauimus, annos, triennio & mensi-
 bus tribus in infirmitate & Dei laudibus exactis, ple-
 nulo dierum, bonorumque operum ex corporis erga-
 stulo in coslos migravit. Funus fuit ab Agrippino &

Euse-

Eusebio egregijs Ch-
 nobilitate rurs, sum-
 dem in loco & Ecc e-
 tum; unde tamen po-
 Basilicam translatum
 ta, sunt miracula; m-
 Claudis gressus; cæci
 diuus, Dæmoniacis cu-

VITA ET MAR-
 us, Ex ea que scripta
 Sacerdotem Gestell-
 cuncta se habere
 salutis

Bata Godoleus i-
 Londesford dicunt
 ni, honest & honor-
 biliter moribus &
 stravit. Porro præter
 insigniformæ eleganti-
 quod maligni quidam
 colons supercilia virtu-
 adis pueritæ annis,
 multis in conuagem ex-
 Brutolpho nomine, ut
 summa parentum vol-
 quamquam antea in cre-
 lum non mouisset lap-
 freeretur, postquam
 zede, fraude maligni
 tus est, ut cane perius &
 veto odio etiam mater
 probabatque filio, q-
 adduxisset, quasi in pa-
 tere & opibus dignior

Euſebio egregijs Chriſti ſacerdotibus, alijsque inſigni nobilitate viris, ſummo cum honore & reuerentia eodem in loco & Eccleſia, quam ipſe conſtruxerat, conditum; vnde tamen poſt multos annos in aliam noſſiam Baſilicam tranſlatum eſt. In qua multa, per eius merita, ſunt miracula; multa infirmis præſtantur beneficia; Claudis greſſus; cæcis viſus; mutis loquela; Surdis auditus; Dæmoniis curatio.

*Claret ex-
imis mi-
raculis poſt
obitum.*

VITA ET MARTYRIVM S. GODOLE-
ue; Ex ea que ſcripta eſt per Drogonem Monachum &

*Sacerdotem Geſtellenſem; qui ex teſtibus oculatis
cuncta ſe habere teſtatur. Paſſa eſt anno
ſalutis 1070. teſte Ioan.*

Molan.

*Ioan Mo-
lan. in An-
not. Mar-
tyrologij
vſuardi &
in Nat. ac
Indiculo
ſſ. Belgij.*

Beata Godoleua in Boſonienſi territorio, pago qui Londefort dicitur patre VV. ſcudo, matre vero Ogi-
na, honeſtis & honoratis orta parentibus, generis no-
bilitatem moribus & vitæ ſanctimonia præclare illu-
travit. Potro præter egregias animi dotes, fuit etiam
inſigni formæ elegantia & corporis pulchritudine; niſi
quod maligni quidam in ea capillos nigros & e uſdem
coloris ſupercilia vituperare potuerint. Cum igitur ex-
actis pueritiæ annis, iuſtum ætatis robur attigſſet, à
multis in conuagem expetita, tandem Flandro cuidam
Bertulpho nomine, vt nobiliſſimo ita & impientiſſimo,
ſumma parentum voluntate deſponſata fuit. Is vero
quanquam antea incredibili eius amore incenſus nul-
lum non mouiſſet lapidem, vt cupitis eius amplexibus
frueretur, poſtquam tamen ad ſuas eam traduxiſſet
edes, fraude maligni hoſtis ita repente animo immuta-
tus eſt, vt cane peius & angue eam odiſſe videretur. Ei
vero odio etiam mater eius ſomenta ſuggerebat, ex-
probrabatque filio, quod cornicem ex aliena regione
adduxiſſet, quaſi in patrio ſolo nullæ eſſent, eius & ge-
nere & opibus digniores. Cœpit itaque Chriſti ancilla

*6. Iulij.
Patria &
Parentes S.
Godoleua.

Deſponde-
tur Bertul-
pho, Flan-
dro viro
illuſtri.*

*Odium
Bertulphi
in eam.*

E

uariis

*Deseritur
à Sponso.*

varis exerceri molestiis; quas tamen infra animi modestia deuorabat patientissime. Nuptiarum celebris triduo agebatur; sed sponsus, ne quam exosam haberet aspicere cogereur, interesse recubabat; tota cum matricum amicis relicta; quæ, quanquam maleuolentia virus propter conuiuias regere nitebatur, attamen vultu ipso pectoris arcana prodebat. Post triduum Bertulphus domum rediens, sperata conuice & relicta familia, in paternam domum commigravit. Sponsus igitur Godoleua inuisa sponso, sed Christo chara, domum residet; gubernat familiam; pudicitia ita studiosa, vti etiam maledicti nihil de ea finistum vel confingeri possent. Et ne torperet ocio, desidiaque & segnitie marceret, iam ducebat filiam iam texebat; tum vero etiam in preces incumberebat. Interea Bertulphus quanquam natalium splendore clarus, improbis tamen moribus & odio in Christianam plane iniusto, & se & familiam obscurabat, nihilque sempiternæ ignominia notam veritus, ex matris saxum se latronem exhibebat. Præsticiebat ei ex matris consilio veniam quandam, quam maligne ei inferuiter, & frustra panis, statuta hora, præberet; diras luiturus poenas, si quid præterea cibi potuit sue ei impertiret.

Pessime habetur à Bertulpho.

*Mira eius
patientia
Grabsinen-
tia.*

Subitæ igitur seruo suo ancilla Christi, contumeliis exagitur; quas mente tranquilla optimeque sibi conscia illa ferebat, vi exultanti etiam animo, Deo gratias ageret; panemque suum cum sale & aqua pauperibus etiam communicaret: Maledicenti quoque viro non maledicta, sed verba suauissima & amoris plena, reddebat: pro se persequentibus & calumniantibus Deum deprecans. At neque ijs quicquam mollius Bertulphus, cum fame & inedia eam se conficere posse desperaret, cepit cruento de nece eius animo multa cogitare, quam ne inferret proinus, terror nobilissimæ familie, qua virginem progeneratam non ignorabat, impedimento fuit; sperans autem fore vi maioribus fatigata molestiis tandem in murmuraciones prorueret, dimidiam panis hæcenus illi attributi portionem subtrahit.

hit illa vero tam animo, tamen si dff
ficere videret, mea
more, pauper bus
quod corpori deera
nitate, Bertulpho ce
rato & iniquo odio
sponsi animum, sua
per magis que incita
mariti & familie per
quætere cogereur.
comite, ad natale so
calamitatis suæ hist
recederet. Pater eius,
quidem Balduinum
consilio Nouomen
dic, etiam ad j, e
imp orauit. Illi aucto
tulphum, vt possint
ueat, & quo par est h
ceperit illi quidem virg
in seclere uo adeo ob
eam curam cogitatio
medo tolleretur. Cern
stiam ferocitatem q
te, totam se se precib
ceram amplissimis præ
do à Deo remunerand
lamentarentur, dicere
que carnis voluptatib
futura, illa magna a
rapiates, neque n
teret, respondebat; add
sollem & lachrymis a
tamen si in præsentia
tinent, præcunctis El
quando & sublimabo
est, qui erigit elisos, &

en infra animi mo- hit. Illa vero tam auonæ d minutionem sedato ferens
 animo, tamen si d ffallime in vitæ sustentationem suf-
 ficere videret, mesiam tamen partem illius, consueto
 more, pauperibus largiebatur, precibusque assiduis,
 quod corpori deerat, supplebat. Porro in tanta imma-
 nitate, Benuipho cognati & amici eius fauentes, sece-
 rato & iniquo odio eam persequabantur, & crudelem
 sponsi animum, sua sponte satis incensum, magis insu-
 per magisque incitabant; prorsus ut sancta virgo, tanta
 mariti & familiæ persecutione victa, fuga sibi salutem
 querere cogeretur. Nudis igitur pedibus, valica puella
 comite, ad natale solum reuerentur, parentibusque suis
 calamitatis suæ historiam cum lachrymis & gemitu
 recenser. Pater eius, auditis filix querimonijs, primo
 quidem Balduinum comitem Flandriæ, dein ex eius
 consilio Nouiomenis Ecclesiæ auustitem ipsius generi
 dice, etiam ad iyeorumq; opem contra suæ sponsum
 imp orauit. Illi auctoritate sua monent, coguntque Ber-
 tulphum, ut positis inimicitijs coniugem suscipiat, so-
 leat, & quo pareat honore & amore prosequatur. Re-
 cepit ille quidem virginem sanctissimam, sed animo
 in scelere uo adeo obfirmato, ut modis omnibus in
 eam curam cogitationemque incumberet; ut eam è
 medio tolleret. Cernens autem Christi sponsa ad pri-
 tinam ferocitatem quotidie noua incrementa accede-
 re, totam sese precibus diuinæ providentiæ commisit,
 etia amplissimis præmijs patientiam suam aliquan-
 do à Deo remunerandam. Cumque alij eius miseras
 amentarentur, dicereatque eam solam esse, quæ ne-
 que carnis voluptatibus, neque mundi deliciis effec-
 turata, illa magna animi constantia, se neque carnis
 voluptates, neque mundi huius oblectamenta appe-
 ere, respondebat; addebat autem; Vos quidem me in-
 elicem & lachrymis ac luctu dignam reputatis, at ego
 amersi in præsentiarum afflictio & angustia me ob-
 nent, præcunctis Flandriæ mulieribus exaltabor ali-
 tuando & sublimabor. Et hoc mihi faciet qui potens
 est, qui erigit elisos, & soluit compeditos: sanat con-
 tritos

*Quanta
 fuerit eius
 commise-
 ratio erga
 pauperes.*

*Compulsa
 fugit ad pa-
 rentes suos.*

*Redit ad
 sponsum;
 Et totam
 se Deo com-
 mittit.*

*Consolatur
 se sps futu-
 ra retribui-
 tionis in-
 ter affli-
 ctiones.*

*Psal. 145 &
146.*

tritos corde, & mœrore affectos exhilarat. Multi quidem ad eam veniebant, ut illam solarentur, & à mœstitia, quo ad possent, societate & verbis amantissimè autocarent. At illa cœlesti pleniusque consolatione adeo perfusa erat, ut vultu & verbis è Sancti spiritûs doctrina de promptis nullius se solatio indigere ostenderet; quin & monachos quosdam contumaciter virtutis ad se quandoque consolationis ergo commicantes, mellis flaa adhortatione ita afficiebat, ut mentem eius diuina sapientia perfusam minime dubitarent.

*Lamber-
tus & Hac-
ca interse-
ctores S.
Godoleuæ.*

*Simulator
Bertul-
phus.*

Ast Bertulphus ut animaduertit omnes suas machinas & artes ad illam perdendam adhibitas in nihilum recidere, accitis ad se duobus famulis Lamberto & Hacca, illis animi sui propositum aperit, petitque consilium, qua via modoque inuicem spon'am internecione deleteret. Illi animo confidenti nefarium facinus in se suscipiunt, remque minime difficilem esse docent; tempus exprimunt, quo occultus & commodus facinus perpetrari queat. Iamque aduenerat dies, qua virgo Deo plena in cœlis coronanda erat. Ea ipsa igitur nocte qua fraude perditorum nebulonum iugulanda erat, ante Solis occubitus venit ad eam Bertulphus, & primo quidem simulato animo osculatur, amplectitur, ore mentitur risum, qui virus habebat in pectore; affidet deinde iuxta illam, propiusque se illi iungere formidantem manu ad se trahit, hisque compellat verbis. Non mediocri id dolore me afficit, quod ita fero & præduro erga te animo esse videor, ut neque præsentia mea tibi solatio sit, & neque colloquiis meis, neque mutuo concubitu delecteris. Equidem qui nos aduersus easus infestant ignoro, ut & alieno in te animo esse, nec satis mentis meæ compos viderer. Nisi fallor, maligni dæmonis opera id effectum est. Sed iam tandem volo hisce diffidijs finem imponere, teque charæ instar coniugis colere, sensimque profligato odio, mente & corpore tibi coniungi, o hominem ipso Iuda proditore nequiores. Inueni, inquit, sceminam, quæ se

iacti-

iactat posse nos nu-
re, ut non possint di-
conungi. Ego id no-
mes commisi, qui fo-
dem ut illis accomm-
Hæc cum dixisset
& mendacio confiat
regulare, modo ab-
id fieri posset. Tum
equum ascendit Bru-
molædis suspicionem
Godoleuæ opperiret

Igitur nocte cunctis
Hæc ad Dominæ
excitant; sceminam
prætoribus eam præ-
se commendans, ver-
dibus, aiunt, nudis
venias oportet. Idem
tum est. Illa quanqu-
rati poterat, nihil ta-
culi timore percussa,
ac nefarii serui, ini-
strangulârunt, exani-
sente spiritus superet
Exinctum deinde co-
lectulum reponârunt
rant. Interea sole al-
in primo auroræ ori-
multitudine, ac tandem
lum intrare: sed mor-
volat; accurrunt vie-
me nullum vulnus;
re reperitur. Ad co-
diculus, ex laqueo
luerim alijs natura
alijs diuinitum affi-
cunt.

ularat. Multi qui-
entur, & à mœsti-
tibus amantissimis
que consolatione
s à Sancti spiritus
o indigere osten-
am. conummata
tionis ergo com-
ta afflicta, ut
sam minime dubi-

mines suas machi-
bulationes in hilum
ul s Lamberto &
erit, petitque con-
spon'am interne-
fariū facinus in-
elem esse docent
e commodus faci-
erat dies, qua vi-
rat. Ea ipsa igitur
plonum iugulanda
am Bertulphus, &
ulatur, amplecti-
abebat in pectore
que se illi rēgere
que compellat vet-
it, quod ira fero &
ut neque præsenti-
tuis meis, neque
em qui nos aduer-
mo in te animo ef-
sideret. Nisi fallor
est. Sed iam tan-
tere, teque chara
proligato odio,
minem ipso Iudi-
sceminam, quæ si
la cti-

la ctitat posse nos mutuo amoris vinculo adeo copula-
te, ut non possint duo alij ardentiori inter se charitate
coniungi. Ego id negocij Lamberto & Hacce seruis
meis commisi, qui sceminam ad te adducunt: tu vide si-
dem ut illis accommodes.

Hæc cum dixisset homo scelestus & totus ex fraude
& mendacio confusus, Christi ancilla respondit, nihil
recusare, modo absque sceleris alicuius commixtione
id fieri posset. Tum Bertulphus, à camno exiliens,
equum ascendit Brugas profecturus, ut ibidem ab om-
ni cædis suspicione remotior, nuncium de extincta
Godoleua opperiretur.

Igitur nocte cunctis sopore oppressis, Lambertus & *Dolose no-*
Hacca ad Domine suæ cubiculum accedentes, eam *catur occi-*
excitant; sceminam, cuius herus mentionem fecisset, *denda.*
præforibus eam præstolari impie mentientes. Illa Deo
se commendans, vestibus se induere voluit. At illi, pe-
dibus, aiunt, nudis, passis capillis, solaque in interula
venias oportet. Id enim tibi in primis maxime profutu-
rum est, illa quanquam fraudem dolumque facile odo-
rari poterat, nihil tamen vel mortis vel ingentis peri-
culi timore perculsa, secuta prodijt. Tum vero perfidi
ac nefarii serui, iniecto in collum eius laqueo, eam
strangulârunt, exanimemque in aquas ibidem, si quid *Strangula-*
foris spiritus superesset, præfocandam demerserunt. *tur a seruis*
Extinctum deinde corpus scelesti illi homicidæ ad eius *Bertulphi*
lectulum reponârunt, vestibusque opertum relique- *S. Godole-*
runt. Interea sole altius scandente, cum hera de morte *ua.*
in primo auroræ ortu non prodiret, familia inter se
mussitate, ac tandem dormientem excitatura cubicu-
lum intrare: sed mortua non expergiscitur. Mox fama
volat; accurrunt vicini; contemplantur corpus exani-
me, nullum vulnus, nullum ferri vestigium toto corpo-
re reperitur. Ad collum duntaxat cruentus viscebatur
circulus, ex laqueo quo strangulata fuerat, relictus.
Interim alijs naturali eam morte obiisse dicentibus,
alijs diuersim affirmantibus, sui eam sepulture tradi-
derunt.

*Attende
miracula.*

*Miracula
ad aquam
ubi fuit
submersa.*

*Item ad se-
pulchrum eius*

*Filia Ber-
tulphi à
natiuitate
cæca sana-
ta.*

Porro cum hoc modo immane facinus sempiterna obliuione deletum exstaret, Dominus, ut eades illius cunctis innotesceret, celestibus eam miraculis continuo illustrauit. Humi pars illa, ubi interempta est, in candidos lapillos verta est; & cum quidam pio deuotionis studio ducti de terra illa domum secum asportarent, eam postea in gemmas mutatam mirati sunt. Quod ne quis fabulosum existimet, auctor ipse, qui sanctissimæ huius virginis vitam martyriumque conscripsit, se & proprijs oculis gemmas uidisse atque manibus tradi assereatur. Quin etiam & aqua illa, quæ reliquias spiritûs eius suffocauit, nequaquam vitutis expers fuit. Quotquot enim vel febribus vexati, vel alijs afflictis morbis, eam biberunt, repente sanitatis beneficium illius meritis se adepros laxati sunt. Pari virtute & monumentum eius illustratum fuit; quod vno aut altero ex pluribus miraculo confirmasse sufficiat.

Pater filium à primis natiuitatis annis contractum eo attulit. Nomen puero Algotus erat; qui post vota precesque sospes cum patre domum absciecit. Femina quædam omni membrorum officio similiter destituta, nouem annis ad fores monasterij S. Trudonis frustra (Diuina id agente providentia) sanitatem postulas iacuerat. Tum vero fama miraculorum, quæ ad Godoleuæ monumentum fiebant excita, eo se deportari curauit; ibique orans paulo post suis pedibus lara domum rediit.

Anno Christi millesimo octogesimo octauo, corpus eius apud Gestellam à Raibodone Nouiomenſi & Tornacensi antistite eleuatum est 3. Calend. Augusti. Filia vero Bertulphi ex vxore secunda, luminibus à natiuitate orba, cum aqua illa, quæ submersione eius & martyrii gloria celebris habebatur, oculos lauisset, protinus à perpetuis tenebris liberata est. Quod sane beneficium, ut grata memoria perpetuis temporibus celebraretur, extruxit ibidem sacrarum virginum domicilium, sub regula D. Benedicti militantium. In quo et nobis,

nobis, ipsi virginis G.
qui ex ore & naribus
pequam rei memoria

MARTYRIVM
mi & Fesularum E.
summarunt, Anno
tiano Imperatore
diss. D. Fran.
ti

Christiana fides, c.
signatur, grano si-
parata est. nam ut ac-
pleant, gustatis sen-
calorilique insiti seru-
commemorantur. Et
rum, suppliciorumque
sequenti b. proposita
tant, ancepsque spes
ea quod hinc futura
præsentis cruciatu
napius virtus, quo lati-
r, eo efficacior em in-
ne reddit, sic quo ve-
bus, periculosisq; & re-
tur: eo elatiores & De-
mani hoste agunt. Qu-
tas dimicationes, & in-
selemisissent, nisi se-
guedum animo con-
reultus; nunc vnius
memorasse satis figi-
magnis certaminibus
Erat beaſſim? Pe-

cinus sempiterna nobis, ipsi virgini Godoleæ sacro, niuei: eius cruor,
minius, vi cades qui ex ore & naribus in submersione emanauit, ad per-
petuam rei memoriam conseruatur.

MARTYRIVM SS. ROMVLI, BERGO- C.Bar. in
ni & Fesularum Episcopi: ac sociorum. Quod con- not. mart.
summarunt, Anno Christi Dominici 90. sub Domi- Roma.
tiano Imperatore. Ex eo quod est per Reueren-
diss. D. Franciscum Cattaneum: An-
tistitem Fesula-
num.

Christiana fides, quæ regni cælorum vocabulo de- 6. Iulij.
signatur, grano sinapis aptissima similitudine com-
parata est. nam vt aeris sinapis v. s. eorum, qui id sum-
pserint, gustatûs sensum exasperat, & lacrymas excutit, Matth. 13.
calorisque insitui feruor totum hominem perturbat, sic & 17.
commodorum iactura, famis, sitis, frigoris contumelia-
rum, suppliciorumq; perpressio, quæ Christianam fidem
sequentibus, proposita sunt, pias & fideles mentes exagi-
tant, ancepsque spes & metus miscent animos; propter
ea quod hinc futura felicitas solatio & lætitiæ: illic
præsentes cruciatus tristitiæ & pauori sint. verum vt si-
napis virtus, quo latius se distulerit, corpusque miscue-
rit, eo efficacior in maturanda sanitate vim medici-
næ reddit, sic quo vehementius pii homines in labori-
bus, periculisq; & reum arduarum tolerantia exercen-
tur: eo clariores & Deo gratiores triumphos de com-
muni hoste agunt. Qui profecto nunquam in tot ac tan-
tas dimicationes, & in illos mundi quotidianos impetus
se demississent, nisi sempiternam pacem, & immensum
gaudium animo concepissent, plena est exemplorum
vetustas; nunc vnius Romuli martyris res gestas com-
memorasse satis sit, sicut enim aurum igne, sic eius fides
magnis certaminibus perspecta est.

Erant beatissim^{us} Petrus Apostolici ordinis Princeps, Ro-

*S. Romulus
baptizatus
à S. Petro
Apostolo.*

*A Iustino
Presbytero,
in omni di-
sciplina eru-
ditur.*

*Morbidum
ex demoni-
acum fra-
tres sanat,
unaque
eius paren-
te Christo
lucatur.*

*Mittitur
cum sociis
Sutrium.*

manæque Sedis administratione insignis eius enim di-
tioni sic rerum arbitrium subieebatur, ut quæcunque
in homines statisset aut remisisset in terris, ea rata &
firma haberentur in cælis. Romulus summo loco Ro-
mæ natus, statim ut puer utroque parente orbatuſ est,
ad hunc se contulit, & sacro baptismate ab eo initiatus
est. Primis annis Iustino presbytero vitæ sanctitate, &
sacrarum literarum scientia prædito, cum in discipli-
nam traditus esset, non modo Christianæ religionis
cognitionem omnem assecutus est, sed breui vberimi
eius sermones, complures alios ad Christi fidem eru-
dierunt. Tantarum rerum fama cum non modo Romæ
percrebuisse, sed magnam latij partem peragrasset, in-
gens hominum multitudo Romam ad eum confluxit,
baptismumque suscepit, multi item, qui grauib; &
periculosis morbis conflictabantur, Petrus & Romulo
pro eis deprecantibus, mirabiliter curati sunt. In ijs Ca-
risius quidam genere & diuitijs clarus, cum duos filios
haberet, alteriusque eorum patres auri tabidis mana-
rent ulceribus, alterum dæmon agitarer, nec consistere
pateretur, rem ad Petrum deuulit, cum Petrus Romu-
lum ad eos misisset, eius ope non solum malis, quibus
corpora, sed etiam, quibus animæ oppressæ erant, rele-
uati sunt; Christianique facti & parua salique læti, Iesu
Christi gloriam omnibus sermonibus celebrabant.

Petrus vero cum Romuli preces tam gratas acce-
ptasque Deo, & hominibus salutareſ esse sensisset, suo-
rum laborum fructum tulit maximum, spesque iniecta
est fore, ut eius doctrina & prædicatione Christiana re-
ligio latius diffunderetur, & altius radices ageret.
Quamobrem Romulum una cum Iustino præcepto-
re, Marchitiano, & Carissimo, Sutrium Hetruriæ opi-
dum vetus ac nobile, qui cum populum Christiana re-
ligione imbuerent, misit. cum Sutrium peruenissent,
apud Pergamum virum in primis clarum & honestum
diuersati sunt. Pergamus, qui essent, & quæ causa eos
illuc attulisset, percontatus est. Illi se Christianos esse,
& Christianam religionem serere, animo exalſo &
forti

nis eius enim di-
 ct, vt quæcunque
 eritis, ea rata &
 summo loco Ro-
 mæ oratus est,
 te ab eo initiatus
 te sanctitate, &
 cum in discipli-
 nanz religionis
 breui vberimi-
 he sit fidem eru-
 op modo Romæ
 peragrasset, in-
 eum confluit,
 qui grauius &
 Petro & Romulo
 ti sunt. In ijs Ca-
 cum duos filios
 us tabidis mana-
 er, nec consistere
 in Petrus Romu-
 m malis, quibus
 uellæ erant, rele-
 salure læti, Iesu
 celebrabant.
 am gratas acce-
 se sensisset, suo-
 spæque iniecta
 ne Christiana re-
 radices ageret.
 istino præcepto-
 Heiruzæ opi-
 Christiana re-
 peruenissent,
 am & honestum
 quæ causa eos
 christianos esse,
 imo excelsis &
 forti

forti professi sunt. aliquid Pergamus de hac religione
 fama acceperat; verum ab eius institutis sic abhorrebat,
 vt quæ falso ab impijs de animarum mortalitate cre-
 duntur, illi insita essent, animasque cum corporibus in-
 terire, & omnia morte deleri censeret. itaque eos in ani-
 marum æternitate stultissime labi respondit; neque e-
 nim quenquam, qui harum rerum fuisset auctor, aut
 alium, qui mortuus esset, vnquam reuixisse. Ad refel-
 lendam, coarguendamque hanc falsitatem, longe erant
 argumenta petenda; pederentimque & caute Pergami
 animus ad rem veritatem que traducendus; neque pri-
 mo ingressu in intimam Christianæ religionis disputa-
 tionem penetrandum. quare Romulus & si res difficilis
 proponebatur, tamen diuinæ ope fretus veritatem de-
 fendere orsus est; ac Pergamum longe op' nione falli re-
 spondit, qui talia sibi persuasisset. Quæ enim gens, in-
 quit, tam Barbara, quis tam ferus atque immanis vn-
 quam fuit, qui natura duce, quos diuinos esse non
 sen erit? quod si hæc veteri omnium religione consecra-
 ta sunt, & cum temporis diuturnitate, tum auctoritate
 eorum, qui maximis ingentijs & altissimis animis præ-
 diti fuerunt, confirmata, omniumque consensus nature
 vox putanda est; mortem quidem non interitum om-
 nia delentem, sed migrationem, commutationem-
 que vitæ existimabimus. Quia nemo tam excors est,
 qui non cognitum, comprehensumque animo habeat,
 iustitia mundum regi, & præmia virtutibus, pœnasque
 vitij esse propositas, cum vero plerique qui multa in
 Deum & homines impie, nefarieque commiserunt,
 nullis multati pœnis vita excedant, & qui virtute præ-
 stiterunt, nullis affecti præmijs: aliquid tempus, &
 aliquis locus sit, necesse est, vbi postquam hinc migra-
 uerint, quod cuique debetur, persoluatur, alioquin qui
 modestissime, sanctissimeque vixerunt, quo nihil dici
 absurdius, aut cogitari potest, durior & miserabilior
 conditione futuri sunt, quam qui omni voluptatum ge-
 nere effrenatas cupiditates suas explevere. Quod vero
 animæ & corpora inter se consociata erant, cum aut

*S. Romulus
 disputat cū
 Pergamo,
 hospite suo
 Suij, de
 animarum
 immortalitate.*

*Ad Cor.
epist. I. c. 15.*

præclara opera edidit, aut se scelerum vinculis ob-
frinxit, nemini dubitandum est, quin quo facti si di-
gnam & meritam mercedem accipiant, iterum sint con-
iungenda. quemadmodum autem flumini granum
terræ complexu exceptum cum putruerit, herbescens
diffunditur: sic corpus humanum eiusdem terræ gre-
mio reconditum & in puluerem redactum resurget im-
mortale. Quod si nostras quoque cogitationes ad ho-
minis naturam reuocemus, eum non ad labores & triu-
mnas, sed ad summum & perfectum aliquod bonum ge-
neratum & factum esse, luce clarius videbimus: neque
enim dubium est, quin finis semper iis rebus, quæ ad
finem referuntur, perfectior sit & præstantior: cum au-
tem hominis animus, mensque & ratio ea sit, ut non so-
lum res terrestres mouere ut, sed in cælum usque pe-
netret, & astrorum ortus, obitus, cursusque cognoscat,
& solis, lunæque defectiones in omne posterum tem-
pus, quæ & quando futuræ sint, prædicat; hæcque sum-
mam quandam vim & perfectam artificiosi operis eum
adeptum esse testentur: cum latum quiddam omnibus
bonis, & gloriosum, & sempiternum, secretis omnibus
malis, sit, necesse est, quo naturalis eius cursus dirigat-
ur, ac in hac vita tantum abest, ut veræ gloriæ & ger-
manæ felicitatis solidam & expressam effigiem teneat,
ut solitudinibus, miseriis, & arumnis insuper fere
semper prematur, restat ergo, ut cum ex iis corporis
vinculis euo arit, propriis commodis, & proposita sem-
piternaque lætitiâ fruatur. neque illud prætereun-
dum videtur, quod frustra quid facere & sine causa, minime
Deo & natura dignum est, quare cœlestis felicitatis de-
siderio, quod nobis natura ingeneratum est, nequid-
quam teneremur, si postera seculâ ad nos nihil perti-
nerent. Certis præterea moribus cœli, & ratâ astrorum
ordinibus, mundi que pulchritudine, atque huiusmodi
argumentis Deum esse, & hæc tanta opera esse Dei,
omniaque inter se connexa & apta, mente & consilio
diuino ad salutem & conseruationem nostram mira-
biliter administrati, docuit. postremo multa in eam
sen-

*Ita, differis
de aliis
rebus.*

sententiam dicta sunt
datis ceteris, vna e
veracibus prophetar
rum auctoritate com
pietate à Deo gratia
sunt, cernebant, mul
humana, & celestis

Esti vero hac ora
motus sit, sensimq
tamen quod, quæ a
reulo illustrarentur
Deum precatus est,
nihiliora gratia de
t or restitit, quo Pe
simam & insignem v
in regum seceptum
mam conueria est
dus intueretur, &
se Christum veri De
que ad terram prole
que socios venerat
latus, susceptio de
domesticis ad qua
rum cœtum adscrip
quentibus conuoca
tionem de Christia
notum nentes affe
Carissa vidua locup
& sacro baptisinate
se letur, ut filia v
tate solati, cum li
obsecrat on bus, lo
rei admiratione Ca
cop arum partem
Christianam relig
Idolorum auocari
fidei Nero Surtiam
sociosq; eius crimi

um vinculis ob-
 uinquo facti sdi-
 iterum sunt con-
 nimenti granum
 erit, herbescent
 idem terræ gre-
 um resurget im-
 itationes ad ho-
 labores & zru-
 quod boni ge-
 ebimus neque
 rebus, quæ ad
 antior: cum au-
 ta sit, vt non so-
 lum vsque pe-
 que cognoscat,
 posterum tem-
 hæcque sum-
 iosi operis eum
 lam omnibus
 cretis omnibus
 curtus diriga-
 gloriæ & ger-
 tigiem teneat,
 nis insuper fere
 ex his corporis
 propolita sem-
 prætereuntum
 aua, minime
 felicitatis de-
 est, nequid-
 nos nihil perti-
 rat: astutorum
 ue huiusmodi
 vera esse Dei,
 te & consilio
 stram mira-
 multa in eam
 sen-

sententiam dicta sunt, quare Christiana religio, repu-
 diatis cæteris, vna colenda esset, idque cum ventis &
 veracibus prophetarum oraculis, tum sanctorum viro-
 rum auctoritate comprobatum, qui quo maiori fide &
 pietate à Deo gratiam inierant, eo, melius, quæ vera es-
 sent, cernebant, multa denique de contemnenda gloria
 humana, & cælesti felicitate expetenda addita sunt.

Eti vero hac oratione Pergamus vehementer com-
 motus sit, sensimq; fides in eius animum cœpit illabi,
 tamen quod, quæ à Romulo dicebantur, vt aliquo mi-
 raculo illustrarentur, optabat, Romulus magno studio
 Deum precatus est, vt veritati in Pergami animo orien-
 ti veriora gratiæ dona suggereret, quo facto, obsole-
 tor vestitus, quo Pergamus erat amictus, in augustis-
 simam & insignem vestem, virga, quam manu gestabat,
 in regium sceptum, & fictilis vna in prægrandem gem-
 matam conuersa est. hæc cum Pergamus admirabun-
 dus intueretur, & rerum magnitudine obstupesceret,
 se Christum veri Dei loco habere exclamauit, statim-
 que ad terram proiectus, non modo Romulum eius-
 que socios veneratus est, sed eorum pedes sæpius oscu-
 latus, suscepto denique baptismo vna cum liberis &
 domesticis ad quadraginta numerum in Christiano-
 rum cœtum adscriptus est. Inde cum in foro & vicis sic-
 quentibus conuocata concione, Romulus & socii ora-
 tionem de Christiana religione habuissent, sic Sutti-
 notum mentes affecere, vt eum alii complures, tum
 Carisia vidua locuples ac nobilis, Christiana facta sit,
 & sacro baptismate abluta, cuius tam eximia fides fuis-
 se fertur, vt filia vnica, quæ vnicum erat matris in vidui-
 tate solatiū, cum linguæ vñum nullum haberet, habitis
 obsecrationibus, loquendi facultatem sit affecuta. cuius
 rei admiratione Carisia adducta, dimidiam suarum
 copiarum partem egentibus erogauit. Compluribus
 Christianam religionem sequentibus, qui se à cultu
 Idolorum auocari moleste ferebant, Præfectum, cuius
 fidei Nero Suttium commiserat, aggressi, Romulum
 sociosq; eius criminando exagitare cœperunt, quolens

*Pergamus
 S. Romulus
 sermonis
 bus, præca-
 bus, exi-
 misque
 miraculis,
 cum vni-
 uersa fa-
 milia ad
 Christi, si-
 dem con-
 uertitur.
 Simili le-
 giur in
 Vita S. Ga-
 doleue, post
 eius obi-
 tum
 Item com-
 plures alij.
 Romulus
 & Socii ac-
 infantur
 apud Præ-
 fectum.*

Suttium

76 MARTYR. SS. ROMVLI ET SOCIOR.

*Sutrio ex-
pelluntur.*

*Romam
redeunt.*

*Ioan. Vill.
lib. 1 cap. 7.*

*Fesulas
quis condi-
derit.*

*A. D. Petro
Apostolo,
Fesulas
Episcopus
designatus
S. Romulus
mittitur.
Crescentius
& Dulcissi-
mus, Vola-
terras mis-
it.*

Sutrium aduenisse, qui nouam religionem proficentes imbecillorum mentes errore imbuerent, oculumque ciuitatis turbarent: eos coercendos esse, remque omnem discutendam, ni omnia seditione & superstitionibus misceri mallet, nec prius destrere, quam ex vibe & agro Sutrino Romulus ac socij principes exturbati sunt.

Angebatur Romulus tantam occasionem bene gerenda. Christianae Ecclesiae extorram esse de manibus, ob eam rem cum ipse socijque Deum pro Sutrino salutem precati essent, moesti se Romam receperunt, remque Petro, ut gesta erat, exposuerunt. Petrus eos benigno appellando sermone, a tristitia acerbitateque deduxit, & languentes confirmauit.

Porro ut institutum vitae cursum Romulus teneret, nouum ciuium imponendum existimauit. Erant Fesulae Hetruriae oppidum armis virisque opulentum: Atalantem Tigranis filium cum a Babelicae turris confusione discessisset in Italiam traiecit, & in Hetruria consedis-
se tradunt, Fesulanique montis amoenitate & coeli salubritate captam ibi vitem, quam Fesulas appellauit, condidisse, moenibusque sepsisse & turribus firmasse altissimis. cum spes oblata esset populum Fesulanum oppressum a daemone, posse seruitute eximi, eam pronunciam Romulo socijque eius destinauit. Romulumque primum Fesularum Episcopum renouauit, & quamprimum eo contendere iussit. Romulus, qui quisquis praesidiis Ecclesiasticis dicto audiens esset, eum Christo parere intelligeret, statim viam ingressus est. Petrus Crescentium & Dulcissimum, Volaterras Hetruriae oppidum paucis diebus ante miserat, qui id a daemone aca potestate eripiendum curarent, quod vero post discessum nihil de ijs vnquam allatum erat, Romulo viam, quae prae-ter Volaterras ferebat, inueni-
ti mandauit, ut de eorum statu cognosceret, seque certior-
em faceret. Cum Romulus socijque eius Volaterras peruenissent, exploratis omnibus, Crescentium & Dulcissimum iniurijs ab oppidanis iactatos, Volaterrisque

& Fe.

& Fesulis exactos, in
fuisse compererunt
eque perempti p
rant. ijs conuentis
reuerendi in oppi
doctrina euangelic

Ijs rebus consti
nobilem, cui Victim
fete assidue erat, qu
multitudine ne
tit, circumfusul
mam agentem vid
appellarent, rogau
fidei habere,
rum, Victimus, cu
se omnia, quae illi p
rebus, quae creden
que a Romulo fac
lescentem summa
tione offendit. Ho
norum numerum
cit. Volaterris no
tentiarum ponder
complures eorum
aeternae salutis add
dem amplexerent

Inde Fesulas per
sitianos seque, &
secutio & Dulcissi
consilio, ad dissem
spiritus Sanctus se
ciuitates praedican
profecissent, tand
bus & sanctitate
uerterunt, tum v
viam mirabiliter
opem & salutem
in Quo tempore i

onem profites
nt, ocum que ci-
remque omnem
perstitioibus
quam ex videri
pites exturbati

onem bene ge-
esse de manibus.
pro Sutorum
am receperunt,
tior. Petrus eos
ia acerbitateque

pmulus teneret,
uit Erant Fesulae
lentum: At a lan-
guis confusione
erruria confedi-
finitate & coeli fa-
sulas appellavit,
tribus firmasse
um Fesulanum
eximi, eam pro-
uit. Romulum
renunciavit, &
mulus, qui quif-
diens esset, eum
am ingressus est.
Volaterras He-
serat, qui id à
rent, quod vero
um erat, Ro-
ebat, ineunti,
et, seque certio-
eius Volaterras
centium & Dul-
Volaterrisque
& Fe;

& Fesalis exactos, in monte, qui non longe aberat, con-
stitisse compererunt. ibi obsiti squalore & pallore, ma-
cieque perempti precationibus vigiliisque se dedide-
rant. ijs conuentis, & longo sermone cum eis habito,
reuertendi in oppidum Volaterras eumque populum
doctrina euangelica instituendi consilium ineunt.

Ijs rebus constitutis, dum eo recta pergunt, in ciuem
nobilem, cui Victimis erat nomen, inciderunt. is se mi-
sere afflctabat, quod filij ægrotantis saluti desperasset,
multitudineque necessarium, qui eum consolaren-
tur, circumfusus, domo se subdixerat, ne filium ani-
mam agentem videret. cum eum adissent, nomineque
appellassent, rogâunt, ut lachrymis temperaret, si Chri-
sto fidem haberet, statim filium incolumem habitu-
rum. Victimus, cui filij salas propria vita erat charior,
se omnia, quæ illi præcepissent, facturum pollicitus est.
rebus, quæ credendæ erant, ordine perceptis, præce-
que à Romulo factis, domum reuersus filium conua-
lescentem summa cum omnium astantium admira-
tione offendit. Hoc insigne miraculum, ut in Christia-
norum numerum tota eius familia adscriberetur, effe-
cit. Volaterris nonnullos dies versati, diuinarum sen-
tentiarum pondere sic hominum animos affecerunt, ut
compures eorum horratione in spem, cupiditatemque
æternæ salutis adducti, euerfis idolis Christianam fi-
dem amplecterentur.

Inde Fesulas perituri Fesulanos truculentius in Chri-
stianos sauire, & nefaria in eos facinora edere, à Cre-
scentio & Dulcissimo acceperunt. quare commutato
consilio, ad disseminandam Christianam pietatem, quo
spiritus Sanctus ferebat, iter auerterunt. Cum plurimas
ciuitates prædicando lustrassent, plurimumque ea in re
profecissent, tandem Buxiæ constituerunt. ibi concioni-
bus & sanctitate vitæ plurimos ad Christi fidem con-
uerterunt; tum viduæ cuiusdam filium mortuum ad
vitam mirabiliter reuocârunt, compluribusque ægotis
opem & salutem tu'erunt. inde Bergomum se recepe-
re. Quo tempore id acciderit, aliquo annorum numero
inter

S Romulus
Victimi ci-
uis Vola-
terrensis fi-
lius sa-
nat, Victi-
mumque
tota cum
familia,
Christia-
num red-
dit.
Et alios
multos.

Idem Bri-
xia ubi
mira ope-
rantur.

78 MARTYR. SS. ROMVLI ET SOCIOR.

*Brixia,
Bergomū
deuenerē.*

*Bergoma
tum in fr
mos Romu
lus sanāt,
& 2. mor
tuos ad vi
tam reuo
cat.
Bergoma
tes multi
Christiani
sunt.*

*Angelico
monitu,
Hetruriā
repetunt,
Romulus
& Socij.*

inter scriptores nostros & externos discrepat. Hi enim anno à Christi natali die circiter septuagesimo secundo, noctu octuagesimo octauo Romulum Bergomum venisse tradunt; adduntque tam in tempore id accidisse, ut prope coelo missus videretur: propterea quod mortuo Viatoze, Episcopo Bergomates carerent, teque Christiana pedem referre videtur. qui mihi potiores auctores sibi habendi, non satis constat. Romulus primo complures, qui incommodo valetudinis affecti erant, in pristinum statum restituit: duos item à mortuis excitauit. Miraculorum fama per urbem vulgata, non solum in fide labantes firmavit, sed ad Christum ingentem novorum cultorum multitudinem adiunxit, ob eam causam Bergomi ab omnibus magno in honore habebatur, cuique auctoritati plurimum tribuebatur. Iamque ei cum Bergomatibus vitam agere constitutum ac deliberatum erat; verum duo de viginti mensibus Bergomi exactis, nocte in somnis obuersatus Angelus Dei, verbis nuntiavit, ut se quam primum in Hetruriam conferret, & institutum opus repeteret. Prima luce te cum sociis communicata, diuinæ voluntati omnes parendum esse censuerunt, itaque convocata Bergomatum consilio, diuinum oraculum enuntiant, seque quæ à Deo facere iuberentur, non neglecturos pronunciant. Prope diem eodem Angelo, qui in quiete visus erat, duce, profecti sunt. ne nunc quidem hæc sine aliqua animi molestia legi audiriue posse certum habeo; inde existimari potest, qui habitus animorum priscorum illorum patrum, ijs discedentibus fuerit. Romulus non modo cœli salubritate & locorum amenitate delectatus erat, sed Bergomatum salutis studio ardebat, quare consentaneum est eam non prius discessisse, quam Ecclesiam Bergomatem constituisset, & alium optimum Episcopum substituisset.

Cum in ea loca, vnde Fesulanæ procui cōspici possent, peruenissent, humi prostrati, & in cœlum supplices manus tendentes, pro Fesulanorum salute Deum pre-

parati sunt, inde v
vino in primis elato
qui essent, & qua
hospitii exposuerunt
hortatus est, ut ho
quam primum Fes
nare tempore duo
na instituta tradit
pe simeque accepto
ne ipsi committere
teretur. Ad hæc R
spiritu in sanctos, ei
vero abesse, ut illa
etiam sibi magno ho
tempestatem pro fi
Fesulanorum salut
dio diuinæ gratia,
Adrianus cerneret
habitum tacitus et
iis explicantibus re
videretur: se quod
perfundi, & fidei
intellexit, seque
duci voluisset, ni
gnasser: Christian
getere, & illatas in
equitiam & acerbit
rum vigorem vitæ
seque ea præstare po
debat, si legi Ba
cunditatis alpetu
Hanc inanem sol
le detraxit, cum
esse ostendit, quam
labat, natura autem
esse consuetudinis
allucinerat, si cult
eam suauitatem

discrepat. Hi enim
magis fecerunt,
in Bergomum ve-
nere id accidisse,
percrea quod mor-
tarentur, teque
qui mihi potiores
instat. Romulus
aleutinis affectu
duos rem a mor-
te urbem vulgata,
sed ad Christum
studium adiun-
ctibus magno in-
stati plurimum
omnibus vitam
erat; verum duo
s, nocte in so-
s nuntiavit, ut
ferret, & insti-
tum sociis con-
parendum esse
matum concio-
seque quæ à
turos pronun-
ti in quiete visus
em hæc sine ali-
certum habeo;
morum prisco-
fuerit. Romu-
orum ameni-
salutis studio
on prius disces-
sisset, & a-

spici possent,
um supplices
salute Deum
pre-

precati sunt, inde urbem ingressi, hospitio ab Adriano
viro in primis claro & graui benignissime excepti sunt,
qui essent, & qua de causa eam regionem obissent;
hospiti exposuerunt, quare re cognita eos Adrianus
hortatus est, ut hoc munere & officio abstinerent, &
quam primum Fesulanorum finibus excederent, supe-
riore tempore duos alios, qui se hæc eadem Christia-
na instituta tradituros pollicerentur, Fesulas venisse,
pessimeque acceptos oppido pulsos esse; quam obrem
ne ipsi committerent, ut hæc eadem poena ab illis repe-
teretur. Ad hæc Romulus respondit, venisse se diuino
spiritu instinctos, eius in iussu se non recessuros, tantum
vero abesse, ut villas minas aut vim perirent, ut
etiam sibi magno honori futurum existimarent, si quam
tempestatem pro fide Christi subire contigisset, modo
Fesulanorum saluti consulissent, cum eos tanto stu-
dio diuinæ gratiæ, & alienæ salutis desiderio flagrantem
Adrianus cerneret, altiusque constantiam hominum &
habitu tacitus consideraret, visque celestis & diuina
illis explicantibus religionis Christianæ rationem inesse
videretur: se quoque orationis grauitate & iucunditate
persundi, & fidei virtutem in suam mentem influere
intellexit, seque continuo in Christianorum numero
duci voluisset, ut tacitæ eius cogitationi vnum repu-
gnasset: Christiana enim instituta, quæ & inimicitias
gerere, & illatas iniurias vlcisci prohibebant, nimiam
duritiam & acerbiteriam habere, & fortium ingenio-
rum vigorem vitæ humilitate restinguere videbantur;
seque ea præstare posse desperabat: sibi tamen persua-
debat, si legi Evangelicæ paulo plus facilitatis & iu-
cunditatis atpersum esset, nihil admirabilis fore.
Hanc inanem sollicitudinem Romulus Adriano fac-
ile detrahit, cum nihil seuerius à Christo sanctum
esse ostendit, quam communis animarum salus postu-
labat, natura autem ita comparatum esse, ut magna vis
esset consuetudinis, ac propterea ab iis moribus, quibus
assueuerat, siculter auocaretur, verum si Evangeli-
sam suauitatem degustasset futurum, ut in rebus
aduoc-

80 MARTYR. SS. ROMULI ET SOCIOR.

*Fesulus de-
necantur, ac
inibi com-
plures Chri-
sto asso-
ciant.*

aduertis, & in periculis, a perisq; temporibus, vetis & diuinis gaudiis perfrueatur; & quæ nunc difficillima viderentur, ea rei Christianæ studium facillima redderet. His rebus auditis Adrianus, vt sibi Baptismus ad- ministraretur, & in Christianorum numero haberetur, postulauit. quem demum vxor eius, liberi ac serui sunt secuti. Nec ita multo post Celsus, quem à dæmonis vexatione liberatierat, vna cum cognatis aliisque compluribus, qui rei miraculo interfuerant, ad nonaginta numerum, Christianam religionem suscepit. hac ratione crescente fidelium numero, Sacerdotes in vrbe constitui coepi sunt, & de templo construendo consilia inira.

*Expellun-
tur à Præ-
tore Reper-
ciano.*

*Remertun-
tur, & mul-
tos conuer-
tunt.*

*Infirmum
curant.*

Id cum ad Reperciani aures, qui tum Fesulis Prætoram gerebat, peruenisset, missis Liſtoribus Romulum ac socios, aut diis immolare, aut vrbe excedere iussit. illi & immolare recusarunt; nec vllis commoti minis vrbe cessere. ob eam rem Prætor ira incensus, se ab ſolio, citato gradu proripit, eosque virgis cæſos in agrum extrudit. portisque, quibus firma repagula imposita erant, obiectis, eos excludit. illi nocte concubia ad portam accedere. qua ratione Christus sepulcro quod obſtructum, & custodiis vigiliisque munitum erat excessit, Petroque in vincula coniecto, carcer, qui ex omni aditu clauſus eſſet, patefactus eſt; eadem Romulo porta vltro se aperuit. Romulus, sociiq; urbem ingreſſi apud necessarios pernoctarunt. poſtridie eius diei prima luce ad loca frequentia dilapſi, ſe ad munus ſuum penſumque reuocauit. magni ad eos concurſus vndique fiebant, hominesque, abiecta ſuperſtitione, ſe ad Chriſti fidem conferebant, Euangelicæque orationis copia & vbertate ad veram pietatem ſe prope compelli ſentiebant; cum interim Vienna mulier locuples, cuius filius graui & mortifero morbo vrgebatur, ad Romulum proſtrita, fidem auxiliumque eius implorat quo ſanctatem pollicente, ſi Chriſtum colere in animum induxiſſet, ſtatim illa Chriſtum obteſtatur, Romulique precationibus chariſſimi filii ſalutem commendat. his remediis

dijs cum filius re-
confirmatus eſſet, &
ſerei teſtes ſpectate
patria inſtituta dete-
conceſſere. res inie-
commotus eſt, v-
quamobrem Rom-
comprehenſi & in-
nuæ cuſtodes ponit
vllum cibi genus al-
ciuitatis tumultu,
ſciebantur, illi in cle-
ſidis deſerti præcati-
lūm æternæ felicit-
auxilij certa expect-
ſcellit; nam Chri-
ope non ſo ſim ſan-
tis, ſed animi ad o-
alacriorisq; facti-
Cum tantum re-
pora ſame abſump-
cianis accerſitis ne-
deorum contempto-
dos curemus. Quo-
batur, atque Babyl-
lem etiam exireum
lugeret, ad lacum le-
morte lataretur, ad
columitate gaudium
miſeriam iam perem-
plenos, optimoque
ſer, exarſit dolore,
culpa acciſſe arbi-
quam vt eos pugnis
plio mulſtaret; ſe-
tum eſt, imperatorum
tibus lacerati ex urb-
rentur. Dum extra

poribus, veris & hunc difficillima facillima reddidi Baptismus ad-merito habereint, beti ac ferui sunt uem à damonis tris aliusque com- t, ad nonaginta (cepit hac ratio- tes in vrbe con- truyendo consilia

m Felsis Præ- tribus Romulum excedere iussit. commoti minis ensus, se ab so- casos in agnum pagula imposta concubia ad por- alero quod ob- itum erat excef- cer, qui ex omni Romulo porta m ingressi apud s diei prima luce s suam pensum- sus vndique fie- ne, se ad Christi rationis copia & compelli sentie- ples, cuius filius ad Romulum rat quo san ta- tumum indurxi- mulique preca- ndat. his reme- diis

dijs cum filius repente non solum sanatus, sed etiam confirmatus esset, cum mulier, tum alij complures, qui se rei testes spectatoresque præbuerant, auitas leges & patria instituta detestati, in Christianam religionem concessere. res interea Pratori nunciatur, qui vique eo commotus est, vt dolore atque iracundia arderet, quamobrem Romulum totumque eius comitatum comprehendi & in vincula conijci iubet, carceris ia- *Carceri* *mancipantur.* nuæ custodes ponit, edicitque ne quis ad eos adeat, aut vllum cibi genus afferat, futurum ratus, vt illi sine vlllo ciuitatis tumultu, fame & rerum omnium inopia conficerentur, illi inclusi atque ab omnibus humanis præ- fidis deserti precationibus operam dabant, neque solum æternæ felicitatis firmâ spe, sed etiam præsentis auxilij certa expectatione pendebant, neque eos spes fefellerit, nam Christus in carcere eis oblati est; cuius ope non solum fames depulsa, & eas eorum sustentati, sed animi ad omnia pericula subeunda paratiores, alacrioresque facti sunt.

Christus eis inibi apprensus, recreat & confortat.

Cum tantum temporis intercessisset, vt eorum corpora fame absorpta esse credibile videretur, Reper- cianus accersitis necessariis suis, eam, inquit, & iam deorum contemptores mortuos ex carcere projicien- dos curemus. Quod diuerso consilio ad eos proficiscebatur, atque Babyloniz rex ad Daniele m ierat, d ssimi- lem etiam exitum habuit, is enim vt Danielis mortem *Danielis 6.* lugeret, ad lacum leonum; illè vt Sanctorum virorum morte lætaretur, ad catcerem rapiebat, tulit ex in- columitate gaudium; Repercianus autem, cum quos miseria iam peremptos existimabat, eos hilaritatis plenos, optimoque corporis habitu florentes offendisset, exarsit dolore, & iracundia, cumque id custodum culpa accidisse arbitraretur, propius nihil est factum, quam vt eos pugnis & calcibus concitos vltimo sup- plicio mulctaret, sedata tandem ira, custodibus igno- tum est, imperatumque vt Romulus, ac ceteri verbe- ribus lacerati ex vrbe educerentur, & capite plecterentur. Dum extra mœnia vincti trahuntur, mulieri

F vinam

82 MARTYR. SS. ROMVLI ET SOCIOR.

vinam aquæ plenam capite gestanti sunt obuiam. ab hac Romulus siti enectus aquam poposcit. illa, siue armorum sonitu, & hominum multitudine territa; siue, quod magis credendum est, infra illiberalitate adducta terga dedit. ob hanc inhumanitatem verus Ægyptiorum miraculum renouatum est. nam quem admodum Pharaone Israeliticum populum infectante tunc Ægypti flumina; sic hoc tempore puteus, vnde mulier aquam hauserat, in sanguinem conuersus est. Quæ res ad amplectendam fidem oblato miraculo Reperciiani ministros excitare debuit, ea ad horrendam rabiem & nefandum furorem efferauit. quorum vnus stricto pugione vecordi audacia in Romulum irrupit; à quo is multis ictibus transfixus, moribundus concidit, ac paulo post expirauit. socios quoque eodem temporis momento obruncant. hæc anno nostræ salutis nonagesimo, pridie nonas Iulij, accidisse veteratores nostri scriptores in monumenta reuerunt. Horum corpora vnguentis circumlita, ab vrbe circiter passus mille, à sacilibus honorifice, quantum res ferebat, sepulta sunt. ibi postea crescente fidelium numero, Fesularum cathedralis ædes & Episcopale domicilium constructum est.

Exod. 7.

Tandem
martyrio
coronantur.

Locum sepulchri.

C. Bar. in VITA S. ILLIDII, ARVERNORVM
not. mart. Antistitis quarti; Ex ea que extat apud Gregor.
Rom. Turonens. Libr. de vita Patr.
cap. 2.

7. Iulij.

Episcopus
creatur Ar
vernorum.

BEatus Illidius cum ab ipsa infantia, vt mortificatis membris soli Christo viueret, diuersas abstinentiæ cruces sibi adhibuisset, tantam demùm, Domino largiente, vitæ sanctimoniam, tantaque gratiarum charismate est affectus, vt vnanimi omnium suffragio, Deo inspirante, ad Aruernæ Ecclesiæ Pontificalem Cathedralam sublimatus sit. Vnde factum est, vt fama virtutis eius, non

virtutis eius, non
mitos vicinarumque
Trecien Imperato
filiæ cum à spiritu in
tur, & non inueniret
Illidius directis ad
potestati Regiæ cel
luer admodum exco
queritur filia. Ille ve
prostratit, nocte
spitalibus transac
nequam spiritum à
tacum Imperator
que vim sancto offe
acrefutans, hoc ob
bua in specietitit
dissolueret; quia
Imperiali.

His ita feliciter g
means, in ipso m
vinculis solutus mig
vrbe sua conditus es
beneficia; quorum
Liberatus quippe ei
batur febre.

VITA S. VVIL
scopi Aichstadiani,
penez D. Henric
Christi 733
gorio

P^{re}sul VVillibal
pere Anglorum
gratindolis puer, cu

ET SOCIOR.

fiunt obuiam. ab
opoleit illa, sine
ultitudine territa;
nstra illiberalitate
umanitatem verus
m est. nam quem
populum infectan-
pore puteus, unde
nem conuersos est.
plato miraculo. Re-
ea ad honendam
uit. quorum vnus
Romulum irru-
tus, moribundus
locos quoque co-
t. hanc anno nostrat
lij, accidisse veru-
ta retulerunt. Ho-
ab urbe citreter
quantum res lere-
fidelium numeros
opale domicilium

VERNORVM
et apud Gregor.
Patr.

ia, vt monificatis
uersas abhinceniz
im, Domino lar-
a gratiarum cha-
um suffragio,
Pontificalem Ca-
um est, vt fama
virtu.

VII. IV LII.

83

virtutum eius, non solum ipsos Aruerni territorij ter-
minos vicinarumque urbium fines adiret: verum etiam
Treuerici Imperatoris aures attingeret. Cuius quidem
filia cum à spiritu immundo correpta grauius vexaretur,
& non inueniretur, à quo posset erui: ilico beatum
Illidum directis ad eam pueris ad se euocauit. Quo
potestati Regiæ celeriter se representante, ac venerabi-
liter admodum excepto, parer de exitu infelicitis con-
queritur filia. Ille veto confusus in Domino, in oratione
prostratus, nocteque cum sacris hymnis, canticisque
spiritualibus transacta, immixtis digitis in os puellæ;
nequam spiritum à corpore abegit obsessæ. Quod mi-
raculum Imperator cernens, immensam auri argenti-
que vim sancto offert sacerdoti. Quam ille execrans
ac refutans, hoc obtinuit, vt Aruerni ciuitas, quæ tri-
buta in specie triticea ac vinaria dependebat, in auro
dissolueret; quia cum graui labore pecuniæ inferebantur
Imperiali.

His ita feliciter gestis sacer Antistes ad propria re-
means, in ipso itinere circulo, corporalis ergastri i
vinculis solutus migravit in celos; à suisque delatus, in
urbe sua conditus est; vbi plurima infirmis præstantur
beneficia; quorum & auctor huius vitæ particeps fuit;
Liberatus quippe eius meritis ab acerrima, qua vexa-
batur febre.

*Sanae de-
moniacam*

Moritur

*Miraculis
claret post
obitum.*

VITA S. VVILLIBALDI, PRIMI EPI-
scopi Aichstadiani, siue Eistertensis: Ex ea quæ extat
penez D. Henricum Canisium. Claruit Anno
Christi 738. & reliq. Seditibus Gre-
gorio Tertio, & Zacharia
PP. MM.

C. Baron.
Tom. 9.
Annal. &
in Appen-
dice 12.
Tom.
alias Eist-
tensis:

Præsul Vvillibaldus Angelicæ castitatis inftar, de ge-
nere Anglorum emicuit oriundus. Cumque egre-
giæ indolis puer, cum maxima parentum spe iam tricen-
nium

7. Julij
Patriæ
eius.

*Trimulus,
Vsq̃ue ad
mortem in-
firmatur.*

*Parentum
votis sanna-
tur.*

*Insigniter
proficit.*

*Eius vita
habetur 7.
Februarij.*

*Peregrina-
tionem co-
gitat: &
parenti
persuadet.*

nium clauderet, morborum incommodis subito int̃-
buit: spectabilis oris decus sc̃da tenuatum macie deflo-
ruit. Vlcerati dolore parentes, quod vñcum tunc resta-
bat, cum vix paulo ore aëra trahentem Ecclesiæ, infe-
rentes, ante adorandam sanctam crucem posuerunt: &
si ad salutem recrearetur, eum diuinae manũ pañum
seruituti deuouerunt. Pius statim votis effectum meren-
tibus, puero cum salute prior oris decentia rediit, & ab-
soluæ valetudini reconciliatus, præmaturis pollece
cepit virtutibus. Hoc igitur omine parentes Deum ali-
quid magni in tantæ indolis puero operaturum perci-
pientes, libinon defuerunt, sed filium suum vix quin-
quennem monachicæ d̃structioni apud monasterium
VValtheim dictum, sub venerando Abbate Egilvardo
dedicauerunt. Literis ergo applicitus, nec momen-
tum temporis otio induisit, sed breui solertissimus Prae-
latus, pectus suum hagiographiæ armarium fecit, & vt
Christum in omnibus exprimeret, quidquid diuini,
quidquid legis Ecclesiasticæ legendo percepit, hoc mor-
ibus & habitu fideliter assequendo impleuit. In singu-
lis ergo virtutibus iam, excellentissime eminens, ita
enitit perfectissimus in Christo, vt nil cogitaret, nisi
esse cum Christo. Quamuis ergo iam abnegato seipso,
mundum tam mente, quam habitu calcasset, timeret
tamen perfectioni, quod in natali solo parentelæ di-
gnitas aliquantuũ famæ & honoris sibi licet nolenti
adderet: decreuit patriam egredi, & tam ignotus, quam
egens pro Christo peregrinari. Et ne solus ex suis Chri-
sti militiæ adscriberetur, patrem nomine Richardum,
genere & rebus clarum adiit, ei; mundi contemptum,
& peregrinationem suadere cepit, qui cum obijceret
filio sibi videri crudelissimum, & omnino ab humani-
tate alienum, filios orbare, coniugem viduare, domum
totam desolare, inst̃ illauit ei S. VVillibaldus nil diuino
amori præponendum; hanc pro Christo crudelitatem
omni pietate humaniorem: solosque mundi contem-
ptores Christi futuros cohæredes. Victus demum veri-
dici filij narratione, se obtemperaturum, & quocunque
a ca-

à caro duceretur p̃g-
derat & idem felix ar-
nebalum, Heiden-
& Abbatem futurum
virginum æcus VV-
solum cognationis
lo, iudi euolarent

Anno in æstatem
prima fides arridere
& VVanebaldus, eu-
purga, alijque non
feruebat ardor, nau-
& ventis feliciter su-
ne, iuxta vibem, qu-
Romam tendentes
ibique patrem suum
obsecratus filio me-
Preleiani sepeliere
uenientes, lacrym-
lorum indulgentia
loca in illis partibus
in ara cordis macta-
ad Pascha, sæua ex-
rim tamen sancti
sunt solatium, vt e-
re morbo lectum o-
guore iacenti min-
hunc graiori, illu-
procurare. Cum
iam absolute esset
Ieru'salem cepit vt
Christi insignia vi-
nebaldo, sororeque
eis, ipse tertius, vi-
Quo varijs cali-
ntatione, & exi-
mum S. VVilliba-
ficium sancti Ben-

modis subito intratum macie deflo-
vni cum tunc refa-
em Ecclesiaz, infe-
cem posuerunt: &
ne mane pan-
is effectum meren-
centia redij, & ab-
ramaturis pollere
parentes Deum ali-
operaturum perei-
um suum vix quin-
quid monasterium
Abbate Egij var-
citius, nec momen-
solerit. filius Prae-
marium fecit, & vt
quidquid diuini,
percepit, hoc mo-
impletur in singu-
lime emittens, na-
nil cogitaret, nisi
um abnegato seipso,
a calcasset, timeret
i solo parentela di-
sibi licet nolenti-
tam ignotus, quam
solus ex suis Chri-
mine Richardum,
andi contemptum,
qui cum obijceret
minimo ab humani-
viduare, domum
libaldus nil diuino
nisto crudelitatem
ne mudi contem-
ctus de omni veri-
tum, & quocunque
a ca-

à caro duceretur pignore, secuturum promittit. Ince-
derat & idem felix ardor S. VVillibaldi fratrem VVu-
nebaldu, Heidenheimensis cœnobij constructorem,
& Abbatem futurum, nec non & amborum sororem
virginum æcus VValpurgam, multoſque eiusdem non
ſolum cognationis, ſed & patriæ, vt capto crucis vexil-
lo, nudi euolarent ſecuturi Regem gloriæ.

Anno in æſtatem vernante, cum ventis patientibus
prima fides arriſſerit pelago, ſancti fratres VVillibaldus
& VVunebaldus, cum patre Richardo, & ſorore VVal-
purga, alijſque non paucis, in quorum pectoribus idem
feruebat ardor, naui conſenſa iter opiatum arripiunt,
& ventis feliciter ſubſequentibus ripam fluminis Sigo-
ne, iuxta urbem, quæ vocatur Rotum appulerunt. Inde
Romam tendentes, Luccam Tuſciæ urbem deſenere,
ibique patrem ſuum carne ſolutum, & præmia, quæ
obſecutus filio meruit, adeptum in cœmiterio ſancti
Preſciani ſepeliere. Hinc deſideratam du Romam per-
uenientes, lacrymoſa deuotione à principibus Apoſto-
lorum indulgentiam exorauerunt, ibique Sanctorum
loca in illis partibus ſita viſitantes, ſeq̃ue cotidie Deo
in ara cordis mactantes, à feſtinitate S. Martini vſque
ad Paſcha, ſæua excocti infirmitate ſuſtinuerunt. Ince-
rim tamen ſancti fratres hoc Deo protuſe ſortiti
ſunt ſolacium, vt cum vnus vnâ ſeptimanam grauian-
te morbo lectum occuparet, alter mitigato interim lan-
guore iacenti miniſtraret. Sic occupante alternatim
hunc grauiori, illum mitiori languore, ſe ſancti fratres
procurauere. Cumque Deo miſerante S. VVillibaldus
iam abſolute eſſet reſtitutus ſanitati, amore cœleſtis
Ieruſalem cœpit terreſtrem ſuſpirare, & loca veſtigij
Chriſti inſignia videre. Dimiſſis ergo ibi fratre VVu-
nebaldo, ſororeque VValpurga, duobus comiratus ſo-
ciis, ipſe tertius, victorioſum iter aſcendit.

Quo varijs caſibus, varijs diſcriminibus, magna re-
neratione, & eximia pietate emenſo, depoſuit ſe de-
mum S. VVillibaldus in monte Caſſini, apud Mona-
ſterium ſancti Benedi, ſub Abbate Petronace. Et hic

Iter init
cum Paren-
te fratre
& Sorore
& aliis
compluri-
bus.
Parens Ri-
chardus
moritur &
ſepelitur
Luca in
Tuſcia: cu-
ius vita
habetur 7.
Februarij.
Romam de-
ueniunt:
Inde Hiero-
ſolymam
pergunt.

S. Willibaldus, ingreditur Monasterium Montis Cassini, iam rediit ex peregrinatione. Eius vita exeat S. Iunij.

decimus erat annus, ex quo exilium est adorsus, octauus vero, ex quo Romam est egressus. Postquam ergo sanctus ille vir se Monachis prædicti loci coniunxit, vitæ cornubialis, religiosissimæque conuersationis normam in se plenissime monstrauit. Igitur amore omnium in eum promouato, in primo postquam illuc venit anno, factus est cubicularius Ecclesiæ; in secundo, Monasterij Decanus; postmodum octo annis in duobus positis ibi Monasteriis portarius; quatuor annis apud Monasterium in vertice montis situm: quatuor rursus apud Monasterium inferius iuxta amnem Raphito positum.

Claruit & eodem tempore in Teutonicis partibus, tam opere, quam nomine Bonifacius, Moguntinæ Ecclesiæ Archiepiscopus; genere itidem Anglicus, & sancto Willibaldo cognatus, conuersaque postmodum feroci Frisia, insignis Christi Martyr futurus. Hic cum de plantando Christianæ religionis nutrimento cogitaret, & huic operi habiles ac necessarios vndeunque anhearer aggregare, audierat famam S. Willibaldi apud castrum Cassinum diuinae deuotissimum contemplationi. Veniens ergo Romam idem Archiepiscopus, post alia cum Præsule Apostolico de Catholica statu Ecclesiæ collata subiunxit, quod se feruentissime excoquebat, commissum scilicet sibi Moguntinæ sedis Archiepiscopatum, terræ & locorum spatio amplum, gentilitatis autem ritu esse squalidum & multum, messem ibi multam, operarios autem paucos, & cum necessitas irrecuperabilis cogat pastorem commissorum sibi quorumlibet rationem reddere; subditorumque sanguis requiratur à præposito Præsule, vnum pastorem tam numero ouili non posse sufficere; ideoque si Deus annuat, & si Apostolica auctoritas permittat, se eundem Episcopatum, statutis in eo duobus Episcopis, decreuisse partiri; vi minor procuratio, & gregem munire, & pastorem valeat allicuare; Esseque apud castrum Cassinum Monachum quendam Willibaldum, qui postpositis di-

uino amor patriæ & viarum, & sancta Deo ibi mancipatus Episcopatus veli Papa cum Monasterio mittere. Præfuit tamen dem nominis tertius. Hic audito facij desiderio properauit, sancti translongis foris amplius. Nec longum iam apud Cassinum quodam constanter Abbatis sui Petronii beatus Papa cum nes & responsa, mauit. Id durum ctus Willibaldus dimisit, qui multus mundanis i leachrymarum si prouidi, & mente gia portu occupat iam prærendent Papa his vel huiusmodi dilectionem per quam se amatum passionem committere, multos ex solitaria co commissere. præ rursus mente & ha præfuit. Moyus signis de solra apud Romanum pus, Satacenor nec longum inq

est adoratus, octa-
Postquam ergo
loci coniunxit, vi-
tationis normam
more omnium in
illuc venit anno,
secundo, Mona-
nis in duobus po-
or annis apud Mo-
quatuor rursus a-
nem Raphito po-
autoneis partibus,
Moguntinae Ec-
Anglus, & sancto
postmodum sero-
rurus. Hic cum de
timento cogita-
tios vadeunquē
am S. Villibaldi
distissimum con-
idem Archie-
postolico de Ca-
tur, quod se fer-
scilicet sibi Mo-
terra & locorum
ritu esse squali-
operarios autem
abilis cogat pa-
et rationem red-
atur à proposito
lo quili non pos-
& si Apostolica
copatum, statu-
partiri; vi minor
pastorem va eat
ssimint Mona-
postpositus di-
uing

nino amor patriæ & parentibus, post fractam longo
viarum, & sancta permeandi loca labore ætatem,
Deo ibi mancipatus serviat, cui vnum ex statuendis
Episcopatibus velit committere, si ipse dominus
Papa cum Monasterio subtractum, sibi curer trans-
mittere. Præfuit tunc sedi Apostolicæ Gregorius eius-
dem nominis tertius, Papa vero nonagesimus pri-
mus. Hic audito tam laudabili Archipræsulis Boni-
facij desiderio proposito, eius intentionem proba-
uit, sancti transmissionem Villibaldi promissit, &
longis forum amplexibus, plenum singultibus di-
misit. Nec longum postea S. Villibaldus decennio
iam apud Cassinum montem impleto, Romam cum
quodam confratre suo genere Hispano, ex licentia
Abbatis sui Petronacis adiit. Cuius audito aduentu
beatus Papa eum vocavit, & post multas inquisitio-
nes & responsa, ei sancti petitionem Bonifacij intulit.
Id durum, & propositæ contrariam vitæ san-
ctus Villibaldus reputans, intulit, se qui propria
dimisit, qui mundum pedibus subegit, non posse
rursus mundanis inretiri, nec quiete, quam in val-
le lachrymarum sibi paravit, velle priuari, nec esse
prouidi, & mente integri, ut post horrenda naustra-
gia portu occupato, se titubantibus adhuc vestigiis
sæuam prætendenti morrem credat pelago. Ad quem
Papa his vel huiusmodi vitæ dictis. Dilectio DEI
per dilectionem proximi probatur. Petro ergo post-
quam se amatum ter audiuit, gregis sui curam &
pastionem commisit. Hinc instructi diuinitus sancti
Patres, multis ex Monasteriali quiete, compluri-
bus ex solitaria contemplatione raptis, Episcopatus
commisere. prædecessor & æquiuocus meus Grego-
rius mente & habitu Monachus, sedi Apostolicæ
præfuit. Moyses heremita innumeris in eremo cla-
rus signis de solitaria quam duxerat vita, impetrante
apud Romanum Imperatorem Manuia Regina, ra-
ptus, Saracenorum genti Episcopus præponitur,
nec longum indutam agnina pelle ferocissimam

*S. Willibaldus mit-
ticur à Gre-
gorio 3. Pa-
pa, S. Boni-
facio Ar-
chiepiscopo
Mogunti-
no in adiu-
torium,
viri presen-
tis Bonifa-
cium perie-
rat.*

*Willibal-
dus fit Sa-
cerdos: &
construit
Ecclesiam
in Eisthad.*

*Consecra-
tur à S.
Bonifacio
primus Eih-
stetensis
Episcopus.*

gentem Christo lucratur. Quicumque igitur virtutibus pollens, præfere renuit, suamque quietem aliorum utilitati præposuerit, tot damnatorum penas dignus erit luere, quot peccantium mores, ipse Prælatas potuit corrigere. His vel similibus animus S. Willibaldi flectitur, & pedibus Papæ aduolutus, quodcumque imponatur onus denoto se subiturum humero proficitur. Multum ergo instructus, & Apostolica benedictione munitus dirigitur sanctus sancto, VVillibaldus Bonifacio, quem sanctus Archiepiscopus quasi Angelum cælo dimissum recipiens, gratiofo affectu amplectitur, dignissime veneratur. Notificata sibi de hinc vocationis suæ causa rogauit S. VVillibaldum, ut dignetur ire, & locum cui Præsul præponendus sit videre. Erat igitur eidem Archiepiscopo in sinibus Baiariæ locus Eihstad dictus; sibi à quodam pio & religioso, nomine Suigero, pro diuinæ respectu remunerationis in usus diuinos traditus. Hoc igitur loco adhuc suæ parochiæ subiecto decreuit S. Bonifacius Episcopatum facere, eique S. VVillibaldum præficere. Iuit, vidit, probauit, reuersasque ad sanctum Bonifacium, eo comitante, denuo locum suum adiit, & Presbyteratus ibi gradum Archiepiscopo consecrante perfecit. Nec mora; Ecclesiæ fundamenta cœpit ponere, claustrum & officinas Cleri signare, & quælibet diuinæ necessaria seruituti sagaciter disponere. Reuoluto abhinc anno, Archiepiscopum in Turingia adiens, tolerabile hospitium habuit in via, apud fratrem VVunebaldum, octauo semis anno, postquam apud Romam discessere, non visum. Hinc ad Archiepiscopum suum apud urbem Salzburge venit, ubi confluentes antistitam collegio, consentiente Cleri, plebisque suffragio, Episcopalem benedictionem, & Eihstetensis Ecclesiæ cathedram suscepit, quadagesimum primum ætatis annum tunc agens. Cura igitur Episcopali suscepta, non habuit requiem, verbum Dei die ac nocte prædicare, desides gentis illius animos, & parum de futuro sollicitos, ad ipsem cœlestiam erigere, sepositis inaniū rerum curis, æterna quærere. Et ne parum fidei colo-

colonus proficere
na consona rigab
cordum campus
dierat, vt ignato
ce, leges rubicun
cessisse. Postquam
tutis vitæ per s
dissolui & esse c
tori reddidit, sep
mura apud Deum
quam miracula
stantur eum rece

HEROICVM
sancti Procopij
sten. Eius ad
nodo

Dioletiano
strantibus
corum crudeli-
stias, vt non
turbulenti-
que semper
cletianus Alex
Achille, rebelle
iterum plene
in Ægypto ex
chiam, acibi
Christianos ed
deos deasque,
cœlum tollere
Theodotia non
uico cum filio
cuniarum vi

igitur virtutibus
item aliorum vi-
tutibus dignus erit
et atus potuit cor-
rumpi: baldi flectitur,
neque imponatur
offertur. Multum
dictione munitus
Bonifacio, quem
coelo dimissum
ur, dignissime ve-
tionis suae causa
ite, & locum cui
igitur eidem Ar-
Eihstad dictus;
Swigero, pro di-
dum nos tradidit,
subiecto decreuit
que S. VVilibal-
tusque ad san-
cto locum suum
thiep scopo con-
fundamenta coe-
signare, & quae-
re disponere. Re-
in Turingia ad-
a, apud fratrem
postquam apud
ad Archiepisco-
it, ubi confluen-
cleri, plebisque
, & Eihstatis
simum primum
piscopali fufce-
dei die ac nocte
parum de fu-
se, sepultus in-
ne parum fidei
colo.

colonus proficeret, quod verbo plantabar, vita, doctri-
na consona rigabat. Nec longum rudis squalentum
cordium campus ita Evangelici ligonis exercitum au-
dierat, ut ignato fructus agro, extirpato errorum frui-
ce, seges rubicunda & vinea Dei Sabaoth videretur sur-
rexisset. Postquam igitur Episcoporum suum sanæ insti-
tutis vitæ per septem annos dignissime informavit,
dissoluit & esse cum Christo cupiens, Spiritum condi-
tori reddidit, sepultus in Ecclesia, cui præfuit. Quanti
nunc apud Deum sit meriti, testatur corona iustitiæ,
quam miracula apud sepulchrum eius conulescantia re-
stantur eum recepisse.

HEROICVM PLANE MARTTRIVM

sancti Procopij; Ex eo quod est apud Simeon. Metaphra-
sten. Eius acta citata reperiuntur, in secunda Sy-
nodo Nicæna. Act. 4. Passus est circa

Annum Domini

308.

Dioletiano & Maximiniano Romanum admini-
strantibus imperium, res Christianorum in tantas
corum crudelitate atque seditio redactæ fuisset angus-
tias, ut non nisi sola morte eaque valde gloriosa ex
turbulentissimo vitæ statu ad pacem ac gaudium deni-
que sempiternum peruenire possent. Vastauerat Dio-
cletianus Alexandriam; sibi que, auctore quodam
Achille, rebellem, horribili strage ac nece multorum,
iterum plene subiugauerat. Cumque rebus hoc modo
in Ægypto ex animi sententia peractis venisset Antio-
chiam, ac ibidem è tribunali noua crudelitatis suæ in
Christianos edicta profert, suoque commentitios
deos deasque, nefaria superstitione multis laudibus in
cælum tolleret, scemina quædam Senatorij ordinis,
Theodosia nomine, marito Christiano recens orbatæ,
vnicum cum filio cui nomen erat Neanias, & ingenti pe-
cuniarum vi supplicem se Imperatori pro tribunali se-
precipij.

Oliua frig-
et fera in
domo Dei.

Vita exce-
dit septen-
nis in Epis-
copatu.

Sepulchrū
eius mira-
culū glo-
riosum,

C. Baron.

Tom. 3.

Annal.

s. Iulij.

Dioletia-
ni sententia
in Alexan-
driam.

Theodesta-
mater S.
Procopij.

F 5

denii

*Theodosia
cum filio
deos colit.*

*Neanias
praeficitur
Alexan-
driae. Is est
Procopius.*

*Christus in
via appa-
ret Neania.*

*Neanias
qui Pro-
copius, mo-
re Apostoli
Pauli à
Domino
vocatur.*

deni exhibuit, ut filium unicum egregio corporis ro-
bore adolescentem, & deorum amicum suscipiat, &
aliqua militiae praefectura, pro generis nobilitate,
honorat. Imperator cum ex veste lugubri maritum
Christianum è vita sublatum intelligeret, sciretque
eam cum filio strenuam inanum deorum culticem,
accepta, quam attulerat, pecunia vehementer gau-
sus est, eiusque filium & spiritu & corpore personam
minime vulgarem praesentantem, perampla cum
potestate, Alexandria praefecit, monuitque, ut to-
ta virtute eam in rem incumberet, ut Christianum
nomen internecione deleat. Quod ut facilius ex-
cqueretur, duas ei militum cohortes attribuit, qui in
Christianis suppliciis fatigandis assiduam ei opem fer-
rent.

Profectus igitur Antiochia cum instructa militum
manu ac Apameam Syriae praetergressus, in ipso itinere
tertia circa noctis horam ingens repente terre-
motus cum crebris fulgetris & horrendo tonitruo ex-
oritur cunctos effusam in fugam dissipavit, mortisque
timore vehementer oppressos humi stravit. Solus Nea-
nias, divina magis quam humana virtute roboratus,
constitit, vocemque caeli delapsam huiusmodi
audiuit: Neania, quo vadis, & adversus quem in
tanto impetu incitatis? Ille autem, qua erat animi
libertate, Imperatoris edictum protinus exposuit,
ac ab eo acceptam potestatem; ut quoscunque nem-
pe invenire posset Crucifixo credentes, eos excrucians
tolleret de medio. Tum rursus audiuit: Quid vero,
ô Neania, tu etiam contra me venis? Ille autem, tu,
inquit, quis es Domine? non possum enim cognoscere.
Hæc ut effectus est, vidit protinus Crucem crystallino
candore mire rutilantem, vocemque ex ipsa non sine
stupore audiuit: Ego sum Iesus Crucifixus, Dei fi-
lius. Tum vero Neanias maiore stupore oppressus;
Ertu, inquit, Domine quomodo Dei filius es, qui
tantis vuneribus tantisque suppliciis, dedecoris &
ignominiae maculis, in exitu vitae affectus fuisset.

dicis, quanta
stunuit? Cui De
pliciorum omni
pellus sum, mi
si, sed nisi ego
bitas exceperet
di erant, sustin
dicti, nunqua
igitur cruciau
berati: Mea n
pu estis. In h
vince hostes,
et i verbis. N
aeto incensu
tanto repleus
gressus, voca
antis illius peri
mari iussit,
nescij memor
continuo foue
incumbit, tan
rat, ecce subi
imagines in fer
modo designat
ijs autem quæ
biel. Eas Ma
instaret, man
protinus diuin
ac omni plane
perueniens,
quasiuit, & qu
lur. Respond
scire prorsus q
plane divina vi
to apparuisse.
Tum Nean
cem adoravit
pietiosissima

diceris, quanta scelestissimus quisque nunquam sustinuit? Cui Dominus; Ego quidem extremam suppliciorum omnium ignominiam acerbiterque perpassus sum, multisque plagis contusus è vita excessi, sed nisi ego eas agnitudines sceleribus vestris debitas excepssem, doloresque, qui vobis subeundi erant, sustinuissem, vos sempiternis supplicijs addicti, nunquam salutem consequuti fuissetis. Meo igitur cruciatu, ab exitio & cruciatu tempiterno liberati: Mea morte, è faucibus aeternæ mortis eripii estis. In hoc autem signo quod tibi apparuit, vince hostes, & pax mea erit tecum. His CHRISTI verbis Neanias animus calore diuini amoris adeo incensus fuit, atque ex Crucis illius aspectu tanto repletus gaudio, ut mox Scythopolim ingressus, vocato ad se clanculum aurifabro Marco artis illius peritissimo, Crucis signum ex auto formari iusserit, quo perpetuo illius aspectu tanti beneficii memoriam resoleret, eamque piis operibus continuo foueret. Interea Marcus dum operi sedulo incumbit, iamque extremam manum imponere parat, ecce subito (dictu mirabile) tres ex templo imagines in scriptis appareant, Hebraeo sermone hoc modo designatæ: Superne in principio, Emanuel: in ijs autem quæ erant vtrinque initijs, Michael & Gabriel. Eas Marcus nequicquam delere conatus, cum instaret, manumque vehementior adhiberet, sensit protinus diuina quadam virtute manum languescere, ac omni plane virtute destitui. Interea Neanias superueniens, visis imaginibus, mysterium earum quasivit, & quo motu eas Cruci insculpsisset scire voluit. Respondit artifex, neque se eas elaborasse, neque scire prius quid sibi vellent, sed occulta quadam, ac plane diuina virtute, eas, perfecto iam quasi opere, subito apparuisse.

Tum Neanias magna pietate commotus, Crucem adorauit, ac venerabundus eam amplexans, preciosissima purpura inuoluit, persolutoque ar-

*Frustrum
passionis
Christi.*

*Neanias
crucem ex
auro sibi
formari
curat.*

*Adorae
Crucem
Neanias.*

uifici

tifici precio, latus suis cum militibus domum perrexit.

Agareno- rum scelus. Porro eo tempore Agareni improba quadam consuetudine aliorum filias vi sibi uxores deposcebant, recusantesque armis suam in potestatem redigebant. Eares cum parentes earum pessime haberet, tum vero Neaniam suppliciter rogabant, ut detestabiles adeo Agarenorum conatus repimeret, filiasque mulierum à miseranda seruitute in libertatem armis vindicaret. Nō recusauit ille, Crucis suæ virtuti confusus, dicens, Profectio iam demum experiar, fuerintne vere Dei filius, qui mihi apparuit. Hæc identidem cogitans vox huiusmodi auribus eius insonuit; Confide Neania: Ego enim sum Dominus Deus tuus, ego tecum sum. Hac voce confirmatus misce, inflammato animo cum suis in Agarenos irruit, cunctiq; repente in effusam fugam conuersis, sex hominum millia ferro trucidauit, nemine è suis prorsus desiderato.

Insignis victoria Neania, de Agareni.

Ea potius victoria, recta ad matrem contendit, quæ glorioli triumphum ante certior facta filio gratulabunda occurrit, magnisque clamoribus dijs tam præclaræ victoriæ laudem acceptam referendam dixit. At Neanias, Christi gratia à nefandis erroribus tunc rite purgatus, apprehensa matris dextera, eam in cubiculum manium deorum simulacris refertum deduxit, aitque; Fraus maligni demonis hæc tunc te à via veritatis in sempiternam præcipitium impulit. Nam si dijs, quos dicis, opem mihi in bello tulerunt, ipsi pronuncient, vocemque edant, ut credam eos vitæ & mortis habere imperium. Theodosia hæc audiens, primo haud mediocriter tantam filij audaciam indignata est; deinde supplici corporis habitu ad simulacra accedens, singula nominibus proprijs inuocauit. Sed cum nulla responsa darentur, adolescens sinistra Crucem tenens, reiecta ex humeris chlamyde, matreque paululum repulsa, dextera statuas deiecit, humi detraxit, calcibus insultans, in frustra comminuit, ac postremo cuncta

Neanias matris simulacra destruit.

(erant

(erant enim ex
distribut.

Tum vero m
lita, mente furib
no factum filij
Imperator con
ris (iserat Ital
ne crudelior)
sanctem omnib
tate simul & vi
ad ædes Ducis
Ille vero rite p
uentis mandan
imperatum tibi
Ducum fortissi
tibi honores a
Cui Neanias,
ergo proposui
que supplicite
nores compar
nem Prædici
ferendos cruci

Tum vero
vincit eum
erore simulac
ad necem pos
I gno demon
crudelissime
aratem & corp
mas fundere
corpore scæ
bat, stentelq
inietitum, q
milque profec
dinem vehem
abduci. Cust
sanctissimo m
mi sui dolore

quadam con-
poscebant, re-
dgebant. Ea
et, tum vero
estabiles adeo
e mulorum à
indicaret. Nō
dicens, Profe-
Dei filius, qui
rox huiusmo-
a: Ego enim
m. Hac voce
o cum suis in
fufam fugam
idauit, nemi-

ontendit, que
filio gratula-
dijs tam præ-
dam dixit. At
ibus tunc rite
am in cubicu-
deduxit, ait
e à via verita-
Nam si dijs,
ipsi pronun-
tiz & mortis
mens, primo
indignata est,
cta accedens,
ad eum nulla
cem tenens,
e paululum
xit, calcibus
emo cuncta
(erant

(erant enim ex auro & argento conflata) pauperibus
distribuit.

Tum vero mater, & naturæ & viscerum suorum ob-
lita, mente furibunda, ad regiam cucurrit, & Diocletia-
no factum filij, ipsumque filium crudeliter prodidit.
Imperator confestim datis ad Palæstinæ Præsidem lite-
ris (is erat Italus Iustus quidem nomine, at ipso Nero-
ne crudelior) mandauit, vt Neaniam sacrificare recu-
santem omnibus supplicijs dire exarnificatum, digni-
tate simul & vita spoliaret. Præses, acceptis literis, ilico
ad ædes Ducis festinauit, easque illi legendas exhibuit.
Ille vero rite perfectas minutatim conscidit, parte que
ventis mandans, Ego sum, inquit, Christianus, quod
imperatum tibi est, exequere. Cui Præses, Non, inquit,
Ducem fortissime, sic agendum est; quin potius novos
tibi honores ab Imperatore tui studiisissimo concilia-
Cui Neanias, Ego me Chr isto lubens sacrificabo. Ecce
ergo propositæ sunt tibi carnes; castiga Præses, nostris-
que supplicijs, quæ ego auidè expecto, nostros tibi ho-
nores compara. Hæc dicens, militare cingulum in fa-
ciem Præsidis per contemptum proiecit, vt citius ad in-
ferendos cruciatus eum prouocaret.

Tum vero in iram & furem conuersus Præses, Mittitur
vincitum eum Casæream abduci iussit; quem populus
errore simulacrorum temulentus magnis clamoribus
ad necem poscebat. Adfuit tandem & Præses, qui à ma-
ligno dæmone animo efferatus, suspensum iuuenem
crudelissime cædi iussit, adeo vt non pauci, martyris
ætatem & corporis pulchritudinem miserati, lachry-
mas funderent. Sed Christi athleta, quanquam toto
corpore scædè admodum laceratus, inuictus permane-
bat, flentesq; hortabatur vt potius animarum suarum
interitum, quam eius corporis plagas, luctu lachry-
misque prosequerentur. Præses tantam animi fortitu-
dinem vehementer admiratus, iussit eum in carcerem
abduci. Custos erat Terentius, qui multis iam ante à
sanctissimo martyre beneficijs affectus, incredibili ani-
mi sui dolore eum exceperat, ac Præsidis veritus minas in
int e-

Accusatur
à maire.

Epistola
Diocletia-
ni ad Iu-
stam, Pa-
lestine Re-
gionis Præ-
fectum.

Præclara
Neania
constantia.

Ardor eius
pro Christo
patiendi.

Mittitur
vincitum
Casæream.
Verbera-
tur imma-
nissime.

Eximia
eius ma-
gnanimitas.

54 VITA ET MARTYR. S. PROCOPII

*Angeli eū
emissunt.*

*Not a hac
Lector.*

*Mirabulum
litas eius.*

*Christus ei
apparet, &
eum bapti-
zat, vo-
cans eum
Procopium*

*Restituitur
integra sa-
nitati.*

interiore carcere conclusit, scenum tamen ac sintonem
administruit, ut fracta corporis membra commo-
dius fouteret. Sed qui omni solatio destitutus iacebat,
non diu diuinæ consolationis expertus fuit. Quomodo
enim fieri possit, ut benignissimus Iesus militem suum,
tortantisque vulneribus concitum, relinqueret; Ec-
ce vero nocte concubia; Angeli immenso corrus-
cantes lumine carcerem subintrant, martyrem in-
clamant. At ille; Et quinam, inquit, vos estis? Qui
illi; Angeli Dei sumus, à Christo ad te missi. Tum mar-
tyr; Si Angeli, inquit, estis Christi, ei genu flectite, ves-
troque oculos sacrosancta Cruce consignate. Fecerunt
illi quod petebat martyr; eumque rursus, an veros eos
Christi angelos esse crederet interrogabant. Tum mar-
tyr veluti omnium, quæ passus fuerat, oblitus, oculos
pietate plenos ad cælum attollens, ô inquit, bone Iesu,
iure qui dem tres pueros in fornace flamma constitutos
tu Angelorum visitatione dignatus es. A me autem
quid factum est enisum, ut angelorum tuorum sola-
tio me digneris? His dictis, vidit à latere Christum
ipsum clarissima luce circumfusa sibi astantem, & a-
quis eum aspergentem, dicentemque, Non tu amplius
Neanias, sed Procopius appellaberis. Præbeigitur re-
strenuum inuictumque ahiectam, ut alios per te ad vi-
tam destinatos, patri meo cœlesti eodem martyrij glo-
ria coronandos exhibeas. Procopius tam stupendo Dei
beneficio pene exanimatus, flexis genibus scelerum
suorum veniam suppliciter postulare, vires contra tor-
menta petere, seque totum profusus lachrymis Christo
commendare. Inter hæc integræ sanitati, sagatis omni-
no plagarum vibicibus, restitutus, nouoque insuper de-
libatus gaudio, iubente Præsede, ita è carceris latebris
prodijt, ut maxima populi multitudo, visa corporis eius
extrema pulchritudine, ac diuino splendore, qui ex ipso
vultu radiabat, vnum Deum Christianorum, verum &
vium clamaret. Eare ingenti affectus molestia Præ-
ses, indicto silentio, Fratres, inquit, merito magis Deo-
rum nostrorum clementia est celebranda laudibus, qui
nouo

nouo insuper ad-
formarunt. Tum
templa contendi-
in me beneficis

Hoc dicto ga-
tu cum deduxit,
fice dimisit. Ibi
ardentius precan-
tuas ad vnam or-
solueret. Exaudi
vno impetu simu-
tanto permoti ri-
rent: eandem qu-
terent. Præses ve-
prima opportum
repentino incur-
Tribuni militum
rem Procopium
contenderunt, v-
minis feceratus
illus antistitem
cti, & aquis lusi-
co corpore & se-
fuere recepti, a-
pitum suum a-
accepere. Trib-
quorum omniu-
tate claras, ma-
virtute digno co-
Christi autem
dere oneratus,
quem mox duo
uenerunt; quæ se-
fitebantur. Quo-
carcere conclusi
confessione mite-
plicitis, ferroque
maniter exure-

in ac lindonem
bra commo-
tus iacebat,
it. Quomodo
militem suum,
inqueret; Ec-
menio corrus-
martyrem in-
os estis? Cui
ff. Tum mar-
nu flectite, ve-
nate. Fecerunt
an veros eos
or. Tam mar-
litus, oculos
ait, bone leu-
na constitutos
A me autem
tuorum sola-
re Christum
ntem, & a-
on tu amplius
abeligunt re-
per te ad ri-
martyr; glo-
pendo Dei
us scelerum
contra tor-
mis Christo
agari omni-
e in super de-
ceris iacebris
corporis eius
qui ex ipso
verum &
olestia Pra-
nago deo-
audibus qui
nouo

nouo insuper addito decore hunc famulum suum re-
formarunt. Tum Procopius; Quin, inquit, ad eorum
templa contendimus, vt sciatis quisnam deorum adeo
in me beneficus extiterit.

Hoc dicto gaudius Praeses, magnifico valde appa-
tu cum deduxit, solumque ingredi cupientem honori-
fice dimisit. Ibi tum Procopius, clausis templi foribus,
ardentius precari, Christi que numen inuocare, vt sta-
tuas ad vnam omnes contereret, atque in aquam re-
solueret. Exaudita eius faete preces; protus vt collapsis
vno impetu simulacris, & in aquam resolutis, milites
tanto permoti miraculo protinus Christo nomina da-
rent; eandemque martyrij palmam vehementer expe-
terent. Praeses vero eorum conuersione turbatus, de ijs
prima opportunitate supplicium sumere, ac cunctos
repentino incurfu opprimere cogitabat; Cum interim
Tribuni militesque diuina luce collustrati, ad marty-
rem Procopium abierunt, supplicibusque ab eo verbis
contenterant, vt eos Christo lociare dignaretur. Ea re
mirificelateratus martyr, omnes ad Leonium ciuitatis
illius antistitem noctu perduxit, sicque rite ab eo instru-
cti, & aquis lustrabbus expiati, percepto deinde viuifi-
co corpore & sanguine Christi, in numerum fidelium
fuererecepti, ac paulo post vicesimo primo Maij, ca-
pitum suorum abscissione, v. eticem martyrij coronā,
accepere. Tribuni faete Nicostriatus & Antiochus,
quorum omnium reliquias Eulalius, vir genere & pie-
tate clarus, magno honore excepit, & in loco eorum
virtute digno condidit.

Christi autem martyr Procopius maximo ferri pon-
dere oneratus, tetro iterum carcere conclusus fuit; ad
quem mox duodecim prima nobilitate matronae per-
tinerunt; quae se quoque Christiana imbutas fide pro-
fitebantur. Quod simulatque rescivit Iudex eodem eas
carcere concludit; ac cum paulo post eadem Christi
confessione mire constantes, variis excarnificaret sup-
pliciiis, ferroque & igne ad aliorum terrorem im-
maniter exutereatur, forte tunc aderat fortissimi

mar-

*Procopius
deorum si-
mulacra
precibus
emerit, &
multi cre-
dunt in
Christum.*

*Duo tribus-
nicum mi-
litibus suis
credunt.*

*Plectuntur
capite, &
eorum re-
pitum re-
ligit Eula-
lius.*

*Duodecim
matrona*

*ad Proco-
pium in car-
cerem ve-
niunt, cre-
duntque in
Christum,
ac postea
dire crui-
antur.*

*Theodosia
mater Pro-
copij, ma-
tronnarum
constantia
ad fidem
perduci-
tur. Et fit
martyr,
cum cate-
rur.*

*Post alios
cruciatos,
demum de-
collantur.*

*Procopij fa-
cies cadi-
tur.*

*Impius Iu-
dex mori-
tur.*

martyris mater Theodosia; quæ cum molles femina-
rum animos vna Christi virtute ita repente robotatos
cerneret, vt neque terribi carceris squalore, neque
horrendis cruciamentis; quicquam à fidei constantia
dimouerentur, imo cuncta supplicia Prædis, quædam
reputarent ludibria, adeo immutata est, vt animo plane
virili intrepide sese in medium carnificum turbam in-
ferret, voceque libera Christianam se profiteretur. Qua
re obstupefactus Præses, cum blanditiis multis neque-
quam eam ab ea mente reuocare conatus esset, tandem
furore incensus; illam cum alijs matronis in carcerem
detrusi mandauit; vbi post multa charitatis officia eis-
dem exhibita, post susceptum à Leontio Anästite sa-
crum baptisma, à diuino filio Procopio ita est robodata,
vt ad confessionem pro Christo cum alijs viriliter sub-
eundam, parata extiterit.

Mixti post hæc Præses, vt omnes eæ simul sisterentur
ad iudicium. Primo autem Theodosiam aggressus,
cum se contra stimulum calcitrare cerneret, dire verbera-
tam, vnique ferreis toto corpore scedelaceratam,
tandem capitalem sententiam cum reliquis (quarum
constantiam iam exploratam habebat) subire iussit.
Quæ prompto vna & alacri animo colla inclinantes,
martyrio glorioso vitæ finem accepere.

Hæc præclara earum consummatione Procopius in-
credibili exultatione dum tripudiat, ecce iterum ad tri-
bunal euocatur; in quem ilico Iudex verbis asperis &
vultu truculento inuectus; Quid vero, inquit, impium
& execrandum caput, esne tot animarum interitu sa-
tius? Cui martyr, Non, inquit, ad interitum, sed ad vi-
tam tibi adhuc ignotam eas traduxi. Hoc cum dixisset,
statim fuit veneranda facies, iussu Prædis, ferreis
contusa manibus. Inde ad omnia corporis membra
vngulæ immani crudelitate adhibita, aliaque poena-
rum genera; quæ tamen in caput Prædis redundabant.
Nam cum æque inuictum cerneret martyris animum,
cum quidem misit in carcerem: ipse vero, inuidia &
furore tabescens, in febrem incidit: quæ, diuino per-
urgente

urgente iudicio, in-
arque ad sempiternum
continuo ab Imper
ple Italus, honesto
aquis, qui statim
tamen vocauit, tati
præstabat, inuictu
se. Sed cum post lo
vbi que palmam ref
imparat cuidam An
ctum conficiat. Et c
cton sentendum præ
gnam ex eo facinor
destitutus, vna cum
Hæc cum meritis
rent, dubius anim
rem abtupi, vbi ard
ploris nomen, coeli
terea continuis sex
tandem via victoria
productum ex erga
tais ensemauerit. I
bisque omnibus ten
ea noxiarum euad
elotus imperata c
timore perterritus,
fiduciam ostenderet
Tu, inquit, igni
iniquitatis operatie,
& non aduersus quan
luptatem: Quid eni
moe pati: quid vi
æternæ vitæ præmi
His magis ad tab
neris laniari, dolo
roneri. Inde cand
postremo vtilata m
tyrinnacta virtute pi

molles se mina-
penne roboratos
qualore, neque
hi lei constantia
affidis, quædam
ut animo plane
eum turbam in-
rosteretur. Qua
s multis neque
tus esset, tandem
onis in carcerem
tatis officia eis-
tio Andistire fa-
ita est roborata,
lis viriliter sub-

simul siterentur
siam aggressus,
neret, duc verbe-
code lateratam,
quis (quarum
e) subire iussit.
lla inclinantes,

ne Procopius in-
eiteritum ad tri-
verbis aspectis &
inquit, impium
rum interitu sa-
itum, sed ad vi-
Hoc cum dixit.
Præfidis, ferreis
tiorum membra
allaque pœna-
redundabant.
tatis animum,
pro, iniuria &
2, diuino per-
urgente

urgente iudicio, infelicem paulo post excussit animam,
atque ad sempiternos Phlegetontis transmisit ignes. Ei
continuo ab Imperatore suffectus fuit Flavianus, & ip-
se Italus, honesto quidem loco natus, sed priore nihil
æquior, qui statim a ciuitatis ingressu martyrem ad cer-
tamen vocauit, ratus se dicendi facultate, qua multum
præstabat, inuictum athletæ animum superare pos-
se. Sed cum post longas sermonis ambages martyrem
vbique palmam referre cerneret, in rabiem conuersus,
imperat cuidam Archelao, ut stricto ense virum san-
ctum conficiat. Et quidem martyr cum alacriter sese li-
ctori ferendum præberet, isque sublato brachio ma-
gnam ex eo facinore gloriam speraret, protinus viribus
defectus, vna cum ense in terram prolabitur.

Hæc cum merito ingenti stupore Flavianum affice-
rent, dubius animi victum iubet martyrem in carce-
rem abripi, vbi ardentibus precationibus diuinum im-
plorans nomen, cœlesti voce rursus confirmatus est. In-
terea continuus sex diebus consilia agit tyrannus, qua
tandem via victoria ex martyre potiretur. Demum vero
productum ex ergastulo sic affatur, Tamen si maleficiis
tuisensem aueristi? & spiculatorem exanimasti, no-
bisque omnibus tenebras offadisti, non tamen propter
ea noxiorum euades supplicia, sed efficiam ut malis
edoctus imperata cōficias. Hæc ut audiuit athleta nullo
timore perterritus, imo quo magis suam in Christum
fiduciam ostenderet, libere eum maledictis infectatus;
Tu, inquit, ignis sempiterni nutrimentum, omnis
iniquitatis operariæ, mer anquam fontem puniri asseris,
& non aduertis quantam mihi tua supplicia pariant vo-
luptatem: Quid enim iueiudius, quam pro Christi no-
mine pati: quid vilius quam pro breuissimo cruciata
æternæ vitæ præmia & cœlestia gaudia percipere?

His magis ad rabiem accensus iudex, iubet eum crudis
neruis laniari, dorsumque vulneribus concisam prunis
torreri. Inde candentes obeliscos liuoribus insigi, atque
postremo vstulata membra sale perficari. Quæ cum mar-
tyr innicta virtute perferret, deosque ipsos maledictis &

*Flavianus
iusti Præse-
dis succes-
sor.*

*Non potest
littor mar-
tyrem can-
dere.*

*Mira anti-
mi forti-
tudo.*

*Atrocissi-
mis affici-
tur cruci-
mentis.*

contumelis appeteret, Iudex grauiori dolore saucius dexteram eius, imposito thure & ardentibus impietan carbonibus, super aram extendi iubet, vt si acriori doloris sensu victus martyr manum excecet, dijs sacrificasse diceretur. Et quidem manus longo tempore virebitur, ignisque paulatim carnem absuuebat; martyr vero intentis in caelum oculis, persusus ora lachrymis, profundos ex imo pectore trahens gemitus, immoram constanter dexteram tenebat. Quicumque aderant, stupebant, error labefactabatur, & Christus, confuso diabolo glorificabatur. Inter ea martyr vocem exaltans, Tenuisti, dicebat, Domine dexteram meam, & accinxisti me virtute ex alto, & non impleegi à Deo meo. In me san Deus vota tua; quæ reddam laudationes tibi? Quoniam liberaisti animam meam à morte, oculos meos à lachrymis, & pedes meos à lapsu. Contrà vero Iudex: Si te nihil, inquit, tormenta hæc afficiant, vnde nã gemitus & lachrymæ? Ad quæ præclare admodum martyr: Absit, inquit, o tu verè digne lachrymis, vt ego corporeos hosce desiccam labores. Sed quoniam corpus hoc ex luto formatum compactumque est, necesse est vltimum, ignis calori admodum, ex natura aquam distillet: Alioqui autem tuam quoque miserrimam desicco animam, quod cum daemones colas & impios Imperatores; à Deo deficias; igni æterno cum eis tandem (ni resipiscas) tradendus. Carcer post hæc verba sanctum accipit, in quo manibus suspensus, immani lapidum pondere ab illius pedibus suspensus, vt compages eius dissoluerentur, aliquandiu tortus fuit. Eo quoque superato tormento, in clibanum vehementer accensus coniectus fuit. Sed martyr, Crucis signo precibusque flammis ita discussit, vt ministros obtrantes momento deuorarent. Eo periculo vniuersa fere ciuitas perculsa, clamare & virgere Præsidem, vt quam occissime martyrem consumeret, ne vt illi dicebant, omnes illius maleficiis absumerentur.

Igitur Flauianus paucis post diebus capitis cum sententia damnauit. Cum autem Martyr ad victimi

certa-

Psalm 17.

Psalm 55.

Nota præclarum martyris dictum.

Magni cruciatu eius

Stupendū miraculū.

certaminis locum p
rio, ardentissimas
salute preces fudit.
in tribulatione con
latum flagitabat;
Vinctis & animo d
minibus denique,
cum pietate agerem
te Dei auxilium po
delapsa confirmant
eius petitionem effi
cem, alacer statim
gladiali vultu e
porro eius corpus a
tus & promatibus re
suum fuit.

VITA ET MA

iani Episcopi VV

Iohanni Presbytero

integræ fide extat a

D. Henricum C

Incarnati

Papa, &

Beatus * Chilia
Becit, nob liin
pueritia liberalibus
tionis deuenit, v
cebris, ad monaster
omnium tutissimu
iunij, vigilijs, pr
rum commentation
initatus, tantum
sanctitatis opinione

pro dolore sanctus
dentibus impetant
bet, ut si actioni do-
cuere, diis sacri-
ngo tempore vireba-
mebat; martyr vero
ora lachrymis, pro-
ritas; immortam con-
que aderat, stupet
us, confuso diabolo
m exalians, Tenui-
m, & accinxisti me
eo meo. In me sunt
ones tibi? Quoniam
ulos meos à lachry-
vero ludez: Si teni-
vnde nā gemitus &
ū martyr, Abhi, in-
go corporeos hoc ee
us hoc ex luto for-
est vltimum; ignis
m distiller: Al oqui
m desuo animam,
os Imperatores; à
tandem (ni respi-
erba sanctorum acci-
nauit lapidum pon-
compages eius dis-
it. Eo quoque su-
ementier accensam
s signo precibus quē
betrautes momen-
fere ciuitas petul-
nam ocytime mar-
comnea illius ma-
ebus capitis cum
Martyr ad vicini
certa.

certaminis locum peruenisset, impetrato orandi spa-
tio, ardentissimas multis cum lachrymis pro omnium
salute preces fudit. Viduis & Orphanis & omnibus
in tribulatione constitutis diuinum humanumque so-
latium flagitabat; Morbidis sanitatem impetrabat;
Vinctis & animo deiectis libertatem precabatur; & om-
nibus denique, qui sui post transitum memoriam
cum pietate agerent, opportunum in qua uis necessi-
tate Dei auxilium postulabat. Hæc orantem vox cælus
de lapsa confirmavit, certiorēque reddidit, cuncta ad
eius petitionem esse perficienda. Hanc vtrādiuit vo-
cem, alacer statim ceruicem lictori præbuit, atq; ictum
gladij hilari vultu exceperit, octauo Mensis Iulij, sacrum
Capite ple-
Stitur.
porro eius corpus à fidelibus noctu ablatum, vnguen-
tis & aromatibus refertum, venerando in loco depo-
situm fuit.

VITA ET MARTYRIUM SANCTI CHI-
liani Episcopi VVintz.burgensis, siue Herbipolensis, Co-
lomanni Presbyteri, & Tornani Diaconi; Ex ea quæ
integrā fide extat apud V. P. Laurentium Surium, &
D. Henricum Canisium. Coronati sunt Anno
Incarnati verbi 689. sedente Sergio
Papa, & Imperante Iuliano
Iuniorē.

C. Barom.
Tom. 8.
Annal.
& in not.
mart. Rom.
alias Ki-
liani.

B Eatus * Chilianus ex Scōtia, quæ & Hibernia di-
citur, nobili in primis prosapia oriundus, in ipsa
pueritia liberalibus traditus studiis, eo breui perfe-
ctionis deuenit, ut spretis cunctis mundi huius ille-
cebris, ad monasterium tanquam salutis portum vnum
omnium tutissimum confugeret. Ibi vero assiduis ie-
iunijs, vigilijs, precibus, & diligenti rerum diuina-
rum commentatione, in studio pietatis, Sacerdotio
initiat, tantum profecit, ut ab omnibus propter
sanctitatis opinionem ad gubernandi curā electus, ma-

* Kiliannus.
8. Iulij.
Patria
eius.
Fit mona-
chus & mo-
nasterij
præfectus.

*Venit Her-
bipolim.*

*Hibernia
Pelagiana
hæresis quod-
dam fœda-
ta.*

*Ordinatur
Episcopus
Herbipo-
lensis.*

*Multos ad
Christum
conuertit.*

*Gosbertus
Dux Fran-
conia, Chi-
liani do-
ctrinam
impugnat.*

ximam nominis celebritatem consecutus fuerit. Cum
que fama beati viri longe lateque crebesceret veritas ne
tandem populi fauore multorumque applausu in cri-
men inanis gloriæ incideret, accitis quibusdam sociis
sanctioris vitæ studio acriter incensus per Britanniam
Galliasque in Germaniæ provinciam tunc quidem
orientalem Franciam nuncupatam commigravit. Ibi
aliquam diu in oppido VVirtzburg vitam inter incredu-
læ gentis feritatem exegit, paratus pro earum salute
Christique gloria sanguinem fundere. Interea ta-
men à verbo prædicationis abstinuit, donec Ponti-
ficis Summi auctoritate, quam tunc eximia erudi-
tione vir Conon administrabat, in opus Euangelij
cum potestate mitteretur. Et quia Hibernia, pro-
pter Pelagianæ hæresis contagionem, Apostolica
censura damnata erat, ut eo nexu solueretur, Ro-
mam petiit, & coram, animi sui propositum Ponti-
fici luculentis sane verbis exposuit. Pontifex summa
viri pietate & eloquentia delectatus, plurimumque
gausus, cum Herbipolensem antistitem per amplam
cum potestate creauit, propositoque æternæ retri-
butionis præmio alacrem in opus Euangelij à se di-
misit.

Chilianus igitur Vrbe cum Colomanno presbyte-
ro & Totnanno Leuita egressus, ad locum destinatum
peruenit. Nec mora; gentis idiomate iam ante ut cum-
que instructus, diuini verbi pabula incredulis mini-
strare, signis & virtutibus perfidiam conuincere, rebel-
les mentes eloquentiæ vi Christo subdere, denique cum
ita ita peragere, ut magna populi multitudo libenter
Christo nomina daret. Princeps loci quem Gosber-
tum vocabant, vir magno ingenio præditus, audita
fama Chilianus, rerumque gestarum gloria, eum ad se
vocauit, & acrem satis disputationem instituit, ut argu-
mentis utrinque oppositis disceret, cuiam potius di-
uinus cultus, Dianæ (quæ summa apud illum in veneratione erat) an vero Christo tribuendus esset. Porro
Chilianus secundo tertioque congressu, verborum sen-
tentia-

gentiarumque grati-
um, vnihil in re-
mans, letorum antist-
pie diligenter instruct-
tionis die cum mul-
aquis expiatus est:
tia promeruit, ut dei
ta ad perceptam ba-
tantum erat, idque
extremum periculum
iunx. Gella nomine
timoni iure copula-
rus in ipso fidei init-
Princeps ea re abster-
ducere. Distulit
pus magis opportuna
loquio sic principem
Euangelium Christo
profectu fidei tuæ, se-
populis implicatus, gi-
tiditatis. Nam mon-
legem seruauit, effe-
minum reus.

Audiens hæc Prin-
de alta trahens suspi-
sum diligebat, tale
dem audiuit, te docen-
præponendum, atque
vinculo yxorem hanc
lurs ratio postulat
nunc communis par-
nentes armis submo-
viam modumque ex-
honeste dimittam. F-
sen. (Quis enim fa-
canduita, prorsus
redium sine popular-
retur. Itaque ita in-

ut fuit. Cum
desereret veritas ne
applausu in cri-
stibus tam locis
per Britanniam
tunc quidem
commigravit. Ibi
tam inter incredu-
pro earum salute
re. Interim ta-
donec Ponti-
ne eximia erudi-
opus Euange-
a Hibernia, pro-
tem, Apostolica
solueretur, Ro-
topositum Ponti-
Pontifex summa
e, plurimumque
tatem per ampla
que æternæ reti-
Euangelij à se di-

manio presbyte-
cum destinatum
iam ante ut cum-
incredulis mini-
pompincere, rebel-
dere, denique cum
multitudo libenter
i quem Gosber-
radicus, audita
gloria, eum ad se
astitit, ut argu-
inam potius ali-
ad illum in vene-
dus esset. Porro
e, verborum sen-
tentia

tentiarumque gravitate adeo Principis permouit ani-
mum, ut nihil in re tam salutari cunctandum existi-
mans, se totum antistiti committeret; cuius documen-
tis diligenter instructus, proximo Dominicæ resurre-
ctionis die cum multis aliis, dato nomine, lastralibus
aquis expiatus est: pristiniq; erroris absolutionem
ita promeruit, ut deinceps maxima virtutum incremen-
ta ad perceptam baptismi gratiam adijceret. Vnum
tantum erat, idque maximum, quod viri salutem in
extremum periculum trahere videbatur. Erat ei con-
iunx * Geila nomine, quæ quondam fratri ipsius, ma-
trimoni jure copulata fuerat. Eas nuptias vir præcla-
rus in ipsis fidei initiis idcirco prohibere noluit, ne
Princeps ea re absteritus, susceptæ fidei pœnitundine
duceretur. Distulit ergo egregius martyr in aliud tem-
pus magis opportunum; quo quidem in familiari collo-
quio sic Principem allocutus fuit, Filium, quem per
Euangelium Christo genui, equidem valde gaudeo
profectu fidei tuæ, sed multum me mouet, quod illis itis
nuptiis implicatus, grauitè adhuc de æternæ salute pe-
riclitaris. Nam monente Apostolo Iacobo, *Qui totam*
legem seruauerit, offendit autem in vno, factus est o-
mnium reus.

Audiens hæc Princeps, primum stupore hæsit, dein-
de alta trahens suspiria, (vehementer enim uxorem
suam diligebat) tale fuit dedisse responsum, Equi-
dem audiui, te docente, pater, nihil Christi Iesu amor
præponendum, atque ideo, quamuis incredibili amoris
vinculo uxorem hanc mihi sociauerim, tamen si ita sa-
lutaris ratio postulat non inuitus dimittam. Sed quia
nunc communis patriæ hostes nostris ceruicibus immi-
nentes armis submouendi sunt, è prælio reuersus,
viam modèque excogitabo, ut eam à thoro separatâ
honestè dimittam. Hæc cum ad aures Geilæ peruenis-
sent. (Quis enim fallere posset amantem?) graui in-
canduit ira, prorsus ut viros sanctissimos ante mariti
reditum sine populari strepitu è medio tollere medita-
retur. Itaque iræ impatientia & libidinis furore ar-

*Tandem
credit &
baptiza-
tur, cum
mulis a-
liis.*

** Alii Gi-
silam, Alii
Geilanam
vocant.*

Iacobi 2.

*Geila Du-
cis coniunx
meditatur
eandem S.
Chilian.*

*Visio S.
Chiliano
ostensa.*

*S. Chilia-
nus cum
sociis ne-
catur.*

*Burgunda
mulier san-
ctorum san-
guinem col-
ligit lin-
tolo.*

*Perceptor
martyrum
sele prodit,
arreptus à
damone.*

mata, duos ciuilitatis suæ ministros spe præmio-
rum allectos nactus est, qui eius se desiderijs satis-
facturos promittebant. Nec latuit ea fraus virum
sanctum, sed noctu secundum quietem, à quodam
habitu formæque pulcherrimo admonitus, in futu-
rum certamen cum suis excubabat. Illis igitur nocte
concubia oratione vacantibus, carnifices strictis gla-
diis locum penetrarunt. Quos sacer vir intuitus;
Amici, inquit, ad quid venistis? Vos implebitis
præceptum, nos cursum consummabimus. His
dictis, interfecti sunt, ibique cum sacris rebus ter-
ræ mandati, ne res gesta ad aliorum notitiam emana-
ret.

Sed erat nobilis quadam matrona Burgunda no-
mine; quæ à principio prædicationis eorum, sanctis
viris adhæserat, & propinquas valde sanctorum ora-
torio ædes habebat. Hæc tunc vigiliis intenta, dili-
genti studio rem gestam inuestigauerat; neque tam-
en timore prohibita pandit, sed fufum sanguinem
mundo linteolo collegit, locumque summa veneratione
prosecuta, vigilijs & orationibus assidue va-
cabat. Sceleratissima vero Geila, ne quo indicio
sacra martyrum corpora proderentur, strais planis
stabulum equorum in loco martyrij fieri iussit, ve-
rum iumenta (vi fama tenet) honorem martyribus
exhibentia, eo in stabulo (mirum dictu) nec sterus,
nec vrinam reddidere. Interea Princeps profligato
hoste reuersus, studiose sanctos inquirere; Geila vero
eos peregrinationis ergò alio profectos mentita, suis
lenocinijs credulum Principem à diligentiori quæ-
rendi studio auerit. Cumque iam quæ facta fuerant
alta obliuione sepulta putarentur, ecce vnus eorum
qui necem viris sanctis intulerat, subito à damone
correptus horribili voce clamauit; Chilianè, acriter
me persequeris. Igne enim consumor: quod feci,
cælare non possum. Video imminere mihi gladium,
tuo sanguine cruentatum. Talia vociferans, & pro-
prios se dentibus lanians, à presenti ad pœnas mi-
grauit.

grauit æternas. Alie
in rabiem reclusus, gl
bus, per tormenta
peruenit. Quisnam
tunc erat infelix? cru
to post & ipsa bellua
rendum) nequicqu
ciatu & clamore hor
etuciatu diabolo in
uit.

His ita gestis, ai
emprum; solumque
tos affinesque eoi
vix aliqua eis Re
relicta sit. Et quide
fuerit, nouit ille,
Christus viuorum
porro Martyrum co
chardum Episcopo
ita sunt recondita
impetravit, vti is
bitus deferretur. I
versus leguntur feri

Hi sunt, Herbi
Qua verum
Impia quos tan
Celauitq; su
Ne turpi sine la
Corpora Bi

ros spe præmio-
e desideris fau-
et ea fraus virum
ciem, à quodam
onitus, in futu-
illis igitur nocte
nifices strictis gla-
cer vit intuitus;
Vos implebitis
inmabinus. His
sacris rebus ter-
notitiam emana-

na Burgunda no-
eorum, sanctis
e sanctorum ora-
iis intenta, dili-
cerat; neque ta-
usum sanguinem
summa venera-
ibus adidue va-
ne quo indicio
e, Aratis plancis
fieri iussit, ve-
tem martyribus
tu) nec stertens,
inceps profligato
irere; Geila vero
os mentita, suis
ligentiori quæ-
que facta fuerant
ecce nos eorum
ubito à dæmone
Chiliane, ac-
mor: quod feci,
mihi g'adium,
ferans, & pro-
ti ad penas mi-
grauit.

grauit æternas. Alter vero cædis sanctorum conscius
in rabiem versus, gladio se petiit, effusisque visceri-
bus, per tormenta præsentis temporis ad æternam
peruenit. Quisnam, Geila, tibi cernenti talia sensus
tunc erat infelix? cruciatibus aucta furebas. Non mul-
to post & ipsa bellua, à demonibus arrepta (dictu hor-
rendum) nequicquam à suis detenta, cum magno cru-
ciatu & clamore horribili patratum scelus pandens, ad
cruciatu diabolò in omni æternitate paratos migra-
uit.

His ita gestis, aiunt Gosbertum à feris suis inter-
emptum; filiumque eius principatu deiectum, cogna-
tos affinesque eorum à contribulibus tanta perpestos,
ut vix aliqua eis Reipublicæ dignitas ea in prouincia
relieta sit. Et quidem quæ horum malorum vera causa
fuerit, nouit ille, quem nullum secretum latet, Iesus
Christus viuorum & mortuorum Iudex. Veneranda
porro Martyrum corpora miraculis clara, per S. Bur-
chardum Episcopum eleuata, & in basilica à se ere-
cta sunt recondita: Idemque à Romano Pontifice
impetrauit, ut iisdem sanctis, honor martyribus de-
bitus deferretur. In eius templi crypta, etiam nūm hi
versus leguntur scripti.

Hi sunt, Herbipolis, qui te docuere magistri:

Qua verum coleres religione Deum.

Impia quos tandem inuisit Geilana necari:

Celanitq, sub hunc corpora cæsa locum.

Ne turpi sine laude situ defossa iacerent:

Corpora Burchardus sub monumenta locat.

*Guilam oc-
cupat de-
mon & se-
cum rapit
in tartara.*

*Gosbertus
Dux à ser-
uis propriis
interimi-
tur.*

*Translatio
SS. Marty-
rum.*

*Eius vita
habetur
14. Octob.*

Joan. Mo- VITA S. LANDRADÆ VIRGINIS; EX
lan in Na- ea quam Theodoricus Abbas conscripsit. Floruit, vt
talib. & patet infra, temporibus Martini Pape; qui cla-
Indiculo ruit (Iuxta 8. Tom. Annal. C. Bar.)
SS. Belgij.

Anno Domini 649.

& reliq.

8. Iulij
 Landrada
 genus cla-
 rum.

Respuit nu-
 ptias, & vi-
 rit sanctis-
 simo.

Liberatit
 eius in pau-
 peres.

Virgo Landrada inclita Francorum stirpe, quam Maioris domus appellant, progenita, suis ipsa meritis totam familiam egregie nobilitauit, ornauitque. Vnica parentibus tanto illis charior fuit, quanto in illa ab inde à pueritia, maiora prudentiæ & virtutis indicia lucebant. Postquam exactis pueritiæ annis parentes eam nuptui tradere vellent, illa tanta apud eos grauitate perorauit, vt ipsos pene parentes de continentia & libello repudij admonuerit. Ab hinc spretis omnibus, & vnus cellulæ clausa angustis, paradisi fruebatur latitudine; eodem solo orans & recubans, sicq; pane & aqua prouocans magis quam restringens esuriam.

Martinus eo tempore Romæ, Remaclus Traiecti verbo & opere in sacerdotali cura pernegilabant; Trudo in Hasbania prima pietatis tyrocinia exercebat. Horum accensa virtutibus, per momenta aut patriam deferere, aut eremum inuolare desiderabat. Et sane Paulos & Antonios semper habens præ oculis, sola & incommutata pene inuaserat solitudinem, si non aut etas, aut quos pascere pauperum cura pedem eius tenuissent. Quorum enim cellas non intrauit, quorum pedes ipsa non lauit? Mira intentio, & difficilis in hoc tali sexu fortitudo. Forma supra hominem angustiore, & reliquis omnibus quadam maiestate decoris excellentibus, ornatum suum ipsa reprehendere, & vili aliquo pallio totum corpus suum obtegere; vt qui eam vidisset, non ipsam sed vltimam crederet ancillarum.

Ocium

Ocium labore carum humanum modum

Veruntamen quærat, totum in itinere que abneget & reliqua agitare; actandis, inuitis paratibus ab inhabitantibus inuadit, erectoque dicitur, & pugnatum & vltima hominem batur contubernium alterum corum pauperum. Vxoribus genus cohabitatio putares illum illum & locus stultiorum scendi gregis, non scencia nunquam daretur, sed peregrinaretur.

Puer officialis in inuentibus tenebris potos prosequitur septimum sylvam horrore medias ne calicum inperne cantum exaudire quid rei portendebat. Ab lata virginem reportatorum soleret fratesbyterum, non adit. Ibi solo recantibus immurmurata dulcedine per nulla non die eorum orationum munus

RGINIS; EX

it. Floruit, vt

ape; qui cla-

C. Bar.)

m stirpe, quam
genita, suis ipsa
uitauit, ornaui-
tior fuit, quanto
lentia & virtutis
erit annis pa-
tanta apud eos
rentes de conti-
Ab hinc spreis
tis, paradisi
ans & recubans,
nam restringens

maclus Traiecti
gilabant; Trudo
erecebat. Ho-
ta aut patriam
rabat. Et sane
oculis, sola &
si non aut eas,
am eius tenuis-
quorum pedes
in hoc tali se-
angustiore, &
cotis excellen-
, & vili aliquo
vt qui cam vi-
et ancillarum.
Ocium

Ocium labore castigabat manuum; vigilis dedita ultra
humanum modum.

Veruntamen quamuis omnia iam pro Christoreli-
querat, totum in frustra reputans, si non seipsam quo-
que abneget & relinquat, rursus noua de eremo consi-
lia agitare; ac tandem expansis omnibus nauigij sui ve-
lis, inuitis patribus, reclamante familia, saltum, quem
ab inhabitantium belluarum feritate. Belluam vocant,
inuadit, erectoque propria manu breui tugurio, ingre-
ditur, & pugnat cum diabolo, nescio quæ diuiniora
& ultra hominem pugnae genera aggreditur. Gloria-
batur contubernalem se factam Eliæ & Ioannis, quo-
rum alterum corui, alterum mel syluestre & locusta
pauerunt. Virorum & aprorum, cæterorumque id
genus cohabitationes, tanta securitate ridebat, vt
parares illum illud Iob dicere: Frater fui draconum,
& socius struthionum. Habebat tamen & curam pa-
scendi gregis, non vt esca carnum, cuius ab adole-
scentia nunquam vel tenuem gustum attigerat, dele-
ctaretur, sed peregrinis & hospitiis receptis vt solatia-
retur.

Puer officialis in pascendo pecore dum occupatur, Pastor por-
tinentibus tenebris, ingruente nocte dum per aua
porcos prosequitur, sano quodam errore in densam
septem syluam impegit. Ibi dum per uigil non sine
horrore medias noctis agit excubias, super hunc lo-
cum calicum inprimis vidit lumen, postea cum lumi-
ne cantum exaudit angelicum. Stupebat seipsum, &
quid rei portenderet maiestas, tremulis motibus expe-
ctabat. Ablata visione, die reddita, miraculum ad
virginem reportat. Illa nihil mota, vipote quæ ange-
lorum soleret frequentibus uti colloquiis, accersit
presbyterum, nomine Sigemarum, cumque illo locum
adit. Ibi solo recubans, nescio quæ mystica diuinis
auribus immurmurabat, cum ecce voces angelicæ
solita dulcedine præsentis insonuere. Ex hinc cum
nulla non die eandem locum reuiceret, debitaque illic
orationum munia persolueret, quadam nocte subito

Petit de-
sertum lo-
cum, Bel-
luam indi-
gitatum.
3. Reg 17.
Matth. 3.
Iob 30.
Perpetuo
abstinet à
carnibus.

corum vi-
sionem sua
Virginis re-
uelat.

*Crux ad
eam cali-
cū defer-
tur.*

*Signa Cru-
cis in lapi-
de manent*

*Suis mani-
bus templi
structurā
molitur.*

*Huius Vita
habetur 17.
Septemb.*

*Multa ad
eam & Vir-
gines, &
Vidua con-
fluit
Quæ prius
Bellua,
nunc Bely-
sia dicitur.*

perfectis cœlis, comitante lumine, mirifici operis
Crux delabatur & Landradæ, quæ iam mundo crucifi-
xa erat, velut pro munere super contiguum lapidem
deponitur. Distant adhuc non languidæ fidei certa
monumenta. Sicut enim mollis cera, impressam sigilli
imaginem recipit, & repræsentat, ita durissimus ta-
pis adhuc nobis eiusdem Crucis totam impressionem
integre demonstrat. Vox interim administratorij
spiritus audita est: Accipe Landrada hoc ab im-
mortalisponsio charitatis pignus, ipse tibi Crucis mi-
rit sponsalia, qui in Cruce moriens, restauravit o-
mnia.

Virgo Dei tali gaudio munere, sextis & ætatis obli-
ta, propriis manibus negotium, quod non poterat,
aggreditur, vepres & spinas extirpare, humum sarrire,
ecclesiam in honore Virginis matris moliri: Denique
lapides effodere, & comportare, lineam ducere, funda-
menta iacere, & in loco sibi destinatæ Crucis, propriis
manibus altare, quod adhuc perdurat, collocare. Ad-
fuit indefessæ laboratrici suæ manus omnipotentis,
usque ad consummationem perfecti operis. Tunc vero
Lambertum Episcopum, postea Christi martyrem,
evocat, & novæ Ecclesiæ consecrationem cum reli-
quiarum impositione ex voto impetrat. Ex hinc iam
crescente religione, & diffuso vnguentorum Christi
odore, populus Dei spectra cremi austeritate, velut ad
plantaria conuolabant paradisi. Virgines ad centesi-
mum, viduæ ad sexagesimum quotidie colligebantur
fructum.

Hactali virginum militia, breui locus adeo adole-
uit, ut non amplius, à belluis Bellua, sed Belysia, id
est, bene-Elysia, vocari cœperit. Siue enim nemorosam
iucunditatem, siue fluminum aut fontium irriguam
species vbertatem, apum quoque & mellis ceream sua-
uitatem, addita incolarum Christiana religione, pa-
rum est quod dubites de Elysia beatitudine. Tanti igitur
dux sexmine facti, in cuius ore pallor ex jejuniis,
cice-

VI
e lemosyna in
modestia in prop
& sermo sale con
virtutis perfectior
carnis & spiritus
quo ipsam, quod
& similia, quæ li
do otisigne deco
precandi studio ro
& sanguine exha
grauit. Vocauerat
vi vltimum illu
seramens mun
tenebris lassos ar
pere sanctissime
state semivigila
quem Crucis su
laret.
Lambertus in
visus, festinato
visionis exponit
ginis eam volu
vniuersi ne dum
pediunt impug
uitate, in Eccle
nes Lambertus
dictoque sibi ip
demum exacto
tatem clarius, in
clamatur ab om
aspera rumbat
corporis local
las antistes in E
demulcens, pop
ibidemq; suæ v
gia, effossa h
puago transue

mirifici operis
mundo crucifi-
guum lapidem
utque fidei certa
impressam figilli
a durissimus sa-
m impressionem
admiratorij
hoc ab im-
tibi Crucis mit-
restitaurat o-

s & atatis obli-
d non poterat,
numum fatire,
oliti: Denique
ducere, funda-
Crucis, propriis
collocare. Ad-
omnipotentis,
eris. Tunc vero
fuit martyrem,
nem cum reli-
Ex hinc iam
torum Christi
tate, velut ad
nes ad contesi-
colligebantur

as adeo adole-
ed Belysia, id
n memorosam
um iriguam
cream sua-
eligionē, pa-
c. Tanti igi-
ex ieiunio,
cicc-

elemosyna in pauperes, constantia in aduersis,
modestia in prosperis, iuge obsequium erga omnes,
& sermo sale conditus, Christi ancillas ad omnem
virtutis perfectionem mire accendebant, post longam
carnis & spiritus luctam, in lesu ægitudinis incidit in
quo ipsum, quodcumque illud esset, scennu & stipula
& similia, quæ liberum exitum impedire solent, iugi
do' otisigne decoquebat. Tandem cum nihil de assiduo
precandi studio remitteret, medullitus depasta, carne
& sanguine exhausta, e corporis vinculis ad caelos mi-
grauit. Vocauerat quidem illa Lambertum antecessorem,
ut vltimum illum vitæ acti suis sermonibus & diuinis
sacramentis muniret, sed dum ille eundo ingruentibus
tenebris lassos artus humi deponit, virgo iam vitæ mu-
pere sanctissime perfuncta, venerabili quadam maie-
state semiuigilanti apparuit, monuitque, ut in loco
quem Crucis fulgore designatum videbat, ossa tumu-
laret.

Lambertus iucunda illa virginis demonstratione ga-
uisus, festinato & præter vires cursu Belysiam delatus, sua locum.
visionis exponit senem, locum sepulturæ, designat, vir-
ginis eam voluntatem esse sanctæ confirmat. At mox
vniuersi ne dum petorantem clamore tumultuario im-
pediunt impugnantque, & nequicquam obtestante an-
tiste, in Ecclesia corpus virginis sepeliunt. Nihilomi-
nes Lambertus pristinam sollicitudinem conseruat, in-
dictoque sibi ipsi ieiunio, preces multiplicat, ac triduo
demum exacto pro concione declamat, ut Dei volun-
tatem clarius, inspecta virginis tumba, explorent. Ac-
clamatur ab omnibus, pedibus eunt in sententiam; &
aperita tumba, non modo corpus, sed neque ipse reperitur
corporis locus. Expallent tacito murmure ceteri; so-
lus autistes in Dei benignitate exultans, filiosq; paternæ
demulcens, populum VV. merishouum secum abducit,
ibidemque suæ visionis & ostensæ Crucis relegens vesti-
gia, effossa humo, virginis glebam cum ipso sarco-
phago transfecit, tam demonstrat, eo ordine, ac decenti
reue-

*Migratio
cælum.*

*Landrada
in visione
S. Lamberti
to apparet,
et indicat
ei sepulturam*

*Sepelitur
ad votum
populi in
Ecclesia*

*Corpus
eius trans-
latum per
angelos.*

108 VITA S. DISIBODI EPISCOPI

*Ad tumu-
lum eius
crebra mi-
racula.*

reuerentia locatam, ut angelorum haud dubie ministe-
rio id factum esse cuncti acclamarent. Post huius ange-
licae sepulturae indicium, tanta se illic vberitate diffudit
caeleste beneficium, ut vix vsquam copiosius effluxe-
rit diuini muneris stillicidium. Anno deinde partæ sa-
lutis 980. cum SS. Landoaldi & Adriani martyris ac
Sociorum sacris reliquiis, ad D. Bauonis Ecclesiam
Gandanum est translatus.

*Ioan. Mo-
lan in An-
not. Mart.
Vsuardi.*

VITA S. DISIBODI EPISCOPI ET
Confessoris; Ex ea quæ est à S. Hildegarde Abbatissa
Bingensi conscripta Anno Christi 1170. Claruit paulo
post obitum S. Benedicti Abbatis: qui contigit
circa annum Domini (iuxta C. Ba-

ron. Tom. 7. An-
nal.) 544.

*S. Iulij.
Patria
eius.*

*Primordia
eius.*

*Fuit sacer-
dos.*

Beatus Disibodus præclaris in Hibernia ortus na-
tibus, iam puer docilis, literis & liberalibus di-
sciplinis imbuedus, piis præceptoribus à parentibus
est commendatus. Et quidem agente Dei gratia, quæ
ab eisdem tradebantur, capaci ingenio memoriæ affi-
gebat. Porro indies proficiens, & tum ætate, tum san-
ctitate cretens, à studio literarum ad studium bono-
rum operum progrediebatur; precibus & eleemosynis
vacans; ita ut quicquid de Deo auditione accipere aut
discendo consequi posset, illud multa auiditate com-
pletteretur. Denique per gradus virtutum, & æta-
tis incrementa singulis iniatus sacris ordinibus,
eum trigessimum ageret annum, presbyter ordinatus
est.

Eam autem dignitatem cum Dei timore acceptam,
tantis virtutum ornamentis decorauit, ut omnibus
Deum amantibus cumprimis gratus & charus esset:
unde eius regionis Antistite feliciter demortuo, ab eis-
dem magna animorum consensione in Pontificem ele-
ctus

ctus est. Cum autem
recipere, ille pro si-
re, & quæ potuit vi-
dem prævalentibus
maleuolisque frus-
tratus locatus est. Tu-
cere, omnesque qui
se diuini mandati
ab infantia sancti-
tudo patefecit.
que exempla patrum
quidam propter vir-
tutem, arctis que
batur. Alij vero qui
salutis contemne-
bat. At ille paucos eo-
rum quodiam affligebat
num pronuntia-

Eadem quoque
gna lachryma in te-
nouum testamen-
negantibus; alijs
ad iudicium se-
simum prolabantur
et, sed instat pec-
alis denique mo-
rentibus propter
facere studere bu-
babylonice consti-
fracto animo op-
iniurias patiente-
dere magis opta-
suffragari. Vnde
animo exactos,
litque eis assen-
mum coacto ag-
timelis exturbat.
Et ille quidem

dicie ministe-
 ost huius ange-
 berate diffudit
 piofus effluxit
 inde paræ sa-
 ni martyris ac
 bonis Ecclesiam

de Abbatis
 Clauit paulo
 ui contigit
 Ba-

alia ortus na-
 beralibus ai-
 à parentibus
 i gita, quæ
 memorie affi-
 are, tum san-
 didium bono-
 elempsynis
 accipere aut
 ditate com-
 m, & ata-
 ordinibus,
 ex ordinatus

acceptam,
 r omnibus
 arus esset:
 wo, ab eis-
 tificem ele-
 ctus

ctus est. Cum autem cogerent eum Episcopi onus in se recipere, ille pro singulari modestia indignum se clamaré, & quæ potuit vi manus ac pedes retrahere; at illis tãdem prævalentibus diuina dispositione etiam inuitus, maleuolisque frustra obstrepentibus in sede pontificali collocatus est. Tum vero Dei iustitiam prædicare & docere, omnesq; quos potuit sedulo adhortari, quatenus se diuinitus mandatis morigeros præberet; sicque quod ab infantia sancti spiritus gratia perfusus fuerit iã etuctando patefecit. Sanctorum virtutum optima quæque exempla paternò affectu in se illis præbatur; & alii quidè propter virtutes quas in eo cernebant, amabant eum, arrectisque cordis aurib; doctrinam eius excipiebant. Alij vero qui diuini erant timoris expertes, monita salutis contemnebant multisq; iniuriis illum afficiebant. At ille paucos eosque fideles sibi adiungens, cor suum quotidie affligebat: & tribulationem suam ante dominum pronuntiabat.

Eadem quoque tempestate ingens schisma & magna ladicria in tota illa regione extiteré: alijs vetus & nouum testamentum oppugnantibus, Christumq; abnegantibus; alijs hæreses complectentibus; plarisque ad iudaismum se conferentibus; nonnullis in ethnicismum prolabantibus; quibusdam non vt homines decet, sed instar pecudum, turpiter vitare appetentibus; alijs denique morum quandam disciplinam præ se ferentibus propter humanitatem; sed tamen nihil boni facere studentibus. His vero tam scedis erroribus & babylonicæ confusione beatus Disibodus se virili & in fracto animo opponens, multa opprobria, multasque iniurias patienter tulit; ipsam quoque vitam profundere magis optans, quam tam absurdæ & nefariis rebus suffragari. Vnde post aliquot annos in tot malis æquo animo exactos, errorum architecti & patroni, populusque eis assentiens, post varias tentas infidias decumum coacto agmine, e sede sua multis affectum contumeliis exturbauerunt.

Et ille quidem Deo malens in quiete seruire, quam sine

*Creatur
 Episcopus.*

*Qual ter
 in Episco-
 patu vixen-
 rit.*

Psal. 141.

*Schismata
 & mortes
 corrupti
 in Hiber-
 nia.*

*Pellitur è
 sede sua.*

110 VITA S. DISIBODI EPISCOPI

sine fructu diutius apud illos herere, paucis sibi adiun-
ctis religionis viris, sedem illam, quam annis decem
strenue admodum & pie gubernarat, patriam quoque
ipsam & res suas omnes Christi amore reliquit; dicens
neque sibi neque aliis prodesse, si illic velit morari,
ubi usque deo incredulitas, perfidia, & pertinax in-
creuerit iniquitas. Cum autem ex Hybernia egressus
esset multis peragratiss regionibus, & locis non paucis
accurate exploratis, ubi animam suam posset inuenire re-
quiem, tandem in Alemaniam peruenit, ubi in durum
sane & ferum populum incidit; at tamen fessus ali-
quandiu pedem illuc fixit, gentique illi haud conte-
mendo cum fructu verba salutis & sanctitatis exem-
pla proposuit.

*In Alema-
niam ve-
nit.*

*Eius vita
exlat 21.
Martij.*

*Fluminis
Glauu.*

Interim gratissima beati Benedicti, non ita pridem
vita functi, & religionis monastica ab illo instituta fa-
ma, ad eum perlata est: unde plurimum gauisus, opta-
bat sibi aliquot eiusdem religionis viros adiungere
socios. Itaque concepta bona ipse desiderii sui quando-
que celestis gratia ope complendi, ubi de hominibus
ad Rhenum degentibus percepit, duos quidem & as-
peros illos esse, sed tamen Ecclesiasticam religionem
deuotione colere, properare ad Rhenum tendit iter, a quo
inde deflebens & per aua quaque ingrediens, ad flu-
uium quem Glauu vocant, peruenit; quo transmissio,
montem excelsum & syuigeram conspicatus, in eum
post decem peregrinationis suae annos ascendit. Quem
circumquaque perlustrans, cunctaque eius latera ac-
curate inspiciebat, amoenitas illius magis ac magis cum
incitauit, ut illic euperet sedem figere. Ascensus siqui-
dem arduus, difficilem praebet aduentantibus accessum;
& rituali ex viarum eius parte manantes, corpori-
bus magnam afferunt refocillationem. Fusa igitur ad
Deum precatone, in montis descensu ad orientem
propterea quod compendium sibi habitationem designa-
uit, vitaeque institutum, quod diu concupierat stre-
nuè inchoans, orando, vigilando, ieiunando dare &
aspere solitariam illuc vitam duxit; quam socii eius im-
pigre

*Ducti aspe-
ram & so-*

pigre imitantes, si-
procul ab inuicem
aliquandiu radice
rent.

Coeperit porro
puli, venationis, p-
narium causa locu-
nite. Iam enim ru-
quendam homine
eo aduenisse. Qu-
ad eum accedebat
mones conferebat
sermones & adho-
bat, ij res corpori
eius saepe suppedi-
& egenos collige-
superesset, illi sicut
tinebat, Adamu
tonium, Macariu
victu fuisse cont-
emplis, corpori
permitteret: ne
Quanto autem m-
illum Deus copio-
cula quoque eum
teadebat.

Per multi signi-
les, per eius meri-
& ceteri, claudij,
fama sanctitatis
Principes & nobil-
quo eius regionis
bus finibus eius
Glauu in longum
runt, ut pijs homi-
necessaria affatim
cepto vir sanctus
tum quae erat plu-

pigre imitantes, singuli sibi construere habitacula, ^{litariarum} ^{vitam in} ^{monte ex-} ^{celso.}
 procul ab invicem distantia. Sustainabantur autem
 aliquandiu radicibus herbarum: cum aliis eis care-

Coepere porro post aliqua temporis spatia in po-
 puli, venationis, piscationis, aliarumque rerum necessa-
 riarum causa locum illum frequentantis, notitiam ve-
 nire. Iam enim rumor sparsus erat in vulgum, sanctum
 quendam hominem cum aliquot sociis a Deo missum
 eo aduenisse. Quod cum plerisque admirationi esset,
 ad eum accedebant, & de rebus vtilibus cum illo ser-
 mones conferebant. Unde factum est, ut quibus ille
 sermones & adhortationes insufficientis vite prome-
 bat, ij res corpori sustentando necessarias ei & sociis
 eius saepe suppeditarent. Ille vero cum suis pauperes ^{Bimignos}
 & egenos colligans, quicquid de victu quotidianò ^{est paupo-}
 superesset, illis distribuebat. Semper enim memoria re-^{ribus.}
 tinebat, Adamum de cibo peris se; attendebatque An-
 tonium, Macarium, & eis similes patres, herbis aspero
 victu fuisse contentos, ut eorum confirmatur ex-
 emplis, corpori suo molles & delicatos cibos non
 permitteret: ne ab antiquo serpente deciperetur.
 Quanto autem magis affligebat carnem suam, tanto
 illum Deus copiosiori augebat gratia sua, & per mira-
 cula quoque eum celebrem, cunctisque manifestum
 reddebat.

Per multi siquidem ad eum adducti infirmi & debi-
 les, per eius merita diuinitus repente curati sunt, sed
 & cæci, claudi, demoniaci & leprosi non pauci. Unde ^{Multa opo-}
 fama sanctitatis eius per totam regionem volitante, ^{ratur mi-}
 Principes & nobiles, opulenti que homines, cum reli-^{racula.}
 quo eius regionis populo, montem illum cum omni-
 bus finibus eius ultra decurrentes fluvios Naham &
 Glau in longum & latum, ei & posteris eius dona-
 runt, ut piis hominibus illic congregatis vite degenda
 necessaria affatim suppetere. Eo autem munere ac-
 cepto vir sanctus multum extimuit, recordatus malo-
 rum quæ erat plurima perpeffus in Episcopatu; Ac-
 xisque

xisque genibus Dominam orauit, vt oblatio illa ad fructum & profectum animarum Spiritus sancti operatione cederet, deinde omne animi sui studium & voluntatem ad vitam & doctrinam S. Benedicti cooperare spiritu sancto appulit, & ad longinqua loca, vbi ea institutio religiose & sancte colebatur nuntios misit: supplices preces offerens, vt quidam ad ipsum venirent vineam Domini Sabaoth iuxta regulam Beati Benedicti plantaturi.

*Multos ad
se adducit
Benedicti.
nos.*

Complurimis igitur eius ordinis viris religiosis ad se allectis, eis Oratorium & congrua domicilia in montis supercilio propter difficilem & arduum accessum contra Orientem construenda curauit; ne aduentantis populi strepitu interturbarentur, & feruor atque rigor instituti, quotidiana eo confluentiū visitatione dissolueretur & enervaretur. Ipse vero solitarius permansit in domicilio & oratorio illo, in montis descensu ad Orientem extructo, vt ad occurrentia omnia paratus esset, & superuenientibus pro cuiusq; ratione & conditione opportuna posset dare responsa. Et quidē ea fratrum congregatio, tam pietate erga Deum quam habitatorum numero crescebat, cunctaque agenda & habenda imperio S. Disibodi subiacebant: communisque ab illis vita secundum B. Benedicti institutionem exercebatur. Atque hac ratione effectum est, vt per multas prouincias insignium virtutum eorum fama sparsa sit, compluresque ad eos venerint, consilia & auxilia animarum saluti opportuna ab eis expetentes: prædicaque & facultates suas Deo & B. Disibodo hilari mente offerentes.

*Vera eius
humilitas.*

Porro vir sanctus diuina mysteria ab eo tempore, quo è sede sua eiectus est, vsque ad vitæ finem, non vt Antistes, sed vt pauper presbyter celebravit, nihil prorsus ea ex remotionis accipiens, sed potius animo exultans, Christi passionem imitando. Cæterum cum iam triginta annis ibidem Deo fideliter seruauisset, ac fratribus suis verbis & exemplis egregie præfuisse, plus labore quam senio exhaustis corporis viribus, agrotare cepit.

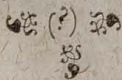
oblatio illa ad
ritus sancti ope-
ritudium & vo-
Benedicti coope-
ingua loca, ubi ca-
nuntios misit:
ad ipsum venirent
nam Beati Bene-

ritus religiosi ad
rura domicilia in
& arduum acces-
suerant; ne aduen-
& feruor atque ti-
rificatione dis-
turbatus perman-
entis descensu ad
omnia paratus
ratione & con-
a. Et quidē ea fra-
m quam habita-
genda & haberi-
communis ab
ationem exerce-
, ut per multas
fama sparsa sit,
& auxilia ani-
mantes: prædiage
lulari mente of-

eo tempore,
& finem, non ut
aut, nihil pror-
us animo exul-
terium cum iam
uisset, ac fratri-
uisset, plus la-
bus, agrotare
cepit.

cepit. Conuocata igitur sancta congregatione, instan-
tia mala & prospera, imminentemque à corpore mi-
grationem suam, spiritu prophetico prædixit, successo-
remque designauit: omnia quæ eius loci erant illi com-
mittens. Locum quoque sepulturæ suæ illis ostendit,
cum lachrymis & gemitibus eos orans, ne in sublimi
aliquo loco, sed in humili oratorii ipsius umbraculo
ipsum humarent. Et quidem fratres magno dolore af-
fecti, tantique Patris amissionem lugubri voce deplo-
rantes, polliciti sunt se id curaturos. Atque ita post mul-
tos exantlatos labores, post multas toleratas cruces &
afflictiones, anno ætatis suæ 81. diem obiit extremum:
Christo redemptori, cui fideliter seruierat, spiritum
reddens.

Sacrum autem eius corpus fuit ingenti omnium lu-
cto, copiosis magne funus cohonestantium multitu-
dine, in exiguo sui oratorii, ut uiuens petierat, umbra-
culo tumulatum: suauissimo omnium naribus cen-
balami, myrrhæ & thuris odore perfusus: quæ miræ
suauitatis fragrantia ad tricesimum usque diem apud
eius sepulchrum perdurauit: ubi & multa sunt diuini-
tatis edita miracula. Septem dæmoniaci liberati; tri-
ginta claudi; multi cæci & surdi; compluresque alij,
uarijs pressi morbis, ad contactum tumuli eius, præ-
stante Domino, curati sunt. Inde vero multo post tem-
pore, magna cum ueneratione assentiente & præsentem
Bonifacio Antistite Moguntinensi, in Ecclesiam Mo-
nasterij translatum & in sarcophago honorifice
repositum; fuit veterum miraculorum
reiteratione, denuo diuinitus glo-
rificatum.

H

VITA

*Migret feli-
tos exantlatos labores
& ceter è vita*

*Insignia
miracula
ad tumu-
lum eius.*

*Eius vita
habetur
14. Maij.
Translatio
reliquiarū
S. Disibodi.*

C. Baron.
in notat.
mar. Rom.
6. Tom. 2.
Annal.

VITA ET MARTYRIVM SANCTI CY-
rilli Episcopi Cretensis; Ex ea qua optima fide extat,
apud V. P. Laurentium Surium. Passus est sub De-
do Imperatore; cuius persecutio in Christia-
nos serbuit Anno Domi-
ni 253.

9. Iulij.
Adbuc
puer pra-
clara de se
dat exem-
pla.
Fit Episco-
pus.
Compre-
henditur
à Duce
Lucio &
flammis
damnatur.

SANCTUS CYRILLUS, cuius fides apud Deum probatissi-
ma est, ab ipsis pueritiae annis adeo pietatis delecta-
batur operibus, ut ubicunque pium aliquem fidelium
coetum cōuenire nouerat, ad eum, relictis parentibus,
continuo migraret. Cū autem hoc modo & fidei &
pietatis studijs egregie imbutus, ad aetatem legitimam
peruenisset, mox apud Cretenses antistitis honore dec-
oratus, in eo munere annos quinquaginta, summa
cum opinione sanctitatis perseuerauit. Iamque de uera
aetate vir (annum enim quartum & octogesimum age-
bat) à Lucio Duce comprehensus, dijs sacrificare
iussus est. Sed vir beatissimus, qui multos ab errore
reuocauerat, os Ducis diuinis scripturis, populo Chri-
stiano ob id ipsum minime exultante, ita compressit,
ut homo impudens à verbis in furorem conuersus, flam-
mis eum viuum damnaret.

Ignis nihil
S. Virum
ladio.

Tum vero sanctus gaudens psallensque ad rogam
perductus, mox in medium coniectus est. Et qui-
dem ignis flamma, horribili spectaculo ad sydera
tendente, ligna omnia in cineres redigebat, & fide-
les, ut sancti ossa colligerent, expectabant; cū
ecce vir beatus expansis in caelum manibus illatus
conspicitur. Eo signo increduli stupore correpti ad
Ducem abeunt, nunciantque virum venerabilem ab
igne nihil perperam. Dux summo opere admirans,
iussit sanctum adduci; quem ut sanum & incolumem
vidit, collaudato Christianorum Deo, demum
illum abire praecipit. Non cessabat autem Christi
seruus alios ab errore, propositis amplissimis regni
caelo-

caelorum promissis con-
tere, sereno assiduo
quod à Domini pal-
petum euasisset. In-
lij incumbere, &
doctrina illius cupid-
quis, ac nouo quoti-
triplicabat. Quare a-
prouocatus, se psum-
eam gladio ab ignis i-
ser. Alteram igitur i-
gladio illum feriri iuss-
sed vitro caput victor-
tutis adeptus; sexti-
tatore, & Lucio Duce
SV CHRISTO, ca-
men.

MARTYRIVM
M; Ex eo quod V. P.
monumentis eru-
253. Diuini

SANCTA ANATOLIA CIL-
licia, & dienocteg-
tione exilij sui labores
dus, nihil hilarius vi-
qui erat consularis pro-
bolo veratum elamar-
Interca Diodoro; h-
per lucos & templam
Anatoliae vicinum; n-
etuerat, ante oranti-
ens: Tu es, quae me-
Porro S. Anatolia ex

ANCTI CY-
prima fide extat,
passus est sub De-
in Christi-
i-

Deum probatissi-
o pietatis delecta-
aliquem fidelium
elictis parentibus,
modo & fidei &
erem legitimam
istis honore de-
quaginta, summa
lamque deuera
etogehum age-
diss facificare
multos ab errore
tis, populo Chri-
ita compreiserit,
conuersus, flam-

enque ad rogam
ctus est. Et qui-
taculo ad sidera
digeat, & fide-
pectabant; cum
manibus illius
opore correpti ad
venerabilem ab
opere admirans,
anum & incolu-
am Deo, demum
at autem Christi
amplissimis regni
celo-

celorum promissionibus, ad viam veritatis tradu-
cere, se vero assiduo lachrymarum imbre deplorare;
quod à Domini passione alienus, flammarum im-
petum euasisset. Interim strenue in opus Euange-
lij incumberebat, & ingentem populi multitudinem
doctrinae illius cupidissimum, sacris lustrabat a-
quis, ac nouo quotidie sortu Christi Ecclesiam mul-
tiplicabat. Quare ad Ducem delata, eaque ad iram
prouocatus, se ipsum dementiae arguebat; quod suo
eum gladio ab ignis incendio ereptum non confodis-
set. Alteram igitur in eum sententiam pronuncians:
gladio illum ferit iussit. Nec subterfegit vir sanctus,
sed vitro caput Licitori offerens, palmam martyri-
ae est adeptus; sexto Idus Iulii, sub Decio Impe-
ratore, & Lucio Duce; regnante Domino nostro Ie-
su CHRISTO, cui gloria in secula sempiterna. A-
men.

MARTYRIUM S. ANATOLIAE VIRGI-
nis; Ex eo quod V. P. Laurentius Surius ex antiquis
monumentis eruit. Passa est anno Domini
253. Diocli Imperat. 1. sede va-
cante.

C. Baron.
Tom. 2.
Annal.
Et in not.
mar. Rom.

S. Sancta Anatolia cum se ieiuniis & precibus macera-
ret, & dienoctique diuinarum rerum commenta-
tione exili sui labores ita mitigaret, vt nihil ea iucun-
dus, nihil hilarius viueret, contigit filium Diodori,
qui erat consularis prouinciae, Anianum nomine, à Dia-
bolo vexatum clamare: Domina Anatolia, incendis me.
Inter ea Diodoro, homine cum primis pagano, cum
per lucos & templa mittente, venit ille ad lucum S.
Anatoliae vicinum; ruptisque catenis, quibus constri-
ctus erat, ante orantis Anatoliae pedes se abiecit, di-
cens: Tu es, quae me flammis orationum tuae exuris.
Porro S. Anatolia exuffans in eum, vno verbo da-
monem expellit.

H 2

monem

monem ab homine expulit, sanumque ad parentes remisit. Qui, viso filio ab Anatolia præter spem ita subito curato, tanta sunt repleti exultatione, vt assumpta ingenti pecuniæ vi ad virginem abirent, eamque gratitudinis ergo, reuerenter offerrent. At virgo accepta voluntate, pecunias pauperibus Christianis distribui iussit: illos vero ad Christiana suscipienda sacra instantè est hortata.

*Morbidos
multos sa-
nat.*

Inde virginis fama miro omnium sermone celebrata, totam Piceni provinciam peruagata est; adeo vt plurimi varijs morbis oppressi, demonijs vexati, & medicorum ope destituti, ad eam sanitatis adipiscendæ causa confugerent, certamque salutem domum reportarent. Ea res cum grauiter templorum Pontifices offenderet, suggerunt Decio, vt eam, pestem & exitium dijs patrijs molientem, interficiat. Fuit continuo Faustianus id negocij datum; qui eam ad * Thuriensem

* Tioram.

*Dire cruci-
ciatur.*

*Serpens ni-
hil ei nocet*

ciuitatem perducì, ibidemque in secretario ipsius diuersis plagarum generibus vexari, ac deinde in eculeo suspensam, lampadibus aduri iussit. Sed cum ea cruciamenta virgo Christi despiceret, iudicemque ni respiceret, perpetuis ignibus cruciandum diceret, Faustianus, vocato ad se Marso, qui Audax dicebatur, propositis muneribus hortatus est, vt eam in cubiculo inclusam serpentum moribus dilaceraret. Marsus facile assensus, vt artem suam vendicaret, vnico serpente negocium suscepit. Cum ergo tota nocte angusto in cubiculo virgo cum serpente conelusa esset, hymnis, & psalmis, & orationibus, bestiam ita edomuit, vt nihil eo quidquam mansuetius appareret. Mane facto, Marsus aperto cubiculo cum pedem inferre vellet, serpens suis eum amplexibus circumdans, in magnum vitæ periculum prostrauit; deuorassetque protinus, nisi Anatolia comprehensum manu sua serpentem abire in locum suum præcepisset: quod ille mox cum summa mansuetudine fecit. Quo viso, Audax Marsus Christum verum Deum confessus est.

Faustianus interim sua spe & expectatione fraudatus,

1
datus, vt cognoui-
ri, n. mio favore acce-
tandem studio Anat-
capite damnavit. Por-
nem manibus, gladi-
tero latere in sinistru
ij: triumpho ad Chr

MARTYRVM

septem filiorum eius;

videtur) conscrip-

175. Soteris

ext at

Cum * Antonini
cificum exorta
vna interceione per
Felicitas illustri adm
omnes fidei cultores
splendore fulgebat,
res suas nefandumque
um consistere posse
moribus ornata vidit
que tam seculo inter
Christiane religion
seebant per illam quo
studium maxima cap
lorum sacrifici inuic
tonno Reipublicæ
ture Felicitatem cau
Antoninus ea deu
Vitis Publio vitæ ne
Et simam tradit, vt e
placaret.

Igitur Publius, ne
do cum alioquo ad f

que ad parentes re-
ter spem ita subito
et, vt assumpta in-
eamque gratitu-
virgo accepta vo-
tantis distribui ius-
sunda sacra instantet

datus, vt cognouit Marsum insuper Christum confite-
ri, n. mio furore accensus carceri cum mancipauit, ac
tandem studio Anatoliæ Christianis sacris initiatum
capite damnauit. Porro sancta virgo, extensis ad oratio-
nem manibus, gladio ita transuerberata est, vt à dex-
tero latere in sinistram vsque confossa, glorioso marty-
rii triumpho ad Christum migrarit.

Magus cre-
dit, & ca-
pite caesi-
tur.

S. Anato-
lia conso-
ditur.

sermone celebra-
gata est; adeo vt
monij verati, &
tatis adipiscendæ
em domum repor-
rum Pontifices of-
pestem & exitium
uit continuo Fau-
ad * Thuriensem
cretario ipsius di-
e deinde in euleo
Sed cum ea cru-
dicemque nireli-
um diceret, Fau-
Andax dicebatur;
vt eam in cubiculo
eraret. Marfus fa-
ret, vni co serpente
nocte angustio in-
sa esset, hymnis, &
domuit, vt nihil eo
ane facto, Marfus
vellet, seipens suis
ognum vitæ pericu-
pulis, nisi Anatolia
m abire in locum
summa manue-
Christum verum

MARTYRIVM SS. FELICITATIS ET C. Baron.
Septem filiorum eius; ab Ecclesia Romana Notariis (vt
videtur) conscriptum. Passi sunt anno Christi
175. Soteris Papa primo. Ex eo quod
extat apud V. P. Laurent.

Surium.

Cum * Antonini Imperatoris tempore, ingens Pon-
tificum exorta seditio Christianam religionem * Marci
vna internecione penitus delendam esse conclamaret, Aurelii,
Felicitas illustri admodum genere matrona, inter alios
omnes fidei cultores tanto pietatis virtutumque omnium
splendore fulgebat, vt pontifices, illa vna superstiti,
res suas nefandumque dæmoniorum cultum diu sal-
uum consistere posse diffiderent. Erat enim castis adeo
moribus ornata vidua, & orationis studio die noctu-
que tam sedulo intenta, vt cuncti vel solo eius intuitu,
Christianæ religionis amore inflammarentur. Cre-
scebant per illam quotidie Christi præconia, & pietatis
studium maxima capiebat incrementa; prorsus vt ido-
lorum sacrifici inuidia tabescentes, Imperatori An-
tonino Reipublicæ excidium denuntiarent, ni ma-
ture Felicitatem cum filiis, diis sacrificare cogeret.
Antonibus ea denunciatione commotus, Prædicto
Vrbis Publico vitæ necisque potestatem in viduam san-
ctissimam tradit, vt ea ratione offensa Deorum numina
placaret.

10. Iulij.
* Marci
Aurelii,
An. Impe-
rii eius 13.
Egredia ca-
stus S. Fe-
licitatis
Vidua.
Pietas &
religio eius
opera cres-
cit.

xpectatione frau-
datus;

Igitur Publius, ne suo deesse officio videretur, blan-
do cum aliquo ad sacrificium protocauit; inde pos-

118 MARTYRIVM SS. FELICITATIS.

*Vide animi
fortitudi-
nem in vi-
dua.*

*Recluditur
cum septem
filiis.*

*Confortat
filios suos.*

*Alapis ca-
ditur.*

*Ianuarius
filius eius
natus ma-
trina.*

*Felix Se-
cundus fi-
lius.
Philippus
tertius.*

nam atrocitate cum minis proposita, formidine
pectus terrore compere nitebatur. Cui felicitas, Ne
inquit, blandimentis tuis resolui, nec terroribus frang
potero. Quid tu sanctum Spiritum, qui fidelium men-
tes inhabitat, nosque contra aduersos tueretur casus, al-
homine superandum existimas? nihil agis; de illu-
namque protectione secuta, supplicia tua superabo, &
si interfecta fuero; gloriosorem occisa triumphum
reportabo. Publius eam fecundam virtutem admira-
tus, illam cum filiis septem recludi iussit. Alia ve-
dicin foro Martis pro tribunali sedens, productam si-
blandè affatur, Felicitas, miserere quæso filiorum tuo-
rum egregia indoile iuuenum, & noli floridam illam
iniquitatem dementia tua in interitum tradere, Re-
spondit matrona. Misericordia tua impietas, & exhor-
ratio crudelitas est. Et conuersa ad filios, O filij, in-
quit, o chara matris pignora, mentem oculosque ac-
erium erigite, ibi vos expectat Christus cum sanctis
suis. Pugnate pro animabus vestris, & fideles vos in
amore Christi exhibete. Audiens hæc Publius, iussi-
eam alapis cædi, dicens; Itanè me præsentem, ista moni-
ta dare audes, ut spem dominorum nostrorum iussis
in perniciem spontanei ruant? Et statim amora matris
filium eius Ianuarium natu maximum blando ad se
sermone vocauit, multaque hæc contemnenda ob-
tulit, si idolis sacrificare vellent. Sed cum ille munera
rejeceret contemneretque, Publius salmine verborum
minas ingeminans, iuuenem terrere nitebatur. Tum
ille; Quid, inquit, inani verborum strepitu aures meas
obtundas? Ego enim Christi virtute hæc faciliè supera-
bo. Iudex ea contumelia prouocatus, virgis atrociter
casum in carcerem recepit iussit: Inde verò Felicem se-
cundum adduci.

Is pari constantia Iudicis blandicias minasque ex-
cipiens: Tunc, inquit, existimas vel me vel aliquem
fratrum meorum à Domini nostri Iesu Christi amore
auellendum? Hoc audiens Præfectus, isto amore, ut
fisti tertium, nomenque Philippum. Is simili audacia in
Iudi-

Iudicem & inani-
rum est receptus in
Silantius; insigni au-
quem sic Iudex; Vi-
pellima matre, vt
omnes eundemque
Imo si tua tormen-
tum interitum,
Amoto Silano, iussi-
vix dum ex ephebis
iuuenem; adeo vt I-
Iudice, Christum e-
cari sexum; cui dis-
& nequaquam par-
rues Respondit Vi-
Nos quam diu Ch-
tam habemus, n-
circumueniri. Q-
habere propitium
imprudenter mar-
dentiam, dicendiq-
inquit, damon? Cu-
nia sunt, & illi q-
bilis, hoc quoque
ite septimum, au-
ferenda promptissi-
Iudex dixit, Crude-
instituta contemn-
Martialis vero con-
quæ pœnæ idoloru-
saperes. Omnes e-
consententur, sem-
tur. Tunc Publius
clius, gesta omni-
Imperator rer-
eos misit, variis
mus quidem frater
su, præclare in-

posita, semineum
Cui felicitas, Nec
ec terroribus frangi
qui fidelium men-
tos tæret casus, ab
ubil agis; de illis
icia tua superabo, &
occisa triumphum
virtutem admira-
di in se. Alia vero
ens, productam sic
quæso filiorum tuo-
noli floridam illam
ritum tradere. Re-
impieras, & exhor-
ad filios, O filij, in-
entem oculosque ad
Christum cum sanctis
is, & fideles vos in
hæc Publius, iussit
præsentem, ista moni-
m nostrorum iussis,
at ma amoris matre,
tupm blando ad se
contemnenda ob-
ed tū ille munera
salmine verborum
te nitebatur. Tum
treptu aures meas
e hæc facile spera-
us, virgis atrociter
de vero Felicem se-
cias minasque ex-
et me vel alicquem
estū Christi amore
s, isto amoro, ius-
ls simili quædam in
Iudi;

Iudicem & inania deorum simulacra inuectus, ite-
rim est receptus in carcerem. Mor adfuit quartus,
Silanus; insigni animi & corporis robore iuuenis. Ad
quem sic Iudex; Vt video, inquit, convenit vobis cum
pessima matre, vt spretis principum mandatis, vnum
omnes eundemque interitum subeat. Cui Silanus;
Imo si tua tormenta sane puerilia timuerimus, in æter-
num interitum, suppliciaque horrenda incidemus.
Amoto Silano, iussit quintum præsto esse Alexandrum,
vix dum ex ephebis egressum, cana tamen prudentia
iuuenem; adeo vt libere constanterque, mirante etiam
Iudice, Christum confiteretur. Isto amoto, iussit appli-
cari sextum; cui dixit, Forte vel tu vitam amplexaberis,
& nequaquam pari cum reliquis stultitia in perniciem
rues Respondit Vitalis, (hoc namque illi nomen erat)
Nos quam diu Christo per fidem coniuncti sumus, vi-
tam habemus, neque possumus vllis mortis angustiis
circumueniri. Qui vero impuris sacrificijs dæmonem
habere propitium nititur, is sibi sempiternam mortem
imprudenter machinatur. Præfectus eam pueri pru-
dentiam, dicendique libertatem admiratus, Et quid est,
inquit, dæmon? Cui Vitalis, Omnes dii gentium dæmo-
nia sunt, & illi qui ijs diuinos honores tribuunt. Pu-
blius, hoc quoque per contemptum amoro, iussit prod-
ire septimum, animo ad supplicia pro Christi nomine
ferenda promptissimum. Hic Martialis vocabatur; cui
Iudex dixit, Cruditatis fautores effecti, Augustorum
instituta contemnitis, & in vestra pernicie permanetis?
Martialis vero contra exclamans; O, inquit, si nosces
quæ pœnæ idolorum cultoribus constitutæ sunt, aliud
faperes. Omnes enim qui Christum verum Deum non
confitentur, sempiternis gehennæ flammis subicien-
tur. Tunc Publius omnibus iam auditis, & carcere con-
clusus, gesta omnia in scriptis redacta Antonino misit.

Imperator vero Antoninus, diuersos ad Iudices
eos misit, variis exatnificandos supplicijs. Et pri-
mus quidem frater, plumbatis diu grauiturque ca-
sus, præclare in Christi confessione spiritum tradi-
te rificiuntur

*Silanus
quartus.*

*Alexander
quintus.*

*Vitalis
sextus.*

Psalms. 95.

*Septimus
Martialis
puer.*

*A diuersis
iudicibus
variis cru-
ciatibus in-
te rificiuntur*

*Tandem
& mater
decollatur.*

dit. Secundus & tertius, fustibus mactati, egregiam animi constantiam, ad extremum usque vite spiritum, magno fidelium gaudio declararunt. Quartus praecipitio interemptus, ad caelos migravit. Reliqui tres, capitali sententia damnati una cum matre, intrepide ceruices gladio subdiderunt; pia interim genetrice sua pignora ad tam praclarum certamen hortante & confirmante. Quae demum & ipsa, de filiorum iam salute secura, plena gaudio & exultatione in certamen prodit: & gloriosum triumphum simili exitu feliciter compleuit.

*C. Baron.
Annal.
Tom. 1. &
in notat.
mar. Rom.*

MARTYRIVM SS. VIRGINVM RVFF-
sina & Secunda; Ex eo quod V. P. Laurentius Su-
rius ex antiquis monumentis optima fide decerpfit.
Passe sunt anno Christi 260. Sixti Pape, pri-
mo. Valeriani & Gallieni

Imp. 6.

*10. Iulij.
Earum pa-
tria & pe-
rentes.*

RVFFina & Secunda sorores, patre Asterio, matre vero Aurelia, ciuibus Romanis genere & dignitate clarissimae orae, & Christiana religione imbutae, ipso persecutionis seruire, Armentario & Verino aequae Christianis, summa parentum voluntate desponsatae fuerunt. Sed ij desertores fidei repente facti, nec tamen sua perditione contenti, etiam has Dei famulas detestabili persuasionem ad sui imitationem inducere nitentur. Illae vero, ut insanas eorum decedant adhortationes, ad praedictum suum quod in Tusciae partibus videbantur habere, sese contulerunt. Id audientes Armentarius & Verinus, eam fugam, suam contumeliam interpretantes, illas apud Arecsilium comitem accusarunt, quod ipsis repudiatis, contemptisq; templorum mysteriis, Christi caeli terraque Deum confiterentur. Ijs auditis, Arecsilus cum equitum turma celeriter eas insecutus, via Flaminia quatuordecimo millario com-
prehendit, reuocata

*Accusantur apud
Arecsilium
alium spon-
sum.*

prehendit, reuocata
festo discutiendas

Donatus indignus
in custodiam mand-
latam conspectui b-
sacerdotali & maritali
praeiudicibus in vita con-
rogat. Ad quae Rufinus
horreo, nec idols
& momento tempo-
que cum aternitate
incertum suis ama-
lunius Donatus, co-
cto, Omisiss, in qua
tuo. Tum Arecsilus
matrimonij sortem
fina; Ita tu dicis m-
posse, quasi ego
Christo Dei filio vi-
rem audi Arecsilae
timorem adferant;
reuocare poteris,
Dei separare.

Tum Donatus,
eius flagellus ead-
fuita ipsorum per-
tem Secunda Rufini
more iudicem in se-
me regni caelorum
afficiis, me vero eius
Praefectus, ut vide-
Ad quae Secunda;
infans; sed ambig-
simul cadamus; qu-
fuerunt.

Praefectus carum
obscuro concludi li-
cino grauius ciui-

pati, egregiam ani-
que viæ spiritum,
Quartus præ-
Reliqui tres, ca-
tre, intrepide cer-
tim genetrice sua
hortante & con-
fortum iam salute
in certamen pro-
mili exitu feliciter

INVM RVF-

Laurentius Su-
na fide decessit.
ti Papa, pri-
vienti

Asterio, matre
genere & digni-
tione imbuit,
& Verino æque
tate desponsata
facti, nec tamen
famulas detesta-
ducere niteban-
parent adhorta-
Tulcia paribus
Id audientes Ar-
comitum eliam
comitem accu-
sq; temp otium
onfiterentur. Ijs
na celeriter cas
militario com-
preh-

prehendit, reuocataque ad Urbem Iunio Donato præ-
fecto discutendas tradit.

Donatus indignabundus, ab inuicem separatas duci
in custodiam mandat; dieque tertio Ruffinam suo ob-
latam conspectui blandis admodum verbis ad deorum
sacrificia & maritales amplexus hortatur: utque volu-
ptatibus in vita concessis persuadetur, etiam atque etiam
rogat. Ad quæ Ruffina præter alia; Nec captiuitatem
horreo, nec idolis sacrifico: quin & Voluptates feceris,
& momento temporis interituras detestor: eas vero,
quæ cum æternitate coniunctæ, nihil lubricum, nihil
incertum suis amatoribus promittunt, amplector,
Iunius Donatus, eo responso tam prudenti non intelle-
cto, Omisissis, inquit, vaniloquis verbis istis, nube viro
tuo. Tum Arcesilaus: Cum sit, inquit, rea sacrilegij, in
matrimonij sortem admitti non potest. Respondit Ruf-
fina; Ita tu dicis matrimonij in sortem me admitti non
posse, quasi ego hominis vxor esse desiderem, quæ
Christo Dei filio virginatatem meam deuoui. Quam ob-
rem audi Arcesilae Comes, Quære alium, cui minæ tue
timorem adferant; me quidem nec à virginatatis palma
reuocare poteris, nec ab amore & cultu Christi filij
Dei separare.

Tum Donatus, accita Secunda, Ruffinam sororem
eius flagellis cadi iussit; ea spe, ut Secunda terrore pro-
strata ipsorum persuasionibus assentiretur. Ut vidit au-
tē Secunda Ruffinam sororem flagellari, magno cla-
more iudicem insectata, Quid agis, inquit, scelestissi-
me regni caelorum hostis? Cur sororem meam gloria
afficis, me vero eius gloriæ non pateris esse participem?
Præfectus, Ut video, ait, sororem tuam inania superas.
Ad quæ Secunda; Nec soror mea insana est, nec ego
insanio; sed ambe Christianæ sumus: & iustum est, ut
simul cedamus, quæ pariter Christum Dominum con-
fitemur.

Præfectus earum constantia superatus iussit illas
obscuri concludi loco, & sicciorum fumo ex-
citato grauius cruciari. Sed humis ille thymianate

Ducuntur
in singulas
custodias.

Egregium
Ruffina re-
sponsum.

Vouit Chri-
sto Virgini-
tatem.

Flagella-
tur.
Secunda
mira fortis-
tudo.

Nota Virgi-
nia constan-
tiam.

Fœtor mis-
tatur in
odores aro-
maticos.

*Inferuenti
dolio non
languitur.*

*Saxo alli-
gata non
possunt sub-
mergi.*

*Capite ca-
duntur.*

*Plautilla
visione ad-
monita eas
sepelit.*

*Translatio
in Urbem.*

fragrantior, summam earum natibus delectationem inferebat. Porro obscuritas lucem meridianam splendore vincebat, & omnia terra in suavissima oblectamenta, mira Christi gratia, vertebantur. Inde igitur eductæ & in balneis inclusæ, in feruens dolium missæ sunt; sed calor virtutis suæ mox oblitus, dulces corporibus earum præstitit refrigerium; prorsus ut Præfatus stupore oppressus, eas saxo vno ad ambari colla ligato in Tyberim præcipitati mandavit. At illæ dimidia fere hora aquis superiores tandem siccis vestibus in ripam fluminis delatæ sunt; ibidemque Christi numen hymnis & canticis, spectante populo, celebrarunt. Iudex rei illius certior factus Arceflao Comiti dixit; Istæ quas mihi obtulisti, profecto aut magica artes nos superant, aut vera sanctitate prædita, res has adeo stupendas gerunt. Itaque tu eas recipito, & pro arbitratu vel pietato, vel absoluto.

Igitur Arceflaus sanctissimas virgines in sylvam per viam Corneliæ decimo ab Urbe milliario abductas in fundo, qui Buxo vocatur, patiter capite cædi, earumque corpora lupis desoranda tradi mandavit. Sed domini gratia non defuit in Christum credentibus etiam defunctis. Plautilla namque in cuius prædio cæse sunt, per visum eas miro gemmarum ornatu nitentes conspiceret meruit, sibi que dicentes audiuit; Plautilla reuoca animum tuum à flagitioso idolorum cultu, & impia incredulitate calcata, crede in Christum, nostraque corpora in prædio tuo relicta sepelito. Plautilla ea visione admonita, protinus ad locum abiit, inuentaque sanctarum corpora ab omni fœtore & læsione aliena, adorauit & credidit, atque in monumentum nouum intulit. Iam vero, (in urbem olim translata,) in Basilica Lateranensi prope baptismum debito honore seruantur. Locutus autem ubi sunt passæ, auctus est sede Episcopali, quæ & titulo Syluæ Candidæ reperitur sæpius appellata.

VITA

VITA S. AM-
brus. Gudila Virg-
Laurentium S-
Primig-
Anna

Beata Amelber-
ges oppidum
monasticum insti-
tuto obata solatio
vigilantia & mu-
ratilla quidem,
libem agere vita
spintu fueretur
maxime Pipino
cupiente atque
tenti, gentis no-
piti.

Ex hoc tam fa-
prodit Aldebert-
stissimus; de-
raldis, Ermele-
tate ac viig nita-
Amelberga cum
ante pauperum di-
veniret, Angelica
femina contine-
tam, quæ omni
exhiberet famu-
cio minifce gau-
mento reddend-
eplns simul ca-
flus, nihil mode-
li quidem mu-

VITA S. AMELBERGAE VIDVAE, MA- C. Baron.
in notat.
mar. Rom.
tris S. Gudila Virginis: Ex ea que extat apud V. P.
Laurentium Surium. Claruit temporibus Pipini
Primique floruit, (vt pater Tom. 8.
Annal. C. Bar.) Anno Domini
631. & reliq.

Beata Amelberga illustrissimis orta natalibus, Xan- 10. Iulij.
Patria
eius.
tes oppidum iure hereditario obruit, donec
monasticum institutum complexa est. Parentum ve-
ro orbata solatio, licet ætate tenera, familiam per-
vigili cura & multa comitate gubernauit. Deceue-
rat illa quidem, continentia in primis studiosa, cæ-
libem agere vitam, quo multo suauius CHRISTI
spiritu frueretur, sed parentum voluntate impulsâ,
maxime Pipino S. Gertrudis parente idipsum enixe Nobilis
viro
nobile ac
pio.
cupiente atque virgine, Vtgero homini præpo-
nenti, generis nobilitate pari, nec dispari meritis nu-
psit.

Ex hoc tam sancto tamque felici coniugio primus Idem vo-
catur etiam
Embertus
prodiit Aldebertus Cameragensis Ecclesiæ præsul san-
ctissimus; deinde sorores quatuor Reinolds, Pha-
raïdis, Ermelendis & Gudila, eximia omnes sancti-
tate ac virginitatis præcipue laude conspicuæ. Porro
Amelberga cum postremam vtero gestaret, & paucos
ante parturientiæ dies, instar parturientium, in angustias
veniret, Angelicæ cōsolatione recreata, audiuit se fillam
summæ continentie & castitatis virginem partu-
ram, quæ omnibus vitæ suæ diebus gratissimum Deo
exhiberet famulatam. Illo tam iasperto Dei benefi-
cio mirifice gausa, totam se ad grates Deo debitas cum
marito reddendas composuit; prolesq; sanctissimis dis-
ciplinis simul cum ipso lacticia imbut, vt nihil ijs ca- Filia eius
Virgines
permanet.
stus, nihil modestius, nihil denique sanctus videretur.
Et quidem muui regni proceres propter nobilitatem &
opes,

opes, illarū nuptias studiose ambiebant; sed illæ Christi amore vehementius inflammatae virginitatis propolui tenaces, mortalium hominum coniugia repudiabant.

Interea parentes insigni filiarum pudicitia & assiduo precandi studio, cui sedulo incumbabant, delectati, & ipsi mūdo valescere, seseque totos ad spiritalia Christi castra transferre decreverant. Nec mora. VVigerus princeps sapientissimus (ut erat ab Angelo prædictum) monasticæ vitæ institutū complexus est: Amelberga vero sacrum velamen ab Auberto Cameracensi anustite accepit, seseque totam Domino consecravit. Tam vero, quanquam ab ineunte ætate in opera pietatis sedulo incubuisset, tanta corpusculum suum inedia maceravit, spiritumque assiduis precibus & meditationibus roboravit, ut non tam in terris, quā in ipso cælo de gere videretur. Cum vero Dominus tantis laboribus finem imponere vellet, acerrima tandem correptam febre, ex hoc mortalitatis ergastulo, ad sempiternæ ætorum regna sanctam illam evocavit. Corpus fuit multis omnium lachrymis, ac præcipue magna pauperum lamentatione, in Lobensi sepulchro monasterio, eximius admodum miraculis clarum; quod deinde multo post tempore, translatus est Banchium.

Felix obitus eius.

*Ex Lobien-
si monaste-
rio (iuxta
Ioan. Mo-
lan) trans-
fertur Bin-
chium.*

*C. Baron.
Tom. II.
Annal. &
12.
Alias Ka-
nuti.*

VITA ET MARTYRIUM S. CANVTI,

Junioris, Danorum regis, ac protomartyris; Ex ea quæ scripta est à Saxone Grammatico, Historiæ Danicæ

lib. II. Passus est. Anno Parte salutis 1081. Gregorij 7. Pape 9. Relatus in Numerum

Sanctorum ab Alexandro 3. Papa Anno 1164.

10. Iulij.

Canutus Suenonis filius, propitiæ fortunæ beneficio, summis naturæ donibus cumulatus, magno cum

eum indolis expa-
Quippe contracta
monstra perdomu-
stem trophæis ad-
gradibus, paterni re-
victoria futuram
amplificanda uen-
sit, rerumque,
spectatore esse pot-
etiam iuvenile cor-
conficienda, arma
magis eius bellica vi-
um magni Canuti
nominis videretur
lus eum Paterni re-
ret. Neque enim vir-
filius videbatur.
olefcentiæ defuit;
iorem, obus ad
perpetuus inertia
Suenone autem
etiam anceps popu-
namque Danorum
complexa, Canuti
gem maluit impe-
tæ hebetudinem
tempta, negavit
rubescere. Soli S-
proiecti; Cantiti
respebant. Porro
fauores, legum
eunditate promiss-
licitandos curavit
spes, partim met-
pis, tribus danta-
mas Scania mari-
eius ipse incolu-
erat.

æum indolis experimento ætatem animo præcurrit. *Martyrol.*
 Quippe contracta iuuentute, myoparonum piratica *Rom habet*
 monstra perdomuit, Sembicis atque Estonicis illu- *7. Ianuar.*
 streis trophæis adolescentiam egit, nouisque virium *Dissipat pi-*
 gradibus, paterni roboris fundamenta transcendit. *Quæ raras ad-*
 victoria futurum eius dominium ominata est. Pro *huc adole-*
 amplificanda tuendaque patria iugēs excubias gef- *scens.*
 sit, rerumque, quarum ob infirmam ætatem vix
 spectator esse potuit, auctor haberi præsumpsit. Quia
 etiam iuuenile corpus continuo vsu ad bella impigre
 conficienda, armaque viriliter sustinenda firmabat, ta-
 mag; eius bellica vi in tantū claritatis excessit, vt rediui
 tum magni Canuti spiritum fortunamque, simul cum
 nominis videretur comunione sortitus, adeo vt nul-
 lus eum Paterni regni successionē positurum ambige-
 ret. Neq; enim virtutē iam maturus, honori intempe-
 stius videbatur. Sed nec liberalitatis species eius ad-
 olescentiæ defuit; cuius fratrem Haraldum nam ma-
 iorem, obtrusa admodum cordis, inter iuuentutis initia
 perpetuus inertie sopor oppressum tenebat.
 Suenone autem defuncto, regiæ successionis dele-
 ctum anceps popularium sententia pertractabat. Maior
 namque Danorum pars, Haraldum oculi cupiditate *Haraldus*
 complexa, Canutum respuebat, ignaumque sibi re- *frater eius.*
 gem maluit imperare, quam fortem. Præferebat auda- *Dani Ha-*
 ciæ hebetudinem, & egregiæ indolis claritate con- *raldum*
 tempta, negaum virtuti culmen vitio tribuere non e- *ocio & in-*
 rubescebat. Soli Scanienses, iusta animi inclinatione *ertia dedis-*
 prouecti, Cantiti probitate culta, Haraldī desidiā *tum præfe-*
 respuebant. Porro Haraldus plerosque fraternæ patris *runt Ca-*
 fautores, legum emendatione liberiorisque vitæ in- *nuto.*
 cunditate promissa, per subornatos in gratiam suam so-
 licitandos curauit. Ita à Canuto vulgi animos partim
 spes, partim metus auertit. Ipse deficientibus à se co-
 ppiis, tribus duntaxat rostratis nauibus in angustiissi-
 mas Scanici maris fauces elabatur, regno carere iussus,
 cuius ipse incolumitatem protexerat, terminos au-
 xerat.

Vbi fraterna legatione, regni communione spondente reuerti monitus, (pretis mandatorum blanditis, Suediam fugibundis intrauit, per quam stultum ratus, eius se promissis infracta fortuna credere, cuius eadem ad huc vigente minas acceperit.

*Haraldus
obit, & Ca
nutus fit
rex Dano
rum.*

Mox perinde atque in uriarum oblitus, intractis patriæ rebus, bellum aduersum Orientales viuentem patieceptum, citix prosequitur. Interim Haraldus biennium emensus, defungitur. Quo mortuo Canutus fraternis suffragiis in regni fastigium reuocatus, Orientale bellum, quod in adolescentia ortus, in exilio auspicatus fuerat, accepto solio, potius amplificanda religionis, quam explenda cupiditatis gratia, totis viribus innouandum curabat; cum incrementis fortunæ etiam claritatis augmentum apprehendere cupiens. Nec ante manum ab incepto retraxit, quam Curorum, Schembonumque ac Estonum regna funditus delisset. Deinde sublato hoste, nuptias circumspiciens, finitimaque coniugia obscura ac dignitate sua minora reputans, Præfetti Flandriæ Roberti filiam Ethlam in matrimonium aduocauit, ex qua filius ei Carolus obuenerit. Cumque magnatum insentia, solutos hebetatosque præsei iuris neruos adspiceret, omnibus ingenij modis ad reparandam patrii moris disciplinam conuictus, probationis iustitiæ cultum seuerissimis edidit institutis, contumsumque & labentem equitatis tenorem in pristinum habitum reno-

*Ducit Ro
berti Flan
driæ præfe
cti filiam
Ethlam
uxorem.*

*Iniuria &
seueritas
eius.*

*Episcopi
primum in
ter proce
res locum
tribuit.*

Sacris decus suum reddebat; sacerdotia gerentes gratiæ nutrimentis prosequeretur; cumque ab inertibus & rudi populo parum iustam pontificibus venerationem haberi conspiceret, ne tanti nominis portitores

inter

inter priuatos reli
dustria, primum eis
Duobus assignauit
Nec solum Pontifi
uit, sed etiam pri
uignissimis decretis
lauiorem eis hono
uerfas, vulgaris fo
dem professionis iu
reos, obediarepelle
puniendo permissi
uersum diuina con
bitum tradidit, e
nes, sacerdotali i
stereuit, ne honore
obrem d. gitari pos
gio excellens, cotu
ctam est, vt Danor
bur, eique qui pot
domest eis queng
populares, adhuc
gioni assuefacere co
fuit. Quippe matu
menta capere nequ
Neantem Suen
fist onem negligere
schildensis sacrari
rit. Cuius excolena
operosissime elabor
dis existimans regi
quam humanæ au
que ipsidem ferme
rentianæ & dis in
rex delicati iussis
centiam erogauit.
Rex solemniter alta
smatis, quam su
uicendū portionē

unioe pondere
blanditis, Sue-
tatum tams, ei-
cuius eadem ad

blitus, intactis
tales viuent pa-
erim Haraldus
mortuo Canu-
reuoatus, Ori-
ostus, in exilio
us amplifican-
tatis gratia, to-
m incrementis
p apprehende-
cepto rettexit,
stionam regna-
te, nuptias cir-
ura ac dignita-
Roberti fi-
it ex qua fili-
arum insolent-
eritos ad pice-
randam patul-
is iustitiae cul-
ntilumque et
n habitum reuo-
s, quo minus
illius amicitiae
tribuit, sed la-
nexu abstinxit
surpauit, co-
entias contra-
dotia gerentes
que ab inertis
us venerationis
porritores
inter

inter priuatos relinqueret, decreti circum spectoris in-
dustria, primum eis inter proceres locum perinde ac
Ducibus assignauit, auctoritatem honore concilians.
Nec solum Pontificibus dignitatis incrementa dona-
uit, sed etiam priuatorum Clericorum ordinem be-
nignissimis decretis adornare studebat. Na quo cumu-
latiorem eis honorem redderet, literatorum contro-
uersias, vulgaris fort conditione exemptas, ad eius-
dem professionis iudicium relegabat. Iisdem religionis
reos, obiecta repellere nequantes, pecuniaria multa
puniendo permisit. Quibus etiam in omnia, quae ad-
uersum diuina committerentur, animaduersionis ar-
bitrium tradidit, cunctasque huiusce generis actio-
nes, sacerdotali iudicio destinatas, a publico foro
secreuit, ne honore impares conditio aequaret. Quam-
obrem dignitati pondus adiecit, decusq; priuato fasti-
gio excelcius, eorum respectui inesse voluit. Quo effe-
ctum est, ut Danorum nemini, nisi Regi aut Pontifici-
bus, eique qui potissimus regni successor adueritur,
domestis eis quenquam liceat actionibus postulare. Idem
populares, adhuc sacrorum rudes, decimarum reli-
gioni assuefacere conabatur. Sed propositi irrita suasio
fuit, Quippe maturitatem rerum, nouelli cultus rudi-
menta capere nequebant.

Neantiem Sueno Episcopus promissam templi re-
fectonem negligentius exequi videretur, cepiam Ro-
schildensis sacri fabricam ad finem usque perdu-
xit. Cuius excolendi gratia, coronam arte impensa que
operosissime elaboratam, in eius ornamentum appen-
dit, existimans regias opes potius sacrorum splendori,
quam humanae avaritiae seruire oportere. Egiptus quo-
que iisdem ferme temporibus, opulante rege, Lau-
rentianae sedis inchoatum a se opus explicuit. Quibus
rex dedicari iussis, mirificam dotis nomine munifi-
centiam erogauit. Prima namque dedicationis die,
Rex sollemniter altaria veneratus, quartam regii numi-
smatis, quartam suae in ciues exactionis, quartam asti-
ui censui portionem, ei qui pro tempore loci antistes exi-
terit,

*Favor eius
in Clericis.*

*Sueno Episcopus
Daniae.*

*Liberalitas
eius in Ec-
clesias.*

terit, muneris loco, perpetuo iure possidendam concessit.

Vult Angliam infeliciter amissam, armis repetere.

Cum vero Danorum nomen, armis in desidiis cadentibus, à paterni auunculi temporibus obruti animaduertit, nouarum rerum cupido subrepfit, Angliam infelicitate amissam, hereditatis nomine repetere. Recolebat enim bellicam Maiorum gloriam, cumque opibus imperii fines nullo magis, quam Anglicis creuisse titulis; maioremque eis ex vnius insula, quam totius Orientis spoliis incessisse splendorem. Vt igitur Maiorum fortitudini responderet, atque auiti nominis gloriam æquaret, omnium quæ paterna corrupisset inertia refectionem, suæ commendabat industria; parentemque per os, auum æmulatus est.

Olaus fratris eius, in Canutum perfidus animus.

Primum igitur occultum Olauo fratri consilium prodit, eoque id ipsum horrante, rem deinde popularibus aperit. Alacris omnium assensio fuit. Sed quem Rex sibi fraterna charitatis vicissitudine respondere crediderat, latenter æmulum habebat. Olauus enim affectatione regni, pietatis erga germanum oblitus, perfidissimi pectoris habitum, summa fidei simulatione tegebat. Et ne solus insidias volueret, lecta societate, clandestinæ coniurationis cæcum instruxit. Canutus vero omnium animos gloriæ magis quam sceleri intentos existimans, imperata classe, Limici maris oris aduehitur, à quo breuissimus in Oceanum transitus patet, quondam nauigiis peruius; nunc vero interiecta arenarum mole præclusus. Hic Rex fratrum diu præstolatus aduentum, nauigandi cunctatione exercitus alacritate est excussus. Nam Olauus reddita tarditatis ratione, veniendi moram in dies extraxit, ut vel Regem sine eo proficiscentem regno priuaret, vel tarditate suspensum exercitu destitueret. Nec eum callida consilij ratio fefellit. Nam tota à Rege classis, fastidita eius expectatione, defecit. Tandem de fratris perfidia certior factus, classe præstolari iussa, Slesuicum lectissima manu festinato contendit, ibique fratrem inopinatum & attonitum interceptit. Deinde productum accusatumque propell-

Olaus à Canuto

farumque, nec obiectum, nauigio coercit, à manu ceteri cult, ad manum conuerti partem famulatus exercitum solatiumque causati, elucem, domos ab inuentam, huius facti cepit, dolorem præiuriam in religioni nomine, primam nem corripuit; leuam rationem opportunitatem decus infirmitas ex tam inue decimarum solutio esse dectet neas, a constantier recularum missam perfidie ex per libertate spoliari terioris conditionis approbati ut intelles septentrionales luti gnominie Peculatoro ligenda pensionis decimarum religioni mandatum immittitur, multitudo æmulos quætores trucidauit regem quoque vesan portune sua ratus accepit, ibique si res sinistre cessissent nullam inter perfidiam imminenti bus Iam nam petit, salutem illum suis finibus nia quoque propell-

possidendam con-
mis in desidiā anim-
ous obruti anim-
brepit, Angliam
nomine repetere.
gloriam, cumque
eam Anglicis cre-
tus insula, quam
ndorem. Vigitur
que auti nomi-
aeterna corrupisset
bat indultitiae: pa-
est.
o fratri consilium
deinde populati-
o fuit. Sed quem
dine respondere
at. Olauus enim
anum oblitus,
a fidei simulatio-
et, lecta societate,
struxit. Canutus
quam fecerit in-
limici maris oris
um transitus pa-
ue tero interfecta
x fratremum diu-
tatione exerci-
us reddita rari-
extraxit, vt vel
oriatetur, vel tar-
Necum callida
clausis, fastidia
e fratris perfidia
eiuscum lectiffi-
tatem inopina-
roductum accu-
satum.

farumque, nec obiecta valide propulsantem, catenis *vincitus in*
coercitum, nauigioque in Flandriam relegatum, car- *Flandriā*
cerali custodia mandandum curauit. Cuius captione *mittitur.*
concurati patrum fama aut nuncio experti, quo cali-
dus exercitum soluerent, inermem regis moram absen-
tiamque causati, classem clandestino monitu circum-
uentam, domos abire iusserunt.

Iraque huius facti Rex postquam cognitionem ac-
cepit, dolorem patris, deinde lætitiā egit. Siquidem *Rex Canu-*
inuriā in religionis habitum formauit, mu & que *tus Danos*
nomine, primam exigendarum decimarum occasio *conatur*
nem corripuit; lætatis quod ei utilissimam propositi *inducere*
rationem opportunitas conciliasset, suo dedecore *ad decimas*
erorum decus instruere cupiens. Sed pietissimi regis *soluendas.*
conatus exitum inuenire non potuit. Dani enim illam
decimarum solutionem non religionis, sed ignominia
esse decernentes, annuam alienis frugem dependere
constanter recusarunt, potiusque grauare, ob ad *Nolunt Da-*
missam perfidia crimen, semel mulctari, quam sem- *ni persolue-*
per libertate spoliari, satius esse dixerunt. Hanc de- *re decimas.*
terioris conditionis partem Rex a populo vniuerso
approbati vt intellexit, simulata pecuniæ exactione,
septentrionales lutiæ partes ingressus, Toftonem co-
gnomine Peculatorem, eiusque collegam Hortam col-
ligendæ pensionis quæstores instituit, multa men-
decimarum religionem d'sserere cupiens. Qui cum *Quæstores*
mandatum immitius, quam iussi fuerant, exequeren- *regis ca-*
tur, multitudo æmulorum regis hortatibus concitata, *duntur.*
quæstores trucidauit. Nec eorum cadibus satiata, in
regem quoque vesana prorupit. Qui impetum eius op-
portune sua ratus absentia declinandam, Slesuicum
concessit, ibique coniugem cum filio constitutam,
si res sinistre cessissent, persugere in patriam iussit,
nullum inter perfidos præsidium habituram. Ipse inte-
rim imminentibus lutiis, quo tutior secessu foret, Fio-
niam petit, salutem insulae præsidio quæsiturus. Sed
illi eum suis finibus exegisse nequaquam contenti, Fio-
nia quoque propellendum decernunt. Iamque Rex

*Blacco per
fidem in re-
gem suum.*

accepto traiectionis nuncio, Sialandiam emigrare statuerat, cum Blacco quidam, primam ipsius familiaritatem adeptus, simulatae fidei consilio fugam dehortatur, ne foemineo mote latebras circumspicere videatur; se interim plebis acta specularurum, blanditiasque iracundius oppositum promittit. Sed Blacco, omni legatione sinistris plebem monitis palpitans, conciliandae graui loco, odium Regi impensius struit, ac deinde reuersus pacatiorem tamen populi animum nunciat.

*Præclara
militum fi-
des in re-
gem.*

Canutus interim, quotidianis factorum solenniis assuetus, ne quid religioni præponeret, Albani ædem sacram pro se deprecaturus accedit; ubi dum religioni vacando officia sanctitatis exequitur, consternata multitudo coronam armis sacrarium clausit. Quotquot ergo ex militibus hoste præcurrere poterant, periculi confortium affectantes Regem petebant, eius in seipso discrimen transfundere cupientes; cumque salutem secessu consequi possent, periculum præsentia quæsierunt, morteque clari, quam fuga tuti fieri maluerunt. Benedictus quoque fraternitatis nexum fide imitatus, in templo cum fratre commori designauerat. Ericus vero seorsum ab hoste conclusus, cum solus multitudinem sustinere nequireret, per medios hostium globos, ferro fecesum molitus, erupit. Tunc nemine religiosæ pacis domicilium violenter irumpere præsumente, primus Blacco, cunctantibus cæteris, ferro valvas petiuit, ductuque suo eandem cunctis licentiam tribuit. Ita se non sacrilegij modo, sed etiam publici paricidij ducem auctoremque exhibuit. Quod videns plebs, concitato seditionis motu templum aggreditur: eoque irruptione facta, diuinos lares ac sanctissima penetralia sacrilega tempestate fecerunt. Verùm Blacco in ipso, quem irruerat, aditu trucidatur, datis paricidij piaculis, violati sacrarij poenas pependit. Benedictus etiam liminibus irruptorem excipiens, dum foribus actius propugnat, occiditur.

*Pœna scelestissimi pro-
ditoris
Blacci.*

Rex interim inter erucntos imminens violentiæ
strepit.

strepitus, fiducia con-
renit, neque religio
esse, vacauit. Sed n-
otatis studio vacua
à popularibus perfri-
propinquam sibi n-
centio sacerdoti sac-
mam mororis acce-
soluit, præmiumque
eiuit. Deinde prop-
sati securus occubui-
tus percussorem exp-
cece motu ferro iactu
cliam edidit; profuse
vltimum erogauit. I-
ritus, corpus immo-
batur, excessit, q-
Clandestina eius vi-
riments enituit. Sa-
malitiam, merita ei-
mentis, ignotamque
falgore detexit.

VITA S. * H
Treniensis & prim
erit apud V. P. L.
no saluti 754. C
pa, su

Hiladelphus clari-
deserto studio a-
gitationem peruenit
eius contra vitioru-
Raspomam vibem
pro Christi gloria

liam emigrare sta-
ipſius familiarita-
fugam dehorta-
anſpicere videatur
m, blanditiaſque
ed Blacco, omiſſa
palpitans, concipi-
penſius fruit, ac
populi animum

factorum ſolenius
eretur, Albani adem
ibi dum religioſi
conſternant mul-
auſit. Quotquot er-
uerant, periculi con-
nt, eius in ſciſſos
cumque ſalutem ſe-
praſentia quaſie-
ſſeri maluerunt Be-
m fide imitatus, in-
auerat. Ericus vero
olus multitudinem

tiuum globos, ferro
mae religioſae pacis
reſumente, primus
ato valvas petiuit,
tiam tridit. Ita ſe-
lici patricij ducem
ens plebs, concitato
ur: eoque irruptione
penetralla ſacilega
in ipſo, quem inru-
diſſi piaculis, violati
us etiam liminibus
acti ſus propugnati,

minentis violentie
Atrepi-

itrepitans, fiducia conſcientiae eundem mentis habitum
tenuit, neque religioni parcius, quam ſi periculum ab-
eſſet, vacauit. Sed ne extrema quidem eius hora, ſan-
ctitatis ſtudio vacua fuit. Nam cum parietem vndique
a populatibus perfringi (quippe ligneus erat) ideoque
propinquam ſibi necem inſtare animaduerteter, ac-
ceſſito ſacerdoti factorum arcana confeſſus, per ſum-
mam mœtoris acerbiterat præteritæ vitæ culpas ab-
na.

ſoluit, præmiumque ſibi poenitentiae ſalubritate con-
ciuit. Deinde propaſſis virique brachiis ante aram,
ſati ſecurus occubuit. Vbi dum victimæ more proſtra-
tus percufforem expectat, immiſſa per fenestram lan-
ceæ moruſero iactu conſoſus, piæ mortis ſacrifi-
cium edidit; proſuſoque militum ſanguine, ſuum ad-
vſum erogauit. Enimvero crebris vndique reſis pe-
titus, corpus immobile tenuit; nec ante loco, quo cu-
babat, exceſſit, quam ſeretto mandaretur extinctus.
Clandestina eius virtus, per lucidis poſt mortem expe-
rimentis enituit. Sane ad coarguendam parricidarum
malitiam, merita eius Dees miraculoſis prodidit argu-
mentis, ignotamque vulgo virtutem, miſiſſico rerum
ſalgore detexit.

Rex conſi-
teitur ſacer
doti factio-
rum arca-
na.

Pius rex ab
impiis in-
verſicatur.

Multa etiam
poſt mortem
miracula.

VITA S. * HILDVLPHI, EPISCOPI * Hildol-
Treuirenſis & primi Abbatis Vogatiſenſis: Ex ea qua phi.
extat apud V. P. Laurentium Surium. Claruit An- C. Baron:
no ſalutis 754. &c. temporibus Stephani 3. Pa- Tom. 9.
pe, ſub Pipino francorum Annal.
rege.

Hildulphus claro genere ortus, et primum in-
deſeſſo ſtudio ac labore ad aliquam literarum co-
gnitionem peruenit, vitamque multis pietatis exer-
citiis contra vitiorum impetum egregie munivit, apud
Ratiſponam urbem ſacris initiatus, indies maiora
pro Chriſti gloria multorumque ſalute capeſcens

ti. l. l. l. l.

*Nobilitate
& animi
corporisque
robore cla-
rum est.*

*Fit Episco-
pus Treui-
rensis.*

*Sibi rigi-
dum aliis
clemens.*

*Valedicit
mundo, &
eremum
petit.*

certamina, præclaris facinoribus adeo euasit celebris, ut Milone Treurense Archiep. scopo defuncto, ab omnibus certatim ad id honoris fastigium expeteretur. Braſenim præter generis nobilitatem insigni animi & corporis robore; prorsus ut regios morès, regiamque personam per omnia representaret. Vnde nomen siliius celebritate longelateque vagante, tandem etiam in aulam regis Pipini patris Caroli magni percrebuit; cuius ex sententia ea dignitate sine ulla controuersia dignissimus est habitus. Igitur Dei famulus, solitudinis & quietis studiosior, cum fuga eam declinare conaretur, à deuoto populo raptus in Galliam Belgicam deductus est, ac Treuironem apud postea consecratus. Hoc igitur sublimatus honore, ita vitam instituit, ut cunctis & verbo & exemplo præluens, fructus minime penitendos in populo faceret. Corpus suum ieiuniis, vigiliis atque castigationibus ita premebat, quasi gratissimorum flagitiorum reus esset. Aliis vero tanta charitate ac mansuetudine quæuis misericordiae exhibebat opera, ut nullis vel sumptibus vel laboribus parceret, quo aliorum sibi voluntates ad virtutis studia promereri posset. Porro inter cætera magnifica sua opera quæ gessit, corpus S. Maximini Præsulis Treuir. à loco quo eum S. Paulinus Aquitanus sepelierat, in eum quo nunc veneratur, tranſtulit.

Postquam vero multiplices pro Christi grege labores sustinisset, resignata dignitate, omnibusque relictis, eremum ingressus est. Est saltus, quem Vogasi appellant; (ubi parua sanctorum virorum habitacula à sanctissimo Deodato Episcopo prius extructa visabantur) hunc vir diuinus penitentiae locum à Iacobo Leucorum antistite efflagitauit, obtinuitque. Quem ut incolere cepit, monium & fluuioli (cui Rapido nomen) amoenitate delectatus, duobus templi fabricis egregie illustrauit; quorum alterum Virgini Matri, alterum Apostolorum Principi consecrauit. Ibi vero, ab omni puluere terreno remotus, tam excellenti vita

inte-

integritate ac sancti-
gi vitam seculari po-
ad eum sapientius conſu-
stis vite desiderio acco-
numerus accurren-
magis ac magis accen-
lia extruere, ut on-
sane in vitroque homi-
que igne diuini amoris
caecos illuminabat, &
fessis corporibus fug-
famulantium cœtus
frequentia à studio re-
pedirentque, extra m-
D. Ioan. Baptistæ
amplas adiecit, quæ
turba hospitiis exci-
etiam terris fama vi-
contigit inter alios S-
tem eius tam langu-
aduentare; quem ille
suscipit, multoque
dit res quæ vtriusque
didi.

Erat Hestigonis c-
mine ab ipso ortu or-
ros sanctos detulerat
miseriæ & calamitati
eam gentilem esse in-
chamenam, Dominum
dolphus diuinam
pro ea implorans, ta-
Eithardo, eam tinxit
usque hominis ten-
stupore, profugauit.
uitate suspecti om-
ri ceperunt. Multi
sanctæ religionis ibi

PHI
 deo euasit celestis
 ro defuncto, ab o-
 gum expeteretur.
 in insigni animi &
 mores, regiamque
 Vnde nomen sil-
 te, tandem etiam
 magni peterebunt;
 la controuersia di-
 mulus; solitudinis
 di declinare con-
 Galliam Belgicam
 sis postea consecra-
 ita vitam instituit,
 cens, fructus mi-
 et. Corpus suum
 uisita premebat;
 sis esset. Aliis ve-
 ne quævis mis-
 lis vel sumptibus
 in sibi voluntates
 Porro inter cæ-
 corpus S. Maxi-
 m. S. Paulinus A-
 re veneratur, tran-
 christi greges labo-
 omnibusque reli-
 quem Vogesi ap-
 rum habitacula à
 ius eximæ rife-
 elocum à Iacobo
 inuitque. Quem
 soli (cui Rapido
 bus templi fabri-
 m Virgini Matri,
 crauit. Ibi vero,
 m excellenti vita
 inte-

integritate ac sanctimonia Deo famulatus est, vt mul-
 ti viui tam seculari potentia, quam nobilitate insignes,
 ad eum sæpius confluerent; ex quibus nonnulli cæle-
 stis vitæ desiderio accensi, ei adhæserunt. Itaque dum
 numerus accurrentium ex diuersis mundi partibus
 magis ac magis accresceret, cepit p'ura ibi domici-
 lia extruere, vt omnium saluti consulere. Quod
 sane in vtroque homine præstare egregie. Totus nam-
 que igne diuini amoris & fraternæ salutis incensus,
 cæcos illuminabat, claudos curabat, dæmones ex ob-
 sessis corporibus fugabat. Et cum sanctas Deo ibidem
 famulantium cœtus, nimia infirmorum ac debilium
 frequentia à studio rerum cælestium auocaretur, im-
 pedireturque, extra monasterij claustra, aliud templum
 D. Ioan. Baptistæ sacrum extruxit, domosque per
 ardas adiecit, quibus languentium & infirmorum
 turba hospitio exciperetur. Cum itaque ex remotis
 etiam terris fama viri alicui frequenter eo venirent,
 contigit inter alios S. Erhardum Ratispontensem. antisti-
 tem eius tam sanguine quam sanctitate germanum
 aduentare; quem ille dum benigno ac fraterno affectu
 suscipit, multoque apud se tempore detinet, acci-
 dit res quæ vtriusque sanctitatem celeberrimam red-
 didit.

Erat Hestigonis cuiusdam Ducis filia vtroque lu-
 mine ab ipso ortu orba. Hanc parentes moesti ad vi-
 ros sanctos detulerunt, vt si quo modo possent, tantum
 miseriæ & calamitatis pondus subleuant. Patres cum
 eam gentilem esse intelligerent, factam prius cate-
 chumenam, Domino commendauerunt. Interca Hil-
 dulphus diuinam sine intermissione misericordiam
 pro ea implorans, tandem lustralibus aquis, susceptore
 Erhardo, eam tinxit, Odiliamque nuncupauit, & vtri-
 usque hominis tenebras, in ipso parentum gaudio &
 stupore, profligauit. Huius tam præclari miraculi no-
 uitate stupefacti omnes, Hildulphum maxime venera-
 ri ceperunt. Multi quoque, in augmentationem tam
 sanctæ religionis ibidem institutæ, sua impendere au-
 xilia.

*Multi se-
quantur
eius insti-
tutum.*

*Eximia
eius mira-
cula.*

*Extruit
Xenodo-
chium.*

*S. Erhar-
dus Episco-
pus Ratisp.
S. Hildul-
phi frater,
eum inui-
sit.*

*Caca à na-
uitate vi-
det.*

134 VITA S. IOANNIS GUALBERTI

xilia. Ex quibus Beggo quidam, fundum suum, qui in hunc vsque diem cella Beggonis appellatur, pro construendo monasterio viro Dei obtulit: & per magnam insuper Vogast partem, quæ Focodi rupes nominantur, iure perpetuo tradidit possidendam. Sanctus igitur Hildulphus, novo monasterio in fundo Beggonis erecto, & honori Dominicæ Crucis dedicato, locisque omnibus virtutibus admirandis & miraculorum signis à se ornatis, plenus dierum & sanctitatis, correptus febre, feliciter obdormiuit in Domino, æterno pro meritis coronandus brauiio, quinto Idus Iulias.

*Feliciter
obit S. Hil-
dulphus.*

C. Baron. VITA S. IOANNIS GUALBERTI, IN-
Toma. II. stitutoris Ordinis Vallisumbrosæ; Ex ea quæ est à Bla-
Annal. sio Melanesio eiusdem Ordinis Generali conscripta.
in not. Obijt vir sanctus anno Domini 1073, sedente
mar. Rom. Gregoria, septimo
Papa.

II. Iulij. Iohannes Gualberti viri & animi & corporis dotibus
Patria & Iornatissimus, patria Florentia oriundus, parentes
Parentes habuit prima nobilitate conspicuos. Pater eius Gual-
quing. bertus, vir militaris & bellicæ laudis gloria illustris, quanquam & diuitiis & honoribus afflueret, vna tamen cura, eaque perpetua ita obsessus tenebatur, ut animum honestis studiis oblectare non posset. Erat ei hostis capitalis, qui cognatum eius fraude doloque circumuentum peremerat. De eo ultionem ut expecteret, non ipse modo, sed & filius Iohannes intentæ cura excubabant. Quodam vero die Iohanni cum armigero suo Florentiam tendenti, in ipso itinere capitalis ille hostis ab imperato sit obuiam, loco sane per iniquo, adeoque angusto, ut neutri, à via deflectendi quicquam omnino reliquum esset. Tum vero hostis plane inermis, cum haud dubiam sibi necem paratam gereretur, concepta subito quadam fiducia, ab equo de-
cessit.

*Hostis capi-
talis patris
illius.*

desiliens, humi se
ad pedus manibus,
sibi deprecatur. Co-
Crucifixi, pacem ob-
ex animo illi remitti-
dem Crucifixum ex-

Porro Iohannes, he-
dimisso, ad Ecclesia-
xis coram Crucifixi-
vulnereque contem-
Christi in Cruce po-
quam gratias ipsi a-
hosti capitali peper-
hodieque Crux illa
prope Florentiam
& cura seruatur. I-
& vocatione mellis
lo nequam, patern-
ad S. Miniatos mor-
quicquam reluctan-
tante, ipsi monast-
capitis proprijs ma-
ter sibi inuit, &
nialis militiæ sese
to acerbe eam mu-
oculis aspiceret,
gnominiam irrog-
constantia, ac tan-
monia delectatus,
magnam inde conf-
Ita ergo Iohanne
tiz armis instruct-
minium sententiam
in preces & studia
omnium exemplis
post, Abbate, f-
lenio dignissimu-

adum suum, qui in
pe latur, pro con-
sit: & per magnam
di rupes nominan-
lam. Sanctus igitur
undo Beggonis ex-
s dedicato, locisque
miraculorum signis
tatis, corpius fe-
o, aeterno pro meri-
Iulias.

desiliens, humi se prosternit, iunctisque cancellatim
ad pectus man'bus, pro Crucifixi amore veniā vitamq;
sibi deprecatur. Compunctus Iohannes audito nomine
Crucifixi, pacem offert, meum ponere iubet; culpam
ex animo illi remittit, ut possim, inquit, & ego eun-
dem Crucifixum experiri propitium.

*Vide pietatem sane
praeclaram.*

Porro Iohannes, hoste cum optima pace & gaudio à se
dimisso, ad Ecclesiam quandam deflexit; cumque fle-
xis coram Crucifixi imagine genibus, Christi supplicia
vulneraque contemplaretur, vidit, (dicta mirabile)
Christi in Cruce pendens caput ad se inclinari, tan-
quam gratias ipsi agentis, quod pro eius reuerentia
hosti capitali peperisset. In tanti miraculi testimoniū,
hodieque Crux illa in Ecclesia S. Miniatis, in monte
prope Florentiam, cum ea, qua par est, veneratione
& cura seruatur. Iohannes autem, ea Christi bonitate
& vocatione melliflua attractus, protinus relicto secu-
lo nequam, paternis opibus & honoribus contemptis,
ad S. Miniatis monasterium profectus est; ubi, patre ne-
quicquam reluctante, & diras in Abbatem minas ia-

*Nota Le-
ctor, & di-
sce ignosce-
re.*

ALBERTI, IN-

*ex qua est a Bla-
uerali conscripta.*

1073, sedente

10

corporis dotibus

tundus; parentes

Pater eius Gual-

dis gloria illustris,

afflueret; vnata-

sus tenebatur, ut

non posset. Erat ei

us fraude doloque

rektionem ut expe-

s Iohannes intentā

die Iohanni cum

in ipso itinere ca-

biyam, loco sane

tri, à via deflexen-

Tum vero hostis

bi necem paratam

salucia, ab equo

desi-

Ita ergo Iohannes externis internisque caelestis mili-
tiae armis instructus, ante omnia ocium vitiorum o-
mnium sentinam remis velisque vitare, dies noctesque
in preces & studia diuina impendere tantisq; virtutum
omnium exemplis aliis praeuocare, ut defuncto, non diu
post, Abbate, fratres cum illo honore vnānī con-
sensu dignissimum iudicarent. At ille periculosos

*Mirabilia
seruor S.
Iohannis.*

*Recusat
Abbatis
functionē.*

honoris scopulos perhorrescens, omnem mouebat lapidem, ne eò abriperetur; cum interim alius quidam, stimulus ante ambulatione per fas & nefas, numerata Florentino antistiti pecunia, illum honoris gradum consequitur. Id ubi vir Dei comperit, cum alio quodam insigni pietate monacho, clam Florentiam ad senem quendam eximia sanctitate virum & opinione prudentia celeberrimum (Teuzo is dicebatur) abiit, ut sanum ab eo consilium requireret. Patabat enim nefas esse, sub homine Simonie labe contaminato, spiritualis militia stipendia facere. Porro Teuzo ut Simonie vitium, quo multi Ecclesie rectores laborabant, acriter profligaret, ac tandem aliquando interuentione dederet, hortatus est Ioannem, ut vna cum socio patrum in foro ciuitatis proclamaret, Episcopum & Abbatem Simonie vitio obnoxios teneri, ac deinde loco cederent. Quod consilium tamen si a communi legum consuetudine abhorreret, simpliciter ille secutus est. Ea autem res cum multis horrorem adferret, cum ipsis magnum periculum creauit, prorsus ut eum multu extracti, vix manus eorum, qui Episcopo fauebant, euaderent.

*Teuzonem
senem con-
sulit.*

*Eius consilio,
Disce-
dit à patria
S. Ioannes.*

*Camaldulenses reli-
giosos.*

*Venit ad
Vallem
Vmbrosam.*

Itaque eodem illo Teuzone consultore, relata patria, alium habitationis locum perquirere coeperunt; sola Christi gratia subnixi, fore, ut ad tutiorem aliquam salutis portum pertingerent. Erat illis panis vnicus; quem obuio cuidam pauperi stipem postulanti benigne tradiderunt, ne quid esset, quod eorum in Deum fiduciam infringeret vel certe minueret. Ut autem ad eremum Camaldulensem peruenire, sedulo ibidem degentium mores vitamque contemplant, ad eandem vite societatem ab illis sinitari sunt. At Ioannes cenobiticam solitaria tutiorem existimans, inde ea animi sententia recessit, ut alibi nouam quandam militiam sub signis D. Benedicti institueret. De atusigitur ad Vallem Vmbrosam fuit à duobus loci illius incolis egregiis pietatis cultoribus peramanter exceptus; cumque locus ei minime arideret, constructo vili quodam

quodam ex lignis domum
segitur religiosam v. t.
ciuitatis eius per loca
inmet alios ceteros
Teuzonem, Rodul-
nensem episcopum

Hicce tam felice
tam celebritatem eu-
gregiam, optimeque
rent. Proinde consi-

Ioannem vnici
te praeficerent, cui
petarent. Igitur in
in sede, eius imperi-
pe diuina voluntati
proque Abbatis mi-
uendi institutum a-
steritate ad ardua q-
tutis tramitem ingre-
rigore attingere ve-
ditur, ut ita et non
vsque vitæ diem ob-
aliorum quoque ri-
pauci admodum n-
pollent, eo morbo-
ge omnes moderat-
mo benignior vide-

Fuit autem vir
tis amator, eximius
proptus ut neque se-
vltro oblatos, solis
teret. Et quo magis
ipsis dignior ab o-
pime pesque viti-
conobis congrua
lutaque sibi mode-
argentumque tribu-
que vir sanctus

hem mouebat;
alius quidam;
numerata Flo-
ris gradum con-
am alto quodam
niam ad senem

& opinione pri-
atur) abijt, vt la-
abat enim nefas
minato, spiritua-
euzo vt Simonie
laborabant, a
internecone de-
socio pa'am in
m & Abbatem
se loco cederent,
egum consuetu-
us est. Ea autem
in ipis magnum
tu extracti, vix
ebant, et ade-

more, tel et pa-
ritere ceperunt;
tupliorem al que
s panis vicius;
postulanti be-
d eorum in Desi-
t. Vt autem ad
sedulo ibidem
antes, ad ean-
ant. At Ioannes
imans, inde ea
quandam mis-
t. De autem sigi-
s loci illius in-
anter exceptus;
constitudo vili
quodam

quodā ex lignis domo cilio, sedē illic fixit. Vbi eo haud
segniter religiosa v. ta studiis incumbente, fama san-
ctitatis eius per loca viciniora sensim sese diffudit, &
inter alios clericos laicosque, Enzonem, Albertum,
Teuzonem, Rodolphum, & Petrum, postea Albi-
nensem episcopum Cardinalem, allexit.

Hic etiam felicibus initiis, breui, locus ille in tan-
tam celebritatem euasit, vt certatim plurimi ad tam e-
gregiam, optimeque constitutam disciplinam consue-
rent. Proinde consultum visum omnibus, vt ipsum
Ioannem inuicisorem regimini summa cum potesta-
te praeferrent, cui reliqui sine vlla recusatione obtem-
perarent. Igitur inuitum licet & renitentem, primaria
in sede, eius imperio parituri, collocant. Tandem ille, *Fuit primus*
ne diuinae voluntati resistere videretur, eis cessit: susce- *Abbas Val-*
proque Abbatis ministerio, ex regula D. Benedicti vi- *lis Vmbro-*
uendi institutum amplexus est. Verum cum nimia au- *sa S. Ioan-*
steritate ad ardua quaeque tenderet, neq; vulgarem vir- *nes.*
tutis tramitem ingrederetur, & infirmorum mores pari
rigore astringere veller, diuina dispensatione cecidisse re-
ditur, vt fracto stomacho, perpetuo laeuori ad supremū
vsque vitae diem obnoxius fieret, vt ex sua infirmitate *Infirmatur*
aliorum quoque vires metiri disceret. Cum enim initio *vt suis con-*
pauci admodum nimium illum vitae rigorem imitari *fratribus*
possent, eo morbo correptus, ita institutum suum ex- *infirmis*
ga omnes moderatus est, vt nemo illo humanior, ne- *compatia-*
mo benignior videretur. *tur.*

Fuit autem vir Dei praecipuus quidam paupertatis
amator, eximiusq; rerum humanarum contemptor;
prorsus vt neque superba domicilia, neque thesauros
vltro oblatos, solis tantum necessariis contentus, admit-
teret. Et quo magis opes honoresque respuebat, eo iis
ipsis dignior ab omnibus habebatur. Hinc nobiles
principesque viri varia illi loca offerebant, extruendis
cenobiis congrua; alii vt monasteria collapsa diso-
lutaque sibi moderanda sumeret, rogabant; alii aurum
argentumque tribuebant, vt sibi suisque consuleret;
quae vix sanctus respiciens, vt pauperibus lagitentur

*Egregius
contem-
ptor diui-
tiarum.*

*Quæ con-
struxerit
Monaste-
ria.*

*Deus non
elegantēs
fabrīcas,
sed pul-
chras ani-
mas expe-
rit.*

*En ut olim
SS. Patres
Symonē
etiam suspi-
cionem vi-
sæserunt.*

*Ignis calo-
ris ulcisci-
tur mona-
sterium.*

hortabatur: vel ipse protinus erogabat. Construxit au-
tem monasterium S. Saluij, monasterium in Mosceta;
tertium in Razulo; quartū in monte Scalatio; Paginam
quoque, nimia vetustate collapsam, reformandam sus-
cepit, atque aliud S. Reparatae in Æmilia, siue Ro-
mandiola; quæ non tam structuris magnifica, quam vir-
tutibus clara, & celestibus disciplinis illustrissima red-
didit. Porro cum singulæ perugili cura sapius obiret,
cerneretque Musceranum, Præpositi illius industria,
in quandam magnificentiā excreuisse, rectisque super-
bum, pristinae quodammodo paupertatis oblitum,
Zelo inflammatus, conuersusque ad riuulum quandā
exiguam luxta manantem, ait; Deus omnī potens, qui
minimis magna efficere solet, videam ministerio pusil-
li riuuli istius, celerem enotnis structuræ huius vin-
dictam. His dictis, mox tanquam locum abomina-
tus abiit, cum potius riuulus collecta aquarum vi in-
creescere cepit, ac tandē loco suo relicto præcepta mon-
te ruit, tractisque secum arboribus atque petrarum sco-
pulis, structuras illas funditus euerit.

Alio quoque tempore cum audisset quendam con-
uersionis gratiā coenobium petiisse, totumque patri-
monium, neglectis hæreditibus, monasterio legasse, ili-
co accurrens codicillos sibi exhiberi postulauit. Exhi-
bitos mox discerpit, & fragmenta humi abiciens, Deū
& Apostolum eius monasterij patronum, paupertatis
amore precatus est, ut illatam sanctissimo instituto
iniuriam vlciscatur. Vix pedem sacris adibus extulerat,
cum cece repentina flamma monasterium corripit, pu-
rimaque viro sancto nec respicere quidem dignante,
deuastat. Cum autem tenaci ad eo proposito paupertatis
votum persequeretur, tum vero aliorum inopiam
totis viribus subleuare studebat, priusquam vi & ingen-
tem frumenti vim etiam fratribus necessariam, non
raro erogaret, resque monasterijs legatas venderet,
earumque præcia pauperibus distribueret. Nec defuit
viro Dei gratia discretionis spirituum, neque donum
Prophetiæ, quo occulta hominibus soli Deo cognita,
diuina

diuina reuelatione ed-
hic referre, longum n-

Porro quanto Zelo
orationis explicare
antistes, Petrus Tici-
ui insuper hæreseos
Ecclesiam ea peste
ter publiceque reum
ad factorum functio-
tabatur igitur subdi-
ua adeo contagio, a-
ret. Inde cum vehē-
tio oriiretur, & alij
marent, atque dū re-
tarent, antistes vt
Rauit Ioannem ip-
cione delere. M si
equitum & peditum
(vbi Ioannes tunc
inde recesserat ad v-
bus in ipsa penetra-
uerant, & cæde at-
omnes pene cum
Altera die eo d. uul-
tuos beatos ac ven-
plagis ad necem
vnum lamentabatur
particeps fieri non

Postea vero, recte
pachi Romam p-
ab illa peste aliqui
trum Simonis &
Maximus namq-
Synodum confla-
fendeabant, vixq-
res mittere digna
flamma, vt pul-

Construxit au-
tum in Moletis;

calatio; Pagine
formandam sus-
tilla, siue Ro-
mifica, quam vi-
tutissimam red-
a sepius obiret,
illius industria,
recteque super
statis oblitum,
vultum quondā
m potens, qui
ministerio pusil-
tatur huius vin-
cum abominata-
aquatum vi in-
præcepta mon-
petrarum sco-

quendam con-
namque pati-
erio legasse, li-
stulavit. Exhi-
abijiciens, Deū
m, paupertatis
ssimo instituto
bus extulerat,
m corripit; p u-
dem dignante,
posito paupertas
orū inopiam
vi & ingen-
stariam, non
uas venderet.
et. Nec desuit
neque donum
Deo cognita,
diuina

diuina reuelatione edoctus enunciauit: quæ singulatim
hic referre, longum nimis foret.

Porro quanto Zelo animarum flagrauerit, nulla vis *Episcopos*
orationis explicare poterit. Cum adhuc Florentinus *Florenti-*
antistes, Petrus Ticinensis, Simonis labe aspersus gra- *ni Simonis*
ui insuper hæreseos suspicione laboraret, Ioannes *vi niam*
Ecclesiam ea peste purgaret, non dubitauit constan- *hæreticam,*
ter publicæque reum illum asserere, neque vilo modo
ad sacrorum functionem idoneum pronunciare. Hor-
tabatur igitur subditos, ut ab illo se segregarent, ne sæ-
ua adeo contagio, ad totius corporis exitum permana-
ret. Inde cum vehemens in Clero & populo conten-
tio oriretur, & alij antistitem innoxium, alij reum cla-
marent, atq; diu repugnantibus inter se sententijs cer-
tarent, antistes ut eam ignominiam notam aboleret,
statuit Ioannem ipsum vna cum religioso cœtu interne
cione delere. Misit igitur nocturno tempore ingentem *Crudelitas*
equitum & peditum turmam ad S. Saluij monasterium; *Episcopi*
(vbi Ioannes tunc temporis degere putabatur, & pridie *Florentini,*
inde recesserat ad vmbrosam vallem) qui effractis fori-
bus in ipsa penetralia irrumpunt, obuiosque conuul-
nerant, & eade atque horrore omnia replentes, tandē
omnes pene cum ipsa morte luctantes relinquunt.
Alterâ die eo divulgato maleficio, aduenit Ioannes, &
suos beatos ac verè felices prædicans, quod accepit
plagis ad necem vsque pro veritate decersissent, se
vnum lamentabatur, quod gloriosi illius certaminis
particeps fieri non meruisset.

Postea vero, recuperata præter spem valetudine, mo-
pachi Romam profecti, ut Florentinam Ecclesiam
ab illa peste aliquando eriperent, constanter denuo Pe-
trum Simonis & hæreseos accusarunt. Sed frustra; *Attende*
Maximus namque Episcoporum cœtus, qui eo ad *Zelum &*
Synodum confluxerant, Florentini partes acriter de *fiduciam*
fendebant, vixque monachorum accusationem ad au- *ss. mona-*
res mittere dignabantur. Tum vero quidam zelo in *chorum præ*
flammati, ut pululante hæresim ac Simonis crimen ex *Ecclesia*
tingue- *Christi.*

tinguerent, Petrumque in scelere exultantem dignitate
deicerent, intrepide sese ad ignis periculum obtule-
runt. Verum Alexander Pontifex maximus, nec ac-
cusatum deponere voluit, nec ut monachi in ignem in-
grederentur, admittere; quin & Dux quidam Gode-
fridus, Episcopo impense fauens, eisdem mortis minas
intentabat. Altercatio itaque hæc nouos animorum
motus concitabat; aliis conditionis æquitatem ap-
probantibus, aliis rem nefariam esse clamantibus. Verū
fuit tandem, cunctis applaudentibus, locus & dies cō-
stitutus, quo monachi ignis certamen subirent, doce-
rentque antistitem Simoniam & hæreseos labe scdanti
esse. Firmissimus populi concursus; Aduocatur Episco-
pus Petrus à suis, rei euentum spectaturus; at ille prorsus
renuit: imo si qui cū charum haberent, eos accedere
vetuit. Interea in Monasterio Septimi, loco præfixo,
duæ lignorum strues excitantur, obtinentes in lon-
gum pedes decem in latum quinque, in sublime qua-
tuor & dimidium: inter utrasque autem intererat semi-
ta longitudine brachij, ardentibus constrata prunis, ut
per illam vnus monachorum nudis plantis pertransiret.
Fiunt lianæ, & sacrificium solenne singulari cum ce-
remonia ab Abbate illius instituitur peragitur. Quo per-
acto, vnus ex Abbatibus clara voce populo petitionis
& sponfionis conditionem exponit. Deinde Abbas Pe-
trus, exuta calfula, & Cruce accepta, S. Ioanne interim
coram astante, & precibus ac lachrymis ardentem inten-
to, ingreditur per medios ignium globos & flamma
in sublime ascendente, ardentes calcit prunas, nullo ad-
uersionis vestigio vel corpori vel vestimentis inhirente.
Cumque veria iterum facie, eadem via per flammam
regredi veller, populus tanti miraculi nouitate stupe-
factus eum retinere, manus pedesque exosculari, diuinam
virtutem in eo admirari, & antistitem Petrum scelestū,
hæreticum & Florentina sede indignum clamare, qui
demum Senatū populoque Florentino omnino inſtan-
te, à Romana Sedis præfule Alexandro, iustitia id ex-
igente, dignitate sua est priuatus: & alter in ipsius locum
substitutus.

*Abbas Pe-
trus per me-
dios ignes
illas per-
transit.*

*Petrus Epi-
scopus Flo-
rentinus
deponitur
& quare.*

Et miraculo mu-
gnitatis deinde accer-
tus & sanctitate au-
dente vir sanctus
insigni deuotione vi-
pantiam feliciter de-
Monasterii de Pasig
miraculis Deus illu-

VITA S. IOA-
Episcopi, & Marty-
as Doctiss. D. Am-
Bergomensem. Clari-
& reliq. Interf-
eodem an-
uerſ-

Sanctus Ioannes
Sed. Is est incun-
ingressus, quæ virtu-
tat: tamen ætatem
tegritate dicitur an-
libus erudiretur; se-
lectionibus repu-
in colenda pietate
mittebatur, æqua-
diebatur, manifestu
bat, ut infirmæ &
salutis ostenderet.
dis sanctis que con-
literarum studia,
rie: breuiter in cl-
parentibus, quor-
mittebatur, adscrip-
perantiaque antiq-

Et miraculo multum Ioanni, eiusque discipulis dignitatis deinde accreuit, eorumque institutum honoribus & sanctitate auctum, plurimis admirationi fuit; *S. Ioannes* donec vir sanctus senio confectus perceptis primùm feliciter insigni deuotione viuificis sacramentis, ad cœlestem obit. patriam feliciter demigrauit; cuius corpus in Ecclesia Monasterii de Passignano humatum, multis admodum miraculis Deus illustrare dignatus est.

VITA S. IOANNIS, BERGOMENSIS *C. Baron.*
Episcopi, & Martyris: Ex ea quæ extat per Reuerend. *Tom. 8.*
ac Doctiss. D. Athenium Benalium, Canonium *Annal.*
Bergomensem. Claruit Anno Dominice Incarn. 680. *et in not.*
& reliq. Interfuisse reperitur Synodo Romana *mar. Rom.*
eodem anno, sub Papa Agathone, aduersus Monothelitas celebrata.

S. Sanctus Ioannes Bergomi haud humili loco natus *11. Iulij.*
est. Is est in eunte ætate vestigijs sanctorum virorum *Primordia*
ingressus, quæ virtutis maturitas futura esset, signifi- *eius.*
cat: tamen ætatem doctrina, religione, & morum integritate dicitur antecessisse. Nam cum puer artibus liberalibus erudiretur, senili iudicio, inanibus puerorum delectationibus repudiatis, se totum & animo & corpore in colenda pietate collocavit; & simul ac è ludo dimittebatur, æqualium coetu relicto, templum ingrediebatur, manibusque ad cælum sublatiis, Deum orabat, ut infirmæ & lubricæ ætati opem ferret: & viam salutis ostenderet. Hoc animi robore confirmatis rebus sanctisque consilijs, suas cogitationes ad sacrarum literarum studia, reliquasque pias exercitationes direxit: breuique in clericorum ordinem, reclamantibus *Fu Cleri.*
parentibus, quorum posteritatis spes hoc vnico filio *cui.*
nitebatur, adscriptus est. Cum specimen sapientiæ temperantiæque antiquæ dedisset, inter Canonicos lectus *Item C.*
est: *niem.*

*Initiatur
sacerdotio.*

est: & per factorum ordinum gradus, à Quiriano Episcopo ad sacerdotium elatus. Tum vero, qui ad eandem omnium charitatis officia diligenter sanctæque seruauat, non modo liberalius assistis priuatorum fortunis consultuit, sed de tota ciuitate optime meritis est: nihilque beneficentia & misericordia præstantius & Deo gratius esse dedit.

*Succedit
Quintiano
in Episcopatu Bergo
mensi.*

Hac ratione cum delatorum honorum splendorem, nouorum meritorum magnitudine superaret, mortuo Quiriano, cum ingenti omnium approbatione, Episcopus tenuitatus est: recusanti & inuito hunc ei honorem detulerunt. Sed vir acutus & prudens, cum superioribus temporibus pietate & charitate ceteros uicisset, tum seipsum uicit. Priuatis enim hominibus satis ad laudem & pietatem esse posse existimabat, si se probos & iustos præbuissem; at qui animarum gubernacula tractaturi, erant nisi iei essent, unde iustitiae, uigilantiae, pudoris & charitatis exempla peterentur: illorum procuracionem non modo inanem, sed turpem futuram putabat. Neque enim fieri posse uidebat, ut populi uel mediocriter disciplina Christiana imbuerentur, nisi qui præerant, omnium uirtutum compotes fuissent. Itaque in primis in obeundis muniis Episcopalibus se acerrimum ac diligentissimum præstitit: in sacrarum item literarum libris uolutandis, & in prædicatione uerbi Dei, quantum poterat, versabatur.

*Maxima
cum Laude
præst.*

Vt vero Canonicos, quos censu, honore, & commodis auxerat, comites & adiutores negotii publici haberet, uas aedes cum eis habitauit, eodemque cultu & uictu contentus fuit: easdem preces nocturnas diurnasque oblit. Atque hæc ei cum Canonicis erant communia. Illud uero Ioannis præcipuum, quod sic animum nonnunquam à corpore auocabat, ut se totum in contemplando summi rectoris lumine collocaret, & in corpore humano cælestem uitam imitaretur. Etenim cum tot tantaque sint, quæ partim à Deo accepimus, partim accepturi sumus, ut ea nemo non modo facultate uila consequi, sed ne cogitatione quidē complēti possit.

At:

hic tamen in eo potissimum eluxit benignitas, quod animis in cælum ueritatem effundit quodam iure tenes.

Igitur contemptio non dedit, uerum tamen in hac iucunditate, quod tanti luminis sustinere non posset, quod languentibus uis uenit, ut diutius Deum contemni opprimi non ignorat, sed ad humanas res, utque dicebat, itaque curus erat, sed ab exterioribus conciliant, ut Pont. agit, his uerbis, ut fecere celebrem & felicitatis & doctrinam Longobardorum uisignum uirtutis gratiam Episcopum: & niger & princeps honoris & Prælati. Sed multo Longobardorum reipuerat, in eum collatum, & S. Alex. templo amibua erant. Illud quoque ingenium, quod diuinitas multo fiebat, nullo modo abducebatur: quod solueret, tantoque studio, quod euentu mirabile Maria Mediolanensis morte proditum sit: Fuit Bergomum rece-

us, à Quiriano
um vero, qui ad ean
gener sanctaque se
tis privatorum fortu
e opime mentis ch
cordia praestantius

onorum splendorem
ne superaret, mortu
approbatione, Epi
& in iusto hunc ei ho
& prudens, cum su
charitate ceteros vi
enim hominibus sa
le existimabat, si se
ni apud marum gube
at, vnde iustitia, vigi
pla peterentur: illo
anem, sed turpem se
posse videbat, ut po
ist anaimbuerentur,
incompos fuissent.
tis Episcopis se
estitit: in sacrum
& in predicatione
batur.

honore, & commo
gorii publici habe
demque cultu & vi
nocturnas diurna
icis erant commu
a, quod sic animum
ut se totum in con
collocaret, & in
minatur. Etenim
Deo acceptus, par
on modo facilitate
idē completi pos
sit:

it: tamen in eo potissimum ipsius erga genus humanū
elaxit benignitas, quod eam potestatem nobis dedit, ut
animis in cœlam versaremur, eiusq; maiestati velut ne
cessitudine quadam iuncti, vitam cœlesti similem age
remus.

Igitur contemplationi rerum cœlestium cum se Ioan
nes dedidisset, vberissimo quæsiuctus ex ea caperet, non
tamen in hac incunditatis immensitate diu se contine
bat, quod tanti luminis splendorem mentis eius acies
sustinere non posset; quin quem admodum solem acius
iatuentibus visu venit, ut aspectū amittant: sic ipse men
tem diutius Deum contemplantem hebescere, & à glo
ria opprimi non ignorabat. Cum tamen se à rebus cœ
lestibus ad humanas referebat, magnificentius excel
siusque dicebat. Itaque non solum civibus iucundus &

carus erat, sed ab æternis tantam sibi gratiam famæ ce
lebritate conciliauit, ut Platina, cum de Ioanne V. Sum. *Omnibus*
Pont. agit, his verbis usus sit: Pontificatum illius etiam *charum.*
fecere celebrem & felix Flavianus patruus; vir tanta
integritatis & doctrina, ut Gundibertus Arisberti fi
lius Longobardorum rex ei baculum argento & auro
insignitum virtutis gratia dono dederit, & Ioannes Ber
gomatam Episcopus; cui ob sanctitatem & doctrinam
reges & principes honoris gratia assurgere consueverunt. *Quantus*
Hæc Platina. Sed multa præterea beneficia à Grimoal- *apud Reges*
do Longobardorum rege, cui Arianæ hæresis errorem *& Princi-*
eripuerat, in eum collata sunt; tum templum ab eo Faræ *pes.*
conditum, & S. Alexandro dicatum; prædique quæ
templo attributa erant, Ioanni concessa.

Illud quoque ingens pietatis argumentum habitum
est, quod divini sacrificij consuecendi ab eo nulla inter
missio fiebat, nulloque vnquam negotio aut incommo
do abducebatur: quin statim horis diuinas preces per
solueret, tantoq; studio rerum diuinarum tenebatur, ut
illud euentu mirabile à Bartholomæo Ossa, & Ioanne
Maria Mediolanensi locupletissimis auctoribus me
moræ proditum sit: Ioannem cum die quadam se
Faræ Bergomum recepturus esset, ibiq; rem diuinam fa
ciurus,

*Grimoal-
dum Lon-
gobardorū
Regem Ari-
anum,
Catholi-
cum reddidit
Iugis in Cœ-
lebrandis.*

*Quam soli-
citus de pen-
so Presum
Horarior.
ordinate
persoluen-
do.
Insigne mi-
raculum.*

Aurus, atque ea de re ad Canonicos scripserat, transigendis negotiis, matutini temporis magnam partem non sentirem, ut sit, consumpsisse, atque tum discessisse, cum iam se sol altius extulisset. Quare animaduersa, magno dolore ictum, commutato consilio & itinere conuerso, Faram repetisse, segnitiamque suam vehementer questam, totius diei ieiunio, & asperiori labore se ipsum mulctasse. Bergomi vero Episcopi aduentum Canonicis opponentibus, & cum meridies inuaderet, eum non adesse admirantibus, è caelo hanc vocem exauditam: ite missa est; & aliam redditam: Deo gratias. Quo quidem miraculo declaratum est, & Ioannis labores Deo acceptos fuisse, & sacrificandi studium, perinde ac si sacrificatum esset, probatum.

Sed non modo in ijs, quæ serio & grauitè agebatur, miraculis est illustratus, verum cum in eo ludus iocusque petulanter & illiberaliter quaereretur, viri sanctitas diuino numine atque auxilio defensa est. Cunctus Longobardorum rex ad conuiuium Ioannem forte adhibuerat. Cum sermonem uerique longius produxisset, Ioannes, assentatione uiciorum adiutrice procul amota, nescio quid liberius ad comprimendas, & restringendas regas cupiditates protulit; id & si dimisisset, & leniter, ac remotis arbitris, quæ inerant viro naturalis ingenij dexteritas, factum esse fertur: tamen regis animus, cuius aures veritati minus patebant, offensus est. Quare ut Ioannis admonitiones sine ullo motu ac tumultu vindicaret, equum indomitum & effrenatum ei sterni iubet. Is saepe insidentem, aut inuitum longius extulerat: aut prioribus pedibus se erigendo excusserat: aut calcitrando super caput effaderat. Sed in hunc elatus Ioannes, eo adeo mansuetus & obediens usus est, ut & incitatum sustineret, & arbitratu suo flecteret, ac moderaretur. Ea re à rege perspecta, iocus in admirationem versus est: & non modo equo Ioannem donauit, sed postea præcipuo in honore habuit.

Verum & si Ioanni magnæ curæ erat, ut prolap-
s

*Equus in-
domitus
mansuescit
Ioanne
sessore.*

scripserat, trans-
is magnam partem
atque tum discessit,
quare animadverti-
consilio & itinere
enique suam vehe-
& asperiori labore
episcopi adueni-
meridies in aeter-
ealo hanc vocem
ditam: Deo gra-
tum est, & Ioannis
ficandi studium,
arum.
grauiter ageban-
cum in eo ludus
uaretur, vini san-
tesa est. Cuni-
um Ioannem
ergo longius pro-
norum adiutice
comprimendas,
protulit, id & si
is, quæ inerat vi-
um esse feruit:
itati minus pate-
nis admonitiones
ret, equum in-
ber. Is sæpe in-
alerat: aut prio-
aut caeteran-
ine elatus Ioan-
sus est, vi & in-
etheret, ac mo-
in admiratione
donauit, sed
erat, vt prola-
plos

hos mores cum regum tum populorum restitueret;
oblatusq; eius rei occasiones non prætermittebat: ra-
men periculi cogitatio, quod ab hæresi Ariana impen-
sebat, magis sollicitum cum habebat, & anxium. Ne-
que enim iam disceptationibus & conuentibus, sed vi
& armis res gerebatur. Arianorumq; animi ad execra-
bile odium in Catholicos exarserant. Alios aperto bel-
lo persequabantur; alios latronum ritu aut proceden-
es domo, aut ad varios commeatus vsus excipiebant:
illos insidijs circumuehebant, aut in desertis deductos
uerfora opprimebant. Cum ex alijs regionibus
omplures, tum præcipuè Insabres ijs facinoribus in-
ames erant. Qui non modo in finibus Mediolanen-
ium in catholicos sæuebant, sed quod à Bergomati-
bus tantum flumine Abdua diuidebantur, id trans-
gressi, extrema agri ita incurfabant, vt coli non posset.
Ioannes ubi parum subsidij in deterrendo esse vidit,
æque ratquam Catholicorum caput peri animadu-
it, Fatam oppidum opportunè ad flumen Abduam
ium hostibus obiecit. Id autè hæresis erroribus pur-
gauerat, ac dirutum restituerat, & muro fossaq; mu-
niera: tum valido præsidio firmarat. Ex hoc loco non
solum Arianos citiore agro arcebat, sed ipse traic-
amne fugam eorum, qui vltiorem ripam obtinebant,
occursabantque, fecit. Congressus item cum ijs qui ex
raria trepidatione se in vnum collegerant, ferro sibi
riam ad catholicos aperuit, obuiosque alios sæpè fu-
di fugauitque & siue à fronte, siue à latere, siue à tergo
hostes se ostendissent, parua suorum iactura, magnam
eorum stragem fecit. Nonnunquam quoque conti-
cta suorum manu cum Ioannis boni Antistitis Medio-
lanensis copijs, implorantibus catholicis auxilium tu-
lit. Qui autè in Ecclesiæ procuratore Episcopi piete-
tem, temperantiam, & moderationem mirati fue-
rant, in bello fortitudinem ducis mirabantur: & non
modo antiquos pontifices sanctitate & doctrina, sed
iam clarissimos duces virtute & rei militaris scientia
æquare existimabatur. Verùm cum iam hostibus ter-

*Ariana-
rum atrox
in Catho-
licos perse-
cutio.*

*S. Ioannes
Arianos
domat.*

*Alahis Tri-
dentinorū
Dux, Aria-
nus, quam
impium.*

*S. Ioannes
postquam
sedisset an-
nis 29 ab
Alahis A-
rianoneca-
tur circa
Anno Do-
mini 683.*

tori, & amicis præsidio esset, catholicique lætitia ingenti offerrentur, omnesque alacres & fiducia pleni beatam Ecclesiam Bergomatem, & inuictam & æternam illius ductu futuram sibi persuaderent, magna expectanda tantum gaudium fœdaturum est. Erat Alahis Tridentinorum Dux magna homo audacia: apud quem, ut pleraque sunt barbarorum ingenia, fides nihil sancti habebat. Is iam inde à puero, Pertharito Longobardorum regi, qui prauitatem in eo animi ingenique tacite intuebatur, suspectus & formidolosus fuerat: contra Cunipertus Perthariti filius, vsu familiaritate, & beneuolentia ei coniunctus erat. Et si hunc pater sæpe monuerat, eum falli si Alahis eo statu, qui ei pariter erat, contentum fore putaret, suaseratque ne orientem ignem, quo ipse præcipue arsurus erat, foueret: ramen prudens hæc eius oratio non modo nihil profecerat, sed filius instando orandoque peruicerat, ut pater Alahis in gratiam reciperet, tantique error occaecauit Cuniperti animum, ut non prius quierit, quam pater eum insuper Brixia urbe in primis florentissima & opulentissima donauit. Haud falsus vates pater fuit, quæque decantauerat, ea incredibiliter vera cecidere. Nam Alahis post Perthariti mortem beneficij memor, captato tempore, quo Cunipertus abesset, magnis copijs coactis pacatum regnum inuasit: & cuius nomen gratissimo animo prosequi debebat, eius ditionis plurimas urbes, in primisque Ticinum, nec opinato aduentu occupauit. Cunipertus cum sua aduersus vim, injuriamque præsentem tueri non posset, inops consilij, in insulam Comacinam profugit. Interim Alahis, quod Arianarum erat partium, in Catholicos omnis inuicæ, crudelitatis & inhumane superbæ exemplum edidit, Ioannemque qui Ecclesiam Bergomatem annos 29 sanctissime rexe- rat, dolo circumuentum necauit. Ioannem anno 683. Idus Iulij casum esse inter omnes scriptores conuenit. Sed cum Patina Ioannis V. Summi Pont. acta, Ioannis Episcopi Bergomatis dignitate honestata referat, in temporum ratione erratum esse puto. nam Ioannem V. anno

V. Anno 683. Pontificatus sui hunc Pontificatum fuit, Episcopus senecelle fuit. Quod non eo anno, sed aliquo demumque eo magis est passus, Ioannes Ber- tonio Ioannis successores, non anno 683 perbissimumque domum, at illud perspicuum Bergomatis Ioannis omnis fuit, diuissimum viri desiderium de Alexandri à Carthage sepultus est: i- elucet.

MARTYRIVM
Nec; Ex eo quod ext-
De ipsorum reliquiis
translati scribit
resuo, integ-
sunt

REMANENTE
Adem octo gra-
secuto defuisset
lica laude spectatiss-
Imperatorem cum
alteri Felix notien-
ni robore præstanti-
Christianæ religioni
egregiam in CHR-
uentandi. Porro

Y Anno 685. Pontificem renunciatum scriptores pro-
aunt. Quare si huic Pontificatus is Episcopus decori &
ornamento fuit, Episcopi vitam longius productam ef-
se necesse fuit. Quod si opus hinc mea interponenda est,
non eo anno, sed aliquanto post interfectum esse credi-
derim, atque eo magis quod Alahis, à quo Cunctus
est pulsus, Ioannes Episcopus circumventus, & An-
tonino Ioannis successori Fara adempta, & ad Arianos
aversa, non anno 683. sed 692. terribilium hunc su-
perbissimumque dominatum orsus est. Si hoc obscu-
rum, at illud perspicuum, quod quo carior acceptior-
que Bergomatibus Ioannes erat, eo acerbior eius mors
omnibus fuit, durissimeque urbem luctus tenuit, &
magnum viri desiderium. Cum sancto Profectio in
ade S. Alexandri à Catholicis & piis hominibus hono-
rifice sepultus est: isque divina miraculorum virtute
elucēcit.

*Ioannis
mors Ca-
tholicis la-
etosa
Sepulchri
eius mira-
culis glo-
riosum.*

MARTYRIUM SS. NABORIS ET FE-
licis; Ex eo quod extat penez Mombrinium Tom. 2.
De ipsorum reliquiis in Gallias anno Domini 764.
translatis scribit Sigebertus; licet pro parte, mo-
re suo, integras translatis dicat. Passi
sunt circa Annum à partu
virgineo 303.

*C. Baron.
in notat.
mart. Ro-
man. G.
Tom. 2.
Annal.*

RENANTE impio Maximiano, cum eius-
dem dicto grauis in populum Christianum per-
secutio defuisset, erant Mediolani viri duo bel-
lica laude spectatissimi, & honoribus apud ipsum
Imperatorem cum primis conspicui. Vni Nabori
alteri Felix nomen erat; ambo & animi & corporis
robore præstantissimi: & quod caput est, apud
Christianam religionis fideique cultores, propter
egregiam in CHRISTVM pietatem admodum
venerandi. Porro Imperator de eorum religione

*12. Julij.
Præclara
laus SS.
Naboris &
Felicis.*

*Mittuntur
in carcerē.*

*Caduntur
fustibus.*

*S. Nabor in
eculeo sus-
penditur.*

*Egregium
Felicis re-
sponsum.*

*Pertrahun-
tur Lugdu-
num SS.
Marr.*

ac pietatis operibus certior factus, vnumque, separa-
tim tamen, comprehendi, & quaestione habita, carceri
mācipari iussit. Ibi diebus admodum duodecim sine
cibo potuque exactis, rursus tribunali eius oblatus, atq;
Anolino consiliario supplicijs fatigandi, vt dijs sacri-
ficarent traditi sunt. At martyres, spretis minis & suppli-
clorum instrumentis, quae ad terrorem parata erant,
vni vero ac soli Deo Christo se sacrificare confessi sunt.
Tunc Imperator ira feruidus, fustibus eos à viris quin-
que mactari iussit, praecone interim clamante: Sacrifi-
cate dijs, quos Imperator & omnes honore profe-
quantur. Nabor verò, Idols, inquit, non sacrifico, om-
nis namque qui se in puris illis sacrificijs contaminat,
uerit, tormentis subiacetbit sempiternis. Hæc dicentem
clamantemque Anolinus in eculeo suspendi, & aduri,
vaguibusque ferreis carptum laniari iussit. Sed Naborem
tota mente caelo intentum, nulla vis suppliciorum
frangere poterat.

Ea re stupescit Anolinus, illo amoto, Felicem
adduci iussit, quem attonito vultu intuitus, Equæ, in-
quit, Felix causa est, quod hic tuus frater adeo dura
ceruicē in tormentis perdurat? Cui Felix, Quia, inquit,
hæc tormenta breuissimo temporis spatio definita,
puerorum potius tercula menta nobis videntur, quia
futura illa, omnibus idolorum cultoribus in omni se-
culorum aeternitate constituta, optimè perspecta ha-
bemus, Anolinus eo responso admonitus, vltimus cum
viris adeo fortibus non certandum esse, iussit eos in
carcerem recipi.

Non multo post Imperator Lugdunum profecturus,
martyres catenis victos, ad terrorem Christianorum
post se rapta, multisq; iniurijs & contumelijs onerari
iussit. Lugdunum vero vt ventum est, post diem tertiu-
m erecto extra vrbes portis tribunali, martyres, im-
pia hac voce affatus est, Dijs nostris inuidissimis sa-
crificia offerte, artemque istam magicam, qua Christo
vestro adheretis, protinus relinquit, vt amplificati
honoribus ac dignitatibus, reliquam Christianorum mul-

multitudinem à milite
exemplo liberetis. Ad
e s ambus contaminat
exquiritur; tuasque
re quod reliquum est,
mine, nosque honori
ficare. Imperator, hi
ne vultu; Eustibus, in
supplicio plectite. Ha
debuti gaudio, ceruic
temamen cum magna
quorum animos robor

Corpora eorum fu
trona, cum aromatis
postmodum alia quæ
fatum sablata, Medici
diolanensibus Imperi
Frederico secundo, bo
pia archiepiscopus Reye
quisita, cum trium
honore ac magno fide
bem translati curauit
seruantur.

VITA S. LEON
si secundi; Ex ea
Surium. Clauit
reliq. Est autem C
a loco; nempe a
Lapide a Sa
ve

Secundus Caven
Drenerabilis, fuit
in institutione, & C
seu genere, cuius L

unumque, separa-
ne habita; carceri
um duodecim sine
ali eius oblato, atq;
ndi, ut diis laerifi-
cis minis & suppli-
cem parata erant,
heare confessi sunt.
us eos à viis quin-
clamante: Sacrifi-
nes honore profe-
noni sacrificio om-
ficis contaminata-
is. Hæc dicentem
suspendi, & aduri
iussit. Sed Nabob-
la vis suppliciorum

amotus; Felicem
iussit; Equumque
us frater adeo dura
elix; Quia, inquit,
s spatio defuita,
obis videntur; quia
onibus in omni se-
timè perspecta ha-
ritus; videris cum
esse, iussit eos in

unum profecturus,
em Christianorum
ontumeljs onerari
st, post diem terti-
ali, martyres, im-
is inuicissimis sa-
ieam, qua Christo
ite, ut amplificati
am Christianorum
mul-

nultitudinem à miseranda illa mentis insania vestro
exemplo liberetis. Ad quæ Martyres; Nos neque magi
is artibus contaminati sumus, neque vanos honores
exquirimus: tuasque minas pro nihilo ducimus. Qua-
te quod reliquum est, cruciatus vestros mature expro-
mite, nosque honoribus sempiternis in cælo repositis
afficite. Imperator, his auditis, aucto præ indignatio-
ne vultu; Fustibus, inquit, illos contundite, & capitis
supplicio plectite. Hæc lata sententia, martyres ingenti
deibuti gaudio, ceruices præbuerunt, vltimumque illud
certamen cum magna virtutis significatione, ad reli-
quorum animos roborandos peregerunt.

Corpora eorum fuisse à Savina, egregia pietate ma-
trona, cum aromatibus in prædolo eius sepulta; quæ
postmodum alia quædam, religione ac fide insignis,
furtim sublata, Mediolanum transtulit. Post hæc Me-
diolanensibus Imperio rebellantibus, & ab Imperatore
Frederico secundo, bello * subactis, Agrippinæ Colo-
niæ archipræsul Reynolus, eadem magno studio con-
quisita, cum trium Regum corporibus summo cum
honore ac magno fidelium gaudio, ad prædictam vr-
bem transferri curavit; vbi vique hodie honorifice af-
feruantur.

VITA S. LEONIS, ABBATIS CAVEN-
sis secundi; Ex ea quæ extat penes V. P. Laurentium
Surium. Claruit Anno Restauratæ salutis 1050. &
reliq. Est autem Cavenense monasterium ita dictum
à loco; nempe à Caua Metelliana: quæ quinto

Lapide à Salernitana distat ciuitate,
versus Amalfitanos.

Secundus Cavenensis Monasterij Pater Leo, vir valde
venerabilis, fuit viri reuerendissimi Alsenij discipu-
lus institutione, & sanctitate proximus. Sed enim Lu-
scus genere, cuius Lucensis, in Salerni partes veniens,

Egregia
martyrum
constantia.

Fustibus
casi capite
plectuntur.

Savina
matrona
corpora eo-
rum sepelit.

* Anno
Christi (te-
ste Gene-
brardo in
Chronico)
1158.

Corpora
eorum Co-
loniam
translata.
C. Baron.
Tom. An-
nal. II.

12. Iulij.
Patria eius

*S. Alferio,
cooperatur
in suscita-
tione mor-
tui.*

*Nota ata-
tem scri-
ptoris.*

*Eximia
eius dotes.*

*Ecce ex re
parua quā-
tum ali-
quando
bonum.*

ubi eiusdem Patris celebrem famam compertit, ei se pro-
tinus in sanctissima conuersatione erudiendum dedit.
In qua quidem ita breui profecisse cognoscitur, ut non
solum amator laborum magistri sui, sed etiam mira-
bilium operum cooperator existere videretur. Siqui-
dem cum pro resuscitando mortuo vir venerandus Al-
ferius aliquando orare proposuisset, hunc solum ex o-
mnibus discipulis secum retinuit, cum quo pariter se in
orationem dedit. Qui licet Magistri sui tempore ma-
gnus haberetur, tamen post eius mortem magis etiam
claruit. Nam ut discipuli eius, qui vsque ad nostra tem-
pora in monasterio fuerunt, referre solent, in tantam
cordis puritatem profecit, ut venerabilem Domini no-
sti Genitricem orationis tempore videre meruerit. Pre-
terea autem tantæ humilitatis atque misericordiæ vir
extitit, ut ab adiacenti celæ suæ cremo lignorum sarcina-
nas propriis humeris Salernum ferret, easque distrahens,
panes emeret, quos pauperibus erogaret.

Ferunt etiam, quia quadam die, cum à prædicta ciui-
tate veniret, & lignorum suorum pretium in pane pau-
peribus diuideret, G. sulfo quoque Salerni Principi su-
coris sui panem porrexit, qui cum primo oblatum sibi
panem despiceret, reprehensus à militibus, quod non
panem, sed in pane Dei hominem sperneret, confestim
reuersus est: de viri Dei manibus panem accepit & co-
medit, atque ex illa iam die tanto Patri etiam familia-
ris fuit. Ex qua nimirum gratiæ ybertate accidit, ut in
multam donorum messem panis ille, frustra, ut putaba-
tur, diuini oblatus creseceret: & quasi bonum semen fre-
ctus sui copiam abundanter effunderet. Nam cum
idem Princeps, seculari potentia tumidus, plura crude-
lia, læuaque proponeret, hic solus audebat obfistere:
suo us prauis eiusdem dispositionibus libera authorita-
te contraire. Quem nimirum sæpe humilibus precibus
leniens, sæpe comminationibus impetens, ita sibi sub-
iectum reddidit, ut obtineret quandoque quæ peteret:
quandoque, quæ impendere noller, ab inuito authori-
tate, non precibus extorquebat.

Et

XI
Et si quidem tempore
Amalfitanos bellum
est, ut quo scunq; e
rem cruciatibus depu
sufficit, Pater vene
thoritate, quantalibe
cateratos pauent, sp
rit: atque à vicina
uenit. Quadam die, e
deret, tristis nuntius a
mines priuari lumine
las atque exclamant
corre, quia iam miseri
bilis à mensa surgens
desertens, Salernum
illos extra ciuitatem
soluit, atque abire
cipi redditurum rat
fecto, ut promissit,
indignant Principi
contemnent, crude
spiritum pronuntia
post parum tempo
Ac denique non
Roberto Duce obli
diretat, regimen,
rit, amittit. Atque
bes clarus beatus P
dare graueretur,
pondere carnis dep
multos annos
eiden

in comperit, ei se pro
e erudiendum dedit.
cognoscitur, ut non
i sui, sed etiam mira
re videretur. Siqui
o vir venerandus Al
t, hunc solum ex o
um quo patitur se in
cti sui tempore ma
mortem magis etiam
seque ad nostra tem
oliti sunt, in tantu
abilem Domini no
videre meruerit. Pre
ue misericordiae vir
molegnorum sarcie
ret, calq; distrahens,
garet.
cum à prædicta ciui
teium in pace pau
e Salerni Principi se
primo oblatum sibi
olitis, quod non
peineret, confestim
nem accepit & co
Patri etiam familia
tate accidit, ut in
e, frustra, ut putaba
bonum semen fru
nderet. Nam cum
micius, plura cruce
s audebat obfistere:
is libera authorita
humilibus precibus
perens, ita sibi sub
loque qua peteret:
ab inuito authori-

Lo siquidem tempore memoratus Princeps contra *Princeps*
Amalfitanos bellum mouerat, in quos ita saeuire visus *Salernita-*
est, ut quoscunque ex eis caperet, magnis tormento- *num, alio-*
rum cruciatibus deputeret. Sed nemo digne explicare *qui crude-*
sufficiat, Pater venerabilis Leo quanta tunc captis au- *lis, maxi-*
thoritate, quanta liberalitate succurrerit; quam la giter *mi facit*
carceratos pauperit, spoliatos induerit, victos abso- *virum san-*
uit: atque à vicina membrorum amputatione libera- *ctum.*
uerit. Quadam die, cum ad mensam cum fratribus se-
deret, tristes nuntius adfuit, qui venerando viro tres ho-
mines priuari lumine iussos à Principe indicauit, & iu-
lans atque exclamans subiunxit, dicens: Curre Pater,
curre, quia iam miseri producuntur; cum Pater venera-
bilis à mensa surgens, & velut alter Tobias prandium
deferens, Salernum concito gradu petrexit, & iam viros
illos extra ciuitatem productos inueniens, tenuit & ab-
soluit, atque abire liberos iussit: carnificibus se Prin-
cipi redditurum rationem promittens; quod & pro-
fecto, ut promisit, exhibuit. Quoniam etiam aliquando *Superbus*
indignanti Principi, & superbiae tumore salutis monita *Princeps*
contemnenti, crudelitatis suae meritum per prophetiae *iuxta va-*
spiritum pronuntiavit, dicens: Pro crudelitatis tuae *vicinium*
post parum temporis huius terrae dominus non eris. *vir Dei*
Ac denique non multo post, Salernitana ciuitate à *principatu*
Roberto Duce obsessa & capta, sicut vir sanctus præ- *spoliatur.*
dixerat, regimen, quod pie moderari Princeps nolue-
rat, amisit. Atque his nimirum & huiusmodi virtuti-
bus clarus beatus Pater, cum iam plena dierum sene-
ctate grauaretur, tandem aeternae quietis leuamine,
pondere carnis deposito, susceptus est. Post quem, ad
multos annos non defecit propago sanctorum
eidem Monasterio Prae-
torum.

S. Leo tres
viros iussos
à Principe
oculis pri-
uari, ma-
gna autho-
ritate li-
berat.

Superbus
Princeps
iuxta va-
vicinium
vir Dei
principatu
spoliatur.

Obdormit
vir sanctus
in Domino

*C. Baron.
Tom. 6.
Annal.
& in not.
mar. Rom.*

VITA S. EVGENII, EPISCOPI CAR-
thaginensis; Ex ea quae est per Victorem Vticensem de
persecut. VVandal. Libr. 2. Claruit maxime Anno
salutis 484. & reliq. Sub Felice & Gelasio
Rom. PP. & Zenone ac Anastasio
Impp.

13. Julij.

*En vafri-
cium Hu-
nerici suc-
cessoris pa-
tris Geife-
rici Wan-
dalorum
Regis.*

*Praclara S.
Eugenij
Virtutes;
estque mi-
re gratio-
sus apud
omnes.*

Cum Hannericus maior filius Geiserici VVanda-
lorum Regis, Catholicis infensissim; Patri ex hu-
manis sublato in regno successisset, ut populorum sibi
animos barbarica quadam subtilitate conciliaret, coe-
pit primordio regni sui mitius ac moderatus, maxime
circa religionem nostram agere. Et primo quidem, ut
se religionum ostenderet, pietatisque opinionem apud
vulgus captaret, Manichaeos exagitans, plurimos ex eis
flammis exuri, alios navibus transmarinis distrabi
mandavit. Carthaginensi porro Ecclesiae, quae annos
quatuor plus minus & viginti Antistite destituta ia-
cuerat, plenariam licentiam, (iniquis tamen inter-
positis conditionibus) sibi quem vellet Pontificem
eligendi concessit; quae tandem unanimi consensu
Beatum Eugenium virum eximia pietate admodum
conspicuum, ingenti omnium nostrorum appa-
usu, in Cathedram Pontificiam honorifice colloca-
vit.

Porro vir Dei dignitate sublimatus, bonorum o-
perum virtute, magnam sibi non modo venerationem,
sed & auctoritatem apud universos conciliabat. Quid
enim; Etiam ij qui foris sunt, viso virtutum ac prae-
cipuae charitatis eius splendore, taciti obstupescabant,
tantamque in Sacerdote erga omnes humanitatem ac
benevolentiam sine fine su percipiebant. Nec mirum sa-
ne. Cum enim totam fere Ecclesiam Barbari occu-
parent, exiguaeque facultates Episcopo vix sibi alen-
do suppetere, & ambabus nihilominus manibus
elec-

elemosinas erog-
pauperum inopamq-
et, homines & pecu-
lorem admittantes,
predicabant, multi
collebant.

Verum enimvero
longe lateque inclau-
scopi multis calum-
impetere: nihilque
is opera impedire
ois persuadere con-
nulis ministrando
bitu barbaro incede-
ret. At ille domum
spondit, neque vi-
quam vel religioni
modum egregia pi-
Regiae interuenit
a reliquis distingui
Dei accepto, Ar-
apertum furorem
nuente rege Atia-
portibus tortore
habitu barbarico
lentes male mul-
in capite iactis &
catis rapiuntur,
avulsa a capite p-
abirent. Neque
infringere consti-
uit.

Cumque ea
tandem tyranni,
decreto eantem c-
annonam in stipen-
perfidiae nomen
numerus, ne fid-

SCOPI CAR-
ven Vicesem de
it maxime Anno
lice & Gelasio
Anastasio

eleemosynas erogaret, summaque vigilantia ac studio pauperum inopumque omnium patrocinium susceperet, homines & pecuniarum largitatem & charitatis ardorem admirantes, sanctissimi viri virtutes omnibus prædicabant, multisque laudibus ad cælum usque exsollebant.

Geiserici VVanda-
llimi, Patri ex hu-
vi populorum sibi
re conciliaret, cec-
derat us, max me
primo quidem, vi
e opinionem apud
us, plurimos ex eis
ismannis destrabi
clesia, quæ annos
istite destituta sa-
lquis tamen inter-
vellet Pontificem
ynanimi consensu
piorate admodum
ostorum appau-
porifice colloca-

atus, bonorum o-
do venerationem,
conciliabat. Quid
ritutum ac prizei-
obspescebant,
humanitatem ac
Nec mirum sa-
m Barbari occu-
po vi sibi alien-
ominus man huius
elec-

Verum enimvero cum tanta celebritate nomen eius longe lateque inclaresceret, cœperunt Arianorum Epi- scopi multis calumniis, gravi invidia concitati, eum impetere: nihilque non moliri, ut tam præclara pietatis opera impedirent. Et primo quidem fallacibus verbis persuadere conati sunt, ut à pabulo divini verbi populis ministrando cessaret, & mares sceminasque habitu barbaro incedentes, Ecclesiæ liminibus prohiberet. At ille domum Dei omnibus communem esse respondit, neque illo modo externum habitum quidquam vel religioni addere, vel demere, multosque admodum egregia pietate viros hoc habita ornari, quod Regiæ inferrent: regiosque ministros tali symbolo à reliquis distinguui solitos esse. Hoc responso à viro Dei accepto, Ariani invidia tabescentes, tandem in apertum furorem proruperunt. Statuerunt igitur con- nuente rege Ariano Hunnerico in omnibus ecclesiæ portibus tortores quosdam, qui viros sceminasque habitu barbarico ornatos & in ecclesiam ingredi volentes male mulcarent, palisque minoribus dentatis in capite iactis & nexu firmissimo in capillos implicatis rapiantur, tanta plerumque crudelitate, ut avulsa à capite pellicula, scæde lacerati tandem abirent. Neque tamen ea sæuitia Catholicorum infringere constantiam, vel pietatem minare po- tuit.

Cumque ea demonis sæuitia nihil proficerent, tandem tyranni, etiam in domesticos truci sententissimi, decreto eantem est, ne quis in regia constitutus, vel annona in stipendiis solitis frueretur, nisi Ariane perfidiæ nomen daret. Tum vero ingens fidelium numerus, ne fidei puritatem violaret, abiecta mili-

*Ariani illi
invident.*

*Crudelitas
Arianorum
& Regis.*

*Catholicorum con-
stantia.*

tia temporali, & spretis Regiæ honoribus, cessit, quos tyrannus domibus deinde protectos, omnique substantia exutos, in insulas Siciliam & Sardiniam relegauit.

Regis sanitas in sacras Virgines.

Post hæc, nequid supremæ tyrannidi deesset, sacras virgines congregari præcepit; quas supplicij sane nefandis, diæque horrendis exagitauit. E crinibus namque vel manuum digitis suspensas, & immani pondere pedibus earum alligato torquebant, atque ignitas ferri laminas dorso, ventri, mammillis & lateribus apponentes dicebant. Dicite, quomodo Episcopi, Clericique vestri carnalibus vobiscum voluptatibus perfruantur. Nitebatur enim impius semitam inuenire, per cuius adiutur, publicam, sicut fecit, faceret persecutionem. Et quanquam totis viribus Christi Ecclesiam oppugnaret, nulla tamen sceleris contagione eam maculare poterat. Sauebat inaudita quadam crudelitate. Episcopos, presbyteros, diaconos & alia ecclesiæ membra ad quatuor milia * D. CCCCLXVI, in eremi exilium destinauit; quorum in numero erat beatus Felix Abdititanus antistes; qui annos 44. magna cum sanctitatis laude gregi suo præfuerat. Is paralyti morbo afflictus, prorsus ut neque vox, neque sensus ullus relictus esset, ita ut ex transuerso super Burdonem victus, quasi quidam ligni truncus gestari debuerit, cæteris sua patientia toto itinere animum adæbat. Congregabantur vniuersi in Siccentem & Larentem ciuitates; cum Comites duo superuenientes blandis sermonibus Christi confessores aggrediuntur: Quid, inquit, tanta animorum pertinacia vobis ipsi pestem hanc & exitum machinamini, qui in Regia omnibus delicijs affluere potestis? Ad

Præclara Catholicorum Vox.

quæ Catholici ingenti vociferatione responderunt; Christiani sumus, Catholici sumus; Trinitatem vnum Deum inuolabilem confitemur. Hæc clamantes grauiori demum includunt custodia, adeoque affligunt atque coarctant, ut ne ad naturale quidem officium secedendi locum relinquerent. Ibi tunc factor & hor-

XII
horror vniuersa pueri
alij consolationis eige
genti precio delinitis
quemergebantur.

Tandem post di
rem, ad iter, quo de
dique Mauris, edu
lium multitudo ex
cum cereis obuiat
sequebatur. Quidam
gis obijciebant, i
miseris relinquitis,
paruos fontibus a
bis poenitentiae mu
tionis indulgentia,
lauri: o vnam v
denique certam ne
cibus & lachrym
et sumi martyres c
cupidibus & apidi
Qui vero nimia
poterant, ligatis
& aspera loca rap
mæ, alliso cereb
trahentium ex p
solitudinis loca p
rescendum acceper
grauissima ita vita
se diuino solatio n
Tum vero vni
Dei Ecclesiam ex
scidisset, totum i
liebatur. Nam d
digni præceptum
redis currentibus
his Episcopis Hor
mo constat ed et
olorum Sacerd

tribus, cessit, quos
os, omni que sub
Sardiniam relega-

horror vniuersa poenarum genera superabat; ad quos *Vide miseri-*
alij consolationis ergo cum intrare vellent, Mauris *riam.*
genti precio delinquit, veluti in gurgite luti ad genua vl-
que mergebantur.

nnidi deesset, sa-
tas supplicij sane
ruit. E ceteris bus
entis, & immani
uebant, atq; igni-
mmilis & lateri-
omodo Episcopi
um voluptatibus
emitam inuenire,
fecit, faceret per-
ibus Christi Ec-
cleris contagione
inaudita quadam
aconos & alia ce-
O. CCCCLXVI.
in numero erat
qui annos 44.
pessuerat. Is pa-
eque vox, neque
transverso oper
igni truncus ge-
toto itinere ani-
uersi in Sicentem
duo superueni-
fessores aggredi-
orum pertina-
machinamini,
ere potest? Ad
e. responderunt;
Trinitatem v-
Hæc clamantes
adeoque affli-
ale quidem offi-
bi tunc factor &
hor-

Tandem post diurnum hunc carceris squalo-
rem, ad iter, quo destinati erant, pestrepentibus vn-
dique Mauris, educti sunt. Ibi tunc incredibilis fide-
lium multitudo ex diuersis regionibus & ciuitatibus
cum ceteris obuia ruens, martyres cum lachrymis pro-
sequebatur. Quidam suos infantulos martyrum vesti-
gijs obiciebant, ista voce clamantes; Quibus nos
miseros relinquitis, dum pergitis ad coronas? qui hos
paruos fontibus aquæ perennis lustrabunt? qui no-
bis poenitentiae munus collaturi sunt, & reconcilia-
tionis indulgentia, obstrictos peccatorum vinculis so-
luturi? ô vitanam vobiscum & nos pergere liceat, co-
demque certamine martyrij coronam pueri! In his vo-
cibus & lachrymis, Mauri, ne vel tantilla san-
ctissimi martyres consolatione fruerentur, hastilium
cupidi & apidibus eos ad cunendum implebant.
Qui vero nimia lassitudine oppressi ambulare non
poterant, ligatis pedibus cadaverum instar, per dura
& aspera loca raprabantur: quorum maxima multi-
tudo, alliso cerebro, vel fractis lateribus, inter manus
trahentium expirat. Reliqui vero vt primum ad
solitudinis loca peruenire, hordeum vt iumenta ad
vescendum acceperunt; quo inter alia incommoda
grauissima ita vitam turati sunt, vt facile declararent,
se diuino solatio minime destitutos esse.

*Vide deu-
tionem Ca-
tholica ple-
bis.*

*Hordeum
cibus ex-
lum Ca-
tholicorum.*

Tum vero tyrannus noua eaque acriora aduersus
Dei Ecclesiam excogitans, cum membra aliqua ab-
scidisset, totum ipsum corpus laniando perdere mo-
liebatur. Nam die Ascensionis Domini, Eugenio tale
dirigit præceptum, quod etiam vniuersæ Africæ, ve-
redis currentibus destinauit, Rex Hunner eius vniuer-
sis Episcopis Homousianis. Non semel, sed sæpius, no-
stro constat edicto prohibitum, ne in sortibus VVan-
dalorum Sacerdotes vestri conuentus celebrarent.

*Epistola im-
py Huneri-
ci ad Eu-
genium Ep-
iscopum.*

Quo

Quotamen spreto, plurimi reperti sunt Missas in for-
tibus Vandalorum egisse. Stagnimus igitur, quod om-
nis occasio scandali tollatur, ut ad diem Kalendarum
Februariarum, Carthaginem, cum fidei nostrae Epis-
copis omni veneratione dignissimis, de ratione religio-
nis conflicturi veniat.

Hoc edictum cum haud dubiam persecutionis pro-
cellam denuntiaret, ingenti terrore multorum ani-
mos concussit; cum neque tempus, neque ratio im-
minenti calamitati occurrendi suppeteret. Eugenius ta-
men, qua erat animi magnitudine, Regi in hunc mo-
dum per literas respondit; Cognovimus ad omnes co-
episcopos meos praeceptum Regis similiter emanasse,
ut die constituta pro disputatione fidei veniatur. Quod
nos venerabiliter accepisse suggessimus. Suggestit in-
terim mea humilitas, debere etiam transmarinam

*Responsum
S. Eugenij.*

*Res fidei ad
universam
spectat Ec-
clesiam.*

*Responsum
barbari
Regis.*

omnium partium, qui nobis sunt in una communio-
ne consortes, agnoscere; maxime quod totius mundi
causa, non specialis sit provinciarum Africanarum.
Quod petimus, ut benignitate, quantus est, & iustitia
sapientiae suae dignetur annuere. Data ab Eugenio,
&c. Tu mille parturiens iniquitatem, Subde, deman-
dat, mihi, o Eugeni, universum orbem terrarum, ut
sub potestate mea totus mundus redigatur, & facio
quod dicis.

Inter haec cum ignis persecutionis accenderetur, &
flamma infestantis ubique Regis arderet, ostendit De-
us noster praeclarum quoddam miraculum per servum
suum Eugenium, quod praeterire non debeo. Erat in
eadem civitate caecus quidam civibus universis no-
tissimus, Felix nomine. Hic à Domino secundum quietem
semel, iterum, & tertio monetur, ut Eugenium Epi-
scopum adeat, oculorum lumen per eum recepturus.
Caecus primo & secundo falsa imaginatione se deludi
existimans, recubabat surgere; tertio vero verbis increpa-
tus a iunioribus, è lecto exiit; ac puero ductore ad Fau-
sti basilicam perrexit. Ibi per diaconum, Peregrinum no-
mine, antistiti indicat, se habere aliquod secretum geni-
mi.

unt Missas in for-
sigitur, quò om-
nem Kalendarum
fidei nostræ Epis-
citate religio-

persecutionis pro-
neque malorum ani-
neque ratio im-
eret. Eugenius ta-
legi in hunc mor-
nus ad omnes co-
milititer emanasse,
veniat. Quod
us, Suggestit in-
transformationem
vna communio-
od totius mundi
in Africanarum,
est, & iustitia
ta ab Eugenio,
Subde, deman-
tem terrarum, et
gatur, & facio

accenderetur, &
ret, ostendit De-
ulum per serum
debeo. Erat in
is vniuersis no-
scidum quiete
Eugenium Epi-
um recepturus.
atione se deludi
o verbis increpa-
du et ore ad Fau-
Peregrinum no-
od secret genus
mit.

intimandum. Audiens Episcopus, admittit hominem, *Hymni ad*
qui protinus hymnis per totā Ecclesiam resonantibus, *sturni in*
ad pedes ipsius prostratus, obtestatur se eum non dimis- *Ecclesia.*
surum, nisi oculorum lumen redderet. Eugenius admi-
rans respondit: Recede à me frater, ego enim homo pec-
cator sum, & delictis super omnes homines grauissimis
oneratus: nec mihi quidem sufficio peccatorum veniā
impetrare. Ille autem mordicus tenens genua eius, hæc
verba identidem repeiebat: Reddem mihi oculos meos.
Tum Eugenius attendens inuerecundam hominis cre-
dulitatem, quia tempus urgebat, pergit cum eo, comi-
tante clericorum officio, ad fontem. Ibi fixis genibus
cum ingenti gemitu, pulsans singultibus cælum, cri-
spantem benedixit fontis alucum, & completa demum
oratione, ita cæco respondit: Iam dixi tibi frater Felix,
peccator homo ego sum; sed qui te visitare dignatus
est, præster tibi secundum fidem tuam, aperiatq; oculos *Felicem ca-*
tuos; simulque signo Crucis consignante oculos eius, *cum illum*
statim cæcus visum, Domino reddente, recepit. Quem *nat S. Eu-*
sectim quousque vniuersi sacro fonte expiati essent, *genius.*
detinuit; ne tanto miraculo populus excitatus, virum
contereret, qui lumen receperat. Fit postea manife-
stum Ecclesiæ vniuersæ: statim nuncius pergit ad Re-
gem tyrannum. Rapitur Felix; inquitur ab eo, quid
factum sit: qualiterque receperit lumen. Dicit illi ex *Nota vocē*
ordinetorum. Dicunt Ariani Episcopi, Eugenium ma- *hæreticus fa-*
lesicis vsum fuisse. Et quia oppressi contusione, rei *miliarem.*
gestæ tenebras offerre non poterant, modis omnibus
eum necare conati sunt, quomodo olim Iudei susci-
tatum Lazaram occidere cupiebant.

Appropinquante interim die illo funesto. Kalenda-
rum Februariarum, conveniunt Episcopi, afflictione
& mœrore confecti. Fit silentium diebus multis, quo-
usque peritos quisque & doctissimos viros, calumnijs
appositis, necandos exinde separarent. Tandem veni-
tur ad disputationis conflictum. Aduersarij argumen-
torum suorum bonitati diffusi, calumniarj intercalia
apud Regem, Catholicos strepitum fecisse, & impor-
tunis

Sic hæreti-
ci vincunt
Catholicos

*Episcopi
Catholici
bonis omni-
bus exuti,
mittuntur
in exilium.*

*Ariani se-
nitia Bar-
baros supe-
rant.*

*B. Eugē-
nius ab a-
trocissimo
Ariano E-
piscopo mi-
re affligi-
tur.*

*Horrenda
mors impij
Hunnerici.*

tunis clamoribus cuncta inturbasse. Rex ea accusatio-
ne præclatum se penitus eos delendi occasionem na-
ctum existimans, quod animo scelus conceperat, mo-
mento temporis in eos exprompsit. Cunctos enim Ca-
tholica fidei episcopos fustibus primum caesos, bonis
omnibus euerfos exilio damnauit; tali insuper pœna
omnibus illis, qui hospitio eos exciperent, proposita
ut viui cum vniuersa domo sua flammis exurerentur.
Hinc tam atrox in Christianos Catholicos tempestas
est exorta, quam nulla vis orationis explicare potest.

Neque tam Reges, Vandalique, quam ipsi Aria-
norum Episcopi, Presbyteri & Clerici in catholicos sæ-
uebant, quippe gladijs & pugionibus accincti, passim
discutebant, & abditos quosque ad necem atque sup-
plicia inquirebant. Inter alios Antonius quidam Aria-
nus, antistes cuiusdam ciuitatis eremo proximæ,
Tripolitanae Prouinciæ vicinæ, ut auctoritate ita etiam
crudelitate cæteris superior, Eugenium ab ipso Hunne-
rico in ipsius eremi partibus relegatum custodiendum
susceperat; quem varijs insidiarum atque pœnarum sup-
plicijs extinguere cogitabat. Interea vir sanctissimus
dum acerbissima persecutionis illius tempora deheret
sensit aliquando infestum paralytis morbum. Quo ut ni-
cio, exultabundus Arianus pergit festinus ad venera-
bilis senis cubile, & acetam asperum, nimisque acer-
rum recubantibus illius faucibus ingerit, ut reliqui-
as virium opprimeret ac virum sanctissimum vita spo-
liaret. Sed pietate Christi, ad aliorum salutem eo ex pe-
riculo ereptus, clarissimum postea de Ariatorum im-
pietate triumphum egit. Nam Hunnericus septimo re-
gni sui anno, ac mense decimo, propter multiplicem
impietatem iusto Dei iudicio in eiusmodi morbum
incidit, ut putrefacto corpore vermibus scaturiret; à
quibus paulatim absumptus: non tam corpus in-
sepultum, quam foedas quasdam partes
sepulturæ reliquit.

VITA

VITA S. BON

nalis & Episcopi Al

uatione quam Oc

LV. Doctor, coran

habuit; cum al

merum. O

Domin

Rex ea accusatio-
di occasionem na-
s conceperat, mō-
Cunctos enim Ca-
num casos, bonis
tali insuper pōna
piperent, propōita
mmis exirentur.
holicos tempestas
s explicare potest.

e, quam ipsi Arian-
in catholicos se-
us accēdi, passim
neem atque sup-
pius quidam Arian-
eremo proximae,
ctonitate ita etiam
mi ab ipso Hūne-
m custodiendum
peccatum sup-
a vir sanctissimus
e tempora defleret
oi bum. Quo vi n
estinus ad venera-
n, nimisque acer-
ingerit, vt reliqui-
stimum vita ipo-
salutem eo expe-
de Arianorum im-
cus septimo re-
oppter multiplicem
usmodi morbum
ibus saturaret; a-
tam corpusi-
mpares

VITA S. BONAVENTURAE, CARDI- C. Baron.
nalis & Episcopi Albanensis, Ordinis Minorum; Ex in notat.
oratione quam Octavianus de Martinis Suesanus, mar. Rom.
I. V. Doctor, coram Summo Pontifice, Sixto Quarto
habuit; cum ab eo relatus est in sanctorum nu-
merum. Obijt (vt patet infra) Anno
Dominici Natal. 1275. etatis
sue 53.

S ANCTUS Bonaventura natione Tuscus, patria Bal- 14. Iulij.
Sneoreginus, Iohanne Fidanza & Ricella fidelibus S. Bona-
ortus coniugibus, ea à primis annis edidit pie- uentura
tatis facinora, vt in his commemorandis, relicta Ma- Patria &
iorum dignitate, merito nostra debeat desudare ora- Parentes.
tio. Vt primum transactis adolescentiæ annis turbu-
lentum huius mundi statum cognouit, & periculosam
consequendæ salutis rationem prauidit, relicto secto
nequam, victimam se omnipotenti Deo perpetuam,
meritis beatissimi Francisci dedicauit. Cuius rei se-
ries, non aliunde quam ab ipso misericordiarum Pa-
tre initium sumpsit; qui quos sibi ab æterno præde-
stinauit electos, apertissimis medijs ad portum deducit,
secumque honorum omnium communione sociat.
Cum enim in tenera ætate, extrema valetudine pe- Laborat
riclitari cœpisset, mater salutis eius anxia, vbi phy- aduersa va-
sicorum, quos adhibuit, diligentiam frustra experta letitudine:
esset, solius Dei opem, quem sancta timebat, & cui
castos pueri mores intelligebat acceptos, humiliter
in salutem pueri inuocauit, ac S. Francisci suffragia
reuerenter implorans, illum, si sanum recuperaret, i- Post Ma-
pius religioni perpetuo deuotum. Ex audita suar- tris eius
ces, & puer non sine admiratione physicorum integer uotum: or-
eua sit. nalescit.

Hinc iam adolescens, ac porro ætate prouecta,
cū se religioni manum cerneret, anno ætatis suæ
secundo & vicefimo habitu sancti Francisci ad castra
spi-

*Amplecti-
tur S. Fran-
ciscum in-
stitutum.*

*Alexander
Alesius
eius prae-
ceptor.*

*Magna
eius humi-
litas.*

*Item eius
charitas.*

*Humani-
tas eius er-
ga morbi-
dos.*

*Eruditi-
o & pruden-
tia eius
quanta.
Fit Mini-
ster gene-
ralis.*

spiritualia se recepit, stipendiaque nequaquam osci-
tanter, sed tanta diligentia atque ardore fecit, ut septi-
mo, à religionis ingressu, anno, in Parisiensi vniuersitate
librum Sententiarum publico auditorio prælegere me-
ruerit, Vnus præceptor doctissimo Alexandro de Ales;
cuius honorificum sanè eruditionis testimonium con-
sequutus est, adeo ut ætatis suæ secundo & tricesimo,
postquam magistralem cathedram annos admodum
tres rexisset, inter primos Ordinis sui viros religioe
atque doctrina admirandos locum teneret. At vero,
quod maiori in illo admiratione dignum erat, quo
magis scientia & auctoritate emergerat, eo magis se-
ipsum mentis humilitate deprimebat. Neque enim ut
plerique literarum scientia inflati, vilia ministeria fasti-
diebat, sed tanta alacritate, eaque spontanea, domestica
munia obibat, ut aliis non modo ingentem admiratio-
nem, sed superioribus etiam, cum ab eiusmodi officiis
impedire conantibus, indignationem, si dicere licet,
commoueret. Nec segnius interim charitatis officia
præstabat; cum oculis in omnes fratres intentis, alios
tristitia affectos dulcissimis verbis solabatur, alios pro-
fessionis suæ potentes monebat confirmabatque,
tanta gratia atque auctoritate, ut nullus ab eo discede-
ret, quin libens cœptum professionis iter proseguere-
tur. Inferiorum præterea cura, supra quam credibile
sit delectabatur, & quo grauioribus aut magis conta-
giosis morbis affligerentur, eo magis se totum illorum
obsequio applicabat. Quibus officiis cum maiorem
diei partem absumeret, non eo minor erat in publicis
lectionibus, & interpretationibus scripturarum; quæ
tantis luminibus illustrabat, ut ipse auctor illorum non
immetito putaretur. In Capitulis vero & questionibus
ad Ordinis totius salutem decidendis, tanta illius erat
sapientia, ut cuncta ad illius iudicium tanquam ad Ly-
diam lapidem explorarentur. Quibus gratis donisque
illustratus, cum iam tertiumdecimum in religione ex-
egisset annum, defuncto generali Magistro, ex tam
multis viris doctrina atque sanctitate conspicuis, qui-
bus

bus Ordo sacer in
sine controuersia
Hic vir sanctus acc
cum iam robur illud
ro, monendo, suis
pissimam virtutem re
pulo, quod primum
exposuit reformatiq
releg. Vbi strenue
rektorum oppugn
religionem delere nite
centia tutus, confuta
tam calamitas tritu
Hic vero vir sanct
præcipuus. Ipsius nam
tum est, ut signo Ca
cto, Virgo Mater à
in eadem hora ab An
pinto generali Pisis.
dunt corpus Paduan
eiusdem sanctissimi
obitu illius anno
quam Bonauentura
molachymarum im
tum verbis se aliosq
theolæus in op
tuleret. Hinc cum
amirationi fieret, C
Eusebie præficeret
legius effunderet. So
fusus, illos honores
tibus sibi diuitias
re.
bat enim munda
pinis terris, mente
præfata illa, omniq
scopus eius, ad totius
Postquam enim Parisi

nequaquam ofe-
dore fecit, vt septi-
miffenfi vniuerfate
torio prælegere me-
Alexandro de Ales;
s testimonium con-
cundo & tricesimo,
n annos admodum
sui viros religioſe
teneret. At vero,
dignum erat, quo
erat; eo magis ſe-
bat. Neque enim vt
illa miniſteria falſi-
montana, domeſtica
gentem admiratione
ab eiuſmodi officiis
nem, ſi dicere licet,
in charitatis officia
ſe intentis, alios
olabatur, alios pro-
t confirmabatque;
allus ab eo diſcede-
nis iter proſequere-
pra quam credibile
us aut magis conſi-
gis ſe totum illorum
ficiis cum maiorem
mor erat in publicis
ſcripturarum; quæ
auctor illorum non
eto & quaſtionibus
lis, tanta illius erat
ati tanquam ad Ly-
nus gratiis donique
ia religione ex-
Magiſtro; ex tam
te conſpicuis, qui-
bus

us Ordo ſacer in ſua nouitate florebat, vnus omni-
um ſine controuerſia exitit ſubrogatus.

Hic vir ſanctus accingens ſe grauioribus actionibus,
um iam robur illud primi inſtituti non nihil labasce-
et, monendo, ſuiſque humeris lapſa erigendo, ad
riſtinam virtutem reduxit, atque in Narbonenſi Ca-
itulo, quo à primū tenuit, beati Franciſci regu'am
xpoſuit reformaturque, ordinemque in Prouincias
edegit. Vbi ſtrene etiam decertans, venenoſas ob-
reſtatorum oppugnationes, quibus Mendicantium
eligionem delere nitentur, ſola iuſtitia atque inno-
entia tutus, conſurauit: & præclarum de aduerſatio-
um calamitjs triumphum egit.

Fuit vero vir ſanctiſſimus cultor glorioſæ virg'nis
recipuus. Ipſius namque hortatu & vigilantia statu-
um eſt, vt ſigno Campanæ poſt Completorium au-
ſito, Virgo Mater à populo ſalutaretur; quod creditū
e, eadem hora ab Ange'o ſalutam. Congregato Ca-
itulo generali Piſis, cum venerabile beati Antonij Pa-
iani corpus Paduam transferre decernerent, fuit
iuſſum ſanctiſſimi viri lingua ſecundo & tricesimo
b obitu illius anno, integra & rubicunda reperta;
uam Bonauentura manibus apprehendens, largiſſi-
mo lachrymarum imbri perfudit, & luculentis admo-
um verbis ſe alioſque omnes docuit, quā ingens pie-
atis theſaurus in optimo membri illius uſu recondi-
uſlateret. Hinc cum ſanctiſſimi viri fama omnibus
dmirationi fieret, Clemens quartus Eboracenſi eum
Eccleſiæ præficere voluit, vt doctrinæ ſuæ fluente
argius effunderet. Sed vir diuini propoſiti ſui con-
tans, illos honores precibus à ſe repulit, quo vbe-
iores ſibi diuitias ac dignitates in cælis cumula-
ret.

Erat enim mundo ita mortuus, vt quauis cor-
pore in terris, mente tamen in cælis verſaretur. Hinc Scripta
æclara illa, omnique eruditione ac pietate reſerta Viri ſancti,
cripta eius, ad totius Eccleſiæ vtilitatem prodierunt. præclara,
oſtquam enim Pariſijs primum librū Genefeos magna qua-

Reformat
Ordinem
ſuum.

Præcipuus
cultor eſt
D Virgi-
nis.

Nota de S.
Antonij
Paduani
lingua.
Eius Vita
extat 13.
lunij.

Recuſat Ebo-
racenſem
epiſcopa-
tum.

cum laude auditoribus legisset, nobile opus, quod a septem visionibus Bonaventuræ nomen obtinet, in lucem prodijt. Inde celeberrima illa in libros Sententiarum Commentaria edidit, & Evangelia multis sententijs compendiose illustravit. Rursus contemplatione S. Ludouici regis Franciæ, officium de Cruce insigniter pium atque deuotum edidit, quod ab Ecclesia receptum, nullo immutato, in ea solemnitate vbique legitur. Composuit & solenne officium in honorem B. Francisci, & vitæ ipsius historiam contexit, & libellum de sex alijs Seraphin concinnauit. In monte Aluerno duo nobilissima opuscula pijsimis contemplationibus flagrantia, quorum alterum Itinerarium mentis in Deum, alterum, in seipsum, appellata sunt, produxit. Composuit & libellum, cui nomen Mendicantium Defensorium indidit, quo religionis suæ partes egregie tuetur. Composuit & libellum de vita Christi, quem Arborem Crucis nominant. Insuper & Breuiloquia, & Sermones Dominicales, & veritatis sacræ scripturæ Compendium, & Nouitiorum Institutionem, & Stimulum amoris, & Pharetram de auctoribus Doctorum approbatorum principalibus, quem per Alphabetum prosecutus est, aliæque opuscula lectu sane dignissima, ad titcenarium numerum in lucem emisit.

*Creatur
Cardinalis
& Episcopus
Albanensis.*

Et quidem cum beati Francisci religio (quam annis octo & decem, maxima virtute gubernauit) ipsius sanctitate vitæque exemplis egregie iam stabilita esset, tum forte Romana Sedes plurimis implicita difficultatibus vehementius laborare coepit. Gregorius hoc nomine decimus, Ecclesiæ gubernacula tenebat, qui audita viri sanctimoniam & doctrinæ præstantia, quamquam inuitum & reluctantem in Cardinalem collegium cooptauit, & Albanensem Episcopum constituit. Quo in munere ita versatus est, ut illius opera præcipua, in Lugdunensi Concilio Græcorum hæreses composita fuerint, ipsique, præsentem Palæologo eorum imperatore, qui in hoc Lugdunum venerant, libere ad Romanam

XIV
... sedis obedientiam
... pari sanctitate
... & in exhausto
... tandem anno sal
... quingentesimo quinto, a
... hunc munere sanctissim
... ad eos est euoc
... Ecclesiæ, ac pra
... nulli. Corpus fuit in
... Lugdunensi S. F
... miraculorum
... suscitauit, partu
... meros de variis d
... miraculose eruit.
... anno in nouam
... parte alioq
... solidum, capilla
... in nullo à vi
... sunt. Reliquor
... vitorum sa
... quæ integritate
... tueretur.

VITA S. HEN
... nomine, Primi
... cum Canisius.
... vigesimoqu
... et

Henricus Bauar
... quam regia dig
... cum literarum
... precepit. Quo præ
... bella admirabili
... in eo egregium vi
... ita cum omni vitæ
... xii, ut neceis an
... decem in co celebra

abile opus, quod
omen obinet; in li
la in libros Senten
z Evangelia multi
Rursum contempla
officium de Cruci
didit, quod ab Ec
in ea solemnitate
ne officium in ho
historiam conte
aphin concinnavit
ma opuscula p'issi
z, quorum alterum
um, in seipsum, ap
it & libellum, ce
um indidit; quore
Composuit & libe
orem Crucis nomi
Sermones Domini
Compendium; & li
mulum amoris, &
um approbatorum
tum profectus est
ssima, aduicinati

religio (quam an
ge gubernant) ipso
ne tam stabili esse
implicata difficulta
regiorum hoc nomi
tenebat, qui auditu
tantia; quamquam
lium collegium coo
constituit. Quo in
tra præcipua in Lug
ces composita fue
logo corum impera
rant, libere ad Ro
manam

anæ, Sedis obedientiam redierint. In ea vocatione
cum pari sanctitate atque operum fructu perseque
ret, & in exhaustos pro Ecclesia Dei labores sub
et, tandem anno salutis millesimo ducentesimo se
tuagesimo quinto, ætatis suæ quinquagesimo tertio,
te munere sanctissime perfectus, è corporis vin
alis ad cælos est euocatus. Moirs illius ingentem vni
eris Ecclesiæ, ac præcipue Summo Pontifici iustum
tulit. Corpus fuit multis omnium lachrymis in ec
lesia Lugdunensi S. Francisci facta sepulchrum. Porro
cimia miraculorum claritate effulsit. Infantem mor
tum suscitauit; parturientem liberauit; aliosque pene
innumeros de variis doloribus, ægitudinibus, ac peri
alis miraculose eruit. Dum S. Corpus eius 160. sui
bitus anno in nouam Basilicam transferretur, reliqua
orporis parte alioquin exesa atque corrola, caput ta
nen solidum, capillamentum hærens, labia, dentes &
ngua, in nullo à vitali statu aut colore demutata re
erta sunt. Reliquorum relatione super sedembris: cum
lustrum virorum sanctitas non tam miraculorum
irute, quam integritate vitæ atque charitate confir
netur.

*Obituus
Domini
Anno 1275
ætatis vero
sua 53.*

*Miracula
eius.*

*Translatio
Reliqui
rum eius.*

C. Baron.

Tom. II.

Annal. Ec.

in Append.

cc Tom. 12.

VITA S. HENRICI IMPERATORIS,
hoc nomine, Primi, Ex ea quæ est penes D. Henricum
cum Canisium. Obijt anno Domini millesimo
vigesimo quarto; Imperij vndecimo,
ætatis vero suæ 52.

HENRICUS Bavarie Dux, tam vitæ sanctimonia 14. Iulij.
quam regia dignitate clarus, timorem Domini
vna cum literarum studio à teneris vnguiculis eximie
percepit. Quo præclare munitus, multa & ingentia
bella admirabili felicitate confexit. Eluxit enim
in eo egregium virtutis militaris specimen; quod
ita cum omni vitæ sanctitate atque innocentia iun
xit, vt nescias an magis pietas, an potius militia
decus in eo celebrandum sit. Vt primum ad ultam ætatem
egregia
ipsius pie
tas.

*Eius vita
habetur 22
Septembris*

*Præfaga
scriptura
Henrico
oblata.*

*Fit Impē-
rator.*

*Victoria
eius contra
Saracenos,
præter
alias.*

ad res fortiter gerendas euocatus fuit, ante omnia
men diuinum quouis in negotio propitium sibi redde
re studebat. Hinc cum aliquando in Ratisponensi urb
intenta supplicatione ad D. Emerammi sepulcrum ex
cubaret, cælitus est admonitus, ut scripturam quandam
præfagam, in muro secus D. VVo fangitumulum, lege
ret, & diligenter obseruaret. Constat ea hisce duab
duntaxat vocibus: *Post sex*; Henricus ut erat sagaci no
modo ingenio, sed & insigni pietate præditus, se post
sex dies e vinis discessurum suspicatus, animæ su
interfœci diligenter prospexit. Sed cum præterlapso se
dierum curriculo, nihil quod putabat eueniret, senat
um illum numerum ad sex hebdomadas traduxit. Ve
rum cum & ipsis euolutis nihil incommodi pateretur
ad sex menses transiit. Ipsi vero pari animi corporis
que integritate transactis, arbitratus est annorum senten
nem doctari. Cum igitur sex anni defluxissent, &
iam septimi illucesceret primus dies, ecce is qui long
expectatione ad mortem obuijs (quod aiunt) vinis ex
cipiendam paratus stabat, diu notu, præter expecta
tionem, ad Imperij gloriam euehitur.

Imperio igitur potius, ita gubernacula illius suscepit
ut semper de gloria militiæ Christianæ sollicitus, cultum
religionis summo studio & diligentiâ prouideret. Quo
res imprimis sempiternæ laudis ac gloriæ materiam
illi administravit; meritoque non modo nomen eiu
ab oblivione vindicauit, sed & apud omnes natione
celeberrimum reddidit. Et primo quidem, Bohemo
Vandalosque, & alias nationes, virtute sua domitas
sibi subdidit; inde in Italiam progressus, Saraceno
in effusam fugam compulsi, tetraque illa sceleratorum
hominum peste repurgauit. Et hæc quidem aliaque
non tam armorum suorum virtute, quamquam mini
me contemnenda, quam diuini numinis auxilio forti
ter gessit. Cum enim barbararum gentium colluies
regni ipsius fines impeteret, ferunt Henricum signa
in hostem intrepide inferentem, in Meisburgensi a
gro quem miserrime deuastatum cernebat, votum B
Lau

fuit, ante omnia negotio nuncupasse, fore, ut perpetuis temporibus propter unum sibi redditum suum nomini eum dicaret, & in statum pristinae dignitatis in Ratiponensi vicinis reformatum diuino cuius consecretaret, si suo apud animi sepulchrum eius cum interuentu victoriam Romano Imperio obtineret. Barbarorum igitur multitudine in praelium occurrente, prostratus in oratione, vidit angelum pertransientem suo exercitui praere, & hostium cuneos in cuneum suum propellere, quorum regiones, sine cruore, Imperio Romano & Christianae fidei subiecit: ac confestim se voto magnifice soluit. Apuliam deinde, diuincorum dominatum passam, manu bellica recuperavit; ubi ordinatis quae ad regni pertinebant utilitatibus, cepit calculo consistari; à quo tamen in monte Cassino, cum ibidem religiosos viros egregia pietate viros visitaret, ad S. Benedicti reliquias est liberatus, neque hoc tantum, sed alia insuper plurima à Domini ardentissimis suis precibus, quibus supra modum largitus deditus, consecutus est beneficia; quae scriptis mandata intercederunt.

Nec mirum sane; quippe qui per omnem vitam, medio honorum cursu, ac summa diuitiarum omnique affluentia, nihil pietatis studio potius habuit, nihil charius, quam ut Christo Redemptori suo intemeratè placeret. Quis enim virtutes omnes, quibus in tantum ornatus extitit, oratione explicabit? Estne aliquid admirabilius, quam summum Imperatorem Hereberti Episcopi pedibus prostratum cernere, ab eiusque delictis in quod maleuolorum hominum suasionibus impulsus fuerat, suppliciter veniam postulare? Iam vero quis non admiretur summam illam pudicitiae virtutem, qua per totam vitam praeditus fuit; forsus ut omnis carnalis voluptatis expers, in summa continentia, cum castissima coniuge virginatam tutatus esset? Cum enim sacratissimo matrimonio foedere uxorem sibi Chunegundem virginem sanctissimam copulasset, eam casto adeo amore profecutus est, ut non coniugem, sed sororem cuncti crederent. Nunquam enim illius concubitu frui voluit, sed uterque

*Votum
nuncupat
S. Lauren-
tio.*

*Angelus
hostes eius
prostravit.*

*Visitat re-
ligiosos in
monte Cas-
sino, & li-
beratur à
calculo S.
Benedicti
meritis.*

*In vita S.
Hereberti,
16. Martij.*

*Vixit cum
coniuge
continen-
ter per om-
nem vi-
tam.*

virginitatem suam ardentissimo Christi amore, Deo consecrauit, & ad extremum vitæ spiritum conserua-
uit.

Quod sane cum apud multos plus admirationis quam fidei haberet, quidam calumniari non verebantur Imperatores, cupiditate patrum honesti amoris inflammatos castitatem simulare, eoque prætextu impudicis aliorum amplexibus clanculum frui. Eam offensionem Chunegundis ut tolleret, populamque sibi subditum à scandalo liberaret, non dubitauit nudis plantis ignitos vomeres illæsa calcare, & virginitatis hostem nouo miraculo confundere, ac sanctissimum coniugem ab omni suspitione sceleris liberare.

Ceterum Imperator hic piensissimus, quam egregia opera calderit, quantaque diligentia iustitiam coluerit, explicatu est difficillimum. Tot epinitanisque signis & opibus præclaris iustam pietatem & charitatem in miseros indicauit, quantis Imperatorum nemo unquam. Aedes sacras quamplurimas vel à fundamentis extruxit, vel collapsas refecit & sanctorum hominum domicilia, in quibus illi qui monachi dicuntur, die nocteque Deo famulantur, regia magnificentia exornauit; nomenque suum vel ipsi solum rebus immortalitati consecrauit. Bambergensis ecclesiam à fundamentis erexit, eademque cœnobium ad partem Septentrionalem Sancti Michaelis sacrum adiunxit. Tanta insuper multis alijs Ecclesijs contulit beneficia: ut nulla orationis vi complecti possint. Fuit enim in religionis cultu sanctissimus; in egentium inopia subleuandus benignus: & in omnium denique salute procuranda vigilantissimus. Nulla enim regni negotia quantumuis ardua, nulli beatorum rerum tumultus, ac eo studio, quo proximorum sempiternæ salutis assidue incumbibat, eum auocare poterant. Hinc non immerito Apostoli Hungarorum nomen apud multos obtinuit, quod Stephanum Hungariæ regem populus

*S. Henricus
cum dicta
Apostolus
Hungarorum:
unde.*

populumque vniuersum
et ad Christi
barbaram coelesti lumen
missimo pietatis nexu
sua in uxorem con
gentem Hungarorum
iustitia, ad patriam
Sedes quoque Episcopalis
educatus & literis
um, Argentinam, M
barica immanitate a
uerant, restaurauit.

Denique consumm
extremum sibi diem
fuit castissimæ coniun
regni proceribus, A
tulis hoc modo contr
nobis, imo à Christi
nobis virginem resti
tum in Germania q
ac prospere con
constituit, beato
beliquit sane is Pri
gum sui desiderium
et diuino coniun
ere, tanto Impera
Bambergensis, quan
no insignierat, sep
ipsum sanctitatem
luminatis; ob
infirmitate

populumque vniuersum suis potissimum monitis pre-
bibusque ad Christi fidem perduxerit, gentemque
barbaram cœlesti lumine illustrauerit. Atque ut fir-
missimo pietatis nexu regem constringeret, sororem
illi suam in vxorem collocauit, multaque alia fecit,
ut gentem Hungarorum sine vlllo errore per semi-
as iustitiæ, ad patriam perduceret claritatis æter-
næ.

Sedes quoque Episcopales Hildesheim, (vbi à pue-
ro educatus & literis imbutus dicitur) Magdebar-
gam, Argentinam, Misnam, Meisburgam, quæ bar-
barica immanitate adiacentium Sclauorum vastatæ
fuerant, restaurauit.

*Quos Epi-
scopatus re-
staurauit.*

Denique consummatis vitæ huius laboribus, cum
extremum sibi diem imminere cognosceret, accer-
tatis castissimæ coniugis suæ parentibus, & nonnullis
regni proceribus, Augustam dextera apprehensam,
ipsi hoc modo contradidit; Hanc mihi, inquit, à
vobis, imo à Christo Domino traditam, eidem &
vobis virginem restituo immaculatam. Bellis igitur
tam in Germania quam Italia aduersus rebelles ius-
te ac prospere confectis, & Imperij statu optime
constituto, beato tandem fine in Domino quieuit.
Reliquit sane is Princeps sanctissimus vniuersis ma-
gnum sui desiderium, cum multis lachrymis ac lu-
ctu diuturno coniunctum. Corpus eius fuit cum ho-
nore, tanto Imperatore eiusque sanctitate digno, in
Bambergenfi, quam à se fundatam cathedrali ti-
tulo insignierat, sepultum; vbi etiam gloriosus Deus
ipsius sanctitatem miraculis consignauit: cæcis il-

*Felicissi-
mum obitu-
eius.*

*Claruit mi-
raculis post
obitum.*

luminatis; obsessis liberatis: variisque
infirmis oppressis, opta-
ta sospitati resti-
tutis.

C. Baron.
Tom. 3.
Annal.
& in not.
mart. Ro-
man.

VITA BEATI IACOBI, NISIBITAE
Episcopi; Ex ea quæ est à Theodoretò, Cyri Episco-
po conscripta. Claruit vir sanctus Anno Domini 338.
&c. sub Iulio summo Pontifice, & Constantio Im-
peratore: & reliq. Interfuitque non tantum
Nicano, sed & Antiocheno
Concilio.

15. Iulij
Patriæ eius

Vixit soli-
tario.

Victus &
vestitus
cruce.

Viget Pro-
phetia Spi-
ritus.

Venit in
Persidem.

SANCTUS hic Iacobus, Nisibe celeberrima ciuitate, in
confinio regni Romanorum & Persarum, olim
quidem Romanis subiecta, oriundus, vitam ample-
xus est solitariam & quietam; & vere quidem, æstate
& autumno, vitam vel in siluis, vel in montium
altissimorum cacumine sub dio agebat; hyeme vero in
anuro quodam latitabat: quod ei paruum præbebat
tegumentum. Alimentum ei syluestria præbebant po-
ma, herbaque cruda; vestimenta vero, ex asperimis
captatum pils, corpus non tam ab ætatis iniuria vin-
dicabant, quam stimulis quibusdam ad propositum
certamen alacrius currendum excitabant. Itaque de
corporis cura parum sollicitus, cogitationem mentis
in Deo sine intermissione figebat; à quo magna non
modo consolatione, sed lumine quodam etiam ex-
lesti perfundebatur: quo & futura multo ante clarissi-
me præuidebat, & virtutes sancte admirandas iugiter pa-
trabat.

Vigebat illo tempore simulacrorum impietas,
paucique admodum vniuersorum opificem ea, quæ
par est, fide colebant. Tunc Iacobus, vt in tanta fidelium
paucitate religionem propagaret, in Persidem venit.
Accidit autem in ipso itinere, cum fontem transmitter-
ret, puellas quasdam succinctis vestibus, nudisque pe-
dibus in pannorum emuntatione occupari, quæ hone-
statis, grauitatis & reuerentiæ oblitæ, exuto pudore &
perficta fronte virum sanctum impudentibus oculis
adspiciebant: neque capita operientes, neque vestes de-
mitten-

mitentes. Eo scelere
sensu, fontem vn-
ueris, tacitalque diu-
tolerandam illam pu-
& animas ab impuri-
taret. Res mira; vix-
tat, cum fluentum
pentina canitie defo-
piliu, concitoque
fios ad nouæ rel/pe-
mnes, & circumfili
tum virginibus supp-
vnam tollat, fonte
uiginem reducat.
puellis inueni vtis fl-
& fluentum reuocae-
ri vintem; reliq. to-
citiæ documentum
Eodem fere ten-
rum iusto prouoca-
multorumque anim-
nemo sententiam in-
agueret præsumere
piam, cui vltimo a-
bant, execrationi
viture sua iniquam
re lapis in partes in-
illine dissilij, & cū-
que Iudicem adeo co-
plo reuocata, alter-
nam protulit.
His alijsque ad-
fectus Iacobus, ad-
bemque ciuitate
tar. Paruit igitur;
austeritate vel lau-
nus haud auctori-
nem administra-

NISIBITAE
eto, Cyri Episco-
pno Domini 338.
& Constantio Im-
peratore non tantum
pereno

berima ciuitate, in
Persarum, olim
us, vitam ample-
te quidem, astate
vel in monum
bat; hyme vero in
parum praebebat
tria praebeant po-
tero, ex asperimis
b aditis iniuria vi-
am ad propositum
tabant. Itaque de
pitationem mentis
quo magna non
uodam etiam ex-
multo ante clarissi-
itandas iugiter pa-
rorum impietas;
opificem ea, qua
vi in tanta fidelit
in Persidem venit.
optem transmitt
bus, quid si que pe-
occupari, quae hone-
re, exuto pudore &
pudentibus oculis
s, neque vestes de-
mirren-

mitentes. Eo scelere vir diuinus haud mediocriter of-
fensus, fontem vna cum puellis execratus, oculos a-
iierit, tacitusque diuinum numen precatus est, vt in-
tolerandam illam puellarum inuicemundiam castigaret,
& animas ab imperissimo illo inimici dominatu libe-
raret. Res mira; vix ab earum conspectu auulsus fue-
rat, cum fluentum confestim euauit: & puellae re-
pentina canitie deformatae sunt. Senserunt mox sup-
plicium, concitoque grada ad urbem properantes, cun-
ctos ad nouae rei spectaculum excitauit. Accurrunt o-
mnes, & circumfusi Iacobum supplices rogant, vt illa-
tum virginibus supplicium & notam dedecoris sempi-
ternam tollat, fontemque fugacem ad pristinam sca-
turiginem reducat. Ille autem non diu cunctatus, &
puellis iuuentutis florem ac pulchritudinem restituit;
& fluentum reuocauit. Stupent omnes admirandam vi-
ri virtutem: reliquoque errore, temperantiae ac pud-
icitiae documentum amplectuntur.

Eodem fere tempore Iudex Persarum, odio pa-
rum iusto prouocatus, iniquam sententiam tulerat,
multorumque animos eo scelere irritauerat. Cumque
nemo sententiam impugnare, Iudicemque iniustitiae
arguere praesumeret, Iacobus ingentem quandam la-
pidem, cui ultimo efficiendi supplicio insidere forte sole-
bant, execrationi deuouit, iussitque protinus vt is
virtute sua iniquam Iudicis sententiam argueret. Et ec-
ce lapidis in partes innumerabiles repente contritus hinc
illinc dissiliit, & cunctos ingenti horrore concussit, ipsum
que Iudicem adeo exterruit, vt priorie sententia exem-
plo reuocata, alteram summa aequitate & iustitia sub-
nixam protulerit.

His aliisque admirandis virtutum signis clarus ef-
fectus Iacobus, ad munus pontificium euocatur. Nisi-
bemque ciuitatem vel inuitus, diuino iute regere cogi-
tur. Paruit igitur; ita tamen vt neque a pristina illa vita
austeritate vel latum vnguem recederet, & nihilomi-
nus haud auctoritate vulgari, ciuilem vitam consuetu-
dinem administraret. Nam tamen illi apud se auste-

Lasciuie
puella di-
uinitus pre-
uenitur.

Iterum eas
a supplicio
liberat vir
sanctus.

Iniquum
Iudicem
miraculo
ad iustitiam
conuertit.

Fit Episco-
pus Nisibem-
sis S. Iaco-
bus.

ram disciplinam exercebat, nequaquam tamen morosam philosophiam populo vehementer exosam præferrebat, sed comitate, modestia, suauitate motum, omnium sibi animos amore incredibili deuinciebat, & viduarum ac pupillorum patrociniū intentā in primis cura assidue gerebat. Ab eis igitur & potentium hominum iniurias propulabat, & acri sane vindicta, si quo scelere obtruncati essent, ipsos etiam pauperes paniebat. Quidam enim, ut quæstum vberiorē paupertatis titulo facerent ad eum accedentes, quendam eius mortem eali de simulante tantum mortuum obtulerunt: ut & funeri necessaria præberet Iacobus, & preces pro defuncti anima Deo offerret. Ille autem, fraudis ignarus, benigne assensit: funerique largi omnia suppeditauit. Postquam vero peracta fabula simulatorem illum surgere iuberent, iusto Deo iudicio, miser ille vitali spiritu destitutus inueniendus est. Tum horrore sane perfuncti virum diuinum insequuntur, scelereque detecto, supplices pro defuncto preces cum multis offerunt lachrymis: ut vitam illi restituant, & cunctos à tanto reatu clementer liberet. Miratur vir sanctus Dei iudiciū, quo in scelus animaduertit; pietate tamen ductus, vitam precibus ablatam, per preces iacenti restituit.

*Disce hinc
quam sit
antiquum
orare pro
defunctis.*

*Defunctū
excitat.*

Celebrato Nîcæe aduersus Arium concilio, cum ex eo quoque Iacobus victor domum rediisset, non multo post defuncto Constantino Imperatore, *
† Sapoꝛes. Saborēs Persarū Rex aduersus Nisibim bellum mouit, & ciuitatem magnis equitum & peditum copijs arctissime obsedit. Post longas vero oppugnationes irritè muris illatas, ingentem vim aquæ, cursu præterfluentis flauij artificio singulari reuento, in vnam muni partem immisit; cuius impetu moenia strata, & via in vibem patefacta est. Tum vir sanctus adhortationis ac precationis suæ virtute, in tantum militum, aliorumque incolarum atate adhuc vigenū confirmauit animos, ut vna nocte quam maxima poterant contentionē rursus ædificantes, disiectam muri

muri partem in ca
sufficeret ad arcebu
ascensum absque se
precibus exoratur
præbens, in castro
n plum quippe a
ea virtute, ut eq
erat numerus) bel
atque probos cidis
huc illuc diffugeret
barent, & omnia e
retea vidit & ipse R
vestitu amicum,
resplendebant; pro
cederet. Acerba
pitius eos sententia
& Imperatorem i
io cum illi constan
peratorem Antio
tionem intelligen
iere asserebat. Itaq
giam rediit: &
precibus Iacobi li
ipse vero paulo p
ecorporis uincul

VITA S. A
Neapol. Ex ea qu
contemporaneo,
conscripta. Des
pro 572. Sed
no 2. R

Cum Multis
vires calap

quam tamen mo-
ementer exosam
ia, suauitate mo-
incredibili deuin-
trocinium inten-
tis igitur & poten-
at, & acri sane-
ent, ipsos etiam
vi quæsum vbe-
cum acceden-
simulantiem tan-
ri necessaria præ-
minia Deo offer-
ne assensu; func-
tquam vero per-
tuberent, iusto
effritus inueni-
uinum insequun-
defuncto pices
am illi restituat,
eret. Miratur vir
animaduertit; pia-
tatem, per preces
in concilio, cum
am redisset, non
Imperatore, *
Nisibim bellum
& peditum co-
ero oppugnatione
rim aqua, cursu
ri recenti, in ve-
etu mentia strata,
vir sanctus ad-
, in tantum mi-
adhuc vigenti
quam maxima
nres, disiectam
muri

muri partem in tantam altitudinem extruxerint, vt
sufficeret ad arcendum cursum equorum & hominum
ascensum absque scalis. Iacobus porro ciuium suorum
precibus exoratus, in muris hosti se conspiciendum
præbens, in castra eorum tela maledictionis (cy-
nphum quippè ac culicum examina) elaculabatur,
ea virtute, vt equi & elephanti (quorum ingens
erat numerus) bestiarum morsus in auribus, naribus,
atque proboscide ferre non valentes, ruptis vinculis,
huc illuc diffugerent, ordinemque castrorum pertur-
barent, & omnia castris & ciuitati complerent. In-
tetea vidit & ipse Rex in muro quendam regali plane-
vestitu amictum, cuius purpura & diadema mite-
resplendebant; prorsus vt Imperatorem operi præesse
cideret. Acerba igitur indignatione repletus, ca-
pitis eos sententia damnauit, qui bellum suauerant,
& Imperatorem minime adesse contenderant. At ve-
ro cum illi constanter affirmarent, Constantium Im-
peratorem Antiochiæ esse, Sapores visionis significa-
tionem intelligens, Deum pro Romanis bellum ge-
nere asserebat. Itaque dimisso exercitu, in suam ipse re-
giam redijt: & Nisibis ciuitas à repentino interitu
precibus Iacobi liberata, in Dei misericordia exultauit.
Ipse vero paulo post, plenus operibus bonis & gloria,
e corporis vinculis ad cælos emigravit.

*Culicibus
& Cynipibus
vincuntur
hostes, præ-
cibus viri
sancti in il-
los diuini-
tus immis-
sis.*

*Rex Persarum
turpiter cedit.
Felix viri
S. obitus.*

*C. Baron.
Tom. 10.
Annal.
& in not.*

VITA S. ATHANASII PONTIFICIS
Neapol. Ex ea quæ est à Petro Diacono Casinensi, eius
contemporaneo, & à D. Dauide Romeo Neapolitano
conscrip̃ta. Desuit ab humanis, Anno ab orbe Redem-
pto 572. Sedente Pontifice Maximo, Hadria-
no 2. Romanum vero Imperium ad-
ministrante Ludo-
uico 2.

Cum Multis annis regnum Neapolitan. vastatum, 15. Iulij.
Cybes calamitose bello vexata fuissent, & ma-
gna

gna clades homines pressisset: summa tandem pacis, atque otij tranquillitas regio data erat: Divisum tamen erat in partes tres, partim serviebant Theophilo Græco, partim parebant Ludouico Pio, partim obediabant Gimoaldo Beneuentanorum duci. Neapolitani cum sub imperium, ditionemque Græcorum cecidissent, regebantur, & gubernabantur à Duce; quem domintum seu magistratum vocabant. Cuius annem DCCCXX. Theophilus Sergium ducem Neapolitanum summo studio, cunctis approbantibus fecerat. Itaque Sergius vir integerrimus ætate, opibus, gratia, propinquis, affnibus, amicis, ingenio, honoribus, omnique genere virtutis florens, ex animi sui sententia vxorem habebat ex veteri, & illustri Drusiorum familia; qua grauida, & ad pariendum vicina Sergius vouit Deo, & sancto Athanasio Alex. Pontifici (vixebat tunc in ore omnium Athanasius Pontifex Alexandr. quanquam is multis ante seculis ex hac vita iam migrauerant) si vxor matrem peperisset, Athanasij nomine appellaturum, & hortari, monere, atque suadere nunquam esse cessaturum, vt factis initiaretur.

Nascitur Annotandem. DCCCXXXV. à die Natali Christi, *S. Athanasius Anno* tempore pontificatus Gregorij IV. Pont. Max. & Imperij Ludouici Secundi, vxor Sergij peperit infantem *Domini* filium, quem pater, vt voverat, Athanasium vocauit, & literis latinis, & græcis, cum accessisset ætati paulum iam roboris, erudit. Precibus enim partim græce, partim latine conscriptis, sacerdotes eo tempore Neapoli in sacris ædibus utebantur. Athanasius, vt primum ex pueris excessit, totus Ioanni Pontifici Neapol. viro sanctissimo de manu, vt aiunt, in manum à patre traditus est. Ioannes in Athanasium adolescentulum, in quo singulari bonitate, modestia, & optima spe prædico inerat dignitas quædam, in fidem suam receptum omni humanitate, beneuolentia, caritate, atque beneficiis complexus, omnia, quæ in suis conferre potuisset, conferebat.

serbat. Athanasius sibi enunciat, orat. Tanta sancti elucebat, vt ubi loquacitudo, & omnium ex cunctis ipse creatus Romam pererat, à Leone IV. Pont. à Nicolao I. confitebatur quod sanctum vocaretur de eius reatu gratum quod ab ipsis actum habuisset.

Athanasius his nihil habuit, quæ ei successerat, imo suo fugebatur officio declinauerat. Edes que necessarii indotibus, & ministris magnique instrum. & officium tribuebantur, phania dicebatur, sanctæ Reſtitutæ, petente constructa lanuatij extra Neapoli, & Saluatoris est arx, quod Carui sani, quod Eospitalem ædificat hospitio acciperentur quotidianum dignitatem, & honorabatur, defendebatur, & ijs propulsabatur, & spoliatur, & ministris, aut, vt in tota

a tandem pacis,
rat: Divisum ta-
bant Theophi-
lo, partim obe-
di duci. Neapo-
que Græcorum
bantur à Duce;
ocabant. Circa
um ducem Nea-
approbantis
bus ætate, opibus,
ingenio, hono-
ens, ex animi
& illustri Dignari-
endum vic-
asio Alex. Pon-
Athanasius Pon-
tis ante sequi-
tor marem pe-
tum, & horta-
te cessaturum,

Natali Christi,
ot. Max. & Im-
perit infantem
hanasium voca-
accesisset æta-
tibus enim par-
sacerdotes eo
atur. Athana-
us Ioanni Pon-
tu, vt aiunt,
ones in Atha-
gulari bonita-
inerat digni-
omni huma-
eneficis com-
otu fier, con-
ferebat.

ferebat. Athanasius omnibus Christianis mysterijs sibi enuntiatis, ord ne Christiano ritu sacris est ini-
tius. Tanta sanctitas in eo sacerdote tandem creato
elucebat, vt vbi Ioan. Antistes animam efflauerit, sa-
cerdotes, & omnes Neapolitani suum Pontificem
vnum ex cunctis ipsum iuuenem delegerint. Pontifex
ctatus Romam petijt, vt quod Neapoli gestum
erat, à Leone IV. Pontifice Max. vel, vt alij putant,
à Nicolao I. confirmaretur; & ipse ringeretur oleo,
quod sanctum vocant; inde ad suos se recepit ciues,
de eius reditu gratulantes, & gaudio triumphantes,
quod ab ipsis actum esset, Pontificem Roman. ratum
habuisse.

Athanasius his rebus non mouebatur; antiquius
nihil habuit, quam, vt Ioannem alumnum suum,
cui successerat, imitaretur: quem assecutus est, ac ita
suo fungebatur officio, vt nunquam vel in te leui ab eo
declinauerit. Ædes sacras non solum sacris vasis, rebus-
que necessarijs instruxit, sed etiam picturis & sacer-
dotibus, & ministris ornavit; quæ magna impensa,
magnoque instrumento tuebatur: cultum diligentem,
& officium tribuebat. Ornauit videlicet ædem, quæ Ste-
phania dicebatur; ædem S. Andree in vico Nido; &
sanctæ Restitutæ; quæ à Constantino Imp. Græciam
petente constructa dicitur; & sancti Stephani, & sancti
Ianuarij extra Neapolim; & sanctæ Lucie in Me-
gari, & Suatoris in insula prope Megarim, vbi nunc
est arx, quod Castellum Nouum appellant. In atrio
sui fani; quod Episcopium vocatur, domum per-
hospitalem ædificauit: in qua peregriini pauperes
hospitio acciperentur, & grauis habitarent. Viduis vi-
ctum quotidianum præbebat. Delubrum, eius res, &
dignitatem, & homines Deo consecratos diligentissime
tuebatur, defendebat, & ornat: iniurias
ab ijs propulsabat. Templum nudum, inane, & po-
pulum, & spoliatum à barbaris auxit diuitijs, cul-
tauit, vt in tota Campania nullum esset sacerdotium
neque

*Omnibus
iam disci-
plinis im-
butus post
reliqua Sa-
cerdotio
initiat.
Eligitur &
confirmatur
Antis-
tes Neapo-
litanus.*

*Optimè
præst.*

*Quid Sa-
cræ qui-
busdam
adibus con-
tulerit.*

*Aliainsi-
gnia eius
opera.*

neque amplius neque locupletius: ac omnium bonorum rerum copia abundantius. In quos tantos sumptus non solum paternorum prædiorum fructus abibant; sed etiam bona ipsa paterna magna ex parte consumpsit, sumptus exhaust. Egentibus hominibus; & aliena viventibus misericordia laque effulque donabat. Ipse patuo contentus tenui victu delectabatur, omni cultu carebat; sic se gerendo, quod ad abstinentiam, & continentiam attrinet; ut rustica & horrida huius vita, quæ alijs acerba videretur, illi esset beata, & iucundissima; solitarij, & in agro vitam agentes homines erubescerent profecto in hac, & se ab Athanasio victos esse faterentur. Carne non vesceretur; visum meracius nunquam: sed in vberiori aqua modicum simebat. Erat enim infirmus, & agra semper valetudine; cuius imbecillitatem hoc modo sustentabat, & tuebatur. Grande plumbi pondus, ut corpus servitute opprimeret, in vestigio gestabat. In vestimentis suam dignitatem servabat; tunica intima, quam vocamus, erat lanca, & aspera: hoc est cilicium, & saccus. Seipsum nocte cædebat virgis, & funiculis; humi iacebat, ibi quiescebat. Erat tamen in cubiculo lectus, pulcherrimumque stratum, ne simulationis artificio eruditus videretur. Ad præcandum hilari; atque prompto semper erat animo; in templo frequentissimus: multum temporis lectionibus librorum de rebus divinis consumebat. In omni denique re divina erat multus.

Evocatur à Nicolao Romano primo Papa Dum tam sanctam, & innocentem vitam ageret à Nicolao I. Pontifice maximo Romam accessit ad sedanda, vel potius tollenda mala; quæ à loathone Pontifice Ravennati homine factioso impendebant. Adhorrabatur enim ille omnes, ut turbulenti, ut perniciosi ciues velint esse. Nicolaus videas rem ad hæresim spectare, ne pures à republ. Christiana desciscerent; aliquos Antistes virtute cognita, spectataque fide ad se convocavit. Qua in re Athanasius

Cursus vita ipsius quæ per sectionis.

bus ita se gessit, ut sanctus, nihil meritis hostibus, reus sit magno timore ut omnia cimeret. ventum interea ventorum domino fecit invidiam odium Leo vi Ludouicus non exorabilem in ad civitate Neapoli a praverit: verum los terrerit, ferru Athanasius videns p & extremum pene gium fratris filium douicum, & conives in gratiam red & integritas magni bere, apud omne impj hominibus tur. Affluebat quoque ac venustate.

Itaque, confusio, redijt in veniebat, intelligit natio decederat, Gregorium nominavit, & moriens est, Duci creato A moque studio preceptis, monitis paterent; ijs nte floritate patui trui, quam patu perspicere fratri & aui, non iustis

omnium bona
uos tantos sum-
brum fructus ab-
magna ex parte
tibus hominibus;
ge effuse que do-
victu delectaba-
rendo, quod ad-
net, vt rustica &
ba videretur, illi
arij, & in agro
profecto in hac,
tur. Carne non
nam: sed in vbe-
ent infirma,
obscillitatem hoc
Grande plumbi
erit, in vello ge-
ratem seruabat;
at lanca, & aspe-
ctum nocte cade-
bat, ibi quiesce-
bat, pulcherrimum:
fic: o eruditus vi-
que prompto semi-
ssimus: multum
de rebus diuinis
diuina erat mal-
tem vitam ageret
omam arcessit
la, quæ à lon-
gissio impende-
s, vt turbulent,
aus videas rem ad
publ. Christiana
ate cognita, spe-
ua in re Athana-
sius

ius ita se gessit, ita se omnibus probauit, vt nihil
sanctius, nihil melius, nihil rectius illo fuerit. Pa-
ratis hostibus, reuertitur in patriam; quam offen-
dit magno timore perculsam, & ita perturbatam,
vt omnia timeret. Nam cum Ludouicus Pius Bene-
uentum interea venisset, & pacem cum Beneuen-
tanorum domino fecisset, obsecratores, maleuoli,
& inuidi odium Ludouici in Neapolitanos struxerant;
vt Ludouicus non modo duritiem, & nimium in-
exorabilem in admitendis, & audiendis legatis à
ciuitate Neapoli ad pacem deprecandam missis se
præbuerit: verum etiam periculi denunciatione il-
los terruerit, ferrum, & ignem Neapoli minitando.
Athanasiu videns patriam in maximum periculum,
& extremum pene discrimen adductam, nec Ser-
gium fratris filium Ducem valde se in ea iactare, Lu-
douicum, & coniugem adiit; quibus cum suos ci-
ues in gratiam reduxit. Sanctitas, vitæque grauitas,
& integritas magnam apud omnes auctoritatem ha-
bere, apud omnes gratiosa esse solet: à barbaris,
impis hominibus fere omnibus veneratur, & observa-
tur. Affluebat quoque Athanasius omni sermonis lepore,
ac venustate.

Itaque, confirmata pace per seipsum eum Lu-
douico, redijt in patriam; & si, in quam patriam
veniebat, intelligeret: Nam Sergius pater Atha-
nasio decesserat, & vxor secundum ei pepererat iam,
Gregorium nomine; qui Dux Neapolim guber-
nauit, & moriens Sergio filio, qui minor vocatus
est, Duci creato Athanasium tutorem instituit, sum-
moque studio præcepit, vt eius aures verbis, præ-
ceptis, monitis Athanasij patris dies, & noctes
paterent; ijs niteretur; omnia de sententiâ, & au-
thoritate patris faceret: maiori obseruantia pa-
trui, quam patris nomen coleret. Athanasius cum
perspiceret fratris filium dissimilem & patris,
& aui, non iussis, neque præceptis, aut hortatio-
nibus,

*Rebus ibi-
dem pacatis
ad pro-
pria rediit.*

*Placat Lu-
dovicum
Imp. Nea-
politano
insensum.*

*Sergius Ita-
licor. Nea-
politano
Dux à Pa-
rente Gre-
gorio crea-
tus, Atha-
nasij tutor
commisit-
tur.*

*Athana-
sius pati-
tur Sergium
Iuniorum,
nepotem
impium,
infestum
et sibi re-
bellum.*

*Ab eodem
relegatur
in Insulam.*

nibus, sed precibus paternis cum illo agebat; at verba fiebant mortuo; nam Sergius nec precibus, nec admonitionibus Athanasij cedebar; nihil nisi de sententia suæ societis mulieris, & sexu, & mente faciebat; à patruo moneri odiosum, & molestum erat illi: & Athanasius, & eius consilia vehementer displicebant. Ciues, verbis, contumeliis, omni que scelere vexabat, raptabat, omni crudelitate lacerabat, mulieribus pudicitiam eripiebat, in foro arreſtabat, maiores natu, & sacerdotes non verebatur: improbiſſimorum iuuenum consilio, & auctoritate nitebatur. Athanasium orantem, & aliquando liberius accuſantem, & monentem, vt infamiam fugiat, morum mutationem faciat, contemnebat: & eius verba reiſciebat à se, & aſpernabatur. Iraque tandem & sua sponte, suaque voluntate, & sociis impulsu in carcere illum incuſit. Athanasius nihil tamen à religionis officio nulla in re vnquam declinauit. Verum tantum studium bonorum in eum exiit contra incredibilem contentionem, peruerſitatem, & furorem ducis, vt cuncta ciuitas, omnes sacerdotes his rebus ita commoti sunt, vt ad Ducem concurrerint, ad patriæ patrem emittendum à carcere; quod saepe factum est, quoad Sergius timens tumultus, & dissensiones ciuium, nene quid turbulenti, se duce, conflaretur. Athanasium à custodia eduxit. Ciuitas suo pontifici gratulabatur. Sergium solum hominem nequam, & improbum poenitebat à carcere patrum emiſſiſſe, & pietatem illi præſtare ſimulans, octauo poſt die amandauit illum in insulam, vbi erat templum Seruatoris, quod Athanasius, vt diximus, sua pecunia reſecerat, & religioſi viri incolebant, vt Athanasius tota mente (ſic Sergius dicebat) atque omni animo Deum intueri poſſit. Multum ſcilicet otij Dux habebat, suæ animæ, suæque ſaluti ſatis ſuperque conſuluerat, aliarum cura ſuſcipienda erat, timebat, Deum daturum eſſe ſibi vitio, quod otio langueret.

Athanasius primum collegit, & conſulit vaſa omnia, veſtes, pecuniam, ſupelleſtiliam, cæteraſque tem-
pli

lo agebat; at verbis
ecibus, nec admo-
niti de sententia
inter faciebat; à pa-
trati illi: & Athana-
sio placebant. Cives,
verabatur, raptabat,
bus pudicitiam eri-
matu, & sacerdotes
iuvenum consilio,
omnitem, & ali-
mentem, ut infa-
saciat, contemne-
aspermabatur. Tra-
pluntate, & fortis
Athanasius nihil
vngquam declina-
rum in eum exstir-
pauerat, & dissen-
siones sacerdotes his
concurrerent, ad
eum, quod saepe facti
multus, & dissen-
siones, se duce, constare
Civitas suo ponti-
ficem nequam,
patrum emississe, &
no post die aman-
plum Servatoris,
eunia refecerat, &
ius tota mente (sic
mo Deum intueri
ebat, suae animae,
erat, aliarum cura
rum esse sibi vitio,
conclutit vasa o-
mnia, ceteraque tem-
pli

li res, suoque annulo sigillum impressit, & sanxit
dicto, nè quis impias manus ijs admoveret: Quod si
uis iniussu suo contingere auderet, ei sacris, aqua,
cigni interdiceretur; in impiorum, sacrilegorum,
& sceleratorum hominum numero haberetur; ius
zum obtinere non posset, si repeterit; nullis beneficijs,
nullis honoribus particeps frueretur; ex Christiano-
um numero, collegioque eiiceretur; nemo illum sa-
ntaret; omnes se ab illo seungerent; aditum, sermo-
em, congressumque illius fugerent; nè illius vitio infi-
erentur, vel contagione se contaminarent. Hoc vulcu-
stelum acerrimum, hoc vnum terribile fulmen, quod
orquent tantum, & iaciunt Pontifices, nec frustra
llum emittunt: percutunt omnes in se contumaces,
ad luendas poenas ad inferos demittunt. His actis
athanasius modeste parit, insulam cum suis sacerdo-
bus petiit; in cuius custodia Dux clam homines
osuit, ut omnes non modo ab Athanasij familiari-
tate, sed etiam congressione prohiberent: nemo li-
ben intraret. Monebant tamen Athanasium, ex Du-
is mandatis, ut sacerdotio se abdicaret, & sacerdotes
mitteret; solitarius ipse vitam cum suis religiosiis viris
in eiusdem insulae solitudine ageret; sacerdotium ipsi
Duci administrandum relinqueret. Athanasius hoc
quale erat pro sua prudentia considerans, funditus re-
udiavit: nec mandata egit. Sed cum effrenatum il-
lus furorem, ferocitatem, & impiam cupiditatem
omprimi non posse, intelligeret: respondit, si Dux
ateretur, ibi commorabitur ipse, dum illius animum
Deus mitigaret; quod humiliter, ac demisse precaba-
ur. Rursus in posterum quam longissime providens,
lolebat non suo incommodo, & detrimento, sed fra-
ris filij casum, & vicem; flebat non de iniurijs,
quas æquo patiebatur animo, neque de supplicio, & Prævidet
penam, quam indignissimam, & iniustissimam da-
tatis de Sergij fratris filij morte, ruina, & malis, quæ diuinam
am illi impendere prævidebat. Nam non multos post Sergio im-
mortalis, ab obitu patris, cum nollet fœdera cum Saraceni-

*Athana-
sius fulmen
excommu-
nicationis
in quos vi-
bravit.*

*Qua in ex-
ilio passus
à Sergio
impio suo
Nepote.*

nis inita villatenus solucere, ab Athanasio Germano fratre; captus, oculis orbatus, & Romam est transfusus.

Sergius vero interim cum impetus eius in Athanasium non resederint, nec furor confederit; videns eam gravitatem suam perpetua constantia robo.ASSE, & suis mandatis non satisfacere, armis se, suosque Ira'os, barbarosque milites, quos secum semper habebat, armavit; & rapinarum, & prædæ spe, & promissis impulit, ut Athanasium oppugnant: qui clausis ianuis resistere decrevit. Cumque suorum timorem insperaret, hortabatur, & obsecrabat, animo ut maxime sint; si Deus, dicebat, pro nobis, quis contra nos? Sergius, quamvis facile sit vincere non repugnantes, insulam per novem dies capere non potuit. Nam interea Beneuent. Dux Athanasium à Ludovico discedente sibi commendatum obsideri, fama, & auditione accipiens, illius miseris, & periculis commotus, Marino, qui præerat Placentinis illis, quos Amalphitanos vocant, diligenter per literas mandavit, ut Athanasium in libertatem vindictatum ad se Beneuentum perduceret. Marinus hominum multitudinem statim coegit, manum fecit, Neapolim petijt, Athanasium à Duce liberatum, ad eius germanum Stephanum Antistitem Surrenum comitatus perduxit. Sergius restiterat, seque defendebat, sed suorum multis occisis, in fugam tandem se contulit. Post hæc mittit satellites suos, qui templum dirperent; hi sacratarum sanctionum timore sacilegafano manus asferre, illudque depeculari ausi non sunt sacerdotes tamen aliquos Athanasij partium parumpie, imo iniuriosius tractabant. Hæc ubi Romæ cognita sunt, vehementer Hadrianum Pontificem Maximpupugerunt. Iraque legatos ad Neapolitanos misit qui suis verbis denunciant, ut Athanasium acciperent, in pristinum statum, pristinamque dignitatem, & in integrum omnino restituerent. Neapolitani suo duc gratificaturi hæc sæpe spreuerunt; sacerdotes etiam repugnantes interdictum Pontificis Romani: res divi

Athanasium à Duce Beneuentano è potestate Sergij armata manu eruiunt.

nas faciebant in tem
stremo eundam
Pontifex Rom. conc
humanique iuris, nil
esse; quod ipsius Po
sacram contempniss

Sergius furis agit
oblitus, putans Ath
ni, & extingui posse:
nocerent. Nelecebat
vitam esse in manu L
essendi, nec aliquo in
si, nihil periculi Ath
tum hac in re sanctus
tra, qui suus in omni
ipse, & Pontif. Max.
felici patria fies; qui
in veterem Dei grati
iniurias, quas & a fr
rat, vitro oblitus, do
videns, quod ipse,
demigraturi essent, S
ui aduectus, & hilare
uit, ut Neapolitani
peccet, & Christiana
honotibus participe
na, domum suam et
Hadriano ad Neapo
nissent ad villam Ver
sanctorum Petri, &
mane res divinas fec
incidit; ex quo non
Quincij ultra Cassi
Grecæ regnante Ba
rico a. Pontifice R
post nam Christu
Gili. cum primum &
hinc demigravit in c

hanasio Germani
nam est transmi

us eius in Athana
ederic; videns eun
ia roborasse, & sui
uolque ita os, bat
per habebat, arma

om. ssis impulit, r
ausis ianuis resisten
inspiciat, horta

ximo sunt; si Deus
Sergius, quamvis

insulam per nouen
rea Beneuent. Dux

sibi commenda
accipiens, illius mi

no, qui praeerat P
vocat, diligente

stium in libertatem
erduceret. Marini

egit, manum fecit
Duce liberatum, ac

ntatem Surrentum
erat, seque descen

gam tandem se con
s, qui templum diri

tim timore sacrilega
culari aut non sunt

asij partium parum
Hæc ubi Romæ co

sum Pontificem Max
Neapolitanos misit

Athanasium accepe
que dignitatem, &

Neapolitani suo duc
nt; sacerdotes etiam

Romani: res diui

nas

vas faciebant in templis, quibus eos prohibuerat. Po-
stremo cunctam ciuitatem Neapolim sceleris idem
Pontifex Rom. condemnauit, voluitque nihil diuini,
humanique iuris, nihil commune huic cum Christianis
esse; quod ipse Pontificis Max. auctoritatem sacro-
sanctam contempsisset.

Sergius furis agitur, Dei immemor, humanitatis
oblitus, putans Athanasij morte omnia hæc sedari,
& extingui posse: homines misit, qui cum veneno
neccarent. Nesciebat homo amens, iustorum hominum
vitam esse in manu Dei, nec illos, si venenum biberint,
offendi, nec aliquo incommodo affici; itaque nihil ma-
li, nihil periculi Athanasio intulit; nullum detrimen-
tum hac in re sanctus vir accepit; fessus tamen pro pa-
tria, qui suus in omnes amor erat, plorando, dicebat; si
ipse, & Pontif. Max. ex hac vita discesserint, quid de in-
felici patria fiet? quis pro eius salute Deum orabit? quis
in veterem Dei gratiam restituet? Quare grauissimas

iniurias, quas & a fratris filio, & a suis ciuibus accepe-
rat, vltro oblitus, doloris memoriam deposuit, & præ-
uidens, quod ipse, atque Hadrianus ex hac vita breui
demigraturi essent, Surrento Romam ad Pont. Max. na-
turaliter, & hilare, & bene ab eo acceptus, impetra-
uit, vt Neapolitanis ignosceret, sceleris poenas nullas
perceret, & Christianorum beneficijs omnibus, atque
honoribus participes fruerentur. Remigrabat Athana-
nas, domum suam cum Landu'pho Campano Pont. ab
Hadriano ad Neapolitanos legato misso; cumque ve-
nissent ad villam Verulam 3. Calend. Quintil. qui dies
sanctorum Petri, & Pauli festus solemniter celebratur,
mane res diuinas fecit; deinde ibi continuo in morbum
incidit; ex quo non conualuit: nam in cellam sancti
Quiritij vltra Cassinum 12. millia passuum vectus, In
Graecia regnante Basilio Macedone, Rom. vero Ludo-
uico 2. Pontifice Romano Hadriano secundo, anno
post natum Christum DCCCLXXXII. Idib. Quin-
til. cum primum & quadragesimum annum ageret,
hinc demigravit in cœlum. Inde illius corpus ad Cas-

*Hadrianus
Papa ex-
communi-
cat Neapo-
litanos.*

*Athana-
sius veneno
inseui sum
pro hanc
luditur.*

*Romam
proficisci-
tur. & Nea-
politano
Summo
Pontifici
conciliat.*

*Roma re-
diens in
itinere in-
firmatur
& diem
obit.*

Cassinum finum vexerant, ubi sancti Benedicti socij pij, & reli-
uebitur giosi viri habitant, qui mirabiliter illud accipientes, in-
ibidem se- tra S. Petri adem sepelierunt, donec Neapolitani in pa-
pelitur. triam reportarent.

Erat in illo collegio S. Benedicti homo quidam
Cæcus mi- cæcus, infirmus, bonus aliqui, frequens præterea effe-
rabiliter in templo consueuerat; is dum more suo templum o-
ad sepul- raturus esset ingressus, ut cæcis euenire solet, seu Dec-
chrum eius sic volente, offendit, & lapsus incurrit in sancti Atha-
illumina- nasij sepulchrum, cadensque illud attigit; quo tacto, a-
etur. cerimum oculorum sensum è vestigio assecutus, am-
 plius eo non caruit.

Sergius Dux, patrum viuendi curriculum à natura
 datum consecisse, immortaliter gauisus, apertissime
 ferebat lætitiā: utque suus frater Athanasius nomi-
 ne, succederet Athanasio patruo, curauit. Hic quinto
 post anno cum S. Athanasij patris corpus ad se referret
 vellet, legatos ad collegium S. Benedicti de hac re mi-
 sit. Magister societatis, Abbatem vocant, omnesque
 socij denegarunt id Neapolitanis. quis bonum ho-
 tantum à se reijceret, & vsquam malit esse, quam apu-
 se? tandem aliquando coactus prope dicam, & effla-
 gitatu Neapolitanorum, se id facturos dixerunt; &
 dimidia ex parte S. Athanasij corpus ciuibus donatu-
 ros. Neutiquam id erit, responderunt Neapolitani; in-
 tegrum accepistis: integrum reddite. Mortuus in do-
 mum suam inferatur, si viuus patria, & sede sua caruit
 redeat saltem mortuus, & illam recipiat; cui viuo iniu-
 riam fecimus: mortuo honorem facere decreuimus.
 Exigimus quod vobis creditum est: reddite depositum.
 Nisi iniqui esse vultis: suum cuique tribuite. Ad ex-
 tremum, ambo experiri voluerunt, an Deus, Athana-
 siusque hoc probarent, quorum voluntati ad assentien-
 dum separabant. Sciebant enim, multos sanctorum
 corpora loco mouere non potuisse; ex voluntate, in-
 quitunt, Dei hoc accidat; hæc nobis suscipienda est. Ita
 que postridie aggredi decreuerant, cum media nocte S.
 Athanasius suos ciues dormientes excitare visus est, a-

X
 monere, ut abiecerent
 quod fugiendum erat,
 rent; impedimentum
 quid impedimenti, &
 nocturnis excitatis, su-
 re in viam se dederunt
 grum, nulla ex parte
 naturalis, ut dormient
 stimentis nec veritate
 dor suauis, & iucundis
 guentis essent oblita.
 cedant; occurritque
 tio exagritatus, & le-
 hols manibus erepti
 polim, & in maiori sa-
 Archiepiscopatum ve-
 petulum Iohannis
 Sextil.

Ciuis cuncta fre-
 uenerat. Venit & vid-
 granitate audiendi se-
 tempore commenda-
 Item Claudus sanauit
 quem bacillum pasto-
 gnum in solenni di-
 sancti Athanasij not-
 lum, seu pellis illa, q-
 capira impolita, mo-
 pis alijs miraculis, n-
 lampade, quæ ad de-
 tumulum, nunqu-
 bus notis, a-
 verbum

et socij pij, & reli-
quid accipientes, ite-
re Neapolitani in pa-

et homo quidam
equens præterea est
ore suo templum o-
nente solet, seu De-
currit in Sancti Atha-
nastij, quo tacto, o-
rgio affectus, an-

curriculum à natu-
ra, apertissimè
Athanasius nomi-
nauit. Hic quinto
corpus ad se refer-
medi de hac mi-

ocant, omnesque
quis bonum ho-
alit esse, quam apu-
pe dicam, & effu-
cturos dixerunt; &

pus cuius donatè
runt Neapolitani, in
die. Mortuus in do-
tia, & sede sua carui-
cipiat; cui viuo inui-

ti facere decreuimus
stredite depositum
que tribuite. Ad ex-
nt, an Deus, Athana-

voluntati ad assentien-
multos sanctorum
ex voluntate, in-
suscipienda est. Ita
cum media nocte S.

exigite visus est, ac
mone-

nonere, vt abiecta omni cunctatione, sine vlla mora,
quod faciendum erat, facerent; nec diutius rem differ-
ent; impedimentum non expectandum esse: cum ali-
quid impediendi, & moræ inferri posset. Ij, suis, & Be-
dictinis excitatis, sublatoque beati Athanasij corpo-
re in viam se dederunt. Visum est eius corpus iate-
rum, nulla ex parte violatum, vel deformatum; nitor
naturalis, vt dormientis: pilus nullus deciderat. Eve-
timentis nec vetustate confectis, nec consumptis o-
lor suauis, & iucundus effabatur, non secus ac si vn-
quentis essent oblita. Iamque aliquantulum viæ pro-
cesserant, occurritque eis homo ab hominum aduersa-
cio exagitatus, & lætica vix tacta de impij omnium
hostis manibus ereptus est. Peruenerunt tandem Nea-
polim, & in maiori sano S. Ianuario dedicatum, quod
Archiepiscopatum vocant, corpus beati Athanasij pro-
petumulum Ioannis eius alumni humauerunt. Calen-
Sextil.

Civitas eunda frequens ad hoc spectaculum con-
uenerat. Venit & vidua quædam, quæ diuturni morbi
gravitate audiendi sensum amiserat; S. Athanasio co-
tempore commendat se, & salutem continuo accepit.
Item Claudus sanatus est. Lituum ipsius Athanasij,
quem bacillum pastoritium, vel pastorem vocant li-
gneum in solenni die, atque festo, qui Idib. Quintil.
sancti Athanasij nomine agitur, licet videre. Cingu-
lum, seu pellis illa, qua cingebatur, super infirmorum
capita imposita, morbos omnes depellabat. De mul-
tis alijs miraculis, rebus nouis, & inusitatis, deque
lampade, quæ ardebat totos dies, ac noctes ante ipsius
tumulum, nunquam in eam infuso oleo, vt de re-
bus notis, ac apud omnes peruulgatis,
verbum nullum esse faciendum,
arbitramur.

S. Atha-
nastij cor-
pus quinto
ab obitu
anno, inte-
grum cum
vestimen-
tis reper-
tum, Cassi-
no Neapo-
lim trans-
latum.

Energume-
nus oculi
eius attā-
ctu sana-
tur.

Locum se-
pultura
eius.

Surda &
Claudus
sanantur?

Varia alia
in signa
miracula
ad tumu-
lum eius
notissima.

* Reinel-
dis & Rei-
nildis.

C. Baron.
in notat.
mar. Rom.

C. Ioan.
Molan in
Indic. C.

Nat. SS.
Belgij.
16. Iulij.

Patria C.
Parentes
eius.

* Amalber-
ga vidua
quondam,
C. uxore
Theodoric
Lotharin-
gia Ducis,
ex qua sus-
cepit S. Pha-
raildem

Virginem.
* Adelber-
tus,

S. Amelber-
ga vita ha-
betur supra
10. Iulij.

Preces C. ie-
iunia eius.
Bonignitas
in pauperes

VITA S. RAINELDIS VIRGINIS ET
Martyris Santhenfis; sororis beate Gudila; quæ simul
sacrum velamen acceperunt à S. Auberto episcopo Ca-
meracensi: qui claruit anno Domini 654. &c.
vt patet Tom. 8. Annat. C. Baronij.

Ex ea quæ extat apud V.P.

L. Surium.

Beatissima Raineldis, in Castro siue Oppido Con-
drensi super Scaldam flumem, patre VVitgero,
matre vero * Amelberga, parentibus magna dignitate
multisque opibus conpiciuis, & generis morumque no-
bilitate illustribus, orta, ea vitæ integritate à primis an-
nis enituit, vt non immerito in tanta opum affluentia
tantas virginis virtutes cuncti admirarentur. Fuit illi
frater * Emebertus Cameracensis Ecclesiæ auistis.
vir omni virtute ornatissimus, & Gudila soror, quæ
parem vitæ sanctimoniam à primis ætatis initiis se-
clatæ sunt, multorumque procerum nuptiis simul spre-
tis, corporis castitatem immortalis sponso sacro vela-
mine à S. Auberto donatæ, ad extremam vitæ spiri-
tum illibatam seruauerunt; quin & ipsis parentibus
coelestis regni amore etiam visum est mundo nuncium
remittere. Et quidem VVitgerus sacre religionis ha-
bitum induit: Amelberga vero coniunx eius, à S.
Auberto Cameracensi Anistite sacrum velamen acce-
pit, Christoque se totam dedicauit. Manserunt autem
pleraque facultates eorum Raineldi & sorori eius.

Porro Raineldis præclara Christi virgo, incredibile
memoratu est, quanta se inedia affecerit, & quam
assiduis ieiuniis & orationibus corpusculum suum
macerarit, quo Christi spiritu integre fieri posset. Pau-
perum vero & inopum tanta illi cura fuit, vt omnia
eis pro Christi amore, tenui admodum victu sibi tan-
tum reservato, distribueret. Tenuissimum corpus-
culum

scilicet cunctis asper-
sine intermissione col-
mine, ecclesiarum re-
Cumque in dies mag-
spiritum roboraret,
nobis & reuera inco-
rationem cum die
admirabili transmi-
nis, potius aqua erat.
tatem mihi me contin-
sione sua Gudila Lo-
batissimo Petro Apo-
nam suam substantia
notis disciplinæ ac o-
seraret. Ibi tunc, qu-
Christus faceret, p-
innotuit. Nam cun-
ret, & introitum
audiretque locum
formæ uelertis capa-
quidem recedente
tutes continuos d-
non destitit. Et co-
alto sopore deprel-
tate reuerata virgi-
sonantibus tempi-
runt. Eo sonitu ex-
vitaque rigine ex-
obstupescunt, & in-
par erat, diuina
Raineldis vero
de, cum positus
lisset, animi sui p-
has cum quinque
stis regni clauigere
mereretur intro du-
mane laudis fumo-
sum conficeret, ac

seculum cilicio aspero domabat, & spiritum diuinis
 sine intermissione colloquiis fouebat, radiumque o-
 mne, ecclestium rerum commentatione profligabat.
 Cumque in dies magis ac magis carnem edomando *Incedit nu-*
 spiritum roboraret, nudis semper pedibus virgo tam *dis pedibus*
 nobilis & tenera incedebat, prostrataque ad preces, non *semper.*
 raro noctem cum die in sancto illo opere iucunditate
 admirabili trans mittebat. Cibus ei hordeaceus pa- *Cibus eius.*
 nis, potus aqua erat. Sed cum ijs rebus perfectam vir-
 tutem minime contineri haud ignoraret, statuit cum
 sorore sua Gudila Lobienſe adire cœnobium, vt in eo
 beatissimo Petro Apostolorum principi omnem terre-
 nam suam substantiam offerret, & se totam sub ſeu-
 erioris disciplinæ ac obedientiæ instituto Christo con-
 ſecraret. Ibi tùm, quanti sanctissimæ virginis exercitia
 Christus faceret, præclaro sane miraculo omnibus
 innotuit. Nam cum fores monasterij clausas inueni-
 ret, & introitum suppliciter admodum postularet,
 audiretque locum illum viris tantum consecratum,
 formæ ne sexus capacem non esse, illa (sorore Gudila
 quidem recedente) importunis precibus instat, &
 tres continuos dies ieiuna opem à Deo implorare
 non destitit. Et ecce nocte tertia, cunctis fratribus
 alto sopore depressis, ostia monasterij diuina vir-
 tute reſerata virginem admiserunt, & signis vitro
 ſonantibus templi adita cum gratulatione accepe-
 runt. Eo ſonitu excitati fratres concurrunt vndique,
 viſaque virgine coram Saluatoris imagine prostrata
 obſtupescunt, & intellecta introitus serie, laudibus, vt
 par erat, diuinam in virgine virtutem proſequuntur.
 Raineldis vero, vt erat pia, humilis & religiosa val-
 de, cum poſtis humi genibus eorum preces postu-
 laſſet, animi ſui propoſitum illis explicauit, & Sancti-
 has cum quinque villis, appendicibusque earum, cœle-
 ſtis regni clauigero tradidit: vt ab eo ad cæli palatium
 mereretur introduci. Deinde vt inanis gloriæ & hu-
 manæ laudis fumos vitaret, & maioris certaminis cur-
 ſum conſecreret, accepta à monasterij Præſecto & fratri-

*Fores mo-
 nasterij Lo-
 bienſis di-
 uinitus ei
 reſerantur.*

*Multa lar-
 gitur Lo-
 bienſibus.*

*It Hieroso-
lymam.*

bus benedictione, inde Hierosolymam, vnus tantum
ferul & ancillæ comitatu contenta, profecta est; vbi
biennio singula quæque loca non sine fructu perlustra-
uit.

*Claret mi-
raculis.*

*Alij hos
Hunnos,
alij Nort-
mannos
fuisse vo-
lunt.*

Tandem septennio euoluto, preciosissimis sancto-
rum aucta reliquiis, Sancta has reuertitur, & à familia
cunctisque loci eius indigenis summa cum exultatio-
ne excipitur. Deinceps vero ita vitam instituit, vt rebus
omnibus terrenis proculcatis, solis celestibus incredi-
bili ardore insisteret; prorsus vt multis miraculis & vir-
tutibus coruscaret. Cum autem propter hominum
flagitia, Dominus salutis Barbarorum, terram illam
vastandam traderet, & alij omnes fuga sibi salutem
querentes, irruentium gladios pertimescerent, sola
Christi virgo Raineldis nullis vel minis impelli, vel
blandimentis amicorum eo adduci potuit, vt locum in
quo diem claudere extremum constituerat desere-
ret.

*Multis à
barbaris
tormentis
afflita,
tandem
capite ca-
ditur.*

Irruentibus igitur Barbaris, virgo Christi sancto
spiritu plena, & in sponsi sui amore solidata, more
suo ad preces confugit, & in æde Beati Quintini mar-
tyris intrepide furorem hostium expectauit. Tandem
in ipsam ædem irruentes Barbari, immanissimarum
belluarum instar humanum sanguinem sitientes, ar-
reptis sanctissimæ virginis capillis circumquaque eam
trahebant, fustibus & flagellis cædebant; calcibus tun-
debant; multisque iniuriis, ludibris & plagis crude-
lissimis afficientes, postremo vt cervicem extenderet,
compulerunt. Tum illa flexo poplite, virili plane ani-
mo cervicem carnifici feriendam præbuit; & corpo-
reis soluta vinculis ad Christum euolauit. Cæsi sunt
cum ea Grimoldus subdiaconus, & Gundulphus
seruus. Corpus eius sacratissimum eximie miraculis
clarum, eleuatum est (teste Ioan. Molano In Indic. &
Natalibus SS. Belgij) Anno 866. in thecam argen-
team, præsentibus consensum Diocesum tribus Epi-
scopis. Postremo Anno 1170. Ioannes Abbas Laubien-
sis sacra pignora summa veneratione populo ostendit,
& in

& in angustiore
rebus.

VITA S. ALEX

ly Euphemiani Sena

Metaphrast. Clavin

chadij & Honorij

Pontificis, qui præ

C. Baron. To

si 4

Quam apte & p
iat Creatori,
ni, explicatu est d fl
mona iniquitates ap
sentiam perumq
more Domini fule
expeditamque salu
runt; quod cum in
tum in vno sanctifi
clarius patet. Is e
Romæ sub Imperio
vra splendore & ir
geret, seruatorum q
is omnibus non ad
mortalium solent
tione ad Conditio
namque mentes d
bus quotidie inge
pauperum multu
manibus, accum
que pñis cibi q
cunctis hilariter
atque humilitatis
Si vero minus dñ

am, vnus tantum
profecta est; vbi
ne fructu perulstra-

& in augustiorem thecam transposuit: coram multis
testibus.

VITA S. ALEXII CONFESSORIS, FI- *C. Baron,*
ly Euphemiani Senatoris; Ex ea que est apud Simeon. in notae.
Metaphrast. Claruit, vt patet infra, temporibus Ar- may. Rom.
chadij & Honorij Imperator. ac Innocentij Summi
Pontificis, qui presuere Ecclesia & Imperio (teste
C. Baron. Tom. 5. Annal.) anno Chri-
sti 402. & sequen-
tibus.

go Christi sancto
re solidata, more
ati Quintini mar-
ctavit. Tandem
immani stimatum
nem suentes, at-
teumque eam
ant; calcibus rui-
tis & plagis crue-
nticem exenderet,
e, virili plane ani-
rabuit; & corpo-
lavit. Cæsi sunt
, & Gundulphus
eximilis miraculis
olano In Indie &
n thecam argen-
tesum tribus Epi-
Abbas Laubien-
e populo ostendit,
& in

Quam apte & pulchre omnis creatura suo deser- *17. Iulij.*
uat Creatori, modo adsit pietas & timor Domi-
ni, explicatu est difficile. Nam & diuitiæ, quæ mam- *Luc. 16.*
mona iniquitatis appellantur, quod scelerum omnium
sentinam plerumque trahere solent, si pietate ac ti-
more Domini fulciantur, certam suis possessoribus
expeditamque salutis viam ad regnum coelorum ape- *Diuitia, se*
riunt; quod cum in alijs veteris testamenti patribus, *bene expen-*
tum in vno sanctissimi Alexii parente luce meridiana *dantur,*
clariùs patet. Is enim Euphemianus nomine, cum *multum*
Romæ sub Imperio Archadio & Honorio, in summo *ad vitam*
vitæ splendore & incredibili diuitiarum affluentia de- *eternam*
geret, seruatorumque tria admodum millia possideret, *conferunt.*
us omnibus non ad luxum & voluptatem, vt plerique *Parentis*
mortalium solent, sed admirabili sane pietatis ra- *Alexij val-*
tione ad Conditoris sui gloriam utebatur. Ternas *de p̄y &*
namque mentas domi suæ instructas habebat; qui *potentes.*
bus quotidie ingentem viduatum, pupillorum, & *Summa*
pauperum multitudinem excipiebat, suisque ipse *liberalitas*
manibus, accumbentibus officiose ministrabat; ne- *Euphemian-*
que prius cibi quidquam potusue libabat, quam *ni in pau-*
cunctis hilariter refectis, admirabile hoc pietatis *peris.*
atque humilitatis officium rite exequutus fuisset.

Si vero minus diligenter hanc benignitatis in pau-
peres

*Aglais ma-
ter Alexii.*

*Alexius
nascitur.*

*Alexius
i nsigniter
eruditur.*

*Celebrat
nuptias.*

*Alexius
velit a
sponsa viri.*

peres disciplinam exerceuisset, mox in facie prostratus, vim lachrymarum profundeabat, seq. inertiz & ingrati-
tudinis vehementer accusabat, summaque diligentia
neglecti officii rationem inibat. Huic erat conuix A-
glais nomine, pari pietate ac misericordia femina; quæ
licet omnibus mundi huius bonis hoc modo afflueret,
vno tamen sterilitatis opprobrio adeo cruciabatur, vt
nunquam à precibus ac lachrymis cessaret, quo beni-
gnissimus Deus masculam illi prolem largiri dignaretur,
qua affectam tandem senectutem oblectare posset.
Nec frustra adhibita preces. Natus namque illis est fi-
lius, cui Alexio nomen imposuere; puer & infans in do-
lis bonitate, & corporis animique præstantia ad om-
nem virtutem promptissimus. Qui vt sexto ætatis an-
no literarum studijs adhibitus fuit, breui eo eruditio-
nis peruenit, vt Grammaticæ rudimentis feliciter su-
peratis, haud vulgari Ecclesiasticæ hystoriæ cogniti-
one imbutus haberetur; ac tandem in arte oratoria pro-
be institutus, summam eruditionis laudem apud do-
ctissimos sit consecutus.

Cumque iam ætate adulta matrimonio idoneus
putaretur, parentes summa diligentia virginem ei re-
gio sanguine claram, & moribus vitæque integritate
ornatissimam desponderunt, & nequaquam inuitam
ad nuptiarum celebritatem adduxerunt. Fuisse magno
totius ciuitatis gaudio in S. Bonifacii iunctæ dextera,
& dies in multam noctem hilaritati dicatus; atque po-
stremo, vt moris est, ad thalamum honorifice à paren-
tibus deducti. Tum vero Alexius, qui occulto nomine
ad qua sanctitatis opera meditabatur, sponsam in sel-
la sedentem blandè affatus est; hortatusque, vt casto
amore sponsum suum ad supremum vsque vitæ spiri-
tum prosequeretur; simulque anulum suum & ca-
put ab tei purpureo inuoluto velamine ei tradidit; Ac-
cipe, inquit, hæc, & serua: Deus enim erit inter
me & te, donec illi placebit. Moxque suum ingres-
sus cubiculum, assumpta maxima pecuniarum vi &
auri

auri pondere, elu-
travi Laodiceam cur-
sopotanæ vibem cor-
quam ipse Dominus
uit: & sese suaque o-
stia ex animo consecra-
bus distulit, vestitu-
em vsus fuerat, depe-
mendicabar: & ob a-
nutriendis impendebat.

Interea luctus &
plenitudo. Mater nim-
se solitariam abbeba-
matore oppressa, & r-
rouebant, nisi de A-
Pater dimissis in om-
rebat, qui licet ab ip-
emofyns donatus,
protius vt omnis p-
filio sine vilo fructu
cum decem & septem
Genitricis excubant
per & inops sedulo
illius opinio diuini-
nes crescere, non
ti. Ea te vir fan-
conspicuas, vt l-
Tarum Collicæ ad
moibus ignotus, &
ra prosequeretur.
tempestatis Romæ
beniori diuina gra-
hemētus inflam-
ipi in primis patri-
uia sagis, ignotus
æ Serue Dei altiss-
pens admodum &
somi tuæ conced

faciē prostratus
meritis & ingratil-
maque diligentia
erat con unx A-
rdia fœmina; qua
de modo afflueret,
o cruciabatur, ut
essaret, quo beni-
margin dignate-
oblectare posset.
namque illis est fi-
ner & instat in do-
restantia ad om-
ni sexte ætatis an-
tenui eo erudio-
entis scilicet su-
istoriz cognitio-
arte oratoria pro-
laudem apud do-
ctimonio idoneus
ia virginem ei ro-
itæque integritate
quaquam inuitum
not. Fœre magno
iunctæ dextera,
dicatus; atque po-
onor fice à paren-
i occulto numine
sponsam in sel-
tatuſque, ut casto
o vsque vitæ spi-
ritum suum & ca-
necl tradidit; Ac-
tus enim euit inter
que suam ingres-
pccuniarum vi &
auri

auri pondere, clam ad portum abiit, conscenſaque gine, abis
navi Laodiceam cursum instituit. Inde Edessam Me. Laodiceam
Topotaniae urbem contendens, imaginem Christi Iesu, & ultra.
quam ipse Dominus Abagaro tradidisse fertur, inſu-
nit: & sese suaque omnia eidem Domino Iesu Chri-
sto ex animo consecrauit. Omnia namque pauperi-
bus distribuit, vestiumque splendore, quo ad illam di-
em vsus fuerat, deposito, præ foribus templi stipem
mendicabat: & oblata incredibili benignitate senibus
nutriendis impendebat.

*Distribuit
sua paupe-
ribus. &
ipse men-
dicat.*

Interea luctus & continui ploratus domum im-
pleuerunt. Mater nimio luctu deformata in cubiculū
se solitariam abdebat; nurus eam sequebatur; ambo
mærore oppressæ, nullam se consolationē admitturas
vouebant; nisi de Alexij statu certiores factæ essent.
Pater dimissis in omnes orbis partes seruis filium requi-
rebat; qui licet ab ipsis famulis frequenter visus & ele-
emosynis donatus, nequaquam tamen agnitus fuit; parentes
prioris ut omnis parentis industria in inuestigando
filio sine vilo fructu defudare videretur. At Alexius

*Requiritur
Alexius à
parentes
minime
inuenitur.*

cum decem & septem annos in vestibulo ædis Dei
Genitricis excubasset, & pauperum curam ipse pau-
per & inops sedulo egisset, cepit paulatim sanctitatis
illius opinio diuino oraculo manifestatæ apud om-
nes crescere, nomenque illius à plerisque celebra-
ri. Ea re vir sanctus periculum animæ imminere
conspicatus, ut humanam gloriam euitaret, statuit
Tarum Ciliciæ ad S. Pauli templum nauigare, ut o-
mnibus ignotus, securius ibidem cœpta pietatis ope-
ra prosequeretur. Sed accidit, ut conscenſa navi vi-
tempestatis Romam deferretur. Ibi tum vir sanctus ve-
teriori diuina gratia repletus, & humilitatis amore ve-
hemētius inflammatus, recta ad aedes paternas abiit, ac
ipsi inprimis patri, ingenti famulorū caterua stipato ob-
uiā factus, ignotus tamen; Virosū, inquit, ornatissime patri sup-
ac Serue Dei altissimi, capiat te quæſo aliqua mei pau-
peris admodum & abiecti misericordia. Aliquem mihi
eum domū
somi tuæ concede habitationis locum, ut reliquis sua recipi-
mentis at.

*Nauigatu-
rus Tarsum
diuinitus
Romam
deferretur.*

*Ignotus
patri sup-
plicat. Va-
eum domū
sua recipi-*

mensæ tuæ fruar, quo aliquid apud te diuturnæ peregrinationis meæ solatium inueniam. Euphemianus, audita peregrinationis mentione, latus eum excepit, ministrique curandum tradidit, & vnum ex omnibus ingentibus oneratum promissis, si sedulus peregrino ministraret, eidem ministerio præfecit. Voluit autem, ut nullis eum deliciis fraudarent, sed omnibus quibuscunq. possent modis, fouerent, curarent, honorarent.

*Multa patitur acer-
uis patris
m, dum
ignotus in
domo pa-
terna vi-
uit.*

At illi, spreto Domini sui mandato, indies vespere eum contumeliis, verberibusq. afficere. Alij eum alapis cædebant, alij capillum vellebant, alij sordes, (dictu fædum) in sacrum eius caput effundebant. Ipse vero demonis illas machinas esse non ignorans, non modo patienti, sed læto insuper hilarique animo cuncta perfererebat.

Quodam autem die Imperatori, dum sacrosancto Sacrificio interesset, cælitus indicatur, quædam eximia sanctitatis virum in ædibus Euphemiani delitescere, cuius precibus flexas Deus, Romæ propitius esset, urbemq. donis ac muneribus exornaret. Imperator itaque, tantum virum videndi cupidus, Euphemianum aduocat, atque ut virum meritis sanctitatis ornatissimum exhibeat, imperat. Dum vero hæc fiunt, Alexius futurorum præcius, totius vitæ decursum literis diligentissime consignauit, & sic demum è corporis vinculis, omnibus in seclis, in cælum emigravit. Interea Euphemianus ut venientem Imperatorem honorifice domo sua exciperet, cuncta adornari, scæmna subcellisq. apto ordine disponi, cæteraq. ut tantum Imperatorem decebant, componi iussit. Ipse interim, ut Alexium de Imperatoris aduentu præmoneret, & habitu decenti exornaret virum sanctum adiit. Sed cum ille immobilis persisteret, neq. Euphemiano multa dicenti vllum responsum daret, tandem reiecto pallio, quo sancti viri facies operta erat, vita sanctum inuenit, vultumq. mirabili splendore coruscantem obstupuit. Charta vero dextera adeo tenaciter inhærebat, ut nulla eam vellere posset. Tum gaudio pariter & timore reple-

tus,

X
tus, festinus ad Im-
expoluit. Accessit im-
di corpore, cum Ara-
tusest, ut chartam tra-
Aeno sacrosanctæ E-
iorem silentio ab omni
eum venium esset, vbi
no, tunc Euphem-
eritatus canos diue-
contendere, magno
locum omnem miser-
n. Mater vero vix mo-
tq. erubens, consi-
hominemq. oblectari-
tent. Sponsa vero le-
per venerandum (p-
lachrymarum imbri-
Porro Imperato-
pus spectandum pr-
gestati præcepit. S-
loco moueri non po-
arguentumq. prolie-
pecuniam diuertere
cupido, ut pauci ad-
eum corpus admini-
us conspectum fug-
cuncti quibusvis a-
dum inueniebant
templum delato d-
cognati iusta cele-
more & smaragd-
le corpus excepit
le. Calend. Aprilis
Innocentio Pri-
uissimum
pieba

te diuturna pere-
Euphemianus,
tus eum excepit,
um ex omnibus
edulus peregrino
t. Voluit autem,
omnibus quibus-
ent, honorarent.
to, indices vespere
re. Alij eum alapis
i fordes, dictu fa-
ant. Ipse vero dia-
ans, non modo
nimo cuncta per-

um sacrosancto
quædam eximia
miani delitescere,
upitius esset, vi-
et. Imperatorita-
Euphemianum
nditatis ornatisi-
æe sunt, Alexius
ursum literis dili-
e corporis vineu-
auit. Interea Eu-
em honorifice do-
amina sub sella q-
um Imperatorem
m, vt Alexium de
& habitu decenti
cum ille immobi-
ulta dicenti vltim-
lo, quo sancti vi-
uenit, vultumq-
upuit. Charta ve-
vt nulla eam vi-
ex & timore reple-
us,

tus, festinus ad Imperatorem abiit, & cuncta ei ordine
exposuit. Accessit Imperator, depositoque in lectum san-
cti corpore, cum Archiepiscopo flexis genibus prece-
tus est, vt chartam traderet, quæ confectum cessit, & ab
Actio sacrosanctæ Ecclesiæ Cancellario lecta est, & ma-
iore silentio ab omnibus audita. Cum vero ad eum lo-
eum ventum esset, ubi parentum & sponsæ fiebat men-
tio, tunc Euphemianus tanquam e profundo somno
excitatus canos diuellere, cursu ad venerabile corpus
contendere, magno desiderio amplexu, oscula figere,
locum omnem miserabili eiulatu admodum comple-
re. Mater vero vix mentis compos, scissis vestibus, pas-
sisq. crinibus, confertam turbam petrumperere, Denza
hominesq. obrestari, vt filium sibi defunctum redde-
rent. Sponsa vero lugubri veste similiter accurrens, su-
per venerandum sponsi corpus procidit, & largissimo
lachrymarum imbre rigauit.

Porro Imperator, vt omnibus sanctissimi viri cor-
pus spectandum proponeretur, lectum tolli & circum-
gestari præcepit. Sed tantus erat populi concursus, vt
loco moveri non posset. Imperatum igitur, vt aurum
argentumq. proliceretur, quo populus ad colligendam
pecuniam diuerteret, sed tanta omnib. inerat viden-
cupido, vt pauci admodum auelli possent. Coruscabat
enim corpus admirandis virtutibus. Dæmones ad illi-
us conspectum fugabantur, mundabantur leprosi, &
cuncti quibusuis affecti morbis præsens ibidem reme-
diam inueniebant. Tandem sacro pignore ad S. Petri
templum delato diebus continuis septem, parentes &
cognati iusta celebrârunt. Imperator autem, arca è mar-
more & smaragdo elegantissime fabrefacta, venerabi-
le corpus excepit, & eodem in templo deponi curauit
16. Calend. Aprilis, Apostolicam sedem administrante

Innocentio Primo. Porro ex arca ipsius oleum sua-
uissimum emanauit: ex quo si quis acci-
piebat, quicquid postulabat,
à Deo obtinebat.

*Possibit
agnoscitur
à suis.*

*Coruscant
miraculis.*

C Baron.
Tom. 9.
Annal.

VITA S. FRIDERICI, EPISCOPI TRA-
iectensis & martyris: Ex ea quæ prolixè extat apud
V. P. Laurent. Surium. Martyrio occubuit an-
no Domini 838. Gregori 4. Papa 11.
Ludouici Imp. 25.

18 Iulii.

Patria eius
& genus.

Eius pri-
moridia.

Fit Episco-
pus.

Friderici
constantia
in tuenda
iustitia &
pietate.

S. Fridericus, nobili admodum Frisonum, profa-
pia ortus, ea à primis annis vitæ innocentia & a-
nimi fuit candore, ut angelica quadam puritate co-
ruscans, magnæ in primis matri suæ voluptati esset.
Erat enim puerulus & corporis pulchritudine & tantis
animi dotibus præditus, ut contemptis rebus ludicris,
pene assiduo diuinis rebus vacaret, & lecta vel audi-
ta in Ecclesia maxima alacritate parentibus referret.
Eare eius genitrix gaudisa, inuito patre, eum pri-
mo patribus quibuidam, dein cœlesti visionæ admo-
nita S. Ricfrido Traiectensis Ecclesiæ anastiti com-
mendauit, à quo & literis & sanctissimis imbutus disci-
plinis, eo pietatis radem prouectus fuit, ut sede eadem,
defuncto Ricfrido, omnium iudicio dignissimus habe-
reretur. Fuit igitur, quanquam inuitus & plane relu-
ctans, ad illud honoris fastigium assumptus, & in
cathedra Episcopali ab ipso Ludouico Rege, Caroli
Magni filio honorifice collocatus. Porro Rex quan-
quam enixe Friderico saueret, eiusque sanctitatem di-
gno honore prosequeretur, propter illicitum tamen
matrimonium, quo coniugem sibi consanguinitate
propinquam copulauerat, blandioribus eum verbis
demulcebat, modisque omnibus vitum sanctum indu-
cere conabatur, ne vinculum illud coniugale dissolue-
ret, sed auctoritate sua ratum firmumque haberet. At
Fridericus, quem neque personarum dignitas, neque
opes vel munera à recto iustitiæ tramite in aduersum
vitiatorum gurgitem abripere poterant, primum ipsi re-
gi summa modestia atque auctoritate, quanto se sce-
lere

tere obstrinxisset, ap-
impis omnibus confu-
est, ut breui potius
propter in peccatum a-
biunda mente sese pr-
que scripturæ locis in-
modum disseruit, qu-
omnes illi, qui admi-
vitæ frugem adminu-
in hac & futura pu-
mel scelere imple per-
luchrymis facinus su-
gem visus promittere
in Traiectum dimissi
pulsique totius volun-
Fuit igitur magn-
ipse vero motum int-
num animos sua co-
quid pristini erroris
Erat vir laudibus m-
secundum in præstā-
in suscipiendis pete-
peditis liberandis
terech insula VVala-
dum scelentibus con-
& humani iuris pla-
matrimonio, aut et-
vel ipsas quoque m-
eiusmodi facinorib-
tu Ludouici Imper-
randam in scelere
excipere paratent
ta inferre pergeret
clatione nequaqua-
dum indicere, om-
men, qui interesse
tus eiusmodi minis-
sem illi inferendam

SCOPI TRA-
polixe extat apud
occubuit an-
Papae.

trifonum, profa-
e innocentia & a-
dati paritate co-
e voluptati effe-
nitadine & tanti-
is rebus ludicris,
& lecta vel audi-
tibus referret.
patre, cum pri-
sti visione admo-
e antistiti comi-
is imbutus disci-
it, vt sed eadem,
igniffimus habe-
tis & plane telu-
assumptus, & in
co Rege, Caroli
otto Rex quan-
te sanctitatem di-
illicitum tamen
i consanguinitate
ibus eam verbis
am sanctum indu-
ingale dissolu-
que haberet. At
nignitas, neque
mte in aduersum
e, primom ipsi re-
e, quanto se sec-
lere

tere obstrinxisset, aperuit, inde diuini iudicii terrorem
impiis omnibus constitutum denuntiavit, hortatusque
est, vt breui potius voluptati renunder, quam eam
propter in pestem atque exitium sempiternum furi-
bunda mente sese praecepit. Multis quoque varijs
que scripturae locis in medium prolati luculenter ad-
modum disleruit, quanta Dei protectione muniantur
omnes illi, qui admissi sceleris recordatione melioris
vitae frugem adminunt: contra vero quam horrende
& in hac & futura puniantur vita, qui in suscepto se-
mel scelere impie persistunt. Et quidem Rex, profusus
lachrymis facinus suum deplorans, melioris vitae fru-
gem visus promittere, Fridericum honorifico comita-
tu Traiectum dimisit, vt sedem illam summa cleri po-
puli que totius voluntate occuparet.

Fuit igitur magna omnium gratulatione exceptus;
ipse vero morum integritate ornatus, breui omni-
um animos sua comitate ita deuinciebat, vt quid-
quid pristini erroris reliquum erat, haud inuini abiceret. *Praclaras.*
Erat vir laudibus mansuetudinis & humilitatis nulli *im virtus.*
secundus; in praestatis elemosynis admodum profusus; *res.*
in suscipiendis peregrinis assiduus: in captiuis & com-
peditis liberandis diligentissimus. Erat in eius di-
cececi insula VValacra nomine, nefandis admo- *VValacra-*
dum sceleribus contaminata. Homines enim diuini *na insula,*
& humani iuris plane ignari, neptes sibi tuas passim *multi sce-*
matrimonio, aut etiam, quod dictu saepius est, sorores, *leribus ob-*
vel ipsas quoque matres copulabant. Eam igitur ab *noxia.*
eiusmodi facinoribus vt liberaret, mature eo (horta-
tu Ludouici Imperatoris) cotendit; sed tanta erat quo-
rundam in scelere pertinacia, vt infestis eum armis
excipere pararent, necemque furibundi, si pia moni-
ta inferre pergeret, minitarentur. Ea tam atroci denun-
tiatione nequaquam exterritus anstis, primo Syno-
dum indicere, omnibusque excommunicationis sul-
men, qui interesse recusarent, intentare. Illi vero, spre-
tis eiusmodi minis, magis magisque furere, atque ad ne-
cem illi inferendam sese expedire. Tum vir sanctus,

cernens

*Sceleratas
barbarum
mentes
precibus
conuertit.*

cernens gentem flagitiis pollutam nullis monitis ab incestis connubiis abduci posse, cum Clero & paucis admodum sanieris mentis hominibus in Ecclesiam sese recipere, ibique nocte dieque precibus & lachrymis & gemitibus inenarrabilibus pugnare, donec barbaras mentes oculo numine ad scelera suorum agnitionem adductas frangeret, & caelestis luminis splendore horrendas illorum tenebras illustraret. Insequenti namque die illo cum clericis de scripturis diuinis colloquia miscente, tantus ex omnibus plagis factus est ad eum concursus illorum qui cum Deo in gratiam redire, & incesta connubia rescindere cupiebant, ut vir sanctus praegaudio lachrymas tenere nequiret. Precibus itaque suis, mentes multo tempore in peccato obduatas expugnauit, suaeque deinceps vigilantia in omni pietatis officio egregie conseruauit.

*Iuditha Lu
dovicire-
gis coniunx
viro sancto
inseclatur.*

Imperator autem ut cognouit subditum sibi populum sanctissimas Christi leges suscepisse, foedisq. connubiis relictis, castitatis uirginitatem adamare, ne & ipse tandem suam deferere & dignis poenitentiae operibus inueteratas animi sordes expiare cogeretur, in Gallias profectus est, suaeque Iudithae in mandatis desit, ut uiam aliquam modumque inueniret, quo Episcopum deliniret, ne contractum matrimonii foedus rescinderet: sed sua illud auctoritate confirmaret. Si precibus non posset, minis eum expugnare contenderet. Illa, ut erat iussa, strenue satis sanctissimi uiri animum est aggressa, sed cum nunc blanditijs & muneribus, nunc minis & terroribus eum oppugnans semper se repulsam pati cerneret, tandem bile percita, amoreque insano obcecata, etiam iniussa secuta est Imperatorem, multisque nominibus eam Deo Pontificem accusauit, multaque molita est, ut dignitate simul & uita eum spoliaret. Neq. tamen priori scelere incestoque connubio contenta, eo impudicitiae inprudenciaeq. progressa est, ut Bernardum quendam, quem ex sacro fonte Imperator susceperat, ad foeda secum explenda libidinem

nem prouocaret, illorum
etiam turpiter abuteretur
num animos graueretur
petitoris ex limgat
roaffectu, ut comm
dam & permultis reg
Iuditham vi abducat
nequam tamen Imper
num recepit, & antist
bones exuerant, par
tuit.

terres cum nequa
obem terrarum diuini
tum, Pontifex Grego
m, ipsum adijce Imp
seis inceptum offi
reconstitutus esset se
tus vel ex animo vel
tum agnouit, admissi
mo ad quoscuq. p
trapparebat, subeun
deinde regis munerib
tum honore a se dimi
ta libidinis suae flamm
nouumque etiam
vi. Tum veto candi
piscopi, memores pra
ignem ad Imperatori
transi pergit, ethnici
clia perpetuis temp
cum alij omnes, tum
rate proponeret, ea
cum.

haque cum iam i
melioris de se frugis
re anno Restaurata
piternum ignominiae
in locum quendam o

ullis monitis ab
m Clero & pau-
ribus in Ecclesi-
e precibus & la-
pugnare, donec
celerum suorum
caelestis luminis
illustretur. Inse-
de scriptis di-
omnibus plagis
qui cum Deo in
e cingere cupie-
nyas tenere ne-
multo tempore
suaque deinceps
regie conserva-

ditum sibi popu-
sse, sed itaq. con-
tinare, ne & ipse
tentia operibus
reretur, in Gallias
latis deit, vi vi-
quo Episcopum
nū foras relin-
maret. Si pre-
ate contenderet.
mi vii animum
muneribus, nunc
semper se repul-
a, amoreque in-
ata est Imperato-
Deo Pontificem
itate simul & vi-
celeste incesstaque
videntiaq. pro-
ex sacro fonte
expulsa libidi-
nem

nem prouocaret, illoque tandem ad suam intemperan-
tiam turpiter abuteretur. Ea res cum procerum om-
nium animos grauer offendere, tum Pipinum, Im-
peratoris ex Limingarde Imperatrice filium, tanto ma-
iore affectu, vt communicato cum Episcopis quibus-
dam & permultis regni primoribus consilio, ipsam
Iuditham vi abstulerit, atque in monasterium deursu-
rit, quam tamen Imperator paucis post mensibus ite-
rum recepit, & antistites omnes qui consilij illius au-
ctores existerant, partim exilio, partim carcere mul-
tauit.

*Iuditha vi
in monas-
terium deursu-
rit, ob
adulterij
crimen.*

Et res cum nequaquam obseura esset, sed totum per
orbem terrarum diuulgata, hominum sermone voli-
taret, Pontifex Gregorius, iusta indignatione reple-
tus, ipsum adiit Imperatorem, cumque verbis sane as-
peris increpitum officij sui monuit, quantoque sceler-
e constructus esset seuerè admodum docuit. Ludoui-
cus vel ex animo vel simulate humi se proiecit, pecca-
tum agnouit, admissi sceleris veniam petiit, ac postre-
mo ad quoscunque penitentia labores haud grauatè,
vt apparebat, subundos se paratum exhibuit. Multis
deinde regis muneribus Pontificem affectum summo
cum honore à se dimisit. Sed non multo post inuetera-
ta libidinis suæ flamma incensus, ad vomitum redijt,
nouorumque etiam scelerum contagione sese fonda-
uit. Tum vero cuncti tam Germaniæ quam Galliæ E-
piscopi, memores præcepti Pontificis, ferrum simul &
ignem ad Imperatoris vulnera adnouere, palam obte-
stari, si pergat, ethnici & publicani instar, à corpore Ec-
clesiæ perpetuis temporibus eum ressecandum. Hæc
cum alij omnes, tum præcipue Fridericus tanta seueri-
tate proponeret, ea propter caninum illius odium in-
currit.

Itaque cum iam inferni tenebris excecatus, nullam
melioris de se frugis spem relinqueret Imperator, fa-
cit anno Restaurationis salutis 838. à propriis filiis, ne sem-
piternam ignominia notam ad posteros transmitteret,
in locum quendam occultum abreptus, ipsaque Iudi-
tha

em aliquando pa-
virtutibus, vt spe-
rent. Verum e-
Imperatoris Lu-
motus, collectis
dem, vixdum in-
atque Aquilgra-
cuius consortium
m nonnihil libi-
actius multo quam
ones anuſites ſan-
culis neceſebant al-
exuebant: alios
zabant. Tunc Fri-
us, tanta literarum
ortipuitque, vt vi-
quampimum a-
tri ei literis exulera-
illi inferenda con-
rophana imperatri-
cedem acceleraret
queretur. Tum
e inſtructa, multas
em morarum impa-
, ampliffimam e-
e modo Episcopum
lli munerum pro
Traiectum ſe con-
mine conuentum pe-
ndum ſacriſicium
remiſcens, oculis ma-
treſtis, Deo proſu-
tae mortis adeſſet. De
angelico, Scio, in
to demum ſacriſic-
e cathedra pontific-
eſtoque Euangel-
nantis, obſente t-

men, ne nimio mœrore abſorpti in lachrymas &
ſingultus prorumperent; obitum ſuum prædixit. Ex-
pleto autem miniſterio, S. Ioannis Euangeliftæ in-
greſſus oratorium, excluſis omnibus, Sacellano tan-
tum comite, multis lachrymis & ſuſpirijs Sanctorum
omnium implorauit patrocinia: ac poſtremo Regi-
næ nuncios introduci iuſſit. Tum Sacellano parum-
per ab ire iuſſo, trepidantes ſicarios ſic eſt affatus; E-
quidem adueniſtus veſtri cauſam multo ante præſciui,
neque mortis imperium vnquam formidau; quare
quod iuſſi eſtis intrepidi peragite, meque creatori meo
reddite. Hanc ſanctiſſimi viri conſtantiam audientes,
ſicæ ipſi ſuas in ſacra ipſius viſcera abdiderunt; dixe-
runtque ei irridicale riſiſſim; Sic ſe noſtra de te viſci
voluit Regina.

At martyr Dei compreſſis, vt poterat, vulneri-
bus, ne inſterna effluerent; Abſcedite, inquit, pro-
pere; vobisſque celeri fuga conſulite: ne comprehenſi
atrociori ſupplicio pœnas luatis. Hi ſita peractis, poſt
aliquantam moram acceſſit ad ſe Sacellano, Fili-
mi, inquit, conuoca populum Dei, vt reddant me
vade egreſſus ſum; terram terræ: orentque vt Domi-
ni ſempiterna fruitione hodie dignus inueniar, pro cu-
ius legibus & amore ſanguis hic meus effuſus eſt. Hæc
audiens, cernensque vulnerum veſtigia Sacellanus,
miſerabili valde eiulatu templum compleuit, ple-
bemque vniuerſam aduocauit Ibi tum quantæ lamē-
tationes & planctus auditi fuerint, nemo poterit pro
dignitate explicare. Ipſe vero antiſtes vniuerſos mœ-
ribundis vocibus conſolatus, propter Imperatoris con-
iugisſque & procerum peccata, totum regnum Dano-
rum incurſione vaſtandum, & urbem etiam Traiectē-
ſem atrocita paſſuram, prædixit; & ſic demum viuis
tumultum ingreſſus, inter pſallentium & plorantium
voces ſupinus cœlum intuens beatum Deo ſpiritum
reddidit; e cuius corpore tanta mor odoris ſuauiſ
totam peruiaſit Eccleſiam, vt innumerabilem cœleſti-
am ſpirituum multitudinem ad cohonestandas exe-

*Intrepide
mortem
excipit à
ſicariis
Regina.*

*Vitus ad-
huc ſepul-
chorum ſu-
um ingre-
ditur.*

*Nortmanni
ni irrum-
punt in
Gallias.*

*Traiecti
vastatio.*

*Percussores
sancti viri
subito mori-
untur.*

*Obitus Lu-
donici Im-
peratoris.*

quias animamque ad cœlos deducendam, præsentem esse nemo ambigeret.

Eodem anno propheticus beati viri sermo effectus fortitus est. Nortmanni enim maxima classe mare ingressi, Dorestadum oppidum, quod nunc VVyk appellant, olim quinquaginta & quinque Ecclesijs celeberrimum, flammis exusserunt, & deinde omni regione populata & vexata, captiuos plurimos cum opibus admodum præda abduxerunt. Paucis vero annis interiectis, Traiectum vi ceperunt, caesis omnibus loci ius incolis; quod deinde ad Baldrici antistitis vsque tempora plane desertum & euersum iacuit. Porro sicrij nequaquam sceleris patriati poenam euaserunt. Inter enim, accepta à Iuditha sceleris mercede, hominum manus euaderent, è regno tamen in regnum profugit tandem subitanea extincti morte, in tartarum demigrarunt. Imperator autem homicida & periturus, dum filium Ludouicum trans Rhenum persequitur, subit correptus morbo, & in nauim delatus, in insula iuxta Ingelheim vita functus est. Postea Metim translatus, & in S. Arnulphi Basilica tumulatus, nomen suum, quod Pius assumpserat, rebus hisce à se impie gestis oscurauit. At B. Fridericus martyr, multis post obitum virtutibus illustrior, nomen suum miraculis clarum, sempiternæ memoriæ consecrauit.

VITA S. PHILASTRII, EPISCOPI BRIL-

*C. Baron.
Tom. 4.
Annalium*

ensis; Ex sermone S. Gaudentii eius successoris. Claris Anno restauratæ salutis 369. Sedente Damaso Papa: & Imp: Valentiniano & Valente, &c.

18. Iulii.

Charissimi, nos hodie memores promissionum Christi, honorem debitum beato Patri nostro Philastrio, tamquam vere viuenti, deferimus. Est enim vere Patriarchatum filius, & socius in fide, & æmulationis conuersationis. Omnes enim, inquit ille, illi viuunt.

quidem legitimam
ha, nemo sane dubitat
plenissima, exit & ipse
fuit, & sequebatur verb
pedamentis ex urus, qu
sequi studuit expediti
giam, peragil in se
concupit, portionem
minimam quo sunt on
abconditi. Quibus eu
dolerionum cœlestium
nisi presbyterij dispen
negere gratiam Dei
cuius uictisum pen
miam præd'cauit v
miniator existens.
Gnam contra Gentiles
contra hæreticos omnes
tempore Arrianam pe
guuit, ita ut etiam ver
in Mediolanensi qu
sui Domitici gregis
paulquam beatus eli
nos ex quo tempore i
pauata disputatione
pericos & castella di
publicare verbum De
beneticuitus animar
quendam, sed cupida
dem spiritualis ignata,
Et quidem excidit cor
tem suis diuersi error
raro doctrinæ pronus
vibor terram, squal
in noua secunda co
mandatorum gremio
neam quies leuaretur
ficat tot hominis. Ole

endam, presentem quidem legitimum cum esse filium beatissimi Abra-
 hae, nemo sane dubitabit. Credens videlicet Deo fide
 plenissima, exiit & ipse de terra sua, & de domo patris
 sui, & sequebatur verbum Dei ab omnibus seculi im-
 pedimentis exutus, quare & cito assequi meruit, quod
 sequebatur expeditius. Exercens continentiam sin-
 gularem, peruigil in scripturis sanctis; Dei sapientiam
 concupiuit, portionem suam Christum reputans Do-
 minum: in quo sunt omnes thesauri sapientiae caelestis
 absconditi. Quibus cum repleuisset desiderium suum,
 desideriorum caelestium vir, & per impositionem ma-
 nus presbyterij dispensator diuini sermonis electus, *Fis Pres-*
 neglegere gratiam Dei omnino passus non est; sed cir-
 cumspecte, hominibus vniuersum pene ambitum Romani orbis, Do-
 minicum praedicauit verbum, Pauli Apostoli idone-
 us imitator existens. Sancto enim Spiritu plenus non
 solum contra Gentiles atque Iudaeos, verum etiam
 contra haereticos omnes, & maxime contra furem eo-
 tempore Arrianam perfidiam magno fidei vigore pu-
 gnauit, ita ut etiam verberibus subaceretur. *Acriter*
 In Mediolanensi quoque vrbe idoneus olim custos
 fuit Domini gregis, Arriano repugnans Auxentio, *praeliator*
 priusquam beatus eligeretur Ambrosius. Romae etiam
 non ex quo tempore moratus, multos & publica &
 priuata disputatione lucratus in fide est. Sed neque
 per vicos & castella diuersarum praeteriens regionum,
 praedicare verbum Dei vnquam destitit. Post quos sci-
 licet circuitus animarum salutes, Brixia cum rudis
 quondam, sed cupida doctrinae, promeruit; scientiae qui-
 dem spiritalis signaria, studio tamen discendi laudabilis.
 Et quidem excidit continuo imis ab stirpibus horrea-
 tem filius diuersi erroris dum bonus agricola, & a-
 ratro doctrinae pronus incumbens, inuenit erudam totis
 viribus terram, squallentemq; humum sulcis assidu-
 in noualia sacunda conuertit: affatim semina vitalium
 mandatorum gremio eius insinuas. Plantauit quoq; vi-
 neam, cuius laretur ex fructu, quoniam vinum latti-
 ficat cor hominis. Oleas etiam pacis agrestibus indidit
 quia

S Philastrus
in verus
Ab-
raha.

Fis Pres-
byter.

Acriter
praeliator
contra Ar-
rianos.

Post varios
discursus
predicatio-
num per
regiones.
subsistit
Brixia.

*Quanta
bona ibide
praestiterit.*

*Inter ho-
mines ver-
sans sem-
per: amen
est inten-
ti in Deo.*

*Singularis
eius beni-
gnitas &
humilitas.*

oleastris, & asperitati pomorum syluestrium germina pinguedinis ac suauitatis inseruit, ut haberet Apostolicus vir aliquem in vobis fructum, sicut & in ceteris gentibus. Et iste quidem consummati operis nunc apud Deum fructibus gratulatur; nam dignus est operarius mercede sua; & laborantem agricolam oportet primo de fructibus sumere, ut agrum bene à Patre cõstitutum, & non satis idonea successione susceptum, quoquo modo tueri praualeam. Certe zelum fidei eius, & magnitudinem laborum paulo ante perstrinximus.

Iam simul remiscamur, charissimi, vehemens ille ardor animi quantam tamen possederit in sanctis moribus lenitatem; illa celsitudo scientiæ, quanta fuerit humilitate sublimis; illa cælestium rerum perita, quam fuerit ignota terrestrium. Erat enim humane gloriæ ne scius, & acer diuini honoris exactor; non querens quæ sua essent, sed quæ Iesu Christi. Amicitias seculi, & officia mundana contemnens, seruitio Dei iugiter ad hærens, inter diuina colloquia iugiter erat occupatus nimirum ibi cor eius erat, ubi erat thesaurus. Sed illud etiam quale est? Cum operosa quæque huius seculi pretiosa despiceret, futurarum tamen rerum paupere venditores misericordie ambitione profusus emptor agebat. Parum scilicet cõputans, quod professus egentibus largiretur. Ad hæc etiam erat ira brevis, indulgentia facilis, patientia supremus, humanitate deuincens in corripiendo districtus, in relaxando absolutus, libere in agendo; omni ætati & conditioni & sexui stupendæ benignitate communis, ac tum humilibus quibuscunque coniunctior. Ipse quoque in illo habitu vestitum tota erat viluate mundissimus; gratus sine industria, contemptibilis sine facie: & plane, qui ipso nil curante, meritis eius panderet puritatem. Atque hæc quidem pauca de virtutibus hominis Dei breuissimo sermone memoraui: ne dies iste, quo ad superna migravit beatus Philastrius, patronus noster, cuius hodie festa celebramus, tristis silentio inglorius præiret. Nam etiam multa me-

ritorum eius præcon-
solentis huius cu-
tulæ implura tamen
suis, inacta perspicie-
rum Angustiarum ex-
quem dilexit.

MARTYRIUM
Næ Ex eo quod est
quidem.

Vita & Rufina, m-
dictum queritante
gebant, pauperumq;
iuuantes, successu di-
bant, eum hostis ille
tus medius interuen-
peruobauit ac sustu-
Salam bonem (Si
cunferentes, vas in-
mialis postularunt.
lautes, Deum Christi
meum feminæ, di-
suegerunt. Quare
tem mare famul as-
eum confecerunt,
sariam prouoluerunt
recomprensæ me-
guntium. Qui Chri-
etendi, ferreique v-
cæstis mancipatas,
ti Productæ tandem
neque iubentur. I
concedunt. Cum
pra, post iudicem
ur, iusta tandem

EPIRCOPI

uestrium gemina
t haberet Aposto-
sicut & in ceteris
nati operis nunc a-
m dignus est ope-
agricolam oportet
utem minima eius
im bene a Patre co-
e susceprum, quo-
zelum fidei eius, &
te-peritiorimus.
mi, vehemens illo
erit in sanctis mo-
tiæ, quanta fuerit
erum perit a quam
humane gloriæ ne-
non querens qua-
licitias seculi, & of-
Dei iugiter ad-
ter erat occupatus;
the auris, sed illud
aæq. huius seculi ac-
en rerum pauperes
profusus emptor au-
di profusus egenti-
a brevis, inuigen-
manitate deuincens.
do absolutus, liber-
ti & sexui stupenda
milibus quibus con-
habitu rectum to-
s sine industria, con-
plo nil curante, mē-
e hæc quidem pau-
mo sermone memo-
migravit beatus Phi-
ie festa celebramus.
Nam cū multa me-

ritorum eius præconia, quatuordecim iam per annos
solemnitatis huius cultum renouans, auditui vestro in-
tulit; plura tamen semper, quæ prædicari adhuc pos-
sunt, intacta perspicio. Porro quinto decimo Calenda-
rum Augustarum exiit hominem, & migravit ad eum
quem dilexit.

MARTYRIVM SS. IVSTAE ET RVFFI-
na: Ex eo quod est à Ioanne Maldonato, breuiter
quidem, at fideliter conscri-
ptum.

C. Baron.
In Not.
Martyr.
Rom.

Iusta & Rufina, mercimonio fistillum vasculorum
victum queritantes, Hispali vitam pudice ac sancte
agebant, pauperumq. mendicitatem sua illa tenuitate
iuuantes, succissa diuinis laudibus tempora impende-
bant; cum hostis ille humani generis truculentus ac fe-
rus medius interuenit, honestumque viuendi modum
perturbauit ac sustulit. Quædam siquidem matronæ
Salambonem (Sic Venerem Babylon j vocant) cir-
cūferentes, vas in eius sacrorum vsum à sanctis fo-
minis postulârunt. Il æ facere se nolle dixerunt, cau-
santes, Deum Christianos, non lapides venerari. Pessi-
marum fæminæ, dimisso simulacro, vasa pleraq. con-
frugerant. Quare Iusta & Rufina, integerrimæ qui-
dem matris fami-
as, facti pessimum improbantes, id-
olum confrugerunt, sœdeque conspurcatum mediam
in viam prouoluerunt. Quod adeo plebem concitauit,
vt compræhensæ mox traherentur ad Præsidem Dio-
genianum. Qui Christianas eas esse cognoscēs, cœuleo
extendi, ferreūque vngulis laniari præcepit: post tetra
carceri mancipatas, nouis exquisitisque modis crucia-
ri. Productæ tandem ad Præsidem, diis supplicare lira-
reque iubentur. Illæ Christo eum honorem deberi
contendunt. Cumque per cantes & montium præru-
pra, post Iudicem nudis pedibus ductæ non mouerē-
ur, Iusta tandem in carcere vitam dedit. Corpus in Iusta obi-
puitum tunc.

19. Iulii.

Nolunt
vendere
merces su-
as ad impi-
os vsus.

Confrin-
gunt idolū
Veneris.

Horrende
cruciatur.

*Ruffina
negatur.*

puteum missam, à Sabino est Episcopo sublatum, sepulturaque traditum. Ruffina, pleno Deum ore fatententi, gula est fracta, corpusque flammis traditum; sed à Sabino ossa collecta, cum Iustæ reliquiis Hispali sepulta sunt.

*C Baron.
Tom. 4.
Annal.*

VITA S. ARSENI, INTER EREMI
cultores præcipui: Ex ea quæ extat apud Simeon. Me-
phrasten. Claruit anno Domini 387. &c. sub Dama-
so Papa & Theodosio Imperatore & Reliq. Obiit
vero anno ætatis sue vigesimo primo in-
choato supra centesi-
mum.

*æq. Iulii.
Patria
qum.*

A Dmirabilis hic Arsenius, cuius nomen non ma-
do in monte Seete, vbi illustra admodum per-
egit certamina, sed per totum orbem terrarum est ce-
lebrissimum, vetere Roma oriundus, eos, quamdiu
in hac vita versatus est, virtutis effudit radios, qui non
solum splendore admirabili aliorum perstringebant
oculos, sed & gratissimo quodam calore, frigidiores ad
virtutem accendebant animos, ut vehementi admodum
ardore ad similem virtutum gloriam incalescerent. Vi-
primum maturum ad literarum cognitionem nactus
est iudicium, generoso & strenuo animo incredibile
suscepit labores, Græcamque omnem disciplinam tan-
prompte est assecutus, ut nihil in imis lateret penetrabi-
bus, quo non suum ipse pectus egregie locupletaret
eoque & animi magnitudine & ingenij celebritate
breui peruenit, ut Græcorum Philosophia longe su-
perata, eaque tanquam friuola & inani spreta, cona-
tus omnes ad sacrarum literarum cognitionem hauri-
endam conferendos existimaret. Neq. sane abiectum
vel ignavum ad purissimos illos sanctioris disciplina-
fontes hauriendos attulit animum, sed adeo genero-
sum, adeoque plium & sanctum, ut paulo post am-
plissi-

*Insignia e-
ruditis
Arsenii.*

XI
plissimo Romanæ E-
re (qui id tempore
sit habitus. Ipse vero
omnium splendore d-
trigradum promoue-
Interea Imperato-
pius, in Imperii digni-
solitudine, ut vi-
disciplinis instructis
bus inueniret, qui fili-
gia indole dignis im-
mum honestatem v-
ret. Hanc curam o-
tandem ad Gratianu-
rogabat, ut egregiu-
ter, quæretet, inuent-
ret. Gratianus ut ha-
virumq. al quem or-
neret, crepuit contin-
fæ Pontificem, qui
gregæa probitate sp-
tum evocavit: ei qu-
it, atque vti ead-
obediens accinge-
gustata iam spiritui
dotti ac fastui ex an-
sore sua divinis a-
batus manibus, qu-
quam maximis cur-
fæ repellere conat-
Gratiani Imperato-
citur, quanquam in-
abus commendat-
fuit. Ibi vero si-
molentia signifi-
bus, tantam ipsi
mentem, ut Imper-
vras laudis fæ-
plissi

plissimo Romanae Ecclesiae iudicio, diaconatus honore (quid temporis haud vulgaris erat) dignissimus fit habitus. Ipse vero in eo munere sacro, tanto virtutum omnium splendore degebat, ut cum cuncti ad sacerdotij gradum promouendum conclamarent.

Interea Imperator Theodosius, qui Valentii impio pius, in Imperii dignitate successerat, magna tenebatur sollicitudine, ut virum aliquem artium maximarum disciplinis instructissimum & diuinis praeditum moribus inueniret, qui filios suos & doctrina & moribus regia indole dignis imbueret, iunenumque animos ad omnem honestatem virtutemque exactissime informaret. Hanc curam cum assiduo sub pectore coqueret, tandem ad Gratianum Imp. literas dedit, quibus eum rogabat, ut egregium pietate virum, qui filios doceret, quaereret, inuentumque Constanti nopolim mitteret. Gratianus ut hac in re Theodosio gratificaretur, virumq. aliquem omnibus numeris absolutum obtineret, scripsit continuo ad Damasum Romanae Ecclesiae Pontificem, qui sine mora Arsenium diaconum egregia probitate spectatum, & literis insigniter eruditum euocauit: ei que Imperatoris voluntatem exposuit, atque ut se ad eam functionem rite prudenterque obeundam accingeret, hortatus est. At Arsenius, qui gustata iam spiritus dulcedine mundo eiusque splendore ac fastui ex animo nuncium remiserat, & una cum sorore sua diuinis assiduo rebus vacabat, eo nuncio turbatus manibus, quod aiunt, pedibusque, eam curam, quam maximis cum honoribus coniunctam cernebat, a se repellere conatus est. Sed & Damasi Pontificis & Gratiani Imperatoris auctoritate atque monitis victus cessit, quanquam inuitus, virginemque sororem virginibus commendans, recta Constantinopolim iter instituit. Ibi vero summa ab Imperatore Theodosio beneuolentia significatione & maximis exceptus honoribus, tantam ipsi primo conspectu & affatu attulit voluptatem, ut Imperator continere se non posset, quin voces latinitaeque indices ederet, atque omnipotenti

*Fit Roma
Dioconus.*

*Papae Iosephi
Imperatoris
sollicitudo.*

*Damasus
Papa Arse-
nium hor-
tatur, ut
filios Thea-
dosii erudi-
endos.*

*Arsenius
obediens,
abit Con-
stantino-
polim.*

Deo immensas, pro tanto tamque excellenti viro, è cuius vultu splendor quidam prudentiæ ac pietatis mirifice relucebat, gratias ageret.

Licet scriptores de duobus filiis mentionem faciant, tamen de Honorio constat nondum natum fuisse, quem anno sequenti Flaccilla Augusta peperit. Baronius Annal. Tom. 4. Oratio Theodossi Imp ad Arsenium, presentibus filiis, dum eos tradit viro sancto erudandos.

Cum enim pius Princeps, filium Arcadium natum maiorem eo tempore Augustum pronunciaſſet, (agebat tunc annum ætatis suæ sextum) parum sibi vilis filio contulisse, si Romanum tradens Imperium, non æque in eum transfunderet pietatem, cum Arsenio moribus ac literis tradidit imbuendam. Porro quo ordine quoque modo filios illi suos commiserit, equidem existimo dignum esse, quod à nobis paulo fusiùs explicetur. Et quidem adductis in conspectum Arsenij filijs, his fere verbis prudentia & auctoritate & paternæ sollicitudine plenissimis orationem instituit; Quandoquidem bene esse, magis proprium magisque paternum est, quam solummodo esse, posthac tu ò Arseni, magnam prudentiæ decus, potius eris eorum pater, quam ego. Ego namque præter vile hoc corpus infinitis obiectum miseris & ignorantæ teacbris involutum contrahi nihili; tu eruditionem, sapientiam, pietatem, cæteraſque virtutes, sine quibus humanæ vitæ felicitas nulla constare potest, conferes: & informes rudelque mentes disciplinarum omnium pulchritudine exornabis. Ego illis diuitias, & regnum incertis fortunæ flatibus subditum trado: tu diuitias stabiles nullique prædonum insidijs obnoxias propones, & viam denique ad cœleste regnum certissimam demonstra- bis. Quare eos tui ingenij & prudentiæ excellentiæ committo, Deum simul inspectorem testemque adducens, vitales mihi tua disciplina euadant, quales cos volo & opto. Da ut expressam virtutis tuæ in eis certam imaginem, nullique offasti tenebris simili eruditionis ac pietatis splendore coruscant. Da, amiceſſime Arseni, ut gaudeam inculcata eorum educatione, & tu de collocatis optime horis, laboribusque exultes. Cæterum hoc te minimè latere volo, me omnem tibi eorum ita facere potestatem, ut delicta seuere punias, nulloque Imperatoriæ dignitatis habito respectu, me-

rum, ubi opus est, tibi tanquam flo-
tanquam patri gerim
quod honestate tua quæ
abſit) admiseris, ip-
minis illis grata sua
suorum fructus (vi-
dictis, eos Arsenio
renta deſecuta h
incubuit.

Porro Arsenius
ueniles erudiret ani-
ma summa cum au-
vi tamen aliquid In-
cipuis in sellis refid-
eumentia promebat
uecitatem tempera-
aliquando caue
vero stantem viciss-
Arsenium ad mou-
parum ratione or-
iple peroraret. Ar-
modestia, se excu-
rem se docere Imp-
commoratus, abſtal-
in throno Arseni
etque capite au-
tanc proles suas ve-
taria æque imbuti
Imperatore digna
vitam satius esse
macula stulte, au-
re.

Verum enim u-
nus, plurimum
m, vitamque mo-
tum vitæ inſi-
qua in animu

tum, ubi opus est, constanter incutias. Volo enim
 eos tibi tanquam filios & discipulos esse, moremque
 tanquam patri germano & magistro gerere. Quod si
 quid honestate itaque instructione indignum (quod
 absit) admiserint, ipsi se in simulabunt, ut a nobis, quae
 minus illis grata futura sunt, sustineant: operumque
 suorum fructus (ut inquit Blasius) ipsi comedent. His *Esaia 3.*
 dictis, eos Arsenio cum auctoritate tradidit: qui in-
 tenta deinde cura formandis eorum animis praelate
 incubuit.

Porro Arsenius quanquam singulari dexteritate in *Stans do-*
 ueniles erudiret animos, monitaque pieratis plenissi- *cer filios*
 ma summa cum auctoritate eorum inferret auribus, *Imperato-*
 ut tamen aliquid Imperatoriae dignitati deferret, *dis-* *ris Arse-*
 cipulis in sellis residentibus, stans ipse plerumque do- *mus.*
 cumenta promebat: amica quadam moderatione se. *Id indigne*
 ueritatem temperans. Verum cum Imperator scholas *fert Imp.*
 aliquando caute ingressus, filios sedentes, Arsenium *Hac omnia*
 vero stantem vidisset, graui satis indignatione repletus *Arcadio*
 Arsenium admonuit, quod magisterij grauius decora *tantum*
 parum ratione ornasset: quod filijs sedentibus stans *contigisse*
 ipse peroraret. Arsenius autem cum, qua erat animi *verum est;*
 modestia, se excusaret, diceretque haud decere seden- *cum, con-*
 tem se docere Imperatores, indignatione vehementius *stet Hono-*
 commotus, abstulit eis Imperatoris insignia, sedereque *rium vel*
 in throno Arsenium compulit, filios vero stare de- *nondum*
 ctoque capite auditores profiteri; illud inculcans, *natum fui*
 tunc proles suas vere fore Imperio dignas, si cum sci se, *vel adeo*
 enia aequae imbuti fuerint pierate. Præclara sane vox *tenerum,*
 Imperatore digna, qui filios suos priuatam ducere *ut ad lire-*
 vitam satius esse iudicabat, quam Imperij guber- *rarum dif-*
 nacula skulte, aut parum prudenter vel sancte tracta- *ciplinæ*
 re. *minime*

Verum enimvero cum in has curas incidisset Arse- *idoneus*
 nius, plurimumque ab omni fastu & strepitu abhorre- *esset.*
 ret, vitamque monasticam vixit adamaret, coepit pri- *Vox digna*
 stum vitam institutum, quod iam ante parturierat, *Imperato-*
 rum in animum demittere, variasque secum cogitare. *ra.*

*Abhorret
à fastu Ar-
senius. Et
solitudinē
meditatur.*

nes agitare, qua via modoque à præsensibus se vinculis exicere posset. Cathedra & ipse thronus gloriaque splendor & dignitas graviter eum conturbabant, neque quidquam aliud quam secessum vitamque solitariam meditabatur. Cumque libertatis spes omnino nulla relicta videretur, quod proximum erat, precibus lachrymisque à Deo opem implorare constituit. Nec frustra sane; nam ratione admirabili à Deo exauditus, excusso seruitutis iugo, paulo post ad eremum magnam libertatis portum commigravit. Hic vero fuit modus.

*Castigat
Arcadius
Arsenius,
Et ille ne-
cem ei pa-
rat.*

Arcadius Imperatoris filius graue quoddam delictum admiserat; quod cum nullo modo veniam mereretur, Arsenius flagris eum cecidit. Ille vero castigationis impatiens, ut ultionem de iniuria, quem admodum interpretabatur, expeteret, Neronis instar, magistro suo mortem inferre constituit. Ea re cum quodam spathario sibi à ministerijs deputato communicata, eundem Arsenio insidias struere, quibusque possit modis de medio tollere incitat. Verum minister occultis conscientiae stimulis agitur, nefarium facinus in vitam adeo sanctum tota mente exhorruit, simulque Imperatoris iram veritus, ipsi Arsenio rem totam aperuit, hortatusque eum est, ut fuga iuuenis insidias & furorem declinaret. Tum Arsenius multo ardentius die noctuque precibus incumbere, numinis diuini opem implorare, lachrymis genitibusque fugitivos honores arumnis & periculis plenos deplorare, & certiorē salutis viam à Deo exposcere. Et ecce hæc affluens lachrymis precanti, vox quædam superne in aures dilapsa, Arseni, inquit, fuge tumultus, & salutem assequeris. His auditis, Arsenius sine mora abiecta splendida veste, villi se amictu induit, & recta, nullo comite, ad litus contendens, Alexandriam, opportune nauem nactus, delatus est. Et statim ut omnem spem reditus Imperatori præcinderet, tonsa capitis coma, susceptoque habitu monastico, ad Scerem mentem valde excelsam & solitariæ vitæ aptissimum abiit: totoque

*Nota facta
sunt ei in-
sidie Ar-
cadij.*

*Arsenius
galitum au-
dit vocem,
Et clam
fugit ex
aula.*

*Fit mona-
chus, in Me-*

celsum & solitariæ vitæ aptissimum abiit: totoque
& ani-

& animo & corporis
lie coelestis militæ
sit.

Verò Imperator
turbescens, illico ma-
al eum requirendum
lancas, petrarum sei-
dagari iussit, quo-
strum recuperaret. Sc-
culi sui absconderat
poterat; latuitque
nini; hominibus ita
curæ esse esset me-
cum Arcadius impe-
Arsenij vita & habi-
mouit lapidem, ut
reuocaret. Litteras i-
tatis plenissimas, &
ij stabilimentum
Neque pœdixit con-
multis precibus
donum sane magni
animum illius plac-
ter administrandi
Egypti vestigalia
tere recularer, paup-
distribueret. Hæc
neque oblectans, ve-
hui dignaretur. At
societatem percont-
terena cuncta se in-
alimo reiecerat,
hæc ipsum enixe pe-
tatis hæc fere verbi-
omnibus propitius
stat. Pecuniarum
pertinet, qui ian-
talis nulla est

& animo & corpore in numerum patrum, qui il-
lie cœlestis militiæ stipendia faciebant, concess-
sit. *naſterio Montis Seb- tem.*

Ut vero Imperator illius fugam cognouit, moerore
tabescens, ilico magnam famulorum multitudinem
ad eum requirendum dimisit; solitudines, insulas, spe-
luncas, petrarum scissuras; aliaque loca subterranea in-
dagari iussit, quo suum doctorem filiorumque magi-
strum recuperaret. Sed quem Deus in occulto taberna-
culi sui absconderat, nulla industria humana inuenire
poterat; latuitque per totam Theodosij vitam Arse-
nius; hominibus ira ignotus, ut interim angelis totique
curiæ cœlesti esset notissimus. Defuncto autem Patre,
cùm Arcadius imperij gubernacula suscepisset, mox de
Arsenij vita & habitationis loco certior factus, omnem
mouit lapidem, ut tantum virum scelere suo offensum
reuocaret. Literas igitur ad eum dedit officij & humili-
tatis plenissimas; eiusque preces consiliaque ad Impe-
rij stabilimentum admodum submisit implorabat.
Neque puluit conceptum quondam scelus agnoscere, *Archa- dius Imp.*
multisque precibus veniam illius poscere. Postremo *offerre ei-
tum Egi-*
donum sane magnificum & liberale addidit, quo & *pri velli-*
animum illius placarum redderet, & ad Imperij felici-
ter administrandi societatem euocaret. Nam totius *galia, sed*
Egypti vestigia obtulit, ut ea, si ad suos usus admit-
tere recusaret, pauperibus & sacris in Scete monasteriis
distribueret. Hæc per literas agebat Imperator, orans
atque obtestans, ut secum Imperii bonis honoribusque
frui dignaretur. At Arsenius, qui iam in regni cœlestis
societatem per contemplationis studium admissus erat,
terrena cuncta se indigna putabat, eademque ita ex
animo reiecerat, ut ne Imperatori quidem quamuis
hoc ipsum enixe petenti, scripto responderit: sed ore-
tenus hæc fere verba deferri curauerit. Deus sit nobis
omnibus propitius, & peccatorum nostrorum vincula
soluat. Peculiarum autem distributio nequaquam ad
me pertinet, qui iam mundo mortuus sum. Mortui au-
tem talis nulla est actio alia, quam spiritu æterna cœle-
stiaque

*Præclarum
Arsenij re-
sponsum,
ad literas
Imperato-
ris.*

*Dæmones
ei infesti,
Et ut eos
superaret.*

*Egregia
humilitas
Arsenij.*

*Theophi-
lus Alexan-
dria Episco-
pus eum
inuisit.*

*Vide quam
cupiat ne
sciri.*

riaque contemplari. His in hunc modum paucis Imperatori significatis, Arsenius institutum disciplinæ cursum alacriter profecutus est, patreque omnes in stadio virtutis viriliter currentes multis parasangis cum superaret, tum eorum iugiter animos luculentis sanctorum orationibus contra varios tentatoris insidius vegetabat: ac singularia semper cum eodem certamina egregie sustinebat. Cum vero dæmones, aliquando in cellam eius importunius irrumperent, variisque eum afflictionibus frangere conarentur, ille summa animi tranquillitate molestiarum patiens nihil agebat aliud, quam hoc identidem submisit repetens. *Deus ne derelinquas me. Da ut, qui omnis boni inops sum, tandem aliquando melioris vita attingam principium.* Hoc quasi dæmonum contemptu infinitas eorum insidias deuicit: & clarissima semper de ijs victoria potuit, in sola Christi gratia exultant. Erat vero eius tam ingois humilitas, ut cum omnium disciplinarum cognitione esset cultissimus, agrestiores tamen frequenter consuleret, & ab ijs haud mediocrem utilitatem se accepisse gauderet. Prudenter namque sentiebat, multorum idiotarum mentes diuino quandoque lumine illustratas non raro ea percipere, ad quæ nulla humana mentis industria, nulla ars vel scientia pertingere potest. Cum autem vir sanctissimus tanta animi humilitate famæ celebritatem euitaret, tum adeo omnibus virtus illius innotuit, ut toto orbe celeberrimus in ore omnium versaretur. Hinc præter alios, qui ex omnibus mundi partibus studio nominis illius ducti in Scetrem confluebant, Theophilus Alexandrinus antistes vna cum ciuitatis illius Præfide, ingenti labore superatis itineris molestiis, ad eum venit, ut diuini illius colloquij participes fierent. Cumque ab eo pia quædā monita postularent, Arsenius parumper conticescens, tandem ait. Nuncquid, si quid vobis dixerō, seruatiros id mihi promittitis? Illis annuentibus, Bene, inquit. Quæso vos, vbi Arsenium esse audieritis, videte ne illuc ultra gradum inferatis, Placuit eis ardens silentij viri sancti

sancti desiderium, m
tu Alexandriam red
dorum amantissim
spectu colloquio
feliciter est, num
tus, Ad tus, inquit
bus pateat, restat v
cepto responso, A
deinceps interrump
quando Matrona q
giosa valde, pio ei
pendi incensa deside
dem, per intercessio
tandem itineris labo
Roma ad eum veniss
dure admodum eam
& eum eius, apud e
minisse pia scemio
senius: Deum magi
delectatur. Quæ qu
tionis & purissimæ
silentij & solitudinis
Deo vnitus, ut qua
tamen in calis hab
lum triginta milia
ex eis mansionis
spectu homines ad
Potro quanta in
rit, quæ vis oratio
rumis, quod a iunt, v
pitem facillime so
nentemque fucato
subnecere. Hinc vi
rel in precibus ac
nebat, vel manib
tum ad orationi
Cum aliquando fr
dilectio ractur, ab

sancti desiderium, multumque gaudi tanti viri conspectu Alexandriam redierunt. Ceterum Theophilus sanctorum amantissimus, paulo post, ut rursus illius conspectu colloquioque frueretur, per quendam ab eo sciscitatus est, num venienti aditus pateret. Cui vir sanctus, Aditus, inquit, tibi quidem parebit, sed ne omnibus pateat, restat ut hinc longissime recedam. Hoc accepto responso, Archipræsul diuinum eius silentium deinceps interrompere non præsumpsit. Sed & cum aliquando Matrona quædam Senatoria, opulenta ac religiosa valde, pio eius videndi, ac diuina monita accipiendi incensa desiderio, (ubi id primum, frustra quidem, per intercessionem memorati Antistitis tentasset) tandem itineris labore, pudore cæterisque despectis, Roma ad eum venisset: indigne id ferens, vir sanctus, dare admodum eam accepit, ac severe increpauit. Quin & cum eius, apud communem Dominum iugiter meminisse pia foemina supplex postularet, respondit B. Arsenius: Deum magis oro, ut tui memoria de meo corde deleatur. Quæ quidem non erant verba odij, sed cautionis & purissimæ continentia. Erat enim vir diuinus silentij & solitudinis studiosissimus, adeoque mente cum Deo vnitus, ut quamuis corpore in terris, cogitatione tamen in cælis habitaret. Quocirca & illius habitaculum triginta miliaribus ab aliis remotum, quandam cælestis mansionis speciem præbebat, soloque sui conspectu homines ad pietatis amorem excitabat.

Porro quanta inedia corpus spiritui deferuire coegerit, quæ vis orationis explicare poterit? Ocium vero remis, quod aiunt, velisque semper euitauit, certus eam pestem facillime solitariis nec opinantibus subrepere, mentemque fucata pietatis specie ornata funditus subuertere. Hinc vir sanctus, exhausta ieiuniis membra vel in precibus ac rerum diuinarum studiis perpetuo exercebat, vel manibus palmarum ramos contexebat, ut spiritum ad orationis studium vegetiorem adduceret. Cum aliquando frater quidam magno videndi Arsenium desiderio tactus, ab alio ad eum deductus fuisset, & uterque

ab

*Fugit collo-
quium Se-
natoria
foemina.*

*Ocium tota
virtute
fugit.*

*Fratri cu-
pido enim
inuisenti-
nihil lo-*

quitur,

ab Arsenio admissus esset, vir sanctus, data salutatione, conticuit, neque verbum quidem vnum sedentibus, aut deque sermones eius expectantibus deprompte. Quo silentio fatigati fratres, ambo recesserunt, & ad Moysen quendam magnæ sanctitatis opatione celebrem, qui vias laurocinis infestas olim infederat, abierunt; à quo non modo benigne hospitio excepti, sed suauissimo colloquio abunde, & cibo etiam potuque refecti sunt. Tandem dimissi, frater ab hospite requisivit, quisnam ex duobus viris sanctis sibi videretur esse virtute superior. Cui ille: *Æstimo*, qui nos hospitio accepit & refecit. Audiuit forte hoc iudicium, quidam ex præstantioribus senibus. Cum vero animi dubius virtutis quæ facta pensaret & huius quidem silentium, illius vero hospitalitatis studium diligenter perpenderet, nec scire posset cuiusnam sanctioris disciplinae palmam merito tribueret, deprecatus est Dominum, quatenus id sibi significaret. Vidit ergo secundum quietem naues duas prospero ventorum flatu maria sulcantes, quarum una Arsenius ferebatur, quem summa in tranquillitate Dei spiritus fouebat: Altera vero Moyses, quem Angeli Dei melle suoque pascabant. Cognouit ergo utrumque maximi apud Deum precii esse, maius tamen Arsenii silentium, quam Moysis hospitalitatem esse; quocum Arsenio quidem diuinus versabatur spiritus: cum Moysæ autem Angeli; qui tacite bonum hospitalitatis significabant. Hoc namque diuino Arsenio propositum erat, ut mentem suam cum Deo atctissime cōsociaret, nihilque admitteret, quod vel temporis momento ab illa felicitate eum auelleret. Hinc frequenter suis ipse auribus hæc inculcabat, secumque repetebat; Arseni, cur egressus es? Quod est; Quis fuit tuus scopus, ut à mundo te subduceres? Et illud frequentius *Sapienter me dixisse penituit, tacuisse nunquam.* Et quidem inter ipsa silentia, assiduo lachrymarum imbre genas rigabat: prorsus ut subiecto panno fluenta exciperet cogere. Dies vero & noctes ita precibus iungebat, ut cum occidente sole illud studium inchoaret, octo

*Secum facit
Abbas Moyses,
vireg,
tamen ba-
no.*

*En ut se
ipsum ad-
hortatur
& excitat
S. Arsenius*

*Perpetuo
lachryma-
tur.*

his manibus; in cordi-
bus nec splendor orietur.

Postquam vero p-
rimo tempus adfuit,
receditur, mortis
is, quoniam peccat
angelica Deo purita-
tione affici me-
ritum formidare;
maient, Et tu pater
vna, inquit, nunqu-
comitis, omnino à m-
fianz militie ex an-
tam animam in manu
tup annos inter mor-
gillet quinquaginta
mucelatus, vel mox
supra centesimum et
quam illi fortitudine
loqui mortaliam adeo
vi procreta corporis
tūque barba; senio
propter vim lachry-
pane viruida, & ad-
quissima. Corpus ei-
m in ipsis, quibus
quippe & pelle ou-
cecidissent, i-

lis manibusq; in cœlum erectis stans permanebat, do- *Inges eius*
nec splendor orientis alias quærere latebras suade- *preces.*
ret.

Postquam vero post longa arduaue adeo certa-
mina tempus adfuit, quo in cœlis à Deo coronandus
vocabatur, mortis doloribus circumuentus, cœpit
is, quinulla peccati grauioris contagione pollutus,
angelica Deo puritate per omnem vitam militauerat,
horrore affici, metu pulsari, profusis lachrymis
exitum formidare; adeo vtsupfacti discipuli exclamarent,
Et tu pater times mortem? Quibus ille; Re- *Sub mortē*
uera, inquit, nunquam hic metus quo me oppressum *an quomo-*
cernitis, omnino à me recessit, ex quo primum Chri- *do Vir San-*
stianæ militiæ ex animo nomen dedi. Hæc dicens, bea- *ctus me-*
tam animam in manus Creatoris suauissime efflauit: *ruat; Pec-*
cator quid
cùm annos inter monachos in omni sanctitate, ex- *cator quid*
egisset quinquaginta quinque; nulla corporis parte *faciet?*
mutatus, vel morbi senie, (quanquam vigesimum
supra centesimum excessisset) incommodo fractus; *Decedit*
quam illi fortitudinem continentiae labores, quos re- *valde grā-*
liqui mortalium adeo perhorrescunt, contul'ere. Fuit *dauus.*
vir procera corporis statura; promissa ad ventrem *Statura*
vsque barba; senio paululum incuruatus, caluis *eius qualia*
propter vim lachrymarum supercilijs, reliqua parte *fuerit: &*
plane viuida, & ad omnem virtutis exercitationem *reliqua cor-*
apertissima. Corpus eius fuit magno discipulorum plo- *poris con-*
ratu in ipsis, quibus fuerat indutus vestibus, (cilicio *stitutio.*
quippe & pelle ouilla) cum psalmos pro more
cecinissent, in loco cui nomen Stro-

mes, recondi-
tum.

✠ (?) ✠

✠

VITA

C. Baron. VITA S. MACRINÆ IVNIORIS, VII
 Tom. 4. ginis, Sororis D. Gregorij Nysseni; Ex Epistola eiusdem
 Annal. ad Olympium Monachum. Claruit Anno à par-
 & in not. tu virginis 378. & Reli-
 mar. Rom. quis.

29. Iulii.

B Macrina
 clarum ge-
 nus.

Puerula
 diligenter
 exercetur
 in Sapien-
 tia Salo-
 monis &
 Psalmis.

Etiā la-
 nam tra-
 ctare doce-
 tur.

Quoniam bonorum historiam frugiferam esse ce-
 uisti, tu quidem, mi amantissime, idcirco
 vitæ illius Virginis, quæ ad humanæ virtutis fasti-
 gium, ut ita dicam, peruenit, exemplum posteris os-
 terer, faciendum mihi existimaui. Macrinæ virgi-
 nis nomen erat, sic à parentibus appellata; quod oli-
 uisignis quædam in nostra familia Macrina fuerit, p-
 tris nostri videlicet mater; quæ tempore persecuti-
 onis pro Christi confessione pugnaverit. Educata
 ergo puella; & quanquam propria illi nutrix adera-
 tamen in manibus fere matris enutriebatur. Studebat
 autem mater, ut filia quidem erudiretur; sed non ista
 mien externa disciplinarum serie; quæ per unguem
 poetarum lectione; primæ discuntum ætates imbu-
 tur. Proinde quæ ex diuino spiritu dictata Scripturæ
 primæ illi ætate faciliore aptioraque videbantur
 discenda proponebat. Cum primis autem Sapientiam
 Salomonis; idque ex eo potissimum, quod ad vitam
 mores maxime conducere existimabat. Quin etiam
 iam Psalmorum haudquaquam ignara, præsertim tan-
 eorum partem statutis temporibus percurrerebat. Atce-
 adeo, siue surgeret de lectulo, siue ad studia accederet
 ue discederet ab eis, siue cibum sumeret, siue à me
 recederet, siue cubitum se conferret, siue ad precandum
 exurgeret, semper ut bonum, seque nullo tempore
 ferentem comitem Psalmorum habebat cantilenam.
 Quibus & similibus institutis dum educatur, manu-
 que simul tractanda læta excellenter exerceret, ad
 decimum ætatis peruenit annum. Quo quidem tem-
 pore iuuentutis flos in ea mirifice splendere cepit.

Necnon iam in p-
 videtur; atque form-
 rum quidem manus;
 eius etiam alleque-
 uenit; nuptias eius au-
 cantabat. Pater dea-
 moribus honestum, p-
 liseque; si ad ætatem
 tem vero ille magnan-
 tudinis; reos dese-
 tum præ se ferre; atq-
 fensam iun munus dæ-
 turpiter mortis inuid-
 dellectentia. Sed & qu-
 na gaudebat. Unde &
 derentur sermones; p-
 fana pulchritudinis ei-
 agere; absurdum & in-
 mi; ut illud coniugiu-
 mta esset; sed ad alte-
 tuma sit matrimoniu-
 ma mors. Eum siqu-
 fensata; non esse mor-
 tionis Deo viuere. Q-
 regre profectum esse
 monibus repellens eo-
 deceruit in eo; quon-
 fectio quidē tempore
 lum pater naturæ cō-
 rati distingueretur. Sed
 teri ygestabat; & sollei-
 gni molestiarum on-
 dēpina vitā ab omni
 cuna eius oculis sem-
 nio pbatetur; & se vi-
 topi copum, exempl-
 tam; nam ad puriore
 hanc; vigitur philoso-
 Ne

Nec vero iam in patria quicquam æque admirabile
 videbatur, atque forma & venustas illius, ut ne picto-
 rum quidem manus, quæ ars nihil non mach natur-
 us decorem assequerentur. Quamobrem magnū iu-
 ænum, nuptias eius ambientium, examen, parētes cir-
 cumstabat. Pater denique quendam tum genere, tum *Duodennū*
 moribus honestum, probatumq; adolescentem prætu- *desponda-*
 it, ei que, si ad ætatem peruenisset, filiam despondit. In *tur adole-*
 erim vero ille magnam de se expectationem concitare *sciri ma-*
 iudicisq; reos defendendo egregiam dicendi facul- *gnæ spei.*
 tatem præ se ferre, atq; ita patri puellæ tanquam gratū
 ponsalium munus dare. Quam tamen præclara ipem *Sponsus*
 interrupit mortis invidia: eum vitæ in ipsa *eius mori-*
 adolescētia. Sed & quæ à patre statuta fuissent, puella *tur.*
 non ignorabat. Vnde & eum rursus parentum ad eam
 referrentur sermones, propterea quod multi erant, qui
 ama pulchritudinis eius illam sibi cuperent vxorē ad-
 ungere, absurdam & in quā esse dicebat, sibi non per-
 tineri, ut illud coniugium coheret, quo semel à patre de-
 dicta esset, sed ad alterum cogi respicere, cum vnum
 natura sit matrimonium, quemadmodum vnus ortus
 & vna mors. Eam siquidem, cui à parentibus fuisset de-
 sponsata, non esse mortuum contendebat, sed spe resur-
 rectionis Deo viuere. Quapropter eum non obisse, sed *Frustra*
 peregre profectum esse iudicare. Et eiusmodi quidem *agitur cum*
 rationibus repellens eos, qui sibi persuadere conaban- *ea de alio*
 tur, decreuit in eo, quod sibi proposuerat, persistere: ac ne *sponso.*
 nomen quidē temporis à latere matris vñq; discedere.
 Iam pater naturæ cōcesserat, cum mater qui ē variis
 curis distingueretur. Sed hæc in omnib. labor b. matris se *Mortuo pā-*
 forā præstabat, & sollicitudinū partem ipsa subiens, eam *tre sedula*
 graui molestiarum onere leuabat. Simul autē & matris *in omnibus*
 disciplina vitæ ab omni reprehensione integrā seruauit, *inseruit*
 tum in eius oculis semper ageret, eiusdemq; testimo- *matris.*
 nio probaretur, & se vicissim ei magnā ad parem Philo-
 sophic scopum, exemplo vitæ suæ ducem præbuit: pau-
 atim ipsam ad puriorem, perfectioremque vitam tra-
 iens. Sic igitur philosophans, & vita sua matrē beatam

reddens, quintum annum exegerat, quando iam matriendorum liberorum cura, & educationis atque educationis eorum mater esset sollicitudine liberata. *Fit matri* *author vi* *ta sanctio-* *ris susci-* *pienda.* *thor fit matri virgo*, ut in virginum turba, eadem curis illis viveret condicione, vnaque mensa, simili lectulo pari denique & æqua rerum omnium, quæ ad vitam pertinent, vteretur ratione, omni ex ipsarum vita dignitatis differentia sublata. Sola illic rerum diuinarum vigeat cura, perpetuumque precandi studium, & assidue Psalmorum decantatio; quæ nullo vnquam tempore, nec die nec nocte intermitteretur; ut in ea re, & opus ipsarum pariter, & quies consistere.

Stetit denique illa tanquam inuictus pugil, nulli calamitarum impetu labefactata, non matris funere non quando commune generis decus Magnus Basiliscus discessit; stetit ut autem diuersis fornacibus exploratum, quousque scilicet tandem, subiecta sacro tabula humi quiescens, febris robore exiccata, vitæ cursu & vitam simul terminauit. De qua quidem quæ ab illis, qui simul cum ea vixerunt, quisque omnem illius vitam plane perspectam & cognitam habebant, acciperim, huic narrationi attexenda non sentio. Plerique enim pro eo, quantum ipsi possunt efficere, credunt & quæ dicuntur; quæ vero audientis superant vires, tantumquam à veritate remota, mendacij suspicionibus infectantur. Proinde mirandam illam in penuria & famelicam agriculturam eius prætermitto. Quomodo nimirum in pauperum usus proiectum frumentum nec, dum distribueretur, nec post imminutum sit: sed eadem plane mensura numeroque permanserit; aliæque his longe magis admiranda, morborum curationes, expulsionæ demonum, & veras futurorum prædictiones: quæ quidem omnia ijs, qui diligenter explorarunt, vera esse constar.

Varia ab *ea patrata* *miracula.*

VITA ET MART

ma' virginis Maygar

Metaphrasten.

Præclara & præclara v. B. Matinam vocant, nuntius constantiam in Antiochia Pifidie parem nobilitatem attinebat habitus. & de laurum honore celebrata suis unica esset, cunctis filia, matris quinto decimo ab matris femina, alexandrie haberet, monasterio, breui & nuntius bonitate eo peruenit, quod motum honestate oblectaretur. Hinc cotidie & de vitiis cunctis cognoscere quam, quam omnibus decoratam audierat, quorum libris actio, neque Crucis signum erubesceret, locet.

At & desus patet petitione consistebat, Christi à confessione percitus, Olybratus & humanum sacrificium, ut suam inique mala coacta

VITA

VITA ET MARTYRIUM SANCTISSI-
mae Virginis Margaritæ; Ex ea quæ est per Simeon.

Metaphrasten. Quo tempore passa sit,
patet infra.

C. Baron.
in notat.
mar. Rom.
Alias Ma-
rina.

Beata & præclara virgo Margarita, quam Græci
Marinam vocant, cuius nomen merito propter
virtutis constantiam immortalitati consecratum est,
Antiochia Pisidiæ parentibus, quod ad corporis qui-
em nobilitatem attinet, claris admodum oriunda,
matrem habuit * Ædesium, præcipuo sacerdotij ido-
orum honore celeberrimum. Cum autem paren-
tibus suis unica esset, & quidem eximia corporis pul-
chritudine filia, matre ante tempus è vita sublata,
uit quintodecimo ab urbe milliari, nutrici honestis
austoriis scemina, alenda tradita. Quæ cum eam ho-
norifice haberet, moribusque ingenua virgine dignis
inbuerit, breui & nutricis diligentia, & insita indo-
s bonitate eo peruenit, ut nulla se magis quam in-
gni motum honestate, vitæque integritate animus
ius oblectaretur. Hinc cum adulta paulatim ætate mul-
a quotidie & de vitiorum foeditate, & virtutum pul-
chritudine cognosceret, cœpit Christianorum disci-
plinam, quam omnibus virtutum ornamentis mirifi-
e decoratam audierat, vehementer ad amare, sese-
que totam liberis actionibus eidem consecrare: pro-
us ut neque Crucis signaculum idolorum cultoribus
rosus erubesceret, neque patris furorem pertime-
ceret.

At Ædesius pater eius, qui incredibili idolorum su-
vestitione conflectabatur, cum nullis vel blanditijs vel
minis Christi à confessione eam abducere posset, fu-
ore percitus, Olybrio Orientis præfidi, homini
crudeli & humanum sanguinem avidè sitiienti, filiam
tradidit, ut suam in eam crudelitatem exerceret,
utque vi mala coactam ad idolorum cultum impel-
leret.

20. Iulii.
Patria &
Parentes
S. Marga-
rita.
* Vixit an-
no Domini
351. & sub
Constantio
Imp. ut pa-
tet Tomo
3. Annal.
C. Baron.
fuitque lu-
liano ma-
xime cha-
rus, nec-
dum Impe-
ratori.
Adamat
Christia-
nam disci-
plinam, &
fuit Chri-
stiana.

Traditur
Olybrio
Præfidi
torquenda.

*Pulte eam
habere con-
tingem Prae-
ses.*

*Ducitur
Antiochia
Margarita*

*Olybrius
eius pul-
chritudine
capem, ei
blanditur.*

*Præla-
re responde
Præfidi.*

leret. At Olybrius quanquam naturali effertus fa-
nitia, vix vila moram verborumque modestia ad li-
nitatem inflecti posset, primo tamen virginis con-
spectu ita emollius est, ut nimio illius amore fa-
cius, firmo matrimonij vinculo eam sibi copula-
decereret. At Margarita blandis eius sermonibus
tentata, tam præclara responsa prudentiæ & vi-
tutis plenissima dedit, ut Olybrius facile intel-
geret, tantam virtutem nudis sermonibus nequ-
quam expugnandam esse. Iussit igitur sequentibus
se facellitibus, ut eam honorifice Antiochiam du-
dyerent, suoque ibidem, certo die, tribunali sissi-
rent.

Nec mora. Virgo omnibus animi corporisque di-
tibus ornata, tribunali oblata fuit. Præses vero
fixis in eam oculis, adeo formæ eius venustate mo-
toto corde resolutus est, ut ad blanditias conuersus
multa diceret promitteretque, quæ animi eius mo-
litiem manifeste prodebant. Cæco enim amore co-
patus, nihil moliebatur aliud quam ut cupitis eius ar-
plexibus fueretur: animamque libidine inflamma-
tum voluprate expleret. Sed virgo Margarita, cui cal-
latis pulchritudine & amore Christi nihil charius, ni-
hil erat suavius, surdis auribus promissa omnia tra-
ibat: totaque mente in cœlis defixa, de æternæ fe-
licitatis gloria pertractabat. Cumque Præses veheme-
ntius instaret, & ab ea cogitatione importunis vocibus
castam illius mentem auertere conaretur, illa vultu-
culisque angelico quodam splendore coruscantibus
Præfidem affata est: Quid? Ego, quæ ineffabili Ch-
risti gratia meritisque ad vnus veri æternique Dei co-
gnitionem vocata sum, nefando idolorum cultu me
contaminabo? Quid? ego Christi Iesu ancilla illi
negabo, qui morbos & agnitudines sceleribus meis
debitas excepit, dolore quæ qui mihi subeundi erant
sustinuit, & cruciatu suo me ab exitio, & cruciatu se-
piterno liberauit? Omnia potius suppliciorum genti-

alacritate sub bo-
me contringam.

Olybrius tali virginis
domina repletus, huius
fuerat imperat. Illa
lun sublati, Christi
hunc cruciatum at
vultu in dignum pro-
fusa, dicebat: quæ
eam primum in me-
ritu roborata, tu
et vehementer irri-
tatis, clausque cor-
dibus. Cumque diu lan-
im esset, Olybrius a-
membrorum maiore
spicere non posset, ea-
tum virgo sanctissima
denitissimas preces Ch-
implorare, plagas san-
piti: numque corpori
calius oblectare, ut h-
proptis oculis videre
cupat eius coneretur.
remotus, demon im-
culis adstant primu-
mans, manifestum
lore, vastoque ori-
ta, mente in Deum
cos, signoque Crucis
reprentem immenso
plagis omnibus eui-
solatione perfusa
tū maret.

In his porro sancti-
tatem illam exulta-
tescane aduocata p-
eius, quam cimen-

aturali effertus la-
que modestia ad
tamen virginis con-
io illius amore fan-
eam sibi copula-
tis eius sermonibus
prudenter & vi-
brius facile intel-
sermonibus neque
igitur sequentibus
Antiochiam de-
die, tribunali sibi

alacri animo subibo, quam tanto ingrati animi scelere
me constringam.
Olybrius tali virginis responso stupefactus, ac tan-
dem ira repletus, humi eam prostratam virgis atrocif-
sime cædi imperat. Illa vero oculis infusa pietate ad cœ-
lum sublatis, Christi numen inter supplicia implora-
bat: ne cruciatuum atrocitate victa, aliquid Christiana
virtute in dignum proferret. Deinde ad Præsidentem con-
uersa, dicebat: quæcunque tibi diabolus suggerit,
quam primum in me exprome. Ego namque Christi
spiritu roborata, tua nihil tormenta timeo. His di-
ctis vehementer irritatus Præses, ferreis concludam
laminis, clauisque confixam, ferreis eam fusciniis cædi
iuber. Cumque diu laniata, omni corporis decora exura-
iam esset, Olybrius averso vultu, utpote qui tantam
membrorum mutilationem sine magno animi dolore
aspicere non posset, eam in custodiam abduci iussit. Ibi
tum virgo sanctissima summis doloribus afflicta, at-
dentissimas preces Christo offerre, eius misericordiam
implorare, plagas sanandas exhibere, integras vires,
præsertimque corporis vigorem postulare: denique
cuius obsecrare, ut humani generis hostem diabolum
propriis oculis videre posset, qui eam oppugnabat: &
caput eius conterere. Et ecce repente valido excitato
terramotu, dæmon in specie terribilis draconis, Sanctæ
oculis adstans primum, deinde celeriter eam circum-
cursans, manifestum, execrando sibilo, intolerabili
furore, vastoque oris hiatu, ei minabatur exitum. At
illa, mente in Deum stabili, vota precisque multipli-
cans, signoque Crucis se consignans, profligato draco-
ne repente immenso lumine circumdata fuit, simulque
à plagis omnibus curata; tanto insuper gaudio atque
consolatione perfusa, ut plane in cœlis se constitutam
existimaret.

In his potro sancta virgine & martyre per totam
noctem illam exultante & Deum glorificante, Præ-
ses mane aduocata pro tribunali concione, eam addu-
ci iussit, quam cernens toto corpore non modo sanam,

*Caditur
virginis.*

*Fusciniis
laniatur.*

*Mittitur
in carcerem.*

*Diabolus
specie Dra-
conis ei
apparet.
Fugat Dra-
conem &
sanatur.*

sed noua insuper pulchritudine decoram, vehementer, ut par erat, obstupuit; atque ut diis tantum beneficium acceptum referret admonuit. Vides, dicebat, ô Marina, quantam dii nostri tui curam gerant: vides quomodo te ab exitio conseruatam cupiunt. Nunc igitur, ut ingrati animi scelus euadas, æquum est, ut sicut tutus pater constituta sacerdos, perpetuo deorum sacerdotio fungaris. Cui Margarita; Absit, ut tanto me scelere, in summi Dei summam iniuriam, vniquam astringam, & clarissimum hoc donum, quod Christo Iesu Redemptore meo me affectam vides, ad muta simulacra impie transferam.

*Vruntur
pectus &
lateratus.*

Tunc Præses in rabiem conuersus, lampadibus pectus lateraque eius aduii iussit; quod illa supplicium tantum iniquo animo sustinuit, ut Præses admiratione defixus, ne propter virginis constantiam à circumfusa multitudine ludibrio haberetur, continuo aquis eam suffocari iuberet. Nec mora: Vasingens aquis repletum adductum fuit, ut vincam eam in illud deturbarent. At martyr, cum nondum se sacris aquis lustratam recordaretur, Christum precata est, ut præsentis sui numine aquas illas sacraret, animique sortis coelestis lauaero expiaret. Aspice, dicebat, ô Domine, ancillam tuam, & rumpe vincula mea, fiatque mihi hæc aqua in vitam æternam, & in supplementum baptismatis à me desiderati, ad depositionem veteris hominis, & indumentum noui illius, qui secundum Deum in veritate & iustitia creatus est.

*Mergitur
in aquam.*

Hæc orantem carnifices in aquas præcipientem dedere. Cum protinus horribili cum terræ motu, niuei candoris columba cælitus delapsa, coronam ore tenens, sanctissimæ maritis caput leuiter attingere visa est. Hoc cum alij stupore defixi contemplarentur, sublato in cælum clamore, Christum vnum & verum Deum confessi sunt; quos omnes numero, ut aiunt, vitra 15. millia, Olybrius immisso exercitu crudeliter trucidari, Margaritam vero extra ciuitatem capite

*Multi in-
terficiuntur
Christiani,*

capite plecti iussit. Et ceterum eum uersa, sustine, inquit, me verbis alloquar piam: & sic demum in eum benigne satis factus, silentio audita, luculentum. Creatore omnium. Creatore pulum differuit, mul tam si dei incendit; tanta virtute insituit, multitudine præsentem Tandem hortatur martyrij gloria eam: nam obtinuit: lætatur

VITA S. VVD
Confessoris, apud Bo
mirande sanctitati
Lam. Surium.
Temporibus
niani

S' Vulmarus in inf
Boloniensi in vill
& inclytis admodum
ter vero Duda natus
marus nomine. Acci
iuentutis flore con
met, atq; dissimile
Sed eum ea alteri
fuit Vulmaro ap
tatis, cuius imperio
marus nomine rectu

poram, vehemen-
tis tantum benefi-
ciorum gerant: vi-
am cupiunt. Nunc
is, æquum est, vi-
s, perpetuo deo-
rita; Abiit, ut tan-
tam iniuriam, vi-
de donum, quod
effectam vides, ad

, lampadibus po-
d illa supplicium
tales admiratione
tiam à circumfusa
ntinuo aquis cam
ngens aquis reple-
am in illud deu-
facis aquis lu-
ccata est, ut pra-
et, animique so-
dicebat, ò Domi-
cula mea, fiatque
, & in supple-
ati, ad depositio-
ntum noui illius;
& iustitia creatur

as præcipitem de-
terramotu, niuei
coronam ore te-
t leuiter attingere
contemplantur,
stium vnum & ve-
tines numero, & vi-
misso exercitu cru-
to extra ciuitatem
capite

capite plesti iussit. Cum autem vnus ex militibus stri-
cto ense ceruicem eius ferire veller, illa ad militem con-
uersa, Sustine, inquit, parumper, ò fili; astantem postre-
mis verbis alloquar plebem, precesque ad Deum fun-
dam: & sic demum imperata perficias. Fuit postulato
eius benigne satisfactum. Ipsa vero magno omnium
silentio audita, luculentis sane verbis multa de rerum
omnium Creatore atque Trinitatis mysterio ad po-
pulum differuit, multorumque animos flamma qua-
dam fidei incendit; ac postremo preces ad Christum
tanta virtute instituit, ut numen ipsum cum angelorū
multitudine præsens esse cuncti haud dubie intellige-
rent. Tandem hortata memoratum militem, ut optata
martyrij gloria eam afficeret, capitis abscissione victo-
riam obinquit: lataque ad cœlestia regna commigra-
uit

Capite ca-
ditur S.
Virgo.

VITA S. VVLMARI, ABBATIS ET
Confessoris, apud Bologniam Franciæ quiescentis, ad-

miranda sanctitatis viri; Ex ea quæ est apud V. P.

Laur. Surium. Claruit anno Domini 689.

Temporibus Sergij Papæ, & Iusti-

niani iunior. Imp. &

reliquis.

C. Bar. 8.

Tom. An-
nal & In-
notat. Mar-
tyrol Ro-
man.

S Vulmarus in inferioribus Galliæ partibus, pago
Bolonienfi in villa Siluaco oriundus, Christianis
& inclitis admodum parentibus, patre Vulperto, ma-
tre vero Duda natus est. Erat illi frater vnicus VVal-
marus nomine. Accidit porro, ut Vulmarus in primo
iuuentutis flore conuigem Hiftoraldam nomine du-
ceret, arctissimisque amoris vinculis eam sibi copula-
ret. Sed cum ea alteri cuidam iam ante desponsata ef-
set, fuit Vulmaro apud Francorum principem lis in-
tenta; cuius imperio Hiftoralda priori sponso V Vil-
maro nomine restituta est. Vulmarus vero coniugij

20. Iulii.
Patria &
parentes
S. Vulmari
Vxorem
ducit, sed
statim eam
dimittere
cogitur.

Fit mona-
chus in
Altimonte.

Fit Cleri-
cus.

Studet co-
gnitioni
sumptus.

Fit Sacer-
dos & petit
eremum.

Iste locus
non longe
distat Cas-
sera, Flan-
dria oppi-
dum.

istius vinculis solutus, tadio mundani ludibrij affectus, monasterium petiit, in pago Hamoniensi ad Sambram fluvium situm, cui nomen Altimontis, monasticis disciplinis celeberrimum; in quo impigre ad omnes virtutis labores subeundos Abbati sese tradidit. Susceptus itaque primo ad pecorum curam, & ad ligna fratrum officinis deferenda deputatus fuit. Quod munus, quanquam vile & abiectum ministeriū, prompto attamen animo executus fuit. Potro cum spiritus eum ad contemplationis studium assiduo raperet, virgeretque ut pectus cognitione rerum maximarum impleceret, vir sanctus amore literarum inflammatus, (erat enim illarum rudis plane & ignarus) prima elementa in manus sumpsit, & inter quotidiana ministeria animi erudit, mentemque quotidie magis magisque ad literarum amorem accendit.

Postquam vero sanctum eius studium Abbati innotuit, ab hoc ministerio absolutus, literarum studiis totus est traditus, ac paulo post in clerum adscriptus, atque omnium iudicio propter virtutis studium, eo honore dignissimus iudicatus. At ille ne in seipsum superbiam impingeret, seipsum despiciere, & viliora etiam ministeria die noctuque obire; modisque omnibus conari, ne à superius cognitione vel latum vnguem recederet. Sed quo magis ille honores subterfugebat, sui que deprimendi studium amabat; eo magis honoribus dignus habebatur: protus ut vel innotuit Abbas ad sacerdotij manus suscipiendum impelleret, & novis quotidie honoribus decoraret. Sed vir Dei ruinam animæ vehementer pertimescens, totaque mente facatos honores perhorrescens, relicto monasterio, Abbatis assensu, eremum petijt, vastamque sylvam, Mempisco pago vicinam, errabundus peragravit. Ibi demum cavam conspicatus arborem, domicilium constituit, & diebus admodum tribus, cibi omnis potusque expens præclare delituit, animumque cœlestibus epulis abunde explevit.

Tunc

Tunc pius & mi-
sericordia quam
circa virum quæ-
ritus egregie dedit
mulum requireret
seuio confectum
dum quietem ad-
ibi sanctum invenit
conscio equo ad-
no plane nutu equi
deitescere, peruen-
Dei misericordia
munem mensam be-
marus, sed de alla
ad omnes labores
candos obtinuit
liquam vitam curam
virille cum assiduo
versatione atque p-
muleis verbis prom-
lexit, & locum nou-
attribuit. Nec re-
primi viri precibus
pit, locumque non
quam admirandis
mum reddidit.

Cum itaque
innotesceret, & ce-
larum consuecent,
lem pertimescens,
subtraxit; & in syl-
estia, quæ hæred-
sum Virgini mari-
duxit. Quo cum
vir sexagesimo
marus frater eius ge-
tibus cellæ, manu
quo sacramento, qui

ani ludibrij affe-
Hamoniensi ad
teimontis, mo-
quo impigre ad
Abbati se tradidi-
am curam, & ad
utatus fuit. Quod
in instanti, prom-
ptro cum spiritus
idao raperet, vir-
maximarum im-
flammarum, erat
prima elementa
ministeria ani-
magis magisque

ad. um Abbati in-
us, literarum stu-
clerum adscii-
vitutis studium,
At ille ne in sco-
despicere, & vi-
obire, modisque
patione vellarum
ille honores sub-
thum amabat, eo
ptotus vel in-
fufcipiendum im-
decoraret. Sed
pertimescens, to-
trefcens, relicto
m peijt, vastam
am, extrabundus
picatus arborem,
modum tribus, ci-
clituit, animum.

Tunc

Tunc pius & misericors Deus, qui suorum curam
paterna piusquam providentia gerit, in locis illis ex-
citavit virum quendam misericordiae & pietatis ope-
ribus egregie deditum, ut in vasta illa eremo Dei fa-
mulum requireret, suisque eum alimentis triduo
ieiunio confectum reficeret. Ille hac visione secun-
dum quietem admonitus, quanquam loci ignarus
ubi sanctum invenire posset, cibos tamen paravit, &
conscenso equo ad eremum perrexit, rectaque di-
no plane nutu equus ad arborem, in qua Vulmarus
delitescerebat, pervenit. Tunc vir ille, conspectu viri
Dei mirifice ex hilaratus, cibos deprompsit, & ad com-
munem mensam benigne inuitavit. Nec tenuit Vul-
marus, sed de allata annona gratias agens, animum
ad omnes labores pro Christi gloria constanter sub-
eandos obfirmavit: statuitque in inter ferarum iustra, re-
liquum vitae cursum in omni sanctitate exigere. Sed
vir ille eum assiduo Vulmari conspectu sanctaque con-
versatione atque precationum suffragijs fluerebat,
multis verbis promissisque ad suum fundum eum pel-
lexit, & locum nouo monasterio construendo aptum
attribuit. Nec recusavit Vulmarus, importunis o-
ptimi viri precibus & ceteris, sed oblatum munus acce-
pit, locumque non tam superba monasterii fabrica
quam admirandis discipulorum virtutibus celeberrimum reddidit.

*Monetur
vir quidam
dimittitur,
ut pascat
Vulmarum
in eremo
latentem.*

*Constru-
xit mona-
sterium
Vulmarus.*

Cum itaque multis virtutibus clarus omnibus
innotesceret, & ex varijs ad eum locis multi cer-
ratim confluerent, ille rursus elationis animi pericu-
lum pertimescens, ad pagum Boloniensem clam se
subtraxit; & in sylva, vno a paternis aedibus milliari
diffusa, quae hereditario iure ad eum spectabat, Eccle-
siam Virgini matri ac caelesti clauigero sacram con-
struxit. Quo cum illum inuisendi gratia complures
utrinque sexus homines conuolarent, inter alios & Vul-
marus frater eius germanus adfuit, ignotumque pra-
foribus cellae, manuum operibus intentum, invenit.
Quo salutato, quis esset, & unde veniret, quidue mo-
liretur,

*Reuertitur
Boloniensem.*

*Manifestat
se fratri
germano
VValmar-
ro.*

*Recusat
inungere.
matrem.*

licetur, studiose quaesivit. At eremita Christi non fe-
rens diutius in tanta ignorantia fratrem versari, germa-
num eius se esse professus est. Ille vero ex fratris respon-
so hilarior effectus, Eamus, inquit, ad aedes paternas,
& matrem nostram diuturno mœrore absentiae tuae
tabescentem consolemur. Cui Vulmarus, Non, inquit,
frater mi decet, ut locum hunc suscepti semel certami-
nis deseram, & vanis consolationibus animum meum
emolliam. Quin tu potius ito, & matri nostrae felicem
cursum meum nunciato, ut nonnulla in hac eremo a-
limētia mihi meisque suppediter, ut pro eius incolumi-
tate ac sempiterna salute, assiduas vicissim preces Deo
offerre valeamus.

Hæc VVulmarus matri suae deferens, tanto eam
gaudio cumulat, ut cuncta ad monasterij sustentati-
onem libenter submitteret, filiumque VVulmarum
cibariis onustum frequenter eo destinarēt. Accidit au-
tem die quodam, ut Vulmaro fratre non inuento, ma-
gnos in aera ciulatus emitteret, Vulmarumque VVul-
marus repetitis vocibus sæpius inelamaret. Tum vir
sanctus è latebris profiliens, Frater mi, inquit, tales de-
inceps noli edere clamores. Suspendit deinde ligneam
in arbore tabellam cum malleo, ut eo signo fratrem
deinceps euocaret. Hæc vero in perpetuam rei memo-
riam cum prædicto malleo in monasterio conserva-
tur. Confluebant interim ad sanctum Dei complures
utriusque sexus homines, sub eius sacro instituto mi-
litate cupientes, quos ille benignissime suscipiens, &
ambrosia celestis disciplina depascens, neſtate diuini
amoris inebriabat, Semora tamen habitatione virorum
à mansionibus mulierum, quibus sanctissimæ conuer-
sationis Bertam Abbatissam neptem suam præfecit.
Ipse vero pastor monachorum, ab utriusque oculi, tu-
pum vigili admodum custodia arcebat.

*De Coad-
ualla vide
Bedam lib.
4. c. 12. 15.*

Anno Incarnationis Dominicæ 688, Coadualla oc-
cidentalium Saxonum Rex, in Britannia factus cate-
chumenus, audita Vulmari sanctitate, & studio ad-
mirabili, quod in salute animarum die noctuque im-
pen-

palebat, magnis
elementis & precib
abolandam fuleire
hæc volentia signifi
femonum suorum re
nam profectas cont
pulsatis ibidem dep
nem vitæ in fide per
sanctissima Vulmar
meriter gauderet.

Accidit quodam to
viri Dei callide abdu
eum longum satis itit
omne se enafisse crede
tate monasterij fores
timore percussus, ex e
re vellet, nullo modo
qui eum comprehen
ua cum equo ad Ab
tanti sceleris eum, ut
manibus deposuit, ac
longe lateque diffu
multi ad eum veneru
fima offerentes, quæ
dissimulans, benigne
miles passus sit damo
ut persecutiones, qu
terfusus animarum ho
igne explicati potest
maximo suorum
vero admiran
quæ apud
scan

Christi non fo-
m versari, germa-
ex fratris respon-
ades paternas,
re absentia tua
tus, Non, inquit,
si semel certami-
animum meum
ri nocte felitem
in hac eremo a-
eius incolumi-
ssim preces Deo

s, tanto eam
asterij sustentari-
que VValmarum
aret. Accidit au-
non inuento, ma-
narumque VVal-
marum. Tum vir
inquit, tales de-
deinde ligneam
eo signo fratem
tuam rei memo-
asterio conserva-
Dei complures
to inuitato mi-
ne suscipiens, &
s, neccate diuini
itatione virorum
tissima conuer-
suam profecit,
cuiusque oculi, ha-

Caedvall occu-
nnia factus cate-
ate, & studio ad-
dic nocteque im-
pen-

pendebat, magnis itineribus eo contendit, vt & illius *Cap. 16. lib.*
documentis & precibus, ad iustitiae semitam viriliter *s. cap. 7.*
ambulandam fuleiretur. Quem vir sanctus magna *Hist gentis*
beneuolentiae significatione excipiens, tam suauibus *Angl.*
sermonum suorum refecit epulis, vt non modo Ro-
mam profectus contractas animi sordes in fonte ba-
pulsatis ibidem deposuerit, sed tam praclare ad fi-
nem vitae in fide perstiterit, vt plenus operibus bonis *S. Vulma-*
sanctissima Vulmari documenta se percepisse vche-
menter gauderet.

Accidit quodam tempore, vt fur quidam equum *Fur quidā.*
viri Dei calide abduceret: & praeda latus abiret. Sed *proditur*
eum longum satis itineris spatium emensus, periculū *diuinitus.*
omne se euasisse crederet, tota nocte errabundus, mane
ante monasterij fores se constitutum vidit. Cumque
timore perculsus, ex equo desilire & fuga sibi consule-
re veller, nullo modo descendere valuit: nec ab alijs,
qui eum comprehenderant, inde auelli. Ductus igitur
vna cum equo ad Abbatem fuit, qui propius accedens,
tanti sceleris eum, vt par erat, coarguit: suisque eum
manibus deposuit, ac liberum abire permisit. Tunc
longe lateque diffusa sanctitatis eius fama, per-
multi ad eum venerunt, dona muneraque sane amplifi-
sima offerentes, quae ille in pauperes, quorum erat stu-
diosissimus, benigne distribuit. Porro, quantas Christi
miles passus sit daemonum insidias, quantas superaue-
rit persecutiones, quā virtute per omnem aetatem ad-
uersus animarum hostes luctatus sit, nullis verbis con-
digne explicari potest. Tandem multo grauatus senio
maximo suorum luctu ē vita excessit, corpus
vero admirandis praeditum miraculis,
quae apud illius tumultu coru-
scant, posteris relin-
quit,

*Claret mi-
raculis post
obitum.*

VITA

C. Baron.
2. Tom.
Annal.

VITA S. PRAXEDIS VIRGINIS; EX
ea quæ est per Adonem Archiepiscopum Treuirensẽ.

Claruit Anno Saluator. 164. Pii Papæ 7.

Mar. Aurelii Imp. 2. & re-
liquis.

21. Iulii.
Pater S.
Praxedis,
Pudens,
& S. Paulo
instructus.

Distribuit
facultates
suas in pau-
peres, Po-
tentiana
& Praxe-
des sorores.

Sacros fon-
tes in Ec-
clesia eri-
gere, Apo-
stolici insti-
tuti est;

PRAXEDIS claris natalibus Romæ oriunda, patrem habuit Pudentem nomine; quem Paulus Apostolus diuinæ legis cognitione egregie instruxit, & in omni sanctitatis officio præclare erudiuit. Ipse vero in Praxedem & Potentianam filias suas egregium illud pietatis officium vicissim tam excellenter effudit, ut castissimis virginibus nihil in vita dulcius, nihil charius esset, quam scripta mundanæ gloriæ potentia, die nocteque Christo seruire, precibus & hymnis incumbere, pauperum inopiam subleuare, ac nullam denique pietatis studium unquam negligere. Porro defuncto parente sanctissimo, ambæ sorores maximam facultatum partem in pauperes erogarunt, eorumque ministerio tam sedulo vacarunt, ut propriæ necessitatis quodammodo obliuiscerentur, quidquid possent vel pecuniarum vel opis, alacriter in eos conferrent.

Potentiana vero vitæ munere sanctissime persun-cta, Praxedis domum paternam pauperum hospitio consecrauit. Nonato etiam fratre mortuo, cum Pio Pontifice egit, ut in eius thermis Ecclesia dedicaretur. In titulo vero, quem pater eorum Pudens, nomine beati Pastoris dedicauit, consilio & auctoritate beati Pij Pontificis regenerationis lacrum instituit; in quo seruos & ancillas numero sex & nonaginta, integra libertate donatos, sacris aquis manibus ipsius Pontificis expiari curauit. Fuit enim sacra virgo adeo & Christi amore & animarum salute inflammata, ut nullum diem immuncem præterire sineret, quem nouo pietatis opere non illustraret. Tam

causa

etiam tumulandis ma-
nibus decernat, et
cellaribus intendebat
monum presbyterum
in gloria in primis
monum in pradi etum
in ipsa pietatis & m-
na in gratia ad Don-
mita; sepultaque e-
lita, iuxta forem

VITA BEATA
ne; Ex aurea Rosa
mi, professione Don-
gelii feria

Cum anno Domini
trum penitenti-
nuntio, sacraque ei
visitalem, ostensum
eius, grande valde, &
cepit ea parte frons
sanctis suis manibus
institit Aethiopissæ,
duorum digitorum e-
terum reliquo multo
& sub pelle caro ad al-
cet. Ostensi sunt &
sanctissimos Christi
la vitrea, plena terra
quam in Paral-
erat; Quæ, ut co-
ant, singulis anni-
et, clare ebullit: qu-
in precium, omniu-

enim tumulandis martyribus, qui pro Christi nomine
vulter decerant, iam subleuandis pauperum ne-
cessitatibus intendebat. Inter alios autem beatum Si-
metrium presbyterum, cum alijs viginti duobus, mar-
tyrij gloria in primis celebrem, suis ipsa manibus apud
tulum supradictum reuerenter sepeliuit. Tandem in-
ter ipsa pietatis & misericordiae opera, virgo beatissi-
ma migravit ad Dominum, iustitiae corona in caelis re-
dimita; sepultaque est in coemeterio Pii cillae, via Sa-
laria, iuxta sororem suam & patrem Pudentem posita.

Commen-
datur vir-
go ex mar-
tyrum se-
pulchris.

VITA BEATAE MARIAE MAGDALE-
ne; Ex aurea Rosa Sylvestri Prietatis, Viri doctissi-
mi, professione Dominicani: In expositione Euan-
gelij feria quinta, intra Octavas
Paschae.

C. Baron.
Tom. 1.
Annal. &
Not. in
Mart.
Roman.

Cum anno Domini 1497. devotionis gratia an-
trum poenitentiae laboribus Magdalena celeberrimum, sacrasque eius reliquias apud S. Maximinum
visitarem, ostensum est mihi pluries venerabile caput
eius, grande valde, & carnibus undique nudatum, ex-
cepta ea parte frontis, quam Saluator omnium sacro-
sanctis suis manibus tetigisse fertur. Ibi enim pellis, ad
instar Aethiopissae, clare apparet, & in pelle impressa
duorum digitorum extremitatum indicia; quorum al-
terum reliquo multo est evidenter atque profundius:
& sub pelle caro ad albedinem declinans clarissime elu-
cet. Ostensi sunt & in vitrea ampulla capilli eius, qui
sanctissimos Christi pedes terere; nec non & ampul-
la vitrea, plena terra, rubeo nigroque colore mix-
ta: quam in Parasceue Magdalena sub cruce colle-
gerat; Quae, ut constanti omnes sermone asse-
bant, singulis annis in die parasceue perlecta passi-
one, clare ebullit: quasi sanguinem redemptionis no-
strae precium, omnium oculis conspiciendum prae-
bēs.

22. Iulii.
Reliquia
S. Magda-
lena apud
S. Maxi-
minum in
Gallia.

Vestigia
digitorum
Christi
manent in
capite Ma-
riae Magda-
lenae

Vidi

Vidi & brachium eius magnum, & ceteri coloris. Olla vero reliqua, argentea capsula conclusa videre non potui. Alabastrum quoque vnguenti nardi spicati pisti preciosi, monstratum est mihi Massiliæ in Ecclesia S. Victoris. Hæc Syluester; qui deinde post pauca refert, quod eum in loci eius archiuis, diligenter ea, quæ ad historiam huius beate peccatricis pertinent, inquisisset; se in illis deprehendisse, quandam eximiam sanctitatis monachum Dominicanum, Eliam nomine, qui in specu B. Magdalene orationi vacare solebat, cum ad eum locum iam iam moriturus se deferri curasset, hæc nouissima verba sequentibus fratribus ac peregrinis dixisse; Fratres, dies venit & hora mihi ad expectatam mortem; Igitur quæ ad beatam Magdalene gloriam & vestra salutis augmentum enarra percipite.

*Narratio
fratris
Eliæ fidei
dignissimi,
de beata
Magdale-
na.
Apparens
Magdale-
na S. Eliæ,
ordinem ei
pandit
translationis
sue.
Magdale-
na diuini-
tus trans-
fertur in
locum de-
sertum.*

Cum B. Magdalene seruiturus, desertum istud & rupem horridam petiuissem, exacto hic mense, ingenti solitudinis tædio affectus, discessum taciens cogitavi. Quadam igitur nocte vehementiori cogitationum aestu absorptus, astitit mihi B. Magdalena, & inter alia hæc mihi dixit; Tu hinc à meo seruitio discedere cogitasti, sed audi, quæ dicam, & demum age, quæ liberet. Vt nosti, inquit, è Hierusalem Massiliam multi, Deo volente, & nauem subuehente, deuenimus. At ubi Massilia, & pars non parua regionis, Christianæ fidei sacris initiata fuit, tantum circa nos humanus fauor & inquietudo creuerunt, ut hominum consortia fugere cogitarem. Rapta vero diuinitus, sub huius antri ore deposita fui. Cumque hinc inde per locum mihi à Deo paratum lumina direxissem, draconem, quem mea soror Martha occidit, repente inter lucem & tenebras, longo viperarum agmine sane horribili circumseptum aspexi. Subito me apparente in spelunca, & draco & viperea multitudo excitantur in me: oculis & sibilis suum furorem præseferentes. Cumque iam deglutendam draco me in sua ora traxisset, quia lingua non poteram, sic sum profundo & securo corde locuta; Dulcis amor Iesu, tristis me ac solam in deserto post inu-

ere ei coloris. Ossa
sa videre non po-
ardi spicati pili ci-
ilize in Ecclesia S.
post pauca refert,
enter ea, quæ ad
truncat, inquisi-
na eximie iancti-
iam nomine, qui
are solebat, cum
e deserti curasset,
tribus ac peregrina-
mihî diu expe-
gdalena gloriâ
percipere.
desertum istud &
to hic mense, in-
cessum tacitus co-
ent oti cogitatio.
Magdalena, & in-
eo ieritio disce-
demum agere, quæ
Massiliam multi,
deuenimus. At ubi
Christiana fidei
humanus favor &
in consortia fugere
sub huius anni ore
per locum mihi
draconem, quem
inter lucem & te-
ne horribili circû-
mie in spelunca, &
in me: oculis &
Cumque iam de-
ficer, quia lingua
curo corde locuta;
am in deserto post
ianu.

innumera tua dona, draconis me escam effecisti.
Tunc subito Angelus de ore draconis eductam me al-
locutus est, dicens; Beata, quæ fidem tenes; ac dra-
conem calce percute, Egrede, inquit, hinc dra-
co, & omnes viperæ tecum. Deinde vero ad me con-
uersus, Deus, inquit, quem tantum ô Magdalena
concupiscis & semper habes, te vult hunc locum la-
chrymis irrigare profusus: ut futuris seculis exemplum
penitentiae perpetuo fias. Remansi, eo disparen-
te, perterrita; & loco lustrato hominibus iniuium
ascensum descensumque, rupe vetante, cognoui.
Tunc amoris dulcedine in lachrymas resoluta, me
interram prostravi, adorans ac dicens; Gratias tibi
Christe ago, quod me omni mea affectione replèsti:
sed oro, fontem in rupe hac exhibeas deprecanti.
Crepuit statim sub meis oculis immane hoc saxum,
& quas cernis, Elia, aquæ è duro cilice scaturière.
Cumque ante ipsum limpidissimum fontem genu
flexo, Christo gratias agerem, ecce p'usquam mil-
le spiritus vidi in spelunca dextera stetisse, verba sua-
uissimi amoris Hebraica lingua decantantes. Cum
igitur postremo subintulissent, non expedire animæ,
tam assiduam orationum frequentiam, daemones ei-
se intelligens, cum Iesum territa acclamassent, re-
pente cum suis militijs Angelus Michael adsuit, di-
cens: Adsum Magdalena, ne timeas. Denique cum
malignis spiritibus congressus, eos omnes in effusam
fugam compulit, ita clamantes: Non eris tamen
ideo beata tu, quæ orationibus vacas in antro. Cru-
cem igitur in ore speluncae Angelus erexit, dicens; spelunca
Cave ne extimescas in posterum: custos tui est altis-
simus. Igitur ante crucem, eo disparente, cum
iacuisssem, timore nimio exsiccatîs visceribus, ora-
tioni instare attenta non prauolens, collectas duas
radices in ipso ore speluncae & lotas comedens, a-
quam de fonte bibi: post quam humanum ali-
quid non gustavi. Crucem deinde complexa, ea
die ac nocte sequenti orans, orto Sole, oculos ad

*Liberatio
ab Angelo
de ore dra-
conis.*

*Magdale-
na exerts-
plum pen-
itentia.*

*Fons ad
preces eius
scaturis è
rupe.*

*En ut Sa-
tan trans-
figurer se
in Angelis
lucis.*

*Crucem in
spelunca
constituit
Angelus.*

Rapitur ab
angelis
Magdale-
ad locum
infernū &
purgatorii.

Crucem ipsam leuauit, coloris, ut videbatur, crystal-
lini, & radijs vulgenter bus coruscantem. Cumque in
me amoris vehementissimi flammam pertensissem,
ecce tam læta & iubilans angelorum turba adfuit, &
æternam in hoc antro vitam credidisses. Repente
igitur ab his ad infernalium loca delata, penarum ge-
nera & punitorum turmas inspexi. Cumque ad lo-
ca Purgatorij ventum esset, tanta dulcedine me Spi-
ritus deuotum circumfuserunt, ut mihi viderer esse in pa-
triam, & cum magna teneritudo ne dicerent: Ora pro
nobis Magdalena nostra. Quibus ego; Vt nam vestri
voluntas, per me impetratur.

Quotidie
crebro in
aera sustol-
litur ab
angelis.

Deinde vero ad Crucem iterum reposita: mihi Angelus ait; Quanto tempore tuus ac noster amor Iesus, in terris te propter vixit, tanto tu quoque in ha spelunca moraberis. Stetigitur, eo disparente, a Crucem orans, inque ea Christum salutem meam contemplant. Omnia autem evoluta die, angelorum adfuerit militiæ, & me tam sublimem in aëta sublevarunt, ut caelestes audiverim resonare melodias. Quod abinde citra septies semper intra diem & noctem fecerunt. Frigus ac gelu, igne succenta diuino, iam non curabam. Cumque meæ vestes paulatim vetustate deciderent, paulatim quoque diuina pietate mei creuē e capilli; in ipsa vero Crucis cuncta Christi mysteria viva quasi imagine expressa incredibili spiritus dulcedine contemplantur. Ibi Anna & Ioachim historias, Ibi Mariam Iesum meum mihi parientem; Ibi Crucis fixi terrentis liorem Ibi primum eruotem; ibi dura vulnera; ibi crucis ac mortem eius dabatur intueri: & eandem regredientem ab inferis, & cæli sidera penetrantem. Cumque his cibata ferculis, nocte dieque fierem, cum laudandi vultus gratiâ fontem periissem, obuium mihi humana forma Iesum me his verbis alloquentem vidi; Te propter Maria, loca ista constitui. Circumstant hæc caelestis militiæ regem suum, florumserta gestantes & oliuarum palmarumque ramos tenentes in manibus.

Christum ei
apparet.

videbatur, cristallinis. Et ecce resplenduit subito assumpta humanitas, & seipsum ad instar sui, cum esset in monte Thabor, Saluator transfigurauit, adeo ut me oculos inflectere tanta Maiestas compulerit. Me quidem ad vultum dilectum oculos attollere dulcis amor inflammabat; sed acies tanto splendore habetata non valebat. Cumque mecum multa conuulisset, illas ostendit cælo: & quo ad vixi, centies ac decies me in peluce pro sua pietate visitant. Itaque Elia tibi consilio teque rogo, ut in hac rupe Christi laudes exultas, quo te ad vitæ portum tandem adducam. Sterilem locum sola ac nuda ego adiui; tu vero fratrum habes solatia, & victuique vestituique abundanter opportuna: Igitur de perseverantia cogita. His dictis, oculis meis, inquit Elia, Magdalena cecidit, & ego hanc usque horam, omnes homines prædicta celatum salutem mecum. His dictis, post horulam beatus ille pater expiravit, statimque ipsa campanula in ea rupe suspensa, nullo hominum mouente iubilauit. Omnia hæc ex dicto libello fideliter assumpsi.

Mirabitur autem fortassis vir animalis, diuinam pietatem peccatricem animam tam præclaris donis exultasse: sed si viderit, qui eiusmodi est, prædicantem Christum, & forte lasciuientem in sermone Mariam, subito diuini sermonis iaculo percussam, cui pectoris arcana lachrymis & singulibus referare, si viderit repente agitatam doloribus, & amore liquefactam, torques, armillas, dextralia Margaritasque deponere, & effusus comis, lugubres assumere vestes: Si, inquam, viderit hanc Iesu Christi tenuissime vestigia, & hæc lachrymarum flumine lora exiccate capillis, & cordialibus osculis ac miserandis vocibus misericordiam suis sceleribus implorare; si à naculis absolutam, in pace, Christi pietate, remissam: si prædicantem vbique Christum, & Mariam comitantem: haurientem quidem Christi doctrinam, sed substantiam effundentem: Si hanc viderit pauperem ac itinere fatigatum Salvatore mundi exultantem ac

Matth. 17.

Sapientia à Christo visitatur.

Campana ad obitum Elia sponte resonant.

Luc. 7. 38.

Maria Magdalena vera penitentia, contritio, confessio, & satisfactio.

Ioan. 19.

Mar. 15.

c. 16.

Ioan. 20.

Rom. 5.

perire domo, fouere vnguentis, dapibus recreare, & discipulorum eius turbam suis facultatibus sustentare. Si propinquis imo & discipulis fugientibus, carnifices inter, intrepidam Cruci adstisse, crucentam sanguine, lachrymis insulam, aera euolatibus adimplerem; Si contemplari sepulchrum, & vnguenta parare; si mulierem fragilem sexu, noctis tenebras & arma custodum non extimuisse, (ô vim amoris immensam) quin dilectum exunctum quaereret in sepulchro; si postremo hanc viderit vacuo sepulchri colligatam, & nullam iam præter lachrymas habere solatia: videbit pariter diuinam pietatem, hanc ab extremum in extremum, non nisi per opportuna media deduxisse. Quæ enim crimina possent tot gemitibus, tot lachrymis, tanto ardore non esse abolita. Si animas scelestissimas baptismalis vnda, sanguine Christi operante virtute, pulcherrimas, & in oculis Dei Optimè maxime splendentes restituit, Quid in Maria, sanguis Christi è cruce stillans effecit? Mirari igitur magis oportet ignauiam hominum atque sceleratiam, qui in Maria Christi pietate perspecta subito, quamuis scelesti & flagitiosi, non atteruntur, vt vbi superabundauit delictam, superabundat & gratia.

FRANCISCVS PETRARCHA
visâ Mariæ spelunca, & lapideo cubili, huius
beatæ peccatricis considerans poenitentiam, compunctus
ait.

Luca 7.

Dulcis amica Dei, lachrymis inflectere nostris.
Atq; humiles attende preces, nostræque salutis
Consule: namque potes. nec enim tibi tangere frustra
Permissum, gemituq; pedes perfundere sacros;
Et nitidis siccare comas, ferre oscula plantis:
Inq; caput Domini preciosos pargere odores.

Nobis congressus primus
Et non audire suas, &
Immane decus, lumina
Nunquam dedit, at
Videri illi Cruci hanc
Iulice tormenta manu
Ipsa & insultum, aqua
Nunciatam intrepidam
Tristitiam claus, resp
Viderat hanc, inquam, d
Pugnerent: pellente me
Quam ante alios: t
Quæque digressus terr
Sua lustra cibi nung
Ipsa sub hac aluit: tam
Vania contentam epul
Ipsa domus, antra tibi s
Ipsa tunc tenebrosa s
Ipsa, omnes ac diti
Ipsa inclusæ libens, longi
Ipsa carens alia, ter den
Ipsa: hinc non fracta
Ipsa que famem, frigora
Ipsa fecit amor: spēs q
Ipsa hominum non visa
Ipsa: septemq; die s
Ipsa audire choros,
Ipsa: corporeo de ca

ibus recreare, & di-
tibus sustentare
gientibus, carnis
ille, cunctam fan-
alibus adimplem-
& vnguenta par-
tis tenebras & ar-
o vim amoris im-
um quateret in se-
xit vacuo sepi ehi-
chrymas habere so-
etatem, hanc ab er-
it opportuna me-
posset tot gemitu-
e non esse abolita-
is vnda, sanguini-
rimas, & in oculis
restituit, Quid i-
lans efficit? Mira-
dominum atque so-
i pietate perspecta-
tiosi, non attenu-
tum, superabunde

TRARCHA
leo cubili, huius
rans poenitendi-
tus

cedere nostris
vostrique salutis
bi tangere frustra
ere sacros
la plantis
re odores.

XXII. IVLII.

229

Nec tibi congressus primos à morte resurgens,
Et voces audire suas, & membra videre,
Immortale decus, lumenque habitura per aëthra:
Ne quicquam dedit, aetherei Rex Christus Olympi.
Viderat ille Cruci haerentem, nec dira pauentem,
Iudaica tormenta manus, turbaque furentis
argia & insultus, aquantes verbera linguas;
Edmoestam intrepidamque simul, digitisq; cruentos
tractantem clauos, replentem vulnera fletu,
Effera tendentem violentis candida pugnis:
ellentem flauos manibus sine more capillos.
Viderat hac, inquam, dum pectora fida suorum
Diffugerent: pellente metu. Memor ergo renisit
e primam ante alios: tibi se prius obtulit uni.
e quoque digressus terris, & ad astra reuersus,
ia tria lustra cibi nunquam mortali egentem,
upe sub hac aluit: tam longo tempore solis
tuinis contentam epula, & vore salubri.
ac domus, antra tibi stillantibus humida saxis,
orifico tenebrosa situ, tecta aurea regum,
elutisq; omnes ac ditia vicerat arua.
ic inclusa libens, longis vestita capillis,
ste carens alia, ter denos passa Decembres
ceris: hinc non fracta gelu: nec victa pauore.
amque famem, frigus, durum quoq; saxa cubile,
ulcia fecit amor: spesque alto pectore fixa.
c hominum non visa oculis stipata catervis
angelicis: septemq; die subiecta per horas,
ilestes audire choros, alterna canantes
irmina: corporeo de carcere digna fuisse.

Matth. 26.
Mar. 16.

Ioan. 19.

Matth. 26.

Mar. 16.
Ioan. 20

(?) 229
BS

F 3

MAR.

6 Baron.
in Marty-
rolog Rom.
Not.

MARTYRIVM S. ET GLORIOSI MAR-
tyris Platonis; Ex eo quod extat apud Simeon. Meta-
phrasten. Videtur passus esse tempore persecutioni
Diocletiana; quo & Clemens Episcop. Ancyra, in
Galatia coronatus est: circa annum Do-
mini 303.

22. Iulii.
S. Plato
prædicat
Galatias.

S. Auctissimus Christi martyr Plato, cum apud Ga-
latas divini verbi semina spargeret, insensatosque
Galatas fructu fidei plane admirabili ad veritatis co-
gnitionem instantè adduceret, quidam crudelitas
& scruitia ante alios insignes captum in vincula cor-
iecerunt, multisque oneratum iniurijs & supplicijs
ante statum iudicii morem, tandem Agrippino Vi-
cario maioribus frangendum cruciatibus obtule-
runt. Agrippinus vero homo belluinis moribus, &
adversus Christi athletas supra modum efferatus
postquam intellexit animum eius Christi gratia in-
roboratum, ut nullis supplicijs quantumvis atroci-
bus cedere vellet, tanquam grauioris delicti reum
crudis bonarum neruis extensum atrociter laniari ius-
sit. Fuit tunc sane horrende à viris quatuor, inde
duodecim, in martyris corpus scruitum; sed is alac-
ri & constanti animo in Christi confessione perseve-
rans, nullis cruciatibus vinci poterat. Unde Agrip-
pinus tantam in martyre virtutem admirans, simul
que sumptus dedecus pertimescens, à supplicijs à
carcerem eum abduci iussit.

Martyr vero primi illius certaminis victoria i-
lustris, defixos in se Christianorum animos, vu-
tu oculisque ad parem gloriam vehementer prouo-
cabat, omniumque oculos in se tam inuicta virtu-
conuerterat. Ut vero ad carceris locum venium sui
sublata manu silentium poposcit, verbisque ferè he-
iustmodi Christianorum cærum compellauit: V-
fratres, num leui aliqua de causa hoc tantum cert-

Oratio
eius ad
opulentes.

Dire cru-
ciatur sub
Agrippino
Vicario.
Ducitur à
supplicijs
ad carcerem.

men me suscepisse ex-
teriusque conditorem
sultico, ut his bre-
villius sempiternæ in ca-
nobis quod passionem
dignè, ad futuram
vinda est: Ne vos
cruces frangant, sed
nobis his afflictiõibus
proprie sunt, libera-
mentaliter sanè per-
tulerunt: quem ille la-
uis labores omnes m-
Sopem autem post-
tribunal martyrem
um genera, leberem
tas, candentes crates
quos obeliscos, rucos
ita terribilla constituit
esse martyrem terri-
um orationem infl-
Plato, quam tui fin-
te ab imminenti inter-
pium cupiam, testis
Hæc quidem quæ v-
tor subire iubet, si
tat. At ego insup-
parentum tuorum a-
num illum iuven-
herito eripiam, si
illam, stabili matrin-
us autem Christi ma-
rit, ô Agrippine, ne-
plicatus, vxoris
meritissimas quod h-
tilla est, vel mea
tilloc autem vir sa-
pæ, tanquam ictu

DRIOSI MAR
ud Simeon. Meta
pore persecutioni
bis cop. Angra, in
annum Do-

to, cum apud Ge
eter, insensatosque
illi ad veritatis co
quidam crudelitate
um in vincula con
turis & supplicijs
idem Agrippino Vi
cruciatibus obtrule
llulnis moribus, &
modum efferaus
Christi gratia ita
quantumvis atroci
mioris delicti reum
atrociter laniati ius
iris gnatur, inde
entum; sed is al
confessione perseque
erat. Unde Agripp
admirans, simul
ns, à supplicijs a
rtaminiis victoria
rum animos, vult
vehementer provo
tam invicta virtu
loquum ventum fuit
verbisque ferè hu
compellauit: Vnde
hoc tantum certu

men me suscepisse existimatis? Certe propter celi
certæque conditorem libens has plagas vulneraque
sustineo, ut his breui perfunctus periculis, gloriæ
illius sempiternæ in cælis fruatur promissis. Quid? an
nescitis quod passionibus huius temporis non sunt con
dignæ, ad futuram illam gloriæ, quæ in nobis re
uelanda est: Ne vos igitur conturbent supplicia, non
carceres frangant, sed state animis certi, quod de om
nibus his afflictionibus, quæ iustorum in hac vita
propriæ sunt, liberabit nos Dominus. Hæc aliaque
vulenter sanè perorantem martyrem in carcerem
traserunt: quem ille lætus subiit, precibusque conti
nuis labores omnes mitigauit.

Septem autem post diebus, Agrippinus suum an
te tribunal martyrem sisti iussit, ac diuersa tormento
rum genera, leberem quippe æneum, sartagines fer
reas, candentes crates, manus ferreas, catapultas, a
cutos obeliscos, uncas, rotas, multaque alia aspe
ctu terribilia constitui: existimans infelix se per hæc
esse martyrem territurum. Tum vero talem ad
illum orationem instituit: Equidem, charissime
Plato, quam tui sum nominis studiosus, quamque
te ab imminenti interitu, atrocibusque supplicijs ere
ptum cupiam, testis mihi Apollo, Deorum optimus.
Hæc quidem quæ vides supplicia, te noster impera
tor subire iubet, si eadem in mentis insania perseque
ras. At ego insuper ut tibi tuoque generi & insigni
parentum tuorum nobilitati consulam, & pulcher
rimum illum iuuentutis tuæ florem ab hac peste
& exitio eripiam, fratris mei vnicam quam habeo
filiam, stabili matrimonij vinculo tibi copulabo, Bea
tus autem Christi martyr, leniter subridens. Quid, in
quit, ô Agrippine: esto, quod mundanæ gloriæ fumo
implicatus, vxoris in me nexus inducere statuerim, an
tu existimas quod huiusmodi ancillas quælibet fratris
tui filia est, vel meam in familiam admittere digna
ret? Hoc autem vir sanctus eo dicebat, ut ille contem
ptu, tanquam ictu vno, amoris illecebras, Satanæ respuis.

dum ad
carcerem
ducitur.

Rom. 8.

Psalm. 33.

Index ter
roribus
vult frangere Pla
tonem:
Idem
Conuertitur ad
blanditias.

Præclare
repellit à
se demonis
insidias &
nuptias
respuis.

insidias periculossimas, amputaret, eaque contumelia Vicarium ad certamen prosequendum acrius inflammaret.

*igne &
virgis cru-
delissime
torquetur
S. Plato.*

*Magna
fortitudo
martyris.*

Rom. 8.

*Nota rem
admirati-
one dignā.*

*Inuictus
martyris
animus.*

Tunc Agrippinus, incredibili rabie exagitatus, martyrem in grabatum æneum conieci, virgis subtilissimis cædi, oleo, resina, bitumine, & prunis ardentibus vehementer cruciari iussit. Cumque inter atrocissima illa tormenta tyrannus martyri magna verborum petulantia insultaret, hortareturque subinde ut Apollinem inuocaret, supplicemque se illi exhiberet, ut à sauis illis tormentis eriperetur, Plato inclyto inuictæ virtutis robore corpus animumque attollens; Ego vero, inquit, dico tibi, ô tyrannæ, quod neque vita, neque mors, neque gladius, neque fames, neque periculum, neque altitudo, neque profundum, neque vlla alia res creata potest nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro. Agrippinus his auditis furore percitus, multiplicari tormenta, omnesque machinas adhiberi iussit, ut martyris constantiam frangeret. Cumque horis admodum tribus omni suppliciorum genere atrociter sæuitum fuisset, discusso tandem fumo, qui aspectum ademerat, ecce martyr ex grabato descendens, nonq̃ visus est contrescere splendore, & quasi è balneo egrediens, suauissimos è corpore spirabat odores.

Agrippinus ea re stupefactus, iterum ad blanditias conueritur; & nunc deorum hoc esse beneficium, nunc tortorum misericordiam, qui ægre ferebant, tam insignem iuuentutem funesta adeo sorte extingui, multis persuadere conabatur. Tandem vero ait; Sed si nolis, ô Plato, animum inducere, ut diis sacrifices, saltem Crucifixum illum abnega, & te liberum dimittam. Cui martyr, o cor peruersum. Qui mihi tot beneficia concessit, Salvatore Christum te propter negabo, meque socium tuæ impietatis constitutam, ut eandem in pestem præcepti tuam? Discede à me, qui operaris iniquitatem.

Agrippinus ea fiducia & dicendi libertate com-
motus,

XX
reus, è throno su-
per mamillis im-
pugnato latera, sed
modo nudata fuit: pr-
cederent. Martyr au-
tem ad celos attol-
lens discessit à me. No-
tum? Hæc aliaque
iussit loris cædi, i-
nfrustrum discerp-
ta carne nudata
scæculum prebere
tyrannus affatus, lo-
ssa vsque exortia
Qui martyr; Etenim,
das, quam fidem Do-
si quid restat aliud
protinus exequere. T-
tum animi admira-
tam vehementius to-
martyrem omnibus
da tabescens, iterum
pane solo aquaqu-
lum interim, nunc pe-
nouens lapidem, vi-
ter.
Oleo & decem die-
tam panem & aqua
Danieli in medio le-
suppeditaui, ipsum q̃
sacrifices interitum i-
tribum sumeret, n-
his fraudi esset, mar-
b conturbet. Vose
manens in æterna
pecces. Vos sanctifica-
tis patris. Vos laud-
rem Domini mei

eaque contume-
ndum actus in-

abie exagitatus,
ei, virgis subti-
& prunis arden-
tibus inter atro-
ci magna verbo-
turque subinde vt
e scilli exhiberet,
Plato inclyto in-
tineque attollens;
ne, quod neque
ue fames, neque
ofundum, neque
e charitate Dei,
ostro. Agrippinus
cati tormenta, o-
rt martyris con-
admodum tribus
scritum fuisset,
m ademerat, ecce
no visus est coru-
gre diens, suauissi-

rum ad blanditias
e esse beneficium,
egre ferebant, tam
orte extingui, mul-
vero ait; sed si po-
dis sacrifices, sal-
te liberum dimit-
Qui mihi tot be-
hritum te propter
tis constituam, vt
Discede à me, qui

ndi libertate com-
monus,

motus, è throno suo conflagens, sphaeras igneas mar-
tyris mammillis imponi iussit; quarum vehementia
non modo latera, sed interior viscerum structura con-
tinuo nudata fuit: prorsus vt cuncti eum examinatum
credere. Martyr autem paulo post oculos tanquam è
omno ad cælos attollens exclamabat: Domine Deus
ne discefferis à me. Ne forte dicant gentes: Vbi est Deus
eorum? Hæc aliaque, multa pietate orantem Agrippi-
nus iussit loris cedi, inde in ligno suspensam vncis fer-
reis frustratim discerpi, laniarique: prorsus vt ossa o-
mnia carne nudata triste atque horribile aspectibus
pectus aculum præberent. Post hæc de ligno depositum
ic tyrannus affatur, infelicissime mortalium, cum iam
ad ossa vsque excoctus sis, de cætero quid expectas?
Qui martyr; Et tu, ô tyranne, à me quid aliud expe-
ctas, quam fidem Domini nostri Iesu Christi? Tibi ve-
ro si quid restat aliud, quod mihi à te deberur, hoc
protinus exequere. Tunc Agrippinus multo magis in-
dictum animi admirans robur, rursus in lignum iubla-
tum vehementius torqueri iussit. Cum vero cerneret
martyrem omnibus tormentis superiorem, inui-
dia tabescens, iterum depositum ad carcerem abripi,
& pane solo aquaque tenuiter sustentari iussit, nul-
lum interim, nunc per minas, nunc per blanditias, non
nouens lapidem, vt saltem eum sibi supplicem effice-
ret.

Octo & decem diebus in custodia constitutus, ob-
atam panem & aquam recusabat, certus quod is qui
Danieli in medio leonum constituto nutrimentum
suppeditaui, ipsum quoque benigne nutrieret. Cumque
carissifices interitum illi à fame timerent, rogarentque
vt cibum sumeret, ne ea res postea apud Agrippinum
illis fraudi esset, martyr respondit, Nihil vos ea sollicitu-
do conturbet. Vos enim nutrit panis, me verbum Dei
permanens in æternum. Vos satiant carnes, me puræ
preces. Vos lactificat vinum, me autem Christus, vera
vitis patris. Vos laudem ab hominibus expectatis, ego
vocem Domini mei Iesu Christi in exuempio iudicij diei

*Sphæra i-
gnea mar-
mills eius
applican-
tur.
Psal. 79.
Cædatur
loris.*

*O egregiè
Christi
athletam.*

*Rursus in
carcerem
abducitur.*

*Daniel. 14.
Nihil corne
dit in car-
cere.*

Ioan. 15.

Matth. 25. Venite benedicti patris mei, possidere regnum, ante mundi constitutionem vobis paratum.

Post dies autem aliquot Agrippinus eductum è custodia martyrem hinc blanditiis compellauit; Plato, quid est, quod mihi optime tibi consulenti parere recusas? Vel nunc igitur te dicto audientem præbe, ne victimo mortis supplicio, tibi tuoque generi notam dedecoris inferas sempiternam. Cui martyr; *Mihi, inquit, viuere Christus est. & mori lucrum.* Fac igitur cito, quod velis. Ego enim nefando simulacrorum cultu, nunquam me contraminabo. Tunc Agrippinus, abiecta omni victoriæ spe, capitis cum sententia dampnavit; quam beatus Martyr post innumera certamina, in loco, cui Campus nomen, alacri animo excepit: ac prætiòse eius reliquæ à Christianis ibidem sunt depositæ.

*C Baron.
Tom. 8.
Annal.*

VITA S. VVANDREGISILI, ABBATIS Fontanellij: Ex ea quæ optima fide extat apud V.

P. Laurentium Surium. Obijt, (vi patet infra.) Anno Dominice Incarnationis 665. Vitaliani Papæ II.

22 Julij.

PRæclarus atque gloriosus vir Domini VVandregisilas, cognomento VVando, in Viridunensi regione, nobilibus admodum parentibus ortus, patre nimirum VVaitchiso, Pipini excellentissimi Principis Francorum consobрино, primum sub Dagoberto rege militaribus aulicisque nobiliter fuit educatus disciplinis. Cumque cum ætate, in dolis præstantia omnibus admiranda paulatim accresceret, multaque de se virtutis militaris indicia minime vulgaria præberet, Dagobertus rex regiæ suæ Comitum eum constituit, & multiplicibus auctum honoribus indies ad maiora prouexit. Cum vero & ætas & dignitas nuptijs maturata esset, parentes illi virginem quandam, licet inuito, nobilissimis natalibus ortam desponsarunt.

*Patria &
parens eius*

*Fuit Comes
Palatij.*

XXI
Mennique more n
gulus, virginel flor
nitatis integritate
deare, suauissim
disque omnibus cor
spiritum odore virg
culatum conferuen
exhilata, superne
inquit, nobilissime
explete non differ
Regis castris comm
lius volutate gauis
et habitu Christi se
que virginem, velo
virginum monaster
vitz cultum sanct
virtutibus atque r
vero, rebus suis i
secali curis atque in
Mons Falconus die
tamen instituit: ei
gregie sustinuit.
Cum autem iou
gerenon posset, p
conclauit, vt ab
rent, atque pristina
lerent. Itaque Rex
tionem reddere iub
Dei fretus auxilio
rebusque aduersis
ro regias festinus p
latij subito offendit
quod ei sola erat d
que alij miserum p
let, exasperet, ipse d
descendens, paup
non sine ingenti m
tam stolidorum co

gnum, ante mun-

us eductum è cu-
pellauit; Plato,
lenti parere recu-
pere, ne viti-
torem dedeco-
diti, inquit, viti-
igitur cito, quod
tum cultu, nun-
ppius, abiectione
tentamina, in loco,
cepit; ac praeiose
nt deposita.

LI, ABB A-
fide extat apud V.
(vi patet in-
tarnatio-
A-

Domini VVandregis-
in Virdunensi re-
bus otius, parte
entissimi Principis
n sub Dagoberto
fuit educatus dis-
sistantia omni-
t, multaque de se-
ulgaria praeberet,
eum constituit,
indies ad maiora
ntas nuptijs ma-
antiam, licet in-
desponsarent,
solent.

solennique more nuptias celebrant. At VVandregis-
gislus, virginis floris amantissimus, mox sponsae vir-
ginitatis integritatem suadere, castitatis munus praedi-
care, suauissimum Christi amorem iaculare, mo-
disque omnibus conari, ut thorum ad extremum vitae
spiritum odore virginiae castitatis redolentem immacu-
laturam conferrent. Sponsa vero castissimis monitis
exhilarata, supernoque lumine illustrata, Quae te,
inquit, nobilissime virorum, ut quae ore promis, actu
expleri non differas, meque famulam tuam aeterni
Regis castris committas. Tum ille mirifice de casta il-
lius voluntate gauisus, abiectione vestrum splendore, sa-
ero habitu Christi seruitutem professus est, sponsam-
que virginem, velo pie religionis operam, sacrarum
virginum monasterio ilico tradidit sociandam; quae
vitae cursum sanctitatis opinione celebrem multis
virtutibus atque miraculis exornasse dicitur; ipse
vero, rebus suis in pauperes distributis, omnibus
seculi curis atque impedimentis nudus, in loco, qui
Mons Falconis dicitur, viriliter cum hoste antiquo cer-
tamen instituit: eiusque insidias & oppugnationes e-
gregie sustinuit.

Cum Spon-
sa nobilissi-
ma seruam
corporis in-
tegritatem

In monte
Falconis sit
monasterium

Cum autem inuidus pios eius conatus per se fran-
gere non posset, protinus Regis procerumque animos
conclauit, ut ab illo viuendi instituto eum reuoca-
rent, atque pristinae dignitatis molestias subire compel-
lerent. Itaque Rex eum accersiri, & suscepti instituti ra-
tionem reddere iubet. Nec recusauit VVandregis-
gislus: Dei fietus auxilio: cuius opem iam ante in angustiis,
rebusque aduersis praelare expertus fuerat. Cum ve-
ro regis festinus properaret ad aedes, ante fores pa-
latij subito offendit pauperem quandam cum vehiculo
quod ei sola erat domus, luto misere immerisam. Cum-
que alij miserum praeterirent, alij cachinnis, ut fieri so-
let, expetiret, ipse de equo, cui insidebat, cum grauitate
descendens, pauperi manum porrexit, & praeuulsum
non sine ingenti molestia de luto leuauit. Id qui-
dam solidorum conspicati, simulque amictum eius
luto

Reuocatus
à Rege.

Officiose
suam ope-
ram nauat

pauperis
luto

luto foedatum cernentes, vana gloriæ & temeritatis eam insimulare non sunt veriti. At ille optimo conscientia suæ testimonio fretus, calumnias iurda aue pertransibat, opprobriaque æquo animo tolerabat; cùm ecce Angelus Domini vestem eius mundare est visus, multoque quam ante candidiorem reddere. Ea res cum Regi innotesceret, cerneretque Dei famulum mitissimis præditum moribus, perditorum hominum calamitibus nihil moueri: honorifice à se demissum pietatis ac religionis operibus libere vacare permittit.

*Angelico
ministerio
eius vestes
mundan-
tur.*

*Regio as-
sensu con-
struit mo-
nasterium.*

*Mira ei-
us opedia.*

Regia igitur auctoritate securus vir Dei, in Eligantium commigravit territorium, vbi monasterium in possessione propria construxit: quod deinde maximarum virtutum studiis celeberrimum reddidit. Ibi namque vigilijs, ieiunijs, & orationibus viriliter insiliens, clarissimos de hoste triumphos egit. In edia adeo patiens erat, vt tota hebdomada, exceptis prima & quinta sabbati in cibum potumue admitteret nihil. Quadam vero nocte dum obuolutus de more cilicio membra quieti dedisset, angelico ductu Bobiense in Italia monasterium intravit, diuinoque hoc monitus est oraculo, vt ob explorandam arctioris continentia semitam talia loca inuideret. Tribus igitur pueris itineris sui comitibus & asello assumptis, Alpium iuga transmisit, Bobiumque ingressus, à discipulis B. Columban peramanter est exceptus: vbi multa futurorum præsentia posteris intimanda à Deo cognouit. Inde vero celesti iterum monitus oraculo Romam petiit; vbi votis omnipotenti Deo rite persolutis, denuo per Alpes ad Gallica rura iter conuertit. Cùm autem, transiens Alpibus, hospitij causâ monasterium quoddam Romanis nuncupatum ultra saltum Iurensem situm peteret, sanctissimis monachorum istorum disciplinis vehementer delectatus, eorum se militiæ adiungit, annisque admodum 20. spiritalia ibidem stipendia fecit, suauissimoque virtutum suarum odore multos è medijs mundi honoribus, ac ceterissimis animarum periculis, ad Christi

*Decem an-
nis in mo-
nasterio*

serui.

XX
finitutem & vian
tione ibidem hia
Eodem tempore

Dagoberti, Audoe
adeptus, de cetera
habebatur. Cuius fa
que in visu admoni
loca, Rothomagus
reuerenter exceptus
nibus. Ipse vero exi
bat ministeria. Qu
præful eum in vibel
fuit. At vero egre g
rum fastidio laboran
secreta ceteri ardenti
tare, vt exculso seru
num consuetudine
voluenti animo, B
sissimus, magnam sa
in eoloco fluentem
terminosque mona
xit. Tum vir sanctus
nepote suo Godone
nica Incarnationis
tissimo Papa Marti
que industria perfec
lis prælationibus e

Et quidem non n
que sanctimonia,
discipulos ibidem co
vir Domini &ifica
sanctorum reliquias
insigiter exornauit
Beato quidam custo
res manibus victu
idem compelleret
mi que daemone pl
iactandam promp

et & temeritatis
optimo conscien
tunda aueper
tolerabat; cum
undare est visus,
reddere. Ea res
dei famulum mi
rum hominum
e à se demissum
vacate permi-

Dei, in Eli'gan-
monasterium in
leinde maxima
ddidit. Ibi nam
irriter infans,
lueat adeo pa
prima & quinta
nihil. Quadam
cilicio membra
nse in Italia mo
onitus est oracu
nentie semitam
itineris sui co
iuga transiit,
Columbani per
torum prælagia
nde vero celesti
it; ubi votis o
per per Alpes ad
m, transiens Al
odam Romanis
tum perieret, fan
linis vehementer
annisque admo
t, suauissimoque
edilis mundi ho
culis, ad Christi
serui,

seruitutem & viam salutis æternam adduxit: celesti quodam
visione ibidem haud raro consolatus. sanctissime

Eodem tempore, anno tertio Clodouei Regis, filij eius vita
Dagoberti, Audoenus sedem vrbs Rothomagensis Eius vita
adeptus, doctrinæ munere & vitæ sanctitate celeberrimis habetur 24
habebatur. Cuius fama excitus Vandregifilius, simul Augusti.

que in visu admonitus vt occidentalia Galliarum reuiceret
loca, Rothomagum peruenit, ubi ab antistite venerabili
reuerenter exceptus, sacris omnibus est initiatus ordi-
nibus. Ipse vero eximia cum laude sibi iniuncta exple-
bat ministeria. Quamobrem memoratus gloriosus Initiatum
præsul eum in vrbe secum perpetim retinendum cen-
suit. At vero egregius Dei cultor, mundanorum hono-
rum fastidio laborans, vt tuius celestibus fruere-
tur, secreta eremi ardentem expetere, & viam omnem ten-
tare, vt exculso seruitutis iugo, vbi Christo, ab homi-
num consuetudine auulsus, assiduo militaret. Talia
voluenti animo, Echinoaldus vir religionis studio-
sissimus, magnam soli partem, quam veteres, ob riuum
in eo loco fluentem, Fontanellam vocabant, contulit,
terminosque monasterio construendo aptissimos au-
xit. Tum vir sanctus, ciuitate relicta, eo concessit, cum
nepote suo Godone: ac cepit ædificare, anno Domi-
nicæ Incarnationis 645. Clodouei Regis II. sedente bea-
tissimo Papa Martino. Tam vero solerti studio, tanta-
que industria perfectum est, vt pene illo in tempore al-
liis præclarioribus cenobiis æquaretur.

Et quidem non multo post, spectata vitæ morum-
que sanctimonia, trecentos haud infima conditione
discipulos ibidem congregauit. Porro complures alias
vir Domini ædificauit basilicas egregij operis: quas
sanctorum reliquiis à Romano Pontifice impetratis
insigniter exornauit. Accidit autem die quodam, vt
Beito quidam custos regij saltus, loco illo, in quo fra-
tres manibus victui necessaria comparabant, cedere ab
ijsdem compelleretur; vnde linoris peste correptus, si-
mulque demone plenus, viro Dei lancea ad necem
inferendam prompta occurrit; sed mox ultio diuina
dexte.

Constructa
Fontanel-
lense mona-
sterium, ex
congregat
trecentos
monachos.
Beito dum
vult virum
Dei conso-
dere, diuini-
ciae prompta
cur.

*Paganos
multos con-
uertit ad
Christum.*

*Christia-
nos impios
reformat.*

*Transit
feliciter se-
re nonage-
narum.*

*Tempus
obitus eius*

*Post 40. an-
nos corpus
eius vestime-
ta eius in-
tegra in-
uenta.*

dexteram labefactans, ipsum insuper à dæmone arre-
ptum humi strauit; quem vir sanctus, eius misertus,
prolixis precibus tandem erexit: sanumque ad pro-
pria à sedimisit. Claruit & prophetia spiritus: ita ut
quæ ventura essent, plurimis indicârit. Alis præterea
miraculis admodum clarus extitit; sed nulla maior il-
lius laus, quam quod ingentem populi multitudinem
nefaria idolorum superstitione confluentem Christi
cognitione illustrauerit, & diabolicae seruitutis iugum
ceruicibus illorum excusserit, assiduisque monitis in
viam iustitiæ sine vilo errore perduxerit. Erant & o-
mnes Calentorum populi adeo vita & moribus effertati,
ut præter Christianum nomen haberent nihil, quod eo-
rum religionem à gentiliū distingueret. Eos vir diui-
nus à mentis eegitate & insanientis animi temeritate, ad
tantam vitæ modestiam & purum adeo religionis ad-
duxit cultum, ut in ijs cœlestis quædam respub. diuinis
opibus florentissima cerneretur. Nec minor illi cura, ut
afflictos & pauperes, & consilio & opibus recrearet, &
se suæque omnia cum inopia pressis benigne commu-
nicaret.

Hæc virtutum insignibus egregie clarus, sextum &
nonagesimum fere impleuit annum, cum patriæ cele-
stis desiderio accensus assiduis lachrymis vitæ suæ pe-
grinationem deplorabat. Tandem vltima imo saluti-
fera correptus ægitudine, cum iam gloriosum beatæ
consummationis instaret tempus, ecclesiæ munus via-
tico, sempiternæque beatitudinis prægustata dulcedi-
ne, animam cælo reddidit, anno ab incarnatione Do-
mini 665. ind. & one octaua, Pontificatus Vitaliani Pa-
pæ itac Tertij Clotarij Regis anno similiter vndecimo:
sedis vero suæ 20. nondum expleto. Corpus eius fuit in
ecclesia beati Pauli Apostoli ab eo constructa honori-
fice conditum, vbi annis 40. admirandis virtutum signis
clarum requieuit. Postea vero à Domini quippe 729.
Baino Taruanae vrbis antistes, & Fontanellæ cœnobij
Abbas, reterato monumento, non modo corpus, sed &
vestimenta quibus inuolutum erat, ita ab omni corru-
ptione

quone integra reperit
sequod multorum g
cliam transfudit.

VITA S. ROMV
Gregorio Papa, H
ruit Anno

Q Votiescunque, f
cedos adspicis,
rechenlibus cernitur
ber; si reprehensionis
mopere, sicut interce
quam bene is qui pr
mens Speciosus nou
Aerum petij, ante
sanct moniali habitu
beatæ Mariæ Virgin
llus Erundinis discip
bus pollens, super P
cam auxisse terebatu
cipular adhærebant;
quæ nunc adhuc sup
nomine nescio. Ti
commenantes, mor
tamen rebus paupere
quam præfatus sum,
condiscipulam suam
erat quippe mira pa
ois sui ad silentium
tionis vsum.

Sed quia per erum
stimant, adhuc in
pæctonibus habent
eum perfecte sculp
quali perfecta lauda

et à demone car-
et, eius miseris,
numque ad pro-

rit. Alis prætere-
sed nulla maior il-
lud multitudinem
flantem Christi
se seruauit ugam
uifque montis in

erit. Erant & o-
motibus effera-
nt nihil, quod co-
eret. Eos uir di-
tini temeritate, ad
leo religionis ad-
am respub. diuini
minor illi cura, re-
bus recrearet, &
benigne commu-

clarus, sextum &
cū partia eale-
ymis uitæ suæ per-
ultima imo saluti-
gloriosum beatæ
electi monitus via-
argutata dulcedi-
ineauatione Do-
catis Vitaliani Pa-
amulter undecimo:
Corpus eius fuit in
constructa honori-
diuinitatis signis
mini quippe 729.
tantanellæ cenobij
odo corpus, sed &
ta ab omni corru-
ptione

pūone integra reperit, ac si eodem die tumulatum fuis-
set, quod multorum gaudio & lachrymis, in B. Petri Ec-
clesiam transtulit.

VITA S. ROMVLAE VIRGINIS; EX D. C. Baron.

Gregorio Papa, Homil. 40. in Euangelia. Cla-

ruit Anno partus Virginis 581.

& reliq.

Annal.

Tom. 7. &

in notat.

mart. Rom.

Quotiescunque, fratres, aliquos in hoc mundo ab-
rectos adspicitis, nolite despicere. Pauper cū re- 23 Iulij.
prehensibilibus cernitur, moneri debet, despicere non de-
bet; si reprehensionis nihil habet, venerari etiam sum-
mopere, sicut intercessor, debet. Rem, fratres, refero,
quam bene is qui præsto est frater & compresbyter
meus Spectosus nouit. Eodem tempore quo mona-
sterium petij, anus quædam Redempta nomine, in
sancti montali habitu constituta, in urbe hac iuxta
beatæ Mariæ Virginis Ecclesiam manebat. Hæc il-
lius Erundinis discipula fuerat, quæ magnis virtuti-
bus pollens, super Prænestinos montes vitam eremiti-
cam duxisse ferebatur. Huic duæ in eodem habitu dis-
cipulæ adhærebant; una nomine Romula, & altera
quæ nunc adhuc superest: quam quidem facie scio, sed
nomine nescio. Tres itaque hæc in vno habitaculo
commanentes, morum quidem diuinitis penam, sed
tamen rebus pauperem vitam ducebant. Hæc autem, S. Romula
quam præfatus sum, Romula, aliam quam prædixi *institutio,*
condiscipulam suam magnis uitæ meritis anteibat. *& singula-*
Erat quippe miræ patientiæ, summæ obedienciæ, custos *res uirilis-*
oris sui ad silentium, studiosa valde ad continuam ora-
tionis usum.

Sed quia peritumque hi, quos iam perfectos homines
æstimant, adhuc in oculis summi opificis aliquid im-
perfectæ habent, sicut sæpe imperiti homines nec-
dum perfecte sculpta sigilla conspiciamus, & iam
quasi perfecta laudamus, quæ adhuc artifex confi-
derat,

*Incidit in
paralyſim.*

*Complectur
eius cellula
cœleſti lu-
mine.*

*Sentiuntur
multi cœ-
lestes ad eā
intrare.*

derat, & limata, ita & hæc, quam prædiximus, Romula, quam Græco vocabulo medici paralyſim vocant, molestia corporali percussa est; multisque annis in lectulo decubans, pene omnium iacebat membrorum officio destituta, nec tamen hæc eadem eius mentem a impatientiam perduxerunt. Nam ipsa ei detrimentum membrorum, facta fuerant incrementa virtutum; tantoque sollicitius ad usum orationis succreuerat: quanto & aliud quodlibet agere nequaquam valebat. Noctem ergo quadam eandem Redemptam, quam præfatum sum, quæ utraque discipulas suas filiarum loco nutiebat, vocauit, dicens: Mater veni, Mater veni. Quæ mox cum alia eius condiscipula surrexit, sicut utriusque referentibus, & multis aliis res eadem claruit, & ego quoque eodem tempore agnouit. Cumque noctis mediculo iacentis assisterent, subito cœlitus lux emissa omne illius cellulae spatium impleuit, & splendor tantum claritatis emicuit, ut corda assistentium inestimabili pauore perfringeret; atque, ut post ipsam refererent, omne in eis corpus obrigesceret: & in subito stupore remanerent. Cœpit namque quasi cuiusdam magnæ multitudinis ingredientis sonitus audiri, ostium cellulae concuti, ac si ingredientium turba premeretur.

Atque, ut dicebant, intrantium multitudinem sentiebant; sed numerate timoris & luminis videre nil poterant: quia earum oculos & pauor depresserat, & ipsi tanti luminis claritas reuerberabat. Quam lucem protinus mihi odoris est fragrantia subsecuta; ut earum animum, quia lux emissa terruerat, odoris suauitas refoueret. Sed cum vim claritatis illius ferre non possent, cœpit eadem Romula assistentem sibi & trementem Redemptam, suorum morum magistram, blanda voce consolari, dicens: Noli timere Mater: non morior modo. Cumque hoc illa crebro diceret, paulatim lux, quæ fuerat immissa, subtrahita est; sed is qui subsecutus est odor, remansit. Sicque dies secundus & tertius transiit, ut aspera fragrantia odoris remaneret. Nocte ergo quarta eandem magistram suam iterum vocauit. Quæ

venica

venite, viaticum peti-
denedempta, & al-
tiuscesserant, & ecc-
eius ostium duo che-
eum antefores ce-
sæ, sancta illa ani-
ducta, quanto che-
tanti, tanto cœpit pal-
cussidem psalmodia-
tandem finiretur.
demptæ veneranda
sica Mariæ Maioris.

ARTYRIUM S.
matum primi Episcopi
Principe ordinati;
rentium Surium.

Linu Papa

Vm Petrus Aposto-
crebi prædicatione
multiplicaret, Apollin-
discipline cognitio-
beret, ut Raventiam
straret; cum sacer-
pla enim potestate e-
iusti præsidio confirm-
positione Apostoli to-
minas confidenter
que festinatione, v-
seruitute in Christi-
Cumque non pro-
Athenico, nomine
sui causam pan-
opes filium oculo
iusti tui quem

ediximas, Romula
paralyſim vocant
aliſque anſis in la-
cebat memborum
eius mentem a-
ipſa ei detrimen-
enta viturum; tan-
tuccreuerat: quan-
am valebat. Noſti-
m, quam præſan-
tillarum loco nutrie-
ter veni. Quæ mo-
ſicut vtrique refe-
claruit, & ego quo-
que noctis medi-
calitis lux emiſſa
nit, & ſplendor tam-
entium inextimabi-
pſæ referebant, o-
in ſubito ſupote re-
iulſam magnæ mu-
ri, oſtium cellula-
premeretur.
in multitudinem ſen-
um nis videre nil po-
repreſſerat, & ipſa
Quam lucem pro-
ſecuta; ut earum
oſtoris ſuauitas re-
ſerre non poſſent
ſibi & trememem
ſſtram; blanda voc-
er. nou moror mo-
paulatim lux, quæ
is qui ſubſecutus eſt
us & tertius tr-
neret. Noſte ergo
terum vocauit. Quæ
venien-

eniente, viaticum petijt, & accepit. Necdum vero ca-
em Redempta, & alia eius diſcipula à lectulo iacen-
ſabſceſſerant, & ecce ſubito in platea ante eiufdem
cellulae oſtium duo chori pſallentium adſtiterunt; ac
c, cum ante fores cellulae exhiberentur cœleſtes ex-
quæ, ſancta illa anima carne ſoluta eſt. Quæ ad cœ-
m ducta, quanto chori pſallentium alijs aſcende-
unt, tanto cœpit pſalmodia leni ſus audiri: quouſque
eiusdem pſalmodiæ ſonitus, & odoris ſuauitas elon-
ta tandem finiretur. Porro earundem Romulæ, &
edemptæ veneranda Corpora aſſervantur Romæ in
ſilica Mariæ Maioris.

ARTYRIUM S. APOLLINARIS R A- C Bayon.

mmatum primi Episcopi, & à Beato Petro Apostolo- Annal. To.
m Principe ordinati; Ex eo quod est apud V. P. Lan- I. & in not.
rentium Surium. Paſſus eſt Anno Chriſti 75. mart. Rom.

Lini Papæ 6. Veſpaſiani Impe-

rato. 4.

Vm Petrus Apoſtolorum princeps, Romæ, diuini 23. Iulij.

Verbi prædicatione rem Chriſtianam mirifice S. Petrus
multiplicaret, Apollinaremque diſcipulum Chriſtia- Apollina-
diſciplinæ cognitione ſanctiſſime imbutum ſecum rem Rauenn
beret, ut Ravenniam urbem eodem veritatis lumine
iſtraret; eum ſacerdotij munere inſignitum per-
ipſa eum potestate eo deſtinauit. Apollinaris vero
iſti præſidio confirmatus, & ſacroſancta manuum
poſitione Apoſtoli roboratus, eam expeditionem
n minus confidenter quam alacriter ſuſcepit; ſum-
aque feſtinatione, ut populum à miſeranda dæmo-
um ſeruitute in Chriſti libertatem vindicaret, accele-
uit. Cumque non procul ab urbe, hoſpitio à quodam
lite Aſiatico, nomine Irenæo, exceptus, ibi primum
neris ſui cauſam panderet, miles is, Habeo, inquit,
hoſpes filium oculorum lumine orbatum, eum
tu Chriſti cui quem prædicas virtute ab ea calamita-

tate

*Cacum ab
Apollinare
cruce signa-
tum videt.*

*Tecla, Tri-
buni Rauen-
nate: sis u-
xor agro-
tat.*

*Vxorem
Tribuni
clanicam
sanat Apol-
linaris.
Multi cre-
dunt.*

tate liberare vales, ego protinus Deo tuo nomen meam dabo, eiusque potentiam reliquis similiter intrepide annuntiabo. Apollinaris nihil cunctatus, filium conspectui suo oblatum accepit, sanctissimisque expiarum precibus Cruce consignauit, dictoque citius terram caliginem non tantum ab oculis, sed quod admirabilius est, à mente fugauit. Quo viso miraculo omnis illorum perfidia concidit, & ad Christi faciem miserandis erroribus ingenti animorum gaudio translati sunt.

Eodem tempore matrona quædam, Tecla nomine Tribuni militum coniux, grauissimo morbo, qui omnem medicorum industriam eladebat, lecto effixi iacebat. Porro Irenæus cum sub hoc Tribuno stipendi faceret, admirandam Apollinaris virtutem, qua filio cæco visum contulerat, ei pandit, & horiatur, ut eodem peregrino ad certissimam coniugis suæ salutem familiariter utatur. Tribunus ea spe accensus, Apollinarem ex ædibus Irenæi Rauennam aduocat, honorifice susceptum, de nomine & officio studiose percontatus. Respondit Apostolus, se Christi Iesu filij Dei viui seruum esse, cuius sine nomine nihil posset. Tum Tribunus, Ecquæ, inquit, est Iesu virtus? Tunc Apollinaris, aduocata militum concione, Christi nomen insigni preceatione inuocauit, ut mentes illorum, densissimæ ignorantie tenebris inuolutas, lumine suæ claritatis illustraret, & apprehensa coniugis Tribuni dextra, Surgit, inquit, in nomine Domini & Deinostri Iesu Christi, illiusque potentiam libere consistere. Mox illa in oculis consistens, perfusus præ gaudio & admiratione lachrymis; Non est, inquit, alius Deus præter Iesum quem tu prædicas. Viso tam illustri miraculo, Tribunus & milites stupore oppressi, tandem magna vociferatione Christum vnum cæli terræque Deum concinabant, & statim sacro fonte expiati, ingenti eum gaudio Christi legem amplexati sunt.

His tam felicibus Euangelij sui initijs vehementer gaudentes Apostolus, cæterorum quoque animis ignem iniecit.

uere aggressus est. non ventitarent Christi prelare erudiebat, & similiter animos erant presbyteros, nomem vero nobilissimum Diocletianum illis diu noctuque operam nauabat, Dei laudes celebrabat agebat. lamque sancta ad Saturnium Diocletianum sanctum ad se uenit, & cognoscere cæli terræque conditæ, Quis, inquit, quis hac in vibem agnoscitur? Cumque responderet sanctus, ille Diocletianum deduxit, & malacrum supplex fieri iussit. Quam, inquit, menta in pauperum monum cultui dicarum. Tum vero Pontifex populo, immani eum extra urbem ad mare discipuli mox inde super pietate domo absque pietate fouendumque, per amicitias eius Clusitas, subito loquutus, eas vniuersis ingratum illis iudicia conuocato, orat Apollinaris magno malo co-

Deo tuo nomine
reliquis similiter
hil cunctatus, f
ut, sanctissimique
uit, disctoque citu
culis, sed quod ad
Quo viso miraculo
& ad Christi sacra
orum gaudio trans

am, Tecla nomine
fimo morbo, qui o
debat, lecto affir
e Tribuno stipendi
virtutem, qua filio
& hortatur, ut eo
in uigis sue salutem
e accensus, Apollina
aduocat, honorific
diolose percunctatur
esu filij Dei uiuere
i possit. Tum Tri
tus? Tunc Apollina
Christi nomen insig
illorum, densissim
mine sue elantati
Tribuni dextra, Su
Dei nostri Iesu Chri
stere. Mox illa inco
udio & admiratione
Deus praeter Iesum
tri miraculo, Tribu
trandem magna voc
um concitauit, a
eam gaudio Christi

inijs rehemente
uoque animis inge
in ioc

inijcere aggressus est. Itaque cum multi quot'die ad
eum ventitarent Christianae doctrinae cupidi, eos ipse
praelare erudiebat, & sacro fonte lustratos, ad reliquo
rum similiter animos expiandos instruebat. Duos or
dinauit presbyteros, Adharetum & Calocerum, Mar
cianum vero nobilissimum virum, & Leucadium Phi
losophum Diaconos fecit; & sex clericos constituens,
cum illis diu noctaque in aedibus Tribuni, Christianae
ei operam nauabat, Missas faciebat, psalm. & hymnis
Dei laudes celebrabat, & multos quotidie sacris aquis
ungebat. Iamque fama eius omnium sermone cele
brata ad Saturnium Ducem delata fuit; qui protinus
suum sanctum ad se vocatum, Rauennatis Capitolij
Pontificibus obtulit, ut diligentius doctrinae illius in
stitutum cognoscerent. At vero cum Apostolus se Chri
sti, caeli terraeque conditoris, seruum esse diceret, Satur
nus, Quid, inquit, an ignoras sacrum nomen Iouis,
cuius hac in urbe magnificum est sanum, mirificeque
ornatum? Cumque & Iouem & sanum ignorare re
ponderet sanctus, illico Pontifices Apollinarem in Ca
pitoliolum deduxerunt, sperantes fore ut Christi seruus si
mulacro suppliciter fieret. Sed vir sanctus, viso Iouis simu
acro, Quam, inquit, satius foret, ut haec aurea orna
menta in pauperum usus erogarentur, quam quod de
monum cultui dicata hic appenduntur.

*Vide, quod
modo in
primis
Ecclesia
etiam Mis
sa sunt eo
lebrata. Et
Psalmi uen
cantanti.*

*Crudeliter
caditur.*

*Ejcit da-
monem, &
multo lo-
quelam
reddidit.*

*Calcat nu-
dis plantis
prunas ar-
dens.*

*Ejcitur
urbe.*

*Docet in
Emilia.*

*Mortuus
ad vitam
revocat.*

saunt vir sanctus, sed ut primum adibus appropinquavit, puella & familia eius saevo daemone obsessa horrendas in Apollinarem minas iacere coepit; ni protinù recederet, se daturum operam, ut pedibus manibusque ligatis male mulctatus vire pelleretur. Apollolus vero verbo silentium imponens, & daemone expulit, & Bonifacio linguæ beneficium restituit, simulque eodem die amplius quingentos homines ad Christi ovile adduxit.

Ea res cum gentiliam quorundam animos vehementius exacerbaret, cum in inflammati in Apollolum impetum dederunt, fustibusque atrociter caesum nudis plantis candentes prunas calcare compulerunt, quas cum plane illæsus, invocato Christi Iesu nomine inambulasset, barbari furorē efferati, urbem cum exturbant, & severta admodum denunciatione introitum interdixerunt. Igitur extra muros constitutus, in tugurio quodam, Evangelium propagare non desistit, se famulos infimosque ad se ventitantes Christo genui & celesti pane, peracto Missæ sacrificio, adversus hostium furorē communiuit.

Interiecto deinde multorum annorum spatio, Ravennatis Ecclesiæ gubernacula Caloceto tradidit, & populum Æmilianum miseranda demonis servitute oppressam, in Christi libertatem affereret, & Christianæ fidei terminos dilaret. Quo prospere satis perfunctus officio, Ravennam rediit, & Rufi patris filiarum vitam sanctam, magno multarum animarum lucro suscitavit, sanamque & incolumem parenti restituit. Erant enim Rufus à nominis Christiani professione alienus, sed cum præter omnem spem & expectationem vitam filiam è mortis faucibus ad vitam revocatam cerneret, tanta est & admiratione & gaudio affectus, ut se cum recentis viginti quatuor promiscui sexus confestim ad Christiana sacra transferret, virginemque filiam perpetuæ castitatis voto Christo libenter consecraret. Hæc cum celebri sermone ad aures Cæsaris perlata essent, misso successore, Rufum dignitate exiit, &

vica

vicio Messalino in
raia coactum, lou
Nihil à Messalino
stuta cum Christi
dem eius animum c
no fustibus mactari
ntis cruciatum ge
has, vix marinus
cirus, clamavit;
noebus expectas su
araverit in sinu, hi
mortuus fuerit, viuct
um. Hoc martyris re
all gaudio perfusi ex
us, qui ceteris sagin
malo daemone corre
terim in novis lemp
Estandige, inquit, in
dumque gravi pond
um abducite, vllly
stus penis ad men
conuictus ad ludien
quam, non creâs in
nos gehennæ cruciatu
oseus lapidibus con
moti Christiani, impe
edârunt. Nec Messal
rentos capiti suo m
um Apollinarem ho
nifici iussit. Sed fuit
us, & viribus ad ma
recto deinde quat
sternum, quem ex
moris animique de
cens in exilium dep
mas tres è Clero, pr
illum quouis negotio
Vi vero solus a

ibus appropinquat
one obfcula honen
cepit; ni protinus
edibus manibusque
tut. Apollonius re
monem expulit, &
uit, furore eodem
ad Christi oule ad
dam animos veh
ammati in Apoll
que atrociter cafum
leare compulerunt
Christi Iesu nomine
nt, vrbe eum extu
inciatione introitum
onstitutus, in regu
are non defecit, le
ntes Christo genuit
ificio, aduersus ho
porum fpatio; Re
alocero tradidit, &
demonis feruitute
ffereret, & Christia
rofpere fatis perfun
z Ruffi patris filiam
timatum luero fufci
tenti reftituit. Era
i professione alienus
expectationem vni
itam renouatam cer
gand'o affectus, &
omifcui fectis con
tret, virginemque fi
fio libenter confe
ad aures Cæfaris per
tm dignitate exiit, &
vica

vicatio Meffalino in mandatis dedit, vt Apollinarem
vi mala coactum, Ioui cæterisque dijs supplicem redde
ret. Nihil à Meffalino intentatum relictum. Nam vt
inftituta cum Christi Apostolo difputatione infupera
bilem eius animum cognouit, protinus veltibus nuda
tum fustibus mactari iuffit; inæ in eculeo fufpenfum,
varijs cruciatuum generibus torqueri. Porro Meffa *Fustibus*
ius, vifa martyris inuicta fortitudine, admiratione *caditur.*
defixus, clamauit; Quid quæfo præmij pro hiftam *in eculeo*
trocibus expectas supplicijs? Cui martyr: *Qui perse-*
uerauerit in finem, hic saluus erit. Et si quis in Christo *torquetur.*
norruus fuerit, viuet. Hæc est remuneratio Christiano- *Matth. 10.*
um. Hoc martyris responfo Christiani omnes incredi
bili gaudio perfusi exultabant; quidam vero è tortori
bus, qui cæteris fauix palmam præripere conabatur,
i malo dæmone correptus subito expirauit. Meffalinus
nterim in nouis femper inferendis supplicijs laborans;
Effundite, inquit, in plagas bullientem aquam, vin
ctumque graui pondere ferri sub præconis voce ad na
am abducite, vt Illyrico dampnatus exilio, longioribus
tractus pœnis ad mentem redeat. Appollinaris autem
conuerfus ad Iudicem, Cur, inquit, h' impij fime, cur, *Os eius la-*
quam, non credis in filium Dei, vt possis vitare æter
pidibus con
tos gehennæ cruciatus? Tum indignatus Meffalinus, *tunditur.*
os eius lapidibus contudi iuffit. Qua immanitate com
moti Christiani, impetu in gentiles facto, ducentos tru
cidarunt. Nec Meffalinus pœnz expers fuiffet, nisi fuga
intentos capiti suo mucrones declinaffet. Porro bea
tum Apollinarem horrido conclusum carcere inedia *Horrido*
confici iuffit. Sed fuit vir diuinus angeli ministerio refe
ditur. *carceri tra*
ctus, & viribus ad maiora perferenda egregie auctus. In
teriecto deinde quatrduo, vt audiuit Meffalinus, Chri
Miſtur
ſti feruum, quem extinctum credebat, nouo inſuper *in exilium.*
corporis animique donatum robore, clam iniectis ei
carenis in exilium deportari iuffit. Adiunxerunt se co
mites tres è Clero, præcipua religione viri; qui fidelem
illi in quouis negotio operam præftiterunt.

Vt vero ſolus anchoris in altum prouecti ſunt,

Q 3

ſubito

Navfragio subito contra tempestas nauem allisit, omnibusque
cum suis miserando spectaculo fluctibus hauis, solus Christi
Clericus & seruus cum Clericis & duobus militibus ad litus cie-
duobus mi tus est. Et quidem milites, relictâ confestim idolorum
litibus ad superstitione sacro fonte lustrati sunt; Apollinaris vero
litus ej- in Moesiam profectus, Euangelium, nullo tamen ope-
citur. rare pretio, prædicauit. Erat viri cuiusdam primarij fra-
 ter lepra horrendè deformatus, cui vir sanctus in Chri-
 sti nomine sanitatem contulit, & ad Christi fidem haud
 inuitum adduxit. Inde Danubij littora terens, vberiores
 prædicationis suæ fructus collegit. Sed vti primùm bar-
 baris innotuit, hostem eum idolorum esse, de nece illi
 inferenda consilia inierunt. Quo cognito, in Thraciam
 profectus est; vbi in quadam ciuitate idolum vnum o-
 mnium celeberrimum negabat se deinceps responsa
 dare posse, nisi discipulus Petri Apostoli Iesu Christi,
 profectus esset. Facta ergo inquisitione, repertum tan-
 dem Christi seruum, plagis multis concisum in Italiam
 remiserunt.

Sanas le-
profuna.

Redis Ra-
uennam.

Tidennium iam vir diuinus incertis vagans sedibus,
 per varia loca læta Euangelij semina sparserat, cum
 Rauennam reuersus, summa cum exultatione excipi-
 tur, & festiue cum hymno ad intermissa Christianæ Rei-
 publ. gubernacula admoetur. Cumque die quodam
 in Cylenæi Senatoris possessione rem diuinam faceret
 cœtumque fidelium cœlesti pabulo reficeret, repent
 barbari lymphati amentesq; irruunt, vinctumq; Apol-
 linarem, multis plagis impositis, ad forum pertrahunt.
 Ibi communi omnium sententia decernitur, vt ad Apol-
 linis simulacrum duceretur, indignus videlicet Ioui
 conspectu. Adductus igitur Christi seruus in fanum, in
 genti interim tam Christianorum quam gentilium mu-
 titudine exitum rei præstolante, primo inani simulacri
 male precatus, pias ad Christum preces fudit, moxqu
 dissoluto idolo, fanum ipsum euersum est.

Templum
Appollinis
euertit præ-
sibus.

Gentiles eo facto commoti, vinculis constricti
 Thauri Iudici necandum tradiderunt. Is congregati
 viris totius nobilibus, ita martyrem compellauit, Ori-

ante, ne quid celestis
 deleramus. Cum vi
 mitudine, quæ mor
 tantem admirari, qu
 as. Dicitur, est ne al
 Apollinaris; Nalla, e
 us Domini nostri Ie
 admirandâ hanc mira
 tus, cui erat filius ab
 um meum in miserand
 fido. & ego Christo
 us te flammis inenda
 mora; Venienti in m
 tribuit, & Thaurum
 hos, Christianis facie
 tem Iudex anois adm
 præd o eam conserva
 multiplicentem beni
 re infideli que tutum

At vero templum
 quod optatis diu sap
 rariis apud Vel pasia
 taurat, vt hominem
 bis quem admodum
 tem vita primaret, n
 contagionem & inte
 fians, sceleratorum
 eum exiliu esse
 bar, irrogauit iniuri
 tant. Ea sententia Ra
 uistris & patricijs,
 implicatus, compre
 ostodiendam tradi
 applicis eum pend
 mille, eum oreu te
 terum nostri cla
 toribus innotuit,
 Aus tam diu ma

istis, omnibusque
his, solus Christi-
anus ad litus cie-
nse festum idolorum
et Apollinaris vere
nullo tamen ope-
usdam primatij fra-
vit sanctus in Chri-
sti fidem hauri-
ora terens, vberiore
ed v primū bar-
um esse, de nece illi
pito, in Thraciam
te idolum vnum o-
deinceps respon-
solli Iesu Christi
vione, reperit tan-
toncūsum in Italia
ris vagans sedibus,
ina sparserat, cum
exultatione excipi-
bissa Christianæ Rei-
umque die quodam
em diuinam faceret
o reficeret, repente
nt, vincitūq; Apol-
d forum pertrahunt
ecernitur, vt ad Apol-
gnus videlicet Loui-
i seruu in sanum, in-
quam gentiliū mul-
imo inani simulacro
reces fudit, moxque
um est.
ineculis constrictum
runt. Is congregati-
m compellauit, Ori-
mu

nus te, ne quid celes eorum, quæ maxime ex te scire
desideramus. Cum videamus maxima te populi cinctū
multitudine, quæ mordē tibi adheret, venit nobis in-
mentem admirari, quæ virtute res adeo stupendas effi-
cias. Dico, est ne aliqua in te diuinitas virtus? Cui
Apollinaris; Nulla, est in me diuinitas, sed est hæc vir-
tus Domini nostri Iesu Christi, qui credentibus in se
admirandā hanc miraculorū virtutem contulit. Thau-
rus, cui erat filius ab ipsa natiuitate cæcus; Si, inquit, fi-
um meū à miserandis va de tenebris liberaueris, pro-
ecto & ego Christo tuo nomen dabo. Sin minus, noue-
ris te flammis inendacio tuo debitis exurendum. Nec
nora; Venienti in medium cæco, Apollinaris lumen
tribuit, & Thaurum procereque, rei nouitate stupefa-
ctos, Christianis sacris supplices initiauit. Thaurus au-
tem Iudex anais admodum quatuor, in quodam suo
præd o eam conseruauit, & rem Christianam occulte
multiplicantem benigne habuit, & à barbarorum furo-
re insidiisque tutum conseruauit.

*Cacored-
dit lumen,
& Iudicem
procere &
conuertit.*

At vero templorum Pontifices inuidia tabescentes,
quod optatis diu supplicis eum afficere non possent, apud Ve-
variis apud Vespasianum Imperatorem calumniis cer-
tā uot, vt hominem maleficum & turbulentis errori-
bus (quemadmodum asserbant) populū subuerten-
tem vita priuaret, ne sua pestis ad Reipublicæ totius
contagionem & interitum permaneret. Igitur Vespas-
ianus, sceleratorum hominum calumniis impulsus,
eum exilij reum esse denanciāuit; Nam si diis, inque-
bat, irrogauit iniuriam, ipsi potentes vindictam expe-
sant. Ea sententia Rauennam allata, Demosthenes vir
illustris & patricius, sed ethnicismi erroribus vchemēter
implicatus, comprehensum Apollinarem Centurioni
custodiendum tradidit, vt interim quibus potissimum
supplicis eum perderet excogitaret. Porro Centu-
rio ille, cum occulte Christianis rebus studeret, Chri-
sti seruum noctū clam dimisit. Sed vbi res dæmonum
cultoribus innotuit, cum insecuti, non longe à porta fu-
ribus ram diu mactarunt, donec plane extinctū crede-

*Accusatur
quod optatis diu supplicis eum afficere non possent, apud Ve-
variis apud Vespasianum Imperatorem calumniis cer-
tā uot, vt hominem maleficum & turbulentis errori-
bus (quemadmodum asserbant) populū subuerten-
tem vita priuaret, ne sua pestis ad Reipublicæ totius
contagionem & interitum permaneret. Igitur Vespas-
ianus, sceleratorum hominum calumniis impulsus,
eum exilij reum esse denanciāuit; Nam si diis, inque-
bat, irrogauit iniuriam, ipsi potentes vindictam expe-
sant. Ea sententia Rauennam allata, Demosthenes vir
illustris & patricius, sed ethnicismi erroribus vchemēter
implicatus, comprehensum Apollinarem Centurioni
custodiendum tradidit, vt interim quibus potissimum
supplicis eum perderet excogitaret. Porro Centu-
rio ille, cum occulte Christianis rebus studeret, Chri-
sti seruum noctū clam dimisit. Sed vbi res dæmonum
cultoribus innotuit, cum insecuti, non longe à porta fu-
ribus ram diu mactarunt, donec plane extinctū crede-*

*Vespasiani
responsum.*

*Feliciſſime
moritur.*

rent. Sed ante lucem à diſcipulis collectus, eorumque ſingulari diligentia recreatus, in vicum leproſorum perductus eſt; vbi poſt dies ſeptem de corporis ergaſtulo lætus ad cæleſtis patriæ regnum feliciter commigravit, poſtquam Eccleſiam illam annis octo & viginti menſe vno & diebus quatuor, inter varia certamina in exhaustis laboribus adminiſtraſſet.

*C. Baron.
in notat.
mar. Rom.*

VITA S. LIBORII ECCLESIAE CE-
nomanica Preſulis Quinti; Ex ea quæ eſt optima
fide apud V. P. Laurentium Surium. Claruit tem-
poribus S. Martini Antistiſtis Turonenſis; qui
ſloruit (iuxta C. Baron. Tom. Annal.

4.) Anno Domini 386.

& reliq.

*13. Julij
Patria eius
& genus.*

S. Sanctus Liborius ex Gallis originem ducens, &
Sparentum haud ignobili ortus proſapia, clariſſi-
mam patriam ſuorum claritudine meritorum am-
plius illuſtravit. Siquidem ab ætate primæva, manu-
rum in bonis actibus cogerebat: neque illecebris vo-
luptatum carnalium, ut ætati lubricæ moris eſt, ani-
mo cedens, neque vitio leuitatis indulgens. Porro
flagrantiffimo diſcendi accenſus ſtudio, cunctarum
ſere ſibi vtilium ſcientiam ſcripturarum ſatagebat in-
tentus auditor acquirere: quas poſtmodum, in
quibus opus eſſet, valeret ſacundus præceptor ingere-
re. Denique ſimul cum proceſſu temporis, prohibitæ
ac prudentiæ proficiens incrementis, ita in breui ma-
tunitatem virilis ornabat ætatis, ut acceptus apud o-
mnes, & tam honore, quam amore dignus habere-
tur.

*Qualis in
Eccleſiaſti-
co.*

Postquam autem tam vitam quam habitum ſecu-
larem cæleſtium præmiorum intuitu dereliquit, & ve-
re à Domino in ſuam electus ſortem, Clero aſſocia-
tus, ac officiis eſt ſanctus eccleſiaſticis, amplius totum
ſe divino cultui viſus eſt mancipare. Vnde Patauii

vin ſanctiſſimo Cen-
ipani more eſt vici-
muſſenſu, regulariter
muſti reg men, i
per eſt. Et quidem h
ſolite religionis n
ſticorum occupati
quodiana diuinæ la
mittere cogere, qu
ragere curauit, quan-
tam animarum ſalu-
ſcebat.

Igitur Domini ci gi
vibus duplici quiden
exemplis, iter ad æ
ritualium morboru
monſtrando eximium
tos enim ab iniquitat
deique teſtium. H
tam temporis Pontiſ
indicium ſpeciale, qu
ſagiter celebrandam.
perinent, totis niſſibu
ornare contenderit: &
quodiani viſitis &
contentus erat, vix ſi
que ad egentium &
manu ſolebat expen-
piſcopaliū poſſeſſi-
tam cenſus, qui ſibi
vel ſi quid ex fidelium
tribendam Eccleſi
queque oratoria
lebantur, conſtrue-
Quorum conſtruc-
multiplicandæ in-
pium commodi a
paulabatur: ut a
vix

collectus, eorumque
vicum leproforum
de corporis ergastulo
eliciter commigra-
nis octo & viginti
varia certamina in

ECCLESIAE CE

ea qua est optimi

um. Claruit tem

urionensis; qui

m. Anna.

86.

iginem ducens, &

prolapia, clarissi

ne meritorum am

te primazua, mau

neque illecebris ro

ricaz moris est, ani

is indulgens. Porro

studio, cunctarum

variarum satagebat in

postmodum, in

preceptor ingere

temporis, probitari

is, ita in breui ma

rt acceptus apud o

more dignus habere

nam habitum secu

tu dereliquit, & re

cta, Cleto associa

tis, amplius totum

pare, Vnde Patavio

vis

vire sanctissimo Cenomanorum Anrillite, omnium
ingenti merore è vinis sublato, totius populi vnani-
mi assensu, regulariter Pontifex ordinatus, ad Ecclesiæ
Christi regimen, iuxta morem Canonicum assum-
ptus est. Et quidem haud illum tantæ dignitatis hono-
res, solitæ religionis mutare potuere mores, nec Eccle-
siasticorum occupationes negotiorum quicquam ex
quotidiana diuinæ laudis & placationis seruitute præ-
mittere coegere, quinimo tanto eam instantius ad-
augere curauit, quanto iam non suæ solius, sed multa-
rum animarum salutis causa recte se viuere debere
suebat.

Igitur Dominici gregis pius pastor, commissis sibi
iubus duplici quidem adhibita cura, exhortationibus
& exemplis, iter ad æternæ vitæ pabula quærenda, &
piritualium morborum, dira contagia vitanda, de-
monstrando eximium ex eis acquisiuit lucrum; mul-
tos enim ab iniquitate conuertit, & rectitudini vitæ fi-
leique restituit. Habuit hoc vir sanctus præ cæteris
eius temporis Pontificibus, religionis & Dei amoris
indigium speciale, quod omnia, quæ ad eius laudem
iugiter celebrandam, & Ecclesiastici cultus officium
pertinent, totis nisibus amplificare, prouehere, atque
ornare contenderit: & exceptis his, quæ sibi suisque ad
quotidiani victus & refectus necessaria, quibus solis
contentus erat, vix sufficere poterant, nec non & his,
quæ ad egentium & inopum sustentationem larga
manu solebat expendere, reliquos omnes redditus E-
piscopaliū possessionum, omnes quarumlibet re-
rum census, qui sibi ex omni sua diocesi debebantur,
vel si quid ex fidelium donationibus conferebatur, ad
exhibendam Ecclesijs congruentem ornatum, & no-
ua quæque oratoria in locis, quæ ad hoc opportuna
videbantur, construenda deputauit.

Quorum constructionem, primum diuinæ seruitu-
tis multiplicandæ intuitu aggrediebatur; dehinc etiam
plebium commodi ac pariter & salutis prospicere pie
meditabatur: ut ad Ecclesias cum suis sacerdotibus

Q s

prope

*Creatura
Cenoma-
norum An-
rillite.*

*Qualis in
Episcopatu*

*Diuini
cultus stu-
dio sissimus*

*Septende-
cim adifi-
cat basili-
cas.*

prope positas facile conflueret, orationum studiis as-
suetudine, regenerationis gratiam consequi, documen-
ta sacra legis audire, caelestium sacramentorum cele-
brationibus interesse, atque omnia Christianae leg-
is & religionis iura discere & exercere valerent. Hac
igitur pia intentione decem & septem sacris aedibus
nouiter constructis & dedicatis, suam parochiam ita
omnem illustravit, ut in qualibet eius parte popu-
lo degenti aliquam orationis domum vicinam esse
constaret. Obseruandum vero omnino censuit, ne
qua ibidem legitimis horis die noctuque factorum in-
termisso fieret officiorum: quibus sanctae & indiui-
duae Trinitati debita gratiarum actiones & laudes re-
ferrentur.

*Ordinatio-
nes eius.*

Legitur fecisse Ordinationes nonaginta & sex:
Ordinasse vero presbyteros ducentos decem & septem;
Diaconos centum septuaginta sex: Subdiaconos no-
naginta tres. Reliquorum quoque graduum ministros,
quantum sacris officiis congruum & sufficiens esse vi-
debat. Habuit praeterea bonum testimonium etiam
ab his, qui foris sunt; sic siquidem religionis constan-
tiam ante Deum seruabat, ut tamen proximorum o-
culos non offenderet; sic humano foris studebat pla-
cere iudicio, ut diuinis obtutibus non displiceret in oc-
culto. Ita per omnia verus Dei cultor illi merito Pon-
tifici comparatur, quem sine querela Domino seruissi-
se euangelica laudat historia; nisi quod hic tanto praes-
tantioris fuerit sacerdotij praesul, quanto figuram veri-
tatis, quanto legem veterem noua Christi gratia tran-
scendit.

Luc. I.

Cum autem diuinæ maiestati complacuit, post
tam egregia tot annorum certamina, victorem ho-
stis antiqui militem suum aeterno premio glorifica-
re, anno quinquagesimo Episcopatus sui, corporis
diuturni re, eum molestia ita fatigati permisit, ut adesse sibi diem
episcopatus exitus sui non dubitaret; quo tempore S. Martinus E-
piscopus Turoensem regebat Ecclesiam. Cui inter
sanctissimi illius, quibus assidue serui solebat, Angelicae collocationi
myra

mentia, etiam in
pium est, ut sancti
taret; cui obtem-
am ingressus, inu-
namis positum, & ca-
ritus erat omnimod-
posset referre, quae
quam diuina, quam
int eorum colloqui

Igitur sacer Ant-
tore, suarumque ex-
italiaris vinculis le-
Cuius venerabile co-
congruo ad Ecclesi-
stolis sacrum duci, &
to die populum omni-
piorum nimis & inno-
amorem erga pasto-
rum fontibus testab-
et doctrinae admo-
durum ordinavit E-
Indictione 14. Ludov-
Paderbornam suetere
ficat miraculis, cu-
dorum, mutorum, si-
tum debiliū atq. l-
venerandum eius tu-

VITA S. BIRGITAE
viduae. Ex ea quae scri-
P. Lauren. Surius
Relata in num-
non

S. Birgitta, illustra-
tae oriunda

mysteria, etiam hec ex diuina reuelatione præceptum est, ut sanctum hunc in infirmitate positum visitaret; cui obtemperans atque urbem Cenomanicam ingressus, inuenit beatum præsulem iam in extremis positum, & celesti quidem gaudio, quod intraturus erat omnimodis intentum. Hic vero quis digne posset referre, quanta ab eodem lætitia susceptus sit? quam diuina, quam spiritalia, quam celestia fuerint eorum colloquia?

Igitur sacer Antistes, præsentē sibi tanto consolatore, suarumque exequiarum prouisorē, solutus mortalitatis vinculis lēus ad regna cælorum ascendit. Cuius venerabile corpus S. Martinus cum honore congruo ad Ecclesiam extra urbem duodecim Apostolis sacram duci, & in ea sepeliri iussit. Sequenti vero die populum omnem, qui ad tanti viri exequias copiosus nimis & innumerabilis conuenerat, & internū amorem erga pastorem suum largissimis lachrymarum fontibus testabatur, in Ecclesiam conuocans, sanctæ doctrinæ admonitionibus consolabatur, eisque. Viatorum ordinauit Episcopum. Porro anno salutis 336. Indictione 14. Ludouici Imperat. 13. sacre eius reliquæ Paderbornam fuere translata; eximij in itinere gloriificatæ miraculis, curationibus, quippe cæcorum, claudorum, mutorum, surdorum, dæmoniacorum, & aliorum debiliū atq. languentium, quæ etiamnum apud venerandam eius tumulum sæpius ostenduntur.

*mus Pom-
tifex anno
386. &c.
Iuxta Tom
4. Annal.
Baronii.
Eius vitæ
habet le-*

*Horii No-
uemb. Visi-
tatur à S.
Martino
S. Liborini.
Meritur
feliciter
beatiss-
mus Pra-
sul.
Victorius
eius suc-
sor.
Præclaria
coruscant
miraculis,
in Trans-
latione
Paderbornæ
nam.*

VITA S. BIRGITTAÆ, ALIAS BRIGITTAÆ,
viduæ. Ex ea quæ sincere conscripta habetur apud V.
P. Lauren. Surium. Obiit autem an: Domini 1373.
Relata in numerum Sanctorum a Bonifacio
nono, Summo Pontifice.

*C. Barona
in Nor.
Marty-
rolog. Romæ,*

S. Birgitta, illustri admodum prosapia in regno Sue-
diæ oriunda, non modo parentes, sed & illustres
alios;

23. Iulii.

*gine Profa-
pia in Sae-
dia,*

*Parentes
gim,*

*Traditur
mater tera,
defuncta
matre, ni-
trienda.*

*Nubie Vi-
phoni &
toto anno
vivunt
continua-
tor.*

Deut II.

auos, proauos, abauosque ea habuit pietate & religio-
ne conspicuos, vt exemplo Abrabæ, aliorumque pri-
scorum patrum, quamuis diuitijs abundarent, vitæ ra-
tione conuersatione veros se in hac terra peregrinos de-
clararent, Patri Birgerus nomen fuit, matri vero Si-
gridis, cuius pater regio sanguine procreatus, maxi-
mam auri argentiue vim in Ecclesiarum constructio-
ne liberaliter expendit, amplissimosque redditus ma-
gnificencia sua dignos dotis nomine iisdem assigna-
uit. Porro Birgitta in lucem hanc non sine magnis fu-
turæ sanctitatis iudicij edita, anno ætatis suæ plus
minus septimo, matre iam vitæ munere sanctissime
perfuncta, mater teræ, insigni prudentia & religione
matronæ disciplinis imbuenda est tradita. Vbi præ-
claris quibusdam sanctitatis præludijs vitam ita insti-
tuit, vt & multis Christi consolationibus & inimici et-
iam terroribus indies ad maiora vocaretur. Facta vero
nubilis, pater eam cuidam adolescenti, cum generis
claritate tum prudentiæ opinione illustri, despondit:
vt familiæ inuicis maiorem dignitatis splendorem
adferret. Erat is sponsus Nericiæ princeps; Vpho de
Vphaso nomine; qui virginem spectabili morum e-
legantia præditam castis adeo amoribus prosequen-
tibus, vt nefas esse duceret carnalibus eius amplexibus
fui. Anno itaque integro se continuit, virginemque
pudicitia deditam hortabatur, vt ardentibus secum
precibus incumberet, quo prolem omnipotentis De-
seruitio perpetuo consecrandam generarent. Inde a-
mori mutuo ita incubuerunt, vt semper tamen sacro
Quadragesimali tempore, diebusque solennibus, &
sexta qualibet feria à carnali copula abstinerent, car-
nemque disciplinis asperioribus ad virtutem omnem
exercebant. Porro mater Birgitta, vt primum proli-
bus à Deo ditata fuit, tanquam aquila provocans ad
volandum pullos suos, & super eos volitans, eas ad o-
mnem sanctitatem sollicitè educabat: adhibens illi
præceptores, qui eos in fide & moribus instituerent.

Loca autem & personas omnes suspectas vbi que
decli

declinabat: semper non
guntare conspicuos a-
nima inimica, in
nubaq; nunc ardentib;
manuum in eum
Biblia legens; nu-
cuis officijs libente-
ijs & orationibus fe-
bitam reddere. Quo-
puperibus benigna pi-
licari possit. Habebat
reputatas: quibus & ip-
tameo inferrebat; la-
Marius autem eia-
ens, & ex præcipitis R-
neius virtute & gratia
tibus delectabatur se-
et spontanea quadam
de, summa eiudem vo-
totum ante peret, seq-
ita ordinis Cisterciens-
feliciter peregit. Quo-
trona, facultatibus
sedulo animum ad-
Cumque animi dubi-
generi se dicere veller-
culo fuisse, vt cuncta
Marthiam, sacrum
et in discretionem spiritus
tinet: seque suaque
venit.

Tunc Brigitta ni-
bitum mutauit, &
tatis VVastenz ecce-
santam, pium, & car-
vise contouersia,
possisse exacerantur. I-
bitum eius vitæ m-

TE
 pietate & religio-
 e, aliorumque pri-
 viderent, vix ra-
 peraginos de-
 t, matris vero Si-
 procreatus, mari-
 harum constructio-
 usque redditus ma-
 ne iisdem assigna-
 non sine magnis fu-
 no etatis spaci-
 mupere sanctissim-
 dentia & religione
 tradita. Vbi pra-
 lijs vitam ita insti-
 bus & inimici ex-
 cearetur. Facta vero
 scenti, cum generis
 illustri, respondit:
 nitatis splendorem
 princeps: Vpho de
 pestabili morum e-
 tribus prosequenda-
 us eius amplexibus
 inuit, virginemque
 e ardentibus secum
 to omnipotentis De-
 generarent. Inde a-
 mper tamen sacro-
 que solennibus, &
 la abstinerent, car-
 ritatem omnem
 vprimam proli-
 quila provocans ad
 s voluitas, eas ad o-
 at: adhibens illi-
 bus insinuerent.
 nes suspectas ubique
 deeli

ecundabat: semper honestas ancillas & comites mori-
 taurare conspicuos apud se retinens. Et ut erat otio-
 cerima inimica, iugiter bonis sanctisque exercitijs
 acabat, nunc ardentissime caelestia meditans; nunc o-
 eri manuum incumbens; nunc Sanctorum vitas &
 ora Biblia legens; nunc Ecclesiarum limina terens,
 uinis officijs libenter intererat: ieiunijs quoque, vi-
 lilijs & orationibus ferventer intentus, carnem spiritui
 ibditam reddebat. Quam vero infirmis, morbidis &
 aluperibus benigna perpetim fuerit, vix condigne ex-
 licari possit. Habebat siquidem magnas ades eiusdem
 eputatas: quibus & ipsa cum multa humilitate saepe
 umeto inferiebat, lauens & osculans pedes eorum.

Maritus autem eius, cum esset vir strenuus & po-
 ens, & ex praecipuis Regis consiliarijs, perspecta tan-
 eius virtute & gratia, in tantum illius sacris & salu-
 titibus delectabatur sermonibus & consilijs, ut reuersus
 t spontanea quadam cum ea suscepta peregrinatio-
 e, summa eiusdem voluntate, perpetua continentia
 otum arripere, seque tandem in monasterio Alua-
 ra ordinis Cisterciensis Deo dicere; ubi vitae cursum
 eliciter peregit. Quo defuncto, sancta & pudica ma-
 rona, facultatibus suis inter proles septem distribu-
 is, sedulo animum ad monasticam vitam statim adiecit.
 Cumque animi dubia fluctuaret, cui potissimum vitam
 generi se dicere vellet, fertur caelesti admonitam ora-
 culo fuisse, ut cuncta vitae suae consilia ad Magistrum
 Matthiam, sacrum literarum Doctorem eximium,
 & in discretionem spirituum in primis praestantem, re-
 ceret: seque suaeque omnia ex illius consilio modera-
 teretur.

Tunc Brigitta nihil cunctata, simul cum vita &
 habitum mutavit, & novum Canonem ordinemque
 sacris VVastenz coenobij virginibus conscripsit, tam
 sanctum, pium, & caelestibus adeo decretis instructum,
 ut sine controversia, cuncti ex ore ipsius Christi eum
 prodixisse faterentur. Interim vero nobilium fastus su-
 bitariam eius vitae mutationem & habitus viliterem
 inde.

*Pia eius
 quotidiana
 exerci-
 tia.*

*Vpho eius
 ritus eius
 fit Mona-
 chus.*

*Doctor
 Mathias
 spiritualis
 pater S.
 Brigittae.*

*Novus or-
 do S. Bir-
 gittae.*

*Constantia
eius.*

indigne ferebat, calumniabaturque ex sana parum mentis iudicio provenire. Sed illa calumniarum patiens præclare secum statuebat, nullis hominum persecutionibus à suscepto instructo vel latum vnguem recedere; illud subinde ad mentem reuocans, quod sic iudicantium præconia malam conscientiam non sanant: ita nec bonam vituperantium conuicia ledere.

*Vestitus
& Lectus
eius.*

Triginta ab obitu mariti annis, spreto linearum vestitum vñ, excepto capitis velamine, aspero cilicio carnem macerabat; humus vero tapeto simplici instrata, delicata matronæ membra, longo fessa peruiugio, ad somnum excipiebat. Sexus quibuslibet ferijs, ignitas cerei ardentis guttas in nudam deponerebat carnem, & herba quadam amarissima palatum excruciebat, vt memoria suppliciorum Christi menti impressa tenacius inhaereret. Nodosis insuper & asperis sane ligaminibus, die noctuque corpus terebat, & confessione, animi labe vel leuissimas sexta qualibet feria expiabat: totaque mente commentationi passionis Christi, cuius consideratione potissimum afficiebatur, nauabat operam. Pauperratis & obedientiæ vero studium adeo semper adamauit, vt res & facultates suas omnes alteri dispensandas commiserit, & quoties inde vel in suos vel aliorum vsus aliquid conuerti cuperet, summa cum humilitate in Christi nomine id sibi dari petebat.

*En vt memoriam
agat passionis
Christi.*

*Paupertas
eius.*

Biennio in domibus Aluastræ monasterio vicinis ex obedientia morata fuerat, cum iussa Christi mandato peregrinationis suscipere labores, Romam venit, vbi Sanctorum limina singulari deuotionis studio visitauit. Inde Hierosolymam profecta, loca omnia Christi supplicijs insignita lustrauit. Ibi vero plurima de statu regnorum cognouit, & diuini intricatus visitationibus mirifice illustrata fuit. Persolutis autem ex animi sententia votis, inde Romam redijt, vbi multo deinde clarius sanctitatis illius splendor indices eluxit. Et quidem tanta fuit illius animæ mentisque puritas, tantus nitore, vt non modo

*Venit
Romam.*

*In Hierosolymam:
& inde reuertitur
Romam.*

horum admodum peccati fæces quorum hominum remittet. Si quis enim tale contaminatus conuerteretur, adeo tectum non posset subsistere. Antequam autem quatuordecim infirmitate inter labores & dolores Romæ vero videretur, campauli celebrata, factis corporis vinculis effectum cum alias frequentione exhalata fuit. Debitum cum honore ponatum, ibidemque integro multis admonet, inde sublatum ad opera filiae eius Catharæ virtute trans actum.

MARTYRIVM
ginis; Ex martyrologio
nensis. Passus

Christina Virgo
Italiam lacui Vu
Christi nomine certa
relectus, nefanda
tate, varia multiplic
qua filia Christum
re distribuit, deo
ram sanctæ ad vsu
hor

TÆ

ana parum me-
umiarum patien-
minum persecuti-
n vnguem recede-
ns, quod sicut lau-
atram non sanant
cia ledere.

s, sperto linearum
line, aspero cilicis
tapedo simplici in-
s, longo fella pet-
us quibuslibet fe-
in nudam depon-
issima palatum ex-
Christi menti im-
insuper & asperis
pis terebat, & con-
s, sexta qualiter se-
entationi passionis
atum afficiebatur,
cedientia vero stu-
es & facultates suas
erit, & quoties inde
ad conuerti caperet.
homine id sibi dati

monasterio vici-
cum iussa Christi
labores, Roman
lari deuotionis stu-
profecta, loca om-
auit. Ibi vero pluri-
& diuinitatis intrinse-
ata fuit. Perfolu-
s, inde Romam
sanctatis illius
tanta fuit illius a-
itor, ut non modo
hot

horrendam peccati faciem ipsa in se horreret, sed *Valde os*
nec iniquorum hominum præsentiam vlllo modo fer- *ferent pec-*
repossent. Si quis enim vel mortiferi alicuius pecca- *cato mor-*
ilabe contaminatus illi astaret, vel fraudulentem lo- *tifero ob-*
queretur, adeo tetrum ex eo scetorem hauriebat, *noxii.*
tix posset subsistere, & mox nares obstruere cog-
eant.

Ante autem quam Hierosolyma rediret, febri &
tomachi infirmitate correpta, eam terra marique
nter labores & dolores anno integro patienti sim è tu-
t. Romæ vero vis morbi indies magis magisque
xerescens, eam paulatim confecit, ac postremo cum
Missa celebrata, sacros. percipisset sacramenta, solu-
is corporis vinculis eam ad Christum (cuius con-
pectu cum alias frequenter, tum præcipue in mortis
gone exultatata fuit) transmisit. Corpus eius fuit
lebitum cum honore ad monasterium S. Laurentij de-
portatum, ibidemque sepulchrum. Vbi postquam anno
ntegro multis admodum miraculis clarum quicun-
et, inde sublatum ad cænobium Vasthenæ studio &
opera filia eius Catharinæ non sine magna miraculo-
um virtute translatum fuit.

*Moritur**Roma.**Roma transfertur in**Suediam.**Multa ad**eius sepul-**chrum**miracula.*

MARTYRIVM S. CHRISTINAE VIR-
ginis; Ex martyrolog. Adonis, Archiepiscopi Vien-
nensis. Passa est circa Annum Domi-
ni 300.

*C. Baron.**in Not.**Martyr.**Roman.*

Christina Virgo claris natalibus orta, Tyri apud
Italiam lacu Vu sino finitimam, præclarum pro
Christi nomine certamen iniit. Pater eius Virbanus
præfectus, nefanda dæmonum superstitione cõtami-
natus, varia multiplici auro ornata colebat simulacra,
quæ pia filia Christina in frustra comminuens paupe-
ribus distribuit, deosque aureos, patris nihil factorem
verita, sanctæ ad vsus egenorum transtulit. Quo cogi-

24. Iulii.

Christina
iubente pa-
tre dire-
cadit.

*Virile ani-
mi Virgo.*

*Torretur
ignibus.*

*Adulti con-
uersantur.*

*Sagittis
confixa
obiit.*

*C. Baron.
Tom. 1.
Annal. &
In Not
Mart.
Roman.*

As. Iulius.

to, parens Urbanus a lapis eam cædi, verberibus lan-
ri, & ferro denique catenisque onustam in carcerem
conici iussit. Post hæc iterum ad tormentaeducta fu-
it; cumque crudelissimelaniata, sanctissimæ illius car-
nes in terram defluerent; illa animo plane virili suas
ipsa carnes patri in faciem proiecit. Inde alligata rotæ
igni supposito, oleoque desuper infuso diuissime tor-
ta fuit; sed flamma vi magna etumpens, ingentem
turbam (mille gentiles fuisse scribunt) interfecit.
Ipsa vero è loco supplicij ad carcerem reducta; angeli
co ministerio integrè sanitati reddita est. Deinde
cum magno saxi pondere in lacum Vulsinum præcipi-
tata, angelicò præsidio liberata est.

Interea certamina patri in dignitate successit. Dion-
qui multis iterum supplicijs certamen renouauit, vir-
ginemque vehementer affixit, modisque omnibus ac-
cultum Apollinis, quod ille simulacrum colebat, eam
traducere conatus est. Christina vero precibus suis id-
olum subito in fauillam redegit. Quo miraculo tria
hominum milia, impia superstitione relicta, ad san-
ctissimæ Christi sacra transierunt.

Nouissime autem Iulianus Dionis successor, pos-
tariâ certamina, post fornacem candentem, ubi diebus
quinque illa cæsa permansit; post serpentes à venefico
immissos, sed Christi fide superatos; post abscissionem
linguæ, sagittis eam configi præcepit: neque martyrii
cursum magno fidelium gaudio consummavit. Cor-
pus eius honorifice afferuatur Panormi in Sicilia.

MARTYRIUM S. IACOBI MAIORIS, FRA-
tris B. Ioannis Euangelistæ; Ex eo quod est a Iohanne
Perionio Benedictino, elegantî stylo conscriptum.
Passus est anno Christi 44. Claudii Imp. 2.
sub Herode Agrippa.

Iacobus Zebedæi filius, Ioannis autem Apostoli &
Euangelistæ frater, à Christo hoc ordine, vt Mat-
thæu

ISTINÆ VIRG

, verberibus lani-
tuffam in carcerem
orienta educta fu-
ctiffimæ illius car-
no plane virili fun-
Inde alligata rota
fuso diuiffime tor-
ampens; ingenter
bunt) interfecit
em reducta; angel-
dita est. Deinde
Valerium præcipi-

ate successit Dion-
renouauit, vir-
disque omnibus a-
erum colebat, ear-
pro precebus suis id-
Quo miraculo tri-
one relicta, ad fan-

onis successor, poli-
ndentem, ubi diebus
serpentes à venefico
s; post abscissionem
pit: si que martyri-
oi summauit. Cor-
nortii in Sicilia.

MAIORIS, FRA-
quod est a Ioachim
Philo scriptum.
Claudian Imp. 2.

s autem Apostoli &
oc ordine, vt Mar-
tharu

aus scribit, discipulus delectus est. Cum Petrus &
ntræas eius frater in naui essent, retiaque in a-
am capiendis piscibus &mitterent, Christus, illis
disciplinam vocatis, longius progressus, Iacobum,
quo dicimus, & Ioannem in naui animaduertit,
a cum Zebedæo patre retia rescindentes; quos cum
oneret vt se sequerentur, illi sine mora, relicto pa-
re, abiectisque rebus, cum secuti sunt; quod de
cipinæ ratione intelligendum est. Neque enim
ristus quenquam ex discipulis Apostolum separa-
delegit, sed cum magnam iam discipulorum nu-
erum, partim nouis inauditisque operibus, partim
æ quam integerrimam agebat opinione, sibi adiun-
set, ex tanto numero duodecim modo selegit, quos
postolorum appellauit nomine: quod in monte fa-
am esse Lucas commemorat. Iacobus autem hic,
us vitam scribimus, quantum apud Christum gra-
& amicitia valeret, hinc intelligi potest, quode-
n ille quamdiu vixit in ijs habuit semper, quos cæ-
is quasi arbitris ad res præcipuæ charitatis iudices
hibuit. Nam & in monte, in quo tum eius facies
in mo splendore illustrata est, tum vestes simili can-
te nituere, vna cum alijs duobus Petro & Ioanne,
itæ gloriæ suæ testem futurum duxit, & prædicam
uris hominum causa interficeretur, cum duobus
dem ad unctis secreuit à cæteris. Eum quidem ab
erode * iecari permissum esse Lucas in Actis Apo-
storum commemorat: sed quoniam ad alia prope-
is rei ordinem prætermisi, non erit alienum pauca,
eius & doctrina & morte dicere.

Ei Samaria & Iudæa provincie obtrigunt; quas
m docendæ veritatis causâ peragraret, atque in
blicis conuentibus palam ac liberè Christum Dei
tum esse profiteretur, Hermogenes quidam magus,
sepulum quendam ex suis Philetum nomine, ad il-
m misisse dicitur, eo consilio vt eum reselleret. Quo
m ille adhibitis aliquot Pharisæis venisset, conare
rque docere, Iesum Christum, cuius se Apostolum
refellat.

Matth. 4.

Luc. 6.

Matth. 17.

Matth. 26.

* gladio

Act. 12.

Hermoge-

nes magus,

Philetus

discipulus

ad Aposto-

lum mit-

tit, vt eum

refellat.

R

com.

commemoraret, non esse, ut ipse prædicabat, Dei filium. Iacobus ei facile restitit, eumque ita scripturis refellit, ut ad Hermogenem rediens hæc magna claraque voce victus à veritate dixerit. Iacobum, o Hermogenes cum, qui se Iesu Christi & servum & Apostolum esse confirmat, scito abs te vinci superarique non posse. Nam & cacodæmones, eius appellato nomine, & hominum corporibus eius accipere, & cæcis pristinum oculorum aspectum restituere, & eos qui elephantia infecti erant purgari, vidimus. Quod ne iam mortuum ab inferis eum excitasse, nonnulli, qui maxime mecum necessitudine coniuncti sunt, asseverant. Qui multa? Scripta divina omnia memoria tenet, quibus docet non alium esse Dei filium, nisi Iesum, quem Iudei in crucem egerint. Ita que si consilium, quod tibi a magistro discipulus, sequare, veniensque ad eum veni am petas, melius certe tibi rationibusque consule. Si enim hoc neglexeris, artem istam tuam scito nihili tibi deinceps prodesse posse. Nam quod ad me attinet hoc tibi velim persuadere, me ad illum reverti decrevisse, petereque ab illo maiorem in modum, ut meam suam recipiat disciplinam.

*Philetus
Apostoli
verbis per-
suasus cre-
dit.*

Hæc cum Hermogenes accepisset, ira percitus, Philetum ira arte sua fixit, ut penitus se loco movere non posset; tumque per ridiculum, iam, inquit, videbimus an Iacobus tuus veniens te possit solvere. Philetus, qui his verbis Apostolum male acceptum irasumque cerneret, misit ad illum continuo puerum suum, qui ei hæc omnia exponeret. Apostolus factus certior, ei sudarium suum ad Philetum perferendum dedit, ut eo accepto hæc diceret; Dominus Iesus Christus erigit elisos, pedis quoque soluit. Puer illico præceptis Apostoli parens, magnisque itineribus ad herum contendit. Philetus, sudario accepto, cum venailla pronunciaisset, statim dæmonum fraudes, quibus victus tenebatur, solutæ sunt. Quod cum non sine summa admiratione animaduerteter, contempnit in illaque arte Hermogenis, ad Iacobum confugi-

*Apostolum
sudario
suo Philetum
magis
artibus
vincit
soluit.
Psalm. 145.*

X X
Hermogenes hinc su-
um adigitur, nec
prædium petit.
aperat, ut se ad Iaco-
que ad se, ut de illis
tant, sic enim fore,
simili audacia d
ut primum ad eum
reuererunt, protinus
miseri cordia ipse com-
endij tempus ardere.
at, causam quam pau-
que ut Iesu nomine,
omnes intell gerent
ad se Hermogenem
t. Ab eunt illi, Hermo-
bus ad Iacobum duc-
ritinere obijcerent,
ad dio consilii grauent,
mum hominum appella-
is hostem habere,
mad sit, vt angelos suos
quem treret, quos ip-
tat, retaret. Clamare
eq. Iacobum, ut Heer-
ta consulerent, ut & il-
ficerentur. Iacobus
lerat, non autem peren-
tomicam, que in ip-
gere, scilicet Philetum
stræ esse bene mer-
tat. Itaque eum i-
um vinxisset, & q-
nabere conatus
e. dimittere. Si-
eas stare cepit;
tamben li quo velle
mastra esse, que

radicabat, Dei filii
a scripturis resellit
igna claraque vo-
to, o Hermogenes
uum & Apollonem
uperatque non pos-
pellato nōtine, e-
elli, & ceteris pristi-
& eos qui cephala-
s. Quoniam mo-
nulli, qui maximam
ant, asserebant. Qui-
moria tenet, quibus
si Iesum, quem in
ssum, quod tibi de-
enque ad eum veni-
onibusque consule-
am tuam scito nū-
quod ad me aut ne-
illum reueri decre-
modum, ut me in-
isset, ira percitus, Phi-
se loco mouere non
am, inquit, videbi-
possit solvere. Phi-
male acceptum iram
continuo puerum
eret. Apollonius fa-
m ad Phileum perse-
ce diceret, Dominus
osque solui. Puer il-
hisq. iuuenibus ad be-
o accepto, cum re-
onum fraudes, qui
nt. Quod cum non
uereceret, contemp-
Iacobum consue-
Her-

Hermogenes hinc furis quibusdam agitato ad insa-
niam adigitur, nec quid faciat habet, ab ante tamen
ua praesidium petit. Appellat Cacoëdæmones, eisque
imperat, ut se ad Iacobum Phileumque conferant, eos-
que ad se, ut de illis ipse supplicium sumeret, pertra-
hant, sic enim fore, ut Phileum supplicio, ceteri disci-
puli à simili audacia deterreantur. Parent illi quidem,
sed ut primum ad eum locum, in quo Iacobus orabat,
eruerunt, protinus vocificari ac rogare cōpère, ut
misericordia ipse commoueretur, se enim iam ante in-
endi tempus ardere. Ille quam ob rem venerint, ro-
at, causam quam paulo ante exposui, ab eis discit, e-
isque ut Iesu nomine, Dei Angelus soluat, clara voce,
et omnes intelligant, Deum precatur, eisque imperat, ut
ad se Hermogenem saluum & incolumem perdu-
cant. Abeunt illi, Hermogenemque vindictis à tergo ma-
nibus ad Iacobum ducunt, ita tamen, ut hoc illi
nitinere obijcerent, quod ipsos eo misisset, ubi in-
endio confisagrasset. Perductam Iacobus stultissi-
um hominum appellat, quod cum humani gene-
s hoste rem haberet, nec consideraret, se ab illo con-
tradict, ut angelos suos ad ipsius perniciem exitium-
ue mitteret, quos ipse, ne in illum impetum face-
rent, veraret. Clamare etiam tum cacoëdæmones, roga-
que Iacobum, ut Hermogenem sibi dederet; de quo
a consulerent, ut & illius in iurias, & sua incendia vi-
liscerentur. Iacobus eos rogat, cur Phileum, qui
derat, non auferrent; cumque illi negarent, vel
ostmicam, quæ in ipsius cubiculo esset se posse con-
ingere, se Phileum docuit disciplinæ religionisque
nostræ esse bene mereri de ijs qui male de nobis meri-
tū sint. Itaque eum iubet Hermogenem solvere, qui
psum vinxisset, & qui vindictam à damone ad ipsum
pertrahere conatus esset: liberum solumque
eum dimittere, Solatus Hermogenes primum
abiectus stare cōp̄it; deinde eum ei Iacobus potesta-
tem abeundi quo vellet, fecisset, quod negaret discipuli-
næ nostræ esse, quinquam ad eam inuitum traduce-

*Hermogē-
nes à da-
monibus
ad Iacobū
vinctus
ducitur.*

*Scipione S.
Iacobi Her-
mogenes
demonum
potestatem
frangit.*

*Hermoge-
nes ad
Christum
convertis-
tur.*

re, se ille demonum furorem nosse dicit, ob eamque causam minimè dubitare, quin acceptum se illi diuersis supplicijs necarent. Apostolus eius vicem dolens, illi scipionem, quo ipse in itinere vti solitus esset, tradidit, eumque bono esse animo, illo comite iussit. Magna vis illo in bacillo inesse visa est. Vt enim domum Hermogenes venit, illudque & suis & discipulorum suorum ceruicibus appoluit, repente totum mutatus conquistos, qui de arte magica conscripti erant, libros innumerabiles ad Iacobum pertulit, eoque æquo animo exati passus est. Hinc se ad Apostoli pedes abiecit, petens ab eo maiorem in thronum ut penitentem reciperet, quem inuidentem & obreptantem adhuc tulisset. Iacobus qui ignoraret, quod id animo consilioque faceret, respondit, Si verè & ex animo ipsum auctar ad illud tempus vitæ peniteret veram eum misericordiam veniamque à Deo esse consecuturum. Ad quæ ille, Eam, inquit, veram penitentiam Deo offero, ut & omnes codices meos, qui malis artibus referti erant, ut scis, abiecerim: & omnibus inimiciis artibus nuncium remisim. Quod cum Apostolus ex eo accepisset, imperavit illi, ut id tantum verum esse doceret ac profiteretur, quod falsum esse assenserat; simulacrum quod veneraretur, & à quod oracula se accipere putaret, in partes diuideret ac comminueret; pecunias quas malis artibus quaesivisset, in res bonas profunderet; ut quemadmodum Diaboli filius, eum imitando, fuisset, Dei iam filius efficere tur: qui quotidie ingratos beneficia conferret, & in obrectatores clementem se præberet. Si enim tu, inquit, cum in Deum tam multa impie feceris, ipse contra, multis te bonis affect, quanto in te futurus est benignior, si & magus esse desisteris, & beneficiis ei gratus studueris esse?

Hæc atque alia cum Iacobus dixisset, ita Hermogenes eis præceptis paruit, ut perfecta absolutioneque virtus, quæ deinceps in eo fuit, ad mira inusitataque opera perueniret. Porro Iacobus, Ecclesiæ à rebus ibidem

Act. c. 9.

dem recte satis consti-
tus, Iudeis illic exst-
at. Nonnum enim
referat. Veru
multo post H. ero
non Hermogene
nar, verumetiam d. se
fidem Iacobi dog
aduerterent, Ly
tum illis locis præ
busque persuaseru
stiam traderent.
populo, eum educi è c
odum lex iubeat, p
lesum hominem,
ablatum esse constare
am eos Abrahæ filios
oc Abrahæ à Deo pr
ges omnes illius sem
eum adrent, sen
na cum Agara matre
teligum hæc Deus
fac operabitur tibi se
Dei appellatum esse, a
dendo præputio à D
atum coleret, antequa
agnosceret, eumque
ille, non quod præpu
sed quod Deo cred
eius seminis ventur
Abraham, inquit, g
pollicenti acceptæ
eum qui illi non e
Cumque Iudei q
qui Deo non er
quon crederet, sen
omnes gentes minim
Ezæ, Hieremie, Da

lem rectè satis constitutis, in Hispaniam est profe- *Iacobus in*
 tus; Iudæis illic existentibus, Christum annuntiata- *Hispaniarum*
 us; Nondum enim gentibus ostium Euangelij fue- *proficisci-*
 at reſeratum. Verùm cum parum inibi proficeret, *tur, & re-*
 on multo post Hierosolymam redijt. Interim Iudæi *dit.*
 am non Hermogenem modo, quem inuictum putà- *Iudæi Iaco-*
 int, verum etiam discipulos & amicos omnes in Chri- *cobo insidi-*
 i fidem Iacobi doctrina tractatos receptosque a- *antur, &*
 imaduenterent, Lyſia ac Theocrito centurionibus, *in custodi-*
 ui tum illis locis præſuiſſe dicuntur, pecunia largiti *am mis-*
 nibusque perſuaſerunt, ut redcem iam Iacobum in *tunt.*
 alto diam traderent. Orta autem ſeditione, ut ſit, in
 opulo, eum educi è custodiis, audireque, quemad-
 modum lex iubebat, placuit. Eductū Pharifæi rogant,
 ut Ieſum hominem, quem inter latrones in Crucem
 oblatum eſſe conſtaret, publice laudibus ornaret. Ipſe
 am eos Abraham filios appellaret, altè petito exordio,
 oc Abraham à Deo promiſſum eſſe dixit, fore, ut na-
 nes omnes illius ſeminis, id eſt, poſteriorum, hære-
 itatem adirent, ſemenque illius non Iſmahele, qui
 na cum Agara matre eiectus fuiſſet, ſed in Iſaco in- *Gen. 21.*
 eligi, cum hæc Deus ipſe declarauit his verbis. *In*
Gen. 22.
Iſaac vocabitur tibi ſemen. Abrahamum vero amicum
 Dei appellatum eſſe, antequam præceptum de circun-
 cidendo præputio à Deo accepiffet, antequam Sabba-
 num coleret, antequam legem vllam diuinitus ſitam
 agnoſceret, eumque amicitia cum Deo coniunctum
 fuiſſe, non quod præputij ſui carnem ipſe circumcidiffet,
 ſed quod Deo credidiſſet, cum prædixiffet ad om-
 nes eius ſeminis venturam eſſe hæreditatem. Quod ſi
 Abraham, inquit, gratiam à Deo iniijt, cum ei fidem
 hoc pollicenti ac prædicenti habuit, certe perſpicuum
 eſt, eum qui illi non credit, inimicitias eum eo exerce-
 re. Cumque Iudæi quærerent, quiſnam eſſet tam a-
 mens, qui Deo non crederet, eum reſpondit Iacobus,
 qui non crederet, ſeminis Abraham hæreditatem, ad
 omnes gentes minimè peruenturam eſſe, qui Moyſi,
 Eſaiæ, Hieremiæ, Danieli, Dauidi cæteriſque Prophe-

tis, qui de Christi aduentu, morte, resurrectione, ascensu in caelum, certissima clarissimaque testimonia dixissent, fidem non haberet. Atque haec omnia Iacobus ex Prophetis memoriter cum maxima eorum qui aderant admiratione pronuntiavit: multaque praeter ea exposuit, quae à Christo facta sunt & tolerata, ut Prophetiae praedixerant.

Quibus commemoratis, fieri posse negavit, quin Iudaei qui haec minus crederent, perpetui ignis supplicio affiendi essent, ac debitas penas daturi; cum praesertim ij, qui essent ex Gentibus, in Prophetarum scripturis, sententiae acquiescerent. Itaque omnes qui circumstant, hortatus est atque monuit, ut haec ipsa tam graua tamque indigna scelera lachrymis obliterarent atque delerent; ut nostram, inquit, paenitentiam Deus pro eximia sua misericordia & benignitate gratam acceptamque habeat, ne ea nobis eueniant, quae contemptoribus eueniunt: de quibus David ita scribit. *Aperta est terra, & deglutiuit Dathan: & operuit super congregationem Abiron.* Quae cum dixisset, aliaque per multa in eandem sententiam, omnes ad vnum clamare ceperunt, se peccasse, iniuste se egisse; itaque orate, ut ipse quid agereat praescriberet. Ilec eo bono esse animo iubet, admonetque ut tantum credant, vitaeque aqua expiantur.

Erat tum Hierosolymis Abiatharus Pontifex, qui cum tam magnam multitudinem ad Christi religionem fidemque traduci molestè acerbèq. ferret, pecunia, Apostolum in tantam inuidiam odiumq. apud Phariseos adduxit, ut Iosias scribarum vnus, iniecit in collum sane cum ad Herodem statim perduxerit: perductum Herodes securi * feriri iussit, quemadmodum ex eo libro Lucae; qui acta Apostolorum inscriptus est, intelligi potest. quo in libro ille missos esse milites scribit ab Hero te qui Iacobum comprehenderent; quod factum esse tum, cum primum Iudaei ob Hermogenem infecto in eum animo esse ceperunt, intelligere debemus. Sed ad propositum reuertamur. Cum Iacobus

*Psalm 105.
Multi Iu-
dai credidit,
Apostoli
verba per-
suasi.*

*Abiatharus Pontifex
Iosias Scriba fane
vincit Apostolum.
* gladio.
Act. 12.*

Clemens

XXV
Haudis iussu ad focum
crederetur, paralyticum
curaret. Quod cum
Iosias Scriba ille, quem
Paulo ante dixi, eo
magnis obtestans prece
uero expiaret. Iacobus
ad eum dicere incipit
Iosime Christum,
terram Dei filium esse
fere proficere, A
comprehendi iussit, eo
postolum, multum
Iacobo se distingeret
male crederet. Sed eum,
Iosius nomen, Christi
dicere, Abiatharus os
Iacobo securi feriri iussit
Cum autem ventum
Iacobus rogasset
iuberet afferri. A lata
num in Christum De
dere diceret, expiatu
osculoque dato, frons
perfectis, vterque
te multatus, migravit
Ceterum sacra Iaco
spaniam sunt transla
ad Compustellam
tima non modo i
verum totius
curia religio

re, resurrectione, a
maque testimonio
e hac omnia laco-
xima eorum qui
multaque praece-
ant & tolerata, r
osse negavit, quia
peius ignis suppli-
e datur; cum prae-
Prophetarum scri-
itaque omnes qui
monuit, ut hae ip-
lachrymis oblitte-
quit, penitentiam
& benignitate gra-
obis eueniant, qua-
bus David ita scri-
athan: & operuit
eum dixit, alia-
n, omnes ad vnum
tē se egisse; itaque
peret. I lecor bono-
ntum credant, vita.
arus Pontifex, qui
ad Christi religio-
tēq. ferret, pec-
illam odium, apud
um vnus, in eo in-
sim perduxerit: per-
it; quemadmodum
orum in scriptis est,
Ios esse milites feri-
chenderent; quod
dai ob Hermogenē
t, intelligere debe-
at. Cum Iacobus
Heto-

Herodis iussu ad locum, in quo cum feriri oporteret,
luceretur, paralyticum in via vidisse dicitur, orantem
se curaret. Quod cum ipse Christi nomine fecisset,
ofas Scriba ille, quem funem eius ceruicibus inieci-
paulo ante dixi, eo extracto, se ad illius pedes misit,
agnis obtestans precibus, ut & sibi ignosceret, & se
uacro expiaret. Iacobus, qui hac illum diuino affla-
ductum dicere intelligeret, protinus interrogauit,
summe Christum, quem Iudaei in Crucem egissent,
erum Dei filium esse crederet? quod cum ille se cre-
ere profiteretur, Abiatharus Pontifex eum statim
omprehendi iussit, eo temque mortis genere, quo A-
ostolum, in statum iri dixit, nisi quamprimum & a
acobo se distingeret ac secerneret, & nomine Christi
malediceret. Sed cum, ut nostri loquuntur, maledictū
lius nomen, Christi autem benedictum magna voce
iceret, Abiatharus os eius pugnis cadi, eumque cum
acobo securi feriri iussit.

Cum autem ventum esset ad locum supplicij, li-
tem Iacobus rogasse dicitur, ut antequam feriret, aquā
uberet afferri. A lata aqua, qua fuit à Iosia Apostolus,
um in Christum Dei filium crederet; quicum secre-
lere diceret, expiatus est ab Apostolo aqua salutari:
sculoque dato, frons illius consignata est. Quibus ri-
e perfectis, vterque eadem hora, eodemque loco mor-
e mulctatus, migravit ad Christum, s. Kalend. April.
Ceterum sacra Iacobi reliquiae Hierosolymis in Hi-
paniam sunt translatae, & in vltimis eius finibus, a-
pud Compostellam in Galesia reconditae; vbi celeberrima
non modo illarum gentium veneratione:

verum totius orbis Christiani, iugi con-
cursa religionis & voti ergo, pie
co untur.

*Alexan-
drinus, te-
ste Eusebio,
in historia
Ecclesia-
stica.*

*Iosias viso
miraculo
credit, &
ab Aposto-
lo veniam
petit.*

*Iosia os pu-
gnis cadi-
tur.*

*Baptiza-
tur ab A-
postolo.
Vterque
capite
plectitur.*

C. Baron.
Tom. 2.
Annal.
& in Not
Mart.
Roman.

VITA ET MARTIRIVM S. CHRISTOPHORI; cuius Acta à multis depravata inveniuntur; quod quidem non aliunde originem sumpsisse certum est, quam quod Symbolicas figuras, imperiti, ad veritatem, successu temporis transfulerint. Itaque cuncta illa de S. Christophoro pingi consueta, Symboli potius, quam historiae alicuius, existimandum est, esse expressam imaginem. Passus est anno Christi saluatoris 254. Sede Apostol. vacante, Decij Imperat. 2.

25. Iulii.

Patria
etiae.
Quod per-
tinet ad
statuam
gigantem,
nihil cum
doctissimo
Baronio
affirmare
vel negare
audeo.

Multos
conuertit.

Passus est
sub Decio,

CHRISTOPHORUS Cananæ regione oriundus, insigni martyrio illustris, ut primum è densis ignorantia & peccatorum tenebris in admirabile Christi lesu lumen vocatus fuit, mox eiusdem Christi amore acriter inflammatus in Lyciam profectus est: ut diuitias bonitatis diuinae omnibus prædicaret, plurimisque à miseranda daemonum seruitute ad suauissimam Christi libertatem adduceret. Erat vir elegantis statura, menteque elegantior; vultu, moribusque ad grauitatem ita compositis, ut quocunque gradum inferret, omnium in se oculos conuerteret. Porro ut animas Christi sanguine redemptas è daemonum tyrannide eriperet, diuinum numen omni tempore ac loco intenta supplicatione precabatur, precibusque non sine lachrymis fundebat, ut prosperum iter cum lucro animarum uberrimo largire dignaretur. Virgam gestabat manu, quam cum verba ad populum facturus in terram deflisset, illa repente non sine ingenti miraculo viruit, multorumque animos admiratione defixos ad Christi fidem attraxit. Nec eo solum miraculo, sed aliis pluribus diuinum Christi numen comprobauit, perfidiamque gentilium & simulacrorum vanitatem egregie comit.

Cum vero fama eius virtutibus celeberrima ad Decium peruenisset, is ingenti cum obrem affectus molestia,

XX
Acta, Christophorum
Actumque cum m
indicabat fide, abdu
preclate constant
Christum & nome
Acta quidem Ado
Acte, quæ vero Chri
Christophorum appellari
Acte referēbar, te ip
Acta Decius, scelerum
Actem ilico in catece
Acta Arer, quo potiss
Acta eram è medio tolle
Et primo quidem c
gregio corporis robo
Actem carnis illecebris
Acte, quo facilis us
Acta seculi impellere
Acta arte egregie instr
Actum sanctissimi ma
Acte, darent qu
Acte oblitus thura dijs
Actem venēre impudi
Acte, ut protinus
Acte, nisi ab eo
Acte eandem pietatis ra
Actum cernebant, com
Acte Christoph
Acte Christi numen, ut
Acte, ac Christia
Acte, quibus Christi ma
Acte & Apolline, Ch
Acte, insignissimo Salu
Acte obtinebitis. Illi
Acte xias precantib
Acte reddat, Decius v
Acte, quæ vocabantur
Acte effectissent. Ad

S. CHRISTO
nata inueniuntur
nem sumpſſe co-
guras, imperiti,
conſulerint. Itaque
gi conſueſta, Sym-
us, exiſtimandum
ſus eſt anno Chri-
ſto. vacan-

one oriundus; in
mum eſt denſis igno-
admirabile Chriſti
ſtem Chriſti amo-
ſeſtus eſt: vt diu-
dicaret, pluri-
tate ad ſuauiſſimam
vir elegantis ſatura,
bulque ad grau-
gradum inferret, o-
pro vt animas Chri-
tyrannide exipe-
pore ac loco intentu
ac non ſine lachry-
mucto animarum
am geſtabat manu
arus in terram defi-
nti miraculo viritu-
ne dextros ad Chriſti
culo, ſed aliis pluri-
probanis, perſidiam
nitatem egregie co-
celeberrima ad De-
ob rem affectus mo-
leſtia

ſtia, Chriſtophorum ad ſe vinctum adduci præcepit; nō Dagnō
dductumque cū minis tum blanditijs ab ea, quam quemad-
radicabat fide, abducere conatus eſt. At Chriſtopho- modum
as præclare conſtanterque pro fidei veritate decertans, mendose in
Chriſtum & nomen ſuum conſitebatur, dicens ſe Surio &
atea quidem Adocium, id eſt, reprobum, dictum alijs legi-
iſſe, nunc vero Chriſtiana religione inuiatum, Chri- tur.
ſtophorum appellari: vnde æquum eſſe, vt quod no- Chriſtopho
ne referebat, re ipſa declararet. Prophanus vero ho- rum quare
lo Decius, ſcelerum ſuorum tenebris occæcatus, mar- dictus ſit.
rem ilico in carcerem abripi mandauit, donec apud Mittitur
traſtaret, quo poſitiſſimum ſupplicij genere inuictum in carce-
chetam e medio tolleret. rem.

Et primo quidem conſultiſſimum viſum, vt virum
gregio corporis robore & formæ pulchritudine præ-
tiam carnis illecebris irretiret, animique virtutem in-
tingeret, quo facilis hoc modo enervatum, ad idolo-
træ ſcelus impelleret. Itaque duas ſcæminas meretri-
la arte egregie inſtructas ad carcerem mittit, vt illæ
aſtum ſanctiſſimi martyris animum ad rem neſariam
ſolicitarent, darentque operam, vt Chriſtianæ religio
is oblitus thura dijs offerret. Sed ſimulatque in car-
cerem venere impudicæ ſcæminæ, adeo ſunt diuinitus
xternæ, vt protinus cæleſtis numinis vindictam per-
meſcerent, niſi ab eo facinore deſiſterent, animosque
eandem pietatis rationem, cui Chriſtophorum de-
itum cernebant, componerent. Itaque agnito ſcelere,
applices Chriſtophoro ſiunt, obteſtanturque per
Chriſti numen, vt precibus ſuis cœleſtes iras ab eis
uerat, ac Chriſtianam diſciplinam ſincere edoceat.

In carce-
rem mit-
tuntur ad
eum dua
meretrices.

Conuertun-
tur Mere-
trices.

Quibus Chriſti martyr; Si, inquit, repudiato impuro
oue & Apolline, Chriſti ſacra ſuſcipere vultis, facile à
benigniſſimo Saluatore præteritorum ſcelerum ven-
iam obtinebitis. Illis prompto animo aſſentientibus,
& en xius precantibus, vt propitium ſibi Chriſti nu-
men reddat, Decius vtramque, Nicetam & Aquilinam
(ſic enim vocabantur) accerſiri iubet, ſciendi auidus
quid effeciſſent. Adſunt intrepidæ, ac voce libera im-
pium

in esse, Christi vero
ur. Admiratur ve
ne mora ad fauom
notio expient su
probra in dmo
deinde iniectis in
laerum in terrae
ter contulerant. El
viramque, post va
a, capitis damna

milis Christopho
uicta animi virtute
multitatis poenis
ua ipse constantia
idem alliciebat,
natos, ad regna cae
nus cernens omnia
furore & rabie ac
roter caelum ignita
brium induit iustus
ad corporis eius Ra
porio oleo seruati
us exuri; Horrenda
sti martyr diuinitus
ter superauit, sed &
omine Christi Iesu,
modo admirabili
istum populo pre
ascua traduxit. Que
rater, iussu sanctum
um sagittis configi
Christus suebarus,
o circumfusa multi
minum quadraginta
Postremo Martyr
io us, capitis ab
prius dominum in
centu

nta supplicatione rogasset, ut locus ille, vbi humat um
cisteret corpus eius, ad omni tempestate ignis & gran
inis, famis denique & pestis perpetuis temporibus
omunis permaneret. Cateum inter coruscantia post
ditum eius miracula, rursus carnificum, cuius oculus
resultu sagittae collisus erat, cruore beati martyris
trae mixto, lumen recepit, simulque eadem virtute
entis eius tenebrae fugatae sunt.

*Capite
caditur.*

*Miraculis
gloriosum
sepulchrum
eius.*

MARTYRIUM S. HYACINTHI; EX EO C Baron.

quod habetur apud V. P. Laurentium Suriū. Pas-

sus est anno incarnation. verbi 100. Clementis

*Pape 8. Traiani Impera-
tor. I.*

*Annal.
Tom. 2.*

Vxurius quidam homo improbus & acris in Chri-
stianum nomen odio inflammatus, compre-
centum Hyacinthum Leontio viro consulari tradidit;
quo denomine & conditione, seruusne an ingenuus
ter, interrogatus, respondit: se Hyacinthum dici,
rum vero esse Domini Iesu Christi. Cui Leontius, Examina-
to Imperatorum nostrorum cautum est, ut omnes
ui Dijs sacrificare reculant, diuersis excruciatu suppli-
is, debitorum ijs honorem tribuere cogantur. Respon-
it Hyacinthus; Poenae vestrae diuersae esse possunt,
ternae esse non possunt. Itaque cum non tam diuer-
ego supplicia timeam quam aeterna; nec te audio
bentem, nec tuum principem comminantem. Ho-
e enim ira vestra & exardescit, & euanesceit: & cum
itis vita defuncti, deinceps nihil eritis. Tum Luxu-
us exclamans, dixit ad Leontium, Audis Hyacinthum
am principum iniuria verba iactantem, & adhuc ces-
is eum poenis subdere? Leontius consularis respondit,
ic quoniam in eum ferenda sententia est: Luxurius ait,
it comburatur igni, corpusque flammis exustum
a torrentem praecipitur. Beatus Hyacinthus di-

26. Iulij.

*Examina-
tur a Leon-
tio viro
Consulari.*

*Luxurius
Leontium
incitat, ut
Hyacinthū
plectat.*

xix,

xit, Me quidem igne concremabis, at aqua, quæ me regenerauit, quasi filium suum ex se renatum suscipiet, ipsaque mox martyrem me efficiet, quæ prius fecit Christianum. Te autem Luxuri, hodie comedet coluber, vt cognoscat omnis regio, quod Deus vindex sanguinis serui sui, quem tu iussisti ignibus concremari, & pro tua libidine in aquas iactari.

*Missus in
ignem mar-
tyr nihil
læditur.
Luxurium
lacerat co-
luber.*

Psalm. 68.

*Capite ca-
ditur S.
Hyacin-
thi.*

*Tumulus
eius mira-
culis cla-
ruit.*

Missus ergo in ignem Hyacinthas, illo quidem die, nec ab igne, nec ab aqua quicquam mali passus est, sed confestim & ignis extinctus est, & aqua ad litus incolumen eum eiecit. Luxurius vero grauius ab idu serpentis faucibus, & inflatus iacebat miser. Cum enim equo vectus ad villam prandendi causâ properaret solus, ecce quandam arborem præteruectus, sensit intecollum & caputium colubrem illapsum, qui moribus suis ventre dilacerato iam ipsa vitalia depascebat. Iacens vero ita tumefactus, priusquam sceleratam efflaret animam, vidit suis ipse oculis iuxta aquas deambulantem martyrem Christi, & iueunda voce psallentem.

Transiimus per ignem & aquam, & eduxisti nos in refrigerium.

Nunciatur hæc consulari Leontio, qui missus confestim lictore cum milium manu, capite eum plecti iussit. Comprehenfus igitur à militibus, non longe ab urbe martyrij palmam gladio promeruit. Porro matrona quædam religione & pietate insignis, Iulii nomine, veniens ad urbem Romam, corpus beatæ martyris reuerenter collegit, & in prædio suo quod erat in eodem loco honorifice sepeliuit. Nec eo pie-

tatis studio contenta, cubiculum sibi, sanctissimi martyris sepulchro finitimum construxit, vbi præclara in omnes Christianos memoriam eius recolentes redundant benedictia.

DE SANCTA AN-
netricæ matre, hist-
gregorio Nisseno, Hipp-
aliquæ Scriptoribus
teres quam recent-

uitam eam

Beatissima Anna, V-
nere sacerdotali, tri-
regia, David & Salo-
bre, oru, Saziri filia, i-
ille fertur; cui duæ fu-
m prima nupsit in Be-
trinem; nupsit & secu-
beth. Porro Anna o-
atrimonij vinculo lo-
ro regio stemmate pro-
tatis insignibus à D-
regia pietatis opera,
recebant, non postren-
pietatis in Deum &
partita namque bon-
nam pauperibus
tis, dicauerant, testi-
umque in maritali ch-
nium vigesimum age-
ospere ad votum flue-
tilitatis dolor ageba-
cepta pariter consen-
liz uotam, quæ apu-
at, perpetuo circumf-
de honos quidam à le-
pes esse non poterat
loachi mus igitur cu-
mam adorandi gra-
Dei munus offer-

at aqua, quæ men-
renauim suscipi-
quæ prius fecit
odie comederit co-
uod Deus videret
ignibus concrema-
ari.

as, illo quidem die
am mali passus est
, & aqua ad lita-
vero grauius ab id-
t miter. Cum eni-
causâ properaret so-
tructus, sensit inte-
plum, qui moribus
alia depaſcebat. Ia-
am ſceleratam effu-
uxta aquas deambu-
da voce pſallentem
eduxiſſi nos in te-

ntio, qui miſſo co-
capite eam pie-
litibus, non longè
promeruit. Porro
etate insignis, lili-
nam, corpus bea-
in prædico tuo quo-
peliuit. Nec eo pie-
tibi, ſanctiſſimi ma-
truxit, ubi præcla-
memoriam eius
ant be.

DE SANCTA ANNA, VIRGINIS DEI
netricis matre, historia perbreuis; Ex Epiphanio,
Gregorio Niſſeno, Hippolyto martyre, & Damasceno,
aliisque Scriptoribus Ecclesia: qui omnes tam ve-
teres quam recentiores orthodoxi Patres, Vni-
uiram eam fuiſſe profeſſi ſunt.

Patiffima Anna, Virginis Dei genitricis mater, ge-
nere ſacerdotali, tribu Aatonica, radice prophetica
regia, Dauid & Salomonis, & eorum qui deinceps
ere, orta, Saziri filia, in Bethleem, Iudeæ oppido nata
ſſe fertur; cui duæ fuere ſorores, Maria & Sobe; qua-
m prima nupſit in Bethleem, & peperit Salomen ob-
tricem; nupſit & ſecunda in Bethleem, & genuit Eli-
beth. Porro Anna omnium poſtrema ſacraſſimo
matrimonij vinculo Ioachim in Galilæa ſociata fuit;
ro regio ſtemmate prognato, & multis eximie ſan-
tatis inſignibus à Deo decorato. Inter alia autem
regia pietatis opera, quæ pientiffimi coniuges ſeculo
ercebant, non poſtremum fuit præclarum admodum
pietatis in Deum & charitatis in pauperes ſtadium.
partita namque bonorum ſuorum ratione conſti-
ta, vnam pauperibus, alteram templo eiusque mini-
is, dicauerant, tertia ſe ſuamque familiam alebant.
amque in maritali charitate, pace, gaudio, & iuſtitia,
tium vigefimum ægerent, rebusque omnibus ſatis
oſpere ad vorum fluentibus vterentur, vnus tantum
utilitatis dolor agebat plurimum, quod nulla præle-
cepta pariter conſeſcerent, & turpem illam inſima-
iæ notam, quæ apud Iudeos ſterilitatis haud inſima-
at, perpetuo circumferre cogerentur. Matribus nam-
ic honos quidam à lege habebatur: cuius ſteriles par-
ticipes eſſe non poterant.

Ioachim igitur cum in ſeſto cencaniorum Hiero-
lymam adorandi gratiâ veniſſet, velletque ſupplex ad
tare Dei munus offerre, repulſus eſt ab Iſacare ſacer-
dote

C. Baron.
in Appar-
tu ad An-
nal. Eccle-
ſi. ſtices
Tom. i.

26. Iulij.
Genui eius

Dua ſoro-
res S. An-
na.

Nubet Io-
achim S.
Anna.

Tripartitè
bonorum
eorum di-
uiſa.

*Angelus
Domini
Ioachimo
apparet.*

*Epiphani-
hæresi 9.
aduersus
Collyridia-
nos qui Ma-
riam hu-
mana pro-
prie natura
expertem,
ac diuina
tantum
participem
fuisse di-
cebant.
C. Baron.
Tom. 2.
Annal. &
in notat.
mar. Rom.*

27. Iulij.

dote, cum ignominia, quasi indignus esset ob longam sterilitatem, qui more patrum & fecundorum hominum ad eum locum accederet. Quæ repulsa moerens, immus Ioachim, nec ferens præ pudore suorum ciuium conspectum, ad caulas secessit, & cum pastoribus commorans, assiduus à Deo precibus contendebat, ut eam à se ignominiam depelleret. Et ecce demum Angelus Ioachim se ostendit, & bono ipsum animo esse iubens, preces eius à Deo auditas esse renunciavit, filiamque procreandam, quæ Saræ & Rachaelis prolem in ysterij magnitudine superaret. Tali ergo spe erectus Iachusque Ioachim domum repetens, uxori obuiam, quæ, cum ei quoque apparui sset Angelus, eademque nuncia sset, plena spe & gaudio ad marito congratulandum properabat. Salutant igitur se mutuo cum maxima lætitia, & visa Deique promissa conferentes domum reuertuntur. Concepit Anna diuino munere, non tamen humanam præter naturam, sed ex complexu viri; sextoque idus Septembris Mariam peperit, cuius ortu felicissimo sterilitatis macula deleta, parentesque longissimi desiderij, compotes effecti.

Itaque gratia, (nam & id sonat Annæ vocabulum,) Dominam parit; id enim Mariæ nomine significatur. Et hæc quidem pauca admodum, de augustissima illa matrona omni laude maiore, libamus; quæ 7. Kalend. Augusti, ex hac vita mortali, ad beatum immortalitatis statum commigravit: cuius corpus in Bethleem in patria sepultura conditum fuit.

HISTORIA SEPTEM GERMANORVM,
quos Dormientes vocant; Maximiani, Malchi, Martiniani, Dionysij, Iohannis, Serapionis & Constantini;
Ex ea quæ est apud Simeon. Metaphrasten. Passi
sunt anno Christi 254. Sede vacante, Decij Imper. 2.

Quo tempore Decius Romanorum Imperator Ephesus, in sana idolorum cultura ebrius, & et maxum ni-

XXVI
re loca omnia rep-
ramen propositum
supplicia, quæ iis
tior. Vix enim erat
martyrum mem-
m incuere, tristen-
t. Io mœnibus ca-
ate's membrorum
mibus luctum gem-
m ubique minæ tere-
ne hiscere quidem si-
midine vici, abiur-
te, ad idola confuge-
pplicia euadenti,
histi gratia confirm-
x, autio quorundam
tyranni minas nihil
timea sese caputque
tum illorum animas
e cetero in lyro inu-
e sempiterno human-
liquidis lachrymis, lei-
citabant numen; vi-
tam exipere; bonis-
m redderet. Inter-
ratum vrbis septem fi-
um Ecclia conuene-
nibusque inenarrabi-
te conabantur. He-
m nequaquam dū-
sum Imperatore re-
tus, confest m m-
t, ceterisque nobi-
orati erant, spoliari, p-
ci: vt interim matur-
cij genere in eos ani-
ter.
Interca Christi mil-
doro

pre loca omnia replebat, tale tantumque Christianis
ramen propositum fuit, ut cælum ipsum terraque
supplicia, quæ iis inferebantur, obstupefcere vide-
ntur. Vix enim erat angulus, qui non aliquo sancto-
rum martyrum membro furca suspensio aliis horro-
rum incurreret, tristemque mortem timidus denuncia-
ret. In incensibus capita palis affixa visebantur; in
lateis membrorum reliquæ canibus proiectæ, piis
omnibus luctum gemusque afferebant. Atque inte-
ru ubique minæ terroris plenæ iactabantur, profusus
ne hiscere quidem fideles auderent, imo multi turpi
timidine victi, abiurata per summum scelus Christi
fide, ad idola confugerunt: & nefandis sacrificiis, ut
supplicia euaderent, se contaminarent. At vero qui
Christi gratia confirmati fidem ex animo sequeban-
tur, audito quorundam lapsu, adeo graviter indolebant
tyranni minas nihil veriti libenter in quodvis dis-
crimine sese caputque suum inferrent, quo vel mise-
ram illorum animas à diaboli faucibus eriperent,
vel certe insulso inuictæ virtutis robore triumphum
et sempiterno humani generis hoste agerent. Alij
solidis lachrymis, ieiunijs, precibusque diuinum so-
licitabant numen, ut è tot tantisque malis Ecclesiam
tam eriperet, bonisque omnibus florentem & paca-
m redderet. Inter quos illustrium virorum & opti-
matum vrbis septem filij, clandestinis in Christiano-
rum Ecclesia conventiculis preces instituebant, ge-
nitibusque inenarrabilibus iram diuini numinis auer-
tere conabantur. Hoc tam præclarum pietatis opus
nim nequaquam diu obscurum esse posset, tum ad-
sum Imperatorem delatum est; qui furore per-
tus, confestim militari cingulo eos priuari iussit,
& cæterisque nobilium ornamentis, quibus de-
corati erant, spoliari, proculque à suo conspectu remo-
ver: ut interim maturo consilio, quo potissimum sup-
plicij genere in eos animaduerneret, cum suis delibe-
ret.

Interea Christi milites toto illo tempore à tyrann-

*Persecutio
Decij in
Christia-
nos a re-
fusa.*

*Multi defi-
cunt à fide*

*Aliorum
præclara
virtus &
constantia.*

*Militares
Xena anse-
runtur
martyri-
bm.*

MANORVM
iani, Malchi, Mar-
onis & Constantini;
Euphraseni. Passi
de vacan-

2.
Imperator Ephe-
sius, & et marum al-

*Vide ut se
communi-
ant ad-
uersus per-
secutionem*

*Abdunt se
in spelun-
cam mar-
tyres.
Malchus,
nati mi-
nor, eorum
Oecono-
mus.*

*Obdor-
munt in
Spelunca.*

*Martyrum
parentes
capiuntur
& cogun-
tur prodere
filios.*

*Imperator
iubet ob-
struere
Spelunca.*

ni futuro vacuo, sedulo praeclaris iustitiæ operibus in-
cumbere, pauperibus multam pecuniam distribuere,
precibus, mutuisque cohortationibus ad certamen pro
Christi gloria viriliter subeundum sese communicare, ac
tandem consilio habito ex urbe ad speluncam quan-
dam secedere, ut ibidem ab hominum congressu remo-
ti, libetius rerum diuinarum commentationi incum-
bere possent. Itaque assumptis rebus quibusdam, & pe-
cuniis vitæ degendæ necessariis, ad speluncam montis
Ochlon secesserunt; ubi dies non paucos diuino culemi
affiduiam magna cum tranquillitate nauarunt operam;
Malcho interim natu minimo, sed obeandis ministere
riis aptissimo, Oeconomiae officio commisso, qui caute
mutato habitu in urbem commebat; & non modo
cibos vitæ sustentandæ necessarios emebat; sed & cun-
cta Imperatoris consilia mira calliditate explorabat.
Die vero quodam cum noua in Christianos edicta
atrocia valde percepisset, festinusque ad speluncam re-
uersus, focis eadem exposuisset, hortatus est omnes ut
cibos sumerent, quo viriliter in certamen cum tyranno
descenderent. At vero illi, auditis Decij minis, cum in-
ter se moerore grauati consilia agitent, somno iusto-
rum correpti, suas Deo animas tradiderunt.

Postridie mane Imperator inter optimates iussit ire-
rum septem istos adolecentes requiri. Quibus non in-
uentis, ira & furore percitus, parentes eorum accersiri,
& fugitiuorum poenam sustinere iussit. At illi, nefanda
idolorum superstitione polluti, multis lachrymis iniu-
ctam mortis sententiam deprecari, perque propitia
deorum numina obtestari, iniquum esse, ut ipsi rebel-
lium filiorum, qui ingenti auri & argenti pondere per
fraudem ablato, ad speluncam confugissent, supplicium
subirent. Imperator audiens eos in spelunca delitescere,
diuino magis numine quam vindictæ cupiditate im-
pulsus, tali eos sententia damnavit, ut obstruatis inge-
nibus saxis speluncæ aditu, tristissimo illo mortis gene-
re plecterentur. Existimabat enim eos miseram hanc
& caducam adhuc degere vitam, qui diuinam iam glo-

riam cum beatis
ant.
interea Theodorus
illis fuerant, & Ch
at, amore mariyu
gebant, incitati, a
rarum monumentis
tis & inter lapides
reclata corum facta
ate: & prolata in aper
im perpetuis tempor
nem intervallo, cum
ulam interisset, &
more successissent, ta
re & religione ante om
la tractare cepit; cui
ndæ hæreses, etiam, v
orum resurrectionem
sque vires sumerent,
s in Christi Ecclesiam
fissiles diuersis inter
elementissimus De
vniuersa pariter & si
causas nostrorum om
norum, quo maxime
inueni inuecta peti
endam Adolom exc
is dominus erat, ubi
onile quoddam suis
uerferui, vna cum hi
ides pro edificio ex
at. Tunc Domini ni
a viris, qui in spel
ta & vox illaque Laz
adem & sanctis marty
pauerunt igitur, &
quibus celebrantur,
substantum prouocaba
glo-

ustitia operibus in
uniam distribuere
nt.

Interca Theodorus & Barbus, qui Imperatori à cu-
culis fuerant, & Christi anis sacris imbuti delitescere
nt, amore martyrum istorum, quos singulariter
gebant, incitati, arcis in loculis eorum li-
marum monumentis consignarunt, sigilloque mu-
is & inter lapides caute repositis relinquerunt, ut
reclara eorum facta posteris alquando innotescere-
nt: & prolata in apertum corpora, honore sancto-
rum perpetuis temporibus decorarentur. Temporis
obvencus in interuallo, cum defuncto Decio tota illa a-
salatim interijisset, & varij Imperatores suo quisque
at; & non modico tempore successissent, tandem Theodosius junior, pie-
tembat, sed & cum re & religione ante omnes illustris, Imperij gubernan-
ditate explorata tractare cepit; cuius sub Imperio, cum variz ne-
Christianos edidit hæreses, etiam, ut nonnulli asserunt, quæ mor-
ne ad speluncam re-
ortatus est omnes illique vires sument, pestiferosque multorum erro-
amen cum yvanorum in Christi Ecclesiam inuaderent, prorsus ut ipsi
ceij minis, cum in a-
arent, somno iustorum, clementissimus Deus, qui ab ipsis mundi primor-
diderunt.
optimates iussit re-
ili. Quibus non in tempore, quo maxime fides per Christi doctrinam in-
tes eorum accessum induci inuenta periclitari videbatur, hominem
ssit. At illi, nefandam Adolum excitavit, qui montis & speluncæ
altis lachrymis iniunctus dominus erat, ubi sancti martyres quiescebant,
i, & perque propitius quoddam suis pecudibus construeret. Eius
m esse, ut ipsi rebelles pro adficio ex eius speluncæ ostio revolute
argent pondere pel-
argessent, supplicetur. Tunc Domini nostri Iesu Christi iussa sanctis
spelunca delitescere
scæ cupiditate im-
vi obstruendo inge-
no illo mortis gene-
ne eos miseram han-
qui divinam fami-
glo-

*Theodorus
& Barbus
martyrū
illorum o-
scripserunt
in tabulis
plumbeis.*

*Clavus is
Theodo-
sij junior,
Anno Chri-
sti 448 &
reliq luxia
C. Baron.
Annal.
Tom. 6.*

*Adolius
aperit Spa-
luncam.*

*Ioan. 11.
Revini-
sunt dor-
mientes.*

bat vestigium, ex quo se mortuos fuisse iudicare possent, neque aliter corpora se habebant, quam si pridie vesperi somnam cœpissent, postidieque mane ex-
 periret fuisse. Itaque prima cura de iecolorum cul-
 tura animas eorum sollicitabat, atque de Decio Im-
 peratore sermonem instituere compellebat. Nec mo-
 ra; Ad Malchum procuratorem conueiunt oculos,
 quaruntque ab eo, quænam pridie vesperi de ipsi
 in ciuitate audiisset. Respondet ille ea ipsa, qua
 heri vesperi se reuulisse dicebat; nimirum cum reli-
 quis ciuibus eos ab Imperatore Decio vel ad deo-
 rum sacrificia, vel ad varia cruciatuum genera re-
 quiri.

*Credebant
 se una tan-
 tum nocte
 dormisse.*

*Maximian-
 ni ad reli-
 quos oratio*

*Emittitur
 Malchus,
 ad emen-
 dos panes.*

Tunc Maximianus, Christi amore inflammatus
 Agite, inquit, fratres parati sumus pro Christi nomini
 certamen subire, & virili constant que an mo ryan
 furorem sustinere. Tu vero Malche ciuitatem ingre-
 dere, & cibos nobis futuro certamini necessarios coe-
 me: nam quos hesternò die ad nos attulisti panes, a
 vnum omnes consumpti sunt. Tunc Malchus missi
 in loculos nummis, prima luce foras prodijt; cum
 que positos ante speluncam cerneret lapides, dubi-
 animi trepidare cœpit, an pedem in urbem festi-
 vellet, nihil enim de lapidibus illis iam ante cogno-
 uerat.

Cum vero in urbem ingenti formidine pressus in-
 grederetur, vidit venerandæ Crucis imaginem ante v-
 bis portas erectam. Vnderet nouitate percussus, s-
 cum hoc modo agere cœpit. Et quid est hoc? Heri v-
 speris Crucis huius signum in latibus seruabatur,
 nunc aperte in ipsius vrbis foribus erectum videmus
 Verene hæc video, an spectri alicuius illusionem decipio
 Cum hæc diceret, animoque magis confirmato in v-
 bem gradum inferret, audiuit multos per Iesu Chri-
 stum nomen iurare. Qua re magis percussus, ambige-
 cœpit, an Ephesius esset, quandoquidem vrbis ædific-
 plane mutata cerneret. Sed constanter omnes, qui
 interrogabat, affirmabant urbem illam Ephesum a
 pell-

*Vide anti-
 quiss. S.
 Crucis
 usum.
 Putat se ali-
 cum sp-
 Eri illeso.
 ne deceptu
 Malchus.*

lati; quibuscumque
 oblitus tota mente
 animi, statuit vrbem
 conferre; verum cu-
 clauca omnibus rebu-
 emere voluit, vt aff-
 tem consolatione sul-
 Sed cum antiqua m-
 eret, vt precum perso-
 zillius monere desin-
 dicit. Rupefactus, ter-
 et manus multorum n-
 ermare numma; ille
 Malchum inuentione th-
 que ex eo nummum
 ro interim & amore &
 har eos inter se consili-
 timoque suppl' eo mi-
 paulatim ad eum conf-
 tam nunquam illis vili-
 tur, Malchus vrbem
 peri cœpelleret circumf-
 notum inueniret;
 elum generatus
 erat, quem generis
 ret. Interea cum fama
 hie cente per totam v-
 bus Episcopi aures pe-
 quid dubium prouiden-
 tiam variis de rebu-
 hie centem cum inu-
 gelaberi.
 Cum igitur Malchu-
 duntur, putabat se o-
 rati. vt suo supplicio
 que ille circumsp-
 am, naliqum cons-
 tem inueniret, cuius a-

fuisse iudicare poterant, quam si perfidieque manente de teolotum et que de Decio la pellebat. Nec monebantur oculi die respiciendi, quod ille ea ipsa, quod nimirum cum re Decio vel ad de ciarum genera

more inflammatus pro Christi nomine, utque anno tyrannice civitatem agnoscere necessarios conatuli panes, et tunc Malchus milites foras prodixit, cum inter lapides, dubitatem in urbem fecerit illis iam ante cognoscere formidine pressus, et imaginem antequam periret, periret, uti est hoc? Heri vultu servabatur, et erectum videmus, ut illos decipere agis confirmato inuitos per lesu Christi percellus, ambigunt quidem urbis aditantes omnes, quod illam Ephesum

illari; quibus tamen fidem non adhibebat, sed locum oblitus tota mente se aberrare credebat. Itaque animas animi, statuit urbe egredi, & rem omnem cum totis conferre; verum cum reputaret animo, re istos in melius omnibus rebus destitutos fame laborare, pauperes emere voluit, ut afflictis & metore depressis aliquam rem consolatione subveniret.

Sed cum antiquæ monetæ nummos ex loculis prodiret, ut precium persolveret, pistor admiratione magis illius monetæ defixus, eam alteri exhibuit, qui similiter stupefactus, tertio spectandam præbuit; neque manus multorum non sine admiratione, tacitoque murmure nummus ille vagatus est; plane ut cum & Malchum inventionem thesauri alicuius locupletatum, etque ex eo nummum protulisse opinarentur. Ille vero interim & timore & admiratione percussus, putabat eos inter se consilio agitare, ut Decio traderetur, timoque supplicio miser periret. Cum vero multatulatim ad eum confluerent, & novam hominis formam nunquam illis visam intentis oculis contemplarentur, Malchus visus per cionem omnem inuenti thesauri depelleret circumspicere cepit, ut aliquem e turba notum inveniret; sed licet clato & illustri apud thesum genere natus esset, neminem tamen invenire poterat, quem generis & probitatis suæ testem adduceret. Interea cum fama, celebris rumore, de peregrino solecente per totam urbem increbresceret, tum ad has Episcopi aures pervenit; qui tunc forte, divina ad dubium providentia, cum urbis Proconsule sermonem variis de rebus conferebat. Ille itaque iussu solecentem cum inuento thesauro custodiri, & bene haberi.

Cum igitur Malchus ad quendam Ecclesiæ locum acceretur, putabat se omnino ad ipsum Imp. Decianum alii, ut suo supplicio tyranni finem faceret. Itaque huc ille circumspiciens omnem adhibebat opem, ut aliquem consanguineorum vel notorum saltem inveniret, cuius auctoritate inuenti thesauri causam

Moneta antiqua prodit.

Malchus trahitur ad Episcopum & Proconsulem.

*Dure acci-
piunt à Pro-
console.*

miniam extingueret. Sed nihil hæc Malchi diligen-
tia & circumspectus valebant aliud, quam quod tur-
ba cum infanum, alij infaniam callide simulantem
ut periculum euaderet, assererent. Iam vero procon-
sul & antistes, sumpta in manus moneta, vigere cape-
runt, ut thesaurum proderet. Quibus adolescens, si-
neque thesaurum inuenisse, neque omnino scire re-
spondit: sed pecuniam illam è parentis sui arcu adeo
promptam esse. Tum Proconsul, ut parentum suo-
rum nomina promeret, edixit. Proripuit ille & pater-
tum, & fratrum, & consanguineorum gentis, famulum
que per ordinem exposuit; sed erat plane nimis, qui
se rem nosceret, vel inquam rem illius mentio-
nem fieri audierat. Tum proconsul, cum adolecen-
tem perplexo cerneret animum, ingentemque admiratio-
nem edixit, nullum pro astruenda veritate testimonium
habere, atrocibus verbis inceptum in vincula conjecit
& flagellis verberari iussit, donec sine furo conficeretur
vinam thesaurum illum reliquisset.

His auditis, Malchus facie confestim in terram
prostrata supplicium deprecari, & intrepide de impe-
rio Decij, cuiusque habitationis loco percunctari. Dicit
inquit, mihi, Decius Imp. qui hac in vrbe heri erat
viniue an non? Cui antistes, Non est, fili, hac in regio-
ne qui Decius Imperat. appelletur. Tunc Malchus
Venite quæso, inquit, mecum ad speluncam montis
Ochlon, & re ipsa ex sociis ibidem relictis intelligite
me vera dicere, neque mendaciorum furo vobis im-
ponere velle. Certus namque sum, Decum Imperatorem
urbem Ephesum (quæ an hæc eadem sit plane ignoto
heri vespere ingressum esse, & me sociosque propter
Christi confessionem ad necem quæsum esse, ut nostrum
supplicio reliquorum Christianorum animas à religio-
ne deterreret, atque ad nefanda deorum sacrificia per-
traheret. Hæc Malchus cum diceret, antistes eam in
cogitationem veniens, Deum magnum aliquid po-
tius inuenire revelare velle, Eamus, inquit, & videamus
Statimque Episcopus & Proconsul cum optimatibus

Ma

aleho ductore, ad
gressu arculum quan-
tari sic manu repen-
teside & opimatibus
petæ sunt, in scrip-
torem Eparchi filium
venies, à Decio tyra-
nizatum speluncæ
in certamen in earum
spem. Quo lecto, ad-
mir, qui tanto mirac-
luerat, summis vocib-
ingressi vero in spelu-
te fulgentes inuenier-
ntes, demisse perierat
passi fuissent, docete
statim dans ad Imper-
spectaculum eum in-
gaolceretque, corpor-
e, sed & clarissimo tu-
esse. Eare gaudius
Ephesum honorific-
os, profuso præmii-
tauit, amplexatus es-
tians dignis laudibu-
Porro sancti post pau-
rectonis gloriam ad
anda pietate Deo
atori tradiderunt.
aure sarcis hono-
sanctorum, stoc-
hibito, eod-
d

Malcho dūctore, ad speluncam abierunt; in ipsoque
 ingressu arculam quandam arcem duos inter lapi-
 di artifice manu repositam inuenerunt, qua coram
 Deside & opimatibus aperta, duæ plumbeæ tabulæ
 insertæ sunt; in scriptis autem exaratum erat, Maxi-
 manum Eparchisilium, Malchum & reliquos ado-
 lescentes, à Decio tyranno fugisse, ipsiusque tyranni
 in aditum speluncæ obstructum fuisse. Erat & eo-
 rum certamen in earundem tabellarum latitudine con-
 scriptum. Quo lecto, admiratione affecti sunt, & Deum
 mirum, qui tanto miraculo adolescentes illos prosecu-
 tuerat, summis vocibus collaudarunt.

Ingressi vero in speluncam, sanctos divina quadam
 specie fulgentes inuenerunt; quorum ad pedes se abij-
 cientes, demisse petierant, ut quæ quantaque sub De-
 ci passifuerant, docerent. Episcopus vero & Procon-
 sulatim datis ad Imperatorem literis, ad tanti mira-
 culi spectaculum eum inuitarunt: ut coram aspiceret,
 cognosceretque, corporum resurrectionem non solum

sed & clarissimo suis temporibus miraculo testa-
 tum esse. Ea re gaudius Imperator ex urbe Constantino-
 poli Ephesum honorifico comitatu aduolauit: & san-
 ctis, profuso prænimio gaudio lachrymarum imbres,
 effudit, filii, hac in regem salutauit, amplexatus est, & Dei gloriam toto animo
 celebrans dignis laudibus concelebrauit.

Porro sancti post pauca verba, quibus futuram re-
 sectionis gloriam adstruebant, postque preces ad-
 anda pietate Deo oblatas, suas iterum animas
 Creatori tradiderunt. Quorum corpora Imperator
 tem aureis arcibus honorifice componi, & ex decre-
 to sanctorum, nocte secundum quietem sibi ex-
 hibito, eodem in monte recon-
 di iussit.

*Arcula
 area conti-
 nens mar-
 tyrum 7.
 dormien-
 tium.*

*Theodo-
 sius uenit
 Ephesum
 ad 7. dor-
 mientes.
 Rursus ob-
 dormiunt
 in Domino.*

*Sepultura
 eorum ubi.*

*C Baron.**Tom. 3.**Annal &
in notat.**Mar. Rom.**Abas Pan-**telecemo-**nis.**27. Iulij**Parentes**& Patria**S. Panta-**leonis.**Mater eius**Christia-**na.**Adhibetur**studio me-**dicina.**Maximia-**nus Imp. eū**assumit in**regia.**Hermolaus**et Christi**prædicat.*

VITA ET MARTYRIUM S. ET INSI-

gnis Martyris Pantaleonis medici & sociorum; Ex-

ea que est apud Simeon. Metaphrasten. Passi-

sunt circa Annum Domini

311.

Cum tetra idolorum caligo sub Galerio Maxi-
miano Imperatore, Christianam religionem in-
uolueret, inter alios, qui N. comedie religionis pie-
tatisque splendorem egregie tuebatur, adm. rabili-
inprimis & magnus fuit Pantaleon. Is filius Eustorgij
in ea ciuitate oriundus, parentes habebat cum opibus
tūm imp. etate claros, unica excepta matre Eubula,
que Christianis imbuta factis, religioni impense stu-
debat: ac mariti execrata superstitionem, filium Pan-
taleonem sanctissimis disciplinis diligenter instruebat.
Sed immatura, pro dolor, sublata morte, tenerum im-
pio parenti educandum reliquit; qui iuuenem, post-
quam humaniores literas Græcæque disciplinas mira
ingenij facilitate superasset, Euphrosyno medico ea-
rite imbuentem tradidit; apud quem breui non mo-
do exactam medicandi scientiam, sed tantam etiam
apud omnes atque apud Imp. Maximianum eruditio-
nis existimationem consecutus fuit, ut Imp. egregius il-
lius motibus & flore virtutis delectatus, eum in regiam
assumere; primosque ei, inter suos, honores decerneret
statuerit.

Eodem illo tempore Hermolaus Christianæ fidei
cultor eximius, cum quadam in domo delitesceret,
& Pantaleonem ad regiam istac frequenter commean-
tem cerneret, capius spectata morum probitate & præ-
claro specimine adolescentis, clam eum accersijt, &
inter verba vitro citroque iactata, iuculenter multa
de Christianæ religionis præstantia differuit; atque
agimam eius occulis virtutum facibus tam vehe-
menter accendit, ut protinus memor pristinae edu-
catis

tionis, qua pia ge-
Christianam præcipue
animos fidei ample
tempus diuinarum re-
merit. Cumque sum-
tes nosseque de Ch-
ute cogitaret, ijsque
sedit aliquando, cum
nem iter haberet, vi-
rinctum, ipsamque
traquem cerneret. Ti-
Hermolai doctrina
tam hunc ad vitam re-
barteracione delectam.
men pro salute pueri i-
sanctam vitæ restituit;
emir.

Quo facto & fidei
tano de ibitur gaudi-
quon concito gradu ac-
exponeret, & coeleste
reclauit Hermolaus
aquis septem continu-
liques recessit, tanto
Christi amore ebrius
mnes eiusdem gratia
tesipes. Cumque id
motus zelo, ad motu-
taret, rursus prædent
honos debebatur, ali-
prouocaret, debitum
batuit igitur lenita-
Christo crederet, atque
temoniorum cui tu-
ducere.

Itac cum animo
profusis lachry-
cipis fortibus cecidit

S. ET INSE

& sociorum; Et

phrasen. Passi

Domini

sub Galeio Mar

nam religionem in

media religionis pie

atur, admodum rabi

Is filius Eustorgi

abebat cum opib

pra matre Exbul

ligioni impense

ionem, filium Pa

iligenter instruebat

morte, teneram im

qui iuvenem, poss

que discipulas m

throsyno medico

quem breui non mo

a, sed tantam etia

rimianum eruditio

i, ut impregris

tatus, cum in regia

e, honores decerne

aus Christianae fide

in domo delictore

requenter commea

um probitate & pi

um eum accessit,

a, laeulenter m

tia differuit; atq

facibus tam ve

memor pristinae ed

gati

tionis, qua pia genitrix cum ad omnem virtutem & christianam praecipue disciplinam informauerat, toto animo fidem amplexatus sit: & reliquum deinde tempus diuinarum rerum commentationi sedulo triauerit. Cumque summa quadam animi voluptate res noscesque de Christi in humanum genus bonitate cogitaret, iisque fiteatis mentem inebriaret, accidit aliquando, cum ab ædibus præceptoris sui domum iter haberet, ut puerum venenato viperæ morsu extinctum, ipsamque viperam non procul inde se voltantem cerneret. Tunc Pantaleon; Profecto, inquit, Hermolai doctrina vera est, necesse est, ut verbo puerum hunc ad vitam reuocem, & pestiferam bestiam æternecione deleam. His dictis, diuinum Christi nomen pro salute pueri implorauit, dictoque citius delectum vitæ restituit, & viperam eadem virtute interemit.

*Excitat
mortuum.*

Quo facto & fides stabilita fuit, & animus eius tanto delibutus gaudio, ut continere se non posset, quin concito gradu ad præceptorem rediret, factumque exponeret, & coelestia sacramenta suppliciter exereret. Nec recusauit Hermolaus; quinimo salutaribus expiatumque septem continuos dies coelestibus montis epulisque refecit, tanto fructu ac animi illius gaudio, ut Christi amore ebrius, pauperum inprimis ac reliquos omnes eiusdem gratiæ vehementer cuperet facere participes. Cumque idola conterere velleret, & sæpe pio motus zelo, ad motis manibus simulacra deijcere pararet, rursus prudenter se continuit, ne parentem, cui honos debebatur, aliqua interposita offensione ad iram prouocaret, debitumque honorem præcipere videretur. Statuit igitur lenitate ac mansuetudine efficere, ut Christo crederet, atque ita simul cum honore, ab impio demoniorum cultu ad pientissima Christi sacra cum traducere.

*Quantum
eius pro se
de Zelus.*

Hæc cum animo volueret Pantaleon, & diuinum nomen profusis lachrymis in auxilium vocaret, ecce adest præforibus cæcus, qui Pantaleonis in arte medica

S 4 iudu.

*Offertur ei
cæcus.*

industriam requiebat. Quo audito, vir sanctus accurrens, præsentem patre, cæcum quid velit interrogat. Cui cæcus, Hæc, inquit, miserranda mea cæcitas, omnium in hac urbe medicorum industriam hæcenus eludit, neque ullum potui, exhaustis iam pene facultatibus, inuenire remedium. Tu vero, qui artis medicæ præstantia plurimum valere diceris, quæso te manum huic meæ adhibe calamitati, & quidquid facultati reliquum est, prompro atq; alacri animo tibi exoleam. Cui Pantaleon, Donum, inquit, lucis conferet tibi per nos pater luminum. Tu vero, quæ mihi es pollicitus, vade & da pauperibus. Hæc cum audisset pater, qui filium inani quadam ostentatione ea verba proferre existimabat, cum à cepto abducere conatus est. Quid, enim, dicebat, fili mi, tu plus poteris quam cæteri medici, quibus & ætate & prudentia longe es inferior? Cui, rursus Pantaleon, Nemo, inquit, o pater, hunc medicandi tenet modum, quem ego à magistro meo edoctus sum. Pater cum existimaret illum Euphrosinum dicere, Et is, inquit, o fili, suam in hoc cæco operam nequicquam posuit. Tum Pantaleon, expecta pater, & res ipsa indicabit. Hæc cum dixisset, invocato Christi Iesu nomine, manibus suæ contactu cæcæ genem ab oculis cæci pepulit, patrisque tenebras lucis veritatis ac fidei splendore illustravit.

*Cæco restituit lumen
& pater eius credit in Christum.*

Haud ita magnum temporis intercessit intervallum quo Eustorgus multis pietatis claris operibus è vita excessit, filioque amplissimas facultates reliquit. Quocirca Pantaleon opportunum amplificandæ religionis tempus nactus, primo quidem seruos omnes libertate donavit, opesq; hæreditarias pauperibus distribuit, prorsus ut non modo corporis, animi, sed & egestatis medicus esset. Hoc cum apud medicos alios magnam cum in invidiam vocaret, tum ut nomen eius omnium sermone celeberrimum obliuione contererent, apud Imperatorem Maximianum eum detulerunt, quod in deorum iniuriam, medicandi virtutem & æcæ lapij curationes Christo ascriberet, eiusque præcipue cultores, neglectis spectatq; interim deorum amicis, curaret.

Facultates suas largitur pauperibus Pantaleon. Medici ex invidia deferunt eum apud Imp.

XXI
Hoc ut testatur
Pantaleonem vel ex hoc
fido restitutum ad
ratore, cuius detun
quatus fuisset, interre
ruit, vno Christi non
hæc mihi restituit. T
ap, cui nam pot sim
ficum acceptum refe
ndijs, quorum num
erat, ait, Hoc vel cæc
quos vides, diu mu
tate, hoc mihi præst
egregie antedecit, exi
qua erat, placet corru
posita mora, inuocat
tibi donabit.
Ad hæc Maximianu
t, præcipui furore incl
trivum intrepide con
flic, cuius corpus Pan
tum, paternum in mo
deade Imp. accessito
nes partes versabat, r
manum deorum cu
his nomina magnific
et. Præsentem igitur v
rationem induit, Q
deon, aspexim oculi
mo. Primo enim
iuiuenem adhuc
mo, cum maximan
tiaz cognitione im
tadi. Honoribus dei
que nullum sui orna
tem. (Hæc duo p
ne quadam proferebat
s, tamonem pater

rer. Hoc vt testatum facerent, efficerentque vt Imp.
Pantaleonem vel exilio muldaret, cæcum à viro san-
cto restitutum adduxerunt, cumque præsentem Im-
peratore, cuius demum virtute lumen oculorum con-
quiritus fuisset, interrogârunt. Ille autem, Profecto,
quit, vno Christi nomine fidenter inuocato, lucem
hæc mihi restituit. Tibi autem, quid videtur, inquit
ap. cui nam pot. simum hoc oculorum tuorum be-
neficium acceptum referendum existimas, Christonè,
dijis, quorum numina colimus? Qui vero curatus
erat, ait, Hoc vel cæco, vt dicitur, euadens est. Nam
quos vides, diu multumque implorata Æsculapij
curate, hoc mihi præstiterunt; quod facultates meas
regie attonderint, exigua vero lucem, quæ mihi re-
ua erat, placere corruerint. At Pantaleon nulla in-
posita mora, inuocato Christo, charam ilico lucem
mihi donauit.

Ad hæc Maximianus cum non haberet quod dic-
ere, præcipiti furore incitatus, cæcum diuinam Christi
virtutem intrepidè consistentem capitis supplicio plecti
iussit, cuius corpus Pantaleon, magna vi auri redem-
ptum, paternum in monumentum honorificè intulit.
Einde Imp. accessit ad se Pantaleonem, animam in o-
mnes partes versabat, vt tam præclarum pietatis accu-
santium deorum cultum reuocaret: suaque impie-
tis numina magnifico sacrificio à contemptu vindi-
ceret. Præsentem igitur viro sancto, huiusmodi ad illum
orationem instituit; Quam benignis te semper, ô Pan-
teon, aspexerim oculis, equidem te latere haud exi-
mo. Primo enim te meam in familiam honorificè
cuius iuuenem adhuc Euphroyno magistro præstan-
tissimo, cum maximarum artium disciplinis, tum me-
cinæ cognitione imprimis diligenter instruendum
adidi. Honoribus deinde ac dignitatibus auxilium de-
que nullum tui ornandi locum prætermisi. Tu au-
tem. (Hæc duo postrema verba cum indignatio-
ne quadam proferebat; Sed mox ad blanditias reuer-
sus, sermonem peritextit.) Verum omnino falsa ad-

*Adscribit
curationem
Christo,
qui cæcus
fuerat.*

*Caci à Pan-
taleone cu-
rati caput
amputa-
tur.*

*Imperato-
ris ad Pan-
taleonem
oratio.*

me dete. ô Pantaleon, allata existimo. Quomodo enim mihi persuadere possum te, qui deorum nostrorum beneficio præstantissimam medicandi artem consecutus es, ad hominem quendam in Crucem actum nullaque virtute prædium cuncta illa transferre, quæ tantam omnibus admirationem adferunt, neque possunt humana industria confici?

*Respondet
tyranno S.
Pantaleon.*

Ad hæc Pantaleon, Præclarè, inquit, ô Imperator tu dicis, nulla virtute humana peragi posse, quæ iam per me patetæ sunt virtutes. Itaque iustum esse existimo, ut deo illi magnifica ab omnibus offeratur sacrificia, qui talia tamque admiranda mortalibus per me conferre dignatur beneficia. Censeo igitur, ut aliquis insanabili correptus morbo in medium adducatur, & sacerdotes quique religiosissimi aduocentur, ut deorum vestro numine suppliciter inuocato, sanitatem illi conferant. Si fecerint, nihil recusò thura libare. Sin vero à dijs terel et nullam mihi in ea amicitia extrema opem exhibere possunt, & ego tum demum vnius Dei virtute, quem mihi perpetuis temporibus colebam statui, miserum repente morbo liberauero, peto abs te, ô Imperator. ut cum Deum diuinis, ut patet, prosequamur honoribus: reliquos vero in puluere redactos, sempiterna oblivione conteramus. Placuit Imperatori conditio æquitatis & iustitiæ plenissima. Adducto igitur viro paralytico, conuocati sunt præcipui Deorum sacerdotes, ut Pantaleonem Christi Iesu virtutem magnis præconijs extollientem, & laudibus celebrantem, confunderent, ac præsentem miraculo summam deorum virtutem declararent. Nec mora. Preces votaque importunè oblata, & deorum inanum nomina multis magnisque clamoribus diu sunt fatigata: sed cuncta, subridente interim Pantaleone, in vanum adhibita. Tandem & ipse Deum suum inuocate iussus, oculis infusa pietate ad cælum sublatis, parâ ydci manum arripuit, dixitque. In nomine Christi Iesu, qui elisos erigis, esto incolumis, membrisque tuis ad illius gloriam deinceps vtere sanus. Dixit & protinus, is, qui omnium

*Aequam
proponit
conditionem.*

*Sanat pa-
ralyticum.*

membrorum
debant, exilijsq;
vna voce prædicant.

Eam rem cum non
orum sacerdotes asp
rem accedentes, ei pe
ta exueret, dignum
um sumeret. Quibus
tum sanctum illico ac
blanditijs egredientes,
pere conatus est. Nos
cunda omnes deo
supplicia. Vidisti ia
cruciatu. At ego, qu
tam patere gero, i
potius, si deos hono
nomen tuum immor
in mentis tuæ multiti
relinquit te supplici
lecon; Ne existimes,
blanditijs à spe imm
Christo Iesu æterno U
que enim tormenta ex
damno affectum put
ma quæ, attulit ex. P
non illum ego miseri
felicissimum iudico
cum roleo tuore poss
ma gloriosus ad cœl
deuera arate vit, ta
egit, ego, qui inueni
buit, or esse debeo, c
crede, me patriamq;
ma cum laque perier
decore afficiam. Ha
modum ostendit,
desceptis & throno
moda reliquum erat

no. Quomodo
deorum nostroru
di artem confectu
nem aduam na
nsferre, quæ tan
ant, neque possun

inquit, ô Imperator
gi, posse, quæ iac
solum esse existi
os offeratæ sacrifi
alibus per me con
piat, ut aliquis in
adducatur, & in
centur, ut deorum
ocato, sanitatem
reculo thura libat
sifero in ea amicitia
& ego tum deum
perpetuis temporibus
morbo liberauero,
deum diuinis, ut pa
tos vero in pu
interamus. Placui
iustis plenissima
uocati sunt præ
taleonê Christi lesi
lentem, & laudib
esent miraculo sum
dec mora. Preces vo
in animum num
uit fatigata: sed cum
in vanum adhibitu
care iussus, oculis in
yici manum arti
u, qui elisos erigit
pis ad illius gloria
protinus, is, qui o
minum

num membrorum destitutus officio, lecto affixus
acebat, exilijs atq. sempiternum Christi nomen ma
na voce prædicauit.

Ram rem cum non sine maximo inuidiæ sensu ido
orum sacerdotes aspicere possent, ad Imperato
em accedentes, ei persuaferunt, ut Pantaleonem vi
a exueret, dignumq. de illata Dijs in uria supplici
um sumeret. Quibus Imp. facilem autem præbens, vi
um sanctum ilico accessit iuberet, quem hisce primum
blanditijs aggressus, in impietatis barathrum pertra
ere conatus est. Nost, inquit, ô Pantaleon, quam hor
enda omnibus deorum contempnibus subeunda sunt
supplicia. Vidisti iam pridem atrocissimos Anthimi
ruciatus. At ego, qui præ cæteris iuuentutis tuæ cu
am paternè gero, nolo te tam faciliè interire; quin
potius, si deos honorare proponis, honoribus auctum
nomen tuum immortale reddere decreui. Sin autem
in mentis tuæ stultitia, quod absit, perseveras, profe
o vel iniustus te supplicijs tradere cogor. Ad hæc Panta
leon; Ne existimes, inquit, ô Imp. me vel minis vel
blanditijs à spe immortalis gloriæ, quam fidenter à
Christo lesa æterno Deo expecto, abstrahendum. Ne
que enim tormèta extimesco, quin potius magno me
lamno affectum putabo, si non plurima & grauissi
mâ quæq. attuleris. Porro ad Anthimum quod attinet,
non illum ego miserum ut tu, sed mortalium omnium
felicitissimum iudico, qui venerandam suam caniti
em roseo cruore postremo exornari, & martyrij pal
ma gloriosus ad cælos migrare meruit. Quod si ille
deuexa ætate vir, tam gloriosum de hoste triumphum
egit, ego, qui iuuenili ætate ad grauia quæq. multo ro
bustior esse debeo, certamè deuectabo? Nunquâ, mihi
crede, me patriamq. meam, & piam genitricem, quæ
vna cum lacte pietatè mihi semper intulauit, tanto de
decore afficiam. Hæc dixit Pantaleon, paucisq. ad
modum ostendit, qualem virum offendisset is, qui
de sceptris & throno se iactabat. Quam ob rem Imp.
quod reliquum erat, omnes adhiberi machinas iussit,

*Iterum
blanditur
tyrannus
martyri.*

*Anthimus
martyr.*

*Præclare
denuore
spondet
martyr
Imperatoris*

vt suppliciorum atrocitate victus, inuictus Christi athleta hanc animi magnitudinem remitteret.

Multiis afficitur supplicis.

Nec mora; Lictores manibus animisque expeditis, appensum in ligno martyrem ferreis vngulis certatim dilaniant; inde ignitas lampades lateribus admovent: vigent, clamant, vt dijs sacrificet, supplicemque se Imperatori exhibeat. At martyr neque plagis neque vitiis quidquam motus, intentus supplicatione, oculos in caelo defixos tenebat; cum ecce liberator Christus in habita Hermolai apparens, martyrem verbis dulcissimis consolatur, recreatque, lictores vero & a cruciando absterget, & lampades extinguit, disjicitque. Tum Imp. dubius animi quid ageret, propius ad martyrem accedit, aitque: Quenam hæc est ars præstigiarum, qua & ampades extinguis, & satellites momento quasi cumbos readis? Cui Pantaleon; Nullæ, inquit, præstigiæ sunt, sed adest mihi Christus ipse, qui suis & animum addere, & hostium potentiam infringere consuevit. Tum Maximianus; Si ergo maiora tibi tormenta infligam, quid facies? Quid aliud, inquit, martyr, quam ipse quoque maiores consequar remunerationes;

In plumbū liquidum mittitur.

Hoc audiens, improba & scelerata mens maiora experiri voluit. Itaque leberem ferreum feruenti plumbo redundantem constitui, ac in eum martyrem conijci iussit. Sed illa quoque machina, orante martyre, per Christi præsentiam non tormentum sed potius refrigerium attulit; prorsus vt plumbum subito in naturalem frigiditatem conuersum, omnibus admirationem adferret, plurimosque ad Christi potentiam consuetudinem prouocaret. Solus Imp. cum suis in impietate & furore persistens, alio protinus supplicio martyrem deleri volebat. Iubet igitur ingenu saxo collo eius appenso, in mare præcipitem dari, ne reliqui Christiani reliquis ad consolationem fruerentur. Sed missum in mare Christus mox excepit, sicque plantis, vt quondam magnam illum Petram, manu deduxit; lapidæ interim, instar folij arboris, leuiter super fluctus

Multi crederunt.

Missum in mare eripit Christus.

XXV
tus maris natante. Ambrosius aut ad litus
os stupendo miraculo
tam excitauit Imper
nis immeritus, ac nou
& vnde dæ cupiditas
terarum vim in certu
martyr congestus, n
supplicio terrorem in
pie sperabat, Imperat
tem vultu sua ciuitas
penem corpore & ani
umphs celebrem, cu
ibi tum videre liceb
acundissimam, homi
quarum, seras vero, ta
ma humanitate & ob
telletibus seras magnis
velitatem excitauit u
ad martyrem acceden
et se continere debant
dicante lingua pedes t
recelsere, quam be
percepta, quo gaudia
stantibus declararent
derant, admirati, vno
eorum vere magnum
vt Pantaleon iustus d
plane & crudelis Imp
estians, seras illas ad
supplicio animum do
Porro martyre inte
ritaque agitata eon
m, & plurius per eum
tam sacrificia reuoca
invisibili rote allig
tum contereretur,
aduersos a confessione

inuitus Christi
remitteret.

is quoque expediti
vagois certatim
tribus admouent
plicemque se Im-
plagis neque viti
applicatione, ocu-
ce liberator Chri-
martyrem verbis
slictores vero & i
inguit, disijcitque
propius ad mar-
e est ars praestigia-
rellites momen-
leon; Nulla, in-
Christus ipse, qui
potentiam infin-
si ergo maiora tibi
id aliud, inquit,
s consequatur remu-

erata mens maiora
ferreum feruendi
in eum martyrem
china, orante mar-
imentum sed po-
lumbum subito in
omnibus admira-
Christi potentiam
p. cum suis in im-
propiis supplicio
inguit ingenti sa-
em dati, ne reliqui
m fruerentur. Sed
pit, sicutque plan-
am, manu deda-
s, leniter super flu-
aus

tus maris natante. Pantaleon vero, ductore Christo, *Matth. 14.*
pambulantibus ad litus peruenit, & alios, quidem mul-
os stupendo miraculo ad Christi virtutem praedicandam
excitauit. Imperator autem, malitiae tenebris ni-
his immeritus, ac noua inferenda supplicia, & furore
vindictae cupiditate acriter inflammatus, ingentem
erarum vim in certum eorum locum iussit; ut cum ijs
martyr congressus, reliquis Christi cultoribus suo
supplicio terrorem inieceret: & repentino interitu, ut
se sperabat, imperatori laudes cumaret. Et qui-
em vniuersa ciuitas ad spectaculum confluxit, ut iu-
enem corpore & animo praestantem, & multis tri-
umphis celebrem, cum feris congregientem cerneret.
bi tum videre licebat rem maxime nouam & longè
acundissimam, homines quidem muratos in ferarum
exitiis, feras vero, tanquam ratione praeditas, sum-
ma humanitate & obsequio vti. Nam Tyranno & sa-
ellitibus feras magnis clamoribus ad saeuitiam & cru-
elitatem excitantibus, ipsae magna cum reuerentia
ad martyrem accedentes, suauiterque blandientes, in-
ter se contendeabant: quam primam accederet, & me-
licante lingua pedes tangeret. Nec prius singula earum
eccescere, quam benedictione per manum martyris
excepta, quo gaudio affectae essent, cursu & saltu spe-
tantibus declararent. Eo tam nouo spectaculo, qui a-
erant, admirati, vno clamore omnes Deum Christia-
orum vere magnum esse testati sunt, dignumque esse
t Pantaleon iustus dimittatur. Quid igitur, Ferox Tyrannus
lane & crudelis Imperator, totus vindictae cupiditate sauit in br-
estmans, feras illas ad vnam omnes trucidauit: ut vel eo
applicio animum dolore saucium leniret.

Porro martyre interim in carcerem recepto, noua
ariaque agitata consilia, ut & Pantaleon male peri-
er, & plerumque per eum ad Christum perducti, ad deo-
um sacrificia reuocarentur. Tandem placuit, ut mar-
yr sublimi rota alligatus, per decliue demissus, mem-
oratum contereretur, coque tam tam terro supplicio
reliquis à confessione fidei deterreret. Sed terribilis
illa

*Fera pro-
ducuntur;
ad deuorandam mar-
tyrem.*

*Fera mar-
tyri blan-
diuntur.*

*Ferox Tyrannus
saui in br-
stians.*

*Rota mar-
tyri parata
multos con-
cerit.*

illa machina precibus martyris dissoluta, magnam infidelium numerum contriuit: Pantaleonē vero vinculis solutum illa sum constituit. Nemo non timore perculsus rem admirabatur, multoq. magis, minitante nequiquam Imperatore, magnum Deum Christianorum clamabat.

Stabat attonita mente Maximianus, animumq. in omnes partes versabat, vt vel ignominia notam subterfugeret, si non posset victoria pro voto potiri. Stupēs igitur & animo hārens, interrogat martyrem, quis illum Christi fidē docuisset. Cui Pantaleon; Hermolaus. Cum enim praeclaram plaueque diuinam doctoris sui mentem probe perspectam haberet, nefas esse existimabat, oblata martyris corona eam priuare: qui nequaquam angulo & obliuione dignas, ad idem certamen magno ardore aspirabat. Iustus igitur Pantaleon eum adducere, nihil renuit, sed tribus stipatus militibus, recta ad domum Hermolai abiit: eumq. ad eandem martyris gloriam inuitauit. Et quidem Hermolaus, qui ea nocte per quietem à Domino praemonitus fuerat, venientem ad se Christi martyrem laetabundus excepit: ac cum eo, rebus omnibus praenimio gaudio neglectis, ad Imperatorem contendit. Imperator, visa senis alacritate & vultu ad omnem hilaritatem composito, Tunc, inquit, es Hermolaus Christianus? Cui Hermolaus, Christianus, inquit, sum. Rogatus vero, annē alios eius religionis discipulos haberet, Sunt, inquit, Hermippus & Hermocrates domi meae: vtręq. spectata religione & pietate, qui hasce epulas martyris auidē expectant. Eos igitur Imperator

*Item Her-
mippus &
Hermoc-
rates.*

confestim quoq. adduci praecipit, adductosq. inani verborum fulmine aggressus, vos estis, inquit, qui Pantaleonem à cultu deorum abduxistis? Illi vero, Eos, inquit, qui digni sunt, Christus nouit ad veritatis agnitionem vocare. Diu autem multumq. adhuc fulminante Imperatore, ad preces & Christi laudes conuersi, manus oculosq. ad caelum subleuabant: cum repente locus motu agitatus est. Tum emortu planē

XXV.
mentis Imp. En, vocati, terram moueri, modum & fortiter, contigerit? Nondum calamitatis accurrens. Tum vero Tyrannus supplicia, tres illos laqueum vero rursus ad caflagellis atrocissime conturbauit.

Ductus itaque in eis locum, oleastro relictor stitit. Enscaneptoribus nihil ingenuum turbam ipsi Christi cognitionem, pte perierit. Cum tam ceruicem vibrare, sa su, martyrem, quare iquit. Ea de ca supplices se ad pedes nactumurum imbie p non faciebant, vt concuissent eorū illis im mairty, sed infra pietatū salutē preces fū cum genu, supplica pla omnium auribus i con, sed Pantaleem galchre conueniat. Pl consequentur.

Hac voce audita, to, carnifices aduo timentiam effecti. Cumque illi recu- pū, sanctum ferire, il- cetur, tandem euic- muerentia & timo

uta, magnam
al: conē vero vin-
mo non timore
magis, minitan-
m Deum Chri-

us, animamq; in
vinita notam sub-
oto potiri. Scūpē
martyrem, quis le-
leon: Hermolaus
nam doctis sui
nefas esse existi-
priare: qui ne-
is, ad idem certa-
is igitur Pantaleon
us sit patris militi-
it: eumq; ad can-
e quidem Hermo-
omino praeconi-
martyrem Izabun-
mibus prae nimio
contendit. Impe-
domnem hilarita-
Hermolaus Chri-
bus, inquit, sum,
ois discipulos ha-
Hermocrates domi-
etate, qui haec e-
sigitur Imperator
adductosq; inani-
tis, inquit, qui Pan-
eli vero, Eos, in-
uit ad veritatis a-
ntamq; adhuc ful-
Christi laudes con-
tablebant: cum
tum emor: plane
men-

mentis Imp. En, inquit, diuina indignatione pro-
ocati, terram mouent. Cui martyres prudenter ad-
nodum & fortiter; Quid si & ipsos Deos vna tuere
ontigerit? Nondum finita oratio, & ecce nuncius
alamitatis accurrens, Dei, inquit, o Imp. ceciderunt, *Hermo-*
um vero Tyrannus in iram conuersus, post varia *laus, Hera-*
ipplicia, tres illos sanctos capitis damnat: Pantaleo- *mippius &*
em vero rursus ad carcerem abductum, ac deinde *Hermocra-*
agelis atrocissime caelum, idem capitis supplicium *tes capite*
ibire iussit. *caduntur,*

Dactus itaque inuictus athleta ad vltimi certami-
is locum, oleastro alligatus fuit, nudataque cerui-
e licitor stricto ense accurrit. Ibi tunc miraculum *& Pantaleon eadē*
ineptioribus nihil inferius contigit: quod maximam *sententia*
entium turbam ipsosque carnifices ad clarissimam *damnatur.*
Christi cognitionem, omniaq; sanctitatis officia re-
ente perduxit. Cum enim summa viuentem in nu- *Is signe mi-*
am cernicem vibraret licitor, acies instar ceræ conuer- *vaculum.*
asus, martyremq; omnis sectonis experientem peni-
us reliquit. Ea de causa tremore correpti carnifices,
applies se ad pedes martyris demiserunt, ac copioso
achrymarum imbri plantas humumq; rigantes, nihil
on faciebant, vt concessa audacia venia, Christi simul
miserecordiam illis impetraret, Nihil recuauit sanctus
n martyr, sed infra pietate oculis ad caelum sublati, pro-
orum salute preces fudit. Cumq; prolixius, multo *Diuinitus*
um gemitu, supplicaret, huiusmodi vox caelitus disa- *ei nomen*
sa omnium auribus insonuit; Non amplius Panta- *mutatur.*
con, sed Panteleemon vocaberis: vt rebus nomen
valchre conveniat. Plurimi enim per te misericordiam
onsequuntur.

Hac voce audita, martyr incredibili delibatus gau-
lio, carnifices aduocauit, hortatusque vt Imperato-
is sententiam effectui mandarent: cernicem exten-
dit. Cumque illi recusarent, & scelus nefasq; esse dice-
rent, sanctum ferire, ille ne oprata martyrij gloria frau-
daretur, tandem euicit, vt quidam, non tamē sine maxi-
ma reuerentia & timore, sanctissimum caput cerui-

Decollatur

cibus

*Praeclara
miracula.*

ebus amputaret, è quibus lac protinus pro sanguine
fluxit, & oleaster gratissimo fructu similiter onustus,
nouum & valde admirandum spectaculum praebuit.
Quod quidem cum ad Tyranni notitiam esset perla-
tum, arborem excindi, & corpus martyris igni tradi
iussit. Atque milites quidem, qui tanta miraculorum
gloria ad Christi fidem conuersi fuerunt, relictis Im-
peratore, Deum eiusque martyrem perpetim glorifi-
carent: sacraeque reliquias, quorundam fidelium o-
pe, in suburbano cuiusdam scholastici (cui nomen e-
rat Adamantio) sacrosancte deposuerunt. Huius
templum Constantinopoli vetustate collapsum, in am-
plio rem formam Iustinianus Imperator restituit, Ali-
udque in honorem eiusdem martyris excitauit in Pa-
lastina, ut scribit Procopius lib. i & 5. de edificatione
Iustiniana Imper. Porro translatum esse caput eius ex
Africa in Gallias Anno Domini 802, testatur Sieger-
rus in Chronico. Caterum Anno 950. S. Bruno Co-
loniensis Archiepiscopus, sacras eius reliquias Roma
allatas deposuit in suburbio Coenientis, in Ecclesia
eiusdem B. Martyris: ibidemque reliquiorum Do-
micilium constituit.

*Locus se-
pulturae
eius.**Transla-
tio capitis
eius, &c.**C. Baron.
Tom. I.
Annal.
& in Not
Mart.
Roman.*

VITA ET MARTYRIUM SS. NAZARII ET
Celsi pueri; Ex historia S. Antonini Archiepiscopi
Florentini; qui eos passos scribit circa annum Domini
57. qui fuit Neronis annus primus. Hic autem est dies
natalis eorum. Pridie vero Idus Iunii, celebratur
dies inuentarum reliquiarum per S.
Ambrosium.

*28. Iulii.
Patria &
parentes
S. Nazarii.*

S. Nazarius nobilissima Romanorum familia, patre
Africano viro illustrissimo, sed Iudaicis ceremo-
niis flagitiose imbuto, matre vero Perpetua, Christia-
nis sacris ab Apostolorum principe Petro iniuncta, or-
tus fuit. Hic anno aetatis suae nono, cum cerneret pa-
rentes diuersis admodum inter se, in religionis ne-
gotio,

otinus profanguis
similiter onul
seculum piz
notitiam eliet
martyris igni
tanta miraculor
erunt. relatio
em peperim glori
undam fidelium
fici (cui pomen
posuerunt. Huius
te collapsum, in
rorar restituit. Ali
ris exultant in
de deificatione
Christi euloribus, ni
um esse caput eius
z, testatur Sigeb
pro. S. Bruno Cop
rel quas Romani &
nientis, in Eccles
religionum Domine
roarunt, ut vrbe
deret. Multis igitur
S. NAZARI

Et vitam splendide degendam opportunis instruam,
diferunt.

Et quidem pius iuuenis protinus aurum & argen-
tum benignè erogare pauperibus, & totas pietatis of-
fices incumbere; nihilque in vita moliri aliud, quam
vberiore quodidie Christi gratiam promeretur.

Primo vero egressionis ab vrbe anno, Placentiam, &
inde Mediolanum adueniens, eam frequentius in bi-
ssimos Christi martyres vistraret, nullumque
Christiani hominis officium erga illos omitteret. Prae-
terea comprehensum fastibus atrociter mactari pra-
uit, mactatumque in confessione constantem vrbe
eulit. Neque tamen elinguis aut timore percul-
sus, egrediens est, sed maiore etiam quam ante fidu-
cia, verba salutis omnium aurbus animisque

*Baptizatus
a S.
Lino.*

*Largitus
sua pater-
nitas.*

*Casus ab
vrbe pel-
licur.*

T in.

ingressit : locaque varia haud sine fructu peragravit.

*Venit in
Gallias.*

*Celsus puer
ei ffructus
instituerat.*

Interea mater eius vita sanctissime functa peregrinanti filio in somnis apparuit, monuitque ut Gallias Evangelij sato fecundandas accederet. Paruit ille protinus. Meliamque profectus, diuini verbi semina sparsit, fructusque minime penitendos breui collegit. Tum verò inter alios matrona quaedam, & genere, & dignitate illustris, suum filium Celsum nomine, elegantis forma, sed ætate tenerum obtulit ut aquis salutalibus expiarum secum duceret, & moribus sanctissimisque disciplinis sedulo imbueret. Quod Præfecto Galliarum vt innotuit, ipsum cum puero Celfo manibus Post tergareuinctum, & catenarum pondere colla onustum, carceri mancipavit: ut die sequenti tormentis afficeret. Sed vxor eius, illustris cuiusdam sceminae (quam Dinomedam appellatam fuisse dicunt) monitis persuasa, maritum impulit ut sanctos nulli crimini obnoxios missos faceret: ne innocentium sanguinis vindictam à dijs immortalibus expectaret. Præfectus vxoris suæ verbis impulsus Nazarium quidem dimisit, sed seuera admodum denunciatione supplicij interdixit, ne iis in locis Christi religionem hominum auribus inculcaret.

**Sic habet
Meta
phrast An
toninus
vero Tre
uerum
scribit.
Sistitur
Nazarius
vna cum
Celfo puero*

Igitur Nazarius à Præfecto missus factus, ilico vna cum puero Celfo * Temerum ciuitatem, Melæ vicinam adiit, vbi rem Christianam mire locupletant. Hæc aliæque admirandæ virtutis insignia cum celebri sermone vulgarentur, Nero victos libi sisti imperauit. Fuere confestim Nazario vincula iniecta, & puero Celfo præceptoris sui cruciatus deploranti alapæ infligæ; deinde custodiæ mancipati: donec mature secum deliberaret, quo tormentorum genere eos excarnificaret. Fertur vero, cum tyrannus venationi insisteret, quod aduerso quodam casu pedem grauitè faucient, acceptoque vulnere exclamauerit, Dignobis infesti sunt, quod eorum inimicos Nazarium & Celsum debitis suppliciis afficere differimus; Nazarium igitur cal-

lelibus unctum, & Celfo conspectui iterum commisit, ut sine mora honorumque numina grauiter facerent, supplicia subiicentem eis formidinem. Tunc Nazarius velut ascendens, in sana deorsum modo benigne sed quod Nero sanctum esse cum Nazarius in a pietate preceperat, ilco tentis Christi numen sigfide cum multis, reliquisima sacra trahere, vmatres in mare præcipit, proiecti, ilico diuinaur, sicelique plantis tenuerunt.

Deinde * Temulam præcipit, tanto opere præcipit, & crudelis tyrannus despiceret. Inde abiens, ut sanctissimorum conspectu corollinus præfectus, Celfum aulico, & honestatium exilio damnauit, rem ab omni errore liberat, fonte purgatum inuoluptatis à templorum num petijt, vbi idem Celfo perciperet. Vbi Nazario tentus, vixit, letus excepit: tributorum magna peragravit. Corpora & inligo pietate vito,

ne. sanctu peragro
me sancta peregrin
nuque vt Galia
ret. Paruicille pro
verbisem na spato
dos breui collecti
a, & genere, & di
m nomine, elegan
it vt aquis ultra
monibus sanctissi
Quod Praefectus
uero Celfo mania
arum ponderie col
die sequenti tot
illustis cuiusdam
ppe laram fuisse di
impulit vt sanctos
eret; ne innocent
mortalibus expect
impulsus Nazarium
um denunciatione
Christi religionem
us factus, ilico vna
atem, Melae vici
e locupletatur. Hæ
cum celebri ser
sibi fisti imperavit
iniecta, & puero
ploranti alapa in
donec mature se
genere eos exeat
renationi iniste
edem grauitate sa
auerit; D j nobis in
zarium & Celfum
us; Nazarium iugit
cal.

calibus iussum, & Celfum puerum flagellis caesum
suo conspectui iterum offerre præcepit. Ad deos mo
nuit, vt sine mora honores dijs debitos tribuerent, co
rumq. numina grauitate offensa sacrificijs placarent; ni
facient, supplicia subirent, quæ vel solo aspectu in
gentem eis formidinem, mortisq. metum inuiterent.
Tunc Nazarius vultu & verbis magnam animi lærit a
ostendens, in fana deorum se admitti postulauit. Pu
non modo benignè sed & honorificè deductus, ea spe,
quod Nero sanctum dijs thura oblatum speraret.
Sed cum Nazarius in adyta admissus Christum insita
pietate precaretur, ilico & idola confracta, & omni po
entis Christi numen signis admirandis ostensum est.
Inde cum multi, relictæ idolorum vanitate, ad Chri
stiana sacra transirent, tyrannus furorè incandescens;
martyres in mare præcipites dari mandauit. Sed in ma
re proiecti, ilico diuina virtute in fluctibus illæsi stete
unt, sicisq. plantis mare inambulantes ad aridam
terruenerunt.

*Confringit
idola pre
cibus suis.*

*Emari
ducitur in
Celfo.*

Deinde * Tensam profecti, Christum vbique prædi
cârunt, tanto opere precio, vt periq. nomina sua Chri
sto daret, & crudelis tyranni minas Christi amore con
stanter despicere. Inde denuo Mediolanum cum Cel
so abiecit, vt sanctissimorum Christi martyrum mibi
rindorum conspectu colloqui, q. fieretur, mox A
bolinus præfectus, Celfo ab eius consuetudine & coh
actum auulso, & honestæ cuidam matronæ tradito, Na
zarium exilio damnauit. Qui Romam repereus; Pa
tem ab omni errore liberatū, & veteribus delictis sa
cro fonte purgatum inuenit. Quare mirifice exhibita
tus, pulsus à templorum pontificibus iterum Mediolan
um petijt, vt ibidem paratam martyrij gloriam cum
Celfo perciperet. Urbem itaque ingressus, ab Ano
lino præfecto tentus, vna cum Celfo, capitis senten
tiam latus excepit: clausque cernicibus gloriosum
triumphum magna pariter constantia & gaudio
peregerunt. Corpora eorum fuere à fidei quodam
& insigni pietate viro, in eius domo sepulta, quæ

* Antoni
num habet
lanuam.
Multos
conuertit.

*Nazarius
exilio datus
natur.
Redit Me
diolanum.*

*Caduntur
gladio
martyres.*

*Translatio
SS reli-
quiarum.*

multo post tempore S. Ambrosius, diuina reuelatione admonitus, ad Apostolorum Ecclesiam transfuit, eorumque reliquias admiranda miraculorum virtute corroborantes magnis, ut par erat, honoribus affectit.

*C. Baron.
in Not.
Marty-
Roman.*

CERTANEN S. MARTYRIS CALLINICI; Ex eo, quod extat apud Simeon. Metaphrasten Passus videtur in persecutione Diocletiani & Maximia temp. Clement. Ancyr. Episc. circa an: Dom. 303.

*29. Iulii.
Patria
cims.*

D iulius Callinicus, omnium rerum fertili Ciliciz regione oriundus, à teneris vnguiculis sanctissimis Christianæ disciplinæ rudimentis imbutus ad eam vitæ perfectionem exereuit, ut adulta ætate vir, propria salute nequaquam contentus, longas easque difficiles suscepit peregrinationes, quo Christi ubique prædicaret, plurimosque ab idolorum infamia, qua homines tunc temporis miserrime confestabantur, ablueret, & Christi sacris initiatos ac regna cælorum secum pertraheret. Neque sine fluctu fata Euangelij sparsit, sed vberem ubique messem collegit, terramque victorum sentis ac vepibus oppressam egregie perpurgauit.

*Venit An-
cyræ.*

Cum vero multos viços & ciuitates obiens, Ancyræ Galatiæ ciuitatem magnam & populo frequentissimam seuenisset, populumque diuinitus verbo eloquio mira facilitate ad fidei agnitionem adduceret, quidam diaboli inuidia concitati, eum apud Præsidem loci accusarunt, quod ut impietate ita & ira & crudelitate plenus, post minas nequaquam intentatas, martyrem neruis crudelissimis toto corpore cædi iussit. Quæ supplicia, cum placido non solum constantique ferret animo, sed minora etiam esse diceret, quam quæ excipere paratus esset, Sacerdos (hoc namque Præsidis nomen erat) se ludibrio haberi cernens,

*Neruis
cæditur.*

martyrem in ligno sub-
cepit.

Et quoque supplicio pro-
stolus de victoria desp-
to mentis protulit to-
mis confixas clauis, mar-
modo Gāgram vsq. eu-
alidentes ponē sequeba-
et, propelleret, & diris s-
eccerem sane stupendam
æpēdis & ferri pondere
æro Christi nomine,

confecit, ut istos, qua-
meditis vest, nequaqu-
mo cum ad mortis ca-
stat, iamque sexaginta st-
tica nomen, peruenisse
extrema sui confes-
line ardus aquam ne-
acti pedes reuolueri-
ant. Cernebant. n. C-
na fatigatum, neq. atro-
gates persoluentem, &
ordia misce exultant

Tunc martyr sancti-
plices Deo preces ob-
am morte collectant b-
s fatibus electos pri-
ecce miram orationis vi-
morum salute supp-
qua dam petra effluxit,
ut, & copiosa deinde s-
tu perpetuam diuinæ b-
fi.

Porro resumptis virib-
que nud inuitam, sed s-
luxeat. Ibi eum coa-
em informacōe coniecer-

diuina reuelatione
nam transfuit, co-
culorum virtute co-
tribus affect.

RIS CALLINI-
eon. Metaphrasen
doletiani & Ma-
tyr. Episcopi-
g.

terum ferill Cilla-
ris vngulis in san-
dimentis imbutus
t, vt adula aiate
tentus, longas cal-
tiones, quo Christi
ob idolorum iola-
is miserrime consili-
ti factis initiatos
Neque sine fru-
stem vbiq. melle-
re vepibus oppres-

ates obiens, Ancy-
& populo frequen-
du cissimo diuini
dei agationem ad-
onciati, eum apud
impierata & ira &
equam inuenta-
toto corpore cadi-
do non solum con-
etiam esse diceret,
acerdos (hoc nam-
to haberi cernens
mari

martyrem in ligno sublatam ferreis vngulis laniari *Laniatur vngulis ferreis.*

Et quoq. supplicio pari fortitudine superato, cum tollas de victoria desperasset, nouum quoddam fustis mentis protulit tormentum. Crepidas acutissimis confixas clauis, martyris pedes induit, eumq. hoc modo Gangram vsq. currere voluit, lictores vero equis asidentes ponere sequebantur, vt cessantem, si opus esset, propelleret, & diuis supplicij excarnificarent. Sed ecce rem sane stupendam. Callinicus enim & aculeatis crepidis & ferri pondere grauatus, vt primum, inuocato Christi nomine, viam iniit, tanta celeritate iter confecit, vt lictores, quanquam equis mira pernecitate praeditis vestri, nequaquam praecurrentem assequi valerent. mo cum ad motis calcibus vehementius contenderent, iamq. sexaginta stadij peractis ad locum, cui Martica nomen, peruenissent, nimia lassitudine oppressi, & extrema sui confecti, conuiderunt. Cumq. locus plane aridus aquam negaret, omni spe vitae abiecta, ad sancti pedes reuoluit, crudelitatis suae veniam postularunt. Cernebant. n. Callinicum neq. itineris molestia fatigatum, neq. atroci supplicio fractum, Christo grates persoluentem, & in Dei sui bonitate ac misericordia mirifice exultantem.

Tunc martyr sanctissimus misericordia motus, supplices Deo preces obtulit, vt suis persecutoribus eam morte collectantibus aquam praeberet, & e mortis faucibus ereptos pristinis viribus restitueret. Et ecce miram orationis vim. Sancto totis viribus pro nimicorum salute supplicante, repente vis aquae ex quadam petra effluxit, torrida lictorum ora refrigeravit, & copiosa deinde scaturigine fons lymphidissimus in perpetuam diuinae bonitatis memoriam perman-
*Persecuto-
ribus suis
de vita pe-
riclitanti-
bus aqua
impetrat.*

sit. Porro resumptis viribus iter peregerunt, martyrem-
*In fornace
missis tra-
dit spiritui.*

que haud inuitum, sed sponte sequentem, Gangram de-
luserunt. Ibi eum coacti ex Praesidis decreto, arden-
tem in fornace coniecerunt, cuius ardore fragilis caro
soluta,

soluta, sanctissimam eius animam, Christi numera sine
intermissione laudantem, ad cælos transmisit.

E. Baron.

Annal.

Tem. 6.

VITA S. LVPI TRECENSIS EPISCOPI

Ex ea quæ apud V. P. Laur. Surium grauter conscri-
pta habetur. Claruit maxime Anno Dominici na-
talis 451. Sedente Leone primo Pontif.

Maximo.

29. Iulii.
Patria &
parentes
S. Lupi.
Eruditio
eius.

Ducit
uxorem.

Beatissimus antistes Lupus Leucorum oppidó,
nobilis in primis familia, patre Epirochio, ori-
undus fuit. Quo ex hac luce subtrácto, Alistichio
patruo suo, multa generis nobilitate æquè conspicuo,
traditus fuit; cuius opera scholis admotus, magnos
breui in arte dicendi processus fecit, adeo vt apprimè
eruditum, florentis eloquij fama per omnes illas regi-
ones celebrem redderet. Deinde vero cum & ætate
& moribus maturus, à sacro matrimonij vinculo non
abhorreret, fuit ei Pimeniola Hilari antistitis Arela-
tensis soror, insignis pudicitia: virgo, sanctissimè co-
pulata; qua cum postquam annos admodum septem
casto coniugij amore vixisset, cepit vterque oculis
virtutum facibus agitari, & sanctioris vitæ discipli-
nam vehementer expetere. Itaque superni spiritus
vigore incitatus Lupus, ad animi cultum transferens
vestium splendorem, reliqua paternæ domo, cunctisq;
mundanæ cupiditatis vinculis dissipatis, Euangelicæ
perfectionis feruens desiderio, eximie claritudinis &
virtutis virum beatum Honoratum alacri animo sta-
ruit inuiscere. Is erat Abbas primæ habitationis Liri-
nensis monasterij.

Fitz Religio-
sis.

Vbi ad eam peruenit, eius institutioni cervicem vl-
to subdens, Dominicæ seruitutis suæ iugum man-
suetissimis accepit hamis, omnigenis vigiliis & iei-
uniis carnem deprimens, spiritumq; ad cœlestia con-
templanda mirabiliter erigens. Cumque annum

XXXX

nam magno animi fru-
tore ad vrbem Marti-
que ipsi remanserant
de improviso ad vrbis
Fuere autem hæc eius
bas suis viam salutis sa-
cæret, & imperitos popu-
eret. Porro clerum quos
uis iult & ætenuè mo-
Exacti vero bienni-
nio, clarus eloquio
Germano, totius perfe-
men, contra hæresim E-
gnabat fidem, in Brita-
lyritu innoti, & parti v-
rean fluctus, temporis
se committentes, orat-
Inter ipsas autem rad-
onem appulsi sunt, &
sui nuncios præmitte-
mentia vt propinquar-
eëres; quibus ipsi admi-
Erant vero sine interm-
mines; eaque causa a-
ritus immundos pala-
omnes ad sanæ fidei
runt: cum iam totam
occupasset.

Non longa post te-
omnem Galliam diffu-
tentabant vrbes, pa-
cenlem, parentibus
munis munitam inso-
vi antistes, ad vrbis
ad Deum suis pre-
descendit. At immani
vitaliori sensu susci-
lunt & incoluntate

Christi nomen
transfinit

IS EPISCOPUS
in grauitate conscri-
pto Dominici na-
tino Pontif.

ucorum oppido,
Epitochio, ori-
tracho, Alistichio
teaque conspicuo,
almotus, magnos
adeo ut appu-
et omnes illas regi-
vero cum & aetate
monij vinculo non
ei antistius Arcla-
o, sanctissime co-
admodum septem
rictusque oculis
ioris vite discipuli-
que superius prius
equum transferens
ea domo, cunctisq.
patis, Euangelicae
niz clauudinis &
in alacri animo sta-
re habitationalis Liri-
pioni ceruicem vl-
tane iugum man-
gens vigillis & ie-
q. ad ecclesia con-
Cumque annum

num magno animi fructu illic exegisset, maiore fidei
colore ad urbem Maticonensem regressus est, ut ea,
quae ipsi remanserant pauperibus elargiretur. Et ecce
de improviso ad urbem Trecentis Episcoporum rapitur.
Fuerunt autem haec eius promotionis primordia, ut ciui-
bus suis viam salutis sacris semper concionibus expli-
caret, & imperitos populi sensus diuina lectione instru-
eret. Porro clerum quoque suum, gratia praeuante, habe-
nis iusto & strenue moderabatur.

Exacto vero biennii spatio, cum esset pollens inge-
nio, clarus eloquio, sanctitate praecipuus, cum S.
Germano, totius perfectionis & gratiae spiritalis speci-
men, contra haeresim Pelagianam, quae sanam oppu-
gnabat fidem, in Britanniam profectus est. Qui vno
spiritu innecti, & pari voluntate concordantes, terribiles o-
ceani fluctus, temporibus hybernis, inexplorato mari
se committentes, orationum gubernaculis mitigarunt.
Inter ipsas autem undarum minas cum ad tutam stati-
onem appulissent, crebris virtutum signis aduentus
sui nuncios praemittebant. Ad urbem enim cuiusdam
maenia ut propinquarunt, omnes se illis obuiam effu-
dere; quibus ipsi admirandis signis admirationi fuerunt.
Erant vero sine intermissione intenti ad capiendos ho-
mines; eaque causa aegris curationes adhibebant: spi-
ritus immundos palam ex obsessis eiiciebant. Denique
omnes ad sanae fidei confessionem ab errore reuoca-
runt: cum iam totam fere Britanniam Pelagiana pestis
occupasset.

Non longa post tempora Hunni erumpentes & per
omnem Galliam diffusi, partim simulatae pacis arte
tentabant urbes, partim vi expugnabant. Vbi ad Tre-
centensem, parentibus campis sitam, & nec armis nec
muris munitam infesto agmine deuenire sollicitus pi-
us antistes, ad visitata se recipiens praesidia, solis
ad Deum suis precibus, supernae opis auxilio eam
defendit. At immanis ille & ferus Attila, fidem sancti
viri altiori sensu suspiciens, pro suo, exercitusque sui sa-
lute & incolumitate, secum cum voluit proficisci ad Rhe-

Largitur
sua paupe-
ribus.
Fit Episco-
pus.

In Britan-
niam cum
S. Germa-
no missus,
oppugnat
haeresim
Pelagianam.
Eius vitam
extat 31.
Iulii.
Claret mi-
racula.

Hunni
Galliam in-
fesi.

Defendit
ciuitatem
precibus.

num vsq. pollicens vbi eo ventum sit, seipsum dimis-
surum. Mox copia offertur ab eo loco reuertendi, non
negatur reditus, iter quoq. indicatur; orat tyrannus
obnoxie sanctum virum, vt velit pro ipso Dominum
deprecari, interprete vssus Hunigasio. Reuerfus autem
vni Dei, vt vidit se desperatione suorum turbatum, ad
montis perfugium Latiscionem ceteris solentior festi-
navit, vt eo transferret plebem, quam orationum sua-
rum suffragis discrimini subiactentem, inter excidia
publica & hostilia arma defenderat. Illud perfugium
distabat vrbe milliaribus quinq. & quadraginta. Ma-
nens vero illic biennij patio, offensus raritate suo-
rum eo venientiam, Matiscionem sibi censuit expe-
tendam. Illuc eunti quaedam mulier iuxta * Alfi-
am, corpore prostrata in aggre publico, se paralytica
magna voce significavit. Oravit pro ea vir sanctus, &
mox sanata se restitutam sensit.

*Sanat pa-
ralyticam.
* Basilica.*

*Item Ma-
tiscionem.*

*Lectionis
vestitus,
ex cibis
ei.*

*Liberali-
tas eius.
in pauperi-
bus.*

Cum iam autem in Matiscionensi pradio degeret,
oblata est ei puella, ex daemonis infestatione linguae of-
ficio destituta. Cofestim signum Crucis illi imprimens,
& media nocte pro more surgens, psalmodia absolutam,
inuocato nomine sacrosanctae Trinitatis, loquendi fa-
cultatem ei impetrauit. Eius vero ex plurimis gestis
eius pauca iam perstrinximus, operae precium ta-
men videtur, vitae eius historiam breuiter perrexere.
Annis plus minus viginti, lectuli quietem nesciens, in
tabula cubauit. Vestis eius perpetuo cilicij fuit. Prae-
ter illud, vnius tunicae vsu semper contentus, in oratio-
nibus alternis noctibus per vigili perdurabat. Biduanis
ieiunijs defatigato corpasculo, libidinis incentiua
prosteruens: fleibus ora, semper in futura intentus, ne
desesset rigabat. Iugi etiam districtione & severitate,
sabbatum omne, non nisi panis hordeacei esu transmi-
tebat. Nec sacrae immemor legis, census suos pauperi-
bus captiuq. redimendis humanissime impendebat:
sciens elemosinis caelorum nos posse regna mereri. Per
multos, quos nouerat desperatione teneri, celeri visita-
tione refocebat. Atq. in ijs clarissimum virum Clau-
dium,

XXI
dium, filium spectan-
tem membris vigi-
llor: hiatuque frigi-
dum fere exanimem
ratione retinebat; iam
vitam, in viscera res-
lore vitali: languenti-
perantibus, & ipsem
tore.

Nec minoris mirac-
poris & alibi ostendi-
terfam Las, germana
byteri Rustici, quam
defectio membrorum
pes, neque manus su-
tari peropras, vt eam
adiungens lachryma-
diecens: Si vis, potes
preces neumbens, lac-
pellauit agrorum. Ea-
ut, nihil se coere,
mrem.

Iam illud singularis
ter mundi proceres diu-
tur sollicitudo silentio-
rum Reges ei desereb-
nat, us eximio eum &
secutus fuit. Namque
abduxerat Alemanni-
rum a viro sancto sciti-
tuit, hostili que seruit-
tione accerbare pres-
misi.

Multos autem ha-
tue discipulos, infigo-
S. Polychronio, vireti-
curatorum praefatus
nibus, demonibus im-

it, seipsum dimittit
reuerendi, non
it; orat tyrannus
ipso Dominum
Reuerfus autem
tum turbatum, ad
enis solentior festi-
orationum sua-
em, inter excludi-
Illud perflugium
quadraginta. Ma-
enfus rancore suo
sibi censuit expe-
iuxta * Al. si-
lico, se paralytica
ca vit laetus, &

prædio degeret,
ratione lingue of-
eis illi imprimis,
almodia aboluta,
ratis, loquendi fa-
ex plurimis gestis
perat præcium ta-
breuiter pertexere,
necem nesciens, in-
ellectu fuit. Præ-
tentus, in oratio-
urabat. Biduanis
libidinis inuentua
natura intentum, a-
que & senectute,
eaei usu transmi-
tus suos pauperi-
me impendebat.
egna merenti. Per
perit, ceteri visita-
um virum Clau-
dum;

dium, filium spectabilis Germaniani; quem iam defi-
cientie membrorum vigore, obtinebat vicine mortis
pallor: hiatusque frigidi indicabant robur extinctum.
Eum fere exanimem intra corpusculi hospitium o-
ratione retinebat; iamque morientem reuocabat ad
vitam, in viscera refuso, qui iam abscesserat, ca-
lore vitali: languentibusque venis suos motus recu-
perantibus, & spem viuendi ipso etiam vultu promit-
tente.

Nec minoris miraculi res est, vno eodemque tem-
pore & alibi ostendisse virtutem. Nam clarissima ma-
terfamilias, germana soror sancti & venerabilis pres-
byteri Rustici, quam lethalis iam pridem vexabat
defectio membrorum, ita vt decem mensibus, neque
pes, neque manus suum faceret officium, ab illo visi-
tari peroprans, vt eum venientem intuita est; precibus
adiungens lachrymas, palmas vitalesque extendit,
dicens: Si vis, potes meliorare. At ille bis terque in
preces incumbens, lachrymarum imbre perfusus, com-
pellauit agoram. Ea vero mox sublata voce clama-
uit, nihi se dolere, iam abscessisse languorem om-
nem.

Iam illud singularis gratiæ beneficium, quod ei in-
ter mundi procures diuinitus collatum fuit, non pati-
tur sollicitudo silentio præterire. Omnes quidem gen-
tium Reges ei deferrebant: sed specialius Rex Geba-
ual uxorio eum & honore & obedientia semper pro-
secutus fuit. Namque Brionenses, quos olim captiuos
abduxerat Alemannorum immanitas, sola vi litera-
rum à viro sancto scriptarum impulsus, liberati resti-
tuit, hostiique seruitute abolutos, & longæ domina-
tionis acerbate pressos, ad S. Lupi postularum re-
misit.

Multos autem habuit vir beatissimus præclara vir-
tute discipulos, insigni miraculorum gloria illustres. In
S. Polychronio, Virdunensis Ecclesiæ Episcopo, gratia
curationum præfuit; ita vt religatis post tergum ma-
nibus, daemonibus imperaret: priusque sensum perci-
perat

*Moribun-
dum sanat*

*Item para-
lyticam.*

*Solis lite-
ris redimit
captiuos.*

*Præclari-
tate sanctissimi
illius disci-
puli, nemi-
pe, S. Poly-
percat*

chronius. perent obfessi, quam corporum suorum collisionem.
Virdunensis. S. Seuerum, Treurenſi Eccleſiæ ordinatum annoſi-
ſis. tem, prima Germania gentibus prædicantem, non
S. Seuerum. ambigimus inter Apoſtolos ſuum habere conſortium.
Treurenſis. S. quoque Albinum, Catalaunenſem præſulem, & ſutur-
ſis. na ſanctitatis prærogatiua eminentem, non debemus
S. Albinum. taciti omittere, quam ille crebro permultis locis dæ-
Catalaunensis. mones ab hominibus proſtigauit. Nec immerito ſum-
menſis Ant. tantorum virorum celebramus præconia, eximij ma-
riſites. giſtri laudes de promere videri debemus. Succellit au-
Postquam tem ei dignus illo honore Camellianus, cum S. Lupus
ſe diſſet sr. duobus & quinquaginta annis ſacerdotio, maxima o-
annis, mo- mnium ſanctitatis opinione, ſunctus fuiſſet.
ritus vir
ſanctus.
* Alias
Vilhelmi
C Baron.
in Not.
Martyr.
Roman.

VITA S. GVLIELMI, * EPISCOPI

Brivensis in minori Britannia: Ex ea qua est per
Godefridum Calium Bituricensem Archiepiscopum
ei multum familiarem. Exceſſit vir ſanctus ex hu-
manis, anno Domini 1241. Relatus in SS. nu-
merum ab Innocentio Pa-
pa 4.

29. Iulij.

Iob 7.

Sanctus Gulielmus à primæuo iuuentutis ſuæ flore,
 caſtittatis operibus vehementer deditus, totis viri-
 bus omni voluptate calcata, impollutam Deo ſpiri-
 tum ſeruare conabatur. Cumque non ignoraret vitam
 hominis militiam ſuper terram eſſe, multo ſemper an-
 te contra infeſta dæmonis arma ſeſe muniebat, inen-
 taque ſemper cura & precibus excubabat, ne quæ dæ-
 monum inſidiæ improviſo illi obuenirent. Veruntam-
 en humani generis inimicus, quo vigilantiſ cum
 ſaluti ſuæ incumbere cernebat, eo multo magis modis
 omnibus eam euertere conabatur. Et quidem non ſe-
 mel per mulierum aſtutias Dei ſeruum corrumpere
 tentauit. Cum enim adhuc iuuenis, & corporis elegan-
 tia & verborum ſacundia & conſolationis gratia o-
 mnium

maium oculis mi-
 fornicationis ſpiri-
 bus ſui poſſet, ca-
 beati viri eubile, pu-
 ciens, libidinis igne
 inſolito mulieris ta-
 exhorruit, verum et
 ſtatim exiliij, atque

Allo vero tempo-
 geretur, quæ tam no-
 quam amicorum au-
 curia Episcopij liſtib-
 nullum inueniret ex-
 tandem ex mulieb-
 ludicis gratiam obe-
 que netas hoc mod-
 ſuo muliebri egreg-
 Episcopum cepti bi-
 monibus pettentare
 ſæ radios in ipſum
 eto præmunitus ſpi-
 ſceminæ tela ſenſit,
 ta excutens, Mulier
 ſeruum & ſacerdote
 obſtingis? At illa
 ciata & conſuſione
 natione ſe ſubdixit
 mirabunda collaud-
 Præter hæc auster-
 iam pauperum illi
 & ab ægeſtatis mal-
 bus eorum in vſus
 teret, quod pauperi-
 dem interdum mag-
 gnitate acceptis,
 bus large admodum
 aqua vel vino in-
 vitam ſuſtentabat,

oram collisionem,
ordinatum anuili-
tatem, non
adere confortium.
in praesentem, dicitur
m, non debemus
per multis locis da-
Nec immemoro humi-
onia, eximj ma-
nus. Successit au-
tas; cum S. Lupus
orio, maxima o-
fuisse.

* EPISCOPI
Ex ea qua est per
Archiepiscopum
sanctus ex hu-
tatis in SS. nu-
Pa-

uentus suae flore,
edius, totis viri-
lucum Deo spiri-
in ignoraret vitam
multo temper an-
manebat, inen-
abat, neque de-
taient. Verunta-
vigilantius cum
ulio magis modis
it quidem non se-
pum corrumpe-
et corporis elegan-
tationis gratia o-
mmum

maius oculis misce placeret, tum mulier quaedam
fornicationis spiritu stimulata, quo cupitis eius ample
xibus frui posset, captato noctis silentio, perrexit ad
beati viri cubile, procaciterque se ad latus eius proj-
iciens, libidinis igne cum inflammare tentavit. At ille ad
insolitum mulieris tactum excitatus, non solum scelus
exhorruit, verumetiam quasi tactus ab angue de lecto
statim exiliij, atque ad orationis praesidia sese recepit.

Alio vero tempore, cum iam pontificali officio fun-
geretur, quaedam nobilis admodum femina tam viri
quam amicorum auxilio viduata, cum forensibus in
curia Episcopi litibus intricata molestiarum suarum
nullum inveniret exitum, inops consilij quid ageret,
tandem ex muliebri nequitia statuit polluto amore
Iudicis gratiam obtinere, adversariosque per fas per-
que nefas hoc modo superare. Quaedam igitur die
fuo muliebri egregie compia, deductum in partem
Episcopum cepit blandis parum honesti amoris ser-
monibus perterere, ac paulatim igneos impudicitiae
seu radios in ipsum Dei virum vibrare. Sed vir Dei san-
cto praemunitus spiritu, ut primum ignea impudica
feminae tela sensit, statim cum admiratione vestimen-
ta excutens, Mulier, inquit, quid? an ignoras me Dei
servum & sacerdotem esse? Vide misera quo te scelere
obstringis? At illa increpationis viri Dei stimulis cau-
ciata & confusione ingenti perfusa, protinus cum festi-
natione se subdixit: castissimum praesulis peccatus secum
mirabunda collaudans.

Præter hæc autem castitatis insignia, præcipua et-
iam pauperum illi cura fuit; quos adeo sedulo nutriti
& ab ægestatis malo defendit, ut cunctis sæpe facultati-
bus eorum in usus erogatis, ab aliis in super mutuo pe-
teret, quod pauperibus distribuere. Instruebat ille qui-
dem interdum magnifica convivia: sed hospitibus pro
dignitate acceptis, ac inde dimissis, mox cuncta paupe-
ribus large admodum præberi mandabat. Ipse vero pu-
ra aqua vel vino interdum mixta, & tenui sane cibatu
vitam sustentabat, animū magis assidua coelestis ierum

Impudica
mulier v. s. s.
dicitur eius
castitati.

Item alia
nobilis vi-
dua.

Benignitas
eius in pau-
peres.

Erugalitas
eius.

com-

commentatione & intenta supplicatione pascens, ne vanis vngquam illecebris ad perituras corporis voluptates abriperetur. Hinc praeiunctum horarum officium, diebus singulis Davidicum ex integro Domino persolvebat p̄ altitum; ex quo suavissimas sane animae delicias hauriebat.

*Charitas
eius erga
proximos.*

Porro quanto charitatis ardore proximum quemque dilexerit, nulla vis orationis pro dignitate explicare potest. Sape pro otium suarum corporali salute, irruentium in civitatem hostium gladius ceruices suas obiecit. Sape dies noctesque in fletibus & lachrymis peragilexegit, ut iram diuinum nris hominum sceleribus offensus mitigaret. Cū vero grauis persecutio per tyrannorum malitiam in Britannica Ecclesia excitata praualeret, pie zelo iustitiae similiter inflammatus, ferocitati tyrannicae resistere satagebat: mortem pro suorum libertate, oppetere paratissimus. Quam ob causam minis & iniuriis multis ab ipsis tyrannis eorumque complicitibus exagitatus, cum nullo modo principum iniquorum voluntati, in praedictum libertatis Ecclesiasticae, vellet acquiescere, exilio damnatus est. Cessit itaque patrio solo, & ad Pictauiensem antistitem profectus, summa ab eo beneuolentiae significatione exceptus fuit, & in vicariam operam ab eo assumptus. Ibi cum annos aliquot magna cum opinione sanctitatis omnia pontificis officia administrasset, tandem cessante persecutione, ad suam iterum diocesim honorifice reuocatus est; ubi vltimum vitae cursum multis aliis pietatis & sanctitatis operibus clarum feliciter consummavit.

*Mittitur
in exilium
pro insititia*

*Obitus
eius.*

*Post bien-
nium cor-*

Corpus eius in Ecclesia cathedrali summo cum honore tumulatum fuit. Cum vero Philippus successor eius duobus post obitum illius annis, ecclesiae fabricam viro sapiente inchoatam, nouis, magisque magnificis structuris extollere decerneret, eaque de causa Guilielmi corpus transferri deberet, fuit, mirabile dictu, non modo ab omni corruptione alienum, planeque integrum reperiunt, sed & quasi preciosissimis fuisset aromatis

con-

XX
conditum, suauissimam
unctis, qui aderant, l
etatisima proinde m
ipsa non tantum Brit
tas quoque promineat
ficia in propriis corpo
eandem peteipiendi

*Martyrium Simplici
dior. M. in act.*

MARTYRIVM
ma, Donatilla, &
po Viennensi. Cor
Dionysii P

Aud Aphricam
A Maxima, Donat
tudine virgines, tub
Gallieni praclarum
enim Maxima & Do
hensis, ad Tuburbu
mandato tyranni pa
& felle cati fides eas
aliquam diu constan
linus ira & furore in
liam, per virbis com
fragari.

Hac cum Secundu
duodecim est superio
tum, Spiritu Deifico
nam vehementer ex
auocatae aeternae,
amplius iniecat

ione pascens, ne
corporis volupta-
um horum offi-
cino integro Domino
ultimas sane anima

proximum quem
dignitate explica-
porali salare, ir-
dus ceteros suas
bus & lachrymis

hominum sce-
gras persecutio
ica ecclesia ex-
inflammatus,
at: motum pro
mus. Quam ob

ipsis tyrannis co-
tum nullo modo
in praeiudicium li-
re, exilio damna-
ad Pictaviensem
nevolentiz signi-
m operam ab eo
gna cum opinio-
a administrasset,
m iterum de cece-
pum vitæ cursum
tribus clarum fel-

summo cum ho-
philippus successor
cedechæ fabricam
isque magnificis
de causa Gueli-
abile dictu, non
laneq; integrum
uisset aromatis
con-

conditum, suavisimo odore mirifice refertum. Ibi tum *pus eius in.*
cunctis, qui aderant, Deum in sancto eius laudantibus, *tegrum res.*
clarissima proximè miracula coruscant; prorsus ut in *peritum.*
ipsa non tantum Britannia, sed per adjacentes & remo-
tas quoque prouincias, plurimi accepta sanitatis bene-
ficia in propriis corporibus circumferrent; alioque ad *Miracula*
eandem percipienda iidem mitterent. *ad tumu-*
lum eius.

Martyrium Simplicij, Faustini & Beatrix habet Le-
ctor II. M. in actis S. Anthimi.

MARTYRIUM SS. VIRGINVM MAXI- C. Baron.
me, Donatilla, & Secunda; Ex Adone Archiepisco- Annal.
po Viennensi. Coronatae sunt Anno Christi 262. Tom. 2.
Dionysii Papæ 2. Valer. & Gallien.
Imp. 8.

A Pud Aphricam ciuitate Taburbo Lucernaria, 30. Iulij
Maxima, Donatilla, & Secunda, eximia pulchri-
tudine virginæ, sub Anolino præside in persecutione
Gallieni præclarum fidei suæ certamen interunt. Cum
enim Maxima & Donatilla sorores, à Iudice compre-
hensæ, ad Tuburbitanam ciuitatem perductæ fuissent, *Maxima*
mandato tyranni pane & aqua prorsus destitutas, aceto *& Dona-*
& felle carnifices eas potarunt. Cumque ea iniquitate *tilla sorores*
aliquandiu constanter tolerata nihil mouerentur, Ano-
linus ira & furore inflammatus, iussit eas, ad contume-
liam, per virbis compita deduci, omniumque ludibris
farigari.

Hæc cum Secunda virgo, annorum non amplius *Secunda*
duodecim è superiori domus suæ loco contemplare- *virgo duo-*
tur, Spiritu Dei illico accensa, ad similem martyrij glo- *dennis.*
riam vehementer exarsit. Itaque neque suppliciorum
atrocitate deterrita, neque generis sui dignitate & opū
amplitudine inelcata, neque nuptiarum magnificentia
vel

*Admiranda
da virtus
in tantilla
aetate.*

vel sponsi blanditiis detenta, neque postremo patris & cognatorum lachrymis mota, virili animo descendit, sociamque se præclari certaminis præbuit. Cum enim beatae martyres Maxima & Donatilla procederent, illa festina accurrens clamavit; Nolite me dimittere, ô sociæ virgines, sed vestris precibus ad eandem gloriam me assumite. Hæc voce maxima, cunctis sane stupescens, exclamans, una cum illis Tuburitanam est ingressa civitatem.

*Horrenda
supplicia
Maxima
& Donatillæ.*

Altera dē Anolinus adductas pro tribunali sotores Maximam & Donatillam ad tormenta eligi præcepit. Fuit tunc horrende in tenebrica duarum istarum virginum corpuscula sæsitum. Primo namque virginis crudelissime cæsas, una calce plagas earum perficari iussit. Deinde in euleo extensas torqueri, statumque ad libandum offerri. Hæc cum animo inuito, stupente populo, pertulissent, Iudex furore ebrius, in craticula eas torrere, ptinæque ardentes sine intermissione adhiberi: ac postremo in theatro ad delubrum deponi præcepit, ut omnium calcibus peterentur.

Hæc cum fierent, & virgines in tanta suppliciorum atrocitate de hoste triumphum agerent, fuit & Secunda virgo eximia formæ pulchritudine ad Anolinum adducta. Quam conspicatus proconsul, & tr, inquit, Christiana es? Cui Secunda; Christiana. Tunc homo ferus planeque barbarus, neque virginis ætatem, neque corporis pulchritudinem, neque morum elegantiam miseratus, una cum Maxima & Donatilla ferro crudeliter vincitam ad bestias damnavit. Populus frequens ad spectaculum venerat, cum cernere licebat virgines & generis & virtutum splendore ornatissimas, suauiter se mutuo amplexari; Christo, nunc stantes, nunc fixis iteram genibus, vota precesque persolvere; seras avidissime expectare, & ultimum vale alteram alteri cum osculo pacis dicere. Porro visus tandem feroçissimus in arenam cum ingenti omnium clamore dimissus, cum putaretur momento virgines dilaceraturus, is agnina protinus mansuetudine assumpta, ad eas se pedes dimisit,

*Præclarum
certamen
Eiucundū
spectaculū
SS Virgi-
num.*

*Virus eas
honorat,
lingitque
v. figia.*

XX
milit, linxitque vest
betitia voces ab omni
linus vero cernens se fa
tentiam in virgines di
narum actione porre
Augusti.

PRAECLARVM
don & Sennes, nobili
ter complevere, Anno
Imperatoris 2. Ex
Laurent. S.
S.

Um post præclar
etotiam, Decius
ibidem inuenerat Ch
supplicijs, Roman
Abdon & Sennen,
stianorum colligere
comprehensos, in sua
populi spectaculum,
abduxit. Quo cum po
in Christianos odum
imprimis præfatos Ch
certamen euocauit. A
dibus pretiosis, vipo
vincti. Porro splend
haud dubium diuina
mo estissime ferret, vi
tate conspicuos ad su
ropei Claudium Cap
dit admodum verbis
Disiaccificandum co
in iudis in confessione
acerrimencus, Va ei

postremo patris &
animo descendit
ebuit. Cum enim
procederent, illa
e dimittere, & so-
ean lem gloriam
tis sane stupecen-
urbitanam est in-

tribunal: Sotiores
ta eius precepit.
rum istarum vir-
umque virginis cru-
um perficari ius-
i, statimque ad
uulso, stupente
ritus, in eiacula
intermissione ad-
elubrum deponi
tur.

ita suppliciorum
ur, fuit & Secunda
i Anolnum ad-
& ter, inquit, Chri-
Tunc homo ferus
tem, neque cor-
egantiam mise-
a ferro crudeliter
frequens ad spe-
e virgines & gene-
suauiter se mu-
nunc fixis in ter-
res, feras auarissi-
um alteri cum o-
feto: summus in
dimissus, cum
urus, is agnina
earum se pedes di-
misi,

misit, linxitque vestigia parius quam momordit. Tunc Decollan-
latitiae voces ab omnibus in caelum sublatae sunt. Anno tur SS. Vir
linus vero cernens se furentem, bestias mites, capris sen- ginet.
gentiam in virgines dictavit: quam magna cum gra-
tiarum actione porrectis cervicibus exceperunt, 3 Kal.
Augusti.

PRAECLARVM CERTAMEN SS. A B- C. Baron.
don & Sennes, nobilium persarum; quod Romae virili- Annal.
ter compleretur, Anno Salutis 254. Sede vacante, Decij Tom. 2.

Imperatoris 2. Ex ijs quae extant apud V. P.

Laurent. Surium, in praambulis

S. Laurentij.

Cum post praeclaram illam in Perside adeptam vi- 30. Iulij
ctoriam, Decius Imperator, quam urimes quos Iuxta Mar-
ibidem inuenerat Christianos, atrocissimis necasset tyrologium
supplicijs, Romam tandem rediens, duos subregulos Roman.
Abdon & Sennen, (quos quod corpora caesa Chri-
stianorum colligerent ac in suo praedio recondere
comprehensos, in suam seruârat gloriam, ac Romani
populi spectaculum,) catenis vinctos secum ad Vrbem
abduxit. Quo cum post menses 4. venisset, conceptum
in Christianos odium omni tyrannide exprompsit, &
imprimis praefatos Christiathleras, praesente Senatu ad
certamen euocauit. Aderant illi auro quidem & lapi-
dibus pretiosis, vtpote subreguli, ornati, sed catenis
vincti. Porro splendebat ex vultu eorum fulgor quidam,
haud dubium diuinæ virtutis indicium, adeo ut Senatus
moestissime fectet, viros tam praeclaros & regia digni-
tate conspicuos ad supplicia edocari. Decius vero, aila-
to per Claudium Capitolij Pontificem iripode, blan-
dis a modum verbis & promissis amplissimis, ad
Dij sacrificandum eos inuitauit. At illi animis plaxe
inuictis in confessione Christi persistere; unde furore à Decio sed
acrius incensus, Valeriano pascendo seuerè mandauit, frustra.

Abdon &
Sennes Per-
sa Subregu-
li Christiani
Romam
vincti ab-
ducuntur.

Abdon &
Sennes ten-
entur

blanditiis
à Decio sed
frustra.

vt atroci vindicta martyres puniret, ac suppliciorum immanitate reliquis qui in vrbē erant Christianis terrorem inferret.

Moxigitur Valerianus nudatos Christi martyres fatibundus ad Solis simulacrum, iuxta amphitheatrum, adduxit: præcepitque militibus, vt eos ad thura Dis cremanda compellerent. At illi, ciecō summum percontemptum in simulacrum ipso, dixerunt Valeriano; Iam fac quod facturus es. Tum Valerianus illico plumbeata expediri, ijque atrocissime caesos martyres in amphitheatrum introduci præcepit, vt ferarum laniari moribus, mentis eius furorem crudeli morte extinguere. Sed vt martyres, expresso crucis signo & Christi nomine fidenter inuocato, amphitheatrum ingressi sunt, ilico feræ (erant autem Leones duo, & Nihil ab ijs reliquatur) ouina p̄ usquam manuevadine ad pedes sanctorum rugientes se demiserunt, & quod maiorem admirationem haberet, contra tyranni furorem impetumque, eos aliquamdiu mirabiliter tutati sunt. Tandem vero iussu Valeriani gladiatorum ictibus in ipso amphitheatro trucidati, ad Solis simulacrum prope amphitheatrum proiecti sunt; vbi ad Christianorum terrorem, tribus diebus, totidemque noctibus corpora eorum iacuerunt. Tertia vero nocte, Cyrinus subdiaconus, cuius ædes amphitheatro admodum vicinæ erant, ea collegit, & in arca plumbea, domi suæ honorifice condidit, Cal. Augusti.

Diuinitus reuelantur eorum corpora. Latuere autem horum sanctorum corpora ad vsque tempora Constantini, quo imperante, diuinitus reuelata sunt: & à Christianis in cimiterium Pontiani summo cum honore translata.

C. Baron. in notat. mart. Rom. MARTYRIVM S. FABII, MARTYRIS Casarensis; Ex Adone Vienneſi Archiep.

31. Iulij. Sanctus Fabius cum Cæsareæ præſidia vexilla ferre recusaret, primum diebus aliquot in carcerem detr-

ductus, variis moribus, in Christi confessione perſiſtit. Vnde sententia damnata, vltima beneficio delicti corpus & caput ſecundum profundam demerſa ſunt. Vnde indicijſ passionis, & crucis reſiduum corpus, & litras euēctum, & ſanctiſſima tumulatum eſt.

VITA S. GERMANI
Gallienſis: Ex ea quæ
ſcribitur, ſcripto
mobili. Adſcribitur
pus, ſeditque anno
ſato, Anno R
Pape 4.

Sanctus Germanus
Diſplendit cum prim
ſantia; rud mentis, ſtu
ga ingenij vbertate bi
cum conſcendit, prot
plebis adornatis gra
Atque vt omnibus lue
in eo deſiderari poſſet
mam proſectus, præ
gæ implerit. Inde a
tus, caſarum patroc
didit, hudeſque ad co
primis genere, & di

terruſus, varijs mo'eſtijs affectus eſt. De'nde ante tribunal productus, & ſemel atque iterum interrogatus, in Chriſti confeſſione, nihil ſupplicia veritus, conſtans perſiſtit. Vnde Iudex ſurore percitus, capitali ſententia damnauit. Poſt hæc corpus triduo ſepultura beneficio deſtitutum cuſtodiri iubetur; tandem & corpus & caput ſeorſum reticulis inſuta, in maris profunda demerſa ſunt. Sed Domini virtute reſeſſo reſculo, membra capiti reuocantur, & ſcapulis ceruix, cum indiſcijs paſſionis, adiunguntur. Atque ita ſuæ ingratæ redditum corpus, vnda blandiore ad Cæternitatum litras euectum, & condigno cultu à fidelibus in baſilica tumulatum eſt.

Mittitur
in carce-
rem.

Pleſtitur
capite.

Praclarum
miraculū.

Locus ſepul-
tura
eius.

VITA S. GERMANI, EPISCOPI AN-
tiſidoreniſis: Ex ea qua prolixe eſt per Conſtantium
Presbyterum, ſcriptorem illorum temporum haud
ignobilem. Adſcribitur hic ſeptimus eius ſedis epiſco-
pus, ſeditque annos 30. & dies 25. functus eſt
fato, Anno Redemptoris 435. Sixti
Papa 4. Valentiniiani
Imp. II.

C. Baron.
Tom. 5.
Annal.
Quin notat.
Mart. Rom.

S. Sanctus Germanus Antiſidoreniſis oppidi indigena,
ſplendens cum primis natus parentibus, ab ipsis in-
ſantiæ rudimentis, ſtudijs liberalibus adhibitus, ma-
gna ingenij vbertate breui ſummum eruditionis gra-
dum conſcendit, proſus ut & naturæ indiſtriæ multi-
plicibus adornatus gratus, magno ſui eſſet honori.
Atque ut omnibus literarum numeris abſolutus, nihil
in eo deſiderari poſſet, poſt Gallicana auditoria Ro-
mam proſectus, præclara iuris ſcientia peſtas inibi e-
grege impleuit. Inde ad tribunalia præfecturæ admo-
tus, cauſarum patrociniſio tam celebri ſibi nomen red-
didit, laudesque adeo multiplicauit, ut ſublimen in-
primis & genere, & diuinijs, & quod caput eſt, moribus
orna-

31. Iulij.
Patria eius

Egregia
eius erudi-
tio.

Roma na-
ui operam
legibus.

L. MARTY-
rien-

ſua vexilla ſer-
quot in carcere
detra-

*Fuit adu-
catus.
Ducit vx-
orem.*

*Dux confu-
gitur.*

*In vita S.
Amatoris
hac eadem
habet Le-
stor.*

*1. Maij.
Minitur
mortem S.
Amatori.*

ornatissimam sortitur uxorem. Quem deinde toga præconijs præminentem, Respubl. ad maiora hono- rum insignia, ducatus quippe ad culmen & regimen prouinciarum euexit.

Bo honore & potentia sublimatus, neglecto Chri- stianæ religionis cultu, tyrunculorum indulgere in- dustrijs, venatui inuigilare, ferarum copiam insidijs & viribus captam in ciuitatem magna cum gloria inferre quotidie. Brat in ciuitate arbor pyrus, cuius ramos fe- rarum capitibus in gloriam exornabat. Ea res cum Christianæ pietati plurimum obesse videretur, S. A- amator loci illius antistes arborem, vt offendiculum tolleret, radicibus extirpauit, flammisque deputauit atque ossa, ne qua illius memoria extaret, longe ab vrbe proijci mandauit. Quod Germanus inique adco tulit animo, vt Christianæ religionis oblitus, mortem viro beatissimo minitaretur. Eius vero furo- rem ad tempus S. Amator declinans, Hedum profe- ctus est, vbi, Domino reuelante, eundem ipsum Ger- manum in sacro manere sibi successorem futurum co- gnouit. Reuersus itaque Antisiodorum antistes, con- uocata concione, cum in Ecclesia ad sacerdotale offi- cium rite obeundum sese accingeret, cerneretque inter alios Præfectum vrbis Germanum, corpore animo- que ad omnem modestiam ac pietatem composuis, sacra limina intrantem, iussit illo ingresso, mox Ecclesiæ fores claustris arctari. Tum vero glomora- ta secum Clericorum atque nobilium turba, Ger- manum apprehendit, & inuocato nomine Domini cæsariem capiti eius detrahens, habitu religionis, reiectis ornamentis secularibus, eum honore induit, dicens: Satagere te oportet, frater charissime, vt com- missum tibi honorem immaculatum conserues: quia me decedente, omnipotens tibi pastorale officium com- misit.

*S. Amator
Germani
Clericum
facit.
Moritur S.
Amator &
Germanus
ei succedit
in Episco-
patu.*

Post hæc beatissimus Amator obitus sui iscitamen- tis virgeti incipit, breuique defungitur, & Germanus summorum infimorumque voluntate inuictus atque coactus

ad sacerdotale
que mundi militia,
calatur, vxor in foro
in pauperes dis-
vero qua animi m-
sibi suoque corp-
A primo namque
minum vitæ, non vi-
legumen, nunqua-
nonis accepit. In refe-
tra't, deinde panem h-
iple excussit & mol-
palato ingratum nunc
interdum etiam he-
septimo die latran-
tam hyeme quam
mod tam diu vsui erat
aptum plane de cedi-
nocturne carnem a-
constratus, ac cin-
stili subiecto, profen-
ad dico somnium, cū
duceret, Aratum qu-
tibus.

Et quidem (o pieta-
tum ipse corpus exuire
se fouebat, summus e-
ritus & peregrinis adu-
rior exhibebat, prop-
labatur, & profuso lach-
bat. Iam hæc autem
quin magna populo-
ram, contradium ex
cedente iterum ab-
xit, mox frequenter
lestum iterum dulcedin-
Ponito iē tempore
et tatem maxime cele-

Quem deinde tōg
bl. ad maiora hono
cūmen & regimē

us, neglecto Chri
storum indulgere in
copiam infiditū &
na cum gloria inferre
us, cuius ramos se
rabat. Ea res cū
se videretur, S. A.

ut offendiculum
omniūque depuit
aeraret, longe ab
Germanus in quo
e religionis oblitus
tur. Eius vero furo
ris, Hecum profen
eundem ipsū Ger
sorem futurum co
orum antistes, con
ad sacerdotale offi
et, cerneretque inter
m, corpore animo

etatem composuit,
illo ingresso, mox
tum vero glomota
tium turba, Ger
no nomine Domini
habitu religionis,
eum honore induit,
charissime, ut com
um conferres: quia
thorale officium com

itatis sui iocitamen
tur, & Germanus
tate iunius atque
coadus

bañus ad sacerdotale officium adigitur. Deseritur
raque mundi militia, & cœlestis assumitur. Secu i pom
a calcatur, vxor in foretem ex coniuge mutatur, sub
antia in pauperes dispensatur, paupertas ambitur.
am vero qua animi magnitudine & ardore spiritale
ellum sibi suoque corpori indixerit, difficile est enar
are. A primo namque suscepti muneris die, ad vsque
erminum vitæ, non vinum, non acetum, non o eum,
on legamen, nunquam vel salem ad vsum, condiendi
aporis accepit. In refectionibus primum cinerem præ
baur, deinde panem hordeaceum sumpsit; quem ra
ten ipse excussit & moluit. Et hic cibatus adeo tentis
palato ingratus nunquam ante vespertinam sumeba
ur; interdum etiam hebdomada media, non raro et
um septimo die latranti stomacho dabatur. Indumen
um tam hyeme quam æstate vnum erat, idemque,
mod tam diu vsui erat, donec nimia vetustate con
umpium plane occideret, cilicio interim asperimo
lie noctuque carnem atterente. Lectus ex dolatis asse
ibus confratus, ac cinere conspersus, nullo etiam cer
icili subiecto, profundum capere somnum utebatur;
quid dico somnum, cum totas noctes nihil nisi gemit
us duceret, stratumque asperum assiduis pene rigaret
ictibus.

Et quidem (ò pietatem) cum tanta severitate in
uum ipse corpus exueret, alios stupenda plane benigni
tate fouebat, summus cultor hospitalitatis, qui paupe
ribus & peregrinis aduentantibus conuiuium reuinas
pastor exhibebat, propriis manibus pedes lauabat, oscu
labatur, & profuso lachrymarum imbri interdum riga
bat. Inter hæc autem, aliaque quotidiana ministeria,
quæ in magna populorum frequentia obire necesse e
rat, ut contractum ex hominum familiaritate putresce
cœlesti rore iterum abstergeret, monasterium constru
xit: in quo frequenter degebat, animumque mira cœ
lestium rerum dulcedine pascibat.

Porro eo dē tempore res accidit, quæ Germani san
ctitatem maxime celebrē reddidit: digna profecto quæ

*Nota mi.
ram vitæ
auferita.
tem.*

*Benignitas
eius eximia
in pauperes*

*Construit
monaste
rium.*

à nobis explicetur. Erat vir candido ingenio, Ianuarii nomine. Qui cum princeps praesidiali militaret officio exactos à provincialibus sol dos ad Iudicem deferrebat. Is cum causa visendi etiam ex itinere diuertisset, ac culum, quem pecunia onustum ferebat, incautus amisit: nulloque de circumstantibus intente, casu is reperit, qui vexari inimica infestatione consueuerat. Tandem viator in se reuersus, ubi damnum agnouit, subito ore perculsus, totam ciuitatem lachrymis & clamoribus impleuit, & ab ipso beatissimo sacerdote, haualiter ac si ipsi tradidisset, amissam pecuniam requisuit. Is pro sua benignitate pacato illum animo esse iussit, spondens fore, ut amissam reciperet. Ille interim solatus triduo sursum deorsum cucurrit, si forte furem deprehenderet. Cumque triduo sine ulla fructu exacto ad episcopum rediret, genua eius lachrymabundum amplectens contestatus est, se vitam cum morte permutaturum, si non illico damnum resarciret. Tunc antistes extrema Ianuarii miseria flexus, unum ex his, quod daemone obsessi vexabantur, adduci praecepit, cumque monuit, ut ablata fuit pecuniam prodar, eamque, si domino restituat. At ille constanter inficias it, negatque se pecuniam habere. Tunc Germanus pia commotione inficiantem in populum produci mandat: ibidemque seruari, donec peracto à se Missarum officio, hominem vel absoluat, vel condemnet. Nec mora Prostratus toto corpore in oratione, magna vi precum diuinum numerum implorat, ut & obsessum ab infesto daemone liberet, & Ianuario magnis in angustiis constituto pecuniam ostendat. Et ecce statim infelix, inimici & captiuus pariter & minister in sublime suspenditur, & quasi flammis circumdatus, ingenti clamore nomen Sacerdoti inuocat, crimen, quod commiserat, confitetur: & simplex veniam postulat. Plebs stupendo hoc spectaculo ut par erat, commota, ecclesiam clamore implet, accurrit, hominemque in aëra suspensum mente oculisque attonitis contemplatur. Tandem vir sanctissimus ex oratione consurgens, euocat aestuantem, omnia discutit vni.

*Damonia-
cum furem
furtum
prodere co-
git: & da-
monio libe-
rat.*

*Magna vis
precum S.
Germani.*

in uerba cognoscit: eo
nam, & obfesso so
Purum & eiusmodi si
culis: quae tamen sec
rimere studuit.

Eadem tempestate et
lata Orthodoxa
Synodo, Germanus
de funestam pestem de
odorum Parisiensi terri
tam plebem laeta acce
pore & Genouefa tene
ecurrit, quam diuinus
atus, prophético spi
mentis à Deo decorand
ale bellum necessariis
nuxit, quemadmodum
et. Cum vero Parisiensi
non cecidissent, & de
altrum deducti fuisset
daemones excitata, q
ambum vi, apertam in
Cedebant ministeria vi
gium non vixibus sed
tus corporis lassitudin
que namque um (superfa
gearus * Lupus omnes
elementis furentibus o
manitate constantior,
ineptat, & progellis sa
pouit. Statimque assun
tus cui aspergine flu
omnibus breui op
conueniens ex diuersis
ecclies, quos ventura
dixit. Nunciabant
bant. Qui imperio fac
ribus accedunt, &

ingenio, Ianuarii
militaret officio
ad Iudicem defere
nere diuinites, &
rebat, incautus am
tente, casus repe
conueuerat. Tat
num agnovit, subita
lachrymis & clame
mo sacerdotis, hanc
pecuniam requirit
in animo esse iussit.
Ille interim sollicit
fione furem de
ello finctu exa
lactymabundus
tam cum morie per
relatior. Tunc an
nus, num ex his, qui
ci præcepit, cumque
prodar, eamque
indicias in, negatque
anus pia commoto
ci mandat: ibidemque
um officio, hominem
mora Prostratus toto
um diuinum numen
o daemone liberet, &
stituto pecuniam o
limici & capitiuus pa
aditur, & quasi flam
te nomen Sacerdotis
confiteur: & sup
ndo hoc spectaculo
amore implet, accur
mente oculisque
it sanctissimus ex o
tem, omnia disiecit,
vni.

niuersa cognoscit: eodemque miraculo, & decepto pe
niam, & obfesso sospitatem restituit.

Purimis eiusmodi similibus vir sanctus claruit mi
culis: quæ tamen secreta obumbratione semper sup
rimere studuit.

Eadem tempestate cum Pelagiana hæresis, in An
lia, læta Orthodoxæ fidei sara popularetur, conuoca
Synodo, Germanus & Lupus Apostolici sacerdotes
d funestam pestem delendam missi sunt. Quibus Me
odoram Parisiæ territorij vicum ingressis, inter con
artam plebem læta acclamatione illis obuiam ueniē,
orte & Genouefa teneræ ætatis yirgo cum parentibus
ecurrit, quam diuinus antistes, cæteris omissis, ample
atus, prophetico spiritu maximis sanctitatis orna
mentis à Deo decorandam prædixit, & rebus ad spiri
ale bellum necessariis atque optimis documentis in
truxit, quemadmodum in eiusdem virginis vita elu
et. Cum vero Parisijs digressi, Christo duce, Oceanum
non cecidissent, & de sinu Gallico leui ventorum flatu
n altum deducti fuissent, subito horrida tempestas à
æmonibus excitata, cœli fragore, tetraque ac minaci
rob um vi, apertam in naui ruinam conspirare visa est.
Cedebant ministeria victa nautaram, ferebaturque na
uigium non viribus sed oratione. Et ipse Pontifex, fra
ctus corporis lassitudine, sopore resolutus iacebat. Iam
que nauigium superfluis fluctibus mergebatur, cum
beatus * Lupus omnesque turbati excitant seniores,
elementis furentibus opponendum. Qui periculi im
manitate constantior, Christum inuocat, Oceanum
inerepat, & procellis sæuientibus causam religionis op
ponit. Statimque assumpto oleo, in nomine SS. Trini
tatis leui aspergine fluctus sæuientes oppressit, suisque
orationibus breui optati littoris quiete potitur. Ibi tum
conueniens ex diuersis partibus multitudo excepit sa
cerdotes, quos venturos etiam varicinatio aduersa præ
dixerat. Nunciabant enim sinistri spiritus, quod time
bant. Qui imperio sacerdotum dum ab obfessis corpo
ribus detruuntur, & tempestatis ordinem, & pericula,
quæ

S. Germa
ni & Lu
pus in An
gliam mit
tuntur ad
tollendam
hæresim Pe
lagianam.

Prophetia
eius de S.
Genouefa:
cuius vitæ
habet Le
ctor 3. la
nuarij.

*Eius vita
extat supra
29. Iulij.
Sedat tem
pestatem.

*Pelluntur
dæmones
ab obsessis.*

quæ intulerant, fatebantur: vi& osque se eorum meritis
& imperio non negabant.

Interea Britannorum insulam, quæ inter omnes
prima est, vel maxima, ingressi, nefandam hæresim ex
stirpare aggressi sunt. Cumque instituta cum aduersa
riis disputatione, Pelagiani diuitiis, & vestium splendo
re, atque multorum assentatione, vt fieri solet, circum
dati, primi sermonem facerent, conrotationisque alean
sola verborum nuditate fastiderent, demùm Antistites
venerandi torrentes eloquij sui cum Apostolicis & eu
angelicis tonitruis, contra humanam præsumptionem
profuerunt. vanitatem conuicere, perfidiam confuta
runt, tanta efficacia, vt ad singulas verborum obiectiones,
reos se, dum respondere nequeunt, aduersarij fate
rentur. Cum ecce diuina haud dubium dispositione
subito rix tribunitæ potestatis cum coniuge proced
in medium, decem annorum filiam luminibus orbat
offerens, quam sacri antistites aduersariis offerri præce
perunt. Sed illi conscientia puniente deteriti recedant
eamque ad viros sanctos reiecerunt. Tum vir sanctissi
mus plenus Spiritu sancto, invocata SS. Trinitate, pro
tinus adhaerentem lateri suo capsulam, cum sancto
reliquis collo auulsam, puellæ applicat oculis; quos sta
tim, tenebris enuacuatos, lumine veritatis impleuit. Ex
ultant parentes, miraculo populus contremuit, & ex
crabili hæresi abiurata, sacerdotum doctrinam arden
desiderio amplectantur. Porro S. Germanus templi S.
Martyris Albani, ingressus, plurimorum Sanctorum, e
diuersis locis, collectas reliquias sub altari pie condidi
& se ipso loco, vbi B. Martyris effusus fuit sanguis, ma
sam pulueris secum delaturus abstulit. In reditu vero
dæmonis insidus pede laeditur, & acens in lectulo, dum
circum circa casuale delatit incendium, eius incolam
apparuit tugiui. Et quidem referri nequit, quot qua
talque virtutes Deus sit operatus in famulo suo insu
mo. Cumq; nihil remedij sibi adhiberi pateretur, can
didatum sibi noctu adesse vider, qui manu extensa ia
centem videretur attollere, eumq; consistere firmum
restit

*En quanti
facit pulue
rem mar
tyris.*

XXX
religijs imperare: quod
dno, tineris laborem
Interea Saxones, Di
nus susceperunt; quos
maxerat. Cumque tresp
dicarent, sanctorum an
carrum illi, & diuini ve
ceritūs multitudinem
penda aptant: eamque
cia expiant. Hostes in
quasi ad exploratam
stinant: vi Britones rel
uerant. Quorum adue
expatos hortatur, v
Christianæ spei firmi
pide in hostem tenden
rox hostium multitu
tus Germanus, vniuer
more respondeant. Pa
Germani & sacerdotu
hostibus, qui se in pera
tertio repetunt, sacer
vox omnium, & eleu
montium inelusa mul
prostratum fugam cap
vi vel nuda corpora d
vitionem suam inuoc
caelestis victoria mile
phant pontifices, host
taq; opulentissima in
perunt sedes, patriam
bulentis quorundam
Germanus reperit; qui
gum restituit; aliisq;
Interea ex Britanni
Pelagianam hæresim
Exocatur omniū pre
exurgenti occurrat, p

que fecerunt metum vestigiis imperare: qui statim recepta sanitate, die red-
dito, tineris laborem suscepit intrepidus.

*Miraculose
sanatur pes
eius laesus.*

Interea Saxones, Pictique, bellum aduersus Brito-
nes susceperunt; quos eadem necessitas in castra con-
traxerat. Cumque trepidi partes suas pene impares iu-
dicarent, sanctorum antistitem auxilium petierunt. Ac
currunt illi, & diuini verbi prædicatione maximam ex-
ercitus multitudinem ad sanctissima Christi sacra susci-
pienda aptant: eamque die Domini resurrexerunt sa-
cra expiant. Hostes interim audita castrorum forma,
quasi ad exploratam victoriam alacritate incredibili se
accinant: ut Britones religioni inuentos vno impetu sub.
verborum obiectione. Quorum aduentum S. Germanus ut cognouit,
expertos hortatur, ut contempto armorum præsidio,

*Multos con-
uertunt ad
Christum
S. Germanus
et Linus.*

Christianæ spei firmiter innitantur, & se Ducem intre-
pide in hostem tendentem sequantur. Iamque aderat fe-
rox hostium multitudo; quam ex editis locis conspicu-
tus Germanus, vniuersos admonet, ut voci suæ vno cla-
more respondeant. Parent omnes, & nihil de imperio
Germani & sacerdotum detractant. Tum vero securis
hostibus, qui se in speratos adesse confidebant, Allicia,
tertio repetitum, sacerdotes exclamant; Sequitur vna
vox omnium, & eleuatum clamorem percussio aëre
montium inclusa multiplicat. Hostile agmen terrore
prostratum fugam cepit, arma proijcit, certatimque,
ut vel nuda corpora discrimini subducant, laborant.
Vitionem suam innocens intueatur exercitus, & prædam
caelestis victoriæ miles religiosus adipiscitur. Trium-
phant pontifices, hostibus sine sanguine fatis; compo-
sitque; opulentissima insula securitate multiplic, suas re-
perunt sedes, patriamque reuifunt: & quidem suam, tur-
bulentis quorundam ingeniis moribusque turbatam,
Germanus reperit; quam breui insita prudentia in inte-
grum restituit; aliisque multis miraculis clauit.

*S. Germanus
miraculose ho-
stes fugat.*

Interea ex Britannii nunciatur, extinctam nuper
Pelagianam hæresim iterato paucorum scelere dilata-
re. Vocatur omnium precibus S. Germanus, ut malo iterum
exurgenti occurrat, populumque nutantem prædicatione

*S. Germanus
nisi secun-
do in An-
gliam vosa-*

388. *Ex-
tinguit Pe-
lagianam
heresim.*

ne confirmet. Non recusat vix sanctus, gentis illius sa-
lutem pacemque siciens; quin, assumpto Severo Treui-
rorum antistite, rursum mare Christo auctore conscen-
dit. Nec latuit malignos spiritus, sancti adventus pror-
sus vt totam insulam peruolitantes Germanum inuitis
vaticinationibus venire nunciarent. Inter hæc Ephius
quidam haud ignobilis, filium suum contracto poplite
miserum assumit, & magna populi sequente caterua,
venienti Sacerdoti sanandum offert; quem Germanus,
vt Pelagij reliquias facilius profligaret, solo mantis suæ
contactu sanitati restituit; ac puulantem de nouo hære-
sim cum miraculorum virtute, tem vt diuini verbi præ-
clare extinxit. Inde domum transmarina expeditione
remans, tantis in via virtutibus signisque admirandis
coruscant, vt, si cuncta referre velimus, vix fidem facere
possimus, præsertim ijs, qui Dei in seruos suos boni-
tatem inuicem perceptam habent.

*Alia eius
in Anglia
& alibi
miracula.*

*Obitus eius
felicissime*

*Sedit An-
ni 30. die-
bus 25.
Claret mi-
racula post
obitum.*

Tandem vix sanctissimus Ravennam deueniens, ini-
bi de itinere suo ad coelestem patriam a Domino præmo-
necur; deinde septimo infirmitatis suæ die rebus omni-
bus rite dispositis, iam plenus dierum & bonorum ope-
rum, è corporis ergastulo ad cœlos migravit. Reliquit
tantum omnibus sui desiderium, vt vestes eius, quan-
quam viles, certatim diriperent, easque reliquias, am-
plissimæ hæreditatis loco, inter se primarij viri studio
se diuiderent. Rexit autem sanctissimus Germanus An-
tistidorensem cathedram annos xxx. dies xxv. Ejus
sacratissimum corpus honorifico agmine suam viu-
uus petierat, est delatus ad urbem; vbi innumerabilibus
coruscans miraculis: Christi Domini in sanctis sui bo-
nitatem mirifice testatur.

Et quidem:

*Eulgida fulgentem
Florida florentem
Cœlica coelestem
Splendida splendentem*

Germanus

*sidera captant:
nulla plaudite.
carmina cantant
gaudia pangunt.*

AVGV.

AVG

DE FESTO
seu Catenarum
quæ habet

VD
per
voti
lia q
soly
nec
narum illarum, q
Petri in carcere ab H
admodum venerata,
li honorifice asseruat
cam erexit, & auto ge
encom ijs celebrari m
ad Eudoxiam filiam
ingem transmissit. Q
impar, in eius memo
vinctus fuit, erexit De
te: Augustam sanè, A
ulus enim Eudoxie
Petri ad vincula. Vbi
matre Eudocia mlla
no miraculo huic il a
tone Imperatore, Ro
Mamentino diu decen
sculo admodum iu
tabulæ Ecclesiasticæ
tas, eundem genetis

is, gentis illius
pro Severo Trei-
b. auctore con-
f. aduentus, pro-
Germanum inuitis
inter hæc E'aphus
contracto poplite
sequente caterua,
quem Germanus,
et, solo manib' iue-
ntem denovo hære-
di diuini rebi pi-
grina expeditione
isque admittendis
vis, viz fidem face-
seruos suos boni-
am deuotens, ini-
Domino præmo-
die rebus omni-
e bonorum ope-
p'grauit. Reliquit
estes eius, quan-
ue reliquias, am-
marij riri studio-
Germanus An-
dies xxv. Eias
tine suam viui-
innumerabilibus
in sanctis sui bo-

sidera captant:
millia plaudunt.
carmina cantant
gaudio pangunt.

AVGVSTVS.

DE FESTO VINCVLORVM
seu Catenarum B. Petri Apostoli; Ex iis
qua habentur apud Doct'ss.
C. Baron.

EUDOCIA Augusta, Theodosij Im-
peratoris coniunx, cum Hierosolymā
voti soluendi causā venisset, præter a-
lia quibus ibidem à Iuvenale Hiero-
soly morum Episcopo, affecta est ma-
neribus, insignis donum accepit cate-
narum illarum, quas Angelus Demipi de manibus
Petri in carcere ab Herode vincti dissecerat. Quas p' e-
admodum venerata, illarum alteram Constantinopo-
li honorifice afferuari voluit, eiusq. in honorem basilicam
erexit, & auro gemmisque ornata, SS. Patrum
encomijs celebrari mandauit. Alteram vero Romam
ad Eudoxiam filiam, Valentiniā Imperatoris con-
iugem transmisit. Quæ quidem, matri religione non
impas, in eius memoriam, & Petri Apostoli, qui ea
vinctus fuit, erexit Deo Basilicam in Exquillino mon-
te: Augustam sanè, Augustæque nomine dignam. Ti-
tulus enim Eudoxiæ nuncupata est. Dicta etiam S. Eudoxia
Petri ad vincula. Vbi non illa tantum, Hierosolymis à filia Eudo-
matre Eudocia missa catena recondita est, sed & diui-
no miraculo huc illa coniuncta dicitur, qua sub Ne-
rone Imperatore, Romæ, vinctus Petrus in carcere
Mamertino diu detentus est: à Romanis Pontificibus
sedulo admodum iugiter custodita. Habent enim
tabulæ Ecclesiasticæ, ambas has catenas simul colla-
tas, eiusdem generis & artis inuentas, sibi inuicem di-
uinus

Annalium

Tom 1

Anno Do-

mini 44

& 5 Tom.

An: Dom:

439 & in

Not Mar-

tyrol. Ro-

man.

1. Augusti.

De pere-

grinatione

Eudocia

Augusta.

&c.

Eudocia

Constanti-

nopoli in

honorem

Catenarū

Basilicam

construit.

Eudoxia

filia Eudo-

matre Eudo-

cia. Roma

erigit Ti-

tulum in

honorem

Vinculorū

B. Petri.

Dua Petri

*catena mi-
rabiliter
vincta.*

uinitus mirab. licet copulatas, iunctaſq. ſimul ac vni-
tas, ex duabus vnam affectam eſſe. Quarum memo-
rie, Kalendæ Auguſti fuere à Romano Pontifice con-
ſecratæ: in earumque nomen, Deo, dicta Baſilica de-
dicata. Quam autem ſolite fuerint catenæ iſtæ coro-
ſcare miraculis, quamque viſitatum fuerit Romanis
Pontificibus pro nobili munere aliquid ex limatara
earendem catenarum ad inſigniores perſonas mittere,
S. Gregorius Papa in ſuis ad diuerſos datis Ep. ſtolis
locupletis teſtis eſt. Quod nri vero veneratūri eſſent ho-
li. *epiſt. 6.* mines Catenarum Petri memoriam, quibus Deus
Indiſt. 14. eandem atque ipſi Petro contulit in edenſis miraculis
Ep. ſt. 23. adeo admirandam atque viſibilem virtutem? a Me-
lib. 6 Indi. rito itaque per omnes Chriſti Eccleſias auro pretioſi-
Ep. ſt. 11. ad ſus habetur ferrum illud pœnaliū vinculoꝝ. Si
Childebert tam medicabilis ſuit obumbratio viſitantis, quanto
franco. magis catena vincientis? Si inanis quædam ſpecies
Reg. Vincu- vacuæ imaginis, habere potuit in ſe vim ſalutis, quan-
lorum Pa- to magis de corpore meruerunt attrahere ſalubritat-
tri præco- tis, ſerreo pondere ſacris impreſſa membris vincula
nium. paſſionis? Si ad præſidia ſupplicantium tam potens
a. Auguſti- fuit ante martyrium, quanto magis efficaꝝ poſt tri-
nus de umphum? Felices illi nexus, qui de manicis & com-
Sanctis pedibus in coronam mutandi, Apoſtolum contingen-
ſerm. 29. tes, martyrem reddiderunt Felices catenæ, quæ nūſatis
pene oſſibus inhærentes, vitas reliquias de ſanguinis
ſudore, iam attrita carne, rapuerunt, tactuſque mem-
brorum cruciatuſ ſui ſanctificat inſtrumentum. In quo
dum afflicto creſcit ad pœnam, cauſa pœnæ proſpicit
ad gloriam. Felicia vincula, quæ reum ſuum vſque ad
Chriſti crucem non tam condemnatum, quam con-
ſecratum miſerunt.

Porto de his catenis quibus B. Petrus vinctus eſt
Hieruſolymis, tandem Romam translatis, hæc cecit-
nit Arator Diaconus;

*In Act.
lib. 1.*

----- manet omne per ævum
Pignoris huius apex, & ſideris obtinet inſtar,
Corpora quod Petrus ſacrauit, & Angelus ore.

*His ſollidata fides
Perpetuat a ſalutis
Liberæ ſemper erit.
Quæ reſigit qui curat.*

Petiſt & ab Hor-
veto Imperator, vi-
ſe mitteret, vi ſciant
pæ primum ortum
de mittendis hiſce

MARTYRI
phia, & eius Fili

Ex eo quod eſt ap-
ſunt anno 1

Cum Romæ H
in Chriſtiano
dam matrona, prut
ab Italia oriunda,
men orbata nomi-
lias inſigni pudicitia
ornamentis excelle-
ret Spiritus, quatenus
ſi amore & fidei co-
dubitarat. Erant ei
Fides, Spes, Charitas
coniunctione deu-
pinione apud om-
hoſtis / qui per ſi-
Antiochum Vrbis
taret, vi tam præcl-
illius columen fun-
ad Imperatorem &
feſſionem illico de-
ſus à Deo ſi cultu
deus paulatim apu

His

q. simul ac vni-
quarum memo-
rio Pontifice con-
ficta Basilica de-
alienz ista coro-
fuerit Romanis
quid ex limatara
personas mittere,
os datus Epistolis
ratum esset. ho-

quibus Deus
denis miraculis
virtutem? Me-
is auto pretiosi-
nculorum. Si
seantur, quanto
quedam species
salutis, quan-
trahere salubrita-
membris vincula
tam tam potens
efficax post tri-
manicis & com-
plum contingen-
coz, quæ natus
lar de sanguinis
actulque mem-
mentum. In quo
sa poenæ proficit
suum rique ad
um, quam con-
cerus vinctus est
latis, hæc cœli-

inslar,
gelu ore.

Hic

*His solidata fides, istis tibi Roma carentis,
Perpetuas a salus harum circumdata nexu
Liberasemper eris. Quid enim non vincula præstant,
Quæ regit qui cuncta potest absolvere: &c.*

Petijt & ab Hormisda Papa Iustinianus V. C. postea *Vide Tom.*
vero Imperator, vt earundem catenarum limitaram ad 7 *Annal.*
se mitteret, vt sciamus non à temporibus Gregorij Pa- *C. Baronii.*
pæ primum ortam habuisse, eiusmodi consuetudinem *An. Chri-*
de mittendis hisce sacris muneribus. *sti 519.*

MARTYRIVM' SS. MYLIERVM SO- *C. Baronii.*
phia, & eius Filiarum, Fidei, & Charitatis; *Annal.*
Ex eo quod est apud Simeon. Metaphrasten. Passa *Tom 2.*
sunt anno Domini 122. Alexandri Pape
2. Hadriani Imp. 3.

CVM Romæ Hadrianus Imperator crudelitatis suæ *1. Augusti.*
in Christianos laxaret habenas, fuit insignis qua-
dam matrona, prudentia & religione sane admiranda,
ab Italia oriunda, genere inprimis claro, marito ta- *Patria*
men orbata nomine Sophia; cui prima cura erat, vt fi- *Sophia.*
lias insigni pudicitia virgines, Christianæ disciplinæ
ornamentis excellentissime decoraret, diuinoq. robora-
ret Spiritu, quatenus si opus esset, corpora sua pro Chri-
sti amore & fidei constantia, supplicijs exponere non
dubitaret. Erant eis nomina rebus mire conuenientia:
Fides, Spes, Charitas; mutua ita charitate & animorū
coniunctione deuinctæ, & prudentiæ ac religionis o- *Eximia*
pinione apud omnes adeo celebres, vt salutis humanæ *laus &*
hostis (qui per suos satellites Ecclesiam oppugnabat) *virtutis*
Antiochum Urbis Præfectum inuidiæ stimulis concita- *opinio, de*
ret, vt tam præclaram virtutem & magnum Ecclesiæ *tribus vir-*
illius column funesta peste deleteret. Igitur Præfectus *ginibus.*
ad Imperatorem & nomina eorum & religionis pro- *Accusantur*
fessionem ilico deferret; contestans earum pietate mul- *apud*
tos à Deo si cultu ad Christi sacra conuerti, & magnos *Imp.*
deos paulatim apud omnes in contemptum abire.

Impe.

*Consistunt
coram tri-
bunali.*

*Præclarum
Sophia re-
sponsum.*

*Traditur
Palladia
custodien-
da.*

*Adhorta-
tio matris
ad filias.*

Imperator, audita accusatione, confestim eas sisti tribunali mandat, quæ mutuis cohortationibus roboratæ, intrepidè iudicis vultum subierunt, eumq; & animi & corporis eximia, quæ præstabant, pulchritudine, magnam sane in admirationem adduxerunt. Itaque omisso seueriori iudicio, matrem ante omnia blâdis aggressus verbis, patriam, genus, nomen, & religionem ab ea quæsiuit. Cui Sophia, Primum quidem, inquit, nomen mihi vnum omnium præstantissimum est à Christo: Sophiæ autem à parentibus mihi imposuitum est. Genus duco ex ijs qui primos in Italia magistratus gesserunt, quæ & mihi patria dicitur. Ego autem inanem horum omnium gloriam existimo; vtpotè quæ Christi Iesu ab ortu consecrata, ab eodem ex hoc exilio ad patriam cœlestem me vocandam confido.

Hanc libertatem dicendi admiratus tyrannus, nè sui cum nominis dedecore vltius certaminis periculum faceret, cum cum virginibus filiabus, Palladiæ senatorij ordinis scemina custodiendas tradidit: vt tertio post die ad quæstiones eas produceret. Interea pia illa genitrix, de filiarum salute mirè sollicita, huiusmodi ad eas orationem habuisse fertur. Ego quidem, ô dilectæ filiæ, mater vestra secundum carnem, omni, vt nostis, doctrina sacrisq; literis indefesso labore vos erudij, dedi q; operam, vt Christo Iesu impollutas castasque virgines conseruarem. Ecce nunc tempus vos ad certamen vocat; quæso vt meorum verborum fructus, qualis sit, in vobis appareat; & diu meditatam virtutem constanter proferatis, ne erroris imbecillitas veritatem superet: neue suppliciorum terror teneros vestros animos deiciat. Suspecta quidem mihi est iuuenilis ætas, sed si Christo vos totas permiseritis, eiusque gratiam constanti fide tyranni minis atque supplicijs obieceritis, nulla vos pericula terrebut, nulla supplicia superabunt. Date ergo meæ senectuti, date, ô charissimæ filiæ, vt vestris certaminibus iuueniliter exultem: & de peracto certamine sempiternum Christi nu-

merit

men in cœlesti gloria
quæso cælum, oculis
rigite, & breuem flu-
temnite, diu tias cal-
mortal gloria perfu-
mini, & vitam deni-
mana mens capere n-
assluentem, summa q-
Prudentis enim animi
fluxus & perennis ære-
gnum pauce merita-
Ad hæc filiæ lachri-
quidem, ô veneranda
locum neglexisti, quæ
Nunc autem mater
constantibus animis
Icamus Dominus au-
rum curam gerit, e-
dabit, cui aduersarij
duo hoc elapso, san-
cantur. Adest Iude-
ctus, vt teneram æta-
xiam, verbis blandis-
ô virgines decoret, d-
sanguine progenita-
me vobis consulenti-
offerenti, parere mal-
stram matrem ment-
bus in exilium &
& dire rapulabit, si
te ergo, & nostra de-
que illam de vestro
mecum omni bus i-
obedire contemnitis
supplicia corporibus
dere compellor. Cui
nus in hac vita deli-
formidamus. Quid

infestum eas fisti-
tutionibus robo-
rat, eumq; & a-
nt, palchritu-
dduxerunt. Ita-
nte omnia blā-
men, & reigio-
am quidem, in-
rastant. Num
bus mihi impo-
in Italia magi-
dicur. Ego au-
existim; vixit
ab eodem ex
ocandam con-

tyrannus, nē
raminis pericu-
us. Palladiū se-
trahit: retre-
ter. Interca pia
licita, huiusmo-
o quidem, ō di-
tatem, omni, vt
labore vos e-
impollutas ca-
tunc tempus vos
verborum fru-
meditatem vir-
imbecillitas re-
tor tenetis ve-
mibi est inue-
feritis, eiusque
atque supplicij
r, nulla suppli-
ti, dare, ō cha-
uacilliter exul-
um Christi nu-
meq;

men in caelestī gloria vobiscum celebrem. Suspicite
quæso cælum, oculi osq; ad immortalia illa præmia e-
rigite, & breuem fluxamq; huius vitæ gloriā coti-
temnite; diuitias calcate, supplicia despiciate: vt im-
mortalī gloria perficiamini, diuitias stabiles consequa-
mini, & vitam denique omnium bonorum; quæ hu-
mana mens capere non potest, aggregatione mirifice
affluentem, summa cum voluptate in cælis possideatis.
Prudentis enim animi est, paruis permutare maxima;
fluxis & perituris æterna: & immortale denique re-
gnum paulo merenti sanguine.

Ad hæc filiarū lachrymis persusa responderunt: Tu
quidem, ō veneranda mater, nullum aut tempus aut
locum neglexisti, quo sanctis nos imbueres disciplinis.
Nunc autem maternis nos precibus prosequere, vt
constantibus animis futurum certamen sustinere va-
leamus Dominus autem, qui paternā providentiā suo-
rum curam gerit, ex premisso os nobis & sapientiam
dabit, cui aduersarij resistere non valebunt. Interea tri-
duo hoc elapso, sanctissimæ virgines ad tribunal eo-
cantur. Adest Iudex demonis insidij egregie instru-
ctus, vt teneram ætatem, & blanditiis maxime obno-
xiam, verbis blandissimis emolliat. Quid, dicebat,
ō virgines decoræ, deorum, vt ego profecto existimo,
sanguine progenitæ, decreuistis? Nunquid mihi opti-
me vobis consulenti, diuitias amplissimas & gloriā
offerenti, parere malitis; quam vetulæ illi, quæ se ve-
stram matrem mentitur, cum iniquis suis persuasori-
bus in exiliū & pestem vos impellere nititur? quæ
& dire vapulabit, si vos non obtemperaueritis? Accedi-
te ergo, & nostrā beneuolentiā latæ frui mini; stultam-
que illam de vestro Christo opinionem deponite: vt
mecum omnibus in vita deliciis affluatis. Nam si
obedire contemnitis; inuitus ego, mihi credite, ad
supplicia corporibus vestris tenerrimis inferenda acce-
dere compellor. Cui Virgines; Nos, inquit, nequē
tuas in hac vita delicias expetimus: nequē tormenta
formidamus. Quid enim Christianis potest esse incua-
dius,

*Filiarum
ad matrem
respondum.*

Matth. 10.

*Vocantur
ad tribu-
nal.*

*Blanditur
Iudex vir-
ginibus.*

*Virgines
virginum
constantia*

*Fides vir-
go amoris
et virginis
candescit, et
atrociter
cruciatur.*

dius, quam pati pro Christo? qui & hanc nobis vitam contulit, & pretiosi sanguinis sue effusione æternam promeruit? Hoc tam constanti responso accepto, Iudex, omnique plane abiecta spe tantam virtutem blanditijs superandi, primum quidem Fidem, annos non amplius natam duodecim, continuo vestibus nudatâ, manibus pone victis, virginis crudelissimè cædi mandavit. Quæ cum magna constantia & vultu ipso, triumphum de tyrannide illa ageret, ad atrociora tormenta protrahita est. Crudelis profecto facinus. Iudex furore percitus, mammillas eius excindii iubet. Sed ecerem novam & prodigiosam. Pro sanguine, lactis rivuli defluerunt: virginemque piveo candore, stupente Iudice, exornarunt. Neque tamen præcipitis animi fractus furor; Sed igne copioso accenso virginem exuri: & ibi quoque illæsam permanentem, in sartagine picæ & bitumine bullientem præcipitari iubet. Sed Christi bonitas tyranni vincebat malitiam; prius ut virgo sanctissima in medijs flammis atro fumo involutis consisteret integra, vultuque minimè turbato supernum continuo invocaret auxilium.

*Fides ma-
trem et
sorores cor-
roborat.*

Ecquid tunc animi Iudici, quid sceleratis ministris fuisse putandum est? Quo gaudio, quæ exultatione aliarum virgines & mater ipsa filiam tam admirando triumpho gloriosam aspexisse existimandum? Iudex in rabiem & furorem versus, gladio eam transverberari mandavit. Fides ea sententia incredibiliter gaudia, superpremis his vocibus matrem & sorores affata est. Vides o dulcissima mater, quæ me benignitate Christus Iesus persecutus sis; reliquum est, ut vitimum hoc certamen tuis etiam precibus munite pergas. Vos autem, o sorores charissimæ, nihil formidate pro nomine Christi gloriosam adeo mortem oppetere. Una mater nos genuit, eadem tres aluit; sit etiam unus tribus finis; sint sororibus sororiarum etiam & germanæ volantes. Sit prima domesticum exemplar ijs quæ eam consequuntur. His verbis confirmatæ sorores, vitimum et vale suis præ gaudio lachrymis dixerunt.

At genitola mater
profecto virtute digna
filia, te genui, & co-
lorestu i, teque ad h
uifed nuac præclarat
redem percipio. Na
tibus gratiam referre,
mnia mihi reddis: q
ostendis, quæ tam m
quem, vade filia; va
effecta purpurea, quæ
colore & flore colora
ne & fororibus au
reitam absoluit,
Christum migravit.
Impius autem Iud
alij: am illæ victoriz
eundem decem annor
aggressus ad Dianæ
Quomodo, inquit, er
tis, cuius tam fecisti
suasum, fore ut const
ar. Hæc audiens Iud
ut primam, crudis bo
in ardentem conjici
sam inde exeuntem,
ti vngulis. At Spes
roce plane virilitate
dem sanguinatie, sup
tendis: At ego Chris
tuæque tyrannide eui
His ad furorem inci
genum, & igne vehem
te, ut sanctam virg
moris, in eam præ
tute instat viti cor
tilligore, non pau
nantes ad insinatio

ILIARVM,

ne nobis vitam
que aeterna pro-
accepto, Iudex,
virtutem blandi-
ens, annos non
effibus nudata,
simè exdi man-
valu ipso, tri-
atrociora tor-
facinus. Iudex
ditiuber. Sed ee-
guine, lactis ri-
eandore, sta-
præcipitis ani-
centso virginem
em, in lartagine
rari iubet. Sed
litiam; prorsus
nis atrocium in-
minimè turba-
ium.

eratis ministris
na exultatione a-
mritando trium-
m? Iudex in ra-
n tranſuerberari
ster gaudiū, ſu-
affata eſt. Vides
te Chriſtus le-
mum hoc cer-
pat. Vos autem,
ate pro nomine
me. Vna mater
nus tribus finis;
ne voluntates,
ue eam conſe-
bres, vitium ei
nt.

At generosa mater martyrem filiam hiſce verbis ſua
profecto virtute dignis eſt proſecuta; Ego quidem,
ô filia, te genui, & te propter acerbiffimos parius do-
lores tu'i, reque ad hanc vſque ætatem ſtudioſè nutri-
ui; ſed nunc præclaram abſte laborum meorum mæ-
cedem percipio. Nam eſſi nullus patem poſſit paren-
tibus gratiam referre, tu tamen multiplicato ſcœnore o-
mnia mihi reddis: cum tu me talis filia matrem eſſe
oſtendis, quæ tam magnifice pro Chriſto decertas. Ad
quem, vade filia, vade inquam; tuo ſanguine, pro eo
effecta purpurea, quo tuo ſponſo conſpicietis, quodvis
colore & flore colorata ſpecioſius. Hæc cum illa à ma-
tre & ſororibus audiviſſet, porrecta continuo ceruicæ,
certamen abſolvit, ac ſolatis corporis vineulis ad
Chriſtum migravit.

Impius autem Iudex non ferens ignominiam, vt ex
alijs amiſſæ victoriæ damnum repararet, continuo ſe-
cundâ decem annorum, accerſiri iubet, quàm blanditijs
aggreſſus ad Dianæ ſacrificium invitabat. At illa,
Quomodo, inquit, credidiſſi me eſſe ſororem præceden-
tis, cuius iam feciſti periculum, ita tuo ſit animo per-
ſuaſam, fore vt conſtantia eius etiam ſoror conſpici-
ar. Hæc audiens Iudex, iubet eam veſte nudatam, ſic-
ut primam, crudis boum nervis flagellari, flagellatam
in ardentem conijci fornacem: atque poſtremo illæ-
ſam inde exeuntem, in ligno ſuſpenſam ferreis lania-
ri vngulis. At Spes virgo ſanctiſſima inter ſupplicia,
voce plane virili tyranno inſultavit, dicens; Tu qui-
dem ſanguinarie, ſuppliciiis robur meum eternare cõ-
tendis: At ego Chriſti gratia & virtute conſiſa, de te,
tuaque tyrannide cum ſorore mea triumphum agam.
Hiſ ad furorem incitatus Iudex, leberem pice & reſina
plenum, & igne vehementer accenſum, præparari iuſ-
ſit: vt ſanctam virginem, ad terrorem matris & filia-
junioris, in eum præcipitem daret. Sed lebes divina
virtute inſtar vitri conſtraſus, diſſuſo repente ſeruen-
tilliquore, non paucos viginti ea ſupplicia machi-
nantes ad interuencionem deſcendit. Vnde Iudex fero-

*Nota ma-
tri verba
ad filiam
martyrio
coronan-
dam.*

*Fidis gla-
dio ceſſa ad
Chriſtum
migrat.*

*Certamen
Spei Vir-
ginis.*

*Vide con-
ſtans exi-
miorum.*

*Horrendū
ſupplicium;*

reabescens, capitis sententia virginem dampnavit. Tum illa, quasi peracto certamine exultans: matris se precibus commendans, iuniorem sororem ad eandem martyrij gloriam constanter subeundam exhortavit. Ut vero ad certaminis locum, in quo sororis reliquæ etiamnum iacebant, ventum est; Spesiacensis sororis corpusculum amplexata, primo lachrimas fudit, quod charissimam sororem truncatam in suo sanguine volutatam cerneret. Deinde cum recordaretur præclaram martyrem pro Christo deseruisse, omisissis lachrymis, gaudio exultare, & sanctas reliquias genibus venerabunda nixis ardentissime excoctari. Postremo alacriter exiliens, teneram carnificis gladio ceruicem subiecit, eandemq. martyrij palmam lata percipit.

*Certamen
charitatis.*

Porro Iudex iniquus, dubius animi, qua arte, quibusve insidiis postremam novem annorum superaret, cum blanditijs nequidquam adhibitis semel iterumq. à virginis constantia repulsam pateretur; præcipiti furoris impulsus, teneram loris in eculeo extensam torqueri iussit tanta immanitate, ut diuulsa corporis compages, virgo tenerissima spiritum tradere putaretur. Sed Christi virtute inuicta permansens, tyranni spreuit supplicia, eumq. redarguit, quod veto relictæ Deo, impie Diæ divinos deferret honores. Hinc Iudex vehementius exarscens, virginem ex eculeo in fornacem flammis accensam iniici mandavit; sed flammæ illico dissalsæ circumstantes apprehendebant; quin & ipsum quoq. Indicem; qui quidem quanquam graui adustionis cruciaretur dolore, non tamen virginem impiis clamoribus ad alia tormenta expetere destitit: cuius corpusculum, licet variis ante supplicijs confectum, cerebris transfigi imperavit. Postremo, virgine eadem animi constantia & hoc supplicium perferente, capitis eam dampnavit; quam illa sententiam lætabunda excipiens, ad ultimi certaminis locum perrexit: matrem eam cum gaudio prosequente, iisdemque fere vocibus, quibus duas priores, ad gloriosam martyrij palmam exhortante. Tandem ubi ad destinatum locum

*En vocis
letitia*

I. am ventum est, pignus
gudio compos exultans
re beatam quæ tribu
morare meruit; & quan
tati, quantis ornamen
tibus gloriosissima ma
hod eregnum transul
tes, tuamq. ò filia, co
Perge ò decus, ò glori
mihialam, quo fore
turi filiam matre verbi
dum nomen laudibus
postrema certamen per
plendide atq. magnifi
tum quo par erat hono

Post tertium vero à
ad locum accedens reli
tijs & ipsa beatam
delum quarundam sc
muni in loculo coniun
ij, & spiritibus sanctis que
to, per omnia secula: A

VITA B. FRIAR
qua est per S. Gregoriu
vita Patrum, cap. 10. C
Nannetensis Ecclesie
num Domini 5

Vit apud Insulam
caz, vir egregie san
do infantia Deo mirè
eam sibi queritabat;
queritabat, ut nunquam
cum vicinis aut extraneis

inem dampnavit,
tu tans: matris se
rotem ad eandem
am exierat. Vi
toris reliquiae et
estacensis sororis
primas tuas, quod
uo sanguine solu
aretur: precibram
missis lachrymis,
genibus venera
Postremo alacti
geniem subie
percepit

hi, qua arte, qui
horum saperaret,
is semel nentimq.
tuit; præpit fa
to exteniam tor
ulaco potis com
ere putaretur. Sed
tranni spreuit sup
rel eto Deo, im-

Hinc ludez ve
itæculo in forma
uit; sed flammæ
lebant; quin & i
quantum grati
tamen virginem
expetere desistit:
supplicij contra
Postremo, virgine
icium perferente,
tentiam laudun
locum perrexit:
iisdemque fere
otiosam martyri
ad destinatum lo
cum

eam ventum est, pia illa genitrix vix mentis suæ præ
gaudio compos exclamare cepit; O me felicem, ô
erè beatam quæ tribus filiabus SS. Trinitatem ho
norare merui; ô quantis me Domine beneficijs affe
xisti, quantis ornamentis decorasti, qui dulcissimas
filias gloriosissima martyrij corona redimitas ad tuum
hodie regnum transtulisti. Vt video angelos lætan
tes, tuamq. ô filia, consummationem prærolantes,
perge ô decus, ô gloria mea, perge ad caelestem sponsi
ui thalamum, quo sorores tuæ iam perficiuntur. Tali
tu: filiam matre verbis prosequente, & Christi inter
lum nomen laudibus celebrante, Charitas omnium
ostrema certamen perfecit; quatum corpora mater
plendide atq. magnificè composuit, & in monumen
tum quo par erat honore intulit.

*Mater ho
norifice sa
pelis filias.*

Post tertium vero à peracto certamine diem, Sophia
ad locum accedens reliquiarum imploratis earum suf
ragijs & ipsa beatam Deo tradidit spiritum. Quæ fi
elium quarundam fecinarum opera filiabus com
muni in loculo coniuncta sunt. Ad gloriam Patris, Fi
ij, & spiritus sancti, quem decet omnis honor & adora
tio, per omnia secula: Amen.

*Obitus
Sophia.*

VITA B. FRIARDI RECLVSI; EX EA Ioan. Molæ.
uæ est per S. Gregorium Turonensem Episcop. lib. de In Not.
ita Patrum, cap. 10. Claruit ut patet infra, sub Felice Martyr.
Nannetensis Ecclesiæ Antistite, qui floruit circa an- Vsuardi.
num Domini 574. teste C. Baron. Tom.

7. Annal.

Vit apud Insulam Vindunitam, vrbis Nanneti- 1. Augusti.
cæ, vir egregiæ sanctitatis, Friardus nomine; qui
b infantia Deo mirè devotus, manuum labore vi
tam sibi quæritabat; ita tamen inter opera rustica Patriæ e
retabatur, ut nunquam ab oratione cessaret. ius.
cum vicinis aut extraneis ridicula videretur, ipse nihil
ominus

*Signum
Crucis sibi
frequenter
imprimit.*

omnino in pio exercitio persistebat, & frontem, oculos atque pectus; frequenter sanctissimo crucis signo consignabat. Accidit vero die quodam, ut reliquis in segete culmos incidentibus, examen vespærum è latebris erumperet, messoresq. aculeis suis acerrimè laceraret. & in effasam fugam compelleret. Cùmq. fugiendo ad Friardum operi similiter intentum venissent, irridendo virum beatum dixere; Quare iste benedictus, iste religiosus, qui iugiter orare non desinit, & crucem auribus & oculis imprimit, contra hoc examen pugnaturus non abit? Tunc Friardus, quasi magna Dominicæ Crucis virtuti, ista verborum petulantia, iniuria irrogaretur, ilico in genua prouolutus orationē fundit, factò de more Crucis signo ad examen abit, exclamatq. Adiutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cœlum & terram. Ad hanc eius orationem confestim vespæ iterum sese in latebras abdidit, liberamque metendi facultatem præbuit. Denique post hæc cum in arborem quandam præcelsam ex necessitate conscendisset, subito, colliso sub pedibus ramo, decorsum ruit; sed inuocato Christi nomine, quod semper in ore habere consueverat, omni læsionis periculo, non sine miraculo immunis permanfit.

*Abigit o-
ratione &
Crucis vir-
tute exa-
men ves-
pærum
messibus
infectum.
Vide quā
prudenter
homo rui-
sticus scilicet
philosophetur.*

*Petit ere-
mum.*

Hæc alijque virtutibus confirmatus, tacitus cum animo sub hoc modo philosophari cepit. Si Christi nominis inuocatio, eiusq. postulatæ auxilium, tantæ potentia est, atque virtutis, ut aspera quæque mundi deuincat, periculosa obruat, tentationum atra depellat, & omnia quæ sunt seculi huius oblectamenta pro nihilo reputet atque fastidiat, quid mihi & mundo, nisi ut relictis omnibus eius in me totum obsequijs tradam, cuius nominis inuocatione à me læsus sum liberatus periculum? Itaq. patria, parentibusq. relictis, eremum petiit; Abbate Sabaudo, Clotarij Regis quondam ministro & Secundello Diacono comitibus. Sed Abbas, mox tentationum procelis rursus superatus, ad monasterium repedauit, ubi non multo post, occulto Dei iudicio, g'adio transfixus interiit.

Bca.

Beatus vero Friardus nonum insulsum immo-
tare virtutibus, ac mi-
mi, fama virtutum eius
isque necessitatibus à
m. Accidit autem qua-
quo gressus firmabat, bu-
qua rigaret; qui breui p-
q. duos deinde post an-
ritatem distentus ex-
agnitudine petmota
laculum conuenienter, il-
aperbie enim incident-
dit. Rursusq. aliam
abuerlam, arrepta culps-
d Dominum precibus
odemque anno fructu-
His pietatis insigni bu-
rasu suo à Domino o-
copum accersij; quo ne-
tinus ilico aduenire pos-
mino exitus sui dilat. on-
pos fieret. Post multum
Episcopo, denuo à fel-
al se amplexans, sa u-
mo citroque habita h-
moque cellula grati-
muit; Angelica procula-
rarata; quæ glorio-
transferendam suscepit.

VITA S. EUSEBII

Ex iis quæ extat

Quint grania ab Ari-
mini 371. Dama-

& Val-

EUSEBIUS olim

Maximiana adhuc

& frontem, oculos
 o crucis signo con-
 vi reliquis in sege-
 sparum è latebris
 acerrimè laceraret.
 Cumq. fugiendo
 venissent, iri-
 re iste benedictus,
 defuit, & erucem
 a hoc examen pe-
 quasi magna Do-
 petulantia, in-
 ouolatus oratione
 d examen abijt, ex-
 nomine Domini,
 ante eius orationem
 bras abdidit, & libe-
 ère. Den que post
 ecelam ex necessi-
 b pedibus ramo,
 ti nomine, quod
 omni lationis peri-
 emansit.
 rus, tacitus cum a-
 cept. Si Christi po-
 auxilium, tan-
 era quæque mundi
 ionum atra depel-
 obletamenta pro-
 id mih. & mundo,
 ne totum obsequijs
 à multis sum libe-
 busq. relictis, ere-
 tianij Regis quondā
 mitibus. Sed ad-
 pter superatus, ad
 to post, occulto
 ijt.

Beatus vero Priardus in Christi servitio contra da-
 monum insultus immobilis persistens, multis cepit
 arere virtutibus, ac miraculis coruscare; adeo vi plu-
 mi, fama virtutum eius exorti, ad eum confluerent:
 usque necessitatibus à viro sancto remedia postula-
 ent. Accidit autem quadam vice, vt baculum suum,
 uo gressus firmabat, humi defigeret, insulaq. sapius
 qua rigaret; qui breui post frondes & poma protulit:
 q. duos deinde post annos in magnam arboris pro-
 eritatem distentus excrevit. Cumq. plebs miraculi
 agnitudine permota turmatim ad arboris illius spe-
 aculum conveniret, ille, ne vanæ gloriæ insidijs in-
 perbiæ erimen incideret, arrepta secure arborē suc-
 dit. Rursusq. aliam floribus onustam, sed turbine
 buersam, arrepta cuspide in terram defixit; & suis
 Dominum precibus, flores, qui aruerant, restituit:
 odemque anno fructus recepit.

Hs peratis insignibus, alijsque miraculis clarus, de
 anstus suo à Domino certior factus. Felicem * Epi-
 opum acceperat; quo necessitate quadam detento, cur
 tious illico advenire posset; obtinuit vir sanctus à Do-
 ino exitus sui dilatoriem, donec demum voti com-
 os fieret. Post multum siquidem temporis advenen-
 Episcopo, denuo à febre corripitur, ingressumque
 se amplexans sa uavit, ac inter suavisima verba
 tro citroque habita beatum Deo spiritum tradidit;
 loxque cellula gratissimo repleta odore, tota contre-
 nuit; Angelica proculdubio præsentia ac virtute ho-
 orata; quæ gloriosam Eremitæ animam ad cælos
 transferendam suscipiebat.

ITA S. EVSEBII, EPISCOPI VERCELLEN-
 sis; Ex iis quæ extat penes Illust. Card. C. Baron.
 Obijt gratia ab Arianis passus anno ab Incar. Do-
 mini 371. Damasi Papæ 5. Valentiniani
 & Valentis Imp. 8.

EVSEBIUS olim temporibus Diocletiani &
 Maximiani adhuc Catechumenus, cum Ma-

*Baculum
 suum hu-
 mi defigit,
 & rigan-
 do fructi-
 ferum red-
 dit.*

*Aliud in
 buersam,
 arrepta cus-
 pide in ter-
 ram defixit;
 & suis
 signe mi-
 raculum.*

** Claruit
 Felix
 Namne-
 tensis Ec-
 cle Episc.
 circa an-
 num Do-
 min 374:
 ut patet
 Tomo 7.
 Annal.
 C. Baron.
 Felicissimè
 migrat.
 Annal.
 Tom 3.
 & 4.*

*Eusebium
baptiza-
tur Roma
ab Eusebio
Papa, &
inde nomē
habet.*

*Insignis
eius pudici-
tia.*

*Conse-
cratur Sacer-
dos anno
aetatis sua
30.*

*Item
Episcopus
Vercellen-
sis.*

tre Restituta nomine, femina nobile, vidua Christiana, è Sardinia Insula Romam veniens, ab eodem Eusebio Pontifici maximo nutrienda traditus est, quem cum idem Pontifex egregie fide Christiana imbueret, baptizavit, suoque nomine nuncupavit. Antequam vero puerum iustraret, caelestis est admonitus oraculo quanta is virtute ac sanctitate in Ecclesia fulgeret. Foris etiam in ipso baptismate, angelico ministerio fonte subleuatum fuisse; fonte quoque excellenti pudicitate, qua in omni vita admirabilis fuit, purissimi illi spiritus delectarentur. Non enim post acceptum baptismi gratiam virginem tantum seruauit pudoris sed adeo insigni pudicitia fuit, ut nullam omnino foraminam, ne quidem matrem, osculo exceperit vnquam. Cum aliquando nobilis quadam matrona, eius pudicitudine capta, nocte clam cubiculum eius peteret, tota nocte errabunda, angelis eam ab aditu cubiculi repellentibus, mane crimen, quod animo conceperat, confiteri coacta fuit: atque ad genua sancti viri prouoluta veniam petijt.

Interea Eusebius cunctis fidei virtutibus mixtisque adornatus, anno aetatis suae quinquagesimo fuit Marco Papa presbyterij honore decoratus; quem ille honorem tanta sanctitate administravit, ut inter Milesarum solemnita in manibus eius sacra mysteria visibili specie apparent. Post hoc Iulianus Papa, cernens Christi Ecclesiam Arianorum perfidia vehementer impugnari, eum vrbis Vercellis, quae tunc inter alia Italiae ciuitates principatum obtinebat, antistitem consecrauit. Quo ciuitatem cum potestate ingressus Arianam iam ante de illius aduentu certiores facti, cunctarum Ecclesiarum fores ita arcte obstruxerant, ut nulli plane in eas introitus quoquo modo pateretur. Quorum comperta malitia, vir sanctus ante ostium maioris Ecclesiae, quae Virgini Matri sacra est, fixis humi genibus preces fudit: & protinus, eo surgente, fores diuinitus reueratae sunt.

Cum autem vir diuinus omnes Occidentis pro-

I. A
lineas, & Athanasius
desse studio purgar
s viribus contra niteb
lumina extinguere
si finibus propellerent
re in idipsum opera
bere. Cum siquide
antia Liberij Papae Me
tius Imperator Ordo
fidem literis configo
em Orthodoxi vel inu
athanasium damnaren
am Arianorum insidij
et absentes damnatio
nolice fidei in omib
ter quos & Dionysius
Id porro accidit, an
olice sedis legatis ad
um ipse intellexeret, a
um facti iam penitenti
ue excoigauit, qua ei
at Eusebius Dionysio le
le Dionysius filius eius
Eusebius, prae aetate, &
nitute, ab eodem no
as igitur eum eo perue
Dionysij ipse damnatio
ographo communitet,
ge, si (vt decebat) sua
charta, perspicue omni
sumans, si iunior Epi
in charta, praeter Ba
gatur prelatius.
ui autem quibus nihil
ut fama celebrem, toti a
sebi in Athanasium a
e uestigo ex tabella sen
guant, itaq; obliterant po
uin

le, vidua Christiana, ab eodem Rege traditus est, quem Christiana imbuta nequavit. Antequam ad monitus oraculo Ecclesia fulgeret. Felice ministerio quoque excellens puerilis fuit, purissimum in post acceptam servavit pudorem nullam omnino fornicationem exercevit, inquam ratione, eius pulchritudinem eius pietas etiam ab aditu concupiscentie, quod animo concupiscentie ad genua sancti viri virtutibus mirifice quinquagesimo fuit decoratus; quem illi stravit, ut inter Mysteria mysteria visibilia Ianus Papa, cernens perfidia vehementer quæ tunc inter alia tenebat, antistitem in potestate ingressos certiores facti, cum e obtulerant, ut quo modo pateret sanctus ante ostium Christi sacra est, fixis huius, eo surgente, foret nes Occidentis pro-

lineas, & Athanasius Orientis ab Arianorum peste indefesso studio purgarent, Constantius Imperator totis viribus contra nitebatur, ut duo illa præclara Ecclesie lumina exstinguerentur, vel certe longissime à regni sinibus propellerentur. Neque fuit difficile, Arianis in id ipsum operam conferentibus, sanctum proferbere. Cum siquidem postmodum Synodus ex instantia Liberij Papæ Mediolani esset congregata. Constantius Imperator Orthodoxis insidias tendens, Arianis fidem literis consignate præcepit, quatenus eandem Orthodoxi vel inuiti raram habere cogerentur, & Athanasium damnarent. Ibi tum Catholicorum qui am Arianorum insidijs in fraudem impulsus, S. viri licet absentis damnationi (dummodo in reliquo Catholice fidei in omnibus consulti forent) subscribere: inter quos & Dionysius Mediol. Antistes.

Constantius Imp. Arianus insidiatur Catholicis.

Id porro accidit, antequam Eusebius una cum Apostolice sedis legatis ad Concilium sese conferret; quod tum ipse intellexisset, ægro admodum animo tulit; sed tum facti iam poenitentem eum inuenisset, artem quæ excogitavit, qua eius subscriptio deleri posset. Eusebius Dionysio longe ætate maior; adeo ut ipse Dionysius filius eius videri posset; pater namque Eusebius, præ ætate, & sedis, cui præerat, temporis dignitate, ab eodem nominari consueverat. Requisitis igitur cum eo peruenisset Eusebius, ut exemplo Dionysij ipse damnationem Athanasij suo quoque chiographo communiret, visus est illis annuere, eam tamen, si (ut decebat) sua subscriptio ante Dionysij, in charta, perspicue omnibus poneretur; indignum plane affirmans, si iunior Episcopus seniori, atque parenti filius in charta, præter Ecclesie morem, ab omnibus legeretur prælatus.

Dionysij Episcopi Mediolani lapsus.

Illi autem quibus nihil magis inoptatis erat, quam Eusebium in Athanasium ad subscribendum pellicerent, uestigio ex tabella sententiæ Dionysij nomen expun-

Dionysius per Eusebium à sua subscriptio super. one.

superesset, quo vel existimari potuisset, nomen Dionysij ibi inquam fuisse notatum. Hoc facto, mox Eusebius, omni fictionis larua deposita, subscribere in hominem innocentem & inauditum (diuina id prohibere lege, & aduersantibus Ecclesiasticis atque etiam secularibus) nullo pacto se posse testatus est: neq. in hunc modum ab eo delusa est Ariana impietas.

*Eusebius
atrociter
torquetur
ab Ariano*

Vnde grani indignatione succensus Imperator, Eusebium Arianorum voluntati permisit, qui protinus eum ab alijs Episcopis auulsum flagris coneciderunt, raptatumq. per gradus pallatii à summo vsq. ad imum, rursusq. ab imo vsq. ad summum crudeliter diuexârunt. Cumq. quassato capite magnam sanguinis vim profudisset, neq. tamen de fidei suæ constantia recederet, vincis post tergum manibus, & fune eius collo innecto, denovo raptâunt: ac demum multis alijs onerati in iuris Sercopolim urbem Palaestina, in tribu Manasse (quæ deinde Scythopolis appellata est, quod Scythæ eam coneciderunt) ablegârunt.

*Mittitur
in exilium.*

Fuit portio præsidio eidem Eusebio & alijs ibidem exultantibus Iosephus Comes: qui ex nobili Iudæo factus sub Constantino Magno Christianus, Comitatus dignitate ab eodem ornatus fuerat, quem Arianæ sepe frustra tentârunt, ut ad suas partes allicerent: cum ille pietatis obseruantissimus custos, tantum absuit, illorum precibus flecteretur, vel minis: quin potius Christiana libertate parui faciens Imperatoris edictum, De tantum mandauit memor, exales Confessores Episcopos apud se suscipiens, eosdem summo charitatis studio confoveret. Ipse igitur S. Eusebium hospitalitas est apud quem agentem cum alij plures Orthodoxi eum inuiscerent, S. Epiphanius quoq. ex Cyprio Insula illum venit consolabundus.

*Benignitas
Iosephi Comitis in
Catholicos
extorres.*

*Patrophilus
Episc.
Arianus
Eusebius
infestiss.
enim.*

Verum enimvero quod Arianis pollerent Imperatoris auctoritate, haud passi sunt eum aptid tantum hospitem diu commorari. Patrophilus siquidem veterinosus hæreticus, Antiochus quondam socius, homo seuissimus, omniumq. iocundissimus, sub cuius Iosephus erat

parcecia, ab eo diuulsus
indigne enim ferebant
ceteri Ariani, ut quem
sent. in Arianorum pa
cum hospitio Comitis
circum circa prout neij
vero & quanta sub eo
lo, mutata subinde eul
care singularem haud
reliqui Ariani impiet
tes suas aut haberet, sin
eione delere. Lique
cia, & alia tam in Pala
mel mutatis exilij loc
quam eissem haud su
tulo dignissimam ab o
stat plane ad longa ter
da fide Catholica ad

Cæterum Constant
ianus ad imperigub
etiam ac totius populi
in sui initio, damnatos
& liberam cuique cu
eit Iuliano autem qu
imperium administra
Verceilas rediret, ac su
dram reciperet. Quo
spectat, cum Græcaru
callentissimus, haud
exegisse et creditur: qua
tia, & excidisse puten
effulserit post obitum
in Ecclesia ipsius ex m
nergumennis pe le
tonensem

parce

Ille, nomen Dionysii
facto, mox Eusebii
subscribere in ho-
minum id prohibe-
re, atque etiam
reatus est: siquidem
impetras.

Imperator, Eusebii, qui protinus
agris concederent
imo usque ad im-
mortalitatem diu ex-
sanguinis vim pro-
stantia recederet
ne eius collo in-
multis alijs onera-
na, in tribu Manassae
ata est, quod Schy-

Eusebio & alijs ibiden-
ti ex nobili Iudaeo
Iulianus, Comitatus
erat, quem Arianus
partes allicerent: cum
is, tantum abfuit, r-
is: quin potius Chri-
stianus edictu, De
Confessores Episco-
patus charitatis stu-
bium hospitatus est
Orthodoxi cum
ex Cypro Insula a-

pollerent Imperato-
ri apud tantum ho-
lus siquidem veter-
cius, homo sancti-
simus Iosephus ere-
parce-

parcecia, ab eo diuulsum dire custodiam mancipavit;
indigne enim ferebant, cum ipse, tum Constantius &
ceteri Arian, ut quem sua Ecclesia ex hoc abstraxis-
sent, in Arianorum paracia tanto dignaretur honore:
cum hospitio Comitatus, tum etiam visitatione ex diuersis
circumcirca prouincijs insignitum fama virore. Quae
vero & quanta sub eodem Arianio Antistite Patrophilo,
mutata subinde custodia, passus sit, condigne expli-
care singularem haud possumus: nihil namque intentatum
reliquit Arianus impietas, quo tantum Pontificem ad par-
tes suas attraheret, sin minus crudeli demum interne-
cione deleret. Liqueat sane cum ob priora illa suppli-
cia, & alia tam in Palaestina quam in alijs plusquam se-
mel mutatis exilijs locis inuictor robore perpassa (qua-
quam eisdem haud fuerit consummatus) Martyrij ti-
tulo dignissimum ab omni antiquitate praedicari. Con-
stat plane ad longa tempora superuixisse ac pro tuen-
da fide Catholica ad finem usque vitae strenue laborasse.

Ceterum Constantio Imperatore vita functo, Iu-
lianus ad imperij gubernacula vocatus fuit: qui ut gra-
tiam ac totius populi beneuolentiam caperet, Imperij
sui initio, damnatos exilio Orthodoxos reuocauit,
& liberam cuique cuiusvis religionis potestatem fe-
cit. Iuliano autem quoque defuncto, Iouinianus ita
imperium administrauit, ut sopitis Arianis, Eusebius
Vercellas rediret, ac summa populi exultatione cathedram
reciperet. Quod autem ad lucubrationes eius
spectat, cum Graecarum lit. aequae ac Latinae fuerit
callentissimus, haud otiosus absque seripione vitam
exegisse creditur: quanquam de illis nulla sit memo-
ria, & excidisse patentur. Quanta vero miraculorum
effulserit post obitum gloria, adeo ut olco lampadum,
in Ecclesia ipsius ex more ardentium, daemones abe-
nergumennis perlerentur, vide Gregorium Tu-
ronensem lib. de Glor. Confess.

cap. 3.

X 4

MAR-

Quo pacto
Eusebius
martyr
consecratur.

Iuliani
uasfrictus.

Redit Ver-
cellas Epif.
Eusebius.

Claret mi-
raculis
post obitu.

C. Baron.
2. Tom.
Annal.

MARTYRIUM S. FELICIS APVD GERUNDAM: Ex Adone Viennens. Archiepiscopo. Coronatus est circa An: Christi Saluatoris 303. In persecutione Diocletia: & Maxim:

Impp.

1. Augusti.
Patria
eius.

In Hispaniis
Christum
predicat.

Comprahenditur à
Ruffino.

Fustibus
caditur.

Dire vexatur.

Visitur
ab angelis
in carcere.
Horrendū
supplicium

Vinctus in
mare mittitur, sed

S. Felix Scillitana ciuitate oriundus, pietate, religione, & præcipuo martyrij ardore incensus, cum in Hispanijs Christianum nomen vehementi persecutione oppugnari intellexisset, ocius cōsensa mercatorum nauis, intrepide accurrit, ac diuini verbi semina vbique spargens, fidelium pectora nouo fidei calore contra vim tempestatis excitauit. Cumque aliquamdiu apud Barcinonam, Empurias, & Gerundam, sparsio Evangelij fato, plurimos in fide confirmasset, fama eius longe lateque increbrescente, iubente Daciano, repēte à Ruffino officiali tentus est. Ille vero cum tota auiditate ad martyrij cupulas aspiraret, magnam ilico & præclaram fidei suæ confessionem edidit: tyrannumq. sua constantia permouit, vt à verbis ad supplicia descenderet. Primo igitur fustibus caesus, & in ima carceris detrusus: deinde manibus pedibusque ligatis, in loco squalido, omni cibo ac potu destitutus proiectus est. Post hæc etiam catenis grauioribus vinctus, per omnia ciuitatis compita ab indomitis mulis tractus, & pene in frustra discerpitur est.

Deinde missus in carcerem, nocte ab Angelo visitatus, ac pristino decori restitutus, facto die, ad certamina reuocatur. Tunc ungulis excoriatus, ab hora sexta ad Vesperam vsque inuerso capite suspensus, omnis penitus doloris expers manet. Rursus vero in carcerem receptus, tota nocte & lumine copioso, & Angelorū concentu mirifice recreatus fuit. Quod cum nuntiatum fuisset Ruffino, iussit eum vinctis post trigem manibus in mare præcipitem dari. Ibi continuo vincula eius dirupta sunt, & angelico comitatus obsequio, super

super vndas decem bu-
stus iterum eutem ei-
usque ossa lauari, &
staurati iussit, vsque
reddidit. Corpus eius
ipse sibi præparauerat
gusti.

VITA S. ETH-
niensis Episcopi: Ex
VVintoniensis eiu-
uit e corpore,
gna

SVb Eduardo seni-
SV Venetana, Ethel-
stanz pietatis cultori-
genitrix Felix cum ad-
monis visione mirabili,
cognoscere meruit. Pe-
tem ad disciplinas ide-
bonitate & ingenio a-
tionis breui peruenit
permotus, ad cultum
honore decorari cura-
Ethelstano ad Elphe-
initiatum fuit, quod vt
Galeoniam petijt: il-
ce vite institutum an-
coelestium rerum co-
cu mina demum per-
Postquam autem
staretem cognouit,
locum quandam, cu-
in quo olim exigua
minibaturq. decti

APVD GE
thiepiſcopo. Coro
ris 303. In perſe
Laxim:

ſuper vndas deambulans ad litus peruenit. Tunc Ruſ. *ab Angela*
ſſius iterum eutem eius ungulis detrahi, ac deinde *liberatur.*
vſque oſſa laniari, & tamdiu vulnera vulneribus in- *Poſt varia*
ſtaurari iuſſit, vſque dum inuiſtum Chriſto ſpiritum *& horres-*
reddidit. Corpus eius Gerundæ in monumento, quod *da tormen-*
ipſe ſibi præparauerat, conditum eſt Nonis Au- *ta, tradit*
gusti. *Spiritum.*

pietate, religio-
inſenſus, cum in
menti perſecutio-
penſa mercatorum
ubi ſemina vbi que
idei calore contra
ne aliquamdiu a-
ndam, ſparſo E-
um allet, fama eius
te Daciano, repete
o cum tota auidi-
gram ilico & piaz-
tytanumq. ſua
pplicia deſcende-
in ima carceris de-
ue ligatis, in loco
utus proſectus eſt.
vinctus, per omnia
s tractus, & pene

VITA S. ETHELVVOLDI VVINTO- *C. Baron.*
niensis Episcopi: Ex ea quam VVolſtanus religioſus *Tom. 10.*
VVintonienſis eius diſcipulus conſcripſit. Migra- *Annal.*
uit e corpore, anno Domini 984. re- *Ep. in notis.*
gnante Ethelredo *Mart. Rom.*
Rege.

ab Angelo viſita-
o die, ad certami-
riatus, ab hora ver-
e ſuſpenſus, omnis
s veto in carcerem
oſo, & Angelorū
quod cum nuncia-
tis poſt regem
i continuo vincu-
mitatus obſequio,
ſuper

S Vb Eduardo ſeniore, Anglorum Rege, in urbe 1. Auguſti.
SVventana, Ethelvvoldus ingenuus & eximius Chri- *Patris Ep.*
ſtianæ pietatis cultoribus natus eſt parentibus; cuius *Parentes*
genitrix Felix cum adhuc vtero eum portaret, in ſo- *eius.*
mnis viſione mirabili, futuram ſanctitatis eius gloriam
cognoscere meruit. Porro natus infans, vt primum æta-
tem ad diſciplinam idoneam naſtus eſt, inſita naturæ
bonitate & ingenio acri, tenacique memoria, eo erudi-
tionis breui peruenit, vt Rex Ethelſtanus, fama eius Rex Ethel-
permotus, adultum tunc ad ſe vocauerit, & ſacerdotij ſtans eum
honore decorari curauerit. Itaque cum Dunſtano & *ad ſe vocat*
Ethelſtano ad Elphegum antiſtitem ſuum, ſacerdotio *& ſacris*
initiatuſ ſuit, quod vt melius ſanctiusque adminiſtraret, *initiarum*
Gaſconiam petijt, ibidemque ſub Dunſtano monaſti- *rat.*
cæ vitæ inſtitutum arripuit, in quo vigilijs, ieſunijs, & *Fit Mona-*
coeleſtium rerum commentatione, ad ardua virtutum *chus.*
culmina demum peruenit.

Poſtquam autem Eadredus rex præclaram illius ſan-
ctitatem cognouit, hortante eum matre ſua Edigna,
locum quendam, cui Abendoniam nomen eſt, ei tradidit,
in quo olim eriguum fuerat monaſterium: ſed cum o-
mnino habitatore deſtitutum cernebatur. Id Ethelvvol-

*Instaurat
monaste-
rium.*

*Elstanus
magna obe-
dientia
Vir.*

*En virtutē
obedientie.*

*Euehitur
ad Episco-
patum
Wintonien-
sem.*

*Canonicos
impie vi-
uentes ab
Ecclesia
expellit, &
monachos
introducitur.
Oblatum
Haurit Ve-
nenum epi-
scop.*

deus Regis ipſius impenſa inſtaurauit, & religionis cun-
ctis virtutibus miſericordie exornatis ſecundum reddidit.
Erat inter alios monaſterij illius religioſos Elſtanus
quidam, vitmirā ſimpli- citatis & obedientiæ; cui ex of-
ficio monaſterij artiſicibus cibis præparare incumbere
bat. Is impigre non minus quam pie miniſterium ob-
ibat, dabatque operam, vt religioſa munditia loca om-
nia niterent. Itaque Abbas viſa de quodam viri il-
lius voluntate ad quoduis miniſterium obeundū prom-
pſiſſima, vt alijs pariter admirandam obedientiæ virtu-
tem luce meridiana clariùs demonſtraſet, ait ad Elſta-
num; Miſerater, hanc tu mihi obedientiam ſuſſuratus
es. Sed ſi cuiſmodi miles Chriſti es, immitte manum in
bullientem aquam, & pattem vnā ex imo cacabo mi-
hi impiger extrahere. Ille incunctanter Abbatis ſui voci
obediens, nudam manum in bullientem aquam demi-
ſit, pattemq; ſine vilo doloris ſenſu ab imo lebere edu-
xit. Iſ poſtmodum Abbas creatus, etiam Vintoniæ
epiſcopus fieri meruit.

Porro Ethelvoldus propagandæ religioni ſedulo
intenus, non multo poſt virgine Edgato Rege, ad
Vintonienſem episcopatum à Dunſtano euectus eſt.
Cumque veteri in monaſterio, Canonici corruptis pla-
ne moribus ad ingentem Eccleſiæ ruinam viuerent, &
luxuria ſœdatis per omnia libidinum genera, vxoribus
per ſas perque neſas aſſumptis, ac iterum repudiatis, va-
garentur, Ethelvoldus aut ſtes protinus ſumma regis
voluntate eos expulit, & Abendonienſes monachos
illoſum in locum introduxit: quibus ſe & Abbatem
& Episcopum exhibuit. At vero Clerici illi, ſtimuli ante
inuidia & luore, vt acii vindicta loci vberes proventus
recuperarent, venenum præſentiſſimum Episcopō ob-
tul'erunt. Quo hauſto, ſtatim facie in pallorem mutata,
viſcera illius dire cruciabantur: prout vt ab ipſa mor-
te aborptus putaretur. At ille de menſa ad lectum ſe
recipiens, tacitus apud ſe ita agere cœpit; Vbi nunc ſi-
des tua, quam alius tanta conſtantia & virtute incul-
caſt? vbi mentis tuæ cogitationes? Si Chriſti fidem ha-
bes,

bes, qui diuinitate
tiferum, quod b b i
inquam, qui nec ſa
creabit. His d
ſua mor inefficacem
vultu ſurrexit.

Eodem tempore cum
rum diſciplina adhu
rum in ſola Glaſ
Ethelvoldus ſum
que ſextus ibidem c
tutibus adeo præcla
domicilia cederent

Accidit quandoque
tamp am vehement
tos exingere. T
bus largitus eſt; qu
naſteriorum ornam
ta, ac poſtremo or
uanda pauperum in
redactis, innumerat
miſericordia Dei d
benignitate, inopi
fluebant vndique a
euadere cupiebant
deſtitutos reſocill
ceſſaria præbens.
Cumque nonnulli
ſuppellectilem ero
ſecrata viſibus ad
ille multo cordis g
ſere non poſſe mu
vero ad imaginem
ſanguine redempti
fici.

Monachus qu
Ethelvoldus man

& religionis cun-
undum reddidit.
giosos Elstanus
dientia; cui ex ob-
parare incumben-
min sterum ob-
mandata loca o-
quodam ritu il-
in obeundū prom-
obedientie virtu-
aret, ait ad Elsta-
entiam lausuratus
mitte magum in
rimo caeabo mi-
Abbas sui voci
em aquam demib-
imo lebetre edu-
etram VVinionie

re religioni sedulo
gato Rege, ad
stano euectus est.
nie corruptus pla-
nam viverent, &
genera, vxoribus
im repudiatis, va-
nulis summa regis
hentes monachos
se & Abbatem
ei illis, stimi ante
vberes proventus
um Episcopo ob-
allorem mutata,
s vt ab ipsa mor-
nafa ad lectum se
bit; Vbi nunc fi-
& virtute incul-
Christi fidem ha-
bes,

bes, qui diuinitate sua praesens est, quid mihi hoc mor-
tiferum, quod bibi, nocere poterit? Ille proculdubio, ille
inquam, qui nec falli nec fallere potest, hoc in te virus
eneruabit. His dictis, Iethiferam illam potionem fide
sua mox inefficacem reddidit, pulsoque dolore, hilari
vultu surrexit.

Eo tempore cum in Anglia ecclesiis illa monacho-
rum disciplina adhuc exultaret, & diuinum istud insti-
tutum in sola Glasconia & Abendonia notum esset,
Ethelvvoldus summo studio ac vgiata plurima vtrius-
que sexus ibidem construxit monasteria, eademq; vir-
tutibus adeo praclaris exornauit, vt vere Angelorum
domicilia crederentur.

Accidit quandoque vt acerba fames vniuersam Bri-
tanniam vehementer opprimeret, diraque clades mul-
tos extingueret. Tum ille pecuniam omnem pauperi-
bus largitus est; qua deficiente, cuncta ecclesiarum & mo-
nasteriorum ornamenta, & per multa quoque vasa sa-
cra, ac postremo omnem ecclesiarum thesaurum in suble-
uanda pauperum inopia tolli iussit; ijsque in pecunias
redactis, innumeram multitudinem sustentauit: donec
misericordia Dei de caelo in terram prospiciens, solita
benignitate, inopiae malum temperaret, itaque con-
fluebant vndique ad virum Dei, qui famis periculum
euadere cupiebant. Ipse vero in plateis omni solatio
destitutos refocillabat, & singulis larga manu ne-
cessaria praebens, admiranda alacritate recreabat.
Cumque nonnulli tanta largitate preciosam ecclesiarum
suppellectilem erogari, eaque quae diuinis erant con-
secrata vibus ad humanos transferri calumniarentur,
ille multo cordis gemitu testabatur, se aequo animo
ferre non posse muta metalla durare integra, hominem
vero ad imaginem Dei factum, & precioso Christi
sanguine redemptum, mendicitate & inedia con-
fici.

Monachus quidam furti se crimine obstrinxerat.
Ethelvvoldus mandauit, vt is, qui re abstulisset, quāpri-
mum

Marc. 10.

Haud la-
ditur.

Monastica
disciplina
in Angliā
introducitur.

Eximia
eius libera-
lis in pa-
uperes.

multam eam cum ipsius benedictione redderet, aut tali in loco eam proieceret, ubi inueniri posset. At furti reus, spreto Episcopi mandato, rem apud se detinuit, ac restituere neglexit. Tum vir sanctus, conuocatis in domum Capitularem omnibus, ait; Quandoquidem sacrilegus pecuniam, quam furatus est, cum benedictione reddere recusat, restituat ergo eam cum omnipotentis Dei maledictione, sitque ligatus nostra auctoritate non tantum in animo, sed & in corpore. Et ecce illico monachi illius brachia inuisibili nexu ita constructa sunt, ut ea nullatenus, reliquis tamen membris officium suum retinentibus, mouere posset. Tandem ceteris exeuibus, ipse postremo Episcopum sequutus, facinus suum confessus est; quem antistes blandis verbis compellens, à vinculo soluit, solumque sua insuper benedictione munitum, piis monitis à simili facinore deterruit.

Ex virtute excem monica-tionis.
Cum sedisset an. 24. migrat è corpore.
Renouatio corporis eius post obitum.

Miracula sunt ad tumulum eius.

Et quidem aliis multis claris virtutibus vir diuinus, postquam sedem episcopalem annis admodum quatuor & viginti administrasset, ipsis Calendis Augusti feliciter in Domino obdormiuit. Corpus eius subita immutatione fuit renouatum, lacteo candore perfusum, roseoque rubore venustatum; ita ut quodammodo septennis pueri vultum præ se ferre videretur; cum alioquin in vita ex creberrimis viscerum doloribus, cruriumque tumoribus inuisum vultus pallorem contraxisset. Est autem Vintoniæ ex veteris Monasterij cypria in Chorū Ecclesiæ translatus, & per quam honorifice positum; ubi admirandis virtutibus in hodiernum vsque diem,

Deo cooperante, fulget, & miraculis.

MAR.

MARTIRIV
phani Pontificis, e
passi sunt: Ex eo q
sten. Coronati
260. V

QVo tempore V
edatores Rom
lege ab ipsis statutu
Christianam latitan
quam putimi acer
ti) omnium faulta
& quoscunque in ex
obtineret. Illo igitu
no gregi cum fide p
se, ut ipse cum suo
vigilantia in eam eu
tyranni minas & fu
armis munit. Itaq
sane læuolenter ad
eos hortatus est; mo
tatem aspirarent cor
deinceps fixas haben
atque fugacem, et
sperabant. Hæc ali
orante, adducti su
homines; quos cer
sue gremium recepi
cramentorum parti
Diaconos septem,
confluentem ad se p
stianam pro viribus
ad omnes de Regno
futura est, discieba
multi ex Græcis par

MARTYRIVM SANCTISSIMI STEPHANI Pontificis, & eorum qui vna cum illo Romæ passi sunt: Ex eo quod est apud Simeon. Metaphrasen. Coronati sunt Anno à Nato Salvatore

260. Valerian. & Gallieni

Imp. 6.

QVo tempore Valerianus & Gallienus impietatis 2. Augusti. cēlatores Romanum administrabant Imperium, Valeriani lege ab ipsis statutum est, vt quicumque hominem & Gallieni Christianum latitantem detulisset, (latitabant autem in Christiana- quam plurimi acerbissimæ tyrannidis metu absterri- nos edi- ti) omnium facultatum ipsius repente hæres existeret: Etiam. & quoscunque in exercitu expeteret honores, protinus obtineret. Illo igitur tempore Stephanus, qui Christianus no gregi cum fide præerat, cum cerneret fieri non pos- Summus se, vt ipse cum suo clero certamen declinaret, summa Pontifex vigilantia in eam curam incubuit, vt se suosque contra hortatur tyranni minas & futura supplicia cœlestibus egregie assiduo suos armis muniret. Itaque conuocato clero, diuinis verbis ad constan- tiam, & sane luculenter ad terrenarum rerum contemptum rerum hu- eos hortatus est; monuitque, vt tota mente ad hæredi- manarum- tatem aspirarent cœlestem, omnesque cogitationes ibi contem- deinceps fixas haberent: vbi post hanc vitam caducam ptum. atque fugacem, æternam se cum Christo regnatos sperabant. Hæc aliaque sancto Pontifice ad tuos per- orante, adducti sunt centum & octo viri usque sex tū- Ordinatio- nes eius. homines; quos cœlesti lauacro rite expiatos in Eccle- siæ gremium recepit: oblatōque Sacrificio, omnes Sa- cramentorum participes fecit. Deinde Presbyteros tres, Diaconos septem, ac Clericos sexdecim ordinavit, vt confluentem ad se populum exciperent, ac rem Chri- stianam pro viribus amplificarent. Ipse vero quotidie ad omnes de Regno Dei & sempiterna illa vita, quæ futura est, disciebat, tanta auctoritate ac gratia, vt multi ex Græcis pariterque gentilibus, diuina eius phi- lofo-

Multos con-
uertit.

Nemesius
Tribunus
credidit.

Lucilla Ne-
mesij filia,
mente &
oculis sana-
ta.

Nemesius
fit Diaconus.

Ingens ze-
lus Nemesij

Nemesius
capitur &
verberatur.

lophilia inescari, à vano errore ad veritatis agnitionem & Christiana sacra lati transirent.

Inter alios autem adfuit quidam Tribunus militum Nemesius nomine; cui unica erat filia, forma quidem eleganti, sed oculorum acie adeo hebetata, ut nihil omnino vel in ipsa meridiana luce misera adspiceret. Hanc Tribunus secum adductam Pontifici obtulit, utrumque lustralibus aquis expiatum Christo consecraret. Suscepit utrumque cum gaudio vir d. ti. nus, & breui catechismo imbutam expiauit, in loco cui nomen Titulus Pastoris; ubi puella Nemesij filia, cum animae puritate & lumen oculorum recepit: quae deinde Lucilla appellata est. Porro eodem illo die quo Lucilla baptismo lustrata est, mares pariter & foeminae sexaginta duo miraculo permoti, ad idem lauacrum coeleste confluerunt; qui omnes per Stephanum Christo geniti sunt. Nemesius vero fuit ad Diaconi officium digne promotus: quod magno animarum fructu administravit. Cum vero eximia illius & familiae pietas atque religio minime obscura essent, fuit nomen illius ab impietatis sectatoribus à Glabrio & Maximo consultis delatum; qui miserandum in modum nefario demonum cultu confectantes consilium in e. c. quibus potissimum supplicis eum excarnificarent. Cum autem Nemesius die quodam viam Appiam inambularet prope Martis templum, cerneretq; Valerianum & Maximum foedissima demonibus sacrificia offerre, zelo fidei inflammatus, genua magno animi ardore humi fixit, & manibus ad miranda cum pietate ad coelum sublati, sanctissimum Christi numen precatus est, ut demonis insidias, quibus animas ad e. c. Dei imaginem creatas secum in pestem abripit, dissiparet, quatenus miser ac infelices illi repudato simulacro suu calu ad v. n. i. u. s. veri Dei agnitionem perveniant. Haec ille orante, Maximus à demone arreptus clamare coepit; Nemesius nunc factus Christianus me incendit. Ecce illius oratio me cruciat. Ad istos clamores impij satellites tempore effusi Nemesium corripunt, atq; ducebant. Cumq; verberibus &

iniu-

luntis vehementer mel cum clamore fecit. Iaque Nemesius stultum Claudium duntis nunc minis ut adgnatus est. Verum Valerianus perdere cerneret: ita perdidit, eiusque famulidissimum quæstioneroderat: ac abiuraturat quæstionibus Oà Sempronio nihil obstratum virgis crudelitatis idolo acti podi sapientis. Conterat te Christus filius Dei vir humi defluxit. & O y compul. t. Igitur O diendum tradidit. Illico Exuperie coniungit inquit ad maritum quanta dicis, satius nobis nihil inquam opis nobis. Nec mora Olympi laeta compingit: & massam pauperibus distributis libenter, hilariter & sanctissimo Stephanolurus, oblatoque pro omnes effecti participi. Tertio autem à pe & Gallenus hæc audistum & Lucillam capto in vinctis post terga cequant, quorum v. g. cum honore in yram ad inquirendos suos multis oner

atque agnitionem

tribunus militum
forma quidem
etata, ut nihil o-
stenderet adspiceret.
iusticiam obtulit, ut
Christo conse-
crato vit d. ti nus, &
in loco cui no-
miffi filia, cum ani-
ma: quæ deinde
die quo Lucilla
Terentia sexagin-
naurum celeste
um Christogeniti
ni officium digne
ductu administ-
re pietas atque re-
verentia ab impie
larum consu-
tum nefario de-
in in eæ, quibus
arcent. Cum au-
am bularet prope
um & Maximum
re, zelo fidei in-
ore humi fixit, &
ecce eum sublati,
s est, ut demonis
maginem creatas
uacens miseriae
altu ad ritus rei
præante, Maximus
nemefius nunc fa-
us oratio me cru-
temp offendi Ne-
mg; reiheribus &
iniu.

iniurijs vehementius onerarent, Maximus Consul
mal cum clamore sceleratam animam misere efflavit.

Itaque Nemefius statim mandato Valeriani ad pala-
tium Claud anum ductus, ibidem ab eo nunc blandi-
tis nunc minis ut ad demonum castra resiliiret oppu-
gnatus est. Verùm Valerianus cum se oleum & operam
perdere cerneret ira percitus, ad carcerem abduci man-
davit, eiusque famulum Sempronium domino suo fi-
delissimum quæstionibus subijci, ut facultates domini
proderet: ac abiurato Christi cultu, diis sacrificaret. Pre-
erat quæstionibus Olympius Tribunus, qui cum ve-
bis à Sempronio nihil obtineret, furore accensus, iussit pro-
stratum virgis crudelissime cædæ: cæsumq; aureo Mar-
tis idolo ac tripodi sacrificare. Ille nihilis motus sup-
plicis, Conterat te (inquit ad idola) Dominus Iesus
Christus filius Dei vivi. Quo dicto, idolum instar ceræ
humi defluxit, & Olympium pudore affectum recedere
compulit. Igitur Olympus cum Sempronium custo-
diendum tradidisset Terulle, domus suæ gubernatori;
ilico Exuperiæ coniugi rem ab eodem gestam narrauit,
quæ inquit ad maritum; Si tanta est Christi potentia,
quanta dicis, satius nobis est, inani bus diis relictis, qui
nihil unquam opis nobis contulerunt, ad Christum trans-
ire Nec mora. Olympius, hortante Sempronio; sum-
ma lacerata compunxit: & conflata ex iis auri & argenti
massam pauperibus distribuit; sicque mammona iniqui
tatis liberatus, hilari animo una cum coniuge & familia
ad sanctissimum Stephanum Pontificem sonie salutari fuit ab-
lurus, oblatoque pro illius sacrificio, SS. Eucharistiæ una
omnes effecti participes.

Tertio autem à precepto baptismate die, Valerianus
& Gallienus hæc audientes nimio furore agitati, Neme-
sium & Lucillam capitis damnarunt, Sempronium ve-
ro vinctis post terga manibus flammis absumentum
curarunt, quorum venerandas reliquias ipse Pontifex
quo cum honore in monumento collocavit. Inde
tyranni ad inquirendum Stephanum conuerti, satelli-
tes suos multis oneratos promissis dimiserunt, ut
Pon-

Mittitur
in carcerē.
Et famu-
lus eius
Sempro-
nii qua-
stionibus
exaceratur.

Idolum sub-
vertit Sem-
pronius.

Olympius
Tribunus
cum uxore
ad Christi-
anum conuer-
sit.
En Sacrifi-
cium pro

alio obla-

rum.
Nemefius
Lucilla &
Sempro-
nium mar-
tyrio coro-

*Duodecim
Clerici
martyres.*

*Tertulli-
nus eos se-
pelit adhuc
gentili.*

*B. priza-
tur à Pon-
tifice Ter-
tullinus, &
fit Presby-
ter.*

*Tertulli-
nus marty-
rio corona-
tur.*

*Stephanus
cum multis
aliis com-
prehendi-
tur.*

*Oratio Ste-
phani.*

*Templum
Martis cor-
ruit.*

Pontificem eiusque clerum adducerent. Abeunt illi, & die nocteque indagine facta, tandem Clericos duodecim reperiunt; quorum nomina sunt hæc. Faustus, Maurus, Primitivus, Columnius, Ioannes, Eruperantius, Cyrillus, Honoratus, Theodosius, Basilus, Castulus, Donatus; qui post multos cruciatus, magno & constanti animo superatos, capitis sententia palmam martyrij adepti sunt; quorum corpora Tertullinus Olympij quondam feruus, quamvis adhuc gentilis, in via Latina prope reliquias SS. Iuveni & Basilei honorifice condidit.

Quod ut Stephanus Pontifex intellexit, Tertullinum ad se vocavit, ac pijs motibus ad Christi fidem convertit, expiatumque sanctissimo lauacro alba adhuc veste indutum presbyterum ordinavit. Qui paucis post diebus à Marco Tribuno comprehensus, & Valeriano oblatus, primum virgis immaniter caesus, inde flamma latere eius lambente adustus, atque in ligno extensus, nervis diu flagellatus fuit. Cumque omnia illa & alia supplicia invocato Christi Iesu nomine egregie superasset, postremo capite truncatus è corporeis vinculis ad cœlos migravit. Cuius corpus Stephanus in crypta, quam arenosam vocant, pridie Cal. Augusti revereenter sepelivit.

Postero autem die pater omnium ipse Stephanus cum magno clericorum numero apprehensus, maiori fidelium cum luctu & lachrymis sequente caterua, ad Martis templum deductus est. Quo in loco vir sanctissimus oculis ad cœlum sublati ita rerum omnium conditorum precatus est. Domine Deus qui turrim confusionis apud Babylonem evertisti, destrue, quæso, & locum hunc, in quo diaboli superstitione per idolorum cultum exercetur. Hæc ubi dixit, repente horribilis cœli fragor cum fulgure maximo intonuit, & profanam Martis ædem magna ex parte evertit. Quo terrore milites in effusam fugam conversi, Stephano cum omnibus Christianis relictis, Valeriano rem gestam narrarunt. Ipse vero Pontifex cum suis recta ad B. Lucillæ com-
ceme-

II. A
meterium abijt, v
greg a concione con
n. Valerianus autem
Pontificem martiri p
nulla sui parte turbato
vi nihil prius de pris
mitteret. Itaque dar s
ne Christi fidem consi
sedisset annos 3. mens
corpus fuit via Appia
pace occubuit, admod
tius Diaconus quidam
Corpus, quod defereba
tiosa morte similem m
cessu autem huic sanct
Ca. S. premb.

Martyrium S. Theodo
clor in vita S. Augu
NVENTIO S. S
martyris, Nicodemi,
Epistola Luciani Pre
Christi 415. Im
21. Theod

Plo die Para cetues, u
Decembris, Consula
fines Augustorum in v
cultu Hierosolymis; pre
pitate non minus qua
dim quierem vifus fib
dam tatem, sic ipsura
giane, Luciane; cia

ent. Abeunt illi, &
m Clericos duode
unt hae. Fautus
noes, Ezuperan
ofus, Basilus, Ca
ciarius, magno &
sententia palmam
ora Tertullinus O
thue gentilis, in via
& Basilei honorific

rellexit, Tertull
Christi fidem con
uato alba adhuc
uit. Qui paucis post
entus, & Valeriano
casus, inde flamma
e in ligno extensus,
e omnia illa & alia
ne egregie supera
poreis vinculis ad
phanus in crypta,
Augusti reuerent

um ipse Stephanus
prehensus, maiori
quente caterua, ad
in loco vir sancti
erum omnium con
s qui tum confu
desitue, quasi, &
statio per idolorum
repite horribilis
monuit, & profa
nerit. Quo terro
si, Stephano cum
ano rem gestam na
recta ad B. Lucilla
ceme-

metetiam abiit, ubi cum suis contra tyranni minas
greg a concione confirmasset, oblationem Deo obtu
t. Valerianus autem, missa continuo militum manu,
ontificem mactari precepit, qui animo tranquillo, &
ulla sui parte turbato, irruentium furorem ita excepit,
t nihil prius de pristino habitu, cultuque diuino re
mitteret. Itaque datis ceruicibus, sanguis sui effuso
e Christi fidem consignauit, 4. Nonas Augusti, eam
calisset annos 3. & dies 22. cuius venerandum
orpus fuit via Appia a discipulis, in qua multa cum
ace occubuit, admodum reuerenter sepelitur, & Thar
tius Diaconus quidam, cum Sacratissimum Christi
Corpus, quod deferebat, prodere nollet, eodem die glo
iosa morte similem martyrij palmam adeptus est. Suc
cessit autem huic sanctissimo Pontifici, Xistus, nono
Ca. 8. Septemb.

*Martyris
coronatur
S. Stephan.
Papa.
Item Thar
tius Dia
conus.
Successor
S. Stephani
Xistus.*

*Martyrium S. Theodora cum tribus filiis, inueniet Le
ctor in vita S. Anastasia martyris 25. Decemb.*

INVENTIO S. STEPHANI PROTO-C Baron.

martyris, Nicodemi, Gamalielis, & Abibonis; Ex Tom. 5.

Epistola Luciani Presbyteri. Accidit eadem Anno Annal. &

Christi 415. Innocentij Papa 14. Honor. in Not.

21. Theodosij Junior. Impe- Martyr.

rator. 8. Roman.

Pro die Parasceues, hoc est, sexta feria, tertio Nonas
Decembris, Consulatu Honorij decies, & Theodosij
sexies Augustorum in villa Caphargamala, haud pro
cul Hierosolymis, presbyter quidam Lucianus, vir
pietate non minus quam religione clarus, nocte secun
dum quietem visus sibi videre est venerandum quen
dam senem, sic ipsum compellantem, Luciane, Lu
ciane, Luciane; cia vade Hierosolymam & dicito

Y Ioanni

3. Augusti.

Act. 22.

7.

*Ioan. 3.*** al. Abi-
bas &
Abibm.**Lucian.
presbyter
tertio in
somnia mo-
nitus, ad
Ioannem
Hierosoly-
morum
Episcopum
abit.*** al. Nuge-
tio.**Gamaliel
Nygetio
apparer.*

Ioanni antistiti, ut pandat meum, sociorumque sepul-
chrum; & honeste nos loco reponat: ut esse possi-
mus aliquando mortalibus in aduersis casibus patro-
cinio. Exterritus Lucianus tanto visu, Quis tu, inquit,
es Domine? quos socios memoras? Sum, retulit, Gama-
liel; cuius disciplinis Paulus Apost. quondam eruditus
est, iacetque mecum Stephanus, qui à perfidis Iudeis
lapidibus obrutus meo in monumento sepultus est.
Iacet & Nicodemus mihi sanguine iunctus, qui no-
cte, Iudeorum insidias veritus, ad Iesum venit, & à
Petro & Ioanne celesti lauacro expiatus est; quem po-
tea à Iudeis principatu suo priuatum, anathematiza-
tum & ciuitate expulsum, excepi, foui, ac tandem vita
functum eodem sarcophago tumulaui. Iacet simul
Abibon * filius meus, qui mecum regenerationis laua-
crum consecutus, in virginitate purissima ante me
mortuus est. In medio autem suburbano, proximo
villæ agro, Delagabri nuncupato, nos quaerens. Hæc
visio Luciano obiecta, primo quidem phantasma visa,
ideoque neglecta. Inde iterum ac tertio oblata pondus
habuit, promouitque virum, ut Hierosolymam ad
Ioannem Episcopum abiret, & prodigiosam reuela-
tionem eidem exponeret. Ioannes vero ijs auditis la-
chrymatus præ gaudio, cum Synodo Diospolitanae
interesse deberet, fodiendi curam mandauit Luciano;
qui ad locum demonstratum festinus contendens,
adhibitis fossoribus, summa contentione preciosum
thesaurum inuestigauit. Cumque diu fodiendo nihil
proficerent, Gamaliel quoque Nygetio * cui dam mo-
nastica disciplina in primis præstanti apparuit: locum-
que multo aperitiùs designauit. Repertis itaque sacris
pignoribus, ilico Ioanni Antistiti denunciant: qui
protinus assumptis secum duobus alijs Episcopis eo
adueniens, cum S. Stephani thecam aperuisset, subito
repente ingenti terramotu, tanta suauitas & odoris
fragrantia inde emanauit, ut cuncti qui aderant, qual-
dam celestis vitæ primitias se delibare putarent. Mi-
rabantur celestem ambrosiam; concurrebant undique
mor-

mortales; duo & septuaginta
bus oppressi sanitate
Re liquæ in Ecclesiam
tate illarum sunt.

VITA S. ASPR

Primi Neapolitani E

cipuli. Ex ea qua est

politani. Fato co

mini 79. l

S. Sanctus Petrus, Ch
seeps, Republ. Ch
data, feliciterque pa
mam venit. Kempab
& An marum imperi
daturus; ut, quæ ciuita
posteritatem, in anima
neret, huic imperio se
reuer: & dicto audiens
ret de via, quiescebat.
comprehenderat anim
dine prope confectam
suram: ea Gandida vo
omni rep. ereditur: q
ta, num si quæ, quæ
immortalis voluntas,
histrationibus, vel mi
confirmauerit, ac per
ciuitas creditur a
gonem, & cultum De
olam, primos homi
minuocentia, & in
& morte, quem cum
nascitur, fugimus,
creatos, quorum vita

ciolorumque sepul-
cris: ut esse possi-
ntis casibus patro-
na, Quis tu, inquit,
um, reculi, Gama-
quondam eruditus
ui à perdidis Iudæis
mento sepultus est,
iunctus, qui ho-
Iesum venit, & i-
arus est; quem po-
m, anathematiza-
ui, ac tandem vita
plui. Iacet simul
generationis lava-
purissima ante me
urbano, proximo
nos querens, Hæc
em phantasma visi-
tio obata pondus
Hierosolymam ad-
modig osam reueia-
reioijs audiris la-
modo Dispositi-
mandatit Luciano;
stus concedens,
tentione preciosum
diti fodiendo nihil
getio * cui dam mo-
tu apparuit: locum-
expertis itaque sacris
denunciant: qui
aljs Episcopis co-
mperuisset; fido
suauitas & oboris
qui aderant, quas-
bare putarent. Mi-
nurebant vndique
mor.

mortales; duo & septuaginta homines variis languori-
bus oppressi sanitatem consequuntur. Tandem sacræ
Reiquæ in Ecclesiam sanctam Sion: summa celebri-
tate illaræ sunt.

VITA S. ASPREN SIVE ASPREMI,
Primi Neapolitani Episcopi: D. Petri Apostoli Dis-
cipuli. Ex ea quæ est per Dauidem Romanum Nea-
politani. Fato concessit Anno Christi Do-
mini 79. Item S. Candida Ma-
ioris.

Miracula
ad reli-
quias S. Sta-
phani Enc.
inuentæ.

C Baron.
in notat.
mar. Rom.

S. Sanctus Petrus, Christi Discipulorum Dux atq; Prin-
ceps, Republ. Christiana Antiochiæ præfata fun-
data, feliciterque passim propagata, Antiochia Ro-
mam venit, Republicam, Sacerdotium perpetuum,
& An marum imperium à Christo sibi datum, ibi fun-
daturus; ut, quæ ciuitas olim in hominum corpora, in
posteritatem, in animas, imperium, & auctoritatem te-
neret, huic imperio se subiceret. Petri successoribus pa-
reret: & dicto audiens foret. Cumque Neapolitanæ ue-
ret de via, quiescebat ad portam, expectans quod suo
comprehenderat animo; mulierem, inquam, senē-
stute prope confectam, in urbem Neapolim ingres-
suram; ea Candida vocabatur; à qua requisita, ferē de
omni rep. eruditur; qua religione ciuitas esset obtri-
sta; num si quæ, quæ vera, puraque religio esset, & Dei
immortalis voluntas, interpretaretur, idque ceteris qui
suis rationibus, vel miraculis, rebusq; nouis & nūstatis
confirmauerit, ac persuaserit, contraria vero resutauē-
ret, ciuitas creditura esset: & puram illam nouam reli-
gionem, & cultum Dei esset suscepturam docet Cata-
didam, primos homines marem, & foeminam sum-
ma innocentia, & integritate sine illo natiuo malo, dine fidem
& errore, quem cum lacte nutricis, vel potius antequam
nascimur, fugimus, in hortis saris amēnis à Deo esse edo-
creatos, quorum vita, nullis finibus terminatur, cor-
poris

3. Augusti.

S. Petrus
Apost. An-
tiochia Ro-
mam per-
gens diue-
rit Neapo-
lim.

ACandida
de statu Vr-
bis infor-
matur,
eamque o-
pimo or-
dine fidem
Christia-
nam edo-
cet.

*Hominis
creatio.**Lapsus.**Pœna.**Liberatio.**Candida
diuturno
grauique
morbo à D.
Petro libe-
rata, credit
& baptiza-
tur.*

pora nunquam interirent, nec periculis, aut sub metu subiecta essent, modo ut diuinam, & sanctam viuendi legem à Deo sibi datam obseruassent; verum cum eam fallacibus, & captiosis interrogationibus immanissimi, terribique omnium hostis circumscripti, & decepti neglexerunt: ipsi, filij, nepotes, ac omnes posterij sceleris pœna tenebantur, & in durissimam seruitutem seipsos, & omnes suos posteros Orco addixerunt; & ex illis hortis protinus expulsi, eiekti, & exterminati sunt: miserissimam, & acerbissimam vitam vidui, morte sibi proposita; cum vero corpora interierint: acerbissimas, & sempiternas ipsi sceleris pœnas in ergastulis perlaturi essent. Deum vero misericordia permotum à caelo descendisse, & conuulsis repagulis, & effractis valuis, suos familiares, qui in compedibus corporis, & animæ erant, soluisse; ex insidiis, & pœnis, & à morte eripuisse, viuus vero, ut natuum malum sanari, sordes elui possent, remisisse, atque concessisse: & viam strata, & se nobis munitam in cœlum monstrasse. Deinde Candida exponit Christi vitam, sermones, præcepta, res gestas, necem, reditum ad vitam, ad cœlum ascensum, resque nouas & inuitatas: quæ omnia suis oculis viderat: religionem Christianam interpretatur.

Tum Candida respondit, si quem summis laudibus ornât, implorando, magnos sibi corporis dolores eriperet, aut miuaret saltem, se animam inducturam, ut ei prædicanti facile crederet, illius consiliis pateret, & religionem susceperet. Petrus inuocato Christi nomine, imperat diuturno, grauique morbo, quo affligebatur vetula, illico ab ea discederet, vestigium sui nullum, imaginem nullam relinqueret; tribueret honorẽ Iesu Christo: qui omni iure cum suo patre, diuinoque spiritu à rerum omnium initio vsque ad sempiternas seculorum ætates regnat; tum Christiani Petrum Antiochia prosequentes responderunt verbo illo vsitato, ac trito in rebus diuinis, Amen; quod nequidquam aliud est, si interpretari velis, quam, Fiat. His dictis, malum illud subito in nihilum occidit, interijt, ac sublatum est.

st, omnia mulierum salutem à Petro ac camento sana facta sit ualuerit, & Petro crebrius baptizare dicitur, lota se Christianam religionem priusquam in villis reformatam esse. Audonius discipulos legatos panem Petrum habere.

Candida (cam eam) Christianæ, velle sibi hominem amare. Apremum nomine, in sibi humanum, quomodo quæ res qui nemini iniuriam facit, & corpus, periequinquitate laborans aut eius valendo, ut sua erit confirmata, fore, vnde dicitur Petrus religionis, & propugnator immortalis gratiam, in moti perfolueret. Itaque pergeret, properaret, prehenderet, bene speraret, Petrum, discipulum Iesu Christi, Hæreticos & iniuria in crucem aduocaret, vix sermonem tuis satis firmo corpore, Petri mandata, ratione properans, rationem amicus electus ad Petrum adisset, ac à Petro erectus est, quæ circa conuenerant ad

est, omnia mulieris ex luctu ad lætitiā reciderunt, cum salutem à Petro acceperit, & nullo sibi dato medicamento sana facta sit; admiratur quod illico sic convaluerit, & Petro credidit: & aqua consecrata, quod baptizare dicitur, lota est. Gaudeat regnum hoc Neap. & Christianam religionem suscepisse, ac in animis suis priusquam in villis regionis Italiæ Dei notionem informatam esse. Auctores, & magistros publicæ religionis discipulos, legatosque Christi Beatus Paulum, Campani Petrum habere.

Candida (cum ea sit vis, & effectus religionis, caritatisque Christianæ, ut, quod sibi, id alteri velit) dixit esse sibi hominem amicissimum, & per necessarium Aspremum nomine, innocentem, benignum, modestum, sobrium, humanum, piū, & religionum colentem, si quomodo docunque res se haberet, religio illa dici poterat, qui nemini iniuriam facere conpewerit; quod, cum vires & corpus, periculosi, gravissimique morbi longinquitate laborans amiserit, si ex morbo illo euaderet, eius valerudo, ut sua ipsius Candida, à veteri morbo erit confirmata, fore, ut susceperet sacram, de qua conacionabatur Petrus religionem: & vindex eiusdem, defensor, & propugnator esset, quoad facere posset, Deo immortali gratiam, iustis honoribus, & mente memoti persolveret. Itaque Candida admonita à Petro, ut pergeret, properaret, Aspremum conveniret, manu prehenderet, bene sperare, bonoque animo esse, iuberet, Petrum, discipulum, legatum, & administratorem Iesu Christi, Hierosolymis suorum iniquitate, invidia, & iniuria in crucem acti, velle, ut ad se Aspremas ipse veniret, vix sermonem Petri illa retulerat eam Aspremas satis firmo corpore esse coepit, & omni morbo evasus, Petri mandata persequi cupiens, & omni festinatione properans, tunc ea vestiri oblitus est; & pallio tantum amictus electus surrexit, atque abiit. Cum ad Petrum adisset, ad eius pedes se abijcere volens, à Petro erectus est, quid faceret, desinitum est. In creca confluerant ad Petrum plures, quibus rei novitas,

Asprez, an te Conuersionem, opte ma vita: sed in fr-
mus.

Candida Aspremum ad D. Petri adducit, à diuturna agitudine perfecte citatam.

*A D. Petro
Apostol.
Aspremus
cum mul-
tis alijs ba-
ptizatur.*

*Episcopus
Neapolita-
nus ab eo
deum consi-
deratur.*

*Candida
Felix obis-
sus.*

*Item S.
Aspremi.*

*Miracula
post obitum
eius.*

uitas, quæ omnes delectari solent, cupiditatem iniecerat videndi hominis, à quo repente Aspremus esse sanatum, cognoscebant; & ideo, Deum aliquem de cælo descendisse, credentes, comites se Aspremo præbuerant. Petrus hos omnes una cum Aspremo à Christi institutione doctos, & ad omne Christiani officij munus instructos aqua salutari expiavit: atque in Christiani cultum viam viri domicilio non longe à Porta, quæ hodie Nolana vocatur, constructo a tati, ministrante Aspremo, Deo quam fæssime immolauit. Raptum ad Petrum conueniebant, in eius sententiam multis partibus pures ibant, nomina in Christianorum numerum dabant. Petrus relicto Aspremo Pontifice Neapol. à se facto, breui tempore post Romam profectus est. At illa vetus ad hæc tempora summa populi religione stat in primo aditu, restituitque templi, quod ex eo vocatur S. Petri ad Aram, ubi in præsentia habitant, & res diuinas faciunt Socij S. Augustini, qui Canonici Regulares dicuntur.

Candida quæ à Petro didicerat tenens, in eadem sententia persistebat, cum Aspremo, cæterisque Christianis coniunctissime, & Christiane viuendo, senio confecta migravit in cælum prid. Non. Septemb. & in eodem templo S. Petri humata esse dicitur.

Aspremus quotidie Neapoli cum Christianis, quos docebat, iuebatur, defendebat, nec ruere sinebat, res diuinas faciebat, & eandem viuendi cursum, quem à Petro acceperat, tenuit; quoad Deo acceptus, decipit senex ab illo ad vitam sempiternam vocatus in cælum ascendit III. Non. Sextil. anno Christi LXXIX.

Fuit Neapoli post mortem S. Aspremi vir quidam diues, & pecunia princeps suæ ciuitatis, sine filijs, qui eum multis lachrymis orasset, atque obsecrasset Aspremum, impetrassetque, ut liberos ex vxore procrearet: gratias Aspremo pro tanto eius merito retulit; nam scilicet, Aspremus fecit. Romæ viro ciuitem mal.

multum temporis gratia medicis frustra adhibita, quam facere potuit. S. Aspremi, quas No- mentem venerunt, cuius, ac sine corporis di- tias Deo, & S. Aspremi- nus alter, Picentinus a- nis laborantes, sanati

VITA S. DOMI-
dicatorij Primi insti-
Theodoricum de Appo-
pta. Desit ab huma-
qui fuit Honorij 3.
etatis sua
Quæ

Præfidente Romæ
agno patre Domini-
tio, & Frederico hu-
benas moderante, sui
Oxonienfis diocesis
dam, Felix nomine
prolapsa, qui ducta
in primis generis scem-
quorum duo primi
tate conspiciunt, ac
sti seruicij & proxi-
tius vero, cui ex nutu
possum fuit, haud si-
quam iubet quoddam
cum prodijt: & splen-
denter & sanctis tatis,
m. Cum mater eius
decessisset, visa est cælum
facilem ferentem, eg-

CANDIDÆ M.
 multum temporis graviter ex capite laboranti, multis
 medicis frustra adhibitis, nulus unquam medicinam
 aliquam facere potuit, tandem res novæ, & inusitatæ
 S. Aspremi, quas Neapoli fieri viderat, diuinitus in
 mentem venerunt, cui se commendavit, & animo va-
 luit, ac sine corporis dolore fuit, venit Neapolim, gra-
 tias Deo, & S. Aspremo retulit. Duo Sergij, Neapolita-
 nus alter, Picentinus alter item fecerunt: qui ex intesti-
 nis laborantes, sanati sunt.

VITA S. DOMINICI, ORDINIS PRÆ- C. Baron.
 dicatorij Primi institutoris: Ex ea quæ est per F. in Not.
 Theodoricum de Appoldia, eiusdem Ordinis, conscri- Martyr.
 pta. Desiit ab humanis Anno Dominici Natalis 1221. Roman.
 qui fuit Honorij 3. Summi Pontificis, 5. agens
 etatis suæ annum primum supra
 Quinquagesimum.

PRÆsidente Romæ in cathedra Sancti Petri, ma 4. Augusti.
 gno patre Domino Alexandro, eius nom nis ter Patria &
 tio, & Frederico huius nominis primo imperij ha Parentes
 benas moderante, fuit in Hispaniæ oppido Callaroga, eim.
 Oxoniensis diocæsis, anno seculi illius 1170. vir qui-
 dam, Felix nomine, ex nobilissima Gulmannorum
 prosapia, qui ducta in matrimonium Iohanna, clari
 imprimis generis scemina, tres ex ea suscepit liberos,
 quorum duo primi literis imbuti, & vitæ integri-
 tate conspicui, ac sacerdotio initiati, se totos Chri-
 sti servituti & proximorum salutis manciparunt. Ter-
 tius vero, cui ex natu Domini, Dominici nomen im-
 positum fuit, haud sine præsagio futuræ sanctitatis, tan-
 quam iubar quoddam longe præstantissimum in mun-
 dum prodijt: & splendore plane admirabili etuditionis
 pariter & sanctitatis, cæcas mortalium mentes illustra-
 vit. Cum mater eius sancto hoc festu gravis esset, vi- Viso ma-
 dere sibi visa est ætulum vtero gestare, ardentem ore tris eim
 faculam ferentem, egressumque ab vtero, totum mun- gravis eim
 dum

dum flammis ab ore eius prorumpentibus illuminantem: quin etiam & matri eius spiritali, nobili cum primis matronæ, nato iam puero & sacro baptismo lustrato, uolentia in eius fronte stella apparuit: cuius immodico splendore totus orbis irradiabatur.

Examen apum circa os pueri volitat. Simile legitur de S. Ambrosio Episc. Mediolanensi. Exercitia pietatis eius in tenera ætate.

Mittitur Valentiam studiorum ergo.

Superatis studiis Philosophicis, 4. annis Theologia dar operatur. X. annis abstinere a vino.

Porro mater puerpera cum accurate domi filium enutrit, & lætabunda ad incrementa perduceret, iacenti aliquando in cunis apum examen adfuit, & circa os volitans, linguam eius diuinæ sapientiæ melle afflueram indicauit. Itaque vixdum infantiæ annos egres- sus, exemplo piorum parentum templum crebro adire, miro seruiore in precibus persistere, sæculi quoque molitiam in ea ætatis teneritudine sæpe relinquere, nudaque humo infantilia allidens membra, iam tunc de celesti disciplina sedulo meditari. Erat in Ecclesiis assiduus, psalmos cum Clericis promebat, hymnos concinebat, sacris mysteriis deuotus assistebat, & Christi ministris ac sacerdotibus mira alacritate & gaudio seruebat, denique hæc & alia in altero ætatis septenario ita obibat, vt sub tenello vultu veneranda quædam animi canities ab æta videretur.

Igitur parentes cum cernerent admirandam in sancto puero simul cum ætate gratiæ accessionem, studiorum causa Valentiam eum destinârunt, quod ea Academia præcæteris omnibus & præstanti magistorum doctrina, & discipulorum frequentia celeberrima haberetur. Itaque prudens adolefcens non segnitiam sectatus, sed rebus frivolis & ineptis, quibus ea ætas diffuere solet, contemptis, breui & ingenij facilitate, & labore indefesso, & assiduo precationis studio, liberales disciplinas affecutus est, quibus tamen non ita multum tribuit, sed mox vt ab humana philosophia, ad Christianæ præstantiam, cui tota mente inhiabat, ocyus perueniret, ad fontem Theologicæ sapientiæ se contulit: cui toto quadriennio tanta animi contentione & studio insudauit, vt pene noctes insomnes duceret, quietisque tempora vigilijs largiretur. Atque vt de fonte sapientiæ salutis largius potaret, decem annis

vino.

vino, in quo est luxuriam, inquit, voluit.

Et quia incensio eius non proximum, quem ter amare, itaque quidem non poterat, id charitate conferebat. Ille, omnem ventrat fames. Deficiebat miserabilis valde genaudiebatur: nec eramouebatur. Inter haecator egregius, vt proutudini suoueneret, alacriter, precumque ad tantam benignitatem similem prouocauit.

Per id tempus Dites, vt & sacrum habitare, & morum in id virtutem incumbere mos ad rectum salutem. Qui vt primum de eam multa cognouit, regularem suam in diuinum librum, quatar, studiosè legendum lecta, intelligentia effecta & re ipsa fortiter præcipuum cordis omniumque virtutum gesta, præclare haucognitionem venit, vobis ornatis, et occasione aduersum, peccat, hoc vero studium & fortiter

antibus illuminat
li, nobili campio
ro baptisinatele
pparuit: cuius im
batur.

rate domi filium
ta perduceret, ia
en adfuit, & circa
entie melle afflu
inuit annos egres
lum cæbro adite,
stuli quoque mol
elinquere, auda
ora, iam tunc de
vin Ecclesiæ affi
at, hymnos conce
bat, & Christi mi
& gaudio serui
raus sepe natio ita
quædam an mi

mirandam in san
cessionem, studio
nt, quod ea Aca
anti magist:orum
celeberrima habe
in legentem lectu
us ea ætas diffu
agilitate, & labore
dio, liberales dis
non ita multum
sophia, ad Chri
hiabat, ocyus per
entia se contulit:
ntentione & stu
omnes duceret;
tur. Atque ut è
aret, decem annis
viloj

ino, in quo est luxuria; castitatis amator penitus sibi
interdictam voluit.

Et quia incenso erat in Deum amore, non potuit
non proximum, quem vult Deus in se diligere, vehemen
ter amare. Itaque quidquid in Deum nullius rei egen
tem non poterat, id totum in proximum increabili
charitate conferbat. Cum Valentia daret operam
liveris, omnem vero Hispaniam immanis oppresse
rat fames. Deficiebant præ fame sitique pauperes,
miserabiles valde gemitus pupillorum & viduarum
audiebantur: nec erat qui miserorum calamitatibus
mouebatur. Inter hæc Dominicus perfectionis fe
stator egregius, ut pro sua facultate pauperum multi
tudini suoueneret, libros & omnes res suas distraxit
alacriter, preciumque in pauperes expendit; aliosque
ad tantam benignitatem stupentes, tanto exemplo ad
similem prouocauit.

Per id tempus Didacus Ecclesiæ Oroniensis anti
stes, vir & sacrarum literarum peritia, & generis no
bilitate, & morum imprimis honestate insignis, tota
in id virtute incumbens, ut errantes mortalium ani
mos ad rectum salutis iter omni ratione reduceret.
Qui ut primum de celebri & odorifera Dominici fa
ma multa cognouit, cum ad se accessitum, Canonicum
regularem sua in Ecclesia constituit. Ibi tunc vir
diuinus librum, qui Colationes Patrum inscribi
tur, studiosè legendum suscepit, deditque operam, ut
electa, intelligentia comprehenderet; affectu sentiret
effectum & re ipsa fortiter exequeretur. Ex illo namque
præcipuam cordis puritatem, contemplationis viam,
omniumque virtutum perfectionem, vactione mag
istra, præclarè hausit: atque in profundam adeo sui
cognitionem venit, ut quanquam cunctis esset virtu
tibus ornatissimus, sui tamen deprimenti ubique lo
cum & occasionem captauit: prorsus ut se omnium
abiectionissimum, peccatorumque maximum existima
ret. Ex hoc vero studio omnibus adeo charus euasit,
ut inuitum & fortiter reluctantem vices Prioris locu

X. annis
abstinet de
vino.

Dura fa
mes in His
pania.

Egregia
eius in pa
peres be
nignitas.

Didac.
Oronien
Episc. ad
modum
in signis.
Facit Do
minicum
in sua Ec
clesia Ca
nonicum.
Collatio
nes Patrum
studiof
sime legit.

*Fit Sup
prior licet
omniis m.*

lius administrare compulerint. Tum vero magis satagebat, tanquam lucerna super candelabrum posita, & ciuitas super montem, omnibus se exhibere integritatæ vitæ speculam: consummatæque sanctitatis exemplar.

*Magnam
illius stis-
dium in-
uandi pro-
ci mos.*

Eo tempore feruens desiderium salutis animarum in illius pectore mirificè crescebat, prius ut haud exstimator se verum Christi membrum esse, si non eius exemplo totum se lucrandis animabus manciparet. Quid igitur? Coreus mira pietate referunt illud spectabat imprimis, ut afflictorum rebus, ac præcipuè eorum qui pondere peccatorum pressi sub graui sarcina gemebant, & consilio & ope subueneret. Quotiescunque enim in consideratione turpitudinis peccati mortalis versabatur, (versabatur autem quotidie) toties obortis lachrymis peccatorum miseriam deplorabat, & vix à Domino specialibus flagitabat, ut ad eorum procurandam salutem sibi & gratiam & auctoritatem conferre dignaretur. Nec fuit pio sui frustratus desiderio.

*Conuertit
hæreticum
S. Domi-
nicum.*

Alphonfus Castellæ Rex, Didacum antistitem ad legationem apud Marchiam obeundam euocabat. Is diuinæ erga se & Dominicum prouidentiae ignarus, eandem legationis suæ socium assumit. Vbi ventum est Tolosam, & Dominicus cognouit ciues hæreticorum Albigensum fraudibus deprauatos, ipsumque suum hospitem eadem correptum peste animaduertit, spiritu ingemiscens, statim blandis colloquijs eius se in familiaritatem insinuauit: hominemque multa tam affabilitate, tum ratione erroris conuictum, ad Catholicæ fidei veritatem reduxit. Fuit hic primus manipulus, quem diabolo creptum ad arcem Domini reportauit. Expeditis autem apud Marchiam regijs negotijs, Episcopus Didacus ad Romani Pontificis curiam cum suis profectus est, ut à functione pontificali (quemadmodum sperabat) absolutus, se totum conuertendis animabus una cum Dominico impendere posset. Sed ea spe frustratus, cum Cisterciensæ cenobi-

*Didacus
Episcopus*

um

um quoddam in via in-
it, & aliquot eiusdem
pli, ut hausta eorum
morum salutem pro-

Prætergressi montem
decim eiusdem ordi-
Albigenes hæretico-
consilia inter se varia-
stem opprimere possi-
multo gaudio ipsum
consiliumque peruen-
hæreticorum imple-
ille sine vllis ambagi-
me, inquit, facere ce-
& equitatu atque a-
abire iussis, pedes
humilitate, modesti-
minum mores ad-
vocare institit. Sa-
uissimi omnium S.
nibus maximarum
Cum enim non pau-
libellos conscribere
que libellum au-
nium offerret, in-
bello apud Fanum
bello flammis abso-
prosilijt, & secunde
scriptoris sui sancti
clarum refultu red-
nes, & pij quidem
errore relinquo, eor-
nem reuertebantur
Eodem tempore
in loco, quem Pru-
peratorum nobilitas
quibus prius sacra-
allacerant, san-

vero magis sata-
brum posita, &
exhibere integre-
que sanctitatis

salutis animarum
torus vi haud exi-
esse, si non eius
bus maneretur.
ferent illud spe-
s, ac præcipue co-
sub gravi sarcina
et. Quotiescun-
que peccati mor-
in quotidie) to-
miseriam deplo-
flagitabat, vi ad
& gratiam & au-
tuit pio suu-

um antistitem ad
lam evocabat. Is
identæ ignarus,
mit. Vbi ventum
iui ciues hæretico-
tos, ipsumque su-
ste animadvertit,
colloquijs eius se-
temque multarum
misticum, ad Ca-
nic primus mani-
arcam Domini re-
chiam regijs ne-
ni Pontificis cu-
tione pontificali
se totum con-
minico impendere
tertienle cœnobi-
um

um quoddam in via inuideret, monastico se habitu indu- *Fit mona-*
it, & aliquot eiusdem ordinis monachos secum assum- *chus Cæ-*
psit, ut hausta eorum disciplina ardentius se ad proxi- *stertienfis.*
morum salutem procurandam componeret.

Prætergressi montem Pessulanum, Abbas duo-
decim eiusdem ordinis à Pontifice Innocentio contra
Albigenses hæreticos missos offenderunt, qui tum forte
consilia inter se varia agitant, tum bus nefandam pe-
stem opprimere possent. Ij comperto Didaci aduētu,
multo gaudio ipsum accerunt, honorifice accipiunt,
consiliumque petunt, qua potissimum via modoque
hæreticorum impietati occurrendum statuat. Quibus
ille sine vllis ambagibus, ut erat vir mire gnarus. Quod
me, inquit, facere cernitis, hoc facite. Moxque familia
& equitatu atque apparatu, quem habebat copiosum
abire iussis, pedes ipse in opus Euangelij cucurrit, &
humilitate, modestia, mansuetudine, depravatos ho-
minum mores ad normam sanctioris disciplinæ re-
vocare instituit. Sequuti sunt & alij duodecim, no-
uissimè omnium S. Dominicus: qui præ ceteris om-
nibus maximarum virtutum splendore coruscabat.
Cum enim non pauci pro Orthodoxæ fidei defensione
libellos conscriberent, & ipse Dominicus suum quo-
que libellum auctoritatibus & divinis rationibus mu-
nitum offerret, idemque cum hæretici cuiusdam li-
bello apud Fanum Iouis igni traderetur, hæretici li-
bello flammis absumpto, ipsius Dominici ex igne
prosilijt, & secundo deinde ac tertio in ignem iniectus,
scriptoris sui sanctitati & Christianæ fidei veritati præ-
clarum resultu reddebatur testimonium. Stupebant om-
nes, & pii quidem lætabantur, impij vero execrabili
errore relictò, corde compuncto ad veritatis agnitio-
nem reuertebantur.

Eodem tempore Dominicus monasteriū quoddam *S. Domi-*
in loco, quem Prulianū vocāt, instituit: ut in eo depau- *nicius insti-*
peratorū nobiliū filia, quæ pestiferū hæreticorū virus *tuit Virgi-*
(quibus prius fuerant traditæ nutritæ & erudiendæ) *num mo-*
attraxerant, sanctissimis Catholice fidei disciplinis *nasterium.*
imbue-

*Optima
ratio hæ-
reticos in
viam re-
ducendi.*

*S. Domini-
ci libellus
contra hæ-
reses con-
scriptus, ab
igne ladi-
non potest.*

*S. Domi-
nicius insti-
tuit Virgi-
num mo-
nasterium.*

imbuerentur. Interea Didaco vitæ munere sanctissimè perfuncto, Dominicus eius institutum tanquam Dux & antesignanus viriliter profectus est: Albigeniumq. hæresim totis viribus oppugnandam atque extirpandam suscepit. Verba eius facularum instar ardebant: Opera admirando pietatis studio reuocabant, & hæreticorum perfidiam redarguebant.

*Detrahit
sibi calceis
obuiam
procedit
hæreticis.*

*Hæreticū
sua humili-
tate &
patientia
conuertit.*

Miraculū.

Accidit, ut celebris admodum disputatio cum hæreticis institueretur; ad quam cum loci Episcopus multa cum pompa iturus esset, Dominicus prudenter decernens filios superbiæ non fastu elationis & ostentatione, sed humilitatis studio expugnandos esse, detractis sibi calceis, Episcopum ut idem faceret hortatus est. Assentit antistes; cumq. de itinere incerti obuium quendam hæreticum haberent, rati Catholicū esse eius se ductui commiserunt; qui eos in syluam quandam callidè pettraxit, ubi spinarum aculeis grauius sauciati, perfidi maliciam demum senserūt. Tum Dominicus nihil eam iniuria motus; Confidite, inquit ad socios, charissimi, quia cetera nos de cælo manet victoria & triumphus, cum peccata nostra sanguine expiantur. Ceinens autem veterator ille tantam in viro sancto patientiam, ilico abiurata hæresi supplicem se Dominico sanandam tradidit; existimans fieri non posse, ut à tanta vitæ integritate, restaret Deum fides abesset. Cum autem vir diuinus salutis animarum studio vehementer incensus crebro discerneret, & aquā quandam euangelizandi causā trajiceret, nauta importune admodum à seruo Dei denarium pro nauulo exigere institit. Cumque is mercedem regni cælorum promitteret, & miser ille vili penderet atque acrius vrgeret, ut vel cuculum relinqueret, vel denarium solveret, vir sanctus subleuatis ad cælum oculis parumper intra se orauit; moxq. in terram despiciens, denarium nauta diuino illic iacentem vidit; quem protinus à naua tolli iussit; & sic demum ad lara Euangelij lata spargenda alacer abcessit.

Cum multo tempore apud Tolosanorum rebus,

tum

etiam exemplis hæreticorum
satellites de nece illi in-
que positus certo loco
habebatur Attilæ, cogn-
lacer gradum intulit,
eandem prouocauit. Q-
non, inquit, unum mortis
eternus, si nos te ad m-
ille. Rogarem, inquit
mihi celerem adserie-
bra ferro præcisa oculi-
tis atque ad extremum
mutilatum corpus in-
sus pro rectro arbitrio
minus pro salute pe-
subire paratus erat.
prauitate subuersum
& ille res vitæ degen-
diceret, eaque de cæ-
etis toto pectore hor-
dere proposuit; ut
inopiam subleuaret:
dimeret.

Decem annis vi-
provinciæ locis hæ-
gnauit, animarumq.
terim contumelias, in-
temptum & abiectione
in iurijs, nullis fatigat-
talum animis, & ad
aucti potuit. Cong-
tico, scripta quædam
eidem tradidit: ut de
nocte cum reliquis
viri Dei prouult, & a-
nunt illi inter se mul-
bus, quidam inquit
venias comprobetur.

munere sanctissi-
litutem tanquam
tus est: Alb gen-
andam atque ex-
larum instar arde-
lo relucebant, &
nt.
putatio cum hæ-
mi loqi Episcopus
minicus pruden-
tu elationis & o-
xpugnandos esse,
dem faceret hor-
nere ineerti ob-
tai Catholicū
ui cos in syluam
rum aculeis gra-
m senserūt. Tum
Confidite, inquit
ceelo manet vi-
stra sanguine ex-
tantam in viro
eres supplicem se
humans fieri non
ain Deum fides
as an marum stu-
pareret, & aquā
eret, nauta im-
arium pro naulo
a regni calorū
& atque acritus vi-
vel denarium fol-
oculis parumper
eius, denarium
u protinus a nau-
angelij sata spar-
anos tum verbis,
tum

um exemplis hæresim expugnāsser, scelerati demonū
satellites de nece illi inferenda consilia capiātunt. Ita-
que positis certo loco insidijs, aduentum eius præsto-
abantur. At ille, cognita eorum malicia, cantans & a-
acer gradum intulit, eorumq; furorem vltro etiam ad
eādem prouocauit. Quare stupefacti carnifices; An
non, inquit, mortis horrore tu afficeris? Quid fa-
cturus, si nos te ad mortem abriperemus? Quibus
ille, Rogarem, inquit, ne breui compendio mortem
mibi celerem adsereris, sed paulatim singula mem-
bra ferro præcisa oculis meis contemplanda obijcere
tis; atque ad extremum eaulis luminibus, sineretur ita
mutilatum corpus in suo sanguine volutari: vel pro-
fus pro vestro arbitrari vita omni priuaretis. Nec
minus pro salute proximorum, extrema quæque
subire paratus erat. Cum enim quendam hæretica
prauitate subuersum ad fidem reuocate contenderet,
& illex vitæ degendæ necessitas ab illis accipere se
diceret, eaque de causā adherere deberet, vir san-
ctus toto pectore hominem miseratus, seipsum ven-
dere proposuit; vt eius in tanto periculo constitui
inopiam subleuaret: & sub peccato venundatum re-
dimeret.

Decem annis vir beatus in diuersis Narbonensis
prouinciæ locis hæreticam perfidiam strenue oppu-
gnauit, animarumq; salutē totus addictus, multas in-
terim contumelias, multas angustias, magnum sui cō-
temptum & abiectionem pertulit; nullis tamē fractus
iniurijs, nullis fatigatus laboribus, à sollicitudinis mor-
talium animis, & ad veritatis agnitionem reducendis
auelli potuit. Congressurus quandoque cum hære-
tico, scripta quædam fidei documenta in charta
eidem tradidit: vt de obiectis maturè deliberaret. Eā
nocte cum reliquis forte ad ignem confidens, chartula
viri Dei protulit, & alijs discutiendam tradidit. Confe-
runt illi inter se multa, & alijs alia atq; alia assenti-
bus, quidam inquit; Mittatur in ignem scedula, vt
veritas comprobetur. Mox proiecta in ignem, illa scia in
dē

*Insidias
hæreticorū
& mortem
vir san-
ctus nihil
metuit.
En arden-
tissimum
patiens
pro Christo
desideriū.*

*Ingens in-
crandarū
animarū
zelus.*

*Charta ab
eo conscri-
pta exuris
non potest.*

deprossit, In le & secundo & tertio pari ratione veritatem explorat un; & charta quidem, ilis stupētibz, nihil flammarum incendium obfuit; illi veto obduratis in perfidia animis persistentes, quæ hæreticorum omnium est perrinacia, rem silentio tegere n tebantur; sed miles quidam qui coram interfuit, insignie miraculum ad Catholicorum noticiam perduxit.

Hicce alij q. quam plurimis virtutum miraculis, quæ omnia refert nimis longum foret, vir Dei eccellerrimus factus certatim ad honores & dignitates ab Ecclesiæ prælati expetit; fuitq. ei à tribus cathedralibus Ecclesijs dignitas episcopalis obata; quam ille constanter semper repulit: vtiliter ab omnibus, salutis animarum, cui se totum consecraverat, incumbere posset. Cum apud Carcasonam demanlatas sibi Episcopi vices accuratius exequeretur, & de quodam ad monasterium, cui Castris nomen, duertisset, ingressus Ecclesiam, dum pro sua consuetudine precationis studio attentius incumberet, fuit cum ipsa mente, corporis pariter sarcina è terra eleuata, & celum inter, & terram mirabiliter suspensa. Nec prophetico caruisse spiritu putandus est, utpote qui multa, ex ætali lumine illustratus, multo ante futura prædixit: & quosdam etiam cum à corporis tum ab animæ exitio semper terno liberauit.

Cum apud Tolosam hæretici quidam à magistratu comprehens, & seclerum conuicti, extremo tandem supplicio afficiendi essent, Dominicus secretorum Dei conicius, quandam in ijs conspicatus; Hunc, inquit ad aulæ officiales, reſeruate. Deinde comiter eum & blandè compellans: Scio, inquit, fili, secretarè quidè, sed tamen quandoq. fore te vram bonum & sanctū. Res planè stupenda. Dimissus ille, viginſi fere annis hæreticam prauitatem mordicus sectatus est; sed tandem voluntaria ab iuratione deſectatus errorem, cum Ecclesia sancta non modo in gratiam redijt, sed Prædicatorum inſuper inſtitutum complexus, curſum virtutum cum fide abſoluit.

Erat

Tres Episcopatus respuit.

Corpus eius, ut Spiritus in oratione à terra eleuatur.

Futura prænoscit.

Erat ijs temporibus, in Montis fortis, quidam, honore deniq. & reuerentia, dedit illi, summum eastrum inſigne, quod appellatur, altaque comitate potuisset. Porro, si dei eximius, sextam donauit: vtiliter fac, que compararet. Obiit, frater Thomas, hoftrus de Salare, qui in bar, ei largitus est. Tunc Dominico vitam agere inſtitutum ex preſſum, igitur milleſimo ducentam, Ramæ generale omnium, cilium, Fui conſon Tolofam, Si miſter Dominici, & auctoritate & grauitatitium Innocentio, honotis fastigium obſer. Et primo quidem, opponere viſus est, ſecundum in ſomnis ſibi videre, am grauem inſitari rui conſiliū tanto malo ouerſo ritum Dei Domeris totam illam rui. Eam ruiſionis nouitatilico quid ſibi relictas itaque preces hilarem commedauit. Hortatres, communicatoque, dam approbatam delus ſectaretur; acqutionem Ordinis pro generali capitulo reu

pari ratione veni-
lis, illis stupētibz,
illi veto obdura-
te hæreticorum o-
regere n rebantur;
ut, insigne mira-
credunt.
terum miraculis,
rer, vir Dei cele-
& dignitates ab
er à tribus cathe-
ob aia; quam il-
ab omnibus, sa-
uerat, incumben-
man tatus sibi E-
, & de quodam
diuertisset, in-
structudine prece-
cum ipse mē-
ata, & calum in-
et prophetico ca-
multa, ex est lu-
credidit: & quos-
imæ exitio sem-
idam à magistra-
is, extremo tandē
s secretorum Dei
ss; Hunc, inquit
e comiter cum &
se otari ē quē,
onum & sanctū
vigilanti rei ē annis
atus est; sed tan-
us erio rem, cum
redij; sed præ-
exus, cursam vi-

Erat ijs temporibus Simō princeps cum primis illu-
stris Montis fortis; qui cum magna animi beneuolen-
tia, honore deniq. & reuerentia virum Dei prosequē-
retur, dedit illi, summa hæredum omnium voluntate, *Varia in-*
castrum insigne, quod Cassatuel siue Fanum louis *signia illi*
appellatur, aliaque complura, vnde se suosque susten- *à Princi-*
tare potuisset. Porro Tolosanus antistes, zelator *pibus dons*
si dei; eximius, sextam decimarum omnium partem ei *data.*
donauit: vt libros sacramque suppellectilem sibi suis-
que compararet. Obulere se etiam illi duo Tolosa-
ni, frater Thomas homo facundus & gloriosus, & Pe-
trus de Salare, qui insignes ædes, quas Tolosa habe-
bat, ei largitus est. Tam vero, qui communem cum B.
Dominico vitam agebant, cœperunt se ad religiosum
institutum ex professo sectandum componere. Anno
igitur millesimo ducentesimo decimo quinto, cum
Romæ generale omnium patrum celebraretur Con-
cilium, Falconi Tolosano antistiti eo contendēti, Chri-
sti minister Dominicus se comitem adhibuit, vt eius
& auctoritate & gratia nixus, Ordinis Prædicatorii in-
stitutum Innocentio tertio, qui tum summum illud
honoris fastigium obtinebat, confirmandum offer-
ret. Et primo quidem Christi Vicarius nonnihil se se
opponere visus est, sed proxima nocte idem Pontifex
in somnis sibi videre visus est. Lateranensem Ecclesi-
am graue minitari ruinam. Cumq. terrore percussus,
consiliū tanto malo oportunum inquireret, videt edi-
uerso virum Dei Dominicum accurrentem, suisq. hu-
meris totam illam ruinosam fabricam sustentantem.
Eam visionis nouitatem prudens Pontifex admirans,
ilico quid sibi veller sagaciter animaduertit; Obla-
tas itaque preces hilariter admisit: & pium propositum
commendauit. Hortabatur vero, vt ad suos reuocet fra-
tres, communicatoq. cum eis consilio, regulam quan-
dam approbatam deligeret, quam Ordo inchoan-
dus sectaretur; atq. ita ad ipsum rediens, confirma-
tionem Ordinis pro voto reportaret. Absoluto igitur
generali capitulo reuersus ad suos vir Dei; Pontificis

*An. 1215.
Romam
proficisci-
tur, vt or-
dinis sui
fundamen-
ta iaceat.
Vssō In-
nocentij
Pontificis.*

*Tolosa pri-
mum mo-
nasterium
Domini-
canorum.*

*Ordine ab
Apostolica
sede confir-
mato, Mit-
tis S. Do-
minicus
fratres su-
os in di-
uersa Or-
bis loca.
Primus
idemque
postremus
Abbas a-
pud Do-
minicanos.
Roma vir
sanctus du-
os mortuos
excitat.
S. Domini-
cus Romæ
monastè-
ria virgi-
num re-
format.*

verba eis enarrauit. Illi inuocato Spiritu Sancto Rè-
gulam beati Augustini, vnanimiter elegerunt, ad un-
ctis quibusdam actioris vitæ constitutionibus. Erant
tunc fratres numero plus minus sedecim, qui, gratijs
(vix æquum erat) superis actis, Tolosæ in Ecclesia S.
Romani, quam Fulco eius ciuitatis Episcopus illis at-
tribuerat, monasterium extraxere: eodem Pontifice
& operam, & opes in ipsum enxerferente.

Paulo post Innocentio III. è viuis sublato, Hono-
rius 3. Apostolica dignitatis sedem obtinuit: qui, sup-
pliciter hoc petente Dominico, sanctam iam ante in-
stitutam formulam, Apostolica auctoritate confirmauit,
anno Salutis millesimo ducentesimo decimo sexto; &
Dominicus non vno oraculo cælesti admonitus, fra-
tres suos quanquam paucissimos in varia orbis loca
dimisit: vt sacra Euangelij longe lateque dispergerent;
& nouo facti nouum ordinem quam maxime multi-
plicarent.

Porro pater ipse sanctissimus cum ad Saracenos pe-
netrare decreuisset, anno 1217. Mathæum Abbatem
instituit qui ceteros gubernaret; cuius tamen nominis
prælati alius deinceps nullus exiit. Sed ea profectio
diuinitus impedita fuit, & fratribus alijs alio atque al-
lio missis, ipse Dominicus Romam venit, vbi concio-
nandi munere magna cum laude & opinione sanctita-
tis haud vulgaris aliquamdiu fungens, duos è mortuis
seruitate in vitæ libertatem asseruit.

Per id tempus Honorius Pontifex, visa viri in cū-
randis animabus industria pariter & vigilantia, ei
commisit vt sacras virgines per diuersa vrbis loca dis-
persas, & multum à pristino rigore ac vitæ sanctitate
alienas vnum in locum congregaret, eisque leges
prescriberet; quibus & collapsa sanctimonialium
feminarum disciplina restauraretur: & Deo sacratæ
virgines ipsædem legibus haud inuitæ colla subderent.
Præstitit vtrumque vir diuinus, quamquam non sine
molestiis, admodum egregie. Omnes enim vrbis mo-
niales, à disciplina claustrali inueteratæ libertatis

con-

consuetudine transu-
num conuocauit, eas-
disciplinam reuocauit.
congregatis in domo
tribus purpurati-
Stephano de fossa
Taleulano Episcopo,
suauissimè inferret, e-
truenis, repentino cla-
stos exereuit. Illis ve-
tatis esset, respondit: N-
equo lapsum, vitam
poti nomen erat Nap-
Stephanus artonitus,
terò precibus & lacrym-
abijt sacram hostia-
is oblaturus. Cum au-
versulus lacrymarum
stantibus stupentibus
terra eleuatus est. T-
cælestia ferebatur, vt
em spiritus visusum
inde ministerio pijsim-
sancti, Cardinalium &
bijt, & sublati in calu-
ti Iesu nomine incolu-
enda; qui vita functus
membris exangnis iace-
tissimi patris caput m-
ne atque incolumis de-
Intererat huic spect-
ta trans Tyberim dic-
virginum ceteri; quæ li-
egre se adduci passa fu-
mutata est; vt nihil
licitæ naturæ tam adu-
bens salutis causâ assu-
ma Patris Dominico

Spiritu Sancto Re-
delegerent, adun-
tationibus. Etiam
ecim, qui, gratia
solæ in Ecclesia S.
Episcopus illis at-
eodem Pontifice
conferente.
sublato, Hono-
obtinuit: qui, sup-
eritiam iam ante ia-
ritate confirmat, &
decimolexo; &
admonitus, fra-
in varia orbis loca
eque dispergerent;
am maxime multu-
m ad Sataenos pe-
chaum Abbate
tamen nominis
Sed ea profectione
a ijs alio atque a-
venit, ubi concio-
opinione sanctita-
ns, duos è moris
x, vira viri in cu-
e & viglantia, ei
erla vrbis loca dis-
ae vitz sanctitate
ter, eisque leges
sanctimonialium
ur: & Deo sacrata
colle subderent.
amquam non sine
es enim vrbis mo-
ueratae libertatis
com.

onsuetudine transuersum actas, vnum in monaste-
um conuocauit, easque mira lenitate ad sanctiorẽ
disciplinam reuocauit. Cumque omnibus in vnum
congregatis in domo (vt vocant) Capitulari, præsen-
bus tribus purpuratis patribus, Hugolino Ostien-
, Stephano de fossa noua, & Nicolao Cardinali,
usculano Episcopo, verba salutis earum auribus
rauisimè inferret, ecce vir quidam magno ciuitati
ruens, repentino clamore haud mediocriter cun-
tos exterruit. Illis verò sciscitantibus quid calami-
tatis esset, respondit: Nepotem Stephani Cardinalis
ex equo lapsum, vitam cum morte permutasse. Ne-
poti nomen erat Napuleon. Ea re prorsus inopinata
Stephanus attonitus, animo concidit. Dominicus
erò precibus & lacrymis multorum commotus, ili-
b abiit sacram hostiam Deo pro incolumitate iuue-
nis oblaturus. Cum autem iam ara affaret, immenso
effusus lacrymarum imbre, cunctis qui aderant spe-
tantibus stupentibusque, cubitu vnius altitudine
terra eleuatus est. Tanto enim spiritus ardore ad
elestia ferebatur, vt terrenum corpus & graue eiuf-
dem spiritus vi sursum attolleretur. Oblationis de-
inde ministerio pijsime peracto, recta ad corpus de-
inecti, Cardinalium & virginum caterua sequente,
biit, & sublati in cælum manibus iuuenem in Chri-
i Iesu nomine incolumen surgere præcepit. Res stu-
enda; qui vita sanctus erat, & conuassatis misere
membris exangnis iacebat, protinus ad vocem san-
ctissimi patris caput membraque erexit, & sanus pla-
e atque incolumis domum abiit.

Intererat huic spectaculo, monasterij, quod Ma-
æ trans Tyberim dicebatur, Abbatissa cum sacro
virginum cœtu; quæ licet antea ad Patris obedientiã
egre se adduci passa fuisset, tunc tamen adeo animo
inmutata est, vt nihil tam durum, nihil molli & de-
licatæ naturæ tam aduersum esse putaret, quod non
libens salutis causa assumeret: & se totam, suaque o-
mnia Patri Dominico curanda permitteret. Itaque
feli-

*Sacrificans
cubitu al-
titudine
vi spiritus
eleuatur.*

*Nepos Ste-
phani Car-
dinalis
mortuus
excitatur.*

*Primū vir-
ginum Do-
minicana-
rum mona-
sterium Ro-
ma.*

*Crucis si-
gno damo-
nem ex ob-
fesso corpore
fugat.*

felicibus auspiciis & magno bonorum omnium gaudi-
dio atque exultatione, sacer ille virginum cœtus mo-
nasterii Mariæ Trans Tyberinæ ad S. Sixtum trans-
latus est; quo in loco ipse Dominicus cum suis ad il-
lum vsque diem domicilium habuerat: & tunc Ho-
norii Pontificis munificentia ad S. Sabinæ Ecclesiam
predicatorio muneri aptiorem commigrauerat. Igi-
tur anno restauratæ Salutis 1219. Abbatissa cum suis
sororibus numero quatuor & quadraginta ad san-
ctioris vitæ initium, habitum simul cum obedientia
integrâ à S. Dominico suscepit; eiusque in verba san-
ctissime iurauit. Et hoc quidem primum fuit sacrarum
virginum Ordinis istius monasterium, eiusdem Patris
opera & studio sane florentissimum. Virgines n. Dec-
dicatas assidua cœlestis disciplinæ dulcedine pasce-
bat, easq; nō tam seueritate quam consolatione, atq;
vbi op⁹ erat, miraculorū virtute in officio cōtinebat.

Octauo ab ingressu virginum in monasterium
stud die, cum in frequenti populi auditorio sacrum
ordiretur sermonem, ecce damoniaca quædam hor-
ribili voce clamare cœpit: Scelesce, Scelesce, quatuor-
iam tuis imposturis mihi præripuisti. Illo autem si-
lentium dæmoni imperante, sed nihil efficiente, tan-
dem cum cerneret importunis inimici clamoribus
concionem dissipatam iri, Crucis signo sublatâ ma-
nu edito, In nomine, inquit, IESV Christi præcipio
vt protinus exeas, & Dei creaturam eiusdem IESV
Christi sanguine redemptam deseras. Continuo mu-
lier horribili corporis distensione compacta, ma-
gnam carbonum molem cum sanguinis copia euo-
muit: redditaque sanitati, Christo sese dicauit. Quo
miraculo reliquis sororibus pius quidam timor &
reuerentia incussa est; quæ libenter deinceps sanctis-
simi Patris monitis sine vlla recusatione obtempera-
bant. Proferebat tunc lætos admodum atque vberes
animarum fructus Romana vinea; quam vir sanctus
incredibili charitatis ardore excolendam suscepserat.
Sunt quidem multa & varia in illo admiranda, quæ
nos

breuitatis causa silen-
tium satis eximiam
nosque merito ad-
debet, quod vna ch-
us eius sibi vendicauer-
tam laboriosum pos-
proximi refugeret; nihi-
ferri, quod non illico o-
ula alacriter exponer-
chymis à Domino co-
nacionibus & perfectis-
aris miraculis Domini-
minas Christi sanguine
onum tyrannide liber-
ture oppressas, in Ch-
ndicaret. Et quidem h-
eo excubabat, vt nih-
ne omnia neglexisse
res cœli pascit, & agri
tatu, fieri non posse vt
ca nullo stipendio labo-
um vitam alimenta dee-
Cum Romæ apud S.
o sub Evangelica de-
am missi fuere ab eo
ertus Romanus, vt fr-
uis elemosynam pete-
que horam frustra lab-
omum petentibus, mu-
lis panem obtulit; ne-
uertamini. Eo accepto
idus & pulcherrimo a-
precibus vehementer
penarum suarum aliquid cor-
punitate victi, quan-
et panem illum tribuu-
ebant. Interea Domini-
statum seriem in spiriti-

omnium gaudiorum ceteris modis
ad S. Sixtum transiit, nosque merito ad æmulationem virtutis inci-
te debet, quod vna charitas ita sanctissimum pe-
ius eius sibi vendicauerat, vt nihil tam terribile, ni-
tam laboriosum posset accidere, quod pro salute
proximi refugeret; nihil tam charum aut preciosum
periri, quod non ilico charitati postponeret: & eius
causa alacriter exponeret. Hoc assiduis precibus &
larymis à Domino contendebat; hoc feruentibus
precibus & perfectissimis studiis agebat, hoc præ-
stantis miraculis Domino cooperante complebat; vt
vitas Christi sanguine redemptas, ab impotenti dæ-
monum tyrannide liberaret: & miseranda peccati fer-
reute oppressas, in Christianæ disciplinæ libertatem
induceret. Et quidem hanc vnam in rem tota mente
deo excubabat, vt nihil de castino sollicitus cætera
ne omnia neglexisse videretur; certus quod is qui
ces cæli pascit, & agri lilia splendidissimo vestit or-
tu, fieri non posse vt suis operariis, in Ecclesiæ vi-
tali nullo stipendio laborantibus, necessaria ad exigen-
dam vitam alimenta deesse patiatur.

Cum Romæ apud S. Sixtum centum fratres cum
lo sub Euangelica degerent paupertate, die quo-
dam missi fuere ab eo duo, Ioannes Calaber & Al-
bertus Romanus, vt fratribus omni alimonia desti-
tutis elemosynam peterent. Illis à mane ad tertiam
que horam frustra laborantibus, & iam re infecta
omnium petentibus, mulier quædam occurrens, vnū
eis panem obrulit; ne, inquit, plane inanes & vacui
uertamini. Eo accepto pane, mox vir quidam can-
dus & pulcherrimo aspectu ab eis stipem petiit, ac-
tecibus vehementer institit, vt in subsidium pau-
pertatis suæ aliquid conferrent. Illi supplicantis im-
portunitate victi, quanquam extrema inedia confe-
rent, panem illum tribuunt, & sic plane vacui domum
revertuntur. Interea Dominicus, qui rerum ab illis ge-
stitarum seriem in spiritu probe cognouerat, iussit

*Nota cha-
ritatē exi-
mii viri.*

*Matth. 6.
Item perfe-
ctam in
Deo confi-
dentiam.*

*Nota insu-
per in
pauperem
querendam
benignita-
tem.*

*Dominicus
fratres
pascuntur.*

fratres ad mensam adesse. Quibusdam vero negantibus quidquā omnino quod apponeretur suppetere, & alijs pusilla fide hæsitantibus, & cunctantibus, vir sanctus omnibus sedere iussis, solita pietate oculos atque manus in cælum sustulit; & ecce, illo precibus adhuc intento, adolescentes duo cū panibus candidissimis adsunt, & singulis fratribus singulos administrant, atque ad oblati fruendum benigne invitant. Omnibus igitur panes sumentibus, Dominicus ad ministros conuersus; Ite, inquit, & vinum è dolo à Domino infusum nobis promitte. Res mira. Caudus antea vacuus optimo vino redundans, portum præbuit suauissimum; qui deinde post biduum, iussu Dominici, vna cum ciborum reliquijs, pauperibus ex integro depromptus fuit. Hæc & permulta alia tū virtutum exempla, tum miraculorum signa, Deo cooperante, beatus Pater Romæ edidit.

*Dominicus
Lutetiam
venit.*

Porro anno restauratæ salutis 1219. Lutetiam veniens, in cenobio S. Iacobi, fratres inuenit triginta, regulari disciplina & virtutum omnium odore mirifice florentes. Quibus deinde Deo commēdatis, Bononiam migravit; vbi iam tum apud S. Nicolaum magnus erat cum F. Reginaldo fratrum numerus; apud quos ad supremum vsque vitæ diem cælestis militiæ stipendia fecit, multaque cum admiranda sanctitatis opinione vtrique gessit; exhibebat siquidem sese vir sanctissimus cunctis, verum viuumque religionis exemplar, & virtutum omnium speculum lucidissimum; atque Bononiæ, instar oliuæ fructiferæ in domo Dei fructus protulit suauissimos; cuius excellentissimam vitæ sanctitatem nemo pro dignitate vnquam explicare poterit. Et primo quidem laudibus mansuetudinis, humilitatis, ac præcipue charitatis fuit ornatissimus. Quid dicam? Proprij corporis domitor egregius, alijs tanta benignitate, modestia ac suauitate consulebat, vt non raro infirmioribus, Canonis præscriptum relaxaret, eisque materna quadam indulgentia succurreret: cum tamen in

*Catalogus
virtutum
eius.*

capite minima quædam ad mensam ferrebat, abstinentiæ vix exemplo, non incedens labores excrucians vestitusque raticus neque domi, neque prospera quā aduersa vitæ, florebat, aut erat stultitia nimia lassitudine cuncta tamen, vt assidue stus, lasciuientes corpemque sine intermissione conseruaret. A deo natus erat, vt nullis vel m, vel inruente calamitate posset.

IV. A
capite minima quædam ad mensam ferrebat, abstinentiæ vix exemplo, non incedens labores excrucians vestitusque raticus neque domi, neque prospera quā aduersa vitæ, florebat, aut erat stultitia nimia lassitudine cuncta tamen, vt assidue stus, lasciuientes corpemque sine intermissione conseruaret. A deo natus erat, vt nullis vel m, vel inruente calamitate posset.

Quidam vero negant
 oneretur suppetere
 & cunctantibus, ut
 tanta pietate oculis
 ecce, illo precibus
 cum panibus cano-
 bus singulos admi-
 dum benigne in-
 entibus, Dominicus
 quit, & vinum è de-
 smite Res mira. Ca-
 redundans, potuit
 post biduum, iul-
 liquis, pauperibus
 & permulta alia ti-
 ulorum signa, De-
 edidit.

1219. Luteriam ve-
 res inuenit triginta
 inuim odore min-
 commedatis, Bo-
 apud S. Nicolaum
 tratum numerus; a-
 tat diem caelestis mu-
 tum admiranda fan-
 exhibebat siquidem
 in viuumque religi-
 um speculum luce-
 ar olivæ fructifera in-
 flissimos; cuius excel-
 nemo pro dignitati-
 timo quidem laudi-
 ac præcipue chari-
 am? Proprij corpo-
 benignitate, mode-
 non raro infirmiori-
 karer, eisque mater-
 eret: cum tamen in-
 suo

o capite minima quaque rigidissime puniret. Aliis
 nobis ad mensam ferculis ministratis, ipse vno cō-
 intus, abstinentiæ virtutem sectabatur. Præclaro
 ne exemplo, non inepto sermone vir diuinus suos
 inedia labores excitabat. Corporis enim cura, &
 ctus vestitusque ratio, exigua admodum ei erat. Le-
 to neque domi, neque foris vsus est vnquam, sed tā
 prospera quā aduersa valetudine humi cubabat; scā-
 o, storea, aut crate straminea, ad refocillanda mem-
 bra nimia lassitudine oppressa, pro deliciis fruens; i-
 tamen, vt assiduo ferrea catena lumbos succin-
 tus, lasciuiantes corporis motus opprimeret, men-
 tmque sine intermissione in studio caelestis discipli-
 nae conseruaret. A deo namque orationi semper intē-
 us erat, vt nullis vel molestiis, vel repentino strepi-
 tu, vel irruente calamitate ab eius attentione auelli
 posset.

Nocte quadam ante aram prostratum, malus da-
 mon vt interturbaret, grandem è recto Ecclesiæ de-
 cit lapidē, tanto impetu, vt tota Ecclesiā circūsona-
 ret; eaque industria, vt caputij eius extremitatē cōtinge-
 ret. Sed vir Dei nihil eo casu cōmotus, nihil periculo
 obsteritus, summa animi tranquillitate in precibus
 persistit, & hostem tanta constantia confusum, ma-
 naque affectum ignominia, recedere compulit.

Quodam vero tempore, vir sanctus, cum intenta
 vigilia, pro sua suorumque salute excubaret, vidit te-
 rrinum cacodæmonem per omnia monasterij lo-
 ca peruagantem; quem compellans, ait; Quid hic
 ruenta bestia ita circuis? Tum ille, Hic, inquit, lucro
 neo sedulus incubo: Cui Dominicus; Quod, inquit,
 ūcrum ex dormitorio reportare potes? Respondit
 læmon; Hic ego necessarium illis somnum non raro
 ufero, efficioque vt vagis imaginibus delusi tempus
 quietis amittant, ac postea cunctabundi surgant; in-
 cerdum etiam maximo meo lucro, pigritia oppressi a
 diuinis se officijs subducant. Nec cesso animos ad li-
 bidinosos sollicitare motus: vt ijs polluti, yberiore di-

*Summa vi-
 ta esse as-
 serit as*

*Dæmon e-
 ius precib.
 insidiatur.*

*Dæmonem
 videt fra-
 tribus in-
 sediantem.*

*Nota singu-
 la dæmonis
 responsa.*

*En quem
locum dia-
bolus sibi
vendicat,
Et quem o-
dit.*

*Paupertas
eius.*

*Primū Ca-
pitulum
vel congre-
gatio Patrū
generalis.*

*Magistra-
tus abdi-
care niti-
tur Domi-
nicus.*

uinæ gratiæ influxu fraudentur. Inde vir Dei de tem-
plo interrogat, quidnam tam sancto in loco lucrare
tur. Respondit ille; Id ago, vt sui immemores vanis
cogitationibus agitentur, solisq; labiis Deum hono-
rent; ac tandem tadio affecti procul ab amore Dei
abripiantur. De refectorio vero sciscitanti, Equis
ait dæmon, non plus, quis non minus? De colloqui-
o vero loco interrogatus, cachinnatus dixit: Hic locus
totus meus est. Hic risus existit; hic vani referuntur
rumores: & verba inania proferuntur. Postremo ad
locum (vt vocant) capitularem perductus, cum horro-
re quodam refugit. Ille, inquit, locus, mihi tarta-
rus est. Quidquid enim alibi lucratus sum, hic iactus
ram patior. Ita miser ille, cogente illum sancto viro
malitiæ suæ detexit fraudes: vt iustus quilibet studio
se caueat, ne laqueis eius irretitus capiatur.

Fuit autem Pater beatiss. cum charitatis, tum pau-
pertatis amator præcipuus; prorsus vt oblatas etiam
vltro possessiones non semel repudiauerit; cavitque
diligenter, ne possessionibus institutum suum ob-
scutaretur. Itaque ne pungens diuitiarum sollicitudo
& anxius rerum labentium amor, sanctitatis fructus
aut prædicationis semen opprimeret, paupertatem
euangelicam, quæ, reiecta solitudine, de crastino nō
cogitat, amplexus est: mandauitque filiis suis ample-
ctendam. Panem non semel ostiatim mendicauit: suo-
que exemplo cæteros ad eandem animi humilitatem
prouocauit.

Anno Dominicæ incarnationis 1220. à confirma-
tione instituti Dominicani quarto, Bononiæ in pri-
mo generali (vt vocant) capitulo, cui B. Dominicus
præfedit, consilio S. Spiritus, perpetuo statuto cautū
est, vt ab omnibus rerum terrenarum possessionibus
nudi, perfectam Christi paupertatem sectarentur. Hi-
sce alijsque rebus ad ordinis sanctitatem constitutis,
Dominicus qua erat humilitate vigiliam suam alteri
tradere: seque Magistri officio abdicare constituit.
Sed fuit communi Patrum omnium consensu, ab ea
cogita-

cogita-

Inde vir Dei de-
nctio in loco luctu-
ti immemores van-
labius Deum hono-
ocul ab amore De-
scilicetanti; Equis
minus: De colloq-
arus dixit: Hic loc-
hic vani referunt
untur. Postremo
rductus, cum horri-
locus, mihi tate-
atus sum, hic iact-
te illum sancto vir-
stus quilibet studie
s capiarur.

charitatis, tum pa-
sus vt oblatas etia-
ndiauerit; cauitq-
rituum suum o-
uitiarum sollicitu-
t, sanctitatis fructu-
meret, paupertates
ndine, de crastino ni-
que filiis suis ample-
tim mendicauit: luo-
animi humilitatem

is 1220. à confir-
to, Bononiæ in pro-
o, cui B. Dominici
peruo statuto cau-
arum possessionibu-
tem sectarentur. Hi
ritatem confutatis
vigiliam suam alter
abdicare constituit
um consensu, ab e-
cogita

ogitatione protinus reuocatus; & Ordini summa
um auctoritate prefectus. Prima ei cura semper fuit,
t omnib. modis animas Christi sanguine redemptas,
isereq; peccatorum cœno scædatas diuini verbi ni-
eo perpurgaret, & impotentem dæmonis Dominatū
rangeret. Inerat n. ei mira quædam & penè incredi-
ilis salutaris omnium æmulatio; prorsus vt corpus in
uoduis periculum atq; in seruitutem perpetuam li-
penter offerret, quo proximorum saluti ac libertati
onsuleret. Inerat et ei constans animi æquabilitas, a-
leo vt ne sermonem quidē vllum semel ab ore matu-
a deliberatione prolatū, irritum fieri pateretur. Erat
præterea externa illi vultus iucunditas, ac mira sere-
nitas: qua facile omnium sibi, qui eum aspicerent, cō-
iliabat amorem. Nemo illo apud socios aut proxi-
nos aut fratres humanior & communior: nemo iu-
cundior vel vtilior. Cauebat autem vir sanctus in o-
mnibus studiosissime, ne cui vel in re leuissima offen-
diculum præberet. Post itineris laborem hospitium
petens, ad fontem aliquem prius sitim leuare solebat,
ne eius, ex itineris labore, accensæ occasione, largius
bibendo notam incurreret. Oratio eius munda & ac-
cepta fuit in conspectu Dei; q̃ cum sine intermissione
Domino offerret, nihil non ab illo impetravit; pro-
sus vt cuidā ipse falsus fuerit, nunq̃ se à Domino quic-
quam postulasse, quod non pro voto adeptus sit.

Neque satis illi fuit intenta supplicatione dies &
noctes transigere, perpetuis vigiliis carnem macera-
re, inedia affligere, sed etiam quamuis innocentem &
virgineam, multis verberibus & castigationibus attri-
uit. Singulis enim noctibus ter catena ferrea in dor-
sum suum diutissime sæuiebat; primo quidem pro
seipso, tum pro peccatoribus in mundo degentibus:
tertio pro animabus pœnas in Purgatorio luenti-
bus. Oculi eius assiduè lachrymarum imbre infusi,
& Christi numen ad misericordiam iustectebant, &
peccatores etiam durissimos emollebant. Honorum
diuitiarumque contemptor adeo strenuus fuit, vt ob-

*Est salutis
animarum
scientissi-
mus.*

*Vide quam
diligenter
vir sanctus
ab omni of-
fendiculo
& specie
mali ca-
ueat.*

*Efficiatissi-
ma eius
preces.*

*Singulis no-
ctibus ter se
catena ca-
dit.*

*Recusat
Episcopatu*

Galas. 6.

*Gaudet
contemptu
sui.*

*Hebr. 12.
Claruit
Prophetia
spiritum.*

*En quam
stricte pau-
pertatis
votum ser-
uari vo-
luerit.*

*Quale re-
stamentu
condidit.*

latum sibi Cizeranensem Episcopatum non modo recusaret, sed palam etiam testaretur, se potius ad ultimos terræ fines migraturum, quam ulli eiusmodi electioni consensurum. Mundus illi totus crucifixus erat, & ille mundo; adeo ut nulla re magis, quam sui contemptu & abiectione gaudere videretur. Interrogatus cur in Carcassona diœcesi libentius moraretur quam in Tolosana, respondit: Quia in Tolosana honore me passim prosequuntur; In Carcassona vero, dum multi suis me calumnijs oppugnant, præclara ibi exercenda virtutis materiam inuenio. En verum mundi contemptum, Christique germanum disciplulum: qui proposito sibi gaudio sustinuit Crucem, confusione contempta.

Denique cum in omni sanctitate perfectus, cunctis pater fulgeret virtutibus, nequaquam eum prophetia dono caruisse, multa, quæ futura prædixit, testantur. Itaque diuinorum conscius arcanorum, cum obitus sui diem caelesti præsignificatū oraculo certo nosceret, ut constituta a se fratrum societati, Ordiniq; vniuerso quam optime prospiceret, postquam Bononiæ secundū iam Capitulum (ut vocant) generale magna celebritate absolutum esset, Hugolinum Ostiensem antistitem, qui tum apud Insubres legatione Pontificis Maximi nomineungebatur, & perquam honorificum Prædicatorū Ordini se semper præbuerat, iuuit. Apud quem cum aliquandiu versatus fuisset, & nonnulla cum eo in rem ordinis totius transigisset, postremo sub finem mensis Iulij Bononiam reuersus, lethalem in febrem incidit; Vocatis itaque ad se fratribus, tale testamentum condidisse fertur; Hæc sunt, inquit, fratres & filij charissimi, quæ vobis hæreditario iure possidenda relinquo. Charitas sit in vobis continua; humilitatem sectamini: Paupertati voluntaria studeat. Et ne paupertatem euangelicam, firmissimum institutū sui fundamentum, inimica Deo carnis sapientia aliquando sueretur, quanta potuit seueritate prohibuit; omni-

poten-

potentis Dei & sua
incentans, qui præ
maxime ornat paupe
stantia puluere ausus

Indies porro febris
ter incrementibus, cu
poris dissolutionem i
sele munens sacram
modum ac marentes
commendans, placid
Adfuit ei tunc glorio
& Angelorum iuui
citu, spiritum eius, in
complurimi per reue
ducentes. Sacrum ver
nium luctu Bononia
catores (ut viuens p
golini Ostiensis Ep
humatum; quod il
clarefcere cepit; car
dorum, mutorum, cla
bis afflictorum perfe
ta Italia increbrescen
6. Pontificatus Greg
Dominici 13. honori
numento odorem su
bilem eructante, in
sarcophagum. Bienn
solenni ritu honores
Nonis Augusti; pidi
uerfaria eius solen
cepit. At SS. D
Pon. ob festum
quod in N
in hun

parum non modo
ur, se potius ad
quam vlli eiusmodi
in totus crucifixus
e magis, quam sui
videretur. Interro-
bentius moraretur
ia in Tolosana ho-
Carcassona vero,
pugnanti, præclara
tuenio. En verum
germanum disci-
pulum Crucem,
re perfectus, cum-
uam eum pro
futura prædixit,
scius arcanorum,
gnificatū oraculo
tarum societati,
prosperaret, post-
tulū (vt vocant)
tum esset, Hugo-
um apud Insabres
ne fungebatur, &
ū Ordini se sem-
cum aliquandiu
to in rem ordinis
nem mensis Iulij
prem incidit; Vo-
nimentum condit-
res & filij charis-
possidenda relin-
humilitatem se de-
dere. Et ne pau-
instituti sui fun-
tentia aliquando
prohibuit; omni-
poten-

potentis Dei & suam ei maledictionem terribiliter
intentans, qui prædicatorum ordinem, quem vel
maxime ornat paupertatis professio, terrenæ sub-
stantiæ puluere ausus fuerit obscurare.

Indies porro febris ardoribus, ac dysenteria pari-
ter incrementibus, cum sentiret vir sanctissimus cor-
poris dissolutionem iam imminere, ecclasticis primū
se muniens sacramentis, suos dein desolatos ad-
modum ac mærentes pie consolans, ac celesti Patri
commendans, placidissime demum efflavit animam.
Adfuit ei tunc gloriosiss. Dei Genitrix, cum Iesu filio,
& Angelorum suauiter modulantiū frequenti exer-
citu, spiritum eius, in cælos (quemadmodum fideles
complurimi per reuelationem didicerunt) secum ab-
ducentes. Sacrum vero corpus eius fuit ingenti om-
nium luctu Bononiæ iuxta filios suos fratres Prædi-
catores (vt viuens petierat) proprijs manibus Hu-
golini Ostiensis Episcopi, sedisque Apostolicæ legati
humatum; quod illustribus admodum miraculis
clarefcere cœpit; cæcorum quippe illuminatione, sur-
dorum, mutorum, claudorum, aliorumq; varijs mor-
bis afflictorum perfecta curatione, quibus iugiter to-
ta Italia increbrescentibus, Anno salutis 1233. indict.

6. Pontificatus Gregorij Noni, anno 6. ab obitu B.
Dominici 13. honorificè ac reuerenter, ex priori mo-
numento odorem suauissimum, suumque delecta-
bilem eructante, in marmoreum fuit translatum
sarcophagum. Biennio vero post idem Gregorius,
solenni ritu honores ei, vt reliquis diuis, concessit;
Nonis Augusti; pridie diei obitus eius: quibus anni-
uersaria eius solennitatem in Ecclesia agi præ-
cepit. At SS. D. N. Paulus Quartus Rom.

Pon. ob festum Beata Mariæ ad Nives,
quod in Nonas Augusti incidit,
in hunc eā voluit referri
diem.

*Placidiss.
me mor-
tur.*

*Translatio
eius.*

*Adscribi-
tur cata-
logo SS.
Dies obitu-
eius 8. Idus
Augusti.*

C Baro.
Tō. 2. An

MARTYRIVM S. AFRAE, ANTEA MERETRICIS; Item Diana, Eunomia, & Eutropia, ancillarum eius: Ex eo quod est per Illustriſſ. D. Marcum Velsorum Auguſtanum. Paſſa ſunt circa annum Domini 303. in perſecutione Diocletiani Imp.

s. Auguſti.
Narciffus
Episcopuſ
venit Au
guſtam.

Narciffus Episcopuſ, cum ſauiente in Chriſtianos perſecutione, cum Felice Diacono ſuo Auguſtam Vindelicorum veniſſet profuſus, neſcitum quo diuerteret, ad Afram meretricem forte ingreſſus eſt. Illa exiſtimans viros, honeſtate conſpicuos, non niſi turpitudinis ſtudio eo deſlexiſſe, ilico cœna opiparè inſtructa, ſuco meretricis de more ornata, ad flagitiuſus actus ſeſe compoſuit. Porro antiſtes cum ad ſumendum cibum acceſſiſſet, & primum toto corpore, vultu, oculiſque ad orationem ſe componeret, illa, cuius omnis orandi conſuetudo non modo ignota, ſed ne viſa quidem eſſet, inſolita viri pietate ſtupeſacta, inquiſiuit quis eſſet. Cumq; Chriſtianorum eum Episcopum eſſe cognouiſſet, mox ſalutari pudore ſuffuſa, & timore pariter correpta, ad eius ſe pedes abiicit: ac impudicitia ſuæ labem conſeſſa eſt. Cui Narciffus verbis protinꝰ leniſſimis Chriſti Ieſu bonitatem explicuit, hortatuſq; vt impudico & flagitiolo vitæ genere relicto, cum Chriſto in gratiam rediret, haud difficulter effecit, vt prioris vitæ pertæſa, ad matrem ſuam, Hilariam nomine, abiret, eidemque & Narciffi monita, & animi ſui propoſitum aperiret. Porro Hilaria, audita Narciffi Episcopii fama, ilico cum filia in Chriſti amorem exarſit, & ſe ſuaque omnia antiſtiti permittens, ſacro baptiſmate veteris vitæ delictis ritè expiatis, Chriſtiana ſacra ſuſcepit; ſimiliter & Afra cum tribus puellis, Digna, Eutropia & Eunomia: necnon cum generatione ſua & omnibus amicis ſuis. Fecitque Narciffus domum Hilariæ Eccleſiam: & ordinauit eis preſbyterum Dionyſium

Ante cibū
orat more
Chriſtiano

Afra pecca
tricem ſe
ſciatur.

nyſium, Afra autem inde in Hiſpaniam per triennio Chriſtianos reddidit. Chriſtiane dilatati no martyri palmarum eius multis miraculis bre eſt, ſub Petro Auguſtini Gerunda per Caroli Reges, exſepulchrum milites, multum in feſto agminis fugam egit, a rigere hæc & Septem pro uerbium abierit. Sauebat inter Chriſtianos perſecutionem propter actiones meretricibus copreherendi, ille vt ea à Chriſto ret, atq; ad Veneris tibus ac promiſſis diſque demonis fraude fere ſermonem a Deo dementia a Deo nam te impulit, vbecillitatem in Chriſto poſt hanc vitam exna potentia prædictum inquam, ſuſcedem adhibemus, ſecede contaminatullo modo poterit hac mētis ſtultitiarū atrocitate Veneri Equidem fateor nſol ea eſt eius benius ad meliorem ſi

nyſium, Afræ auunculum. Poſt meſes verò nouem inde in Hiſpaniam profeſtus eſt, & Gerunda in ciuitate triennio Chriſtum annuncians, multos ibidem Chriſtianos reddidit. Proinde & demum pro fidei Chriſtianæ dilatatione, inibi cum Felice ſuo Diacono martyrij palmam eſt adeptus. Illuſtratur tumulus eius multis miraculis; quorum illud imprimis celebre eſt, ſub Petro Arragonum Rege; quando capta Gerunda per Carolum Siciliæ, & Philippum Franciæ Reges, ex ſepulchro S. Narciffi, quod violare tentarunt milites, mulcarum examen egreſſum, in exercitum infeſto agmine irruens, ingentem cladem intulit: in fugam egit, à cœptisque deſiſtere coegit. Contigere hæc 8. Septemb. Ann. 1286. Ex his apud eos in prouerbum abierunt. MVSCÆSNARCISſI.

Sæuiebat interim Auguſtæ atrociffima in Chriſtianos perſecutio; & inter alios ipſa etiam Afræ, propter actiones meretricias notiſſima, ab impietatis ſatellitibus cōprehenſa eſt; cumq; eſſet oblata Gaio Iudici, ille vt eā à Chriſtianæ fidei profeſſione euocaret, atq; ad Veneris ſacræ repetenda induceret, blanditijs ac promiſſis diu multumque certare. Miramur que dæmonis fraude inſidijsq; inſtructus huiusmodi fere ſermonem ad eam habuit, Afræ, ecque mentis dementia à Deæ noſtræ Veneris ſacris in ſpē adeo vanam te impulit, vt ab eo, qui propter ſummam imbecillitatem in Crucem actus fuit mercedem aliquā poſt hanc vitam expectes, Et vt concedam eum diuina potentia præditum eſſe, quem tu colendum Chriſtum inquam, ſuſcepisti, certè ſi Chriſtianorum dicis ſi dem adhibemus, tu quæ ab infantia libidinis labe ſcædè contaminata es, Chriſti gratiæ particeps fieri nullo modo potes. Quare te hortor moneoq; vt ab hac mētis ſtultitia reſiſcas, & iminentiū ſuppliciorū atrocitatē Veneris ſacrificijs redimas. Ad quæ Afræ; Equidem fateor me Chriſti gratia indigniſſimā eſſe; ſed ea eſt eius benignitas & miſericordia, vt facile cuius ad meliorem frugem redeunti ignoſcat, ſuiſque etiam

*Afræ ludi-
ci eſſentur.*

*Gaii Iudi-
cis ad Afræ
oratio.*

*Afræ reſpō-
ſum ſiduo-
plenum.*

etiam beneficiis minifcè exornet, & cœlestis gloriæ participes faciat. Quare nihil moror, corpus hoc, quo diu ad omnipotentis Dei iniuriam abusus sum, suppliciis subdatur, excrucieturque, modo præteritorum scelerum venia impetrata, ad requiem pertinentem sempiternam.

*Iubetur vi
na ignibus
cremari.*

Obit.

*Corpus e-
ius nihil la-
sū ab igne*

*SS. earum
corpora
quandore-
perta.*

Gaius, hoc responso accepto indignatus: Meretricem, inquit, istam pessimam flammis viuam exurite. Mox rapta à ministris, & ducta in insulam fluuij, quem Licum vocant, ibique expoliata & ad palum religata: subiectis vndiq; sarmentis breuissimo ignis supplicio ad æterna cœlestis patriæ gaudia transmissa est. Stabant iuxta fluuium Digna, Eunomia & Eutropia, eius quondam nefario in opere sociæ, & iam tum cœlesti lauacro expiatæ, quæ cum in se Insulam traduci curassent, aduocata matre, quæ noctu cum sacerdotibus eò venit, corpus beatæ martyris ab ignis incendio nihil læsum inde asportantes, in monumentum secundo ab vrbe milliario inrulerūt. Quod ob factum, & illa similiter iussu Iudicis, eodē supplicij genere, sexto è passione beatæ Afræ die, martyrij palmam, apud eius sepulchrum in oratione excubantes, adeptæ sunt. Cæterum Anno Dominicæ Incarnationis 1064. sacrum Afræ corpus ab Embriaco Augustano Antistite, inuentum est integrum & planè incorruptum, in lapideo sacrophago, miræ magnitudinis, & locatum in eo vbi etiamnum veneratur loco. Ipso quoque tempore, inuenta sunt S S. Digna, Eunomia & Eutropiæ corpora.

VITA S. OSVVALDI REGIS ANGLO-

*C. Baron. rum; Ex ijs quæ sunt apud Venerabil. Bedam, libr. 3.
To 8. Ann.*

*Histor. Eccl. gentis Anglorum. Migravit è cor-
pore Anno Domini 642. Theodori*

Pape I.

s. Augusti **O**suualdus Anglorum Rex, cum contra infandi Britonum Ducis immensas copias, cum paruo admo-

admodum exercitu
Anglorum Denises
tur, descendisset, fe
suis ipse manibus in
que manu erectam
bus puluere terræ fi
voce cuncto exerci
secum genibus om
quo ab hoste feroce
reportarent. Feceru
arrepis armis in h
sux fidei victoria po
innumera virtutes
ad indicium videli
& vsque hodie mul
eis assulas excinden
potu eiusdem aqua
guentes sanitatem

Porro idem Rex
gentem sibi dicto a
dedit, vt Christiani
barbaris per maxim
gnū imbueretur; M
torum, apud quos
tismatis sacrament
tibus, consequens
cuius copia fieret, c
quam regebat, a pr
era traduci posset. N
petrauit. Obtinuit
ma mansuetudinis
ficè a Rege exceptu
si, vbi ipse Rex deg
tionibus cum in c
obtemperaret Rex,
lo contigit, vt euan
rum linguam perfe
cibus ac ministris in

& celestis gloria
tor, corpus hoc,
iam abusus sum,
modo præterit
requiem pertin-

ignatus: Mererri-
nis vitam exuri-
in insulam fluij,
iata & ad palum
breuissimo ignis
gaudia transmiſ-
Eunomia & Eu-
ere socia, & iam
um in se insulam
quæ noctu cum
martyris ab i-
ortantes, in mo-
liario intulerūt.
tū Iudicis, eodē
ata Afræ die, ma-
in oratione ex-
anno Dominicæ
corpus ab Embri-
est integrum &
rophago, miræ
etiamnum vene-
nuerunt SS.
ora.

IS ANGLOR-
Bedam, lib. 3.
grauit è cor-
theodori

contra infandi-
pias, cum paruo
admo-

admodum exercitu præliaturus in locum qui lingua
Angelorum Denises burna, id est, riuus Denisi dicitur,
descendisset, fertur factam citato opere Crucem
suis ipse manibus in foueam demisisse, atque utra-
que manu erectam tenuisse, donec aggesto à militi-
bus puluere terræ figeretur, Quo facto elata in altū
voce cuncto exercitui proclamasse, vt omnes flexis
secum genibus omnipotentem Deū deprecarentur,
quo ab hoste feroce & iniqua bella moliente victoria
reportarent. Fecerunt omnes vt iusserat rex; moxque
arreptis armis in hostem progressi, iuxta meritum
suar fidei victoria potiti sunt. In cuius loco orationis,
innumera virtutes sanitatum noscūt esse paratae;
ad indicium videlicet ac memoriam fidei Regis. Na
& vsque hodie multi de ipso ligno sacro sanctæ Cru-
cis assulas excindere solent; quibus in aquas missis,
potu eiusdem aquæ tam pecora quam homines lan-
guentes sanitatem consequuntur.

Porro idem Rex vt suscepti regni gubernaculis
gentem sibi dicto audientem reddidit, enixe operam
dedit, vt Christianæ fidei gratia, cuius in expugnandis
barbaris per maxima iam cæperat experimenta, re-
gnū imbueretur; Misit itaque ad maiores natu Sco-
torum, (apud quos inter exilij sui incommoda bap-
tismi factamenta, cum his qui secum erant mili-
tibus, consequutus erat) petens vt sibi Antistitis ali-
cuius copia fieret, cuius doctrina ac ministerio gens,
quam regebat, à profanis ritibus ad Christiana sa-
cra traduci posset. Nec difficulter, quod perebat, im-
petrauit. Obtinuit namque pontificē Aidanum sum-
mæ mansuetudinis ac pietatis virum; qui honori-
ficē à Rege exceptus, sedem in insula Lindisfarnen-
si, vbi ipse Rex degebat, constituit. Cuius admoni-
tionibus cum in omnibus humiliter alacriterque
obtemperaret Rex, tum pulcherimo sæpè spectacu-
lo contigit, vt euangelizante Antistite, qui Anglo-
rum linguam perfectè non nouerat, suis ipse Rex du-
cibus ac ministris interpres verbi existeret celestis. Fa-
ctumque

Rex Of-
vvaldus
præclarum
de hostibus
suis, Cru-
cis virtute
Victoriam
adipiscitur

Miracula
alia.

Aidanus
insignis E-
piscopus,
cuius vita
habetur
31. August.
Rex suis sa-
pè concio-
natur.

*Monachi
olim præci-
pue vineam
Domini ex-
celebant.*

*Rex Os-
waldus in
summa po-
tentia sum-
me humilis*

etumque est exinde, ut plures per dies illos de Scoto-
rum regione in Britanniam confluerent, atq; Anglo-
rum provinciis magna deuotione verbum fidei an-
nunciarent; ita ut innumeri, eximia eorum pietate ac
præclaris regis pientissimi operib. prouocati, Christo
sua certatim nomina darent. Construebantur ergo
Ecclesiæ per loca; concurrebant ad audiendum Dei
verbum populi gaudentes; donabantur munere regio
possessiones ad instruenda monasteria; imbuebantur
præceptorib. Scotis paruuli Anglorum, vna cum maio-
ribus, studiis cælestis disciplinæ plane admirandis.
Nam monachi erant maxime, qui ad excolendam Do-
mini vineam venerant; monachus & ipse episcopus
Aidanus; cuius doctrina rex Oswaldus cum ea, cui præ-
erat gente Anglorum, institutus, non solum incogni-
ta progenitoribus suis regna cælorum sperare didicit,
sed & regna terrarum, plusquam vlli maiorum eius,
ab eodem vno omnipotenti Deo consequutus est. De-
niq; omnes nationes & provincias Britannia, quæ in
quatuor linguas, id est, Britonum, Pictorum, Scoto-
rum & Anglorum diuisæ sunt, in ditione accepit. Quo
regni culmine sublimatus, nihilominus, quod mirum di-
ctum est, pauperibus & peregrinus semper humilis, be-
nignus, & largus fuit.

Denique fertur quod tempore quodam, cum die
sancto Paschæ cum præfato antistite confedisset ad
prandium, positusque esset in mensa coram eo discus
argenteus, regalibus epulis refectus, iamque essent ma-
nus ad panem benedicendum missuri, intrauit subito
minister ipsius, cui suscipiendorum inopum cura erat
delegata, & indicauit Regi, quia maxima pauperum
multitudo vndeque; adueniens per plateas sederet,
elemosynæ aliquid a Rege expectans. Qui mox da-
pes sibi appositas deferri pauperibus iussit; sed & di-
scum confringi, atque eisdem minutatim diuidi præ-
cepit. Quo viso, pontifex qui assidebat, delectatus ta-
li factio pietatis, apprehensa eius dextera, ait; Nun-
quam hæc manus inueterescat. Quod & ita iuxta vo-

tum

V.
tum benedictionis
quo illo in pugna, m
corpore relecta, cont
duret, quæ in regia, q
lo Bebbæ cognomina
gno a cunctis honor
liria, Deiorum & B
nus hostili odio diffi
vnum in populū fun
pos Eduini Regis ex
tantus præcessor tal
tate & religionis hæ
Regnauit autem
nouem annis, annun
impietas Regis Brito
gum Anglorum de
animo, omniumque
men & memoria ap
Christianorum pro
quis regno eorum a
annorum curriculo,
tra paganum Regem
nam, occubuit, in lo
tur Maserfelth, anno
quinto Mensis Augu
quæ deuotio mentis
rum miraculis clari
dimicans à paganis i
tates infirmorum &
liter exuberant. Vnde
ubi corpus eius in ter
& in aquam mirtent
commodi afferrent.
buit, ut paulatim ab
suram statueret viciis
dum, in loco mortis
per, dum viueret, in
te, opemque ferre no

es illos de Scoto-
rent, atq; Anglo-
verbum fidei an-
torum pietate ac-
tuoati, Christo
tribebantur ergo
audiendum Dei
tur munere regio-
ria; imbuebantur
vna cum maio-
rane admirandis.
excolendam Do-
& ipse episcopus
us cum ea, cui p-
solum incogni-
tū sperare didicit,
lli maiorum eius,
sequutus est. De-
Britanniz, quæ in
storum, Scoto-
ne accepit. Quo
nus, q; mirum di-
per humilis, be-

modam, cum die
te confedisset ad
coram eo discus-
samq; essent ma-
ti, intrauit subito
inopum cura erat
axima pauperum
plateas federet,
as. Qui mox da-
ussit; sed & di-
tatem diuini præ-
at, delectatus ta-
tera, ait; Nun-
d & ita iuxta vo-
tum

tum benedictionis eius prouenit. Nam cum interfe-
cto illo in pugna, manus cum brachio à cætero esset
corpore resecta, contigit vt hætenus incorrupta per-
dureret, quæ in regia, quæ à Regina quondam vocabu-
lo Bebbæ cognominatur, loculo inclusa argenteo, di-
gno a cunctis honore veneratur. Huius Regis indu-
stria, Deirorum & Berniciorum prouinciæ, quæ eate-
nus hostili odio dissidebant, in vnam pacem & velut
vnum in populū sunt compaginata. Erat autem ne-
pos Eduini Regis ex forore Achad: dignumque fuit, vt
tantus præcessor talem haberet de sua consanguini-
tate & religionis hæredem, & regni.

Regnavit autem Osvaldus Rex Christianissimus
nouem annis, annumerato illo anno, quem & feralis *Reges à fide*
impietas Regis Britonum, & apostasia demens Re- *apostata*
gum Anglorum detestabilem fecerat. Siquidem vno *sempiterna*
animo, omniumque consensu firmatum est, vt no- *oblutione*
men & memoria apostatarum, de catalogo Regum *dāantur.*
Christianorum prorsus aboleri deberet, neque ali-
quis regno eorum annus adnotari. Quo completo
annorum curriculo, fortiter dimicans in prælio con-
tra pagani Regem Mericorum, gentemque paga-
nam, occubuit, in loco qui lingua Anglorum voca-
tur Maserfelth, anno ætatis suæ trigessimooctauo, die
quinto Mensis Augusti. Cuius quanta fides in Deum,
quæ deuotio mentis fuerit, etiam post mortem virtu-
tum miraculis claruit. Namq; in loco, vbi pro patria
dimicans à paganis interfectus est, vsque hodie sani-
tates infirmorum & hominum & pecorum mirabi-
liter exuberant. Vnde contigit, vt puluerem ipsum, *Locus in*
vbi corpus eius in terram corruit, multi auferentes, *quo rex*
& in aquam mittentes, suis per hoc infirmis multum *O. vvaldus*
commodi afferrent. Qui videlicet mos adeo incre- *occisus est.*
buit, vt paulatim ablata exinde terra, fossam ad men- *miracula*
suram staturæ virilis altam reddiderit. Nec miran- *celebria.*
dum, in loco mortis illius infirmos sanari, qui sem-
per, dum viveret, infirmis & pauperibus consule-
re, opemque ferre non cessabat. Et multa quidem in

loca

loco illo, vel de puluere loci illius facta virtutum miracula narrantur; sed nos duo tantum, quæ à maiorebus accepimus, referre satis duximus.

Non multò post interfectionem eius exacto tempore, quidam equo infidens iuxta locum illum iter agebat. Cuius equus subita lassitudine oppressus concidit. Cumque diu spumando aliaque mortis indicia exhibendo huc illucque se volutaret, tandem ad locum illum, vbi Rex Oswaldus occubuit, deuenit. Nec mora; statim & dolore, & infanis membrorum motibus fugatis, sanus exiit, atque per omnia loca herbarum vireta auidius carperè cœpit. Quare vir sagacis ingenij admiratione defixus, intellexit aliquid miræ sanctitatis loco illi inesse. Itaque posito ibi signo, iter suum prosecutus est, & equo egregie forti ad destinationem vsque hospitium vsus est. Quo dū adueniret, inuenit puellam ibi neptem patrisfamilias lōgo paralytici morbo grauata. Et cum familiares domus illius de acerba puellæ infirmitate ipso præsentè quærentur, cœpit dicere de loco illo, vbi caballus suus præter omnē opinionē subito curatus fuerat. Quid multa? Subuectâ curru puellâ duxerunt ad locū. At illa humi posita, leui mox sopore oppressa est. Inde euigilans, sanātam se ab illa corporis dissolutione sensit, suisque ipsa pedibus sana & incolumis domū reperiit. Sunt alia plurima virtutum miracula & præclara beneficia, quæ omnipotens Deus per reliquias sanctissimi Regis huius mortalibus conferre dignatus est. Nec mirandum sanè, preces Regis illius, iam cum Domino regnantis, multum valere apud Deum; cum temporalis regni quondam gubernacula tenens, magis pro æterno regno semper laborare, ac eundem deprecari solebat. Denique ferunt, quia à tempore matutinæ laudis, sæpius ad diem vsque in orationibus persistit, atque ob ciebrium modum orandi, semper vbicumque sederet, flexis genibus supinas manus habere solitus sit. Sed & inter verba orationis vitā finiuit. Nam cum armis & hostibus circumseptus,

iam

Regis assiduam precandi studium.

V.
iam iam videret se per
bus exercitiis sui fudi
tissimus de aliorum
citus occubuit. Ossa i
nomine, Lindisla pro
pur, & manus cum b
pius Merciorum Rex
fuit. Quæ ramen
us Oswin, cum ex
caput quidem in Lind
in regia vero ciuitate
tè condidit. Quis no
eis ista inspicat, O
lle diem, & a Deo qu
lle? At angustii animi
i oraculi testificatio
t, pretiosam esse in
anctorum eius; ac vil
tatum morti, verum e
am Christo regnare
uis esse inanem imag
sanctis quæ secuta sunt

DED
ROMAE, IN ES
S. Maria ad Nive

Vo tempore a. Lib
Jannes quidam v
uitas possidebat, et
um in modum cupid
ex voto contingere
matam continuaret
angustias ad preces, M
supplicationibus quot
obestabatur, vt sobo
us & familiam a lecti

facta virtutum mil-
um, quæ a maiori-
is.

ius exacto tem-
locum illum iret
ine oppressus con-
que mortis indicia
et, tandem ad lo-
buit, deuenit. Nec
membrorum moti-
omnia loca herba

Quare vir sagacis
exit aliquid miræ
pito ibi signo, ier-
e forti ad destina-
p dū adueniret, in-
millias logo para-
miliares domus il-
pso præfente qua-
vbi caballus suus
tus fuerat. Quid
runt ad locū. At il-
pressa est. Inde e-

s dissolutione sen-
lumis domū repe-
iracula & præcla-
per reliquias san-
conferre dignatus
Regis illius, iam
alere apud Deum;
gubernacula te-
per laborare, ac
ferunt, quia à te-
em vique in ora-
tum modum ora-
genibus supinas
verba orationis
bus circūseprus,
iam

iam iam videret se perimendum, preces pro anima-
bus exercitus sui fudit; & atque ita demum Rex san-
ctissimus de aliorum magis quam de sua salute soli-
citus occubuit. Ossa illius in monasterio Beardanam
nomine, Lindislae provinciae condita sunt. Porro ca-
put, & manus cum brachijs à corpore precisas, im-
pius Merciorum Rex, pro triumpho in furcis suspen-
si iussit. Quæ tamen post annum, successor regni e-
us Osfridus, cum exercitu victrici manu abstulit; &
apud quidem in Lindisfarnensis Ecclesiae cimiterio,
in regia vero ciuitate manus cum brachijs honori-
cè condidit. Quis non dixerit, si oculis tantum car-
eis ista inspiciat, Osfridum miserrimo fine clau-
sæ diem, & a Deo quodammodo visum derelictum
se? At angusti animi fuerit id cogitasse; cum diui-
i oraculi testificatione certum sit, utcumque accide-
t, pretiosam esse in conspectu Domini mortem
inctorum eius; ac visos quidem illos, oculis inspi-
antium mori, verum eosdem esse in pace, atque vna
um Christo regnare in calis; quod nē putaret ali-
quis esse inanem imaginem in Osfrido, perspicue
inactis quæ secuta sunt miracula declararunt.

*Orat pro
cessu in
prælio.*

*Occumbis
in certa-
mine.*

*Osfridus
successor
eius, in re-
gno & pia-
tato.*

*Osfridus
dus proba-
tur huius
male pe-
rissi.*

*C. Baroni
in Notia
Mariyr.
Roman.
5. Augusti.
Ioannes*

DEDICATIO

OMAE, IN ESQVILIIS; BASILICAE

S. Mariae ad Nives: Ex Ioanne Maldonato

Hispano.

Vo tempore a. Liberius Petri sedem tegebat, Io-
annes quidam vir patricius, ingentes Romæ
uitias possidebat, eratque procreandæ prolis mi-
um in modum cupidus, ut tanti patrimonij succes-
or ex voto contingeret, qui & nomen referret, &
emmatâ continuaret. Itaq. versus cum sterili con-
gepias ad preces, Mariam virginem & matrem
plicationibus quotidie intentissimis rogabat ac
ttestabatur, ut sobolem eis ad propagandam ge-
us & familiam à Iesu filio impetraret: aut viam o-

*vir patri-
cius Sob-
lem perit.
a Clarus
hic S Pon-
tifer præ-
cipue, anno
Christi 365
Etc. sub*

A a sten-

*Imp̃p Va-
lentiniano
& Valẽte,
teste C Ba-
ron Tomo
4. Annal.
Astat ei
coram. Vir-
go Maria*

*Item Virgo
Maria ap-
paret Libe-
rio.*

*Templum
Maria ad
niues, unde
exordium
sumpsit.*

*C Baron.
Annal.
Tom. 2.*

6 August

stenderet, qua viuentes in aliquo pio possent opere congestas opes infumere. Nonis igitur Augusti, cum Solis potissimum æstus mortalibus negotium facere solet, Ioanni coniugique Virgo mater noctu coram afficit; eorum precibus docet victam defendisse, quopiam præsens hæreditatem adiret. Mihi Romæ, dixit, nulla nunc habitatio est, nulla basilica; Surgite cum primis mane, & in ea parte montis Superagii; quam contra naturam temporis, niuibz videritis oppletam, domum mihi construite. Locus ille vestrarum facultatū hæres esto. Eadem Liberio Pontifici Virgo Mater denunciauit: atque, vt orta luce cum Clero & populo locum monstratum adiret, imperauit. Liberius, fugatis tenebris, visa Ioanni nunciat: ille vicissim eadem per noctem oblata commemorat. Conuocant exemplo Clerum ac populum, montem descendunt: & (dictu mirabile) locum basilicæ dicandæ commodissimum, altissima niue conspiciunt occupatum: cū proxima quæq; circum æstuant. Ita Diuæ Mariæ basilica Ioannis opibus fabricata est, longeq; dotata; quod primum fuit ei Romæ templum dicatum: Postea a Xysto Tertio restitutum, varijs, nomini- bus subinde est appellatum. Verum iam ob multiplicitem Ecclesiarum in vrbe sub nomine S. Mariæ, hæc ob miraculi nouitatem & dignitatem, S. Mariæ Maioris dicitur.

MARTYRIVM SANCTISSIMORVM
puerorum & fratrum, iusti & Pastoris; Ex eo quod

*optima fide V. P. Laur. Surius ex antiquis monu-
mentis eruit. Passi sunt circa annū Domini*

*303. qui fuit Marcelli Pape 7. Dio-
cletiani Imper. 20.*

EO tempore, quo crudelissimus Datanus furoris sui rabie in Christianos accensus, vniuersum per- lustrabat orbem, vt quoscunque inuenisset pietatis cultores, varijs tormentis enecaret, contigit eum ad Complutensem, transeundi gratia, deuenire ciuita- tem.

tem. Cuius incolæ intellexissent, duo in scholæ tabulis, quibus tuit, tanquam longa e- scipuli, ad spectaculu- currebant. Cumque se- ciperent corde, quid d- for, nunciatum est Ty- parentibus ortos, pro- se, vt si Christiani erun- te offerrent puniendo- gnationis ita commu- & flagris conscindi ad- tur sancti martyres, p- centur, sese mutuo, ca- adhortabanturque, v- ad Angelorum conse- inter eos mira verbor- critas, quibus se inuic- cabant. Timebat iustu- olliciorum atrocitati- iustus promissis vel m- neter formidabat. In- ruis cohortationibus- sa puerorum constant- no nunciant; qui ta- te stupefactus, veritus- agnominiæ notam m- contemptum, quod su- capitis damnavit.

Cumq; accepta sen- sine certamen peregrin- ctione ad alia loca ten- sacra eorum corpora- & constructa basilica, earunt; vbi eorum pre- neficia, cū ctis mortali- ne eorum suffragia im-

pio possent open-
gintur Augusti, cum
us negotium facer-
er noctu coram
m descendisse, qua-
Mibi Roma, dicitur,
illica; Surgite cum
is Superagi; quan-
us videtur opple-
ocus ille veltrarum
erio Pontifici Virgi-
a luce cum Clero &
, imperavit. Libe-
unciarum vicissim
memorat. Conuo-
um, montem con-
m basilica dicanda
conspiciunt occu-
astuarent. Ita Diu-
ricata est, longeq-
nae templum dica-
um, varijs, nomini-
iam ob multipli-
o nomine S. Mariae,
dignitatem, S. Ma-

TISSIMORVM

astoris; Ex eo quod

antiquis monu-

ammi Domini

pa 7. Dio-

o.

us Datanus furoris

us, vniuersum per-

inuenisset pietatis

, contigit eum ad

a, de uicinia cinita-

tem

em. Cuius incolæ cum tremendam eius opinionem
ntellexissent, duo infantes Iustus & Pastor, relictis
cholæ tabulis, quibus tenera eorum ætas imbueba-
uit, tanquam longa exercitatione probati Christi di-
cipuli, ad spectaculum proprii martyrii alacres cu-
rrenterunt. Cumque solícite cernerent & intento per-
ciperent corde, quid dementis Dariani inquireret fu-
or, nunciatum est Tyranno, duos istos, Christianis
parentibus ortos, propterea ad id spectaculi deuenis-
se, vt si Christianorum fieret inquisitio, ipsi sponte se-
e offerrent puniendos. Quo audito, Tyrannus indi-
gnationis ira commotus, vtrumque comprehendi,
& flagris conscindi acerrime iubet. Comprehensi igi-
ur sancti martyres, priusquam ad supplicium trahe-
rentur, sese mutuo, cælitus edocti, læti confortabant;
dhortabanturque, vt spreto hoc brevis vitæ seculo,
d Angelorum consortia alacres properarent. Erat
nter eos mira verborum concertatio, & vultus ala-
ritas, quibus se inuicem ad martyrii palmam prouo-
abant. Timebat Iustus, ne Pastor ætate iunior, sup-
pliciorum atrocitati succumberet; rursus Pastor, ne
ustus promissis vel minis Tyranni vinceretur, vhe-
nenter formidabat. Interea vero dum alter alteri mu-
uis cohortationibus animum adderet, carnifices, vi-
a puerorum constantia & alacritate, cuncta Daria-
io nunciarunt; qui tam admiranda puerorum virtu-
e stupefactus, veritus ne ex eorum certamine aliqua
gnominæ notam maiestati suæ inureret: quasi per-
contemptum, quod suo conspectu indigni essent, eos
capitis damnauit.

Cumq; accepta sententia procul ab vrbe glorioso
ine certamen peregissent, & Datanus celeri profe-
ctione ad alia loca tenderet, ilico Christiani incolæ
sacra eorum corpora honorifica sepultura exceperunt;
& constructa basilica, singulis martyrib. altare dedi-
carunt; vbi eorum precib. & meritis, præclara Dei be-
neficia, cūctis mortalib. pura fide & integra deuotio-
ne eorum suffragia implorantib. exhibentur.

Iustus &
Pastor ad
modū pueri
ad marty-
rium cur-
runt.

Iustus &
Pastor cō-
prehendū-
tur.

Seminio
corroborāt.

Capitis
dānātur.

Clarent
miraenlis
post obitū.

*C Baron.
in Not.
Martyrol.
Roman.*

VITA BEATI ALBERTI DE MONTE
Drepano. Carmelitæ: Ex ea quæ est apud V. P. Laur.
Sarium. Migravit è corpore anno Domini millesi-
mo ducentesimo nonagesimo se-
cundo.

*7. Augusti.
Patria &
Parentes
Alberti.*

*Votum
Parentiū.*

*Visio Pa-
tri.*

*Albertus
octennis
sponsus
expetitur.*

Æ tempestate, qua Sereniss. Rex Petrus regnum
Cataloniæ & Siciliæ obtinuit, fuit Benedictus
quidam, nobili stirpe progenitus, dictus Adalbar-
bas; quæ est præclara apud Siculos familia. Qui du-
cta in vxorem Iohanna, æque clari generis femina,
in castro montis Drepani orta, postquam annos fer-
me sex & viginti, inculpara morum integritate, in
matrimonio, sine vlla spe prolis cum ea exegisset,
tandem communicato inter se consilio, Virgini ma-
tri votum nuncuparunt, si ipsa pro solita humanita-
te & benignitate prolem eis masculam impetraret,
eam se ipsius seruitijs perpetuo cōsecraturus. Eo vo-
to facto, in ieiunia preces, & elemosynas incumbūt,
vt dicta factis confirmet. Nec multi præterière die-
es, quin Iohanna è suo marito grāvida se sentit. Por-
ro Benedictus vir eius nocte quadam secundū quie-
tem vidit è suæ coniugis utero prodeuntem ceretum
mirifice radiantem; nec dissimilis visio eius coniugi
oblata fuit; quæ quidē in magnam eos spem addu-
xere, vt infans eximia vitæ sanctitate aliquando ful-
geret. Aduenit deinde tempus, natoq; filio fuit Al-
berti nomen impositum, instinctu plane diuino; cum
apud Siculos hætenus vix quisquam eo nomine ef-
fret appellatus.

Postquam autē ætas disciplinis matura fuit, mox
liberalium artium studijs admotus, haud vulgares
fecit in ijs processus; prorsus vt & literis apprime e-
ruditus, & optimis imbutus moribus, patribus exi-
mie charus & ciuibz vniuersis acceptus & amabilis
esset. Iam annū attigerat octauum, & quidam præci-
puæ nobilitatis viri eum (p verba de futuro vt vocāt

VII. A
puella cuiam, quæ re
ponsum poscebant. Pa
bus flexus, tem ad vx
mor, tacta religione, n
remq; disiecit; & Alb
omnia ei per ordinē e
& visionem parentis
obstricti tenebantur. I
be cepisset, responsum
tæ plenissimum; dicer
sed saluari parentū i
consilio & auctoritate
re neq; velle ab eorum
oberrare. Tum mater,
quod nuncupauimus
toto pectore oratu
mur. At illi Albertus
horatis, meq; in sac
famulum consecrabo
cum parentibus mens
os; Parentes optimi e
tum sumam, nili mihi
nimi affectu dixerun
par gressus tuos. Ea pa
percepta, abiit ad mon
Carmelitici instituti
us plus minus distans
it, templum ingressus
sij ab ipso Priore, cui
temq; vt omne vitæ t
nceps cum fratribz t
non sine multa admira
generis nobilitatem n
parentibz offensionem
cit. Itaq; pius puer, infi
cum se ædes recepit. P
na quiete apparuit bea
blin do, sed sanè seuer

DE MONTE
apud V. P. Lam.
Domini millesi-
mo se-

ex Petrus regnum
, fuit Benedictum
dictus Adalbari
familia. Qui du-
generis femina,
tquam annos fer-
im integritate, in
cum ea exegisset,
in illo, Virgini ma-
o solita humanita-
eulam impetraret,
securatos. Eo vo-
posynas incumbit,
nili praterire di-
uidā se sentit. Por-
lam secundū quie-
rodeuntem cereum
visio eius coniugi
am eos spem addu-
tate aliquando ful-
atoq; filio fuit Al-
plane diuino; cum
nam eo nomine ef-
s matuta fuit, mox
us, haud vulgares
literis apprimē e-
bus, paratibus exi-
ceptus & amabili-
a, & quidam præci-
de futuro vt vocat.
puella

uellæ cuidam, quæ regio stemmate nata videretur,
onsum poscebant. Pater eius, illorū tandem preci-
us flexus, rem ad vxorē refert; quæ voti haud imme-
nor, tacta religione, modestis maritū verbis increpu-
, remq; disiecit, & Alberto filio in cubiculū accito,
minia ei per ordinē exposuit, & conceptionis modū
& visionem parentis: & postremo votum, quo Deo
bstricti tenebantur. Ille vero cum verba matris pro-
cepisset, responsum dedit humilitatis & pruden-
tæ plenissimum, dicens, Se quidem sui iuris non esse,
ed saluari parentū iugo subiectum; ex eorum etiam
onsilio & auctoritate vitæ cursum moderari debe-
re; neq. velle ab eorum præscriptis vel latum vnguem
berrare. Tum mater, Equidem, mi fili, inquit, votū,
uod nuncupauimus, nolim esse irritum: quin poti-
s toto pectore oratum te velim, vt promissa exequa-
tur. Ait illi Albertus puer, Faciam, mea mater, quod
ortaris, meq. in sacra religione perpetuum Christo
amulum consecrabo. Cumq. die quodam pius puer
um parentibus mensæ simul accumberet, ait ad il-
os; Parentes optimi equidem neq. cibum, neq. po-
am sumam, nisi mihi bene precemini. Tum illi pio
nimi affectu dixerunt; Benedicat tibi Deus, & diri-
at gressus tuos. Ea parentum suorum benedictione
ercepta, abiit ad monasterium Depranense, fratrum
armelitici instituti; à castro montis Deprani duo-
us plus minus distans milliaribus. Quo vt perue-
it, templum ingressus, peracta ibidem oratione, pe-
it ab ipso Priore, eiusdem instituti habitum, Ord-
emq. vt omne vitæ tempus in diuinis laudibus de-
nceps cum fratribus transigeret. At Prior, acceptis
on sine multa admiratione pueri sermonibus, cum
eneris nobilitatem non ignoraret, veritus ne ea res
arentib⁹ offensionem comoueret, postulatam reie-
it. Itaq. pius puer, insigni mœrore afflic⁹ ad paren-
um se ædes recepit. Porro nocte p̄xima parentibus
n quiete apparuit beatissima Virgo, vultu minimè
lan do, sed sanè seuro, monēs vt p̄missi memores, ribus ap-
filium parer.

Ob votum
parentum
nihil effi-
citur.

Pius puer
abit ad
monaste-
rium.

Patitur
repulsam
à Priore.
Virgo Ma-
ria paren-
tibus ap-
paret.

filium ad perpetuum numinis diuini cultum tendentem non retinerent. Illi, hac correptione consternati, è strato confurgunt, ac confestim cum filio ad monasterium properant; Priori ac fratrib. visa auditaque exponunt, & filium votiuum vltro illis exhibent: orant obsecrantque, vt habitu eum monastico donet.

Induit habitum monasticum Albertus.

Nihil à Priore & fratrib. recusatum est; sed summa quadam eximia beneuolentiæ significatione Albertum exceperunt: & in castra spiritualis militiæ receptum, internis externisque armis & ornamentis decorarunt. At vero humani generis hostis, visa pueri ad configendum alacritate, stimulis inuidiæ grauiter concitatus, ei insidias moliri capit, sumptaque elegantissimæ

Dæmon sub specie formosissimæ mulieris ei insidiatur.

mulieris forma, vultu pietatem mentiens, precib. inhaerentem non sine gemitu ira compellat; O Decus omnis pulchritudinis & flos ætatis, quid infano & stulto labore pondus humeris tui longe impar tollere conaris? Quid asperum hoc & acerbum vitæ genus subire, & in sordibus perpetuo permanere decreuisti, quæ in fine, & insignem ignominiam, & salutis ruinam, dum resilire cogoris, tibi parient? An non facilius esse existimas, vna mecum, q̄ tui amore tota occupata sum, sacro matrimonii fœdere copulari, & procreandis instituendisq; liberis operam dare? Redi igitur ad paternos lares, & bonis mecum summa cum securitate & felicitate perfrui. Has voces fraudis & insidiarum plenas ilico sentiens Christi seruus, signo S. Crucis se communiit, & tortuosum serpentem, humanam speciem mentientem, in flammam abire præcepit; atq; ita fugato dæmone, multo se alacrior ad subeundos poenitentiae labores accinxit.

Crucis signo provocat fugat dæmonem.

Professione facit.

Multos conuerit Iudeos.

Igitur euoluto anno, palam se monastica professione obligauit, vitamq; adeo seuerè & sanctè instituit, vt parum aut nihil è præscis illis eremi incolis discrepare videretur. Neq; tamen propria sanctimonia contentus fuit, sed & infideles Iudeos concionum suarum radiis mirifice illustrabat, plurimosq; ex illis ab impia superstitione ad sanctissima Christi sacra traducebat.

Cum

Cum ad Messaniam viris plane, indignum censens, missus esset, in admiratione dignum perpetravit.

Anno Domini 1280. Regni Siciliae gubernatore Robertus Rex Neapolitanam urbem fortissima preceperat, & iam fugam meditaretur. Tunc nobilium virorum clamor, & lachrymis defensus Christi Iesu sacrificium Deo patri obtulit: & demum oratione, ecclesiam, quæ per medios aëres, plane diuino in cunctis hausta annona fuit, & vero momento ex oculis suis testatam reliquebat. Etas pariterq; ablata.

Anno Domini 1290. Dam presbiter vestigiis virginum comitali miserandis parentibus, cum nulla esset, ad Albertum ventum, à religione patria ad virtute morbum profunderet. Tū vir sanctus Crucis signo in hominem te Christus morbos dico. Vix ea dixerat & bo curatus integerrimus.

Cum ad Messanam urbem sacerdotio iniciandus, initus plane, indignum omnino se tanto ministerio ensens, missus esset, mox eadem in vrbe, haud vulgari admiratione digna miracula per eum Dominus perpetravit.

Anno Domini 1286. aut circiter, Fridericus Dux ad Regni Siciliae gubernacula admotus fuit; quo tempore Robertus Rex Neapolitanus Messanam Siciliae urbem fortissima pressit obsidione, eo consilio, ut & civitatem illam, & totum Siciliae regnum suo subderet imperio. Interim dira fames obsessos in ultimam desperationem adduxerat; prorsus ut ipse Rex, omni spe defensionis abiecta, civitatem flammis exuri praeceperat, & iam fugam in Cataloniae & Castiliae castra meditaretur. Tunc Albertus, importunis quorundam nobilium virorum clamoribus, fatigatus, ut urbem precibus, & lachrymis defendendam susceperet, immaculatum Christi Iesu sacrificium cum ingenti lachrymarum vi Deo patri obtulit: & flexis humiliter genibus, peracta demum oratione, ecce in urbis portu tres visae triremes, quae per medios hostium cuneos virtute & beneficio plane ditius in civitatem penetrarunt. Ex iis exhausta annona fuit, & dira civium fames sedata; ipsae vero momento ex oculis & aspectu omnium abreptae, satis testatum reliquere, angelico ministerio eo aduentas pariterque ablatas fuisse.

Anno Domini 1295. vir Dei sacra loca Christi quodam pressa vestigiis visitabat. Erat ibi Iudaeus morbo comitiali miserandum in modum obnoxius; cuius parentes, cum nullam calamitoso filio opem ferre possent, ad Albertum venire; Eidemque requiriti; dedere, se a religione patria ad Christi sacra transitorios, si eius virtute morbum profligaret, & optatam filio sanitatem conferret. Tunc vir sanctus animarum salutis cupidus, edito Crucis signo in hominem comitalem, Expellat, inquit à te Christus morbos omnes, si vera sunt quae de illo prodico. Vix ea dixerat & euestigio homo ab infesto morbo curatus integerrime, Christo nomen dedit: virum-

*Messanam
urbem pre-
cibus à per-
ditione li-
berat.*

*Visitat ter-
ram sanctam*

*Miracula
quadam
eism.*

*Sanat lu-
dum co-
mitem
in viroque
homine.*

*Liberat
alios a
presentif-
simis mor-
borum
periculo &
baptiz. it.*

*Fugit cele-
britatem
& licet
in tugurio.*

*Prophetia
spiritu
prædicit su-
am & so-
roris suæ o-
bitum.*

que beatum secutus est; & parentes pariter lustralibus expiari aquis, abiurata perfidia, fidem Christi amplexati sunt. Eodem anno alios idem Iudeos, insigni miraculo ad fidem pertraxit. Erant non pauci, fluuiū inter & montes excelsos loco per quā augusto iter agentes Iudæi; qui subito ab exundantibus aquis arrepti de vita periclitare cepere. Aderat spectator ex altera parte fluuii Albertus; quem Iudæi, utpote fama sanctitatis celebrē, protinus inuocārūt; promittētes fore, ut, si imminens mortis periculū euaderent, sanctissima Christiana religionis sacra suscipere. Tum nihil cunctatus vir Dei, siccis plantis aquas inambulans ad eos festinauit, & precibus impetrū aquarum fugato, cunctos ex illo periculo in terram eduxit: ac sacro Baptismate expiatis, ad Christi fideles aggregauit. Et hæc quidem ē multis pauca virtutum miracula, quibus misere errantes mortales ad læta Christi pascua traduxit. Aliæ sunt penē innumeræ illius virtutes, quibus & corporū languores, & morbos exi- riales, & infesta hominibus dæmonia fugauit: multisque optata sanitarum beneficia contulit.

Cum autem his alijsq. rebus sanē admirandis magnum honoris alimentum indies ad nomē suum accederet, ut hominū celebritatem, famamq. sanctitatis euitaret, rursus Messanā contendit; ubi vili quodā in tugurio sese abdidit, & ab omni hominum consortio remotus, reliquum vitæ tempus in precibus & rerum cælestium commentationibus exegit. Cernens autem instare tempus, quo ad cælestē patriam euocandus erat, conuocatis fratribus prophetiæ spiritu obitus sui diem indicauit, aitq. Eodem ipso die, quos spiritus meus ē carnis ergastulo liberabitur, soror mea pariter mecum emigrabit. Aberat illa ducentis sexaginta & amplius milliaribus, compertumque postea est, vera Albertum variētinatū esse. Ad eius obitum, quem non sine magno animorum dolore & copioso lachrymarū imbre spectabant fratres, campana, quā ille fieri curarat, per seipsā, nullo mouente, info-

lasonuit: & odor su-
mans, omnium nar-
Quam ob rem non
dai, tanta rei admira-
fluebant.

Cumque factum
tum esset, ingens co-
confluxit; atque hi
lari; alij ægra memb-
vestes deuotionis erg-
sis miraculis, quibus
singuli particulam a-
dicare cupiebant.
mandum esset, ing-
ter & populum exor-
ne quod defunctorū
Confessoribus debe-
Clero defuncti Mi-
contra populus tam-
foris officium debere.

Tandem Vindicta
cunctos in vota prec-
ecce in aere duo pueri
textis, Os iusti medi-
esse, excelsa voce den-
controuersia, diuinu
puli frequentia & ex-
qui cum Archiepiscop-
ra & impensis regni,
tissimum inferendu
præter alia quæ apu-
racula, Sacerdos qui
meritis & innocentia
atque commentitia
bus mentes populū a-
ducere comabatur. E-
quo verbis venerationis
tiam vocare contend-

es pariter lustrali-
dem Christi am-
non Iudeos, insigni-
non pauci, fluui-
uā augusto iter a-

teibus aquis arre-
t spectator ex al-
tari, vtpote fama-
rūt; promittētes
tū euaderent, san-
susceperēt. Tum
is aquas inambu-
imperi aquarum
erram eduxit: ac
isti fideles aggre-
ta virtutum mira-
es ad lera Chri-
innumera illius
res, & morbos exi-
ta fugauit: mul-
titudinis.

et admirandis ma-
l nome suum ac-
famamq; sancti-
tendit; ubi vili
omni hominum
tempus in precib⁹
ibus exegit. Cer-
celestē patriam
us prophetiæ spi-
Eodem ipso die,
liberabitur, so-
t. Aberat illa du-
bus; compertum
matū esse. Ad eius
morum dolore &
ant fratres, cam-
a, nullo mouente,
info-

insonuit: & odor suauissimus, ab eius corpore ma-
nans, omnium nares animosque mirifice recreauit.
Quam ob rem non modo Christiani, sed etiam Iu-
dæi, tantæ rei admiratione permoti, ad exequias con-
fluebant.

Cumque sacrum corpus in ædem maiorem dela-
tum esset, ingens confestim hominum multitudo eo
confluxit; atque hi manus, hi pedes certatim exoscu-
lari; alij ægra membra applicare corpori; multi etiam
vestes deuotionis ergo certatim diripere. Denique vi-
sis miraculis, quibus præclare admodum conuiscabat,
singuli particulam aliquam è sacris reliquijs sibi ven-
dicare cupiebant. Tandem cum arcæ inclusum hu-
mandum esset, ingens lis & concertatio Clerum in-
ter & populum exorta est, quoniam Missæ officio, eo-
nè quod defunctorum proprium est, an vero quod
Confessoribus debetur, exequiæ celebrandæ essent;
Clero defuncti Missam celebrandam esse dicente:
contra populus tam eximia sanctitate viro, Confes-
soris officium deberi asseribat.

Tandem Vindericus Messanensis Archiepiscopus,
cunctos in vota precesque incumbere mandauit, &
ecce in aëre duo pueri amicti stolis albis auroque in-
textis, Os iusti meditabitur sapientiam, cantandum
esse, excelsa voce denuntiabant; quo miraculo sopita
controversia, diuinum Confessoris officium mira po-
puli frequentia & exultatione celebratum est: & Rex,
qui cum Archiepiscopo exequijs intererat, illico ope-
ra & impensis regni, Sanctorum catalogo virum san-
ctissimum inferendum curauit. Eodem ipso anno,
præter alia quæ apud arcam viri sancti contingere mi-
racula, Sacerdos quidam, stimulante inuidia, palam
meritis & innocentia vitæ eius derogabat, & falsa
atque commentitia esse exclamabat: modiq; omni-
bus mentes populi à reuerentia & cultu viri sancti ab-
ducere conabatur. Et ecce eodem plane momentq;
quo verbis venenatis vitam Alberti summam in inui-
diam vocare contendebat, disrupto ventre, viscera &

*Ad eiuſ
obitum
campana
vltro so-
nat.*

*Miracula
ad funus
eius.*

*En feruen-
tem fideiſſi-
mæ deuotionē.*

*Calitum ſi-
gnificatur
pro illo Miſſa-
m de Com-
ſſore cele-
brandam
eſſe.*

*Canoniza-
tur.*

*En vltionē
diuinam,
in vltimo*

*sanctum
blasphemā-
rem.*

*Pœnitens
sanatur.*

*Haud im-
pune saui-
tur in sa-
cras imagi-
nes.*

*Stupendū
miraculū.
Iconoclasta
fulmine
procussus.*

intestina maligni, eius in genua prolapsa sunt. Quæplexus poena, ilico ad mentem rediit, agnitoque scelerè, deuouit se deinceps Albertum festiuo celebratum gaudio, si sanitatem obtineret. Proximo die, prima luce, sensit sacerdos blasphemus adesse Albertum, oleoq. suum perungere corpus; ex quo mox sanitate adeptus surrexit incolumis; eunctisq. pro concione, & infanæ mentis suæ blasphemias, & collatum ab Alberto præter meritum beneficium non sine lachrymis exposuit. Sunt & alia haud contemnenda miracula, quæ nos præpositi memores omittere cogimur. Vnum adhuc illud ad terrorem sacrilegorum nostri temporis addidisse sufficiat: quod testibus veritatis clarissimis innititur.

In Drepanensi castro quidam taxillarum lusu rem suam omnem tanto animi dolore perdiderat, vt desperatione fractus huic illucq. circumcursaret, ac tandem ad beatissimæ Virginis & S. Alberti imagines veniret. Eas vultu admodum toruo intuitus, tandem ait; Toties te, ô Alberte, inuocaui, & semper mihi durus aures occlusisti, neque vllam extremis necessitatibus meis vnquam consolationem attulisti. Et tu Maria, quæ mater gratiæ diceris, quæ hæc tanta tua est crudelitas, vt semper inuocantem te repellas. His dictis, arrepto gladio vtriusque imaginem dissecuit; è quibus mox sanguinis riuus copiose defluerunt. Ea res puero procul stanti vt innotuit, sublato in sacrilegum clamore turbas ciuit; sed homo ille nefarius vix templi limen prætergressus, fulminis ictu prostratus est: animamque infelicem ad tartara demisit.

CERTA-

CERTAMEN
postea Episcopi
salutis 762. sub
qua S. Paulinus An
secta ad ipsum scrip
hic, in tabulis Ep
ordine octau
Anno

Gratia illi & gl
nunquam om
tatis agnitionem v
bus omnipotens ill
tatis adduxit, ô Vi
ritalia suæ virtutis
quem postea elegit
re Cæsari, vt Deo
dum labore castren
libus te preliis rob
circa te fuisse consi
militia, & ingressu
Christi amore acc
tari diem progressi
iam ante mente re
præcinctus ornatu
in te habitus ac ter
refacto conuersus
bui militia sacra
abiecisti, vt armis
ilico antiqui serpe
unus, distictis te
tatum, sanguino
qui Crucis ligno in
tuo mox acut

CERTAMEN S. VICTRICII MILI- C. Baron.
*tis; postea Episcopi Rothomagensis; quod subiit anno Tom. 4. &
 Salutis 762. sub Iuliano Apostata Imperatore. Ex iis S. S. Annal.
 quæ S. Paulinus Antistes Nolanus, in epistola vigesima & in c. No-
 sexta ad ipsum scripta præclare replicat. Adscribitur rat Marty-
 hic, in tabulis Episcoporum Rothomagensium, rol Roman.
 ordine octauus. Claruit in Episcopatu
 Anno Dom. 404. sub Innoc.*

Papa.

Gratia illi & gloria, qui opera manuum suarum 7. Aug. 1. Tim. 2.
 nunquam omittens, omnem hominem ad veri-
 tatis agnitionem vult venire. Sed quibus te itineri-
 bus omnipotens ille & misericors ad viam suæ veri-
 tatis adduxit, ô Victrici? Carnalibus munijs ad spi-
 ritualia suæ virtutis instituens, creauit initio militem,
 quem postea elegit antistitem; & passus est te milita-
 re Cæsari, vt Deo quandoque militare disceres; vt
 dum labore castrensi corporis robur exeres, spirita-
 libus te præliis roborares. Quod diuinæ providentiæ
 circa te fuisse consilium, ingens postea exitus tuus à
 militia, & ingressus ad fidem, docuit. Cum primo
 Christi amore accensus, per insignem consilio mili-
 tati diem progressus in campum es, toto illo, quem
 iam ante mente respueras, muniminum bellicorum
 præcinctus ornatu, cunctis admirantib. accuratissimos
 in te habitus ac terribiles apparatus, repente obstu-
 pefacto conuersus exercitu, ante pedes sacrilegi Tri-
 buni militiæ sacramenta, arma, inquam sanguinis
 abiecasti, vt armis pacis indutus Christū profiteris. Et
 ilico antiqui serpentis inuidia cōcitatus in fubias Tri-
 buni, districtis te verberib. mactauit, vastiq; fustib.
 fractum, sanguinolenta sumere arma voluit. Sed tu,
 qui Crucis ligno innitebaris, nunq. fractus succubu-
 isti? Imo mox acuto testarū fragmine corpori substra-
 to, ge-

*Victricius
 primo mi-
 les inde an-
 tistes.*

*S. Victrici
 proicit ar-
 ma militia
 ad pedes
 Tribuni.
 Adverb. s.
 me verbe-
 ratur.*

CERTA-

to, geminata poena exultasti, & percussorem tuum carnificem sacra victima sequendo, quanta in Christo tibi fiducia reposita erat, egregie declarasti. Sed ô ineffabilis Christi bonitas, quanta tu benignitate, quanto amoris affectu tui amantes prosequeris. Carnifex mente furibunda cervicem tuam insultans violare conabatur, & is ilico cæcitate percussus, non modo cervicem, sed nec ipsum quidem gladium inuenire poterat.

*Carnifex
eum ferire
volens, cæ-
citate per-
cutitur.*

Sed ideo ille cæcitate percussus est, ut multi illuminarentur: & ipse etiam, qui oculos carnis amiserat, lumina mentis acciperet. Quid interim? Ferrea, quibus constrictus tenebaris, vincula, diuina virtute disrupta sunt, & catenæ, stupefcentibus ministris, liquefcentis ceræ instar, de manibus tuis defluerunt. Quo miraculo satellites turbati, ad Comitem pauidi currebant, & stupendam merito virtutem rerulerunt. Et quid Comes? Mox, qui persecutor Christi in primis extiterat strenuus, factus est eiusdem prædicator egregius: prorsus, ut quos sæuiens prædamnaret ut reos, laudans ilico emitteret ut sanctos. Sunt hæc, ô Victrici, Victricia sanctitatis tuæ signa, quibus & inimicum conculcasti: & Christi inimicos potenti virtute, Christi tamen gratia, a perfidia & scelere ad vitam salutis traduxisti.

*Ferrea
martyris
vincula
rumpun-
tur.*

*Comes con-
ueritur ad
Christum,
& victos
omnes di-
mittit.*

Bernardus gal

*C Baron.
Tom. 2. &
3. Annal.*

MARTYRIUM SS. CYRIACI ET SIMONII diaconorum, ac sociorum. Item certamen S. Marcelli Papæ, Exijs, quæ habentur penes V. P. Laurentium Surium 16. Ianuarij. Passi sunt circa annum Domini 298. & 309. sub Maximiano & Maxentio eius filio.

8. Augusti.

Maximianus cum de partibus Aphricæ Romam rediisset, ut summam apud Diocletianum Augustum

gustum iniret gratias
adificare; qui hono-
recio erat. Itaque
uerato quodam in-
res omnes tam Romæ
ad laboris afflictionem
alios fodiendæ arenæ
tabat, damnabatque
mæ pietatis vir, 10
tumque existimatio-
mine; qui, visa iniqui-
lis neque sumptibus
sanctis martyribus
rebus vitæ degendæ
rem insigni virtute
Cyriacum, Smar-
alijs grauissima se-
strarent. Eadem te-
erat Marcellinus,
ratique eorum stud-
nium ad se accersit
Ecclesiæ diaconos
ris tantum, sed &
rent. Interim illis di-
benibus, accidit ut
dis onusti, impiorum
rem abriperentur, a
seruitute damnaren-
Erat inter alios S.
vir; qui cum frequen-
& Sifinnius homin-
lius onera suis ipsi
hilominus sarcinas
credibili defereban-
uissima, pia admodum
Christo concinebat
magistris admiratio-
niano Augusto pet-

gustum iniret gratiam, statuit nomini eius thermas *Maximi*
 ædificare; qui honoris titulus magno apud gentes in *nianus Dio*
 precio erat. Itaque cum undique operas cogeret, in *celiano*
 uereterato quodam in Christianum nomen odio, mili- *thermas*
 tes omnes tam Romanos quam exteros Christianos *adificatus*
 ad laboris afflictionem compulit, locaque per varia, *rom Chri*
 alios fodiendæ arenæ, alios portandis lapidibus depu- *stianos dire*
 tabat, damnabatque. Quo tempore fuit quidam exi- *affligit.*
 miæ pietatis vir, idemque potens, & opum diuitia-
 rumque existimatione facile princeps; Thrason no- *Thrason*
 mine; qui, visa iniqua Christianorum conditione, nul- *Christia-*
 lis neque sumptibus neque laboribus pepercit, quo *nus inf-*
 sanctis martyribus succurreret, eorumque afflictiones *gnus.*
 rebus vitæ degendæ necessariis subleuaret. Eam in
 rem insigni virtute Christianos quatuor, Sisinnium,
 Cyriacum, Smaragdum & Latgum constituit: qui
 alijs grauissima seruitute oppressis cuncta admini-
 strarent. Eadem tempestate Romanæ Ecclesiæ præ-
 erat Marcellinus, qui audito egregiæ pietatis chari-
 tatisque eorum studio, Cyriacum inprimis & Sisin-
 nium ad se accersijt, eosque, inito consilio, Romanæ
 Ecclesiæ diaconos ordinauit; vt deinceps non corpo-
 ris tantum, sed & animæ cibum fidelibus ministra-
 rent. Interim illis die noctuque in opus sedulo incum-
 bentibus, accidit vt nocte quadam, alimoniis deferen-
 dis onusti, impiorum insidijs circumuenti in carce-
 rem abriperentur, atque inde mox dirissima cum alijs
 seruitute damnarentur.

Erat inter alios Saturninus quidam, deuexa ætate *Marcelli-*
 vir; qui cum frequenter oneri succumberet, Cyriacus *nus papa,*
 & Sisinnius hominis ætatem vehementer miserati, il- *Sisinnium*
 lius onera suis ipsi humeris imponebant, suasque ni- *& Cyriacæ*
 hilominus sarcinās Christi adiutorio, alacritate in- *diaconos*
 credibili deferebant: & inter labores oneraque gra- *ordinat.*
 uissima, pia admodum cantica, & hymnos & psalmos *Cyriacus*
 Christo concinebant. Ea res cum magnam operum *& Sisin-*
 magistris admirationem commoueret, ilico Maxi- *nus da-*
 mianus Augusto retulerunt, Sisinnium & Cyriacum *mnatis as-*
 iabo- *foriantur.*

Cyriaci
alacritas.

COPI

reulforem tuum
 uanta in Christo
 arasti. Sed b in-
 tu benignitate,
 tolequeris. Car-
 m insultans vio-
 reulforem, non mo-
 ladium inuenire

vt multi illumi-
 carnis amiserat,
 im: Ferrea, qui-
 mina virtute dis-
 ministris, lique-
 fluxerunt. Quo
 item pauidi cu-
 tem retulerunt.
 Christi inprimis
 prædicator egre-
 minatur vt reos,
 unt hæc, o Vi-
 quibus & inimi-
 potenti virtute,
 ere ad vitam sa-

CI ET SI-
 em certamen S.
 enez. V. P. Lau-
 si sunt circa
 sub Ma-

phrica Romam
 beletianum Au-
 gustum

*Egregia Si-
finni con-
stantia.*

laboribus non modo non fatigari, sed voces insuper letitia plenas depromere, & carminibus Christi nomen celebrare. Hoc audito, Maximianus Sisinnium adduci, adductumque Deo Herculi sacrificare iussit: ni mallet continuo flaminis viuis exuri. At vero Sisinnius minitanti extrema quæque Maximiano respondit; Equidem nihil ardentius in votis habeo, (si tamen me tali dignatur honore Christus) quam ut supplicii affectus, martyrii corona redimitus excedam. Hoc accepto responso, Imperator tradidit eum Laodicio præfecto; qui eum post graues carceris squalores, diebus quatuordecim passos, suo tandem iudicio per Apronianum Commentariensem præsentari iussit.

At vero is dum victum Christi martyrem ad tribunal adducit, subito caelesti quodam splendore circumdatus, huiusmodi vocem auribus percepit: *Veni-
te benedicti patri mei, percipite regnum, quod vobis
paratum est ab origine mundi.* Apronianus ea voce percussus, ad pedes Sisinnii cecidit: & summis infimisque precibus caeleste lauacrum flagitauit. Sisinnius præclara confessione eius, quam proferebat, vehementer gaudius, sine mora salutari vnda eum lustrauit, lustratumque ad Marcellinum Pontificem deduxit; qui eum ad futura certamina chrismate consignauit: & viuifici corporis ac sanguinis Domini participationem fecit. Iis muniti præsidis, intrepide ad Laodicii tribunal perrexerunt. Et Apronianus fide vehementer incensus, non expectato iudicii ordine, exclamauit; Quid vos infestus dæmon exagitat tantis Dei seruos afficere malis? Laodicius eo Aproniani clamore irritatus, ilico eum capitalem sententiam via Salaria secundo ab Vrbe milliario subire iussit, quarto Nonas Februarias.

*Apronia-
nus capite
plectitur.*

Inde Saturnium senem & Sisinnium diaconum carceribus mancipari iussit; qui confluentem indies magnam ad se gentiliū turbam, salutari Christi doctrina instruebant: & sacris aquis rite expiabant. Post dies

dies vero duos & tribunal in Tellude allataque tripoda, nus zelo fidei inflatus deos gentium. laui soluta est. Quod milites exclamant. Deus est. Laodicius Saturnium & Sisinnium scorpionibus atrociter afflicto, non ferentes manifeste redarguerunt, ac tandem in carcerem in eculco pendemoto toto corpore fundendo ab Vrbe migrare iussit. Porro Thrason cum via Salaria, sepeliri iussit.

Post dies vero duos iam aquis salutaribus piati, in circo flammam, qui, comperta eorum prostratos, primum mactari præcepit, quorum corpora, in mentana, quarto Kalendas beati Petri reuerentiam nunciata fuere, fuerunt. Samaragdum & Crispinum excarnificandos traxerunt, primo vultum iuuauit. Sed cum his labaceret, neque eum scommate percutere illa tua senectute quata pice veneranda Christi seruus natus, tibi Christo

dies vero duos & quadraginta, vincti catenis ad tribunal in Tellude erectum, nudis pedib. euocati sunt, allataque tripoda, diis sacrificare iussi. Tunc Saturninus zelo fidei inflammatus, Conterat inquit, Dominus deos gentium. Et continuo tripoda area instar luti soluta est. Quo miraculo Papias & Maurus egregii milites exclamarunt, Vere Dominus Iesus Christ⁹, Deus est. Laodicius ea militum confessione turbatus, Saturnium & Sisinnium in euleo sublatos fustib. & scorpionib. atrocissime mactari præcepit. Ea supplicia non ferentes milites, Laodicium impietatis constanter redarguerunt, qui ora eorum lapidib. contundi, ac tandem in carcerem abduci iussit; martyres vero in euleo pendentes lampadib. aduri, atq; postremo toto corpore scedē laceratos, via Nomentana secundo ab Vrbe milliario capite truncari, quorū corpora Thraſon cum Ioanne presbytero, in prædio suo, via Salaria, sepeliuit, Kal. Decemb.

Post dies vero duodecim, fuere Papias & Maurus, iam aquis salutaribus rite à Marcellino Pontifice expiati, in circo flaminio, præfecto Laodicio oblatis, qui, comperta eorum in Christi fide constantia, humi prostratos, primum fustibus, inde plumbatis tamdiu mactari præcepit, donec Christo spiritum traderent; quorum corpora, noctu, Ioannes presbyter, via Nomentana, quarto Kalendas Februarias, ad Lymphas beati Petri reuerenter condidit. Hæc ut Maximiano nunciata fuere, furore, succensus, Cyriacum, Largum, Smaragdum & Crescentianum, Carpasio vicario suo excarnificandos tradidit. Qui adductos in Tellude martyres, primo verbis multis ad deorum sacrificia inuitauit. Sed cum inuictum fidei robur, neque verbis labasceret, neque minis cederet, Carpasio Cyriacum scommate petens, Efficiam, inquit, Cyriace, ut cana illa tua senect⁹ modo iuuenis appareat; simulq; liquata pice venerandū diaconi caput perfundi iussit. At Christi seruus nihil eo supplicio comotus, Gloria, inquit, tibi Christe, qui nos seruos tuos tali honore

afficere

*Saturnini
virtus.*

*Papias &
Maurus
credunt.*

*Sisinnius
& Saturninus
decolantur.*

*Papias &
Maurus
punitur.*

*Pice liquata
perfunditur
Cyriacus.*

*Crescentia
ni marty-
rii.*

afficere dignaris. Cumque alij pari constantia Christi numen collaudarent, Carpathus sublatum in eculeo Crescentianum, spectantibus alijs, fustibus & vnguibz laniari iussit, hammisque ad latera eius admotis, tam diu suppliciorum atrocitate martyrem torfit, donec inter certamina spiritum redderet. Fuit ipse corpus a Iohanne presbytero, ipsa nocte, in cœmeterio Priscillæ, via Salaria, octauo Cal. Decembr. sepultum.

*Rursum tor-
que ut Cy-
riaci.*

Inde post dies quatuor reliqui ad certamen euocati sunt. Et primo quidem Cyriacus in catasta extensus, nervisque attractus, & fustibus cæsus est. Sed Christi martyr ijs supplicijs non modo non fractus est, sed præclarum adeo inuicta animi virtute de hoste triumphum agebat, ut Maximianus, præcipiti furore agiturus, victos omnes vna cum Cyriaco capitis damna- ret: ne maiorem ex eorum constantia ignomi- niam acciperet. Fuere omnes numero viginti, qui capitis truncatione martyrij palmam, via Salaria, intra thermas Salustij adepti sunt. Quorum funera Iohannes presbyter in ista pietate, eadem via condidit. Porro S. Marcellus Papa octauo à peracto certamine die, cum Lucina insigni religione matrona, eadem san- ctorum corpora inde sustulit: atque septimo ab vrbe milliario, via Ostiensi, in lapideos sarcophagos hono- rifice transtulit 6. Idus Augusti.

** An. Do-
mini 309.*

Ceterum * eo tempore, quo Maxentius, Maximia- ni filius, Romæ tyrannidem occuparat, beata Lucina, rebus omnibus & facultatibus sanè amplissimis Ec- clesiæ donatis, postremo domum suam Marcello di- utino cultui sacrandam obtulit. Quod singulari de- uotione sanctissimus Pontifex peregit, frequenterque eadem in domo Sacrum Missæ sacrificium obtulit, & rem Christianam egregie auxit. Sed cum in ciuitatis mediotulio, via Latina, ecclesia illa sita esset, non po- tuit ea res latere Maxentium; qui cum odio in Chri- stianos altuaret vehementissimo, ecclesiam mox im- pie profanam in iumentorum conuertit stabulum: ipsum-

Postquam Pontifex
nam seruijs cum
in iustissimus &
habeaturus, cuti
mentum ab impijs
mentis seruient
dicitur Calend. F
propietio & beata
Salaria, tertio ab V
orum fuit.

MARTYRIUM
Marcelliani & Ve-
rentium Seruient
Passi sunt

Deo * Cæsare
in Christianis e
tus quidam Secun-
doque ornati
cognitione tam præ-
stantibus eximie ch-
ris esset Valeriano p-
prietatem facile locu-
præfesto & Christiani
alibi buerendum in
tissima mentis cogita-
re qua spe adducti
nam tor supplicijs
obsecrar potius, qu-
fieri data, omnibz
miser. Vtque acc-
vni cognitionem pe-
fuit Marcellianum, q-
ta præstas esset, &
bo, n. & ipsum nom-

Ipsumque Pontificem Marcellum eorundem animarum servitijs cum custodia publica deputavit. Vbi vir sanctissimus & summis pontificij summi honoribus decoratus, cum semel inde à Clericis esset ereptus, ac rursum ab impijs in illud retractus, post annos multos sumentis servitendo beatum Deo spiritum tradidit decimo Calend. Februarij. Cuius Funus à Iohanne presbytero & beata Lucina in cœmeterio Priscillæ, via Salaria, tertio ab Urbe miliario, cum aromatibus curatum fuit.

*S. Marcel-
lus servus
sumentorum de-
putatur &
moritur.*

MARTYRIVM SS. SECVNDIANI, C Baron.
Marcelliani & Veriani; Ex eo quod est per V. P. Lau- 2. Tom.
rentium Sarium, ex antiquis monumentis. Annal.

Pasit sunt Anno Domini 253. Sede
vacante.

DE cio * Casare, & Valeriano præfecto, atrox sane * Eius Imp.
in Christianis exstitit persecutio. Erat tunc toga- Anno 1.
tus quidam Secundianus nomine, vir cum laudibus 2. August.
eloquentiæ ornatissimus, tum disciplinarum omnium
cognitione tam præclare instructus, ut viris in primis
illustribus eximie charus esset. Cum autem à consi-
lijs esset Valeriano præfecto, & inter honoratos omnes
principem facile locum obtineret, cogebatur cum ipso
Præfecto & Christianos subvertere, & alios similiter
ad subvertendum incitare. Quodam vero die inten-
tissima mentis cogitatione voluere cepit, quo præmio
vel qua spe adducti Christiani, pro Christi nomine
vitam tot supplicijs, ac morti acerbissimæ libenter
obscerant potius, quam quod, abiurata fide Christo
semel data, omnibus huius mundi bonis affluere
mallerent. Utque accuratius ea de re philosophari & ad
veritatem cognitionem peruenire posset, acciuit ad ædes
suas Marcellianum, quod is & minime vulgari sapien-
tia præditus esset, & animo in Christianos adeo acerb-
bo, ut & ipsum nomen valde ei exosum esset. Itaque

*Secundiani
in signis
eruditio.*

Bb

cum

*Secundiani
& Marcelli
liani philo-
sophia.*

cum summa vtriusque animi voluptate philosophari
ceptum esset, & varia ex Homero & Virgilio loca
adducerentur, tandem Secundianus, Quæso te, inquit,
omissis istis ambagibus, redeamus ad simplicis doctrinæ
consultationem. Sciscitante vero Marcelliano,
quam ille diceret simplicis doctrinæ consultationem.
Videamus, inquit, de Christianis; quæ res tanto illo
ardore ad mortem pro Christi nomine oppetendam
impellat. Atque hoc, inquit Marcellianus, tu non se-
mel ex eorum responsis intelligere potuisti: quæ spe
& charitate inflammati, vitam hanc abijcere potius
quam tueri maluerint. Tam Secundianus; Aium
illi resurrectionem futuram & iudicium post mor-
tem, vitamque immortalem, omnis doloris expe-
rem, ac bonis denique omnibus minime assentem.
Christus vero, quem illi colunt, execrauit idola, &
legecauit, omnibus æterna supplicia apud inferos con-
stutura esse, qui simulacra colerent. Porro Christiani
verum Dei filium esse, nouisti opor necum, Iude-
meridiana clarius, ex historiographis Manthæo & Le-
ca; qui affirmant eum cæcos illuminasse, leprosum
mundasse, mortuos excitasse, ipsosque demonia
eum filium Dei confessos esse. Iam vero in Crucem
quidem actum & supplicia perpassum fuisse, sed vti
corporis supplicia & morte sponte suscepta, nos à sup-
plicijs & morte sempiterna liberaret. Nam triu-
mpha a morte eum redimium suæxisse, imo & manda-
casse, atque glorioso triumpho post dies aliquot ce-
los conscendisse testantur. Hæc sane de nostris es-
nunquam vel audita, vel visa scire, quos certum
multis flagitijs coinquinatos vitam egisse.

*Credunt in
Christum
post multas
ratiocina-
tiones.*

Marcellianus audistam luculentis Secundiani
rationibus, protinus eius in sententiam manibus, quæ
aiunt, precibusque concessit; & eadem hora Chri-
stianam fidem sincere amplexati sunt. Cum autem
hæc & his similia inter se conferrent, forte ad Mar-
cellianum, communis vtriusque amicus; qui, audita o-
rum disputatione, de æternæ vitæ bonis pariter

impellens, Equidem
nam summa cont
hora Timothe
a, ergia & cru
ant; qui existima
um vocari, alacrit
pæ, pacem illis d
nam, illico se ad la
quæ baptismum
more secuti Marce
inducti, fa
ricti Fabiano Pon
tupera futura cer
CHRIST I g
tas, suas confes
tat
Interca Valerian
que ac pietate certi
eum ad consilia
vocauit. Quibus le
nos, iam, inquit, d
non euocamur; Pon
italibus communi
amur. Ego solus ad V
quare vobis cõultre
iudicet, sed vna nob
Hæc ita constitutis,
Quintiathletæ ad Sal
nam eum Decio erat
træfectus in Ascle
cessi quodam lum
pau. Vir eloquenti
meo quid ego de te a
Christianorum democ
corum prætare
propterea ignot
demon sapientie lum
quæ sapientia stultitia

sapientis, Equidem, inquit, quod arcinum est, vo-
 bulum summa contentione inquirendum statuo. Ea-
 dem hora Timotheum presbyterum de titulo Pasto-
 nis, egregia & eruditione & pietate vitam, accer-
 sietur, qui existimans se ad martyrij certamen ineun-
 dum vocari, alacriter adfuit: primoque ad illos in-
 gressa, pacem illis de more precatus est. Tum Secun-
 dianus, ilico se ad sancti vini pedes abiciens, cum la-
 chrymis baptismum flagitavit; quem pari pietate &
 ardore secuti Marcellianus & Verianus, mox cate-
 chesi instructi, sa utari lavacro expiati sunt, ac de-
 inde a Fabiano Pontifice confirmationis sacramen-
 to contra futura certamina muniti. Illi vero perce-
 pta CHRISTI gratia, incredibili gaudio exul-
 tantes, suas confectum facultates in pauperes erogâ-
 runt.

Interea Valerianus praefectus, de Secundiani reli-
 gione ac pietate certior factus, literis peramanter da-
 vit, eum ad consilia & necessaria Republicae negotia
 evocavit. Quibus lectis, Secundianus conuersus ad
 socios, iam, inquit, & fratres tempus est, quo ad certa-
 men euocamur; Ponamus metum omnem, armisque
 spiritualibus communiti, constanter cum hoste congre-
 diamur. Ego solus ad Valerianum ibo; vos, si ita videtur,
 mature vobis cōsulite. Responderunt illi; Nequaquam
 ita dero, sed vna nobis tecum sit salus.

His ita constitutis, primo diluculo tres illi egregij
 Christiathletae ad Salustij palatium, vbi tunc Vale-
 rianus cum Decio erat, contenderunt. Sedebat tunc for-
 te praefectus in Aesclepj basilica; qui Secundianum
 caelesti quodam lumine fulgentem intuitus sic com-
 pellat; Vir eloquentissime & artium omnium peritissi-
 me, coquid ego de te audio? Itane mentis inops factus
 Christianorum dementiam amplexatus es? Cui Secun-
 dianus praeclate sane respondit; Ego haec tenus
 profundissimis ignorantiae tenebris immersus, iam
 demum sapientiae lumen aspicere merui. Vestra nam-
 que sapientia stultitia est, & Christianorum stultitia

Item Veria-
nus.

Baptizan-
tur.

En Confir-
mationis
Sacramen-
tum.

Valeria-
nus prefe-
ctus aduo-
cat Secun-
dianum.

Valerian-
us ad Secun-
dianum
oratio.

*Ducitur
ad carce-
rem.*

*Egregia
Marcellia-
ni & Veria-
ni confessio*

** al Qua-
drati &
Quartii.*

*Caduntur
fustibus
martyres.*

*Plectuntur
capite.*

æterna Dei sapientia est. His aliisque eius pijs rationi-
bus auditis, Valerianus ilico martyrem ad carcerem
abduci præcepit. Quo abeunte, Marcellianus & Ve-
rianus exclamârunt; Quid est, quod hominem inno-
centem carceris damnatis? Quod si Christianæ fidei
professio causa est, & nos Christiani sumus. Igitur &
illis pariter in æta vincula, & eodem ergastulo con-
clusi sunt.

Deinde causa eorum ad Cæsarem delata est; qui
furore incensus iussit eos Centumcellas in exilium
deportari, ac Promoti viri Consularis potestate per-
mitti; qui eos sacrificare recusantes, multiplici crucia-
rum atrocitate interimeret. Ducti ergo à militibus &
Promoto traditi, fuere post breuem carceris squalorem
in foro pro tribunali statuti, vt Saturni simulacro thura
incenderent. At vero Christi martyres vna voce con-
stanter professi sunt, se deinceps nunquam demonibus
sed Christo æterni Patris filio sacrificaturos, & corpora
sua libenter ei hostiam oblaturos. Tunc confestim ex-
poliati, grauitur fustibus cæsi sunt; sed ea inter suppli-
cia, martyribus Christi potentiam laudantibus, & vo-
tumini eius magnifice nuncupantibus, idolum grau-
lapsu contritum est.

Ea re Promotus vehementer exasperatus, sublato
in eculeo martyres, vagulis radi ac flammis toreri ius-
sit. Ibi tum rursus Christi virtus, quæ à martyribus affi-
duo celebrabatur, apparuit. Nam & carnificem vnus
subita oppressus morte concidit, & reliquæ demoni-
bus arrepti, clamore valde miserabili martyrum san-
ctitatem fateri cogeantur. Promotus vero in furore
conuersus, capitis sententia eos damnauit, corpora que
62. ab vrbe milliario in fluctus maris præcipitari iussit.
Eadem vero nocte, quidam egregius Christi seruus
Decodatus nomine, è maris litore ea abstulit, &
eo quo par erat honore sepulture
maudauit.

M A I

*MARTYRIVM
Martyrii Babylonis,
ad consummationem
Sederacante, De
apud V. P.*

præm

*Decius insignem
Mariani ope, de Pe-
tente diis acceptat
enemprotes attoci
et victoria elatus,
metros Polychroni
tima & Chryforele
Mucio, vitilque nob
comprehendit, illico
puli. At Polychroni
omnibus tale respon
solito Iesu Christo n
reto & idolis manufa
to responso ad furore
in custodiam tradi,
Babylonia magnificen
perfecto, vincetos C
tis, ad immolandi
et. Et quidem prim
volentem affatus est
tis, qui & principu
tis vero, intenta m
verbam quidem, se
spodit. Quare com
quis, Princeps reflect
quis; Nequaquam ira
pæcepto Domini no*

MARTYRIUM SS. POLYCHRONII, C. Bavar.

Episcopi Babylonis, Parmenij Presbyteri ac sociorum, 2. Tom.

quod consummârunt Anno Dominici Natalis 254. Annal.

Sede vacante, Decij Imp. 2. Ex ijs quæ habentur

apud V. P. Laurentium Surium in

præambulis Sancti Lau-
rentij.

Decius insignem illam, Mercurij, hominis Christi 10. August.
Christiani ope, de Persis orientam victoriam, erronea
mente diis acceptam ferens, in Christianos eorum *Iuxta Mar*
contemptores atrocitèr defecit. Cum igitur celebri *tyrologium*
hæc victoria elatus, eos curiosè curasset inquiri, inter *vero Rom.*
cæteros Polychronium Antistitem, cum Parmenio, *17. Febr.*
Elima & Chrysotelo presbyteris, Diaconis Luca &
Mucio, virisque nobilissimis Maximo & Olympiade,
comprehendit, ilicoque ad sacrificandum idolis im-
pulit. At Polychronius caput & auctoritatum, pro
omnibus tale responsum dedisse fertur; Nos Domino
nostro Iesu Christo nos ipsos offerimus, demonibus
vero & idolis manufactis nuquam nos submittimus.
Eo responso ad satorem prouocatus, martyres quidem
in custodiam trudi, Saturno vero templum in vrbe
Babylonia magnificum plane ædificari præcepit. Quo
perfecto, victos Christi martyres denuo sibi obla-
tos, ad immolandum Saturno compellere aggressus
est. Et quidem primo, sic ore sacrilego Polychronium
antistitem affatus est; Tunc es ille sacrilegus Polychro-
nius, qui & principum iussa obseruare contemnisti? An-
tistes vero, intenta mentis cogitatione cum Deo agens,
ne verbum quidem, semel iterumque interrogatus, re-
spondit. Quare commotus Decius, En, inquit ad reli-
quos, Princeps vester obmutuit. Respondit ei Parme-
nius; Nequaquam ira est; sed prudenter admodum is
præcepto Domini nostri Iesu Christi se gerit, ne os san-

B b 3 am,

*Matth. 7.**Parmenius
præcisâ lin-
gua loqui-
tur.**Polychro-
nius inter
cruciatum
expirat.**Parmenius
& socij de-
collantur.**C. Baron.
Tom. 2.
Annal.
& in not.
Mari.
Rom.**10. August.*

etiam, quod à Creatore purgatum est, verbis polluat fup-
perflua. Neque enim decet sanctum dari canibus, &
magistris obijcere porcis, ne pedibus eas conculcent,
& conuersi nos elidant. Tunc Decius, Iuane, inquit, nos
canes sumus? simulque iratas vehementer, Parmenij
linguam præcidi iussit. At vero Parmenius præcisâ
lingua exclamauit; Ora pro me beate Pater Polychro-
ni; video enim os tuum signaculo S. Spiritus munitum
esse. Porro Decius admiratione æfixus, Polychronium
diuinis rebus (spirite vehementer intentum, & respon-
sum dare reculantem lapidibus contundi iussit; qui
sublatis in cœlum oculis, dum sacrum eius os repe-
titis lapidum istis frangeretur, spiritum Deo tra-
didit. Cuius corpus eadem nocte, duo subregulj
Abdon & Sennes, occulte Christiani, iuxta moenia ur-
bis Babylonie sepeliunt. Decius vero Cordubam pro-
ficiscens, cæteros catenis vinctos secum abduxit.

Vt autem Cordubam ventum est, ilico ad sacrificia
euocati martyres, constanter negarunt se idolis, &
impatis sceleratisque hominibus honores oblaturos.
Tunc Decius omnes in cuculo sublatis neruis dissen-
di, ardentibus laminis ad latera eorum admotis tor-
renti, ac vngulæ atrocissime lacerari præcepit. Postre-
mo cum omnes in supplicijs inuidios, ac Parmenij
præcipue elinguem, cæteris animum luentis ser-
monibus addere cerneret, de cuculo depositos capitis
damnauit. Quorum corpora præfati Subreguli nocte,
suo in prædio, iuxta Cordubam condiderunt.

INSIGNE MARTYRIVM SS. SIXTI PA-
pe; Item Laurentij, Primarij eius Diaconi: Quod in-
sucto consummarunt animo, Anno à Christi incar-
natione, 261. Valer. & Galer. Imp. 7. Ex ijs
quæ extant apud V. P. Lauren-
tium Suriur.

Beatus Sixtus, Athenis quidem oriundus, cum
magnam & præclarum sane eruditionis ac phi-

X.
Sophie thesaurum
fer, postea Christi di-
pimis, cum fructu
za Domini naua
mia vite sanctita
di honores; ad que
uato; euectus fu
quarta die mensis Au-
ri. anno sexto. Is
tur optimus summ
gem regeret, & pab
multaque sane pro E
torem vite illius fa
ti omnium propon
ti cum Clero pen
thi vir sanctissimus
istito ad cerrame
tum horrabatur. Al
netico, fuit ad san-
tificaret, relecte re
bant ei diaconi du
ga pietate viri; qu
illa respicientem, &
custodiam iussa V
te.
Interea beatus Lau-
rentij certior est factu
his Diaconis reduci
te, & his eum verb
sue filio pater? O
na? Nunquid degre-
nam idoneum min
Dominici sanguinis
mandorum conforti
hic sanguinis sui co
tetur iudicium tu
abecto discipuli, d
que illustres præsta

verbis polluat
dari canibus, &
eas concilient,
illane, inquit, nos
nenter, Parmenij
armenij præfata
Pater Polychro-
Spiritus multum
us, Polychronium
entum, & respon-
tundi iussit; qui
tum eius os repe-
ritum Deo tra-
e, duo subreguli
iuxta moenia vi-
o Cordubam pro-
ferum abduxerunt.
ilico ad sacrificia
tunc se idolis, &
onores oblaturos,
tos nervis assen-
tum ad motus tor-
præcepit. Postre-
s, ac Parmenium
tum luculentis ser-
o depositis capitis
i subreguli nocte
siderunt.

SS. SIXTI PA-
troni: Quod in-
a Christi incar-
mp. 7. Ex ijs
lauren-

oriendus, cum
traditione ac phi-
loso-

lophix thesaurum indefesso labore sibi comparat. S. Sixtus
ser, postea Christi discipulus effectus, strenuam cum *Athenien-*
pomis, cum fructibus minime penitendis, in vi-
sif.
nea Domini nauabat operam. Meruit is deinde e-
ximia vitæ sanctitate summos illos summi Pontifi-
cij honores; ad quos, Stephano Papa, martyrio co- *Sixtus*
ronato, euectus fuit, anno Domini 260. vigesima *quando*
quarta die mensis Augusti, Valerij & Galieni Impe- *Pontifex*
rat. anno sexto. Is cum die noctuque tanquam Pa- *creatus.*
stor optimus summa vigilantia commissum sibi gre-
gem regeret, & pabulo divini verbi assiduo pasceret,
multaque sane pro Ecclesiæ salute faceret, quæ excel-
lentem vitæ illius sanctimonium in oculis & conspe-
ctu omnium proponerent, fuit tandem iussu Valeria-
ni cum Clero pene universo in vincula coniectus;
vbi vir sanctissimus suos luculentis sane sermonibus
assiduo ad certamen viriliter & constanter obeun-
dum hortabatur. Aliquo deinde temporis spatio in-
teriecto, fuit ad sanum Martis evocatus, ut idolis sa-
crificaret, vel certe reculans supplicia subiret. Adhæ-
rebant ei diaconi duo Felicissimus & Agapitus egre-
ga pietate viri; qui Sixtum admiranda constantia
idola respuentem, & à templo Martis ad Matneri-
ni custodiam iussu Valeriani tendentem, sequeban-
tur.

*Felici-
ssimus & A-
gapitus dia-
coni.*

Interea beatus Laurentius Archidiaconus, vi pri-
mum certior est factus, Pontificem ad custodiam cum
alijs Diaconis reduci, ilico cæteris neglectis accurre-
re, & his eum verbis compellere; Quo progredieris
sine filio pater? Quid in me displicet paternitati
tuæ? Nunquid degenerem probasti? Expectare certe,
vtrum idoneum ministrum elegeris. Cui commisisti
Dominici sanguinis dispensationem, cui consum-
mandorum consortium sacramentorum credidisti,
huic sanguinis tui consortium negas? Vide, ne peri-
clitetur iudicium tuum, dum fortuito laudatur.
Abiecto discipuli, detrimentum est magistri. Quid?
quot illustres præstantesque viri discipulorum certa-

*Hæc Ambro-
sius lib. i. offic.
cap. 41.
Egredia S.
Laurentij
fortitudo,
& magna-
nimitas.*

*Genes. 12.**Autor. 7.**Sixtus respo-
sum ad Lau-
rentium.**4 Reg. 2.**S. Lauren-
tius the-
sauros Ec-
clesiæ pau-
peribus ero-
gat.**Miracula
operatur.**Sixtus in
Telludem
ducitur.*

minibus magis, quam suis, vincunt. Denique Abraham filium obtulit; Petrus Stephanum præmisit; & tu pater ostende in filio virtutem tuam, & offer quem erudiisti: ut securus iudicij tui, comitatu nobili peruenias ad coronam.

Tunc Sixtus; Non ego te fili defero, neque derelinquo: sed maiora tibi debentur æramina. Nos quasi senes, leuioris pugnae cursum recipimus: te quasi iuuenem manet gloriosior de tyranno triumphus; mox venies, fieri desiste, post triduum me sequeris; inter sacerdotem & Levitam medius hic numerus decet; non eras tuum sub magistro vincere, quasi adiutorem quaereres. Quid confortium passionis meae expetis? rogam tibi hæreditatem eius dimitto. Quid præsentiam meam requiris? infirmi magistrum discipuli præcedunt, fortes sequuntur; ut vincant sine magistro, qui iam non indigent magisterio. Sic & Elias Eliseum reliquit, sed virtutem non abstulit. Tibi igitur commendo nostræ virtutis successionem. Accipe facultates Ecclesiæ vel thesauros, & diuide quibus tibi vide-

Ea vero accepta potestate, beatus Laurentius per omnem circa regionem Christi pauperes studiose inquirere, thesauros sibi commissos erogare, pedes pauperum lavare, exosculari ac profusis lachrymis rigare; denique manuum suarum contactu morbos & dolores pellere, ac cæco cuidam, cui nomen erat Crescentio, visum restituere. Hæc præclara pietatis & virtutis opera in vico, qui dicitur Canarius in ædibus Narcissi, & in vico Patricij in crypta Nepotiana exercuit; ubi homines promiscui sexus ferme septuaginta tres congregati erant; quibus Iustinus, à beato Sixto presbyter ordinatus, pabula diuini verbi sedulo ministrabat.

Bo ministerio in vico Patricij sanctissime peracto, cum beatus Laurentius inde exiret, Sixtus Pontifex cum Felicissimo & Agapito in Telludem ducebatur, ut Separatæ consulti auctoritate (eo enim in loco con-

uenire solitus erat. Sed cum iniunctis Cæsaribus ac sententia rem longe superaret templum Martis abiret vel capitis supplicium esset, Sixtus ait ad finem; Christianis omnia magna templi pars Laurentius, incredulus, iterum exclamans pater sancte, iam commissos. Tunc sola beatissimo matrem cum duobus iacolerant; Laurentius letiano obtulerant, custodiendum tradidit. Erant tunc eadem fuisse oculorum lumen vim; quem deo deestabili inani transiret, ac celesti recipere. Paruit is a piatus, cum summo facultatem obtinuit dem Hippolytus, eodem Laurentius. Interea mandatum Valeriano fuit, ut avaritia cæcus datus igitur ad Valerianum postulat, producturum sponte; pientissimus pauperum collegium a rege palam con-

Sixtus Pontifex
dem ducebatur,
in loco con-
uenire

Hippolytus
credis.

Interca mandatur Hippolyto, vt beatum Leuitam
Valeriano fiftat, vt cupitos Ecclefie thefauros, qui-
bus auaritia cæcus torus inhiabat, ei prodât. Addu-
ctus igitur ad Valerianum martyr, bidui aut tridui
inducias poftulauit; quibus trinfactis, thefauros se-

Bb 4

the lat.

*Caditur
Scorpionibus.*

*Mina in-
sentapitur.*

*Nota ma-
gnanimi
S. Lauren-
tii respon-
sum.*

*Secundo
caditur
Scorpionibus.*

thesauros, qui nunquam minuuntur. Valerianus ea re, insigni se contumelia affectum existimans, iussit protinus martyrem suo in conspectu nudatum scorpionibus caedi. Caelum vero grauissimè, & in Christi gratia mirificè exultantem eleuauit, propositoque ob oculos omni tormentorum genere, nimis exterrere conatus est.

Allatae erant laminae ferreae, lecti, & plumbatae, & cardui, caeteraq. sane ad aspectum horrenda tormentorum instrumenta; quae tyrannus eum experiri necesse esse dicebat, nisi confestim & dijs sacrificaret, & thesauros proderet.

Quid adhuc sanctus adolescens? Num ad Imperatoris Maiestatis praesentiam expauit? num tormentorum immanitate ante oculos posita aut metu concidit, aut aliquantulum titubauit, aut demissa voce verbum aliquod fide sua indignum protulit? Minimè vero, sed incredibili constantia, Deo plenus, quasi ante foetidum quendam hominem astisset, vocem illam emisit, quam mundus expauit, daemones exhorruerant, & Angeli in caelo demirari sunt; Infelix, inquit, Imperator, qui me istis machinis terrendum putas; ista mihi non arma, sed ludus; non tormenta, sed virtutis excitamenta; non gladij, sed ludicra puerorum terribilia sunt; ista me tu miser formidare putas? Has epulas ego semper optavi, tantum abest vrillas formidare debeam.

Cumque Tyrannus respondisset, Dic ergo, vbi tui similes sunt, vt simul epulemini; ille contra, ad miranda diuini Spiritus vi confirmatus, non minus generose quam antea, Non es, inquit, dignus eorum adpectibus praesentari.

Tum vero Tyrannus ingenti (vt putabat) contumelia affectus, totusq. furij daemum agitur, & in facorem conuersus, scorpionibus immanissimè Martyrem caedi iussit, vt hoc tormentorum genere, quam aduersus eum conceperat, rabiem exliceret. Nec sic tamen exsatiatus, quasi parum esset, totum Marty-

X.
ris corpus scorpionibus
guinis, riuos ex co-
stis, flagellorum genus,
quo verbera verbera-
ta, Martyris constanti-
ter vehementius caedi
or reddebatur. Sed
sitor conuenit.
multo dirius, hoc e-
videlicet lauciatum
corpus, plumbatae
gerent. Sic facti
nulla pars vulneret
sanctus Martyr mo-
ter, sublati in ce-
lis vobis appellat-
um. Quid adhuc
sapientiae consilia
clarissima ex o-
cradellis Tyrannus
certamina. Tunc
nono delibatus gau-
mine Deus, qui tan-
cordiam impendis-
mi gloriam & grati-
as quod tu conio-
Hae precantem
mus, prout non
taeulis fidem eius
glotiae spem mor-
nus ex militibus,
conspexit Angelus
netibus defluenter
tus miraculo reple-
at? Video ante
stantem, & lincro-
aduro per Deum
me delinquen-

ris corpus scorpionibus lacerum & cruentatum, sanguinisque riuos ex eo undique fluentes cernere, aliud flagellorum genus, nempe virgarum, adhiberi iussit; quo verbera verberibus & vulnera vulneribus addita, Martyris constantiam frangerent. Qui tamen quo vehementius caedebatur, eo fortior atque constantior reddebatur. Sed nec sic tamen tyranni rabies & furor conquieuit. Tertium enim flagellorum genus multo dirius, hoc est, plumbatas proferri iussit; quo videlicet sauciatum & lacerum scorpionibus & virgis corpus, plumbatae contunderent, ossaque confrangerent. Sic factum est, ut in toto Martyris corpore nulla pars vulnere & sanguine vacaret. Cum ergo sanctus Martyr mortem libitum imminere credidisset, sublatis in caelum oculis caelestem Imperatorem his verbis appellat: Domine Iesu, suscipe spiritum meum, Quid adhuc Dominus Iesus? O miranda divinae sapientiae consilia! Ad hanc Martyris petitionem clarissima est vox de aplo est, quam ipse etiam crudelis Tyrannus audiuit; Adhuc multa tibi deunt certamina. Tunc Laurentius inter atrocissima supplicia novo delibatus gaudio, Benedixisti, inquit, Domine Deus, quantam nobis imminenti bus misericordiam impendis. Et nunc Domine offerde nominis tui gloriam & gratiae potentiam, ut cognoscat omnes quod tu consolentur seruos tuos.

Hac precantem Dominus in servum suum fidissimus, protinus nouo spiritus robore firmavit, & miraculis fidem eius stabilivit; & certissimam salutis & gloriae speram mox futuram ostendit. Nam eadem hora unus ex militibus, Romanus nomine, pulcherrimum conspexit Angelum; qui Martyris sanguinem ex vulneribus defluentem linco abtergebat. Quo permotus miraculo ac plane stupefactus, ad Laurentium ait: Video ante te iuuenem sidereo splendore coruscantem, & linco vulnera tua tergentem; ideoque te adiuto per Deum, qui suum ad te Angelum dimisit, ne me derelinquat. Opponuntate vero accepta, à B.

Lau-

Item Vir-
gu &
plumbatis.

Vox cali-
tus enim
ad maiora
tortura
confirmat.

Romanus
miles vi-
det Ange-
lum, mar-
tyris vul-
nera cu-
rantem.

Laurentio caelesti lauacro expiatus clamare coepit, se Christianum esse. Ideoque Imperatoris iussa capite truncatus Christi martyr est effectus; cuius corpus per Iustinum presbyterum, noctu in crypta agri Verani sepulchrum est.

Porro Valerianus, ut Martyrem supplicij fractum aliquando superaret, nihil non moliebatur. Eadem itaque nocte adductum, ad tribunal suum, Laurentium, totus quasi furij incitatus, sic compellauit; Vel iam tandem facessat artis tuæ magicæ perfidia, & edic nobis genus tuum. Cui Martyr excelsè admodum animo respondit; Quod ad genus attinet, Hispanus sum; Romæ autem nutritus & eruditus, atque à cunabilis Christianus, omnem legem sanctam & diuina edoctus: Tum Imperator. Romæ, inquit, diuinam, quia nec deos cogitas nec tormenta formidas. Rursus Martyr: In nomine Domini nostri Iesu Christi, tormenta tua non timeo. Tum vero crudelis Tyrannus, priore Martyris cruore nequaquam exsatiatus, Sacrifica, inquit, dijs: sin minus, nox ista in tuis expendetur supplicijs. Cumque sanctus Martyr hoc sacrilegum facinus & facinoris auctorem libera & constanti voce detestaretur, ignis, & craticula, furcæ ferreæ parantur, sanctissimumque corpus in craticula, subiecto igne, ponitur, & furcis ferreis comprimitur. Ibi tum videre licebat admirandum, sane cum primis spectaculum. Carnifices alij carbones craticulæ subijciebant, alij ligna comportabant; alij corpus furcis fortius comprimabant, alij clamores in cælum tollebant: denique cuncta inconditis vocibus perstrepebant: & ipse in primis Valerianus instabat & vrgebat, ut saltem vel gemitum à Martyre extorqueret, quo se & eum esse ostenderet.

At vero Martyr quanquam craticulæ dire affixus, & ardentibus prunis tostus, ad Tyrannum lætissimo vultu conuersus: An tu, inquit, miser existimas, hos mihi carbones supplicij & non potius gratissimū præstare refrigerium? Equidem nunquam iucundius exbaui,

*Sanctus
Laurentius
in Hispania
natus
one.*

*Affixus in
craticula
S. Laurentius.*

ui, nunquam maiori
mini. Tu vero vnam
manduca; quia iam
sacraui. Hæc claris
spiritum per manus
nes deportandum er
in craticula relicta
puit, conditumque
tinæ in agro Verano
Christianorum frequen
vigilias celebrante,
tulit sacrificium, po
ad vigilias confuere
tem fecit.

ILLUSTRE M
na Virginis; Clau
& Maximi: Exijt
Surius. Coronat
Cajus Papa 12. A
Susann

Temporibus *
storum, fuit R
uitate ostendens, C
tificis, vir human
prime eruditus, &
in Diocletiano sa
lmita & corporis &
mine; artium hau
cellenter instructa
no Galerio, pro
ducebat prudenti
Claudio Gabinij c
stibat vrgebatque

ui, nunquam maiori me affectum gaudio in vita me. *Cum sabb-*
mini. Tu vero vnam iam partem affasti, versa aliam & *ma con-*
manduca; quia iam video quod diu ardentissime de- *stantia ego*
siderau'. Hæc clarissima voce pronuncians, inuictum *fortitudine*
spiritum per manus Angelorum in coelestes mansio- *tradit spi-*
nes deponendum emisit. Sacratissimum illius corpus *ritum.*
in craticula relictam Hippolytus summo mane rap-
puit, conditumque aromatibus, in Crypta viæ Tibur-
tinæ in agro Verano sepeluit: Iustino presbyt. multa *Iustinus*
Christianorum frequentia exequias & triduo sacras *presbyter*
vigilias celebrante. Quinetiam tremendum altaris ob- *celebrat*
tulit sacrificium, populumque voluerunt, qui frequens *triduo ex-*
ad vigilias confluerat, eorundem myseriorum parti- *quius mar-*
cipem fecit. *tyrum.*

ILLVSTRE MARTYRIVM S. SVSAN- *C. Baron.*
na Virginis; Claudij, Prædignæ & filiorum eius, *Annal.*
& Maximi: Ex ijs quæ sunt apud V. P. Laurentium *Tom. 2.*
Surium. Coronati sunt Anno ab orbere dempto 295.

Caij Papæ 12. Anno vero sequenti Pater Sanctæ

Susannæ Sabinius, atque Caius

Papæ.

Temporibus * Diocletiani & Maximiani Augu- * *An. Imps*
storum, fuit Romæ presbyter quidam, eadem ci- *rij eorum*
uitate oriundus, Gabinus, veterinus frater Caij Pon- *12.*
tificis, vir humanarum diuinarumque literarum ap- *11. Augusti*
prime eruditus, & genere ac dignitate clarus; vipote *Gabinus*
ipsi Diocletiano sanguine iunctes. Huius erat filia ex- *frater Caij*
imia & corporis & animi pulchritudine, Susanna no- *Pontificis,*
mine; artium haud vulgari cognitione à parte ex- *pater Susannæ,*
cellenter instructa; quam Diocletianus filio adoptiue *ne, uxore*
suo Galerio, * propter raritatem, quæ in virgine mixtice *defuncta,*
re lucebat prudentiam, coniugem postulabat; missoque *ordinate*
Claudio Gabinij consobri- no, viro valde nobili, in- *factum est*
stabat vrgebatque, vt quamprimum Maximianus presbyter. *Susan-*

que Gabinus respondit, ut ante omnia virginis animum explorarent.

Accitam itaq. coram illis Susannam, Claudius la-
chrymans amplecti voleit, & peramanter osculari;
sed illa averso protinus vultu, Noli, inquit, contami-
nare os meum, quod hactenus à viro intactum ma-
net. Cui Claudius; Equidem charitatis affectu, non
libidinis amore, volui osculari te dominam neptem
meam. Respondit Susanna: Non ob aliud ego recuso
osculum tuum, quam quod os tuum idolorum sacri-
ficij pollutum est. Tum ille; Equid faciam, ut hac
immunditia expietur? Cui Susanna; Crede in Deum
vivum, & abiurata nefanda idolorum superstitione,
Christianæ religionis sacris initiare. Claudius, Nihil,
inquit, recuso tantum ne Diocletiani Augusti petiti-
o retardetur. Tunc Caius Pontifex præfaga mente ser-
monem Claudi excipiens, Obsecro te, inquit, mi
frater, vere consilio meo, neque differas fasum à te
sanctorum sanguinem digna poenitudine redimere:
scelerumque tuorum sordes salubri laacro expia-
re. Si feceris, quæcunque postulas, omnia tibi
præstabuntur. Eadem hora Susanna salutis eius vehementer
cupida, Ad Caij se pedes abiecit: obsecrans
ne Claudium expiare negligeret: sed confestim opta-
tam illi salutem conferret. Hæc ea orante, Claudius,
cum vera in Christum fide omnia facinora sua plenè
dilucens à Caio Pontifice esset certificatus, demum
credidit: ac humi prostratus, & caput pulcre aspersit,
pariter lachrymari & scelerum suorum veniam à Deo
rogare. Tunc Pontifex gaudio sane magno persuasus
Catechumenum fecit, ac salubri doctrina instru-
ctum dimisit. Ille vero domum regressus, magna a-
nimi alacritate coniugi suæ exposuit, quomodo Su-
sannæ neptis suæ precibus, à pristino errore & idolo-
rum cultu liberatus, ad Christianam accessisset fidem,
que ad sanctissima Christi sacra breui percipienda
componeret.

Eius permota sermonibus Prædigna coniunx
eius

*Susanna
recusat
osculum
idololatris*

*Susanna
pro Clau-
dij salute
supplicat.
Converti-
tur Clau-
dij præ-
cipibus Su-
sanna.*

*Prædigi-
na uxor
Clau-
dij.*

*Claudius
cum uxore
& filiis ba-
ptizantur,
& confir-
mantur
chrismate.*

*Claudius
vestitus
cibicio orat
assiduo.*

*En anti-
quam val-
de consue-
tudinem
osculandi
pedes Pon-
tificis.*

eius, eadem hora ad Gabinium abiit, eandemque sibi Christi gratiam profusis lachrymis impartiri petiit. Nocte vero subsequens Claudius cum duobus filiis Alexandro & Cuthia, sacro baptismate à Gabinio presbytero iustratus est; uxor vero eius cum filiis, eadem hora per Caium Pontificem eiusdem lauacri in Christo diuites effecti sunt. Deinde omnes pariter ab eodem præfule sacro chrismate confirmati, cœleste epulum, quo corpus & sanguis Christi Iesu continentur, percipere. Ab eo vero die Claudius facultates suas Christianis pauperibus erogare, custodias officiose inuicere, vincula sanctorum laxare, & nocturno tempore magno cum gaudio illis ministrare.

Post mensem vero & dies sedecim, Diocletianus, misso ad Claudium Maximo Comite eius fratre, de nuptiis Susannæ certior fieri voluit. Ut autem Maximus ad Claudium, quem aduersa valetudine domi teneri fama erat, venit: vidit eum duro amictum cilicio precibus intentum, & macie ac squalore confectum, profusis lachrymis Christi numen implorantem. Quare admiracione confixus, causam tante afflictionis quesivit. Tunc Claudius fratri totam rei gestæ seriem pandens, nocte eam ad ædes Gabinij aduexit; ut plenius cognosceret quanta in Susanna prudentia, quanta castitas, quanta denique esset humilitas. Porro Maximus, visa Susanna, casto illius amore exarsit; atque honoris & officij ergo verecundæ puelle manus exosculabatur. Illa vero id respuebat. Interim omnibus illis Christi numen profuso gaudio celebrantibus, vocatus adfuit Caius, qui iuxta Ecclesiam à se constructam, prope Salustij palatium domicilium habebat. Is vero, quod se ad palmam martyrij vocari speraret, tantum desiderio ingressus est; ut omnes ad illius conspectum humi caderent. Deinde data de more benedictione, Maximus quamquam paganus, & ab ecclesiæ ceremonijs adhuc alienus, pedes tamen Pontificis ad aliorum exemplum cum reuerentia exosculatus, aduentus sui causam exposuit; nimirum missum se ab

Augu.

eademque
impatri peti
um duobus fili
um à Gabini
cum filiis, eadem
lavari in Christo
patitur ab eodem
coele epulum,
continens, perce
ates suas Christi
ciose inuolens, in
tempore magno

, Diocletianus,
eius fratre, de
Vt autem Maxi
clerudine domi re
am, cum elicio
alore confectum,
plorantem. Qua
afflictionem sque
gesta seriem pan
laxit; vt plenius
cunia, quanta ca
Porro Maximus,
it; atque honoris
us exolebatur.
ibus illis Christi
us, vocatus ad
onstitutionem, pro
bebat. Is vero,
i speraret, tanto
nes ad illius con
ta de morte bene
us, & ab ecclesia
ramen Pontificis
tia exolebatur,
um missam se ab
Augu.

Augusto nuncium, vt postulatam per fratrem Claudi
um Gabini filiam, tandem al quando Maximiano
adduceret coniugē. At vero Caius, Püel a, inquit, hæ
iam Christo à Deo patre omnipotente desponsata este
nec alium coniugem admittere potest. Repondu Ma
ximus. Quicquid à Deo datur, sempiternum est. Quin
igitur, inquit Caius, & tu sempiternam accipis vitam?
simulq; luculentum sermone de Christianæ religionis
præstantia ad Maximum differens, eum permouit, vt
relieto errore, ad Christi sacra vehementer transire cu
peret. Nec mora; Caius, indito illi ieiunio, Gabini
fratri cum catechesi imbuendum tradidit; à quo pro
bè institutus, omniaq; Christi sacramenta edoctus, ab
ipso demum Ca o iustratus est: & sacro ad lucem in
unus christumate, corporis & sanguinis Christi cum
reliquis particeps effectus est.

Ab eo de omnes animis arctissime coniuncti,
communi domo vsi unt; in qua diu noctuq; Christi
laudes continebant, & gaudio inie sunt uo d uinum
ntimen concelebrarunt. Maximus autem singulis no
ctibus facultates suas pauperibus erogabat, & ea pie
tatis opera præstabat, quæ minime ob scura nomen
illius apud Diocletianum deferebant. Porro Diocleti
anus, audita serum à Claudio & Maximo gestaram
gloria, lulo eidam potestatem dedit, vt omnes, ex
cepto Caio Pontifice, comprehenderet, & Gabinum
quidem bresbyterum cum filia Susanna custodæ man
ciparet. Claudium vero cum vxore Præpedita & fili
is Alexandro & Cuthia, itemq; Maximum, flammis
concrematis, ad Ostia Tyberina in aquas iactaret.
Hiigitur glorioso hoc martyrio vitæ cursum absolue
runt: Illi vero carceribus mancipati sunt. Post dies
vero quinque & quinquaginta, Susanna fuit Sere
næ Augustæ Imperatoris Diocletiani coniugi tradita,
vt eam à suscepta religione abduceret: persuaderet
que vt Maximiano se matrimonij vinculo coniun
geret. At Serena, quæ occulte rei Christianæ operam
agebat, venientem ad se Susannam peramanter exce
pit: Christiana

Caius Ma
ximus
conuertit.
En anti
quissimum
vum con
firmatio
ni.

Maxim.
sua dat
pauperibus

Claudij ac
vixoris &
filiorum
martyrii.
Item &
Maximi.
Susanna
conmissi
tur Serena,
vixori Dio
letiani,
occulta

pitamque in confessione Christi vehementer corroborauit. Cum de ebus pluribus eam apud se detinere una simul cum ea Christianorum instituto, dūneque quæ erant Christianæ religionis officia frequentabat.

Cum vero innotuisset Imperatori Susannam perstare in sententia de Christiana fide sectanda, ac coniugere refusing, eandem in Gabinj patris domum reduci mandauit. Ad quam Maximianus Cæsar, cui eam Diocletianus spononderat, noctu ueniens uim uirginis illatus, resiliens correptus numine; cuius uulgo eam ambiri atque custodiri uidit; sed totum magitribuitur, cum Diocletiano, quod acciderat, aperitur. Quamobrem misso ad eam Macedonio, iubet eam occultè subijci quæstioni, & in refragantem animaduerti. Abijisse conueniream, admovent tripodem, iubet thura offerre lous quod statuerat simulacros, sed detestata illa facinus, flexis genibus Deus est deprecata, ut abominabilem impietatem euerteret. Adfuit illi protinus nubes diuinum, loquique statuam ab oculis omnium sublatam, in plateam ante palatium Salustij prostrauit. Quæ cum à Macedonio renunciarentur Diocletiano, iussit eam in domum eam parietes gladio necari, quo percussa, spiritum Deo reddidit; sicq. gloriosam martyrij coronam latrare uirginitati, adiecit.

*Cladione
caur S.
Susanna.*

*En Com-
memora-
tio Sancto-
rum in
Missæ sa-
crifi. 10.*

Vi autem Serena Augusta comperit Susannam martyrium suum forti animo conuulasse, gaudio incedibiliter exultans, noctu in ardes domus aduenit, corpus suauiter amplexans, propius curauit manibus; hore inuoluit, & aromatibus conditum opere polincto, in Arenario in egypta apud sanctum Alexandrum tertio Iulius Augusti sepeluit. Ve un autem suum quod sacrum ciuilem abiecit, apud se in theca argentea reuoluit, & diu noctuq. furtiuis precibus ibidem sedula incubuit. Cuius uero eadem in domo, ubi percussam martyrium absovit, iugiter Deo sacrificium pro eadem commemoratione obtulit. Erat enim coniuncta de-

us Calem adhibu-
tum est postea, ut i-
credulas fuerit insti-
tute, apud Vicum
hæc pater Susannæ
Ani Papa martyrium
uos duodecim men-
sibus stitit, sedem
notum octo pro salu-
tatis in Cyprius lat-
ro ad diu desiderata
tuit sepulchris in ciem
in Kalend. Maij.

VITA S. GAV-
Conueracensis: Ex e-
larium. Fuit hic q-
suis ab hui-

Patris Gangerici
Diocesis Treuire
Adulatio, est pa-
tis, nec infimis, Ch-
conodoris edius est
denatate sacrum
ei uitz continentia
omnes effallit, ut Ma-
cam parcesiam suam
Epistolam peruenisse
ter delectatus, cum in
ordinaret. Ille leuitico
ludis magna uirtu-
ribus adicit, ac se
italius quam plurim
indecumheret, erran-
tis stetit reueret; C-

vehementer con-
papat se detineret
instituto, duno-
gonis officia fie-

toti Sufannam per-
flectenda, ac con-
patis domum re-
nus Czar, cui cam
veniens rim virgi-
line; cuius vulgo
sed totum magis
ad acciderat, aperi-

Macedonio, iube-
re in refraganem a-
cam, admovent tri-
quod statuerat simu-
exis genibus Deum
impietatem euer-
dium, loquique
tam, in placam

Que cum a Ma-
no, iussit eam mit-
quo percussa, spiri-
martyrii coronam.

perit Sufannam mat-
massi, gausio nere
s aduenit, corpore
uit manibus; hoto-
um ope e polincto
ndum a exandum
am autem suum quo
se in theca argentea
elibus ibidem sedu-
domo, ubi percuss-
sacrificium pro e-
um coniuncta do-
mu

mus Caium adibus Gabinij patris eius. Atq. inde-
factum est postea, ut statio Christianorum in duabus
illis adibus fuerit instituta. Facta sunt hæc in sexta Re-
gione, apud Vicum Mammurij ante forum Salustij.
Post hæc pater Sufannæ Gabinus eadem ex causa, &
Caius Papa martyrium subire; siquidem postquam
annos duodecim menses 4. & dies 5. magna cum lar-
de sanctitatis, sedem Pontificiam rex flet, & annos a-
modum octo pro salute Ecclesiæ, Diocletiani furorem
fugiens, in Cryptis latitasset, tandem cum fratre Gab-
nino ad dñi desideratam martyrii gloriam lætus per-
uenit: sepultus in cæmeterio Callisti, via Appia, deci-
mo Kalend. Maij.

*Mentio est
de vico
Mammurij
seu Ma-
murci, in
Regione
Sexta a-
pud Sextū
Rufum, &
P. V. Forē.*

VITA S. GAUGERICI *, EPISCOPI

Cameracensis: Ex ea que extat apud V. P. Lauren.

*Surium. Fuit hic quintus eius sads Antistes. De
sunt ab humanis Anno Incarnati
verbi 594.*

**Al. Gau-
derici.
C. Baron.
In Nos
Martyr.
Rom.*

Batus Gaugerius, inodio Galliarum oppido
Diocesis Treuirensis, patre Gauden-
Austriola, etsi pro elati sanguinis fastu nec sam-
mis, nec infimis, Christianis tamen & ingenuis atq.
orthodoxis editus est parentibus. Qui cum proce-
dente ætate sacrarum literarum studio traditus esset,
ea vitæ continentia & moram integritate inter
omnes effaluit, ut Magneticæ Treuirensis Antistes,
cum parocciam suam peragraret, & ad castrum illius
Ecclesiam pervenisset, Gaugerici moribus vehemen-
ter delectatus, eum in Clerum adopraret: & Diaconū
ordinaret. Ille leuitico sublimatus ministerio, no singu-
los dies magna virtutum incrementa castissimis mo-
ribus adiecit, ac summa contentione laboravit,
ut alios quamplurimos ceno peccatorum immerfo,
in decuraret, errantesque mortales ad rectum salu-
tis iter reduceret; Cum igitur quodam tempore loca

*Ioan. Molā
in Nat.
Belgii.
11. August.
Patria &
parentes.
Magneti-
ca Treui-
res an-
tistes cum
diaconū
ordinat.*

orationis more suo ad ret, quendam horrenda sanè v
triusq. hominis lepra laborantem obuium habuit
corporis externa superficie luridum, & foedis genit
microribus animo corruptum ac squalidum. Co
gnoscens autem vir beatus corporis deformitatem
peccatorum putredine profectam, hominem aggre
ditur, hortaturq. nihil iam mortale sonans, vt pusti
nis erroribus relictis, veram Christi fidem amplectat
tur; vt melioris vitæ studio cum Deo in gratiam re
diens, à lepræ sceleritate purgari mereatur. Ille mor
idolorum spurciæ renuncians, Christidum se fore
promisit, si optata salute potiretur. Nec mora. Gauge
ricus extemplo eum ad sacerdotem tanquam Na
mah ad Iordanem adduxit, vndis sacratibus expian
dum; vbi simulatq. baptizatus est, quod peccatis iam
vacuus esset, ipsa externa corporis habitudo ostendit
tanta in illis munditia apparenste, vt nunquam lepra in
fectus fuisse videretur. Eum vero Christi scitus Gau
gericus è fonte suis sacris manibus suscepit, & postea
literis imbutam, coronæ fratrum religio orū sociavit
Deinde Episcopus factus, per singulos gradus vsque
ad sacerdotij culmen eum euexit.

*h. Reg. 5.
Sanat le-
prosum.*

*Vedulphus
Episcopus
Cameracensis mo-
riunt.*

*Succedit
Gaugericus.*

*Eximia
sim in*

Interea crescente beati viri fama, & odore sancta
exultationis longè latèq. sese diffundente, Vedulphus
Episcopus Cameracensis antistes, rebus humanis exem
ptus, ad meliora commigravit. Igitur grex eius pa
store destitutus, comperta iam viri sancti fama, vno a
nimo & pari voluntate tum Clerus, tum populus à
Childeberto Francorum Rege Gaugericum sibi Epi
scopum postulant. Annuit benignè eorum postulato Rex; missiq. ad Ægidium Rhemensis Episcopi
paulatim, mandauit, vt Gaugericum Episcopali honore dignissimum, incunctanter in Cameracensis Ec
clesiæ sedem collocaret.

Ordinatus igitur Episcopus, dictu mirum quan
ta vitæ innocentia ac sancti monia sedem illam admi
nistraverit. Nihil ei in ea dignitate prius fuit, quam
vt miseris & egenis consuleret, & nexibus tam corpo
ris

quam animæ con
que viscera miseri
coram oues sibi à
sunt è carceris cui
ones duodecim neq
hinculis det neban
miser cordia per
vntum * eius loci C
naret. At ille super
re facti in stat, bea
tens vir Dei ab illo
rium non suppetere
dominum contulit
cepi, in ea Ecclesia
populi conspectu in
tear confing
Ecclesiam, ad qu
am nexibus liberi
duntur; in quam i
clero populog. spe
nat, flexis populi
us precibus ex int
Ecclesiæ modo sumu
et, gaudior repletur
Comiti, qui cum c
des inererat; lam
tate, potentior em
eros soluentem, qu
cia coniectos perde
bus monitis instruat
tupemisse.
Confirmatus por
cibus dabat ope
seletiam miraculis
rum consuetudine, n
reus, & vir sanctus v
lecomys & psalm
obiter uisitare carcer

in horrenda fau-
obuium habuit;
o, & foedis genti-
squatuor, Co-
tis celo mutatae
hominem aggre-
fonans, vt piffi-
fidem ampecta-
Deo in gratiam re-
crearetur. Ille mox
Christianum sefor-
Nec mora. Gange-
tamquam Na-
uitatibus expian-
quod peccatis iam
habitu o offendit;
nunquam lepra in-
phrifi feruus Gau-
sileip, & postea
gulo orū locauit
gulos gradus riqe

nis quam animæ confictos solueret; & omnibus de-
nique viscera misericordiae aperiret. Quodam tem-
pore cum oves sibi à Domino committas inuifere vel-
let, fore à carceris cuiusdam ostium præterijt, vbi ho-
mines duodecim nequaquam innoxij ferreis conftri-
cti vinculis detinebantur. Id percipiens vir pius more
suo misericordiae permotus, multis precib. apud VVal-
donium * eius loci Comitem egit, vt miseris illos sibi
donaret. At ille superbia tumidas, & mundanæ poten-
tiæ fastu inflatus, beati viri preces contempsit. Senti-
ens vir Dei ab illo se repulsum, cum humanum au-
xilium non suppeteret, totum se ad deprecandum
Dominum contulit, orans, vt à carceris squallore
crepui, in eam Ecclesiā, quam ipse petebat, sub totius
populi conspectu inuenirentur. Mox diuinitus ma-
nū ferreæ confringuntur, compedes dissoluantur; &
in Ecclesiā, ad quam vir sanctus deducebatur, illi-
am nexibus liberi, Angelo ductore, celeriter ingre-
diuntur; in quam intrante etiam beato Gaugericō,
Clero populoq. spectante, qui pauò antè viucti fue-
rant, flexis poplitibus, dicunt ei; Nos sumus illi, qui
tuis precibus ex interiori ergastulo, sanctæ matris
Ecclesiæ modo sumus restituti. Audiens hoc vir pi-
us, gaudio repletur, & gratias agens Deo, dicit
Comiti, qui cum cæteris huic spectaculo admiran-
dus intererat; Iam vel expertus agnosce, vir gene-
roso, potentiorē esse Dei misericordiam, compe-
ditos soluentem, quam tuam seueritatem hos in vin-
cula coniectos perdere volentem. Deinde salutari-
bus monitis instructos, ad suā quemq. liberos reuer-
ti permisit.

Confirmatus porro in sede sua, sacris habendis co-
 cionibus dabat operam; nec modo pluebat verbis,
 sed etiam miraculis coruscabat. Cumq. pro Gallia
 consuetudine, rogationes triduano coeuentu fie-
 rent, & vir sanctus veneratione plenissima ieiunij, e-
 leemosynis & psalmodijs eas excoleret, contigit eum
 obiter transire carcerem, in quo viri tres iussu VVa-
*Dies roga-
 tionum
 antiquitas
 observari.*

Cc 3

lacha-

pauperes
& peccato-
res beni-
gnitas.

* al. VVal-
doneu.

Precibus
suis vin-
ctos &
carcerum
soluit.

Dies roga-
tionum
antiquitas
observati.

*Item alios
vinctos
precibus
soluit.*

Iacharij Tribuni vinculis implicati tepebantur. Soli ta igitur humanitate, Tribuno presenti supplices obtuli preces, vt miseros illos sibi ad meliorem frugem reuocandos largiretur. Negarille; Gaugericus ante fores carceris prosterminitur, orat aliquantisper, vt omnipotentis Dei elementia præstet, quod Iudex superbus & iracundus recusat. Surgit inde ab oratione, & protinus vincti nutu præpotentis Dei nexibus suis expediuntur. Adhibet tum illis venerandus præsul animarum medicinam, & sic mente atq. corpore absolutos, & vt deinceps emendationi vitæ studeant admonitos, ad propria remittit.

Rex Clotarij per eum curat distribui elemosynas.

Dum igitur sic crescit, & tum publicè, tum priuè tim diuulgatur beati antistitis fama celebris, ad Clotarij Regis aures quoq. pertingit. Is comperta eius sanctitate, de domo æternitatis secum petra & ans, insaluberrimam incidit cogitationem; vt per manu tanti viri, elemosynæ pauperibus Christi distribuerentur. Mox igitur à Rege vocatus adfuit, & quæ illi in pauperum vsus contulerat, liberali manu distribuenda suscipit. Interim apud se perquirebat, quomodo ea sic posset expendere, vt inde consolatio præcipua ad inopes rediret; conuenienter illi sententiæ Desideri elemosyna in manu tua, donec inuenias iustum, cui tradas eam. Venit autem illi in mentem, vt ad beatissimi Martini limina properaret, biq. pro suis & suorum erratis, tanti viri interuenientibus meritis Dominum deprecans, prius dignum videretur, etiam in vsus sanctorum pauperum daret. Cum ergo itineri se dedisset, prope Turones cæcus quidam triginta annis lumine orbatus, vt audiuit beatum Gaugericum transire, clamauit obsecrans, vt per eius preces, à Sole iustitiæ Christo Domino illuminari mereatur. Itaq. vir sanctus diuinæ misericordiæ confidens dextera sua oculis cæca caligine diu pressis, sanctæ Crucis signum impressit, & cæcitatem omnem sanctæ manu deterisit.

*Cæcum il
luminat.*

Morante viro Dei apud sanum Marti in dæcesse sua

lue territorio, non
vinctis constr. & op
at. Id vbi compert
obtinere contendit,
suo remissione dim
tando sane mundi di
securas expectaret.
pum, obstinato an
t' aut, nec sancto a
beatus præsu eleme
men la vni uic præste
negabat. Abit interea
& ecce nati diu no
vito cernentes capu
pum confugiunt. In
non adesse vinctos;
cibus sibi ereptos el
qua vir Dei operi d
quærebat, sui libera
sponte obtemperat
tenet vel incuitus c
Obtinuit cathed
plus minus triginta
tulis celebris, fide
intentus. Et licet an
ret intentum, attam
iam arate prouectu
in Domino. Sepul
montis vertice, ab
struata: qui locus h
dæmonum cultu a
ciem dedicatus. Si
manu: l' uicum sue
in orationis & sac
ile & beati viri me
coberimus: præste
fide diuina, in la
cui ethonor & glo

suae territorio, negotiator quidam pueros captiuos
 vinculis constrictos per eum locum venundandos du-
 xit, id ubi compertus sanctus Episcopus, precibus ab eo
 obtinere contendit, ut vinctos illos pro peccatorum
 suorum remissione dimitteret, atque in supremo illo hor-
 rendo sane mundi die, eius operis mercedem aeternam
 securus expectaret. At mercator ille, avaritiae manci-
 pium, obstinato animo quibus posuit modis sese ex-
 ceptavit, nec sancto antistiti obsequi voluit. Orat ergo
 beatus praefatus clementissimum Deum, ut ipse sua im-
 mensa virtute praestet, quod mercator ille lucris inhiās
 negabat. Abiit interea negotiator ad hospitium suum; *Captiuos*
 & ecce natus diu no somno grauissimo opprimitur. Id *liberat*
 vero cernentes captiuos, nexibus dissolutis, ad Episcopo *precibus.*
 pium confugiunt. Inde expefactus mercator, videt
 non a se esse vinctos: suspicatur eos beati antistitis pre-
 cibus sibi ereptos esse: propterea accedit Ecclesiam, in
 qua vir Dei operi diuino incumberebat: inuenit quos
 quaerebat, sui liberatione latantes: & qui prius noluit
 sponte obtemperare Gaugerici precibus, diuinæ po-
 tentiae vel intuitus cessit.

Obtinuit cathedram suam beatus antistes ad annos
 plus minus triginta nouem, virtutibus insignis, mira-
 culis celebris, fide integer, operibus bonis perpetuo
 intentus. Et licet animum instar arcus semper habe-
 ret intentum, attamen corporis viribus deficientibus,
 iam ætate protractus, tertio Idus Augusti obdormiuit *Obitus*
 in Domino. Sepultus est autem in Basilica, quæ est in *cim.*
 montis vertice, ab ipso in honorem S. Medardi con-
 structa: qui locus haud procul abest Cameraco: olim
 daemonum cultui ab idololatriæ in animarum perni-
 ciam dedicatus. Sed vir Dei Gaugericus idola exter-
 minauit: lucum succidit: & locum spaciitij addidit,
 in orationis & sacrificij ædem mutauit. Itaque locus
 ille & beati viri memoria est venerabilis, & nundinis
 celeberrimus: præstanturq; illi usque ad præsens bene-
 ficia diuina, in laudem Domini nostri Iesu Christi:
 cui est honor & gloria in secula seculorum: Amen.

*Et Baron.
in Not.
Martyrol.
Roman.*

VITA S. CLARÆ VIRGINIS, SANCTI-
tate & Miraculis Clarissima; Ex ea quæ iussu Ale-
xandri IV. Pontificis, conscripta est; qui eam inter
sanctas censuit adnumerandam, anno Domini mil-
lesimo ducentesimo quinquagesimo quinto; cum
iam ante biennium ex hac vita mi-
grasset.

*12. August.
Patria &
Parentes
eius.*

ADmirabilis Virgo Clara vocabulo & virtu-
te, Assisij clare satis genere oriunda, ex proge-
nie militari, ab utroque patente originem traxit. Fa-
milia nequaquam obscura, splendidis instructa faculta-
tibus, genus omne celebre reddebat. Pater eius miles,
quauquam pro voto, pietatis operibus incumbere
non posset, minime tamen Christianæ militiæ arma
abiecit. Mater autem, Hortulana nomine, & quæ
nocturne diuinis obsequiis insudabat; & quamvis
maternali subdita iugo, summa tamen mariti volunta-
te, loca quondam sacris Christi Iesu vestigiis pressa,
religiosa ergo lustrauit; & Apostolorum limina, haud
vulgari pietatis studio visitauit. Cumq. iam non me-
diocriter bonis abundans fructibus, fructiferam in
horto Ecclesiæ plantulam paritura esset, & de par-
tibus periculo sollicita ante Crucem in Ecclesia oraret,
vocem sibi audire visa est: Ne paucas mulier; salua
enim lumen quoddam parturires, quod ipsam mun-
dam clarius illustrabit. Quo edocta oraculo, natam
infantulam Claram appellari voluit.

*Mater
eius Hortu-
lana
alius de
filia san-
ctitate sit-
terior.*

*Magna
eius cura
& b.*

Igitur edita in lucem paruula, mox sancto cœpit
clarere lumine, atq. intra teneros annos morum splen-
dere sancta probitate. Docili corde primum ex ma-
tris ore fidei rudimenta suscepit: quæ deinde operi-
bus sane præclaris exercuit. Pauperum enim cura tan-
ta ei inerat, ut præter alia, quæ larga manu de abun-
dantia domû suæ pauperibus erogabat, proprio et-
iam

per corp'culo de
clm vilcera pup' illo
pomis adeo illi amicu
tas oratiunculas Do
illa, quæ Rosaria
ibi autem sancti an
fi, illico mundani fi
linitis vnctiōe pra
nocte vilitat; s' si qu
fac mollibus, cille
ando extenuis flore
clara erat. Deniq
luntibus, dissimula
regimentum suum D
omo materna delib
runt; talia præclara
gener occurreret, ip
matrum, sua fragrant
Audens vero tun
lur nouus homo, ol
ationis, nouis virtu
videndi desiderio fla
rosæ puellæ fama pe
piebat; si quo modo
us adueniret, nobi
posset expere, suq
illam, & sapientia
pora moderantes,
percipi ab homine p
in Nam vnica ratiō
nos lares puella egre
frequentabar accell
reus vlt; a homine
facile us ad mun
dam & spem decepti
illat auribus eiu
zomorum inuitur
mundus illi videret

iam corpusculo delicata subtraheret cibaria, quibus *nigri aser-*
 clam viscera pupillorum reficiebat. Sicut um vero ora- *gapau eris*
 tionis adeo illi amicum erat, ut congerie apillorum,
 suas orationunculas Domino annumeraret, cum signacu-
 la illa, quæ Rosaria vocamus, ad manum non haberet.
 Vbi autem sancti amoris stimulus se sauciari præsen-
 sit, illico mundani floris pictura instabili contempta,
 spiritus vñtione prædocta, rebus vñibus precium im-
 ponere vilitat sfiguait. Sub vestibus namque precio- *Induit ci-*
 sis ac mollibus, cilicolum inuit abicendum, & dum *licium sub*
 mundo exterius florere videbatur, Christum interius *vestibus*
 induta erat. Denique suis eam nobiliter maritare vo- *preciosis.*
 lentibus, dissimulato in posterum mortali coniugio,
 virginitatem suam Domino deuotit. Talia siquæ in
 domo materna delibamenta virtutis tales primitiæ spi- *Vouet vir-*
 ritus; talia præludia sanctitatis; quæ quamuis ea dili- *ginitatem;*
 genter occultaret, ipsa tamen, instar optimorum aro-
 matum, sua fragrantia in populum emanabant.

Audiens vero tunc celebre nomen Francisci, qui ve-
 lut nouus homo, obliteratam in mundo viam perfe-
 ctionis, nouis virtutibus renouabat, mox magno eius
 videnti desiderio flagrabat; nec minus ille celebri gra-
 tiosæ puellæ fama perflatus, videre hanc & alloqui cu-
 piebat; si quo modo, qui regnum mundi depopulatu-
 rus aduenerat, nobilem istam prædam seculo nequam
 possit eripere, suoque Domino vendicare. Visitit ille
 istam, & sæpius ista illum, visitationum suarum tem-
 pera moderantes, quibus diuinum illud studium nec
 percipi ab homine possit, nec rumore publico detrecta-
 ri. Nam vnica tantum familiaris socia comitante, pater-
 nos lares puella egrediens, clandest nos ad virem Del
 frequentabat accessus; cuius sibi verba flammantia,
 cuius vitra hominem opera videbantur. Hortatur eam
 Franciscus ad mundi contemptum, speciem seculi ari-
 dam & spem deceptiuam, viuo sermone demonstrat. *Frequen-*
 Instillat auribus eius dulcia connubia Christi; aperit *ter accedit*
 æternorum inuitum gaudiorum; quorum conspectu *S Fran-*
 mundus illi videsceret. Quid multis? Virgo celesti igne *ciscum.*
 luc.

*Eligit Fr̃.
ciscum in
patrem spi-
ritualem.*

succensa, terrenæ gloriæ vanitatis sic ex alto contempnit, ut nihil iam de mundi applausu eius affectibus inhæret. Ex tunc Francisci consilio se totam committit, ipsum post Deum statuens iuxta directionis auri-
gam. Penetret exinde animam ad sacra illius montis, & de bono Iesu calido excepit pectore, quod quid promittit ille sermone. Molestum iam fert secularis ornatus decorem, & ne speculam illibate mentis mundanus pulvis ulterius inquinet, consilio beati patris Francisci, solenni Palmarum die compta & ornata processit ad palmam, & in tuba dominarum, festivo splendore puelli præcedens, cum reliquis intrauit ecclesiam. Nocte vero sequenti ad sancti mandatum se præparans, operatam fugam cum honesta societate aggregitur. Cumque ostio consueto exire non placuit, aliud ostium, quod lignorum & lapidum pondera obstruebant, miranda sibi fortitudine, propriis manibus referauit.

*Consilio S.
Francisci
fugit mun-
dum.*

Igitur domo, ciuitate & consanguineis derelictis, ad sanctam Mariam de Portuensi festinauit; ubi mox relictis sordibus Babylonis, mundo libellum repudijs tradidit: simulque cum erubus ornatus varios dereliquit. Cum autem coram altari beatæ Mariæ, sanctæ penitentia suscepisset insignia, & quasi ante totam huius Virginis, humilis ancilla Christo nupfisset, statim eam ad Ecclesiam S. Pauli, Franciscus deduxit, donec aliud altissimum provideret in eodem loco mausoleum.

*Cognati
eam ren-
care co-
nantur.*

Interea rumore ad consanguineos volante, factum & propositum virginis damnant, & congebant in unum, ad locum currunt: tentant quod obtinere non possunt. Violentæ imperium, venena consiliorum, blanditias adhibent promissionum; suadentes ab huiusmodi vilitate discedere: quia nec generi congruat, nec exemplum habeat in contracta. At illa pannos apprehendens altaris, caput denudat attonsum, firmans se nullatenus à Christi seruitio ulterius auellendam. Crescit animus, bello crescente suorum: virescit

que

XI
que ministrat an-
tes dices cum in via
se opponeret eius
plus est animus, no-
odia ad spem animi
pingui reuoluit frontem
Paucis interiectis
geli de Panso trans-
quadam exagitate
ni, beati Francisci
ancoræ quasi in-
tatione viterius flu-
net pro solitudine
fia, in cuius repa-
rat studio, cum
rat pro opere rep-
lo, celestis amor
In huius cauerna
ficans, virginum
rium sanctum insti-
nem inchoauit. Hi
ciplinæ flagellis
domus Ecclesiæ
tur.

Pauo enim po-
mas sparsa region-
vires pariter &
plis contemptis p-
exemplo arcta sit
soli deinceps v-
dictionis vena, d-
bes intra termin-
una providentia
& ubique anim-
rantes, ad portum
Ducum ac Regum
pætonio arctam
natura suis sum-

que ministrat amor iniurijs lacescit. Sic sic per plures dies cum in via Domini obicem pateretur, & sui se opposerent eius proposito sanctitatis, non collapsus est animus, non feror remissus: sed inter verba & odia ad spem animum tamdiu reformat, donec propinqui reclusa fronte quiescunt.

Paucis interiectis diebus, ad Ecclesiam sancti Angeli de Panso transiit; ubi cum animus inquietudine quadam exagritaretur, tandem ad Ecclesiam S. Damiani, beati Francisci consilio, commigravit. Ibi mentis ancoram quasi in certo figens, non iam pro loci mutatione viterius fluctuat, non pro arctitudine dubitat, nec pro solitudine reformidat. Hæc est illa ecclesia, in cuius reparatione Franciscus miro æsudaue rat studio, cuiusque sacerdoti pecuniam obtulerat pro opere reparando. In huius locelli ergastulo, celestis amore sponsi, virgo se Clara concubuit. In huius caverna maceræ, columba deargentata nificans, virginum Christi collegium genuit; monasterium sanctum instituit; pauperum dominarum ordinem inchoavit. Hic per duos & quadraginta annos, disciplinæ flagellis corporis sui abastium siegit, vt domus Ecclesiæ fragrantia vnguentorum repleretur.

Paulo enim post, odore sanctitatis eius per proximas sparsa regiones, dictu mirum, quanta alacritate virgines & mulieres, nobiles & illustres, amplius contemptis palatiis, ad eam confluerint, eiusque exemplo, vti soli deinceps viverent. Neque celestis huius benedictionis vena, quæ in valle Spoletana scaturit, breues intra terminos diu conclusa permansit, sed diuina providentia longe lateque in orbem erupit, & vbique animas in vasto mundi huius oceano errantes, ad portum salutis transiecit. Nonnullæ namque Ducum ac Regum matrimonio dignæ, Clare invitante prædicatione arctam salutis viam libenter arripuerunt, monasteria suis sumptibus exstruxerunt, & non modo ciuitates,

Ad S. Damiani Ecclesiam commigrat: ac ibidem se includit.

Multas Virgines & illustres matronas, suo exemplo, ad suam Christi inuicem invitauit.

Multa conduntur. Clara monasteria.

tes, sed ipsa quoque campestria & montana loca, ecclesiis huiusmodi fabricis decorarunt.

*Studium
humilitatis.*

Hæc sui O. diuis ap. s. pr. marius, ac fundamentum, in fundamento sanctæ humilitatis, virtutum omnium fabricam, ab ipso principio studuit collocare. Cum enim B. Francisco obedientiam sanctæ promississet, à promisso nullatenus devianit. Teienn o vero post conversionem suam, nomen & officium Abbatis declinans, subesse potius voluit, quam præesse: & inter Christi ancillas servire libentius, quam servire. Sed cum B. Francisco cogente, regimen dominarum suscipere deberet, non timore, sed amore ceteris se præferri passa est, si tamen illa præata dicitur, quæ nullos famularum reperiens actus, omnibus ministrabat; infirmarum sedilia lavabat, suo illo nobili spiritu nec sordida fugiens, nec foetida perhorrescens. Pedes famularum defossos reuertentium sæpius abluit, & ablutis oscula impressit.

*Paupertatis
studium.*

Paupertatis spiritus, quæ vera humilitas est, paupertas rerum omnium mirifice congruebat. Et quidem cum primo conversionis suæ tempore paternam hereditatem, quæ ad eam pervenerat, distinxisset, distrahensque pauperibus, nihil sibi de pecunia servato, erogasset, tam strenuum cum sancta paupertate foedus iniit, ut ab Innocentio, tertio eius nominis Pontifice, privilegium postulaverit pauperatis, ne deinceps inquam terrenorum pulvis, ad sacrum eius institutum transiret, ne res peritura amantem ab amato secluderet, aut cursum eius cum Domino impediret. Sed accipe nunc, quanta quamque admiranda paupertatis amatrix meruerit operari.

Cum die quosdam refectiois tempore, unicuique tantum in monasterio esset panis, iuber sancta panem dividi, & unam quidem partem fratribus mitti, alteram vero sororibus reservari. Deinde mandat de retento dimidio, iuxta dominarum numerum, partes fieri quinque, & singulis unam distribuere. Ad quod mandatum dispensatrix cum obstupesceret, diceretque opus esse

XII
antiquis Christi
quingenta reciperet
legua, quod dico
mandata; mater vero
cum si labus deest na
mer frangens in
libet extint portio
eum die, vacuum
fuit.

De admiranda
quam loqui forsitan
bus audiret, tum sty
Nam quæ conveni
roam? Procuraver
tonio porci, quam v
lorum, secreto sub
quam duro elicio,
quod hinc inde cor
Nuda humus, & in
præbebant, legum
officium pulvinatis
veniente tractatum
inbente Francisco,
teranis tantus erat
gestimali tempore si
debis vini ritum ad
tribus cuiuslibet he
cet, quarta & sexta
bus & rebas divinis
tamen ritum dieru
cico, tum ab Afflig
re corporis vigoren
cum sic in carne pra
v dies noctesque in
pmaneret. Lachry
nocti, adstitit angel
nili, ipsamque mon
lorum amitteret, &

ana loca, etc.

fundamentum,
tutum omnium
locare. Cum e-
promississet, à
vero post con-
Abbatissa deeli-
præfesse: & inter-
m seruire. Sed
minarum susci-
pteris se præfer-
que nullus fa-
strabat; infir-
pitu nec fordi-
des famularum
ablatis oscula

tas est, pauper-
ar. Et quidem
aternam here-
traxisset, dista-
o seruat, ero-
rate sedulus inijt,
Pontifice, privi-
nceps inquam
tutum trasisset,
clunderet, aut
ed acciperet, quæ
amatrix me-

ore, vnicus tan-
ta panem diui-
miti, alteram
dat de retento
artes fieri quin
quod manda-
licetque opus
esse

esse antiquis Christi miraculis, ut modicum panis quin-
quaginta reciperet sectiones, Clara respondit: Fac filia
secura, quod dico. Tum filia matris implere festinat
mandata; mater vero ad Christum suum properat, pia
cum filius est nare suspiria. Crescit diuino munere,
inter frangentis manibus parua illa materia, & cui-
libet extitit portio copiosa. Pari virtute, altero quo-
dam die, vacuum vasculum, oleo plenum inuentum
fuit.

De admiranda carnis eius maceratione, silere magis
quam loqui forsitan expediret, cum talia fecerit, in qui-
bus audirentur stupor, cum veritate rerum contendit.
Nam quæ contuentio carnis virgineæ, ad vestem por-
cinam? Procurauerat sibi virgo sanctissima vestem de
corio porci, quam versa ad carnem hispida consura pi-
lorum, secreto sub tunica deferrebat. Vtebatur nonnun-
quam duro cilicio; de pilis equorum nodose conferto,
quod hinc inde cordulis rudibus stringebat ad corpus.
Nuda humus, & interdum sarmenta vinearum lectum
præbebant, lignumque durum præstabat sub capite
officium puluaris. Postquam autem corpus tanta se-
ueritate tractatum, longa cœpit infirmitate fatigari,
inbente Francisco, sacco paleis pleno est vsa. Porro in
ieiuniis tantus erat rigor abstinentiæ, ut sacro quadra-
gesimali tempore sicco pane & aqua, solis Dominicis
diebus vini vsum admittens, victitaret. Interim vero
tribus cuiuslibet hebdomadæ diebus, secunda videli-
cet, quarta & sexta feria, omnis alimenti expertus, præci-
bus & rebus diuinis tantum, spiritum pascebat. Quod
tamen trium dierum exitiale ieiunium, cum à B. Fran-
cisco, tum ab Assisij episcopo interdictum ei postea fuit
ne corporis vigorem penitus eneruaret. Et quidem
cum sic in carne præmorta esset, spiritu adeo vige-
bat, vi dies noctesque in oratione perugil & inuicta sem-
per maneret. Lachrymanti semel in oratione, profunda
nocte, adstitit angelus tenebrarum in forma nigri pue-
ril, ipsamque monuit, ne tantis lachrymis lumen ocu-
lorum amitteret, & cæcitate miseranda aliis ludibrio
esset.

*Præcibus
suis panem
mirabiliter
multipli-
cat.*

Item Olei.

*Admiran-
da carnis
officium in
tenera Vir-
gine.*

*Diabolus
eius preces
& lachry-
mas impe-
dire con-
atur.*

esset. Cui sanctissima virgo ilico respondit: Cæcus non erit, qui Deum videbit. Quo responso confusus ille discessit.

Libet hic orationum eius recitare magnalia. Illa tempestate, quam sub Imperatore Frederico in diuersis mundi partibus sustinebat Ecclesia, Valis Spoletana de calice iræ frequentius imbibebat. Erant in ca pro ciuitatum expugnatione acies militum & Saracenorum examina, ut apam constituta. Cumque in Assisium, peculiarem Domini ciuitatem, hostilis semel furor irrueret, & iam ipsis portis exercitus appropinquaret, Saraceni, gens pessima, qui sanguinem siciunt Christianum, & omne nefas impudentius audent, apud sanctum Damianum intra claustrum virginum confluxerunt. Liquefcent dominarum corda timoribus, tremunt formidine verba, & ad matrem referunt fletus suos. Quæ impauida corde, se infirmam ad ostium, præcedente sacratissimo corpore Christi, duci iubet. Cumque se totam in oratione coram Domino prostrauisset, Christo suo cum lachrymis ait: Placet mi Domine, inermes ancillas tuas, quas tuis amoribus innutui, manibus ecce tradere paganorum? Custodi Domine, precor, has famulas tuas, quas ipsa in presenti articulo custodire non possum. Mox de nouæ gratiæ propitiatio, vox quasi puerili ad eius aures insonuit, Ego vos semper custodiam. Mi Domine, ait, & hanc si placeat, protege ciuitatem, quæ a nos pro amore tuo sustentat. Et Dominus ad eam, Gramina sustinebit, sed meo manere defendetur. Nec mora. Statim canum illorum repressa pauescit audacia, & per muros, quos ascenderant, celeriter exeuntes, orantis virtute deturbati sunt.

Alio quoque tempore, Vitalis de Aversa, vir gloria cupidus, Imperialem exercitum, cui præerat, contra Assisium admouit, verbisque minacibus se inde nullatenus recessurum iurat, donec ipsa ciuitate possideretur. Iamque arctissima pressa obsidione, in ultimum fere periculum venerat ciuitas, cum Clara Christi famula

*Magna vir-
tus oratio-
nis eius.*

*Præsens
Christus in
asseruata
Eucharis-
tia.*

*Assisium
precibus
suis ab ho-
ste liberat.*

humili fortibus
ciuitate, chariss
impium est, si n
aliquamur. Iul
lare sutores. Ac p
creare: deinde lo
stibus eum lach
tionem. Quid fing
perbus homo toto
deinde terræ illi be
nus.

Nec mirum, si
reuerit malitiam, qu
et oblectis corp
almodum admirat
et miracula. Credo
passionis commen
tationis & Crucis
fieri fuisse, vi mo
lagaret.

Porro qua anim
epulas, quo picta
us expicabit? Pr
is animi perturbat
tute in Dei seruicio
more iam non affi
no restringere. De
tentamentis vilitate
na incumbere, re
orationis exercitium
obseruare, verborum
aliter iugiter ac
pura mente & ca
sed & id commo
re studio providi
tuo pascuntur.
miam, quanquam
nibus, tantaque a

dit: Cænes non
confusus ille dis-
magnalia. Illa
clericis in diuer-
Vallis Spole-
at. Erant in ea
itam & Sarace-
ta. Cumque in-
em, hostilis se-
nis exercitus ap-
qui sanguinem
impudenti ausu
claustrum virgi-
narum corda ti-
ad matrem refe-
se infirmam ad
pre Christi, duci
coram Domino
nis ait, Placet mi-
his amoribus in-
um? Custodi Do-
la in presentiar-
tione gratia pro-
res in omni. Ego
& hanc si pa-
more tuo susten-
a sustinebit, sed
statim eorum il-
ter muros, quos
virtute deuota-
ueris, vir glo-
qui præerat, con-
natus se inde
a ciuitate posi-
one, in viciniam
Clara Christi
famula

famula sororibus ad se vocatis ait; Multa quotidie ab
ista ciuitate, charissimæ filia, suscipimus bona; qua-
re impium est, si non tempore opportuno pro viribus
ei succurramus. Lubet afferri cineres, iubet capita nu-
dare sorores. Ac primum illa sauum multo conspexit
cinere: deinde sororum cunctarum; totisque af-
fectibus cum lachrymis ciuitatis postulant libera-
tionem. Quid singula narrem? Sequenti nocte su-
perbus homo toto dissoluto exercitu discedit: nec
deinde terræ illi bellum inferit, paulo post interem-
ptus.

Nec mirum, si sanctæ virginis oratio hominum
vicerit malitiam, quæ etiam demones cedere compulit,
& ex obsecris corporibus profligauit. Præterea multa
admodum admirandæ virtutis per Crucis signum, edi-
dit miracula. Credo sane, quia de nocteque Dominicæ
passionis commemorationi menta erat, hanc illi eiusdem
passionis & Crucis virtute, à Domino gratiam concess-
am fuisse, vt morbos & infirmitates quaslibet Cruce
fugaret.

Porro qua animi prudentia suas informauerit dis-
cipulas, quo pietatis amore fouerit, quæ vis oratio-
nis explicabit? Primo siquidem docebat illas exclu-
sis animi perturbationibus summa mentis tranquilli-
tate in Dei seruitio versari; carnalium propinquorum
amore iam non affici: carnisque nugas rationis impe-
rio restringere. Deinde Dæmonum occultis insidiis &
tentamentis viriliter resistere. Certis horis operimanuum
ita incumbere, vt illico ad conditionis desiderium per
orationis exercitium valerent recalescere. Silentium
obseruare, verborum leuitatem sedulo vitare: sicque
alacres iugiter ac lætæ in suauissimo Christi iugo
pura mente & casto corpore ferendo perseuerare.
Sed & id commodius vt fieret, summa diligentia
ac studio prouidit, vt diuini verbi alimonia affi-
duo pascerentur. Gaudebat enim literatorum ho-
minum, quanquam literarum rudis, doctæ concio-
nibus, tantaque audirate diuini verbi prædicatio-

*Cruce quos
libet mor-
bos sanat.*

*Quæ quoti-
diana eius
salutis me-
rita.*

*Libenter
audiat sa-
cras Docto-
rum Vero-
rum con-
ciones.*

**Is fuit Gregorius non-
nus.* ni intendebat, ut nulla re magis quam doctorum, ser-
monibus delectari videretur. Cum autem Papa Grego-
rius * sancisset, ne quis fratrum ad sacrum virginum
monasteria sine sua licentia pergeret, dolens pia mater,
sorores, pabulum diuini verbi rarius habituras, nullum
non mouit lapidem, ut Pontifex canonem illum à se la-
tum solueret: quod pâne celestis verbi assiduò saturari
possent.

Quadraginta iam annis in studio altissimæ pauper-
tatis eucariet, cum ecce iam ad brauium supernæ vo-
cationis, præcedente languore muleplici, appropin-
quabat. Vigore siquidem carnis, acerbissimis poeniten-
tiæ doloribus, penitus attrito, posteriora tempora oc-
cupauit infirmitas; ut quæ sana ditata fuerat merito
operum, infirma diuaretur meritis passionum. Cum quæ
agritudinem pondere prægrauata, ad finem festinare
videretur, Innocentius quartus, Romanus Pontifex, qui
id temporis Luguni moram trahebat, illic Christi
ancillam & mentis venerandam, & miraculorum glo-
ria claram, misere festinauit. Illa quantam ex prælen-
tia vicarij Christi lætitiâ hausserit, quantoque fuerit
cumulata gaudio, postquam sacris illius manibus be-
nedicti, & ab oculis peccatorum vinculis (manifesta
enim nulla erat) absolui meruit, argumento est, quod
septem deinde & decem diebus, bullo profus corpo-
rali cibo vsa fuerit. Aderant ei quotidie fratres, eius quæ
filæ, cuncti lachrymis infusi, ciebroque gemitu atque
singultu piam matrem ex hac vita breui in gratulam
prosequentes. Cardinalium quoque atque prælatorum
frequenti visitatione, ut vere sancta, honorabatur. Cæ-
terum ad se conuersa virgo sanctissima, actan-tem to-
ta mente Deo intentâ, suam in agone animam his ver-
bis compellabat; Vade secura, quia bonum habes iti-
neris conductum. Vade, quoniam qui te creauit, san-
ctificauit, & custodiens te semper, velut mater filiam,
tencio amore dilexit. Tu, inquit, Domine benedictus
sis, qui me creasti. Et inter hæc aliaque pietatis verba,
sancta illa anima ergastulo mortalitatis soluta, ad cœ-
los

*Perseuerat
17. diebus
sine cibo
quando.*

*Felicissi-
mus accef-
sus eius.*

emigravit. Funus
omnam caterua cu-
raturum, atque
honorifice deporta-
turi primo hono-
ris corpusculum
parauerat, idem
magis præpararet.
ceterum, celeb-
ritas ad tumul-
tum, veneranda mira-
bant. Dæmoni-
bus claudi-
lignis afflatis,
pioribus sumus,
mus: præteritum
operum & operum
rit.

MARTYRIUM
Iste quod extat pene-
raminum Christi
Imperator.

Dioletiano octide-
cibus, pridie
uare, Episcopus Dia-
logi Evangelia, &
in, vna cum libro
fretarij exclamauit
nomine mori desin-
Consilatis, iussu
gredi. Quo ingresse,
meo Maximus, furo-
lis cum tenere chart-
Caianus autem,

los migravit. Funus fuit ab ipso Pontifice, incredibili hominum caterua cum lachrymis & singultu sequen- *Innocen-*
te, curatum, atque ex monasterio ad Sancti Grego- *rius Ponti-*
rij honorifice deportatum. Qui locus Sancti Francisci *fex eius ce-*
reliquis primo honoratus fuit: & tunc sanctissimæ *lebrat ex-*
virginis corpusculum excepit; ut qui viam vitæ vi- *equias.*
uenti parauerat, idem etiam morienti locum quodam præfagio præpararet. Mox ut pontifex cum sacro Car-
dinalium cœtu, celebratis exequiis, turbæ, magno
concurſa ad tumulum virginis confluenti, locum de-
dit, veneranda miraculorum testimonia mirifice ful-
ſerunt. Dæmoniaci quippe liberabantur, cæci illumi- *Miracula*
nabantur; claudi curabantur: aliisque multis *post obitū.*
langoribus affligati, diuina virtute sanabantur; quæ,
ne prolixiores ſimus, hic ſingulatim adſcribere omit-
timus: præſertim quod eximia virginis ſanctitas,
in morum & operum perfectione ſatis ſuperque elu-
ceat.

MARTYRIVM S. EYPLII DIACONI.

Ex eo quod extat penes, Ill. C. Baron. Paſſus eſt cir- *Tom 2.*
ca annum Chriſti 303. qui fuit Marcell. Papa 7. *Annal. &*
Imperator. Diocletian. & Ma- *in notat.*
mar. Rom.
xim. 20.

Dioeletiano octies, & Maximiano ſepties Con- *12. Auguſti*
ſulibus, pridie Idus Auguſti, in Caranenſium ci-
uitate, Euplius Diaconus ab exploratoribus inuentus
legere Euangelia, & Chriſtianos docere, tentus ab il-
lis, vna cum libro productus cum eſſet extra velum
ſecretarij exclamauit; Chriſtianus ſum & pro Chriſti
nomine mori deſidero. Audiens hæc Caluiſianus *Euplij con-*
Conſularis, iuſſit Euplium Iudæis Secretarium in- *feſſio.*
gredi. Quo ingreſſo, quidam ex amicis Caluiſiani, no-
mine Maximus, furore incenſus, Non, inquit, decet ta-
les cum tenere chartas, contra Auguſtorum ediſtum.
Caluiſianus autem; Vnde, inquit, hæc tu nobis adduciſ?
Dd nun-

Euphrosin è
codice Eu-
angelij le-
git.

Matt. 5. 16.

non quæ est domo tua? Respondit Euplius, Non habeo domum. Noui hoc Dominus meus Iesus Christus iussit deinde Caluissianus, ut ea clara voce legeret. Tunc Euplius aperto codice legit: *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam; quoniam ipsorum est regnum celorum; & alio loco: Qui uult uenire post me tollat crucem suam, & sequatur me.* Cum hæc alii legeret, Caluissianus Consularis, Quid, inquit, hæc sibi uolunt Cui Euplius, Lex est Domini mei, à Iesu Christo filio Dei uisus mihi tradita. Tunc Consularis, audit. Christi confessione, Tradatur, inquit, tibi, ut non timeas sub tormentis.

Torquetur
matyr.

Consignat
frontem
suam Cru-
ce.

In diuinis
eloquiis
vita eter-
na.

Iterum tor
quetur.

Nec mora. Martyr Christi pridie idus Augustas tor-
mentis subditur, Caluissiano vigente, ut à Christi con-
fessione resciliret, & mature atrocitatem tormentorum
negando redimeret. At Euplius libera manu Crucem
frontem consignans, Quod, inquit, semel confisus
sum, idem rursus confiteor, Christi anum me esse, & scri-
pturas diuinas edoctum, cæteris eas prælegere. Calui-
ssianus vero, Et quare, inquit, has lectiones ex edictis
imperatorum nobis non tradidisti? Respondit Euplius,
quia a Christianis nefas est eas tradere; ac multo laui-
us est vitam in tormentis abjicere, quam diuina eloqui-
um vobis prodere. In his enim vita consistit æterna: quan-
tu periream, hanc caducam vestris libenter cruciatibus
subeo. Tunc Caluissianus martyris sermonem in-
terruppens; Qui, inquit, secundum Principum edicta
scripturas non tradidit, sed eas populo legit, torquæ-
bat.

Cumque torqueretur Euplius, Gratias, inquit, tibi ago Christe, custodi me, qui te propter hæc patior. A Caluistianus, Desiste, inquit, ab hac mentis tuæ insaniam deos adora, & liberaberis. Et Euplius, Adoro Christum detestor demonia; fac quod vis, Christianus sum. Hæc diu optavi, fac, inquam, quod vis: adde alia, Christianus sum. Postquam vero diu tormentis exercitus fuisset, neque ramen de invidia animi fortitudine quiescere quam remitteret, iussi sunt cessare carnifices; & rursus

Aluſianus, Miſer, in
pollinem, & Aëculum,
& Flum, & Spem,
quam, & indiuiduam
Deus. Percant di-
ſſimiles; Chriſtianus ſu-
ſumatus; Sacrifici-
us; Sacrificio mod-
ſa faciam non habet

Tunc Galatians
lanyem actus torq
mentis spiritu exu
tatis tibi Christe:
mor Christe. Tand
ad orationem mo
uide triumphum
stantia vehement
grediens, sententiam
rem, edicta Princip
ntem, nec rel
tuebo. Ea sententia
no Evangelium, q
natyis collum appe
dipius Christianus,
ci, ad locum certa
radio exaltans, Cl
duo repetebat; G
oram perductus eff
tencia genibus prolix
gavit Christo ad
asad celos emig
pus cius a Chr
maub

plius, Non habeo
us Iesus Christus.
voce legeit. Tunc
qui persecutionem
iam ipsorum est re-
vultu venire possit.
Cum hac & alia
id, inquit, hac tibi
ni mei, à Iesu Chri-
Confularis, audire
torionibus, iniet-

idus Augustus tot
e, vi à Christi con-
nem tormentorum
libera manu Cruce
uit, semel confusus
num moelle. & ter-
is prægere. Calu-
tiones ex edicto
Respondit Euplius
e; ac multo latius
am divina eloqui-
fuit æterna: quam
l benter cruciatibus
is sermonem in
m Principum edicta
ulo legit, torquea-

Gratias, inquit, tibi
pter hæc patior. At-
mentis tuæ infania,
is, Adoto Christum,
nistanus sum. Hæc
edde alia, Christia-
entis exercitus fuit
ni fortitudine quid-
arnifices; & rursus
Cal-

Calvisianus, Misere, inquit, adora deos; Martem cole,
Apollinem, & Æsculapum. Respondit Euplius; Pa-
trem, & Filium, & Spiritum sanctum adoro; sanctam,
inquam, & individuum Trinitatem, præter quam non
est Deus. Pereant dii, qui non fecerunt cælum & ter-
ram: Christianus sum. Calvisianus præfectus ira in-
flammat; Sacrifica, inquit, si vis liberari. Dixit Eu-
plius; Sacrifico modo Christo Deo me ipsum; quid
ultra faciam non habeo. Frustra conaris, Christianus
sum.

Tunc Calvisianus in furem & rabiem conversus, *Tertio dire*
Martyrem acrius torqueri præcepit. Euplius vero in *torquetur.*

tormentis spiritu exultans, frequenter in ore habebat;
Gratias tibi Christe: Succurre Christe, te propter hæc
patior Christe. Tandem vero deficientibus viribus, la-
bia ad orationem movebat, & spiritu de Præfecti ty-
ranni de triumphum agebat. Calvisianus ea Martyris *Sententia*
constantia vehementius exasperatus, intra velum in *mortis in*
gedicas, sententiam dictavit; In Euplium Christia- *Euplium.*
num, edicta Principum contemnentem, deos blas-
phemantem, nec resipiscientem, gladio animadver-

ti iubeo. Ea sententia ex tabella ab ipso præfecto lecta, *Appenso ad*
illico Evangelium, quocum apprehensus fuerat, ad *collum Eu-*
martyris collum appensum est; & præconclamante, *angelio ad*
Euplius Christianus, deoram, & Imperatorum inimi- *mortem*
cus, ad locum certaminis ductus fuit. Euplius vero *trahitur.*
gaudio exultans, Christo sine fine gratias agens, hoc
assiduo repetebat; Gratias Christo Deo. Cumque ad
locum perductus esset, fixis humi magna cum reue-

rentia genibus prolixius oravit; ac postremo iterum
gratias Christo actis, iugulum præbuit: ac capite ple-
xus ad cælos emigravit. Sublatum est postea cor-
pus eius à Christianis, & conditum aro-
matibus, honorifice se-
pultum.

C Baron. MARTYRIVM S. CASSIANI, BRIXI-
in Not. ensis Episcopi: Ex Aurelio Prudentio; qui eiusdem
Martyr. acta, præclaro conscripsit carmine. Passus videtur
Roman. temporibus Faustini Presby eri & Iovita Bri-
& 2 Tom. xiensis Diaconi Anno Domini 122.
Annal. sub Hadriano Impe-
 rator.

19. Augusti **C**assianus Brixienfis antistes, cum è sede sua pul-
 sus, Romam iter instituisset, Imolam veniens,
Imbuit Imo visum est ibidem sedem figere: ac teneros puerorum
la teneros animos literis ac disciplinis imbuiere. Cum vero eod-
pueros liti- dem tempore tempestas persecutionis vehementer
ris & disci- sæuaret, & Christi cultores ad Iudicis tribunalia ubi-
plina. que abriperet, fuit & B. Cassianus in medium produ-
 ctus: quod impia sacra cum persecutoribus colere
 recusasset. A quo cum esset quaeritum, quid artis aut
 officij exerceret, responsum est, quod pueros & mori-
 bus & literis erudiret. Tunc persecutor, quem spreue-
 rat, præcipiti animi furore accensus, tradidit eum pue-
 ris, quos castigando in se exasperauerat, dnis excar-
Traditur nificandum supplicijs; quamvis siquidem vilia sint
pueris S. scientiæ bona, dura tamen semper solent esse infan-
Episcopus tiæ, quæ in primis ab omni labore & molestia abhor-
excarnifi- ret.
candus.

Igitur Cassianus vestibus spoliatus, & manibus post
 tergum atroxissime reuinctis, agmini puerorum styliis
 armato lanandus statuitur; ut ij acriter à magistro
 poenas expeterent, qui agrius illius disciplinas antea
 pertulerant. Itaque in faciem & ad caput magistri,
 tabula & buxa cerata franguntur, & præcutis stylis
 confessor Christi nunc foditur, nunc cæcatur; & alijs
 summa vulnera, alijs altiora figentibus, dum leui ocs
 manus grauiiores sunt, morte à lata, humili confessor
 voce precabatur, ut essent viribus fortiores, & annos
 virtute transcenderent; ut ætatis infirmitatem supple-
 ret.

sa cruentas
 ab olueret. Sed illi
 is, sic magistri sui vu-
 nus nostras, & feru-
 illi. Duriores reddi-
 ne distinctionem, ac
 dem p us Deus Ma-
 notis vincula dissolu-
 languis effusus, pia-
 illi.

MARTYRIVM
 S. CASSIANI, BRIXIENSIS
 Episcopi, quo coronatus
 fuit. & Gal. Imp
 P. Laurentius

Hippolytus cum
 pus, eximia cum
 diuante Iustino P
 quum suam reuel
 mus & ancillis com
 neta accumbere vel
 amuenus, vincit
 Qu à Tyranno i
 nomem prohibetur
 A Hippolytus cor
 inquit, Christianus sa
 losequenter repetit
 pmo os eius lapid
 subitus cadi, achab
 gna. Memor esto di
 ana: vi viuas. Cui
 constanter me milite
 Valerianus omisso M
 viomnes eius facult
 mo eius familiam

NI, BRIXI-
to; qui eiusdem
Passus videtur
& Iouita Bri-
xini 122.

6-

im è sede sua pul-

Imolam veniens,

generos puerorum

Cam vero eo-

lonis vehementer

cis trunalla vbi-

in medium produ-

ecutoribus colere

am, quidatis aut

pueros & mori-

ot, quem spue-

tradidit eum pue-

erat, diis creat-

quidam villa sine

solent esse iusan-

de molesta abhor-

s, & manibus post

puerorum styllis

triores a magistro

di ciplinas antea

caput magistri;

præcatis styllis

cacatur; & aliis

us, dum leuiores

butili confessor

triores, & annos

mitatem supple-

ter

ret sæua crudelitas: & se velocitas amaritudine mor-
tis ab olueret. Sed illi non contenti sola feritate torto-
ris, sic magistri sui vulneribus illudebant; Tu armasti
manus nostras, & ferrum hoc, quod gerimus, tu do-
nasti. Duriores reddimus, quam sensimus, plagas: &
in te distractionem, accepta libertate, punimus. Tan-
dem p us Deus Martyris sui tormenta miseratus,
mortis vincula dissoluit: & per venas totius corporis
sanguis effusus, piam animam Creatori suo red-
didit.

Innumeris
vulneri-
bus confos-
sus tandem
vita fun-
gitur.

MARTTRIVM S. HIPPOLYTI MILI- C Baron.

is, quo coronatus est Anno Saluatoris 261. Vale- 2. Tom.

rian. & Gal. Imp. 7. Ex ijs que extant apud V. Annal. &

P. Laurentium Surium in vita S. Mart.

Laurentij.

Rom.

13 August.

Hippolytus cum sacratissimum S. Laurentij cor- Olim in
pus, eximia cum pietate, multisque lachrymis, Ecclesia,
adiuvante Iustino Presbytero sepultura mandasset, urgente
domum suam reuersus, allata secum altaris mysteria persecutio-
seruis & ancillis communicauit; cumque strata iam ne, non
mensa accumbere vellet, subito militum insidiis cir- tantum
cumuentus, vincus catenis ad Imperatorem ductus Clericis,
est. Qu à Tyrannico veste, quæ Christianam reli- sed & Lai-
gionem profitebatur, expoliatus, diis sacrificare iussus cis conce-
est A Hippolytus constans deorum contemptor, Ego, sum fuit
inquit, Christianus sum: nec diis sacrifico. Eorepon Euchari-
so frequenter repetito, vehementer irritatus Tyrannus, stiam do-
primo os eius lapidibus contundi, deinde extensum mum de-
fustibus cædi, ac habitu militari indui mandauit, di- ferre, ut
cens; Memor esto dignitatis tuæ, & fructu militia pri- patet Tom.
stina: vt viuas. Cui martyr; Militia mea hæc est, vt 1. Annal.
constanter me militem Christianum declarem. Tunc Ecclesiæ.
Valerianus omisso Martyre, domum eius contendit, C. Baronij
vt omnes eius facultates diriperet. Inuenit vero in do Anno Chri-
mo eius familiam Christianæ precatiõni intentam, st 37.

Dd 3

& in

*Concordia
martyrii.*

*Familia
Hippolyti
gladio ca-
ditur.*

*Hippolyti
martyrii.*

*Irenæus in
signis Chri-
stianis.*

*S. Concor-
dia corpus
inuenitur
ab Irenæo.*

& in ea Hippolyti ipsius Nutricem, Concordiam no-
mine; quam furore præcipiti plumbatis cædi voluit
donec spiritum exhalaret. Inde nihil ab infesto furor
remittebat, Hippolytum cum promissis sexus familia
decem & nouem, extra muros portæ Tyburinæ educ
præcepit. Et illi quidem capitibus cæsi, prælatam mar-
tyrii palmam consecuti sunt. Hippolytus vero pedibus
ad colla indomitum equorum ligatus, perque car-
duos & tribulos raptatus, glorioso fine ad Dominum
migravit. Corpora eorum in campo iuxta Nymphæ
relictæ, ad latus agri Verani, à lustino presbytero nocte
eadem, ibidem sepulta sunt.

Porro corpus beatæ Concordiæ Iustinus nullo mo-
do inuenire quibat; quæ res incredibilem animo eius
dolorem inurebat, conabaturque assidua lachryma-
rum & precum vi, à Domino, & istum reliquiarum the-
saurum obtinere; neque fuit optato frustratus desi-
derio. Tertio enim decimo die à beat. Hippolyti passione,
Porphyrius miles ad Irenæum venit, ea peremeratus, et
auro, argento, & gemmis, quæ in vestibus beatæ Mar-
tyris recondita existimabat, potiretur. Nunciabat is
corpus Concordiæ in cloacam præcipitatum esse, mul-
tisque obsecrationibus auaritiæ cupiditate oecæcatus
Irenæum rogabat, ut corpus inquireret, & thesauros
secum participaret. Erat enim Irenæus homo ab ecclæ
conditionis, & qui vili cuiusmodi ministerio victitabat;
sed insigniter probus, & occulte Christianæ religioni
ac pietati vehementer deditus. Is igitur, spectante Por-
phyrio, noctu magno cum labore corpus Martyris de
cloaca eruit, mundum adeo & immaculatum, ut haud
mediocrem admirationem eis adferret. Cumque Por-
phyrius aut gemmarumque valde cupidus, vestes ex-
citeret, & singula loca indagaret, nec tamén quidquam
repperit, æger admodum animi abiit, & extractum de
cloaca per Irenæum Martyris corpus nunciauit. Porro
Irenæus, accito ad se Abundio viro cum primis Christiano,
corpus B. Martyris ad Iustinum deculigui suis præ-

nullo lachrymis a-

nosce sepellit.

At tera vero die, Va-

Abundium, viuos

September Eorum e-

ista sepulture man-

ago Verano, 27. die

am. Eodem tempo-

estas martyrum cæ-

animos terrore comp-

Dei quondam vato-

la & lumine veritatis

um Cyrilla filia abij-

ssime lustrata, sep-

latam Deo spiritus

presbyter in cypta i-

Porro milites sex-

æ & Cyrellæ perm-

eliberis venerunt, p-

ura Christo dedere;

Pontifici substitutus

consecratus fuerat,

Claudius princeps,

comprehendi, & vi-

quidem Cyrilla cap-

itavit: corpusque

pultum fuit. Milites

te Salarie in ciuita-

um aliis centum &

suos, inter quos fuit

ultimo & magna vi-

Marcus & Petrus; q-

re milites, alectita-

re, ut cæteris no-

sto mo-

Concordiam
ombas credi voluit,
nil ab infro furore
fetr sexus familie,
Tyburinae educi
th. praelam mar-
polymis retro pedibus
gatus, perque car-
hine ad Dominum
o iuxta Nympham
o presbytero nocte

Iustinus nullo mo-
bilem animo eius
afflicta lachryma-
m reliquarum the-
o fructuatus desite-
Hippolyti passione,
ea peccatus, ut
estur beate Mar-
tur. Nunciat is
pitatum esse, mul-
p ditate occurrat
eret, & thesauros
aus homo ab etia
nisterio visitabar;
hriftanae religioni
tur, spectante Por-
corpus Martyris e-
aculatum, vi haud
ret. Cumque Por-
appius, vestes ex-
tamen quidquam
te, & extraxit e
nunciavit. Porro
mpimis Christia-
culi, qui suis prae-

gau lio lachrymis apud Hippolytum ceterosque ho-
notifice sepellitur.

Altera vero die, Valerianus comprehensus Irenaeum
& Abundium, viros in cloacam demergi iussit, 7. Cal.
Septembris Eorum corpora Iustinus presbyter inde ex-
tracta sepulture mandauit, iuxta corpus B. Laurentij in
agro Verano, 27. die à passione sanctorum supradicto-
rum. Eodem tempore, Valerianus in amphiteatro su-
nestas martyrum caedes exhiberi iussit, multorumque
animos terrore compieuit. Quo tempore Tryphonia
Decij quondam vxor, occulta S. Spiritus gratia impul-
sa, & lumine veritatis mirabiliter illustrata, ad Iustinum
cum Cyrilla filia abiit, ab eo que coelesti lauacro san-
ctissime illustrata, septimo post die inter verba orationis
beatam Deo spiritum tradidit, cuius corpus Iustinus
presbyter in crypta iuxta S. Hippolytum sepeliuit.

Porro milites sex & quadraginta, exemplo Trypho-
niae & Cyrillae permoti, ad B. Iustinum cum vxoribus
& liberis venerunt, prostratique ad eius pedes, nomina
sua Christo dedere, quos deinde Dionysius, qui Sixto
Pontifici substitutus & à Maximo Ostiensi episcopo
consecratus fuerat, baptismate illustravit. His auditis,
Claudius princeps, Cyrillam Decij filiam & milites
comprehendi, & ultimo affici supplicio praecepit. Et
quidem Cyrilla capite plexa glorioso certamine oc-
cubuit: corpusque à beato Iustino iuxta matrem se-
pultum fuit. Milites vero ab exercitu extra muros por-
te Salariae in ciuitatem Figlinam ducti, eodem fine
cum aliis centum & viginti martyrij coronam adepti
sunt, inter quos fuere quatuor milites Christi, excelsa
animo & magna virtute praediti, Theodosius, Lucius,
Marcus & Petrus; qui vt viderunt armatos ad se veni-
re milites, a acritate incredibili obuiam illis processer-
e, vt ceteris nonnihil trepidantibus pro Chri-
sto moriendi animum ad-
derent.

Irenaei &
Abundij
martyrii.
Tryphonia
festum 18.
Octobris ca-
lebratur.
Cyrilla ve-
ro 28. Octo-
bris vi pa-
tet in Not.
C. Baron.
ad notat.
Martyr.
Roman.

Cyrilla De-
cij filia
martyrio
coronatur.
Item mi-
lites sex &
quadragin-
ta cum a-
liis 120.

Tiburij certamen habet Lector tomo I. in vita S. Sebastiani.

C. Baron. VITA S. RADEGVNDIS FRANCO-
rum Regina; Ex ea que est per Fortunatum
episcopum. Migravit e corpore
Anno Domini 590.

7. Tom.
Annal. &
in notat.

Martyr.

Roman.

13. August.

Patria &

Parentes

eius.

Abducitur

captiva à

Francis.

Clotarius
Rex eam
conjugem
petit.
Illa fugit.
Clotarius
Rex eam
duci vxo-
rem.

BEATISSIMA Radegundis, ex Turinga regio-
ne oriunda, auctore Rege Basilio, patruo Hermine-
fredo, patre Rege Berchario nata fuit. Que cum in
domo paterna teneretur adhuc aetate, prout Barbarorum
ferunt mores, imbueretur, regione illa Francorum
victoria vastata, fuit in captivitatem abducta. Cum-
que forma esset eximia, victores inter se Reges con-
tendebant, cui tam pulchra tamque amabilis cederet
præda. Cessit tandem in sortem præcelsum Regis Clota-
rij, ductaque in Viromandensem, Atheias in villa re-
gia, nutriendi causa custodiaque est deputata. Ibi puella
inter quotidiana opera animum præclare erudit, om-
niquæ abiecta barbarie, tantis à Domino est illustra-
ta beneficiis, ut vitam etiam pro illius nominis gloria
inter tormenta profunderè cuperet. Interea pijs operi-
bus ac præcipue humilitatis officiis sedulo incumben-
bat, animumque ad omnem sanctitatis rationem, do-
mesticorum nihil verita persecutiones, miserie com-
ponebat. Quod multis: Rex ipse Clotarius virginis mori-
bus & animi candore delectatus, præparatis expensis,
conjugem eam sibi stabili matrimonio sociare iungere
statuit. At illa gloriam mundi fugiens, nocte cum pau-
cis e ipsa est. Deinde Rex cum eam Sueffionis direxis-
set, ut Reginam eligeret, rursus fuga sibi consulit, ne
quo modo regali pompa seculo crederet. Sed cum diu-
nitus etiam gloria humana destinata erat, tandem terreno

Prin-

Principi ita coniuncta est, vt tamen à cælesti nequam separaretur. Iuncta igitur Principi, prima illi cura fuit, ne animus puluere mundanæ gloriæ aspergeretur; neue Creatoris sui oblitus paulatim per abrupta vitiorum in tartara laberetur. Itaque facultates suas omnes, & quidquid tributorum nomine accipiebat, pauperibus deputauit.

Benignitas eius in pauperes.

Archeias domum instruxit, in qua congregatis egenis, foeminas suis ipsa manibus in thermis lauabat; morborum putredines curabat; vitiorum capita diluebant: ac postremo lotis omnibus potiones salubres ministrabat. Sic deuota foemina, nata & nupta Regina, palatij domina, pauperibus seruebat ancilla. Porro inter regales epulas occultè faba vel lenticula vicebatur, preceq; horarias tempore soluebat suo; prorsus vt non raro, (quando prolixior mensa eam retardabat) simulata corporis necessitate, è conuiuio se subduceret, vt debitum Deo redderet. Nocturno item tempore, ne animus Deo intentus carnali voluprate frangeretur, bona Principis venia surgebat, & egressa cubiculo, humi se abiecit; intentaq; supplicatione, corporis sui oblita, tam diu rebus inhærebat cælestibus, donec carne planè præmortua, vix foco vel lectulo resciri posset. Omnibus Quadragesimæ diebus, sub veste regia duro terebat carnem cilicio: precibus & sacra scripturæ delicijs in Christo abundè se reficiebat. Totum illius studium erat vel in pauperibus nutriendis, vel in precibus pro sua suorumq; salute Deo offerendis. Vnde Regis ministri non reginā, sed iugalem monacham cum habere dicebant, & frequenter odio sane iniquo animum illius in sanctissimam coniugem incendebant. Sed illa partim mariti offensam leniens, partim rixas à coniuge illatas modestè tolerans, cunctas difficultates insigni constantia superabat.

Humilitas eius.

Abstinētius.

Pietas egregia.

Domat Cilicio carnem Regina.

Ridetur à Regis ministris.

Iam vero in redimendis captiuis quanta fuerit illius sollicitudo, quis pro dignitate explicare poterit? Si enim quis à Rege vitimo adiudicatus esset supplicio,

*Miseri-
cordia eius
erga ca-
ptiuos.*

*Frater eius
innocenter
occiditur.*

1. Cor. 7.

*Induit se
Regina ha-
bitum mo-
nastico.*

*Fit mona-
cha ex Re-
gina, &
consecra-
tur dia-
cona.*

*Studium
charitatis
eius erga
proximos
sane admi-
randum.*

sanctissima Regina mortis quasi doloribus oppressa deficiebat animo, & nunc proceres sollicitabat, ut pro reo apud Regem intercederent, nunc Regem ipsum blandimentis mulebat, ut reo veniam tribueret. Hic igitur sanctissimis occupata actibus, cum insuper miraculis clarescere inciperet, frater eius (incertum quo casu vel qua de causa) innocentem neci datur, forte ut Regina ad maiorem sanctitatem ijs stimulis prouideretur. A Rege igitur directa, Nouiomum ad beatum venit Medardum: orat, supplicat, instat & vrgit, ut ipsam mutata veste Domino consecret. Sed Medardus memor dicentis Apostoli, si qua ligata sit coniugi, ne quærat dissolui; distulit Regnam sacro contegere habitu: & à maritali complexu, Domino consecrare. Interea proceres cognito Regine proposito, beato vrominantur, & vi ab altari auellunt; nè Regi coniunctam sacro tegat velamine, & Regnam Principi subducere præsumat. At Regina solius Christi inflammata amore, intrat in secretarium, ut vocant, & monachali induta habitu, rursus procedit ad altare, & beatissimum Medardum his verbis alloquitur: Tu si me consecrare distulens, plusq. hominem quam Deum in te tam salutari timueris, neglecti officij pœnas profecto lues, & nihilominus à mundanis vanitatibus ad Christi castra transibo. Quo ille concussus tonitruo, ilico manu superposita, diaconam eam consecrauit.

Mox indumento nobili abiecto, & rebus omnibus inestimabilis precij cum gemmis ante altare Deo oblatis, horrido se cultu induit, ac velamen à Medardo suscipit, viriliterq. pœnitentæ labores aggreditur, ad eod. ut à tempore susceptæ religionis, præter legumen & olera, in cibum nihil admiserit. Sed hæc exigua sunt, si cum studio charitatis, (in quo perfectio legis consistit) conferantur. Nam præter quotinam mensam, qua maximam pauperum multitudinem excipiebat, qualibet quinta feria & sabbato, parato balneo morbidos & scabiosos fovebat, nec quic-

quam puerum en-
dines suis ipsa manib.
potebat; vicia cica-
atque omnia deniq.
bilibi quadam man.
tabat. Hinc instruct-
enter ministrabat in-
bas, languidis & ex-
bat: ac postremo cum
pace dimittebat. Ne-
deformatos excipie-
prij lotas manibus
vnguentis linieba-
minuscule suppedi-
u ret, quæ se totam
bus deputaverat.

At vero Rex, p-
consilij, statuie eam
bus (videbant) l-
dignitatis splendore
laauissimo Christi
que maritalis subit-
que precibus iunxit
carnem trinit; Ch-
lachymarum vim
iungeretur, quæ-
amplexus. Præter
struxit, eaque piete-
Rex admittendis ill-
prioris in illam
gonum indicauerit
licet amplexibus
tum faceret, quan-
quamque vehemen-
nam in studio re-
futeur; ad pedes
S. Maximi limina
ta Radegunde ve-

coloribus oppressa
palliditabat, vix
ne Regem ipsum
culam tribueret.
us, cum insuper
eius (incertum
inter neci datur,
atem ijs stimulis
Noviomam ad
cat, instat & vi-
consecrer. Sed
si qua ligata sit
Regnam sacro
lexu, Domino
Regine propo-
ntani auellunt, de
amine, & Re
At Regina solius
secretarium, ut
rursus procedit
his verbis allo-
qutq; hominem
tis, neglecti of-
fens à mundanis
Quo ille con-
diaconam c-

rebus omnibus
altare Deo ob-
en à Medardo
aggreditur, ad-
pater legumen-
dec hac exigua
o perfectio le-
eter quotinam
multitudinem
bbato, para-
fomebat, nec
quic-

quicquam purum enta fastidiens membra, cutis putre-
dines suis ipsa manibus tergebat; capita scabie exela-
pestebat; vlcera cicatricum superfuso oleo munebat:
atque omnia denique morborum contagia, incredi-
bili quadam mansuetudine, sa utari medicamine cu-
rabat. Hinc instructo opiparo conuiuio, singulis a la-
criter ministrabat; invalidis manus pariter & os terge-
bat; languidis & caecis cibos cum cochleari porrigē-
bat; ac postremo cunctos lauto tractatos conuiuio in
pace dimittebat. Nec minori cura ac sedulitate lepra
deformatos excipiebat; oscula figebat; maculas pro-
prijis lotas manibus linteo tergebat; vlcera preciosis
vnguentis liniebat; ac recedentibus auri & vestimenti
munuscula suppeditebat. Nec cure illi erat cui infer-
u ret, quæ se totam omnium obsequio & necessitati-
bus deputauerat.

At vero Rex, prauis procerum suorum instigatus
consilijs, statuit eam ab illa vitæ austeritate & à sordi-
bus (ut dicebant) monachalibus, ad pristinum regie
dignitatis splendorem reuocare. Tunc illa, ne ab illo
suauissimo Christi complexu auelleretur, rursus-
que maritalis subire cogeretur dolores, dies noctes-
que precibus iunxit, & flagellis multo durioribus
carnem trivit; Christi nomen supplex cum ingenti
lachrymarum vi implorans, ne terreno Regi iterum
iungeretur, quæ in Regis celestis iam admissa esset
amplexus. Præterea Pictauis sibi monasterium con-
struxit, eaque pietatis & religionis opera præstitit, ut
Rex admirandis illius operibus tandem superatus, ac
prioris in illam odij pœnitundine ductus, se indi-
gum iudicauerit, qui deinde sanctissimæ illius mu-
lieris amplexibus frateretur. Atque ut omnibus testa-
tum faceret, quanta eam veneratione prosequeretur,
quamque vehementer praua illorum consilia, qui Re-
ginam in studio religionis impedire conabantur, dete-
staretur, ad pedes S. Germani Parisiensis episcopi ante
S. Martini limina palam se prostravit, orans ut à bea-
ta Radegunde veniam illi pateret, quo orationum
& me-

*Tractat
leprosus
humanif-
sime.*

*Pictauis
construit
monasteri-
um.*

*En quanti
Rex Clo-*

*latius
& me-*

post
multas
persecutio-
nes cum
fecerit.
Ingreditur
monasteri-
um suum.

Subdit se
aliterius
voluntati
et regimi-
ni
Admiran-
da eius
humilitas.

Dire seipsa
affligit et
ad martiri-
um exercebat.

Miracula
ab ea ad-
huc in vi-
vis patra-
ta.

& meritum eius particeps fieret, regnumq. felicius ad amplexum suum administraret.

Igitur Regina cunctis, quas inimicus tendebat, liberata infidijs, monasterium suum, magna puellarum sequente caterua, ingressa est: ut praeclariora adhuc perfectionis ornamenta sibi compararet. Et quidem ut Christo sponso suo tota mentis virtute inhaereret, ex universo sacrarum virginum numero, quam ceteris praestantiores elegit, ac summa cum potestate omnibus praesse voluit, cui se suae omnia ita subdidit, ut nihil sibi reseruaret. Ibi tum vivere licebat nobilissimam reginam, & lissimam quaque culinae officia seculo subire, & omnia, quae supra reuoluit, charitatis munera exhibere, adeoque sui abiectione & contemptu gaudere, ut cuncta tantam illius humilitatem vehementer obstupescerent.

Nec ipsa humilitatis contenta officiis, seipsam quotidie Domino immolabat: martyrijque accensa ardore, delicatam carnem incredibili cruciatu affligebat. Diebus Quadragesimae, tres circulos ferreos collo vel brachijs cum innexisset, rotidemque catenis corpusculum suum stricte us alligasset, tenera caro paulatim supererescens, durum ferrum sub cute recondit: prorsus ut non nisi medica manu, nec sine sanguine copioso, inde euelli possent. Praeterea & lamina aurichalcea vehementer ignita, carnem saepius concremabat, ut animum ad martyrii labores vehementius accenderet, ac in rebus leuionibus periculum faceret, num gratia Christi adura, acrius martyrii certamen, si opus esset, sustinere posset. Haec autem omnia cum elanculum perageret, & in cordis penetranti, admirandae sanctitatis moliretur opera, virtus miraculorum, quae se undique prodebat, eadem occulta esse non patiebatur. Nam & daemoniaci ad conspectum eius sanabantur, morbi & languores fugiebant, caecitates oculorum pellebantur, mortua fuit excitata: denique homines scelerati, peccatorumque tenebris occaecati illius intercessione & meritis, caelesti luminis quod est praestantissimum & co-

antissimum & co-
ter. Quod multis
vultus, & x iusto
& Christi gratia & n
corpore in eum em
pus, ut Apostolicus
adente nunc tempo
lica S. Mariae honor
memoratis mirabili
tolum.

VITA S. ATHA
naeae quae est apud
lateranensem, tempore
floruit Anno Chri
ent. Imperato

Beata Athanasia
Dona est, parentibus
Deum valde timen-
ti possidebant. Porro
in tempore Placitii
die sederet, & sola
valde splendidam ac-
tque ex eo iam om-
cepit. Verum cum
sitationem se conse-
crantiam adhibentes
sexdecim solos dies
mansit, viro eius in-
ducerumpentes gl-
cum multum temp-
dem iam secum ip-
ficam vitam mente
atum repente pro-

stantissimum & cognitione vitæ æternæ illustrabantur. Quod multis & tot tantæq. per eam coruscabant virtutes, vix in iusto sermone explicari queant. Itaq. & Christi gratia & miraculis plena; Idibus Augusti de corpore in cælum emigravit; cuius venerabile corpus, vir Apostolicus Gregorius, Antistes Turonensis, abente tunc temporis Pictaviensi Episcopo, in Basilica S. Mariæ honorificè sepulturæ mandavit; præmemoratis mirabilibus signis iam ab obitu æque gloriosum.

*Eadem festi-
unt ad se-
pulchrum
eius.*

VITA S. ATHANASIAE ABBATISSAE; *C. Baron.
in Not.*
ex ea quæ est apud V. P. Laurent. Sur. Claruit, vt *Martyrol.*
patet infra, temporib. S. Iohannis Anachoreta: qui *Roman.*
floruit Anno Christi 842. &c. sub Michaelæ Ori-
ent. Imperatore, iuxta Tom. 9. Annal.

C. Baronii.

Beata Athanasia, patre Niceta, matre vero Irene *14. August.*
orta est, parentibus sane genere præstantibus, & *Patria &*
Deum valètimementibus; qui domum in Insula Ægi- *Parentes.*
na possidebant. Porro cum esset annorum septem, bieu-
it tempore Psalterium edidit; deinde eum quadam
die sederet, & solatellam texeret, vidit stellam quandã
valde splendidam ad suum vsque pectus descendere;
atq. ex eo iam omnino vitæ huius vanitatem odisse
cepit. Verum cum proposuisset ad monasticam in-
stitutionem se conferre, eius parentes multam ei vio-
lentiam adhibentes, eam viro collocarunt; cum quò
sexdecim solos dies habitavit, ac repente vidua re-
manavit, viro eius in prælio contra Nautifios barbaros *Sexdecim*
illuc erumpentes gladio interfecto. Sed & interea, *tantum*
cum multum temporis præterisset, & Athanasia qui- *dies coniu-*
dem iam secum ipsa decerneret, & omnino ad mona- *gium ex-*
sticam vitam mentem dirigeret, Regale quoddam E- *perta, de-*
dictum repente prolatum est, vt mulieres, quæ nuptæ *hinc vidua*
non efficitur.

*Compelli-
tur ad se-
cundas
nuptias.*

*Persuadet
marito,
ut fiat mo-
nachus.*

*Collectis
nonnullis
mulieri-
bus, & i-
psa tondi-
tur, & fit
monacha.*

*Crudis o-
leribus ple-
rumque
victuat.*

non erant, seu viduæ, ijs viris, qui essent ex natione, collocarentur. Ex eo igitur factum est, ut Athanasia non antea monasticam, & tam aggredi posset, quam eius parentes eam ad alterum virum ducendum impulerint. Quæ res quamuis facta sit, illa tamen, ut consueuerat, propriam salutem curabat, Psalmorum cantibus & diuinis lectionibus diligenter vacans; omnes etiam monachos, qui vndique potestate conuehebant, benigne accipiens, nec non & viduis, pupillis, & omnibus indigentibus abundè suppeditans. Adeo vero, & coniug suo post aliquot annos conuersus, ut ad sacram monachorum institutionem se conferret, persuasit. In qua cum ille sanctè esset versatus, & in ea excellisset, postea dormiuit in Domino.

Igitur beata illa femina, libertatis tempus nata, cum & alias mulieres valde religiosas inuenisset, illis concordianimo adherens, quamprimum ex huius mundi confusione se remouit. Cumque omnia, quæ possidebat, pauperibus distribuisset, vna cum moribus & mundi habitum mutauit. Itaque cum quicquam vitam ducere cœpisset, cuiusdam viri sancti & virtute præditi adhortatione, qui & eam tondit, post tres annos Athanasia earum mulierum principatum quoque inuina suscepit. Neque enim vnguam passa est ab aliqua earum mulierum, quæ cum ipsa erant, ministerium sibi præberi, quemadmodum, quæ cum ea vixerant, post sanctum eius obitum, omnes illius religionis homines de ea re certiores fecerunt. Cum etiam abstinentia multum valeret, paululum panis & aquæ post nona horæ tempus gustabat, cæscæ & pisce omnino abstinens, quæ in solo die festo Paschæ, Deo gratias agens, gustare solita erat. Sanctæ quoque Quadragesimæ diebus post biduum sumens cibum, crudis tantum oleis contenta erat; in illis sanctis diebus omnino potum non gustans. Porro eius stratum ex magnis lapidibus compositum, parua quadam & aspera veste desuper tegebatur: cuius etiam lachrymarum in Psalmis canendis, tum in precibus

ad Deum mittendis, castos & assidue clamorem vidisset lachry-

Sane ex quo die m-
gessa est, etiam cum
toribus precesse, nu-
bit, neque contum-
edissimum profectum
rediret, diabolica tem-
quatuor anni prater-
rant, persuasit, ut è-
rent, & ad priuatum
rederent. Adierunt
issimum Mathiam
tatum, & eorum, qui
illi præsidentem. Tur-
dem (inquit) & cari-
valde laudab le prop-
ta exercitane affli-
nedurissima vitæ leg-
autem vos in locum
deceat, verò antes, ben-
co illo sanctam Prot-
phora, tum reuoluto
Mathias, nutu eius
bat, illic mulieres il-
Quin etiam pr-
Stephanialia etiam
fecit, Dei Genitricis
Nicolai illius diuini
postulante, profectum
monasterio sex mo-
littere ferens, Exul, in
Deum peperit. Itaq-
ra est ijs, quæ cum
tum instat, ut ad eu-
debamus. Quæ cum
ut, & ad eligeret

sent ex natione,
ut, ut Athanasia
posset, quam c-

acendum impu-
tamen, ut con-
Psalmodum can-
vacans; omnes
erentebant, be-
pillis, & omni-
Adeo vero, &
ctus, ut ad sa-
conferret, per-
tatur, & in ea ex-

epus nactus, eū
miser, illis cop-
m ex huius mun-
de omnia, quæ
vna cum mo-
tague cum qui-
in riti sancti &
& eastotondit,
erum principa-
enim inquam
quæ cum ipsa
nem admodum,
s obitum; om-
tiores fecerūt
ret, paululum
gustabat, calco-
lo die festo Pa-
a erat. Sanctæ
idolum sumens
ta erat; in illis
tans. Porro e-
postum, parua
ur: cuius etiam
in pectibus
ad

ad Deum mittendis, ita profundeabantur copiosè, ut Patitur
sanctos & assidue Christum spectantes oculos nun- multa
quam vidisset lachrymarum experies. aduersa.

Sane ex quo die monasticam vitam semina illa in-
gressa est, etiam cum mulas arumnas pateretur, &
tororibus præset, nul inquam increpationem adhi-
buit, neque contumeliosum aliquid ex eius ore ho-
nestissimo profectum est, præsertim cum etiam sapius
audiret, diabolica tentatione illa omnia se facere. Iam
quatuor anni præterierant, cum ecce ijs, quæ cum illa
erant, persuasit, ut è loco, in quo manebant, exurge-
rent; & ad priuatum & omnino remotum monie se-
cederent. Adierunt autem virum quendam Dei aman-
tissimum Matthiam nomine, Presbyterij honore deco-
ratum, & eorum, qui se in vita monastica exercebāt, o-
uili præfidētem. Tum ille ad B. Athanasia, Tuum qui-
dem (inquit) & carum, quæ tecum sunt, bonum est, &
valde laudabile propositum; sed quoniam vos video i-
ta exercitatione afflctas, ut infirmissimæ sitis, moneo,
ne durissimæ vitæ legibus vos ipsas tradatis; perducam
autem vos in locum quendam, in quo poteritis ita, ut
decet, verantes, bene vobis ipsis consulere. Erat in lo-
co illo sanctam Protomartyris Stephani templum, tū
gloria, tum vetustate clarissimum. Beatus igitur ille
Matthias, nutu eius Episcopi, qui regioni præside-
bat, illic mulieres illas collocauit.

Quin etiam prope templum illud Protomartyris
Stephanialia etiam tria templa, beata Anastasia ædi-
ficauit, Dei Genitricis Mariæ, Ioannis Præcursoris, &
Nicolai illius diuini præconis. Sed postea, necessitate
postulante, profecta fuit ad urbem Regiam, vbi & in
monasterio sex morata est annos. Quod tandem mo-
leste ferens, Exul, inquit, facta sum è templo illius, quæ
Deum peperit. Itaque cum diuina visio illi oblata esset,
ausa est ijs, quæ cum illa versabantur, dicere; Tempus
iam instat, ut ad eum locum abeamus, vbi olim se-
debamus. Quæ cum dixisset, ex urbe illa Regia migra-
uit, & ad æscleratum locum venit, qui vocatur

Tim a;

Etiā ma-
iora mol-
tur, sed
modum ei
ponitur à
quodam
sancto
Presbyte-
ro.

Cogitur
migrare
Constanti-
nopolim.

*Obdormit
in Domi-
no.*

Timia; nomine ab honore deducto, quod & à quodam perspicacissimo viro ac patre, multis annis antea præuisum fuerat. Hic, quem dixi, Iohannitus scilicet ille fuit laudatus; cuius gloria per totum orbem terrarum celebratur. Quo cum beata mulier peruenisset, & paucos quosdam dies illic vixisset, morbo correpta, cum dies festus adesset, Dei Genitricis Assumptio, in pace dormiuit, ac requieuit; miraculis valde corusca: Demoniacorum quippe, Hydropicorum, aliorumque calamitosorum curationibus.

*C. Baron.
8. Tom.
Annal.*

VITA S. VVERENFRIDI; QUI FUIT EX
viris Apostolicis missis ex Anglia, ad conuertendos
Hollandos, Frisones, Geldrenses, Saxones, &c. Ex ea
quæ est apud V.P. Laurentium Surium. Claruit

Anno Salutis 697. Sergii Pape

10. &c.

*14 Aug.
* VVile-
brordus.
Patria
eius.*

*VVilebror-
dus pri-
mus Ultra-
iecti Episc.
In Elste
VVeren-
fridus
predicat.*

TEMPORÈ quo * VVilebrordus, spectata religione ac pietate ac sanctitate vir, ex Anglia ad Francorum, Frisonumque gentem Christo subugandam profectus est, VVerenfridus, qui isdem in partibus Anglorum oriundus extitit, non solum exemplis sed & vestigiis præclare eum secutus est. Patria namque & parentibus Christi amore relictis, indiuiduum se illi comitem in gloria & ignominia constanter præbuit: & animas non paucas sanctæ prædicationis officio, Christo lucrificet. Postquam enim VVilebrordus primus omnium. Ultraiecti antistes designatus fuit, VVerenfridus auctoritate eius quædam illius Diocesis loca, quæ Elste vocant, & VVesteruoert, verbo & doctrina regenda suscepit, vberisque adeo animarum fractus Deo breui retulit, ut tota diocesis, quæ ad illud usque tempus nefanda dæmoniorum superstitione conflata erat, vesanis gentium ritibus ac detestabili inanum Deorum cultu sublato, sanctissima Christi sacra suscepit, seque totam, uni Christi famulo

mo VVerenfrido
ze disciplinis imbu
quas non verbo ta
piate effecit; quæ ge
ac in solite virtut
non hominem, sed a
Whil enim in eo, qu
bonem artinet, requ
m animarum mē
pluvionis immunis
VWesteruoert ex h
ne fine feliciter gau
eius fuit, longam
teracionem, insign
nouato miraculo
m omni veneration
dura commendat
boes, multa diuin
e virtutes, Parat
que varijs languorib

OLENNITAS
ssima Dei Genitric
donici Granaten
Serm.

Omnia multa sunt
Cristissima solennit
na, illud nos tantu
legere volumus & c
hodierna die, Sac
uepta sit.
Principio igitur ce
teria hoc in primis
oharum (si pie vi
commendicus ille L
referente) ab a

, quod & à quibus multis annis antea Iohannitus scilicet totum orbem ita mulier peruevixisset, morbo ei Genitricis Afflicta, miraculis ppe, Hydropico-rationibus.

QVI FVIT EX ad conuertendos ones, &c. Ex ea rium. Claruit i Papa

pectata religione nglia ad Franco-ugandam pro- in paribus An- exemplis sed & Patria namque, individuum se onstanter præbu- cationis officio, in VVillebrordus designatus fuit, tam illius Duce- ruoent, verbo & adeo animarum cecels, quæ ad rum superstitio- ritibus ac decto, sanctissima ni Christi fa- mulo

Intulo VVerenfrido, sanctioribus religionis Christia- næ disciplinis imbuendam commiserit. Hoc vero vit diuinus non verbo tantum, sed excellenti vitæ inte- gritate effecit, quæ gentis illius animos ita permoue- bat, ac insolite virtutis splendore illustrabat, ut cuncti non hominem, sed angelum cælis missum crederent. Nihil enim in eo, quod ad virtutum omnium perfe- ctionem attinet, requiri videbatur. Itaque post vbe- rem animarum messem Domino oblatam, omnis collationis immunis, ac meritorum trophæo insignis, in VVesteruoert ex huius carnis migravit ergastulo, sine fine feliciter gauisurus in Domino. Sacrum cor- pus eius fuit longam virumque loci populorum post a tercationem, insigni de æ arca testamenti Domini renouato miraculo, demum d remptam, in Este, cum omni veneratione, ingenti omnium lactu se- pulcræ commendatum. Ib per tanti patris interces- siones, mutæ diuinitus fuere miraculorum declara- tæ virtutes, Paralytici nuntum, contracti, leprosi, ali- jque varijs languoribus affliti: plenè curati.

Obitus eius. Locus se- pulcræ eius. a 1. Reg. 6. Claver mi- raculis post obitū.

SOLENNITAS ASSUMPTIONIS, SAN- ctissima Dei Genitricis Virginis Maria: Ex R. P. Lu- donici Granatensis & D. Ioannis Damasceni

Serm. adiunctis paucis C.

Baron.

Cum multa sunt ac penè innumera, in hac sacra- tissima solennitate commemoratione dignissi- ma, illud nos tantum pro instituti nostri modulo at- tingere volumus & debemus, quæ celebritate ac lati- tia, hodierna die, Sacratissima Virgo à supernis ciuibus excepta sit.

Principio igitur constat, inter alia Angelorum mi- nisteria hoc imprimis numerari, quod sine animatum Angelī nostrarum (si pie vixerimus) in celum portitores. Si sanctorum enim mendicus ille Lazarus, (in Euangelio, ipso Do- animas in mine referente) ab angelis in sinum Abraham porratur. calum de-

Et

Quod ferunt:

C Baron. Annal. Tom. 1. Anno Christi 48. Et in Nor. Martirol. Roman. 15. August.

Luc. 16.

Quod si ex vngue leonem (quod aiant, aestimare licet iam tum conijcere poterimus, qua celebratae & pompa, quibus hymnis & canticis, & qua caelestis illius Senatus laetitia, Mater Regis aeterni hodie excepta sit. In terrenis quippe regnis hoc videmus, quod cum nati Regis nuptiae celebrantur, aut filius regni haeres nascitur, aut etiam Rex ad Imperatoris dignitatem euehitur, & Imperatoria corona redimitur, regni Proceres, quo quisque Regi charior, & in eius regno praestantior est, eo sumptus maiores in Principis sui gratiam facere, maioremque laetitiae significationem dare. Cum igitur hoc die Regis aeterni Mater in caelum conscendit, ut regiam coronam, dignitati & meritis eius debitam, perciperet, superni illi ciues, qui tanto charitatis ardore eorum communem Dominum & Regem suum prosequuntur, qua hodie laetitia perfusa sunt? qua frequentia ad hunc diem celebrandum conuenerunt? quibus hymnis & canticis Matris Domini sui laudes praedicant? cum omnes inteligerent, gloriam matri Deae exhibitam, in Regis sui gloriam redundare? Quale autem hoc genus obsequij fuerit, nemo poterit mente complecti, nisi qui charitatis magnitudinem, qua communem Dominum Sancti diligunt, potuerit pro dignitate aestimare, qui salis ipsis ac Deo cognita est. Accessit & alia causa, quod cum superni ciues, felicitatis suae gloriam, & omnia gratiarum genera, quibus ad illam peruenerunt, humanitati Christi debeant hoc esse, innocentissimo illi Agno, qui occisus est ab origine mundi, cui omnes salutem suam in Apocal. magnis vocibus acceptam fecerunt; cum, inquam, tantum honoris & gloriae huic sacrae humanitati & sanguini debeant, consequens erat, ut proximo loco beatissima Virginis se debitores profiterentur; ex cuius inextinguibili visceribus, illa caro, ille sanguis, illa humanitas delibata est. Illam igitur post filium, tanquam mediatricem salutis, matrem gratiae, ministram gloriae, caeli se nestram, & vitae ianuam agnoscunt, diligunt, amplectuntur, & toto affectu reuerentur.

Apoc. 13.
c. 5.

Itaque

Itaque hodierna diem ob grati animi
tem, omnes è solis
reuerentur, omnes
omnes eius laudes &
lum salutis & felici
truerunt. Vbi lud th
tam cap te, Iada ora
to libera u t, seniore
um italis ornantes
na Hierusalem rub
illa filia tu à Do
mam nicaum. Q
iudes beatissimae V
ipis Assyriorum, se
b, nos à diaboli fer
te incendio liberat
um igitur meritis la
beant: illam magni
quior) genitrix gra
tu stella illa orta ex
qui vniuersum mud
ratum templum Do
bus habitauit. Tu
ueste manna, hoc
tem, continuasti. Tu
quod in seculum te ele
atur. Tu veni Salom
amur, in quo ecc
Tu hortus conclus
quam, nisi coelesti Sp
His igitur titulis,
choi, Virginis beata
orationis explica
minatione beatae illa
compatibilem Virg
cissima virtutum
zum quippe nomina

unt, astumate licet,
celebrata & pom
qua celestis illius
hodie excepta fu
mus, quod cum no
ius regulares na
is dignitatem eue
nitur, regi Proce
tus regno prestan
cipis sui gratiam
tionem dare. Cum
in cælum conscen
& meritis eius de
qui tam o charita
n & Regem suum
ersulati? quæ fie
conueniunt? qui
nisi sui laudes piz
gloriam mari De
dandæ? Quale au
emo poterit mento
tudine, quæ com
t, potuerit pro di
ac Deo cognita est
perni ciues, felici
um genera, quibus
i Christi debeant,
qui occisus est abo
na in Apoc. ma
inquam, tantum
manitati & sanguini
mo loco beatissimæ
ex cuius intermeta
illa humanitas de
anquam mediari
am gloriæ, celestis
diligunt, ample

Inque

Itaque hodiernâ die non solum in gratiam filij, sed *Quo iubilo*
etiam ob grati animi officium ergo beatissimam ma- *virgo Dei-*
trem, omnes è solijs suis surrexerunt; omnes Virgini *para, à SS.*
occurrerunt; omnes sacris eius pedibus prouolui sunt; *in Cœlore-*
omnes eius laudes & gloriam eecinerunt; illiq. post si- *cepta sit.*
lium salutis & felicitatis suæ beneficium acceptum re-
tulerunt. Vbi Iudith vidua, abscisso principis Assyrio-
rum capite, Iadæorum populum ab imminenti exi-
tio liberavit, seniores populi & sacerdotes magnificis
eam titulis ornantes, *Tu (dicebant) lætitia Israel, in glo-* *Iudith 15.*
ria Hierusalem tu honorificentia populi nostri. Bene-
dicta filia tu à Domino, quia per te fructum vitæ
dominicum accepimus. Quanto igitur iustus hæc voces &
laudes beatissimæ Virgini cõueniunt? Quæ non prin- *Genes. 3.*
cipis Assyriorum, sed serpentis antiqui capite contri-
to, nos à diaboli seruitute, à morte peccati, & gehem-
næ incendio liberatos, celestis regni ciues effecit? Il-
lam igitur meritis laudibus ornant; illius gloriâ præ-
dicant; illam magnificis titulis nuncupant. Tu (in-
quunt) genitrix gratiæ, inuentrix vitæ, mater salutis.
Tu stella illa orta ex Jacob, ex qua radius processit, *Num. 24.*
qui vniuersum mundum illuminauit. Tu vitæum Scani-
natum templum Dei, in quo salus mundi nouem men-
sibus habitauit. Tu arca illa mystica testamenti, quæ *Exodi 16.*
coeleste manna, hoc est, Angelorum & hominum pa-
nem, continuit. Tu aureum illud propitiatorium; per *25.*
quod inensum sceleribus nostris diuinum aumen pla-
catur. Tu veris Salomonis thronus, tu aula regis thaba- *3. Reg. 10.*
lami, in quo eccorum Rex & Dominus requieuit.
Tu hortus conclusus, & fons signatus; qui nulli vi- *Cant. 4.*
quam, nisi celesti Sponso, patuit.

His igitur titulis, his vocibus, Sanctorum omnium
chori, Virginis beatæ gloriâ prædicabant. Quæ autē
vis orationis explicare valeat, quæ læticia simul & ad-
miratione beatæ illæ mentes completæ fuerant, cum in
comparabilem Virginis puritatem, & pulchritudinē, &
clarissima virtutum eius odorem perciperant. Eo-
rum quippe nomine hodie canit Ecclesia; *Vide spe-*

Ecce 2

ciam,

ciosam, sicut columbam, ascendentem desuper riuos
aquarum, cuius inestimabilis odor erat nimis in ve-
stimentis eius, & tanquam dies verni circumdabant
eam flores rosarum, & lilia conuallium.

Sed inter has tamen Sanctorum laudes & voces,
multo dulcius Virginis auribus dilectissimi filij vox

Cantic. 2.

insonabat; qui placidissimo vultu matri occurrens his
vocibus eam compellabat; Surge, propterea amica mea,
columba mea, formosa mea, & veni. Iam enim hyems
transiit, imber abiit & recessit, flores apparuerunt in
terra nostra Veni sponsa mea, veni de Libano, veni, co-
ronaberis. Ad electos Saluator in extremo iudicij de-

Matth. 25.

se dicturum esse ait; Venite benedicti Patris mei, per-
cipite regnum quod vobis paratum est ab origine mun-
di. Esurienti enim, & dedisti mihi manducare: sitienti, &
dedisti mihi bibere: hospes eram, & collegisti me: nu-
dus, & cooperuisti me. Quanto ergo iustus hæc eade-
m verba, ad Matrem filius inelamabit; Veni, in-
quiens, benedicta Patris mei, & accipe thalamum
tibi ante mundi constitutionem præparatum; quæ me
esurgentem paupersisti, sitientem potasti, nudam carne ve-
stisti, & hospitem ac peregrinum in terris, intra pudici-
um peccatoris tui hospitium excepisti, lactasti, & omni
pictatis obsequio fouisti.

*De Sacro-
sancto Vir-
ginis cor-
pore, quid
actum.*

Et hoc quidem splendidissimo comitatu, hæc com-
muni supernorum ciuium lætitia, hodierna die ad thro-
num sibi à Deo paratum beatissimam Virginis ani-
mam deductam fuisse, dubium non est. De sacratissi-
mo vero illius corpore quid Ecclesia ex antiqua & ve-
rissima traditione accepit, silentio transeundam non
est. Siquidem tempore gloriose illius dormitionis, fe-
runt dispersos per orbem Apostolos, momento tem-
poris diuinitus Hierosolymis conuenisse, eiusque exi-
tum, Angelorum concentu & hymnis dulcisonis ho-
noratum, pari gaudio & alacritate ab Apostolis cele-
bratum fuisse. Sacratissimum autem corpus eius munda-
nuolutum syndone, & arca reuerenter inclusum,
in clypeis Apostolorum humeris in prædium Gethsema-
ne

delatum est. Cum
descent in aiunt
creati, audaci & inco-
patione, in diuinum
manibus manibus f
humorum deicere ve
facilius creasti v
dentibus manibus p
sui reatibus veni
mutuere, ac mutui
admonere; d
venit, cum insigni
ne Gethsemane in
uerentia corpus in
modum tres contin
de mo. e Ecclesia iust
vero die vnus Apo
non erat, superuenit,
perito monumento, co
parem cum reliqui
fialato eius aduente
fratorem quidem
corpus vero nequaqu
bus quædam odoris
manabat; propterea vi
hoc solum cogitaten
Virgine carnem assu-
mus virginis tatem co
se, intermentum ei
communem resurre
transfere.
Porro ne cui hæc
tum confirmantur
et, & auctoritas ba
uer. Nam vna cur
tibus primis Ephest
papia præsentibus fud
testimonio, in ijs, q

tem desuper viui
erat nimis in ve
rni circundaban
tum.

laudes & voca
leffimi filij vor
mati occurrens hu
propria amica mea
ri. lam enim hys
apparuerunt in
Libano, veni, co
cremo iudicij de
Patris mei, per
st ab origine mun
ducare: sitis, &
collegisti me: nu
rgo iustus hanc ca
mabit? Veni, in
accipe thalamum
eparum; quæ me
madum carne ve
teris, intra pudia
ti, lactati, & omni

mitatu, hæc com
plena die ad thro
nam Virginis ani
m est. De sacrausti
a ex antiqua & ve
traufundam non
us ditionis, fe
momento tem
enisse, eiusq; ex
is dulcoris ho
ab Apostolis cele
corpus e usmua
renter inculum,
adum Gethsema
ne

ge delatum est. Cum autem sacri portitores in montis
essent descensu, aiunt Hebræum quendam, feruum
peccati, audaci & inconsiderato impetu, & infelici im
pressione, in diuinum illud tabernaculum irruisse, &
ambabus manibus furiose apprehensum grabatum,
in humum delicere voluisse. Sed mox audax & nefa
rium facinus cælesti ultione fuit repressum; nam are
scentibus manibus pfe concidit, agnitq; scelere sup
plex sui reatus veniam postulat. Tunc Apostoli
constituere, ac mutilata brachia infelici Hebræi fe
retro admonuerunt: Atq; citius postquam incolumi
tatem, cum insigni dono fidei lætabundus accepit.
Hinc Gethsemane in prædium tendentes, summa cū
tulerent a corpus in monumento posuere; vbi dies
admodum tres continuos, cælestes hymni, Apostolis
de more Ecclesiæ iusta ei solacibus auditi sunt. Ter
tio vero die vnus Apostolorum, qui forte tum præsens
non erat, superuenit, voluitq; infra animi pietate, a
perto monumento, corpori debitos deferre honores,
& parem cum reliquis cultum exhibere. Cumq; po
stulato eius annuentes reliqui loculum aperuissent,
sydonem quidem honestè compositam viderunt,
corpus vero nequaquam inuenire potuere; sed ineffa
bilis quædam odoris suauitas ad omnium nates per
manabat; propterea ut misterij obstupefacti miraculo
hoc solum cogitarent, quod cui placuit ex sacrosancta
Virgine carnem assumere, & post partum incorruptū
eius virginitatem conseruare, ei quoque visum fuis
se, intereratū eius & impollutū corpus, ante
communem resurrectionis diem, ad cælos honorificè
transfere.

Porro ne cui hæc eadem frivola videantur, sane co
rum confirmantur testimonio, quorum & oculata fi
des, & auctoritas hæcenus ab Ecclesia recepta perse
uetat. Nam vna cum Apostolis Sanctissimus Timo
theus primus Ephesiorum antistes, & Dionysius Arco
pagita præsentis fuisse; sicut ipse prælato confirmat
testimonio, in ijs, quæ de B. Hierotheco, (qui ipse

Ec 3

quo

Ultio diuina in per
fidum, sa
cras Virgi
nis reliqui
as violare
conantem.

Cælestis
melodia,
ad eius tu
mulam
triduo au
ditur.

Aperto
monumen
to, corpus
sanctissi
mum non
inuenitur.

Nota si dem quoque tunc aderat) scripsit ad dictum Timotheum iam dicto sic dicens: *Nam etiam apud ipsos à Deo afflatus sacrorum, ex* rum *Anistites, quando nos quoque. ut nesci, & multi* ex sanctis nostris fratribus, ad contuendum corpus, quod *Diagnos* vita principium dedit, & Deum suscepit, conuenissimus, *Arcopagi.* (aderat autem & Domini frater, Iacobus, & Petrus *ta,* suprema & antiquissima Theologorum summitas) & viso sacro corpore, placuit omnibus prout quisque poterat, hymnis celebrare infinitam bonitatem diuinarum virtutum.

Hac C. Ba- Ceterum quoniam de tempore obitus eius diuer-
ron Tom. sa ferantur sententiae, nec Ecclesia certum aliquid de-
1 Anna. finierit, illud tamen (sicut tam ex Graecorum tam Latini-
notum fore omnium assensione, ita etiam ex Romanæ
Assertio de Ecclesiæ usu recepto) firmiter constanterque est asse-
S. V. Maria rendum ac proferendum, ipsam Sanctissimam Dei
assumptio- Genitricem Mariam, ut hominem, naturalem ex tu vita
ne. sanctam, vnaque cum Sacratissimo illo corpore, quo
impartita est Deo carnem, in coelum esse receptam.
Quod quidem haud adeo mirum vel nouum videri
debet, cum, si cætera in illam collata penitentur benefi-
cia, hoc leuius censendum videatur, quod & aliis pluri-
mis constat fuisse diuina liberalitate concessum. Quod
si Christo resurgente ex mortuis, multa subinde (ut ait
Matth. 27. Euangelista) auctororum corpora surrexerunt, & in-
troierunt in sanctam ciuitatem, & apparuerunt multis;
(Quos, penetrans ille coelos, duxit secum in altum, ca-
pitulum,) ut est apud Paulum (ducens captiuitatem.)
Ephes. 4. Quid, inquam, tam mirum, tam nouum, ut mari con-
cessum sit, quod compluribus seruatis constat fuisse tri-
butum? Sunt & aliæ innumera rationes, imo & sancto-
rum oracula Prophetarum, quæ non id suadeant so-
lùm, sed & affirmare compellant; quæ cum ab aliis
pluribus sunt recensita, in illis citius hic immo-
rari, superuacaneum de-
ximur.

ITA S. ARN
monensis; Ex ca
forem. Excessit ex
simo octogesimo se

3. Papa:

Impe

Ex id tempus, q
m tis & Adela co
gum Francorum
capud Anglos regna
ut vir nobilis, Fulb
qua flumina Scalde
ga, qui non solum
erum copia locuples
mo & carne modis
tem more, d gno m
conluge * Metasind
um adulus, & armis
sublatus est. Eius vete
amni denique famili
ano in luctu & squa
Mensibus vero al
rec in somnis appar
lis, & multa luce sp
stus est: Quid ita
que ex hac mortali a
pos? An ignoras æ
na sublatum? ac fi
lor, per abrupta vi
uathram intruisset
tege, quin potius
um superna prædel
tandum. Cui in la
poni curabis:

tum Timotheum
Deo afflatus sacro-
vi nesci. & multi-
adum corpus, quod
it, conuenissimus,
acobus, & Petrus
um (summitas) &
ni: quisq; poterat,
m diuinarum vi-

VITA S. ARNVLPHI, EPISCOPI C. Baron.
Suestonensis; Ex ea quæ est per Lisiardum eius suc- Tom. II.
cessorem. Excessit ex humanis anno Domini mille- Annal.
fimo octogesimo septimo. Pontificante Victore & in not.
Mart.

3. Papa: & Regnante Henrico

Imperatore eius quoque

Nom. 3.

Rom.

Per id tempus, quod Flandriæ regio Baluini Co-
mitis & Adelæ coniugis eius regimine ornabatur,
regnum Francorum moderante Henrico filio Roberti,
& apud Anglos regnante Eduardo Rege pientissimo,
fuit vir nobilis, Fulbertus nomine, in pago Brabantia,
apud fluium Scaldem in villa, quam vocant Thiden-
gen, qui non solum genere sed etiam mundanarum
rerum copia locuples, inter ceteros conterraneos & ani-
mo & carne modis omnibus eminebat. Porro nobili-
tatem more, digno matrimonio inito, ex nobilissima
coniuge * Meininde filium elegantem sustulit, qui
iam adules, & armis gestandis aptissimus, ex humanis
sublatus est. Eius vero mors, tantum utrique parenti &
omni denique familiæ attulit dolorem, ut toto deinde
anno in luctu & squallore versarentur.

15. Auguſt.

Patria &
Parentes S.
Arnulphi.

* Mansu-
nende.

Mensibus vero aliquot in illo mœrore transactis,
ecce in somnis apparuit matronæ illi, vir sane specio-
sus, & multa luce splendidus, qui eam his fere verbis
affatus est: Quid ita te ipsam mœrore consumis, filium-
que ex hac mortali ad vitam meliorem translatum lu-
ges? An ignoras æquissimo Dei iudicio eum ex hac
vita sublatum? nec si longiora vitæ spatia ei concessa fuis-
sent, per abrupta vitiorum in sempiternæ damnationis
barathrum intruisset? Desine igitur stulto te dolore af-
fligere, quin potius exulta, quod in vtero gestes pue-
rum superna prædestinatione in conspectu Dei magni-
ficandum. Cui in lucem edito, Christophori nomen
imponi curabis: Quandoquidem reuera in hoc ille
desti-

Visto ma-
tris eius.

destinatus est, ut verbis & factis suo in pectore Christum ferat. Et vi certo noueris hæc ita diuinitus præfinita, ab hac Ecclesia, & in consuetudine orationis tuæ loco humo cossa, nunc es lapidem, & nomine & meritis filij in literis grandæculis insignitum. Matrona tante laudis percepto oraculo, summa maritivoluntate & gaudio, illico assumptis famulis ad locum abiit, fossaq. humo, lapidem quadratum, in eoq. Christophori nomen profunde exaratum inuenit. Eo repente, admiratione patitur & gaudio affecta, anxie patris diem præstolata est; ac tempore deinceps opportuno, filium diuinitus promissum enixa, cum incredibili gaudio & patris & propinquorum, eum ad Arnulphum Aldenardensem, virum diuitis & potentia insignem, de sacro fonte pro more suscipiendum direxerunt. Is vero gaudio persusus maiori, nullo modo passus est Christophorum eum appellari, sed præ nimio propinquitatis amore, & fastu quodam Arnulphi nomen ei imposuit. Etsi autem Christophori nomen non accepit, virtus tamen Christum ferendi, in dies in illo mirifice excreuit.

*Magnam
corporis
eius robur.*

*Nobilis
prospex
matris
eius.*

*Arnulphus
Christo
phorus
nunquam
tunc à ma
tre.*

Interea magno studio ac cura nutrici traditus, tanta cepit & animi & corporis adolefcere virtute, ut quinque robustorum excederet vires; ita ut omnes eum fortem Arnulphum nominarent. Et pater quidem ac mater eum cupiebant studiis tradere literarum, sed propinqui omnes, ac præcipue Aldenardensis Arnulphus, ex paterno sanguine cognatus, summa vi reluctabantur, eumque summo conatu & studio bellicis aptabant rebus; ac tandem etiam secularis militiæ cingulo, cum multa cognatorum exultatione donati, ad summos honoris ac dignitatis gradus euehebant. Erat. n. Aldenardensis Arnulphi maternum stemma ex Comitum genere, nempe Ducis Louanensis & Comitum Namurçensis, Lofnensis, Dufacensis atq. Montensis, apprimè nobile. Itaq. pro voto amicorum, & nobilium consuetudine, ornamentis militiæ egregie decoratus fuit, quem tamè mater tanta nobilitate ornatu, ex diuina

spon

consone Arnulphi
Cæterum pius p
militiæ arma versatu
pium virtutis accip
recolo perfecti & sim
natur. Erat enim di
ceditus, pius in sub
rebo concludam
Sed etiam tot & ter
tare non possent, sal
uis militiæ stpendi
illud commutare
spectare possit.
Itaque duobus co
morum genera ex
pompa, Francorum
imperiæ, præpa
moniaque strepitu
du phus matri vale
amptiter Franciam
ula, festinus expe
cardi. Erat tunc illo
rum congregatio,
pendia faciens. Eius
deuotione ad Christ
lum respuentem,
puit, armaque eue
ferentem tondeat.
Christi mortificati
militiæ armis Arnul
minicis dil genter
regulari stitue
obedientiam depu
qui misericordiae v
tate, ut pauperes
cantat.

in pectore Christi
ita diuinitus præ
ne o rationis tur
& nomine & me
gignit. Matro
numma maritimo
faculi ad locum
tum, in eo Christi
iouiuit. Eo re
o affecta, ante
re deinde oppor
tuna, cum incredi
tum, cum ad Ar
uitis & potentia
scipendum dire
bri, nullo modo
cellari, sed præni
quodam Arnul
Christophori no
stam ferendi, in
fici traditus, tan
escere virtute, vt
ita vt omnes e
Er pater guidem
ere literarum, sed
ardens Arnul
tumma vi relu
& studio bellicis
sæcularis militiæ
ultatione donatū,
radus euehebant.
terius stemma ex
entis & Comitū
Montensis, ap
um, & nobilitum
re decoratus su
uatu, ex diuina
spon

sponsione Arnulphum Christophorum appellari vo
luit.

Cæterum pius patris matronæ filius, ita inter secularis *Eius perse*
militiæ arma versatus est, vt cuncti ex ipso vno, egre- *ctio vite,*
gium virtutis acciperent exemplam, & tanquam in *inter arma*
speculo perfectissimam viuendi normam contempla- *militia.*
rentur. Erat enim diuinis rebus intenta supplicatione
deditus, pius in subditos, erga pauperes profusus, & vt
verbo concludam, cunctis virtutibus præclare excul
tus. Sed cum tot & tanta virtutum germina, vberes
fructus pro voto, terrena militia cum retardante, pro
ferre non possent, salutaris apud se consilio statuit, secu
laris militiæ stipendio deserto, curas & labores omnes
in illud commutare, vnde certa cœlestis vitz præmia
expectare posset.

Itaque duobus conuocatis armigeris, iubet omnia *Abit in*
armorum genera expediti, vt cum eximio ornatu & Franciam,
pompa, Francorum Regis aulam posset adire. Parent *Christofer*
illi imperanti, præparant equos, arma componunt, o- *mnium.*
mniaque strenuo milite digna comparant. Tum Ar
nulphus matri valedicens, (iam enim patri obierat)
arripit iter Franciam versus, & neglecta Regis Philippi
aula, festinus expetit Ecclesiam almi confessoris Me
dardi. Erat tunc illo in monasterio præclara monacho- *Recipitur*
rum congregatio, sub Reinaldo spiritualis militiæ sti- *in mona-*
pendia faciens. Eius loci fratres, Arnulphum præcipua *sterio S.*
deuotione ad Christum properantem & militiæ cingu- *Medardi,*
lum respuentem, charitatis officiis, vt pat erat, exci- *in indui-*
piunt, armaque cum vestibus cultissimis Ecclesiæ con- *tur habitus*
ferentem tondent, & tonum habitum regulari, & Crucis *monastico.*
Christi mortificatione induunt. Indatus Christianæ
militiæ armis Arnulphus, mox legibus & præceptis Do
minicis diligenter imbutus, annuoque cursu in trami- *Mire bene-*
te regulari strenue exacto, elemosinarum operibus per *ficus in pau-*
obedienciam depuratur. Præstui hoc vinctissimus, *peres.*
qui misericordiarum visceribus totus affluebat, tanta libe
ralitate, vt pauperes verum patrem se natum profue
rentur.

Ec

Porro

Porto cum eodem in monasterio, per id tempus, monachus quidam Ereboldus nomine, Christi amore inclusus degeret, ei Arnulphus pietatis ergo, & ut eius disciplinis per familiare colloquium diligentius imbueretur, sedulo ministrabat; qui tandem post multos penitentiae agones, cum mortis doloribus se virgeri sentiret, aduocato Arnulpho, obnix ab eo parum lactis ad refocillandas corporis vires petiit. Id vir diuinus ut ocyus exequeretur, panem vnum, ex ijs qui pauperibus destinati erant, vendidit, ac precio illius lac emit, & seruo Dei alacriter obtulit. Interim Arnulphus cernens Ereboldum ad vitae terminum appropinquare, supplicibus ab eo precibus contendit, ut post obitum, statum illi suum reuelare dignaretur. Ille vero, quod fidei calore cum perere nouerat, se factarum fideliter promisit. Cumque à presenti vita emigrasset, paucis post diebus iucunda visione Arnulpho se exhibuit. Unde sane mirifice exultans Arnulphus quaesuit, num quid poenarum perpessus esset. Cui Ereboldus, Lactis illius causa, quod tu mihi ministrasti, poenarum nonnulli; quod illud pauperum substantia comparâsses. Sed tum hoc, cum alia omnia mihi clementer indulta sunt peccata, & nunc beatorum gaudiis securus fruor.

*Ereboldus
post obitum
Arnulpho
apparet.*

Hac visione Arnulphus vehementer ad diuinæ seruitutis cultum inflammatus, non prius à precibus, aliisque corporis afflictionibus cessauit, quam eandem secretæ conuersationis rationem à Domino obtineret, & ab omni hominum familiari congressu seclusus degeret. Eo autem potius desiderio, factus est Christi bonus odor in omni loco, suoque exemplo, præter alios innumeros, ipsum quoque Theobaldum, nobilem cum primis adolescentem, ad eadem laborum præmia è medio honorum cursu allexit, multorumque mentibus virtutis rem mirabiliter instillauit.

*Arnulphus
se includit.*

Ille vero cellæ angustiis inclusus, mente paradisi fruebatur deliciis: prorsus ut annis admodum tribus & mensibus sex, intra perpetuum sese silentium

con-

continuerit, solacium oblectamenti habendi penitiam obsequio contemnendam non potuit quid referat, quod ex hordeo seminebat.

Interea Abbate Regio, Pontius quidam, Pontium Philippo, non tam obtinuit, breuiter disciplinis florētissimam mamenta vesana mentis offensit fratres, habuit antistitem adeuntis à Regia maiestate, quoque Pontio non a Pontio subuersum a solatium, in pristinum postulato antistitis voluntate, electo At vero Arnulphus, quod tantum tenuerat, ad tantate, vehementerque diem postulauit, quippiam animo callidus in cella circumquam animo volubilis su spiritus, crebrius somnem, ubi custodit, per murum ausus, tandem pauperem contem Laudunen-um fugam innotuit, paratur, ut vitium san-

reducant.

Haec ubi audiuit

per id tempus, mo-
Christi amore in-
ergo, & ut eius
illigens imbue-
post multos por-
bus se vigenti sen-
b eo parum lactis
Et vir diuinus ve-

is qui pauperibus
lius lac emit, &
nulpbus cernens
pinquare, suppli-
obitum, statum
quo, quod fidei ca-
deliter promittit.
pauci post die-
bit. Unde sane
num quid pre-
Lactis illius cau-
um nonnulli ge-
parâtes. Sed tum
indulta sunt pec-
s fruat.

inter ad diuinæ
prius à peccatis,
uit, quam can-
à Domino ob-
ari congressu so-
fiderio, factus
quoque exemplo,
quoque Theobal-
m, ad eadem la-
suallexit, mul-
tazabiliter infil-

mente paradisi
admodum tri-
n sese silentium
con-

continacit, solaque diuinorum librorum lectione
animum oblectauerit. Dedit quoque operam, vt
scribendi peritiâ obtineret: librosque componendi
non contemnendam adeptus est gratiam. De cibo ve-
ro & potu quid referam? cum diuturnis ille ieiuniis
plus delectaretur, quam delicatis ferculis: panem-
que ex hordeo semitrito non nisi parce & raro sume-
ret.

Interea Abbate Reinaldo vitæ munere pie defun-
cto, Pontius quidam pseudomonachus, à Rege Fran-
corum Philippo, nomen & sedem Abbatis per Simo-
niam obtinuit, breuique monasterium & opibus &
disciplinis florentissimum, exhaustit: & omnia pene
ornamenta vesana mente profudit. Cuius scelere me-
rito offensi fratres, habito inter se consilio, Sueffionen-
sem antistitem adeunt, supplicanti, vt cum loci prima-
riis à Regia maiestate alium illis pastorem petat, cie-
ctoque Pontio non Abbate sed tyranno, locum illum,
à Pontio subuersum atque omnibus ornamentis impie
spoliatum, in pristinum splendorem restituat. Satisfecit
eorum postulato antistes Theobaldus, summaque Re-
gis voluntate, cieccto Pontio, Arnulphum substituit.

At vero Arnulphus, qui iam tricennij & sex mensium si-
lentium tenuerat, accepta antistitis fratrumque vo-
luntate, vehementer indoluit, & inducias in alterum
vsque diem postulauit. Tum episcopus aduersens, cum
quippiam animo callide versare, concessis induciis, cu-
stodes in cellæ circuitu disposuit, ne nocturna fuga,
quam animo voluebat, elaberetur. Verùm Arnulphus
altis spiritis, crebrisque gemitibus noctem ducens in-
somnia, ubi custodes oprato correptos somno aduer-
tit, per murum aufugit, totaque pene nocte errabun-

*Pontius
pseudomo-
nachus, per
Simoniam
obtinuit
Abbatiam S.
Medardi.*

*Arnulphus
Abbas eli-
gitur.*

*Init fa-
gam.*

Hæc ubi audiuit reuerendus hæros, vt quærentium
cui-

*Lupus se illi
in fuga ad-
iungit.*

*Lupi ductu
ignarus ad
Vrbem ve-
nit.*

*Inuitus
Abbatis
officium
suscepit.*

*Abdicat se
libentissi-
me Abba-
tis officio.*

euilaret manus, prima noctis hora è strato consurgens
ad pagilius Ecclesiam abiit: ibidemque ante ianuam
prostratus, profuso lachrymarum imbre diuinam open-
supplex implorauit, vt ceptum iter prospere digne-
tur dirigere. Cumque expleta oratione exauditum se à
Deo pararet, ad remotiora deserti loca fugere decreuit.
Et ecce subito lupus ingens ab improbio adueniens,
illi se itineris comitem adiungit. Ille ratus ex lupi co-
mitatu se facilius ad auia loca peruenturum, illum præ-
euntem sequitur, sed duce lupo, vel potius auctore Deo
nocte ad urbem Sueffionensem iedit, sedenque in cli-
uo ei propinquo, orto iam Sole vbi esset demum agno-
uit. Animi ergo anxius & mœrore confectus, ante
quam nouas labebras querere posset, fuit à nobilibus
& vrbans, Monachis pariter & Clericis à fuga retra-
ctus, & Abbatis officio ac honore vel inuitus decoratus.
Itaque cum diutius reluctari se non posse cerneret, cer-
uicem oneri subiecit, collapsam monasterij disciplinam
& doctrina & exemplo egregie restaurauit: & distracta
Ecclesie ornamenta affatim restituit. In hæc vero annis
aliquot, clarissimis miraculorum virtutibus non modo
fratres in omni sanctitatis continuit officio, sed & exte-
ros etiam à prauitate vitæ ad meliorem admodum ad-
duxit frugem.

Sed quia ratum hoc est inter mortales, nihil esse ex
omni parte beatum: Odo quidam illius subditus, sum-
mis inuidiæ stimulis in virum Dei concitatus, indicauit
Regi Francorum Philippo, contra hostes bellum mo-
lienti, antiqua consuetudine receptum esse, vt S. Me-
dardi Abbas regis expeditioni interesset, cogeret igitur
Arnulphum, vt cum armato milite regiam in expedi-
tionem iret. Excepit Rex Odonis consilium gratula-
bundus, monuitque Arnulphum, vt illico arma expedi-
ret, sociumque se periculi præberet, vel certe Abbatis
loco & nomini cederet. His auditis, vir eximius hono-
ris culmen pro nihilo ducens, illico elegit sibi Geraldum
successorem, virum & scientia scripturarum egregie in-
structum, & omni honestate conspicuum, seque conse-
stim

cellæ includens
animi ardore resur-
Porro Geraldus Ab-
solat memoratus
Adinis temerator, du-
que autoritate regia
tante ac eorū estem v-
apaliter, & impium P-
nomem inuult. Et q-
minum opinionem
uauis ueandusque
iudis & exercitjs e-
bi comparauit, vt
honibus fui petop-
deus colloquim
tuce Ecclesie, tam d-
tererent. Interea vero
quam egregio pro-
Postquam autem
riam hanc caduean-
Arnulphus ad id hon-
de pane reluctans, eu-
Sueffionensis popul-
ante, Visio Gerualij
illam occupasset, &
perfas perque nefas
dignitatem retinere
cordiarum studiosis
diocesibus, quod Vle-
ibidemque accurren-
tum turbis, officio
vero post alia atque
qua cum sanctitatis
ceramentis, tempore
in Domino, 18. qui p-
1087. Aldenburgi in
publicæ componen-
to erat euocatus; V-

PHI

strato confurgens,
inque ante ianuam
bre diuinam opem
prospere digne
one exauditu sed
ea fugere decernit
protulit adueniens
e ratu ex lapu co
niturum, illum pra
ponit auctore Deo
ter, sedem que in cli
flet demum agno
confectus, ante
fuit a nobilibus
ericiis a fuga retra
niturum decoratur,
posse cerneret, cer
asterij disciplinam
uratur: & districha
inde vero annis
utibus non modo
fficio, sed & exie
tm admodum ad
aler, nihil esse ex
lus subditus, sum
incitatus, indicauit
posse bellum mo
um esse, vt S. Me
flet, cogentis tur
regiam in expedi
positum gratula
leo arma expedi
vel certe Abbatis
eximius hono
pit sibi Geraldum
atum egregie in
um, seque confe
tum

tim cellae includens, pristina poenitentiae opera incredi
bili animi ardore resumpsit.

Porro Geraldo Abbate ocysus instituto, de repente
aduolat memoratus ille Pontius, vesanus monastiei
Ordinis temerator, ducens secum Regnam Bertradam,
quae auctoritate regia, viro Dei Arnulpho frustra ob
nitente & coelestem visionem denuntiante, Geraldum
expulit; & impium Pontium contra fas in administra
tionem intrusit. Et quidem B. Arnulphus, cum praeter
omnium opinionem, vitam ibidem inclusus multo
suauius iucundiusque duceret, tum eiusmodi virtutum
studijs & exercitijs celebre adeo nomen longe lateque
sibi comparauit, vt totius regni nobiles eius benedi
ctionibus fuit petoptarent, & omnes in dignitate po
fite us colloquium ardentem expeterent, vt eam de
pace Ecclesiae, tum de animarum salute ab illo consilia
pererent. Interea vero, dictum mirum, quantis miraculis
& quam egregio prophetiae spiritu clauerit.

Postquam autem Suesfionum antistes Theobaldus,
vitam hanc caducam cum meliore permurauit fuit,
Arnulphus ad id honoris fastigium, quanquam inuitus
& plane reluctans, euectus, & insula pontificali summo
Suesfionensis populi gaudio decoratus. Sed cum iam
ante, Visio Gerualdij regij dapiferi germanus frater, sed
illam occupasset, & armatorum circumcinctus turba,
per fas perque nefas, Regis fauore fectus, episcopalem
dignitatem retinere veller, Arnulphus parci quam dis
cordiarum studiosior, in quodam castello eiusdem
diocesis, quod Vleiacum vocant, sedem sibi constituit,
ibidemque accurrentibus ad eum promiscuis populo
rum turbis, officio suo egregie est persunctus. Tandem
vero post alia atque alia pietatis mania, Ecclesiae ma
gna cum sanctitatis laude praestita, viuificis perceptis
sacramentis, tempore diuinitus ei reuelato, obdormiuit
in Domino, 18. quippe Calend. Septemb. Anno Christi
1087. Aldenburi in Flandria; quo tum, pro pace Rei
publicae componenda, Deo ita disponente, iam secun
do erat euocatus; Vbi & corpus eius in Ecclesia S. Petri
hono

*Fuit cele
brior apud
nobiles o
mnes, cella
inclusus
quam Ab
batis hono
re decora
tus.
Succedit
Theobaldo
in Episco
patu.*

*Obitus
eius.*

honorifico monumento conditum est: insigni hoc Epitaphio decoratum:

Miles in hac mundo, modo pulvis in hoc monumento;

Militiam mundi spreuit amore Dei:

Cuius tutela, qua vivitur absque querela,

Primum devotus Sueffonis monachus;

Et mox Augusta devotior incola cella,

Et per pauperiem, frigus & esuriem;

Atque per insomnes in fletibus & prece noctis:

Virtutum studiis extulit & meritis:

Abba dein factus, & praesul virumq; coactus;

Qua digne subiit, dignius excoluit.

Huc veniens demum, Domino donante, supremum

Claudens morte diem: tra si ad requiem.

Transitus eius ei provenit sine die,

Quem sequitur celebris, orbe colente, dies;

Qua caeli Dominum de mundi valle Mariam.

Inulit Africolis calica turba choris.

Praesulis Arnulphi quo festa dies celebratur:

Praesulis Arnulphi corpus humo regitur.

Insignia ad sepulchrum eius miracula. Fuit vero vix in vita, ita post obitum eximie clarus miraculis. Varij siquidem morbi & languores ad sepulchrum eius curati. Quare per multi assiduo eo confluere; pulverem eius tumulo propinquum colligere; ad suos morbosos eum abspoliare: quia inde salutare remedium celeriter obtinebant.

C. Baron.

Annal.

Tom. 3. &

in Not.

Martyr.

Roman.

BREVIS VITA S. ARSACII CONFES-

oris; quem Latina Martyrologia *Vrsatium* vocant:

ex historia Ecclesiastica Sozomen. lib. 4. cap. 15. Cla-

ruit, ut patet infra, temporibus Licinij in Orien-

te Imp. qui floruit in Regno Anno Chri-

sti Domini 316. & Reliq.

16. August.

Cluitas (Nicomedia) tam exiguo temporis momento, terramotu concussa est, ut qui cuperent alio

est insigni hoc Epil.

hoc monumento;

Dei:

uerela,

achis;

lla,

tem;

ce noctis;

ia;

condem;

t.

te, supremum

requiem.

te, dies;

de Mariam.

oris.

bratur:

gitur.

extimis clarus mi-

anguores ad sepul-

ti assiduo eo con-

inguum colligeret;

quia inde saluare

alio confugere, non possent: sed prima periculi ag- *Nicomedia*
gressione, quo quisque stetit loco, in eo magna ex par- *horribilis*
te aut seruatus est, aut periit. Est præterea multis in ore, *terramo-*
Arsacium hanc ante vidisse calamitatem, quam acci- *tus.*
derit. Qui genere Persa fuit, & ex milite, qui Impera *Patria eius*
toris leones nutrebat, insignis confessor, regnante
Licinio, factus, relictaque militia, in arce Nicomediae,
intra murum, monasticam exercens disciplinam, ha-
bitauit. Quo in loco diuina visio ei oblata, iussit ex
vibe egredi: quo vitaret cladem, quæ esset eam postea
occupatura. Mature igitur ad Ecclesiam profectus, *Admone-*
dat mandatum Clericis, vt supplices Deo preces ex- *tur dismi-*
hibeant, quo imminentem ciuitati cladem oratio- *tus, de ter-*
nibus auertant. Vbi autem frustra eis persuadere co- *ramotu su-*
natus est, & ludibrio habitus, simul vt calamitatem *turo.*
eos nec opinantes oppressuram præsignificauerat, ad
arcem reuertitur, & humi faciem proiectus, Deum pre-
catus est.

Intererea temporis, vire terramotu concussa, com-
plures obruti perierunt; qui autem supererant, in agros
& solitudinem profugerunt. Siquidem velut in ciuitate
opulenta & ampla, singulis in ædibus ignis accensus
fuit, in focis, furnis, & caminis bincorum, & eorum
quæ eas exercent artes, quibus signi opus sit; adeo vt
tectis ædium terræ motu disturbatis, flamma eorum
materiem occuparet, lignisque aridis, vt est verisimile,
admixtis, & rebus oleo & pinguedine perfusis, quæ
facile incendi solent, affatim nutrita cresceret: atque
in omnes partes serpens, ac tandem velut in vnum *Terribile*
confluens, efficeret, vt tota vrbs instat vnus (pene di- *incendium*
xerim) rogi videretur. Et quoniam in hac clade ad
ades accedi non posset, qui incolumes ex terramo-
tu euaserant, ad arcem procurerunt. Arsacius autem
in turri, quæ steterat inconcussa, prorsus decumbens,
sicut se, cum orare cepisset, extenderat, mortuus re- *Obitus S.*
pertus est. Fama vero est, eum à Deo precibus conten- *Arsacy.*
disse, vt ante cladem mortem oppereret; mortique
maluisse, quam calamitatem oculis cernere vrbs
illius,

illius, in qua primum Christum cognoverat, & Ecclesiastica di ciplina imbutus fuerat.

*Dæmones
ex obfissis
fugit cor-
poribus.*

Sed quoniam ad hanc virtutem nostra delapsa est oratio, intelligendum est, eum per amorem, quo Deus illi compexus est, potuisse dæmones abigere, & hominem agatos purgare. Nam cum quidam vexaretur a dæmonio, per forum gladio stricto cerneret, omneque fugam offensam conveniret, & tamalius vibem occuperet, Arsacius factus illi obviam, Christum nominavit, verbo hominem deiecit, eum ex templo dæmonem purgavit, & ad sanam mentem reduxit. Et ita sancti etiam ab insana multa opera, quæ supra humanam facultatem artemque putanda sunt, quorum hoc unum factum. Et forte Draco, vel aliud serpentis genus, quod viatores illac iter habentes ante statum suum perirent, quam oculis eorum cerneretur, nam in quodam spectu prope viam oblituit. At quem locum accedens Arsacius, oravit, serpens autem sua sponte egreditur & pedibus, & capite b s ad terram alliso, seipsum in effecit. Atque ista comitum, & militum, qui dicebant se ab illis audivisse, qui ipsum Arsacium oculis aspexissent.

*Draconem
hominibus
infectum
interfecit.*

*C. Baron.
in Not.
Martyr.
Roman.*

VITA S. ROCHI, CONFESSORIS EX-

imij: Ex ea quæ est per Franciscum Diedum

Venetum. Excessit e corpore Anno

Salutis 1327.

16. August.

*Clari nata
les eius.* Sanctus Rochus confessor Christi gloriosus, Galliarum Narbonensi oppido Montis Pessulani, olim Agathopolis dicto oriundus, patre Ioanne, matre vero Libera, illustribus oppidi illius dominis, rubra cruce insignitus, in lucem produsse fertur. Is duodecimo ætatis suæ anno parentibus orbatus, incredibili cæcitate bellum suo corpori indixit: & patria, & amici relatis, cunctisque possessionibus ac facultatibus sane amplissimis pauperibus distributis, ac postremo oppidis patens, una cum principatu, patrio commissis, brevit & abiectione

ita indutus veste, ex Gallia in Italiam animo proposito, Aquam pendentes, & solum magistro, & ratione ad mortem ingenti omnium caritate donavit. Indobens, plurimos ratione ac virtute Ecclesiæ admonuit, & tormentis ex corpore, coraque par. Quare sese in latrans, a caueculone Domini sui altius, & Gallias cauit. Et delatus, & patens, tunc bellis feruens, & explorator ex annis admodum quæretis squalorem inivit. Quo tempore, quæcum se exaret, sacris Ecclesiæ mta excederet, iupendit, ut quicquid stularer, a pestilentia. Et itaque vita functus, in scripta reperta, & viciniam confugiens, eorum significationem, delatum esse, ingenti lachrymum cum summo, & deserti curavit.

gnouerat; & Eodem

stra delapsa est ore quo Deus illum
abigere; & homin
quidam verum
eunt et omne qu
um multos ibem oc
m, Christum nom
ex templo extra
reduxit. Et ita l
supra humanam
querum hoc vnu
pentis genus, quod
flam suo peren
in quodam spect
um accedens Ar
onte egreditur e
se in fecit. Atque
bant se ab illis aud
cessissent.

ESSORIS EX-
scum Dredum
re Anno

et gloriosus, Gallie
ant, olim Agatho
matie vero Libera
tra cruce insignitus,
mo etatis suae an
teueritate belum
nicis et eius, cuius
sane amplissimis
oppidis patetis,
illis, breui & ab-
iecta

ecta indutus veste, cum pileo & perâ, peregrini in-
rar, ex Gallia in Italiam commigravit. Itaque cum
Romam animo proposuisset, antequam eo perueni-
et, Aquam pendentem ingressus civitatem, Vincentio
Nosocomij magistro se iunxit; ubi cunctos pestilenti
contagione ad mortem infectos, signo Crucis (haud
ine ingenti omnium admiratione) integra & perfecta
anitate donavit. Inde alias Italiae civitates & castel-
a obiens, plurimos truci pestilentia correptos, si-
nili ratione ac virtute sanavit. Quibus gestis, & signo Cru-
pse ecclesi admonitus oraculo, corporis se crucia-
ibus & tormentis exereendum esse, acutissima fe-
bre corripitur, coraque sinistra, sagitta pestifera trans
igitur. Quare sese in proximam eremum recepit, ibi-
que latrans, à cane cuiusdam nobilis, Deo disponente,
one Domini sui alitus est: donec pristina recuperata
aetudine, Gallias tandem longis itineribus repetere
iecit.

*Peregrina-
tur.*

*Servit in
Nosocomio
& sanat o-
mnes peste
laborantes
& signo Cru-
cis.*

*Corripitur
Febre.
Alius di-
vinitus mi-
nistrio ca-
nis.*

Et delatus, & paternum castrum ingressus, cum o-
nia tunc bellis feruerent, fuit inibi omnibus inco-
nitus, & explorator existimatus, in vincula coniectus;
bi annis admodum quinque, à patre incognitus, in carc-
eris squalorem invidua quadam ahimi patientia
stinuit. Quo tempore exacto, nova infirmitate cor-
ipitur: quæ cum se exanimari, mortemque adesse sen-
dier, sacris Ecclesiæ munitus sacramentis, ante quam
vita excederet, supplicibus à Domino precibus
contendit, ut quicumque patrocinium eius cum fide
postularet, à pestilenti contagione immunis perma-
neret.

*Mittitur
in carc-
rem.*

Moritur.

Et itaque vita functo, ad latus eius tabella his li-
entis inscripta reperta est; *Peste laborantes, ad Rochi
patrocinium confugientes, contagionem illam atrocissi-
mam evasuros significo.* Quod & ad patrum eius,
principem, delatum est, is, agnito suo ex fratre nepote,
profusa ingenti lachrymarum vi, corpus eius san-
ctissimum cum summa pompæ celebritate ad tem-
plum deferri curavit; inde exequijs rite peractis,

F f eidem

Claret miraculis post obitum.

*Transfer-
tur Vene-
tias corpus
eius.*

eidem honorificam admodum erexit basilicam; ubi vir sanctus per multos annos inauditis signis & virtutibus coruscavit. Fama deinde virtutum & miraculorum eius cum in Germaniam, tum in Italiam perlat effectit, ut undique illi & templa & sacella construerentur.

Porro sacratissimum illius corpus fuit anno 1484 à quibusdam è Derdonensi diocesi fortim sublarum ac tandem Venerias auctum; ubi à Senatu Veneto, à universo populo ineffabili festiuitate ac gaudio fuit exceptum: & templum celeberrimum ingenti impensâ illi constructum.

*C. Baron.
Tom. 8.
Annal.
& in not.
Mart.*

Rom.

18. Iulij.

16. August.

Quo die

eius festum

celebratur,

propter

translatio-

nem illius.

Primordia

eius.

Degit in

aula Regis.

Magnis ho-
noribus po-
nitur.

VITA S. ARNVLPHI, ALIAS ARNVLPHI, Metensis Episcopi; Ex ea quæ est apud V. P.

Laurentium Surium. Obijt Anno Salutis 640.

SANCTUS Arnolphus in Francia, parentibus diuitiis ac nobilitatis claritudine multum conspicuus natus: à Stephano quodam seruo Dei, in his natalitatis exordiis, futuræ sanctitatis insigni meruit decorari testimonio. Porro opportuno tempore, literarum studijs imbuendus traditus præceptoribus, cum esset præclaræ admodum in solis, sagacis ingenij, memorizque capax, infantium breui tempore profectus, ut ceteros contubernales suos, multis parastans speraret.

Cumque iam egregie edoctus, ad robustam peruenisset ætatem, in bonis actibus exercitandis, oblatum est Gundolpho subregi ossue palatij Reclori: quem ille per multa deinceps experimenta probatum, Theoderici Regis ministerijs applicauit. Equis vero illius in armis & bellicis rebus strenuitatem satis enarrare queat, quando ille sepe a iuersarum gentium phalanges suo ferro abegit. Vnde Christo direttore, qui dudum pene omnium infimus videbatur, demum effe-

ctus est omnium
tunc totidem cur
administratione,
reim haud segnit
peram miseris fu
as exercitijs sele
plum cogentibus
re, præclarum que
terum fitorum gau
as meditatio circa
tur.

Per id tempus vero
is, vir egregius,
familiari ei affect
his omnibus ad *
more profecti fu
ulque desiderio, a
et siquidem inter
tificæ, eam subito
miphum Regis de
popat dignum pla
matum resistere ob
erulum esse, comp
ueneri subiecit: te
ogereur, priorem
e non & Palatij Pri
ue.

Porro ad hanc di
ta, sedulo cauit ne i
uarent mores. Il
propter manifestia
us & ciuitates sele
tum multitudo vnde
tate in suscipienda
militantum exitit
hæsitio recepit, &
lucet pedes: rector
antecessor in pace diu

exit basilicam; ubi
suis signis & virtu-
tibus & miraculo-
rum in Italiam perlat-
facella construeret

pus fuit anno 1484
si furtim sublatum
à Senatu Veneto, ac
re ac gaudio fuit ex-
tum ingenti impend-

IAS ARNVL-
na est apud V. P.
bijs An-

parentibus diviti-
multum conspicuo
Dei, in ipso nat u-
sign meruit decora
tempore, literarum
toribus, cum ef-
gacis ingenij, me-
cui tempore profe-
multis parat angis

ad robustam petue-
reicandos, oblatu-
reij Reator: quem
a probatum, Theo-
Equis vero illius
ntem satis enarra-
rum gentium pha-
cto direttore, qui
debat, demum
esse.

fectus est omnium summus; ita ut sex provinciae,
quas tunc totidem curabat Regis domestici, sub il- *Pia eius*
lus administratione, eius solius arbitrio regerentur; *exercitia*
merim haud segnitè in orationibus, in ieiuniis, in
pauperum miseris subleuandis, a iisque spiritali-
ous exercitiis sese exercebat. Porro parentibus & ami-
is ipsum cogentibus vix cedens, Illustrissima prola-
ria, praclarumque morum duxit uxorem; ex qua
liorum filiorum gaudia suscepit: ita tamen ut ingis
eius meditatio circa monasteria & loca sancta versa-
retur.

Per id tempus vero erat in Regis ministerio Roma-
ticus, vir egregius, qui cognito eius desiderio san-
cto, familiari ei affectu iungitur: atque ad eandem
relictis omnibus ad * Lunense monasterium, Chri * *Lerinum*
stiam proficisci simul statuunt. Verùm hac in re
vniuersi desiderio, altissimi voluntas obstitit. Con-
gigit siquidem interim vibem Metensem suo orbari
Pontifice, cum subito unanimi corde & voce, populus
Arnulphum Regis domesticum & Consultum E-
piscopatu dignum plane acclamat. At ille primo
multum resistere obnitique; demùm cernens Deo
sic visum esse, compulsus, cum lacrymis hume-
ros oneri subiecit: ita Pontificalem ferens insulam,
ut cogeretur, priorem curam & Aulae sollicitudinem,
nec non & Palatii Primatum seu Magistratum reci-
nere.

*Creatur
Metensis
Antistes.*

Porro ad hanc dignitatem sublimatus vir san-
ctus, sedulo cavit ne illi honores in peius (ut assoler)
inurarent mores. Illico etenim tanta illi accessit in
pauperes magnificentia, ut fama per longinquas regio-
nes & ciuitates sese diffundente, innumera paupe-
rum multitudo undique ad eum refocillanda festi-
naret. In suscipiendis autem monachis & peregrini-
nis tantum exiit humilis & deuotus, ut quos
hospitio recepisset, propriis manibus, eorum ab-
lueret pedes: vestitos deinde, & cibo potuque sa-
tis refectos in pace dimitteret. Abstinentiae vero eius

*Benignitas
eius in pau-
peres, Reli-
giosos, ac
peregrinos.*

rigorem condigne explicare quis possit? cum præsertim interdum post triduana vel prolixiora ieiunia, patitur hordeaceo & aquæ potu victitaret? Quin & occultis asperum iugiter ad nudam carnem gestans cilicium exesa & macerata membra spiritui egregie subdila esse, in defesse cogebat.

* *al. Clotharius.*

Quo fere tempore * Clotharius, peremptis hostibus, cum solus totius Gallie regni monarchiam consecutus esset, nihil antiquius habuit, quam ut colenter pietatem, Deique amicos, viros sanctos, & sibi amicis iungeret, atque consiliarios adhiberet. Fuit enim ijs vnus sacer hic Anustes, cui suum filium Dagobertum tradidit instituendum: quem regni totius habundem fore speraret. Tant siquidem sanctum Præfulem faciebat Rex, ut eo inconsulto quicquam facere non auderet; itemque Regina; qui non interdum tantum sed noctu etiam eundem sapius adire solerent; & e curialibus canibus oblatrandi in eum & famam excidilacerandi ac corrodiendi occasio data est. At vere admodum Deus vltus est in huiusmodi detractores.

* *al. Notto.*

Quidam enim scelestus homo, nomine * Noddo ausus est interrogare cum complicibus suis Episcopo sancto iniuriam; asserens scilicet eum non esse cultore Dei, sed potius hominem deditum voluptati; ad cuius lectum nocturnis honoris non solum Rex, verum etiam Regina, tanquam consilia flagitantes interdum properarent. Cum ergo vir ille die quadam, alio referto vino, vna cum detractore socio suo streperisset, ecce iubente Domino, omnia illorum verba menta vallantar vndique flamma. Quibus illico ingenti clamore prosilientibus, & aquam circa nascentia genitalia loca, ubi camisia illorum acerrime crebantur, iniicientibus, nec omnino flammam diuini missam extinguere valentibus, tandem ad instar pericorum luto volutabri sese pariter inuoluunt; & diu vociferantes, vix ad vltimam, penam, quam merito patiebantur, euaserunt, nec diu post Noddo ille

Diuina virtus in detractores viri sancti.

facro Præsuli in
Regia animadu
erant.

Per id tempus cum
thesauros in vi
ad huc discus argen
tinas. Hunc quidam
paupebus
vult. Sed omnipotens
illo fuerunt, qui in
martyris olim cons
dem Hugone reg
Clothario Regi alla
esset, hunc à Beato
um renundatum fu
atus, iubet eum ve
ad Metensem ciui
factum est, ut paup
sanctorum, quibus
pendio, quia & m

Porro cuncta quæ
singulatim hic rec
ca summam per
tas libertauit; Lep
virtutibus egregie
quandoque vana
secreta adire, n
uit. Verum id reg
placere haud pou
negit obnigente. Q
pio eodem de h
dem à Dagoberto
merat, licentiam
dubio tandem com
Iulium sanctum à se
tibus feruens amore,
cum potius astantiu

possit? cum præter
oliora ieiunia, pa
? Quin & occu
m geksus eileium
ti egregie subleuac

us, peremptis ho
ni monarchiam co
uit, quam vt coles
sanctos, vsu libiam
adhiberet. Fuit
um filium Dagob
m regi totius hære
m sanctum Præfule
quicquam facere no
non interdu tantum
adire solerent; vñ
eum & samam
atio data est. At
in huiusmodi det

o, nomine * Nod
us suis Episcopo
am non esse cultor
m voluprati; ad eum
solum Rex, verum
a flagitantes interdu
e die quadam, ali
ore socio suo str
a, omnia illorum ve
a. Quibus illico
& aquam circa na
prum accerrime crem
no flammam diuini
randem ad instar po
ter inuoluunt; &
pccnam, quam me
u post Noddo ille
ip

ssis sacro Præfule impie obiectis flagitiis deprehen
us, Regia animaduersione, vna cum filio vita pri
atur.

Per id tempus cum vir sanctus iam pene omnes
celesæ thesauros in vsus pauperum erogasset, super
tat adhuc discus argenteus, habens libras septuagin
duas. Hunc quidam Hugo primus procerum, pro
lis primo pauperibus de necessariis, dato præo com
arauit. Sed omnipotens Deus haud passus est, vt lai
us illo frueretur, qui in honorem Beati Stephani pro
martyris olim consecratus habebatur. Prædicto
quidem Hugone repentina morte sublati, discus
le Clothario Regi allatus est: qui cum vera relatione
idicisset, hunc à Beato Arnulpho ob alimoniam pau
erum venundatum fuisse, mox tanquam cælitus in
piratus, iubet eum velociter superpositis centum au
eis ad Metensem ciuitatem sancto Pontifici deferri.
ta factum est, vt pauperes Christi haberent alimenta;
eres sanctorum, quibus semel data fuerat, absque vilo
ispendio, quin & multiplicato fœnore restituere
nt.

Porro cuncta quæ operatus est vir sanctus mira
ula, singulatim hic recensere, longum nimis cum so
ret, ea summatim perstrinxisse sufficit. Tres cæmo
iacas liberauit; Leprosos mundauit: permultisque
illis virtutibus egregie passim claruit. Vnde metuens
e quandoque ranz gloriolæ laqueum incideret:
temi secreta adire, nunciumque Ecclesiæ remittere
statuit. Verum id regnante Clothario ad effectum
perducere haud potuit; eodem Rege constantissime
ugiter obnitente. Quo demùm defuncto, cum ad
nuc pio eodem desiderio flagraret, & iterum atque
terum à Dagoberto eius filio, quem diligentissime
natterat, licentiam huius rei postularet, instigatu
diaboli tandem commotus Rex, stricto gladio vo
luit eum sauciatum à se remouere. At pius Antistes di
uino feruens amore, intrepidum sese neci obulit;
cum protinus astantium procerum vnus temeritatem

*Vas sacrum
haud impie
ne retinet
laicus.*

*Pietas Re
gis Clotharij*

*Quadam
miracula
eius.*

*Pietis missio
nem ab E
piscopatu.*

Constantia eius.
Rex & Regina sacræ Antistitem veniā rogant, & postulatū annuunt.
Instituit successorem.
* al. Gertrico.
* al. Abdo.

Signo S. Crucis ex-tinguit incensum.
Abiit in eremum vir sanctus.
* al. Vogasus.

Regis redarguens, furorem eius sedauit: sicque meditante Dei gratia, caruit effectū, sceleratus affectus. Superacnens quoque Regina, vt audire iustam Regis commotionem in sanctum Præsulem prostrati & eterna cum eo pedibus ipsius, iniuncta illat remissionem cum lachrymis postuantes, ac facultatem ad eremum pergendi, quauquam inuiti, ei largientes.

Itaque Beatus Arnulphus data illis benigne venia sollicitus de grege sibi à Domina credito, ne soliti æternæ vitæ pabulis, illo sic remoto, destituerentur prouidit illi de successore viro dignissimo ac sanctitate admirando, Gerenco * cognomento * Abbo. Id vbi percepit vt egregius Romanicus, cunctis posthabitis illico ad virum sanctum venit congratulabundus; & viroque in id consentiente, in vasta eremo sibi locum præparauit. Insequenti autem luce, cum quodam amicum conceperant, conficere vellent, & equi præ foribus iam strati cesserent, ecce casu inopinato Regium promptuarium voraci corripitur igne, flamma excellissimè crumpit: domos vndique vicinas minaciter lambit. Oritur repente ciuium ciulatus & clamor: concurretur vndique, in vanum laboratur: donec beatus Pontifex eo adueniens, protinus expleta oratione, sanctam manum eleuans, contra horrendos flammaram globos signum Sanctæ Crucis expressit. Tunc siquidem (mirabile visu) tanquam cæli ÷ percussus, intra pariter in semetipsum totus contortus ignis interijt: nihilque alibi nocuit.

Post quæ laeter Antistes, relictis cunctis seculi rebus, beneque ac integre in pauperes erogatis, cum nouus Elias ad eremum * Volagum cum plenissimo socio Romanico properans, inter bestias & feras syluestres eriguis constructis domicilijs, quotidianis meditationibus, diuinatum laudam cantica admiscens, animum iugiter pascibat; confortabaturque.

Astentis quoque nonnullis monachis, atque lep-

stolis, haud dedignatus calceamenta à pedibus detegere; capita coru-
 borum quotidie in sedulo præparare: admodum illos pauperum mollibus & precibus.

In his iugiter aliisque angelicam duceret sententiam aibletam suam, post breuem in corpore migrans, mar-
 talem de lata est: ex-
 tribus, multam vero
 religiosorum carib-

Porro Romanicus
 prout honore, in ca-
 nono fere euoluto suc-
 bus Episcopis, colle-
 sequentia, id ad vrb-
 Basilica sanctorum
 gentique totius ci-
 uitem apud Christu-
 nis ciuibus per mirac-
 tem illuminatur; con-
 tur: claudogressus op-
 pauca e plurimis
 vellemus,
 leg-

sedauit: sicque ne
u, sed et iustus affi
gina, ut audiret
sanctam Præsen
tius; iniuria illu
antes, ac facili
quam inuiti, ei la

illis benigne veni
credito, ne solita
to, delinquerent
issimo ac sanctitate
nto * Abbo. Id vi
cunctis posthabuit
gratulabundus, &
ta eremo sibi iocun
e, cum quod animo
& equi præ fontib
ato Regium prom
mma excellissim
in iaciter lamb
clamor: concordi
donec beatus Pon
era oratione, tan
tendos flammaram
cessit. Tunc liqui
i illis percussus, in
torius ignis inie

etis cunctis seculi
pauperes erogant
plagum cum pren
s, inter bestias &
domitibus, quo
nem laudem can
palebat, consor

rosus, haud dedignabatur tantus Antistes suis mani
bus calceamenta a pedibus eorum detrahere, eaque
letegere; capita eorum & pedes crebro abuere: le
rosi eorum quotidie studiosissime componere; cibos
illis sedulo præparare: saepeque ipse esuriens, solici
e admodum illos pascere. Lectus vero eius, spre
os mollibus & pretiosis operimentis, ciliciis orna
batur.

In his igitur aliisque bonis innumeris cum vitam
Angelicam duceret sanctus Pontifex, tandem Deo
volente athletam suum ad destinatum vocare bra
uium, post breuem infirmitatem, sancta illa anima è
corpore migrans, manibus sanctorum Angelorum in
Cælum delata est: exultantibus quidem supernis vir
tutibus, multum vero plorantibus Christi pauperibus
ac religiosorum catibus.

Porto Romanus eius sanctissimum corpus, quo
potuit honore, in castro sepulture mandauit. Inde
anno fere euoluto successor eius Goericus accitis duo
bus Episcopis, collectaque Cleri & populi multa
frequentia, id ad urbem Metensem transtulit, ac in
Basilica sanctorum Apostolorum cum reuerentia,
ingentique totius ciuitatis gaudio condidit. Quid
autem apud Christum in eremo sibi comparasset,
suis ciuibus per miracula ilico declarauit. Cæca liqui
dem illuminatur; contracta ad sepulchrum eius sana
tur: clauda gressus optatus restituitur. Et hæc quidem
pauca è plurimis: quæ si omnia sty'o exarare
vellemus, vatum opus & ingens

lector exhibere.

mus.

*Pia eius
exercitia
ibidem.*

*Migrat in
cælum sacer
Antistes.*

*Locus sepul
ture eius.*

*Miracula
ad sepul
chrum eius*

*C Baron.
in Not.
Martyr.
Roman.*

VITA S. HYACINTHI CONFESSORIS, Ordinis Predicatorum siue Dominicanorum; *Ex ea quæ est per V. P. Seuerinum Cracouiensem, eiusdem Ordinis S. Theologia Magistrum. Decessit ex hac Vita Anno Domini 1257. Relatus in numerum Sanctorum à Clemente 8. Pontifice Maximo.*

Anno Partæ Salutis 1594. Pontificatus sui 3.

*16. August.
Genus 29.
Patria eius*

QRTUS EST B. Hyacinthus, ex Nobilissima familia, Orouons, Patria Polonus, territorio Camienensi; Anno à Natiuitate Domini 1183. In qua familia, præter Generales exercituum Ductores, & de Barbaris, & Christiani nominis hostibus magnificos triumphatores, plures florere Ecclesiarum Antistes, Episcopi & Archiepiscopi. Eadem etiam familia magnum deinde additum est ornamentum; qui ex materno eiusdem latere prodijt amplissimus huius ordinis Cardinalis Racz uilgita, moribus, & virtute ab illustribus antecessoribus minime degener. Habuit autem B. Hyacinthus patrem Eustachium Comitem de Conske Heroem præstantissimum; Patruum, Iuonem de Conske, Cracouiæ Episcopum; de cuius viarum sanctimonia egregijs animi dotibus, & cunctarum virtutum coronâ, si hic fauus esset locus, mea quidem oratio facile principium inueniret exitum vero perdifficilem. Fuit etiam suis à parentibus Deum timentibus in via Domini alius; educatus atque institutus. Post puerilia autem rudimenta, & audita oratoriarum artis præcepta, cum esset in primo adolescentiæ flore, gnauiter adeo Civilibus, & Canonicis studiis, his sacræ etiam Theologiæ accurate vigilantiâ adiungens, in Ciuitate Bononiæ operam dedit, prorsus ut temporis progressu, in Academia Bononiensi, in Sacræ Theologiæ Professore, & vniuersæque Iuris Doctorem promotus facit. Inde Poloniâ

*Mirificus
profectus
animi in
studijs.*

tiam rediit, Iuoniâ quæ admodum dignam fax in alto politè prælucebat, magis illius exemplo terret; & in semina religia figeret. Quod præstare venit, quandoque cognito genere sollicitanti, quam ut diu in Canonicoium morabantur ad se in per omnia se gessit charitate referens, quæ feruens, ut nulus eius virtutibus

Interca cum emigra-
bunt ut in corona,
aligidissimus Hyacin-
ta vocant; Iuonem n-
ntem secutus, cum
cum animi ardore, &
dret verbum Domini
de verba illa referent
e in perfectum fieri, vna
la pauperibus, summi-
endi consilio, & iam
minici restigia, Iuoni-
ur, certum fixum qu-
es, verè tanti ne pot-
laguis reuelabat, se-
tenzmq; gloriam h-
ponens, sanctus Sp-
lus lætitia, celeste
s deliberationem a-
notio 3. tunc tempo-
um ambo studiorum

CONFESS.

CONFESSIO

minicanorum; Ep
iaconiensem, eius
trum. Deceffit
latus in numerum
tificæ Maximo,
4. Pon-

obilissima familia,
torio Camienensi
qua familia, præter
e Barbaris, & Chri
triumphatores, plu
; Ep scopi & At
agnum deinde ad
erno eiusdem late
ardinalis Radz wil
bus antecessoribus
. Hyacinthus pa
Conskye Heroem
de Conskye, Cra
nditionia egregis
tum coronæ, si hic
o facile principium
Fuit etiam suis
Dominialius, edu
autem rudimenta
tum esset in primo
nibus, & Canon
accurate vigilan
tiam operam dedit,
Academia Bono
torem, & viri
erit. Inde Polo
nam

XVI. A V G V S T I.

437

nam rediēs, Iuoni Episcopi Cracouienſi patruo ſuo
ſui quædam oſū dignitate, ita etiā vitæ in poctia, tan
quam fax in alto poſita, diuino amore accenſa, alijs
purificè prælucebat, libent ſimè ad hæſit; quo in dies
magis illius exemplo excitatus, in Dei ſeruitio proſi
ceret; & in ſemita rectæ ſandæque viuendi firmius ve
tigia figeret. Quod proſecto ſicut optabat ſei citè ſi
ſi vſa venit; quandoquidem patruus ille perprudens,
ognito genere ſo Iuuenis animo nil aliud priuſus af
fectanti, quam vt diuino cultui penitus vitam adāce
ret, in Canonicorum numerum qui hoc magnopere
optabant adſciri permiſit. Quo in ordine ita egreg è
& per omnia ſe geſſit moſum ſauitate, humanitate,
charitate reſertus, quam indefeſſa ſcūltate Eccleſiæ
inferuiens, vt nullus ex collegis exiſteret, qui de admi
randis eius virtutibus ac mentis paſſim non prædica
ret,

Interea cum emineret Vir Beatus eo in ordine, non
ſolum vt in corona, ſed tanquam in regio diademate
fulgidiffimus Hyacinthus, Ecce Deus illum ad maio
ra vocauit; Iuonem namque Episcopum Romam e
untem ſecutus, cum ſanctum Dominicum magno
cum animi ardore, & inuicis charitatis viſceribus au
diderit verbum Domini fragiferè in vrbe prædicantem,
& verba illa referentem, & diuinitus explicantem: ſi
vix perfectus fieri, vade, & vende omnia qua habes, &
da pauperibus, ſummo flagrans deſiderio; diuino pa
tendi conſilio, & iam ſibi conſtaret ſectari beati Do
minici veſtigia. Iuoni, quem vt Dominum reuerſe
batur, certum fixumque propoſitum aperit, illico Patru
us, vix tanti nepotis amantiſſimus, cui non caro, non
ſanguis reuelabat, ſed vt erat præſul religioſiſſimus, æ
ternæq. gloriæ huius mundi breui, & inani ante
ponens, ſanctus Spiritus inſpirabat, incredibili per
ſuſus lætitiæ, cœleſtem potius quam humanam Nepo
tis deliberationem amplectitur: & occaſione data Ho
norio 3. tunc temporis Pontifici Maximo, qui cum eo
cum ambo ſtudioſorum cauſa Pariſijs verſarentur ſoli.
ff 5 dam

Fit Cana
nicus Cra
couienſis.

Laudabi
liſſime con
uerſatur.

Romam
proſciſci
tur cum
Patruo.

Matth. 19

dam contraxerat amicitiam, communicat. Honorius qui Beati Hyacinthi doctrinam, & ingenium qualescisset non ignorabat, & laudatissimi qui essent eius mores à multis audierat, variè natus est, nec eum iudicium fefellit, si Beatus Hyacinthus Digni Domini alumnus ac socius efficeretur, apud latas acturi, & septentrionis pagas magnam Catholicæ fidei uicem ac splendorem esse allaturum. Accessit itaque Beato Dominico, eique Beati Hyacinthi firmissima deliberatione ostensa: uti filium commen-
 dat. At is ubi diuum Dominicum libenter annuere intellexit, statim summa cum deuotione, & humilitate animo tamen latissimo Dominicanæ Religionis habitum, & indumentum in Ecclesia Sanctæ Sabinae Immortali Deo ducente suscepit, ac per id temporis, dum Romæ fuit nunquam à sacro Domini latere discedit, ita uiuens ut non sibi, sed Christo uiuere videretur.

Sed postquam velut alter Eliscus hausit ab Elia ardoris auti Spiritum, quippe quo Diuus Dominicus erat inflammatus eiusdem placito & benedictione, tribus cum socijs, quibus cum fuerat religione initiatus Ceslao, scilicet Hermanno, & Henrico tribus quasi stellis, spe, fide, & charitate comitantibus, Alpes superat Carinthiam peruenit; ut ciuitatis Frizacensis populo, verbi prædicatione commoto, & ad cultus diuini sinceritatem incenso prima ibidem Prædicatorum Ordinis magno cum omnium applausu fundamenta iecit, nobile monasterium erexit, atque instituit. Relicto autem in eis partibus Hermanno, quod theaiconici sermonis peritus censeretur, Cracouiam veniens, quamuis ab omni popularis auræ honore, quæ sua erat singularis humilitas, abhorreteret, tamen quasi ouans à toto Clero, ab vniuerso populo, nil tale cogitans honorificentissimè recipitur; augentur honores ubi eius eloquio, ac doctrina, & vitæ in primis sanctimonia sentiunt se inflammari, & in

*Roma am-
 plectitur
 S. Domini-
 ci institut-
 um.*

*Mittitur
 cum 3. so-
 cijs in Ca-
 rinthiam,
 & in ciui-
 tate Fri-
 zæ Cœro-
 bium eri-
 git.*

In dies magis Christi
 & insignibus ex int
 oulam fuit illi nego
 tare monasterium in
 tis Ordinis prædica
 maximum, & m
 pugnaculum felicit
 cum eiusdem Sancti
 proximalque prom
 magis illustriorum
 breleceret, & à cun
 tione haberetur. ( )
 gentium nota ipsi
 tudo, continentia,
 glia, orationes, in
 ficut alterum solem
 fæiebant) fiebat p
 honorem Dei molit
 exitum perduceret.
 tate. Pragæ. per
 mine Sancti Cleme
 nobile monasterium
 ti Martyris, & Pon
 culis clatus ibidem
 tate temporis præte
 souia, Silesia, Mo
 in tota Germani
 multa cum religio
 culti que feruore
 xit, atque stabili
 huc sanctæ eius m
 recta. Illud solu
 S. Hyacinthus à
 Insulam imperiâ
 tum eiusdem ordi
 fceffer, & mag
 concensus, cum
 capax, utpote p

licat. Honoris
genem quales
essent eius mo-
res, nec eam in-
didi Dominu
latas artium, &
holice fidei in-
Accessito ita-
Hyacinthi fir-
mum commen-
n libenter annu-
tione, & hu-
militate Re-
in Ecclesia San-
suscepit, ac per
am à sacro Do-
non sibi, sed Chri-

nausit ab Elia at-
Diuus Domini-
to & benedicti-
um faciat reli-
Herimanno, &
fide, & chari-
Carinthiam peti-
o, verbi prae-
diuini sincerita-
catorum Ordi-
fundamenta ie-
atque instruit.
Herimanno, quod
ur, Cracoviam
s auræ honore,
horreter, tamen
populo, nil ta-
tur; augentur
ritia, & vite
inflammari, &
in

In dies magis Christianis illius operibus grandibus,
& insignibus ex intimo corde commoueri. Quare
nullum fuit illi negotium in ea principe Regni ciui-
tate monasterium in honorem Sanctissimæ Trinita-
tis Ordinis prædicatorum erigere; quod tanquam
maximum, & mentissimum Catholica fidei pro-
pugnaculum feliciter posuit, atque instruxit. Quare
cum eiusdem Sancti vinifera in vniuersum Regnum,
proximasque provincias diffunderetur, & in dies
magis illustriorum factorum suorum rumor incre-
bresceret, & à cunctis populis maxima in venera-
tione haberetur. (Erat namque iam ubique illarum
gentium nota ipsius, pietas, charitas, mansue-
tudo, continentia, humilitas, patientia, ie iunia, vi-
gilie, orationes, incredibilesque alia singulares, quæ
sicut alterum solem ipsum Dei seruum splendescere
faciebant) fiebat persacile ut quodcumque opus ad
honorem Dei moliretur, quam celerrimè ad felicem
exitum perduceret. Facile præterea sibi fuit in ciui-
tate Pragen. per Ceslaum socium suum sub no-
mine Sancti Clementis, & Vuratislauien. alterum
nobile monasterium sub inuocatione Sancti Adelberti
Martyris, & Pontificis erigere, qui etiam mira-
culis clarus ibidem obiit; & alia complura breui-
tate temporis prætercunda, quæ in Bohemia, Mos-
souia, Silesia, Moravia, Prussia, Russia, atque
in tota Germania eiusdem Prædicatorij Ordinis
multa cum religione, & populorum deuotione,
eulitque seruore Monasteria partim ipse constru-
xit, atque stabiluit, partim post eius obitum ad-
huc sanctæ eius memoræ vigore, à fundamentis e-
recta. Illud solum referre liceat, nimirum cum
S. Hyacinthus à magno Cruciferorum magistro
Insulam impetrasset, & Ecclesiam atque conuen-
tum eiusdem ordinis in honorem Diui Nicolai ad-
ficasset, & magnus fuisse factus eo religiosorum
conuentus, cum locus atque Insula esset minime
capax, utpote piscatorum refugium, Deo vo-
lente

*Inde in
Cracoviã
venit, &
ibidem
Monaste-
rium com-
struit.*

*Item aliud
Cœnobium
Praga.*

*Item in
multis
aliis pro-
uinciis.*

*Maximū
miraculū.*

lente post multa tempora Maris fluctus sese ultra quinquaginta millia stadia retraxerunt; an samq. dedere, non solum ad monasterij commoditatem, & amplitudinem, verum ut ibi postea ciuitas Genadensis poneretur, cum portu pulcherrimo, atque tutissimo. Memoratu autem illud dignum est, & à meritis S. Hyacinti non alienum, ut quamuis Monasterium pluries ipsius ciuitatis Hæretici inuaderint: nunquam tamen d. tam monasterium occupare potuerunt.

De progressu sanctissimarum suarum actionum haec nunc de moribus breuiter dicendum est; de quibus vnum illud dicere sufficeret fuisse Diui Dominici alumnū, & sociū, & illi persimilem; uterque enim pro Catholica fide labores ingentes exantlauerat: alter in Italia, in Hispania, & in Gallia; alter inter nationes sub Septentrione positas. Erat denique Sanctus Hyacinthus quemadmodum Diuinus Dominicus rutilante virginitatis flore ornatus, pretioso ut ille profunda humilitatis thesauro dotatus, toto corde, tota anima erga Deum intentus, in continuis orationibus, lectionibus, confessionibus, sacrificijs, officijs aliisque p. js peragenais operibus perpetuò occupatus, & ut contemplationibus aliquod tempus superesset non in thalamo, & cubili, sed in Ecclesia pernoctare solebat; corpusque nodosis cordis, vel ut vulgo vocatur, disciplinis afflictum, & ieiunijs per singulas sextas ferias in honore Sanctæ Virginis, & sanctorum Apostolorū vigilijs in pane, & aqua maceratum, super nuda terra, & caput super lapide, ubi somno cedere cogere, ante altare decubabat; quo perincommodè parum quiescens iterum ad nouas vigilijs, contemplationesque & orationes facilius excitaretur, memor verborū Domini ad discipulos in horto recumbentes, non potestis vna hora vigilare mecum, & quæ sequuntur, &c. Quantum vero, spe, fide, & charitate valuerit, quæ sunt nostræ salutis propugnacula munitissima, ex eius operibus cognosci potest. Nam charitatis illud fuit signum euidentissimum, cum is ex nobilissima familia oriun-

*Vita eius
austeritas.*

Matt. 26.

Secundus, cunctas opulentias dissiparet, inuentus ad gloriam Dei nil amplius haberet, quod motis miratione visceribus confugiebat, et largitore Deo implorante. Quæ vero speciosa uoluntate posset vna de cunctis reliquijs diuinitas, tanquam acriter à se abdicaueret, bilit humilitatis freno maxillas corrueretur, æternum sibi. Quæ vero fide uti feceretur, temptationum maxime ante dictis, sed eximie ligi potest. Nam si strata granum sinapis periculi abiecerit, non steritorum moles infidei, ac peritatis ad se fuissent; per eum membra conuulsi, sicis pedibus & rotas uulgas segetes in peramiranda, & stupenda mobili fide prædicatorum est. Quæ quidem legitime uenerit. Sicque uir sanctus perperissos labores religionem illam quo tempore ab hinc in crastino festiuitate pisset, in festiuitate

oriundus, cunctas opes, quibus affluēbat in pauperes alendos dispergeret, in Ecclesias, in Monasteria, conuentus ad gloriam Dei extruendos erogaret; cumque nil amplius haberet, quod egenis largiretur, totis commotis miseratione visceribus, ad lachrymas, ad orationes confugiebat, ut miseris solamen, auxiliumque à largitore Deo imploraret.

Qua vero speculatus fuerit, ex eo perspicitur quod audacter posset vna cum Christi discipulis dicere: *Ecce omnia reliquimus, & secuti sumus*; nec solum *Matt. 19.*

diuitias, tanquam acutissimas spinas, sed cunctos honores à se abdicauerat, & ne rebelles essent sensus, in credibili humilitatis calcare deuicerat, & in chamo, & freno maxillas eorum constrinxerat: certissima spe

fretus, æternum sibi solatium in cœlis iri præparatus.

Qua vero fide uti scripto firma, & constanti aduersus

temptationum mare extiterit; non solum ex paulo ante dictis, sed ex innumeris Christianis operibus col-

ligi potest. Nam si summa, & excelsa fide, vel vsq. vl-

tra granum sinapis præditus non fuisset, non omnia

commoda abiicisset, non per tot labores sese commi-

ssisset periculis, non tot tantq. Ecclesiarum, & Mona-

steriorum moles in varijs provincijs, quæ magna sua

fidel, ac pietatis adhuc extant monumenta condita à

se fuissent; per eum mutiloquentes essent, cæci vidissent,

membra concussæ ambulassent, mortui surrexissent,

siccis pedibus & rapidos fluuios transmitteret, con-

uulsas segetes in pristinum restituere potuisset. Quæ

admiranda, & stupenda miracula nō nisi à singulari, & im-

mobili fide præditis posse fieri, & ab omnipotēti Deo ijs

datum est. Quæ quidē miracula Sancti Hyacinthi fe-

cisse legitimis ventilatis probationib. certissimè constat.

Sicque vir sanctus post imensos ad honorem Dei

perpeffos labores ab Anno Domini 1216. quo tempore

religionem illam est ingressus, vsque ad annum 1257.

quo tempore ab huius mundi carcere est egressus. Cū

in crastino festiuitatis Sancti Dominiçi agrotare ce-

pisset, in festiuitate Assumptionis Beatæ Mariæ Virgi-

*Catalogus
miraculo-
rum eius
quæ opera-
tus est in
vita.*

us se ultra quin-
an. amq. dedere,
atem, & ampli-
Genadensis po-
ne tuiſſimo. Me-
meritis S. Hy-
nasterium plures
quaquam tamen
erunt.

arum actionum
dicendum est; de
ſſe Dni Domi-
nilem; vterque
ntes axant laue-
allia; alter inter-
rat denique San-
uinus Domini-
s; pretioso vtile
s, toto corde, to-
ntibus orationi-
ſ; officijs ali-
o occupatus, &
superſeſſer non
pernoctare ſole-
go vocatur, di-
las sextas ſerias
um Apoſolorū
per nuda terra,
dere cogetur,
in modo parum
nicipatione ſe-
memor verborū
nentes, non po-
ſequuntur, &c.
e valuerit, quæ
ſſima, ex eius
is illud fuit ſi-
ſſima familia
otium.

*Migrat in
caelum se
penta-
gona-
rio uno
maior.*

nis circa horā nonā ætatis suæ ann 71. iofismo corporis pondere solutus, euolauit in cœlum; fratribus & vniuerso populo quasi à patre destitutus gementibus, ac lachrymantibus; mirum sui desiderium relinquens; quem sane extremum vitæ suæ actum, non sine magna sanctitatis significatione processisse putādam est. Nam quid aliud præ se fert aduersæ valetudinis initium in festo die Sancti Dominici, nisi quod ab eo tempore quo eidem se discipulum, & socium addixit, quem admodum agrotatio solet omnia membra concurere, & omnes sensus conturbare, ita ab illo tempore sanctus Hyacinthus cepit corpus suum laboribus, ieiunijs indes magis affligere? quid aliud recessus ab humanis in die Assumptionis Beatissimæ Virginis, nisi quod assumptam Reginam in cœlum sit cum Angelis comitatus? Felix certe agrotatio, felicior è terris discessio; laudabile testamentum, quo ingentem fratribus suis reliquit thesaurum, his verbis, humilitatem seruare, charitatem mutuam habere pauperatē voluntariam possidete, quibus dictis, cum psalmi illud psalleret: *In te Domine speraui, & ad illa verba venisset, In manibus tuis Domine commendo spiritum meum*, feliciter in Deo obdormiuit, atq. in die sepulture suæ quendam. iuuenem nobilem ad sacrum corpus suum à mortuis suscitauit. Fuere quoq. nonnullis mirabiles ostentæ visiones, de ineffabili gloria, qua iam in cælis frueretur sanctus Hyacinthus.

*Mortuus
reuiuiscit
ad sacrum
corpus
eius.*

*C Baron.
2. Tom.
Annal.
E in Not.
Martyr.
Roman.*

ILLUSTRE MARTYRIUM S. MAMANTIS; Ex eo quod est apud Metaphrasten. Passus est Anno Salutis 275. Eutych. Pape 1. Aureliani Imp. 5.

17 Aug. **M**AMAS magnus & insignis martyr Christi, pietate non minus quam genere clarus, è Paphlagonia oriundus, patrem habuit Theodotum, matrem

matrem vero Rustianam, viratē illustres, tum re-
insignes & conspicuos
amoris diuini flammam
sent. Nam & libere
quoque poterant ta-
felicis demonum cultu
Eo tempore Alexand
pro Imperatore fung
vi Deorum cultum,
Christianos vero atro-
recularunt, sub iereti-
peractum est. Mox en
pietate, vtrumque i-
Faustum Præsident m
sed quia à dignitate
vel conuulsum in
homo sano & crudeli
lis constructos carceri
dorus imbecillitatis
gastulo precibus &
valde à Domino impo-
dijs supplicijs, aliqu
te ac religione indig
tum gerebat, cernit
multos ac raris perit
que profuso lachry-
quas rigaret, & co-
penderet, victa dolo-
nouz de infante se
perturbabant; nulli
fidei constantia, vel
que cum Deo infan-
saluatibus expletum
à Deo precibus simi-
tuere meruit.
Ea igitur patre
lacta, solus infans i

Infimo corporis
fratribus & v
gumentibus, ac
tum relinquens;
m, non sine ma
ille putanda est.
et etudinis ini
nisi quod ab eo
socium addixit;
ia membra con
ta ab illo tempo
rum laboribus,
aliud recessus ab
mie Virginis, ni
m tunc cum Ange
felicior et teris
no ingentem fra
bis, humilitatem
paupertatem vo
tam plam illud
illa verba venis
endo spiritum me
in ac leparatur
acrum corpus su
nonnullis mira
gloria, qua iam

S. MAMANT
gen. Passus est
Papa.

martyr Christi,
eclarus, è Pa
Theodotum,
matrem

matrem vero Ruffinam; virosque cum patricia nobi
litate illustres, tum religione & Christi amore adeo
insignes & conspicuos, vt nullo modo ardentem
amoris diuini flammam reconditam seruare pos
sent. Nam & libere religionem profitebantur, &
quotquot poterant tam verbo quam exemplo, ab in
felici dæmonum cultu ad Christi fidem traducebant.
Eo tempore Alexander quidam, Gangræ, legatione
pro Imperatore fangebatur; habebatque in mandatis,
vt Deorum cultum, quam maximè posset, extolleret:
Christianos vero atrocissimis supplicijs, si immolare
recusarent, subiceret. Nec segniter ab eo mandatum
peractum est. Mox enim visa Theodoti & vxoris eius
pietate, vtutrumque in Cappadocæ Cæsaream, ad
Faustum Præsidem misit; non quod ijs parere vellent,
sed quia à dignitate parentum, Patricijs supplicia,
vel conuictam inferre prohibebatur. At Faustus
homo sæuo & crudeli ingenio, eos confestim vinculis
constructos carceri mancipauit. Et quidem Theo
dotus imbecillitatis suæ bene sibi conscius, eo in er
gastulo precibus & lachrymis, maturam & piam
valde à Domino impetrauit mortem, ne forte in me
dijs supplicijs, aliquid diceret faceretue, sua piete
te ac religione indignum. Porro Ruffina, quæ vte
rum gerebat, cernens, se mariti solatio destitutam,
multis ac variis perturbationibus agitari cœpit; cum
quæ profuso lachrymarum imbri coniugis sui reli
quias rigaret, & crudelia carnificum tormenta per
penderet, victa doloribus filium enixa est. Tum vero
notæ de infante sollicitudines acrescebant ac eam
perturbabant; nullo tamen modo à Christi amore &
fidei constantia, vel latum vguem dimouebant. Ita
quæ cum Deo infantem suum commendasset, & aquis
salutaribus expletum Christo obrulisset, instantissimis
à Deo precibus similem cum marito vitæ exitum ob
tinere meruit.

Ea igitur pariter cum marito vitæ manere per
sancta, solus infans inter parentum reliquias viuus vol
ueba.

*Patria e
Parentes
eius.*

*Capiuntur
in car
cerem mi
tuntur.*

*Theodotus
felix obi
tus.*

*Parit filium
Ruffina in
carcere
præiustitia
Ruffina bra
pirat
Namantē,
decedis
vita.*

*Amma
insignis*

*matrona,
adoptat
Mamantē
infantem
in filium.*

uebatur; cum ecce diuina quædam visio mulieri vi-
duæ, genere inprimis & opibus claræ offertur; mo-
netq. Ammiam (hoc nām q. matronæ nomen erat) v-
à præfide petat sanctorum corpora: tenerumq. pupil-
lum sibi in filium adoptet. Illa vero (quod careret li-
bris) alacriter visioni aurem præbuit: Præfide mq.
accedens, corpora sanctorum simul cum infante sibi
donari cum postulasset, impetravit. Itaq. & corpori-
bus & infante è carcere ablatis, illa quidem splendide
& magnificè suo in horto sepulturæ mandauit; infan-
tem autem in filium adoptatum, summa diligentia
ac studio aluit, nutriuitq. ac simul cum lacte, pietate
ac Christi amore cum præclarè imbuit.

*Mamas
unde di-
ctus.*

Porro exacto ferè biennio, à primo adoptionis die
infans Ammiam lingua tenera mammam appellare
cepit; quod Romani matrem interpretentur. Itaque
prima infantis balbuties, proprium ei nomen tribuit,
fuitq. deinceps Mamas appellatus. Cum autem quin-
tum ætatis annum attigisset, Ammia optimis præce-
ptionibus, studijs disciplinarum cum imbuedū tra-
didit: quatum amore adeo incensus erat, planèque in-
cruditione defixus, vt coæuos suos multis (quod a-
iunt) parasitigis superaret.

Romanorum autem sceptrum tunc Aurelianus tene-
bat, qui infano demoniorum cultu ebrius, non modo
perfectæ ætatis viros & mulieres, sed & pueros ad ve-
nerationem simulacrorum cogebat. Et quidem enim
alii non pauci, Imperatoris cederent voluntati, tum
multo plures Mamantis exemplo (qui Omnipotentis
Dei cognitione, pro ingenij sui modulo præclarè
instructus erat) simulacra irridebant, & pias quasdam
preces cum magna animi veneratione, Mamante in
verba prævnt, Christo recitabant. Interea temporis
successu, Fausto Cæsareæ præfidi vita functo, Demo-
citus quidam, vir insigniter impius nec minus crude-
lis, subrogatus fuit: Cui Cæsaream venienti, mox deo-
monum satellites de more gratulabundi occurrerunt;
atque vt eius sibi beneuolentiam arctius conciliaret,

Maman-

Mamantem accusarunt
et eo, non ipse modo
ret, sed alios insuper
quoniam cultum peytrah
mas annum quintum
mia, omnium eius facie

Democitus ergo,
ter & virtute, animo pi
tus, eum ad tribunal su
reigione ac studijs inq
nimè perturbato, Ego
mirari dementia, qui
oris caliginem non ce
dictio, sardis & mutis
uitis. Nam ego sanc
tecedam, vt potius que
am. Democitus tant
almiratus, iussit eum a
uitus Deo sacrificare
minatè affectas; A non
emate maxima & cla
pleijs subdere. Cum h
cognuisset, ferreis vi
nam sit.

Imperator lectis, qu
to literis Mamanten
videm minis terere,
elinite, nullamq. non
licens nefario se sacri
fentis muneribus & d
Imperator, pro Ch
co et præstantius.
relianus, iubet corpus
vq. interit venerata
mam adolescentis em
labris se sacrificaturu
supplicio liberaberis.
tunc corde reum Deu

um visio mulieris vi-
ta offertur; mo-
na nomen erat) ve-
tenerumq; pupil-
(quod careret li-
buit: Prædemon-
cum infante sibi
Itaq; & corpori-
quidem splendide
mandavit, infan-
summa diligentia
tam lacte, pietate
puit.
quo adoptionis die
mamam appellare
reperitur. Itaque
ei nomen tribuit.
Cum autem quin-
ia optimis præce-
am imbuedū tra-
ciat, planèque in
multis (quod a-

e Aurelianus tene-
ebrius, non modo
ed & pueros ad ve-
t. Et quidem eum
ut voluntati, tum
(qui Omnipoten-
modulo præclare
e, & pijs qualdam
ne, Mamante in
Interea temporis
a sancto, Demo-
hec minus crude-
nienti, mox de-
andi occurrerunt;
Rius conciliaret,
Maman-

Mamantem accusarunt, quod spreto Imperatoris e-
dicto, non ipse modo divinos Christo honores offer-
ret, sed alios insuper quamplurimos ad eiusdem reli-
gionis cultum pertraheret. Agebat tunc temporis Ma-
mas annum quintum decimum, eratq; defuncta Am-
mia, omnium eius facultatum heres factus.

Democritus ergo, alta sita Mamantis pietate pari-
ter & virtute, animo protinus in adolescentem effera-
tus, eum ad tribunal suum evocavit, ubi multa de eius
religione ac studiis inquisivit. At Mamas animo mi-
nimè perturbato, Ego, inquit, satis vestram nequeo
mirari dementia, qui caniticiam aspersi, tantam er-
toris caliginem non cernitis, quod, vero & vivo Deo
relictis, sardis & mutis simulacris honores divinos tri-
buitis. Nam ego sancta meo Christo tantum abest ut
recedam, ut potius quoscunq; possum ad eum adu-
cam. Democritus tantam dicendi libertatem in puero
admiratus, iussit eum ad aram duci Serapidis, ut vel
inuitus Deo sacrificaret. Ille autem nihil à minis effor-
minare affectus; At non licet, inquit, tibi adolescentè,
è matre maxima & clarissima Ammia educatum, sup-
plicijs subdere. Cum hæc audisset Democritus & ve-
ra cognovisset, ferreis vinctum catenis, ad Imperatorem

Mamas
accusatur.

Egragria
Mamantis
coram Iu-
dice con-
fessio.

Vincit
catenis.

Imperator lectis, quæ ad eum datæ erant à Demo-
crito literis Mamantem variè est aggressus. Et nunc
quidem minis terrete, nunc promissis & muneribus
delinire, nullamq; non movere lapidem, ut pijs ado-
lescens nefario se sacrificio contaminaret. At Mamas,
forens muneribus & minis contemptis: M hi, inquit,
ô Imperator, pro Christo mori, quovis honore & lu-
cro est præstantius. His vehementer irritatus Au-
relianus, iuber corpus adolescentis flagris conscindi;
atq; interim venenatam linguam adhibebat, ut ani-
mum adolescentis emolliret. Si, dicebat, vel solis
labris te sacrificaturum dixeris, continuo ab omni
supplicio liberaberis. Et Mamas, Nec labris, inquit,
nec corde verum Deum & Regem Christum unquam

Caditur
flagris.

G g nega;

*Eximia
eius con-
stantia.*

negabo. Quin potius gratias tibi ago maximas, quod
præclaris adeo beneficijs me afficis. Aurelianus hoc re-
sponso vehementer exacerbatus, iubet nudatum mar-
tyris corpus, ignitis torrerilampadibus, sed lampadam
flammae, diuina virtute in tortores conuertebantur
prorsus ut, martyre illaeso permanente, ipsi præ dolor
ingemiscerent. Iussit deinde tyrannus lapidum, ictibus
illum obrui: sed neque lapides, vllum ei supplicium
inferebant.

Vnde animi dubius Imperator, ac simul furor æ-
stuans, iussit ingenti plumbi pondere collo eius ap-
penso, maris illum fluctibus obrui. Cumq. ad hoc sup-
plicij genus à carnificibus infuso clamore dueretur
ecce Angelus Domini protinus adfuit; ac inimicis in-
fugam actis, Mamantem ad montem quendam Cæ-
sareæ deduxit: vbi diebus admodum quadraginta ie-
iunius permansit. Inde vero digressus, tanquam alte-
Moses splendore diuinæ virtutis fulgens, & doctrina
instar Pauli instructus, omnibus Christi Euangelium
prædicare cepit. Et ne cui molesti à inferret, post sparsa
Euangelij semina, ad montem reuertebatur, ferasq.
(dictu mirabile) in vnum conuocabat, è quarum man-
ibus lac mulcebat; indeque caseum conficiens, partem
sibi reseruabat, partim Cæsaream descendens egenis
distribuebat.

Quoniam autem fama eius, omnium sermone ce-
lebrabatur, Præles Cappadociæ Alexander, multis e-
quitibus, eum sibi fieri voluit; quorum aduentum
martyr ut cognouit, hilari p. anè vultu eis obuiam pro-
cessit, illisq. ignotus, cunctos hosp. ro & mensa exce-
pit. Querunt illi interim de Mamantis habitatione, &
rogant, ut eum, si posset, exhibeat. Ille vero se facturum
promittit, iubetq. ut animo securo caseo & lacte fru-
antur, donec Mamas in conspectum prodeat. Interim
vero dum illi mensæ accumbant, & Mamas suos hos-
pites sedulo excipit, feras, ut consueuerant, ad eum ac-
cedunt, suorum. ut lacte mulgeantur, incredibili man-
suetudine se illi sistunt. Stupent interim, ut par erat, mi-
lites;

*Vide eius
benignita-
tem in
hostes.*

negat nimia formidinis
re fatagunt. Mamas v-
se animo, se Mamanten-
tine. Illi cum hæc au-
crepti, ei tamen fidem
ensus equis ad ciuitate
hristo patendi: desiden-
tus est, itaque iudicis
tus est, quibusnam præ-
animalibus imperaret
tis, o horu ac voto vi-
amas. Qui, inquit, De-
cuncta famulantur, n-
gerent.

Præles eo responso
lo Christi seruum im-
uerfus, iubet eum su-
m. angulis ferreis la-
molum martyrem ali-
uerem abduci manda-
Porro cum eodem
p. a pietate vici pro Cl-
Mamas precationis
ue, rectes carceris lab-
ca soluit; cunctosq.
Philasipse in custodia
ticeatus, tyranni cen-
spectauit. Interea Præ-
cum accendi iussit, inq.
mentia recedere tee-

Equidem genere
adtribunal productus,
conspexit. Quin tu, in-
liminatis constantiter
p. meam aperui sen-
Tam vero tyrannus ra-
um athleam median-
batur: At Martyr,

tes; ac nimia formidine oppressi, fuga se inde prori-
 ere satagunt. Mamas vero iubet eos bono & fidenti
 esse animo, se Mamantem esse, quem tanto studio in-
 quirant. Illi eum hec audissent, ingenti admiratione
 correpti, ei tamen fidem adhibentes, protinus con-
 sensus equi ad civitatem confugiunt; quos ille pro
 Christo patiendi desiderio inflammatus, mox subse-
 cutus est. Itaque ductus à militibus ad Præsidentem qua-
 ritus est, qui busnam præstigijs & incantationibus fe-
 ras animalibus imperaret, istiq. tanquam ratione præ-
 ditus, pro nativæ ac voto uteretur. Respondens autem
 Mamas, Qui, inquit, Deo vero & aeterno deserviant,
 is cuncta famulantur, noruntq. eius servos, ut decet,
 traherent.

Præses eo responso superatus, cum non haberet,
 quo Christi servam impugnaret, illico in furorem
 conversus, iubet eum suspensum atrociter eadi, ex-
 sumq. vngulis ferreis laniari: cumque ea supplicia ge-
 nero sum martyrem nihili facere cerneret, demum in
 carcerem abduci mandat.

Porro cum eodem in carcere, alij quadraginta e-
 gregia pietate viri pro Christi nomine vincti deincerentur,
 Mamas precationis studio & divina quadam vir-
 tute, vestes carceris labefactavit; portas aperuit; vin-
 cula solvit; cunctosq. à vinculis liberos abire præce-
 pit, solus ipse in custodia permanens, angelica præsen-
 tia excitatus, tyranni certamen invictæ virtutis robore
 expectavit. Interea Præses, abiectis curis alijs, forna-
 cem accendi iussit, inq. eam martyrem præcipitari: si
 à sententia recedere recusaret.

Et quidem generosus adolescens, ut primum
 ad tribunal productus, fornacem flammis accensam
 confluxit. Quia tu, inquit ad Præsidentem, ea quæ mi-
 hi minatis constanter exequeris? Ego enim iam tibi
 prius meam aperui sententiam: à qua non recedo.
 Tum vero tyrannus rabie quadam incensus, egregi-
 um athenicam mediam in fornacem protinus detur-
 bavit: At Martyr, Christi protectione securus, ladirur.

*Christi ser-
 uis, omnia
 creata fa-
 miliantur.
 Suspensus
 caditur
 martyr.*

*Vinctos
 Christianos
 nos præci-
 bus libe-
 rat.*

*Martyr
 in fornacem
 sed nihil
 laeditur.*

in media versabatur flamma, tanquam in prato florido; saluatori hymnos iugiter canens.

Porro post triduum cessante flamma, a lignis omnibus in cineres reductis, existimans Præses Martyrem ad ossa igne depastum, reliquias licetoribus offerre iubet. Ecce carnifices, præter omnem expectationem martyrem sanum plane & incolumem, diuinas laudes iucunda voce de promentem reperiunt. Quis sane obstupescit miraculo, Præsidi anxie visa renunciant: magnisq. clamoribus vel inuiti Dei magnam diuulgant.

Præses autem attonitus & emotus mentis homo cuncta cum magia & veneficijs a se liberet, martyrem furibunda ad noua certamina euocauit. Quis quidem ductus in theatrum, pardo & vrsu sanctissimo deuorandus est traditus. Sed visus omnis scilicet ilico oblitus, humi ad eius se pedes abiecit; pardus vero, in humeros eius citra ullam inflicte molestiam, lingua sudorem eius abstergebat, eum demulcens, gestu & citulatu ostendebat, æque amodum se ferre tantis martyrem molestijs affici.

His maximo animi sui dolore visis Præses vehementer indoluit, & omni spe victoriae abiecta, quendam è sacellitibus viger, ut tridente ferreo in maris viscera adacto celeri morte ignominiam deleat. Paruitis, & ferrum magna vi ambabus torques manibus, sacra martyris viscera traiecit; prius ut ipsa intestina in terram, nisi manibus eius fusa fuissent, continuo defluisissent. Itaque saucijs grauiter Christi athleta, per medium theatrum lætè graditur; & sanguine vberum in terram manante, quo è ciuitate stadia progreditur: actandem quadam in spelunca recumbens, beatam Deo animam reddit. Fuit vero post obitum eximij clarus miraculis & equibus D. Basilus, hæc inter cætera, ad adstantem populum. Memores estote martyris, quotquot illos per somnia potiti estis; Quotquot in hoc loco confuturi, adiutorem ipsum ad precandum habuistis: quibus

*Fera illi
blandum-
tur.*

*Tridentem
occiditur.*

Homil. 26.

*Miracula
post obitum.*

ascensu, ex nomine
quoque abeyantes
unitati restituit: quibus
ad vitam reductos
minos prorogauit.

MARTYRIUM
S. MAMANTIS, ac sociorum; quod
in agmine, Anno à Christo
Papa 2. Zenonis Imperatoris
rum Rege Hunnorum
extat apud

Optimus crudelissimus
Quercus agebatur annis
his, quodam Ariomarus
multo, ut persuaderet Regem
qui diu retinere pacem
non perderet innocentem
non multos post dies tu
in veribus expitauit
nem Catholicorum
in provinciam Africam
ut eam secleratis sum
reptam in lauacro reg
fudida sedaret.

Itaque Tyrannus le
centus, ferilibus edic
commouit Africam,
copiosam multitudine
reges exilio crudeli
gus frumenti, quod
est, non molati i
gam, pro miserati

buscunq. ex nomine advocatus ipsis affuit operibus: quotquot aberrantes, ad vitam reduxit: quoscunq. sanitati restituit: quibuscunq. pueros iam mortuos, ad vitam reductos, reddidit: quotquot vitæ terminos prorogavit.

MARTYRIVM SS. LIBERATI ABBA-

tis, ac sociorum; quod feliciter consummarunt, Carthagine, Anno à Christi Incarnatione 484. Felicis

Papæ 2. Zenonis Imperatoris II. sub VVandalorum Rege Hunerico Ariano: Ex eo quod

extat apud Victorem Episcopum

Vitensem.

C. Baron.
Annal.
Tom. 6.

Septimus crudelissimi atque impiissimi Regis Hunerici agebatur annus, cum hostis antiquus, Cirila, quodam Ariomanitarum Episcopo vltus est ministerio, ut persuaderet Regi, non posse eum statum regni sui diu retinere pacatum atq. longævum, nisi non men perderet innocentem. Qui tamen Dei iudicio non multos post dies turpissima morte præventus, scatenis vermibus expiravit. Insectari cepit ore cruento, sunt sex totam provinciam Africanam mirifice multiplicata cepit, ut eam sceleratis suis inficeret dogmatibus, & acrida in fœdida scedaret.

17. August.
Fortasse
quod hoc
die eorum
sit facta
translatio.
Nam pessi
sunt sexto
Non. Iulij.
Vltio di-
uina in
Arianum
Cirilam.

Itaque Tyrannus serpentina Cirilæ suggestionem incensus, feralibus edictis vno tempore totam cepit commovere Africam. Et primo quidem sacerdotum copiosam multitudinem in longinquitatem & extremas regiones exilio crudeli detruxit: quibus bis acutum genus frumenti, quod iumentorum tantummodo cibum erat, non molari industria coarctum, sed corti-

Hunerici
Regis Ty-

Gg 3

incre-

increfcente imperatis infania, etiam hoc aufertur erudi-
deliffimus imperauit. Post modicum quoq. temporis
vniuerfas fimul Ecclefias, camentis ingentibus clau-
di mandauit. Vniuerfa namque monasteria, tam fa-
ctarum virginum quam viroꝝum, Mauris vna cum ha-
bitatoribus dono dedit. Vnus fuit omnibus ciuitatus
vnus pro Christo moriendi integer & plenus affectus.
Et quanquam aliqui votifragi, Christianæ fidei im-
memores, per summum scelus à constantia refilirent
ut impatis mundi voluptatibus ad breue tempus fru-
erentur, multo tamen plures, viri sane nobiles & ho-
norum omnium copia minifere affluentes, vitam pro
Christi nominis supplicijs obiciebant; & delictæ et-
iam nobiliffimæque feminæ, contra verecundiam
naturæ, fpectante vulgo, virgis caſæ, varijsq. tormen-
tis erueant, victricia trophæa ad caelos portabant. Se-
& infantuli feralia edicta irridentes, ante mundum
contemnebant, quam illecebroſam eius ſemitam in-
troirent.

*Egregia
virtus
multorum
Catholi-
corum.*

*Patria
Septem
Martyrū.*

*Diuitias
& honores
oblitos
reſpiciens.
2 Epist. 4.*

Tunc apprehenſi ſunt & ſeptem fratres, quantur-
pertinet ad concordiam Dominicæ ſeruitutis, Bo-
niſacius Diaconus; Seruus & Kulficus Subdiaconi
Liberatus Abbas; Rogatus, Septimus, & Maximus
monachi; celeſtibus diſciplinis præclare inſtructi, d-
territorio Capenſis ciuitatis oriundi. Quibus ad vr-
bem Carthagineſem callide attractis, primo hono-
res ingentes & diuitiæ maximarum voluptatum, ne-
non & Regis amicitia, aliaque permulta, quæ ſolen-
inſipientium animas illaqueare, fuere oblata. Se-
hæc omnia, milites Chriſti, ac ſi contagia, re-
ſpuentes vno ore clamabant; Vnus & Dominus, vn-
fides, vnum baptiſma. Facite quod vultis, inferre po-
nas corporibus noſtris. Melius eſt temporalibus pur-
gari ſupplicijs, quam æternis tormentis excruciar.
Habere quod promittitis, cum ipſis diuitijs poſt pau-
lulum perituri.

Quid multa? Dem tali conſtantia diuinitus mu-
niti, crudeli ferri pondere onerati tenebriſſi-
depre-

ſepati ſunt carceri;
deret. Sed populi
delictis, die ac no-
tabat, & ita ab eis
batur, vt eadem ipſe
ſedatione perſerre re-
nauicas vt primum
are ſaroris accenſus
ſcitis, & maioribus
dorum ignorum m-
loque in pelago igne
ſia igitur illis de
delatores Trinitatis
ſtimam deducebat,
tam, quaſi quadam
ſuerint illa vincula,
tedebant itaque ſidu-
ad triumphum vna vo-
mino decantantes; C-

Vnum tamen, ve-
ſotelus videbatur,
auctores malorum, a-
ille voce quidem pue-
bat. Nemo me ſep-
Abbae, & fratribus
imbuerunt, & plu-
ſunt. Cum ipſis extre-
quibuſcam æternis

ABB. &c.

in hoc aufertur etiam quod temporis
et ingenibus clau-
monasteria, tam fac-
Mauris una cum ha-
omnibus ciuitas
et plenus affectus
Christianæ fidei im-
constantia resiliunt,
illic breue tempus fu-
turi fane nobiles & ho-
fluentes, vitam pro-
ant; & delicta et
contra verecundiam
fæ, varijq; tomen-
calos portabant. Sed
res, ante mundum
m eius semitam in-

fratres, quantum
car seruitutis, Bo-
nificas Subdiaconi,
rimus, & Maximus
zelatè instructi, de-
endi. Quibus ad vi-
actis, primo hono-
voluptatum, nec
multa, quæ solent
fructe oblata. Sed
ac si contagia, re-
us Dominus, vna
mod valis, inferte pec-
temporalibus pur-
pimentis exuerant
sis diuitijs post pau-

Unum tamen, vehementi conatu, qui inter eos in-
fantelus videbatur, nomine Maximum, cupiebant
auctores malorum, à sanctorum consortio separare. At
ille voce quidem pueri, senili tamen maturitate clama-
bat: Nemo me separet à sancto patre meo Liberato
Abbate, & fratribus meis, qui me optimis disciplinis
imbuerunt, & plusquam amore fraterno persecuti
sunt. Cum ipsis extrema quaq; pari volupe mihi erit,
quibuscum æternis gaudijs me fruturum confido.

Gg 4

Simul

Mittuntur
in carcerē.

Adducuntur
supplicio ignis.

Martyris
fiducia

Luc. 2.

1. Cor. 6.

Maximi
pueri con-
stantia.

Simul nos septem Dominus congregare voluit, simul etiam, spero, una martyrii corona donabit.

*Iterata de
igne mi-
racula.*

*Confractio
cerebro
tradunt
Spiritus.
Miracle-
lum aliud.*

*En veterē
morem tu-
mulandi
Christia-
norum
corpora.*

Perducti itaque cum festinatione ad nauale supplicium, pro voluntate infandi Regis, vel crudelium ministrorum, manibus pedibusque extensis, clauari feruntur, potius, quam ligari. Cumque ignis fuisset lignis iniectus, extinctus est. Et dum saepius renouatur nutrientibus pabulis, iterum atque iterum rogos flamarum globo exstinguebatur. Et cum deinde magis Tyrannus, furore simul esset & rubore repletus, iussit eos remorum vestibibus enecari, & ita singulos in modum canum cerebris comminutis extingui. Qui tali genere mortis, debitum spiritum feliciter Domino reddiderunt. Sed cum in mari venetabilia corpora iactarentur, ilico (quod contra naturam est aquoris) eadem hora illa corpora pelagus litore reddere maturauit, nec autum fuit, ut moris est, triuana dilatione in profundo retinere, ne precepto Dominico minime paruisset. Ad quod miraculigenus & ipse Tyrannus, licet imperitans, uelut exstiterat, expirauit. Porro Christianorum multitudine, quae gaudio incredibili delibura aderat, sanctorum corpora, Carthaginensi Clero honorifice cum hymnis & psalmis praecante, sepulturae mandauit, in monasterio Biguae, Basilicae quae dicitur Celebrinae contiguo.

*C. Baron.
Tom. 2.
Annales.*

MARTYRIUM SS. PAVLI ET IULIANAE, qui illud apud Urbem Ptolemaidem praclare susceperunt, Anno Dominici Natalis 275. Eutich

Pape I. Aureliani Imperat. 5. Ex eo quod est per Simeonem Metaphrasen.

17. Aug.

CVM Aurelianus Imperator, feralibus per totum iterarum orbem editis, Christianos perse-

que-

queretur, & in nauem Christianos idolis sacris ridit forte Paulum exstinguit, frontem suam. Unde animo commotus precepit, adductumque his ita cunctis & furoribus, tibi homo infelicitum audacia, tu me ignare audes? An ignem propositum? Cui Paulus, inquit, edictum quam à charitate, quod more auellere poterit. temporis spatio sunt viatorum & mortuorum futura sunt, nulla temerantur, ideoque sola fides & gloria, quam tu, aeterna est: vestra in omnibus contaminata. Quae igitur adeo relicto, surda & muta in colere velis?

Aurelianus cum hunc per otantem atque nem istum, & acerrime supplicio eripiat. Hunc suspensus, & cruciatum Christi nominis, Interim Iulianae efficit, magno animi cum his vocibus inter fratrem meum Iulianum te posse omni diocriter turbare. Quae erat exim

gater voluit, simul
onabit.

one ad nauale sup-
is, vel crudelium
extensis, c'qua-
Cumque ignis

Et dum sapius
um atque iterum

tur. Et cum deinde
lei & rubore reple-

necari, & ita sua
omminuit extin-

virum spiritum se-
cum in mari ve-

co (quod contra
illa corpora pe-

autum fuit, ut mo-
do retinere, ne pra-

Ad quod mira-
impeniens, ut

ianoorum multitu-
a aderat, sancto-

ro honorifice cum
tutae mandauit, im-

dicatur Celebrari.

1 ET IVLIA-

aidam praedare su-

alis 275. Eutich-

Ex eo quod est

bra-

feralibus per to-

Chistianos perse-

que-

queretur, & in Mauriam in urbem Ptolemaidem, vt
Christianos idolis sacrificare cogeret, ingressus esset,
vidit forte Paulum eximia pietate virum, cum sorore
Iuliana, frontem suam Christi signo consignantem.
Vnde animo commotus, ilico Paulum ad se adduci
praecipit, adductumque totio admodum vultu & ver-
bis iracundia & furoris plenis compellauit. Quid, in-
quit, tibi homo infelix, in mentem venit, vel qua de-
mum audacia, tu, me in urbem ingrediente, frontem si-
gnare audes? An ignoras edictum contra Christianos
propositum? Cui Paulus animo sane confidenti. Equi-
dem, inquit, edictum tuum non ignoro; sed nemo vi-
quam à charitate, quæ est in Christo Iesu, me vilo ti-
more auellere poterit. Tua enim tormenta breuissimo
temporis spatio sunt circumscripta; At illa, quæ à Deo
vixorum & mortuorum Iudice impiis omnibus con-
stituta sunt, nulla temporis longinquitate finem acci-
piunt; idcoque sola formidanda. Eodem modo, volu-
ptas & gloria, quam Deus postea piis omnibus largi-
tur, æterna est: vestra vero, & impura & multis agri-
tudinibus contaminata, & momento temporis peritura.
Quis igitur adeo demens erit, vt viuo & æterno Deo
relictis, sarda & muta ista idola cum sempiterno crucia-
tu colere velit?

Aurelianus cum hæc martyrem summa cum graui-
tate per orantem audiret, Suspendite, inquit, homi-
nem istum, & acerrime torquere, donec eum Christus
è supplicio eripiat. Fuit igitur continuo à carnificibus
suspensus, & cruciatibus vehementer afflictus; quos ta-
men Christi nomine constantè inuocatio facile supe-
rauit. Interim Iuliana soror, cernens fratrem tormentis
affici, magno animo ad tribunal cucurrit, & Aurelia-
nam his vocibus insectata est; Cur tyrannice crudeli-
ter in fratrem meum innocentem deliquisti? An tu ex-
istimas te posse omnipotentis Dei virtutem superare?
Aurelianus quanquam ea Iulianæ constantia haud me-
diocriter turbaretur, victus tamen se minz pulchritu-
dine, quæ erat eximia, omisso furore; Accede, inquit, &

En anti-
quam cor-
suetudinē
signandi se
Crucē.

Egregia
Pauli con-
stantia.

Suspen-
ditur Martyr
& dicit tor-
quetur.

Egregia
virtus S.
Iulianæ.

*Aurelia
ma Imp.
capit. pul-
chritudine
Iuliana
eam conis-
gem posui-
bat.*

*Iuliana
torquetur
cum fratre.*

*Micantur
martyres
in pice
fermentem.*

*Terribile
supplicium*

*Nota Ty-
ranni fu-
rorem.*

*Duo carni-
fices conuer-
tuntur, &
fiunt mar-
tyres.*

dijs sacrificia, ut te mihi legitimam coniugem stabili matrimonio iungam, mecumque Imperij diuitijs ac delicijs perfruaris. Quin & fratri tuo illatam à me iniuriam amplissimo dignitatis gradu compensabo. Iuliana ad eas antiqui serpentis blandicias arridens, sub latis in cælum oculis, Crucis signo frontem consignavit, & ait; non possum non te hominem nugacem & futilem irridere, qui putas me inanibus istis tuis voluptatibus à Christi amore & gloria sempiterna auellere. Audiens hæc Imperator, bile percitus, iussit eam ipsidem cum fratre cruciatibus torqueri. Itaque cum ambo in ligno suspensi tormentis vexarentur, Paulus forori præclaris monitis animum addebat consolabaturque; protus ut Iuliana non modo tormenta non formidaret, sed tyranno etiam in medijs supplicijs virili animo insultaret.

Vnde Imperator vehementius exasperatus, iussit martyres in leberem fermenti pice bullientem conijci; sed fuit eorum precibus pice in gelidam aquam protinus conuersa; adeo ut cuncti, qui spectaculo intererant, Dei omnium potentiam cum ingenti admiratione prædicarent. Nihilominus tamen Aurelianus proprio furore oppressus, duas sedes ferreas subiectis carbonibus vehementer ignitas statui iussit, inque eas martyres abdomine illitos imponi. Quod cum factum fuisset, Aurelianus quasi victoria potitus, iam, inquit, cognoscere potestis, quidnam sit Aurelianus qui artes istas magicas superare potens est. Cui Iuliana, Imo, inquit, tu potius cognosce & vide potentiam Christi, qui ab igne nos lædi non patitur. Tunc Imperator furij agitur, impetum rabiei suæ in ipsos conuertit carnifices, quasi pecunijs à Christianis deprauati, supplicia debita non inferrent. Iussit igitur utrumque carnificem, alicuius Quadratum nomine, Acacium alicuius, obtruncari. Qui Pauli monitis roborati, & fide instructi, necessitatem supplicij in martyrij gloriam conuerterunt.

Hic igitur martyrio consummati, Paulus & Iuliana

na compedibus vinculis lignis onerati, & multi abduci sunt; ubi omnem ac potius destituti in aestuatam, cubate cum martyres Deum precibus multa luce conspicuorum confitebantur. Et erant quidam tam ferreis quæ appositæque dapibus rific exhalantibus, ubi bonitatem sanis laudibus castodes, ipse enim disrupentes; quorum rami, & eoque; admirati eundem religionis se-

Tertio vero post martyres, in Christi iussit in ligno suspendi. Stabat eam superbus ut tormenta ei inferre manus ab ea illico commum Iuliana ut cognoscere, dicens; Stratonique, quod iussit enim Christi æterni præsentis istos crucificus abiecit, quæ peratoris cecurrit Tyranne, curiam audes? Quisnam rami, ut ita crudeliter Iulianus eo Stratonique integra ne verbum nec percitus, stupor in illum sentis in terris genibus, Iulianus exeg-

conjugem stabili
Imperij diuitijs ac
illatam à me in-
compenfabo. Iu-
as ardens, sub-
tonem configna-
nem nugacem &
nibus istis tuis vo-
fempterna auel-
teitius, iuffit eam
meri. Itaque cum
zarentur, Paulus
debat consolaba-
mentum non for-
tis fupplijis virili

na compedibus vincti, & ceruices maximi ponderis
lignis onerati, & manus catenis deuincti, in carcerem
abdukti sunt; vbi omni humano folatio, & cibo et-
iam ac potu deftituti, in terram ferreis clauis denfiffi-
me ftratam, cubate coacti funt. Cum vero media nocte
martyres Deum precarentur, ecce Angelus Domini
multa luce confpicuus adfuit; rupitque, quibus cælia
eorum conftituta erant, instrumentis, ac reliquis vin-
culis tam ferreis quam ligneis diffipatis, eos erexit,
appofitisque dapibus non modo refecit, fed adeo mi-
rifice exhilarauit, vt fufus præ gaudio lachrymis Chrifti
bonitatem fanis laudare non poffent. Videbant interim
caftodes, fpendiiffimi luminis radios ex ergaftulo e-
rumpentes; quorum claritate excitati, carcerem in-
trent, & eoque admiratione & ftupore pleni, & mentis &
eiusdem religionis focios præbuerunt.

*Angelus
eos in carce-
re vifitauit.*

*Custodes
carceris
conuerfati
sunt.*

ta fperatus, iuffit
illicentem conijci
am aquam protu-
culo intereant,
dmiratione præ-
trelianus proprio
tubedis carboni-
inque eas mar-
od cum factum
tus, iam, inquit,
urelianus qui ar-
ft. Cui Iuliana,
e potentiam Chri-
Tunc Imperator
in ipfos conuer-
s deprauati, fup-
riturumque car-
e, Acacium ali-
borati, & inde in-
tij gloriam con-

Tertio vero poft die, Imperator foras productos
martyres, in Chrifti confessione conftantes, iterum
iuffit in ligno fufpendi, ac fufpenfos fupplijis faugari.
Stabat è cæni fignibus vnus ad finiftrum Iulianæ latius,
vt tormenta ei inferret, fed pulchritudine eius captus,
manus ab ea illico continuit. Cuius fenfum atque ani-
mum Iuliana vt cognouit, calce pedis finiftri eum pe-
tijt, dicens; Stratonice, (hoc enim illi nomen erat)
quin tu, quod iuffus es à Tyranno, exequeris? Ego
enim Chrifti æterni Regis & veri Dei præfidio munita,
præfentes iftos cruciatus non fentio. His auditis Stra-
tonicus abiecto, quem manu tenebat, mucrone, ad Im-
peratoris eucurrit tribunal, ingenti voce exclamans;
Tyranne, curnam hæc facinora in Chriftianos patiare
audes? Quidnam homines Deo feruientes commife-
rant, vt ita crudeliter & immaniter eos crucies? Aure-
lianus eo Stratonici clamore adeo obftupuit, vt hora
integra ne verbum quidem effari poffet. Tandem fa-
rore percitus, ftultitiæ atque infantiæ eum inculans, ca-
pit in illum fententiam tulit, quam Stratonicus, fixis
in terris genibus, Chrifti nomen ardentè inuocans,
lætabundus excepit.

*Iterum tor-
quentur
martyres.*

*Stratonis
qui ex car-
nific, fit
confeffor
Chriftia-
nus &
martyr.*

Porro

Paulus & Iulia-
na

*Bestia Christi
in mar-
tyribus ve-
nerantur.*

Porro Paulus & Iuliana in tormentis iniuncti, ad carcerem abducti sunt: & conuocatis veneficis ac præstigatoribus omnibus, iussit Imperator, vt viperas, aspidēs, cerasas ac dracones afferrent: eorumque moribus, celeri morte martyres deieri curarent. Et quidem fera acerbissima, fuere ad martyres in carcerem immissa, & simul cum illis conclusa, sed tantum abest, vt eos aliqua molestia afficerent, vt potius ad pedes eorum abiecta, ingenti martyres psallentes & Deum colaudantes gaudio perfunderent, cum cernerent pestiferas bestias Christi numen reuereri.

Tribus vero diebus totidemque noctibus in carcere cum serpentibus transactis, Imperator nosce desiderans, num ab ipsædem consumpti essent martyres, quosdam ad rem inuestigandam sub noctis tempore commisit; qui cum eos illatos ac diuinis laudibus intentos comperissent, ilico Aureliano admirabundi denuntiaverunt. Porro ille diluculo consurgens ac pro tribunali sedens, iussit veneficos feras suas illuc euocare, & martyres ad tribunal duci. At feris solitam obedientiam vocatæ cum essent præstare renuentibus, fuit à magis & veneficis ergastulum resolutum, & ecce serpentes, viperæque vno impetu prorumpentes, obuiis quibuslibet infidelibus venenato morlu interfecit, ad desertum confugerunt. Carceris autem custodes, Paulum & Iulianam ad Aureliani tribunal duxerunt. Tyrannus igitur eos intuens, ac ridens, Beatum, inquit, me hodie existimo, quod vestra consuetudine fruor, qui præclaro magnei Appollinis beneficio, à moribus serpentum liberati estis. At Paulus Tyranni sermonem excipiens, Quæ hæc est tua arrogantia & temeritas, ô scelerate, vt tu Christi virtutem Apollini adscribere audeas? Iratus Aurelianus, iussit plumbeis globis Pauli maxillas contrundi, ac è tribunali abduci: Iulianam vero eius sororem coram sisti; quam hisce blanditiis animo plane effeminato est aggressus, Quæso te, animæ meæ domina Iuliana, quæ te inquam, & horrore, ne fratris tui insaniam imueris. Video te puellam & eximia corporis pul-

*Blanditiis
Imperatoris
ad Iuliana
nam.*

pulchritudine, & m-
pera consiliis meis,
rum orbem columnis
circumuenies Dei aliti-
ria & celesti regno p-
lianus eo responso tu-
na amota, rursus Pa-
monis ante subuertere
se dijs sacrificaturam
vixorem elegi, & regi-
ignitur da operam, v-
honores consequaris
mentus es: sed na-
disciplina fecisti. C-
nullis vel promissio-
tis.

Tunc Imperator
eum virgas ferreas, e-
ferreo confectum v-
nam vero ad lupanam
tradidit, vt alectijs p-
vitam abrumperet.
intruentibus in eam
vt quisque, & faci-
lupanam ingressi fac-
dixerunt: & palpitant-
rent. Quorum e-
permota martyr
Deum precata, cer-
candis visum refecit
cio, ad pedes eius
tère.

Interea cum Pa-
perator, vt cruciat-
Iulianam, qua-
conspexit illum
Christi beneficio
gouerat, plenus

tis inuicti, ad car-
beneficis ap praxi-
or, vt viperas, aspi-
corumque mori-
tarent. Et quidem
es in carcere im-
at tantum abest, vt
otilis ad pedes co-
ntes & Deum col-
cetere pectise-

obibus in carcere
tor nosse deside-
t martyres, quos-
tis tempus eo mi-
landibus intentos
abundi deuocia-
pro tribunali se-
uocare, & mar-
bedientiam vo-
sunt a magis &
ce serpentes, rpe-
buit quibus libet
is, ad deserta con-
Paulum & Iulia-
Tyrannus igitur
me hodie existi-
qui preclaro ma-
serpentum libera-
o excipiens, Quae
scelerate, vt tu
audas? Iratus
ull maxillas con-
m vero eius foro-
tis animo plane
imae meae domi-
or, ne fratris tui
eximia corporis
pul,

pulchritudine, & multa sapientia praeditam. Obtem-
pera consiliis meis, & ego te aureis per totum terra-
rum orbem columnis honorabo. Cui Iuliana; Non
circumuenies Dei altissimi seruum. Visne me & Dei glo-
ria & celesti regno priuare, quo tu indignus es? Aure-
lianus eo responso turbatus & morore affectus, Iulia-
na amota, rursus Paulum reduci iussit: quem tali dæ *Inferiatus*
monis arte subuertere conabatur; En, inquit, soror tua *Paulo.*
se dijs sacrificaturam mihi promisit; unde eam mihi
uxorem elegi, & regni totius dominam constitui. Tu
igitur da operam, vt primos quoque in regno nostro
honores consequaris. Adhuc Paulus; Verè, inquit,
mentitus es: sed nihil alienum à patris tui diaboli
disciplina fecisti. Quid frustra laboras? Nos enim
nullis vel promissis vel suppliciis subuertere pote-
ris.

Tunc Imperator omni mora postposita, quatuordec *Caditur*
eum virgas ferreas, easque ignitas expediti, & Paulum *Paulus vir*
ferreo constrictum veste atroceiter laniari iussit; Iulia *gis ferreis*
nam vero ad lupanar abductam, impunis scortatoribus *ignitis.*
tradidit; vt nefarijs polluta operibus, præ dolore animi,
vitam abrupteretur. Sed Iuliana fuit angelo custode, ab *Iulianam ad*
irruentibus in eam certatim libidinosis defensa; prorsus *Lupanar*
vt qui sani, & facibus libidinis vehementer incensi, *abductam,*
lupanar ingressi fuerant, luminibus orbatu repente pro- *angelus*
dirent: & palpitantes magnum Deum Iulianae clama- *custodit.*
rent. Quorum confessione ac humili supplicatione
permota martyr; aquam accepit, & insita pietate
Deum precata, caecam plebem aspersit, dictoque citius
cunctis visum restituit. Illi vero tanto affectu benefi-
cio, ad pedes eius prostrati, nomina sua Christo de-
dère.

Interea cum Paulus virgis illis ferreis caderetur, Im-
perator, vt cruciatibus illius ludibrium adhiberet, ius-
sit Iulianam, quam à multis iam vitiatam putabat, in
conspetum illius abduci. At Paulus, visa sorore, quam
Christi beneficio per angelum intactam mansisse co-
gnouerat, plenus gaudio exultabat. Tum vero Aure-
lianus

*Miraculū
insigne:
quo multi
ad Christi
conuertuntur.*

*Uassidy
ra cōstunt
martyris.*

*Capite ple-
xi ad celos
migrant.*

lianus ignominia repletus & dedecore, foueam trium
hominum statuta parati, inque eam, exstructa pyra,
martyres precipitari iussit. Sancti vero, non expectata
carnificum manu, solo Crucis signo muniti, in eam
insiluerunt. Ecce autem Angelus Domini, famum una
cum igne foras excussit, & sanctos magna voce Chri-
stum laudantes illæsos seruauit. Fuit eo miraculo in-
gens multitudo populi à nefanda idolotum super-
stitione ad Christum conuersa; & Paulus cum Iulia-
na, post alias corporum adustiones, lampadesque con-
stanter superatas, capitis supplicio, ex hac vita ad bea-
torum gloriam in grauit, quorum funera septimo post
die, à Christianis honorifice curata fuerunt.

C. Baron. MARTYRIUM S. AGAPITI MARTYR
a. Tom. ris; Ex eo quod est per Adonem Reuerendiss. Ar-
Annal. chiepiscopum Viennensem. Quo tem-
pore passus sit: patet
infra.

18 Aug. A. PUD PRÆFECTAM urbem milliario ab urbe tri-
gesimo tertio, sanctus Agapitus præclarum mar-
a Anno Im yrij certamen sub Aureliano a Imperatore, Præfide
perij eius 5 Antiocho, petegit. Cum enim martyrij amore ferue-
ret, annorum non amplius quindecim, iussu Impera-
qui fuit toris tenus, & æneis crudis diu carbas est. Deinde cum
Christi Do mini 275. nihil eo supplicio moueretur, fuit Præfidi traditus; qui
Agapitus eum teterrimo conculum carcere, quatuor uano ienu-
is. annorū, nio vehementer afflixit. Inde de carcere eductus, arden-
martyr. tibus prunis capiti eius impositis tortus est. Cumque in
illis tormentis gratias in super Deo ageret, flagellis cas-
sus, & nudus capite deorsum verso, acri subter fumo fa-
cto, usensus est. Sed nec illa tormenta quicquam mar-
tyrem à constantia dimoueant: imo forti virilique a-
nimo Præfidi dicebat, Sapientia tua & vanitas, in fumo
laborat.

Præfides, ea martyris virtute irritatus, iterum flagellia
a qua-

quatuor sibi iniectum
liente perfundi, & ma-
non tulit homo nefari-
impie moliebatur; na-
plus, & à ministris in le-
cem animam gemebu-

Porro Imperator A-
morte, & iniuncta Ag-
nibus deuorandum q-
oblit, pedibus se bea-
plantas multa manu
fceris ministri, edu-
tem, contra ciuitatem
columnas gladio tute
nis nocta sublatum,
phago nouo reuerent-

VITA SANCTI
Constantini magni
sebius Casarensis
Constantini

Helena pientissim-
quam tor tanti-
ridit, quanta nec co-
henderat, vt debita
pue pro filio suo ta-
re, proque liberis e-
scopibus suis, age-
te, singulari quoa-
tione, vt reqe reg-
gis pressam, denot-
adentissimis pietati-
fluit in Orientem ab-
ne locis sacrosancti-
monimenta, quib-

et, foueam trium
o, existit apya,
o, non expectata
muniti, in cam
misi, fumum vna
agna roce Chri-
co miraculo in-
dolorum super-
aulus cum Italia
mpadefque con-
hac vita ad bea-
nera septimo post
erunt.

I MARTT
uerendiss. Ar-
quomem

ario ab vrbe tri-
præclarum mar-
ratore, Præsidē
amorem ferue-
l, iussu Impera-
est. Deinde cum
fidi traditus; qui
uagranduano ieu-
e ductus, arden-
s est. Cumque in
erem, flagellus ex-
subter fumo fa-
quequam mar-
forti virilique a-
ranitas, in humo
terum flagellum
a qua-

à quatuor sibi inuicem succedentibus eadi, aqua bul-
liente perfundi, & maxillas eius confingi iussit. Sed
non tulit homo nefarius impune, quod in martyrem
impie moliebatur; nam subito casu è tribunali prola-
psus, & à ministris in lecto collocatus, paulo post infeli-
cem animam gemitibus efflauit.

Porro Imperator Aurelianus, audita Præsidis sui
morte, & inuicta Agapiti virute, iussit martyrem leo-
nibus deuorandum tradi. Sed leones insitæ feritatis *Leones blâ*
obliti, pedibus se beati athletæ prostraverunt, eiusque *diuntur S.*
plantas multa mansuetudine lambeunt. Hoc videntes *martyri.*
sceleris ministri, eductam è theatro sanctum marty-
rem, contra ciuitatem Prænestinam, inter duas ibidem *Gladio ca-*
columnas gladio trucidarunt; cuius corpus à Christi- *sus marty-*
nis noctu sublatum, primo ab vrbe millatio in sarco- *rium ab-*
phago nouo reuerenter conditum est. *solut.*

VITA SANCTI HELENÆ MATRIS C. Baron.
Constantini magni Imperatoris. Ex ijs quæ Eu-
sebii Casarensis Episcopus de vita eiusdem *Annal.*
Constantini conscripsit, li- *Tom 3.*
bro 3. *anno Chri-*
sti 326.

Helena pientissima, Constantini genitrix, post-
quam tot tantisque à Deo se beneficijs affec-
tavit, quanta nec cogitatione quidem vnquam appre-
henderat, vt debitas Deo gratiarum actiones, præci-
pue pro filio suo tanto ac tam præclaro Imperato-
re, proque liberis eius Cæsaribus, Deo charissimis,
nepotibus suis, ageret, quanquam ingravescente æta-
te, singulari quodam consilio & prouida animi cogi-
tatione, vtreque regia, terram Christi quondam vesti-
gijs pressam, deuotionis ergo lustrare statuit. Itaque *Visitat ter-*
ardentissimis pietatis facibus accensa, adolefcentulæ in *ram sanctâ*
star in Orientem abiit, ac debita ibidem veneratio *Templa a-*
ne locis sacrosanctis exhibita, maiora pietatis suæ *dificat ma-*
monimenta, quibus posteris prodesset, ilico fabrica- *gnifica.*

te ag-

*En studiū
ornandi
templi.*

re aggreditur. Nam duo insigni opere templi Deo di-
cavit; alterum in monte, qui Christi in cœlos ascensio-
ne celebris habetur; alterum ad obscurum illud nati-
vitatibus eius antrum ædificavit, quod variis cuiusque
generis insignibus egregie illustravit. Imperator autem
eundem locum paulo post ornamentis regalibus ho-
norare, & monumentis ex auro & argento, variisque
auleis, matris suæ magnificentiam adaugere. Rursus
eius mater, quo omnium nostri Servatoris in cœlo
ascensionis memoriam celebraret, excelsa quædam æd-
ificia in monte Olivæ extruere parat. Ac primum
in summo totius montis vertice sanctuarium Ecclesia
Dei erexit, templumque inferius etiam ædificavit
eo ipso in antro, in quo discipuli & Apostoli à Servatore
omnium, arcanis fuerunt initiati mysterijs. Imperator
quoque ibidem variis monumentis & insignibus Re-
gem magnum Deum veneratus est. Ista igitur duo tem-
pla, memoria perpetua celebranda, augusta & eximia
in duobus obscuris quasi antis & pyptis, Helena Au-
gusta, suæ piæ mentis tanquam indicia, Deo Servatore
fundavit.

*Eximia
eius in pa-
peres libe-
ralitas, be-
nignitas.*

*Item in
Deum pie-
tas.*

Potro dum regiarum opum magnificentia instructa,
omnem Orientem peragrat, cum universo populo,
quasque civitates incolenti, simul, tum privatim sin-
gulis eorum, qui ad ipsam accedebant, munera largita
est. Infinita etiam ordinibus militibus, quasi plena
manu distribuit. Quæ vero pauperibus, omni auxilio
& ope destitutis, dispertierit, vix enumerari possunt:
quippe in alios grandem pecuniarum vim conferre,
aliis corporis integumenta prolixè & largiter suppe-
ditare, vinculis eripere alios, tum laboribus in metallis
effodendis afflictatos, tum fraude & iniuria oppressos
liberare: denique ab exilio alios in patriam revocare.
Quæ quidem, licet eiusmodi rebus esset insigniter no-
bilitata, alia tamen in Deum pietatis manera minime
neglexit. Nam ubique cernebatur in ecclesiam Dei
inurare, templaque splendidis exornare monumen-
tis, inque aedes sacras vel in minimis vrbibus ex-
tructas,

structas, suam benignitatem, suam pietatem, suam
Præterea illustrissimam
ligna Imperatrix, ali-
memoria merito com-
eres quæ toto vitæ re-
primū omnes in vobis
paratis accumulare iussit
nus exequi; apponere
sistere vinum & gutti-
aquam denique catam
et. Quorum omnium
tum in altera, tum etia
Demum vero, cum
erem, bonisque om-
ere ætatis suæ annum
sevitutidine, facto re-
amque eximio Imper-
lani significatione è
lubium esset, quoniam
splendidis admodum
Constantinopolim
tum, ibique regali sep-
peratoris mater diem
mortali plane memori-
a vitæ officia, sed et
nitabile germen ab ip-
quem quidem cum o-
ntem in parentem su-
tam, cum iam ante-
pam reddidit, vix à pr-
munis omnium Serv-
tum, ita etiam honore
mores gentes, tum ap-
tati collocati effen-
paretur, au-
imp

tructas, suam benignitatem liberaliter exhibere.
Præterea illustrissima illa & maxima admiratione
digna Imperatrix, aliud facinus, quod posteriorum
memoriae merito commendari debet, obiit. Nam mu-
lieres quæ toto vitæ tempore virginitatem excolebant,
primum omnes in vnum congregari, & sedibus præ-
paratis accumbere iussit. Deinde illa ipsa ancillæ mu-
nus exequi; apponere cibaria, pocula illis porrigere;
fundere vinum & gatturnium cum malluio afferre;
aquam denique catum manibus, dum lauant, ministra-
re. Quorum omnium præmia laboribus suis digna,
cum in altera, tum etiam in hac vita abunde reportauit.

Demum vero, cum vitam suam omnis molestiæ ex-
perterem, bonisque omnibus egregie affluentem, ad 80.
fere ætatis suæ annum traduxisset, æternæ vitæ incensa
beatitudine, facto testamento, præsentem filio, tanto-
ramque eximio Imperatore, cum ea pietatis & amoris
diuini significatione è vita hac caduca excessit, ut nulli
dubium esset, quin recta in cœlum migraret. Funus fuit
splendidis admodum exequiis, ut par erat, decoratum,
ac Constantinopolim maxima satellitum turba dedu-
ctum, ibique regali sepulchro conditum. Sic igitur Im-
peratoris mater diem suam obiit, quæ quidem est im-
mortalis plane memoria celebranda, non modo propter
pia vitæ officia, sed etiam propter eximium illud & ad-
mirabile germen ab ipsa editum, Constantinum dico,
quem quidem cum ob cæteras res omnes, tum ob pie-
tatem in parentem suam beatam iudicare par est, qui
illam, cum iam antea pietate nimis esset imbuta, ita
piam reddidit, ut à primo ætatis tempore, ab ipso com-
munis omnium Seruatoris ore instituta fuisse videretur;
ita etiam honore regio exornauit, ut cum apud o-
mnes gentes, tum apud eos, qui aliquo in gradu mili-
tari collocati essent, Augusta & Imperatrix nuncu-
paretur, aureaque numismata eius
imprimerentur effi-

gie.

*Hæc Theo-
doretus hi-
stor. Eccles.
lib. 1 c. 18.*

*Insignis
tanta Re-
gina hu-
milis.*

*Felici-
ssima
obitus.*

*Constanti-
nus suam
matrem
conuertit:
et celeberrimam red-
dit.*

H h

Quo-

Quomodo ab eadem beatissima Imperatrice inuenta sit Crux & Clavi Saluatoris nostri, Lector videre potest in S. Crucis inuentione, de qua tom. 2. Maij 3.

VITA BEATI RAYNALDI, Archiepiscopi Rauennatis; Ex Commentariis doctissimi viri a Hieronymi Rubei. Desijt ab humanis, Anno parte Salutis 1321. vt patet infra.

a Lib. 6.
Hij.

18 Auguſt.

Votis omnium eligitur, & consecratur Archiepiscopus.

Concilium provinciale Rauenna anno 1307.

Mortuo Opizone Rauennate Archiepiscopo, facti viri Rauennates, de more in Vrsiano templo habitis comitijs, duos elegerunt, Raynaldum Concorregium Mediolanensem, & Leonardum Fliscum, Ecclesie Brugensis, quæ est in Tornacensi diocesi; Præpositum. Verùm Benedictus vndecimus, Pontifex Maximus, qui tum primùm Bonifacio successerat, Raynaldum probauit; qui rem diuinam coram Pontifice fecerat; Canonicus primùm Laudunensis, mox vniuersæ Flaminie Præles, deinde episcopus Vicentinus ad Archiepiscopatum Rauennatem euectus, tertio decimo Cal. Decembr. apud Lateranum, anno Pontificatus primo, à Benedicto Pontifice consecratur; cum omnes illum Rauennates, ob sanctitatis famam, Pontifice Archiepiscopum postulassent. Qui in die purissimam numinis diuini cultum, legibus persanctis editis, propagandum apud suum populum diligenter curauit; quapropter & sæpe Archiepiscopatus opipida, Argentamque præsertim inuisit, ac provinciali concilio, anno ab ortu Christi, millesimo trecentesimo septimo Rauennæ celebravit; curauitque vt Senatui Rauennati, Lamberto præcedente atque suadente, placeret, Rauennæ, monetæ, pecuniæque ad Anconæ modum eaderentur. Estque id habitum, non multo

multo postquam Clauis fuerat, in Galliam Petrus stulicer.

Postea cum Henricus nonum petiissimus, in Galliam Cisalpinam per, grauissimoque Archiepiscopo; cuius ratorum consilio, Cisalpinarum ciuitatibus, reuocauit. Tanta sententia, omnem feruorem Stellæ Regem pro priuauerit. Ad hanc oram, quos Clementis persequens, Raynaldus noscendam mandauit plurimum fretus.

Ceterum Raynaldus, cum anno monie habito conuenientiorum, studiose inuenit. eadem de re Comitem Templarij Obedientem fuerunt. Erit.

Cum in Ordinem horum initijs, Christum Deiparam, autem moniti fuissent, nonnulli. An simulacrum mentitum, diligentes, adolecentes, quæ aliam deca, rem diuinam facerent, non uerba omisisse, non putarent, hæc sunt, ceteris fortiter

Imperatrice inuen-
nostri, Lector vi-
one, de quatom. 2.

DI, ARCHIE-
tatis doctissimi vi-
bumanus, An-
vi patet

Archiepiscopo, sa-
e in Vrbanò templo
aynaldum Contor-
ardum Filisum, Ec-
celesiæ diocesi, Prae-
tibus, Pontifex Ma-
o successerat, Ray-
am coram Pontifice
luensis, mox vni-
scopus Vicentinus,
m euectus, tertio-
ranum, anno Pontif-
ce consecratur, cum
antiquitatis famam
assent. Qui in dies
p, legibus persancto
populum diligenter
chiepiscopatus op-
tinuissit; ac promi-
tisti, millesimo tre-
brauit; carauitque
o præcedente atque
etæ, pecuniæque ad
ue id habitum, non
multo

multo postquam Clemens V. qui Benedicto subroga-
tus fuerat, in Galliam Pontificatus maximi Sedem tran-
stulisset.

Postea cum Henricus Cæsar Cisalpinarum dissen-
sionum peritissimus, regni que propagandi cupidus, in
Galliam Cisalpinam descendisset, familiarissimo sem-
per, grauissimoque Senatore vsus est hoc Raynaldo
Archiepiscopo; cuius etiam, aliorumque præterea Se-
natorum consilio, cum esset Astæ Coloniz, omnes Ci-
salpinarum ciuitatum exules, in patriam quemque
suam, reuocauit. Tamen si non ita multo post, mutata
sententia, omnem fere Italiam perturbauerit, & Ro-
bertum Siciliæ Regem, pronunciato publice edicto, re-
gno priuauerit. Ad hæc accessit causa equitum Tem-
plariarum, quos Clemens Pontifex per hos dies acriter
persequens, Raynaldo Archiepiscopo eam causam co-
gnoscentiam mandauit, religione hominis & virtute
plurimum fectus.

*Causa Tem-
plariarum
Raynaldo
excusenda
committi-
tur.*

Cæterum Raynaldus, vt iudicium legitimo iure
faceret, cum anno millesimo trecentesimo nono, Bo-
noniæ habito conuentu aliquot sibi subiectorum Epi-
scoporum, studiose in illos inquisiisset, tandem anno
1311. eadem de re Concilium Raucunæ habuit; in quo
septem Templarij Ordinis equites ad questionem in-
troduciti fuerunt. Erant autem hæc questionis ca-
pira.

Cum in Ordinem cooptabantur, in ipsis sacrorum
suorum initijs, Christum inue, aut Deum, aut Virgi-
nem Deiparam, aut uos abiurassent, vel ut abiura-
rent moniti fuissent, aliosque ipsi ad abiurandum in-
citassent. An simulacrum quodpiam, idolum fictum &
commentitium, diuina veneratione co uissent. An
tyrones, adolefcentulos præsertim, libidinose, at-
que alia quam deceat parie, osculati fuissent. An dum
rem diuinam facerent, sacra mysteriorum & consecra-
tionis verba omisissent. An scelestum & nefarium fa-
cinus putarent, hæc perperæque negatis, ab Concilio
cæteris fortiter perpetuoque negatis, ab Concilio

*Capitulum
stionem
Templarijs
obiecta.*

Clemens
Pontifex
Ordinem
Templario
rum delet.

dimissi sunt. Et quidem Raynaldus, Concilium de tota
re conuulit, quod fieri placeret, in quo cum multis &
varie sententiæ dicerentur, & Cemens Pontifex con-
stita accepisset, sic de tota tandem re iudicauit, vt multi-
tudo in eundem ocrematis, vniuersum Ordinem de e-
uerit.

Eximius
Zelus eius
pro iustitia:

Paulo post idem Raynaldus, Ioannis Pontificis iussu & auctoritate, Frederico, Guidoni, & Sperantia Comitis Vrbinaturn fratribus, ipsique Vrbinatibus sacris interdicti, quod credibus insignis maximis que factis, Vrbina, & p[er]traque alia Romanae Ecclesiae subiecta oppida occupassent, cives multos exposissent, reliquos durissimo impetio opprimerent. Neque vero has Pontificias Interdicti literas Raynaldus solum intrepide receit, divulgauitque, sed omne iussit, curauitque, ad quos ipse eas misisset, vt idem efficerent. Tandem autem cum Bononia anno 1317. Concilium Prouinciale habuisset, Raucennaeque in aede Vrbiana aram Crucis crexisset ac dedicasset, in qua ex maiore arcam multis ac praestantibus Sanctorum reliquijs plenam, inclusit, ac eam certis legibus latius praedijs diuisset, sacerdotumque conuentum, qui certis statisque diebus parentarent, & p[ro] mortuis psalmos & preces ex libris sacris conceptas, recitarent, iam multis ante seculis institutum, & hoc Raynaldi temporis ob sacerdotum l[ib]entiam corruptum, restituisse.

Felix Obi
BMA c. 1840.

Miracula
ad sepsu-
chrom eius

anno 1321. non abqueingenti apud omnes sanctitatis
opinionē quindecimo Calend. Septembris tranqui-
le decedens, in coelestem patriam euoluit. Sepultus ē
in monumento ex marmore, in ade Virino; quod cum
superioribus anni Iulius Ferris ab Ruere, Cardi-
nalis, Rauenennat Archiepiscopus aperit, eorum se-
mandasset, corpus sancti viri integrum ac pene recens,
promissa barba, statura procerā, ingenia forma, &
specie ad dignitatem apposita inuentum est. Ad eius
funus, cum adhuc sepulchrum illatum non esset,
multa miracula & infrequentibus etiam diebus & an-
nis facta sunt, & vt reliqua omittam, Iacobus Bennica
sa. lu.

Concilium de tota
quo cum multis de
mens Pontifex cun-
iudicavit, ut multis
tam Ordinem de e-

Ioannis Pontificis
doni, & Sperantia
sique Vrbis nobis
gnissimis maximi
ita Romanæ Ecce-
lesie multos expul-
sionem. Neque
literas Raynaldus
tunc, sed omnes
missas, ut idem effi-
citur anno 1117. Con-
cilioque in ade Ver-
tisset, in qua ex-
tribus Sanctorum re-
certis legibus laici,
novenim, qui cer-
p'o mortuus p'sal-
ptas, recitarent, iam
hoc Raynaldi tem-
ptam, restitisset,
ad omnes sanctitatis
septembris tranqui-
lavit. Sepulchrum
e Vrbis, quod cum
ab Ruere, Cardis-
pus apertum coram se
tam ac p'p'etecens,
ingenua forma, &
ntem est. Ad eius
illatum non esset,
iam diebus & an-
Iacobus Bennica-

sa, Iuriconsultus Raucenas, cum desperata omni sa-
lute, & penitus destitutus, acerrimis podagris doloribus
affligeretur, seque voto nuncupato, diem Raynaldi
festum, quotannis solenniter celebraturum obligasset,
postmodum eius dici, doloribus & morbo solutus est.
Quod Ioanni quoque Grado, in graui capitis oculo-
rumque dolore, cum esset ad Raynaldi sepulchrum
profectus, eiusque opem suppliciter implorasset, per
idem tempus contigit. Ex agro item Rauennati, eo
vico, cui Herbolæ nomen est, mulier Blonda vocata,
cacodamone supra quam dici potest agitata, à cognatis
suis maxima vi ad Raynaldi sepulchrum per-
tracta, liberatur. Pari felicitate sacra virgo cenobij D.
Mariæ cognomento Padrielis, membrorum omnium
resolutione oblanguens, cum viri sancti patrociniū
inuocasset, repente sanitati restituitur. Atque hæc
paucæ de multis quæ indices fiant, collegisse sat fue-
rit.

PRAECLARVM MARTYRIVM S. AN- C Baron.
dree, Ducis Exercitus & Sociorum: Ex eo quod 2. Tom.
extat apud Simeon. Metaphrasten. Coronati sunt Annal.
Anno Salutis 301. Marcellini Papæ 5. Sub Ga-
lerio Maximiano Imper. in Oriente;
Discretiani genero.

Tempore illo, quo Maximianus imperij guber- 19 Augst.
nacula tenebat, cum in omnibus circa locis, tum
in regionibus Syriæ acerrima in Christianos persecu-
tio descenderet. Erat Antiochus quidam superstitioni
plurimum deditus; qui militibus copiis cum po-
testate summa ab Imperatore praefectus erat: & inter
Tribunos militares Andream habebat, virum multis
egregiis ac strenuis facinoribus admodum insignem; insignis ad
priorius ut illius virtus & admiranda fortitudo, ac modum
praecipua in rebus gerendis prudentia, omnibus ad-
Tribunum.

Hh 3

miratio-

mirationi esset. Ea tempestate Persæ bellum aduersus Antiochum mouebant: & repentina incursione eximiaque multitudinæ eum non mediocriter perturbârunt. Porro Antiochus eam plurimum Andream fortitudini ac industriæ fideret, iussit vt instructa militum manu hostiles copias reprimeret: & ad cæteras laudes suas illum quoque belli à se confecti titulum adiungeret. Tunc Andreas, qui ad illum vsque diem egregia Christianæ religionis ac pietatis semina in cordis sui penetrali recondita seruauerat, vt ea iam tandem dispergeret, fructusque suauissimos amplissimosque reportaret, magnum illum Gedeonem æmulatus, selecta quædam militum capita, optimis naturæ adiuuentis ad percipiendam Christi gratiam fidemque idonea assumpsit; quibuscum, cæteris militibus domi relictis, infecta signa, in hostem copijs innumerabilem intrepidus inruit. Antequam quam aciem illam exiguum admodum instrueret, luculentis sane verbis de vnus veri & æterni Dei potentia præclare disseruit: & præcipua Christianæ fidei documenta eis tradidit; hortatusque omnes, vt vno Christi nomine fidenter inuocato, prælium inirent, ilico in oppositas hostium phalanges stricto mucrone irruit, & nullo suorum amisso, hostem fudit fugauitque; illustremque victoriam, cunctis obstupentibus, domum reportauit. Interea maximus Dei athleta, ad stadium progredi paratus, præstantioribus à Deo donis decoratus, maiora vbique virtutis diuinæ insignia exhibebat. Nam cum inuidum & superbum hostem doctrina sua retunderet, tum verbulo ex obsessis corporibus profligabat: tantisque miraculis coruscabat, vt milites quidam, gloriæ illius inuidia & liuore incitati, apud Antiochum eum desererent, quod Christum in Cruce suffixum, Deum palam confiteretur.

Iudic. 7.

Hostes plurimos, partim eis militibus, inuocato nomine Christi, fugauit.

Profligat demones.

*Accusatur Christiani-
tatis.*

Ea re turbatus Antiochus, statim per interuencios honoratos, partim assentionibus, partim minis, partim admonitionibus, Andream animam à Christi cultu

cultu auellere conatur. Quomodo illis quidquam e magis magisque robore sufficit, & omnibus eam Imperatoris edicto ille autem constanter confessus est. Itaque eam viens, Quoniam eum bellorum fatigam pueris coronatus est, eius lassitudo à nobis illi requie potitur. Iam copioso igne accensum eum cunctis nudatum sentit & alacri animo, quæ in illum tanquam bœuitque. Et primo perpellus est; sed mox ignitum vndique conarum actione refigens constantia & alacritate nefarius ille Iudex numero, qui reliqua sua profecti fuerant gnis quadratæ figuræ interrogauit, numquid illi animo vnde diffimam sibi esse Christi efficiamur eis ligno suffixus sum nam graniter, in illi carceri mancipari tempus dare vellet te autem vera, vnde eum Andream admodum tunc.

Porro Imperator eadē Andream, eadē

se bellum aduer-
entina incursione,
modice per-
plurimum Andrea
ut instructa mi-
neret: & ad ceteris
se confecti titulum
illum usque diem
pietatis semina in-
auerat, ut ea iam
avissimos amplifi-
Gedeonem amu-
ita, optimis natu-
Christi gratiam sic
um, ceteris militi-
ostem capiti inno-
vero quam aciem
t, luculentis sane
potentia preclare
fidei documenta
ut, quo Christi no-
initiat, ilico in
muerone irruit,
fudit fugauitque;
hupepubus, do-
Dei athleta, ad
tantioribus à Deo
irtutis diuina in-
n & superbum ho-
verbufo ex oblectis
e miraculis coru-
illius inuidia & li-
deserent, quod
m palam confite-

per interuincios
s, partim minis,
animum à Christi
cultu

cultu auellere conatus est. Cumque neque minis neque
promissis quidquam efficeret, imo athleta animum
magis magisque roboraret, victum ilico ad se adduci
iussit, & omnibus audientibus eum interrogauit, *Insignis*
nam Imperatoris edicto, an suo Deo parere vellet, *Confessio*
Ille autem constanter, aperte & distincte, Christum *eius.*
confessus est. Itaque Præses superbissimus, ironia qua-
dam utens, Quoniam, inquit, Andreas noster multo-
rum bellorum fatigatus laboribus, & victoriis non
paucis coronatus est, suadet, & summo iure vltima il-
lus lassitudo à nobis postulat, ut iam tandem optata
diu requie potiat. His dictis, iussit areum lectum,
copioso igne accensum componi, & Andream super
illum cunctis nudatis vestibus prosterni. At ille præ-
senti & alacri animo, non expectata carnificum ma-
nu, in illum tanquam in molle stratum insilijt, accu-
buitque. Et primo quidem grauissimos cruciatus
perpeffus est; sed mox eximio fidei seruire succensus,
ignitum vndique corpus, canticis & hymnis & gra-
tiarum actione refrigerauit: ipsumque tyrannum sua
constantia & alacritate, ingenti dolore affect. Tum
nefarius ille Iudex, quosdam ex eorum militum
numero, qui relictis simulacris vni Deo nomina
sua professi fuerant, manibus pedibusque in li-
gnis quadratæ figuræ suffigi iussit, fixosque ridens
interrogauit, nam ea res illis voluptati esset. Re-
pente illi animo valde iucundo, eam rem iucun-
dissimam sibi esse affirmarunt, addentes; Vtinam
Christi efficiamur imitatores, qui propter nos in Cru-
cis ligno suffixus fuit. Perculit hoc responsum Tyran-
num grauiter, iussitque Andream è lecto sublatam *Sociorum*
carceri mancipari; verbo quidem, quod martyri *militum*
tempus dare vellet, ut mature sententiam mutaret, *cruciatiss.*
re autem vera, ut interea Imperatoris sententiam,
cui Andream admodum charum esse nouerat, explo-
raret.

Porro Imperator Maximianus, ut per Antiochi liti-
ras de Andrea, ceterisque militibus certior esset factus,

veritus ne vniuersum exercitum morte tam præclaræ Ducis, optimorumque militum turbaret; ac animos omnium à se alienos redderet, monuit Antiochum, vt Andreæ eiusque sodales è carcere liberos dimitteret, quasi antea earum rerum venia ijs concessa; paulo autem post, nisi à sententia discederent, tanquam alterius criminis reos grauius puniret.

Andreas,

in que mi

lites Chri

stiani, di

mittuntur

liberi.

Baptiza

tur An

dras

Matth. 10.

Andreas

cum suis

militibus

trucidatur

Miracula

post obi

itum eius.

Antiochus igitur, accepto Imperatoris rescripto, Andreæ, cæterosque vinculis solutos, in pristinam libertatem restituit. At sanctus Dei eiusmodi fallaciæ inuento, diuinitus cognito, vna cum militibus in Ciliciam, ad Tarsum metropolim se contulit; vbi à Petro Tarsensi anstite, sacro fonte (necum enim baptisma perceperant) lustrati sunt. Inde vero celeriter cum militibus profectus, Seleuci, Ciliciæ præfecti persecutionem (qui ab Antiocho in mandatis acceperat, vt vindictas eos illi transmitteret, vel gladijs conficeret) non metu, sed solius præcepti Domini respectu fugiens, tandem ad Taurimontis angustias peruenit, ac ibidem cum diuino oraculo locum illum suo ac sociorum martyrio præfinitum cognouisset, resedit: commilitonesque ad futurum certamen luculenta oratione roborauit. Porro Seleucus cum instructo exercitu iam eos affectus, ilico eundem in sanctos immisit. Ibi tum profani illi & nefarii persecutores, ferociter & quodam cum dentium stridore ac fremitu irruentes, strictis gladijs beatissimos viros interfecerunt: eorumque sanguine præteritabentem fluvium impleuerunt. Statim autem, quem admodum beatus martyr in vltimo illo certamine precibus à Deo postulauerat, fons ille, in quem venerandus sanguis ille defluerat, diuinis beneficiis mirabiliter scaturiuit; prorsus vt hodiernum vsque diem, diuina quadam virtute præditus morbos pellat, dæmones ex oblectis corporibus fuget, vt cunctis Christi gratiam per intercessionem martyrum illorum impo-
rantibus sanitatem tribuat. Porro venerandas eorum reliquias, Petrus Tarsensis Episcopus, Nonnus Episco-

pus

pus Berceosium, Theodorus, Nico aus, Eusebius, longinquo certamine dederunt: In Mauritania, entes.

VITA S. MAR

D. Gregorio Tu

ffesso

F Viti in Termini tam ab omni peccatis aggressibus, & melle vultu erat. Qu cum ergo videretur, quod illo exanimis inuentus tractus. Tunc viri qui prius frui fuerant, attente, ablutumq. ac ecclesia honorifice sepeliri per singulos celebrant puli, crebro ab infirmis

Quidam autem de qua, ac germinis propter vimina contexta da. Accedens autem tu o homo, detinens lenocinatem esse beatas tu, inquit, qui ex arbore propter celatus in consortium esse? Melius est, mihi exercere, quam tale audiens, relicto in Nec mora, flante ventur, ac vicinis adibilibus, huius hominis

horre tam prælati
urbaret, ac animos
uit Antiochum, re
liberos dimitteret,
occella; paulo au-
te, tanquam alterius

pus Berceensium, Theodulus & Synesius diaconi, Ma-
rinus, Nico aus, Eusebius & Lamyrtion Lectores, qui
è longinquo certamen spectabant, honorificè con-
diderunt: In Iffauriam ob metum Seleuci confugi-
entes,

VITA S. MARIANI EREMITAE: EX
D. Gregorio Turonensi, De Gloria con-
fessorum, cap. 81.

C. Baron.

In Not.

Martyr.

Roman.

peratoris rescripto,
uros, in pristinam
ei eiusmodi fallacia
um militibus in Ci-
se contulit; ubi à
te (nequum enim
nt. Inde vero ce-
euci, Ciliciæ præ-
ocho in mansuete
smitteter, vel gla-
s præcepti Domi-
auri montis angu-
no oraculo locum
refinitum cognos-
d futurum certa-

Porro Seleucus
putas, ilico eundem
illi & nefarii perfe-
dentium stridore
beatissimos viros
e præteribentem
quemadmodum
amine precibus à
m venerandus fan-
is mirabiliter sca-
nem, diuina qua-
at, dæmones ex-
stis Christi gra-
illorum impo-
necrandas eorum
Nonnus Episco-
pus

FVit in Termitermino Marianus Eremita, qui vi-
tam ab omni peccati contagione alienam pomis
agrestibus, & melle vel oblato vel in sylvis quasi-
sustentabat. Qu cum à plurimis plerumque pietatis
ergò visitaretur, quodam tempore fuit sub arbore ma-
lo exanimis inuentus: incertum quo genere lethi ex-
tinctus. Tunc viri qui aduenerant, eiusq. solarijs sa-
pias fratri fuerant, attulerunt eum ad vicum Emanu-
ensem, ablutamq. ac dignis indutum vestibus, in Ec-
clesia honorificè sepelierunt. Festa vero obitus eius,
per singulos celebrantes annos, atq. conuenientes po-
puli, crebro ab infirmitatibus sanabantur.

19. August.

Pom. is &

melle vs.

titas.

Festa dies
eius annua
miraculis
clara.

Quidam autem de vicinis annonas diu infectas a-
qua, ac germine producto confatas, facto igne, su-
per vimina contexta coquere parat, ad pocula facien-
da. Accedens autem vnus vicinorum eius, ait; Quid
tu ô homo, detineris in opere? An ignoras hodie so-
lennitatem esse beati Mariani? qui indignabundus,
putas tu, inquit, qui hæc loqueris, quia homo elusus
ex arbore propter compendia gulæ, angelorum sit re-
latus in consortium? eumq. vt sanctum inuocandum
esse? Melius est, mihi crede, opus necessarium domi
exercere, quam talem sanctum excolere. Quod ille
audiens, relicto in opere vicino, ad tempus abiit.
Nec mora, flante vento domus illius flammis absumi-
tur, ac vicinis ædibus (nequid miraculo deesset) re-
lictis, huius hominis arcem, sepes, tuguriola vel por-
coram

Calesta
vindicta
in blaspho-
mum.

H h

corum vel pecudum, vorax incendium corripit, ac momento in fauillam ac cinerem redigit.

Porro eodem tempore alterius hominis, qui in templo precibus vacabat, boues furto quidam abegerat. Cumq. è templo domum reuersus damnum cognosceret, miser ille magno eiulatu ad beati Mariani sepulcrum recurrit, orat obsecratq. vt ablatos boues restitueret. Res mira; cum rursus vix mentis suæ compos è templo domum regredi parat, aduertit hominem peraggerem publicum venientem, qui boues illos ante se cum caballo ex itinere lassio prosequens adducebat. Errauerat enim à via, & quasi amentia percussus, in illam viæ patrem, de qua egressus fuerat, mentem turbata redibat. Itaque vir ille boues suos recipiens, hominem sine calumnia dimisit, quod Mariani virtute amissos recuperasset. Quo vulgato miraculo, tota Bituriga in cultum & laudes Mariani vehementius exarsit.

C. Baron.
in Not.
Martyrol.
Rom.

VITA S. LVDOVICI, EPISCOPI TOSLOANI, Ex Diplomate Ioannis XXII. Pontificis Maximi: & reliquis, quæ extant apud V. P. Lau. Surium,

Fato concessit Anno Domini Natalis 1297.

19. Aug.
Ludouici
regis pro-
sapia, & pa-
rentes eius

Egregia
pietas &
virens Lu-
douici in
iuuenili
ætate.

Ludovicus eximius Christi Confessor, clarissimo stemmate prognatus, patrem habuit Carolum, Sicilia Regem, matrem vero Mariam, Regis Hungariorum filiam, Genus sane illustre, & quod alijs superbæ fomitem administrare solet, hoc adolescenti huic, præter communem naturæ modum, admirandæ humilitatis ac sanctitatis suppeditauit materiam. Nam vt teneris virtutem vnice adamauit, ac diuino in primis cultui miro studio vacauit, ita postquam quatuordecimum ætatis suæ attingit annum, adeo strenuè viriliterq. facta mundanæ gloriæ calcato, Christianæ fidei ac religionis opera sectatus est, vt cunctis haud paruum sui admirationem commoueret. Non enim

XIX. A
abiectione & effeminato
præbat, sed ex celso plani-
tudi scitum ingerebat
sui Patris redimendi e-
fratribus in Cataloniâ
militari custodia tene-
ris rationibus consola-
licardine mundanæ gl-
spiciebat, & cum verb-
esse calamitosus homi-
num, aut magna spe
Hinc vt animum ma-
calus omnes robotare
nitrate, animum artia-
buendi, præclarè est
fratres Minores, infi-
indivulduos exilij sui se-
ptionibus tantos in li-
gare, de rebus ma-
facultatem consecutu-
tionis studio ductus,
trum minotum sumi-
nebat, extensisque br-
dore contemplationi
ac eiusdem Officiu-
nijs, & alijs corp-
motus spiritui subde-
sacro sancti Christi
ebat.

Tandem pace in-
gem resistenti, eo ten-
sa pacis, celebraban-
bus Regibus, totiden-
tum accepta tonsura
ciuit. Inde Rom-
anus, & à Pontifice
subdiaconus ordin-
indignus ad pet-

ANI

in corripit, ac mo-
t.
nis, qui in tem-
perat abegerat.
namque cognos-
centi Mariani se-
ablatores boues re-
centis suae compos-
uerit hominem
qui boues illos
prosequens ad-
uasi amentia pec-
ta egressus fuerat,
ille boues suos re-
fuit, quod Mari-
no vulgato mira-
tis Mariani rebe-

SCOPI TO-
II. Pontificis Ma-
V. P. Lau. Surium.
nici Nata-

cessor, clarissimo
habuit Carolum,
Regis Hunga-
quod alijs super-
adolescenti huic,
admirandae hu-
materiam. Nam
ac diuino in pri-
postquam quar-
um, adeo strenue
leato, Christianae
ut cunctis haud
puerit. Non enim
abiectione

abiectione & effeminato animo umbras virtutum ca-
prabat, sed ex cello planè atq. virili, solidas in pectoris
sui scrinium ingerebat virtutes. Ea ætate adolescens,
fuit Patris redimendae causâ obfessus cum duobus è suis
fratribus in Cataloniam ductus; cumq. vna cum alijs
militari custodia teneretur, ipse seniores iunior mi-
nis rationibus consolabatur, & quasi iam ex alto ca-
li cardine mundanae gloriae & fortunae ludibrium de-
spiciebat, & cum verbis tum factis ostendebat, nihil
esse calamitosius homine illo, qui in incerto diuitia-
rum, aut magna spe honorum felicitatem collocat.
Hinc ut animum magis magisque contra aduersos
casus omnes roboraret, oblata in eo exilio opportu-
nitate, animum artium maximarum disciplinis im-
buendi, præclarè est usus. Toto namque septennio,
fratres Minores, insigni pietate ac eruditione viros
individos exilij sui socios habuit; quorum præcep-
tionibus tantos in literis processus fecit, ut haud vul-
garem, de rebus maximis ac Theologicis, dicendi
facultatem consecutus sit. Solo vero pietatis & deu-
otionis studio ductus, horarias preces, iuxta ritum fra-
trum minorum summa cum animi attentione persol-
uebat: extensisque brachijs, dictu mirum, quanto ar-
dore contemplationi Dominicae passionis inhærebat,
ac eiusdem Officium legebat; Vigilijs insuper, ieiun-
ijs, & alijs corporis afflictionibus rebelles carnis
motus spiritui subdebat: ac postremo, cælesti pane
sacrosancti Christi Iesu corporis, frequenter se muni-
ebat.

Tandem pace inter patrem eius & Aragoniæ Re-
gem restituta, eo tempore, quo nuptiæ sororis eius cau-
sâ pacis, celebrabantur, Ludouicus præsentibus duo-
bus Regibus, totidemq. Apostolicæ sedis Legatis, pa-
lam accepta tonsura, mundo, eiusque pompis renun-
ciavit. Inde Romam cum patre & fratribus profe-
ctus, & à Pontifice Bonifacio honorificè exceptus, Fit Sub-
diaconus ordinatus est. Cumque multo tunc
ardentius ad perfectionis apicem sibi anniten-
dum

Obfessus mi-
nistrum in
Hispaniâ
pro libera-
tione pa-
tris.

Pia eius
ibidem ex-
ercitia,

Renunciat
mundo.

Fit Sub-
diaconus.

*Abi: Nea
polim &
fit Diaco-
num & Sa-
cerdos.*

dum esse putaret, ce necq; curia strepitum sibi ve-
ementer impedimento esse, quo minus rebus existeret
pro voto vacare posset, illico se Neapolim contulit, vbi
factus Diaconus, & sacerdotio postmodum initiatus
est. Porro ut alioribus adhuc sacrum literarum sci-
entij spectus locupleret, quodam in loco, fratrum
Minorum habitationi se adiunxit: eorumque disci-
plinis sanctissimis, animam egregie imbuit.

Interea Tolosanus antistes, viam munere perfun-
ctus Ecclesie illius curam Bonifacio summo Pontifi-
ci relquit, qui perspecta iam ante Ludouici pietate,
pariterq; prudentia, ac eruditione singulari, eum ad se-
dem illam administrandam euocauit. Recusauit in-
stanter Ludouicus, negauitq; se aliquod Ecclesiastici
munus officium suscepturum, nisi prius in verba, regu-
lamq; D. Francisci solenni professione iurasset, se-
teque totum sanctissimo illi instituto consecrasset. Mi-
ratus Pontifex viri humilitatem; obstupescunt alij ad
sanctum religionis ac pietatis amorem; ille vero totus
in Christo absorptus, abiectis vestibus cultioribus, om-
nibusq; regie dignitatis calcatis ornamentis, Fran-
ciscane religioni nomen dedit, ac vili suscepti ordinis
indutus habitu, nodosq; præcinctus fune, strenuum se
Christianæ militæ athletam exhibuit. Non diu ad-
modum sub signis illis militauerat, cum Pontifex in-
uitum ac frustra reluctantem in sede Tolosana collo-
cat: ac Episcopali dignitate ornatum, ad Ecclesie
munia strenuè viriliterque obeunda cogit.

Igitur auctoritate Pontificis victus obedientie
cessit, seseq; totum ad animarum curam diligenter
comparauit. Et quidem inter omnes virtutes, humili-
tatem præcipuè mordicus in sese tatus est, prorsus ut
oblitus se Regis filium, oblitus Episcopum, pedes
pauperum lauaret, & pupillorum aedes lustraret; ij q;
non solum larga manu subueneret, sed etiam reueren-
ter admodum cibum potumq; ministraret; manus pe-
desq; ablueret; brachijs amoris ardentissimi stringe-
ret, oscula figeret; aut acnighe haud aliter quam ipsa
met

*Dedit se
institutio
D. Fran-
cisci.*

*Fit Episco-
pus.*

*Insignis e-
ius humi-
litas
Eximia in
pauperes
charitas.*

met Christi viscera re-
tumidos peccatores in-
quamquam grauissimam
in spiritu lenitatis corre-
iustitiam semitam redu-
ita conferebat, ut nulla
precum habitatio ratio
curatè discerneret, eoq;
bis ornaret, qui exten-
dentia ac pietate præf-

Inter m vero prud-
sicut cibis corporeis
cito contempnitur; sic
nisi penitentia auster-
incubuit, ut propriam
a penitentia vestium, vi-
la donibus domaret, &
tere cogeret. Cingre-
tam, & stramine aip-
quando vel paululum
geret, mox ferreis cat-
eos comprimebat;
spiritum cor est bus d-

Vigentibus Eccle-
geretur, diuersas Ital-
uni verbi semine vbi
sorum appulsi, vbi d-
fructu exactis, super-
taque Catalonia, in-
ta audidit, diuina
v facto ad eum con-
adducerentur. Diuini
cum breui explectet
in eo loco, qui Brim-
ues, ardentum febr-
1197. 14. Kal. Septem-
m grauit. Fumus fuit
Masilie, in Eccle-

reputum sibi vehemens rebus ex eis bus
polim contum; vbi
quodum initiatus
qm literarum sci-
m in loco, fratrum
eorumque dilig-
egē mbit.

ne munere perfun-
o summo Pontifi-
Ladouci pietate,
gulati, cum ad se-
t. Reclauit in-
quod Ecclesiastice
prius in verba, re-
sione iurasset, se-
o consecrasset. Mi-
stipescit alij ad-
m, ille vero totus
us cultioribus. o-
ramenti, Fran-
iusepti ordinis
sine, strenuum se-
uit. Non diu ad-
cum Pontifex in-
Tosolana collo-
rum, ad Ecclesiam
cogit.
ctus obedientie
curam diligenter
virtutes, humili-
atus est, profusus ut
scopum, pedes
des lustraret; i. q.
ed etiam reueren-
traret; manus pe-
entissimi stringe-
aliter quam ipse
met

mer Christi viscera reficeret. Porro erga superbos & tumidos peccatores iustitie seueritate; lapsos tamen, quamquam grauissimē, nequaquam despiciebat, sed in spiritu lenitatis corripiciens, summa ope, ad rectam iustitie semitam reducere conabatur. Beneficia vero ita conferebat, vt nulla vel conditionis, vel fauoris, aut precum habita ratione, solos mores, scientiamque accuratē discenteret, eo que solos beneficijs ac dignitati- bus ornaret, qui ceteris & morum grauitate, & pruden- tia ac pietate prestabant.

Interim vero prudenter secum considerans, quod sicut cibis corporeus, nisi salis acrimonia condidatur, cito contumitur; sic vitæ sanctorum monia facillē labascit, nisi poenitentiae austeritate fulciatur, totis in id viribus incubuit, vt propriam carnem & vctus parsimonia, & asperitate vestium, vigilijs, ieiunijs, curis denique ac laboribus domaret, & spiritui sine vlla rebellionē pa- rere cogeret. Cingebat nodosa recte carnem delica- tam, & stramine aspero pro indulsio utebatur; & si quando vel paululum caro aduersus spiritum insur- geret, mox ferreis catenulis, motus omnes ratione va- cuos comprimebat. Fractūque hoste, carne inquam, spiritum cor est bus delicijs mitificē recreabat.

Vrgentibus Ecclesie causis, cum alio proficisci co- geretur, diuersas Italice & Gallicæ lustrans regiones, di- uini verbi semine ubiq. sparso, tandem Luteriam Pari- siorum appulit, vbi diebus admodum paucis non sine fructu exactis, superatis Pyrenæis montibus, peragita- que Catalonia, in Prouinciā reuersus est. Ibi tan- ta auiditate, diuinas illius conciones excepit populus, vt facto ad eum concursu quidam in mortis discrimē adducerentur. Diuina tandē dispensante clementia, cum breui expleisset tempora multa, sanctus antistes in eo loco, qui Brimonia dicitur, annos natus triginta tres, ardentum febrium vi correptus, anno salutis 1297. 14 Kal. Septembris ē corporis vinculis, in celos migravit. Funus fuit festiuo gaudio lachrymis mixto, Massiliæ, in Ecclesia fratrum Minorum honorificē cura-

*Vide qui-
bus Eccla-
siastica
contulerit
beneficia.*

*Tempor in
religioso,
valde pa-
riculosus.*

*En quanta
seueritate
delicatus
Regis filius
carnem
domuerit.*

*Venit Pa-
risios.*

*Praclara
eius con-
ciones.*

*Morieur
anno aca-
tis sua 33.*

Miracula
ad sepul-
chrum
eius.
Psal 71.

curatum; ubi, mirificante Domino sanctum suum, ca-
cis, surdis, claudis, mutis, paralyticis, hydropicis cæce-
risque morbidis, præstantur remedia, ab eo, qui faci-
mirabilia solus, vivens & regnans per infinita secula
Amen.

C. Baron.
Tom. 8.
Annal.

VITA S. BERTVLPHI ABBATIS COE-
nobii Bobiensis in Italia: Ex ea quæ est per Ionam
Monachum, eius contemporaneum. Floruit tem-
poribus Honorii Primi Papæ: qui sedit

Anno Salutis 626. & cæ-
teris.

19. Aug.
a. Istius vi-
tam habet
Lector
16. Aug.

b. Illius vi-
tam habet
lector
10. Mart.

10. Mart.

Conciona-
tor pracla-
rus S. Ber-
nolphi.

Bertulphus claris admodum ortus natalibus be-
 nato a Arnulpho Metensi Episcopo sanguine
 coniunctus fuit. Cuius pijsimis vestigijs insistentis
 posthabito patre, neglecto natali solo, spretis secu-
 li pompis, distributis in egenos omnibus suis fa-
 cultatibus nudus tulit crucem suam & semetipsum
 abnegans, ad Babienferendam Cœnobium sese con-
 tulit: ibidemque sub obedientia venerandi Abbatis
 b. Atralæ, Christo Redemptori iugiter militaturus
 sedem fixit. Porto incrementibus cum tempore vir-
 tutum incrementis, egregius iam & strenuus mona-
 sticæ regulæ ac religionis ædificator & custos, cum
 pijs omnibus indies charior & gravior euaderet, sa-
 crum ad populum declamandi munus ei iniunctum
 fuit: quatenus rudem plebeculam optimis moribus
 imbueret, salutaribusque monitijs ac doctrinis, con-
 tra hæresim Arianam assidue instrueret atque mu-
 niret.

Exequutus id vero est venerabilis Pater continuis
13. annis tanto studio ac spiritalium fructu, ut beato
Attala ex his feculi æreumis, ad celestia regna evo-
cato, omnium fratrum vocibus animisque coniunctis
paterni honoris successor dignissimus declaratus sit,
atque assumptus. Omnibus autem bonis invidus Sa-
nas.

tas, haud ferens tanti
nihil non attentare, m
tranquillitatem quod
teique. Et quidem
cam, Cleronensis vrb
mum Abbatem cum
stium sibi faceret, om
Pontifices, & alios qu
dam muneribus ante
Regem Longobardor
quoque rediit. Verum
si accepisset, nisi r
Ecce nobia procul ab
parere domino: ille or
inuentui iungebat.

Cumque haec
clam Abbat Berulpho
per interitum unum man
expediret gratia, quae
dixit. Quibus ille
meum sacerdotum ca
terminatio ad pium
fane Regi, quamvis
lens Episcopus aduer
lane adeo perspicuum
nos, & Ecclesiasticap
eret ut neque barba
fussit id potuerint non
tuerentibus. Non tunc
tam ne ista luce cor
negatur, crassa obstat
ante sunt caritate per
sancto Abbate missi fi
in praedicti Episcopi,
nequam fe aut illis
ut aliquas rei ini
Postquam igitur v
atum, & Arianæ Ec

sanctum suum, ex
s, hydropicis care
a, ab eo, qui facit
per infinita secula

BATIS COE
qua est per Iona
um. Floruit tem
e: qui sedis
et

rtus natalibus be
piscopo sanguine
vestigis insistent
solo, spretis secu
ominibus suis fa
mi & semetipsum
enobium sese con
venerandi Abbatis
ugiter militaturus
cum tempore vir
& strenuus mona
et cultos, cum
rior euaderet, fa
mons ei iniunctum
n optimis moribus
e doctrinis, con
tueret atque mu

is Patet continuis
fructu, et beato
electia regna euo
misque coniuncti
us declaratus sit
bonis inuidus fana
nas,

nas, haud ferens tanti Patris profectum electionem,
nihil non attentare, machinarique, quo mentis eius
tranquillitatem quodam modo conturbaret, infesta
retque. Et quidem excitauit in eum quendam Pro
cam, Cleronensis vrbis Pontificem: qui vt pientissi
mum Abbatem cum Cœnobij supplemento subie
ctum sibi faceret, omninisa intendebat: viciniosque
Pontifices, & alios quoslibet primates ad id peragen
dam muneribus attentabat. Quin & Arioualdum
Regem Longobardorum tunc Arianum super eadem
quoque re adiit. Vtrum cum nihil aliud ab eo respon
si accepisset, nisi vt Ecclesiastico iure probaret, vtrum
cœnobio procul ab vrbibus sita, Episcopali deberent
 parere dominio: ille omnes interim quos poterat suo
 intentui iungebat.

Cumque hæc agerentur, vnus aliquis ex aula
clam Abbati Bertulpho totius machinamenti seriem
per interuicium manifestauit. Ille vero protinus
experiendi gratiâ, quosdam de pueris suis ad Regem
direxit. Quibus ille inter alia respondit: Non est
meam sacerdotum causas discernere: quas Synodalis
examinatio ad purum debet iudicare. [En scitum
sane Regis, quamuis Ariani responsum: quem impru
dens Episcopus aduersus monachos interpellauit. Ita
plane adeo perspicuum est, semper sacra per homines sa
cros, & Ecclesiasticos per Ecclesiasticos viros tractari de
bere: vt neque hæretici ipsi Principes, tenebris errorum
offusi, id potuerint non videri: solis temporis huius ca
cutionibus Novatoribus, qui rebelles facti sunt lumini,
nam ne tãta luce corusca videre qua sunt omnib. nota
cogatur, crassa obstinatione, obductis mentis oculis, spon
sanea sunt cecitate percussi] Porro sciscitatur illi qui à
sancto Abbate missi fuerant, vtrum Rex fautor esse ve
lit prædicti Episcopi, An Abbatis sui. Ad quod Rex, ne
quaquam se ait, illis fauere velle, qui famulo Dei mo
lestas aliquas aut iniurias vellent irrogare.

Postquam igitur vir sanctus Regem quamuis bar
barum, & Arianæ sectæ credulū, tam humanè de cau
sa sua

Patitur
persecutio
nem.
* al. Ario
aldum &
Arrio
vvaldum.

Explorat
mentem
Regis
Abbas.
Notare
responsum
etiam Arian
Regis.

In Noua
tores.

*Bertul-
phus Romā
venit ad
Pontificem*

*Res eius
gesta cum
Honorio
Papa,*

*Laudes
Honori*

*Privilegia
à sede A-
postolica
indulta
Bobienſi
Cœnobio.
Aegrotat
B. Bertul-
phus.
Is eſt hu-
ius hiſto-
ria ſcriptor.*

ſa ſua locutum fuiſſe cognouiſſet, poſcit vt publico ſupplemento fulcus, Romam ad Apoſtolicam ſedem proſiciſci liceat. Quo protinus impetrato, proſpero itinere Romam perueniens, Honorium ſummum Pontificem adiit: ac occaſionem ei aduentūs ſui patefecit. Anuſtes vero vt erat ſagax animo, de induſtria quaerit, quæ ſit conſuetudo ſuæ regularis diſciplina: non ſi forte erronei monachi eſſent, faueret illis, ab Epiſcoporum poteſtate dimouens. Ea autem ex Abbate audita ac probe cognita, placuit Præſuli, eam in priſtino vigore conſeruari, ac ſolita libertate iugiter perfrui. Per ſingulos ex inde dies Abbatem conueniens, eum blanditer commonebat confortabatq. quatenus ſuſcepti laboris haud tæderet. At Atianam perfidiam Euangelico mucrone viriliter impugnare, omnemq. impietatem proſtigare adniteretur. Erat ſiquidem B. Honorius Pontifex, rigens conſilio, doctrina clarus, dulcedine & humilitate pollens; vnde mirabatur ſe de gentibus tam inſignem Patrem reperiſſe, cum quod aulcia de Catholica ſide ſtabilienda, & ſimilibus, liberet liceret promerere eloquia. Quapropter proſuſ ſerre haud ſuſtinens, cito ab eius conſortio ſeparari, per opportund acciſit, vt vehementi admodum tuæ exiſtente æſtu, B. Bertulphus longiores quam optarat in vrbe cogeretur trahere moras.

Impetrat autem tandem B. Pontifex S. Bertulpho munera optata; privilegia quippe ſedis Apoſtolice: quatenus nullus Epiſcoporum in præſato cœnobio quodlibet iure dominari conaretur. Sicq. Apoſtolica in ſuper iuramentum benedictione, ad propria cum ſuis in pace dimiſit. Cum vero peracto aliquanto itinere ſpatio ad Biſmantum Caſtrum veniſſent, tanta eum vis febrium oppreſſit, vt omnino morte præuicari crederetur. Erat autem Vigilia paſſionis Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli. Atta porro nocte iam irruente, accerſitum ad ſe ſidiſſimum itineris comitem Ionomam, ante ſtratū ſuum per totam noctis metam excubare iubet. Parerille quidem iubens Abbatis iuſſioni,

h; verum nocte concu-
re ſursum caput atol-
do eos qui circa tentor-
abant. Cum ecce ca-
rumq. Princeps Petrus,
zeninac ſuper ſtratū
quit, & ſolpes eum con-
em inquirente, quis eſſ-
lit. Ego ſum Petrus, et
debrauat ſolennia. Et h-
ſus timore percuſus, ſ-
roem, vel aſpectum al-
minit. Non cernis, in-
Apoſtolus pergit. Tu oc-
uum interrogatōnis e-
obtinere, quatenus ei ſe-
dere dignaretur.

Cæterum ſait & S. B.
ſuſtit. Duos ſiquidem
as veratos, diuina virt-
quendam horrenda per-
u, vt ne eius veſtigium
ſimplene vota ſam d-
pera admirabilis in ſan-

ITA S. PHIL
mmenſenſis primo,
nat apud V.P. La-
Dagoberti eius nor-
ſiliorum eius. Qu-
& reliquis teſ-

Barus Philibertus,
patrem habuit Phil-
laudibus, & m-

poscit ut publico
 apostolicam sedem
 erato, prospero i
 um summam Pon
 tentis sui patefecit
 de industria qua
 raris disciplina: ne
 cret illis, ab Epi
 autem ex Abbate
 rali, eam in pri
 vate iugiter per
 em conueniens, e
 ritatq. quatenus
 rianam perfidiam
 gnate, omniaq.
 Erat quidem B.
 , doctrina clarus,
 nde laetabatur se e
 perile, cum quo
 & similibus, libe
 r quapropter proflus
 conuictio separati
 nt, admodum tuac
 res quam opor

hi; veram nocte concubia tantus eum sopor oppressit,
 ut sursum caput atrol ere non valeret: simili quoq. mo
 do eos qui circa tentorium sarcinas vel equos custodi
 ebant. Cum ecce caelestis aulæ clauiger, Apostolo
 rumq. Princeps Petrus, immenso coruscus lumine, ad
 venit: ac super stratū ægri Patris astans. Surge, in
 quit, & sospes eum conuiatoribus tuis abscede. Eo au
 tem inquirente, quis esset, qui sibi talia iuberet, respō
 dit: Ego sum Petrus, cuius hodie clara in toto orbe ce
 lebrantur solennia. Et hæc dicens abscessit. At vir san
 ctus timore perculsus, sciscitatur a Iona, num aliud sset
 rocem, vel aspectum alicuius vidisset. Respondente,
 minime, Non cernis, inquit, saluam lucem, vbi Petrus
 Apostolus pergit? Tunc tandem agnoscens Ionas mo
 tuum interrogationis eius, vix enixis precibus valuit
 obtinere, quatenus ei feriem admirandæ visionis pan
 dere dignaretur.

Cæterum fuit & S. Bertulphus miraculorum gloria
 illustris. Duos siquidem sauis demonum infestationi
 bus vexatos, diuina virtute omnino purgauit. Alium
 quendam horrenda perfulsum lepra ita ianum reddi
 dit, ut ne eius vestigium quidem in homine appareret,
 adimplere vota famuli sui præponente Deo: qui est
 supera dmirabilis in sanctis suis.

A S. Petrus
 mirabili.
 ter cura
 tur.
 En solenni
 ratem D.
 Petri ab
 eodem ap
 probatam.

Miraculis
 clarat S.
 Bertulph.

ntifex S. Bertulpho
 e sedis Apostolicæ:
 præfato conuictio
 . Sicq. Apostolica
 d propria cum suis
 o aliquanto itinere
 uissent, tanta eum
 ore præueniri cre
 is Beatorum Apo
 nostoliciam irruen
 metis comitem lo
 motis metam ex
 ns Abbatis iussio
 ni,

VITA S. PHILIBERTI, ABBATIS C. Baron.
 Gemmeticensis primo, dein Herionensis; Ex ea quæ In Not.
 extat apud V. P. Laurent. Surium. Vixit tempori- Martyr.
 bus Dagoberti eius nominis primi Regis Francorum, Roman.
 & filiorum eius. Qui claruere anno Salutis 644.
 & reliquis teste C. Baron. Tom. 8.

Annal.

Beatus Philibertus, Helisano territorio oriundus, 20. August.
 patrem habuit Philibandem, virum eximij pru- Patria &
 dentæ laudibus, & multis dignitatum ac honorum Parentes
 li uulis
 eius.

tiralis egregie ornatum : qui propter prudentiae ac pietatis opinionem laicae functionis ministerio absolutus, ad eum honoris Pontificij euectus fuit. Porro Philibertus optima & liberali admodum indole praeditus, & maximam artium disciplinam probe instructus, Dagoberto Regi, à pio parente commissus fuit; ut partem gloriae ac familiae decus sua virtute ac regio saure factum tectum consecraret. At vero Adolefcens insigni nobilitate conspicuus, postposito omni fastu, in intimam Audoer optimatis familiaritatem sese insinuauit; quod cerneret virum illum, aureo licet balteo cinctum, & inter alios aulae proceres cum primis illustrem, clarissimis vitae meritis insignem; atque ea propter non multo post, Rothomagensis Ecclesiae antistitem consecratum.

Philibertus autem, cuius in pectore diuini amoris flamma indies magis magisque crescebat, ubi annuæ ætatis expleuit vicesimum, rebus suis omnibus pauperes erogatis, ad Rasbacense cœnobium se contulit; quod præ cæteris omnibus, sub Aglio Abbate sanctissimis monasticæ institutis florebat egregie. Audedus namque hoc ipsum cœnobium in suo fundo condiderat, Agliumque è Luxouicensi monasterio accitum, eidem præfecerat; iisque virtutum ornamentis instruxerat, ut fama sanctitatis celebre, multos præcipua nobilitate viros, ad saue Christi iugum amplectendum alliceret. Igitur Philibertus, relicta regia, Christianæ militiæ nomen dedit, spiritualibus armis egregie rectus, certamen cum hoste antiquo animo læne confidenti, iniit; rursusque hestis igitur (ingluuici potissimum) iacula æriter in eum vibravit, Christi que militem non raro horribili spectante conatus est. Nocturnis siquidem horis tendenti ad Ecclesiam sumpta immanis visus specie occurrit; alias candelabri ferro confodere nissus insensum interdum etiam præ templi foribus transuersum se obiecit; quæ tamen machinamenta, Christi virtute

In aula regia adhaeret Audoino.

Abit ad monasterium Rasbacense Aglium Abbas Rasbacensis

Demon frequenter ei insidiat.

Philibertus dissoluit, locum conuenit. Postquam vero Aglium domino obdormiuit, suscitatus, in defuncti locum dum vitia cuncta ratione à nonnullis peruenirendem rebellio, vitione honoribus autstale habitas. Nam cum violenta manu extrahere vellent, alius instat Atij, in digna morte qui exanimati, suppliciter petitaque scelerum, sub illo stipendio secutaque vir diuinus, soluta, mox sanctorum prudentissima, ex alia missima virtutum in de profundam cœlestem illico animum attendam adiecit. ge Francorum Clodoveum in pago Rothomagensi Gemmet cum apud monasterio, virtutibus sanctitatis suæ præcipuis commoda, huiusmodi non raro ibidem plurimum longitudo in capulo eleas sibi parente reuerentias foueant. Porro eo in loco, quod documentum quæ omnia referre nos sufficiat ad imitationem

Phi

propter prudentiam
 nis ministerio ab-
 baticij cunctis su-
 liberati admodum
 artium disciplinis
 regi, à pio parente
 ac familiaritatem
 rectum consuetu-
 dinem nobilitate conspi-
 citimam Antiochia
 uauit; quod cer-
 teo cinctum, &
 nis illustrem, cla-
 ratque ea propter
 Ecclesie antistitem

ore diuini amoris
 electat, ubi annu-
 bus suis omnibus
 cenobium se con-
 sub Aglio Abbate
 florebat egregie
 cenobium in suo
 Luxouicensi mona-
 stioque virtutum or-
 ditatis celebre, mul-
 tibus Christi ingun-
 libertus, relatare
 edit, spiritualibus
 tum hoste antiquo
 tusque bestis igni-
 azerit in eum vi-
 ro horribili specie
 aliquem bonis ten-
 tis vis specie occu-
 re nifur inletemu-
 stransuersum se ob-
 a, Christi virtute
 Phil

libertus dissoluit, soloque Crucis signo hostem in-
 agam conuertit.

Postquam vero Aglius vitæ munere perfectus, in *Fit Abbas,*
 Domino obdormiuit, fuit unanimi fratrum omnium *& perferm-*
 consensu, in defuncti locum ac honorem subrogatus, *tionem pa-*
 cui dum vitæ cuncta radicibus extirpare conatur, pes- *itur à*
 ime à nonnullis peruersis mulctatus est. Sed fuit eo- *subditis.*
 undem rebellio, vltione diuina cito repressa; & Phi-
 libertus honoribus auctus, à cæteris peramanter de-
 uide habitus. Nam cum quidam maligno concitati *Vltio di-*
 piritu, violenta manu, ex Ecclesia optimum paten- *uinam*
 tem extrahere vellent, vnus ex eis fulmine ætus in- *monachos*
 terit; alius instat Arii, effusus in sterquilinum visce- *rebelles.*
 ribus, indigna morte vitam finit. Quo supplio
 reliqui exanimati, supplices se viro sancto exhibue-
 rant, petitaque scelerum venia, in omni officio piete-
 tis, sub illo stipendia fecerunt.

Itaque vir diuinus, sancta pace domum suis com-
 posita, mox sanctorum instruit cenobia, vt instat a-
 pis prudentissima, ex aliorum moribus & institutis,
 suauissima virtutum mella colligeret. Cumque hinc
 inde profundam cælestis philosophiæ disciplinam
 hauisset, illico animum ad nouam monasterij fabricæ
 extruendam adiecit. Et quidem haud difficulter à
 Rege Francorum Clodouco, eiusq. coniuge Balthil-
 de, locam in pago Rothomagensi obtinuit, quem an- *Condit*
 tiqui Gemmetum appellant; quem elegantissimo *Gemmet-*
 monasterio, virtutibus florissimum, illustrauit: ac me- *cum mo-*
 titis sanctitatis suæ præclare adornauit. Præter alia lo- *nasterium.*
 ci istius commoda, haud miraculo carere videtur,
 quod non raro ibidem marinas belluas, quinquaginta
 pedum longitudine capere soleant; ex quibus non
 modo escas sibi parent fratres, sed & earum pinguedi-
 ne lucernas foueant.

Porro eo in loco, quanta vir sanctus elatuerit vir- *Eximia*
 tutibus, documento nobis sunt præclara miracula operatus *operatus*
 quæ omnia refert nos breuitatis studio omittimus. *est mira-*
 Sufficiat ad imitationem tanti viri nouisse, nunquam *cula.*

Defset aliorum peccata quorundam.

Fratri muto ac disperanti, impetrat loquelam, ac poenitentiam.

Pauliaci virginum cenobium ab eo constructum.

cum corpori alimenta suppeditare voluisset, nisi prius copioso lachrymarum imbri genas rigasset, & sua aliorumque peccata, prolixis precibus & elemosynis deleuisset: ac postremo internam Christi inspirationem hausisset. Et ut intelligi posset, quanto ardore omnium sitiebat salutem, quantaque diligentia ac studio, curandis animabus inuigilabat, vnum mulis hic refert libet, quod cuidam suo fratri, mortis aeternae periculis circumuento, contulit beneficium. Monachus quidam occulto infectus facinore subito loquendi facultate priuatus animam agebat ac desperatione fractus, spem salutis plane abiecerat. Accurrit Philibertas, ac manu moribundi fratris apprehensa, blandis hortatur verbis, ut vel aliquod iudicium edat, se ab occulto facinoris delicto, pariterque supplicio, liberari velle. Nec mora; blando Philiberti assatu permotus spem concepit; manumque eius atque frangens, poenitentiam signum dat. Tum vir sanctus ilico ad eadem beatissimae Virginis abiens, persuasus ora lachrymis in precibus incumbit, nec prius à fletu gemitibusque surgit, quam fratrem illum loquelae beneficium Deo recepisse intelligit. Tunc ab oratione surgens iterum ad moribundi se lectum confert, eius confessionem excipit; qui peracta poenitentia, mox animam à graui peccatorum sarcina liberatam sano vultu tradidit.

Solebat etiam vir sanctus, fratres è monasterio ad animarum salutem curandam ablegare, quorum concepcionibus multi viri nobiles permoti, propria calata voluntate, se Christi seruitio mancipabant. Construxit quoque celebre illud virginum cenobium, decimo à Gemmetico miliario, quod Pauliacum vocant, cui Austrebertam illustri familia sceminam praefecit. Alia quoque plurima virtutum meritis illustra condidit monasteria in Neustria; quorum Rex annis praesentibus egregie ditaret, ipse decimas, alendis pauperibus, ac captiuis redimendis

de abstrahere, tantum
nos suos cum onibus
an marinas mitteret,
per soluto pretio, reduc
que virtutum insignia,
malignorum quorundam
simam fraudem stud
ma beatum a. Audoen
em detulerunt, ac tan
in sanctus antistes, im
mum innocentem in vi
stinus non modo par
tino; proptus ut erga
ret. Sed eam inuidia
a, Audoenique p
arcere educeret, & in
trueret. Construxit
Willare nuncuparo, (V
ono acceperat à V. Var
um virginum monast
foret sacra religio.

Ceterum & Prophet
isque mirabilibus si
nus, demum stentibus
letantibus angelis
re, ab Ansoaldo P
latia post vinculorum
ab eodem Antistite
Kalend. Septemb. è h
sum migravit:
mam à

voluisse, nisi prius
regisset, & sua ali-
bus & elemosinis
Christi inspiratio
set, quanto ardo-
ratque diligenti-
vigilabat, vnum
am suo fratri, mor-
contulit benefici-
infectus facinore,
s animam agebat
utis plane abice-
manu moribundi
tur verbis, vt ve-
culi facinoris deli-
re velle. Nec mo-
morus spem concu-
gens, penitentia
co ad eam beati-
lachrymis in pre-
gemitibusque sur-
claz beneficium a
ab oratione surgens
conferre, eius con-
nitentia, morani-
liberata mato val-

nde abstrahebat, tanta liberalitate, vt etiam mona-
hos suos cum onustis nauibus non raro in regiones *Studium*
transmarinas mitteret, qui illinc captiuorum greges, & libera-
per soluto pretio, reducebant. At vero inter tot tanta-
que virtutum insignia, non potuit vir sanctus caninos *litase eius*
palignorum quorundam euadere morsus; qui per *in redimē-*
tum miam fraudem structa calumnia, nomen eius a- *dis capti-*
uid beatum a Audocenum Rothomagensem Prælu *uis.*
em detulerant, ac tantam in inuidiam adduxerunt; non faciat
et sanctus antistes, impiorum mendacijs peruersus; *venenata*
virum innocentem in vincula coniecerit. Quod vir *lingua.*
diuinus non modo patienter, sed alacri etiam tulit a *Eius vi-*
animo; prorsus vt ergastuli squalorem delicias repu- *ta habetur*
taret. Sed eam inuidiam facile vicit eximij viri sancti *infra.*
tas, Audocenumque permouit, vt eum honorificè è 24. Aug.
carcere educeret, & in pristinum honois gradum re- *Constra-*
stitueret. Construxit quoque vir sanctus in oppido xii Villa-
Villare nuncupato, (in territorio Caltino) quod *rense mo-*
dono acceperat à V Varrato palatij Principe, præcia- *nasterium*
rum virginum monasterium; vbi etiamnum eximie *virginum.*
florebat sacra religio.

Cæterum & Prophetico spiritu insigniter clarus, a-
liffque mirabilibus signis celeberrimus vir sanctissi-
mus, demum flentibus Fratribus, cunctisque popu-
lis, lætantibus angelis in Cœnobio Herionensis In-
suæ, ab Ansoaldo P. ctatorum Episcopo, eius in-
stantia post vinculorum solutionem constructo, cui *Obitus*
& ab eodem Antistite præfectus erat, tertio decimo *eius feli-*
Kalend. Septemb. è huius mundi ludibrijs, ad Chri- *cissimus.*

stum migravit: sempiternæ gloriæ pal-
mam à Domino perce-
pturus.

*C. Baron.
Annal.
Tom. 12.
& in Not.
ad Mart.
Roman.*

VITA S. BERNARDI, PRIMI ABBATIS Claraualensis; doctrina & miraculis gloriosi: Et ea quae est per Guilielmum Abbatem S. Theodoric Rhemensis; Bernardum Abbatem Bonauallis, & Godfridum Claraualensem monachum, viri sancti quondam Notarium conscripta. Migravit e corpore anno à Christo Domino 1153. quem Alexander 3.

Papa, inter diuos adnumeravit,
anno 1165.

*20. August.
Patria &
Parentes S.
Bernardi.*

Bernardus Burgundiae oppido oriundus, clarissimus admodum secundum seculi dignitatem, parentibus, patre Tesselmo, viro antiquae & legitimae militariae insignibus ornatisimo, matre vero Aleth, illiusque pietate foemina, in lucem prodijt. Et quidem vterque ea fuit religione & pietate in Deum, ut prole suas omnes (quas numero septem, mates sex, foeminam unam habuere.) Omnipotentis Dei serui libenter consecrauerunt: & neglecta generis ac familiae dignitate, totis viribus, caelestis militiae ornamentis eo ornandos curauerunt. Nam pia matrona mox ut facti ediderat, suis ipsa manibus eum Deo offerebat, proprijsque sedulo lactabat vberibus, ut una cum lacte materno maternam quoque pietatem imbiberet. Cum vero adolefcere inciperet, teneram aetatem lussibus interexercebat, ut ipsi quam maximè ad futura Christi ana militiae certamina, eremo eos non curae nutriendi crederet. Cum autem tertium in ordine Bernardum videret gestaret, vidit in somnio futurorum praesagium candidum se catellum gestare, rufis in dorso aspersum maculis, suoque lactatu multos undique populos excitantem. Qua visione territa sane mater, virum quendam religionis ac sanctitatis opinione praestantem consuluit; qui mox prophetico spiritu, futuram praeteri sanctitatem ei explicauit, monuitque ut eum

*Visio matris de S.
Bernardo.*

in Ecclesia Dei accipere. Paruit non modo matris calcaribus incitata, incredibili complexus ei imbuendum curauit;gressus, ut eruditio etiam femili quadam prudenti eundis admirationi etiam. Cum adhuc puerulusque, & multumque lan-
tura ad eum venisset, rufus, incantatrice clausa, & impeto quodam spiritus ab omni dolore liberit porro ei Dominum inuoluit in Silo: & man-
lenni siquidem quadam, cum nocturni protelaretur, con-
Bernardum inelinatione illico affuit puer in eo inchoans myste-
namque ei velut den-
mo suo; apparuit ei ex vtero matris virginis una praefilijs hominum eiusdem genitricis & insignem ei dicit opusculum electione mirum in-
ribus imprimis, clausu-
sulare, & cuncta pro-
tata opera strenue se-
per sedulo insudaret, & a matre, suo in-
leganti corpore, gratum ingenio, accepta-
maximae spei adol-
toruosus colaber

RIMI ABBAS
vaculis gloriosi: Ex
gem S. Theodori
Bonanalis, & Go-
schum, viri sancti
Migravit è corpore
nem Alexander 3.
umeravit,

otundus, clavis
dignitatem, paren-
nae & legitimae mi-
te vero Aleth, illu-
ijs. Et quidem vter-
Deum, ut proles
ti, mares sex, for-
pensis Dei semitio
generis ac familia
itae ornamentis eos
trona mox vt scitu
Deo offerebat, pro-
vna cum lacte ma-
imbiheret. Cum
aetatem iustitia
ead futura Christi-
non curae nutrens,
ordine Bernardum
tutorum praesagio,
his in dorso asper-
tos vndique popu-
lae mater, virum
opinionem praestan-
spiritu, futuram
monuitque ut cum

in Ecclesia Dei acceptabile Christo munus offerret.
Paruit non modo mater, sed viri istius monitis tanquā
calcaribus incitata, ilico natum infantem amore in-
credibili complexus est, ac literarum studijs sedulo
imbuendum curavit; in quibus breui tantos fecit pro-
gressus, vt eruditio aetatem longe vineceret, & pueritia
senili quadam prudentia ac morum gravitate ornata
eunctis admirationi esset.

Cum adhuc puerulus gravi capitis dolore vexare *Repellit*
tur, & mulier quae iam dolorem carminibus mitiga- *puerulus*
tura ad eum venisset, ille acri indignatione commo- *femina*
tus, incantatricem clamoribus à se repulit, abegitque *carmini-*
& impetu quodam spiritus è lecto exiliens, mox di- *bus me-*
uinitus ab omni dolore se liberatum cognovit. Ad- *dentem.*
iecit porro ei Dominus apparere, vt olim puero Sa-
mueli in Silo: & manifestare illi gloriam suam. So- *1. Reg. 3.*
leanti siquidem quadam Natiuitatis Dominicae no-
ctē, cum nocturni diuini Officij hora aliquantisper
protelaretur, contigit, sedentem expectantemque *Admiran-*
Bernardum inclinato capite paululum soporari, cum *da visio*
ecce ilico affuit puero suo puerulus Iesus: diuinā *eius.*
in eo inchoans mysteria contemplationis. Apparuit
namque ei velut de nouo procedens sponsus de thala-
mo suo; apparuit ei quasi iterum ante oculos nascens *Psal. 18.*
ex utero matris virginis verbum infans: speciosus for-
ma praesilij hominum. Vnde & postmodum in laudē *Psal. 44.*
eiusdem genitricis & geniti, & sanctae eius Natiuitatis
insigne edidit opusculum: interim in Dei & proximi
dilectione mirum in modum proficiens. Hinc paupe-
ribus imprimis, clandestinis eleemosynis benigne con-
sulere, & cuncta pro aetate immo supra aetatem, pie-
tatis opera strenue sectari. Porro cum hisce exerciti-
js sedulo insudaret, & paulo post sanctissime defun-
cta matre, suo inciperet iure victitare, iuuenis e-
leganti corpore, grata facie, suauissimis moribus, a-
cringento, acceptabili eloquio, omnium sermone
maximae spei adolescens praedicabatur. Cui mox
tortuosus coluber iauidens, laqueos tentationum

*Mulier
impudica
in sedibus
eius pudē
cista.*

*Seuerissime
punit in
seipso in
cautum
femina
aspectum.*

*Repellit à
se mulierē
inhonestā.*

spargere, & insidias callide struere. Et primò quidem, cægo pælarum amore; laqueo autem vno omnium aditum certissimo, castissimi iuuenis animum percutere cogitans, incredibili pulchritudine matronam, diuitijs & generis claritate præstantem, excitauit; quæ in secreti ori domus cubiculo cum aggreßa, ad peccati illecebras pertrahere conata est. At ille lenibus eam verbis demulcens, pati astutia è manibus & amplexibus eius clapsus aufugit: & virginitatis florem, in medio ignis illibatum conseruauit. Altera autem vice, cum curiosius aspiciendo, deßixos in quandam oculos tenuisset, moxque impuri amoris flamma corpus incendi animaduertit, ilico victor in se ipsum seuerissimus, in stagnum gelidæ aquæ collatus insiliit, ibidemque tamdiu immobilis constitit, donec pene exanguis calorem carnalis concupiscentiæ penitus extinctum sentiret.

Eodem ferè tempore, lasciuia quædam puella, demonis instigatu adeo eius pudori est insidiata, ut non de quâdam per summam impudentiam in eius lectum nudam se collocare, & inquieto motu tactu, etiam ad sceleratam voluptatem propocare non sit verita. Quam adolescens castissimus admirandis pudicitie signis, quanquam impudentissimam, tanto persudit rubore, ut eo relicto, etiam denique aufugeret: nec deinceps eiusmodi bellum mouere præsumeret. Nec tamen ea adolescentis castitate, pariterque constantia, superatus hostis cessit; nam alia quædam haud contemnenda matrona, apud quam hospitabatur, decoro adolescentis aspectu capta, vehementer in illius amorem exarsit, prius ut & pudicitie & honoris sui obrita noctu ad eius lectum impudenter accederet, & castissimum iuuenis animum voluptatis illecebris tentaret. At Bernardus animaduerso periculo, mox ingenti voce clamare cepit, Latrones, latrones. Quo clamore impudens mulier in fugam quidem versa est; ita tamè, ut flamma amoris in viscibus hæret, secundo & tertio adiutum, ad pelarium concubitum tentaret. Sed

cum

him eodem clamore
renolumine, arripit
currerent, tandem qu
dem laito apparet, &
terent, quo mentis fu
respondit prudenter sa
castissimam fuisse, quæ
am suffurari nitetur.

His igitur defunctu
natus, ne tandem al
eicum ueniretur, saga
ci mente atque iudici
tissimum inquitenti
noua arripit plantatio
miam vite & pauper
cultores. Quæ tamen
tent, postposita omni
oculosque contexit,
uit. Quod ut primū
& honoris supramodu
bus animum eius, at
sunt, cumque tam arde
lationis (quemadmod
tationes illas humilit
ret. Et primo quidem
torum suggestione ba
pia matris monita &
occurrerent, mox p
mentis suæ lenitatem
acrioribus amoris di
suos ad eandem Chri
sus est. Et sane vix di
munere perficiendo s
gloriæ militæque ve
humilitatis studium a
Galdicus eius auunc
um dicitur, in terri
Bernardo affectum

re. Et primo qui-
co autem vno o-
ssimi iuuenis ani-
bi pulchritudine
tate praestantem,
cubico o eum ag-
ere conata est. At
pati altera e ma-
lugit & virginita-
conseruauit. Al-
cicndo, dehis in-
ue impui amoris
eret, ilico vltorin-
lidz aquae collo-
mobilis constitit,
nalis concupiscen-
edam puella, de-
insidiata, vno-
nam in eius le-
to motu actadu,
are non sit verita.
irandis pudicitia-
em, tanto persu-
o aufugeret: nec
trasumeret. Nec
iterque constan-
qua a haud con-
pirabatur, deco-
neret in illius a-
ritia & honoris sui
iter accederet, &
avis illecebris ten-
periculo, mox in-
latrones Quo
quidem versa est;
b hateret, secundo
bitu, tentaret. Sed
cum

est in eodem clamore semper peileretur, & domestici, ag-
gen'o lumine, atreptis que quae fors efferebat armis, ac-
currerent, tandem qu' euit. Cum autem ne musca qui-
dem latro apparetur, & mane facto, a Bernardo perqui-
rerent, quo mentis furore ille latrones adesse clamasset,
respondit prudenter sane, eam veraciter latronem in-
festissimam fuisse, quae irreparabilem castitatis thesau-
rum suffurari niebatur.

His igitur defunctus periculis, Christi gratia, Ber-
nardus, nerandem aliquando callidi serpentis astutia
ei cum ueniretur, saga sibi consulere statuit. Igitur saga-
ci mente atque iudicio omnia perpendenti, & locum
tatissimum inquirenti, Cistercij monasticae religionis
nova arsis plantatio; quae paucos admodum, ob ni-
miam vitae & paupertatis austeritatem, sui habebat
cultores. Quae tamen Bernardum cum minime terre-
rent, postposita omni hesitatione ac timore, mentem
oculosque eo direxit, ac plane castra illa subite decre-
uit. Quod ut primum fratribus & cognatis eius, gloriae
& honoris supramodum studiosis innotuit, totis viri-
bus animum eius, amore scientiae implicare conati
sunt; eumque tam arde reuincere, ut paulatim timore
elationis (quemadmodum sperabant) inflatus, cogi-
tationes illas humilitatis & abiectionis plane depone-
ret. Et primo quidem seruator pietatis, amorisque diuini,
eorum suggestionem haud parum tardatus fuit; sed cum
pia matris monita & educatio animo illius importune
occurrerent, mox pro lachrymarum perfusus imbre,
mentis suae leuitatem & inconstantiam damnauit, &
acrioribus amoris diuini saculis vulneratus, fratres ipse
suos ad eandem Christi seruitutem pertrahere aggres-
sus est. Et sane vix dici potest, quantum laboris in hoc
munere perficiendo suscepit; dum animos eorum,
gloriae militariaeque vehementer deditos, ad Christianae
humilitatis studium allicere studet. Primum omnium
Galdricus eius auunculus, Dominus castri, quod Tuil-
lum dicitur, in territorio Hedwensi, optime monenti
Bernardo assensum praebuit, nepotisque sententiam

Berhardus

*Bernardū
Cistercium
cogitantē,
amici &
cognati re-
uocare co-
natiur.*

*Galdricū
auunculū
conuertit.*

Item Bartholomaei fratrem suum.

Item Andream.

Item Guidonem fratrem primogenitum.

Vxor Guidonis Christiano confectur.

Prædicit S. Bernardus Gerardum euenturum.

cum gaudio amplexatus, Christianæ militiæ nomen dedit. Quam mox Bartholomæus, cæteris fratribus iunior, securus est. Porro Andreas Bernardo iunior, recentior honoratæ militiæ gloria elatus, secularibus muneribus aures præbere recusabat, donec instante & urgente Bernardo, subito exclamauit; Video matrem meam. Mater enim visibilis specie apparens, filiorum proposito, serena facie subridens, congruabat. Quæ visione motus Andreas, illico manus dedit, abiectisque secularis militiæ armis, ad spiritualia Christi castra cum fratre aduolauit. Guido fratrum primogenitus, matrimonij vinculis arcte alligatus, eadem cum Bernardo stipendia exercebat, sed coniunx iuuenula vehementer obstabat, & sedula filiarum nutrix, monita Bernardi constanter respuebat. Unde Guido, ne cæteris fratribus in studio pietatis inferior esset, statuit, honorum ac dignitatum titulis plane repudiatis, opere rustico victum quaeritare: seque suamque familiam, sanctissimi manuum suarum labore sustentare. Dum hæc toto animo secum voluit, vxor eius graui infirmitate corripitur. Nec mora; Accersito ad se Bernardo, prior ipsa religiosæ vitæ institutum postulat: seque vehementer perpetuæ castitatis cupidam ostendit. Exultat Bernardus, & teneram coniugem, in sacro Virginum collegio Christo consecrat: Guidonem vero vna secum ad optata diu spiritualis militiæ castra abducit.

Secundus natus post Guidonem Gerardus erat; vir non modo in armis strenuus, sed propter insignem prudentiæ & benignitatis eximiam opinionem omnibus charus. Is obstinato plane animo, saluberrima fratris consilia repellere: fratrumque conuersionem summam leuitatem repudiens, Bernardum insuper temeritatis arguebat. At Bernardus fidei calore præclare incensus, & fraternæ charitatis zelo mirum exasperatus in modum, Scio, inquit, scio, quia sola vexatio dabit intellectum auditui. Digitumque lateri eius apponens, Veni, inquit, dies, & cito veniet, cum lancea lateri huic infixæ, peruium faciet iter ad cor tuum consilio salu.

salutis tuæ, quod lani-
minime morietis. Sic
enim post diebus, Ger-
ardus, & vulneratus
vulnere dolore oppre-
tem putaret, & desola-
mabat; Monachus su-
liatque in carcerem con-
beratus est. Cumque
tur, multisque circum-
gibus iachymisque
vitali quando optata
Bernardo fratre fruen-
cem in somno sibi d-
baturus sacrum
Gerardus ex ea voca-
vi a modo quælibet
git; quilibet (d-
solui iunt: ita ut
incedere posset. Sed
& claustrum firmius
pauperum multitudine
ea admebat. Surrex-
di, quam tædio iac-
subterraneæ domus
lum tetigit, tota
aperitoque ostio, pe-
mendicis (qui ibide-
nitus in fugam e-
Deo grates ante om-
nardus 4. fratribus
tia ad solarium rel-
secum adductis pal-
alacritate incredibili
tiplicare.

Et quidem tanta
pulchram faciebat, ut
operante in eis gra-

ne militie nomen
carceris fratribus in-
ernardo iunior, re-
tutibus moni-
stante & vigore
co matrem meam,
filium propo-
abatur. Quiri-
cedit, abiectique
Christi castra cum
ingenuis, matri-
em cum Bernardo
neacula vehemen-
z, monita Bernar-
do, ne ceteris fra-
statis, honorum
tis, opere rustico
familiam, sanctissi-
mate. Dum hæc
s graui infirmitate
se Bernardo, prior
at: seque vehemen-
ndit. Exultat Ber-
to Virginum colle-
reco vna secum ad-
bducit.

Gerardus erat: vit-
per insignem pru-
tionem omnibus
saluberrima frans
conuersationem sum-
um in super remerc-
calore præclare in-
mirum exasperatus
sola vexatio dabit
teri eius apponens,
cum lancea lateri
cor tuum consilio
salu.

salutis tuæ, quod asperratis; & timeb's quidem, sed
in nime morietis. Sic dictum, sicque factum est. Paucis Gerardus
enim post diebus, Gerardus in acie ab hostibus ca-
p'tus, & vulneratus ad v'ncula trahebatur. Cumque ad v'na e-
vulneris dolore oppressus, præsentem imminere mor-
tem putaret, æternæ mortis periculo exanimatus cla-
mabat; Monachus sum, monachus sum Cisterciensis.
Itaque in carcerem coniectus, ilico ab amore seculi li-
beratus est. Cumque hostilibus adhuc vinculis tene-
retur, multisque circumuentus angustiis, hoc solum pre-
cibus iachymisque die nocteque à Domino flagitaret,
vt aliquando optata libertate in Christi seruitute cum
Bernardo fratre frueretur, audiuit quadam nocte vo-
cem in somn's sibi dicentem; Hodie liberaberis; Age-
batur tunc sacrum Quadragesimale ieiunium; cum
Gerardus ex ea voce dubius admodum animi, qua
v'a modoque liberaretur, forte compedes suos teti-
git; qui ilico (dictum mirum) in manus eius, ex parte
soluti sunt: ita vt minùs iam teneretur, & aliquatenùs
incedere posset. Sed quid ageret? Erat ostium pessulis
& claustro firmiter obsecratum: & ingens præforibus
pauperum multitudo spem omnem euadendi præter-
ea admebat. Surrexit tamen, & non tam spe euaden-
di, quam tedio iacendi, seu curiositate tentandi, ad
subterraneæ domûs accedens ostium, mox vt pessu-
lam tetigit, tota inter manus eius collapsa est sera;
apertoque ostio, pedetentim gradum facere coepit; ac
mendicis (qui ibidem stipem petere consueuerant) di-
uinitus in fugam conuersis, recta ad ecclesiam debitas
Deo grates ante omnia oblaturus tetendit. Itaque Ber-
nardus 4. fratribus (quinto, omnium iunior, seniori pa-
tri ad solatium relicto) hoc modo ad Christi seruitutem
secum adductis palam vbique prædicationi insistere, &
gaacritate incredibilem Christianam præclare mul-
tiplicare.

Et quidem tanta virtute ac suauitate, verba ad po-
pulum faciebat, vt quotquot ad hoc præordinati erant,
operante in eis gratia diuina, sermonibus illius in-
crescit,

Magno mi-
raculo, fra-
ter eius Ge-
rardus li-
beratur è
carcere.

Admiran-
da S. Ber-
nardi vir-

tas in con-
uersionibus.

escari, mox ad Christi castra conuolarent. Hinc matres, publice vel priuatim illo prædicante, filios ab se condebant; vxores detinebant maritos; amici amicos aueriebant; verum ne vocis eius virtute, eorum affectus expugnaretur.

Cum autem adueniente die, quo solenni iuramento se perpetuæ Christi seruituti deuotere statuerant, & de domo paterna cuncti egredierentur, & Guido natu maior, fratrem iuniorem, in platea, puerum cum pueris iustitiantem cerneret, Eia, inquit, * Nuarde frater, tu solus bonorum omnium nostrorum ex asse hæres relictus es. Ad quæ pater haud pueriliter motus, Vobis ergo, inquit, cælum, & mihi terra: Non ex æquo facta est hæc diuisio. Quo dicto, abeuntibus illis, tunc quidem cum patre domum remansit; sed, modico post euoluto tempore, fratres secutus, nec à patre nec ab amicis, vlla vi retineri potuit.

S. Bernardus cum sociis 30. Cistercium ingreditur. Igitur anno restauratæ Salutis 1113. à constitutione domus Cisterciensis 15. seruus Dei Bernardus, annos natus tres admodum & viginti, cum sociis ferme triginta Cistercium est ingressus; qui omnes Bernardum præcunte vota sua Christo sanctissime nuncuparunt. Et quia non pauci ex eorum numero matrimonij fœdere vxoribus copulati fuerant, ne earum pudicitia & voluntas, qua sanctum illud cum matris diuortium incitant, periclitarentur, ilico Bernardus cœnobium sanctarum sceminarum ædificari curauit; in quo sanctimoniales illæ, Deo nocte dieque insigni pietatis studio seru erant. Porro Bernardus, à primo monasterij ingressu, tanto mentis feruore celestium rerum incumbebat meditationi, vt omni sensu corporeo pene extincto, solo Deo viuere videretur; prorsus vt post annum in cœlaxatum, ignoraret, esse ne domus testudine tecta: nec animaduertere, vnane an pluribus fenestris ecclesia lumen reciperet. Ex his pius lector facile colligere potest, quo animo ad cibum potumque sumendum accesserit. Profecto hoc constat, cibum illi tormentum fuisse; somnum vero mortis imaginem

Mirus feruor Spiritus. Inuitus indulget cibo

reputans, quidquid tur, id ipsum plane per mium mentemque iu opere verifaretur, se iam vero vt animum leret, quos non laborum est, cum mentem cum exploratum habitarum scientiam, orando accepisse, n magistros, nisi (quen ioco dicere solebat) q

Inter ea cum scripteriter instructus, carum longe præstaret, præerat, domum Cistercium Bernardum, fiam autem Clara uallis longe à fluuio Albaveteres Valem ab y abundantis ibidem a lotis amantudinem, inferebatur. Ibi igitur vastæ solitudinis, cum templum Dei sedet, fami, sitique, stis multis exposita austeritatem, cum i dulcedine temperab & vicia præbebant. Hæc post vberant fercula; hæc de & nimia inedia fructos nobiles & principes prouocarent, tam quasi torrente diu miscijs exultaret.

Et quidem illa m

reputans, quidquid dormiendo temporis absu-
mebat, id ipsum plane perditum esse dicebat. Hinc ita ani-
mum mentemque iugiter aprabat, ut quocunque in
opere versaretur, semper cogitatione cum Deo esset.
Iam vero ut animum suum sapientiæ disciplinis exco-
leret, quos non labores subijit: quanta vigilantia, putan-
dum est, cum mentem à terrena cogitatione segregasse,
cum exploratum habeatur, omnem eam sacrarum li-
terarum scientiam, in sylvis & in agris meditando &
orando accepisse, nulloque alio aliquando habuisse
magistros, nisi (quemadmodum gratiose inter amicos
ioco dicere solebat) quercus & fagos.

Interea cum scripturarum cognitione haud medio-
critur instructus, ceteris etiam meditando studio & or-
dine longe præstaret, & Stephanus, qui ceteris Abbas
præerat, domum Claraualis ædificatam cupiebat, i-
psum Bernardum, fratribus Abbatem constituit. Erat Claraualis
autem Claraualis locus in territorio Lingonensi, non
longe à fluviò Alba, antiqua latronum spelunca, quam
veteres Vallem ab synthialem vocabant; cum propter
abundantis ibidem ab synthij copiam, tum propter do-
loris amaritudinem, quæ ab infestis latronibus viatori
inferebatur. Ibi igitur Bernardus, in loco horro-
ris & vastæ solitudinis, cum suis, facturus de spelunca latro-
num templum Dei & domum orationis, præclare con-
fedit, fami, sitique, frigori & nuditati, vigilijs & angu-
stijs multis expositus; qui tamen summam illam vitam
dulcedine temperabat. Panem eis hordeum & miliam
& vicia præbebant: ciborum condimenta fagi folia
erant. Hæc post vberes lachrymarum riuos, sua via ipsi
erant fercula, hæc delicia, quibus laurantem stomachum
& nimia inedia fractum sedabant; quæ quidem cum vi-
ros nobiles & principes ad misericordiam & ad lachry-
mas provocarent, tantum non movebant Bernardum,
ut quasi torrente diuina voluptatis potatus, ijs ipsis in
miserijs exultaret.

Et quidem illa mentis securitas, & firma in Deum
fides

*et somni
corporali.*

*Quercus
& fagos
habet ma-
gistros.*

*lu quid loci
fuerit.*

*Summam
penuriam
patitur cum
suis in Cla-
raualle.*

DI

ren. Hinc mar-
tes, filios ab con-
ci amicis auer-
am affectus expu-

plenni iuramento
re statuerant, de
Guido natu ma-
cum pueris la-
arde frater, tu fo-
asse hares reli-
motus, Vobis ex-
ex æquo facta est
lis, tunc quidem
dico post eum
ecce ab amicis, illa

à constitutione
Bernardus, annos
paulis ferme trig-
Bernardo præ-
pant repa-
Et
arum pñj fœdere
pudicitia & volun-
diuotium in-
s econobium fan-
in quo sanctimo-
ni pietatis studo
no monasterij n-
am rerum incum-
porporeo pene ex-
trorsus ut post an-
ne domus restu-
ne an pluribus fe-
is pius lector faci-
bom potumque
onstat, cibum illi
mortis imaginem
repu-

*Egregia
eius in Deo
fiducia.*

fiducia, nunquam cum tanta rerum inopia premi est
passa, ut non semper (potissimum quando fratres de
perseuerantia inclementer esse putarent) res vite de-
gendæ necessariæ diuinitus suppeditatæ fuerint. Cum
enim extrema rerum omnium egestas eos opprimere
videbatur, tunc vel maxime, orante Bernardo, diuinum
aderat auxilium: & vnde minime sperabatur, solatium
etiam humanum abunde succurrebat.

Porro vitæ sanctus, cura istarum rerum Gerardo fra-
tri commissa, ipse in solitudine cœlestes delicias tota
auditate haquebat; quas deinde populo pro concione
tanta suauitate proponebat, ut cuncti non humana, sed
lingua plane angelica eum favebant. Quid mul-
tis? tantum dicendi facultatē præstitit, ut præter alios
innumeros, ipsum etiam parentem suum, de cetera aetate
& admiranda prudentia virum, & sororem nobilem, di-
uitiis & luxu affluentem, e medio honorum cursu, ad
sanctissimam Christianæ humilitatis officia perduxerit, &
à cunctis vitis expiatis, omnibus virtutum ornamen-
tis mirifice exultos reddiderit.

At vero inter duros adeo pœnitentiæ labores fieri
non potuit, quin tenerum eius corpusculum ieiuniis
& vigiliis exhaustum, graui tandem infirmo rati sac-
cumberet. Iggitur cum ingrauescente morbo, iam non
si mors eius, vel omni morte grauior vita timeretur,
fuit ei consilio prouido Antistitis Catalaunensis, tugu-
rium quoddam haud procul à monasterio exstructum,
ut ibidem ab omni domus solitudine, ac ordinis ri-
gore feruatus, tantum meliori valitudine studeret. Sed
Bernardus iam erat spiritu tam arcte Deo copulatus,
ut in eo ipso valetudinis suæ tugurio, corporeæ neces-
sariis plane oblitus, erudum sagimen, per errorem
sibi oblatum, multis diebus pro butyro sumeret; o-
leumque tanquam aquam biberet; aliaque multa sine
ullo sapore in stomachum mitteret: prorsus quasi cor-
poris expertus, solo spiritu vitam protraheret. Nihil enim
præter aquam sibi sapere dicebat, quod illa fauces ei &
guttur refrigeraret. Hæc aliaque subditi illius cum

magno

*Patrem &
sororem
suam, de
mundi va-
nitate, ad
Christi ser-
uitutem
traducit.*

*En vim Spi-
ritus, Deo
intime con-
iuncti*

magno & feruenti celo
ne amoris interitis,
liter edendo, delectab-
prios in seculo sibi vid-
vi plane fugiendum ap-
eum quauis delecta-
in hoc suspensam hab-
nam correptionem, qu-
tu electorem, aliqu-
Catalaunensis Episcopo
& pietate & eruditione
dus Abbas insignibus
quecunque Dei dona
diuina gratia inimicu
luculentio sermone pe-

Porro cum proce-
Bernardus, & vicinis
cum inuicere domesti-
floreret virtutibus & in-
monibus Ecclesiæ ni-
trum seu obedientia
regiones, ac ibidem
extendere. Et quidem
ad schisma Petri Leo-
ante omnia Abbas C-
præcipis quibusque
pis in Gallia, conu-
boranti Ecclesiæ, qu-
lanta succurrebat,
explicare potest. In-
tantum dicendi facul-
sententiarum pon-
suscepit eundem confir-
uanti pedibusque, ei-
innocentio summos
referrent. Ipsum quo-
stus pectus alium ne
uendi artificis perpu-

magis & feraciter zelo emularentur, ac prae dulcedine amoris interioris, amara aequae ac dulcia delectabiliter edendo, delectabilius iam vivere in eremo, quam prius in securo sibi viderentur, tandem eo delapsi sunt, ut plane fugiendum arbitrentur, quidquid carnis cum quolibet delectatione nutrire videretur. Cumque in hoc suspectam haberent spiritualis patris quotidianam correptionem, quasi carni eo um plus quam spiritui deferrentem, aliquando ad VVilhelmi memorati Catalaunensis Episcopi iudicium res delata est. Is vero & pietate & eruditione celebris, (à quo etiam Bernardus Abbas insignibus ornatus fuit) omnem hominem quaecunque Dei dona propter gratiam Dei recusantem diuinæ gratiæ inimicum esse, & Spiritui sancto resistere, luculento sermone perorauit.

Porro cum procedente tempore in illa sua valle, Bernardus, & vicinis circa ciuitatibus, quas aliquoties cum inuisere domesticæ curæ ratio cogebat, magnis floret virtutibus & miraculis, coepit etiam seu communibus Ecclesiæ necessitatibus seu charitate fratrum seu obedientia Maiorum ad remotas pertrahi regiones, ac ibidem virtutis suæ radios longelateque extendere. Et quidem, ut haud pauca alia omittamus, ad schisma Petri Leonis Pseudopapæ opprimendum, ante omnia Abbas Claræuallensis ab ipso Rege & principibus quibusque pontificibus ad Synodum, Stampis in Gallia, conuocatam, accersitus fuit. Qui laboranti Ecclesiæ, quâ animi prudentia, quâ vigilantia succurreret, nulla vis orationis pro dignitate explicare potest. Ipse enim vnus, instar omnium, tantum dicendi facultate potuit, tantoque verborum ac sententiarum pondere, reiecto Leone, Innocentium suscipiendum confirmavit, ut cuncti manibus (quod aiunt) pedibusque, eius in sententiam descenderent, & Innocentio summos honores sine vlla controversia deferrent. Ipsum quoque Henricum Angliæ Regem, à suis peruersum ac Innocentium admitteret, miro dicendi artificio perpulit, ut posita prior sententia, quam

*Synodus
Stampensis
in Gallia.*

*B. Bernardi
di in Synodo
authoritas
& dextera
ita.*

quam mordicis tuebatur, Pontificem Innocentium amplecteretur, foueretque.

Et hæc quidem, aliaque sane multa à sancto Bernardo edita sunt virtutis indicia. Porro, ut perillustra Francia, ac Rhemis peracto concilio, Leodium Romanorum Regi gratulabundus, cum sacro Cardinalium cœtu occurrit Pontifex, fuit quidem honorifice ab ipso Rege susceptus, sed (ut sunt fere hominum ingenia ad quamuis lucti occasionem cæca) ratus Rex opportunum sibi tempus recuperandi Episcoporum Inuestiuras (ut vocant) obatum, (quas ab eius prædecessore Imperatore Henrico per maximos labores & periculosa Romana Ecclesia sibi vendicauerat) importune inhiit, ut illis iterum per fas perque nefas potiretur. Res erat periculi plena, maioremque Pontifici & Romanis omnibus timorem incutebat, quam illud ipsam periculum quod Romæ declinauerat. Iamque nulla Imperatoris voluntati resistendi spes reliqua erat, nec consilium suppetebat, quo iniquum postulatam reijcerent, cum rursus Bernardus, Christi gratia egregie consultus, intrepide se Regi murum opponit, ac mira auctoritate malignam eius voluntatem compescit.

Itaque hisce tum multis Leodij per Bernardum sociis, Lotharius Rex Pontificem Innocentium armata militum manu in Lateranensem deduxit palatium. Verum Petrus Leonis, suorum stipatus militia, in locis munitioribus & turribus, Imperatoris iudificabat virtutem, protinus ut Innocentius, ne Petri rabiem sua præsentia magis efferaret, ad horam cesserit, Romaque sponte relicta, Pisas reuersus sit, ubi conuocatis totius Occidentis Episcopis, aliisque præcipua religione viris, synodum celebrauit. Adfuit per omnia consilij & iudicij sanctus Abbas, tanta auctoritate & existimatione sui, ut sacerdotes qui dubis in rebus prudentiam eius consulere cupiebant, ante limina domus excubarent, ut aliis abeuntibus, aliis vero aduentantibus, primo ad eum accessum inuenirent.

*Conciliū
Pisanum
præsentem
Pontifice.*

Iam

ficem Innocentium

ita à sancto Bernar-

to, ut per iustitiam

lio, Leodium Ro-

am sacro Cardina-

quidem honorifice

ant fere hominem

in eam) rari Rex

andi Episcoporum

(quas ab eius prae-

maximos labores &

dicauerat) impor-

terque nefas potire-

remque Pontifici

ebat, quam illud

inauerat. Iamque

di speteliquerat,

quam postulatam

Christi gratia o-

mmum opponit,

voluntatem com-

per Bernardum so-

nocentium armata

exit palatium. Ve-

stis malitia, in locis

oris iudificabat vir-

trubiem suam prae-

cesserit, Romaque

conuocatis totius

ua religionis viris,

sa consilijs & iudi-

e & excommunicatione

puerum eius

is excubarent, ut

utibus, primo ad

Iam verò soluto Concilio, reliquum erat, ut schisma per Anselmum in Mediolanensi vrbe conflatumolleretur. Eam in rem, nemo rursus vno Bernardo magis idoneus inuentus est. Itaque à summo Pontifice erampla cum potestate Mediolanum missus, tantotitinium omnium gaudio & gratulatione exceptus, et nobiles pariter & ignobiles, equites peditesque, se-rem à civitate milliaribus obuiam ruerent, & agmi-ibus certo ordine distinctis summa cum reuerentiaum, iusciperent. Nimirum adeo fama sanctitatis eius, nota miraculorum virtus inerebuerat, ut vel eius actum se sanctificari existimarent. Veliebant quidam illos vestimentorum eius, ut male affectis membris amouerent, certa spe, illico omnem morbi calamitatem virtutis eius cessuram. Hisce virtutum iudicijs & totorum facilitate haud è facile schisma oppressit, re- usque omnibus sanctissime pacatis, ecclesiam illam onis omnibus florentem Pontifici restituit.

Eadem quoque tempestate Guillelmum Aquitanix Comitem horribiliter sanè furem, partesque Pe-ri Leonis armis fouentem, admiranda virtute pro- trauit. Cum enim monendo & obsecrando oleum & speram diu perdidisset, frustra; Comitis impietatem xpugnarè conatus fuisset, postremo vir Dei ad arma confugiens efficaciora, templum sacra oblaturus my-teria ingreditur. Intrarunt pariter cum eo, quibus li-ebat diuinis interesse mysteriis. Comes vero fulmine xcommunicationis ictus, præ foribus sustinebat, & tendens consecrationibus, & pace de more data, vir Dei corpore Domini nostri Iesu Christi patenæ impo- ito, ignea facie & flammis oculis foras egreditur. Du-temque verbis sane terribilibus aggreditur; Rogau- mus te, inquit, & spreuisti nos; Supplicauit tibi in alte- to, quem iam tecum habuimus, contentum, seruatorum Dei ante te adonata multitudo, & contempnisti. Ecce ad te processit filius Virginis, qui est Caput & Domi- nus Ecclesiæ, quam tu persequeris. Nunquid & ipsum,

*En quanta
reuerentia
& gaudio
Mediolani
vir Sanctus
excipitur.*

*Mediolani,
schisma ex-
tinguitur.*

*Guillelmus
Comitè ut
conuertit.*

eadem qua seruos eius impietate contemnes? Lamen-
tabantur vniuersi, qui ad eam, & orationib. intenti, re-
exitum prestolabantur, & omnium suspensa expecta-
tio, nescio quid diuini cælitus fieri expectabat. Porro
Comes viso Abbate protinus dirigit, ac solo tremen-
dus metu membris prostratus, ne oculorum quæ
faciem ad Bernardum conuertere præsumpsit. Et quid
elevatus à militib. rursus in faciem ruit, & salinis pe-
barbam defluentibus, alta ab imo pectore suspiria tra-
hebat. Tum vir Dei propius accedens, & pede ac-
cursans, surgere, attentisq. aurib. Dei sententiam per-
cipere summa cū auctoritate iubet. Præfens est, inquit
Pictaueasis, Episcopus, quem in iurij onustum à
ecclesia tua expulisti. Vade & reconciliare ei, & pro-
nus in pacis osculo iungito fœdera; & in Sedem resti-
tuto redde pro ignominia gloriam. Subde Innocen-
tio Papæ; & qua omnes ei obedit Ecclesia, tu quoque
pari alacritate tanto pare Pontifici. Audiens hæc Co-
mes, auctoritate S. Spiritus & tanti præsentia sacra-
ti virtus, ilico Episcopum amplexatus est, ac totius
cuius civitatis exultatione, eadem qua cum abiura-
rat manna in Sedem restituit.

Pace igitur omni Aquitanicæ Ecclesiæ reddita, Ber-
nardus gloriosis tropæis insignis, Clarauallem reuer-
sus, magno cum gaudio à fratribus exceptus est. Quis
que iam aliquot quietis tempus se nactum putaret
cepit tota aviditate diuinis incumbere meditationi-
bus, & Cantica Cantorum cum sibi tum alijs omni-
bus commentari; cum ecce rursus literis Apostolicis
Romam euocatur, ut laboranti Ecclesiæ opem ferat.
Adhuc Petrus, honorum & opum dulcedine inec-
summam Ecclesiæ potestatem, per summam seculi
sibi arrogabat, Regemque Siciliæ Rogerum inter
omnes principes obedientiam Innocentio detrac-
tem, sacrum patium studiosum habebat. Neque se-
gniter interim idem Sicilia Rex, Innocentij Sedem pe-
insidias oppugnabat. Cum enim de secundo Bernar-

*Reversus
ad suos,
Cantica
Canticorū
commen-
tatur.*

in Vibem aduentu
necorum pariterque
negatos sibi mitti po-
has or ginem profund
rate, aut errorem cor
tare autem vera, ut Be
dem, Petri Pisan' eloqu
at, obtueret, & reibo
ntium ei impoerer. Et
us legatus, vir in legum
qua dicendi facultate n
ue pais Salemnū veni
amentum vito diuina
olos ac fraudem medita
ne fit. Produxeratis arm
tem Ranniphām, iust
em interec one delece
Cumque egregio sa
tionis spem sibi pro
locati fuerant, Abbas
neciauit, si immen
ramen iniret. Sed Re
certa victorie spe, inf
cita, ut à Ranniphām
Nec tamen inflata
am & Petrus Leo, les
illus miserabili valde
naret. Eo extincto, &
pectionem superat
cto, vir diuinus Ch
mer illa sacrarum lit
lore redijt. Ibi tunc
nibus sanctitatis op
ntium discipulis, t
eretur. Episcopi du
lego mox proliet
ama ipsa, summo

patientes? Lamen-
ti in Verbera aduenti certior factus esset, datis ad In-
stationib. inuenit, et occentium patierque Petrum Leonis literis, vtrius-
suspensa expecta-
ue legatos sibi mitti posui aut; per speciem vt dissen-
expectabat. Porro o-
s originem profundius indagaret, cognitaque re-
puit, ac solutrem-
itate, aut errorem corrigeret, aut sententiam sanc-
ne oculorum quib-
et: re autem vera, vt Bernardum, simplicitatis aman-
praesumpit. Et quidem, Petri Pisani eloquentia, quemadmodum spera-
ruit, & saluis petat, obrueret, & verborum ac rationum pondere si-
pectore suspiria-
ntium ei imponeret. Erat enim is Petrus, Petri Leo-
ens, & pede ad-
uis legatus, vir in legum ac Canonum scientia ac prae-
Dei sententiam peti-
pua dicendi facultate nulli secundus. Sed cum vira-
Praesens est, inquit, ue pars Salernum venisset mox tanti sceleris machi-
turis onustum ab-
amentum vltio diuina praeuenit, Siciliaeque Regem
cellare ei, & protipolos ac fraudem meditantem insigni calamitate op-
, & in sedem resili-
refir. Produxeratis armatas in campum acies, vt Du-
b. Subdece Innocen-
em Rannulphum, iusta aduersus eum bella molien-
Ecclesia, tu quoque
em, interneccione deleteret.

li. Audens haec Co-
Camque egregio sane exercitu, haud dubiam vi-
praesentia sacra-
totiae spem sibi promitteret, primus eorum, qui ad-
ratus est, ac totius
ocati fuerant, Abbas sanctus adueniens, Regi de-
qua cum abiurae
nunciavit, si imm-
nentem euitare cladem vellet, ne
erramena iniret. Sed Rex spre-
ta Rannulphi paucita-

celis reddita. Be-
certa victoriae spe, infesta in eum signa intulit, at eo
Clarauallem reue-
rita, vt à Rannulpho in fugam verius, castris exiit
exceptus est. Cir-
rit. Nec tamen inflata caelitus plaga, respuit; quau-
se nactum putaret,
nam & Petrus Leo, lethifero morbo ab Angelo per-
mbere mediatori-
allus miserabili valde exita, vitam cum morte per-
sibi tum a ijs omni-
laret. Eo extincto, & Petro Pisano praeter omnium
literis Apostolicis
expectationem superato, & ad sanio-
rem mentem re-
perit.

Ecclesia opem
ferat, vltio, vir diuinus Clarauallem laetus reperijt, & ad
dulce inuicem car-
at, miffa sacrarum literarum studia, magno animi
summam felicitate re-
dijt. Ibi tunc adeo praeclare mores suorum
Rogerum inter o-
mnibus sanctitatis operibus excoluit, vt ab eius po-
ocentio de iure
stimum discipulis, tota Ecclesiae fabrica susti-
abebat. Neque se-
retetur. Episcopi diuersarum regionum, ex eius
ferere regit
Eccl. sistam.
innocentij eodem
collego mox prodierat. Et quidem imprimis
Roma ipsa, summo ornatur Pontifice Eugenio,
de secundo Bern-
di

Antipapa
Petrus Leo,
diuinitus
percutus
perijt.

Bernardus
suis discipu-
lis totam
ferere regit
Eccl. sistam.

cuius nominis tertio. Præfeste, Stephanum totius mo-
destiæ virum meretur. Oſtia, ſpectatæ ſanctitatis Hu-
gonem accipit. In ipſa quoque curia Romana, Hen-
ricus & Bernardus, alter præſbyter, diaconus alter, i-
purpuratorum patrum collegium honorifice aſſumit-
tur. Denique vt verbo concludam, ea fuit Bernardi di-
ſciplina, vt merito Eccleſia gloriari poſſet, ſe per ear-
um nominis quotidie ornamentis decorari.

Cum vero aliquot iam annos, Chriſti ſamulus vir-
tutibus & miraculis clarus, in Claravallie exegſſet, ſe-
ma Hugonis Gratianopolitani & Carthufenſium fra-
trum (quorum diſciplina quanquam ſeuertiſſima, a
hæc vſque tempora, cæteris, pro dolor, collapſis, inte-
gra perſeuerat) excitus, deuotionis ergo ad eos com-
muni quorum vitæ conſuetudinæ ac integritate, morum
que candore, adeo delectatus eſt, vt in eandem ſocieta-
tem toto animo & corpore migrare vehementer ex-
peret. Sed non paſſus eſt Chriſtus, ſeruum ſuum à com-
muni totius Eccleſiæ vtilitate, ad paucorum conſola-
tionem tranſire, eumque in abditam ſolitudinem rece-
dere, qui diuini verbi ſemina cū vberimo fruſtu adeo
alacriter ſpergebat: vt nunquam pro iis, oblatas vlti-
facultates, ſtipendiaque admittere voluerit, Præclari
namque, tanquam alter Dauid ad bellum proceſſurus
ſtatuebat, bellicis armis, pecuniis inquam & muneri-
bus, non eſſe prægrauandum eum, qui tela in hoſtes
expedite ac libere vibrare vellet. Hinc pari virtute &
conſtantia, honores maximos & dignitates ampliſſi-
mas ſubire reſcuſauit, ne quid impedimento eſſet, qui-
minus alacriter in ſalutem omnium rite conſtituenda
verſari poſſet. Et ſane non dubium quin maximam
cuius admirationem moueant, quas vnus homo mo-
ribundus & languidus virtutes exereuit. Quis enin
enumerare valeat, miracula multiplicia & varia, qui-
bus tanquam Sol quidam inter omnes diuini verbi
miniſtros conſeſcavit? Nam frequenter vna die homi-
nes viginti, vanis languoribus oppreſſos, cæcos, clau-
dos, paralyticos, & demonio obſeſſos, verbo virtuti-

S. Bernar-
dus quanti-
um dilexerit
Carthu-
ſianos.

2. Reg. 3. 17.

Miracula
in vniuersa
trauit inſi-
ſſa.

ſanitate

phanum totius mo-
rate sanctitatis Hy-
a Romana, Henricus
diaconus alter, et
honorifice assumptus
ca fuit Bernardi di-
ti posset, se per eam
iri.
Christi famulus vir-
travalle exegisset, fa-
Carthusienlium fra-
nam severissima, a-
olor, collapsis, inter-
e go ad eos contem-
integritate, morum
e in eandem societate
are vehementer eu-
servium suum à com-
paucorum consolati-
m solitudinem rece-
deritimo fructu adeo
pro iis, oblatas vlti-
e volentis, Præclare
bellum processurus
inquam & muneri-
o, qui tela in hostem
Hinc pari virtute &
dignitates amplissi-
edimento esset, quo
rite constituta
um quoniam maximam
nar vnus homo mo-
eretur. Quis enim
pliega & varia, qui
omnes divini verbi
enter vna die homi-
cessos, cæcos, clau-
ffos, verbo virtutis
sanctitatis

sanctitati restituit, aliosque innumeros, longissimo
tempore gravi peccatorum sarcina misere gratuitos,
& diaboli ad voluntatem captivos, perfectam in Chri-
sti libertatem asseruit. Cum autem stupenda viri san-
cti signa magis magisque crebrescerent, prorsus ut vix
diligenti quidem ac sedulo scriptore, cuncta literarum
documentis committi possent, cepit ipse secum pro-
fanda plane philosophia, cum animo suo volutare, quid-
am tanta miraculorum virtus sibi velle. Itaque die
quodam cogitationum abundantia absorptus, religio-
sæ præcipua sibi familiaritate iunctis referebat, se mi-
ri plurimum, quidnam Deo visum esset talia & mira-
per talem. Nam, inquit, in sacris litteris nihil me su-
per hoc signorum genere legisse memini. Si quidem
atrata sunt aliquando signa per sanctos homines, sa-
cta sunt & perfectos. Ego mihi nec perfectionis con-
dignus sum, nec fictionis. Scio enim sanctorum mihi non
appetere merita, quæ miraculis illustrentur, confido
utem nec ad eorum pertinere sortem, qui virtutes mul-
tas in nomine Domini operantur, & à Domino igno-
rantur. Hac cum crebrius secretiusque, cum insigni-
ficatæ & eruditione viris conferret, nonisimo oppor-
tunum sibi met exitum reperisse visus ait; Scio huius-
modi signa, non ad sanctitatem vnius, sed ad multo-
rum spectare salutem; nec Deum in homine, per quem
alia operetur, perfectionem considerare, sed opinio-
nem; ut in eo commendat hominibus, quæ illi credi-
tur inesse, virtutem; Neque enim pro eis sunt hæc, per
quos fiunt, sed pro eis magis fiunt, qui vident illa vel
ciunt. Nec eo sine Deus per eos ista operatur, ut ipsos
probet cæteris sanctiores, sed ut cæteros magis amato-
res, & æmulatores faciat sanctitatis. Nihil ergo mihi
& signis istis, quandoquidem mea illa famæ magis,
quam vitæ, nouerim exhiberi; nec ad meam commen-
dationem, sed ad commonitionem potius fieri alio-
rum. Præclare hæc prudenter, vir summæ humilitati-
tis amator disseribat; cuius animus, pariterque pru-
dentiam, quisquis hæc diligenti consideratione pensa-
uerit, sat scio mirabitur.

Cæterum quia infiniti operis foret cuncta pe-
cum patrata referre miracula, cæteris omiſſis vnum
hoc ad inuincibilem Catholicæ fidei veritatem aſtru-
endam; prioribus adijcere haud grauabimur. Inte-
eos, qui daemone obſeſſi à viro ſancto mundati ſunt,
mulier quædam grandæua, ciuis Mediolanenſis, &
honorata quondam matrona fuit. Cuius in pectore
imputas daemone, annis pluribus ſedem fixerat, eam-
que ita ſuffocauerat, vt aurum & oculorum ac linguæ
officio priuata, frendens dentibus, monſtrum veri-
quam ſceminam referret. Sordida eius facies, vul-
tus terribilis, ſtatus fœtidus, inhabitatoris Sata-
næ colluuiæ reſtabantur. Hanc vir Dei vt adſpe-
xit, conuerſus ad populum, cuius innumera a-
derat multitudo votis precibusque attentius in-
cumbere, mulierem vero iuxta altare conſiſtere iu-
ber. Illa vero vt diabolica recalcitrans, non ſine alio-
rum in iura ipſum Abbatem pede percuſſit. Quem
diaboli auſum inſita manſuetudine ferens, ad im-
molationem hoſtiæ ſalutaris accedit. Quoties vero
eandem hoſtiā ſignat, toties ad mulierem con-
uerſus, eodem Crucis ſigno edito, ſpiritum nequan-
tiſſimum athleta impugnat. Nam & ille malignus vin-
Crucis minime ſciens, acriter ſauit, & tormentum
quo ex Crucis virtute afflictebatur, prodiit inuitus. Ex-
pleta autem oratione Dominica vir ſanctus hoſtem
efficacius aggreſſurus, ſacram Chriſti corpus Patena
impoſitum, mulieris capiti ſuperponens, ait; A deſt
inique ſpiritus, Iudex tuus; adeſt ſumma poteſtas
iam reſiſte, ſi potes. Hic illud corpus, quod de corpo-
re Virginis ſumptum, pro nobis cruci affixum eſt
quod in tumultu conditum, tertio die ſurrexit & glo-
rioso triumpho, videntibus diſcipulis, in cælum aſcen-
dit. In huius igitur Maieſtatis terribili poteſtate, tibi
ſpiritus maligne præcipio, vt ab hac ancilla eius epre-
dicens, deinceps eam contingere non præſumas. Hic
ſcitis, venerandus Chriſti ſacerdos, cum ſacris my-
ſterijs ad altare reuerſus, fractionem hoſtiæ ſalutaris
com-

*De corpo-
rali Chriſti
preſentia
in Eucha-
riſtia, ha-
bes hic ex-
plum ma-
morabile.*

com-

si foret cuncta pet-
teris omnis vnum
dei veritatem astru-
gramur. Inter
ncto mundari sunt
Mediolanensis, &
Cuius in pectore
cedem fixerat, eam
petulorum ac lingua
estata est.

Porro quanta virtute perfidos hæreticos oppugna-
cit, profugaveritque, & quam firma fide Christi
commissis inhaerit, cum alia multa tum illud in pri-
mis argumento est, quod in partibus Tolosanais, Sar-
ati conigit. Cum enim ibidem peracta concione, *Hæreses
profugat.*
anes plurimi ei benedicendi de more offerrentur, & bene-
le e euata manu, edito Crucis signo, Domini bene-
ctionem eis impertiretur, ait; In hoc sciatis vera esse,
quæ à nobis, falsa quæ ab hæreticis suadentur, si in fir-
mi vestri, gustatis panibus istis, adepti fuerint sospita-
em. Hæc clara voce dicentem, Cannoensis Episco-
us, magnus ille Gaufridus (qui tunc forrè præsens
rat) infirma fide subsecutus, ait; Si bona fide sumptis
ne, sanabantur. Cui pater sanctus, de Domini virtute
si h hæsitans; Non hoc ego dixerim, ait; sed vere, qui
gustauerint, sanitatem consequentur; ut proinde ve-
os nos & veraces Dei nuncios cognoscant. Quid mul-
is? Ingens languentium multitudo gustato pane
nox conualuit; quæ totam per provinciam diffusa,
tum gaudio & exultatione eximias viri sancti vi-
celebrauit.

Porro inter omnes sanctissimi viri virtutes, cha-
ritas cum in Deum tam proximum præcipua eni-
uit; quæ tanta fuit, ut aduersa omnia, quibus ad pa-
tientiam egregie exercitus fuit, immensusque la-
bores, summo illo gaudio, quod ex animatum fru-
ctu & peccatorum conversione percipiebat, facile
leniret. Erat mansuetudinis & pacis summus amula-
tor; prorsus ut monitis & obsecrationib. potius, quam
K k 4 increpa-

*Pane bene-
dicto mor-
bidos curat*

*Eximia
sancti viri
in proximis
charitas.*

inreprecatione, in sanandis suorū animis vteretur. **C**eterum, quæ non medicamenta ad ægras conscientias integritati restituendas adhibuerit, quæ vigilantia, quod studio male affectis mentibus consuluerit, nunquid pro dignitate aliquis explicare poterit? Profecto luculentis ipse verbis, super Cantica Canticorum, quo animi angore torqueretur, explicat: si forte optatos ex labore suo fructus nō referret. Vbi inter cætera; **V**tinam, inquit, neminem obiurgare necesse sit: id enim melius. Sed quoniam in multis offendimus omnes, mihi tacere non licet, cui ex officio incumbit peccantes arguere: magis autem virget charitas. Quod si arguero, & fecero quod meum est, illa autem procedens increpatio minime quod suum est faciat, neque ad quod nisi illam, sed reuertatur ad me vacua, tanquam iaculum feriens & resiliens, quid me animi tunc habere putatis fratres? Nonne angor? nōne torquor? Et ut mihi vsurpem aliquid ex verbis magistri, quia de sapientia non possum, coarctor prorsus ē duobus, & quod eligam nescio; placere ne mihi in eo quod locutus sum, quoniam quod debui feci: an penitentiam agere super verbo meo, quia quod volui non recepi. Et infra; Dicis forsitan mihi, quod bonum meum ad me reuertatur, & quia liberaui animam meam, & mundus sum à sanguine hominis, cui annunciaui & locutus sum, vauertetur à via sua mala, & viueret. Sed et si innumera talia addas, me tamen minime ista consolabuntur, mortem filij intuentem; quasi vero meam illa reprehensione liberationem quæserim, & non magis illius. Quæ enim mater, etiam si omnem, quam potuit curam & diligentiam ægrotanti filio se adhibuisse sciat si demum se viderit frustratam, & omnes labores suo esse penitus inefficaces, illo nihilominus moriente propterea vquam à fletibus temperabit? Et hæc quidem breuius. Et quibus tamen, facile quis peccus illius Apostolica charitate seruens cognoscere potest. Cæterum longe eminentius in suis illa libris apparet, & ceteris bonis proprijs luce meridiana clarius innotescit.

E

*Iacob. 3.**Philip. 2.**Ezech. 18.*

*Qua charitate oēs
prælati suorum
salutem inuigilare
teneantur.*

Ex quidem diuisione
solus, & quicunque fa
gnoscit, diuersos ab ini
le munibus non igno
magnificos, multipl
prophetæ spiritus infig
culia velut sub oculis
alios grauiori abstinet
porem hominum colu
huius seculi dignitatib
cuisse alios in doctrina
rimos erudisse, ut secu
sæcæ, luceant quasi
alios denique alijs atq
natos, egregiam Chris
minis gloria operam e
do, omnibus maximam
nato, nihil eorum defu
celluerunt. Nos si eni
inprimis miracula; ab
uellemus, nec iusto vo
Igitur consummati
bus, & annis circiter q
simo animarum studi
mini Bernardus, Cla
bas, aliorum quoque
ta monasteriorum p
prembis, inter suoru
ualle, Domino seru
sellequebat) amplex
dormiuit; sepultu
raculorum q
clarit

inimicis veterum. Cuius
gras conscientias
qua vigilantia, quo
insoluerit, nunquid
erit Profecto lucen-
torum, quo ani-
forte optatos ex la-
ter cetera; Vinam
sit id enim melius.
omnes, mihi tace-
peccantes argueret
si arguo, & fecer-
cedens increpatio,
ue ad quod nisi il-
quam iaculum fe-
ne habere putare-
or. Et ut mihi iura-
tia de sapientia non
is, & quod eligam
ocutus sum, quo-
entiam agere super-
cepi. Et infra; Di-
eum ad me reueren-
ti, & mundus sum
mi & locutus sum, re-
cret. Sed cessi innu-
pe ista consolabamur
vero meam illa re-
tim, & non magis il-
nem, quam potuit,
ose adhuc sciat,
omnes labores suos
dominus moriente
crabit. Et hæc qui-
le quis pectus illius
oscere potest. Cæle-
libris apparet, & ex-
ius innotescit.

Et

Et quidem diuisiones gratiarum commendat Apo-
stolus, & quicunque sanctorum mores, vitaque co-
gnoscit, diuersos ab initio Dei famulos diuersis clari-
se muneribus non ignorat. Legimus enim viros in fide
magnificos, multis cibis coruscasse miraculis; alios
prophetiæ spiritu insignes, futura quasi præsentia, oc-
culia velut sub oculis posita mirabiliter cognouisse;
alios grauiori abstinentiæ deditos, parsimoniam ad stu-
porem hominum coluisse; alios excelsi animo spre-
huius seculi dignitatibus auctori seculi plurimum pla-
cuisse; alios in doctrina verbi ad salutis scientiam pi-
simos erudisse; ut secundum promissionem scripturæ
sacræ, luceant quasi stellæ in perpetuas æternitates;
alios denique alijs atque alijs virtutibus ac donis or-
natos, egregiam Christi Ecclesiæ, cum sempiterni no-
minis gloria operam contulisse. Huic autem Bernar-
do, omnibus maximarum virtutum ornamentis deco-
rato, nihil eorum defuisse videtur, in quibus singuli ex-
celluerunt. Nos si cunctas illius virtutes, ac stupenda
in primis miracula, ab eo ac huc in viuis patratæ referre
vellemus, nec iusto volumine complecti possemus.

Igitur consummatis in omni sanctitate vitæ suæ die-
bus, & annis circiter quatuor & sexaginta, cum amplis-
simo animarum fructu feliciter expletis, dilectus Do-
mini Bernardus, Claravallensis cenobij primus Ab-
bas, aliorum quoque amplius quam centum sexaginta
monasteriorum pater, terriodecimo Kalend. Sep-
tembris, inter suorum filiorum (quos in ipsa Clara-
ualle, Domino seruientes, septingentos septuaginta
relinquebat) amplexus, & lacrymas, in Domino ob-
dormiuit, sepultus in oratorio B. Virginis: mi-
raculorum quoque iam vita functus
claritudine conspicuus.

1. Cor. 12.
Diuersa in
sanctis gra-
tiarum cha-
rismata.

Daniel. 12.

Tempus vi-
ta eius.

Obitus vi-
ri Sancti.

C Baron.
in Not.
Mar. yr.
Roman.

VITA S. STEPHANI, PRIMI REGIS
Hungarorum; qui eos ad Christi religionem traduxit.
Ex ea quam Chartuitius Episcopus, ad Colomannum
Regem, eius iussu scripsit. Migravit è corpore, anno
Domini millesimo tricesimo quarto, 18. Kalend.
Septemb. Hoc vero die translatus est
corpus eius.

20 August.

Geisa Dux
Hungaro-
rum.

EA tempestate, qua Hungarorum gens Dei Eccle-
siam popalabatur, rebus que omnibus miseran-
dam valde vastitatem inferebat, fuit in ea princeps
quidam, quatus ab eo, qui Hungaris in Panoniam
ingressus ducem se præbuit. Is Geisa dicebatur;
homo ad Imperium natus, et suos legum severitate
decuitens: in Christianum autem nomen, quan-
quam pagani adhuc erroribus implicitis, ingenio
adeo elementi (occulta Christi gratia peccatus eius du-
bio procul inhabitante) ut edet propositio omnibus
Christi cultoribus, non modo Ducatum suum inco-
lendi liberam potestatem faceret, sed sacerdotes et-
iam, ac homines cælestis disciplinæ studiosos, quos
Monachos vocant, in conspectum suum admissos,
propenso animo audiret, ac libenter cum illis de Chri-
sti regno sermones conferret. Quid multa? Suscepit
etiam fidei semine, undeque sanctis cum suis
expiatus, omnes suæ ditionis homines ad Christum
perducendi cogitationes sancientes suscepit. Cum
que anxio admodum animo de edomandis rebelli-
bus, & sacrilegis ritibus abolendis, varia cum animo
suo ageret consilia, nocte quedam secundum quie-
tem iuvenem eximia specie fulgentem conspicatus
est: qui blanda voce curas istas & sollicitudines depu-
lit; Facessat, inquit, pia illa quidem, sed superua-
canea sollicitudo. Nam tu quod meditaris, propter
manus humano sanguine pollutas, effectui mancipare
non potes. Nasceretur autem tibi filius, qui Regis titulo
& ho-

Eius viso,
de nascitu.
et sibi filio.

& honore decorandus
id efficeret, quod tu au-
præsentiarum ubi cura
telegatione sanctum h
reuerenter habeas, eius
ris ascensum adhuc beas.

Expectetis Princeps
et illico præcipua picta
exponit; & humi pro
suum, cum nascitur
commendat. Admira
ipsum prædicto nunc at
mentis Ecclesie antest
modo ipsi Duci, sed on
tantam atulit latitudo
procederet, multisqu
Evangelij deducerent.
adum, mox lætissimo
adeo fructus breuiter
me collocatis laboribus
ca ne quæ dubietas vi
tur, etiam eius et cor pa
ne memit consolatio
tye Stephanus, Leuit
manifeste apparens,
mulier, in Domino,
cum primo lætus gen
tur. Tu vero nomen
que Stephanus proto
nomen sanguinem
enio, & aliudis ep
regnum illius florens
dineur.

Hac visione, illu
ad imitationem persua
pilo Strigoniensi si
sacro fonte expiat
ad lectam spiritale

PRIMI REGIS
regionem traduxit.
ad Colomannum
e corpore, anno
to, 8. Kalend.
atum est

gens Dei Eccle-
siis interan-
it in ea princeps
in Panoniam
Gesta dicebatur
legum severitate
nomen, quan-
aplicitus, ingento
a peccatis eius di-
posito omnibus
atem suam inco-
ed sacerdotes et
studiosos, quos
suum admittos,
um illis de Chri-
multa? Suscepit
aribus cum suis
ad Christum
suscepit. Cum
mandis rebeli-
varia eum animo
secundum quie-
tem conpiciatus
citadines depu-
m, sed superua-
editatis, propter
feditur mancipare
qui Regis titulo
& ho-

& honore decorandus, diuinæ providentiæ consilio
id efficiet, quod tu animo concepisti. Hoc tantum im-
presentiarum ubi cor sit, ut hominem spiritali apud
telegatione sanctum honorifice excipias; exceptumque
reuerenter habeas, eiusque monitis, si ceterum pijs peccato-
ris assensum adhuc beas.

Expetrectus princeps ac visione stupefactus, acci-
t' illico præcipua pietate ac religione viris, rem totam
exponit; & humi prostratus, seque principatum que-
situm, cum nascituro filio, lachrymabundus Deo
commendat. Admirante autem eo de viro diuinitus
ipsi prædicto, nunciat illi, beatum Aribertum Boe-
mensis Ecclesiæ antistitem adesse, cuius auctoritas non
modo ipsi Duci, sed omnibus novis Christi tyrobus
tantam attulit lætitiā, ut læto agmine obviam illi
procederent, multisque honoribus acceptum, in opus
Evangelij deducerent. Is vero agum iam ante sub-
actum, mox lætissimo semine complevit, ubiqueque
adeo fructus brevitertulit, ut plurimam sibi de opti-
me collocatis laboribus merito gloriari posset. Inter-
ea ne quæ dubietas visioni Duci oblata relinquere-
tur, etiam eius viri partui iam propinqua, diuina pla-
ne meruit consolatione perfundi. Nam protoma-
tyr Stephanus, Levitici habitus ornatus insignibus,
manifeste apparet, ita eam compellavit: Confide, pri-
mulier, in Domino, & certa esto te filium parituram,
cui primo huius gentis & regnum & corona debe-
bit. Tu vero nomen illi meum imponito. Ego nam-
que Stephanus protomartyr, qui primus pro Christi
nomine sanguinem profudi, eum meo tuabor patro-
cinio, & assiduis apud Deum precibus efficam, ut
regnum illius florens, Christiana in primis re egregie
ametur.

Hac visione, illustris matrona, gaudio pariter &
admiratione perfusa, tandem expleto tempore, in Op-
pido Strigoniensi filium enixa est; quem Adalbertus
sacro fonte expiatum, & Stephanum appellatum,
ad lætam spiritalem strenue viriliterque obeundam
confirma-

Adalber-
tus Pragen-
sis Episco-
pus Hunga-
ros conuer-
tit, cuius
vita habe-
tur 23. A-
pril
Visto uxori
ris Geisa
Ducis.

Nascitur
Stephanus

*Christia-
nismum
propagat.*

*Edomate
rebelles.*

*Monaste-
rium con-
dit Step-
hanus, in ho-
norem S.
Martini.*

confirmavit. Igitur Stephanus, ut primum literarum studiis idoneus inuentus est, disciplinis optimis egregie imbutus, tandem patre sanctissime defuncto, & Adelberto in Prussia martyrij palma decorato, ad Regni gubernacula principum & plebis favore admotus est. Nec segniter, quanquam adolescens admodum, rem aggressus est. Sed prudenter secum statuens, regnum stabile firmumque sine diuini numinis cultu esse non posse, mox ad religionem longe lateque propagandam animum adiecit. Et primo quidem cum vicinis gentibus icto pacis foedere, viam Christi sacerdotibus aperuit, ut libere sacra Euangelij spargerent, & multos ad eum diem agros Christianæ facundie vomere proscinderent. Sed totius boni hostis, malignitate & inuidia plenus, mox bella intestina excitauit, populumque gentilem à Christianis sacris suscipiendis non modo abduxit, sed etiam ad gentem Christianam interfectione delendam immani furore concitauit. Itaque viribus non paucis vastatis, prædique abactis, edemencie protuperunt, ut Ducis in contumeliam, urbem Vesprium præ cæteris illi familiarem obsidione cingere non vererentur. Tunc vero Stephanus, Christi bonitate ac virtute egregie cõfusus, collatis cum hoste signis, præclaram de omnibus victoriam reportauit, eam tamen animi modestia & prudentia, ut nihil de rebus eorum in suos usus conuerterit: sed ex Dei amantium consilio, quo soli Christo tam præclaram victoriæ laudem, sanctique Martini meritis acceptam referendam declararet, iuxta sanctissimi Præfatis fundum, qui sacermonis dicitur, (Pannonia enim beatissimum Martinum apud senatum gloriatur) monasterium insigni opere visendum ex eorum facultatibus construxit; possessionibus redditibusque sufficientibus eidem assignatis.

Ita ergo hostibus subiugum missis, Christi miles gaudio spirituali perfusus, omnem ingenij sui vim, ad Euangelicam veritatem consecrandam, præclare non minus quam viriliter contulit. Intenta namque sup-
plicia-

plicatione die nocteque animi sui propositum nemini optatum perducere hominum studia, quæ prævideret, per idoneos me scribas, mentis suæ omnium communionem eius ditione sedes fignæ Principis beneficentia byteri & alij cælestis dmi, relictis proprijs sedibus, in summa rerum iurunt, quam apud alios Inter alios Africanus Ab concessit, extructoque nobis, in honorem D. nis locum illum excolunt militatæ, omnes militiam abducentes. Vultu militæ vitæ cultores confessionis merito, cl Benedictus; profuso palma laureatus.

Cumque hoc mox multiplicata esset, illic patet distribuit; quoniam Ecclesiam esse vultu Abbatem, Colocense onem creatam constituit anno, diuino instinctu præfalem, (quem Augustinorum Apostolorum viâ Principis Apostolorum versæ Pannoniæ beatæ confirmationem impetrem, Pontifex, reglo continebat, ut eo fultis magisque promou-

primum literarum
inis optimis egre-
time delinquo, &
decorato, ad Re-
is favore admotus
eleens admodum,
am statuens, regnū
humini cultu esse
pe lateque propa-
quidem cum vici-
Christi sacerdoti-
parerent, & mul-
facundiz vomere
is, malignitate &
fina ex tui, por-
is suscipiendis nō
Christianam in-
e conceitavit. Ita-
dique abactis, co-
onum meliam, vr-
iliarem obsidione
Stephanus, Christi
collatis cum hoste
iam reportavit, ca-
ut nihil de rebz
ex Dei amantium
aram vitoriz lau-
ptam referendam
is fupdum, qui sa-
ocatifimum Mar-
quaeterium insigni
us construxit, in po-
e eidem assigna-
is, Christi miles
genij sui vim, ad
m, praeclare non
nta namque sup-
plica.

plicatione die nocteque diuinum fatigabat nomen, vt
animi sui propositum cum virtutum incremento ad fi-
nem optatum perduceret. Cum autem religiosorum
hominum studia, quam maxime sibi necessaria esse
prævideret, per idoneos nuncios, literasque amantissi-
me scripserat, mentis suæ benignitatem, bonorumque
omnium communionem illis proposuit, si vellent in
eius ditione sedes figere. Haud frustra eximia tanti
Principis beneficentia diuulgata est. Mox enim pres-
byteri & alij cælestis disciplinae amantes quampluri-
mi, relictis proprijs sedibus, sub tam religioso Prince-
pe, in summa rerum inopia viuere satius esse decreue-
runt, quam apud alios in summa bonorum affluentia.
Inter alios Atricius Abbas cum vniuerso cœtu suo eo
concessit, extructoque, ad radices Montis Ferrei, cœ-
nobio, in honorem D. Benedicti tam sanctis discipli-
nis locum illum excoluit, vt Dux eorum præcipue fa-
militatitate, omnes militiae suæ comites, ad veri Dei
cultum abduceret. Venerunt etiam duo à Polonia, ere-
miticæ vitæ cultores eximij; alter Andreas nomine,
confessionis merito, choris Angelicis associatus; alter
Benedictus; profuso pro Christo sanguine, martyrij
palma laureatus.

Cumque hoc modo Christiana res felici successu
multiplicata esset, ilico provinciam in decem Episco-
patus distribuit; quorum metropolim Strigoniensem
Ecclesiam esse voluit: & Atricum insigni prudentia
Abbatem, Colocensem Episcopum, Canonice electio-
ne creatum constituit. Deinde quarto à patris obitu
anno, diuino instinctu permotus, eundem Atricum
præsulem, (quem Anastasium quidam appellant) ad
sanctorum Apostolorum limina legatum destinauit,
vt à Principis Apostolorum successore, & recens con-
uerse Pannoniæ benedictionem, & Episcopatum
confirmationem impetraret. Postremo, vtriusque Du-
cem, Pontifex, regio cohonestaret diademate; legatio
continebat; vt eo fultus honore caput salutis iter ma-
gis magisque promouere & constabilire posset. Eo-
dem

*Atricius
Abbas, vbi
nir in Pa-
noniam.*

*Decem Hū
garia Epi-
scopatui.*

Miesca
Dux Polo-
nia fit Chri-
stianus.
S. Stepha-
nus à Pon-
tifice Apo-
stolus vo-
catur &
Hangaro-
rum primus
Rex ordi-
natur.
* Sororem
Stephanus
duxit uxore
Henrici Im-
peratoris.
Sororem
Gisela.
In Alba
Regali ma-
gnificam
Basilicam
B. Virgini
exstat.
Maria vir-
ginis, apud
Hungaros
quanta ve-
neratio.
Cœnobium
condit S.
Rex, Hie-
rosolymis.
Roma Ca-
nonicorum
Collegium.

dem tempore Miesca, Polonia Dux, Christianam
complectens fidem, missis Romam legatis, eadem fe-
reque Stephanus impetrare volebat. Et quidem Pon-
tifex Miesca salute gaudens egregio opere coronari
tam, eadem deest nate decreuerat. Sed visione in som-
nis de Stephani pietate & futura in cælis gloria admo-
nitus, eadem Hungarorum Apostolum (sic enim Pon-
tifer eum appellabar) ornari voluit; canthaque illius
postulata non modo large admodum & benedice con-
firmavit, sed & suas illi vices in ordinandis Ecclesijs
concessit.

Omnibus ergo impetratis, Astricus antistes ad suos
reversus est; & Stephanus ea dignitate auctus, mox so-
bolis propagandæ causa, Henrico Imperatoris (qui ob
morum comitatem, Plus dictus est) Filiam * Gise-
lam nomine, consorem sibi regni adsecluit, Fuit ea
Regina, Regi in pietatis ac religionis studio non mul-
tum inferior. Quæ res omnibus & singulis regni to-
tus Ecclesijs, magno sane ornameto fuit. Porro
Rex, Præter alia innumera Christiano populo &
Dei ministris collata regia magnificentia digna be-
neficia, in ipsa regis sedis ciuitate quam Albam vo-
cant grandem & insignem & iaprimis celebrem, o-
pere sane mirifico, celatis Chori parietibus & pauli-
mento marmore strato, Virgini Matri condidit basi-
licam.

Porro eiusdem Virginis (cuius in tutelam & se &
regnum votis precibusque conferebat) festum A-
sumptionis eius factum, adeo celebre in vniuerso re-
gno reddidit, vt tacto proprio nomine, sua lingua, di-
Domine appellerent.

Neque tamen præclaram adeo beneficentiam, æ-
dentissimamque pietatem, regni sui finibus conclusit,
sed in longinquas etiam regiones, vrbesque celeberrimas
effudit, propagauitque. Nam & Hierosolymis
insigne monachorum cœnobium extruxit, &
prædij, vineisque dotauit. Et Romæ duodecim Ca-
nonico-

XX.
horum collegium
um honori, con-
struxit, & domos
tionis ergo Romam
mo nec Constantinop
sux liberalitatis expe
que missis operis Eccl
regaliter instruita hon
Inter omnia autem
Regi diuinitus collata
co, quam quo miserie
duluserat. Præter
& quotidianis expen
natis, ipse nocturnis
lum abiebat pedes,
rum absconditis, Chr
consolari gaudebat.
permotus instans, c
egregie referam. Ch
pecunia audissimè in
serunt; eam probata
hibentes. At ille eam
ter, sed gratia etiam
gratias agebat, quod
beneficio refulset. Ge
ritate per se, plura ra
liares, ac præcipue Gu
Gerardus ex monacho
erogabat. Nec præ
inopiam, insita chari
etiam varias corpori
ne, vel pomo, medi
uerit.
Defuncto autem be
Imperatore Henrico
no, immane in sanct
vribus totius Germa
Pannonia signa in

Dux, Christianam
legatis, eadem fe-
Et quidem Pon-
o, opere totam
ne de more muni-
et visione in som-
caris gloria admo-
lum, nec enim Pon-
e; cunctaque illus-
um & benefice con-
ordinandis Ecclesijs

cus antistes ad suos
te auctus, mox lo-
imperatoris (qui ob
est) Eliam & Gise-
ni adfuit. Fuit ea
studio non mul-
singula regni to-
tio fuit. Porro
Christiano populo &
ficientia digna be-
quam Albam ro-
imis celeberrimam,
parietibus & paul-
lari condidit basi-

in tatem & se &
ebat) festum Al-
ore in universo re-
ine, sua lingua di-
beneficentiam, at-
simis conclusis
viresque celebra-
am & Hierosoly-
um exiit, &
mae duodecim Ca-
nonico-

moniorum col egium, protomartyris Stephani dica-
tum honori, con sidit, rebus vitz agenda necessarijs
nstruxit, & domos etiam hospitaque Hungaris, ora-
tionis ergo Romam confluentibus, ad si auit. Postre-
mo nec Constantinopolim quidem regiam urbem,
sue liberalitatis expertem esse voluit, sed eam quo-
que misit: operis Ecclesia, rebus omnibus necessarijs
tegaliter instructa honorauit.

Inter omnia autem celestis gratia munera, beato
Regi diuinitus collata, nullum illustrius esse videtur
eo, quam quo misericordiae opera, die nocteque se-
dulus exercuit. Præter immensam enim pecunie vim,
& quotidianis expensas recreandis pauperibus desti-
natas, ipse nocturnis horis a acritate incredibili fide-
litum abluere pedes, & elemosynas in sinu paupe-
rum absconditis, Christum inopem in membris eius
consolari gaudebat. Quidam autem nocte, diuino
permotus instinctu, cum veller erumenam nummis
egregie referam Christi pauperibus distribuere, illi
pecunia audacissime inhiantes, beati viri barbam euul-
serunt; ea improbitate illius meritis testimonium per-
hibentes. At ille eam iniuriam non modo tulit hilari-
ter, sed gaudio etiam ingenti perfractus, Virgini Mariae
gratias agebat, quod aulicem adeo contumeliam, pro
beneficio retulisset. Cæterum, quoniam multa quo-
tidie per se, plura tamen per Christi seruos & fami-
liares, ac præcipue Guntherum diuinum eremicolam, &
Gerardum ex monacho Episcopum, ac postea martyrem,
erogabat. Nec prætermittendum, quod multorum

inopiam, insita charitate non modo subleuauit, sed
etiam varias corporis calamitates morbosque pa-
ne, vel pomo, medicina loco à se missis, proliga-
uerit.

Defuncto autem beati Regis amico, Romanorum Conradus
Imperatore Henrico, Conradus, vna cum Impe-
rio, immane in sanctam Regem odium suscepit, &
viribus totius Germaniae, copijsque contractis, in se-
sta Pannoniae signa inferre conatus est. Tum veto Rex num-
Stepha-

Item
Ecl. flam
Constanti-
nopoli.

Admiran-
du eius in
pauperes
benignitas.

Multos sa-
nat egros.

Precibus a-
vertit à se
immane
bellum.

Stephanus, totius Hungariæ exercitu instructo, antequam signa pro patriæ defensione explicaret, supplex ad virginem Matrem abiit, votis precibusque ab ea contendens, ut si cui pa pastoris, eam diuini iudicii mereretur iram, ipse laceret: omnes vero insontes ne pateretur affligi. Hæ preces cum lachrymis non frustra misisse sunt. Expieta namque oratione, cum in hostes fidenter moueret, altera die nuncius, ad singulos quosque exercitus Germanorum Duces, cum Imperatoris venit literis, quæ pedem retro referre iubebant. Illis ergo discedentibus, sanctus Rex diuina se adiutum misericordia sentiens, humi se abiecit, gratias agit Deo, & sanctissimæ Genitrici eius, cuius protectioni, sequere regnumque suum assiduis precibus commendare solebat. At Imperator suorum tam repentina defectione perterritus, seiscitatur quidnam rei ipsis accidisset, audiensque de nuncio, qui eos ipsius nomine redire iussisset, sciensque eum à se haudquaquam missum fuisse, non dubitauit consilio & voluntate omnipotentis Dei rem gestam, ob fiduciosissimi Regis corroborandam spem, sequere deinceps ab eius inuadendo regno, timore illius Iudicis æterni, cohibuit.

Vix multa
afflictiones

Porro Rex penitissimus, quamquam cunctis adornatus virtutibus, & sanctitatis etiam opinione celebris, nequaquam tamen tribulationum expertus fuit. Tribus annis admodum continuis, aduersa valetudine laborauit. Inde non sine diuina ope sanitati restitutus, filijs charissimis & omni penitus regni hærede orbatus, grauiora æterni Iudicis flagella persensit. Quæ licet acris sane doloris sensum ei inurerent, mox tamen animum ad Dei voluntatem præclare admodum composuit, & maioribus quoque excellentioribusque pietatis operibus strenue incubuit. Christum semper in oræ; Christum in corde, Christum in cunctis actibus suis circūferebat. Politicam regni sui gubernationem ita administrabat, ut diurnum quidem tempus colloquijs & consultationibus impenderet, nocturnas vero horas in vigilijs & precibus cum profuso lachrymarum imbri transi-

transfigeret. In rebus autem
stantis, ante omnia
oculos stantebat, &
rem non raro totus lach
corrupta & vera iudicia
Hæc aliaque sane eg
quamquam vniuerso p
edecent, non potuere
indicare. Erant viri qu
nobilitate conspiciui; qu
niquam inter se consili
mum & penitissimum
æto affixum è medio te
esperum paulatim iugi
alios insignis, nudo su
uaturus, pedetentim
at. Sed caelesti reuera im
tial cum tinnitu, Rege
cepit. Cumque voc
perquireret Rex, par
consilium scelere & am
topius, procumbit in g
es, scelus confutetur, p
ex penitissimus facien
toso animo, cunctis a
penitibus, ignoscit; tre
as, omni supplicio di
umauit.
Dignus tandem, q
Christi misericordia eo
tempusque migrat
his prudenter admo
negotijs sacram pere
is & exultatione sancta
is Christi viatico rec
cto Episcopis, cum m
in, in solennitate Ass
precibus à Domino

tu instructo, ante-
plicaret, supplex
precibusque ab ea
diuini iudicii me-
lufonates ne patere-
tis non frustra mis-
e, cum in hostes si-
ad singulos quosque
um Imperatoris ve-
tuebant. Illis ergo
se adiuuanti miseri-
coratias agit Deo, &
protectioni, seque-
commercare so-
pentia defectione
ipsis accidisset, au-
nomine redire ius-
quam missum fuis-
itate omnipotentis
is corroborandam
tendo regno, timo-

ranfigeret. In rebus autem discutiendis ferendisque
sententijs, ante omnia extremum iudicii diem sibi an-
te oculos statuebat, & æternum illum omnium iudi-
cium non raro totus lachrymis infusus rogabat, vt in-
corrupta & vera iudicia ferre posset.
Hæc aliaque sane egregia pietatis & iustitiæ opera
quanquam vniuerso populo eum mirifice charum
edderent, non potuere tamen ab inuidia quorundam
indicare. Erant viri quatuor, præcipua inter omnes
obititate conspicui; qui inuidentia & perfidia pleni,
aliquum inter se consilium inierant, vt Regem opti-
mum & pientissimum vi morbi, in quem inciderat,
æto affixum è medio tollerent. Iamque tenebris circa
esperam paulatim ingrauentibus, vnus scelere & au-
tiosus insignis, nudo sub ehlamide ferro, Regem iu-
uaturus, pedetentim gradum in cubiculum infere-
at. Sed cælesti reuera impulsu gladius ei excidens, si-
mul cum tinnitu, Regem futurorum haud ignatum
excitauit. Cumque voce intrepida causam illius soni-
tis perquireret Rex, parricida tremebundus agnoscit
onsilium scelere & amentia plenum; dolet, accedit
topius, procumbit in genua, Regis amplexatur pe-
tes, scelus confitetur, petit tanti parricidij veniam.
Rex pientissimus faciem ab eo non auertit, sed pro-
cuso animo, cunctis ad tantam Regis elementiam
impentibus, ignoscit; tres vero alios immanes parrici-
as, omni supplicio dignissimos, mortis sententia
amnanit.

Dignus tandem, qui cælestis regni brauium ex
Christi misericordia consequeretur, febre correptus
t; tempusque migrationis adesse sentiens, dispo-
tis prudenter admodum in vtroque statu regni
in negotiis sacram perecepit vñctionem; ac plenus gau-
lo & exultatione sanctam animam, corporis & san-
guinis Christi viatico recreatam, circumstantibus cum
clero Episcopis, cum ministris Principibus & Comitibus,
in solennitate Assumptionis Beatissimæ Mariæ,
vt precibus à Domino contenderat, in manus Crea-
toris

*Quatuor
viri pri-
marij, in
eius nocte
conspirant.*

*Felix obi-
it S. Regis.*

toris scilicet tradidit. Corpus eius fuit incredibili omni-
 um planctu, ad regiam urbem Albam perductum, ibidem
 que in aede Virginis ab eo constructa honorifice con-
 ditum. Vbi postquam annos quinque admodum &
 quadraginta marmoris pondere pressum, & in pulve-
 rem redactum, haud sine miraculorum gloria quiesci-
 ser, Pontifex Romanus, corpora eorum, qui in Panno-
 nia prima Euangelij semina sparsissent, eleuari man-
 dauit. Sedebat tunc ad Republicae gubernacula Re-
 x Ladislaus, omni morum honestate conspicuus & vir-
 tutibus illustris, qui ut Pontificis mandatum ad maiore-
 rem Dei gloriam, multarumque animarum & corpo-
 rum salutem exequeretur, habita cum Episcopis & pro-
 ceribus consilio, triduanum omnibus indixit ieiunium.
 Cumque totis viribus in id incumberent, & Christi
 misericordiam pro regni totius salute votis precibus
 que expetere, tandem die tertio ad sacrum Regis cor-
 pus eleuandum processerunt. Sed nulla id arte, nullis
 viribus, nullis hominum conatibus id loco moueri
 potuerunt. Erat eo tempore gratia inter Ladislaum &
 fratrem eius Salomonem orta similitas, & quorundam
 scelere excitata seditio eorum deduxerat, ut Ladislaus
 fratrem in custodiam tradere coactus fuisset. Itaque
 dum in reliquis sancti Regis eleuandis frustra sudare-
 rent, quaedam sacra virgo, quae pietatis ergo apud Sal-
 monem ecclesiam inclusa manebat, (Charitas ea dicitur
 batur) Regi ex diuina reuelatione mandauit, ut, si ve-
 let caput inuito conatu opus ad felicem exitum de-
 ducere, Salomonem e custodiâ liberum dimitteret.
 Rex Ladislaus Virgini optime monenti, propter cele-
 brem vitae eius operationem illico paruit, & Salomonem
 e carcere educto, rursusque triduanum ieiunium exactum
 grande saxum sarcophago impositum tanta facilitate
 subleuatum est, ac si ponderis omnino nihil haberet. Il-
 lum per sanctae ecclesiae amplitudinem, caelitus, tot tante
 que conuulsarum miracula, ut nemo omnino, quousque
 etiam morbi genere affectus, beneficiorum eius ex-
 persabiret. Ceterum venerandis reliquijs iam eleuatis

*Corpus S.
 Regis mo-
 ueri non
 potest.*

*Multa mi-
 racula in
 eleuatione
 corporis ei.*

is, sola eius dextera cui
 corruptione aliena inue-
 nio, iustitiam, haud
 molius studium omni-
 bus. Merito namque san-
 mansit expers, quae sem-
 uiscens, ad alendos paup-
 tribuendis vacua fuit.

MARTYRIVM
 Gualtiani alias C
 pud V.P. Laur. Sur-
 num

Vo tempore Corne-
 Caubaginc, glorio-
 tunc omnes pene bar-
 beffa Romanis arma in-
 his horrenda sane fra-
 olemani transmissio Re-
 tam virtute, quam num-
 quaeque protulerent, ta-
 incidium, animos atque
 gnito, loci illius inco-
 rei necessitate confu-
 ra magis quam arte m-
 ois scitiam euadere-
 rum praeerat sanctus
 anti religionis & quie-
 podam Mimantius vir-
 elegant opere confect-
 tione rerum caelestium
 oranda pro more solen-
 Interca barbari dem-
 undi peragantur, & C-
 tui inexpugnabilem co-
 eum letoces aduolant-
 praestantem ad dediti-
 ti

incredibili omniū
perductum, bidem
ita honorifice con
inque admodum de
cellum, & in pulue
um gloria quicquid
orum, qui in Panno
fissent, elevari man
tribuen dis vacua fuit.

MARTYRIVM S. PRIVATI, EPI-C. Baron.
Copi Gavalitani alias Gabalitani: Ex eo quod est a-Tom. 2.

*pud V. P. Laur. Surium. Passus est circa An- Annal. &
num Christi 280. in Not.*

Mart. Rō

21. August.

Quo tempore Cornelius Romæ, Cyprianus verò
Cathagine, glorioso martyrio coronati sunt, re-
cente omnes pene barbari, conjunctis quasi animis
nulla id arte, nulla infesta Romanis arma intulerunt. Et quidem cum alijs
bus id loco moverent, horrenda sane strage provincias popularentur,
sinter Ladisium & Alemanni transmissio Rheno, Gallias perierunt; non
multas, & quorundam virtute, quam numero prævalidi. Qui cum obvia
lucerat, ut Ladisiam præque protererent, tandem in Gavalitanæ regionis
excidium, animos atque arma converterunt. Quo
cognito, loci illius incolæ in montem Gredonensem
ro rei necessitate confugerunt; ut montis excelsi, na-
tura magis quam arte muniti præsidio, into eiandam
ostis saxitram eua derent. Ei vero regioni siue eccle-
æ tum præerat sanctus Privatus Episcopus; qui fer-
liberum dimittere tanti religionis & quietis studio sollicitus, in monte
quodam Mimarensis viculi, etryptam sibi grandis stud o
paravit; & Salomoni eleganti opere confecerat, in qua vitam in confide-
tatione rerum cælestium agebat perpetuam; nisi ad ce-
branda pro more solennia egredere tar.

Interea barbari dum regionem omnem popula-
undi peragantur, & Gredonensis montis locum ar-
m, cælius, tot tanta
no omnino, quoniam
nec efflorum eius ex
s reliquias iam elevari
tis

*Comprehēditur
dicitur ab ho-
stibus.*

virum sanctum ē crypta abductum, per interpretem
monent & vident, ut plebem, Dei & loci beneficio tu-
tam, ad spontaneam captivitatem invitet, perpel-
que. Quibus ille constanti & virili animo tale respon-
sum dedit, ut intelligere possent, illum quāvis potius
ad discrimina suppliciaque paratum esse, quam eam in
fraudem Dei populum scelurato consilio pulsurum
Qua sancti viri virtute commoti barbari, fastibus il-
lico caesum graviter, ad vicum usque protraxerunt: ma-
iorique indignatione accensi, idolis immolare compul-
serunt. At ille atrocissima mortis cruciatu contempe-

*Caditur su-
stibus, dum
non vult
prodere
subditos.*

flagra, flammās, aliaque sane atrocia poenarum exerce-
pit genera, potius quam fracti animi iudicium præbe-
ret. Itaque barbari, episcopo foedis vulneribus pen-
exanimi relicto, ad Gredonensem locum se reculeū-
pacemque ab obsessis postularunt. Accidit hoc ingen-
omnium admiratione, & miraculo sane evidentiissi-
mo; quod sancti præfatus meritis Deum præstitisse ne-
mo ambigebat. Igitur plebs egrediendi tandem liber-
tate potita, illico ad Episcopum & confessorum gratia
labunda occurrit; alij etis genibus adiuvantur; alij
suo ore facto eius corpori infligta lingunt vulnera; alij
profusis lachrymis suam, in episcopi morte, & liberta-
tem & vitam contemplantur. Beatus vero confessor
atrocibus illis quassatus cruciamentis, inter suorum
manus & lachrymas non multo post, beatum Deum
tradidit Spiritum.

*Decedit ē
Vita.*

*C. Baron.
Tom. 2. An-
nal.*

MARTYRIVM S. SYMPHORIAN
Ex eo quod est, apud V. P. L. Surium. Cuius etiam me-
minit Gregorius Turonensis, de gloria Confes-
sorum cap. 77. Passus est circa An-
num Domini 273.

*22. Aug.
Patria &
Genus Sym-
phoriani.*

A Vre'iano principe adversus Christianum nome-
diram persecutionis procellam exitante, Augu-
stoduni erat Symphorianus, Fausi nobilis viri filius
Christia

Christiana familia ortus
curtus; adeo ut eximi-
arum spem faceret; ac
genis cuius magnū
erent. Illustrabat enim
gibus gemmis ornata
male blandientis mundi
Heduarum civitas A
litaris titulis & sacile
is diversis gloriabatur
iens, Berecynthia im-
atum Audio propensio-
atum ad Berecynthia
ennitatem multa pop-
us consularis, ea in vi-
olque Christianos con-
debat. Adfuit & Symp-
mo; quod sancti præfatus meritis Deum præstitisse ne-
cynthias, quæ carpen-
um populorum, per con-
ez seditionis prætextu
consulari offerretur.
ad eum; Nomen tuum
respondit; Symphoria-
index dicit; Christianus
Nobis huius nominis
genti videtur. Sed cur
pensione despectam ad-
respondit; Paulo ante ia-
tum adoto, qui regn-
demonis non solum no-
mitis mihi, malleis illi-
nam. Tum Iudex, Ille,
sed etiam rebellis conat-
torum Principum igno-
milia & indole g'otiosa
Imperatorum edicta re-
Læti igitur edictis,
tate crimina d

in, per interpretem Christiana familia ortus, literis & moribus probe in-
 titutus; adeo ut eximiam bonis omnibus virtutum
 arum spem faceret, ac non sine admiratione cum su-
 ernis civibus magnum cum consortium habere sta-
 terent. Illustrabat enim eum celestis sapientia spiri-
 libus gemmis ornata simplicitas, & ipse prudenter
 ale blandientis mundi naufragia vitabat Per id tem-
 Heduorum ciuitas Augustodunum, antiquæ no-
 litatis titulis & sacrilegæ religionis referta cæremo-
 nis diuersis gloriabatur idolorum templis, errorique
 Bercynthiæ imprimis, Apollinis, & Dianæ *Bercyn-*
 thia est,
 tum studio propensiori complectebatur. Conuene-
 tum ad Bercynthiæ matris demonum profanam *quam Cy-*
 lemmatem multa populi frequentia. Potro Hera-
 belem vo-
 cant.
 ius consularis, ea in vrbe ad perquirendos discutien-
 osque Christianos comprimis sagax & curiosus re-
 lebat. Adfuit & Symphorianus, & cum statuam Be-
 cynthiæ, quæ carpento vhebatur, agminibus stipa-
 m populorum, per contemptum adorare nollet, pub-
 cæ seditionis prætextu comprehensus tenetur, & He-
 confessorum gratia consulari offertur. Is vero pro tribunali sedens, *Comprehē-*
 aduoluntur; alio ad eum; Nomen tuum, conditionemque ed cito. *ditur Sym-*
 le respondit; Symphorianus dicor, Christianus sum. *phorianus.*
 dex dicit; Christianus es? Nos igitur, ut video, latui-
 m. Nobis huius nominis professio, non magni mo-
 menti videtur. Sed cur deæ matris effigiem, profana
 busione despectam adorare noluit? Symphorianus
 respondit; Paulo ante iam dixi, Christianus sum. Deū
 ium adoro, qui regnat in cælis. Simulacrum vero
 æmonis non solum non adoro, verum etiam si per-
 oitis mihi, malleis illud mea auctoritate commi-
 nuam. Tum Iudex; Iste, inquit, non solum sacrilegus,
 ed etiam rebellis conatur existere. Sed forsitan decre-
 orum Principum ignatus, nimium sibi de nobili fa-
 milia & indole gloriosa applaudit. Itaque ab Officio
 Imperatorum edicta recitentur.

Christianum nomen
 am exitante, Augu-
 sti nobilis viri filius
 Christianus.

*Casus mit-
titur in car-
cerem.*

*Præclarum
S. Martyris
responsum.*

*Sententia
mortis in
martyrem.*

*Mater eius
egregie illū
confirmat.*

ego hanc statutam aliā, quam diabolica persuasione
infaustum simulacrum, & publicæ perditionis damo-
nem putabo. His auditis, Iudex præcipiti furore exa-
spiratus, iussit eum flagris casum à lictoribus carceri
mancipari. Postea ad certum tempus rursus eum su-
tribunalisisti iussit. Producit ergo è tenebris filium
lucis, quem Iudex non minis, sed blanditijs ac promi-
sis aggrediendum ratus, Symphoriane, inquit, sacrifici-
ca dijs, ut summis palatij honoribus perfruaris. Si
reculas, hodie te, deos testor, inuitus parvis omnibus
exeruciatum capitali sententiæ subicere coger. A-
hæc Martyr; Quid, inquit, refert, si vitam quam Chri-
sto ex debito soluturi sumus, ex voto solvamus? Me-
nera vestra, fucari mellis permixta dulcedine, mal-
credulis mentibus venena parturiunt. At nostræ ope-
& diuitiæ semper in Christo sunt: quas nulla voga-
re uictas, nulla temporis diuturnitas corrumpit. Cupi-
ditas vestra, etiam omnia habēdo nihil possidet; quan-
doquidem diabolicis obnoxia laqueis, infelicis luctu
perpetuus vitæ æstibus. Nobis vero nihil in hoc mū-
do aufert humanæ fragilitatis lapsura conditio. Gau-
dia vestra, instat vitri ad solis splendorem crepantis dis-
siliunt. Solus Deus noster beatitudinem vendica-
tibi.

Hæc atque Symphoriano prosequente, Iudex fu-
rore percitus, ait; Symphorianas publici criminis reus
qui sacris atis nefarijs vocibus iniuriam irrogauit, gla-
dio vitore scietur. Ea prolata sententia, cum vir bea-
tus duceretur ad mortem, Christi víctima futurus, ve-
nerabilis mater eius, de muro sedula illum voce & ora-
tione ita exhortabatur; Nate, Nate Symphoriane, me-
mento Dei viui. Concipe fili, concipe animi constan-
tiam. Timere non possumus mortem, quæ extra du-
bitum perducit ad vitam. Sursum, fili, erecto corde, a-
spice illum qui regnat in cælis. Hodie tibi, nate, vitæ
non tollitur, sed mutatur in melius. Si hodie perdura-
ueris, fili, ad cælestem gloriam & supernam nobilita-
tem felicissima commutatione migrabis. Ita ergo S.

Martyr,

Martyr extra muros edui-
re sanguinis sui vnda-
posi, sacrum eas corp-
orem, qui extra agru-
ant, ubi vitæ bus clar-
mutacula & sanitarum b-
honore ea tempestate
ITA S. SIDO-
nuorum Episcopi.

scopi, hystor. Franc. li-
annū Salutis 48

& Za-

Parchio, Aruernor-
do, Sidonius pr ma-
Prædicto subitum
toris si nam, sancti
etiam; & propter ad-
amato patriæ viueret
fuit erat. Tanta nam
collebat, ut plerumque
que voluisset, nulla ob-
tem esset magis fice
imus, non raro ignora-
ula auferebat, & paupe-
no erogabat. Quod il-
rum commota cruci-
fictam calumniabatur
eum restituebat.

Porro Sidonius in c-
depræfendis vitæ bonis
sua mēte & cogitatione
minui paritatem, simp-
ti, nequitia & fraude i-
reconsiderantes, omni a-
mellas insuper varias
mentis proraperant, v-

abolica perſuaſionis
e perditionis demon-
i accipit ſurore ex-
a à hictoribus carceri-
ppos rufus eum ſu-
ergo è tenebris filius
dianitius ac promiſſi-
diane, inquit, ſacrifi-
tibus perſuaris. Sin-
citus paris omnibus
ſubſtitere egor. Ad
ſi vitam quam Chri-
ſto ſoluimus? Me-
ta dulcedine, male-
unt. At noſtra opo-
quas nulla rogamus
as contumpe. Cuius
nihil poſſidet; quae
queis, inſelicitis luctu-
eto nihil in hominibus
ſura conditio. Gau-
dorem crepantis diſ-
titudinem vendica-

Artur extra muros eductus, à carnifice caſus eſt: pur-
gare ſanguinis ſui vnda perſuſus. Porro homines reli-
toſi, ſacrum eias corpus clam inde ſublatum, apud
ntem, qui extra agrum publicum viſitur, condide-
nt, ubi vinctus eſt aruſ, plis quoque gentilibus, ob
miracula & ſanctitatem beneficia ſupentibus, maximo
honore ea tempeſtate eſt habitus.

ITA S. SIDONII APOLLINARIS,
Aruernorum Epſcopi. Ex Gregorii Turonenſis Epi-
ſcopi, hiſtor. Franc. lib. 2. c. 21. Peruenit vſque ad
annū Salutis 484. ſedente Felice Papa,
& Zenone Imper.

Parchio, Aruernorum Epſcopo, vita mune e ſan-
cto, Sidonius, prima Galiarum nobilitate illuſtris,
Praefecto ſubſtituitur. Habebat enim Auiti Impe-
ratoris ſinam, ſanctiſſimo matrimonio ſedere ſibi lo-
atam; & propter admirandam ſacundiae virtutem,
amino patriae vniuerſae non modo honori, ſed etiam
luri erat. Tanta namque dicendi facultate & gratia
ollebat, vt plerumque ex improuiſo ſurſum illine
que voluiſſet, nulla obſtante mora, componeret. Cū
autem eſſet magnificae ſanctitatis atque ex Senatorib.
rimus, non raro ignorante coniuge, argentea è domo
raſa auſerebat, & pauperibus ſummo cum animi gau-
dio erogabat. Quod illa cum reſciſſeret, animo hau-
darum commota cruciabatur, & pium ſanctiſſimi viri
ſactam calumniabatur: ab ataque, dato egenis precio,
domui reſtituebat.

Porro Sidonius in episcopali munere conſtitutus,
e praſentis vitae bonis parum aut nihil ſollicitus, aſ-
ſua mēte & cogitatione aeterna pertractabat. Quam
animi puritatem, ſimplicitatemque, duo praſbyte-
ri, nequitia & fraude inſignes, facile ſe decipere poſ-
ſe conſiſtentes, omni antiſtitii ablata poteſtate, contu-
melias inſuper varias intulerunt: ac tandem eo de-
mentiae proruperunt, vt plane ei eccleſiae limina per fas

Capite trū-
catur.

Coruſcat
miraculis
peſt obitu.

C. Baron.
Tom. An-
nal. 6.

23. Auguſt.
Sidony ge-
nus nobi-
liſſimum.

Egreſſa Si-
dony elo-
quentia.

Mira eius
in pauperes
liberalitas.

Duo im-
probi ſacer-
dotes eum
perſequun-
tur.

*Morrenda
mors pres-
byteri.*

*Abit de vi-
ta S. Side-
nii.*

perque nescias prohibere vellent. Itaque cum minas ei sub
vesperâ intēdissent statuisseque, si ad nocturnas preces
cum reliquis conveniret, è templo cum exturbare,
iamque dato signo ad matutinas vocarentur, alter pres-
byterorum iniquo animo meditata exere cogitans,
prius necessitati naturæ satisfacturus, secessum suum
ingreditur. Et ecce ventem purgaturus, eodem quo
Antea supplicio divinitus mulctatus, intestina effu-
dit.

Hinc beatus antistes pristinæ restitutus potestati,
paulo post febre correptus, cum se haud dubijs mor-
tis indicijs virgeri sentiret, in ecclesiam se suorum ma-
nibus deferri curavit; ubi inter suorum lachrymas &
ploratus, beatam Deo animam tradit, certo cum vati-
cinio, Aprunculum post se ecclesiam illam moderatu-
rum. Eo defuncto, presbyter alter nequam protinus o-
mnēs ecclesiæ facultates instar episcopi occupavit; &
animi elatione tumidus, altero à transitu viri sancti
Dominico, cunctos ecclesiæ suæ ciues ad epulum sane
magnificum invitavit. Cumque despectus senioribus
primus accumberet, vnus famulorum, qui ei à poculis
erat, animi valde anxius, in plena convuantium tur-
ba, sic Dominum suum, ei scyphum offerens, affatus
est; Equidem vt maximè vellem, tamen præ nimia
quadam animi angustia, quæ superiori nocte secun-
dum quietem vidi, sihere non possum. Videbam hac
nocte Dominica, domum rego splendore insignem;
in qua Iudex cunctis potestate præstantior, è sublimi
throno omnium causas incorrupto plane iudicio ven-
tilabat. Potro inter promiscuam populorum multitu-
dinem vidi B. Sidonium cum illo forte presbytero tibi
charissimo, qui paucos ante hos dies vitam cum mor-
te permutavit. Is cum nescio quid litigij cum Sidonio
haberet, tandem deuietus, Iudicis iussu in imas carcer-
is angustias reclusus est. Eo vero ablato, visus est i-
dem Sidonius tuo nomini litrem intentare, dicens te ei-
dem scelere, propter quod prior ille damnatus fuerat,
affinem esse. Verum ubi Iudex inquirere cepit, quem

XXIII. A
potissimum ad te citat
asilico inter reliquos
motis omnibus, solu
Iudice tibi nuntianda
quidem Sidonius cau-
venias, & iustitiam su-
venerande Domine
cepit mihi Iudex, per
rem.

Hæc eo loquente p-
sus, elapso de manu ca-
tellite suo infernum pe-
ille & iustus Iudex De-
alienatum rerum inu-
donus pro contumel-
ad finem vsque perat
coronari, & Apruncu-
Episcopum; cum à Bu-
retur, fuga elapsus: v-
remeruit.

MARTYRIUM S.
ty, & Neonis item qu-
quod V. P. Laur. Surin-
habet. Passi sunt,
pe secund-

A Pad Aegam viti-
cedenu, & Christi
perquirenti, obati su-
fraterno sanguine & e-
fremine quoque dua
fieri vel et erudit is Pr-
Claudius, qui à Præsi-
plane vili & excello-
loque intrepide ad vi-

et cum minas ei sub
ad nocturnas preces
lo cum extrubato,
arentur, aliter pre
a exple cogitans,
tus, secessum suum
turus, eodem quo
tus, intestina effu-

restitutus potestati,
se haud dubijs mor
iam se suorum ma
prum lachrymas &
dit, certo cum rati
illam moderatu
nequam protinus o
copi occupavit; &
transiit viri sancti
ues ad epulum sane
despectus senioribus
um, quicquid a poculis
convivantium tur
m offerens, effusus
um, tamen prænimia
riori nocte secun
lum. Videbam hac
pleadore insignem;
stantior, è sublimi
o plane iudicio rea
populorum multitu
orte presbytero tibi
tes vitam cum mor
lignij cum Sidonio
sulum in imas carce
ablato, visus est
entare, dicens te ei
e damnatus fuerat,
mitere cepit, quem
potifi.

potissimum ad te citandi gratia destinaret, ego pau
lus ilico inter reliquos me abdidit. Sed paulo post a
motis omnibus, solus ego inuentus hæc à terribili
Iudice tibi nuncianda in mandatis accepi. Quando
quidem Sidonius causam viget, æquum est ut citatus
venias, & iustitiæ subditus sententiam audias. Hæc
venerande Domine sub grandi testificatione præ
cepit mihi Iudex, pessima mulcendo morte, si tace
rem.

Hæc eo loquente presbyter subito timore percul
sus, elapso de manu calice, reddidit spiritum; cum sa
tellite suo infernum possessurus. Tale iudicium verus
ille & iustus Iudex Deus in homines contumaces, &
alienarum rerum inuasores exercere solet. Porro Si
donius pro contumelia & iniuriis, summa patientia
ad finem usque peratis, & cælestibus in cælo præmiis
coronari, & Aprunculum, Lngonicæ Civitatis prius
Episcopum; cum à Burgundionibus ad necem quære
retur, fuga elapsus: ut prædixerat, successorem habe
re meruit.

*En etiam
alterius
presbyteri
terribilem
mortem.*

MARTYRIVM SS. CLAVDII, ASTE- C. Baron.
rij, & Neonis itemque Donuina & Theonilla. Ex eo 2. Tomo
quod V. P. Laur. Surius, à notarij publicis conscriptum Annal.
habet. Passi sunt, anno Christi 285. Causa Pa
pa secundi Diocletiani Impe
ratore 2.

A Pad Ægeam urbem, Lyfæ Præfidi pro tribunali
sedenti, & Christianos acri examine ad supplicia
perquirenti, oblatus fuit ab viris magistratu pueri tres;
fraterno sanguine & extrema pietate inter se coniuncti;
fœminæ quoque duæ cum infantulo, ut quod de iis
fieri vellet crudeis Præfide ilico præceperet. Primus erat
Claudius, qui à Præfide dijs sacrificare iussus, animo
plane virili & excelso, nefarium facinus detestatus est;
seque intrepide ad virgarum ictus obtulit, & constan
ter

23. Aug.

*Claudius
Asterius &
Neon fra
tres offeru
tur ludici.*

*Horrende
torquetur
puer Clau-
dius.*

ter pertulit. Lyfias vero cernens pueri constantiam & virtutem admirandam, iussit eum in eculeo suspensum flammis torreretur, partesque ex eius calcaneis præcisas illi offerri. Deinde ne tantulum quidem eo supplicio motum vulgus vexaret, testisque a spectantibus latera eius radi, & candelas ardenres applicari. Inter ea Claudius exultans, Tyranne, inquit, ignis ille & tormenta tua, æternam mihi salutem conciliant. Quæ enim propter Christum patior, in magno lucro ponenda mihi sunt; atque adeo mors ipsa Christi causa tolerata, diutius putanda. Tum Lyfias victus, præ futuro fructu, eo in custodiam abducto, iussit adesse Asterium.

*Tormenta
Asterij.*

Quem blanda voce compellans, Vel tu, inquit, fili, commoda si dem et si meis, & sacrificia dijs; ut atrociora supplicia rebellibus constituta vitare queas. Ad quæ Asterius, Unus est, inquit, in cælo & in terra Deus; quem ego à parentibus meis colere sum edoctus. Quos vero tu colis deos, demonia sunt, æternum & tibi & tuis omnibus exitium adferentia. Lyfias, his auditis, iussit eum in eculeo sublatum, isdem fere, quibus fratrem paulo ante, supplicis excarnificari. Carpebant latera eius ferreis ungulis, prunasque ardenres pedibus substernebant; virgis & nervis dorsum pariter & ventrem horrenda sæuitia dilacerabant. Quæ animo adeo excelsa & alacri Asterius ferebat, ut ipsi etiam Præfidi & Chori insultaret. Itaque eo quoque in custodiam recepto, Neon frater eorum tertius adductus

*Certamen
Neonipue-
ri.*

fuit, qui dijs sacrificare iussus, tale responsum Præfidi dedit; Si qua virtus est in dijs tuis, ipsi se tueantur, nec tuum patrocinium requirant. Lyfias eo pueri responso vehementer commotus; Frangite, inquit, pueri istius cernicem, & blasphemias sacrilegi oris compescente; Extendite eum, & nervis atrociter concisum prunis ardentibus obtegite. His omnibus expletis, Lyfias Præfides, inane tum constantia se superatam cernens, hanc in eos sententiam tulit, ut foris ante atrium Crucis affixi mortem subirent: & corpora quibus devoranda relinque-

*Crucifig-
tur tres pue-
ri fratres.*

linqueretur. Eo igitur tyres, post varia tormen-
ta depulsi sunt.

Eodem momento, na, ab Esalio Com-
Præfidi, cunctis vesti-
fuit, donec in Christi-
uaderet. Eam mox
nihil verita, constanter
lio, præfente Lyfia, ad-
notanda compelleretur
fuit, & excrucietur, su-
contusa; inde vestimen-
tis suspensa. Et quæ
disi mihi padicam
corporis nuditas eam
ut pro ea Iudicem dep-
nus, ut maiore eam pu-
nouacula radi; ac post
ad quatuor palos exten-
fidi; prunasque ard-
eis tam diu fatigari de-
atque ad cælos migrare.

VITA S. AVD-
thomagensis 21. Ex ca-
ex antiquis M. S. C.
me anno Sa-
Theo-

Temporibus Co-
penici Regis Fra-
regni eius, pigo Swe-
tare in pietate inprim-
vero Aiga, orti sunt. E-
reto Rado dicebatur
annos propter eximi-
splendore, primum Cl-

erit constantiam & in oculo suspensus calcaneis præquidem eo supplicio a sperimis latera carit. Inter ea Clauis ille & tormenta. Quenim proptero ponenda mihi causa tolerata, diu, præ futuro fructu ulsit adesse Afre-

Velto, inquit, fili, officia dijs; ut aueritate quæcas. Adto & in terra Deus, am edoctus. Quos æternum & ubi & lydan, his auditis, em fero, quibus fratribus. Carpe- tuncque arcentes tuis æorlum pariter tabant. Que ani- terchar, ut ipheriam to quoque in custo- m tertius adductus responsum Præfidi pñ se tueantur, nec as eo pueri respon- inquit, pueri istius otis compescere, concilium prunis pietis, Lysias Præ- nim cernens, hanc e atrium Crucis affi- bus deuoranda re- lingue-

linqueretur. Eo igitur certamine, gloriosi Christi martyres, post varia tormenta tropheis incluy, palmam adepti sunt.

Eodem momento, Donuina, insigni pietate matrona, ab Eulatio Commentariensi comprehensa, iussu Præfidis, cunctis vestibus nudata, virgis tamdiu cæsa fuit, donec in Christi confessione beatam Deo animā traderet. Eam mox Theonilla, supplicii atrocitatem nihil verita, constanter secuta est. Cum enim ab Eulatio, præseate Lysia, ad eorum simulacra sacrificiis honoranda compelleretur, & præcise ac constanter tantū nefas execraretur, fuit protinus facies eius limoribus contusa; inde vestimentis spoliata, & virgis cæsa, & capillis suspensa. Et quidem cruciatus quanquam acerbissimi nubi pedicam frangebant feminam; tantum corporis nuditas eam sane vehementer turbabat; adeo ut pro ea Iudicem deprecaretur. Sed immanis tyrannus, ut maiore eam pudore afficeret, insit caput eius nouacula radi; ac postremo campestri cinctam rubo, ad quatuor palos extendi; toto torum eius corpus proscindi; prunasque ardentes ventri imponi; iisque supplicis tamdiu fatigari donec de morte triumphans, victrix ad cælos migraret.

VITA S. AVDOENI, EPISCOPI Rothomagensis 21. Ex ea quam V. P. Laur. Sur. fideliter ex antiquis M. S. Codicibus eruit. Claruit maxime anno Saluatoris 672. Sedente Theodato Pontif. Max.

Temporibus Crotarii clarissimi principis, filii Chilperici Regis Francorū, anno pius minus vicefimo regni eius, pago Suessionico, tres viri cū generis dignitate tā pietate in primis illustres, patre Authario, matre vero Aiga, orti sunt. Primus Ado, secundus Dado, tertius vero Rado dicebatur; qui ut primos pubertatis attingere annos propter eximiam parentum probitatem & generis splendore, primū Clotario Regi, deinde Dagoberto, in cunctis

Donuina
martyrium

Item Theonilla.

Horrendi
cruciatu.
Theonilla.

C. Baron.
Annal. To-
mo 8. & in
Not Mart.
Rouan.

24. Augusti
Patria Au-
doeni.

Parentes
& fratres
eius.

cunctis inuenti sunt gratissimi. Sed illi ad exemplum parentum, ita vitam moreque componebant, ut pestifera inter mundi huius negocia, religiosis sanctorum hominum consortijs plurimum delectarentur; semperque animum à terrenis ad cælestia reuocarent. Et licet ordine diuerso, vnum tamen eundemque pietatis scopum, summa cum laude attigerunt.

Ado frater

Audoeni,

relictò mū-

do condit

monasteriū

Lodariense.

* Materna.

Nam primogenitus Ado, cælestium rerum contemplatione, tanquam pennis quibusdam subleuatus, mox ad castra Regis æterni, è medijs mundi honoribus se transtulit, ac Lodariense monasterium ad * Matronæ fluium in proptio solo condidit; opibus & reb. necessariis ditauit, electamque Christianorum militum manum, sub signis S. Columbani Deo perpetuo militaturus collegit.

Rado fra-

ter iunior,

in aula re-

gie piè &

religiosi ser-

uit.

Rado vero, qui extremum natiuitatis ordinem tenebat, summis à Rege honoribus auctus, regalium thesaurorum procurator constitutus, ita in ipsis seculi dignitatibus vitam instituit, ut nemo eo religiosior, nemo in præstandis elemosynis largior appareret. Ordines vero militares ea prouidentia gubernabat, & stipendia iuste, pie ac benefice adeo persoluebat, ut à cunctis militibus mirifice diligeretur.

Porto Audoenus,

cognomento Dado,

cum cæteris

virtutibus,

tum eloquentiæ laudibus eximie ornatus,

Regi Dagoberto à secretis erat;

cuius consilio & aucto-

ritate, omnia serè regni negotia administrabantur.

Et

quancquam in medijs regæ honoribus constitutus,

preciosis de more vestibus extrinsecus ornaretur, sub-

tus tamen carnem cilicio indutus, strenue die nocte-

que precibus & ieiunijs inuimbebat, omnemque pe-

ne operam in pauperibus & infirmis tractandis collo-

cabat. At vero ijs, quancquam excellentibus pietatis

operibus, nequaquam contentus, in Brigiensis syluæ

recessibus Rasbaci fluioli officinas perlustrans, mon-

asterium in suo patrimonio, quod Hierosolymam

dici voluit, construxit; eidemque Abbatem Aglium,

patris Columbani discipulum, monasticis disciplinis

egregi

egregi

egregi

egregi

egregi

egregi

egregi

egregi

egregie erulum, prae
cunctis seculi dignitatibus
ista istius monasterij
vniuersi relictabantur
nam voluntatem c
præponere. Itaque efflu
nibusque animi
rerum cognitione dili

Interea defuncto R
lius eius regi suscepit
insanabilem hæresis totum
sus vi ipse etiam Conf
lexandrius patriarch
rentur. Adhærebant enim
Iesum Christum, neq
ria carnem sumpsisse.
teri insauiti dogmatis
iam Imperatoris Conf
no Pontifici scripta di
tiserat. Sualonia exerce
tos direxit, ut vitos fide
rerum cognitione app
ad se mittat, quo, cum
aliqui aduersus tantam
adhibere possit. Rex
vrum coactis, quid l
exponit, iubetque, ut
quos ad suscipiendū
& verbi sapientia idō
beaturum Audoenum,
dos eligunt. Tantū
sapientia, ut quam mi
pene omnibus eius re
sapientia anteferebat
retetur, aliud impedi

Interim vero Aud
resum proligabant, &
tatos, regi finibus e

illi ad exemplum
onebant, ut pehi-
gignis sanctorum
lectarentur: fem-
a reuocarent. Et
ndemque pietatis
nt.

rum contem-
m sublaui; mox
ndi honoribus se-
m ad * Matrone
ibus & reb. nece-
rum militum ma-
perpetuo milita-

itatis ordinem re-
auctus, regalium
ita in ipso seculi
mo eo religiosior,
argior appareret.
ta gubernabat, &
o persoluebat, ut a

ado, cum ceteris
is eximie ornatus,
consilio & aucto-
ministrabantur. Et
ibus constitutus,
is ornaretur, sub-
strenue die nocte-
t, omnemque pe-

tractandis collo-
ellentibus pietatis
in Brigentis sylu-
perlustrans, mo-
Hierosolymam
bbatam Agilum,
nasticis disciplinis
egrepi

egregie excultum, præfecit. Iamque meditabatur, ut
cunctis seculi dignitatibus reiectis, soli Deo intra clau-
stra istius monasterij seruiret; sed Rex & optimates
vniuersi reluctabantur, & iniquum esse clamabant, pri-
uam voluntatem communi plurimorum vtilitati
præponere. Itaque cessit eorum ad tempus obsecratio-
nibus; atque animum interim diuinarum humanarūq;
rerum cognitione diligentius excoluit.

Interea defuncto Rege Dagoberto, Clodoveus fi-
lius eius regni suscepit gubernacula; cuius in exordio,
insancta hæresis totum pene fecit Orientem, pror-
sus ut ipse etiam Constantinopolitanus antistes, & A-
lexandrinus patriarcha, peruerso dogmate corrumpere-
rentur. Asserebat enim illa pestis, Dominum nostrum
Iesum Christum, nequaquam veram ex Virgine Ma-
ria carnem sumpsisse. Camque ea de re, Paulus & cæ-
teri insauisti dogmatis assertores, cum auctoritate et-
iam Imperatoris Constantij tertij, B. Martino, Roma-
no Pontifici scripta dirigerent, ipse mox gustum mor-
tiferæ suasionis execratus, ad Francorum Regem lega-
tos direxit, ut viros fidei puritate illustres & diuinaram
rerum cognitione apprime instructos quamprimum
ad se mitrans, quo, cum illis & totius Italiæ præsulibus,
aliqui aduersus tantæ prauitatis venena antidotum
adhibere possit. Rex cunctis regni sui sacerdotibus in-
vium coactis, quid legati tanti Pontificis afferebant,
exponit, iubetque, ut ex semetipsis viros tales eligant,
quos ad suscipiendum tantæ rei munus, puritate fidei
& verbi sapientia idoneos norint. Tum illi vno animo
beatum Audoenum, cum sancto Eligio ei rei destinā-
dos eligunt. Tanta enim erat in viro Dei Audoeni
sapientia, ut quamuis sacris initiatus non esset, tamen
pene omnibus eius temporis vel Franciæ sacerdotibus
sapientia anteferebatur. Verum tamen ne Romam mit-
teretur, aliud impedimento fuit.

Interim vero Audoenus vna cum Eligio strenue hæ-
resim profligabant, & quoslibet in conflictu à se supe-
ratos, regni finibus consensim expellebat. Quares, i-
psam

*Hæresis Mo-
notheiz.*

*Execratur
eandem hæ-
resim, Rom.
Pont. Mar.*

*Audoeni
insignis pru-
dentia &
eruditio.*

psam tandem Regem, regnique opimates perpulit, ve-
cum sacris inilitari haud inuiti paterentur. Ea igitur di-
gnitate ornatus, maiori cum auctoritate, non modo
nouas haereseis oppugnare coepit, sed Simoniacam et-
iam labem, qua totum Francorum regnum foede cor-
ruptum erat, extinxit. Igitur cum praecipue illius stu-
dio intemerata Ecclesiae fides conseruaretur, defuncto
tandem Rothomagensis urbis antistite, B. Audoenus
summo omnium consensu, ad onus illud verius quam
honorem subeundum compellitur.

Igitur accepta, quanquam inuitus, pontificalia sede,
mox cuius regiae penitus valere iussis, ad verbum Dei
gentibus procul positus praedicandum, voluntario se
exilio subdidit. Transmissis namque Sequana & Lige-
ri fluminibus, cunctos ijs in regionibus habitantes, iu-
mine verbi salutaris, quasi Sol quidam illustrauit.
Cumque in Hispanias usque penetrasset, reperit po-
pulos illos, terramque, septem annorum siccitate ex-
haustos, in vltimum fere omnium periculum venisse.
Itaque ilico in precibus prostratus, ingenti lachryma-
rum imbri terram rigauit, nec prius a votis precibusque
cessauit, quam diu desideratam Dei misericordiam,
pacemque populo impetraret.

Cum autem, sparsis per omnes circa regiones verbi
semine, cum amplissimo fructu, Rothomagum rediis-
set, tum demum ad Pontificiae dignitatis consecratio-
nem vere humilis accessit. Neque enim ante se conse-
crari passus est, quam quid eo in genere posset, studio-
se explorasset. Itaque pontificali insu a decoratus, quae
alijs populi & factus fomenta subministrare solet, huic
maioris abiectionis studium agnuit; prorsus ut Ponti-
ficio fastu posthabito, populorum agminibus neglectis
principum spreta frequentia, famulantium obsequijs
postpositis, pauperum & captiuorum consortijs sem-
per delectaretur. Caeterum cum alios assiduo ad pec-
cati fugam hortaretur, tum corpus proprium rigore
pene incredibili domabat. Abstinentiam ora pallida
demonstrabant; maxillae lachrymis humectae, cordis

*Fuit episco-
pus S. An-
doenus,*

*Praedicat
verbum Dei
in locis lon-
ginqus.*

*Septem an-
norum sicc-
ritatem
sanat suis
precibus.*

*Humilis
suis.*

*Vita eius
auferitas.*

continuationem prode-
arculi: ventrem & bra-
bat. Talis miles Chr-
eamferens, voluntariu
suasiones facit e con-
plumis, pichitve rapet
corpus vigilijs & ieiun-

Cum autem probe
sanctissimis monastice
bona redundant, sum-
loca per omnes Franci-
dem cum alijs in locis
dicepsi, multa eaque
nasteria, & xenodochia
peribus Christi extrux-

Cum tempore quad-
peruoltraret, & multu
consecratus senio equo v-
niti subsisterent, nec vi-
tis, gradum vltius fac-
caum oculis, Crucis
cumbulum vidit. Quo
tandem intellexit, cum
ligionis ac pietatis cultu
ductis oculis, conspie-
sistentem. Accepto e-
Crucis terrae infixit, ele-
discehit. Sole inde ad
loco columna ab insu-
visa est, tanta omnium
gens hominum multi-
multi diuersis affecti
euperarent. Quo etia
S. Crucis sacram, in per-
moriari condidit; ubi
sciplina insignes Deo

Itaque post amplissim

contri-

imantes perpulsi, ve-
rentur. Ea igitur di-
fortitare, non modo
et Simoniacam ec-
regnum forde cor-
præcipue iustus stu-
tuaturur, defuncto

Ante, B. Audoenus
is illud veritas quam
tus, pontificia sedo-
is, ad verbum Dei
um, voluntario se-
te Sequana & Lige-
bus habitantes, in-
quidam illustravit.
etrallet, repetit po-
porum siccare ex-
periculum venisse.
ingenti lachryma-
sa rosis precibusq;
dei misericordiam,

itica regiones verbi
phomagam redi-
nitatis consecratio-
nem ante se conse-
nere posset, studio-
a decoratus, que
nistrare solet, huic
prolusit Pontifi-
cagmulo, neglectis
lanium obsequijs
um consortijs sem-
tor assiduo ad pec-
proprium rigore
ntiam ora pallida
humectæ, cordis
contri-

contusionem prodebant. Laeta colla ferrei præmebatur
circuli: ventrem & brachia ferrum aequè constringe-
bat. Talis miles Christi in suo corpore si gmata cir-
cumferens, voluntatum illecebras & diabolicas per-
suasiones facie contemnebat. Lectus non mollibus
plumis, pictis ve rapèris, sed asperis virgulis stratum,
corpus vigilijs & ieiunijs festum exciepebat.

Cum autem probe perspectum haberet, quanta ex
sanctissimis monastica viarum disciplinis, in Ecclesiam
bona redundant, summo studio monasteria & sacra
loca per omnes Franciæ provincias construxit, & qui-
dem cum alijs in locis, tam vetò maxime in propria
diocesi, multa eaque ampla & nobilia condidit mo-
nasteria, & xenodochia quoq; aliq; pia subsidia pau-
peribus Christi extruxit.

Cum tempore quadam diocesium suarum prædicando
perlustraret, & muli currui iuncti (neque enim nimio
confectus senio equo vehi poterat) subito quasi atto-
niti subsisterent, nec vlllo modo aurigæ flagellis incita-
ti, gradum vltius facere vellet, vix Dei, sublati in
caelum oculis, Crucis vexillum multo splendore cir-
cumfulsam vidit. Quo sane miraculo varie affectus,
tandem intellexit, eum locum diuina providentia re-
ligionis ac pietatis cultui destinatum esse. Mox que re-
ductis oculis, conspexit hominem terram aratro pro-
ficientem. Accepit ergo eius stimulo, figuram sancte
Crucis terræ infixit, eiq; sanctorum impositis reliquijs
discessit. Sole inde ad occasum tendente, ignea co in
loco columna ab insitit, totius provinciæ hominibus
visa est, tanta omnium admiratione & gaudio, vt in-
gens hominum multitudo protinus eo conflueret, &
multi diuersis affecti morbis pristinam sanitatem re-
cuperarent. Quo etiam in loco Leutfridus Ecclesiam
S. Cruci sacram, in perpetuam Audoeni Pontificis me-
moriæ condidit, vbi hodie non pauci monastica di-
sciplina insignes Deo famulantur.

Itaq; post amplissima saluberrimæ doctrinæ fluera,
varijs

Multa con-
dit mona-
stera.

Vidit Cru-
cem lucu-
lentam in
aere.

Roma pro-
fici seitur.

Reuertitur.

Venit Co-
loniam, &
sanat mu-
tum.

Tempus in
Episcopatu
ab eo tran-
sactum.
Claret exi-
miu mira-
culu post
obitum.

* alias Ans-
bertus.

varijs regionibus exhibita, post varia monasteria ad-
ficata, post fundatam in fide Ecclesiam, Romam, sacra-
sanctorum Apostolorum visurus limina, multis egre-
gia pietate & eruditione viris sit patus, abiit. Vbi votis
precibusque ex animi sententia rite persolutis, cum
propriam ad sedem reuertus esset, inuenit regai totius
principes sæva discordiæ peste correptos; quos ante
quam in pristinam animarum concordiam restituere
posset, dictum mirum, quas non molestias & afflic-
tiones deuorauerit. Adeo namque pacis & unitatis studio-
sus erat, ut eam libenter, si opus fuisset, vita ipsa pro-
fundenda redemisset. Potro ut ortam inter Francos &
Australios dissensionem componeret, non dubitauit
deuexa tum plane ætate vir Coloniam pergere; ubi in-
ter cætera virtutis suæ miracula, virum quendam an-
nis undecim linguæ beneficio orbem, Crucis signo
capiti eius impresso, loquentem reddidit. Hinc pacis
foedere inter discordes populos instaurato, domum re-
uersus, iam Nonagenarius beatum Deo spiritum tra-
didit. Rexit vero Rothomagensis Ecclesiam summa
cum laude, & præclara sanctitatis opinione, annos tres
admodum & quadraginta, menses tres, dies decem.
Funus fuit omnium lachrymis curatum, & à Rege, Re-
ginaque, cæterisque regni optimatibus, Rothoma-
gum honorifice deductum, & in B. Petri basilica sepul-
tum; ubi Christus Dominus admirandis virtutum si-
gnis, sancti sui gloriam celebrare non cessat. Mense
autem ultra triennium decimo, Aubertus * sanctissimi
viri successor, cum vellet sacras eius reliquias celebriori
monumenti loco honorare, reperit corpus tam
ab omni corruptione alienum, quam fue-
rat olim virginea integritate
conspicuum.

VITA

VITA ET M AR
fimi Apostoli Bartholo
Iosephus apud Ma
lib. 5. cap. 10
Nicep

Bartholomæus Iude
um Christi discip
colatus culmen ab ipso
quam Christus glori
transiit, vna cum Phi
pote gentibus prædica
& cruciatus à secleratis
vitiæ munere sanctissim
tempore secum Matth
nem Armeniam profese
populos, insuper & Al
docuit, ac fide Christia
indiam penetrans, gen
ratorum & ignorantia
tis illastrare, & è dia
bertatem vindicare. It
iam ingressus, inuenit
rothum nuncupabant)
afflictos se curaturum
demonis, qui cæcis m
tionem adhibere, eos à
sas coniectos lenius ex
ngenti beneficio affe
Bartholomæi aduentu
non quin eo latebat,
illo modo consilere p
egorum multitudo in
taeret, neque tamen
medium inueniret, ne
proximum inde op

VITA ET MARTYRIUM SANCTIS C. Baron.

fimi Apostoli Bartholomai. Ex iis quae de eo scribunt Tom. 1.

Iosephus apud Metaphrasten. Eusebius Hist. Annal.

lib. 5. cap. 10 Gregorius Turon. Et in Not.

Nicephorus & alii. a Martyr. Rom.

ria monasteria ad
iam, Romam, sacra
mina, multis egre
sibus, ubi totis
te persolutis, cum
invenit regni totius
streptos; quos ante
cordiam restituere
colectas & afflicto
is & vnitatis studio
isset, vita ipsa pro
m inter Francos &
rer, non dubitavit
am pergere; ubi in
rum quendam an
um, Crucis signo
ddidit. Hinc pacis
aurato, domum re
in Deo spiritum tra
Ecclesiam summa
pionie, annos tres
tres, dies decem
atum, & a Rege, Re
atibus, Rothoma
Petri basilica sepul
trandis virtutum si
non cessat. Mense
bertus * sanctissimi
reliquias celebratio
perit corpus tam
m, quam sue
gritate

VITA

Barholomæus Iudæa oriundus, Tholmai filius, pri
mum Christi discipulus, ad summum illud Apo
tolatus culmen ab ipso Christo euectus fuit. Is post
quam Christus gloriosa Crucis trophæa in cælum
transiit, vna cum Philippo Euangelium multo tem
pore gentibus prædicavit. Quo post varias arumnas
& cruciatus à sceleratis hominibus in crucem acto, &
ita munere sanctissime perfructo, Bartholomæus, as
sumpto secum Mathæi Euangelij volumine malo
em Armeniam profectus, Lycaonas eius Provinciæ
populos, insuper & Albanos veritatem Evangelicam
locuit, ac fide Christiana imbuit; demum citiorem
indiam penetrans, gentem illam profundissimis pec
catorum & ignorantie tenebris involutam, luce veri
tatis illustrare, & à diaboli servitute in veram Christi
libertatem vindicare studuit. Itaque templum quod
dam ingressus, invenit ibidem idolum, (Incolæ Alta
othum nuncupabant) quod homines quovis morbo
afflictos se curaturum profirebatur. Sed, ô fallaciam
læmonis, qui cæcis mortalibus persuadebat se cura
tionem adhibere, eos à se in morbos & calamitates va
rias coniectos lenius exagitabat quo facto, miseri se
ingenti beneficio affectos putabant. Primo autem
Bartholomæi adventu, simulachrum, aut potius dæ
mon qui in eo latebat, nec responsa dare, nec afflatis
illo modo consulere poterat. Igitur cum indies maior
egrotorum multitudo in templum curationis causa con
flueret, neque tamen eorum quisquam optatum re
medium inveniret, nefarii sacerdotes pleni confusione
ad proximum inde oppidum abire coacti sunt, ut à
M m Dco

as. Aug.

Astaroth
idolum ad
ventu Bar
tholomæi
obmutescit.

*Baritus i-
delius.*

*Forma &
habitus S.
Bartholo-
mæi.*

*Polimius
Iudeorum
Rex.*

*Eius filiam
à damone
liberat A-
postolus.*

*Disserit ad
Regem A-
postolus, de
miseriis fi-
dei Chri-
stiana.*

Deo, qui ibi colebatur, tanti fieri causam quare
reat. Respondit Baritus (hoc enim Deo nomen erat)
eam ob causam Astarothum penitus silere, quod Bar-
tholomæus Dei Apostolus præsens esset. Cumque illi
quisnam ille esset, & quæ ex re cum interno scire po-
sent, rogarent. Respondit, Virum esse iusta natura, Ba-
ba pro iura præstis tam canis distincta; nigro capillitio
carne candida, albo amictum pallio.

Illi, his auditis, relicto idolo, magna diligentia A-
postolum inquirere cœperunt. Cumque hinc inde ce-
tis distincti manibus discurrerent, forte quidam da-
monio obsessus magno cum eiulatu clamare cœpit,
Bartholomæi precibus mirum in modum excrucia-
ri. Quo audito, Apostolus silentium damoni verbis
imposuit, & dicto citius ab homine expulit. Fuit he-
c continuo ad aures Polimij regis perlata; qui mox fi-
liam suam sæuo damonio misere obsessam ad eum
misit, rogans ut quemadmodum Eustium (hoc enim
viro illi recens curato nomen erat) ab eo morbo gener-
liberasset, ita & filia, quam charissimam haberet, sub-
ueniret. Itaque virgo, regis filia, carnis vincula, ut in A-
postoli conspectum adducta est: iussit eam, & neu-
solui. Pernegarunt ministri se facturos, quod nemo a-
eam accedere, nemo eam attingere auderet. Quos A-
postolus primum obiurgans, monet deinde ut misce-
ram soluant, ac postera luce ad se introducant. Illi tan-
dem dicto audientes ad virginem accedunt; soluant
quo facto, damon ita expulsi, electusque est, ut nun-
quam deinde eam agitaucit, Rex, ne tanto accepti
beneficio ingrati animi scelere obnoxius videretur, co-
festim camelos auro, argento, gemmis, vestibusque o-
natos ad Apostolum maneris loco misit; quæ Aposto-
lus constanter reiecit, ac denuo ad regiam referri cura-
uit. Insequenti vero luce Regem ipsum adiit, & solu-
cum solo, de humani generis Redemptione, per Chri-
sti in terras aduentum facta luculenter disserit: Ind-
cuncta fere Euangelij ac fidei nostræ mysteria ei expo-
suit, & Regem Polimium, una cum vxore & duobus
liberis

liberis & ingenie de-
aurari expiauit. Quo-
cum opia vt intellexi-
tu, Apostolum ad se
exconiac idemum secu-

Rex autem Polimius
magno cum honore in
multis magnisque el-
barbari inuidia & o-
solatium, in plumbos
fins marinos de eceru-
atum est, ut quis conu-
que Lipara dicitur, p-
tur. Quo vt actum est
credidit affecti, no-
peris templo illud ecce-

Porro anno Domini
Chron. vel vt Leo Oxi-
centum magna cum
no vero Benevento, C-
imp. anno Restaurata
mæi Apostoli ossa Rom-
morphytica honorifi-
tatem terram suam de-
terum illum reliquias
hifummo cum hono-
anolationem vsque h-

CERTAMEN
orum eius Martyrum
nial. lib. II. cap. 119.
Passi sunt anno
Papæ

COMMODVS
dibili superbia
tione, dic quoda

ni j causam quere
m Deonomen erat
us silere, quod Bar
esset. Cumque ill
am interuocare po
lle iusta natura, Ba
sta; nigro capillu
lio.

magna diligentia A
umque hinc inde ce
at, forte quidam de
atu clamare cepit,
a modum excrucie
rium demoni verbo
ne expulit. Fuit he
erlatum; qui mox h
re obfessam ad eum
Eustum (hoc enim
ab eo morbi gene
ssimam habere, sub
ren's vincla, vt in A
iussit eam, v neu
ratos, quos nemo a
re auderet. Quos a
pner deinde vt mis
into ducant. Ili tan
in accedunt; solui
lecta que est, vt num
ex, ne tanto accep
noxtus videretur, co
mmis, restibus que o
co misit, quæ Aposto
d regiam referri cura
ipiani adij, & solu
em pnone, per Chri
euer differuit: Inde
træ mystica ei expo
tum vxore & duobus
liberis

liberis & ingenti denique populi multitudinem, aqua
saturari expiauit. Quod Astyages Regis frater, ponit
cum opera vt intellexit, missa continuo militum ma
nu, Apostolum ad se vinctum adduci; fustibus caedi;
excoriat; demum securi feriri iussit.

Rex autem Polimius, cum populo sacrum corpus
magno cum honore in monumentum inuolit, vbi cum
multis magnisque clarum miraculis diu quiescisset,
barbari inuidia & odio impulsus, clam e sepulchro
sublatum, in plumbeos loculos immiserunt, & in flu
ctus marinos deiecerunt. Sed diuina providentia fa
ctum est, vt aquis conuehentibus, ad Siciliæ insulam,
quæ Lipara dicitur, præclaro sane miraculo deferre
tur. Quo vt clarum est, Christiani incolæ gaudio in
credibili affectu, nouo & magnifico sancti ac mifici o
peris templo illud exceperunt.

Porro anno Domini 832. vt vult Sigebertus, in
Chron. vel vt Leo Orlensis lib. 1. cap. 26. 840. inde Be
neuentum magna cum celebritate translatus est. Ca
pio vero Benevento, Otho 2. secundus Romanorum
Imp. anno Restauratæ salutis 983. sacra illa Bartholo
mæi Apostoli ossa Romam a portauit, vt ea in tumba
porphyretica honorifice collocata, per Tiberim &
nare in terram suam deueheret, sed morte præuentus,
sacrum illum reliquiarum thesaurum Romæ reliquit;
vbi summo cura honore, ad multorum utilitatem &
consolationem vsque hodie afferuatur.

*Rex cum
uxore & fi
lis alijs,
baptizatur*

*A Regis
fratre mar
tyrio coro
natur.*

*Corpus eius
in mare
proiectum
venit Lipa
ram Sicilia
Insulam.*

*De trans
latione S.
Bartholo
mæi.*

*a Otho Fri
gensis Lib.
6. cap. 25.*

*Corpus ei
etiam num
cōseruatur
Roma.*

CERTAMEN S. EVSEBII ET SO
ciorum eius Martyrum. Ex S. Vincentii speculo Histo
riali, lib. II. cap. 119. Martyrologia consentiunt.

Passi sunt anno Domini 192. Eleutheri

Pape 14. Imp. 11.

*C. Baron.
2. Tom.
Annal.*

*25. August.
Nota mys
tica*

COMMODVS Imperator, homo incre
dibili superbia & flagitiosa in deos supersti
tione, die quædam natali suo, Herculi & Ioui in Imp.

Min 2.

sacra

laca facturus, Leonis se pelle induit, eo symbolo designare volens, quod & sicut Leo bestiarum omnium fortissimus, ita & ipse Rex & caput omnium populo- rum esset. Cumque ea specie inaniter se iactauit & thur- damonibus offerenti, populus voce maxima accla- maret, cumque iactabundus Romanis libertatis deser- foicm prædicaret, Eusebius, Vincentius, Peregrinus atque Potentianus, qui in vico * Carnario, Christiani rei die nocteque operam dabant, rei indignitate pe- moti, illico vicos omnes & vias, Christum annuncian- tes perulstrare, atque omni contentione miseram ple- bem, damonis artibus circumuentam, à nefando circ- re remouere conari. Neque sane sine fructu.

* Lanario
iuxta Bar
S. Eusebio
cum sociis
Christum
predicat.

Julius Sena
tor cū omni
domo sua
credit.

Erathaud contemenda auctoritatis Senator qui
dam Iulius, qui in cordis sui agro S Spiritus gratia iam
ante subacto semen excepit, ac protinus accito Ruffi
no presbytero, se aquis laustralibus cum vniuersa fami
lia expiari curauit. Inde animo Christi amore mirab
liter accenso, palam Christum profiteri, constanter
omnes hortari, vt ab in felici dæmonis seruitute, ad vo
cam Christi liberarent transirent. Quod ad aures Ca
saris celebri sermone, vt perlatum est, iussit eum caten
vinctum, Vitellio Iudici examinandum tradi. Vitellius
homo ferox & vitiis omnibus turpiter cooperatus, cum
esset animo in Christianum nomen a modum iniqui
lulum, Christum constanter continentem fastidit
atrociter eadi mandauit, quo in supplicio beatus ma
tyr spiritum emisit. Quo cognito, Eusebius cum socii
corpus eius canibus ante amphitheatrum relictum co
legit, atque in cœmeterio Calepodii, 14. Kal. Septem
sepeliuit.

Iulius mar-
tyrio coro-
natur.

Hæc audiens Vitellius, qui magna animi ægritudi-
ne tabescens, præceptis sibi Iulij facultates lugeba-
protinus Eusebium eiusque socios apprehendi iussit
haud parua spe amissi lucri per eos recuperandi. Itaque
aduersis in conspectum athletis, horrendas minas &
supplicia intenuit, nisi Iulij facultates proderent. A-
vero Eusebius, illo die multumque inania verborum
tonitrua

uit, eo symbolo desig-
natum omnium for-
mularum populorum
se ad ann & throno
voce maxima acla-
mante libertatis desce-
ndendus, Peregrini
Carnario, Christiani
rei indignitate per
Christum annunciat
tione miseram ple-
nem, a nefando erro-
ne frustra.

toritatis Senator qui
S. Spiritus gratia in
rotinis accito Rufi-
s cum vincti famu-
Christi amore mirabi-
proferri, constanti
nonis servitute, ad ve-
Quod ad aures Ca-
ruffi, iussit eum care-
an dum tradi. Vitellius
per cooperitus, cum
a modum in quo
constituentem fasti-
pplio beatus mar-
Eusebius cum sociis
teatrum relictum co-
dili, 14. Kal. Septem-

igna animi & gritudi-
facultates iugebat
os apprehendi iussi
recuperandi. Itaque
horrendas minas &
tates proderent. At-
que inania verborum
tonitrua

nitrua fulminante, Quid, inquit, nos ministris ter-
re laboras? Nos nihil ardentius in votis habemus,
nam ut eadem cum Iulio gloria potiamur. His audi-
s, Vitellius iracundiae stimulis instigatus, iussit eos fa-
e ad faciem in eculeo suspendi, & nervis ac fastibus
ne intermissione fatigari. Hæc cum à carnificibus sa-
e ferociter fierent, Eusebius sociique animis in omni
pplio inuictis, dixerunt, Nolite manus remittere:
bre enim vobis tempus, quam nobis patiendi pro-
hæsto animus deficiet. Vitellius ea constantia iussus,
in admiratione, En, inquit, isti de magica arte securi,
tormentis gaudent. Cui Vincennius, Nos gaudemus
exultamus in Domino nostro Iesu Christo.

Tyranus tanta eorum virtute turbatus, flammam
rum lateribus applicari iussit; quas illi non modo
acres, sed etiam hymnos & laudes Christo concin-
tantes, perferebant. Inter hæc unus carnificum, Anto-
nus nomine, intentis oculis iuvenem nimio fulgore
brascantem, & spongia latera eorum extergentem
onspicitur. Quo ille spectaculo permotus, agnenti
gaudio protinus exclamavit, Unus verus Deus est
Christianorum, quem hic evidentissima ratione prædi-
ant. Nec mora, concito gradu ad Rufianum presby-
tum abiit, supplicemque se illi sacro fonte expiandum
pult. Expiatus, rursus summa cum festinatione, &
acritate incredibili ad Vitellium reuersus est. Erant
tunc Christi martyres de eculeo depositi, & Vitellius
ut blanditiis inuictos eorum animos oppugnabat,
vel entis honores deferre. Cumque multo con-
antius illi iudicis impietatem arguerent, Vitellius Ea,
b j linguam præcidi iussit. Tunc veto Antoninus
hominum omnium, inquit, clementissime, non te pu-
et peccaretque sanctissimis viris supplicia inferre? Vix
a effatus erat, cum Vitellius diuinam sentiens vindi-
tam, vim sanguinis ingentem cum vomita eiecit, iu-
to sane iudicio, ut qui ad os iusti puniendum exarsit,
cui dolore torqueretur in suo. Cæteram Christi mar-
tyr Eusebius, multo clarius Christi laudes extollebat,

Eusebij ob-
stantia &
virtus.

Eusebius
cum sociis
in eculeo
suspendun-
tur.

Vruntur
eorum la-
tera.

Antonius
carnifex
credit, &
baptizatur.

S. Eusebi-
cius præfatus lin-

gna loqui-
tur.

Plectitur
capite S.
Antoninus

Mittuntur
in carcerē
SS. marty-
res, & mul-
tes conuer-
tunt.

Lupulus i-
dolorum
Sacerdos
per fidem
& baptis-
mum a du-
plici caci-
tate cura-
tur.

SS. Marty-
res plum-
batis occi-
duntur

* al. Petra
seclerata.
C. Baran.
Annal.
Tom. 2.

eius vero linguam Christianus quidam, nomine Fau-
stus, qui sp. diaculo inierat, exceperat, abditamque in
sinu, apud se deinceps in honore habuit. Porro An-
toninus in V. V. via Aurelia capite p'exus, gloriosam
martyrii coronam adeptus est.

Post hæc Eusebius, sociique, omnib. macerati sup-
pliciis, in ima carceris missi sunt; ubi signis & virtu-
bus clari, confluentem ad se Christianorum multitu-
dinem assidue erudiebant: & gentes etiam, demonum
errore occaecatas, veritatis lumine illustrabant. Inter
quos Lupulus quidam Capitolij sacerdos, qui annos
admodum quatuor oculis privatus, frustra ab inani-
bus simulacris remedium postulauerat, ad eos venit,
suppliciter baptismum expetens. Neque enim, dicebat,
de corporis salute laboro, tantum me Christi gratia &
vinctorum vestrorum participem facite. Ea confes-
sione quasi martyres, accessito protinus Ruffino pres-
bytero, cum lustralibus aquis expiandum curantur.
Qui simul cum baptismate, perfectum oculorum lu-
men recepit. Quo miraculo & ipse custos carceris per-
motus, Christo nomen dedit. Inde cum indices, magis
magisque, admirandis signis eorum virtus conuinceret,
Vitellius Regis mandato, fecit eos è carcere eductos,
ante amphitheatrum tam diu plumbatis caedi, donec
in Christi confessione spiritum exhalarent. Quorum
corpora Beatus Ruffinus presbyter, Sexto ab vrbis la-
pide, in Arenario, inter viam Aureliam & Triumphale-
m, 8 Kal. Sep. sepeliuit.

MARTYRIVM S. GENESII ARELA-
tensis. Ex ea que est per B. Paulinum Episcopum Nola-
num. Passus est circa Annū Salutis 303. qui fuit

Marcel. Papa 7. Diocletian.

Imper. 20.

35. Aug. 3.

S. Genesius cum in primario iuuentutis flore animo
sane generoso militiæ tyrocinium suscepisset, fuit
propter

propter ingenij animi
onoratus, atque ad e-
ad eis assensum. Cam-
ade fungere, acci-
mandato, persecutioni
is imprimere de more
bie. Et ante pedes Iud-
egum, sacra iam Do-
nullo a preceptis Evan-
gent (quibus delectare p-
tuitur, vel libenter
ebis, sed etiam civitate
licis pauperum oculis
esset iussit, neque in-
nas peruenit crudeli-
tatis, ut vbiunque Gen-
estigio consoletent.
oculis nuncijs, vel ru-
atendi loca, vixit ad
sed carnis trepidatione
superfluo, de præimp-
tus, quoniam non dū
tuas, perfidos inter
nitent, donum bapti-
impotens angustis imp-
tens, ardentia vota dis-
enam consummatione
et prompta pro Christi
tem cunctatio sacerdo-
mura, atque iudicio pro-
reus sollemnem con-
sacris, cui vnus bapti-
que scilicet Christi la-
batur.

Sed iam Dominus,
timatius seruabat ar-
tionis vel fecerat, vel
coronam, cum videret

nam, nomine Fau-
rat, abbatumque in-
huit. Porro An-
per exus, gloriosam

inhib. macerati sup-
bi signis & virtuti-
tiorum multum
eriam, demonum
illustabant. Inter
ecerdos, qui annos
s, frustra ab inani-
terat, ad eos venit,
eque enim, dicebat
ne Christi gratia &
facere. Ea confes-
tinus Rufinus pres-
piandum curant,
tum ocerum lu-
cestos carceris per-
cum indes, magis
virtus coru carer,
e carere eductos,
phatis exadi, donec
alarent. Quorum
Sexto ab v. de la-
lam & Triumphaba-

ESII ARELA-
Episcopum Nola-
tato 303, qui fuit
letian.

entis flore animo
um suscepisset, fuit
propter

ropter ingenij animique præstantiam, illico inter suos
onoratus, atque ad exceptoris officium ad tribunal
adice assumptus. Cumque eo manere seculo ac cum
inde fungeretur, accidit ut iniusto atque sacri lego
mandato, persecutionis iussa ederentur; quæ cum ce-
si imprimere de more cogeretur, ipse Deo deuotus,
bie&is ante pedes iudicis tabulis, min sterum sacri-
gum, sacra iam Domino mente refugit. Et vti in
ullo à præceptis Euangelicis actus maris deua-
ent (quibus declinare persecutionis impetum vel per-
nitimur, vel iubemur) aliis atque alijs non solum la-
bris, sed etiam ciuitate mutata, ab ira se furentis Iu-
icis paulisper occultuit. Qui cum eum corrip, sibique
fferri iussisset, neque inuestigatio ad procuratas lare-
ras perueniret crudelissimis mandauit penæ mini-
ustigio consoberent. Quod ubi beato Genesio, vel
ocultis nuncijs, vel rumore compertum est, diuersa
atendi loca, ut exirus docet, non infirmitate spiritus,
ed carnis trepidatione mutauit. Atque interito, licet
aperthuo, de præsumptæ fidei confirmatione tohe-
us, quon am nondam erat ex aqua & spiritu sancto
euatas, per fidos internuncios, à Catholice vel g onis
ntikite, donum baptismatis postulauit. Sed ille vel
emporis angustijs impediatus, vel iuuenili ætati diffi-
lens, ardentia vota distulit, ac fideliter indicauit, quod
plenam consummationem etiam huius muneris, da-
ter prompta pro Christo cruotis effusio. Et hæc qui-
dem cunctatio sacerdotis, diuino, ut æstimo, prompta
natu, atque iudicio prouocata, dispositaque est, ut cir-
ra eius solemnem con ecratationem officia humana ces-
sarent, cui vnus baptismatis duplex gratia, ex utro-
que scilicet Christi latere, & aqua & sanguis para-
batur.

Sed iam Dominus, qui per Spiritum sanctum futu-
ri martyris seruabat arcana, subeunda cōstantiam pas-
sionis vel fecerat, vel videbat; neque patiebatur differ-
ti coronam, cum videret paratam esse victoriam. Itaq;

M m 4 percus-

S. Genesius
exceptor
abnuu scri-
bere edicta
cōtra Chri-
stianos.

Matth 10.

Fugit per
secutionem
gentilium

Cruoris per
martyrium
effusio, al-
ter est ba-
ptismus.

percuſſoribus ſuis cum obtulit, & iis, quorum in eun-
dem auida crudelitas inhiabat, ostendit. Atque is, ubi
se percipit deprehensum, instinctu Domini Rhoda-
num petiit, & sancta flauio membra committit; ut eū
illuc a contagione mortali, velut alterius Iordanis vn-
dis, occultus Baptista purgaret: & mutuo alteri quoque
mysterio, & aquis corpus, & aquas corpore consecra-
ret. Atque hæc causa profecto exiit, ut natandi ad mi-
niculo perueniret, qui exemplo beatissimi Petri ad
Christum tendens, per summa gurgitum ambulare po-
tuit. Transgressum continuo in viciora fluminis, &
subeundi præmij passionis Christo sponse securum,
in eo loco, quem effusione sanguinis gloriosi Domi-
nus elegerat, quique nunc oratione assidua & votis
nunquam irritis frequentatur, percussor assequitur, ex-
optatoque gladij ictu festinantem ad Deum animum
vinculis corporis, quibus tenebatur, absoluit: & utra-
que substantia propriæ originis elementa repetente,
terrena interim terris membra commendat, & cele-
stem spiritum emittit ad cælum. Prouiderunt tamen
fideles temporis illius Dei serui, ut utramque fluminis
ripam geminatis viribus ambiendam, vnius martyris
tutela muniret. Nam in ipso beatæ passionis loco, con-
secrati cruoris vestigia relinquentes, in alterum fluij
latus, honoratas reliquias tranſtulerunt; ut utrobique
præſens sanctus Genesius, illic sanguine haberetur, hic
corpore.

*Gladio per-
cussus abijt
ad Domi-
num.*

*Due vrbes
ad utram-
que Rho-
dani ripam
sancti reli-
quias cele-
bres.*

*C. Baron.
2. Tom.
Annal.*

MARTYRIVM S. GENESII MIMI RO-
mani: Ex eo quod est apud R. P. Laur. Surium. Est hic
Genesius alius ab Arelatensi; quos aliqui imprudens-
ter confundunt. Coronatus est circa annū Do-
minici Natalis 303. qui fuit Marcel.

Pap. 7. Diocle. Imper. 20.

25. August.

Dioletiano Imperij gubernacula tenente, cum per
annos quatuor omnes Christianorum ecclesiæ
clausæ

XXV
clausæ seruarentur, tunc
clausæ nomine; qui c
frequentar, irrideret, v
peratori, ceterisque r
saculum, multam in
sterijs operam posuit;
Comcediam singulari
discipulis partes distib
cia mysteria, magno c
plausu & cachinnis, u

Cumque agroti in
diceret, se graui quali
le, responderunt locij
te ex graui, tunc cla
atque his similia illis d
citantibus, Genesius d
ego Christianus mori
periculantibus respo
fugimus, in Deo inue
sum tenere non potui
exorcistam & presbyte
rum ad ingressum Gen
animo, se aquis lustra
liber; inquit, a facinor
sti gratia laetus exult
adulolant, adferuntur
missa. Cum iam aut
rum secreta complet
vestibus, panemque &
tur.

Interea milites tan-
tum Christianum ad
ille, dum ad commen
pessionem, ad vera
cedit, atque adeo ad
ubi expectabat Imp
statua Veneris cunct
Audi Imperator, 70

is, quorum in eun-
dit. Atque is, ubi
in Domini Rhoda-
ra committit, et ef-
terius Iordanis vn-
mutuo alterinque
s corpore consecra-
it, et natandi admi-
beatissimi Petri ad-
giam ambulare po-
teriora fluminis, &
sponse securum,
nis gloriosi Domi-
ne assidua & votis
allot assequitur, ex-
ad Deum amam-
ur, absoluit, & vira-
lementa repetente,
imendat, & cale-
viderunt tamen
vramque fluminis
am, vnius martyris
passionis loco, con-
e, in alterum fluij
erunt, ut vtriusque
vine haberetur, hic

II. MIMI RO-
ur. Sursum. Est hic
aliqui impruden-
circa anni Do-
ut Marcel.
20.

la tenente, cum per
stianorum ecclesie
clausa

elatus seruarentur, fuit Romæ, mimus quidam, Ge-
nesius nomine; qui cum rebus scenicis Christianos
frequenter irideret, ut gratissimum al quando Im-
peratoris, ceterisque regni primatibus exhiberet spe-
taculam, multam in feruandis Christianorum my-
sterijs operam posuit; ac tandem accurate instructus,
Comœdiam singulari ingenij dexteritate composuit;
discipulis partes distribuit, atque publico in theatro sa-
cra mysteria, magno cum Imperatoris & omnium ap-
plausu & cachinnis, ludibundus prodere cepit.

Cumque agroti instar lecto decumbens, ad socios
diceret, se graui quasi pondere pressum, leuem fieri vel-
le, responderunt socij: Itane nos fabros arbitaris, qui
te ex graui, runcina leniorem facere possimus? Hac
atque his similia illis dicentibus, & populurum con-
citantibus, Genesius diuinitus permotus, ait: Vciani,
ego Christianus mori cupio. Collegis vero causam
percontantibus respondit Genesius: Vt in illa die cum
fugitiuus, in Deo inueniar. Iis auditis, Imperator ri-
sum tenere non potuit. Illi vero, ut constitutum erat,
exorcistam & presbyterum iuonice representant; quo-
rum ad ingressum Genesius non iam simulate, sed ex
animo, se aquis lustralibus expiari, velle, testatus est: ut
liber, inquit, à facinorum meorum præcipitio, in Chri-
sti gratia laetus exulem. Fit clamor populi, cursores
aduolant; adferuntur munera ab Imperatore trans-
missa. Cum iam autem omnia diuinorum mysterio-
rum secreta completa essent, Genesius albis indutus
vestibus, panemque & dulcioria, cercoſque elargieba-
tur.

Interea milites tanquam ab Imperatore missi, no-
uum Christianum ad iudicem ducturi accurrunt. Sed
ille, dum ad commentitiam & simulatam rapitur per-
pessionem, ad veram sinceramque confessionem ac-
cedit, atque adeo ad illum festinus contendit locum,
ubi expectabat Imperator; ascensoque pulpito, quod
statua Veneris cunctis venerabile erat, ita exoritur est;
Audi Imperator, vosque qui adestis sapientes, hodie

M m s dictis

Genesius
mimus.

Baptismi
ritus seru-
tatur, &
palam irri-
dendos ex-
hibet

Christia-
nos.

Simulatio
vertitur ei
in rem se-
riam.

Diuinitus
ei bona mēs
præstatur.

*Hortatur
Genesius
Imperatorem
et principes
eius fieri
Christianos.
Vide admi-
randam ba-
ptismum.*

dictis meis aurem fidemque accommodare. Equidem hæcenus, intolerabili errore implicatus, omnibus quibus potui machinis, Christianum nomen oppugnavi, & execratus sum. Paucis vero ab hinc diebus cum in perscrutandis eorum mysterijs multum operæ posuisset, visum fuit, illis in publicum proferendis populorum movere. At vero simul atque nudum me in conspectu vestro aqua illa perfudit, interrogatusque, respondi firmiter ea me credere, quæ proponebantur, vidi supra me manum cælestis porrectam, atque Angelos Dei ignea radiantes facie mihi propius assistentes, flagitiaque omnia, quæ à primis ætatis inijs vsque in præsens admissem, è libro recitantes dicentesque: Aqua hæc diluit oia, quæ te agnosceis perpetrasse. Cuius vana baptismatis tinctus essem, simul etiam liber ille perfusus, nunc candidior apparuit, ita ut superioris scripturæ nulla prorsus in ea vestigia cernerentur. Iam tu igitur Imperator, vosque alij omnes, quid mihi faciendum sit, decernite. Ego enim dum volo vobis terrenis placere Imperatoribus, ad Regis cælestis gratiam perveni; dumque hominibus nescire facere studio, Angelos lætitia affecti. Nunc igitur ab hac ipsa hora, quemadmodum vos omnes hæcenus hæc mysterijs, petinde ut ego, nullam fidem ignorantia seducti adhibuistis: ita iam vna mecum credentes, deinceps ea irridere ne velitis, quando ex me cognoscitis, apertum me vidisse cælum, manumque cælestis mihi impositam, ea hora, qua aqua perfundebar; conspexisse etiam Angelos; peccata omnia prorsus oblitterata; cæleste lumen; adhortationesque audivisse angelicas. Quare vos oro atque obtestor, ut impio daemonum cultu, execrabili-que errore relicto, veram salutem amplectamini, vosque Christo lesa vna mecum sanandos, saluandosque committatis.

His à Genesio dictis, Diocletianus immodico furore accensus, iubet omnes eius ludii socios, virgis acerrime cædi, ratus eos Christianam similiter religionem amplexatos esse. At illi eo periculo pene exanimati,
Christi

Christi nomen blasphemante eius penis subdit, Tum vero Imperator percutis, iubet fustes vnum eius, ut honore periret. Alio vero die, cum per carnificandam supplicium in oculis suspensus adduci, ac tandem in virtute persistentem, eum vidit martyr et compunctus migravit.

VITA S. GREGORII
Thraciensis: Ex eadem
Ludgerum Monasterium
ex humanis An-
quam

Dionysius Gregorius, a prope Treveros, a cecatus, ex schola & pauperum quoniam, cum Helios & Taringos per amabilis discipulus profectus, ut post se inereretur. Præsulatu speravit in pecuniæ tunc venit superstitio vestigia & detractio scimoniam, quod non esset aquas ad septuaginta annis molestia corporis tibus annis ex decem duceretur, videretur;

moderate. Equidem
atus, omnibus qui
nomen oppugnavi,
hic diebus cum in
tum opere posuiss
proferendis populo
nudum me in con
interrogatuque, re
proponerentur, vi
tam, atque Angelos
pius afflicentes, fla
tis iniurijs vsque in
diebus: Aqua

et raffe. Cuius vnda
liber ille perfa
peritioris scripturaz
atur. Iam tu igitur
mihi faciendum
vobis terrenis pla
tis gratiam perue
re studio, Angelos
a hora, quemad
mystetis, petinde
ducti adhibuistis:
ceps ea incidere ne
perum me vidisse
positam, ea hora,
e etiam Ang eos
celestelumen; ad
Quare vos oro
enitra, execrabili
mplectamini, vos
podos, saluandolq;

sim modico fure
cios, virgis accri
miller religionem
o pene exanimati,
Christi

Christi nomen blasphemantes, iniquum esse dixere,
se eius penis subdi, qui solus tantum nefas patraisset.
Tum vero Imperator incredibili in Genesium furore
percutus, iubet fustes virgasque in Genesium, sangui
nem eius, ut horrore prohiberetur, bibiturus, conuerri.

Altero vero die, cum Plutiano præfecto, omnibus ex
carnificandum supplicij tradidit; qui beatum marty-
rem in eculeo suspensum vngulis lacerari, lampadibus
aduri, ac tandem in Christi confessione inuicta animi
laceratur. virtute persistentem, capite puniri iussit, Cæsus igitur
inuictus martyr è corporis ergastulo in cælos latitabū
decollatur.

VITA S. GREGORII EPISCOPI

Ultraiectensis: Ex ea qua est per eius Discipulum S.

Ludgerum Monasteriensem Episcopum Excessit

ex humanis Anno Domini 784. post-

quam sedisset Anno 32.

C. Baron.
in Not.

Mart. Rō.

Diuus Gregorius, eximius Traiectensium Præsul, 25. Aug.
prope Treuiros, alto eiusdem patriæ sanguine pro
creatus, ex schola & palatio reuersus, annum agens de
cimam quæntum, cum in S. Bonifacium incidisset, ad
Hessos & Turingos proficiscentem, relictis omnibus,
mox amabilis discipulus magistro adhasi, tantumque
p osecit, vt post se in Ecclesia Traiectensi præfici me
reretur. Præsulatu suscepto, post aurum non abiit, nec
sperauit in pecuniæ thesauris. Nullum in eo locum in
uenit superstitio vestium & ciborum, nullum iactan
tia & detractio sermonum. In potu tantum erat tem
peramentum, vt vix vnquam aut modico vino vire
tur, quod non esset aqua mixtum. Tandem pijs succe
ssibus ad septuaginta annorum ætatem perueniens, ta
tus molestia corporali, quam paralyſin medici vocat,
tribus annis ea decensus fuit. Vbi cum ad extrema per
duceretur, videretq; contristati circustantes discipulos

25. Aug.
Patria ei.

Qualis in
Episcopa
tu.

Prophetia
spiritu cla
de res.

Claret mi-
racula post
obitum.

C Baron.
Tom. 8.
Annal.

VITA S. AREDII ABBATIS; EX D.
Gregorio Turonensi lib. 10. Hist. Franc. Obiit
Anno partæ Salutis. 595. Gregorij
Papa 6.

25. August.
S. Aredii
patria &
parentes.

Relicto Re-
gis palatio,
condetur
Clericus.

Columba
calo demis-
sa eius ca-
piti insidet.

de electi filij eius Albrici absentia (erat enim in Italia
regali seruitio deputatus) dixit Nolite timere, non trā-
sibo, antequam ipse veniat. Quod & factum est: &
quarto post aduentum eius die obiit vicesimo quinto
Augusti, anno Christi septingentesimo octogesimo
quarto, Deo gloriosis miraculis Ecclesiam suam per
eum glorificante.

FVit quidam nomine Aredius, qui hoc anno terras
relinquens, vocante Domino, migravit ad cæum.
Lemouicini a vrbis incolæ fuit, non medio cribus re-
gionis suæ ortus parentibus, sed valde ingenialis. Hic
Theodeberto Regi traditus, aulicis & Palatinis adiun-
gitur. Erat autem tunc temporis apud urbem Treueri-
cam vir eximia sanctitatis Nictius Episcopus, qui
non solum in prædicatione admirabilis facundia, re-
rum etiam in operibus bonis ac mirabilibus celebra-
rimus habebatur in plebe. Qui intuens puerum in Re-
gis palatio, nescio quid in vultu eius cernens diuinum,
præcepit ei se sequi. At ille, relicto Regis palatio, eum
est secutus. Cumque ingressi in cellulam, de ijs, quæ
ad Deum pertinent, consularentur, expetiti a dole-
scens à beato Sacerdote se corrigi, edoceri, instrui, ac
in diuinis voluminibus ab eodem exerceri. Cumque
in huius studij fragrantia cum Antistite memorato de-
geret, tonsurato iam capite, quadam die, psallentibus
Clericis in Ecclesia, descendit columba à camera; quæ
leuiter volans circa eum, resedit super caput eius.
Quam cum ille non sine pudore conaretur abigere,
hæc paululum circumuolans, iterum super caput eius
aut scapulam residebat; quæ non modo ibi, sed etiam
cum in cellulam Episcopi ingrederetur, iungitur eum
comita-

comitabatur. Quod
ne admiratione Episcopi

Exinde autem vir
patriam, genitore ac
consolaturus Pelagium
sanguineum præter
eum ieiunis atque or
eam, ut omnis cura
familia, siue exerciti
neam, cuncta ad p
aliquid accederet im
cessare; vnum tantum
ad edificandas Eccles
struxit templum Dei in
que eorum pignora,
instruit monachos, q
non modo Cassiani v
rum Abbatum, qui in
obseruantur & celeb
tum atque vestitum
hæc tamen impedita
stebat, sed assidue in e
ris exerceret, semper
dorem in eensi accept
sanctum Aredium co
manus singulis eum
reddebat. Quorum
lim, nec numerum
memorare.

Quodam tempore
& ad sancti Iuliani
nectunt respere in qu
ille atidus, & absque
Dixitque ad eum m
mus, & qualiter hie
mus: At ille prostrat
fudit ad Dominum
terra, quam manu g

erat enim in Italia
interimere, non tã-
& factum est: &
it vigesimo quinto
esimo octogesimo
Ecclesiam suam per

BATIS; EX D.
H. Franc. Obiit
Gregorij

huius anno terras
pignavit ad eum.
medio citibus re-
deingens. Hic
& Palatinis adiun-
ctum Treueri-
us Episcopus, qui
olis facundia, re-
stabilibus celebra-
ens puerum in Re-
cetens diuinum,
egit p'ario, eum
Iuliam, de ijs, quæ
ur, expetijt a sole-
doceri, instrui, ac
regeri. Cumque
re memorato de-
die, p'sentibus
nba à camera: quæ
super caput eius.
pnaretur abigere,
m super caput eius
p'do ibi, sed etiam
reus, iugitur eum
comita-

comitabatur. Quod per plurimos dies factum non si-
ne admiratione Episcopus animaduvertebat.

Exinde autem vir Dei Spiritu sancto repletus ad
patriam, genitore ac germano defunctis, regreditur;
consolaturus Pelagiam genitricem, quæ nullam con-
sanguineum præter hanc sobolem spectabat. Vbi
cum se iunxit atque orationibus vacaret, deprecatur
eam, ut omnis cura domus, id est, siue correctio
familia, siue exercitium agrorum, siue cultus vi-
neam, cuncta adspicerent ad eam, ne sibi scilicet
aliquid accederet impedimentum, quo ab oratione
cessaret; vnum tantum sibi privilegium vendicans, ut
ad edificandas Ecclesias ipse præficeret. Nec mora. Cõ-
struxit templa Dei in honorem Sanctorum, expetiuit
que eorum pignora, ac ex familia propria concuratos
instituit monachos, cenobiumque fundavit, in quo
non modo Cassiani verum etiam Basilij, & reliquo-
rum Abbatum, qui monasterialem vitam instituerunt,
obseruantur & celebrantur Regulæ, beata muliere vi-
ctum atque vestitum singulis ministrante. Nec minus
hæc tamen impedita hoc onere, in Dei laudibus persi-
stebat, sed assidue in eis versabatur: & si quiddam ope-
ris exerceret, semper orationem Domino tanquam o-
dorem incensi acceptabilis offerebat. Atque interea ad
sanctum Arediam cœperunt infirmi confluere, quos,
manus singulis cum vexillo crucis imponens, sanitati
reddabat. Quorum si singulatim nomina scribere ve-
lim, nec numerum percurrere valeam, nec vocabula
memorare.

Quodam tempore, dum cum genitore iter ageret,
& ad sancti Iuliani Martyris Basilicam properaret, ve-
nerunt vespere in quendam locum. Erat autem locus
ille aridus, & absque fluentis currentibus infœcundus:
Dixitque ad eum mater eius; Fili, aquam non habe-
mus, & qualiter hic nocte præsentī quiescere possu-
mus? At ille prostratus in orationem, diutissime preces
fudit ad Dominum, & erigens se defixit virgam in
terra, quam manu gerebat, eamque cum bis aut tertio

vexil-

Construit
insigne mo-
nasterium
in heredi-
tate pater-
na.

Etiam ma-
ter eius
sanctis ope-
ribus insi-
stet.

Aredius
infirmos sa-
nitare resti-
tuit.

Impetrat
suis preci-
bus aqua:
aliisq; da-
ret mira-
culis.

vertisset, ad se latus extraxit, moxque vnda aquae secuta est tam valida, ut non solum ipsis de praesenti, sed etiam pecoribus assaum deinceps pocula ministraret. De his vero signis, quae per virtutem sancti Iuliani Martyris, Martinique Confessoris in eius manibus Dominus operatas est, pleraque in libris miraculorum scriptimus. Post multas autem virtutes, quas Christo cooperante complevit, advenit Tirones post festivitatem S. Martini, ibique paululem commoratus, dixit nobis, se aut longaeus tempore adhuc in mundo retineri, aut certe velocius dissolui. Et valedicens abscessit, gratias agens Deo, quod priusquam obiret, sepulchrum beati Antistitis osculari promoverisset. Cumque ad ecelulam accessisset, testamento condito, ordinatisque omnibus, ac sancto Martino, Hilarioque Antistitibus haeredibus constitutis, egrotare coepit, ac dysenteriae morbo gravari.

*Nota fidem
Scriptoris.*

*Labrat
vir sanctus
morbo dysenteria.*

*Occurren-
ribus sibi
multis Sa-
tis, migrat
in calum.*

*Multis mi-
vaculis exe-
quia eius
glorifican-*

Iam sexta erat egrotationis eius dies. & mulier, quae à spiritu immundo saepius vexata, à Sancto emundari non poterat, ligatis per se à tergo manibus, clamare coepit, ac dicere: Currite ciues, exilite populi, exite obuiam Martyribus, Confessoribusque, qui ad excessum B. Aredij conveniunt. Ecce adest Iulianus à Brinate, Privatius ex Mimate, Martinus à Tironis, Martialisque ab urbe propria. Adest Saturninus à Tolosa, Dionysius ab urbe Parthaca, nonnulli & alij, quos caelum retinet, quos vos ut Confessores & Dei Martyres adoratis. Haec cum in exordio noctis clamare coepisset, à domino suo reuincta est. Quae nequaquam potuit retineri, sed rumpens vincula, ad monasterium cum hisce vocibus properare coepit. Moxque beatus vir spiritum tradidit, non sine testimonio veritatis, quod sit susceptus ab Angelis. Mulierem etiam in exequijs suis, cum alia muliere nequiori spiritu vexata, ut est sepulchro relictus, à nequitia infesti demonis emundavit. Et credo, quod ob hoc, Dei nutu, eandem in corpore positus non potuit emundare, ut exequijs illius hac virtute glorificarentur. Post celebratum quoque funus, mulier

mulier alia sicu pat
cessit tumulum, & oie
beneficium.

VITA S. HVN
Francica: Ex ea que
Surium. Claruit (vt p
piscopi Noniomen
Anno Domini
iuxta

GEnte est sancta vi
parent busque C
haidem vocant, Verom
martyris Quintini suff
de à sacro fonte suscep
Veromandensi Episco
natalibus, in ipsis incur
qui partierat generis el
lectus eam sibi seruate
dicio, ille morte subtra
sta virgo adoleuit, esse
tu, Eudaleus quidam
sibi despondit, multis
& villulis. Quare re
tur, attamen vultu pi
rens, iam secum antio
& se & dotem suam
que sanctimonialis in
castro.

Atq; adeo, cū iā san
conferre vellet, sapien
tissime tentavit blan

que vnda aqua secū.
 p̄s de pr̄senti, sed
 ocula ministrat.

orem sancti Iuliani
 oris in eius mani-
 que in libris mira-
 rem virtutes, quas
 uenit Tarones post
 alulalem commora-
 tione adhuc in mū-
 loli. Et valedicens
 priusquam obiret,
 pari promeruisse.
 amato condito,
 Martino, Hilarioque
 rogare coepit, ac

dies & mulier, quæ
 Sancto emundari
 anibus, clamare cor-
 populi, exite ob-
 ne, qui ad excessum
 ulianus à Brinate,
 tronis, Martialisque
 à Tolosa, Diony-
 si, quos etiam re-
 ei Marjres adora-
 re compellit, à do-
 quam potuit reti-
 asterium cum hisce
 beatus vir spiritum
 atis, quod sit susce-
 exequijs suis, cū
 ta, ut est sepulchro
 mandauit. Ecce-
 in corpore posi-
 illius hac virtu-
 quoque finis,
 mulier

mulier alia rictu patulo; sine vocis officio ad eius ac-
 cessit tumultum, & osculo delibato elocutionis meruit
 beneficium.

VITA S. HUNE GVNDIS VIRGINIS

Francica: Ex ea quæ est apud venerab. P. Laurent.

Surium. Claruit (ut patet infra) tempore S. Eligij E-

piscopi Nouiomensis; Qui floruit in presulatu

Anno Domini 649. & subsequentib.

iuxta C. Baron. Annal.

Tomo.8.

Ioan. Molã.

in Add. Ep̄.

Not. Mart.

Ujardi.

Geni a est sancta virgo Hunegundis nobili stirpe,
 parentibusque Christianis in villa, quam Lem-
 paidem vocant, Veromandensis pagi, quem clarissimi
 narjris Quintini suffragia ornant. Atque hæc qui-
 scã sacro fonte suscepta est ab Eligio* Nouiomeni ac
 Veromandensi Episcopo. Cum esset autem claris ora-
 natalibus, in ipsis incunabulis cuidam desponsata fuit,
 qui pari erat generis claritudine. Sed quia Sponsus ca-
 lestis eam sibi seruate constituerat, occulto Dei iudi-
 cicio, ille morte subtrahitur. Sed & postquam san-
 cta virgo adoleuit, essetque liberali atque eleganti vul-
 tu, Budaleus quidam homo nobilis nihilominus eam
 sibi despondit, multis ei collatis muneribus, mancipiis
 & villulis. Quia in re licet à parentibus inuita cogere
 tur, attamen vultu placido & mente casta id perfe-
 rens, iam secum animo meditabatur quemadmodum
 & se & dotem suam Christo sponso offerret, fieret-
 que sanctimonialis in beatissimæ matris virginis mo-
 nasterio.

Atq; adeo, cū iã sanctū mentis suæ propositū in op̄
 conferre vellet, sapienti vĩa consilio, sponsum, qua po-
 tuit, arte tentauit blanditer emollire, suadet Apostolorū
 Princi-

25. Aug.

S. Hunigū.

diã clari

nales.

Pairia eius

*Eius vita

habetur.

1. Decemb.

Inuita no-

bitur cuidã

hemini no-

bili.

Pia fraude Principem prius inuifere, quod ea ingenij dexteritate
fundet spō- est confecta, ut sumptus apparandis nuptijs destinati
so, ut simul in res conferrentur ita neri necessarias.

tant Ro-
man.

*Subito
quadam
die accepit
à summo
Pontifice
sacrum ve-
lamen.*

Relicta à
sponsoredi
in Gallias
in summa
paupertate

Nota quia
non est con-
siliu[m] con-
tra Domi-
num.

Ibatergo per viam perinde ac si iam in monasterio
degeret, vel potius instar eremicolæ Christo in remota
solitudine famulantis. Diebus scilicet festis solo pane
& aqua parcissima contenta, reliquis diebus pane ci-
neribus permixto, & herbarum arborumque pastu de-
fessum fouebat corpusculum. Vbi & quodam per
cam Dominus voluerit efficere miraculum, non est
nostro silentio regendum. Cum Eudaldus, vt diximus,
ferret

ingenij dexterate
dis nupijs destinati
as.

in eam omni col
peruenissent, & lo
rent, & sponsus qui
ndique septus, di
a, illa vitans ambi
tolorum limina ac
s, seculis que perie
batur, omnia simul
rogans. Quin tan
stationis, ad pedes
tris Ecclesie aduo
tatem ab illo hacten
tem, vt cepitis vela
enter fecit, postea
esset, prolix & sa
ta. Quæ dum Bu
que seceret a vir
mo commotus, sta
veritis ne homicidij
tus, non fuit eam au
separavit eam à con
t, simulque res tan
nino ei subrahens
vilitate egit, & se
am se dedit tueri in
sanctorum suffrag

iam in monasterio
Christo in remota
licet festis solo pane
quis diebus pane ci
porumque pastu de
bi & quodam per
miraculum, non est
udaldus, vt diximus
fetter

em, sed non auderet eam interficere, consilio cuius
am comitis sui cum magna celeritate ad paternam co
nabit domum, venditis etiam & distributis illis, quæ
essent suo pondere iter retardare, vt citius rediret ad
os. Iam enim statuerat secum, omne sanctæ virginis
nrimonium & res hæreditarias distrahere, quæ vero
on possent vendi, ea prius destruere. Ibat ergo eum
quis velocissimis expedito itinere. Sed virginem san
am, in cuius pectore morabatur Dominus sciens o
nia, nihil huius lauit. Quamobrem diuino permota
stinctu, & Christi spiritu regetata, vt erat pedes, alia
rgens via, equos & currus eius omnes antevertit: ve
ensque in patriam, omnia sua prius pro voto, loco
quem vulgo Hamolarias vocant, in honorem bea
tissimæ genitricis Dei, seque simul, vt concupiscit,
Christo illic seruituram obrulit.

Non diu autem post & Eudaldus secutus est, & re
m facultatem eius omnium sibi dominum vendi
uit, nesciens eas iam diuino cultui, & sanctissimæ
rginis patrocinio nuncupatas & addictas. Sed ecce
id comperit, tandem in se reuersus gratias Deo of
fert, quod ipsum ab improbo conatu repressisset: ac
inde eum multa corporis & corporis humilitate co
m beatissimæ matris Dei altari prostratus, veniam
beata virgine poposcit, orans vt quem nolisset ha
bere sponsum, saltem dignaretur habere seruum: Et
ro, inquit, in rebus externis fidum me tibi procurato
em exhibebo, quin & cum obiero, facultates meas o
nes, & mancipia huius testamenti mei auctoritate
pro cedere in ius & honorem omnipotentis Dei, &
sanctissimæ matris eius. Qui & cum multo plura
nam posceret necessitas, sanctissimæ virginis suppe
tarer, instituto etiam xenodochio, victum & vestes
tribuisset, saltus multimoda Christi virtute, in huius
modi operibus vitam exigens, tandem exutus est hu
mili mundi contagiis: pro cuius anima virgo Hune gun
dandis per manus sacerdotum diligenter sacrificium
lulare Deo obrulit, corpore in monasterio suo sepul

Nn

to. Eo

Off. re san
ta virgo
se suæque o
mnia mo
nasterio
Humola
rias.

Item offert
se suæque
omnia Deo
eius spon
sus.

En sacrifi
cium pro
defunctis

to. Eo aut vita sancto, ardori et a se, & severiori vita beata virgo tradidit. cogitationes haud secus atq; mala opera deplorans & castigans, crebrisq; ieiunijs & vigilijs macerans corpus defessum; non ignorans ad salutem fati non esse corpisse bene, sed qui perseveraverit usq; in finem, illum fore saluum.

Atque adeo in hac sancta animi meditatione, & devota fidei operatione totum vitae suae tempus duxit non raro illud cum Psalmista dicens: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est*. Non defuit autem amicitis eius deus superna pietas, sed longanimitas eius peregrinationem attendens, dum quodam die orante extensis manibus, corporis magnis ardoribus & molestiis eam affici permisit. Aderant ei utriusque sexus permulti Christo servientes, qui ex vicinis & longinquis locis, ad tantae matris & virginis decessum confluxerant. Ad quos illa conversta, sacraunctionis oleum & Eucharistiam sibi petijt ministrari: ac non multo post ex illicio & cinere erigens caput, suavisimo illi odore repente cum immenso lumine diffuso, migravit ad Dominum, octavo Calend Septembris, anno circiter salutis sexcentesimo septuagesimo. Cuius factum corpus cum diu sub terra constitum iacuisset, quaedam sanctimonialis Berta nomine, ieiunijs, vigilijs, & precibus intenta, ex divina revelatione locum sepulturae eius cognovit, anno salutis nongentesimo quadragesimo sexto, Ludouico regnante. Levatum est autem sanctissimum corpus septimo Idus Novembris: ubi & ipso die elevationis sanctissimae virginis, cum saevissimus morbus totum illum pagum adeo occuparet, vix esset domus, in qua non iaceret agrotus, omnes illi, cum elevato sacro corpore, simul & suis lectulis sani surrexerunt.

*Psalm. 119.
Cupivi sancta virgo dissolvi, & esse cum Christo.*

Transfeliciter.

Insigne miraculum in eius elevatione.

VITA S. LVDOVICI
EXIMII EX CA
LAURENT. SURIUM. MIG
170. Hic eius nominis
corum 43. ponitur
Bonifacio

Bartholomaeus, Ludovicus, & Ludouico Ch
sua plus minus duo
cessionem; regia infi
at. Qui, defuncto pa
tris Blanchae relictus
ne imbuedus traditus
eteris omnibus excell
peccati contagione
us sanctitatem mater
in raro filio dixit se fer
ne filii, te extitum, q
tueri. Quae matris v
enti inharebant, ut op
tus & angue vitabund
laque & literis &
ze areotatus, anno
is & procerum totius
du garetam Comitiss
non jcedere sibi goni
amori populorum vi
Ceterum Aristidas A
de stimulis concitatus
uno, misit in Franciam
mum & plenissim
merent. Sed paulo
tus, alios summa

ITA S. LVDOVICI, REGIS FRAN-

rum eximij Ex ea quae integra fide extat apud V.P.

aurent. Surium. Migravit e corpore anno Domini

70. Hic eius nominis fuit nonus: Regum vero Fran-

corum 43. ponitur. Relatus inter Sanctos, &

Bonifacio octavo, Roman.

Pontif.

C Baron.

in Not. ad

Martyr.

Roman.

Beatus Ludovicus, Francorum Rex pientissimus, 25 Aug.

patre Ludovico Christianiss. monatus, anno aetate Parentes

suae plus minus duo decimo, Rhemis, ab Episcopo eius.

cessionensi, regia insignitus corona & consecratus

est. Qui, defuncto patre sub tutela & moderatione

patr. s. Blanchae relictae, & paedagogo literis moribus

ae imbuendus traditus, iam praecclare in vtriusque pra-

eteris omnibus excellat, ut vitam ab omni mortife

peccati contagione purissimam exegisse dicatur.

Quae sanctitatis mater eius Blancha congratulans,

non raro filio dixisse fertur; Equidem malim, charis-

si filii, te extinctum, quam lethali peccato obnoxium

existere. Quae matris verba adeo tenaciter p. j. juvenis

menti inhærebant, ut omnes peccandi occasiones cane-

reus & angue vitæ abundus odisset.

Itaque & literis & moribus vitæque innocentia

præclare ornatus, anno seculi illius 1234. summa ma-

gis & procerum totius regni voluntate & gratulatione,

Margaretam Comitis Provinciae filiam, stabili matri

non s. foedere sibi coniunxit: & regni gubernacula non

minori populorum utilitate, quam prudentia rexit.

Præterea Arfacidas Assassinatorum scilicet, diris inui-

diis stimulis concitatus, secundo à nuptiis celebratis

anno, misit in Franciam sceleris sui nuncios, qui Regē

optimum & pientissimum quovis modo interfectione

celerent. Sed paulo post animi pœnitentia du-

ctus, alios summa festinatione destinavit, qui

N 2

Ludo-

25 Aug.

Parentes

eius.

Ludovicus

ab omni

peccato

mortali

immunis

fuisse puta-

tur

Dicitur.

exorem.

VITA

En Regis
immensam
clementiam.

Ludovicum Regem admonerent, vt à primis legatis
diligenter sibi cauere. Itaque priores per idoneos &
prudentes viros examinati, Regi oblati sunt; qui vna
cum secundis, ingenti omnium admiratione, donis &
muneribus liberaliter affecti, ad Regem Arsacidam
remissi sunt.

Ludovicus
& Philip
pue ei na
suntur filij

Anno 1243, suscepit ex coniuge filium, cui Ludouici nomen imposuit, & altero deinde anno natus est illi Philippus, quo fere tempore apud Ponticarem ex morbo decumbens, oppressis corporis sensibus aliquandiu mansit prostratus vt multi cum extinctum putarent. Sed mox sensibus restitutus, cœlesti oraculo, vt creditur, admonitus, transmarinæ militiæ Crucem petijt, accepitque. Anno deinde secuti illius 48. cum iussu & auctoritate summi Pontificis, amplissima sacræ militiæ stipendia ijs omnibus proponerentur, qui Crucis contra Saracenos militare vellent, in diocesis Colonienfis pago, quem vulgo Bedonstium vocant, visse sunt. *transf. Meis. 2. p. 10. c. 1. c. 2. c. 3. c. 4. c. 5. c. 6. c. 7. c. 8. c. 9. c. 10. c. 11. c. 12. c. 13. c. 14. c. 15. c. 16. c. 17. c. 18. c. 19. c. 20. c. 21. c. 22. c. 23. c. 24. c. 25. c. 26. c. 27. c. 28. c. 29. c. 30. c. 31. c. 32. c. 33. c. 34. c. 35. c. 36. c. 37. c. 38. c. 39. c. 40. c. 41. c. 42. c. 43. c. 44. c. 45. c. 46. c. 47. c. 48. c. 49. c. 50. c. 51. c. 52. c. 53. c. 54. c. 55. c. 56. c. 57. c. 58. c. 59. c. 60. c. 61. c. 62. c. 63. c. 64. c. 65. c. 66. c. 67. c. 68. c. 69. c. 70. c. 71. c. 72. c. 73. c. 74. c. 75. c. 76. c. 77. c. 78. c. 79. c. 80. c. 81. c. 82. c. 83. c. 84. c. 85. c. 86. c. 87. c. 88. c. 89. c. 90. c. 91. c. 92. c. 93. c. 94. c. 95. c. 96. c. 97. c. 98. c. 99. c. 100. c. 101. c. 102. c. 103. c. 104. c. 105. c. 106. c. 107. c. 108. c. 109. c. 110. c. 111. c. 112. c. 113. c. 114. c. 115. c. 116. c. 117. c. 118. c. 119. c. 120. c. 121. c. 122. c. 123. c. 124. c. 125. c. 126. c. 127. c. 128. c. 129. c. 130. c. 131. c. 132. c. 133. c. 134. c. 135. c. 136. c. 137. c. 138. c. 139. c. 140. c. 141. c. 142. c. 143. c. 144. c. 145. c. 146. c. 147. c. 148. c. 149. c. 150. c. 151. c. 152. c. 153. c. 154. c. 155. c. 156. c. 157. c. 158. c. 159. c. 160. c. 161. c. 162. c. 163. c. 164. c. 165. c. 166. c. 167. c. 168. c. 169. c. 170. c. 171. c. 172. c. 173. c. 174. c. 175. c. 176. c. 177. c. 178. c. 179. c. 180. c. 181. c. 182. c. 183. c. 184. c. 185. c. 186. c. 187. c. 188. c. 189. c. 190. c. 191. c. 192. c. 193. c. 194. c. 195. c. 196. c. 197. c. 198. c. 199. c. 200. c. 201. c. 202. c. 203. c. 204. c. 205. c. 206. c. 207. c. 208. c. 209. c. 210. c. 211. c. 212. c. 213. c. 214. c. 215. c. 216. c. 217. c. 218. c. 219. c. 220. c. 221. c. 222. c. 223. c. 224. c. 225. c. 226. c. 227. c. 228. c. 229. c. 230. c. 231. c. 232. c. 233. c. 234. c. 235. c. 236. c. 237. c. 238. c. 239. c. 240. c. 241. c. 242. c. 243. c. 244. c. 245. c. 246. c. 247. c. 248. c. 249. c. 250. c. 251. c. 252. c. 253. c. 254. c. 255. c. 256. c. 257. c. 258. c. 259. c. 260. c. 261. c. 262. c. 263. c. 264. c. 265. c. 266. c. 267. c. 268. c. 269. c. 270. c. 271. c. 272. c. 273. c. 274. c. 275. c. 276. c. 277. c. 278. c. 279. c. 280. c. 281. c. 282. c. 283. c. 284. c. 285. c. 286. c. 287. c. 288. c. 289. c. 290. c. 291. c. 292. c. 293. c. 294. c. 295. c. 296. c. 297. c. 298. c. 299. c. 300. c. 301. c. 302. c. 303. c. 304. c. 305. c. 306. c. 307. c. 308. c. 309. c. 310. c. 311. c. 312. c. 313. c. 314. c. 315. c. 316. c. 317. c. 318. c. 319. c. 320. c. 321. c. 322. c. 323. c. 324. c. 325. c. 326. c. 327. c. 328. c. 329. c. 330. c. 331. c. 332. c. 333. c. 334. c. 335. c. 336. c. 337. c. 338. c. 339. c. 340. c. 341. c. 342. c. 343. c. 344. c. 345. c. 346. c. 347. c. 348. c. 349. c. 350. c. 351. c. 352. c. 353. c. 354. c. 355. c. 356. c. 357. c. 358. c. 359. c. 360. c. 361. c. 362. c. 363. c. 364. c. 365. c. 366. c. 367. c. 368. c. 369. c. 370. c. 371. c. 372. c. 373. c. 374. c. 375. c. 376. c. 377. c. 378. c. 379. c. 380. c. 381. c. 382. c. 383. c. 384. c. 385. c. 386. c. 387. c. 388. c. 389. c. 390. c. 391. c. 392. c. 393. c. 394. c. 395. c. 396. c. 397. c. 398. c. 399. c. 400. c. 401. c. 402. c. 403. c. 404. c. 405. c. 406. c. 407. c. 408. c. 409. c. 410. c. 411. c. 412. c. 413. c. 414. c. 415. c. 416. c. 417. c. 418. c. 419. c. 420. c. 421. c. 422. c. 423. c. 424. c. 425. c. 426. c. 427. c. 428. c. 429. c. 430. c. 431. c. 432. c. 433. c. 434. c. 435. c. 436. c. 437. c. 438. c. 439. c. 440. c. 441. c. 442. c. 443. c. 444. c. 445. c. 446. c. 447. c. 448. c. 449. c. 450. c. 451. c. 452. c. 453. c. 454. c. 455. c. 456. c. 457. c. 458. c. 459. c. 460. c. 461. c. 462. c. 463. c. 464. c. 465. c. 466. c. 467. c. 468. c. 469. c. 470. c. 471. c. 472. c. 473. c. 474. c. 475. c. 476. c. 477. c. 478. c. 479. c. 480. c. 481. c. 482. c. 483. c. 484. c. 485. c. 486. c. 487. c. 488. c. 489. c. 490. c. 491. c. 492. c. 493. c. 494. c. 495. c. 496. c. 497. c. 498. c. 499. c. 500. c. 501. c. 502. c. 503. c. 504. c. 505. c. 506. c. 507. c. 508. c. 509. c. 510. c. 511. c. 512. c. 513. c. 514. c. 515. c. 516. c. 517. c. 518. c. 519. c. 520. c. 521. c. 522. c. 523. c. 524. c. 525. c. 526. c. 527. c. 528. c. 529. c. 530. c. 531. c. 532. c. 533. c. 534. c. 535. c. 536. c. 537. c. 538. c. 539. c. 540. c. 541. c. 542. c. 543. c. 544. c. 545. c. 546. c. 547. c. 548. c. 549. c. 550. c. 551. c. 552. c. 553. c. 554. c. 555. c. 556. c. 557. c. 558. c. 559. c. 560. c. 561. c. 562. c. 563. c. 564. c. 565. c. 566. c. 567. c. 568. c. 569. c.*

Tres Cru-
ces in aere.

menie Maio, sexta ante Pentecosten feria, tres in aere
Crucis; una candida Aquilone versus, altera eiusdem
coloris ad Austrum; tertia colore medio; in qua effigies
Christi, pro nobis ligno affixi cernebatur. Alio ve-
teremore in Richusen Phrysiæ oppido, alia Crucis for-
ma caeruleo Solem iuxta colore apparuit. In Trai-
ectenſi quoque diœcesi in Dodecæm, qui locus S. Boni-
facij martyris sanguine consecratus est, Crux visa est in
eiusdem martyris festo d. c. Hæc autem tam admiran-
da potentia, cum alias vrbes atque populos, tum in pri-
mis Colonienſis diœceſis incolæ permouerant, vt na-
ues trecentas rebus omnibus ad belum instructissi-
mas appararent. Cæterum pius Rex cum Christi ma-
gis gratiæ quam humanis viſib. inhierecur, anno 1247.
magnam Dominicæ Crucis portionem Constantino-
poli accepit; quæ egregie confusus, proximo inde anno
transmarinam expeditionem suscepit.

Magna S.
Crucis por
tio Littera
venit.
Rex sanct^{us}
navigat in
Syriam.

Et quidem prospero ventorum flatu, rebusque secundis, Cyprum, paulo ante ferias B. Matthiae, appellat, ubi hyeme transacta, sabbatho post Domini ascensionem

em infesta signa Dami
 neoris in *Egypti* com
 meretque Rex in iplo
 dia, quæ humanis r
 ent, usis r in frequen
 elefenderent. Sed cum
 eos torquerent, Luc
 us, quam nuda æp
 acerbabat, horribauit
 ugnam inirent) cunct
 baud fine in corp) f
 uicem interim, inter
 proceres magno illoru
 im. Eodem successu ac
 euenit tricen bus,
 fta occupatur quæ,
 efen fores nimio terror
 a efflam fugam conue
 niata, quam a iu Helio
 sine vilo Christiano
 anno Salutis humæ r
 Quam sane expugn
 trophia, multu baud d
 e, & ex mize in Om
 um is Rex apud Des
 ocentatque land ita
 omitor egregius, sex
 achymis pœonibus
 cuncti memoriam recol
 ali & Aduentus temp
 plum, sed & frangibi
 eum se transgebat. M
 batur celtica, quam c
 ger n m am corporis
 nere cogereur, libens d
 ilos Pascentes clancu
 Quolibet sabbatho
 nubus in loco lecte

ut à primis legatis
ores per idoneos &
blati sunt; qui vni
ratione; donis &
Regem Arsacidam
tiam, cui Ludouic
le anno natus est illi
Pontificali ex motu
sensibus; quando di
ctum putarent. Sed
raculo; ut creditur
crucem perijt, acce
48. cum iussu & au
sima factæ militu
tar; qui Cruci contra
cecelis Colonien
en vocant; vix sum
en ferat; tres in de
tus; altera eiusdem
edio; in qua effigies
nebatur. Alio vero
ido; alia Crucis for
pparuit. In Traia
qui locus S. Boni
s est. Crux vix est
tatem tam admiran
populos; tum impi
ermouebant; ut na
be lum instruxit
ex cum Christi ma
nteretur; anno 1247.
onem Constantino
proximo inde anno
pit.
haru; reb; que se
B. Mathiaz; appa
st Domini alcesio
nem

em infesta signa Damiatæ intulit. Cumque sublati
ncoris in Ægypti conspectum naues delatæ essent,
tineretque Rex in ipso portu magna Turcarum præ
dia, quæ humanis viribus haud facile expugnari pos
nt, iussit ut insequenti luce, præsidio relicto, in terrâ
descenderent. Sed cum hostes ingentem telorum vim
eos torquerent, Ludouicus Crucis beneficio confi
s (quam nudam apertamq; in cymba suis perpetuo
tentabat, horrabaturque ut eas virtute constanter S. Crucis
ignam intrent) cunctas suas copias, nullo prius
haud sine miraculo) è suis desiderato, in terram expo
uit; cum interim, inter Saracenos alios, tres quoque
ioceres magno illorum dampno ac luctu occumbe
nt. Eodem successu ac Crucis virtute, profligatis Sa
ccenorum tritemibus, Christianorum tritemes fluuij
esen fores nimio terrore completi, per aduersas portas
effusam fugam conuersi sunt. A hunc modum Da
miata, quam alii Heliopolim vocant, diuino miracu
lo, sine villo Christianorum sanguine, expugnata fuit
anno Salutis humanæ 1249.

Quam sane expugnationem, ut alia multa bellorum
ophæa, multi haud dubitarunt Claris mi Regis fi
ci, & ex mixtus in Deum pietati ascribere. Erat e
im is Rex apud omnes propter vitæ austeritatem in
ocendamque sanctitatis opinione celebris. Corporis
omitor egregius, sextis quibuslibet ferijs, in ieiunijs
lachrymis precibusque Christi pro nobis in Crucem
incti memoriam recolbat. Sacro vero Quadragesi
nali & Aduentus tempore, omni penitus non modo
iscium, sed & frugum esu sibi interdicto, vitam san
tissimè transigebat. Multo tempore intima veste vte
batur cilicina, quam cum mandato Confessarij pro
pter nimiam corporis exhausti imbecillitatem depo
nere cogere; libens diebus singulis, quadraginta so
idos Parisienses clanculum in pauperes erogabat.

Quolibet sabbatho, aliquot pauperum suis ipse
manibus in loco secretissimo pedes abluibat; lotos eius.

Nu 3 terge-

*En in signe
virtutem.*

*Damiatæ
capitur à
Christianis*

*Notama
gnam vitæ
austeritatis
in tanto
Rege.*

*Vitæ cili
cio.*

Humilitatis

Multos alit
pauperes

Is S. Egi-
dius fuit
ex primis
sociis S.
Francisci;
vitam ha-
bet Lector
tom. 2. 13.
Aprilis.
Notet pra-
dum Lector

tergebat; terros ex ocula batur. Crebro etiam 120. pauperum, suis fugarique & periculis, qui eius beneficio quotidianam in aula am, captivos abducentes nonam percipiebant, atque certis quibusdam diebus eius Rex fuga elabi. sed sollemnibus vigiliis, ducentis pauperibus ieiunus ipse cingulis amantissimam ministrabat. Præterea semper tres confecta aratant, ut captivos Ch inopes mensa sua conuiuas habebat, quibus & de apud numerus, secum positus sibi ferculis humanissime transmittiebat, & cor- rum vicissim scutellas cibosque (offas præsertim qui Nec cum sefellit ex- bus libentissime velesbarui ad se reportari iubebat. Ex parte post minacibus ea vero pauperum consuetudine ac familiaritate, præcedis egit inaneis; qu- cipiam animi voluptatem hauriebat: præclare illud quibus concessa sunt. Christi secum reputans. *Quod uni ex minimis meis feci ludovicum & captiuo- cistis, mihi fecistis.* Nec tamen beneficiis in pauperibus liberos à se dim- contentus, decreuit ipse summam sanctæ paupertatis sanctæ loca retinean- formam suam opere, & septennio peregrini instar loca similiter factis ca- sancta iauisere. Venit igitur Petrus ad S. Egidium et uat: proque factis insignem Francisci sectatorem; pauperis instar peregrinatio Bzantiorum refu- grin, & ignoti. Sed ianitore monasterij, Egidio in die inter eos sancta, prius- tante, peregrinum quendam ipsius experere colloquij finibus efferre voleba- ille diuinitus de Regis aduentu edoctus propere accerret. Sed interea Sultha- currit; pariterque flexis genibus, in mutuos riuos uolens, à quibusda- amp exus, neutro interim vel verbum proficiente, ut eduxit; morque grandi- pote, quod utrique alterius cor pateret. Loui teniorum, cum- Sed ut res ab eo, Christi auspicio & virtute gestas, ore iugulari aduo- prosequamur, nõ erit abs te anima uertere, numquam nihil hominum futu- piis vel sanctis hominibus exercendæ virtutis & parare, qui in protectio- uentis materiem deesse. Scilicet Christus milites suos, uente ut in Regis consp- quos ad diuina virtutum maximarum opera, gratiæ di- uoluntate, ut pactis con- uina præsidio & libere uoluntatis arbitrio exerceret, uel abnuir Rex, quin ad ce- otio torpere, vel rebus nimium secundis efferi non- aureorum summam- patitur, ne partam semel de hoste uictoriam, uirtutesque uirtuosos suos pari fide- multo sudore congestas, uirtu suo amittant. Itaque Rex uentissimus, ne- sanctus, ut uirtus eius & patientia illustrior appare- Christi tanto in discer- ret, paulo post, copis grassante morbi contagio- ter, maluit maiori et- absumptis, hostium armis vehementer afflictis, Syria hærete, quam- cœpit, expugnarique; propterea ut valida impressio- uisumam repeteret. uisumam repeteret. Quis uere hic non ag- Dei miraculum, ge-

ebro etiam non paucos, fufis fugatisque & multis ferro concifis Christianis. S. Rex ca-
ptiuos abducent. Et quidem potuiffet facile pueri a Sa-
cenis. Sed quidam diebus Rex fuga elabi, fed fuorum ac Christiani maxime
tribus ieiunus ipfe iniquis amantiffimus, sponte fe vinculis ob-
tues confectum, ut captiuos Christianos, quorum ingense
bat, quibus & de apud numerus, fecum vna facilius e vinculis eripe-
transmittebat, & c.

Nec eum fefellit expectatio. Nam Sulthanus non
reportari iubebat. Eo ulto post, minacibus apud Regem verbis, de paci-
e familiaritate, prehendis egit inueniens; quæ decennales h. fce fere condi-
bat: præclare illarum bus concessa sunt, nimirum vt Sulthanus Regem
regimini mei feludonem & captiuos Christianos omnes e suis di-
penechis in pauperibus liberis a se dimittat: vt Christiani aliquot ter-
m fce paupertate sanctæ loca retineant. Porro Rex Ludouicus, vt
peregrini instar locum fce similiter factis captiuis Saracenis, Damiatam
um ad S. Egidium effluat: proque factis in illud bellum expensis, octo
pauperis instar petiit illa B zantiorum refundat. H. fce conditionibus pa-
teitij, Egidio in d. inter eos sancita, prius Rex pedem non prius e Sultha-
expetere colloquij finibus efferte volebat, quam captiuos omnes reci-
eret. Sed interea Sulthanus cum exercitu Damiatam
rofefturus, a quibusdam e suis frustratim gadiis con-
ditur; moxque grandi numero Saraceni a Regis Lu-
ouici tentorium, eam cum reliquis Christianis eodem
ore iugulaturi aduolant. Sed vt intelligi poffet,
nil hominum furorem infidiasque aduersus eum
alere, qui in protectione Dei celi commoratur, re-
neare vt in Regis conspectum venere, mutata fcelerata
oluntate, vt pactis conuentis stare velit postulant. Nec
bnuir Rex; quin ad certum diem Damiatam eis restitua-
a, aureorum summam perfoluit; sed nequaquam ca-
ptiuos suos pari fide ab impiis recepit. Itaque Rex
pientiffimus, ne res Christianorum & ipsius
Christi tanto in discrimine ac desperatione relinque-
ret, maluit maiori etiam cum capitis sui periculo in
Syria hærete, quam dulcem patriam & libertatem
gratisfimam reperere. Acta sunt hæc anno Christi 1250.
Quis vere hic non agnoscat stupendum præpotentis
Dei miraculum, gentem illam ferociffimam tanto

Emilius
habet octo
millia auri.
pondo

Vide vere
animum
regis merga
subditos

Regi parere? gentem cupidissimam, Regem opulentissimum pro longe minori pretio captivitate solvere quam non lo negotio obtinere potuissent?

*Rex sanctus
multos in
Syria ad
Christum
convertit.*

Rex autem annos admodum quinque, in Syria nequaquam otiosus residens, multos Saracenorum ad sanctis matris Christi sacra traducere, multos captivos pretio redimere, castra & vides egregie contra perfidos communire, parentia casorum Christianorum corpora, & non pauca à feris belluis lacerata, suis ipse manibus, famulis etiam scortorum horrentibus, sepultura mandare. Quotidie quoque primo diuino flexis genibus Davidicam recitabat Psalterium, & precibus ac lachrymis, optimam regni gubernandi rationem à Domino postulabat. Postquam vero, annis iam quinque omni sanctitatis studio in Syria transactis, matris suae Blanchae obitum cognouit, Gallias repetiit, ubi summa omnium gratulatione exceptus, ad virtutum suarum cumulum magno laudes adiecit: Nam ut Christi pauperibus, caecis, claudis, aliisque debilibus ac severioris disciplinae cultoribus benigne consuleret, cenobia multa Dominicanorum ac Franciscanorum praecipue, xenodochia, aliaque officia plurima agris & caritativis hominibus opportuna condidit. Hoc studium, hic labor sanctissimi Regis erat praecipuus, ut Christi se humilitati charitatique conformaret, quae quam grata Deo essent, carissimo miraculo non erit abs re explicare. Geldria Comes cum aliquando cum literis suum Patris nuncium destinasset, ex eoque reuerò sciscitaretur, num Regem Franciae Ludovicum vidisset; & ille, contorto per contemptum collo, subannando responderet, Vidi miserum illum papillardum Regem, ad scapulas capitum gestantem; facies eius retrorsum acta, ita contorta perman-

*Revertitur
in Gallias.*

*Multa coenobia
et xenodochia.*

*Plura divi-
na in eius
Irrisorem.*

*Sanctarum
reliquiarum
ventarum.*

Sacrarum reliquiarum fuit observantissimus; adeo ut immenso labore & magnis impendiis, sacrosanctam Domini leui coronam spinam, magnam Sacram eis portionem, ferrumque lanceae qua Christi la-

us consorsum fuit, à
e impetrauerit, eaque
um reliquis, in Regi
extructo, reposuerit. I
singularem prudentiam
notius ut omnes reges
quod statum esse solet
docerit venerentur. A
formidabat non magna
propter, bis hebdom
to residens, quetis con
causaque cum iustitia
celeriter expediebat.

Tandem post multo
bus se in omni virtute e
um fama, de vastatione
ta, instar Mathathiae, cu
tiane & sanctorum, se
tribus filijs comitibus,
sepe nauigationem; ne
porum vel expensis vel
betarum, quod magna
erent impedimenta, exp
felici aula Carthaginis
perito abest, suam in po
morbus, qui illo anno
Christianorum exercitu
proceribus, & Regis filii
am Regem sanctissim
sanctorum laudem, sed
polat. Quam multis
ndi eius è vita migraver
seculano antistiti perferri
Eius obitu animis ve
ni, consilia de fugi inire
us Sicilia Rex; cum
barbarorum ferociam
neus tam acta eos ob

um, Regem opulentem
capitulatione solvere
essent.

inque, in Syria ne-
os Saracenorum a-
e, multos captivos
regie contra pericu-
um Christianorum
bis lacerata, suis ipsi
horrentibus, sepul-
primo diuulo fle-
Palerium, & pre-
gubernandi ratio-
am vero, annis iam
in Syria transactis
uit, Gallias recepit
exceptus, ad virtu-
ades adiecit: Nam
s, aliisque debilibus
benigne consuleret,
Franciscanorum
ficia plurima agnis
na condidit. Hoc
gis erat: præcæp-
e conformaret, quæ
miraculo non erit
um aliquando cum
nasset, ex coque re-
Franciæ Ludol-
per contemptum
idi miserum il-
capitulum gestan-
contorta perma-

us consilium fuit, à Constantinopolitano Imperato-
re impetraverit, eaque omnia cum multis alijs Sancto-
rum reliquijs, in Regio sacello, Parisijs elegantissime
structo, reposerit. In regni vero administratione
singularem prudentiam & auctoritatem adhibuit,
vorius ut omnes regni proceres sincere & ex animo
quod rarum esse solet.) Ilum diligerent, & hæc me-
tuoeriter venerentur. Atque ut causis pauperum, quas
primidabat non magnæ illis curæ esse, quam optime
rospiceret, bis hebdomadibus singulis, publico in lo-
co residens, querelis eorum benignas præbebat aures:
ausasque cum iustitia, tum misericordia expendens,
celeriter expediebat.

Tandem post multorum annorum curricula, qui-
us se in omni virtute exercuit sanctus Rex, certa ad
um fama, de vastatione & periculis terræ sanctæ alla-
a, instar Mathathæ, cum filiis suis mala gentis Chri-
stianæ & sanctorum, ferre non sustinens, alteram cum
tibus filijs comitibus, Philippo, Ioanne, & Petro, su-
cepit navigationem, nec quicquam superiorum tem-
porum vel expensis vel laboribus fractus, regnum Tu-
cranum, quod magna id in Syriam nauigantibus ob-
eret impedimenta, expugnandum, censuit. Iamque
elici aulæ Carthaginis portum, qui haud procul à Tu-
cro abest, suam in potestatem redegerat, cum ecce
torbus, qui illo anno ijs in locis mire grassabatur,
Christianorum exercitum inuadit, & cum alijs regni
roceribus, è Regis filijs Ioannem tollit, ac tandem et-
am Regem sanctissimum, vitæ munere, magno Chri-
stianorum luctu, sed maiori Saracenorum gaudio,
poliat. Quam multis magnisque eximie sanctitatis
adicijs è vita migraverit, gener eius Nauarra rex, Tu-
culano antistiti perferipit.

Eius obitu animis vehementer consternati Christia-
ni, consilia de fuga inire videbantur, nisi subito Caro-
lus Siciliæ Rex; cum instructo milite superueniens,
parbarorum ferociam repressisset. Qui in bellis stre-
nuus tam arcta eos obsidione preffit, ut pacem ab eo

Non pete-

1. Mach. 11.

Alteram
expeditio-
nem susci-
pit in Syriâ.

Moritur
Rex san-
ctus cum
multis alijs

Canonizatus à Bonifacio eius nomine S. Pont. Maxim.

C Baron. 2. Tomo Annal.

petere, omnes in eo regno captiuos Christianos liberos dimittere, liberam prædicandi Euangelii facultatē concedere, atque annum tributum 40. millium aureorum persolvere coacti fuerint. Obiit vero Rex pietissimus, cum in vitam post obitum multis clausis miraculis, 25. Augusti; quem Bonifacius Pontifex, eius nominis octauus, Sanctorum catalogo dignissimum censuit.

MARTYRIUM S. ALEXANDRI, MILITIS Æ legionis Thebæorum: Ex eo quod extat per Adonem Archiepiscopum Viennensem. Coronatus est circa Ann. Christi 297. Sedente Marcellino Papa.

26 Aug. 3.

Præclara vox Alexandri.

Apus urbem Italiae, quæ Bergomum dicitur, Alexander, sub Maximiano Cæsare, præclara militaria stipendia faciebat. Qui cum esset Æ Thebæorum legionarius, Christum anis initiatus sacris, palam Christi nomen professus est, aliosque summo conatu tantæ gratiæ participare facere laborauit. Quæ ut à quindodécimo à perceptis sacris de ead Maximiani aures perueniunt, illico eum accersiri, strataque mensa, diis sacrificare iussit. Sanctus vero Alexander tantum impietatis facinus execratus, sublati ad cælum cum iusta pietate oculis, Utinam, inquit, tantam mihi Deus gratiam conferre dignaretur, ut pulsus errorum tuorum tenebris, rectissima Christi cognitione te illustrare possem. Sed tu mente in omni scelere obdurata, ad veritatis agnitionem venire recusas; Me vero Christi gratia à tenebris ad admirabile lumen vocatum, rursus pristinae impietatis, perfidiæque tenebris inuoluere cogitas; Sed parce, quæso, diabolicis consiliis, parce fraudibus istis, & scelestis tuorum abominationes tandem aliquando cognosce & plange. Tunc Maximianus, tanta eius fiducia commotus, iussit assistantibus, ut vel inui-

to applicitis de contrapposito sacrificio obtulit. At ille beatissimus armatus, calce mensam positis euerit. Unde irastanti sibi militi, ut eum imperauit. At miles stridens, non modo ferre non quam Maximiano totum necesse nec vocis parens. Gaudio itaque repletus, iussit fixis in terram uice martyri palmam parans post diebus, in nomine suo prædolis moribus sepehuit.

VITA S. CAESARIS. Ex eaque est per conscripta. Floruit a 308. Symmachus Imperator.

Beatissimus Cæsar in primis pro sapientia eius septem admodum a tutis opatione florere stitit. Quis erat, ut non reur ad manus haberet, ac domum seminare minabundi, ubi vestes tercentibus sibi ablatis indies egregia in pio consensu parentibus, sanctis Sylvestro egregio illi nam disciplinam ad-

Christianos libe-
tuangelii fauorē
o. militum autē
vero Rex piēni-
m multis claus mi-
us Pontifex, eius no-
di gūstūm cen-

lexat per Adonem
Coronatus est
Sedente

um dicitur, Ale-
re, praelata milia
Thebæorum legio-
palam Christi no-
conatu tantæ gra-
ut à quīto decē-
ani aures perueni-
menſa, diis sacrifi-
tantum impietatis
m cum infusa piete-
m. hi Deus gratiam
arorum tuorum te-
ne te illustrare pos-
obdurata, ad verita-
vero Christi gratia
arum, rursus pristi-
inuoluere cogitas
illis, parce frangi-
minationes tandem
ne Maximianus, i-
tantibus, ut relin-
10, ap-

o applicitis è contra armatis qui terrorem inferrent, de-
apposito sacrificio obtuderent.

At ille beatissimus, fide contra Regis iniquitatem *Mensami-*
armatus, calce mensam percutiens, cum omnibus ap- *dololatra-*
positis evertit. Unde iracundia repletus Maximianus, *rum calce*
stanti sibi militi, ut euaginato gladio sanctum feriret, *percutiens*
imperauit. At miles stricto ense repenè stupore oppres- *emertis.*
sus, non modo ferire non valuit, sed increpante neque-
quam Maximiano totus intremuit. Tunc Imperator *Stupēdum*
nec iræ nec vocis pareens, aliis cum plectēdum tradidit. *miraculū.*
Gaudio itaque repletus martyr, aqua faciem ac manus
lauit, fixisque in terram genibus extensa alacriter cer-
uicē martyri palmam percepit. Cuius factum corpus,
patiens post diebus, insigni castitate matrona, Gratia
nomine, in suo prædolo, non longe ab urbis Bergomē-
sis mœnibus sepeliuit.

VITA S. CAESARII, EPISCOPI ARELA- *C. Baron.*
tensis: Ex ea quæ est per Cyprianum eius discipulum *Annal.*
conscripta. Floruit autem anno Dominici natalis *Tom. 6.*
508. Symmachi Pape 10. Anastasii
Imperator. 18. Theodorici Ita-
liæ Regis 16. &c.

Beatissimus Cæsarius, Arelatensis Antistes, illustri
nprimis prosapia è territorio Cabilonensi oriun-
tus septem admodū annorum puer, haur vulgari vir-
tutis opiaione florere cepit. Nam pauperum adeo
studiosus erat, ut non raro cum nihil quod iis largi-
retur ad manus haberet, proprijs se vestibus nuda-
ret, ac domum seminudus rediret. Cumque parentes
minabundi, ubi vestes reliquisset, inquirerent, à præ-
teruentibus sibi ablatas fuisset respondebat. Porro ut
indies egregia in pio eius pectore virtus crescebat ita
in seijs parentibus, familiaque, magna vi precum, à
Syluestro egregio illius temporis Episcopo, in fa-
ctam disciplinam admissus est; Vbi tribus admodum
annis

27. Augus.
Patria eius

Cæsarius
puer, dat
vestes suas
pauperibus

Fit mona- annis in diuino seruitio præclare ex-
chm in Li- celsis amore, Lincense monasterium tyro expe-
riensi mo- rariis. *tijs.*
nafterio.

Præerat tunc illi cenobio Porcharius Abbat; qui
 benigne cum in discipulo regularis instituti
 dum suscipiens, perfectum se inuenisse, in totius nati-
 rationis augmentis vehementer gaudens est. Hinc Pau-
 lo post œconomus præpositus fuit. Verum cum atten-
 te & studio indigentibus fratribus, quamquam non hi-
 presentibus, necessaria largiretur, ceteris autem tametsi
 optulisset accipere, non hil dare, maleuoli, quibus in-
 erat sancti eius discretio & moderatio, Abbatem ad-
 eunt nec imponunt supplicare desistunt, donec Cæsa-
 rium à Celsarii functione remoueant. Tum ille ea cau-
 re liberatus, usque adeo se se optata legendi, orandi, vi-
 gilandi, aliorumque spiritalium exercitiorum assidu-
 itate maceravit, ut immodica afflictatione plane fra-
 ctus, Arelatem se, valetudinis curandæ causâ, conferre

Immodica
abstinentia
pene se con-
fecit.

compulsus sit. Erat tunc ea in vire Firminus & Grego-
 ritius, cum generis dignitate, tum vero pietatis operibus
 admodum illustres, qui Cæsarium beneuolè excep-
 erant, summa vigilantiâ, breui pristina valetudini restitue-
 runt. Pomerio eisdem, artis Rhetoricæ laudibus valde
 præstanti, humanæ scientiæ disciplinis excolendam
 tradiderunt; ut monastica eius simplicitas, humanarum
 artium studiis egregie excolta, & ipsi ornamento & ca-
 teris utilitat esset. Sed quem diuina gratia sibi per se
 institutum seruauerat, humanæ eruditionis signifi-
 ca non recepit. Cum enim codicem, quem ei magister
 legendum obtulerat, casu vigilis declassatus sub scapu-
 la reposuisset, mox somno correptus, diuinitus terribili
 visio percellitur: Nam & scapulam & brachium,
 quo codici innitabatur, vidit diacone colligante, atro-
 cidit, itaque ipso visu territus, è somno exilit, seq-
 uoque dementia castigat, quod lumen celsis sapien-
 tiæ, stultæ huius mundi doctrina voluerit copulare.

Boni us E-
piscopus A.

Inde paucis admodum interiectis diebus, homines
 illi, quos diximus, illustres, cum ad Bonium ciuitatis
 episcopo-

scopum aduenerunt
 nerabilem & omni-
 am ad optatum; mox
 patem & gratias sua
 autem in suburbano
 illo Episcopo Bonio eo Cæ-
 monasterium illud re-
 monastica disciplina in-
 eam gaudio eam vi-
 erus est; quam etiam
 quam etiam
 ætatem ut ea in infan-
 ere fundus fuit. Eo-
 ne eximia, petijt à Cæ-
 iudibus prudenter &
 bi post mortem succed-
 bus diuina prouiden-
 us de successore, beati-
 um.
 Tum Clerus popul-
 item expectere, temp-
 am honore tanto vi-
 cari patris ut peruenie-
 tra quædam ibidem
 plenior latere non pa-
 epulchro ad honoris
 itaque Episcopatus sa-
 omni cura & sollicitud-
 que Ecclesiæ ministrat-
 tar, totum se verbo
 tionibus, tanto animi
 profecti ac gaudio, v-
 etiam homines, qua-
 seuerè casti, libere
 optimo & penitissim-
 committerent. Adde-
 teros, alioque diuini
 ritaneos, summa qu-

Et, maiori respectu ad Caesarium ipso vultu sane *relaxens*,
 etiam tyro experientem & omni laude dignissimum, suam in-
 tentionem a se optavit, morque sacris omnibus in t. arum, *Caesarius*
presbyterie
ordinat.

Abbas; qui partem d. gratias suae & muneris assumpsit. Defuit
 is in totius m. Episcopo Bonio eo Caesarius confestim deest natus est,
 sus est. Hinc Pau. monasterium illud rectore destitutum, ipse Abbas
 erum cum attenta monastica disciplina informaret. Libens ille, magno *Fir Abbas*
 quamquam n. hic eum gaudio eam vitae rationem ex professo am- *Caesarius.*
 ris autem tamen exus est; quam etiam intra urbem quotidianis sem-
 coli, quibus inuenerat studiis, quantum quidem licebat, semper coluit.
 o, Abbatem ad. Ceterum ut ea in insula ultra triennium Abbatis mu-
 unt, donec Caes. re functus fuit. Bonius aut istes, visa viri sanctitate
 Tum ille ea ex m. lae ex m. lae, petijt a Clero ciuibasque, ut Caesarium
 gendi, orandi, vi- ludibus prudentiae & mansuetudinis ornatissimum,
 rectorum assidui- bi post mortem successorem eligant. Itaque his om-
 natione plane fra- bus diuina prouidentia fideliter constitutis, secu-
 lae causis, confere- de successore, beatus Bonius migravit ad Domi-
 terminus & Grego- tum.

Tum Clerus populusque certatim Caesarium aucti-
 tatem exoptere, templa domosque adornare, ut eum
 am honore tanto viro digno exciperent. Quae ad
 eam patriis ut peruenire notitiam, festinus ad sepul- *Fir Episc.*
 ora quaedam ibidem latitantes abiijt. Sed quem gratia *pus Arela-*
 plenior latere non patiebatur, viuis non mortuus, e- *tensis.*
 pulchro ad honoris fastigium inuitus sublatus fuit.

Itaque Episcopatus sateinam suscipere coactus, mox
 m. cura & sollicitudine terrestri, ad Diaconos alio- *Act. 6.*
 ac Ecclesiae ministros, reiecta, ipse, Apostolorum in-
 tar, totum se verbo Dei lect. omi ac sacris addixit con-
 tionibus, tanto animarum cum fructu, & auditorum
 profectu ac gaudio, ut non boni tantum, sed improbi
 etiam homines, quamquam verborum eius flagellis
 euere castigati, libenter suas ei conscientias, tanquam
 optimo & peritissimo animarum medico, curandas
 committerent. Aduenientes ad se Episcopos, presby- *Prudentia*
 teros, aliosque diuini Ordinis ministros, ciues etiam & *et mode-*
 extraneos, summa quadam beneuolentiae significatio- *ratio eius*
 ne ex- *in exhor-*
tando.

ne excipiebat & post datam acceptamque salutationē prudenter scire de rebus communibus vel eorum priuatis primū verba faciebat; de mira dexteritate a rebus armis spiritibus, de vmbis & vanitate præsentis differerebat & peccatores quicquid, quanquam in seclibus valde obduratos, ita emollebat, vt nō raro profusus lacrimis animi sui labes detestarentur, probos vero piosque homines dū cedere cælestis vigilia fouebat recteabatque, vt ardentibus animis ad ardua quæque pro Christi gloria tentanda, se promptos paratosque stenderent.

Porro pauperibus & calamitosiis hominibus quantā benignitate consuluerit, explicatu est difficile. Nam & ædes illis amplissimas, sumptusque regia munificentiā dignos assignauit. Domi residens, frequenter accitō ministro dicere solebat; vide num qui pauperes præforibus sint, ne trepida & vercunda, pro nostra fortassis quiete, paupertas expectans, iniuria afficiatur. Frequenter etiā illud in ore habebat; Reuera nostris cum lantibus disprofectibus pauperes in hoc seculo donati sunt; vt iis, Christo fidelis flore, commendemus in terris, quæ postea nobis restituantur in caelis.

Sed ne tanta viri in summa tranquillitate perfectio, vel nimia securitate, vt fieri solet, vel satana malignitate solueretur, permisit Deus, vt Licu mannus (qui beato viro à secretis erat) exercendæ nimirum virtutis ergo, ei tanquam à ter Judas insidias strueret. Is igitur apud Alaticum Regem, Cæsarium per summū scelus proditiōis insimulare non est veritus. Ea tam feda sceleris nota Rex vehementer offensus, cum confestim barbata quadam ferocitate apud Burdegalenses exulare coëgit. Sed ne Christi gratia, quæ eius in pectore summum sibi locum vendiderat, obseuitate aliqua inuolueretur, accidit vt nocte quadam ea ciuitas voracibus flammis vastaretur. Cumque ciues periculi magnitudine percussī, pauidique, ad Cæsariū confluerent, is dolore pariter & pietate commotus, furentibus

*Nota quid
nobis con
ferant pau
peres.*

*Proditiōis
accusatur
apud Regē.
Suis preci
bus incen
dium com
pescit.*

que salutatione
is vel eorum pri-
e dexteritate arre-
anitate presentis
inquam infelici-
vino tato profu-
entur, probos ve-
is virgine fouebat
ad ardua quæque
pios paratolq; o-

ominibus quan-
est difficile. Nam
e regis munificen-
s, frequenter acci-
qui pauperes præ-
co nostra fortassis
ficiatur. Frequen-
nostris cumulan-
o donati sunt; ve-
us in terris, quæ
quillitate perfe-
et, vel satanae mali-
Cicunannus (qui
nimum virtutis
strueret is igitur
per summum celus
as. Ea tam sedea-
as, cum confestim
de galenens exu-
eius in pectore
discurrit aliquan-
ta ea ciuitas vo-
re ciues periculi
Cæsarii confu-
m motus, furen-
tibus

bus flammis obuiam processit, humique prostratus
ecibus, dictu mirum, igneos globos extinxit. Ea
is mirraculi & stuporis plena, tanta eum apud ci-
is admiratione extulit, vt ea in vrbe non modo
pontifex, sed instar Apostoli haberetur, Hinc Rex
sarius comperit beati viri innocentii, illico sententiam
iurauit, & oratione humili ab exilio reuocauit dela-
rem veto dictum factum lapidibus obrui iussit. Nec
ora Populus præcipiti furore ad lapides concurrens,
oditorem nefarium è medio tollere festinabat; cum
ecce Antistes benignissimus, magis de inimici quam
sua sollicitus salute, se medium infarentis populi ag-
nen insert; orat obsecratque, vt mortis reum sibi do-
ent. Populus tam insigni pontificis charitate permo-
tis, represso confestim furore, Licinianum tradidit;
uem ille non modo à corporis, sed quod præclarius est
b animæ sempiterno interitu liberauit

Eo vero periculo Christi gratia repulso, illico ani-
oum ad Ecclesiam virginum choris exornandam
decit. Sed hac in re rursus hostis antiquus, pios eius
onatus haud parum retardauit. Nam cum eo tempore
ranci & Burgundiones, urbem obsidione preme-
ent, & Alarico Regem Clodoueo Rege fortissimo
a conflietu perempto, infesta signa audacius inferrent,
quidam Clericus ciuis & cognatus Cæsarii captiui
atem formidans, uenili temeritate permotus, noctu
ad hostium castra transfugit. Quo comperito, Gothi
qui intra oppidum erant facto concursu, mora que se-
ditione, Iudeis facile se eis agglomerantibus, vociferan-
tur, antistitem vrbis prodenda causa conciuem
& cognatum suum ad hostes noctu ablegasse.
Nullus hic fidei, nullus probationi, nullus denique
puræ conscientie relinquitur locus. Itaque nequequā
obtestans Episcopus, ex Ecclesiæ domo ad vincula &
carceres rapitur: Rhodanumque in fluiuium mer-
gendus condemnatur. Sed perperuis hostium excubiis
quæ in flauio agebantur, prohibiti, in Regis palatium
clam

*Proditor
suum ser-
uat à mor-
te.*

*S Cæsarius
traditur in
custodiam.*

AVIANUS.

*Judæi dum
insultant
Christianis
pudeant.
Daniel. 6.*

*Ecclesia o-
pibus, &
sacris va-
sis, aliisq;
ornamentis
captivos re-
stituit.*

** Eledonius
filius.*

clam cum reducerunt. Interea Iudæis & hæreticis de morte Episcopi inaniter exultantibus, nocte quadam unus ex illis, de vitæ suæ bonorumque fama mire sollicitus, pro muris excubias agens, ligatam saxo epistolam, in hostium castra vibrauit, in qua nomen suum, religionem que exprimens, hortabatur, ut eo loco noctu calas admonerent, ea conditione urbem ingressuri, ut Iudæis omnibus, vitam bonorumque omnium conservatorem concederent. Mane vero, digressis nonnihil a muro hostibus, qui iam è propugnaculo visâ epistola egrediuntur, eamque secum intra urbem illatam, cunctis in foro publicis ostendunt. Mox autem et epistola producit, convulsq; proditoris puniatur: & sæva Iudæorum immanitas Deo & hominibus iniusta, quæ viro sancto per calumniam vinculi adinjecerat, confunditur. Cæsarius vero tanquam aliter Daniel, è lacu leonum, summa cum gloria educitur: priusquam in gradum dignitatis restituitur. Porro restitutus, ilico abditos Ecclesiæ thesauros, ad eam usque redemptionem protulit: & cuncta quæ B. Eonius in usus Ecclesiæ longo tempore corraserat, ipse raque manu in captivos & pauperes liberaliter erogavit. Ipsæ vero distractis, vir Dei totius charitatis feruens, calices etiam & patenas, aliæque aureæ & argenteæ ecclesiæ ornamenta protulit, ac cancellorum insuper columnas excidit, ut Christi famulos gravi hæreticorum servitute oppressos in libertatem vindicaret. Ornamenta igitur defenditque, non deformavit ecclesiam, dum terrena Christi bona alacriter distrahit: quo animas, precioso illius sanguine redemptas, in libertatem asserat.

Nec dubitandum, illius potissimum virtuti, meritisque tribuendum esse, quod Arc'atensis civitas hostium præda non patuerit. Nam, soluta obsidione, à Visigothis in Ostrogothorum ditionem peruenit: hodieque in Christi nomine clarissimo Regi* Childeberto patet. Igitur rebus utcumque compositis, Cæsarius ad strata cælestis disciplinæ domicilia & cœnobîa animum conuert-

uerit, atque inter-
erium, quod forori si-
eis instauravit: euoca-
erabili sorore sua Ca-
im duabus aut tribus
lox verò multæ virg-
uxerunt, quæ dulcissi-
cultatibus libenter
amius amplexatæ sunt
lamque fugatis pro-
etatis ornamenta m-
nt cum ecce Satan in-
enuo viro sanctissim-
egem calumniam str-
ulam dicturus, sub co-
palatium ad Theod-
epide saluat. Cerner-
ndantem, sed aspectu
ei assurgit, eumque
ementer resalutat. De-
bore, de Gothis su-
ostea egresso Pontifi-
lis Deus, qui tantæ
ultra compulerunt
quantus enim ille sit,
quod primum ad illi-
ndique in eo Angel-
colicum; protulque
tro sinistre aliquid
ospitium ingresso, in-
minus librarum discer-
um trecentos; roga-
memoria suis perpet-
at vir sanctus, muner-
ne accepto, tertio
endi, & cingentem ca-
curavit. Trecento-
in pari benignitate

Condit Cæ-
nobium Vir-
ginum.

*Apud Italiæ
Regē Theo-
doricum ini-
què accusa-
tur.*

Theodorici
Regis erga
eum reuerē-
tia.

Multos ca-
ptiuos redi-
mit.

50

ingens

ingens adeo pauperum multitudo ad hospitium exceptus fuit, vt ei
eius indies cōfluebat, vt prae miserorum suas ei calere putarent; Atque
imitates exponentium densitate, vix ad salutandum dignitate
eum pateret accessus.

Postquam autem rem ab eo gestam compen-
Theodoricus Rex, tanta eum laude & admiratione
prosecutus est, vt in eius palatio seruientes senatorum in Italiā exulatum
ac proceres, certatim beato viro offerrent munera, cum octo folio
eius manibus dispensanda; magno Dei beneficio
affectos existimantes, quod talem antistitem co-
spicere digni fuissent. Et quia nihil fama velocius
est, cum in eiusmodi sanctissimo opere frequens
set vir Dei, Romae celebris eius extitit opinio; tantis pro dignitate id
que eius visendi desiderio ardere omnes, Pontifem tempore sancti
Clerus, Senatus, proceres & populus, vt prius eum
animo complecterentur, quam oculis cōspexissent
Erat tūc Rauennae vidua quaedam; cuius filius sub
tō corruptus morbo, iacebat exanimis. Ea cum vix
cum illum vitae suae haberet solatium, (alebatur neque vt vendat
que eius stipendijs, quae sub vrbis praefecto faciebatur
ilico ad virum Dei properauit, ac lachrymis insultes & gratias, quas
sancti Episcopi amplectitur genua, exclamatque
Credo equidem diuina benignitate te huc adductum
sancte pater, vt filium reddas matri. Recusat pau-
per vir pius; sed tamen solita protinus miseratione
permotus, occulte ad mulieris accedit tugurium;
demq; suis more suo ad Deum precib. statim vt
sit diuinam virtutē suae vocationi adesse abcessit. Iam
terim adolescens, vix horae vnius spatio elapso, a
tis tenebris ad lucem reuocatur, moxq; explicatis
culorum orbibus matrem ita compellat; Curre mater
mea ad seruū Dei cuius orationibus & tibi & vitae suae
redditis; eiq; gratias, vt par est, age, quod meritis
virtutibus eius, Deus effectus largitus est. Hoc tamen
miraculū, non modo iuitare illam, sed prouinciā
omnem, fidelium & nota relatione, peruagatum
Post haec vir Dignus Romam veniens, tantum
Venit Romā B. Symmachi Pontificis & Senatorum omnium gaudio
am; illa responsio

*Cesaris ma-
gnū nomē.*

*Sentunt
sancti in ope-
ratione mi-
raculorum,
diuinam sibi
adesse virtu-
tem.*

*Excitat
mortuum S.
Cesaris.*

Venit Romā B.

Symmachi Pontificis

& Senatorum omnium

gaudio

am; illa responsio

udo ad hospitium exceptus fuit, vt è duodecim Apostolis vnum se
 rorum ius ei cedere putarent; Atque Pontifex ipse, præclara eius
 vix ad salutandum eorum dignitate permotus, speciali quodam
 privilegio, pallij vsum ei permisit, sacrorumque eius
 gestam compemistros, perinde vt Romanæ Ecclesiæ diaconos,
 de & admiratione matricis vti voluit. His ita gestis, vir sanctissimus,
 eruiens senatori in Italiã exulatum ierat, cōfecta captiuorū redē-
 offerrent munitione, cum octo solidorū millibus ab Italia Arela-
 no Dei beneficio reuersus est.

antistitem cor. Porro inter alia omnia, maxime ei studio & cura
 hil fama veloci captiuorum redemptio; cui sanè tam præcla-
 opere frequens en. Scillustrem nauauit operam, vt nulla vis ora-
 titi opinio, tantis pro dignitate id explicare queat. Cum quo-
 omnes, Pontifex tempore sanctis manibus aurum & argentum
 lus, vt prius eum esset, rogareturque stipem à paupere quodam,
 culis cōpexissent festim ingressus cubiculum, casulam qua diebus
 am, cuius filius subennioribus sanè preciosa utebatur, & albam, vt
 imis. Ea cum vnaque Paschalem inde profert, datque egeno, iu-
 tium, (alebatur namque vt vendat vni ex Clero, & eorum precio ca-
 præfecto faciebatur suum redimat. Nos sanè si cunctas illius vir-
 lacrymis infuses & grãtias, quas manu plenissima Deus in eum
 nua, exclamat quæ gestis, explicare vellemus, profectò obscuritatem
 te te huc adductum, quàm lucem ijs adferre videremur.

tri. Recusat paulo hominem eius interiorem prodebat exterior. Nā
 otinus miseratione tu sepe erat placido & Angelico; ita vt cōueniē-
 cedit tugurium: ibi diuinæ scripturæ corde lætate vultus floreret. Vt
 recit statim vt sentē nunquam in risu plus a quo remissior, ita nun-
 adesse accessit. Inam mœrore nimio oppressus fuit, nisi fortè aliena
 patio elapso, à mortuata lugeret. Nullam diei horam absq; diuinorū

innox; explicatis os quiorum meditatione abire passus est. Cū aliquā
 pellat; Curre mater circa Alpes, vna cū Lugdunensi antistite Euche-
 & tibi & vitæ sumo vir sanctus ageret, accidit vt mulier infelix
 ge, quod meritis sanè & morbida, manibus pedibusque reptans oc-
 es est. Hoc tū iustitiam. Quam cū esset intuitus beatus Cae-
 sed provincianus, sanctum interrogauit Eucherium, quid
 ne, peruagatum esse esset, quod mulier per terram quadrupedis
 am veniens, tantum ita graderetur. Eucherius interrogat foe-
 torum omnium gratiam; illa respondet, se multis annis membris

*Magnū stu-
dium ergā
captiuos re-
dimendos.*

*Prouerb. 5.
17.*

*Eucherius
Lugdunensis
Episcopus;
eius Vita
habetur 16.
Nouembri,*

omnibus fuisse contractam. B. Caesarius dicit Eucherio; Descende, & conſigna eam. Illo quaſi trepidante & excuſante ſeſe, Caſarius inſtat & urget. Tãde Eucherius deſcendens, conſignat, aitque; Ecce quod iuſſiſti, feci. Dicit ei Caſarius; extenſa manu apprehende manum illius, & erige eam. Ille reſpondit; Quicquid aliud iuſſeris, non recuſabit Eucherius tuus: iſtud ut faciam, adduci non potero. Tuum hoc, cui præſtitit Deus gratiam & animas & corpora languentium curandi. Caſarius ait; Tu in terrore quod dico facito. Illo planè renitente, & multo cum modeſtia & lachrymis ſeſe excuſante, Caſarius dicit; Tunè obedienciæ cauſa in ignem ingreſſus es, qui nec miſericordia adduci potes, ut facias quod charitas iubet? Mitte in nomine Domini manum tuam, & erige eam. Tum ille obediens, porrecta manu foeminam ſubleuat, & integræ mox ſanitati reſtitutam, ad hoſpitiolum dimittit.

Aliud miraculum.

Multa quidem alia admiranda virtutis edidit miracula, quæ nos breuitatis gratia omittere cogimur. Vnum hoc quod illi frequens admodum ore erat, quodque clariffimis ſanè exemplis exprimebat, ad imitationem addidiſſe ſufficiat: ut inimicos (nempe) vera & ſyncera dilectione proſequeremur. Biennio antequàm è vita excedere mercedem, coronamque iuſtitia in cælis ſilæ repositam cæleſti viſione cognoscere meruit; quæ eius animus tanto Chriſtum videndi deſiderio inflammatus eſt, ut rerum terrenarum planè pertæſus ad corporis diſſolutionem vehementer aspiraret;

Obitus eius feliciffimus.

ſicque tandem lætus, è corporis ergaſtulo in cælum immigrauit.

TA S. NAR
ensis Episcopi; En
Benalium, Canon
concessit Anno Ch
sedisset A
trig

Amabaz Apostolo C
nem quã Mediolane
ni ſe debere proſitent
um, ſue ſalutis initium
cum Barnabas Ant
idem conuertiffet, p
idem in Italiam ven
diolani ieciſſet, Berg
s & cohortationibus
in conſulerunt. Barn
XLV. Bergomi conſi
i quis epiſtolam, qu
paulo accuratius per
et, ut in Italiam Bar
nim cum Paulo Apo
orinus regiones tranſi
peragrat, gentibus
tauis; demum cum a
ab Apoſtoli conuen
toſolymam à Paulo
et, adductus eſt; ad e
in veniſſe, nuſquam
eiz proditum eſt: qu
rum ſtatim eum pe
diturgetaque relinqui
Chriſti natali die X
in Italiam traieciſſ
at Narnus Bergom
ſpectatiſſimus; ab
excrium annem ſic

VITA

TA S. NARNI, PRIMI BER-
 gensis Episcopi; Ex ea quæ est P. R. D. Antonium
 enalium, Canonicum Bergomensem. fato
 concessit Anno Christi Domini 75. cum
 sedisset Annis circiter
 triginta.

C. Baron. In
 Not. Marty.
 Roma.

Barnabæ Apostolo Christianæ religionis origi-
 nem quæ Mediolanenses, quæ Bergomates & Bri-
 xianenses se debere profitentur, & secundum dominum
 suæ salutis initium ad eum referunt auctore.
 cum Barnabas Antiochenes & Cyprios partim
 dem conuertisset, partim credentes firmasset,
 in Italiam venit; & cum fidei fundamenta
 liolani iecisset, Bergomium se recepit: cuius mo-
 & cohortationibus plurimi Bergomates se ad
 contulerunt. Barnabam anno à Christi Natali
 XLV. Bergomi constituisse quidam auctores sunt.
 i quis epistolam, quam S. Paulus ad Galat. scri-
 paulo accuratius perspexerit, fieri non posse com-
 et, ut in Italiam Barnabas id temporis accesserit.
 cum Paulo Apostolatus societate iunctus, mul-
 tioribus regiones transmarinas prædicando & docē-
 eragruit, gentibusque illis Euangelium disse-
 auit; demum cum à Christi morte anni ferme
 ab Apostoli conuersione XLV. intercessissent,
 ierosolymam à Paulo, qui iterum eò proficisce-
 tur, adductus est; ad eam diem Barnabam in Ita-
 liam venisse, nusquam, quod cognouerimus, me-
 iæ proditum est: quin cum à Paulo digressus est,
 eorum statim eum petiisse in actis Apostolorum
 titur; itaque relinquitur, ut non prius, quam an-
 Christi natali die XLVII. ex illis oris soluif-
 lo in Italiam traiecisse concludatur.

27. Augusti

Barnabas
 Mediolanen-
 sium, Bergo-
 matum &
 Brixianorū
 Apostolus.

Barnabas
 quando in
 Italiam ve-
 nerit.

S. Narni
 Patria.

*Constituitur
à S. Barnaba
Bergomati
Episcopus.*

*Onus Episco-
pale diutius-
simè recusat
S. Narnus.*

ortum & nomen habuisse fertur. Is cum esset per Summam hanc di-
acri ingenio, studio flagranti, & doctrina singulari, autionem Barnabas d
S. Barnabæ prædicatione commotus, peruestigat in Ecclesiæ procura-
dæ pietatis Christianæ veritati se dedit; cum quibus administrationib
multa à S. Barnaba percepisset, multa, quantum terrenæ acie & humana p
pus patiebatur, quæsuisset, tantum profecit, ut gubernaret & moderar
solum reliquis omnibus Bergomatibus in rerum omnis virtus eor
diuinarum scientia eum Barnabas anteferebat, sed et Dominus à Petro
iam pastorem procuratorem Bergomatis gregis se amaret, trina ill
quem nuper fidei Christianæ rudimentis instruxerat, æque sibi charum
rat, committendum censeret. Narnus iam legem vocatus regendam a
roris legi spiritus aduersantem reprimere, & animum tanquam eum errant
à terra longissimè elatus cælum spectare assuenerat gestas sibi imitan
diuinæ; cum diuinis sic conferre caperat, ut figuratis adductum rerū
rum & veritatis cōuenientiā optimè teneret, illi fugisse: perspecta De
relictis ad hanc se applicaret: tū vetustate literæ reuerentia ceruicem su
cta, spiritus nouitati inferuieret. Hæc etsi ita essent, tamen obedientia, ostend
men ipse non satis se mētem purgasse sibi persuadere, & cultos semper
bat, & non modò in arcanos & inæstimabiles Domine sacrificij genus a
thesauros non penetrasse sibi videbatur: sed diuinitatibus, propterea quod
res primorib⁹ tantum labris attigisse; idcircoq; lacrimis verò propria volu
egere arbitrabatur. His reb⁹ adductus, hoc onus diuinitatibus Quomodo
tissimè recusauit. Ad hanc sententiam cum reliquis contrarijs &
causis hæc quoq; ratio eum deduxit, quod sine multo erant, quo vehem
tractatione omnium rerum diuinarū atq; humanarum elati muneris magn
rum, sine summa prudentia & pietate Antistitem perhorresceret, anti
non satis rectè in hac negotij ratione versari possent: cum tandem
existimabat; longè item perspiciebat, quæ molestia moueretur, instanti
deuoranda; quæ tempestates subeunda; quæ tyrannorum Suscepto munere
rum dominationes perferenda essent; ijs enim re populo Bergomati, si
gionis dignitatem posteriorem suis cupiditatibus uram, cogitationem
domesticis commodis fermè semper fore diuinam multitudinē à superbi
Quodque eorum ratio, qui Ecclesiam administrant, instituire, magni era
non veritate solum, sed etiā fama niteretur, omnis tatis Christianæ præ
suspiciones vitandas intelligebat: præsertim cum motusq; & conuersio
obrectatoribus sæpè falsa crimina confingerentur. Insuperbia & con
& pia consilia in contrariam partem raperentur. Tunc angelij præceptis d
tantisq; difficultatibus nequaquam se parem esse Christianam religionem
gitabat. Sum

Is cum esset per doctrinam singularem, peruestigatus in Ecclesiæ procuracione rem geri, atque in reli-
 ge dedit; cumque in administrationibus demonstravit, hic enim in
 ita, quantum tenebris in hac luce & humana prudētia homines freti omnia
 im profecit, ut non solum in Ecclesiis gubernant & moderantur: illic verò in spiritu oris
 maribus in rebus omnis virtus eorum. Docebat etiam cum Christi
 anteferret, sed et Dominus à Petro magno studio sciscitatus esset,
 Bergomatis gregem se amaret, trina illa interrogatione significasse,
 dimittis in istum nihil æquè sibi charum & acceptum esse, ac si quis
 arnus iam legem vocatus regendarum animarum munus suscepisset.
 primere, & animum tanquam eum erraturum, si antiquorum patrum
 spectare assueverat gestas sibi imitandas putasset. Moysen iisdem
 caperat, ut figuræ uulsis adductum rerū Israeliticarum gubernationē
 imē teneret, illi fugisse: perspecta Dei voluntate, imposito oneri o-
 culis literæ re- edienter ceruicem subiecisse. quanta deinde esset
 ge et si ita essent, is obedientiæ, ostendit; quæ & omnium virtutum
 gisse sibi persuas- arens & custos semper habita esset, & pluris quàm o-
 inæstimabiles. In- mine sacrificij genus à Deo æstimata; neque id im-
 ebatur: sed divini- meritò; propterea quòd in sacrificijs aliena corpora,
 ites; idcircoq; la- sic verò propria voluntas hostia constitueretur.
 uctus, hoc onus di- Quemadmodum qui in mari fluctibus turbato,
 ntiam cum reliqui- uobis contrarijs & sævis ventis iactantur, tandem
 it, quòd sine mul- eruntur, quo vehementior vrget: sic Narnus, qui &
 marū atq; human- elati muneris magnitudinem, & non recepti culpā
 pietate Antistite- erhorresceret, ancipiti cura distractus animo flu-
 atione versari po- tuabat: cum tandem magis obedientiæ virtute
 ebat, quæ molesta- noueretur, instanti Barnabæ & cupienti cessit.
 andæ, quæ tyranni- Suscepto munere Pastoralis Narnus in moderandō
 ient; ijs enim re- opulo Bergomati, fideq; propaganda, totum animū
 suis cupiditatibus aram, cogitationemque posuit. Rudem, imperitāq;
 mper fare diuinat multitudinē à superstitione abducere, & fidei initijs
 am administrat- assistere, magni erat negocij; præsertim cū alij pie-
 a niteretur, omni- tatis Christianæ prædicatione seditiones excitari,
 præsertim cum- notusq; & conuersiones rerum quærì iactarent; alij
 na confingerent- asita superbia & contumacia quadam singulari, ab
 em raperentur. T- uangelij præceptis discrepant: alij ad euerendā
 m se parem esse- Christianam religionem, delēdōsq; fidei cultores &

*S. Barnabas
difficultatū
obiectiones
egregiè di-
luit.*

Simile.

*Narnus tan-
dem S. Bar-
nabæ assen-
titur.*

*Narnus quā-
tus in Epi-
scopatū.*

doctores inhumana crudelitate raperentur. Vehementer amor multitudinis erga suos gubernatores commouetur fama & opinione charitatis & morum sanctitatis: præsertim, si iustitia & prudentia ceteros anteire existimentur. ijs virtutibus Narnus illustris, reliquarumq; rerum contemptu insignis, apud pios homines solus sapere & intelligere, & de sempiterna gloria optimè sentire & loqui, vniq; Bergomatum saluti studere videbatur. quare sic plurimum animos ad se conuertit, vt eorum iudicijs & cunctis amoris significatione floreret.

Apertissima sunt arma Præsidum Ecclesiasticorum, artes, exercitationesque Euangelici sermonis. Hic enim testis est summæ Dei in nos charitatis, lucis veritatis, vita disciplinæ, magister vitæ, nuncius futuræ felicitatis. Huius diuinis sententijs Narnus instructus, diuinæ beneficentiæ magnitudinem illustrare; Bergomates ad veram pietatem erudire; elatos reprimere; torpentes excitare; ad spem cælestis gloriæ cohortari; à vitæ prauitate deterrere: disparibus tandem hominum morbis dissimili medicamentorum genere consulere.

Hoc paterno Narni studio crescebat in dies singulos, mirum in modum fidelium numerus; quique Barnabæ ductu in Ecclesiam asciti erant, magnopere gaudebant. verum quò maiorem auctoritatem Narnus sibi comparabat, eò magis apud eos, qui à fide abhorrebant, quique multitudinis studium contrahere nitebantur, offendeat. quorum insidijs cum apertis, tum clandestinis, Narnus non solum animosè & constanter, sed consideratè & prudenter occurrebat. itaque & si interdum cœtus publicos celebrabat, sapius tamen nocturnos conuentus, seductosque ab inimicorum conscientia agebat, locaque abdita & remota sequebatur. eam ob causam, quædam loca humi depressa existere, quò frequentes conuenirent, secretiusq; de rebus ad fidem pertinentibus agerent, tum primum quoque sacellum in montis

Ab infidelibus persecutionem patitur.

Sacellum construit.

montis

aperentur. Venerunt in quo vrbs sita est, non longè ab eo
 suos gubernatore loco, vbi S. Alexandri aedes CCXXXIII. annorū in-
 charitatis & morumernallo post constructa est, Narnus aedificandum *Inibi fideles*
 & prudentia cœcurauit. id erat ab idololatrarum perturbationibus *vacant diui-*
 titibus Narnus illu- emotius. posteri S. Petri nomine Deo consecrârunt. *nis.*
 ptu insignis, apud bi Bergomates à Deo precibus opem exposcebâr; ibi
 ligere, & de semper Narnus missæ sacrum faciebat; ibi crebra inter se col-
 qui, vniq; Bergo- loquia fideles habebant: ibi Narnus concionando
 quare sic plurimod- ad sempiternam patriam iter commonstrabat.

orum iudicijs & o- Hoc ardore charitatis Narnus sic Bergomatum a-
 nimos ad pietatis studia incendit, vt eius disciplina
 dum Ecclesiasticor- ad multas ætates permanserit: & ijs temporibus,
 angelici sermonis quæ subsecuta sunt, plurimi diuinarum virtutum
 nos charitatis, lux- præsidio muniti fortiter & constanter mortem op-
 vitæ, nuncius sup- petere, quàm fidem, deferere maluerint. quare turbu- *Quanta passi*
 tentijs Narnus in- lentis illis persecutionum tempestatibus, alij horri- *tẽpore per-*
 agnitudinem illu- bilem in modum per urbem raptati, alij situ, squa- *secutionis.*
 tatem erudire; elu- lore, & intolerabilis pœdoris fœditate confecti, alij
 ad spem celestis virg- cæsi, aut fustibus contusi aut discerpti, alij a-
 detereretur: dispari- liorum suppliciorum inauditas crudelitates perpessi,
 dissimili medica- æternæ gloriæ mercedem tulerunt. Narnus cum
 multos annos Bergomatem Ecclesiam sanctissimè
 rebat in dies singu- rexisset, quâquâ ætate iâ ingrauescebat: tamẽ in pre-
 numerus; quique cib⁹, ieiunijs, vigilijs, alijsq; pietatis officijs Deo ser-
 erant, magnopere uiebat, speciemq; veri Pastoris, quam S. Paulus epi-
 auctoritatem Nar- stolis ad Timotheum & Titũ scriptis amplexus est.
 ud eos, qui à fide- vitæ sanctitate & doctrina exprimebat. Tantum ve-
 is studium contra- rō abfuit, vt vlli se oneri subdaceret, vt ad reliquos
 t. quorum insidijs labores, peregrinationes quoque adderet. quamuis
 nus non solum a- enim corporis vires affectæ essent: tantus tamen pie-
 erat & prudenter- tatis amor insitus erat, vt viros, locaq; lōginq; que
 coetus publicos ce- sanctitate & religione nobilitata erant, inuiseret. *Martyrium*
 conuentus, sedu- non multo post Christi mortem Iacobus Maior A- *S. Iacobi*
 agebat, locaque postolus Herodis iussu interfectus est. cuius corpus e- *Maioris A-*
 ob causam, quæ- ius ipsius Iacobi discipuli surripuerunt, & in nauem postoli.
 quod frequentes imposuerunt. indè cum se mari commisissent, in *Cuius corpus*
 d fidem pertinen- Hispaniam delati sunt. ibi corpus exposuerunt, & in *Hispaniã*
 que sacellum in Compostellæ collocarunt, magnificentissimum sta- *translatum.*
 montis

*Incidit in
morbum S.
Narnus.*

*Visitur a
viatore Epi-
scopo Brixi-
ensi.*

tim templum ei exstructū est; quod cū sūma celebri-
tate & religione coleretur, id Narnum obijisse tradūt,
sanctissimas eius Apostoli reliquias venerat⁹ in pa-
triam reuersus est; inde ætate grauis, & locorum lon-
ginitate, viarumq; asperitate defessus, in grauem
morbum incidit. Eodem tempore Viator Episcopus
egregia pietate, & admiranda, diuināq; virtute prædi-
tus Brixienſi Ecclesiæ præerat, Brixienſiumque ma-
gnam multitudinem ad fidem perduxerat; is cū Nar-
no necessitudine & familiaritate, tum studiorum si-
militudine cōiunctus erat; ad quem cū Narnū exa-
cta iā ætate periculosa esse valetudine allatum esset,
Bergomum venire maturauit; eius aduentu Narnus
magnoperè lætatus est. quāuis enim vi morbi corpus
erat oppressum, tamen extremum mentis sensum ad
Ecclesiæ Bergomatis memoriā retinebat, omniaq;
que ei profutura essent, animo circumspectabat. Itaq;
cū se paululum erexisset, dextera porrecta, oppor-
tunè, inquit, ad nos accedis optime Viator; instat e-
nim tēpus, quo ex hoc carcere illuc demigrem, vbi
nihil caducum & mortale reperitur; ad cumulandum
id gaudium, quod iā animo percipio, nihil tā deest,
quā vti sciam cum mihi successurum, qui fluitantē
adhuc Bergomatis Ecclesiæ nauē tēpestatibus aduer-
sariorum gubernare, & saluam in portu collocare
possit. Que prospera tibi ac reipub. Brixienſi euenerē,
ea diuinæ gratiæ in te collatæ oēs assignāt. trāquil-
lo illic mari non solū Latinus tuus familiaris pieta-
tis studijs ab incunte ætate imbutus, sed quilibet alius
gubernare possit. Hic verò, vbi tēpeſtas adhuc ſauit,
summa cura prouidendum, & præcauendum est, nè
natis vento rapta, procellis submergatur. non solū
Brixienſi, sed vniuersæ Ecclesię te natū esse meminisse
debes. cum Petrus Apostolorum princeps, se magis
humanae societati profuturum cerneret, si Romā pe-
tiſſet, constituta Ecclesia Antiochena; illuc demigra-
uit; neque fuit quidquam tā asperum, tamq; arduum,
quod cœptum illius moraretur. Tantus vir, tam

cu m-

cumulatus omni
tibi documento
fiodiam suscipias.
quod magis retia p
eo vberiore men
tempora hoc postu
hanc urbem talem
xiæ optimè præli
pes à vineis, & lupo
pio huic meo stu
quillimo animo h
Hac audita o

Brixienſes. n. defen
sūmo labore & per
abstractum vniū
tū noua onera sēp
esse putabat; qui o
Deo adiungerent.
nus quoc; ita Epiſ
nō faciliſ favor
sum opere vereret
& saluē ouium in
admodum videba
solicitemq; habet
ueterata pietatis
rū, quod Narnus
hortatur, vt bono
lōga & tūthulēta
Isbortiq; & pericu
gemitus ingēs on
Narnus extremū
inquit, atq; hæc
Viatorū obtēper
deſerturū certō s
cōe consentiat;
fietis. quod si in
coaleſcet, nec adu
lōlata ſatis erit
ribus, & infidant

cumulatus omni gratiarum genere, recenti exemplo, tibi documento esse debet, vt Bergomatis gregis custodiam suscipias. quò maior erit ouium numerus, quò magis retia prę multitudine piscium scinduntur, cò vberio rem mercedem à Deo consequere. & fidei tempora hoc postulant, & Ecclesię maximè interest, hanc urbem talem pręsidem habere; qui, quod tu Brixie optimè pręstitisti, & spicas à lolio purgare, vulpes à vineis, & lupos ab ouibus arcere possit; quare si pio huic meo studio obsecutum esse te sensero, æquissimo animo hinc decedam.

Hac audita oratione stupor Viatorem defixit. Brixienſes. n. deferere, quorum ingentem numerum sūmo labore & periculo à falsę religionis cæcitate, abstractum vnice diligebat, ei magnū ac difficile erat; tū noua onera sēper suscipere, Petri aut Pauli alicui⁹ esse putabat: qui omnia omnibus fiebant, vt omnes Deo adiungerent. adiuuabat hoc consiliū, quod Narnus quoq; ita Episcopatū gesserat, vt cuiq; succedēti nō facilis fauor futurus esset. rursus negare ei quem *Viator Antistes Brixienſis, ad in-* sūmo opere vereretur, præsertim Dei verbis petenti, & salutē ouium in periculo versantiū quærenti, durū admodum videbatur. Hęc res cum Viatorē incertū, *stantiam S. Narni, susci-* sollicitumq; haberet; tandem & auctoritate viri, & in- *pit & curam* ueterata pietatis & sapiētīę fama cōmotus se factu- *Epi copatus* rū, quod Narnus rogasset, pollicetur; Narnumq; co- *Bergomēsis.* hortatur, vt bono sit animo: quippē qui tanquam ex lōga & turbulēta nauigatione in portū esset vēurus, laborūq; & periculorū prēmia percepturus. Interim gemitus ingēs omnium circumstantiū exortus est; cū *Circāuissi-* Narnus extremū spūm redditurus, lacrymas mittite, *ma suos ad-* inquit, atq; hęc suprema mentibus vestris mādare: vt *hortatur S.* Viatori obtēperetis vos hortor, quē vos nullo modo *Narnus.* deserturū certō scio; & omnes velut vnum corpus in cōe consentiat: ille capitis vos mēbrorū vicē præsietis. quòd si in vnū cōsultatis, fides quotidie magis coalescet, nec aduers⁹ cōsentientes vllus impi⁹ aut idololatra satis erit validus; dissensiones autē aduersantibus, & insidiantibus maximè opportūnæ sunt. Has

*Moritur Sa-
cer Anti-
stes.*

*Locus sepul-
tue eius,
miraculis
celebris.*

velut parentis voces cum audirent, manare omnibus
mœrore lachrymæ. Paulò post Narnus ad cælum ere-
ctis oculis, cogitationeq; ad Deum intenta spiritum
reddidit, anno à Christo nato LXXV. si superiorum
scriptorum auctoritate standum sit, eum XXX. annos
Ecclesiæ Bergomati præfuisse dicemus. si subductam
temporum rationem sequi malimus, eum hoc tem-
poris spacium non expleisse credemus. hunc cum fi-
deles diu multumq; luxissent, in facello, quod extru-
xerat, sepelierunt. cum aliorum miraculorum ma-
gnitudine, tum curationum gloria Deus eius sancti-
tatem testatissimam esse voluit in sepulcro, vbi erat
conditus aqua iugis manabat: quæ neque solito ma-
gis augetur, aut superfunderetur, neque hausta mi-
nueretur; hanc si qui grauioribus morbis affecti ebi-
bissent, statim recreabantur. Huius rei Cremen-
sis mulier insigne documentum proximè dedit; quæ
oculis capta, cum ad S. Narni sepulchrum adducta
esset, aqua hausta, lotisq; oculis, aspectum, quem a-
mi erat, recepit.

VITA S. GEBEHARDI, EPISCOPI

*Ioan. Molā.
In Add.
Martyr. V-
suardi.*

*Constantiensis; & Monasterij, quod Petri Domus,
seu Petershusen appellatur fundatoris; ex ea
quæ est penes I. D. Henricum Canisium.*

*Obijt anno Domini 996. Imperante
Ottone, eius nominis Tertio.*

17 Augusti.

*Patria &
Parentes e-
ius.*

Beatus Gebehardus nobilissima Alamannorū stir-
pe, patre videlicet Vzone vel Huozone nomine,
Rherianorum Comite extitit oriundus. Quem ma-
ter dum gestaret in vtero, morte debitum exigente,
languore correpta est. In extremis verò posita suis in-
dicauit hominibus, viuum scilicet in vtero gestare se
infantem, rogatque vt anima exhalata ventrem sibi
incidant, infantulum tollant, calido aruinæ globo
inuoluant, Deiq; prouidentia cautissimè custodiant.

Quæ

Quæ omnia vt ipsa
aut em adueniente,
terno vtero foueri
lus; indeque cogniti-
dendum fore. Tule
commendauerunt
Tunc puer cepit bo-
ma apis per mulieris
uerlas sacræ scriptu-
dulci onas congere-
populorum dulcifi-

Cum autem pue-
lem vitam attrigisse
bernia; & præcipue
Conradi Constanti-
liarissimus pedisse
probitate disceret,
emenandum fore
Cum sancto sanctus er-
cum peruerso perui-
bat consortia, dice-
les terra, vt sedeant
maculata huic minis-

Vnde & Spiritu
prænunciare fideles
mini, & pater fami-
let. Deniq; cum Co-
deret, & causa existi-
gressus, vir Dominus
fieri solet, venit &
rat digressus. Inge-
pus, & videns Geb-
subridendo, vt fert
Gebharde, quam
cum; sed non ita ex-
ri debetur. Illo vero
ouium rectorem
Hanc autem Prop-

inare omnib⁹
ad celum ere-
cta spiritum
si superiorum
in XXX. annos
si subductam
eum hoc tem-
pore hunc cum fi-
o, quod extru-
aculorum ma-
us eius sancti-
ulcro, ubi erat
ue solito ma-
ue hausta mi-
bis affecti ebi-
rei Cremenfis
e dedit; quæ
rum adducta
um, quem a-

PISCOPI
Petri Domus,
pris; ex ea
nissum.
rante
o.

mannorū fir-
one nomine,
s. Quem ma-
um exigente,
posita suis in-
ero gestare se
ventrem sibi
ruinæ globo
e custodiant.
Quæ

Quæ omnia vt ipsa rogauerat completa sunt. Hora autem adueniente, qua infans nasci debuisset, si materno vtero foueri licuisset, vocem emisit infantulus; indeque cognitum est reuoluendum, luci que reddendum fore. Tulerunt ergo infantulum & nutrici commendauerunt; aduultumq; literis tradiderunt. Tunc puer cœpit bonæ indolis esse, & ceu prudentissima apis per multigenos flores mella, ita ille per diuersas sacræ scripturæ paginas, in alueario cordis dulcisonas congeriebat sententias, quibus postmodum populorum dulcificaret fauces.

Cum autem puerilia transcendisset iura, & iuuenilem vitam attigisset, Dei cœpit frequentare contubernia; & præcipue beati ac Deo digni Sacerdotis Conradi Constantiensis Episcopi; cuius etiam familiarissimus pedisequus extitit; vt videlicet in eius probitate disceret, quicquid adhuc in eius moribus emendandum foret. Sciebat enim scriptum esse; Cum sancto sanctus eris, & cum viro innocente innocens eris; & cum peruerso peruersus eris; idè & prauorum fugiebat consortia, dicens cum Propheta: Oculi mei ad fideles terræ, vt sedeam cum eis: & ambulanti in via immaculata huic ministrabam.

Vnde & Spiritus sanctus dignatus est suis de eo prænuntiare fidelibus quod iugum portaturus Domini, & pater familias in domo Domini futurus esset. Deniq; cum Conradus die quodam cum suis resideret, & causa existente, domum ad horam fuisset egressus, vir Domini Gebehardus, iocandi gratia, vt fieri solet, venit & sedit in loco, de quo Episcopus fuerat digressus. Ingressus autem inopinatè Episcopus, & videns Gebehardum suum occupantem locum, subridendo, vt fertur, ad eum locutus est. Eia, inquit, Gebeharde, quam cito meum anticipare voluisti locum? sed non ita eris; non enim tibi post me, sed alteri debetur. Illo verò assumpto, te Dominus suarum ouium rectorem prædestinauit atque Pastorem. Hanc autem Prophetiam veracem esse, rei exitus approbauit.

Mirabilis
ortus eius.

Primordia
eius.

Psal. 17. &
100.

Prædicitur
futurus E-
piscopus.

* Alij, Gami- to: Bamenoldus ei in Episcopatum successit; qui pl^r
nolphus. minus quatuor præfuit annis; quo defuncto, Clerus,
Omnium vo- Senatus, populusque Constantiensis Gebhardum
tis eligitur sibi Pastorem vnanimiter delegerunt; ipsam verò
in Episcopu electionem summo Pastori acceptabilem, atque suis
Constantien- ouibus Pastorem hunc etiam ab ipso Domino
sem. prædestinatum fuisse, euidenti signo monstratum
 est.

Erat namque in eadem Ecclesia imago sanctæ
 Dei genitricis Mariæ ligneæ insculpta tabulæ; quæ
 beato viro in somnis visa est virgam præbuisse Pa-
 storalem, eique præcepisse, vt Dominicum gre-
 gem pasceret, eique pascua vitæ monstraret æternæ.
 Otto etiam eiusdem nominis secundus Imperator,
 audiens obitum Constantiensis Episcopi, consen-
 sumque populi in electione venerandi viri Gebe-
 hardi, gratulabundus ei baculum cum Pontificali
 annulo direxit, præcipiens vt cum ouium subie-
 ctione Gebhardo omnes obedirent, eumque sibi
 datum à Domino Pontificem gauderent; Erat enim
 idem vir Domino Imperatori familiarissimus, eo
 quod Compater eius esset, ideoque gaudebat quod
 occasionem inuenisset ad hoc eum promouendi,
 quod iam dudum concupierat, & ad quod eum di-
 gnissimum omni vitæ sanctimonia decernebat.
 Canonica electione peracta, vnctusque vnguento
 sanctificationis, quod de capite descendit in barbam
 Aaron, cœpit vir Domini, boni Pastoris imitari ex-
 emplum, mercenarij deuitare perfidiam; talentum
 sibi creditum cum lucro reportare, omni mentis
 annisu satagere, omni virtuti operam dare, sicut de-
 cebat Domini dispensatorem: bonus, pius, pudicus,
 sobrius, castus, & vt breuiter dicam, omni bonitate
 conspicuus vniuerso morum decore ornatus. Ibat
 enim de virtute in virtutem vt videret Domini decorem
 in Sion. Omni custodia seruabat cor suum, illud atten-
 dens quod Dominus in Euangelio ait: Beati mundo
 corde

Otto Impe-
 rator ei con-
 gratulatur.

Laudabilis
 sine præst.

arde quoniam ipsi De-
 est, vt omnes saluos
 propter Deum, vt h
 Christi.

Sed quia de nobi-
 rentibus, qui sibi
 copiosam prædiorum
 auaritia, quæ diuitijs
 vendicabant vniuer-
 de sibi relicta substan-
 ditare prædiorum, se
 amore succensus, su-
 tribus sibi dari poss-
 vi extorsit ab eis,
 rent; nec quicquam
 sorti, permisit habe-
 diuino zelo, animo i-
 te fratres periculum
 quid sibi iniussit vt
 autem hacheredita-
 behardus, animo
 Saluatoris in Euange-
 habes, & da pauperi-
 Er, nisi quis renūtiare
 us esse discipulus; S-
 Gregorij Papæ in
 stantiam Ciuitatem
 carnationis 93. Ep-
 duodenis fratribus
 iussissent officijs;
 tumque suis ex facti-
 terrena ergo substan-
 ta Christi pauperib-
 est: Dispersit dedit pau-
 nunt; belaurizare fil-
 pgregaret, sed the-
 bi nec A Erugo, nec
 ut, nec furantur.

Domini tralla-
cceffit; qui pl
uncto, Clerus,
is Gebehardum

ma imago sancte
ta tabula; quæ
præbuisse Pa-
minicum gre-
strat æternæ.
lus Imperator,
scopi, consen-
endi viri Gebe-
um Pontificali
n ouium subie-
eumque sibi
ent; Erat enim
liarissimus, eo
gaudebat quod
promouendi,
quod eum di-
ia decernebat.

isque vnguento
edit in barbana
is imitari ex-
tam; talentum
omni mentis
dare, sicut de-
pius, pudicus,
omni bonitate
ornatus. Ibat
Domini decoran-
m, illud atten-
te: Beati monde
corde

orde quoniam ipsi Deum videbunt: omnibus omnia factus
st, vt omnes saluos faceret, omnia autem faciebat
propter Deum, vt hæres eius fieret, cohæres autem
Christi.

Sed quia de nobilissimis & ditissimis fuerat pa-
rentibus, qui sibi fratribusque suis multitudinem
copiosam prædiorum reliquerant, (sicut est humana
uita, quæ diuitijs non impletur) fratres eius sibi
vendicabant vniuersa, nec fratri quicquam dederant
de sibi relicta substantia. Vir autem Dei non cupi-
ditate prædiorum, sed Dei, cui ea tradere cupiebat,
amore succensus, suam partem possessionum à fra-
tribus sibi dari postulabat. Illis autem negantibus,
vi extorsit ab eis, vt omnia æqua lance diuide-
rent; nec quicquam eorum, quod suæ contigerat
sorti, permisit habere. Hæc verò non malitia sed
diuino zelo, animo inardescente peragebat; nè for-
tè fratres periculum suæ incurrerent animæ, si ali-
quid sibi iniuste vsurpatum possiderent. Peracta
autem hæc hereditaria diuisione, vir Domini Ge-
behardus, animo reuoluens illam sententiam, qua
Saluator in Euangelio ait: *Vade, vende omnia que
habet, & da pauperibus, & habebis thesaurum in celo:*
Et, *nisi quis renūtiauerit omnib⁹, quæ possidet, nō potest me-
us esse discipulus;* Suis ex prædijs Monasterium sancti
Gregorij Papæ in ripa Rheni fluminis iuxta Con-
stantiam Ciuitatem construxit; Anno Dominicæ In-
carnationis 983. Episcopatus sui 4. deputatis illic
duodenis fratribus, qui die noctuq; diuinis ibidem
insisterent officijs; quibus sufficienter victum vesti-
tumque suis ex facultatibus ministrari constituit. De
terrena ergo substantia sibi nihil reseruauit, sed cun-
cta Christi pauperibus fideliter erogauit, sicut scriptū
est: *Dispersit dedit pauperibus, iustitia eius manet in æter-
num;* thesaurizare sibi noluit in terra, vbi nesciret, cui
congregaret, sed thesaurizabat sibi thesauros in cælo,
vbi nec *Ærugo, nec tinea demolitur, vbi fures non effodi-
unt, nec furantur.*

*Fratres suos
Germanos
cogit bona
parentum æ-
qualiter di-
uidere.*

*Excitat Mo-
nasterium S.
Gregorij Pa-
pæ, propè
Constantiā,
Psal. III.*

Cum

Cum autem, Deo prosperante, iecisset fundamenta Ecclesiæ, toto nisu cœpto operi cœpit quotidie insistere; & Deo incrementum dante, ventum est ad hoc, vt parietibus in altum excreſcentibus, necessario etiã lignorum instrumenta subtrigerentur, per quæ onera portantes ascenderent & descenderent, super quæ etiam opera facientes constare possent. Et ecce quadam die subito ex improviso accidit, quod omnes assistentes valdè contristauit. Nam cum omnes certatim operi instarent, contigit vt fractis sustentaculis, in quibus stabat operari, caderent in terram, ita vt opifex, qui præerat operi, toto conuulsato corpore, quasi exanimis inueniretur. Cumque ex eo quod acciderat, magna afficerentur tristitia, vir Domini Gebehardus confusus in eo qui dixit: *Quicumque petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis;* iussit eum leuari, & in oratorium sancti Michaelis, quod ibi erat, deportari, & eiectis omnibus, ipse clausit ostium, se seque in orationem dedit. Quo orante elisus sanus surrexit, eumque ad opus redire iussit, atque ait: Verè nullus deinceps ex hoc cadendo suæ periculum patietur animæ; iussitque omnes parietes certo tramite sursum sine vestibulis sicut hactenus cernuntur cõstrui, ita vt laquearia eiusdem templi in modum crucis suspensa esse videantur. Quæ laquearia deauratis baculis in modum stellati cœli vndique decorauit; muros verò per circuitum varia pictura perornauit, non tali, qualem Propheta Ezechiel perfoſſo pariete conspexit, sed tali, quæ opera Saluatoris, quæ vel in veteri vel in nouo Testamento operatus est; ad adificationem intuentium repræsentaret.

Situs autem eiusdem templi ad Occidentalem plagam versus, est secundum formam basilicæ Principis Apostolorum Romæ; propter quod eundem locum *Petri domum* appellauit. Per circuitum verò congrua Monachis construxit habitacula; perfectisque omnibus, decimo anno, Ecclesiam in honore sancti Gregorij Papæ dedicauit, eamque multiplicibus &

magni-

*Architectum
improviso
casu ex alto
prolapsum,
& quasi
extinctum,
subito curat.*

*Monasteriū
idem nuncu-
pat Petri do-
mum: &
quare.*

gnificis sanctorum
as etiam brachium
tione tertio imper
ndonatum, summ
umque summo stud
ra quæque ad diuin
e ex diuersis locis co
am Romam propæ
inibus, sanctorum ex
is percipere; quod
Inter ceteras verò,
nctorum dedit reliq
i Papæ ei condona
ntum & sibi famili
tem Dei tanto mune
is gaudio, festinis
iod etiam contigisse
fectus fuisset. No
nto pignore priuato
uitatem egressi, vi
untur. Quod ille sa
que Placentiæ ad Pa
nem in immensum
era in parte flumi
allum adesse conspi
isset iam iamque in
ret, quod tunc solu
tionum confugit,
pplicem dedit; quen
tribulatione dilata
os, & aures eius in pre
dixit: Ecce adsum
otentis Dei misero
ntatis ipsius esset q
æ ad locum destina
cessitatis articulo su
bmissit, & per me
commodum pate

ignificis sanctorum reliquijs cumulavit; inter
 eas etiam brachium sancti Philippi Apostoli ab
 throne tertio imperatore sibi cum alijs plurimis
 condonatum, summo studio ibidem collocavit.
 Cuius summo studio sanctorum reliquias & cæ-
 tra quæque ad diuinum cultum pertinentia vindi-
 ce ex diuersis locis congregaret, eiusdem rei gratiã
 eam Romam properauit, vt & de Apostolorum li-
 nibus, sanctorum exuuias, priuilegiumque liber-
 tis perciperet; quod & magnificè impetrauit.
 Inter cæteras verò, quas Papa Ioannes beato viro
 sanctorum dedit reliquias, Caput quoque sanctissi-
 ni Papæ ei condonauit Gregorij; sed hoc paucis
 tantum & sibi familiarissimis cognoscentibus; vir
 aciem Dei tanto munere accepto, maximo delib-
 tus gaudio, festinus urbem egreditur, verens hoc,
 quod etiam contigisset, nisi diuina ministratio-
 ne posset fuisse. Romani enim cognoscentes se
 nato pignore priuatos, se quasi orbatos gementes,
 ciuitatem egressi, virum Dei vnanimiter prose-
 cuntur. Quod ille sentiens fugam iniuit, fugien-
 te Placentiæ ad Padum fluium vsque peruenit;
 nem in immensum excreuisse inuenit, nauemque
 æra in parte fluminis consistere doluit, cumque
 nullum adesse conspiceret, qui nauim aduehere po-
 tisset; iam iamque insequentes se aduenire formi-
 cret, quod tunc solum subsidij nouerat, ad arma o-
 rationum confugit, seseque in ripa fluminis Deo
 supplicem dedit; quem mox se inuocantem Christus
 tribulatione dilatauit: quia oculi Domini super iu-
 s, & aures eius in preces eorum, & adhuc eo claman-
 dixit: Ecce adsum; illo namque orante & omni-
 potentis Dei misericordiam implorante, vt si vo-
 ntatis ipsius esset quatenus istæ sanctorum exu-
 iæ ad locum destinatum peruenirent, sibi in hoc
 necessitatis articulo subueniret, Mirum dictu Padus
 submisit, & per medium suimet sanctissimo viro
 commodum patefecit, & sicut de Israhelico po-
 pulo

*Ibidem præ-
 ter alia, re-
 cond. bra-
 chium S.
 Philippi
 Apostoli.
 Romam præ-
 ficitur pro
 Reliquijs ex
 priuilegio.*

*Donatur à
 Papa Ioan-
 ne, capite S.
 Gregorij Pa-
 pe, præter
 cætera.*

*Siccis pedib.
Padum flu-
uium per-
transit.*

*Præfecit
duodenis
suis in Ab-
batem, P. Pe-
riggerum.
De seruis
suis artifices
deligit, &
iura ipsis cō-
stituit.*

*De Militib.
quos Mona-
sterio depu-
tauit.*

pulo Psalmista canit, Mare vidit & fugit, Iordanis con-
uersus est retrorsum: & iterum; Deduxisti sicut oues po-
pulum tuum in manu Moysi & Aaron, ita & nos de isto
proclamare possumus: quia Padus illum vidit & fu-
git, & de cursu suo conuersus est retrorsum. Ipse au-
tem vir Dei, statim vt sibi viam à Domino prospexi-
patefactam, cum suis omnibus ingressus, omni cum
alacritate pertransiuit; vnus autem nequam ex ob-
sequio ipsius sancti postremus pertransuentium
factus, cunctis alijs egressis, in alueo fluminis solu-
inuentus, concurrentibusque aquis præuentus, atque
suffocatus est. Illi verò, qui virum Dei illò persequuti fu-
erant, videntes quæ facta sunt, ad propria sunt reuersi.

Domum autem cum peruenisset, collocatis cum
omni diligentia reliquijs, duodenis fratribus Perig-
gerum tertium decimum vicem Christi inter eos a-
gere constituit. Post hæc, conuocatis seruis suis, ele-
git ex eos optimos quosque; & constituit ex eis cocos &
pistores; caupones & fullones; sutores & hortulanos
carpentarios & singularum artium magistros; & cō-
stituit eis, vt eo die quo fratribus deseruiant, de cibo
& pane fratrum cibarentur; quia dignus est operari
cibo suo. Vt autem bono animo suis ministrarent
dominis, huiusmodi donario ipsos cumulauit; scili-
cet vt cum quis præsentium, vel eorum successorum
qui de progenie illorum esset, moreretur, exuiæ de
eis non sumerentur, sed hæredes relictam heredita-
tem indiuisam possiderent; si verò de alia progenie
aliquis successisset, ab hoc donatio alienus extitisset.
Constituit etiam alios clientes, qui equitando de-
seruiant; scilicet vt semper parati essent ad equitan-
dum quocunque necessitas exegisset, & ad commo-
dandum fratribus caballos suos, quocunque; poposcis-
sent. Hæc autem vir Domini, quasi pennatum anima
plenum oculis ante & retrò parauit, vt videlicet fratre
ibidem Christo famulantes, spiritalibus atque car-
nalibus necessarijs sufficienter instructi, expediti con-
templatiuæ cum Maria ad pedes Domini vacaren-
tibus, Nec eos sollicitudo Marthæ in actiua aliquo-

ties perturbaret, & e-
est timentibus eum; sic
pia deliquerunt multi-
externi; quæque et
re cum periculo ani-
vitz, & ipse pro hoc
iudice Deo gehenna
Cum autem quocun-
aret loco, obuium
dem loci incolam,
& scabellulis, quæ n-
sistentaber, in modum
pore curius deambul-
in omni sculptura li-
Basilicæ valuis melius
venerabilis vidisset P-
manibus, genibusque
graderis plantis? scit
quod Dei debilitatu-
um mouere nequeo-
gestabat, claudo por-
sistentia, rectoque cu-
sumens baculum, su-
tendo, Dominum qui
cepit virum ineffa-
rum, Petro videlicet
quorum vnus claudu-
pacem & mendic-
tatem Eutychum
ta cadentem viuum
cum bonorum rem-
um de turbulento h-
petuæ quietis educer-
eum pulsauit; cumque
se de hoc seculo
rogauit, se in tem-
eliri; nam tunc ten-
neur ciuitate; in qua
tas occupauerat. L-
tie

fugit. Iordanis con-
fluxit sicut oves pe-
rita & nos de ista
illum vidit & fra-
sorum. Ipse au-
Domino prospici-
ressus, omni cum
nequam ex ob-
pertranscuntium
eo fluminis solus
præuenit, atque
illo persequuti fu-
ppria sunt reuer-
et, collocatis cum
fratribus Perig-
Christi inter eos a-
tatis seruis suis, ele-
tuit ex eis cocos &
pres & hortulanos
magistros; & cõ-
felerent, de cibe-
dignus est operam
suis ministrare
ps cumulauit; scilicet
orum successorum
pereretur, exuuiis
relictam hæreditas
de alia progenie
uo alienus extitit
qui equitatio de
essent ad equitatem
let, & ad com mo-
uocinq; poposcit
pennatum animi
videlicet fratrum
irialibus atque cur-
ructi, expediti cor-
Domini vacante
in actiua aliquo

ries perturbaret, & esset sicut scriptum est; Nihil de-
est timentibus eum; sciebat enim scriptum: Propter ino-
nã deliquerunt multi, & ideo prouidebat illis interius
exteriorq; quæque erant necessaria; nè inopia vrgen-
e cum periculo animæ subsidium quærerent huius
ritæ, & ipse pro hoc non beneficium, sed à districto
iudice Deo gehennæ tulisset supplicium.

*Attendant
hec pres-
dentes.*

Cum autem quodam die in sæpe dicto deambu-
aret loco, obuium habuit quendam claudum eius-
lem loci incolam, qui curuatis ad terram genibus
& scabellulis, quæ manibus gestabat, caput à terra
sistentabat, in modumque quadrupedis omni cor-
pore curuus deambulabat. Is autem peritissimus erat
n omni sculptura lignorum, sicuti etiam in eiusdẽ
basilicæ valuis melius addisci poterit. Hunc ergo cum
venerabilis vidisset Pontifex, ait ad eum; homo cur-
nanibus, genibusque tellurem premis, nec rectis
traderis plantis? scitis ait, scitis dudum Domine,
quod Dei debilitatus iudicio, erectus quoquã gres-
sum mouere nequeo. At ille, baculum, quem manu
gestabat, claudum porrigens, sume, inquit, & in hoc te
sistenta, rectoque cursu deinceps ambula: ille autem
amens baculum, super eo se erexit, nouisque, gau-
lendo, Dominumque laudando, gressibus currere
cepit; o virum ineffabilem & principibus Apostolo-
um, Petro videlicet atque Paulo, comparandum;
uorum vnus claudum ad speciosam portam templi
acentem & mendicantem erexit; alter verò dormi-
antem Eutychum & de tertio cænaculo in inferio-
a cadentem viuum reddidit atque saluum: Cæterũ
lum bonorum remunerator operum, famulum su-
um de turbulento huius mundi salo ad portum per-
petuæ quietis educere decreuisset, molestia corporali
eum pulsauit; cumq; languior corporis ingrauesceret,
& se de hoc seculo citius migraturum præsensis-
set, rogauit, se in templo, quod ipse fabricarat, se-
beliri; nam tunc temporis in Constantiensi mora-
batur ciuitate; in qua etiam hæc eadem eum infir-
mitas occupauerat. Languore autem ad vitalia veni-

*Claudũ mi-
rabiliter
sanat.*

*Migrat in
caelum Sacer
Antistes.*

ente, Anno Christi Domini 996. Episcopatus verò
sui 16. Imperante Ottone eius Nominis tertio, sexto
Calendas Septembris, viam vniuersæ carnis ingres-
sus est; Angelicisq; vt verè credendum est, manibus
euectus, talentum sibi creditum Domino duplica-
rum representauit, & ab ipso auctore audire prome-
ruit; *Eugè serue bone & fidelis, quia in modico fidelis fui-
sti: super multa te constituam; intra in gaudium Domini
tui.* Cum ergò lotus ac sacerdotalibus, vt moris est,
vestibus indutus & feretro impositus ad Ecclesiam
fuiſſet deportatus, dissensio exorta est, vtrum in ipsa
Ecclesia, sponsa videlicet sua, an vt ipse rogauerat,
in ea, quæ ab ipso constructa fuerat, debuisset tu-
mulari. Illis verò ita inter se altercantibus, alijs
quidem eius petitionem implere cupientibus, alijs
verò tanti pastoris exuuiis carere dolentibus, tan-
dem maior minorem vicit partem, quæ se sui patris
reliquis exorbitare nolle clamabat & decreuerunt
eum in eodem loco sepeliri.

Accedentes autem hi, qui ad portandum fere-
trum deputati fuerant, loculum leuare atque ad præ-
paratum sepulchrum deferre conabantur; cumque
brachia tenderent ad feretrum, cœperunt toto cor-
pore tremere, ac immenso pauore concutiti, ita, vt et-
iam penè humano amisso sensu, amentes efficeren-
tur, tantoque pondere ipsum depressum est feretrum
vt humanis viribus moueri nequiuisset; tunc omnes
qui aderant, hoc miraculo perterriti, cœperunt dice-
re illum sepulchri locum à Deo sibi prædestinatum
non fuisse; tandemque diuino correcti iudicio,
decreuerunt, eum, vbi ipse rogauerat, sepeliendum
fore. Portitores autem iterum accedentes, cum om-
ni velocitate loculum leuauerunt, atque omnis
illi pristina grauitudo ita ex toto immutata est, vt
penè nil ponderis se portare præsensissent.

Cum autem ianuam eiusdem egrederentur Ec-
clesiæ, aliud non minus miraculum diuina mon-
strare dignata est misericordia. Nam columba quæ-
dam

*Sepultura
eius miracu-
lis illustrata.*

lam cunctis cement
ti, nullo abigente co
cessit, donec tran
santi Gregorij ingre
rauerunt, columba,
ne nullus deinceps
oris fragrantia eos
renouatos crederent,
quod tanti esset odor
tiam fragrantia tan
nanſit, quousque eu
Meridiana parte ei
ſſent: eius autem
eis subscriperunt ch

Debira pars terra
Et memorare vi
gentis honor nostræ
taſuit huic urbi, cu
danque Deo Sedem
Patri terrenæ Deus ig
Redde vicem iuſte, q
Porro vti in viuis,
Deus mirificauit, ſub
minando, demonia
limbus afflicto, pri

MARTYR IV M
rou, & ſociorum co
genes V. P. Laure
rama Saraceno
Hiſpanijs An
ter Tom.

Quod Magiſte
rat, quod mu
nientes recur
Iacob in regno cæ
dam

Episcopatus vero
minis tertio, sexto
sa carnis ingre-
lum est, manibus
Domino duplici-
ore audire prome-
in modico fidelis fin-
in gaudium Domini
ibus, ut moris est
ritus ad Ecclesiam
est, utrum in ipsa
tri ipse rogauerat,
rat, debuisset tu-
tercantibus, alijs
cupientibus, alijs
dolentibus, tam-
n, quæ se sui parti-
bat & decreuerim

am cunctis cernentibus auolauit, & suprà beati vi-
nullo abigente consedit feretrum. indeque non
cessit, donec transnauigato flumine, Ecclesiam
ncti Gregorij ingressi fuissent. Quam mox, ut in-
rauerunt, columba, quæ videbatur, disparuit, eam-
ne, nullus deinceps videre præualuit; tantique o-
ris fragrantia eos illic excepit, ut omnes se quasi
renouatos crederent, nullusque se vnquam aliquid,
quod tanti esset odoris, præsensisse memorari. Quæ
ciam fragrantia tamdiu super sanctum corpus per-
manfit, quousque eum maximo cum honore in
seridiana parte eiusdem templi sepulture tradi-
issent: eius autem tumbæ tale Epitaphium au-
tis subscripserunt characteribus.

Debira pars terræ fallentia tempora sperne:
Et memorare viæ quam testatur cinis iste.

*Epitaphium
eius.*

gentis honor nostræ iacet hic, gentis dolor
trafuit huic vrbi, cuncto sed profuit orbi. (atque.
ancque Deo Sedem Templi fundauit & ædem.
arti terrenæ Deus ignoscens miserere:
cedde vicem iuste, quia te dilexerat iste.

Porro uti in viuis, sic & ab obitu Sanctum suum
Deus mirificauit, subsequenribus signis; cecos illu-
minando, dæmoniacos liberando, alijsque ægritu-
inibus afflictos, pristinæ sospitati restituendo.

MARTYRIVM SS. GEORGII DIA- Ioannes Mo-
oni, & sociorum cordubensium; Ex eo quod extat lan. in Not.
enès V. P. Laurent. Surium. passi sunt sub Abdi- Martyr.
rama Saracenorum Rege: qui regnauit in Vsuadij.
Hispanijs Anno Dom. 725 &c. vi pa-
tet Tom. 9. Annal. C. Baronij.

Quod Magister noster & Dominus prædixe-
rat, quod multi ab Oriente & Occidente ve-
nientes recumberent cum Abraham, Isaac,
& Iacob in regno cælorum, id certis contuemur in-
dicij,

*August. 27.
S. Georgius
Bethlemia
quo tempore*

*in Hispaniam
venerit.*

*Epistola e-
iusdem ad
fratres suos
in Palestina.*

*Per Aphricā
venit in Hi-
spaniam.*

*Excipitur hu-
manissime in
cœnabio Ta-
bennensi.*

*Coniungitur
futuris Mar-
tyribus.*

dicij, in Monacho & Leuita Georgio omnino per-
fectum; cui tellus Bethlœmica ortum, Hispaniæ
autem rura incolatum contulerunt, non multo post
quàm Rex Abdirama cum suis Saracenis in Hispani-
ijs confedisset. Hic vir quis & quantus fuerit,
tum quo nam sui certaminis habuerit socios &
collegas, ipse posteris vtcunque suo scripto testa-
tum reliquit; cuius iste est tenor; In nomine Patris,
& Filij, & Spiritus sancti. Gloriosi patribus ac fra-
tribus congregationis sancti Sabæ, quingentorum
numero virorum, Georgius peccator, nec non Mo-
nachus & Diaconus perpetuam in Domino IESV
Christo salutem. Cognoscite, ô venerabiles, introi-
tum meum in Hispaniam non fuisse alium, nisi gra-
tia stipendij vestri, qui sub regula & regimine sancti
patris nostri Dauid Hierosolymæ degitis. A quo ad
Aphricam missus, deinceps ad Hispaniam commi-
gravi. Sed hanc ipsam regionem nimis afflictam re-
periens, cœpi cogitationibus varijs æstare, si aut
proprium solum reuiscerem, aut regnum Christiano-
rum, id est, Franciam appeterem. Et tum clarissimos
quosdam amicos super hac re consulerem, nonnulli
peragrate me eam iuebant, plerique ad cœnobiū
reuerti inuitabant. Hinc velut ebrius, diuerso præpe-
ditus tractu, cui me primum cogitationi submitte-
rem, nesciebam. Sed tandem deliberans, quod ad
patriam potius redire deberem, perrexi de Corduba
ad Tabennense cœnobiū; quatenus fratrum &
sanctarum fororum ibidem degentium benedictio
iter meum potuisset comitari.

Atque hic quidem Abbas loci illius vocabulo
Martinus eiusque soror Deo dicata Elisabeth, dixe-
runt mihi: Veni frater, & accipe etiam benedictio-
nem itineri tuo ancillæ Dei Nataliæ. Quæ mox vt
me intuita est: Promissus, inquit, noster comes & col-
lega hic monachus est. Ego autem agnita eius causa,
& ratione penitus, comperta, ilico pedibus eius ad-
uolutus, pro me Dominum eam orare rogavi, si for-
tè Spi-

& Spiritus sancti reser-
uebatur, peruenire
nobis, parer, vt cum
dem nocte ibi mansi-
tisset ipsa venerabilis
horam prædicationis
facto, descendimus ad
Aurelium. Quæ
nihilominus pedibus
iple pro me, quatenus
tum ipsis dignus acco-
ritum suscepit, exar-
tibus amoris, ita vt i-
obliuisceretur. Atque
Aurelij congregati,
canditate vota laude
beatum Felicem cum
etiam omnia sua ve-
pauperibus erogauer-
tias Deo rerulerunt
sime, quia Dominus
biscum martyri dig-
Præterea omnes
perunt, quomodo a-
nam. Vnde Domi-
pergerent vxores b-
latis vultibus ad E-
retur occasio. Et hoc
Dominici, qui ait
tate, fugite in aliam
qui pro fide Christi
ti; ne quando ad-
merent. Nam reu-
accidit, vt quidam
set; cumq; causam
occasione, viros ea-
sibi vellet talis fœ-
derunt: Fidelium,

io omnino per-
tum, Hispania
non multo post
centis in Hispa-
quantus fuerit,
buerit socios &
ito scripto testa-
nominis Patris,
patribus ac fra-
tingentorum
or, nec non Mo-
Domino IESV
erabiles, introi-
alium, nisi gra-
regimine sancti
egitis. A quo ad
paniam commi-
mis afflictam re-
s astuare, si aut
tum Christiano-
tum clarissimos
lerem, nonnulli
e ad coenobium
s, diuerso prepe-
rationi submite-
perans, quod ad
trexi de Corduba
entis fratrum &
tium benedictio

illius vocabulo
Elizabeth, dixe-
iam benedictio-
a. Quæ mox vt
ter comes & col-
gnita eius causa,
pedibus eius ad-
are rogau, si for-
te Spi-

et Spiritus sancti respectu illustratus, ad illa, quæ pol-
cebat, peruenire meruissem. Et illa; Vnde hoc
obis, pater, vt cum peccatoribus pergas? Cumq; ea-
em nocte ibi mansissem, apparuit mihi in visione
octis ipsa venerabilis mulier, nescio quod genus o-
ramenti preciosissimi accommodans. Manè autē
acto, descendimus ambo in ciuitatem ad virum su-
m Aurelium. Quem cum vidissem, prostravi me
ihilominus pedibus eius, petens ab eo, vt oraret etiā
ipse pro me, quatenus ad promissum Dei donum vna
um ipsis dignus accedere possem. Qui vt rogandi
otum suscepit, exarsit in me, fateor, vastus ignis cæ-
estis amoris, ita vt iam deliberatum reuertendi iter
obliuiscerer. Atque ex tunc omnes pariter in domo
Aurelij congregati, reddebamus Domino, cum iu-
runditate vota laudationis. Reperi etiam apud illos
beatum Felicem cum sua coniuge Liliofa; qui & ipsi
etiam omnia sua vendiderunt, & per loca sancta seu
pauperibus erogauerunt. Qui laeti & exultantes gra-
tias Deo retulerunt dicentes: Scimus, frater charis-
sime, quia Dominus misit te ad nos, vt palmam no-
biscum martyrij dignus exciperes. Hucusq; epistola.

*B. Aurelius
& alij ani-
mant eū ad
Martyrium.*

Præterea omnes in cōmune de hinc cogitare cœ-
perunt, quomodo ad desideratam peruenirent corō-
nam. Vnde Domino dispensante, visum est illis, vt
pergerent vxores beatorum Aurelij & Felicis reue-
latis vultribus ad Ecclesiam, si forte eos alligandi da-
retur occasio. Et hoc non quasi immemores precepti
Dominici, qui ait: *Si vos persecuti fuerint in vna ciui-*

*Diligenter
omnes se pa-
rant ad Mar-
tyrij coronā.*

Matth. 10.

tate, fugite in aliam; sed vt exemplum fierent illis,
qui pro fide Christi diuersis erant vinculis mācipa-
ti; nè quando ad Martyrij palmam properare ti-
merent. Nam reuertentibus de Ecclesia mulieribus,
accidit, vt quidam exactor malignus eis obuius ef-
fet; cumq; causam cultus agnosceret, ilico sumpta
occasione, viros earum quasi nescius interrogat, quid
sibi vellet talis scēminarum progressus. Qui respon-
derunt: Fidelium, vt scitur, mos est, Ecclesias visita-

*Nota: Mos
fidelium est
Ecclesias vi-
sitare, & a-
tria venera-
bilium Mar-
tyrum.
Sistuntur
Martyres
impio Iudici*

*Coniunguntur
in carcerem.*

*Variè tenta-
tur eorum
constantia,*

*Mahumetes
Antichristi
minister,*

re, & atria venerabilium Martyrum pia deuotionis humilitate requirere. Ergo & nos, quia eiusdem religionis sumus profiteamur nos ac mulieres nostras eodem accensos zelo, ipsius fidei sanctum gestare vexillum. Circumstāt statim milites missi à Iudice domum Aurelij, in qua omnes Sancti erant collecti, omnes ad Iudicem immaniter pertrahunt. Tunc omnes quasi ex vno ore respondent: Nulla, ô Iudex, temporalis affluentia lucris comparatur eternis. Itaque omnem omnino cultum, qui à Christi pietate diffinit, reprobum iudicamus. Quæ & alia multa ipsius fortiter expugnantib⁹, in furorem concitatus Iudex, rapido cursu, carceri eos m̃cipiendos insinuat, intolerabili iubens eos vinculorum onere grauari.

Dilatam vsq; in quintū diē mortē feram putabāt, Christū, cui fideliter seruierāt cernere ocyus anhelantes. Vnde & nē viderentur spe sua frustrati, ostensum est vni eorum, quam haberent sortem in celis repositam. Reuelata sunt etiam eorum nonnullis, vt erant in carcere positi, & alia mira, quæ ego propter compendium melius censui non scribenda. Ducuntur autem tandem ex præcepto Iudicis in palatium, in conspectu sistuntur Consulū. Qui cum eis primò minas incussissent & terrores, deinde verò opes atque fasces polliciti essent dignitatum, inconcussè eos in sua confessione durantes, lictoribus assignant perimendos, vno excepto sancto Georgio, quem decernunt solummodò abire pro eo, quod ipsi Optimates priores palatij nihil conuictorum eum audissent proferentem aduersus suum vatem. Tum verò egregius testis, Num, ait, ô Principes, de professione mea, quam coram vobis nondum protuli, dubitatis? Aut putatis me de Magistro vestro, discipuloque satanæ quicquam boni cogitare? ego enim credo Antichristi fuisse ministrum & vitiorum omnium labyrinthum. Interemerunt igitur gladio primū beatum Felicem, deinde sanctum

Georgium, post extremum egregiosam. Quorum coram timore & a-
runt. Beatos verò G-
unt separatim apud
namellensis, in Orat-
tā eim prædixerat.
Passi sunt anno Chri-
vigesimo quinto.

VITA S. AV-
nensis Episcopi; Pr-
ex ea qua est à Po-
inde Episcopo C-
è corpore anno
p. 7. The-

D iuinus Ang-
Ecclesie orn-
na ciuitate
habuit omni mortu-
one conspicuos quo-
humanarum discip-
ditus, & suis & patr-
maticam prius in si-
Carthagine, summ-
quenti dein tempor-
haud exigua opti-
laudem promeruit.
nis functus est, vt a-
omnium haud imm-
lesens, aliquādo ap-
staudibus seductus f-
tabiliter implicitus
strinam mordicis r-
lubium, prouident

in pia deuotionis
quia eiusdem reli-
mulieres nostras
nctum gestare ve-
missi à Iudice do-
erant collecti, or-
rabunt. Tunc o-
Nulla, o Iudex,
atur eternis. Ita-
à Christi pietate
Quæ & alia multa
rentibus, sectamq;
orem concitatus
cipados insinuat,
onere grauari.
feram putabāt,
ere ocyus anhelā-
cultrati, ostensum
m in celis reposi-
banullis, vt erant
go propter comen-
enda. Ducuntur
in palatium, in
ui cum eis primò
de verò opes at-
um, inconculse
lictoribus assi-
sancto Georgio;
e pro eo, quod
nil conuictorum
is suum vatem.
uit, o Principes,
vobis nondum
ne de Magistro
m boni cogita-
e ministrum &
eremerunt igit-
q, deinde san-
ctum

tum Georgium, post venerabilem Liliofam, atque
extremum egregios agonistas Aurelium & Nata-
iam. Quorum corpora Christiani noctu furantes,
a cum timore & reuerentia in Ecclesiis sepelie-
unt. Beatos verò Georgium & Aurelium condide-
ant separatim apud cenobium, quod dicitur * Pen-
namellensis, in Oratorio Domini nostri Saluatoris:
ta enim prædixerat idem Martyr Christi Aurelius.
Passi sunt anno Christi plus minus septingentesimò
vigesimo quinto.

*Transit feli-
citer S. Geor-
gius & socij
circa
Anno 725.*

VITA S. AVGVSTINI, HIPPO-
nensis Episcopi; Præstantissimi Ecclesiæ Doctoris:
ex ea quæ est à Possidio primùm eius discipulo,
inde Episcopo Calamensi edita. Migravit
è corpore anno Christi 430. Celestini Pa-
pæ 7. Theodosij Imperat. 23.

*C. Baron.
Annal. To.
5. & In No.
Martyr. Ro-
man.*

28. Aug.

Diuinus Augustinus, præclarum, Catholicæ
Ecclesiæ ornamentum, ex provincia Aphrica-
na ciuitate Thagastensi oriundus, parentes
habuit omni morum honestate, & Catholica religi-
one conspicuos; quorum cura, diligentia, & impetis,
humanarum disciplinarum cognitione apprime eru-
ditus, & suis & patriæ ornameto fuit. Nam & Græ-
maticam prius in sua ciuitate, & Rhetoricam postea
Carthagine, summa cum laude professus fuit. Confe-
quenti dein tempore, Romæ similiter & Mediolani,
haud exiguum optimi bonarum artium professoris
laudem promeruit; atque ita munere suæ professio-
nis functus est, vt ab omnibus palmam eruditorum
omnium haud immeritò reportaret. Sed cum ado-
lescens, aliquando apud Carthaginem Manichæorum
fraudibus seductus fuisset, eorumque erroribus mise-
rabiliter implicatus, sanam Ecclesiæ Catholicæ do-
ctrinam mordicus respueret, accidit diuina, haud
dubium, prouidentia, vt Ambrosius Mediolanensis

Patria eius.

*Augustinus
primùm Ma-
ni. hæus.*

*Fine vita
habetur 7.
Decembris.*

Pp 3

an-
ni-

*Conuertitur
concionibus
S. Ambrosij:
& baptiza-
tur ab eodē.*

antistes vir multis magnisque, & sanctitatis & eruditionis ornamentis decoratus, Manichæorum hæresim impugnaret, & incidentes legis quæstiones, multis dicendi luminibus illustraret, erroremque pestiferum egregie profligaret. Cuius sermonibus perquam luculentis, semel iterumque auditis Augustinus animo deinde suspenso atque affixo interfuit, ut ingenij sui, quo multum valebat, acumine, sancti antistitis argumenta reselleret: Sed qui ingenij & eruditionis suæ magnitudine nixus, victoriam sibi forsande Ambrosio promittebat, fuit ipsius Ambrosij, vel potius Christi gratia ita expugnatus, ut agnita paulatim nefaria hæresi, ac tandem planè ex animo pulsa, supplex ipse à beato antistite regenerationis lauacrum postularet: & diuina Ecclesiæ sacramenta, mira Catholicorum omnium gratulatione acciperet.

*Pater &
Mater eius.
Proficiscitur
in patriam,
Vbi ieiunijs,
orationibus
ac pijs vacat
operibus.*

Itaque accepta baptismi gratia, annis quidem maior triginta, sola matre Monica nomine, superstite, (pater namque Patrius, vita functus erat) quæ eius profectui incredibili gaudio gratulabatur cum alijs quibusdam ciuibz & amicis suis, ad Africam, propriamque domum Christo deinceps militaturus remeauit. Ibi mox omnibus seculi huius curis valere iussis, ieiunijs, orationibus bonisque operibus, & lucrandis etiam animabus iugiter vacabat; tanto cum fructu ac fidelium gratulatione, ut Hipponensis Ecclesiæ ciues, à beato Valerio, qui Episcopatum eius administrabat ac flagitante Ecclesiastica necessitate, eos de prouidendo & ordinando ciuitatis presbytero allocutus & exhortatus fuerat, Augustinum sacerdotij dignitate initiari vno consensu & desiderio postularent; quò maiori cum libertate & auctoritate, diuini verbi pabulum omnibus administrare posset.

*Contrahit
monasteriū,*

Igitur presbyterij honore decoratus, monasterium intra Ecclesiam instituit; ibidemque ad exemplissimum Apostolorum canonem cum Christi seruis

reus vitam instituit. propriate interdum innocentiam & Porro Valerius eiusmodi vinum a præter spem & c. to omni eruditione, imatissimum naturam consuetudinem Ecclesiæ publicum diuini verbum alijs Episcopis concionibus à solo Episcopate præfecit.

Erant tunc in viciosa Manichæorum quodam Fortunato prauitatem tuebantur, sed & Donatistæ orant obsecrantque hæcorum presbyterorum, erroris conuictum, ex vrbē protiger. Fortunatus, qui vithagine erroris sui purgationis congregat sed pedem confirmat modo prostratus, stante & audiente pmonquam deinde cō

Itaque hæresi in Donatistas & fraudes & praua dogmata detexit, reseruitque nec Valerius antistitem vtrum in locum Timebat enim, ne ab alia aliqua Ecclesia

ritatis & eruditiorum hæreticorum hæreses, multo maioremque pestiferis sermonibus per auditis Augustini affixio interfuit, acumine, sancti ingenij & eruditionis sibi fortissimus Ambrosius, ut agnitionem planè ex antiquæ regenerationis ecclesiæ sacramentatione acci-

nis quidem maxime, supersticius erat) quæ ratulabatur cum as, ad Africam, inceptis militatæculi huius cuius bonisq; operipiter vacabat; ne, ut Hipponen- tui Episcopatum ecclesiastica necessi- do civitatis prelat, Augustinum mentis & desiderate & aucto- nus administrat- oratus, mon- didemque ad ex- em cum Christi- ferus

trius vitam instituit, & sibi suisque, rei cuiuslibet proprietate interdicta, primam illam Apostolo- um innocentiam & paupertatem egregiè sectatus est. Porro Valerius antistes, qui multis sæpè precibus eiusmodi virum à Domino flagitauerat, cernens præter spem & expectationem virum non modo omni eruditione, sed sanctitatis etiam laudibus enatissimum nactum esse, ilicò contrà vsum & consuetudinem Ecclesiæ Africane, Augustinum publicum diuini verbi ministrum instituit; & quantam alijs Episcopis indignè ferentibus, primarijs concionibus à solo Episcopo fieri solitis, cum auctoritate præfecit.

Erant tunc in vrbe Hipponensi, plurimi pestifera Manichæorum infecti hæresi, & auctore quodam Fortunato presbytero, dogmatum suorum veritatem tuebantur. Quare non modò Catholici, sed & Donatistæ permoti, Augustinum adeunt; rant obsecrantque, ut hominem illum Manichæorum presbyterum, scientiæ opinione tumidum, erroris conuincat, & doctrinam nefariam ex vrbe profliget. Non recusauit Augustinus; sed Fortunatus, qui virum sanctum quondam Car-

Itaque hæresi illa ex vrbe profligata, mox aciem in Donatistas & Pelagianos cōuertit, eorumque fraudes & praua dogmata, & scriptis & sermonibus detexit, refutauitque. Quo tam insigni doctrinæ genere Valerius antistes vehementer grauisus, statuit sanctū virum in locum suum deponere Episcopum. Timebat enim, nè paulo post, tam excellens viri virtus ab alia aliqua Ecclesia ad Episcopale munus expeteretur

in quo secundum Regulam Apostolicam cum suis viuit.

Disputat cum Fortunato Manichæo Augustinus.

Item oppugnat Donatistas & Pelagianos.

*Cogitur esse
Episcopus
Valerio vi-
uente.*

retur. Itaque datis ad Archipræsulem Carthaginen-
sem literis, & corporis sui imbecillitatem & ex-
stas ætate vires allegans, obsecrabat, vt Augustinum
sue cathedræ, non quidem successorem, sed confor-
tem habere mereretur. Fuit eius postulato protinus
satisfactum; & Augustinus contra morem Ecclesiæ,
viuente suo Episcopo, maioris loci ordinationem
suscepit. Quod postea tamen, in seipso fieri minimè
debuisset, cum verbo tum scripto docuit; nec quod si-
bi factum esse doluit, alijs fieri voluit.

Igitur Episcopali munere suscepto, multo feruen-
tius & summa cum auctoritate, in opus Euangelij
incubuit; neque vna tantum in regione, sed vbiun-
que rogatus venisset, verbum salutis æternæ populo
prædicabat; & poscentibus præclaram sanè de fide
& spe, quæ in Deum est, rationem reddebat. Vnus
ille inter omnes, hæreticorum perfidiam strenuè op-
pugnabat, sectasq; Africanas extirpabat, & Catho-
licam Ecclesiam, quæ multo tempore oppressa iace-
bat, egregiè erexit. Publicè, priuatim, diebus ac nocti-
bus, in refellendis extirpandisque erroribus desuda-
bat, & hæreticorum Episcopos in scelere obstinatos,
ad certamen fidei vtrò prouocabat. Illi verò fidei
sue sinceritati diffisi, certamen detrectabant, & furore
ac amentia pleni, Augustinum seductorem, anima-
rumque deceptorem & priuatim & publicè coucla-
mabant; eumque velut lupum occidendum, in de-
fensionem gregis, scilicet sui, dicebant; omniaque
peccata, ijs à Deo dimittenda asserabant, qui tam
præclarum facinus Deo gratissimum perpetrarent.

*Circuncellio-
num imma-
nitas.*

Habebant iidem Donatistæ, per omnes penè Ec-
clesias suas, inauditum quoddam genus hominum
peruersum ac violentum, velut sub professione con-
tinentium ambulantes, qui Circuncelliones diceban-
tur; homines audacia & temeritate præcipientes; qui in-
genti numero per agros villasque bacchantes, di-
uersis armati telis, Christi sacerdotibus clades valde
miserabiles inferebant; alios obtruncabant; alijs ve-
rò cal-

id calcem cum aceto
in oculos ingerebant
perque fraudes Catho-
licorum nitebantur.
nathario delitescens,
natibus, excellenti &
præclare obuiam iba-
ditionis & sanctitati
Ecclesiæ Episcopos su-
Ea res cum Donat-
citaret, tum illi Ciri-
athletam, & Catholi-
colletent, vias omne-
ad visitandas confir-
clesias varia loca per-
adiutorio altissimi
re, ita eorum insidias
quam, illi necessariè
rabili Dei prouidenti-
que capesseret, & in
gelij fructus domum
eruditionis & ingen-
multa, variæ ac mul-
fos hæreticos in Ecc-
stia à studiosissimo
ant.

Cæterum ita die
erat, vt nequaquam
charitatis officium
Christianis, vel cui
causas eorum pie
rum querelis non ra-
bebat, vt partes hos-
morum concordia
Vellis ei aliaque
ta, nec nitida nim-
ant; quia his pleru-
mines solent, vel abi-

em Carthaginen-
tatem & exha-
rem, vt Augustinum
sed confortato
protinus
morem Ecclesie,
ei ordinationem
pro fieri minimè
cui; nec quod si-
nit.

to, multo feruen-
opus Evangelij
one, sed vbi-
eternæ populo
am sanè de fide
reddebat. Vnus
diam strenuè op-
pabat, & Catho-
re opprella iace-
diebus ac nocti-
toribus defuda-
lere obstinatos,
t. Illi verò fidei
stabant, & furore
ctorem, anima-
publicè concla-
endum, in de-
pant; omniaque
ebant, qui tam
pèpètrarent.

omnes penè Ec-
enus hominum
professione con-
liones diceban-
cipites; qui in-
acchantes, di-
bus clades valde
tabant; alijs ve-
rò cal-

de calcem cum aceto, acerbissimum tormenti genus,
in oculos ingerebant; modisque omnibus per vim
erque fraudes Catholice veritatis defensores op-
rimere nitebantur. Sed Augustinus cum suis in mo-
asterio delitescens, illorum fraudibus & impijs co-
atibus, excellenti & diuino planè doctrinæ genere
ræclare obuiam ibat: multosque è suo grege & eru-
itionis & sanctitatis opinione celebres laboranti
Ecclesiæ Episcopos suppedibat.

Ea res cum Donatistarum inuidiam acrius con-
titaret, tum illi Circuncelliones, vt tam insignem
thletam, & Catholicorum antesignanum è medio
ollerent, vias omnes armati obsederunt, dum fortè
ad visitandas confirmandasque in sana doctrina Ec-
clesias varia loca peragrabat. Sed vir sanctus, qui in
diutorio altissimi securus habitabat, Deo protecto-
re, ita eorum insidias vitabat, vt cum illi viam ali-
quam, illi necessariò peruiam occupassent, ipse mi-
rabili Dei providètia, ignarus periculi, aliam plerū-
que capefleret, & inuitis hostibus amplissimos Euan-
gelij fructus domum reportaret. Tot enim & tanta,
ruditionis & ingenij sui edidit monumenta & tam
multa, variæ ac multiplicis doctrinæ aduersus diuer-
los hæreticos in Ecclesia reliquit scripta, vt vix cun-
cta à studiosissimo quolibet volui & cognosci que-
ant.

Cæterum ita die nocteque sanctis studijs affixus
erat, vt nequaquam tamen vel minimum fraternæ
charitatis officium negligeret. Si interpellatus à
Christianis, vel cuiuscunque sectæ hominibus esset,
causas eorum piè ac diligenter audiebat, ac singulo-
rum querelis non rarò toto die ieiunus ita aures præ-
bebat, vt partes hostili odio dissidentes, summa ani-
morum concordia veniret.

Vestis ei aliaque & corporis & cubiculi ornamen-
ta, nec nitida nimium, nec abiecta plurimum e-
rant; quia his plerunque vel iactare se insolenter ho-
mines solent, vel abijcere; ex vtroque non quæ lesu
Christi,

Multos sup-
peditat Ec-
clesiæ Epif-
copos è suo
grege Augu-
stinus.

Audit cau-
sas omnium
accuratè &
piè.

Eius victus
& vestitus.

Christi, sed quæ sua sunt, iidem quærentes. At iste beatus Philosophiam palliotenus detestans, veste honesta, & nequaquam à vulgari consuetudine temporis illius abhorrente utebatur. Mensa frugalis & parca oleribus & leguminibus instructa, tum demum carnes suppeditabat, cum vel infirmitas suorum, vel aduentarium dignitas eas postulare videretur. Semper autem vino, quamuis modicè & temperanter utebatur; timebatque vir sanctus (quemadmodum in *Lib. 10. c. 31.* suis Confessionum libris testatur) non immunditiam obsonij, sed immunditiam cupiditatis. cochlearibus tantum argenteis, cæteris vasibus, quibus mensæ inferebantur cibi, vel testeis, vel ligneis, vel marmoreis, hospitalitatis amantissimus, utebatur. Enimuero ideo potissimum conuiuio delectabatur, ut cum ijs de rebus salutariis verba faceret, difficilioreque sacræ scripturæ quæstiones proponeret, enodaretque. Et ne quis à salutari colloquio, pestilenti consuetudine, ut fieri solet, abruptus, sermonem ad vitia moresque aliorum referendos conuerteret, huiusmodi symbolo mensam suam consignatam habebat.

Leges mensæ ipsius.

*Quisquis amat dictis absentum rodere vitam,
Hanc mensam vetitam nouerit esse sibi.*

Hinc cõuiuas suos interdum monebat, ut à noxijs & superfluis fabulis abstinere, & animum mentemque inter corporales epulas diuini verbi pabulo pascere. Si autem intemperantis linguæ vitio, scripturæ illius obliti, in detractionis scopulos vel leuiter impingerent, mox vir diuinus haud parum commotus, aut versus illos delendos esse, aut se de media refectione surrecturum, pronuntiabat. Pauperum verò prima illi semper cura erat, eisque abundè vel ex fidelium oblationibus, vel ex redditibus Ecclesiæ, unde & sibi suisque erogabat, succurrebat. Cæterum

Eius in pauperes liberalitas.

ipse rebus tantum curam rerum ter-
ricos reijciebat. Cu-
inuiilians, se pecun-
exhaustum cerne-
perum necessitatem
minica frangi, consi-
ret, vel inopes recrea-
ut pro quibuldam
lachrymis Deum pro-
steguit.

Cum autem aliorum
tribus tanta cura ac fl-
sui oblitus, vias omni-
ter sepebat. Fœmin-
germana quidem so-
de rebus necessarijs
illi conferendus esse
ad eas intrare vel co-
ro potissimè, quæ
sacris Christo hono-
cuiquam vxorem v-
volentes ad hoc con-
tria sua ad conuiu-
Antè proximum
etos editosque à se
diuina voluntate, in-
rum, Gothorum, a-
nus diuersis armata-
partibus, nauibus A-
uersa loca, incendij
bus infandis malis
ma hostium grassat-
admodum peperit v-
ad æternam patriam ar-
lutione & precib⁹ &
Tertio vero ab obli-
mus febribus corre-

ipse

ipse rebus tantum diuinis die nocteque intentus, uram rerum temporalium ad prudentiores Clericos reiciebat. Cumque animarum salutem sedulo inuigilans, se pecunia, quam pauperibus erogabat, exhaustum cerneret, confidenter non suam, sed pauperum necessitatem populo explicabat: & vasa Dominica frangi, conflareque, ut vel captiuos redimeret, vel inopes recrearet, iubebat. Rogatus aliquando ut pro quibusdam energumenis oraret: vberimis lachrymis Deum precatus, daemones ab obfessis proligauit.

Cum autem aliorum salutem, corporumque necessitatibus tanta cura ac studio inuigilaret, tum nequaquam oblitus, vias omnes aditusque ad peccatum diligenter sepiebat. Fœminarum intra domum eius nulla, ne germana quidem soror, conuersata est. Et si fortassis de rebus necessarijs cum aliquibus fœminis sermone conferendus esset, nunquam sine Clericis testibus ad eas intrare vel colloquia miscere voluit. Tria vero potissimum, quæ in institutis Ambrosij cõpererat, sacris Christo hominibus seruanda asserbat. Ne cuiquam uxorem unquam poscerent; Ne militare volentes ad hoc commendarent; ne, postremo, in patria sua ad conuiuium vocati accederent.

Ante proximum infirmitatis obitus sui diem, dictatos editosque à se recensuit libros, correxitque. Inde diuina voluntate, ingens hostium Vandalorum, Alanorum, Gotthorum, aliarumque diuersarum gentium manus diuersis armata telis, ex transmarini Hispaniæ partibus, nauibus Aphricæ influxit, irruique: & vniuersa loca, incendijs, cædibus, alijsque innumerabilibus infandis malis depopulata est. Hæc autem ferocissima hostium grassatio, amarissimam illi, lugubremque, admodum peperit vitam; prorsus ut lucis huius pertes, ad æternam patriam ardentiùs aspiraret, & corporis dissolutione & precibus & lachrymis à Domino expeteret. Tertio vero ab obsidione ciuitatis mense, vir sanctissimus febribus correptus, vltima paulatim agritudine exerce-

Fœminarum colloquia ut vitaret.

Scribit libros Retractionum.

Barbarorum irruptiones in Aphricam.

exerceri cœpit. Quia inualente Psalmos Davidicos, quos Penitenciales vocant multis cum lachrymis sæpius recitabat; dicere siquidē cōsueuerat, post perceptum baptismum etiam laudatos Christianos & sacerdotes absq; digna & competenti pœnitētia exire de corpore non debere. Et nē quo impedimento, meas illius Deo perfectē intentas, ad inanes cogitationes abduceretur, antē dies fermē decem, quā ē corporis ergastulo migraret, omnem sibi humani sermonis vsum ac hominum cōuentum interdixit, voluit; ijs exceptis horis, quibus medici ad inspiciendum intrarent, vel domestici refectionem ei inferrent. Itaque ad extremum vsque spiritum orationi deditus, sana mente, vultu hilari & iucundo, cunctis in circuitu fratribus astantibus, eiusque excessum precibus pariter ac lachrymis prosequentibus, ē corpore excessit, annos natus sex admodum & septuaginta; ē quibus ferē quadraginta cum summa totius Ecclesie vtilitate in Clericatu exegit; pro cuius commendanda corporis depositione cum Sacrificium Deo oblatum esset, terræ mandatum est. Testamentum autem nullum fecit: quia vndē faceret, pauper Christi non habebat.

*Migrat ad
Dominū &
Sacrificium
pro eo offer-
tur.*

MARTYRIUM S. IULIANI, COMITIS beati Ferreoli Tribuni. Ex eo quod Gregor.

*C. Baron.
Tom. 2. An-
nal.*

*Turonens. integro libro conscripsit. Passus
est circa annū Domini 303. qui fuit Mar-
cel. Papa 7. Diocletiani*

*28 Augu.
Patria S. Iu-
liani.*

Imper. 20.

Iulianus martyrii gloria inclytus; Viennensi vrbe oriundus, Aruernis, glorioso certamine præclarum de hoste triumphum egit. Nam cum beatissimo Ferreolo adhereret, tam ardenti martyrii desiderio flagrabat, vt diuitijs & propinquis illicō relictis, Aruernas contenderit, quō ibidem caputū cū hoste

iste certamen iniret.
sefectio nequaquam
auditis parentum,
is, eō concessit, nē qu
nij palma retardaret
ad Briuatensem vi
tariæ colebantur, adu
equadam agitato C
menter sitire cerner
culatē diuertit; facile
ns periculum euita
religione ac virtut
titate. Itaque ē late
tatione persecutores
de seculo commora
Christum sitio.
At illi, educto vib
tute crudeliter eum
statum in fonte ibid
verrimo abluunt; q
bus oppressi cum asp
tem assequuntur. Po
s gloriosus martyr d
fertur; artus Briuate
histo conditore suff
epus mancipauerat
traculo ita redinteg
uenili robore prædi
us Ferreolus martyr
tine, tam illius mem
muli receptaculo ce
s, in beati Iuliani h
ficata est Basilica: i
rum, cecorum, & a
sæpius petit

Imos Davidicos. Iste certamen iniret. Quanquam enim Viennæ, cum lachrymis persecutio nequaquam deesset, sanctus tamen martyr, venerat, post perinditias parentum, suorumque lachrymas verius Christianos, & eo concessit, nè quo insidiarum metu ab ea martij palma retardaretur. Igitur instante persecutio- ad Briuatensem vicum in quo fanatici erroris inanes cogitatione colebantur, aduenit. Cumque aduersarios rade decem, quametiquadam agitaros Christianorum sanguinem venem sibi humaniter sitire cerneret, ad viduæ cuiusdam ædes uentum interdixit, facileque eorum furorem ac immis medicum ad intras periculum euitare potuisset, ni Christi athleta refectioem ei religione ac virtute indignum iudicasset, diutius spiritum orare. Itaque è latebris vltro prodiens, tali fertur catione persecutores allocutus; quidem diutius in bus, eiusque ex hoc seculo commorari nolo, quia tota auditate Cris- tum sitio.

At illi, educto vibranti dextera gladio, defecto Caput ei amputatur. gture crudeliter eum obtruncarunt; caput verò amputatum in fonte ibidem splendido, aquisque dulcibus verrimo abluerunt; quibus cæci, alijsque infirmitatibus oppressi cum asperguntur, diuina virtute sanitatem assequuntur. Porro in tres (vt ita dicam) partiti, gloriosus martyr diuisus est. Nam caput Viennæ defertur; artus Briuate reconduntur; felix anima à Christo conditore suscipitur. Senes quoque qui sacræ corpus mancipauerant sepulture, diuino prorsus miraculo ita redintegrati sunt, vt de uexa ætate viri, iuuenili robore præditi haberentur. Caput quoque eis Ferreolus martyr accepit: completoque certamine, tam illius membra, quam istius caput, in vniuersuli receptaculo collocantur. Postea verò à fidelibus, in beati Iuliani honorem, Briuate, insignis facitata est Basilica: in qua paralyticorum, claudorum, cæcorum, & aliorum quoque morborum sapius petita remedia conquiritur.

Ardor Martij.

Sitit tota auditate Christum.

Caput ei amputatur.

Preciosa miracula,

Ecclesia S. Iuliani Briuate: in qua miracula.

l. Baron. In VITA S. MEDERICI, ABBATIS
Not. Mart. Galli; Ex ea qua est per Vincenium. Lib. 25.

Roman. Speculi cap. 92. Excessu vita circa
Annum Salutis 550.

29. August.

*Patris eius
& genus.*

*Fili monach
& rigidam
ducit vitam.*

*Fili Abbas
& laudabi-
liter praest.*

*Claret mira-
culis.*

A N N O Domini nongentesimo octogesimo quarto, qui fuit primus annus Ottonis tertij, levatum est Parisijs corpus sancti Mederici Abbatis, in eo die depositionis eius, scilicet quarta Calendas Septembris. Hic Eduæ civitatis pago ortus, nobilis genere, cum tredecim annos impleisset, inuitis parentibus ad monasterium eiusdem civitatis abiit; & illud ingressus tantæ abstinentiæ fuit, ut in hebdomada non nisi bis edulij quicquam caperet; quod non nisi pane hordeaceo, vel quod vilius reperire poterat, & aquæ molico fiebat. Corpus cilicio asperissimo occultè tegebat, & desuper in vestibus alijs fratribus similis erat. Tandem autem iam mortuo Abbati successit; ubi non honorem, sed omnis se accepisse considerans, omnibus sibi commissis verus Pater apparere studebat. Ipsi tempore, cum quidam monachus eiusdem loci, libidinis actu graviter vreretur postquam hoc Patri pio indicasset, ille tunicam qua induebatur, ei ad induendum direxit. Quia cum indatus ille esset, illico demon, incensor ipsius mali, fugiendo delituit, magnis vocibus proclamans: Sancte Mederice; cur incendis me precibus tuis? Vasculum quod diu possederam, abstulisti, & me inextinguibili incendio mancipasti. Tunc verò sanctus divina voce eum increpavit, & ille abscessit. Monachus verò ille postmodum in tanta sanctitate permansit, ut plurimæ per eum virtutes efficerentur.

Alius quoque prædicti Patris discipulus, ira erat diabolica illusione subactus, ut quodcumque operi diuino insistere deberet, statim ut synaxeos oratio consueta finienda erat, ab ecclesia exiret. Quia

causa frequenter
mendatus. Tunc
cepit, & benedicens
eo mox inimicum
etis regionibus audire
operarent, desertum
bitatu diu desiderat
id ciborum sumend
horaret. Sed frat
ti, per vastam erem
iunt, atque etiam
n possent, Episcopi
m eis peregris, san
communicationis ei
sterium perduxit,
a sanctitate floruit
ait. Tandem aut
ifici voluit; in o
m Dominus mira
s veniens, in cel
ti Apostoli fuerat
quem mensibus De
aris discipulis, ob
xpletis omnibus,
orationis ad Deu
lendas Septem
nus quinq
qu

ABBATII causa frequenter admonitus, non tamen est
mendatus. Tunc igitur sanctus Abbas panem
cepit, & benedicens, eulogias fratri tribuit, & sic
eo mox inimicum exclusit. Cum autem de di-
versis regionibus audita eius fama, ad eum multi
opperarent, desertum locum tandem expetiit, &
in statu diu desiderato sese conclusit; ita ut quic-
quid ciborum sumendum esset, propriis manibus
exboraret. Sed fratres de abscessu eius tristes ef-
fecti, per vastam eremum longè lateque eum per-
curunt, atque etiam inuentum cum reducere
non possent, Episcopum super hoc adeunt. Quo-
mòdo eis pergens, sanctum in eremo reperiit; &
communicationis eum vinculo alligans ad mo-
nasterium perduxit, ubi multo post tempore ma-
gis sanctitate floruit, & multas infirmitates cu-
rait. Tandem autem orationis causa Parisios
poscisci voluit; in quo etiam itinere multa per
eum Dominus miracula fecit. Denique Parisi-
um veniens, in cellula, quæ sub nomine sancti
Petri Apostoli fuerat consecrata, duobus annis &
duem mensibus Deo militavit, ac sic demum,
veneratis discipulis, obitus sui diem prædixit, &
expletis omnibus, valedicens eis inter verba
orationis ad Deum migravit quarto Ca-
lendas Septembris, anno plus mi-
nus quingentesimo quin-
quagesimo.

*Fugiens re-
gimen Fra-
trum, vix
tandem com-
pulsus, rearsit.*

*Parisijs ob-
dormit in
Domina cir-
ca An. 550.*

c. Baron. Tō.
1. Annal. &
in Notat.
Martyrol.
Roman.

DECOLLATIO S. IOANNIS BA
ptista. quam contigisse dubium non est imminet
festiuitate Paschali. Transfertur autem eius so
lemnitas (sicut & dies natalis Iacobi Apostoli) tun
quia Paschali tempore festa martyrum agi veti
tum erat, tum quod venerandum Sancti Præcur
soris caput, hoc die, secundo inuen
tum, postea translatum
fuit.

29. August.

Luce 1.

S. Ioannis
Parentes.

Carere libe
ris, patribus
veteris te
stemeti ma
ximo fuit
probro.

Quamquam & vita & res gestæ Sanctissimæ
Præcursoris, omnibus ex Euangelica veritate
notissima sint, tamen quia earum narratio
magnum habet cum voluptate coniunctam utilitatem
& temporis & laboris collocare. Igitur temporis
bus Herodis, qui fuit Rex Iudææ, diuinus Lucas sa
cerdotem fuisse refert nomine Zachariam, ex vici
Abiæ: quæ in sorte Sacerdotum octaua erat. Ei sanctæ, pari consensu
sacro sancto matrimonij vinculo vxor è filia
bus Aaron Elisabeth copulata erat; qui cum aliqui
virtutibus, tum Dei ipsius testimonio, insigni iustitie
tix laude ornati, vitam diuinis oculis gratissimam
ducebant. Quamquam autem tot tantisque præ
diti essent virtutibus, vno tamen sterilitatis probro
veteribus omnium grauissimo laborabant; quod ipsi
magno debet esse solatio, quicunque bonæ vitæ sub
consocij, aduersis casibus in hoc mundo agitantur.

Porro Zachariæ, dum sacerdotali munere ex ordi
ne fungeretur, subito Angelus Domini cœlesti splen
dore coruscans à dextris altaris apparuit, & eū quid
tanto spectaculo vehementer perterritum bono a
nimo esse iussit. Nam & preces illius à Deo exaudi
tas & sterilitatis probum natiuitate admirandi fili
tollendum esse dixit. Neque enim putandum est

zachariam in illa
tum à Deo postulat
ali salutare preces vo
exequitur, Deus
tem nunciaret, &
demonstraret. Nam
tatem mirifico sa
lum coram Domini
mtero matris sancti
landum.

Hac verò aliæque

præconia, tanta
moueant, vt ag
modaret. Vnde An
corripens, ea pro
priauit, & ad n
proximum reddidit.
Elisabeth infantem
cognatus & vici
pari consensu
ex soluto lingua
quæ futura quæ
eximia filij sancti
adulteris
solitudinem
simam, vel leuissimam

Verum enim vero
sacerdos, cum nati
templum inferri
et eum rerum om
actorum ei semper
uacessit, vt Deipara
grederetur. Quæ
am administraret, p
tando parere cogere
templum irumpente
altare trucidant:

Zache

Zachariam in illa publica muneris sui functione, Angelus Zachariam à Deo postulasse, sed pro communi totius populi salute preces vota que fecisse. Quæ dum sedaret in templo. exequitur, Deus ei filium largitur, qui & salutem nuntiaret, & cunctis veras iustitiæ semitas demonstraret. Nam Angelus præclaram eius sanctitatem mirifico sanè extulit præconio, dum ait; lum coram Domino & magnum futurum, & vtero matris sanctificandum, & sancto spiritu re-
ndum.

Hæc verò aliaque admirandæ virtutis ac sanctitatis præconia, tantam Zachariæ admirationem commovebant, ut ægrè admodum ijs fidem accom-
odaret. Vnde Angelus fidei eius imbecillitatem corripit, ea propter vocis eum beneficio illi priuavit, & ad natiuitatis usque diem silentio obnoxium reddidit. Expleto autem partus tempore, Elisabeth infantem enixa est; cui ex mente diuina, cognatis & vicinis stupentibus, Ioannis nomen, pari consensu parentum, inditum fuit. In-
mox soluto linguæ vinculo, Zacharias non modò qui, sed futura quoque Vates prædicere, & multa eximia filij sanctitate atque virtute concinere.annes verò adultis nonnihil viribus, protinus in-
stam eremi solitudinem concessit, ne vitam purissimam, vel leuissima aliqua peccati contagione acularet.

Verum enim uerò Zacharias deuota planè atque sacerdos, cum natum Saluatorem maternis vlnis templum inferri sæpius videret, minimeque igno-
ret eum rerum omnium conditorem esse, Sancta-
nctorum ei semper aperta esse voluit; libereque concessit, ut Deipara virgo sanctiora templi adita-
grederetur. Quæ res cum Iudæis inuidiæ fomi-
m administraret, pariterque metum, nè Regi ali-
quando parère cogerentur, incuteret, vna nocte in-
mplum irrupentes, Zachariam templum inter
altare trucidant: eiusque corpus effossa humo,
necarij

*Zachariæ
modica fides
silentio casti-
gatur.*

*Adit eremum
5. Ioannes.*

*Cædes Za-
chariæ.*

nefarii parricidae abscondunt. Hec quidam de obitu insigniter imoio, & n
Zachariae monumentis consignata posteris relique- nato, admodum v
runt. et non solum pudore

Ceterum sanctissimum Sacerdotem ab impio Regi, conspectu su
Herode neci traditum fuisse alij confirmant: quod sanctitatem, & iustit
filium suum Ioannem, qui ab Herode cum alijs in- telectabatur, nec no
fantibus ad mortem inquirebatur, pro're noluit. conformia praestabar
set. Postquam enim saeuo & crudeli edicto Herodes Sed quod non m
pueros omnes in Bethleem & in montanis, neci de- mpudentia & sceler
stinasset, Ioannemque pari crudelitate interfici. Que hunc ipsum Her
mand flet, Zacharias de salute filij sollicitus. coniu- arathrum praecipite
gem suam Elisabeth cum filio, alterum cum dimi- linis suae incensus, d
dio annum nato, ad quandam speluncam confestim rat filia Aretae Regis
transmisit. Cumque impij Herodis satellites infan- moribus se implic-
tem minimè inuenirent, totam mentis suae rabiem ppi fratris eius vxor
in Zachariam conuertunt: eumque in templo rebus torem, nihilque loa
diuinis operam nauantem, ante altare incensi ferro complexus est, vt ipi
interimunt. nefas) manciparet, c

*Hec apud
Baronium
Annal. Tō. 1.*

Genes. 21.

*S. Ioannes
quando pro-
diderit in
publicum.*

His ita constitutis, pia sanctissimi pueri genitrix
Elisabeth, quadagesimo deinde die eadem in spe- Verum Ioannes,
lunca diem obiit; Ioannes verò Angeli curae custo- sus peccatum bellum
dieq; relictus, & solitarijs in locis libèter versari soli- ergastulum subiit, Re
tus, Angelo duce vsus, in remotiores sylvarum re- te non destitit. Con
cessus secessit. Quod sanè de Ioanne nequaquam mi- lis teneretur, Herodem
rum videri debet, praesertim si mente recolamus, & tribus ac Galilae
Ismaeli à matre projecto Angelum adstitisse. Ita- eaque omni deliciis
que Ioannes, annis plus minus triginta, in eremo, aliasque parum ho
in omni sanctitate & admiranda vitae austeritate nibere, vt suos a
exactis, vt primum, tempus à Deo constitutum quam maximè inu
adfuit, quo Iudaica perfidia scelus arguere, & po- are eò directa in me
nientiae viam praedicare debebat, ex latebris in- tissimo, & Regi &
publicum prodijt, tanta cum auctoritate ac sancti- (pudicis profecto
tatis opinione, vt cuncti eum Christum esse exi- ter gratissimum,
stimarent. Ipse verò summae humilitatis matot- intentione sua fru
non modò Christum se esse negabat, sed nè di- impudici corporis
gnum quidem, qui Christi caleamenti corrigiam meretricio capus,
solueret, publica voce confitebatur. Neque per- luptarem hausi;
fidis tantum Iudaeis, sed ipsi etiam Herodi, dimidiam totius
insigniter.

quidam de obitu
posteris relique

dorem ab impu-
firmant: qui
tode cum alijs
pro're notu
li edicto Herod
ontans, neci
ad licite interfe
sollicitus. cont
terum cum dim
uncam confessio
s satellites infan
hensis suae rabie
ie in templo reb
tare incensi fer

ni pueri genitri
die eadem in se
Angeli curae cult
beter versari sol
ores sylvarum t
e nequaquam m
mente recolam
m adlitisse. Lu
ginta, in eremo
vitar austeritat
Deo constitutur
s arguere, & po
t, ex lacribus
ritate ac sancti
frustrum esse ex
militatis matu
gebat, sed nē d
menti corrigia
tur. Neque pe
etiam Herod
insignia

signiter impio, & multis sceleribus nefariē inquitato, admodum venerandus erat Baptista; prorsus non solum pudorem, sed metum etiam scelerato Regi, conspectu suo inferret. Timebat enim & iustitiam, & iustitiam Ioannis, eiusque sermone electabatur, nec non plurima Ioannis doctrinae conformia praestabat ope a.

Sed quò non mortalium corda rapit, quò non impudentiae & sceleris abducit intemperans libido: hunc ipsum Herodem in sempiternae miseriae arathrum praecipitem egit. Is enim facibus libidinis suae incensus, despecta legitima coniuge, quae erat filia Aretae Regis Arabum, impuris Herodiadis moribus se implicavit. Eam enim, cum esset Philippi fratris eius vxor, per summum scelus duxit uxorem, nihilque Ioannis monita veritus, tam arde complexus est, ut ipsum retro potius erga istulo (probrum) manciparet, quam impudentissimam meretricem a se dimitteret.

Verum Ioannes, qui perpetuum & fatale aduersum peccatum bellum susceperat, constanti animo ergastulum subiit, Regisque nefarium facinus arguere non desistit. Contigit autem dum ille in vinculis tenetur, Herodem in die natali suo, proceribus & tribus ac Galilaeae primatibus coenam instruere, eaque omni deliciarum genere peracta, tripudia, aliasque parum honestas animi oblectationes adhibere, ut suos ab omni cura ad hilaritatem quam maximè invitaret; cum Regna filia à matre eò directa in medium prodiens, tripudio, delicatissimo, & Regi & conuiuiis omnibus, spectaculum (pudicis profecto oculis indignissimum) exhiberet gratissimum, iucundissimumque. Nec fuit intentione sua frustrata. Nam Rex cincinnis impudici corporis saltatricis, & specie luco ornata meretricio captus, tanquam ex eo spectaculo voluptatem hausit; ut protinus iurando, vel dimidiam totius regni sui partem ei offerret.

Marc. 6.

Libido certissima animae ruina.

Ioannes mittitur in carcerem.

Filia Herodiadis tripudiat.

Peteret tantum quidquid animo luberet, (6 regiam munificentiam) se postulatis satisfacturum plenissimè.

*Herodiadis
filia, Fœtus
Viperæ.*

Malach. 3.

*Decollatur
S. Ioannes
Baptista.*

*Virtus sem-
per inuicta.*

Matth. 14.

*Caput S. Io-
hannis defo-
ditur.*

Hiscæ Regis promissis vtrò exhibitis, laudis & gloriæ cupiditate mota, rem regno toto petit longè maiorem. Nec mirum sanè. Fœtus enim viperæ, consulta matre, caput illius petijt; quo maior, veri Dei testimonio, inter natos mulierum non surrexit. Illius, inquam, caput, qui non homo, sed Angelus, vtpotè angelica puritate præditus appellari meruit.

Igitur Herodes audita saltatricis petitione, confestim misso in carcerem lictore, caput illud sanctissimum sanguine plenum inferri iussit. Tetræ profectò, & horrendum inuitatis omnibus spectaculum; sed soli puellæ matri longè iucundissimum; quæ præciso capiti petulanter etiam insultauit, atque acudiscriminali, sanctissimam illam linguam perforauit. Existimabat enim eo iam extincto, liberè se per omnia libidinum genera posse vagari; nequè quenquam futurum qui ea libertate nefarium illius scelus argueret. Sed probata virtus, quæ vinci non potest, post mortem eius qui eam possidet, longè efficacius præclariusque dominatur. Nam Herodes Rex, qui tanta audacia ac facilitate Sanctissimum Præcursores capite spoliauerat, quantis, post mortem eius, cœpit terroribus agitari? Cum enim multa paulò post de Christi virtutibus & miraculis audisset, timore perculsus, Ioannem à mortuis excitatum palàm pronuntiabat. Cæterum mater debacchantis iuuenulæ verita, ne si caput corpori rursus coniungi, & cum eo sepultura mandari pateretur, Ioannes protinus resurgeret, maioriq; virtute nefanda scelera oppugnaret, terræ illud quam profundissimè defodi, tutoque apud se in regiæ loco remotis arbitris abscondi curauit. Et hic quidem gloriosus Sanctissimi Præcursores & Martyris exitus fuit; qui postquam annos tri-

ginta

ginta duos & mortuus
fuit: tali fine ad
vixit.

Interea Herodes
cruciatus, tanquam
tandem acriorem
Nam repudiata vxore
tam contumeliam
ad patrem suum ab
incitauit. Ille verò
flam matus; bellum
tisque in regionem
ca omnia longè late
concis, alijs in se
iniuria animum no
tandem saltatricis
quod supplicium ac
gnissimum esse ar
Furibunda, & a
quidem Herodis ha
erat coniunx, vita le
saltatricem acerbo
ipsa quoque decessi
cio reseruata: meta
feces, intolerabilis
cem haustrura. Filia
memoria commemo
ei quoquam, brum
endus. Qui cum gla
esset, pedes eum tra
non sine Dei numi
tenus, & inferiorib
molliusque se mou
dis, caput verò sce
deinde etiam conu
non ferro, sed gla
ipsa salutationem le
omnibus præbito,

liberet, (o regiam
satisfactorum plenil-

hibitis, laudis &
o toto petit lon-
Foetus enim vi-
petijt; quo ma-
natos mulierum
aput, qui non ho-
puritate prædi-

s petitione, con-
capit illud fan-
i iussit. Tetrum
mnibus spectacu-
undisimum; que
sultavit, atque acu-
linguam perfora-

extincto, liberè se
Te vagari; neque
nefarium illius
que vinci non
n possidet, longè
Nam Herodes
te Sanctissimum
antis, post mor-
i? Cum enim
tibus & miracu-
mannem à mor-
Ceterum ma-
ne si caput cor-
sepulchræ man-
flugeret, maiori-
gnaret, terræ il-
autoque apud se
ndi curavit. Et
Præcursoris &
nam annos tri-
ginta

ginta duos & menses admodum sex in terris exe-
gisset: tali fine ad cœlestia habitacula migrare de-
buit.

Interea Herodes, conscientie angore fraudisque *plisio divina*
cruciatus, tanquam domesticis furijs assidue vexatus, *in Herodem.*
tandem acriorem Dei vindictam licet serò pensavit.
Nam repudiata vxor, Aretæ Arabum Regis filia, tã-
tam contumeliam & ignominie notam non ferens,
ad patrem suum abiit: eumque ad ultionem sceleris
incitavit. Ille verò satis per se vindictæ cupiditate in-
flammat; bellum aduersus Herodem mouit, illa-
tisque in regionem eius armis, subiectis flammis lo-
ca omnia longè lateque populatus est; & alijs ferro
concisis, alijs in seruitutem abductis, exulceratum
iniuria animum non nihil sanauit. Quis verò exitus
tandem saltatricis fœminæ scelestissimæ fuerit, &
quod supplicium acceperit feralis impietas, relatu di-
gnissimum esse arbitror.

Furibunda, & adultera, incestaque adeò illa, quæ *Niceph. hist.*
quidem Herodis habebatur, reuera autem Philippi *lib. 1. c. 20.*
erat coniunx, vita longius acta, cum prius filiam & *De morte fi-*
saltatricem acerbo fato sublatam vidisset, deinde *liæ Herodi-*
ipsa quoque decessit; futuri sæculi iudicio & suppli- *adis.*
cio reseruata: meras ibi quàm citissimè diuinæ iræ
fæces, intolerabilisque indignationis Domini cali-
cem haustura. Filia autem eius (dignus est enim qui
memoriæ commendetur) talis fuit obitus. Eundem
ei quoque, brumali tempore erat: & fluuius trajeci-
endus. Qui cum glacie constrictus coagmentatusque
esset, pedes eum transibat: glacie autem rupta, (idque
non sine Dei numine) demergitur illa statim capite
tenus, & inferioribus corporis partibus lasciuens,
molliusque se mouens saltat; non in terra, sed in vin-
dis, caput verò scelestum, frigore & glacie concretum,
deinde etiam conuulneratum, & a reliquo corpore,
non ferro, sed glaciei crustis resectum, in glacie
ipsa saltationem lethalem exhibet, eoque spectaculo
omnibus præbito; in memoriam ea quæ fecerat,

Qq s spectan-

*Horrendus
interitus fi-
liæ Herodi-
adis.*

ſpectantibus reuocat.

*De inuen-
tione Capituli
S. Præcurſo-
ris,*

Porro quem ad nolum ſacroſanctum illud, & omni ueneratione dignum caput Ioannis, è latebris terræ in lucem prodieri, non erit abs re deinceps explicare. Duo religioſæ vitæ cultores, magno ſacra loca viſendi deſiderio inflammati, Hieroſolymam uenerunt. Alteri uero eorum, fortè in ſomnis, Sanctus Præcurſor apparuit, eumque monuit, vt reconditum in regia Herodis domo caput eius tolleret, ſecumque aſportaret. Sed ea viſio alteri narrata, non modo fidem non fecit, ſed etiam tanquam quoddam ſomnij phantaſiam riſum commouit. Sequenti ergo nocte, S. Bap. iſta rursus utrumque ſingularim accedens, mandat eadem, urgetque vt alacriter iter conſiciant, & è terris theſaurum eruere diutius non negligant. Tunc illi omni incredulitate depoſita & ſocordia, locum unum cum feſtinatione aduunt, & ſacrum caput effodiunt; effoſſumque ſacco è pilis cõfecto immiſſum, in reditu figulo cuidam paupertatis malum errabundo fugienti deferendum tradunt. Is theſauri, quem ſerebat, ignarus, ab ipſo Præcurſore in ſomnis admonitus eſt: vt relictis monichis, cum tradito ſibi ſacculo fugam arriperet. Creditum eſt, Præcurſorem Monachorum ſocordiam, frigiditatēque deſectatam, figulo hunc præbuiſſe occaſionem vt per eam ad melioris vitæ frugem ueniret. Nam cum ille uoci Præcurſoris obediens, cum tali theſauro domum ueniſſet, cœcit paulatim ſagato paupertatis malo opibus floreſcere, actandem tantis vndique bonis affluere; vt haud obſcure S. Baptiſtæ uirtutem gratiamque ſibi adeſſe cognoſceret. Itaque nè ingrati animi ſcelus aliquando laberetur, ſummo in honore uenerandum illud caput habuit, ſummaque contentione operam dedit, vt cunctis ſimiliter uirtutibus floreſcens, ueteris vitæ delictis pœnitentiæ nitro ritè purgatis, Deo gratiſſimum die noctęque famularum exhiberet. Cum autem tempus adeſſe cerne-
ret, quo ex hac uita ad meliorem a Deo uocabatur,

*Dilectiſſi-
gulus aſſer-
uans Sancti
caput.*

precioſum illum
arca affabrè factu
& cultu pro'eque
uit, vt appropin-
quias alijs cuidam ſi-
gnaret. Curauit
fratris mandata, tr
fide & pietate, ſed
dè morti uicinus, e
ti quidem & mona-
minato, cuſtodien-
poſthare eos conu-
cum iam ante non
theſauro ſenſiſſet
ſui ſuæque fidei aſ-
mas reliquias exil-
Sed dictum factum
naſterio capire abſ-
cunctis ignotus, ac-
toris delituit; qu-
transferre uehemen-
prohibitus, quod
to ſancta tractate
mo ſuccellori, Th-
adiimplendum rel-
put ex uico Coſſai-
ptimo ab Vrbe lap-
ſumptu exera-
mam tranſ-
ſtri ad
ſum

precio-

preciosum illum thesaurum hydriz impositum, & arca affabrè facta inclusum, sorori pari veneratione & cultu prosequendum tradidit; eidemque mandauit, vt appropinquante mortis hora easdem reliquias alij cuidam spectatæ probitatis ac fidei viro resignaret. Curauit illa summo studio ac pietate, fratris mandata, tradiditque eas cuidam non modò fide & pietate, sed castimoniâ ornatissimo; qui deinde morti vicinus, easdem cuidam Eustachio sacerdoti quidem & monacho, sed hæretica prauitate contaminato, custodiendas commisit. Is verò non multo post hære eos conuictus, exilio damnatus fuit. Qui cum iam ante non semel admirandas ex sacro illo thesauro sensisset virtutes, easque (pro scelus) impiè sibi suæque fidei ascriberet, summo studio sanctissimas reliquias exilij sui solatium habere nitebatur. Sed dictum factum exilio mulctatus, relicto in monasterio capite abscessit. Interè pretiosus ille thesaurus cunctis ignotus, ad tempora vsque Valentis Imperatoris delituit; qui cum eum Constantinopolim transferre vehementer cuperet, diuinitus ab eo factò prohibitus, quod homini Ariana hæresi contaminato sancta tractare minus liceret, hoc ipsum pientissimo successorì, Theodosio Augusto, religiosissime adimplendum reliquit; qui venerabile Baptizæ caput ex vico Coslai Constantinopolim deportans, septimo ab Vrbe lapide, in basilica, quam magno

sumptu erexerat, recondidit: quod postea Romanam translatum, in Ecclesia S. Silue-

stri ad Campum Martium,

summa populi deuotione asseruatur.

* *

*Sanctum cepit traditur
cuidam hæretico.*

*Hic videat
& consulat
prudens Le-
ctor Baron.
tam in Not.
quam Annal.
Tom. 1. è
quibus hæc
desumpti-
mus.*

*Caput S. Io-
annis Bapti-
stæ, Rome
asseruatur.*

MAR -

*C. Baron.
Tom. 2. An-
nal.*

**MARTYRIUM S. SABINAE, ILLV-
strissima Matrona: Ex eo quod est per Adonem
Archiepiscopum Viennensem. Passa est
Anno Christi 122. Alexandri Pap.
2. Ariani Imp. 3.**

29. August.

Illustrissima foemina Sabina, vxor praeclarissimi quondam Valentini, & filia Herodis Metallarii, egregium pro Christo certamen sub praefecto Elpidio, Adriano imperante, confecit. Ea cum Serapiae virgini intima esset familiaritate coniuncta, fuit pijs eiusdem Virginis monitis atque exemplis ab errore ad Christi cognitionem adducta: tantaque

*S. Sabina cō-
ueritur à S.
Serapia, vir-
gine Antio-
chena.*

eide deinceps cōstātia in omni opere sāctitatis adhāsit, vt nec ad martyrij palmā properatē deferere voluerit. Nā cū Serapia virgo à Beryllo praefecto ad martyrij gloriā vocaretur, Sabina indissolubili amicitiae vinculo ei connexa ad locū certaminis cū ea cōcessit; Beryllumq; praefectum nequiquā eam terrere conantē spreuit, ac responsis sanē prudentissimis adeo retudit, vt quanquā vindicta vehementer cupidus, manus tamen in illam mittere non praesumeret.

Porrò beata Serapia gloriosissimo coronata martyrio, illustrissima Sabina venerandas reliquias, suū in monumentum insigni cum celebritate intulit. Deinde paucis admodum pōst diebus comprehensa, Elpidio Iudici oblata fuit. Qua visa, Elpidius ingenti quasi admiratione defixus. Tūc es, inquit, Sabina, vxor quondam Valentini illustrissimae memoriae, & Herodis filia? Cui sancta matrona: Ego sum, & gratias ago Domino meo Iesu Christo, qui me peccatricem famulam suam opera, & studio sanctissimae Serapiae à tenebris ad lucem, è sordibus ad puritatem, è de monum seruitute, ad veram libertatē traducere dignatus est.

*Confessio
Virginis Sa-
binae.*

Commotus eo matronae responso Praefectus, vi-
saque ipsius in Christi confessione constantia, capi-
tis eam sententia damnauit, & omnibus eius fa-
cultati-

cultatibus ad Fiscum
martyrem gladio
Kal. Septembr. Cuius
eodem in monumē
honorifice collocau-
eam Vindiciani, in
est. Verus extat Ro-
nogatus est mentio
Symmacho, & apud
lib. II. cap. 2. quam q
pa, eius nominis sec
constat ex lib. de Ro

**VITA S. FIAC-
C. Eremita: Ex eo
Surius Clar-
rone Episc-
anno Do-
Tom.**

Beatus Flacrus
parentibus, v
relieta domo
Meldis, ad Farone
ne celebrem conce
re gauisus, ei locum
monij, nomine Bre
illico extirpatis v
Mariae sacrum con
bus hospitium, vbi
corporis domitor,
Fama igitur sancti
opinionē longē lat
guentium turba in
res, quibus vir sanct
exhibebat officia,
ctu pristina redd

cultatibus ad Fiscum redactis, dictum factum beatā
martyrem gladio feriri præcepit. Passa est autem 4. *Perentitur*
Kal. Septembr. Cuius corpus a Christianis sublatum, gladio.
eodem in monumento, vbi ipsa fidei suæ magistrā
honorificè collocauerat, ad arcum Faustini, iuxta a-
ream Vindiciani, in oppido Vindinensi conditum
est. Vetus extat Romæ titulus S. Sabinæ in Auenti-
no; cuius est mentio in Concil. primo Romano sub
Symmacho, & apud Gregor. in regist. lib. 9. cap. 22. &
lib. 11. cap. 2. quam quidem Ecclesiam Eugenius Pa-
pa, eius nominis secundus, exornauit auxitque: vt
constat ex lib. de Rom. a Pontif. in Eugenio.

*Hæc Baron.
in Notat. ad
Martyr. Ro.*

VITA S. FIACRII, CONFESSORIS

Erēmita: Ex ea quæ est apud V. P. Laurent.

*Surium Claruit, vt patet infra, sub Fa-
rone Episcopo Meldensi, Qui floruit*

anno Domini 620 & c. iuxta

Tom. 8. An. C. Baronij.

*C. Baron. in
Not. Mar-
tyr. Romani.*

BEatus Fiacrius ex Hybernia nobilibus ortus
parentibus, vitæ solitariæ allectus dulcedine,
relictâ domo & amplissima spreta hereditate,
Meldis, ad Faronem antistitem sanctitatis opinio-
ne celebrem concessit. Cuius desiderio Pontifex mi-
rè gauisus, ei locum quandam in nemore sui patri-
monij, nomine Brodolum, assignauit. Vbi Fiacrius
illico extirpatis vepribus, monasterium Virgini
Mariæ sacrum construxit, & publicum aduentanti-
bus hospitium; vbi peregrinos & pauperes, rigidus sui
corporis domitor, incredibili charitate excipiebat.
Fama igitur sanctitatis & admirandæ benignitatis
opinionem longè lateque crescente, mox ingens lan-
guentium turba indies magis magisque eo conflu-
re; quibus vir sanctus non modò consueta charitatis
exhibebat officia, sed precibus & manus suæ conta-
ctu pristinam reddebat sanitatem.

*30. August.
Patria Fia-
crij.*

*Monasteriū
construit &
hospitale.*

*Claret mira-
culis.*

Post

Post hæc, cum ex nimia liberalitate annona deficeret, nec haberet quo deinceps aduenientium inopiâ subleuaret, supplex ad antistitem abiit, petens ut tantum ei nemoris euellere liceret, quantum nutri dis ole-ribus sibi suisque satis esset. Cui Pontif. x. benignè in-
nuj, tantumque concessit, quantum vna die fodiendo manu propria, fossa posset circumdare. Quo audito, ad
solitudinem reuersus, facta oratione, baculum quoniam tenebat per terram trahere: cœpi quoque, (dictum
mirabile) nemus hinc inde funditus orruit, terraque
dehiscens, ad baculi tractum fossam præbuit.

*Cum summo
omnium stu-
pore terram
baculo aperit
ad modum
fossæ.*

*Mulier accu-
sat eum ma-
lefici apud
Epi, copum.*

*Ingens mi-
raculum.*

Interea mulier quædam adueniens, viso terræ de-
hiscentis miraculo, stuporis plena ilico ad Episcopum
festina currens, tremicolam, magum, maleficum,
& incantorem appellauit. Deinde eadem rursus mē-
tis temeritate ad eremum festinans, multis conuiciis
in vitium sanctum inuecta est; præcipue ei, aucto-
ritate Episcopi, ab incēpro opère ut cessaret: de nec
mox affinitus antistes debitas de tanto maleficio
(ut illa dicebat) cœnas expeteret. His auditis, Fiacrius
manum ab opere reuocauit, & nœroris ac tris ita
plenus super petram refedit ibi tunc mirabilibus suc-
cedunt mirabiliora. Petra namque durissima, nutu Dei,
ut fessione sancti esset habilior, sub ipso concavum ei-
dē præstitit locum. Quæ petra, eodem in monasterio
ad hæc usque tempora asseruata, non raro tactu suo
debiles sanitati restituit.

Igitur Pōtifex inuidæ mulieris orouocatus verbis,
aduenit; vidensque utraque miracula, intellexit Ere-
mitam summum Dei amicū esse; unde sanè & amore
& honore pariter eū prolecutus est. Porro Fiacrius
mulieris istius malitia admonitus, voluit deinceps
omnibus fœminis monasterij adiū interdētū esse,
& supplicibus à Deo precibus contendit, ut quæcū-
que pedē per vim inferre conaretur, ultione protin-
diuina repulsam pateretur. Quare cognita, mulier
quædam & generis & diuinitatū gloriā præstans,
ancillam suis ipsa manibus in Fiacrij monasterium
impel-

impellere voluit, ut
culo disceret. Sed e-
impulsa, illas quide-
bata lumine vincti-
Latiniaco mulier, a-
inferre conata, ilico
retraxit; qui deinde e-
cupauit. Beatus itaque
& virtutibus clarus,
manit. Cuius adma-
sant miracula.

MARTTIRIVM

Ad laudem ex eo q

Sur. Ch. omnia

Coronati

M.

Cum ferunt D-
ctos Dei acce-
& opere felici-
a Draco Urbis pref-
cia excipere cogebat-
Serapis ducebatur, &
(quemadmodum D-
ut statueret propi-
sui statu simulacrum
illa ædificulam, quæ
batur, pari modo a-
Deinde ad tertiam
simulacro thura in-
inhabitantem ex u-
mi deiecit. Tunc rec-
teuleum sublatum fu-
tus, quibus maleficijs
auictus respondit;

te annona defini-
nientiu inopia
petens vt tan-
nutri dis ole-
x benignè in-
na defodiendo
Q o audito, ad
baculum quem
i quo, (dictu
ortuit, terraque
trabit.

, viso terra de-
co ad Episcopu
, maleficum,
dem rursus mē-
multis conuicijs
irque ei, aucto-
cessaret: de nec
into maleficio

auditis, Fiacrius
oris ac tri inā
mirabilibus suc-
ma, nutu Dei,
so concaui ei-
in monasterio
raro tactu suo

locatus verbis,
intellexit Ere-
sanè & amore
Porro Fiacrius
voluit deinceps
interdictu est,
dit, vt quacun-
dione protin-
gnita, mulier
dona prastans,
monasterium
impel-

impellere voluit, vt quid futurum esset, alieno peri-
culo disceret. Sed ecce ancilla, dominae suae scelere
impulsa, illaesa quidem permāsit, ipsa verò altero or-
bata lumine vindicta subiavit. Sed & alia quaedā de
Latiniaco mulier, alterum pedem in Monasterium
inferre conata, ilico horribili tumore eum correptū
retraxit; qui deinde tumor, tibiam, genu & cras oc-
cupauit Beatus itaque Fiacrius eodem in loco, signis
& virtutibus clarus, vitæ cursum feliciter contum-
mauit. Cuius ad tumulum, gloriosa continuè coru-
sca it miracula.

*Cessigatur
ciuitatis
mulier, te-
merè mona-
sterium in-
gredi volēs.
Item alia.
Obitus eius.
Claret mira-
culis post o-
bitum.*

MARTYRIVM SS. FELICIS ET

Adaucti: ex eo quod extat apud V P Laur.

Sur. Cui omnia suffragantur martyrologia.

Coronati sunt Anno Salutis 302.

Marcel. Papa. 6.

*C. Baron.
Tom. 2. An-
nal,*

CVM feruor Diocletiani & a Maximiani in sā- o Augu.
ctos Dei acerrimè sciret, duo fratres nomine a Anno eorū
& opere Felices, Romanæ Ecclesiæ presbyteri Imperij 19.
à Draco Urbis præfecto vel dijs sacrificare, vel suppli- Duo Felices
cia excipere cogebantur. Interea Felix senior, ad fanū fratres.
Serapis ducebatur, vt imminens suppliciu, sacrificio
(quem admodum Dracus sperabat) redimeret. Sed is
vt statua græcæ propinquior est factus, mox sacri oris
sui statu simulachrū subuertit. Indè verò ductus in a-
liā ædiculam, quæ statua Mercurij honoratior habebatur,
pari modo atque virtute statuum prostrauit. S. Felix tres
Deinde ad tertiam deductus ædiculam, cum Diana comminuit.
simulacro thura incendere cogeretur, simili modo statuas.
inhabitantem exulit dæmonem, & simulacrum hu-
mi deiiecit. Tunc reductus ad præfectum, protinus in
eculeum sublatus fuit, adhibitisque cruciatibus, quæ-
situs, quib⁹ maleficijs deos superasset. Qui in tormentis Torquetur.
inuictus respondit; Non ego hoc diaboli maleficijs;
sed

*Subvertit si-
mulacrum.*

*Ardor fidei
in S. Adau-
cto.*

sed omnipotentis Dei beneficijs egi. Tunc furore repletus præfectus iussit eum iuxta murum urbis, via Ostiensi, duci ad locum qui secundo ab urbe erat miliario, ut ibidem apud arborem præclaram vel sacrificium compleret, vel eodem in loco capitalem sententiam subiret. Igitur Felix, cum ad præfatam arborem nefandis sacrificijs inquinandus à carnificibus deductus esset, statim impietatem execratus, in arborem sufflauit, & ait; Præcipio tibi in nomine Domini mei Iesu Christi, ut radicibus corruens & templum cum ara, eiusque simulacrum ita comminuas, ut amplius per te animæ nullatenus in tantum scelus impellantur. Ad hoc serui Dei verbum, horrendo fragore arbor corruit, & fanum cum simulacro penitus comminuit. Quo cognito, Dracus, furore & amentia plenus, sententiam sine mora executioni mandari, & truncum corpus lupis ac canibus deuorandum relinqui præcepit.

Inter eam sanctus Christi athleta, multis tropheis inclytus, cum Ostiensi via ad locum certaminis duceretur, quidam fidei Christianæ ardore mirifice incensus, hominibus quidem ignotus, sed Deo præclare cognitus, voce magna clamare cœpit; Et ego ex eadem lege sum, & ipsum, quæ hic sanctus prædicat presbyter, cōfiteor Dominum Iesum Christum, parique sententiæ subiacebo. Elegi enim cum eo, breuissimi temporis potius sustinere tormentum, & in æternū deinde cum Christo Iesu in cælesti gloria exultare, quàm vestris nefandissimis cum principibus, impuris ad tempus affluere delicijs, & æternis deinde subdi cruciatibus. Hæc maxima voce & admiranda constantia ac alacritate vociferantem lictores corripuit, vincumque vnā cum Felice ad locum supplicij perducunt. Ibi tunc Felix, fufis prægaudio lachrymis, socium suauissimè amplexatur; figit oscula; gratulatur utrique. Deinde peracta pariter oratione, lecti capitalem subeunt sententiam. Christiani, qui spectaculo intererant, ignorantibus nomen huius, eum Adauctum

atum appellauerunt.
coronam. Corpori
ere à Christianis ne
ybi nefandæ arbor
modum aperuerat
erari humata corpo
ad impijs eorum cor
am successit. Nam
repti à Diabolo, ly
gerunt. Fuit deinde
lla, insignis eis eode
a qua Christi benefi
mberant.

VITA S. BONONIE
Asterij Locedensis;
ex eaque Illustriss.
Episcopus Bononiensis
V. P. Laur. Seruimus
pore Anno Domini
tatem pro

B Eatus Bononiensis
vulgari prudentia
viam sapientiam
m esse legendo di
audiat mundi ha
sterium, quod est
mundo mortu
sophiam, altius su
locare poterant à l
escentem varia v
ante cognouerat
temetaria homin
memoria illud Apost
cerem, Christi seruis
monasterio, cui
aplacionis studio p

Tunc furor eorum
urum vrbis, via
ab vrbe erat mi-
cellam vel sacri-
o capitale sen-
præfatam arbo-
us à carnificibus
retratus, in arbo-
homine Domi-
truenus & templi
minuas, vt ami-
ntum scelus im-
a, horrendo fra-
mulacro penitus
rore & amentia
tutioni mandari,
deuorandum re-

multis trophis
certaminis du-
dore mirifice in-
sed Deo præcla-
epit; Et ego ex ea-
us prædicat pres-
Christum, parique
um eo, breuissimi-
um, & in æternū
gloria exultare,
ncipibus, impu-
ernis deinde sub-
e admiranda con-
ictores corripuit,
um supplicij per-
audio lachrymis,
oscula; gratula-
oratione, leui ca-
iani, qui specta-
huius, cum Ad-
auctum

VITA S. BONONII, ABBATIS MO-
nasterij Locedensis; quod est in agro Vercellensi;
Ex eaquam Illustriss. & Reuerendiss Cardinalis
& Episcopus Bononiensis, Gabriel Paleotus, ad
V. P. Laur. Surium transmisi. Migravit è cor-
pore Anno Domini 1026. eiusq. sancti-
tatem probauit Ioannes Pa-
pa vigesimus.

Felix & A-
dauctus gla-
dio ferim-
tur.

C. Baron. in
Not. Mar-
tyrolog. Rō.

30. August.

Patria eius.

Sedit in
monasteriū
S. Stephani.

Prima virtus
monachi ho-
minum ina-
nia iudicia
contemnere.
Gal. 1.

Adit Aegyptij solitudinem.

Templa per Aegyptum & monasteria restaurat.

Aegyptijs Christum annunciat.

Precibus suis ad precum praesidia sanctus se conuertit Bononius.

cessus, perfectioris vitae desiderio inflammatus, patria, amicis, domo, vrbisq; frequentia desertis, Babylonis Aegypti solitudinem adiit: vt antiquam illam patrum in eremo degentium virtutem quam acerrimè æmularetur. Accidit autem, vt Aegyptij, proceres, fama eius, (quæ cum admiratione regiones illas peruagabatur) & virtutum fragrantia capti ac deliniti, singulari amore ac beneuolentia cum cōplecterentur; adeò quidem, vt potestatem ei facerent, cuncta religionis ac pietatis domicilia, quæ barbara feritate conculcata iacebant, restaurandi. Quod cum frequenter vrgerent, pius pater vehementer gauisus, & Deo, qui feroces barbarorum mentes mitigasset, gratiam, vt par erat, referens, arrepta auidè rei bene gerendæ occasione, operi sedulo institit; primum diruta multis in locis templa restaurans, & post iactum hoc virtutum suarum quasi spiritale fundamentum, monasteria deindè plurima reparans; per quæ coetus monachorum distribuit; Abbatibus constituit; eosque ex præscripto D. Benedicti, vitam religiosè traducere edocuit.

Ipse autem sedulus diuini verbi sator Aegyptum peragrabat, & indies nouos credentium manipulos in horrea Domini latus inferebat; & nunc quidem doctrina, nunc miraculis infrugiferos agros subigebat, optimisque frugibus breui mirificè florentes reddebat. Siccum fortè in nauì, Aegyptij mercatoribus quibuscum Alexandriam vna nauigabat, Christum annuncicaret, & subita tempestas exorta, in certum omnes vitae discrimen conijceret, illique attoniti, & omni alia salutis spe destituti, Deum, quem ipsis annunciebat, se credere professi, ad eius opem confugerent, obtestantes vt pro salute omnium, Deum suum deprecaretur, nuncupato insuper voto, Christiana sacra se suscepturos, si præsens eius numen experti, salui euaderent. postquam ad precum praesidia sanctus se conuertit Bononius, tempestas repente discussa & serenitas reddita est.

et Alexandriam applicuerunt. Non mortis quasi faucibus capti gratiam, aut.

Hæc aliaque eiusdem Bononij valde celebrantur; quorum cuiuslibet ac transuersus Babylonis ad amicum vigilijs, ieiunijs, et operum exercitijs, tum alijs vitæ; neque potest et turpem adulationis abiectè appetere; & insolentem regligendos; alperit; & hoc quidem lucifacere; illud memor comminationis. Non ille propter auctus eum deijcere præcipua, peneque adiuues sollicitabat; molli essent. Et quibus die nocteque austeritate persolitus, pro molli salienteaminibus, alidem commutat; bores quiescere solibus orationibus; illud sibi usurpantes lectum meum. Cum graues per illegyptum concute

Amatus, pa-
a desertis, Baby-
vt antiquam il-
virtutem quam
m, vt AEgyptij
atione regiones
grantia capti ac
olentia cum cō-
tem ei facerent,
ilia, quæ barba-
laurandi. Quod
ter vehementer
tum mentes mi-
s, arrepta auidē
sedulo institit;
pla restaurans, &
quasi spiritale
plurima repa-
distribuit; Ab-
D. Benedicti,
ator AEgyptum
ium manipulos
& nuncquidem
eros agros subi-
nirificē florescentes
AEgyptij merca-
vna nauigabat,
empestas exorta,
conijceret, il-
is spe destituti,
credere professi,
ntes vt pro salu-
eretur, nuncupato
scepturos, si præ-
erent, postquam
onuertit Bono-
erentitas reddita
est:

est: & Alexandriam incolumes ad portum omnes *statem: vnde*
applicuerunt. Nec mora; quos ad ipsius preces ex *restores Ba-*
mortis quasi faucibus Deus eripuerat, in eis, per *ptimum su-*
baptismi gratiam, ipse nouam vitam restaura- *scipiunt.*
uit.

Hæc aliaque eiusdem generis admiranda opera,
Bononiam valde celebrem per Alexandriam red-
derunt; quorum ciuium nē fauor eum nimium ex-
tolleret ac transuersum ageret, clam inde egressus,
Babylonis ad amicam solitudinem iterum secessit;
vbi vigilijs, ieiunijs, orationibus, pijsque alijs bo-
norum operum exercitijs, cum ipse sedulo operam
daret, tum alijs vitæ viam præibat, præmonstra-
batque; neque potentibus blanditus, & eorum,
per turpem adulationem, amicitiam ac fauorem *En præclaræ*
nimis abiectē appetens; neque tamen eos quamuis *Bononij di-*
superbos & insolentes, per nimiam austeritatem *seretionem.*
negligendo, aspernandosque ac fastidiendos sibi
ducens; & hoc quidem, vt *omnibus omnia factus, o-*
1. Cor. 9.
mines lucrifaceret; illud autem, diuinæ illius non im-
memor comminationis: *Vt vobis qui consuitis pul-*
Exech. 12.
uillos & cervicalia sub omni cubito, ad decipiendas ani-
mas. Non ille prosperis nimium efferebatur: non
aduersa eum deicere poterant. Pauperum ei cura
præcipua, peneque assidua; quos & per se fouebat,
& diuites sollicitabat, vt ad opem illis ferendam be-
neuoli essent. Et quidem cum pro aliorum cura se-
dulus die nocteque excubaret, ipse in suscepta semel
vitæ austeritate perseuerans, quasi proprii corporis *Vitæ auste-*
oblitus, pro molli lecto duram humum, pro delica- *ritas,*
tis linteaminibus asperum cilicium, pro cervicali
lapidem commutabat; & sic demum post ingentes
labores quiescere solebat, si quies dicenda est, quæ
iugibus orationibus fatigabatur; ita quidem, vt Da-
uidis illud sibi usurpare potuerit: *Lanabo per singulas Psal. 6.*
noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo.

Cum graues per illa tempora procellæ, vniuersam
AEgyptum concuterent, & Romani parum felici

*Bononii be-
nignitas in
captivos.*

*Vixit in
monte Sinai
sanctissime.*

marie infesta signa in Aegyptum inferrent, cōmis-
soq; praelio ingens vtrinq; strages fieret, Aegyptij
tādem superiores, prater aliam Christianorum tur-
bam ipsum etiam Vercellensem antistitem Petrum,
in captiuitatem abduxerunt. Is verò in illam abre-
ptus miseriam, diligenter inquirere cōpit, num qui
Christianis initia sacris, in ea regione degeret. Tā-
dem post varia suspiria, post multas preces & la-
chrymas Deo suppliciter fufas, eximia illi Bononii
innouit sanctitas. Qui accessit confectum adfuit,
& carceris custodibus muneribus deinitis, egre-
giam in primis operam in fouendis ac consolandis
vinctis collocauit. Postremò verò concepta fiducia,
regiam familiam, ipsamque Regis coniugem adiit,
suasque in partes omnes pertraxit; vt pro captiuis
suis fratribus apud Regem intercedere vellent. Ad-
fuit cœptis Bononii omnipotens Deus. Nam Regem
quodam die hortos odoriferissimis balsamis consi-
tos animi causā inambulātem, accedit Regina;
quam mox procures subsequuti orant obsecrant que
Regem, vinctos Christianos Bononio viro optimo
& regis negotiis enixè fauenti donet. Annuat nutu
plane diuino Rex; cunctosque vinculis & ergastulo
solutos summæ Bononii voluntati permittit. Is fra-
trum suorum libertate vehementer gaudens, con-
fessum nauis impositos Hierosolymam transmittit:
indè eos in montem Sinai perducit; quibus locis
summa animi veneratione lustratis, Constantinopo-
lim contendit; vbi ab Imperatore in diarium metu,
custodiæ mancipati sunt. Sed protinus, vt eorum in-
nocentia omnibus perspicua facta est, non modò
honorificè, sed muneribus insuper ac vestibus ex
fisco donati, dimissi sunt. Igitur consensa nauis,
vt singulos proprijs sedibus restituit Bononius, ita
mox ad montem Sinai reuersus, totum se illic diui-
næ legi mancipauit; tantis maximarum omnium
virtutum signis, vt gratissimo sanctitatis suæ odo-
re, Hierosolymam & vicina omnia loca repletet.

Inter-

Interèa defuncto
in diceceſi Vercellenſi
fex, qui iam ante Bo-
nō de captiuitate in ſe-
virum ſanctum accē-
ſerij eius curam ſu-
Aegyptum elatiſſimā
ſtam quam maximā
nūſ cum aliquandō
eſſet, victus tandem
ceſſit; humeroſque
rutes cumulans, nou-
rem de e præbuit.
tis hoſtis non ferens
rem ingentem exci-
mam humilitatem
ſit. Vbi veteri ad-
fratres ſanctiſſimis
raculis celebriſ, cu-
monaſterium, ſed
eſt. Vbi poſt varia d-
nque Eccleſiæ exli-
tum reddit.

Inter alia, quæ p-
hoc ad confirmand-
hereticorum perſe-
Quidam immani-
tandem illi necem
condit. Ingens & ſe-
expiandum. Verū
credibili animi do-
pura oris confeſſio
conſtituit. Expoſu-
tūque cum lachrym-
uit ſe medicum
nem iuſto animi d-
dominiſ penitentē
maros penitentē

inferrent, comiseret, Aegyptij christianorum turritatem Petri, in illam abire cepit, num qui puer degeret. Tantas preces & lacrimas illi Bononij confectum adfuit, desinitis, egressus consolandis concepta fiducia, coniugem adiit, ut pro captivis crederent. Adiecit. Nam Regem is balsamis conficit. Regina, in obsecrant que nullo viro optimo et. Annuit nutu talis & ergastulo permittit. Is fratrem gaudios, confectum transmittit: citius quibus locis, Constantinopolis, diarium metus, ut eorum inest, non modo per ac vestibis exconferentia navis, Bononius, ita se illic diuitiarum omnium titatis suae odore loca repleat.

Inter-

Interea defuncto Locedensis Monasterij Abbate *Petrus Vercellensis* Episcopus, S. de captivitate in sedem suam restitutus fuerat, ilico Bononiam virum sanctum accersendum statuit; ut in monasterij eius curam suscipere, suaque virtutibus per Aegyptum clarissimis, totam quoque dioecesim illustraret. Et quidem Bononiam vocat. nius cum aliquandiu onus illud à se rejicere conatus esset, victus tandem importunis Pontificis precibus, cessit; humerosque oneri subiecit: & virtutibus virtutes cumulans, novum quendam pietatis splendorem de e praebeuit. Quem antiquus humani generis hostis non ferens, mox aduersus sanctum pastorem ingentem excitauit procellam; ita ut per summam humilitatem, in Hetruriam secedere coactus sit. Vbi veteri ad plenum instaurato monasterio, fratres sanctissimis instituit disciplinis; & ipse miraculis celebris, cum insigni gloria ad Locedense monasterium, sedata tandem tempestate, reuersus est. Vbi post varia deinde virtutum insignia, suis totique Ecclesiae exhibita, beatum Creatori suo spiritum reddit.

In Hetruria monasterium restaurat.

Felix obitus eius.

Inter alia, quae post mortem edidit miracula vnum hoc ad confirmandam sanctorum patrocina, contra haereticorum perfidiam, haud abs re erit explicare. Quidam immani in fratrem suum odio incensus, tandem illi necem intulit, ferroque peremptum abscondit. Ingens & scelestum facinus aeternis supplicijs expiandum. Veruntamen fraticida, paulo post incredibili animi dolore saucius, commissum scelus pura oris confessione & vera poenitudine expiare constituit. Exposuit igitur crimen sacerdoti: multisque cum lachrymis medicinam postulauit. Exhibuit is se medicum per omnia prudentem, & hominem iusto animi dolore fractum, septennali nihilominus poenitentia damnauit. Nec recusauit ille amaros poenitentiae dolores, modo ab assiduo con-

Præclarum miraculum.

scientiæ angore, & admissi fligitij cruciatu liberari posset. Itaque ex eo quo fratrem peremerat mucrone, circulum brachio dextero circumdedit; totumque se lamentis & varijs corporis afflictionibus dedit. Sed cum domesticæ furia, quæ eum die nocteque persequerentur, vix vllas ab æternæ damnationis metu inducias concederent, tandem ille Sanctorum statuit implorare patrocinia; vt quod suis lacrymis meritisque non poterat, illorum aliquando precibus à Deo obtinere mereretur. Itaque post alia atque alia Sanctorum limina piè obita, ipso natali S. Bononii ad eius etiam sepulchrum venit supplex; Deumque, flens atque eiulans precabatur, vt tanti sui famuli intercessione sibi propitius esse dignaretur. Dumque orationi feruenter insistit, & S. Bononium interuentorem sollicitat, ecce in magna virorum atque mulierum circumstante turba, circulus qui cute atque carne iam penè contextus erat, per Christi clementiam dissiliit: omnesque ille conscientia furia fusæ fugatæque, summam conscientia tranquillitatem & incredibile animi gaudium reddiderunt. Tunc is in lætitia salutaris Christi mirabiliter exultans, ferreum illum nexum ad sancti altare suspendit; & voce maxima, quanto à S. Bononio affectus esset beneficio, contestatus est.

VITA

VITA S. AID
disfarnensis: Ex ea
lib. 3. capite 3. &
Gentis Anglorum
Domini 634
Hen

SANCtus A
rio ibidem,
pietate imbue
qui omnibus adm
gnibus, haud exi
fructus. Nam vt ex
stianæ vitæ præstan
clararet, pedes loc
nuam misericordi
plena manu, quic
accipiebat, in paup
ad misericordiae
cunque verò loco
socij adhærebant,
tioni dediti erant
in itinere comme
nè intermissione
In redimendis ve
studium; quos de
buebat, ac in disc
gradum proueh
soluerentur corp
que animæ liber
quod cum Olym
postulasset antist
rioris animi vir;
cum populus æg
& is oleum & op
deret, redijt in

VITA S. AIDANI, EPISCOPI LIN- *C. Baron. 8.*
disfarnensis: Ex ea quæ est per Venerabilem Bedam Tom. Annal.
lib. 3. capite 3. & sequent. Historiæ Ecclesiæ.
Gentis Anglorum. Claruit maximè Anno
Domini 634. sub Honorio Papa &
Heraclio Imp. &c.

SANCTVS Aidanus ex Insula Hu ex monaste- *31. August.*
 rio ibidem, ad prouinciam Anglorum fide &
 pietate imbuendam destinatus est Episcopus;
 qui omnibus admirandæ sanctitatis ornatus insi-
 gnibus, haud exiguos in vinea Domini faciebat
 fructus. Nam vt exemplo magis quàm verbo, Chri-
 stianæ vitæ præstantiâ cum fidelib⁹ tū infidelib⁹ de-
 clararet, pedes loca cūcta peragrās, antè omnia stre-
 nuam misericordiæ operibus nauabat operam, ac
 plena manu, quicquid à Regibus alijsque dynastis
 accipiebat, in pauperes erogabat; aliosque similiter
 ad misericordiæ æmulationem prouocabat. Vbi-
 cunque verò locorum deget at, tam ille quàm qui ei
 socij adhærebant, assiduo cælestium rerum medita-
 tioni dediti erant, suauissimeque ex sacris scripturis
 in itinere commentabantur; quo mentes eorum si-
 nē intermissione pabulo diuini verbi pascerentur.
 In redimendis verò captiuis præcipuum eius eluxit
 studium; quos deinde disciplinis sanctioribus im-
 buebat, ac in discipulos suscipiens, ad sacerdotalem
 gradum prouehebat: ratus parum esse si vinculis *Studium ei⁹*
 soluerentur corporeis, nisi etiam veram integram- *in captiuos.*
 que animæ libertatem consequerentur. Fertur autē
 quòd cum Osvaldus Rex de prouincia Scotorum
 postulasset antistitem, missus ei fuerit primò auste-
 rioris animi vir; cuius doctrinam paulò seueriorem
 cum populus ægrè ad aures animosque admitteret,
 & is oleum & operam docendo monendoque per-
 deret, redijt in patriam; gentem duræ ac Barbaræ

1. Cor. 1.

*Discretio o-
mnium vir-
tutum ma-
ter.*

*Vide egre-
giam Aida-
ni in paupe-
rem libera-
litatem.*

mentis, cælestis doctrinæ minimè capacem esse as-
serens. Quo audito, Aidanus in concilio ubi hac
tractabantur surgens ait; E quidem frater existimo te
minus illius Apostoli observantem fuisse; ubi docet,
indoctis auditoribus primò lac doctrinæ mollioris
porrigendum esse, donec paulatim enutriti verbo
Dei, ad solidiora diuini verbi p-bula, sumenda ido-
nei inueniantur. Hæc Aidani dicto mox ab omni-
bus acclamatum, & communi consilio decretum est,
vt ipse antistes ad gentem illam Christianæ disci-
plinæ rudimentis imbuendam mitteretur.

Huius igitur reuerendis imi Antistitis disciplina
Rex Osvaldus, cum ea, cui præerat, Anglorum gen-
te, præclarè institutus, admirandos sanè breui in fide
ac pietate fecit processus; vnde & multis maioribus
honorum & regni titulis, etiam in hac vita à Deo
decorari meruit. Quo ad cælestia regna deinde
translato, Osyvinus frater eius, haud minore pieta-
te vir; regni suscepit gubernacula. Qui die quodam,
vt animum suum amoris & benevolentia plenum
Aidano declararet, equum optimum & regalibus
stratum phaleris donauit; vt eo deinceps vectus va-
rios itinerum labores faciliùs superaret. Accidit au-
tem, vt paruo interiecto tempore Aidanus antistes
pauperem quendam infimis precibus stipem postu-
lantem obuiam haberet; cui cum nihil, quod tribue-
ret, ad manus haberet, ilicò defiliens, equum cum
regiis ornamentis prompta manu ac hilari vultu
tradidit. Erat enim antistes misericors pauperum cul-
tor, & beneficus admodum miserorum pater. Hoc
verò vt fama ad regias aures est perlatum, visus Rex
aliqua animi affici ægritudine; accitoque ad pran-
dium Episcopo, ait; Ecquid est hoc Domine antistes,
quod equum regium, quem te proprium habere
conueniebat, pauperi largitus es? Nunquid non
habemus equos viiores plurimos, aliaque quibus
pauperibus consuli benignè poterat, quòd donum
regiū speciali amore tibi traditum, alteri dares? Cui
statim

capacem esse as-
concilio vbi hac
ater existimo te
fuisse; vbi docet,
strina mollioris
enutriti verbo
a, fumenda ido-
mo; ab omni-
io decretum est,
Christiane disci-
eretur.

istis disciplina
Anglorum gen-
ane breui in fide
multis maioribus
hac vita à Deo
a regna deinde
ad minore piete-
i die quodam,
olentia plenum
in & regalibus
ceps, vetus var-
et. Accidit au-
Aidanus antistes
s stipem postu-
il, quod tribue-
s, equum cum
ac hilari vultu
s pauperum cul-
um pater. Hoc
atum, visus Rex
toque ad pran-
mine antistes,
optum habere
Nunquid non
aliaque quibus
quod donum
iteri daret: Cui
statim

statim Antistes, quid, inquit, loquitur Rex? Num ti-
bi charior est iste filius equi, quam filius Dei?

Quibus dictis, Episcopus quidem suo resedit lo-
co; Rex verò, quod è recenti venatu venisset, ad fo-
cum concessit; moxque altius verba antistitis menti
insurgens, festinus accedens ad pedes se Episcopi abiecit,
suppliciter postulans, vt sibi placatus esset; quia nun-
quam, inquit, deinceps prescribam, quantum de no-
stra pecunia filijs Dei tribuas. Episcopus, visa tanta
Regis humilitate, pio quodam horrore perfulsus eum
leuauit, verbisque suauissimis ab omni tristitia ad hil-
laritatem reuocauit. Inde paulò post Rege omni hil-
laritate perfulso, sanctus Antistes profusis lachrymis
ex imo pectore gemitus trahere coepit. Quem cum
presbyter eius, patria lingua Regi & domesticis eius
ignota, causam tantarum lachrymarum gemituum-
que interrogaret, respondit anistes, scio, inquit,
hanc gentem pio & sancto hoc rege indigna, ideo-
que breui ex hac misera vita, ad regna coelestia trans-
ferendum. Nec multò post, dira Antistitis præsagia,
tristi Regis funere impleta sunt. Sed & ipse Aidanus
antistes, non plus quam duodecim post occisionem
Regis, quem amabat, dies, id est pridie Kalend. Se-
ptembris, de seculo ablati, perpetua laborum suorum
à Domino præsemia recepit. Qui cuius fuerit meriti,
miraculorum signis internus arbiter edocuit.

Presbyter quidam Vtta nomine, admirandæ gra-
uitatis & prudentiæ vir; ideoque apud principes om-
nes cum primis honoratus, cum Cantuam (adductu-
rus inde Regi Osuino coniugem, filiam Eduini
Regis Eanfredam) mitteretur, accessit ad Episcopum,
preces eius & benedictionem, vt prospero itinere le-
gationem obiret, petiturus. Cui Antistes benedicti-
onem impartiens, vasculum olei consecrati tradidit,
dicens: Scio quanta vos in mari tempestas quassabit,
quantisque fluctibus nauim inuoluets; sed tu memento
hoc oleum scruientibus obijcere vndis: quo ilicò
sedatis ventis, optata redibit tranquillitas, vosque

Rx 5

cupi-

*Nota quan-
tus honos
Episcopo à
rege defe-
ratur.*

*Praeclara
Aidani pro-
phetia &
miracula.*

*Obserua hic
vim rerum
benedicta-
rum.*

*Virtus ora-
tionis S. Ai-
dani.*

*S. Cuthberti
vit. in habet
lector 20.
Mart. Tom.
1.*

cupito itinere domum remittet. Quæ cuncta vt prædixerat antistes, ex ordine completa sunt. Et quidē in primis cum furentibus vndis pelagi naui fluctuaret, frustra que vim tempestatis euigilante magistro, cum ipso iam penē interitu luctarentur; presbyter memor olei sibi traditi, assumpta ampulla, ex eo in pōtum misit, & statim, vt prædictum erat, immanis pelagi furor quieuit.

Fertur etiam, huius Antistitis virtute atque oratione, regiam urbem, quæ ex Bebbæ Regina quondam vocabulo cognominatur, neque obsidione, neque armis hostilibus capi potuisse. Nam cum Merciorum exercitus, Penda Duce, urbem longa obsidione pressam, opportunum nactus ventum illato igne comburere niteretur, Aidanus qui tunc haud procul ab vrbe in Insula Farnæ morabatur, ventis furentibus, globum ignis ac fumum supra muros vrbis exhalare conspiciens, eleuatis ad cœlum oculis manibusque, cum lachrymis dixit, Vide Domine, quanta mala facit Penda. Quo dicto, statim mutari ab vrbe venti, in eos qui accenderant, flammarum incendia retransferunt, ita vt aliqui læsi, omnes territi, ab vrbis, quam diuinitus inuari cognouerant, oppugnatione cessarent. Obijt autem vir sanctissimus, septimo decimo Episcopatus sui anno, in Insula Lindisfarnensi, in fratrum cœmeterio sepultus: cuius animam S. Cuthbertus ab Angelis in cœlum deferri vidit.

* * *

SEPTEM

cuntur fuisse nomina
Hon oratus, Fortun
lanuarius, Felix alter
pii parentes præclar
cognitione perfecti
tanto studio argue d
sto lachrymas funden
sceleris contagione,
ctorum sacrificijs pur
velbo & doctrina, di
assiduis precibus a D
vnum oēs dociles im
annoq; pueriles pu
runt. Inde crescente
dei in pectoribus co
bus, domo ac famili
dum Satana regnan
les misere errantes,
derent. Et quidem
culturam antē omni
mentinam, à se
repurgarent, pari vi
tium Herculis Sacer
lenni maxime ritu
luculenta ratione in
peba ad martyrum

que cuncta vt pra-
sunt. Et quidein
maius fluctuaret
te magistro, cum
; presbyter me
ulla, ex eo in p
m erat, imman

virtute atque ora
e Regine quoe
te obfisione, ne
Nam cum Me
m longa obfide
ntum illato igni
unc haud proci
ventis furenti
muros vibis ex
um oculis man
Domine, quanta
mutati ab vrb
marum incend
territi, ab vrb
at, oppugnatio
nus, septimo de
Insula Lindis-
erio sepul-
bertus
de-

VITA XII. FRATR. AFRORVM. 635
SEPTEMBER.

MARTYRIVM DVODECIM FRA-
trum Afrorum: Ex eo quod Alfanus, Episcopus
Salernitanus, hexametro versu conscri-
psit. Quo tempore passi sunt,
patet infra

C. Baron. in
Not. Marty-
rol. Roman.
al. Alphan?

VIT in Aphrica a Valeriani teporib⁹
Bonifacius quidam, vir illustri genere
natus; qui ducta in vxorem Tecla, æq;
illustri genere famina duodecim ex ea
suscepit liberos: quorum hæc di-
cuntur fuisse nomina. Donatus, Felix, Arontius,
Honoratus, Fortunatus, Sabinianus, Septiminus,
Ianuarius, Felix alter, Vitalis, Saryr⁹, & Reposit⁹. Hos
pij parentes præclarâ sanè sobolem, literis & Christi
cognitione perfectissimâ imbuendos suscipere,
tanto studio atque diligentia, vt non rarò pias Chri-
sto lachrymas funderent, quò eorû filij vitâ ab omni
sceleris contagione, ac præcipuè ab infandis simula-
crorum sacrificijs puram perpetuò ducerent. Hæc cū
verbo & doctrina, die nocteque apud eos agerent, &
assiduus precibus à Diuino numine flagitarent, illi ad
vnum oēs dociles imprimis se parentibus præbère;
annosq; pueriles prudentia & virtute longè supera-
runt. Indè crescente paulatim ætate, adeo feruor fi-
dei in pectoribus eorû exarsit, vt spretis possessioni-
bus, domo ac familia contèpta, totos se ad debellan-
dum Satanae regnum conferrent, multosque morta-
les miserè errantes, ad Christi ouile traducere gau-
derent. Et quidem vt suis à ciuib⁹ exitialem deorû
culturam antè omnia pellerent, patriamque Adu-
mentinam, à foedis Iouis & Herculis Sacrificijs
repurgarent, pari virtute & constantia omnes Florè-
tium Herculis Sacerdotè (eo die quo cum ciuib⁹ so-
lenni maxime ritu thura offerebat) aggressi sunt: &
luculepta ratione impium facinus confutarunt. Stu-
peba⁹ ad martyrum constantiam & grauitatē admi-
randam,

1. Septemb.
a. Anno eius
Imperij 6.
qui fuit Chri-
sti Domini
260. Sixti
Pape 1. cep-
ta est eius
persecutio in
Africa: Teste
Tom. 2. An-
nal.
Paria co-
Parentes;
Nominaq;
duodecim
martyrum
fratrum.
In fide à pa-
rentibus in-
stituuntur.
Prof. & us
egregius.

Multos con-
uertunt ad
Christum.

randam, quæ ex vultu oculisque mirificè relucebat, plebs vniuersa; arrectisque auribus orationis facundiam excipiebat: ac tandem, nequicquam obfistente Florentio, se Christi sacra percipere velle conclamabat. Differebant enim martyres primum de cruciatibus & horrendis tormentis apud inferos deorum cultoribus & impijs omnibus constitutis: indè verbis suauissimis, præmia & cœlestis regni gaudia in omni æternitate Christi fidelibus & pijs omnibus reposita ob oculos ponebant; tanta virtute ac gratia, ut cuncti certatim sua capita lustralibus aquis subderent, animasque cum summo gaudio expiandas committerent.

S. Cyprianus
Carthaginē-
sis Episcopus,
Donatum
creat presby-
terum, &
Felicem hy-
podiaconum.

Interea Cyprianus Carthaginensis Antistes, ut primum de tam insigni & admiranda planè fratrum virtute certior est factus, accitos ilicò ad se ad virtutis constantiam & martyrij gloriam eos animauit accenditque; & Donatum quidem natu maximum, sacerdotio, Felicem verò in ordine secundum, Hypodiaconatu initiauit. Inde pleni gaudio & exultatione ad animarum curationem se conferre, cunctosque morbos & aggritudines, inuocato Christi nomine, ab vrbe pellere. Erat eo tempore in vrbe nobilis admodum matrona, Resitura nomine; quæ præter viduitatis malum incredibili animi dolore, propter filium vnicum sæuo demonio obsessum, affligebatur. Nam puer immanes dæmonis patiebatur cruciatus, tetrosque admodum edebat clamores: qui matri dolores quouis mortis aculeo acerbiores adferebant. Cum verò sacer ille fratrum cœtus in vrbe degeret, demon ab ore pueri clamare cœpit, se nullatenus recessurum, nisi Donatus & Felix, ceterique fratres aduenirent, & fidei suæ, quam profitebantur, rationem redderent.

Eo clamore excita mater, ilicò missis legatis fratrum præsentiam supplex postulauit: qui quanquam itineri iam iam accincti, insita tamen pietate commoti, ad domum matronæ conuenerunt. Quæ mox victa

ita supplicij filij ar-
mi prostrauit: &
filij miseris succurre-
quid, inquit, o mu-
non subueniunt? An
& Apollo, quos tu
mulatis, hanc vobis
filius tuus illorum
nar: Ad hæc Deodatu
vestra medicamina
pondeo vos hodie de
ternandos; & summo
te futuros.

Talia spondentem
sunt; Ecquæ sunt qu
qui cuncta mundi hu
Christum lucrificas
nores, ne tantilli qui
animarum salutem, p
um effundere sang
pro; ea præter opes
ponte reliquimus, h
ati sumus. Quare si
terrimo dæmonum
Christo consecrare v
per integram sanitatem
præ dolore compos
modo optata salus fi
tius, & tota deniqu
implectimur: ipsum
tunc Donatus Chri
aliquamdiu precatur
qui mox relicto hab
agam capessuit, &
ponit prædicante
Nec mora; Mater
et abund. familia C
fratres non mino

victa supplicij filij atrocitate, ad eorum se pedes hu-
ni prostravit: & miserando valde eiulatu, vt extremis
filij miserijs succurrerent, obtestata est. Cui sancti
quid, inquit, o mulier, dii tui huic puero tibi que
non subueniunt? An non æquum esse putas, vt Iuppi-
ter & Apollo, quos tantis honoribus ac muneribus
cumulatis, hanc vobis vicissim præstent gratiam, vt
filius tuus illorum beneficio sospitatem consequatur?
Ad hæc Deodatus Tribunus, O inquit, vtinam
vestra medicamina huic misero prodesse queant;
pondeo vos hodiè donis & muneribus amplissimis
ornandos; & summo apud Carthaginenses in hono-
re futuros.

Talia spondentem martyres modesto risu sic affa-
ciunt; Equæ sunt quæ tu promittis Christi seruis,
qui cuncta mundi huius bona stercora arbitrantur, vt
Christum lucrifaciant? Nos neque opes, neque ho-
nores, ne tantilli quidem facimus, sed tota auditate
animarum salutem, pro qua Christus noster Iesus
suum effundere sanguinem non dubitauit, sitimus:
proq; ea præter opes & facultates amplissimas quas
spontè reliquimus, hæc etiam corpora expendere pa-
tati sumus. Quare si huius infelicis pueri mater, à te-
rribimo dæmonum cultu recedere, & filium pariter
Christo consecrare velit, cedet ilicò dæmon, & pu-
er integra sanitate subsistet. Mater ad hæc, vix mentis
præ dolore compos, protinùs exclamans, ait; Si hoc
modo optata salus filio redire potest, tum & ego & *Donatus fi-*
lii, & tota denique familia libentes Christi *sacra lium Reſti-*
amplectimur: ipsumque verum Deum confitemur. *tute, illu-*
Tunc Donatus Christi numen ardentissimis precib; *stris matro-*
aliquamdiu precatus, dæmonem egredi compulsi-
t; qui mox relicto habitaculo, horrendo cum rugitu *ne, à demo-*
fugam capessiuit, & puerum Christi potentiam ac
bonitatem prædicantem sanum & incolumem reliquit. *illa cum*
Nec mora; Mater incredibili perfusa gaudio, cum *tota familia*
lætabunda familia Christi sanctissima sacra suscepit.
& fratres non minori affectu lætitia, suam ad Urbem
cep-
cepto

*Restituta
Valeriani
cognata.*

*Præclara
Restituta cō-
fessio.*

*Victor Tri-
bunus à Va-
leriano mit-
titur ad ca-
piendos fra-
tres.*

cœpto itinere perrexerunt. Interea fama rei gestæ magna eum celebritate Romā peruenit; ipsumq; in-primis Valerianū perpulit, ut antè omnia in martyres acri supplicio vindicaret. Itaq; Roma Carthaginē sūma cum festinatione contendit, & ilicō Restitutæ, quæ cum suis Deo vacabat, domū ingressus, minacibus admodum verbis eam adoritur, iurans & obtestās per capita deorum suorum, quòd eam, ni communio sanguinis obstar, gladio conficeret. At verò restituta, admiranda animi tranquillitatē minas excipiēs, placido sermone tale fertur responsū dedisse: Equidē, ut nosti, hætenus quod ad deorum cultum quā maxime faceret neglexi: nihil spes ingentes obtuli, die nocteq; precibus ac lachrymis pro filij salute numina eorum fatigavi; supplex ad eorū limina iacui; sacrificia infinita obtuli: sed prò pudor, eorum nemo miseræ opem postulanti conferre potuit. Nec mirū sanè: Dij enim, qui à me hætenus tāo in honore sūt habiti, flagitijs innumeris cooperti fūere, eaq; propter infernalibus nuncignibus addicti, æternum cruciantur. Solus Christus Iesvs æterni Dei filius, qui sanguine suo nostra expiauit scelera, veram mihi meoque filio salutem contulit, dæmonem fugavit: & viam denique, per salutem lauerum, ad cæleste regnum aperuit.

His auditis, Imperator quæsiuit, quorum opera vel studio, ad eam cælestis regni cognitionē venisset. Cui matrona, Studio, inquit, fratrū duodecim; quorum excellens & eruditio & virtus, haud dubito quin tibi quoque eadem faciliè persuadere poterit. Tunc Valerianus, missio confestim Victore militum tribuno Adrumentum, iussit Christi confessores vinctos adduci. Abijt confestim Victor furoris & minarum plenus; quem fratres orationi pariter intenti venientem placidè exceperunt. Indè mox Donatus sermonē de dijs instituens, prudenter per ambages, ad vnus & summi Dei potentiam deflexit. Præbebat attētas aures Victor, scilicet eximia viri facundia delinectus; ac tandem,

tandem mirabili Ch-
ristique repudians
perandam esse didi-
cimus milites, ac pari-
tatis solubili amoris
Interea Imperato-
rum cetera fratres
etro carcere condē-
oblatos minis terr-
cinus clamitans, de
in Crucem sublato p-
admodum & sereno
lum Deumque simu-
perbia contemnis
operare potes. Exper-
si dæmonibus ceder-
nonū potentiam frā-
s solida hæc nostra
tum & verò victores
a omni æternitate
ritus, noster triumph-
polluto ore spernere
Infermit ad hæc V-
at) contumeliam f-
tio martyres vestib-
one fatigati; adeo
adatis, vix spiritū d-
præmia ob oculis
supplicio inuicti
cum sua constantia
erum abducti carce-
ere recreati. Nam
adfuit mirabili sp-
aculis & catenis co-
dire. Illi gaudio &
namque Carthagin-
ertraxerunt. Populu-
us fratres omnibus

fama rei gestæ
entis; ipsi quoque in
omnia in marty-
oma Carthagine
cilio Restituta;
gressus, minaci-
urans & obtestas
m, ni communio
At verò restitu-
minas excipies,
i dedisses; Equid
cultum quæ ma-
nentes obtuli, die
o filij salute nu-
lū liniaa iacui;
or, eorum nemo
ortuit. Nec mirū
ro in honore sūt
fuere, eaq; pro-
dicti, æternū
eterni Dei filius,
lecta, veram mihi
onem fugauit; &
m, ad cæleste re-

torum opera
nitione venisset.
duodecim: quo-
mand dubito quin
te poterit. Tunc
e militum tribu-
nissolores victos
ris & mirarum
r intenti venien-
donatus sermonē
ages, ad vnus &
ebat atrētas au-
ndia delinēus; ac
tandem,

randem mirabili Christi gratia adiutus, deos omnes
deasque repudiāns, ab vno Christo veram salutem
sperandam esse didicit. Sequuti sunt protinus Ducem
suum milites; ac pariter oēs lustralibus aquis expiati,
indissolubili amoris vinculo Christo adhesere.

Interea Imperator, moræ impatiēs, missa alia mi-
litum caterua fratres recepit, ac illic catenis vinctos
retro carcere condemnauit. Altera verò die tribuna-
li oblatos minis terribilibus aggressus est; indignum
facinus clamitans, deos omnes deasque, vni homini
in Crucem sublato postponere. Ad quæ Donatus pio
admodum & sereno vultu respondit; Tu, qui hominē
illum Deumque simul in Crucem actum, tāta animi
superbia contemnis, experire num eius potentiam
uperare potes. Experire, inquam, vtrum plebs Chri-
sti dæmonibus cederet; an verò nos Christi virtute, dæ-
monū potentiam frāgere poterimus. Mihi crede, po-
tes olida hæc nostra corpora internecone delere, a-
aimæ verò victrices de tua dæmonumq; tyrannide,
n omni æternitate triumphum agent. Nostra enim
virtus, noster triumphus, Crux Christi est; quam tu
polluto ore spernere non horruisti.

Infremit ad hæc Valerianus, eamque (vt ille puta-
bat) contumeliam fustibus vindicare præcepit. Fuere
licò martyres vestibus nudati, ac multiplici confu-
sione fatigati; adeo vt fractis ossibus, ac visceribus
audatis, vix spiritū ducerēt. Sed quibus dulcia Chri-
sti pramia ob oculos perpetuò versabantur, in om-
ni supplicio inuicti perstabant: ipsūque tyran-
num sua constantia vehementius turbabant. Inde in
cetrum abducti carcerē, cælesti protinus cōsolatione
fuere recreati. Nam nocte concubia Angelus Domi-
ni adfuit mirabili splendore coruscans; qui, solutis
vinculis & catenis confractis, iussit martyres illas
abire. Illi gaudio & exultatione pleni egressi sunt:
totamque Carthaginem in maximam admirationē
pertraxerunt. Populus enim cum cerneret duodecim
illos fratres omnibus vinculis solutos mediā inam-
bulare

*Victor cum
suis à Do-
nato conuer-
tetur & ba-
ptizatur.*

*Præclarè re-
spondet Do-
natus Vale-
riano.*

*Ceduntur
fustib; mar-
tyres.*

*Mittuntur
in carcerem,
sed liberan-
tur ab Ange-
lo.*

bulare ciuitatē, aliud sanē, quā id quod reserat, sibi persuadere non potuit; nempe eos Christi virtute de vinculis ereptos, ad plurimorum curandam salutem missos esse. Vnde cuncti inter se Imperatoris tyrannidem execrari, eumque potius supplicio, quod in martyres statuerat, dignum esse clamare.

Fugit Tyrannus cum sanctis martyribus.

Quo populi murmure percussus Tyrannus, turpi fuga per medias noctis tenebras, assumptis fratribus, salutē quaesivit. Sed qui terrā periculā euasisse se gaudebat, mox ab ipso mari vindictam sensit. Nam saeva tempestate coorta, vltimum in periculum carina impellitur; prorsus vt nautā omni salutis spe abiecta, ad impia deorum numina confugerent, & ab ijs solis salutem sperandam esse cernerent. Perculit ea vox nautarum Tyranni animum grauius; ipseque sceleris conscientia fractus, non à dijs, sed à sanctis, quibus tot tantasque intulerat iniurias, opem postulandam esse statuebat. Igitur cum diu frustra nautā omnes clamoribus & sacrificijs daemonum simulacra fatigassent, Valerianus mortis periculo exanimatus, fratrum nomina cum gemitu inelamauit, orans supplicansque, vt virtute superna, quam profitebantur, procellas fugarent. Hac anxie postulante, occulta Donati Felicisque virtus, vel potius testis conscientia eū admonuit, vt primū ab impio deorum cultu pura confessione ad Christum transiret, eiusque nomen cum fide imploraret: ac tum demum certam salutis rationem expectaret.

Votifragus tyrannus, acceptam salutem Ioui ascribit.

Dum hisce cogitationibus anxie fluctuat, & vota precesque diuino Christi numini spondet, ac etiam promittit se sanctissima Christiana fidei sacra suscipiturum, si sanctorum orationibus praesens mortis periculum euaderet, ecce mox furentis pelagi vndae quicquē: ac praeter spem omnem naui incolumis portum appulit. Tunc Tyrannus, optata salute gauisus, nouo scelere impietatem cumulauit. Nam voti oblitus, Christi virtutem Ioui ascripsit: eique soli salutem omnem acceptam referendam clamauit. Inde iterum

rum martyres agere conatus est. Hoc tam contumacem, omnia dei iudicia contemnens, sanctos martyres vndeque post vultus Christi athletas

ensis: Ex ea quo

Numeratur hic in

ordine vicefin

Anno salutis

Fra

Batissimus Lupinus ex parte tertia Bertone, martirio Aurelii, tali progenie natus diuino quodam incitamento cognouit, ne inuentus esset disciplinis breui ex eo cognati omnes voluptatem. Hic Senus & Annarius, Senensis, hic Antistius in Lupo, & animus in Clerum adoptatus, tanta indies creuit, vt Senonensis antistitem a Reg

quod reserat, sibi Christi virtute curandam salutem imperatoris tyrannoplicio, quod in mare.

Tyrannus, turpiumptis fratribus, uia euasit se gaufensit. Nam saeculum carina im-lutis spe abiecta, rent, & ab ijs solis. Perculit ea vox ters ipseque sceled a sanctus, quibem postulandam tra nautae omnes n simulacra fati- de exanimatus, fra- quirit, orans suppli- tofitebantur, pro- ptem, occulta Do- tis conscientia eū- teorum cultu pura- e, eiusque numen- am certam salutis

te fluctuat, & vota pondet, ac etiam a fidei sacra susce- ptis praesens mortis- entis pelagi vnde- nauis incolumis- optata salute ga- pulauit. Nam voti- pfit: ei que soli sa- clam clamauit. Inde iterum

terum martyres aggressus, blanditijs à Christo a- tellere conatus est; spondes promittensq; eos primis nonoribus extollendos, & muneribus diuitijsque af- ficiendos, si Ioui sacrificare vellent. Negârunt mar- yres ac impiam tyranni vocem execrantes, se occidi posse, vinci verò non posse; constanter responde- runt. Hoc tam constanti responso commotus Ty- annus, omissa deinceps verborum concertatione, sanctos martyres vna secum in Italiam perduxit: bidemque post varios cruciatus, diuersis diebus in- iunctos Christi athletas martyrio coronauit

In Italia tandem S. S. martyres certamen ab- solunt.

VITA S. LVPI, EPISCOPI SENONENSIS: Ex ea qua est apud V. P. Laur. Surium.

Numeratur hic inter Senonenses antistites in ordine vicesimus. Claruit praecipue

Anno salutis 615. Sub Clotario

Francorum Rege.

C. Baron. Tō. Ann. S. & in Not. Martyr. Rom.

BEatissimus Lupus, inclytis parentibus, qua- dam ex parte regio stemmate illustratis, parte Bettone, matre verò Austregilde natus est. Territorium Aurelianense ad Ligerim flumen si- um, tali progenie nobilitatū fuit. Cum autē pij pa- entes diuino quodam praesagio, futuram prolis suae anctitatem cognouissent, mox, vt literarum studijs doneus inuentus est, praedāgogo commissus tantos n disciplinis breui fecit processus, vt haud medio- re ex eo cognati omnes, ac Parentes praecipue hā- irent voluptatem. Erant matri eius fratres duō; Au- trenus & Aunarius, venerandi antistites; ille Aure- lianensis, hic Antisiodorensis; qui visa morum graui- tate in Lupo, & animi religione fanē admiranda, cum in Clerum adoptarunt. Itaq; sacris omnibus i- nitiatu, tanta indies magis magisque gratia visus est polleere, vt Senonenses, defuncto Arthemio, eum sibi antistitem à Rege postularent. Annuit beni-

1. Septem. Patria & parētes eius

Duo eius a- uunculi E- piscopi.

Initiatur sa- cris S. Lu- pus.

sf

guē

gnè Rex; vtpotè fama sanctitatis eius, quæ longè lateque increbuerat, probè instructus, eum, non illo modò, sed longè quoque maiore honore dignum esse.

Fit Episcopus.

Itaque Pontificali infusa decoratus, gregem sibi commissum summo studio ac vigilantia regere, tuerique; admirandis quoque virtutum signis clarescere; die quidem semina diuini verbi spargendo, nocte verò precibus & lachrymis in conspectu Dei fufis, demonis insidias auertendo.

a. Habetur istius Aniani vita 17. Nouembris.

Diuinitus ei patescunt fores Ecclesiæ.

Egregia eius benignitas in inuidos

Cum autem quadam nocte ad limina basilicæ Beati a. Aniani peruigil in precibus staret, & fores custodum diligentia firmiter obsecræ eum ad ingressu arcerent, & ipse posttratus in limine pietatis Domini aures precibus pulsaret, ecce derepente amoris cælitus repagulis, patescunt valuæ, templique adita sanctum virum roseo vultu nitentem accipiunt. Inter omnia verò virtutum eius studia, charitas, ac præcipuè præclara in obsecratore eius eluxit benignitas; quæ tanta fuit, vt eos non tantum beneuolentia, sed donis etiam muneribus que prosequeretur; vt se vel in primis pacis maxime studiosum ostenderet. Ceterum vno conscientia teste contentus, nihil maleuolorum hominum linguis mouebatur.

Per id tempus Theodoricus Rex cum Brunichildis, Burgundiæ regnum administrabat. ex eius aulâ venit ad sanctum Episcopum Fulcarius vir illustris & Aurelianorum Comes; ea de causa beato viro precipuè addictus, quod pater eius Betto ipsum è sacro fonte suscepisset; indicauitque illi, quod in regia honestos parum rumores de illo audisset, tanquam qui ancillam Dei Verosiam, antecessoris eius Arthemij filiam, immoderatus amare videretur. Cui vi sanctus aduersum illa obsecrationum tela, Evangelici sermonis scutum opposuit, commemorans illam

Matth. 5.

in Saluatoris sententia
vult vobis homines, &
mentientes. Gaudet
propterea copia est in celo

Mortuo autem
Fulcarius in Burgundia
natum Blidobodemum
ergo tela atrocitate
Episcopus in protuberantia
confugiens, in celum
turbam pariter, audito signo,
in sola fuga omnes
erant. Ita vir sagax
ad celum tollit manum
verò Clotarius
Farulphum virum
em, ob regia ne
Is vehementer
morifice ab antistite
meritis ei obuiam
multa de sancto vi
Medegisilæ viri
constatis persuasione
damnares. Nihil
vt villam Aniani
mandato Ducis
Christianis in
Ibi verò constanter
gentem illam Christianam
cepit. Adfuit coram
verbis duræ certitudinis
miraculis remanentibus,
spectante Ducem
illustrauit. Eo miraculo
perfidia fuit prosequi
lan

is eius, quæ lon-
ductus, eum, non
maior honore di-
coratus, gregem
vigilantia regis
virtutum signis
diuini verbi spaci-
achrymis in con-
fidias auertendo
mina basilicæ Bea-
tus flaret, & fo-
obseruata eum
us in limine pia-
ecce derepen-
tunt valvæ, tem-
o vultu nitentem
virtutum eius stu-
ta in obsecratore
fuit, vt eos non
etiam muneribus
rimis pacis maxi-
mum vno consensu
plorum hominum

um Saluatoris sententiam: *Beati eritis, cum maledi-
erint vobis homines, & dixerint omne malum aduersum* *Contemnit*
os, mentientes. Gaudete & exultate, quoniam merces *hominum ob-*
estra copiosa est in celis. *testationes,*

Mortuo autem Theodorico principe, Rex
Clotarius in Burgundiam veniens, hostili manu
matum Blid. bodem ducem misit in Senones.
lo ergo tela atrociter in oppidum vibrante, san-
tus Episcopus in protomartyris æde ad orationum
assidia confugiens, dato Ecclesiæ a. signo, a. *Fuit illud*
obellem turbam pariter conuocauit. Et ecce *prægrande*
ostes, audito signo, tanto sunt terrore correpti, *tintinnabu-*
in sola fuga omnem salutis spem collocandam *lum, quod*
tarent. Ita vir sanctissimus, dum instar Moy- *Campanam*
ad cælum tollit manus, hostes proffigit. Post *vocant.*
tam verò Clotarius Burgundiæ regnum obti- *Oratione*
nit. Farulphum virum diuitijs & potentia cele- *hostes in sua*
em, ob regia negotia curanda eò ablega- *gam vertita*
t. Is vehementer indignatus, quod parum *Exodi 17.*
onorificè ab antistite exceptus fuisset, quodque
uneribus ei obuiam non venisset, Regi dein-
multa de sancto viro falsa retulit, & menda-
s Medegisiliæ viri nequissimi eius muli arti-
cio confatis persuasit, vt sanctum Lupum exi-
o damnaret. Nihil ea turbaturus iniuria san-
is, vt villam Andefaginam ad flumen An-

*Mittitur in
exilium:*

cum Brunichilde
trabat. ex eius aulicis
carius vir illustris
usa beato viro præ-
etto ipsum è sacro
quod in regia ho-
udisset, tanquam
effloris eius Archie-
videretur. Cui vi-
onum rela, Euan-
commemorans il-
lan

*Cæcum illu-
minat, &
multos con-
uertit.*

cæteram plebem suo exemplo ad parem gratiam
tè percipiendam inuitauit.

Interea ciues Senonenses, ablatum sibi imp
crudelitate pastorem dolentes, Medegisilum in B
silica S. Remigij acerba morte interimunt; & sum
mis infimisque precibus, ab ipso Rege per VVine
baudum Abbatem, pastorem sibi restitui postular
Restituitur
Ecclesiæ suæ
S. Lupus.

Rex eius pe-
dibus se pro-
sternit.

Magna Re-
gis humi-
litas.

Captiui mul-
ti virtute S.
Lupi libe-
rantur.

Precibus in-
cendium re-
singuit.

summo procerum gaudio præsentatur. Rex verò vi
nientem Episcopum contemplatus, pietate flexus
ad pedes eius humi prosternitur. veniamque ab il
deprecatur. Cernens verò antistitem in acie & squ
lore confectum, conscientia tactus, magno cum g
mitu eius se miseræ reum fatetur; & sancti viri d
latoribus dira impreans, iubet eum honorificè tr
stari: & coma barbaque tonsis, regio conuiuio, vi
cum eius Clero excipi. Ibi tum Rex ex persecutor
factus beati viri minister, suis manibus ei cibos po
rigit; & rursus in media conuiuantium turba hum
prostratus, sui facinoris veniam petit. Tandem ma
gno omnium gaudio & exultatione conuiuio cele
brato, donis maneribusq; affectus, Senones vnâ cur
VVinebando concessit. Porro cum Lutetia iter ha
berent, ingens eorum turba vinculis carceribusq;
inclusa eorum virtute mortem euasit; festiuoq; cur
gaudio obuiam procedens, diuinum beneficium
sanctorum istorum meritis acceptum, publica con
fessione rendit. Inde ad castrum Miledunum pro
gressus, horreum immani flamma corruptum vidit
populoque frustra incendium sopire conante, ipli
mox in oratione prostratus, nò prius è terræ puluer
faciem leuauit, quàm flammis fugatis, horreum
nulla ex parte læsum à ciuibz inuentum fuit. I
clarus miraculis à Senonico populo cum hymnis &
canticis exceptus summo cum honore fuit in sedem
restitutus.

Cæc

parem gratiam

blatum sibi imp

degeſilum in Ba

interimunt; & ſum

Rege per VVino

reſtitui poſtulare

Rex; mutatoque

in reduci impera

s. & Regis vultu

ratur. Rex verò

us, pietate flexus

veniamque ab illi

em macie & ſqua

is, magno cum ge

ſ; & ſancti viri de

um honorificè tra

egio conuiuio, vi

Rex ex perſequent

ilibus ei cibos por

atium turba hum

icit. Tandem ma

one conuiuio cele

, Senones vnà cum

um Lutetia iter ha

culis carceribusque

alit; feſtiuos; cum

inum beneficium

rum, publica con

Miledunum pro

a corruptum vidi

pire conante, ipſ

ius è terræ puluer

ſagatis, hortum

uentum fuit. Iſ

lo cum hymnis &

more fuit in ſeden

Ceterum quanta virtute ac charitate dignitatem
tam adminiſtrauerit, cum alia multa, tum præcla-
um illud, quod in *Obordone prædio contigit mi-
aculum abundè teſtatur. Cum enim diuinis myſte-
ſ intentus, eſſiſi pro nobis Chriſti ſanguinis con-
cratationem perageret, ſacerdotibus Leuitiſque præ-
antib⁹, gemma radio micante pulcherrima cælitus
calicem de lapſa eſt; quæ diu apud Senones con-
ruata iubente Rege, inter reliqua Sanctorum pi-
nora reposita eſt.

*Bardone.

Gemma cæ-
litus labitur
in eius cali-
cem.

No te quãdam inter ſacras vigilas, vir ſanctus
ſolita quãdam ſibi ſe vehementius vrgeri ſenſit.
admirans verò ſicis cauſam, fauciumq; ardorem ſci-
dam adferri iuſſit. Quia allara, gula cupiditatem
crius adhuc demonijs ſola fraude tētari animadu-
e. Tum verò inſidias hoſtis antiqui probè intelli-
ens, (qui per gulam in corporis eius domicilium
ditum quærebat) ſignatum ſuum puluina, ad va-
uli oſ ſtrictim applicari iuſſit. Res mira dæmon
aſi in Iuſus, tota nocte miſerandos edens eiulatus,
audes ſuas in ſitus patefecit; ac orto denum Sole
udebundus abſceſſit. Vir ſanctus vr erat vigiliarum
atientiſſimus, ita ſingulis ferè noctibus, vno con-
entus comire, vicina ſanctorum loca venerabundus
bibat. Cum autem quãdam nocte hoc pietatis ſtu-
dium perageret, duos inter ſe clericos de concubitu
æ ninq; vnius corrixantes audiuit. Quo facinore
quãquam haud mediocriter turbat⁹, prudenter tamē
e continuit; ſtatuens, ſanctis potiùs precibus, quàm
racundo iurgio miſerandum eorum caſum ſubleua-
e. Feſtinus igitur ad Eccleſiam abiit; ſuſiſq; pto eis
neuitèr precibus, ſuis ipſe manibus inſonuit; omniq;
illo ſeuæ libidinis ardore extincto, cum alijs ad Ec-
cleſiam properârunt: debitumq; officium ritè per-
oluerunt. Inde prudens antiſtes, accito vtroque, in
ſpiritu lenitatis correptionem inſtituit; eaque cum
prudētia teterrimum facinus ob oculos eis propo-
ſuit, vt vltro proſtrati veniam peterent, & melioris

En vt gulam
refrenarit,
& dæmonē
compreſſerit.

Precibus ar-
do em libi-
dinus extin-
guūt.

*Miraculis
claret.*

vita⁹ propositum integrè conciperent. Et vt multarum animarum cæcitare laborantibus lumen restituit, inuitos quoslibet, corporeo visu, alioquē sensu priuatos, nequaquam diuini beneficii expertes reliquit, sed quouis tempore, ac quouis loco, languidos curauit, ægros inuisit, pauperibus larga manu subueniit, ac omnibus denique omnia factus, singulis debita consolationem exhibuit.

Obitus eius.

Tandem verò ætate deuexa, plenus bonorum operum, in prædio Briennonenſi spiritum suum Creatori tradidit: ea cum odoris fragrantia, vt nihil aromaticis ad corpus condiendum seruandumque opus esset. Funus fuit multorum lachrymis ad pedes S. Columbæ in basilica sepulturæ mandatum. Vbi multis clarum miraculis aliquamdiu cū quieuiſſet, Episcopus quidam, improbus ille, inuidiæ stimulis concitatus, quasi ea miraculorum gloriæ S. Lupi meritis precibusque minimè tribuenda foret, sepulchrum eius proteruè conculcauit: sed mo-

Pena Episcopi petulantæ eius sepulchrum conculcantis.

do contractis neruis, caduco morbo, sceleris sui poenā persensit. Qui deinde, admissi sceleris poenitudinē ductus, supplicem à sancto remedium postulat: per cepitque.

C. Baron.

Tom. 6. Anal. & in Not Martyr. Rom.

VITA S. AEGIDII ABBATIS; EX

ea quæ est per Fulbertum Episcopum Carnotensem. Claruit Anno Domini Natalis 514.

sub Symmacho Papa; &c.

1. Septem.

Patria & parentes eius.

Studium ei⁹

& egregia

Sanctus Aegidius Athenis oriundus, præclaris admodum & regia stirpe illustribus natus parentibus, patre videlicet Theodoro, matre verò Pelagia, egregiam parentum pietatem, suis ipse virtutibus sempiternam reddidit. Vt primum tenera illius ætas disciplinis idonea extitit, fuit à parentibus, quibus erat vnicus vniceque charus, hteris adhibitus, quibus ita deditus fuit, vt cætera præ illarum amore contemnere videretur. Veruntamen ita mentem liberalibus artibus imbuebat, vt maiore tamen ardore

de charitatis officio
nibus benemere
am die quodam ad
tam humi stratum
prætereuntibus pet
cordia motus, co
ms, eā egno tribuit
us non habebat.
gravi corporis afflic
que exiliens, magis
st. Aegidius vero
bus ubi vellem reli
quendam haud sati
Non multum
munere sancte perf
tum atque opulentu
numque possessione
heredem: vt à Cl
gratus, cui totus in
sua spe frustratus iu
conscientie tranqu
sancti quod omnen
multis magnisq; m
ditatus fuit; adeo
animæ suæ pericul
cū in patria ma
diutius declinare
mare petere decre
maris litus inam
transmittendi à D
dam nauim hor
tum iam ad e
mi confestim fir
salute cum lach
rum virtute, la
ad portum appul
rum sanctum ad
rum quis & cuius

rent. Ex tunc multo dore charitatis officijs deseruieret : nullamque de o- pietas in te-
lumen restituit, ita mibus benemerendi occasionem negligeret. Hinc nera atate.
alioue sensu pri- cum die quodam ad ecclesiam pergens, egrum quen-
expertes reliquis- dam humi stratum miserandis vocibus alimoniam
to, languidos cura- à prætereuntibus petentem audiret, sanctus puer, mi-
ga manu subuenit- sericordia motus, confestim propria se tunica exu-
is, singulis debitam- ens, eã egeno tribuit : Nam aliud quod daret, ad ma-
nus bonorum ope- nus non habebat. Ea verò indutus æger, ilico se à
ritum suum Crea- graui corporis afflictatione liberatum sensit; latus-
tia, vt nihil aro- que exiliens, magis de salute quàm de veste gauisus
randumque opus- est. A Egdius verò domum reuersus, & à parenti-
chrymis ad pedes- bus ubi vestem reliquisset interrogatus, respondit,
mandatum. Vbi- quendam haud satis sibi notum eam abstulisse.

Non multum verò post parentibus eius vitæ
munere sanctè perfunctis, patrimonium sanè lau- *Patrimonium
suum paupe-
ribus distri-
buit.*
diu cum quiesce- rumque possessionum latabundus Christum fecit
ille, inuidiæ sti- heredem : vt à Christo vicissim vberiores diuinæ
raculorum gloria- gratiæ, cui totus inhærebat, opes acciperet. Nec est
imè tribuenda fo- sua spe frustratus iuuenis. Nam præter admirabilem
neulcauit; sed mox conscientie tranquillitatē, & gaudium illud spiritus
sceleris sui poenam- sancti, quod omnem sensum & intellectum superat,
sceleris poenitudine- multis magnisq; miraculorū gratijs à Deo mirifice
postulauit : per- ditatus fuit; adeo vt ex summa nominis celebritate
animæ suæ periculum vehementer timeret. Itaque
cum in patria maximarum laudum præconia se
diutius declinare posse diffideret, solitudinem vltra
mare petere decreuit. Cumque clam omnibus solus
maris litus inambularet, & fufis precibus opem
transmittendi à Deo postularet, vidit procul quan-
dam nauim horrenda quassatam tempestate cer-
tum iam ad exitium deferri. Tum ille hu- *Nauem pe-
riclitantem
suis precibus
liberat.*
mi confestim stratus, supplices pro vectorum
salute cum lachrymis Deo obtulit preces qua-
rum virtute, lacera nauis, sedata tempestate,
ad portum appulit. Videntes autem nauitæ vi-
rum sanctum adhuc orationi & lachrymis inten-
tum quis & cuius esset, interrogarunt. Quibus ille,

BBATIS; EX
apum Carnoten-
Natalis 514.
& C.

riandus, præclaris
ustribus natus pa-
podoro, matre verò
ntem, suis ipse vir-
e primū tenera
fuit à parentib;
luteris exhibitus;
æ illarum amore
men ira mentem
maiore tamen ar-
dore

se Christianum esse, Romamque, si facultas daretur pergere respondit. Illi, visa viri sanctitate, eius more pedibus prouoluit, & nauim, & comectum, aliaque

*Petit Romam
S. Aegidius.*

vita degenda necessaria obtulerunt; si placeret ei facultate uti Eo beneficio vir sanctus gauissus, nauim conscendit, panisique velis, post dies quatuor totidemque noctes cuidam insulae applicuerunt. Ibivero nautae cum humana vestigia littoris saburra impressa cernerent, ijs prudenter insistentes, Aegidio comite, ad tugurium quoddam inter veprium densitates situm peruenerunt. Vbi Aegidius hominem lectioni librorum intentum conspiciens, cum gaudio irrupit, hominemque artissime amplexans, de instituti ratione & tempore ibidem exacto studiosè inquirat Respondit ille, se duodennem ibidem poenitentiam egisse, crudisque herbarum radicibus & aqua sustentatum, cunctas corporis molestias & daemonaum insidias, facile caelestium rerum delicijs superasse. His auditis, Aegidius? similis vitae cupidine mirabiliter exarsit: nec persuaderi à nautis potuit, quin saltè triduum cum viro Dei ibidem exigeret.

*Triduum apud
quendam
eremicolam
manet.*

Inde verò ab inuicem non sine acri dolore diuulsi, sublati ancoris, prospero cursu Marsiliae vrbi illabuntur. Præerat tunc Arelatensi Ecclesiae magna cum opinione sanctitatis Caesarius; cuius virtutum praconio prouocatus Aegidius, Arelatem contendit; ut tanti praesulis colloquio instrueretur. Eum autem Arelatis vidua quaedam cum primis locuples hospitio officiosimè excepit; & omni qua potuit humanitate tractauit. Interea dum coena prepararetur, vir sanctus audiens in secretiori domus parte quandam luctuosa suspiria & gemitus ducere, matronam interrogat, quid sibi suspiria illa vellent. Cui illa, Est, inquit, filia mea Theodora, quae triennio & amplius cum febribus miserabiliter constitata, nullum suae miseriae remedium inuenire potest. Equidem opes plurimas pro salute eius in medicos erogando distraxi; sed nullo haecenus tantae operae

*Caesarium Arelatensem
Episcopum
invisit; Cuius
vita habetur
27. Augusti*

I. SED
precio; tu si quid me
lulari potest, mu
tine abibis. At ille
falsus, solito precu
restituit. Istius aut
ra, ad Calarii Praesi
misso Archidiacono
lis venientem sum
minio multis obsec
Sed vir Domini
amore clam inde se
ripam Guardanis fl
posito aptum quere
mum inuenit erem
insignem. Is in cui
quo saxorum asperit
ascensus. Cuius vita
Aegidius emulatur
seque inter alta mira
morbidos (quorum
ba) quosque sanaba
bus frenis, fugisse pe
cum tursus celebren
spargerent, verinu
ritatem ijs miracul
licto Veredemo, i
penetravit.
Peruenit autem
nia nomen, haud l
secursu, fructus art
num lustris frequen
tro, pellucido quod
onem constituit,
in sum: a tranquil
sanctissimas Deo p
radices, potum aqu
notesceret, quam gr
tio esset, cerua qua

facultas daretur, precioso si quid medicaminis nesci, quod huic opitulari potest, multis magnisque ditatus muneribus hinc abibis. At ille nihil terrenæ medicinæ se scire triennio se fastus, solito precum antidoto, optatæ eam sospitati restituit. Istius autem miraculi fama breui diuulgata, ad Cæsarij Præfalis aures peruenit. Mox igitur misso Archidiacono suo Aurelio, Aegidium accersit, venientem summa cum reuerentia suscipit, ac biennio multis obsecrationibus apud se detinet.

Sed vir Domini transacto biennio, solitariæ vitæ amore clàm inde secessit, transitoque Rhodano, secus ripam Guardanis fluij aliquod latibulum, suo proposito aptum quærens, haud sinè numine Veredemium inuenit eremicolam, sanctitate & miraculis insignem. Is in cuiusdam rupis concauo morabatur: quò saxorum asperis anfractibus satis difficilis erat ascensus. Cuius vitæ institutum sanè sanctissimum Aegidius æmulatus, eidem aliquamdiu adhasit: seque inter alia mirabilium effectorem exhibuit. Nā morbos (quorum ingens numerus ad eos confluebat) quosque sanabat & terræ sterilitatem, orationibus fretus, fugasse perhibetur. Quæ aliæque plurima cum rursus celebrem de eo rumorem longè lateque spargerent, veritus nè aliquando conscientia puritatem ijs miraculorum signis turpiter scædaret, relicto Veredemio, fuga salutari interiorem eremum penetrauit.

Peruenit autem ad locum quandem, cui Septimania nomen, haud longè à Rhodani fluij in mare decursu, fructetis arboribusque obsitum, solisque ferarum lustris frequentatum. Ibi reperto quodam antro, pellucido quodam fonticulo gratissimo, mansionem constituit, & tanquam regio apparatu diues in summa tranquillitate, pro salute totius populi sanctissimas Deo preces obtulit. Cibum ei herbarum radices, potum aqua suppeditabant; sed vt clarius innotesceret, quàm grata acceptaque Deo eius vitæ ratio esset, cerua quædam certis horis suorum ei vberum

*Sanat preti-
bus phellam
bus triennio se-
bricitantem.*

*Biennio ma-
net apud Cæ-
sarium.
Clam petit
eremum.
Veredemius
eremita.*

*Petit interi-
orem eremum.*

*Moratur in
antro iuxta
fonticulum,*

*Cerua ei sus-
citatur.*

prebet vbera.

rum potestatem faciebat, lactisque alimoniam abunde præbebat.

a. Fuit is Clodouus Fræcorum Rex; nullus enim Carolus nominis ijs temporibus ac multis post regnasse reperitur.

Triennio ibidē cælestibus fructus erat delicijs, cū a Clodouei Francorum Regis familia sylvas illas saltusque venando peragrans, ceruam illā corpore speciosa inescati, solutis canibus eam insequuntur. Illa verò vitæ suæ diffusa, ad alumni sui confugit auxilium; querulisque mugitibus à sancto viro præsidium flagitari. At ille ceruæ suæ præter solitum admirans mugitus, foras egressus, canū audit latratus, & venatorum clamores. Tum protinus, cognita re, flexis genibus pro nutrice suæ salute Deum precatur. Deinde surgens, innuit ceruæ, ut mugitibus parceret. Illa

Ceruam suā precibus cōtra canes defendit.

voce repressa, pedibus illius accubuit. Canes verò infra lapidis vnus iactum, cum vlulatu substiterunt: ac nox denique superueniens, venatorum conatus irritos reddidit. Manē autem facto, omnis familia Regis ceruam venatura in syluam properat; sed eodem ordine ac modo, oleum & operam perdidit.

Ea res ut Rēgi relata est: admiratione, ut par erat, defixus, accito Nemusensi Episcopo, proxima luce cum multitudine venatorum & canum, syluam eam ingressus est. Cumque speluncæ appropinquantes canes cum vlulatu retrocederent, vnus venatorū, ut latentem in spelunca ceruam expelleret, eō sagittam direxit; quæ oranti pro nutrice viro Dei, graue vulnus inflixit. Interea vero milites acrius insistentes, & ferro semitas aperientes, tandem ad speluncam peruenire. Sed vbi senem canicie & ætate venerabilem, & horrida tectum veste, recentique ex vulnere cruore aspersum, & ceruam illius pedibus accumbentem conspiciunt, religione tacti, pedem referunt; solusque Rex cum anstite, cæteris retrò stare iussis, antrum subintrant. Ibi tum data acceptaque mutua salutatione, ut nomen patriamque viri, & instituti rationem probè cognorunt, pedibus eius prouolui, tætax molestia veniā postulantes, medicos & impensas sanando

Vulneratur vir S. sagitta.

I.
nando vulneri
mansuetudine vi
Deum precatus, n
vnam medicam
opes & munera ei
aperatus, monti
ret, vel monaster
cælestibus ornand
latus & alacer Re
stolorum princip
tyri alteram; in q
gilij, pernoscere i
monasterijs Rex f
quod vir sanctus
gressus, Regi occu
dem reluctantem
Itaq; vir Domin
gens, instanti Mon
catus, ad Sacerdoti
nus cū iniurijs s
ministrandi exit
tui in infirmitate p
à Domino nē vn
hac vita sanaretu
tanta prudentia,
ut rex fama virtu
gatis, eius cōspect
dius cognita Reg
mundi cōemptu
tuit. Nam Rex ci
entia ligatus, ad
exit meleret, tum
Aegidium rogau
numen, precibus
gis supplicatione
Dominica Agni
Rege Deum prece
Canone, angelus

alimoniam abū-
 erat delicijs, cū
 a syluis illas sal-
 ilia corpore spe-
 pra; prada tā spe-
 nsequuntur. Illa
 confugit auxili-
 viro praesidium
 licum admirans
 aratus, & vena-
 nita re, flexis ge-
 precatur. Dein-
 pus parceret. Illa
 t. Canes vero in-
 tu subfisterunt: ac
 um conatus irri-
 nis familia Regis
 e; sed eodem or-
 didit.
 one, vt par erat,
 , proxima luce
 um, syluam eam
 opinquantur ca-
 s venatorū, vt la-
 ret, eō sagittam
 Dei graue vulnus
 nsistentes, & fer-
 peluncam perue-
 venerabilem, &
 s vulnere cruote
 s accumbentem
 dem referunt; so-
 o stare iussis, an-
 traq; mutua salu-
 & instituti ratio-
 prouolu i, tanz
 & impensas sa-
 nando

nando vulnere sponderunt. At ille, quā erat animi
 mansuetudine vir flexis genibus pro illorum erratis
 Deum precatus, negauit vllum sibi, suoque corpori
 vnquam medicamentum adhibendū. Obrulit deinde
 opes & munera ei Rex amplissima; quā vir sanctus
 auersatus, monuit Regem, vt ea potius egenis cōfer-
 ret, vel monasterium conderet: in quo seruos Dei
 caelestibus ornandos disciplinis congregaret. Paruit
 laetus & alacer Rex; duasque ecclesias, alteram Apo-
 stolorum principi sacram, construxit; Priuato mar-
 tyri alteram; in qua vir diuinus crebris intentus vi-
 gilijis, pernoctare solitus fuit. Concessit verò ijsdem
 monasterijs Rex spacium terrae quinque miliariorū;
 quod vir sanctus tanto intervallo à spelunca sua di-
 gressus, Regi occurrisse dicatur; eumq; multum qui-
 dem reluctantem Abbatem inibi constituit.

*Rex duas ec-
 clesias &
 monasteriū
 construit, co-
 mōnasterijs Rex spacium terrae quinque miliariorū;
 quāq; Aegi-
 dium Abba-
 tem esse.*

Itaq; vir Domini, Abbatis munere sanctissimè fun-
 gens, instanti Monachorum suorum supplicique pre-
 catu, ad Sacerdotij honorem euectus fuit; quod ille o-
 nus cū iniuius susciperet, tum maiore sanctitate ad-

*Fit Sacer-
 dos.*

ministrandū existimauit. Itaq; cum illud Pauli *Vir-
 tus in infirmitate perficitur*, animo reputaret, petijt
 à Domino nē vnquam ab inflicti vulneris dolore in
 hac vita sanaretur. Cāterū commissum sibi gregē
 tanta prudentia, tantoque moderamine gubernabat
 vt rex fama virtutū eius maximè permotus missis le-
 gatis, eius cōspectu colloquioq; frui voluerit. A Egi-
 dius cognita Regis volūate eū adiit; & sermonem de
 mundi cōtemptu familiariter, haud sine fructu insti-
 tuit. Nam Rex cū occulti sceleris cuiusdam consci-
 entia ligatus, ad illum vsque diem Dei iudicium non
 extimesceret, tunc subito horrore percussus, supplex
 A Egidium rogauit, vt iratum suis sceleribus diuinū
 numen, precibus pacatum reddere dignaretur. Ea Re-
 gis supplicatione motus A Egidius, proxima deinde
 Dominica Agni oblaturus sacrificium, intentius pro
 Rege Deum precatus est; & ecce sub ipso (vt vocant)
 Canone, angelus Domini in altari sedulā deposuit,

2. Cor. 12.

*Accersitus
 Regem adiit.*

quae

Regi peccatorum remissionem a Deo impetrasse miraculo confirmatur.

quæ Regem voti sui comitum fecit. Eam sedulam sanctus Abbas Regi legendam tradidit, eumque seueris monitis ab omni peccato absterrui; & licet dñi, donis muneribusq; ad pauperum consolationem affectus, monasterium reperit. Antè verò quàm tecta monasterij subiret, fertur defunctum principis filiū, in Nemausensi vrbe ad vitam reuocasse. Monasteriū deinde ingressus, prophetico spiritu nunciavit fratrib⁹ euersionem monasterij ab hostibus breui affirmuram. Itaque vt & suo desiderio faceret satis, & monasterij bona iuri subderet Apostolico, Romam profectus est; ubi cuncta a Christi vicario ex animi sententia obtinuit; & duobus insuper ostijs cypressinis, ad ornamentum sui monasterij donatus est. Ea verò ostia vir diuinus in Tyberim demitti præcepit; omnibus interim stultitiæ & insanitiæ virum sanctum arguebatibus; At ille peractis itineris sui negotijs, vt primum monasterium est ingressus, nunciatum est, duo miræ sculpturæ in portu fluminis adesse ostia. Eo nuncio gaudius, immensas Deo gratias egit, qui ea per tot vndarum vertigines, per tot scopulorum collisiones, per tot etiam portuum applicationes, sibi illa sa dirigere dignatus esset. Tunc ea deferri ad monasterium, & in templi liminibus ad decus pariter, & Romani pacti monumentum posteris constitui iussit. Confirmatis igitur in Dei militia fratrib⁹, monasterijque rebus conuenienter dispositis, vir sanctus, vt potè miles emeritus, de transitu sui die diuinitus certior factus, è præsentis ergastulo ad cœlos migravit; cuius animam, multi qui aderant, cum hymnis angelicis & odore suauissimo, ad beatas illas mansiones delatam testantur.

Proficiscitur Romam S. Aegidius.

Aliud miraculum.

Felix obitus eius.

II. S.
VITA S. I.
Lugdunensis Ep.
Laur. Surium
m 381. C.
Gra

B Eatus Iustus compertum parentibus men & generosis p credidit; vt potè virtutis semitam ribus haud inferior expugnabilem ei præcipuus in victi solitudine habitat tientiæ certamin sanguine palma, Viennensis Diacon antistes, populum tegritate gubernat quolibet Domini anteiret. Sed cum bis profectui, illi lendum frementi ribe quidam subiblicum se proripier, ac pro atrocitate in seclere vsus nonnihil tam sibi sacrarum adiumentis populi furo Sed cum fed Domini ignes in necessitate compario sacramenta

VITA

VITA S. IUSTI DECIMI TERTII C Baron.

Lugdunensis Episcopi; Ex ea quæ est apud V. P.

Laur. Surium Claruit autem anno Domi-

ni 381. & c. sub Damaso Papa &

Gratiano Imperatore.

Tom 4 An-

nae & in

Notat. ad

Martyr.

Rom.

Beatissimus Iustus Antistes Lugdunensis quamquam 2. Septem.
 compertum non sit, quo sanguine, quibusue
 parentibus in lucem prodierit, præclaris ta-
 men & generosis plane natalibus eum ortum fuisse
 crediderim; utpote qui tam excelso animo arduam
 virtutis semitam à teneris est aggressus, ut marty-
 ribus haud inferior meritis haberi possit. Nam ut in-
 expugnabilem eius in operibus fidem prætereamus, S. Iustus à
 præcipuus in victu rigor & parsimonia, diuturna in scriptoribus,
 solitudine habitatio, cæteraque inuictæ virtutis & pa- martyribus
 tientia certamina tanta fuere, ut martyrii sine æquatur.
 sanguine palma, iure ei tribuatur. Itaque primum
 Viennensis Diaconus, postea Lugdunensis Ecclesiæ
 antistes, populum sibi creditum tanta virtute & in-
 tegritate gubernauit, ut magnificos & præstantes
 quoslibet Domini Sacerdotes omni virtutum gratia
 anteiret. Sed cum ita intentus functioni suæ, & ple-
 bis profectui, illi Ecclesiæ præsideret, ad eum expel-
 lendum frementis diaboli exarsit inuidia. Nā cū in ea
 urbe quidam subito mentis furore correptus, in pu-
 blicum se proripiens, obuios ignarosque confodis-
 set, ac pro atrocitate rei excitato tumultu, hinc atque
 inde premeretur ab infesta multitudine, eodem, quo
 in scelere usus fuerat, telo se defendens, in Ecclesiā;
 nonnihil iam sibi restitutus, confugit; obseratisque
 sacrarum adium valuis, diu reuerentia loci, insani-
 entis populi furorem à se amouit

Sed cum seditio increscens, iam etiam templo
 Domini ignes minaretur, beatus Iustus Episcopus,
 necessitate compulsus, accepta à quodam viro pri-
 mario sacramentali fide; quod nihil homini illi pe-
 riculi

*Alienum pec-
catum sibi
imputat.*

Psal. 10

*Hic ille Iu-
stus est, qui
pro omnibus
Gallicanis
Episcopis in-
terfuit lega-
tus concilio
Aquilensi.
Vir sanctus
clam desertit
Episcopatu,
& fugit in
Aegyptum.*

Psal. 64.

3. Reg. 19.

3. Reg. 17.

ficuli intentarent, sed tantisper duntaxat in custodia
asseruaret, donec populo esset factum satis, reum ex-
tra Ecclesiae claustra dimisit; Eū verò turba, quæ in
tumultu nihil alicuius pensi habet, pedibus colliga-
tum trahens, vltimo mortis supplicio affectit. Tū il-
le vir Dei, sanctitate memorabili, admissum facinus
adscribit sibi: alienum crimen sibi imputat. Pecca-
uit incondita plebs; & quidē Satanæ instinctu pecca-
uit; Iustus autem quid fecit: Confidebat ille in Domi-
no & dicebatur animæ eius, *Transmigre in montem
sicut pesser.* Nam Iustus ille, qui fuerat magnus Sacer-
dotio, factus est maior voluntario exilio; officio sci-
licet Sacerdotali se statuens abdicare, & loca peregrina-
na animo latitandi expetere. Reuersus igitur ex qua-
dam Italiae Synodo, non Lugdunum venit, ne toti⁹
plebis amore obstrictus, liberam nō haberet discedē-
di facultatem; sed apud Torrentem residens, si qui ami-
ci ad valedicendū ipsi eō excurrere vellent, susti-
nuit. Multis verò turbulētū & lachrymis oppletis
eō accurrentibus, veritus nē multitudi-
ne, oppressus retineretur, clam solus, & præter omnem expectatio-
nem recessit; nec quisquam ei se adiunxit comitem,
præter vnum Viatorem, egregiæ indolis puerum;
qui tum in Ecclesia Lectoris munere fungebatur. Is
solus, inquam, beatissimi senis latere cupientis vesti-
gijs inhaesit; & iam Arelate & Massiliæ agenti, nauē-
que cōscēdere volēti, nō sine admiratione se ei obtu-
lit. Illo ergo in peregrinationis solatium recepto,
eremum sitiens, in Aegyptum nauigauit, soli ac vni
illi adhærens, qui est *spes omnium suum terre, & in
mari longē.* Et cum à facie furoris satanici, instar Eliæ
Iezabelis minas fugientis, se subducere veller, in de-
serta secessit, Aegyptijs illi alimoniam suppeditan-
tibus imò vt plurius dicam, coruis illi, vt Eliæ escas
ministrantibus. Quoties enim per manus peccatorū
sanctis victus affertur, toties suos Dominus cornu op-
era pascis quorum sanè atrum colorem, iniqui nō
immerito à suis vitijs induunt.

Post-

Postquam autē
Iustus, eō peruenit
diu se celauit, vt tur-
bae humilitati
Clericis duntaxat, se
feriorem exhiberet.
Cuius, eodit aliq-
rum sanctorum cor-
hac provincia eō tu-
reut, usque ad eius
tibus, & quid id rei
scopum Iustum illū
tum est ab illis, om-
rantes, culpantē
quod ponit hūc se
pe-
torem eiga illū
exhibitione compe-
Horum itaque v-
arque dies precibus
spectu Domini pe-
deprecator. Nam
precibus atque in-
censendus est, ad qu-
rac lachrymis opp-
que pro illis peten-
tem tempore, quo
batur, Antiochus t-
citatus officio, ad
proficisci delibera-
pius, & qui non in-
Iusto successerit. O-
terras ac maria tra-
tum eius adeo præ-
dicebas, quæ loca ad-
nissimus Antiochus
mō verò illum ip-
indicaui. Porro cy-
proximam egisset

exat in custodiis
in satis reum ex-
turba, quæ in
dibus colliga-
b affectit. Tū il-
mislum facinus
imputat. Pecca-
mstūtu pecca-
nt ille in Domi-
nigra in montem
magis Sacer-
lio; officio sci-
& loca peregris
igitur ex qua-
venit, ne toti?
haberet discedē-
lident, si qui a-
vellent, susti-
ymis oppletis
ine, oppressus
em expectatio-
xit comitem,
adolis puerum;
fungebatur. Is
upientis vesti-
e agentis, nauē-
one se ei obtru-
cium recepto,
uit, soli ac vni
m terra, & in
lici, instat Eliæ
e veller, in de-
m supeditan-
, vt Eliæ elcas
nus peccatorū
nus cornuū
em, iniqui nō

Postquā autē Episcopus, & nomine & meritis lu-
stus, eō peruenit, inter sanctos illos eremitas degens
diu se celauit, vt tum nomine, tū dignitate suppressa,
summæ humilitatis opus exercere posset; non iam
Clericis duntaxat, sed etiam monachis & laicis, se in-
feriorem exhibens. Cumque nō breui tempore ita la-
tuisset, occidit aliquando, vt in p̄cipuo monacho-
rum sanctorum conuentu, à quodam fratre, qui ex
hac provincia eō tum peregrinus aduenerat, agnosce-
retur;isque ad eius genua prouolurus, cunctis stupen-
tibus, & quid id rei esset sciscitantibus, sanctum Epi-
scopum Iustum illū esse cōfiteretur. Quod vbi cogni-
tum est ab illis, omnes tantæ humilitatis virū admi-
rantes, culpantesque ignorantia suæ temeritatem,
quod ponēfici sese quamuis nescij p̄posuissent, su-
perioreni erga illū negligentiam recenti honoris
exhibitione compensarunt.

Horum itaque vitæ particeps Iustus noster, noctes
atque dies precibus & ieiunijs transigens, in con-
spectu Domini perpetuus erat pro suis Lugdunensib;
deprecator. Nam tametsi corpore ab illis aberat,
precibus atamēn iugiter aderat; neque illos reliquisse
censendus est, ad quos suas preces referebat. Expetie-
rat lachrymis opportuna loca, vt oli Deo vacans,
quæ pro illis peteret, efficacius impetraret. Eo au-
tem tempore, quo sanctus antistes in eremo mora-
batur, Antiochus tunc presbyter Lugdunensis, pio in-
citatus officio, ad visendum p̄sulem suum peregrē
proficisci deliberabat; vir s. uē vitæ seueritate p̄cipu-
us, & qui non immeritō postea in ea sede Beato
Iusto successerit. Cum igitur tanti P̄sulis desiderio
terras ac maria transmitteret, beatus Iustus aduen-
tum eius adeo p̄nunciassetur, vt etiam quibus
diebus, quæ loca adiret, exprimeret, ita dicens; Cha-
rissimus Antiochus noster hodiē illic moratur. Im-
mō verō illum ipsum diem quo venturus esset ad eū
indicauit. Porro cum annis aliquot in eremo angelis
proximam egisset vitam, & tantorum laborū dignus
adesset

*Innotescit
monachis.*

*Precibus suis
pascit reli-
lias oues.*

*Antiochus
Iusti succefs-
sor.*

*Prophetia
S. Iusti.*

adesset finis, regna celorum scandenti, & in extremis
Si Iusti obi- agenti flens & animo consternatus dixit Viator; Cui
us Itemque me Domine relinquis? Beatus Iustus respondit; Ne
Viatoris ei turberis filii, tanquam solatio destitutus, non ita diu
uimifri. post tu me sequeris. Quam eius prædictionem, à di-
 uina reuelatione manantem, veram fuisse sanctissi-
 mi iuuenis obitus declarauit.

*Nota studiū
 Lugdunen-
 sium, ergā
 sacrum eius
 corpus.*

*Transferunt
 eius corpus
 ex Aegypto
 Lugdunum.*

Hoc autem silentio premere nolim, Lugdunensiu-
 cinium erga sanctissimum antistitem suum, studium
 & amorem tantum fuisse, ut nō dubitauerint in AE-
 gyptum proficisci, & penē inaccessas præ ardoribus
 iterari solitudines, ut sacrum eius corpus inde in
 patriam asportarent. Nouerant illum eius fugæ
 cupidum fuisse, nec quod ipsos deseruisset, ei impu-
 tate voluerunt. Neque enim discesserat ab eis aliquo
 illorum contemptu, sed compunctione animi, ob e-
 am, quam supra diximus, culpam suscepta. Et certè
 ostenderunt Lugdunenses se tam præclaro non in-
 dignos antistite, cum gratiæ eius magnitudinem of-
 ficii gloria æquipararunt; cum egregij sacerdotis &
 sancti senis ossa reuerenda, fidelissima plebs à lon-
 ginq; regionibus cum multa alacritate & religio-
 ne reduxit, & cum lachrymis præ gaudio fuis ea
 exceperunt, dederuntque operam, ut qui spiritu
 cum ipsis erat, esset & corpore, in hono-
 rem Domini nostri Iesu Christi:
 cui est potestas & gloria, cum
 patre & S. Spiritu, in se-
 culo seculo-
 rum;

ITA ET M
 Abbatis Linne
 quam optima sile
 Passi sunt. cir
 regnante
 mini.

LECENSE
 tus sum est; q
 eo loco sane pi
 li adferens vini aequi
 um homini nutriti
 ius pagi & castri
 erentes, certissima
 em superbo stemma
 fientes, sed tanta p
 e Algalpho dicit: T
 rea que non sunt, eleg
 exegerit, quanta d
 mis officiis interfuen
 ro viribus adiuuere
 Postquam autem
 o rerum præterlab
 rentis in studia æ
 admodum fama
 aprouocatus, ad eum
 paruit: arduamque
 ebate, viriliter est i
 culo, regularis disci
 mis, tandem in sa
 amissus est. Tum i
 o proposuerat, ne
 moras, per imprude
 mure sectaretur; a
 aus literis perspicu
 mali cognitionem

VITA

anti, & in extremis
dixit Viator: Cui
us respondit; Ne
tus, non ita diu
edictionem, à di-
m fuisse sanctissi-

iem, Lugdunensi
m suum, studium
itauerunt in AE-
las præ ardoribus
s corpus inde in
illum eius fuga
tuisset, ei impu-
erat ab eis aliquo
one animi, ob e-
suscepta. Et cer-
traciaro non in-
agnitudinem of-
egij secerdotis &
ma plebs à lon-
critate & religio-
gaudio fuis ca-
n, ut qui spiritu
in hono-
Christi:
a, cum
se-

ITA ET MARTYRIUM S. AIGULPHI, Abbatis Lirimensis, & Sociorum eius: Ex ea, quam optima fide refert V. P. Laur. Surius.

Passi sunt. circa annum Domini 660.

regnante Clodoveo eius no-
minis. Francorum

Rege.

C. Baron.
Ann. Tom. 8.
Anno 664.
& in Notat.
Martyr. Rō.

3. Septem.

BLECENSE castrum ad montis cuiusdam la-
tus situm est; quem Liger fluvius præterfluit;
eo loco sanè piscus inprimis, & magnam
li adferens vini atque frumenti, cæterarumque re-
um homini nutriendo necessariorum fertilitatem.
ius pagi & castri incolæ fuisse beati Aigulphi
arentes, certissima relatione didicimus; non qui-
em superbo stemmate valde insignes, nec opibus
fluentes, sed tanta prole beatos. Poterat enim &
Aigulpho dici: Infirma mundi & contemptibilia,
& ea que non sunt, elegit Deus. Ut verò pueritiæ an-
os exegerit, quanta animi puritate nocte dieque di-
nis officiis interfuerit, quâ cura & studio pauperes
o viribus adiuverit, explicatu foret difficile.

S. Aigulphi
humilis ad-
modum præ-
sapia.

1. Cor. 1.

Postquam autem adolescentiæ annos attigit, tæ-
o rerum præterlabentium affectus, multo vehe-
entius in studia æternitatis exarsit: Itaque cele-
admodum fama Mummoli Abbatis Floriacen-
prouocatus, ad eum profectus, animi sui æstum ei
paruit: arduamque virtutis semitam gratulante
bbate, viriliter est ingressus. Itaque à beato Mum-
ulo, regularis disciplinæ genere aliquandiu pro-
tus, tandem in sanctæ societatis contubernium
lmissus est. Tum ille, qui summa quæque animo
lo proposuerat, nè laruam potius virtutum vel
mbras, per imprudentiam, quàm veras solidasq;
rtute sectaretur; antè omnia indefesso studio è
cris litteris perspicuam dilucidamque omnis boni
mali cognitionem (quam discretionem vocant)

Fit Monach⁹
Floriacensis
S. Aigul-
phus.

T t

sibi

VITA

sibi comparauit. Qua in re vsque adeo profecit, v
non solum eius prouinciae hominibus, sed etiam ex
teris doctrina eius haud vulgari admirationi esse

Voluit autem Deus, quàm ei gratus, Aigulphu
esset, euidenter demonstrare. Iam pridem vir sancti
simus & toto orbe celeberrimus Benedictus, in Ca
ssinensi cenobio vita functus & sepultus erat: & vt ip
prædixerat, diu postea à Longobardis illud cen
bium in solitudinem reductum est. Volens autem
diuina prouidentia sacras beatissimi viri reliqui
as, quo par erat, honore affici, & Gallias earum
aduentu consolari, per visum præcipit beato Mum

S. Aigulphus
S. Benedicti
ossa quidem
adduxit in
Gallias; re-
manasse ve-
ro in cassinē-
si Cenobio,
reductas in
puluerē car-
nes, ibidem
que pro cor-
pore integro,
piè ac sanctè
à fidelibus
venerari; co-
probat C. Ba-
ron. Tom. 8.

molo Abbati, vt Aigulphum, Cassinum mitta
sanctissimi Benedicti ossa inde deportatum. F
cit ita Abbas; & Aigulphus diuina ope fretus admi
rabiliter Cassinum peruenit; quod quærebat, nul
negotio reperit: & Patrem Mummolum latissi
mus adducit. Extat hac de re libellus consen
ptus. Hinc verò, licet nihil tale curaret, magn
apud Regem & aulicos sanctitatis opinio beati
Aigulphi comparata fuit. Cuius ea fama incre
bresceret, & per id tempus monachi Lirinenses p
stare destituti, à Rege Abbatem postularent, Rex h
bito cum suis consilio, beatum Aigulphum præ ce
teris omnibus maximè idoneū ei functioni iudicaui
Itaque vir beatus à Rege accitus, Abbatem mun
suscipere cogitur. Is verò, quanquam silentio
quiete propter sacrarum literarum amorem veh
menter delectaretur, æquo tamen animo illud si
onus imponi est passus: ea spe vt morum suauitate
locum illum florentissimum redderet. Et quidem

Annal. anno
Christi 664.
Fuit Abbas
Lirinensis
S. Aigulphus.

fuit primum magna cum charitatis ac lætitiæ signi
ficatione à fratribus exceptus; quibus ipse tanta d
seretione salutaria animarum fercula administra
bat, vt cuncti se talem pastorem nactos esse mirifice
gratularentur. Aderat omnibus ipsius cōnatib⁹ Deu
eiusque verbis tantam vim & efficaciam præstare,
non modo præseates eum cupide audirent, sed il
etiam

eadem profecit, v
bus, sed etiam ex
admiratiōi effe
gratus, Aigulphus
idem vir sanctus
benedictus, in Cal
uite erat: & vt ip
pardi illud coeno
st. Volens autem
limi viri reliqui
& Gallias earum
cepit beato Mun
Cassinum mitti
portatum. Fe
ope fieris admi
d querebat, null
um molu laci
e libellus conse
le curaret, magn
que opinio bea
que ea fama inco
chi Litinenses p
postularent, Re
Aigulphum prae
functioni iudica
us, Abbatis mun
quam silentio
amorem ve
en animo illud si
morum suavitat
deret. Et quide
tis ac laci tunc figu
bus ipse tanta
reula administ
nactus esse mirifi
sus co nati? Deu
caciari praestit
le audi ent, sed i
enat

iam, qui à monasterio recesserant, magno cum
fiderio redirent. Præterea multi quotidie ad tam
imij pastoris ouile & sacram disciplinam conflue
ant; & viri potentes donis amplissimis eum hono
bant, planè vt nihil obfaret, quò minus quoslibet
eri illius instituti cupidos admitteret.

Sed his mirè torquebatur tortuosus ille serpens, &
uidia tabescebat, cum se ab ijs, quos dudum sibi ob
quientes habuerat, excludi cernebat. Itaque
suas veterator artes conuersus, singulorum pecto
sedulo explorat: num per aliquos, inter summe
cificos discordiæ incendium excitare posset.

Indem reperit duos egregios suæ nequitiae admi
tros, Arcadium & Columbū; quorū opera par
inter fratres pestiferæ discordiæ semine, totus in
incubuit, vt Aigulphū monasterio exturbaret quò,
tore sublato, liberius in oues lupo scuire posset.

Indem verò duo illi demonis satellites, cum iam
numero confiderent, & sui pectoris rabiem diu
celare non possent, instar flammæ diu pressæ
itò erumpunt: & agrè à eade beati viri, eorumq;
i illi adhærebant, manus abstinent. Et quidem ce
lis fugā ad Ecclesiam S. Ioannis periculum decli
ntib⁹, solus Aigulphus pro sua singulari mansue
fine verbis blandissimis rabiem eorum lenire stu
it; ac tandem post multa, Si, inquit, me propter

ec fiunt; dico vobis Ionæ verbis: *Tollite me, & mitti
n mare.* Satiū enim mihi est à vobis corpore fe
rari, quàm vestra dissensione apud vos disertiari:
Hac ille oratione visus est quidē ad tempus il
lum turbulentos animi motus compressisse, & so
sse furorem; adeo vt omnem melloris vitæ fru
m promittere viderentur. Sed latebat in pectorum
orū latebris serpens antiquus; nec poterat vllis
nēti viri monitis vel adhortamentis indè extrahi.
amq; per multorum ora impiū facinus volita
, & ad regias vsq; aures perueniret, veriti cōspira
onis auctores, nè Regis seueritas in ipsos anim

*Insigniter
præst.*

*Arcadius &
Columbus
plendomo
nachi perse
quuntur S.
Aigulphum.*

Ion. I.

aduerneret, statuunt inter se vt alter ipsorum ne-
p̃ Arcadius, relicto monasterio, ad Clerum ciui-
tis populumque se adiungeret: alter verò, nem-
Columb⁹, in ipso monasterio, eorū qui à sancto vi-
desiuerāt animos, in suscepta perfidia confirmare.

Interea Aigulpho, die nocteque precibus & d-
etrinis insistente, Arcadius tandem ad monas-
terium redit: fictis verbis & simulata humilitate, lo-
sibi restitui postulans. Cuius pestilentem animo
vir Dei sentiens, precisè non modò negauit, sed f-
tribus annitentibus, coenobio expulit. Qua ille igni-
minia prouocatus, summa cum festinatione ad N-
ceriæ ciuitatis principem Mummulum nomi-
abiit: eumque hortatur, vt festinus ad monasteriu
multas illic reperturus pecunias, se conferat. Pre-
ceps cupiditatis flamma incensus, incunctatè cap-
sicerit, venitque ad virum Dei; qui eum quòd sa-
cum illo de rebus animæ salutaribus colloqui ce-
sueuisset, lauto satis excepit conuiuiò; tametsi ex A-
doeno Episcopo, iam antè insidias cognouisset. Mu-
mulo igitur cum conspirationis socijs pranden-

*S. Aigulphus
captus ver-
beratur.*

subitò instar Iudæ turbis stipatus aduolat Arcadi-
manusq; deato viro iniiciens, ligat eum, ac fustis
cedi iubet. Vinculus ille grauitèq; caesus, exultat.
Domino, hortaturq; suos qui archi- ei adhærebant,
vt præsentibus tribulationes summum & maximu

*En viri san-
cti & ei ad-
herentium
constantiam.*

Dei donum animis reputarent. Et quidem cum
rijs iniurijs ad solis vsq; occasum affecti essent, ta-
dem è monasterij claustris quasi ad mortem abri-
untur: vbi sanè mirificis se mutuo verbis ad nec-
subeundam confirmabant. Ruebant in mutuos ar-
plexus; gratulantes sibi inuicem, quòd non tantu
contumelias sed & mortem pro Christi nomine
ti mererentur. Cumque suauissimis sermonibus
sacra ferè scriptura depromptis, & noctis tenebras
arumnas suas solarentur, accidit vt præ moreore, q-
est humane naturæ imbecillitas, & vincti &

des archiōi summo
lodibus misericordi-
erit, cosque ad fuga-
ctus Aigulphus, g-
s actis consilio par-
mino viuitus, sue m-
quidentie cum seme-
tari haud quaquam
od cult ille.
His dictis, Arcadius
blandis verbis sanc-
vius ex illis, Truci-
mmorus, quod sug-
icit; Doleo, inquit,
ne, qui cum in exi-
solator vult videri
oditoris, qui instar
s profets blanditijs
menatis refertos. S-
deliæ coniuincta
immo importune
orem simulans. Vi-
se non fecisse, quæ
viris cibos & pocu-
ores miserans, ho-
spondent, sibi fas-
nam prauentire, qu-
eam produenda e-
nicam horam dila-
et, fult primu
cibum cum grati-
Porro Mummulus
stium, à monasteri-
ens, prada inescat-
pecunias extorque-
carum esse: vt po-
pelli fuerant, nihil
com propriam volu-

des arctiori summo corriperebatur. Vnus verò è
 fiodibus misericordia perimotus, rectum carceris
 erit, eosque ad fugam capeffendam hortatur. At
 actus Aigulphus, gratijs quidem humanitati il-
 is actis consilio parère recusans, ait; *Sive viuimus,*
omino viuimus; siue morimur, Domino morimur; cuius
 ouidentia cum semel nos permiserimus: eius vo-
 ratati haud quaquam reluctabimur. Fiat de nobis,
 od vult ille.

His dictis, Arcadius totius mali huius caput adue-
 tibilis verbis sanctorum dolores lenire volens,
 t vnus ex illis, Trucharius nomine, iusto dolore
 immotus, quod suggererat animus, in faciem ei
 iicit; Doleo, inquit, te imitatione filium esse Sa-
 ræ, qui cum in exitum omnes impellat, etiam
 solator vult videri. Doleo te fratrem esse Iudæ
 oditoris, qui instar illius pro ficto osculo, sermo-
 s profets blanditijs quidem mellitos, sed succis
 nenatis refertos. Sed perficta frons, cum animi
 uelitate coniuncta, obiurgatione non retundi-
 r: immò importunè persistat in sententia, se conso-
 lorem simulans. Vtque magis etiam fidem face-
 t, se non fecisse, quæ fecerat, ad horam tertiam san-
 tis viris cibos & pocula offert, & tanquam illorum
 dolores miserans, hortatur vt se reficiant. At illi
 spondent, sibi fas non esse statutam refectionis
 ram præuenire, quæ hoc tempore, in horam vsq;
 nam producenda erat. Itaque amotis elscis, ad ca-
 nicam horam dilata refectio est. Quæ cum adue-
 sset, fulis primum pro Arcadio precibus, obla-
 m cibum cum gratiarū actione patiter perceperūt.
 Potrò Mummolus, simulans se illis, quæ fiebant,
 sensum, à monasterio iam recesserat; sed tertia die
 diens, præda inescatus, cœpit à singulis instantissi-
 nè pecunias extorquere. Negāt illi quidquā sibi pe-
 niarum esse: vtpotè qui ex vitæ instituto, quod
 tofessi fuerant, nihil omnino proprij, nè ipsam qui-
 em propriam voluntatem, possiderent. Itaque

Rom. 14.

Arcadij si-
mulatio.En veros
monachos.

*Mummolus
princeps di-
ripit res mo-
nasterij.*

Mummolus sua spe frustratus, nè inanis omnino domum rediret, publica monasterij bona diripit cunctaque quæ impia & scelerata cupiditas suadebat secum auclit. Eo verò cum præda recedente beatus Aigulphus & cæteri, pro voluntate Arcadij & Columbï ergastulo conclusi, decem admodum diebus squalore vexabantur. Quibus exactis, Arcadius & Columbus omnes nauï impositos vnà secum, (incertum quò) per marinos fluctus abripere constituerunt. Vbi autem longius euecti fuere, subitò vent contrarij in nauis exitium conspirare visi sunt; sec nè sancti cum impijs pœnas luerent, nauis ita in medijs tempestatibus conseruata fuit, vt tamen diebus quadraginta, toto illo freto oberraret, nec villo modo littus attingeret.

*Sanctorum
lingue præ-
ciduntur.*

Videns verò Columbus mare sibi negare exitum, simulque metuens, si terram apprehendant, & sanctorum innocentiam, & suam crudelitatem patefactam iri, illorum linguas præcidi iubet: nè quo modo impium facinus sancti proderent. Sed illi præcis linguis, non minùs quam integris, Domino psallunt. At miser Columbus nihil tanto motus miraculo, præcipit linguas eorum radicibus excindi: sed nihil efficis, nihil proficis sæua crudelitas. Edunt verba sancti, sinè linguis perfectissimè. Audiens id Columbus, addit scelus sceleri, viam omnem modumq; inquirens, vt sanctos tanti facinoris prodendi facultate priuaret. Igitur nihil à diuinis laudibus cessantibus oculos erui iubet. Orbati luminibus corporis, interioris hominis oculos habentes cantabant: *Ad te Domine leuauimus oculos nostros, qui habitas in celis.* Atqui nec sic quidem immanitas Columbï & Arcadij repressâ, suis eos vestibus nudari iubet, & alijs sordidis vilissimisq; indui, nè externus religiosæ vitæ habitus, internam sanctorum proderet innocentiam.

Psalm. 122.

*Oculis or-
bantur.*

Cum sic autem varijs atrocibusque affecti supplicij per multos dies in mari iactati essent, tandem

insulam Caprariam
em instituta à Cl
atur, appellant.

porum numerus fu
lis excepti, & a diu
creari. In ipso au

missæ sacrificio,
omnium Columbus,
no: & cum ad id loc

sanguinis Chrys
quicem osculabantur
m crudeliter à se m

Aigulphus eiusque
Deo agebant: suos
mos fratres, incredi

Expleta verò sole
culi negotijs operat
bus vero cum solij

us operit iulsi, ex
culo incumbabant,
mullo, diuini verbi

gressus, tanta oris
erebat, vt cuncti ab i
mentum quidem in
que, qui homini elin

am gratiam pariter
elligentiam fecerit
Columbus, sanctos v

is nauï imponit:
in nauim, ab Afric
a tellitib' iubet.

Amatitiam ven
difficilent. Igitur
inter & Sardiniam f

prompta manu ad
pulis per vt precati
animas Domino
tacta & alacritate

insulam Caprariam, die illo, qui totum per or- *Appellant*
em instituta à Christo Eucharistiae memoria cele- *Caprariam*
ratur, appellant. Ibi cum ingens degeret Mona- *insulam.*
norum numerus, fuere incredibili humanitate ab-
lis excepti, & à diuturnis maris molestiis mirifice
creati. In ipso autem sacratissimo paschatis die *Olim moris*
missae sacrificio, flagitiosissimus mortalium *erat in eccle-*
mnium Columbus, Diaconi sanctus est ministe- *sia, ut fideles*
o: & cum ad id loci ventum esset, quo corporis *se inuicem*
sanguinis CHRIS TI sacramenta percepturi se *pacis osculo*
inuicem osculabantur, ille impurus non dubitauit *exciperent,*
eum crudeliter à se multatis oscula praeber. At bea- *ante quam*
tis Aigulphus eiusque socij pro acceptis iniurijs gra- *sacram com-*
tis Deo agebant: suosq; hostes haud aliter quam in- *manionem*
mos fratres, incredibili charitate complectebantur. *perciperent.*

Expleta verò solennitate, Columbus Ephesum
eculi negocijs operam daturus, proficiscitur; Aigul-
phus verò cum socijs illo in monasterio redditum
ius operiri iussi, exercitijs maximarum virtutum
edulo incumbabant, Et quidem Aigulphus, absente
mulo, diuini verbi pabula monachis suppeditare *Aigulphus*
gressus, tanta oris facundia de rebus caelestibus dis- *elinguis prae-*
cebat, ut cuncti ab illius ore pendentes, vix ad mo- *clarare de re-*
nentum quidem inde auelli possent. Deus nam- *bus diuinis*
que, qui homini elingui sermonem conferebat, tan- *differit.*
am gratiam pariter addebat, ut humanae mentis in-
telligentiam ferè superaret. Reuersus autem Epheso
Columbus, sanctos viros monasterio abstractus rur-
sus nauim imponit: & à portu deinde sublatis aliam
nauim, ab Africa illis obuiam factam, transponi
à satellitib; iubet: cum mandato ut eos, ad in uiam ** ad Amari-*
Amaritinam venientes, internecone delere non *nam.*
differrent. Igitur ut ad insulam (quae Corsicam
inter & Sardiniam sita est) peruentum est, carnifices
prompta manu ad caedem se parant, sancti orant, *Capite caci-*
paulisper ut precari ipsis liceat; post preces, quib; su- *ditur Aigul-*
as animas Domino comédarunt, surgunt, & cū omni *phus cum*
fiducia & alacritate inter verba orationis & Domini *socijs.*

laudes capite cæsi, spiritū reddūt, tertio Nonas Septē.

Apparet sanē, malignissimum dæmonem id molitum esse, vt martyrū certamen perpetuis tenebris inuolueretur: nē haberent homines ē propin-

Briconius e-
nadit eadem

quo exempla, quibus ad patientiā capeffendas coronas animarentur. Sed cū truces illi carnifices in sanctorum nece occuparentur, vnus ex sanctis illis, Briconius nomine, scapham naēt^o, indē se subduxit. Fas est credere fraterna eum nequaquā gloria priuatum, quem non timor à martyrio retraxit: sed Deus ob tantam vtilitatem seruauit. Itaq; is ad monasterium rediens, iam beato Aigulpho substitutum reperit virum venerandæ vitę Rigomirum; cui nuncius tam atrocis cædis, itemq; fratribus magnum attulit luctum & mœrorem. Simul autem eius rei certiorē faciunt Abbatissā Angarismā, à viro sancto ab ineunte ætate tam in scripturis diuinis, quam disciplina monastica probē institutam. Itaq; communi consilio & ope naues parant, & per fideles ministros præclaras martyrū exuias, hominū quidem custodia d. stitutas, sed diuinitus conseruatas, ad monasterium reuocant. Et quidem Abbatissæ, caput cum brachio dextero, totum corpus S. Aigulphi obnixē petenti, concessa fuēre: reliquum verō cum aliorum fratrum reliquijs, monachi suam intrā monasterium condiderunt.

Rigomirus
Abbas S. Aigulphi
Successor.

Sanctorum
corpora re-
ducuntur ad
monasteriū
Lirinenſe.

Ad reliquias
S. Aigulphi.
Cæca monialis
lumen recipit.

Visio terribilis
Columbo offertur.

Potro sanctæ Abbatissæ deuotio, suo nequaquam caruit fructu. Nam eius in monasterio soror quædam omni videndi facultate priuata, cum plena fide ad sacras reliquias tota nocte in precib⁹ excubasset, manē redditam sibi lucem sensu, iucundoque animo orbem solis radijs illustratum vidit. Nec modò deuotis sibi & diuinā per ipsum beneficia poscentibus, patrocinatus est sanctus, sed & ipsi suo persecutori opem tulit. Columbus enim auctor cædis eius, cū ea nocte, quæ diem martyrij eius sequitur, in lectulo se quietis causā reposuisset, mox ei astitit vir D. i. seuera cum oburgatione, cur tantis immeritum se malis

malis affecisset, & ique ijs dictis, gutta pectore & dorſo eius ille tremebundus auctam & solitam e ti sceleri obnoxium precibus flexus vir b alterum abolere no nec apud Clodouet domus, publicum dium offerretur, q Regis quaſitus & c elſylata que in eum tandem interfecit

MARTYRIV

ginis S. Seraph
Laurent. Suri
ſti 122. Ale

Cum terribi innotuisset Christo cæciis Antiochenas, mo illustrissimæ S. lacorum cultu ad xii, morabatur. Et tum destinauit mactam adducere xisset Sabina, Præ admodum natalis S. Seraphiam. P. tiaspōtem tribun iudicia exerceri, p. triduo martyrij de iugur ab officarij

malis affecisset, & innoxium sanguinem fudisset: atque ijs dictis, guttam fusi sanguinis tulit, eaque in pectore & dorso eius circulum pinxit. Tunc miser ille tremebundus ad pedes eius corruens, rogauit inuictam & solitam eius mansuetudinem, nè ipsum tanti sceleri obnoxium, diuino iudicio referuaret. Eius precibus flexus vir beatus, alterum expugit circulum, alterum abolere noluit: dicens id fieri non posse, donec apud Clodoneum regem & Ebroinum maiorem domitis, publicumque Francorum iudicium ei remedium afferretur, quod etiam factum est. Nam iussu *Columbus* Regis *quisit* & comprehensus, in vincula *coniect* *prociat* *is* est; lataque in eum sententia diuis poenis affectus, & *sue* tandem interfectus est.

MARTYRIUM PRAECLARAE VIR-
ginis S. Seraphiae Ex eo quod est apud V. P.
Laurent. Surium. Coronata est anno Chri-
sti 122. Alexandri Papae & Hadriani
vero Imperat. 3.

C. Baron.
Tom. 2. An-
nal.

CVM terribilis persecutionis dies Christianis innotuisset, & multi per orbem terrarum pro Christo caderentur, sancta Virgo Seraphia, cuius Antiochena, apud oppidum Vindinense in domo illustrissimae Sabinae, quae etiam ab impio simulacrorum cultu ad sanctissima Christi sacra petrauit, morabatur. Eo Beryllus praeses promptam militum destinauit manum, qui eam ad ipsius tribunal victam adducerent. Sed cum ei se comitem adiunxisset Sabina, Praeses eam reueritus (erat enim claris admodum natalibus orta) dimisit vnà cum illa etià S. Seraphiam. Post triduum verò Praeses, extracto trāspōtem tribunali supra arcum Albini vbi solebat iudicia exerceri, praecipit adduci Seraphiam, toto illo triduo martyrij desiderio vehementer ardentem. Eā igitur ab officiarijs ex adibus raptā, sequitur rursus Sabina.

2. Septemb.
Licet Passa
sit 29. Iulij.

Seraphia Sa-
binam con-
uertit.

Trahitur ad
tribunal Be-
rylli Praesi-
dis.

*Sabina Præ-
dem obiur-
gat.*

Sabina. Sed cum cerneret se illam eripere non posse, iusto animi dolore commota, exclamās ait ad Præfitem; Canis rabide Asiaticæ, noli tuam in perniciem sanctam Dei Virginem & dominam tuam iniurijs afficere. Propè est enim Christus Deus noster, qui te & Imperatores tuos penis afficiet sempiternis, propter maleficia quæ in seruos Dei viui, crudeli & impia mente expromitis. His dictis, abiit lachrymans in domum suam.

*Constantia
S. Seraphia.*

Tum verò Præfites ad Seraphiam cōuersus, Sacrifica, inquit, dijs immortalibus, per totum orbem à cunctis honoratis. Cui Seraphia respondit; Ego Christiana sum, & omnipotentem Deum, cæli terræque conditorem timeo & veneror: vestri verò dij, quos me adorare præcipis, dæmones sunt. Tunc Præfites, Accede igitur, inquit, & Christo tuo sacrifica. Ego verò, ait Seraphia, quotidie illi offero sacrificium. Et ubi, inquit Præfites, est templum Christi tui? ubi sacrificiū quod illi offers? Dixit Seraphia; Hoc est illud sacrificiū, vt me ipsam mundam illi exhibeam studio castitatis, & alios quam plurimos, eius gratia adiuta, à morte ad vitam, à tenebris ad lucem, à cultu dæmonis ad eius seruitutē, in qua vera salus & vita consistit, adducam. Præfites ait; Hoccinè est ergo templū & sacrificiū Christi tui? Hoc ipsum, inquit Sabina; quo nullum præstabilius est, quàm verum Deum nosse, illique tota mente atque virtute, piè viuendo, seruire. Ergo, inquit Præfites, Tu ipsa es templum Dei tui? Respondit Sabina; Si eius freta auxilio mundam me conseruauero, illius utique templum ego sum, cum dicat scriptura: *Vos estis templum Dei viui, & Spiritus Dei habuit in vobis.* Præfites ait; Si ergo violata fueris, desines esse templum Dei tui? S. Seraphia respondit; *Si quis templum Dei violauerit, disperdet illū Deus.*

2. Cor. 3.

Ibidem.

*Traditur
duobus iuue-*

At Præfites id haud intelligens, iussit eam duobus lasciujs Aegyptijs iuuenibus tradi, vt ea tota nocte abuterentur. Accipiunt ergo illam impuri iuuenes, abductam-

abductamque in
das voluprates
ingressū ad preces
sui implorauit op
vt sub prima noct
dere tentabant, te
excitatus totum or
tu & horrore pen
autem virgo sanct
um, gaudiō incre
extensis ad caelum
actionibus Domini

Mane vero fact
qui visis iuuenib
virgine in Christi
renunciant Præf
solutis, neque loq
bere. Fit proinus
tur tribunus, & vi
ad Preside adduct
eandem, Quid est S
an adhuc seruas li
inquit, pro peruen
diabolus, irridens
tu dicis iuuenes
Tum Præfites, Dic
uasti? Respondit
cas exercere artes
maleficia vestra
Dominus Christi
ses ait; Si ergo
superat, inuoca
dat vires; ex quib
ta apud te nocte
no, idcirco quib
tasse, ne tuam tur
iuuenes resumpti
integritas, quam

perire non posse,
as ait ad Præsi-
m in perniciem
tuam iniurijs
hostes, qui te &
ternis, propter
udeli & impia
lachrymans in

erfus, Sacrifica,
orbem à cun-
t; Ego Chri-
cali terraque
verò dñi, quos
Tunc Præses,
sacrifica. Ego
ro sacrificium.
risti tui; ubi sa-
Hoc est illud
hibeam studio
gratia adiuta,
a cultu daz-
us & vita con-
ergo templū
inquit Sabina;
erum Deum
piè viuendo,
templum Dei
auxilio mun-
templum ego
plum Dei viui,
Si ergo vio-
Seraphia
disperdet illa
eam duobus
ca tota nocte
puri iuuenes,
abductam-

abductamque in cubiculum valde obscurum, ad for-
das voluptates allicere cogitabant. Illa verò primo
ingressu ad preces conuersa, Christi I E S V sponsi
sui implorauit opem, ea virtute atque animi fiducia
vt sub prima noctis horâ, qua impudici ad eam acce-
dere tentabant, terribilis terræmorus & sonus subito
excitatus totum oppidum cōcurreret: & iuuenes me-
tu & horrore penè exanimis, humi deiceret. Ceryēs
autem virgo sanctissima diuinum sibi adessq̃ auxili-
um, gaudio incredibili perfusa, totam illam noctem,
extensis ad cælum manibus, in laudibus & gratiarum
actionibus Domino exegit.

Mane verò facto, missi adfunt à Præsīde satellites
qui visis iuuenibus humi miserabiliter stratis, &
virgine in Christi laudibus mirabiliter exultante,
renunciant Præsīdi, iuuenes membris omnibus dis-
solutis, neque loquendi neque exurgendi vires ha-
bere. Fit protinus magnus hominū concursus; para-
tur tribunal, & virgo eximia pulchritudine prædita,
ad Præsīde adducitur. Tunc praeses per ludibriū ait ad
eamdem, Quid est Seraphia? Satisne factū est desiderio,
an adhuc ferues libidine? Cui Seraphia, Tu quidem,
inquit, pro perversitate mentis tuæ, quam occupat
diabolus, irridens hac loqueris; ego verò eos, quos
tu dicis iuuenes, nec sensi, nec apud me fuisse scio.
Tum Præsēs, Dic, ait, quibus maleficijs iuuenes ener-
uasti? Respondit Seraphia: Nobis Christianis magi-
cas exercere artes fas non est. Quos autem vos per
maleficia vestra interficitis, eos noster & omnium
Dominus Christus Iesus inuocatus vitæ restituit. Præ-
ses ait; Si ergo Christus tuus maleficas omnes artes
superat, inuoca illum, vt his iuuenibus pristinas red-
dat vires: ex quibus tum discere poterimus, quid to-
ta apud te nocte egerint. Ego verò certissimè sic sen-
tio, idcirco quibusdam malis artibus te illos dementa-
tasse, ne tuam turpitudinem proderet. Fac igitur, vt
iuuenes resumptis viribus loquantur, vt tui coporis
integritas, quam prædicas, nobis innotescat.

Tum

*Lasciui iu-
uenes diui-
nitatis puni-
untur.*

*Sanat iuue-
nes pessime
multatos.*

*Lampades
ei admotæ
extinguun-
tur.*

*Ceditur su-
stibus.*

*Capite ple-
ctitur.*

Tum Seraphia, adductis ad tribunal iuuenib⁹, prolixas Domino preces fudit; iisque expletis, fide plena accessit: & iuuenes omnibus membris destitutos ac planè lāquidos, in nomine Christi Iesu surgere præcepit. Exilierunt illi dicto citius, & populo non immerito admirante. Præses pariter stupore confixus iubet edicere iuuenes, quo pacto scēmina & mentis & membrorum eos officio priuasset. Respondent illi iuuenem quendam præstanti corporis forma, & mirabili splendore aduenisse; qui se medium puellam inter & eos interposuit, cuius splendor tremorem & caliginem & defectionem illis inulisset, atque ex eo tempore in præsens usque se mentis compotes non fuisse. Vnde inquirunt, necessario concludimus eā aut magnam esse, aut certe eius Deum reuerā magnum esse. His auditis. Præses, Dic, inquit, Seraphia quibus artibus illuc effeceris, & quamprimum te missam faciam. Respondit virgo; Ego malas artes odirim: modo Christiani omnes expresso Christi nomine incantationes omnes profligabunt, nec quicquā eis officient.

Tunc Præses ardentes ei lampades admoueri præcepit; quæ protinus extinctæ sunt: & qui eas applicabāt, resupini in terram cecidē. Sacta verò Seraphia, sublati ad cælum oculis gratias Deo agens, Præsidē suā virtute & constātia pudore afficiebat. Is verò de-
detoris impatiens sustibus eam cadi iussit. Quod cū fieret, ingens terremotus vindictam de Præsidis scelere expetere videbatur; namq; fragmentum quoddā ē fuisse, quo virgo cēdebatur, in præsidis oculum insiliens, triuō post ei lumen ademit. Tum ille furore correptus, capitis eam damnauit; quā illa sententiam cum gaudio excipiens niueam virginēamque ceruicē iuxta aream Vindictiani trans arcum Faustini, lictori ferendam præbuit; quarto Kal. Augusti: cuius sacratissimas reliquias illustrissima Sabina colligens, suo in monumento reposit, quod ipsa sibi magno studio parauerat.

VITA

VITA S. RE
iectensis (qui Ep
tus est.) Ex ea q
Notgerus An
mus confer
638. &

Q Vo tempo
sub Domini
ministrab
Australiis præ
nissimi status, vt
mines meritis &
peditarer. Vix eni
rara intrā regni i
non alicuius eius
cuius. Atq; vt in
& Audoen⁹ viū
beatus item Am
lis haud contem
bant. S. Amandu
Goar, Aquitani
præter castra &
prægrandes ea
bus duæ sunt me
semper viris con
Archiepiscopus
pitius Archidia
successor. In quo
Remacius in han
Matrima matre
tate, cum moribu
Igitur pient
virtute ac pietate
Sulpitio literis m

VITA S. REMACLI, EPISCOPI TRA-
iectensis (qui Episcopatus postea Leodium transla- C. Baron.
tus est.) Ex ea quam (claruitis Anno Domini 850) To. An. 3.

Notgerus Antistes Leodiensis vir Doctissi-
mus conscripsit. Claruit Anno Domini

658. & Reliquis sub diuersis

Francorum Re-
gibus.

Quo tempore Clotarius Rex Franciæ regnum 3. Septemb.
sub Dominicæ fidei iugo florentissimum ad-
ministrabat, & inclytum filium Dagobertum
Austrasiani præfecerat, is erat regni illius Christi-
anissimi status, ut innumeros penevtriusque sexus ho-
mines meritis & vitæ sanctitate ornatissimos sup-
peditaret. Vix enim, vel hoc ipso tempore, vlla aut
rara intra regni istius limites Ecclesia inuenitur, quæ
non alicuius eius tempestatis sancti illustretur patro-
cinijs. Atque ut innumeros prætermittamus, Eligius
& Audoen⁹ viri sancti, regiæ ministerijs fungebantur;
beatus item Arnulphus & Romaricus, Regi à consi-
lijs haud contemnendam toti regno operam præsta-
bant: S. Amandus & beatissimus Remaclus, sanctusq;
Goar, Aquitaniam ortu suo illustrabant. Habet ea
præter castra & loca munita, vrbes quatuordecim
prægrandes, easque populosas & celeberrimas: è qui-
bus duæ sunt metropoles; vna Burdigalensis magnis
semper viris conspicua; altera Bituricensis, cuius tum
Archiepiscopus sanctus fuit Austregisilus; & B. Sul-
pitijs Archidiaconus: B. Austregisili in episcopatu
successor. In quorum parocia per id tempus beatus
Remaclus in hanc lucem est editus, patre Alburio,
Matrima matre: stirpe cum opibus & generis nobili-
tate, tum moribus & pietate sanè illustri.

*En statum
Gallicanæ
Ecclesiæ flo-
rentissimæ.*

*S. Remaclus
patria & pa-
rentes.*

Ignitur pientissimi parentes, ut filium suum pari
virtute ac pietate ornatissimum haberent, cum B. Instituitur à
Sulpitio. S. Sulpitio.

Apud

*Commenda-
tur S. Eligio.*

Apud quem primis pueritiæ annis præclare exactis, inde fuit Beato Eligio, viro inter eius ætatis homines meritorum gratia facile primo, commedatus. Is vero generosa indolis adolescentem in Solemnitatis monasterio, quod suo in fundo construebat sacris monasticæ disciplinæ institutionibus exacte imbuere; præclare prudenterque secum statuens, magna ingenia ad res maximas nata, nunquam in dignitatibus feliciter versari posse, nisi primo profundam numinis diuini cognitionem, ac salutarem timorem hauerint. Cæterum Remachus in illa palæstra tam sedulo strenueque die ac nocte sese exercuit, ut stemmatis sui nobilissimi & opum maximarum oblitus, totum suum amorem Christo consecraret: nihilque ardentius in votis haberet, quam totum vitæ decursu in ea spiritali lucta exigere. Interim B. Eligius mandato Regis ad regni quædam negocia prudentia sua administranda euocatus, non dubitauit curam totius monasterij Remaclo committere: eumque sibi substituire.

*Præficitur
monasterio*

Remachus ea cura tanquam stimulis quibusdā ad omnem perfectionem multo ardentius sectandā incitatus, tanta contentione ad apicem virtutum omnium annisus est; ut fama sanctitatis eius longè lateque sparsa, ad ipsos etiam aulae proceres perueniret. Quid igitur? Clamant certatim omnes, tantum virū, tam illustribus meritorum insignibus decoratum, Regis præsentia haud deesse debere: ut eius prudentia difficillima quæque regni negocia disponantur. Euocatur ergo & honorifice, ut par erat, in regiam deducitur: magno deinceps omnibus solatio futurus. Per id tempus defuncto Ioanne Tungrensium vel Traiectensium antistite, inclutus Rex Dagobertus beatum Amandū in ea cathedra collocare nitebatur. Et quia cum iniuriā eum expulerat, ab illo ob quædam facinora reprehensus, ut arctius eum sibi deuinciret, obtulit ei filium suum Sigebertum è sacro fonte suscipiendum: quem etiam vir sanctus disciplinis erudit,

*Cogitur in
Regis aula
versari.*

dijt. Inde inuitum
fedi præfecit; quod
nō multis magni
operæ fructu, regem
scelere offensus, ex
rit. Incompertum
Traiectensis deinde

Verum enim ve
stianis Regem dedi
sedem constituisse
dorum electiones, et
nium Ordinum po
runt, neminem ip
pum præfici debere
ma de insigni eius
verò charitatem,
rendi studium, la
orum sermonibus
Remaculum, eum
ea sede dignissim
veritus ne diutius
septimus & vicelin
clerici antistes dat
etenus apud se cele
rō religionē, quā
sit, non opus est ne

Multorum ille
discipulos habuit
celebres. In quib
in dignitate succ
è vita abiit. Item
tempestate egreg
tus quoque Adeli
nationis eius (ut f
miraculis clarus.
& future sanctita
plinæ diuinitus m
ipius Trudonis v

dijt. Inde inuitum & planè reluctantem, Traiectensiu *S. Amandus*
 sedi praefecit; quam ille quidem toto admodum trîe- *fit Episcopus*
 nio multis magnisque laboribus, sed nullo penè tâte *Traiectesis.*
 operæ fructu, regendam suscepit; prorsus vt incolarū
 scelere offensus, excussio pedum puluere, inde recesserit.
 Incomptum verò est, quanto tempore plebs
 Traiectensis deindè pastore caruerit.

Verum enim verò cum a Sigibertū pater Austrā- *aclaruit au-*
 stianis Regem dedisset, & in Mediomatricum vrbe *no 647 &c.*
 sedem constituisset, Traiecteses ex communi Sacer- *teste C. Baro.*
 dotum electione, magnatū multa frequentia, & om- *Tom. 8. An-*
 nium Ordinum postulatione, eiusmodi preces offe- *nal. De eius-*
 runt, neminem ipsis nisi beatum Remaculum Episco- *dem Regis*
 pum praefici debere. Commemorarunt deindè pluri- *virtutibus*
 ma de insigni eius & prudentia & sanctitate; eximiā *laudatis, vi-*
 verò charitatem, & promptū de omnibus beneme- *de anno*
 rendi studium, laudibus in calum extulerunt. Illis *e- Christi 658.*
 orum sermonibus permotus Rex, accessit ad se beatū
 Remaculum, eumque modis omnibus reluctantem,
 ea sede dignissimum pronunciat. Tum Remaculus, *Sedem Tra-*
 veritus ne diuinæ resisteret voluntati, inuitus quidē *iectensom*
 septimus & vicesimus Tungrensi vel Traiectensi Ec- *innitus obti-*
 clesiae antistes datur; vt verbi diuini semina, quæ ha- *net S. Re-*
 ctenus apud se celauerat, pluribus impertiret. Qua ve- *maculus.*
 rò religione, qua integritate, illud munus executus
 fit, non opis est nostræ explicare.

Multorum ille cenobiorū, & fundator & rector,
 discipulos habuit admiranda sanctitatis opinione *Praeclari ali-*
 celebres. In quibus beatus Theodardus, illius etiam *quot Sancti*
 in dignitate successor, martyrij gloria decoratus *eius discipu-*
 è vita abiit. Itemque S. Lambertus, qui itidem sua *li.*
 tempestate egregium se martyrem exhibuit. Bea-
 tus quoque Adelinus, in Aquitania natus, & peregrina-
 tionis eius (vt fertur) comes: post obitum etiam nū
 miraculis clarus. Quin & S. Trudo cui⁹ vitæ institutū,
 & futurae sanctitatis excellentiam, ordinemq; disci-
 plinae diuinitus multo ante cognoscere meruit; quæ in
 ipsius Trudonis vita latius ibidem explicantur. Inte-

rum

*Sigebertus
Rex multa
condidit mo-
nasteria.*

*Rogatus
ut monaste-
ria construat
in Arduenna.*

*Malmunda-
rium cur sic
dictum, eius-
que origo.*

Sim Beatus Remaclus cum die ac nocte in commissio-
sibi grege pascendo se lulus incuberet, coepit maiori
pariter ardere desidio liberius Deo vacandi: ut pos-
sit quam suavis sit Dominus, verius gustare. Porro
per id tempus Sigebertus inter alia a se condita mo-
nasteria, in loco quem Calaecongildunum vocant, ad
Sesimatum fluium, procerum consilio, cenobium
Apostolis Petro & Paulo sacrum construxit: idque
sua liberalitate ditatum, & optimis spiritalis militiae
habitoribus instructum beato Remacio regendam
tradidit. Nec recusauit vir beatus; & maxime deside-
rio allectus, ut se totum ibidem vni folique Deo of-
ferret. Itaque rupem orationis studio aptissimam,
feramentis excindi & aptari curauit, in qua tam egre-
giam caelestibus disciplinis nauauit operam, ut eade
postea de demonibus terribilis, & hominibus super-
norum virtute beneficiorum maxime salutaris esset.
At eius tandem loci pertaesus, (nimirum quod po-
tentiores quidam magnas ei molestias inferrent) pe-
tentiis obtinuitque a Rege, ut liceret in Arduenna, quae
sola cenobiorum expers erat, caeleste quoque domici-
lium construere.

Itaque regia auctoritate & necessarijs munitis co-
mitibus, Arduennam syluam, paludibus & montibus
impeditam petiit: atque Vvarchinnam fluium adie-
cens, inuenit illic certa indicia, loca illa quodam ido-
latriae fuisse munita. Erant enim ibi lapides Diae-
anae uominibus & effigie insculpti: fontes etiam ho-
minum quidem vibus apti, sed demonum infesta-
tione obnoxij. Quae ut adhibita adiuratione per
Christi nomen & S. Crucis signum rite expiauit, lo-
cum Malmundarium appellari voluit, quasi a malo
mundatum. Extruxit autem ibi oratorium: cellulis &
domicilijs in vsum seruorum Dei distinctum. Et quia
is locus in Agrippinensi diocesi situs erat, cenobiū
suscepit construendum, quod suae diocesis limi-
bus contineretur. Procedens ergo inde quasi ad duo mil-
liaria Occidentem versus, Callam riuulum, qui pa-
rochijs

ete in commisso
et, cepit maiori
vacandi: ut pos-
gustare. Porro
se condita mo-
nium vocant, ad
illio, cenobium
onstruxit: idque
piritalis militie
mado regendum
maxime deside-
solique Deo of-
io aptissimam,
in qua tã egre-
peram, ut eadẽ
omnibus super-
salutaris esset.
itum, quod po-
as inferrent: pe-
duenna, quæ
quoque domi-

ochijs conterminus est, transijt; & ad Amblauam
uium in cuiusdam môtis confinio substitit; vbi a-
quamdiu commoratus, multa de se sanctæ conuer-
tionis exempla dedit. Etsi autem locus ille fontis
diues esset, tamen quia angustior, eo relicto, ad
orientem gressus reflexit; vbi locum proposito suo
turoque operi accommodatiorem inuenit. Porro
od feræ eò vndique cœu ad stabulum vel potius vel
astus causâ confluere, antiquitus ille locus Sta-
blaus dictus fuit. Quod nomen vir sanctus minimè
mutandum censuit, sed & dici & esse voluit fide-
um animarum stabulum. At verò fratribus, studio
ri Dei illic congregatis, non paruum sæpè terro-
m attulit strepitus ferarum, eò cæternam accu-
ntium; ita ut cum horrore quodam frequenter ad
eatum Remaclum confugerent: eiusque operi con-
a diaboli machinas terroremque anxij implora-
nt. Quibus vir diuinus, præter alia monita, reme-
um sacrosanctæ Crucis signum fronti impressum
ire solebat; ipse non raro e pertus, impotentem
emonis viti sola Crucis virtute concidisse:

*Stabulense
monasteriũ
conditur. &
eius nominis
etymologia.*

*Virtus Cru-
cis contra
insidias dæ-
monum.*

Tandem vtriusque monasterij structura ad cul-
en perfectionemq; scilicet perducta, Remaclus
moteris vitæ sectandæ & captandæ solitudinis
easione adeptus, Regem adiit, petijtque ut sibi
sideratam diu eremum inhabitare cupienti, Theo-
ardum in munere episcopali substituere dignare-
r. Percussit ea vox Regem inprimis; tum subditos
nnes, tantoq; mærore affecit; ut omnis ætas abeu-
m eum lachrymis prosequeretur: At ille perrexit
nere suo; & permultos sanè suo exemplo ad imita-
onem pertraxit. Quis enim apud illum tristitiam
on mutauit in gaudium? Quis iram animi tran-
uillitate & pace non depulit? Quis laborum onere
egrauiatus, eius non est adhortatione erectus? Quis
lolescens scruentis libidinis igne succensus,
on confestim ad eius admonitionem saluberrimam
pudicitia cultor extitit? Curabat vexatos à dæ-

*S. Remaclus
monasticam
sectaturus
vitã. Theo-
dardum sibi
petit substi-
tui.*

monio illicitis cogitationib. estuans, ab opere male retrahebat: docens eas ad petram Christum allidere. Nouerat quo quisque laboraret morbo: & ex vitæ meritis singulos existimans, pro ratione defectuum congrua adhibebat medicamina.

*Proficiscitur
Romam.*

Interea verò ut vidit utrumq; monasterium Stabulense & Malmundariense, optimis sanctissimisque disciplinis egregie constitutum, Romam, S. Petri, aliorumque sanctorum suffragia imploraturus, profectus est. Vbi tamdiu in vota precesq; incubuit, donec diuina & angelica consolatione fretus, quandam reliquiarum eiusdem beatissimi Apostoli partem meruit obtinere; quæ quidem apud nos auro gemmisq; ornate præcipuo cum honore asseruantur.

*Felix obitus
eius.*

Tandem verò post diurnam Christo exhibitam seruitutem, leui correptus morbo, cum se sacrosancti Corporis & sanguinis Domini viatico cõfirmasset, inter suorum lachrymas & singultus, animam Creatori reddidit. Corpus fuit, summo quo par erat honore, in beati Martini oratorio sepultum. Successit autem ei Dominus Papolenus; atq; illi Sigolinus; & deinde Sigolino Goduinus; qui sancti viri corpus in Ecclesiam S. Petri transtulit: vbi per eius meritum Dominus multa miraculorum signa effecit.

*V. Baron.
Tom. 2. An-
nal.*

MARTIRIVM S. MARCELLI; QVO
apud Cabilonem pro Christo coronatus est, anno
Salutis 179. Soteris Papæ 5. Marci Aurelij Im-
perat. 17. Ex eo quod extat apud.

V. P. L. Sur.

*4. Septem.
* Marco
Aurelio.
Lugduni 50.
martires.*

CVM sub * Antonio Imperatore per omnes
provincias & ciuitates saua persecutionis
flama in Christianos sæuieret, Lugduni quin-
quaginta viri, sacrae religionis cultui dediti, diuersis
suppliciorum generibus cruciandi, in ergastulis deti-
nebantur. E quibus duo primarij, beatissimi Mar-
cellus & Valerianus, patefacto diuinitus carcere

habebat doctrina. Eu-
m aufugerunt. Quo-
est nemo ambigit;
gentiles, & doctrina
olorum cultu ad Ch-
icam sic persecutione
rente, sed flumine,
ant. Valerianus enim
ellus Sequanzæ terræ
ad vetum Dei cultu
erent: vt non foli-
et etiam multorum
ductione, de diabolo
amque Marcellus
meris conficeret, Di-
nassorem suum di-
am enim Lationus:
pit: is statum Mar-
Mineræ simulacra
in ipso vestibulo
nebatur. Cuius pi-
um sanctus Dei non
admonet hospite
atione ducedat; asse-
sse cuiquam opicul-
impatandos, aut no-
is crederent, quos
multitudinem efflux-
ad Lationum vim h-
tota eius domus,
Christi conuersa sit.
aliquamdiu illic Mar-
s omnibus persecuti-
ne Cabilonensi, An-
genti vbi in Priscum
paratu profana sac-
ntem incurrit: &
conuiuium inuitatur

es, ab opere malo
 Christum allidere.
 orbo: & ex vi
 ratione defectum
 monasterium Sta-
 timis sanctissimis
 in, Romam, S. Pe-
 trum imploraturus
 precibus; incubitu-
 one fectus, quan-
 tum Apostoli pae-
 m apud nos auro-
 re afferuatur
 Christo exhibitum
 cum se sacrosan-
 ctuario confirmat
 angulus, animam
 immo quo par erat
 sepultum. Succel-
 tus; illi Sigolinus
 sancti viri corpus
 ubi per eius merita
 gna effecit.
 CELLI; QVO
 onatus est, annu-
 tati Aurelij In-
 rat apud.
 ratore per omne
 tua persecutione
 et, Lugduni quin-
 ui dediti, diversis
 in ergastulis deti-
 ti; beatissimi Ma-
 rcellini carceri-
 t habet doctrina Euangelica, ad aliam ciuitatem *Matth. 10.*
 am aufugerunt. Quod quidem diuina prouidentia *Marcellus*
 actum nemo ambigit; ut ad illa properarent loca, ubi & *Valeria-*
 entiles, & doctrina eorum & martyrio, ab impio *nus è carcere*
 lorum cultu ad Christum adducendi erant. Por- *clam fugiunt.*
 cum sic persecutionis turbinem declinarent, non
 uente, sed flumine, non fide sed itinere separati
 unt. Valerianus enim Augustodunum petiit. Mar-
 cellus Sequanarum territorium: ut vtriusque ripae acco-
 s ad verum Dei cultum diuinis sermonibus con-
 tererent: ut non solum proprii sanguinis effusione,
 d etiam multorum ad Christianam religionem
 aductione, de diabolo triumpharent.
 umque Marcellus latendi studio viam occulti
 ineris conficeret, Dominus noster Iesus Christus
 onfessorem suum diutius latere passus non est. Qui-
 um enim Lationus ab improviso eum hospitio ac-
 pit: is statum Martis equestrem, Mercurij etiam
 Minerarum simulacra, ex quodam metallo fabrefa-
 a, in ipso vestibulo collocata, peculiari cultu pro-
 quebatur. Cuius profanae superstitionis errorem *Marcellus*
 um sanctus Dei non sine multo animi dolore vidit
 t, admonet hospitem, ut ab hac miserabili super-
 stitione discedat; asserens laxa carentia sensu, non
 esse cuiquam opiculari: & illos aut brutis pecudibus
 omparandos, aut non multum à faxis distare, qui
 eos crederent, quos humana manus ad daemonum
 multitudinem effinxisset. Ea obiurgatio tantam a-
 id Lationum vim habuisse fertur, ut breui tempo-
 tota eius domus, contempto errore, ad fidem
 Christi conuersa sit. Cum autem non irritò labore
 liquamdiu illic Marcellus hæssisset, audit feruere lo-
 s omnibus persecutionis procellam. Itaque relicta
 be Cabilonensi, Argentomagensis aggeris vicum
 et; ubi in Priscum præsidem solenni epularum
 paratu profana sacrificia numinibus suis immo-
 ntem incurrit: & ab illo hospitalitatis studio ad
 onuiuium inuitatur.

Marcellus
hospitem suum
ad Christum
conuertit.

*Obiurgat
Priscum
Præsidem
conuiuas eius
ob idolola-
triam.*

*Inuicta S.
Marcelli
constantia.*

*Nota inso-
lens imma-
nis supplicij
genus.*

Sed sanctus Dei martyr ab illis epulis abhorrens, conuiuas obiurgandos potius censuit, quam vitandos. Ea verò reprehensione vt Christianum se esse declarauit, omnium ea sententia fuit, nouis eū supplicijs excruciantum; ad arboris nempe ramos natura diffusos toto corpore duris restibus alligandum, atq; ita vi adductis ramis & postea laxatis, membris omnibus discerpendum. Sed sancto martyre fidei constantia in confessionis suæ proposito fortissimè perdurante, eruento persecutori nequissimæ crudelitatis consilio illud atrocitus visum est, vt sub populi conspectu, diuersis pœnarum generibus conficeretur. Iubet itaq; eum ad Saturni statuam duci, quæ Araris ripæ imminebat; & ad Solis simulacrum, quod ab alia fluminis parte colebatur: quibus si nolit sacrificiū offerre, gladio caput eius amputari. At fides martyris cælesti virtute confirmata, frangi non potuit; sic verò quoties esset interrogatus respondit; Quisquis Deum viuum toris animi viribus, & perfecta cordis fide complexus est, insensibilib; idolis nunquam sacrificabit; quæ cum sint ex ære & saxis confecta, nefas glanè est animam cælestis datam, vitæ suæ auctore neglecto, ea colere; quod quidem diabolus in humani generis certissimam perniciem hortatur. Sed verò nunquam eò adductum iri, vt tam profanis sacrificijs contaminetur: vtpote qui Christo quotidie hostiam sinceram offerat; potius verò præcedentissimorum sociorum exempla secuturum: Cum quibus se speret æternæ beatitudinis præmia adepturum.

Cernens igitur Præses eum nec minas, nec supplicia reformidantem, furentis iracundiæ stimulis incitatus, inaudito crudelitatis genere defodi eum cingulotenus & rectum stare iubet: vt sepultura vuo esset ad pœnam, quæ vita funditis impenditur ad requiem. Atq; in hunc modum inuictus Dei martyr, secundo à Cabilone milliario, viuens in Christo sepelitur; & in tertium diem in Dei amore & laudibus perseuerans, impollutum Domino reddit spiri-
tum:

um: sancti corporis
derelinquens

ITA SAN
Coniugata. Ex ea qu
Vertmenfer
pore cla

O autem pore
victoris incl
pra multarum
bernabat, fuit inter
ercitium propter G
dentem dirigebant,
mines; qui grauissim
ab ea quam admini
eius fuit. Porro cum
uictæ constantiæ &
acceptus, fuit ei de
Comiti, laudibus hu
limo, commissus; v
eum foueret, & me
uocaret. Erat autem
forma & commodi
manitate agrotant
& congrua dolorib;
plius præfecti sola
lute potiretur, sibi q
neret.

Interea Imperat
tor reuersus, haud
tem relictæ, ciuitate
gnatâ adiit: eumq;
quo animi sui gaud
eius colloquio fruen
multa humanitatis
tori relata, ait se

epulis abhorrens,
fuit, quam vitan-
christianum se esse
uit, nouis eū sup-
pē ramos natu-
ribus alligandum
a laxatis, membris
o martyre fidei cō-
ro fortissimē per-
ssimæ crudelitatis
ut sub populi cons-
ficeretur. Iu-
duci, quæ Arari-
cerum, quod ab a-
us si nolit sacrifici-
tari. At fides inae-
rang non potuit
respondit; Quisquis
& perfecta cordis
olis nunquam sa-
xis confecta, ne-
m, vitæ suæ aucto-
m diabolus in hu-
em hortatur. Se-
t tam profanis sa-
Christo quotidi-
erō præcedenti
m quibus se spera-
turum.

minas, nec sup-
racundia stimulis
enere defodi eum
ut sepultura vno
impenditur ad re-
ctus Dei marty-
ens in Christo se-
amore & laudi-
ino reddit spiri-
tum

um: sancti corporis exuiuis, nobis ad patrociniū
herelinquens.

VITA SANCTISSIMAE IDAE Ioan. Molan.
Coniugata. Ex ea quæ est per Vffingum monachum In Addit.
Vertinensem S. Ludgeri. Quo tem- Martyr. V-
pore claruerit patet infra. suardi.

EO a tempore quo Carolus Imperator multis
victorijs inclutus, Saxonum & Francorum sce-
ptra multarumq; gentium frena foeliciter gu-
bernabat, fuit inter alios Orientis procures, qui ex-
ercitium propter Galliarum seditionem in Occi-
dentem dirigebant, quidam Præfectus Egbertus no-
mine; qui grauisima in itinere correptus infirmitate
ab ea quam administrabat præfectura, sededere co-
actus fuit. Porro cum esset prædicto Augusto, ob in-
uictæ constantiæ & prudentiæ opinionem, eximie
acceptus, fuit eiūdem cura & studio insigni cuidam
Comiti, laudibus humanitatis præ cæteris ornatif-
simo, commissus; ut quibuscunq; posset beneficijs
eum foueret, & medicorum opera ad sanitatem re-
uocaret. Erat autem Comiti filia vnica, egregia sanè
forma & commodis morib; virgo; quæ ab insita hu-
manitate ægrotanti die nocteque sedulo seruebat,
& congrua doloribus adhibebat medicamina; tanto
ipsius præfecti solatio ac gaudio, ut eam si optata sa-
lute potiretur, sibi coniugem expetere apud se decer-
neret.

4. Septem.
a. Circa an-
num Christi
804. iuxta
C Baron.
Annal. Tō. 9.
Egbertus
Præfectus
Caroli Ma-
gni grauis-
imè infirma-
tur.

Humanissi-
mè à S. Ida
tractatur.

Interea Imperator, rebus in tutum compositis, vi-
ctor reuersus, haud immemor amici apud Comi-
tem relictī, ciuitatem, in qua decumbebat, visitandi
gratiā adiit: eumq; viribus nonnihil restitutum, ma-
gno animi sui gaudio reperit. Dumq; mutuo aliquā-
diu colloquio fruerentur, illustris vir Egbertus, post
multa humanitatis officia ab Ida sibi exhibita Impe-
ratori relata, ait se præfatæ virginis nuptias vehe-

Carolus
Imp. eum
visitat.

*Egbertus pe-
sit. S. Idam
sibi uxorem.*

menter expetere: quapropter se Augustum obnixè orare, vt eius consilio, inò Dei auxilio, tam insigni & chara consorte potiri mereretur. Princeps ea postulatione gauisus, ilicò parentum virginis tentata voluntate, haud grauatè eorum adeptus est fauorem; quem vt magis etiam magisque incenderet, Præfectum amicum, quanquàm potentia & diuitijs inclytum, multis insuper possessionib⁹ locupletauit, ornauitq; muneribus: quatenus viciniore potentia foceris acceptior factus, nò minori apud illos, quàm in genitrali solo præcelleret dignitate. Insuper etiam cunctis Saxonibus, qui Rhenum inter & VVisurgim maxima flumina inhabitant, ducem præfecit. Post hæc sponsam suam Christianissimam ipse admodum religiosus, cum Dei timore suscepit, secumque deindè in patriam auxit.

Viso S. Idæ.

Porro dum itinere insistentes perpetuas Deo laudes iubant, se seq; mutuo dulcissimis colloquijs ad castum Dei amorem & pietatem inflammant, venerunt ad locum quendam iuxta Lupia flumen, qui Saxonica lingua Hirusfelt nuncupatur; amoenis confitum ne moribus; ibique inuenta non magna planitie, fixis tentorijs, noctem illam exegerunt. Intereà, omnibus alto sopore depressis, venerabilis matrona angelica visione monita est, fore vt ibidem oratorium suis sumptibus construeret: in quo Domino libentius deseruaret, postque vitæ huius cursum consummatum, eodem in loco sepulturam vnà cum marito haberet. Hæc vt ab angelo accepta, manè facto, marito exponit, sciscitaturque gratulabunda, quomodo ea animo illius cederent. Accommodat ille verbis fidem, hortaturq; coniugem, vt pijs operib⁹ insistere, & cæleste numen propitium illis reddere pergat. Nec multò post eodem in loco Basilica polit⁹ opere construitur: Virginique Matri & S. Germano Episcopo consecratur.

*Construitur
Ecclesia in
honorem S.
Virginis Ma-
tris & S.
Germani.*

*Obijt Egber-
tus.*

Non paucis verò post hæc annis, Egbertus Deo hominibusq; charus, ex hac vita in cælum migravit.

Quo defuncto, beatissimum Christum transfusus, in cælum translatus, ubi virtutibus, eius tantus amore incredibilis, in eius membris fontibus opes mox in cælis pauperes admirandi sibi marmoreum sacrum diem; quem dæmoniorum aliarum tenus implebat: eaque hilariter distribuere orationi diu noctuq; in primis cura, vt mentis, nullo terrene gereretur. Hinc extrinsecus nunquam pedem exsternis dijs deseruaret, sacrosanctum suum inter agendū, cautiore fauorem; siue missis, ut ad plenam ringeret charitatem. His ad desiderabilia talium valetudine: ultimam. Itaq; accipiens causis sibi fidissimorum expostulat, minis conflictu vtrent, profusus lacrum est; de cælis assumatum est. Sicq; amatori suo Christum laudibus in armis, illatum: & in mancipauit, honoras & in cælesti miraculis coronat.

Quo

Quo defuncto, beata Ida totum suum amorem in Christum transfudit; deditque operam ut cunctis orata virtutibus, eius oculis quam maxime placeret, cuius amore incredibili ardebat. Itaque ut Christum in eius membris foueret, congestas ex annuis redditibus opes mox in caelestes apothecas transfudit: & pauperes admirandis beneficijs affecit. Construxerat ibi marmoreum sarcophagum longè ante supremum diem; quem duabus quotidie vicibus, diuersis alimentorum aliarumque rerum impensis summo tenus implebat: eaque deinde pauperibus & afflictis similiter distribuebat. Excubiarum mirè patiens orationi diu noctuque insistebat: eratque ei summa aprius cura, ut mens caelestibus rebus assiduò inuenta, nullo terrenæ conuersationis puluere conspergeretur. Hinc extrà cellæ, quam incolebat, ianuam, nunquam pedem extulisse fertur: nisi dum in opum stipendijs deferuisset. Talibus virtutum insignibus sacrosanctum suum adornauit velamen. Nec non inter agendū, cautissimè studuit popularem vitare fauorem; firmissimam in caelis sp̄ei anchoram figens, ut ad plenam perfectionis (quæ Deus est) pertingeret charitatem.

His ad desiderabilem finem perductis molesta vitalium valetudine acriter pulsata, horam præfens ultimam. Itaque accito presbytero suo Bergero iussis ex causis sibi fidissimo, pluribusque seruis Dei, precibus eorum expostulat, utque in ipso ultimo diri certaminis conflictu victoriam sibi à Domino impetrent, profusis lachrymis precatur. Factum est, oratum est; de caelis auditum est; quod iam olim prædestinatum est. Sicque illa carnali fasce leuata, spiritum amatori suo Christo transmisit. Corpus eius fuit pijs cum laudibus in arcam saxeam, quam supra retulimus, illatum: & in ipsa porticu, qua se diuino cultui mancipauit, honorificè tumulatum; ubi eius sanctitatis & in caelesti regno gloria, maximis virtutum miraculis coruscat.

*Benignitas
eius in pauperes.*

*Eccè quàm
fuerit solitaria.*

*Obdormi-
t felicitè.*

*Sepulchrum
eius miraculis gloria-
sum.*

*Bergerus
presbyter
qualis fuerit*

Porro Bergerus (neque enim eximia illius viri sanctitas silentio præteriri debet) ex illorum erat contubernio, quos beata Ida primum de Gallijs secū aduexerat, vir religiosæ conuersationis & probatæ castitatis. Inter cætera namque grauitatis eius insignia, fertur nunquam suis in testis muliebrem personam commorari, aut domesticis vsibus inferuire passus fuisse. Cui etiam ob tantam cordis innocentiam à Deo collatum est, vt extremam vitæ horam præsciret. Nam eo ipso quo obiturus erat die Missarum ex more sacramenta cōsummauit; ac mox Dominico consignatus viatico, in ipsis vestibus sacerdotalibus antè sanctum altare animam reddidit Creatori; cuius corpus ob egregium iustitiæ meritum, propè Idæ tumbam dignè humatum est.

*Quantæ san-
ctitatis hæc
matrona ex-
titerit, effo-
sio istius
pueri prote-
statur.*

Post hæc autem cū ipse locus ab alijs hæreditaria successione possideretur, & ob præsentium incuriam vilitatibus obsolescere cœpisset continuo benignus Dominus sanctæ famulæ suæ merita ad castigationem improborum terribili patefecit euentu. Nam præclari Comitæ Ludolphi amabilis soboles, dum adhuc in albjs ab hac luce raperetur, ad eandem Ecclesiam defertur. Et quia sanctæ Dei opinio necdum in aperto emicuit, penès eam pusionem sepelierunt; qui die sequenti de tumulo extractus antè ianuam vestibuli inuenitur, in quo erat inclusus. Stupescit, quibus res erat commissæ, corpusculum denuò pristino loco abdiderunt; quod nihilominus inuisibili iterū violentia diuinitus proiectum repperunt. Obstinati ergò animis incautum laborem præstigijs imputantes, tertia vice vaga ossa recondunt. Sed in vanum vires expendunt, quia quod hesterno labore fuerat oppilatum, tunc in extremo atrij angulo viderunt euulsum. Quo demùm pudore mulctati, ibidem terræ commiserunt. Hoc prorsus formidabili portento claruit, quanta prouectione beata Ida in cælis vtatur, cuius sepulchrum

DEVS

DEVS nullo carnal-
atus est maculari
tionis 980. cum hui-
ossa de tumulo in E-
moto marmoris op-
tia de monumento
omnes iucunditate
tirent, ob innotifica-
lam cælitus esse des-

VITA S. CA
sue Minoris Neop
Dauidæ Romæ N
obiit Anno Maur
(iuxta C. Ba
lli Dom

Candida Mi-
stianorum
sacristiana
vita S. Aspremi, &
vtri que prid. Non.
untur, sed hæc, quan-
Candidam Minor
Neapoli in amplifi-
ta, à pueritia præ-
nā cum esset virgo
state, quantum po-
angoribus abduce-
dum transferebat
à negotijs vacuū
semper aliquid spa-
tibus, propè dicam
ab aliqua pia, Chri-
cus, nullum tempu-
randi prætermittit

DEVS nullo carnalis corruptelę ſœtore in terris ze-
 atus eſt maculari. Quin & anno Dominicę Incarna- *Item pre-*
 tionis 980. cum huius benediçtę Dei matronę ſacta *clarum hoc*
 oſſa de tumulo in Eccleſiam eſſent transferenda, a- *miraculum*
 moto marmoris operculo, ſuauiſſima mox fragran-
 tia de monumento eructans, tam odiſera adſtantes
 omnes iucunditate reſperſit, vt liquido vniuerſi ſen-
 tirent, ob innotificanda ſãctiſſimę huius merita, il-
 lam cęlijs eſſe deſtinatam.

VITA S. CANDIDÆ IUNIORIS, *C. Baron. In*
 ſue Minoris Neopolitana: Ex ea quę eſt A. D. *Not. Marty-*
 Davide Romæ Neopolitano conſcripta. Diem *vol. Romani.*
 obiit Anno Mauritiij Imperator. ſerē. *qui fuit*
 (iuxta C. Baron. Annal. Tom. 7.) Chri-
 ſti Domini 589. Pelagij Papę
 ſecundi 12.

Candida Minor non ea, quam Petrus Chri- *4. Septem.*
 ſtianorum dux, ſignifer, & princeps religione
 ſãctiſſima obſtrinxit, tametiſi (quod ſupra in * *3. Auguſti.*
 vita S. Aſpremi, & Candidę eius æqualis diximus)
 vtrique prid. Non. Septemb. ſacta ſolemnia confici-
 untur, ſed hæc, quam nobis, vt diſcrimen tolleremus,
 Candidam Minorem ſue Iunioſorem vocare placuit,
 Neapoli in ampliffima ciuitate, ampliffimo loco na- *Patria eius.*
 ta, à pueritia præſeferebat, quę mulier eſſet futura;
 nã cum eſſet virgo in parętum Chriſtianorũ pote- *Primordia*
 ſtate, quantum poterat, ſe ab omni cura, moleſtijs, & *eius.*
 angoribus abducebat; ad precandum, & contemplan-
 dum transferēbat animum; omne tempus, quod ſibi
 à negotijs vacuũ erat, in ijs rebus cõſumere ſolebat;
 ſemper aliquid ſpaciũ ſurripiebatur ad hoc, vel paren-
 tibus, propē dicam, inuitis; nulla hora erat ei vacua
 ab aliqua pia, Chriſtianaq; exercitatione, nullus lo-
 cus, nullum tempus de rebus Dei & agendi, & cogi-
 tandi prætermittebatur. Grandis, & nubilis à paren-
 tibus

libus in matrimonium collocata est; quod fecit, ut illorum, credam, quos nunquam contravenierat, voluntati pareret; nec dum sanctarum mulierum societates Neapoli erant conflatae; mulieres enim nuptae possunt & sanctissime vivere, & officio & pietate Deo satisfacere. Sed priusquam fieret hoc, petijt à suis parentibus, ut tribuerent, & concederent sibi hoc; ne ditissimo, vel nobilissimo, sed quam optimo ciuitatis se ipsam collocare vellent; id quod ex sententia, Dei benignitate, successit ei: ac plusquam volebat, & petere audebat, obtinuit. haec sunt munera, quae liberalissimus, munificentissimusque Deus diligentibus se largiri consuevit. Nupsit enim cum locupletissimo, optimo nobilissimi generis iuvene, non omnino tali vxore indigno; lectissima vxor optimum habet virum; iuit in locupletem; refertamque domum vi bi sanctissime vivere fortius perseuerauit, largi pauperibus donans, plusculum etiam, quam concedebant fortunae largiebatur: cum nupte liberius data sit viuendi potestas.

*Nubit viro
pissimo, nobilissimo, di-
tissimo.*

*Pauperibus
benefica.*

*Moribus
ornatu gra-
uis.*

*Omnimodis
pacifica.*

In loquendo seueritatem adhibebat; nunquam cum aliqua familiariter cauillari, vel iocari visa est; seuerè sepe dicebat omnia. Mulieres pretiosa veste indutas, fucosae illitas, vnguento perfricatas; faciem, atque vultu fingentes, & simulantes, penitus, & acerbè odebat: multoque peius, quam Orzi socios. Parentes, & maritus indulgentia nimia in Candidam fuerunt, ut beneuolentiam nulla animi offensuscula facta ad fenestram erga ipsam conseruauerint, ut nihil ipsa Candida esset carius, nec vnquam fuerit. Candida pietate colebat propinquitatem, caritatem in omnes retinuit, nunquam cum illis vel cum famulis, ancillis, aut cum domesticis in gratiam redijt; nam simulates nunquam, aut querelae habitae sunt; nunquam irascentem, aut stomachantem Candidam vidit aliquis; neminem minima quidem re Candida offendit, quod quidem senserit: licet aliquid ex eo ipso audierit, quod nollet. Omnes Candida amabat; omnes obseruabat: omnibus obsequi

qui studebat. Ipsa
haec caritas, quae
haec coniunctio, haec
la re vnquam dirigi

Procreauit filium
agra, infirmumque; va
& vterque satis vehem
stape agebat. Deus se
ebat; & eius patien
animi eius constan
humanarum toleran
turius denique ei
nunquam aspexi
bat, se certo scire
nes mortem occu
quò viuendo se po
de sententia ergo
fata, quae hominib
to, sed omnia ipsi
Dei ancillulam ex
liberari, & à vita r
sua redimere. Di
minum querelis
ius precibus, audi
hanc vitam eius
ro leuiter agrotat
nimi perturbatio
celum. Tridie
D LXXXIX.
tificis Roman. P
Eius corp⁹ in t
in Nido vico sep
per repertum, at
politano, sacerdot
tuo. Cuius temp
Carraha, Ferdin
meus, de cuius ve
paucà dicere. Qu

quod fecit, re
conuenerat,
rum mulierum
mulieres enim
& officio & pie-
tate hoc, peti-
tione sibi
quod optimo
id quod ex sen-
tentiæ plusquam
hæc sunt mu-
licentissimæque
it. Nupsit enim
simi generis quæ-
lectissima vxor
erem; refertam-
rtius perseuera-
um etiam, quam
in nupte liberius

qui studebat. Ipsa autem erat apud omnes in gratia.
Hæc caritas, quæ inter Candidam, & domesticos erat;
hæc coniunctio, hæc iucundissima vitæ societas, nul-
la re vnquam dirimi potuit.

Procreauit filium vnigenitum; qui vnâ cū suo patre
ægra, infirmaq; valetudine totos dies, & noctes fuit,
& vterq; satis vehementer diu ægotando, animam
sæpè agebat. Deus fortas; è Candidæ periculum faci-
ebat; & eius patientiam tentabat, sed nihil diuinam
animi eius constantiam eripere potuit, nam rerum
humanarum tolerantia, fortunæ contemptione, vir-
tutibus denique omnibus septa illos cum suspirio
nunquam aspexit; pro viriusque salute orando dice-
bat, se certo scire, Deum neutiquam cupere, homi-
nes mortem occumbere; illos potius in vita manere,
quod viuendo se pœniteat, quod Deum offenderint:
de sententia ergo decedere velis; ipse est, qui mutat
fata, quæ hominibus dicuntur impendere; nihil, n. fa-
to, sed omnia ipsius Dei voluntate fiunt; quare seipsâ
Dei ancillulam exoptare, ex corporis incommodis
liberari, & à vita recedere, vt suorum vitam morte
sua redimeret. Deus aures suas omnium piorum ho-
minum querelis semper patentes, dedit Candidæ: e-
ius precibus, audiendo, cessit; annorum numerum ad
hanc vitam eius marito, & filio prorogauit; ipsa ve-
rò leuiter ægotans, propè annos L. nata, ab omni a-
lii vita pro-
nimi perturbatione libera, ex hac vita migravit in
celum. Pridie Non. Septemb. anno fere Christi
D LXXXIX. anno I V. regni Mauricij Græc. Pô-
tificis Roman. Pelagij II. XII.

Eius corp⁹ in tumulo è marmore in æde S. Andree
in Nido vico sepultum, & in tenebris abditum, nu-
per repertum, atque effossum est, a Paulo Tasso Nea-
politano, sacerdote, pio, & integerrimo, templi ædi-
tuo. Cuius templi præses est hoc tempore Franciscus
Carrafa, Ferdinandi Nucer. Domini Fr. ortu ciuis
meus; de cuius veris laudibus melius est silere, quam
paucâ dicere. Quodam tempore sanctæ Candidæ cor-
pus

*Patientissi-
ma in aduer-
sis.*

*Impetrat
marito & fi-
lio vitæ pro-
rogationem
& ipsa feli-
citer obiit.*

*Inuentio
corporis eius.*

*Miracula in
signia ad tu-
mulum eius.*

pus multo sudore, quod manna vocant, manabat; hunc humorem Christiani colligentes, si piè, & fidè, ter illo ungebantur, quacunque incommoda erant valetudine, salutem accipiebant. Et quidem Philippus quidam Bracatus, paralyti laborans, & alter gravissimè ægrotans, hoc diuino medicamento sani facti sunt; mutus ad S. Candidæ tumulum ductus, locutus est. Multæ præterea res nouæ, & inusitatæ ibi factæ leguntur. Ceterum elogium hoc, versibus poetæ boni, quos illa ferebat ætas, grandioribusque literis eius monumento incisum habetur.

Mors quæ perpetuo cunctos absorbet hiata:

Parcere dum nescit, sæpius inde sapit.

Felix qui affectus potuit demittere tuos:

Mortalem moriens non timet ille viam.

CANDIDA præsentem tegitur matrona sepulcro:

Moribus ingenio, & grauitate nitens.

Cui dulcis remanens coniunx, natusq; superstes:

Ex fructu, mater noscitur in sobole.

*Epitaphium
eius.*

Hoc precibus semper, lacrymosa hoc voce petebat:

Cuius nunc meritum, vota secuta probant.

Quamuis cuncta domus nunquam te flere quiescat:

Felicem, fateor, sic meruisse mori.

Hic requiescit in pace Candida G.F. quæ vi-
xit Pl. M. L. D. P. Die IV. Septembr. Imp. Dnn.
Mauritio PP. Aug. anno IV. P. ciuf-
dem anni Ind. IV.

* *

MARTY-

MARTYRIVM
piscopi vrbis Amit-

R. P. Laur. Surin-

chillei, 12. M.

luti 100

Na

Cum Aurelian-
lius, Flauio D-
ac Christiani-

nis inimicus. Nereu-

cubicularios eunuch-

suam Christo consec-

ab eadem contemn-

primis religione spe-

sarent, varijs cruciat-

ni Imperatoris den-

ne peremisset; inter-

pore, ex præmiis

specialibus, & Vict-

nobilitate præclar-

mulacta nefandis

deli internecione d-

athleta, in fide soli-

ret, ac eius minas c-

immolandum ind-

cipium in vnum p-

milliario, via Sal-

terram foderet, &

sum diei pondus to-

herba ditam famel-

At Deus omnip-

& pullis coruorum

num suam & imp-

post transactam

calamitosam vitan-

MARTYRIVM S. VICTORINI, E. C. Baron.

piscopi urbis Amiterhina: Ex eo quod est apud Tom. 2. Ann.

R. P. Laur. Surium, in Actis SS. Nerei & A-

chillei, 12. Maij. Passus est anno Sa-

lutis 100. Clementis Papæ 8.

Nervæ Traiani.

Imp. I.

5. Septem.

CVM Aurelianus Memmij Rufi Consularis filius, Flaviæ Domitillæ, Virginis illustrissimæ ac Christianissimæ sponfus, Christiani nominis inimicus. Nereum atque Achilleum, Domitillæ cubicularios eunuchos, tum quod eam virginitatem suam Christo consecrare persuasissent: & ob id ille iâ ab eadem contemneretur; cum quod Christiana cûprimis religione spectati, dijs libamina offerre recufarent, varijs cruciatuum exagitationes generibus Traiani Imperatoris demum assensu, capitis obruncatione peremisset; inter alios insuper, aliquanto post tempore, ex præmemorata sacratæ virginis domesticis specialibus, & Victorinum moribus sanè ac generis nobilitate præclarum comprehendit; vt cum si simulacra nefandis sacrificijs honorare abnueret, crudeli internecone deleteret. Cum verò inuictus Christi athleta, in fide solidatus, viriliter pro veritate certaret, ac eius minas cõtemnens nulla ratione ad idolis immolandum induci posset, tanquam vilissimū mācipium in vnum prædiorū eius, sexagesimo ab vrbe milliario, via Salaria relegatur; vt ibidem tota die terram foderet, & quidem ad vesperam post immensum diei pondus toleratum & æstus, vna Cantabrica herba diram famem solaretur.

At Deus omnipotens, qui dat iumentis escā ipsorū & pullis coruorum inuocantibus eum; qui aperit manum suam & implet omne animal benedictione; post transactam aliquantulo temporis curriculo calamitosam vitam, inuocantem se in veritate non

S. Victorin⁹
vnus fuit ex
precipuis
domesticis.
S. Domitilla.

En duram
seruitutem.

Psal. 144.
146.

MARTY.

claret miraculis. dereliquit, verum fecit illum gratiosum in loco peregrino, ac miraculorum gratia illustravit. Et primo quidem eiusdem loci vice dominum triennio ex

Incumbit sedulo infidelium conuersioni.

Consecratur Episcopus Abyteno, Amiterinæ vrbis Cathedram Pontificatus, ac optimè præst suam.

Martyrij palmam adipiscitur.

En pietatem Amiterinæ suam.

paralyti decumbentem sola oratione sanauit; aliisque admirandis eximiae sanctitatis signis coruscavit. Vnde & breuè summam inuenit gratiam coram incolarum oculis; quorum inculta, oecæ ataq; corda, vir sanctus Euangelica iugiter erudiebat, expoliabatque doctrina; tanta virtute ac dexteritate, vt copiosam populi multitudinem ab execrando demoniorum cultu ad Christi castra gratulabundam traduxerit. Cuius vnanimi paulò post electione ac suffragiorum collatione, ornat⁹ primum sacro presbiterio, Amiterinæ vrbis Cathedram Pontificalem inuitus plenè ascendere cogitur. Quanta verò animi sollicitudine ac pietatis significatione nouellam plantationem ipsi à Domino conceditam, diligens pastor, sub suauis mandatorum Dei, ac S. Matris Ecclesiæ præceptorum iugo conseruari, condigne nullatenus explicari queat.

Ceterum cū assidua Diuini verbi disseminatione, credèrium indies numerus egregiè augeretur, fama-que excellentium virtutum eius longè lateq; sese diffundens, ad aures tandem tyranni peruenisset exagitante eum omnis boni inuido satana, ac animum ei⁹ acri ira inflammante, confestim eò quosdam è suis destinauit, qui multiplici poenarum genere Christi sectatores exterminarent. Et quidem sacrū Antistite apud eum locum, qui Curtilias appellatur, in agro Reatino vbi putentes & sulphureæ emant aquæ, in ipsas aquas capite deorsum verso, trium horarum spatio deprimunt, iterumque sustollunt. Quod cum triduo vir sanctus pro Christi nomine perculisset, ad regna cælorum solutus mortalitatis vinculis emigravit.

Porro tametsi Aurelianus stricte vetuisset, nè quis sacrum corpus eius terra conderet, vt fieret escayolilibus cæli, vel bestiis terræ, pio attamen zelo accessi-

Ami-

Amiterinenses, post mortem eius corpus in suum templum ac honorifice multis dant, Nonis Septe-

VITA S. BER-

ea qua est per Fol-

ex vita S. Audon-

grauit ex hum-

cente,

Q Vo tempore semina vberius viri eruditio- nis, & Bertrinus con- objectamentis excel- eum vendit: vt par- rerumque omnium cepit eos multa cura a Morinensis Antis- gratias agens, quod subdijs ei populis rent. Cū vero omni- uangelij incumbere- rum Christianæ fac- dam, virum non in- gnitate clarum, ab- itti sacra feliciter tr- ouis, sanctioribus q- itruvit. Is verò paul- sus, rerumque mun- cultates & villam S- scriptis. Iis oblati v- Audomarus illico c- diligentius colend- Et primo quidem e- gium in Sithiu rem-

um in loco pere-
stravit. Et pri-
um trienio ex
e sanavit; alijs
signis corusca-
gratiam coram
occe atq; cor-
diebat, expoli-
dexteritate, vt
exerando de-
gratulabundam
ost electione ac
um sacro pres-
tam Pontifica-
Quanta verò
icatione nouel-
credidit, dili-
dei, ac S. Marti
arit, condigne

iffeminatione
geretur, fama
e lateq; sese dis-
tuenisset exagi-
ac animum ei
quodam e suis
genere Christi
lacru Antistite
llatur, in agro
mamant aque,
trium hora-
tollunt. Quod
mine pericul-
tatis vinculis
uisset, nè quis
feret escavola-
ben zelo accesi
Ami.

Amiternēses, postridie venientes, illud inde velo-
aptum in suum territorium gemebundi trāstulēre-
e honorificē multis cum lachrymis sepulturæ man-
dāunt, Nonis Septembris.

VITA S. BERTINI ABBATIS. Ex *C. Baron.*
Tom. 8.
Annales & in
Notat. Mar-
tyr. Rom.
ea quæ est per Folchardum Abbatem quibusdam
ex vita S. Audomari: ritè superadditis Mi-
grauit ex humanis, anno Domini sex-
centesimo nonagesimo
octauo.

Quo tempore Beatus Audomarus diuini verbi *Mummolin.*
semina vberrimo cum fructu spargebat, tres *Bertram.*
viri eruditione preclari, Nūmolinus, Bertrā- *& Bertinus*
mus, & Bertinus contēpto paterno solo, & cūctis vitæ *veniunt ad*
objectamentis excelsio admodum animo spretis, ad *S. Audoma-*
eum venēre: vt pariter verbo vitæ fruētur, & nudi *rum.*
terumque omnium egeni Christum sequerentur. Ac-
cepit eos multa cum animi exultatione Audomarus
a Morinensis Antistes. Domino profusis lachrymis
gratias agens, quod tales ipsi misisset adiutores, qui
subditis ei populis æternæ vitæ pabula administra-
rent. Cū vero omni studio atque diligentia in op^o E-
uangelij incumberet, inter alios, cū vitæ innocētia,
tum Christianæ facundie laude, Adroaldum quen-
dam, virum non minus potentem quam generis di-
gnitate clarum, ab infelici dēmonum cultu ad Chri-
sti sacra feliciter traduxit: atque sacris expiatum a-
quis, sanctioribus quibusdam disciplinis egregiè in-
struxit. Is verò paulatim cupiditate æternæ vitæ inec-
sus, rerumque mundanarum pertæsus, oēs suas fa-
cultates & villam Sithiu Christo & S. Audomaro trā-
scripsit. Ijs oblati vltro, acceptisque possessionibus,
Audomarus ilico cuncta ad Domini vineam multo
diligentiū colendam conseruandamque applicuit.
Et primò quidem extirpatis spinis ac vepribus, egre-
gium in Sithiu templum magnis extruxit sumptibus: *Extruxit S.*
cui

5. Septemb.

Mummolin.

Bertram.

& Bertinus

veniunt ad

S. Audoma-

rum.

Bertinus cū cui protin⁹ tres illi sancti diuinæ religionis cultores; socijs cœnobii, Mummolinus, Bertramus & Bertinus, cœnobium binum, quod pari magnificentia, quod vetus templum dicitur, ad-
Vetus tem- *plū dicitur.* *ianxerunt.*

Sed cū animaduertērent locum illū monasticæ quieti minis accōmodum, explorare statuunt, habentne vicina loca monasticæ disciplinæ situm opportuniorē. Est illic stagnū quod stante Euro ab æstu marino parum differt. Eō se conferentes tres illi Christi milites, nauim sinē remige intrant; vt eō solo ventorum flatu tendant, quō Spiritui sancto visū sit. Itaque cum nauis neque remigio, neque vlla remigis arte instructa; neque ventorum acta flatibus in gurgite hæreret, & illi fiducia pleni locum sibi cœlius monstrandum expectarent, psalmisque decantandis intenti ad eum versum peruenissent; *Hæc requies mea in seculum seculi; hic habitabo, quoniam elegi eam;* nauicula, dictū mirum, mira celeritate ad litus appellitur. Tū verō sancti ab inhospita excepti tellure, gratijs antē omnia Deo prolixē admodum persolutis, mirō feruore ad construendū illic monasterium sese componunt. Congratulatur pijs eorum conatibus studiisque antistes Audomar⁹; vrget opus, instat per se perq; artifices, vt prima monasterij fundamenta ad Agmonem fluuiū iaciantur. Necdum operi suprema erat imposita manus, & iam monastico structa apparatu, fortissima castra religiosorum virorum implet multitudo. Itaque Sacerdos Domini Audomar⁹, tam felici rerum successu sibi suisque cōgratulus, Mummolinum illi cœnobio præficit. Qui cum aliquādiu magna cum laudē ac maiore cum fructu cōcredita sibi gubernacula administrasset; tandem post decessum Aicharij in Nouiomenis Ecclesiæ cathedra illi successit; quo in pontificatu sex & viginti admodum annis strenuē se gerens in vltima

Psalm. 131.

*Construunt
 monasteriū
 in loco ciui-
 nitatis illius
 exhibitio,
 nūc celebra-
 rimus*

* Agmonem.

*S. Bertinus
 fuit Abbas Si-
 abienfis.*

Porro in Episcopū electo Mummolino, S. Audomar⁹ Sithiēsis monasterij curam beato demādauit

Bertino:

Bertino: qui illo m
 te omnibus exhibu
 credibili eum amore
 bat sacrum monacho
 aut sui iugo, eo mod
 te, vt non inuito sed
 ent, & usque correpi
 rodecentes, ipsi pari
 lens autem benigni
 ensator Deus, indef
 oli tentationes pug
 regā gregem ipsi con
 mirandis eum signis
 pus nos pauca duntax
 Fuit quidam Com
 vir VValtbertus not
 gentrude nobili aqu
 consilio ferē Bertini
 na apud eum oris co
 que a sacris confessi
 am comparer, vt vo
 more: quo inter se fi
 neunt. Qua de cau
 ad eum venturabat, &
 salute sermones con
 benedictione, domu
 verō die in Ecclesia
 precib⁹ absolutis feli
 ciaq; consueta Bertin
 dir, sed medio in iti
 plus humum, om
 quassatus, & fœmor
 vitæ discrimen veni
 Bertinus, prophetic
 losuo prædixerat fu
 berto nuncius velox
 Tunc Bertinus rep
 proferri iubet vinu

igionis cultores
tius, cœnobium
plum dicitur, ad
illu monastice
e statuunt, habere
plina situm op
stante Euro ab
ferentes tres illi
intrant; ut eo so
tuiti sancto visu
neque vlla re
acta statibus
ni locum sibi ca
lmisq; decan
nissent; Hæc re
bo, quoniam e
ira celeritate ad
hospita excepti
plicè admodum
idū illic mona
atur pijs eorum
atus; virget opus,
monasterij fun
iantur. Necdum
iam monasti
ra religiosorum
acerdos Domini
a sibi suisq; cō
pio præficit. Qui
ac maiore cum
administrasset,
pui omnis Ec
ontificatu sex &
erens in vltima
tibus.
plino, S. Audomari
ato demādaui
Bertino:

ertino: qui illo ministerio probè fungens, talem
omnibus exhibuit, vt excluso timore serui, in
edibili eum amore cuncti complecterentur. Serua
at sacrum monachorum cœtum sub districto insti
uti sui iugo, eo moderamine ac paternæ sollicitudi
e, vt non inuito sed alacri sanè animo colla subde
ent, eiusque correptiones, ab insigni mansuetudine
codeunt, ipsi pariter mansuetè perferrent. Cer
ens autem benignissimus bonorum operum com
ensator Deus, indefessam militis sui aduersus dia
oli tentationes pugnam & certamen, tum etiam
rga gregem ipsi commissum curam egregiam, ad
nirandis eum signis & virtutibus illustrauit, è qui
us nos pauca duntaxat an notabimus.

Fuit quidam Comes spectata probitate ac pietate
ir VValtbertus nomine, qui, ducta in vxorem Ro
entrude nobili æquè scēmina, vitæ suæ cursum ex
onsilio ferè Bertini moderabatur. Delicta namque
ia apud eum oris confessione expiabat; eratq; vtri
ue a sacris confessionibus beatus pater; immò et
am compater, vt vocant ex laudabili Christianorum
nore: quo inter se fraterni amoris fœdera quædam
neunt. Qua de causa vir pius VValtbertus crebrò
d eum ventitabat, & salubres admodum de æterna
ilute sermones conferebat, eiusque deindè potitus
enedictione, domum cum gaudio repebat. Quodā
erò die in Ecclesia S. Audomari, reliquijs inclita,
precib⁹ absolutis festinus domum contendit, negle
taq; consueta Bertini benedictione, equum conscen
dit, sed medio in itinere ex equo in petrosam colla
sus humum, omnibus penè membris grauitè
quassatus, & fœmore penitus confracto, in vltimum
vitæ discrimen venit. Eundem illum casum beatus
Bertinus, prophético planè spiritu, Dodoni discipu
lo suo prædixerat futurū. Interim mittitur à VValt
berto nuncius velox beati viri opem imploraturus.
Tunc Bertinus repositum in sacrario VValtberto
proferri iubet vinum; sed Dodo, cui hoc muneris

Egregiè p
scit gregem
sibi creditū.

Præclaro
miraculo sa
nat Comitē
VValtbertū.

Psal. 144.

committebatur, negabat in eo vasculo quidquam vel certè parum admodum vini esse. Cui rursus vi beatus charitate feruens & fide perfectus, Abi, inquit, fili mi, ad vasculum illud. Credo enim clementissimum Deum, cui nihil impossibile est, qui propè est omnibus inuocantibus eum, nostro tam malè affecto amico salutarem inde potum præbiturum. Patet Dodo; ingressusque sacrarium, inuenit vas optimo vino plenum: cuius etiam odore admirabili totam domum completam sensit. Eo deindè ad VValbertum delato, cuiusque faucibus penè moribundis ingesto, optata protinus fanitas rediit. Per mouit hoc tam insigne miraculū Comitem VValbertum, vt bonam possessionum suarum partem Deo & beato Bertino largiretur.

Obdormit
feliciter S.
Bertinus.

Clarus miraculis post obitum.

C. Baron.

Tom 2 Anal. & in
Not. Martyr.
Romani.

Tandem verò, post vitæ curriculum in omni sanctitate feliciter exactum, plenus operibus bonis & Spiritu sancto, Nonis Septembris ex hoc mundo migravit: corpore in monasterio Sithin quod ipse in honorem beatissimæ matris Dei & Principis Apostoli Petri construxerat, ad sepulturam relicto. Ad eius tumulum, multa Dominus orantibus beneficia largiri dignatus est.

MARTYRIUM SS. EVDOKII, ROMULI, Zenonis & Macarij: Ex eo quod est apud Metaphrasten. Passi verò sunt diuersis temporibus vt patet infra.

5. Septem.

Vndecim
milia Christianorum in
exercitu
Tratani.

TRaianus Imperator cum execranda simulationum superstitione vehementer conflaretur, ante omnes per fas per nefas milites suos Christianis initiatos sacris, demonibus sacrificare cogebat. Erant illi (præcipuum sanè totius exercitus, qui in Oriente erat, robur) numero vndecim admodum millia; qui ijs ipsis diebus inclytam de hoste victoriam Imperatori retulerant. Tyrannus nulla vel victorie, vel comuni boni habita ratione, fortes adco & multis trophæis illustres viros, exilio Melitenæ in Armenia damnavit; iurans & obtestans per deos

V. SEP

et deos suos, immolandos, ni ad cultum venissent. At illi, quantum sperij finibus vastitarent, Christianæ tam consuetudinis memoratiuere, parati prorsus gloriosam exciperent omnino aliquantulum. Romulus autem autem tam insigni iniuriæ vehementer commotus, sceleris redarguens iniquo exilio multum militiæ & dignitatis. Ille autem Romulus, perperatus, post malefacta, morte illi minatur, & mente tante amentis, despectis Tyrannus, mox probris deprecatur, præconio extulit: confessus est. Tum venisti confessorum deo magno & inuitato insultabat: caligans, quod rubet, & fluctat, coades allueret. Non spercitus, celerem carnificem intulit: martyrij stadium pulnam accepit. Inde post multum super tyrannidem impetans vel huc impetans supplicis in Cæcere delere. Christ

vasculo quidquam
Te. Cui rursus va
perfectus, Abi, in
edo enim clemen
bile est, qui prop
stro tam male al
præbiturum. Pe
inuenit vas opti
ore admirabili ro
Eo deinde ad
cibus penè mori
anitas redijt. Pe
Comitem VVale
suarum partem
lum in omni fan
operibus bonis &
is ex hoc mundo
hinc quod ipse in
& Principis Apo
tam relicto. Ad
tantibus beneficia
O XII, R O
eo quod est apu
sunt diuersis
infra.
excreanda simula
enter confutatae
nefas milites suos
onibus sacrifican
sanè totius ere
mero vnde cum ad
is inelytam de ho
pt. Tyrann⁹ nulla
ta ratione, fortes
riros, exilio Meli
s & obtestans per
de

os deasq; suas, immanibus cunctos supplicijs mul
andos, ni ad cultum dæmoniorum supplices redi
nt. At illi, quanquàm animis & viribus coniuncti,
aperij sinibus vastitatem horrendam inferre po
ssent, Christianæ tamen disciplinæ ac præcipue
consuetudinis memores ab omni iniuria manus
continere, parati pro Christi nomine necem po
tius gloriosam excipere, quàm hostibus suis cla
m omnino aliquam inferre.
Romulus autem aulæ Imperatoriæ tunc Præposi
tam insigni iniuria contumeliâq; Christianis il
la vehementer commotus, intrepide ipsum Impe
torem sceleris redarguit, tyrannidisq; & vt protis
iniquo exilio multatos cum honore in pristini
militariæ & dignitatis gradum reuocet, adhorra
nt. Ille autem Romuli dicendi libertate admodum,
asperatus, post maledicta sacrilogo ore in eum cõ
stita, mortē illi minari, ni confectum supplici cor
pore & mente tantæ audaciæ veniam petat. At Ro
mulus, despectis Tyranni maledictis, ac morte con
tempta, mox probris deos infectans, Christum miri
co præconio extulit eumq; solum & verum Deum
confessus est. Tum vero magis irritatus Imperator,
Christi confessorem extendi & virgis cædi iussit. Is
rō magno & inuictō animo plagas accipiens,
Traiano insultabat: maximo se beneficio affici
clamans, quod ruber ille sanguis, qui ex corpore
idiq; dfluēbat, contractus ex nidore simulacrorū
redes allueret. Non tulit nec Traianus, sed maiori
a percitus, celerem ei morrem, capitis abscissione,
per carnificem intulit. Atque ille quidem lætabun
us martyrij stadium ingressus, glorioso triumpho
almam accepit.
Indè post multum temporis Diocletianus, occupa
per tyrannidem Imperio, crebris edictis statuit
omnes vel suæ impietatis facere participes, vel hor
rendis supplicijs in Christi fidē constantes interne
one delere. Christiani itaque tam sæua & imma

Damnat eos
exilio.

C Baronijs
existimat
hos illos ipsos
esse 1000.
præstantissi
mos marty
res, qui in
syluis mon
tis Ararat,
in Armenia
sunt crucifixi
Tom. 2. An
nal. anno
Domini 108.

Romuli,
Præfecti pa
latij, egregia
virtus.

Capite ple
ctitur, anno
Christi 108.
Traiani
Imp. 9. teste
C. Baron.
Tom. 2. An
nal.

Magna Dio
cletiani im
manitas,

a. Anno for-
zan Domini
302. Maxi-
miani &
Diocletiani
Imp. 19. quo
(iuxta Baro-
Tom. 2. An-
nal.) seua in
Melitina
Christianos,
generatim
vignit perse-
cutio.
Eudoxius
insignis Chri-
sti us pri-
mo Primice-
rius, inde
Comes.
Excepit ho-
stes suos lau-
to conuiui-
o.

Basilissa v-
xor eius.

ni prorsus illius ira exterriti, in solitudines & fe-
rum habitacula fugiebant: satius esse statuentes cu-
feris bestiis in speluncis, quam cum hominibus, qu-
uis bellua crudelioribus, in ædibus splendidis ac
ctis magnificis degere. Eo a verò tempore, Eudo-
xius aut Marianus. (vtrumque enim ei nomen e-
proprium) vir non minore pietate quam gene-
dignitate clarus, Christianæ religionis, apud Me-
tenæ Præsidem accusatus est; qui Præses lucri, qu-
ex præda adedò opulenta haud dubiè sperabat, au-
dus, misso confestim milite, eum adduci præcep-
tuerat autem Eudoxius antea Primicerius, & ab
dignitate, propter Christianæ religionis professi-
nem, ad inferiorem Comitum dignitatem trans-
tus. Ceterum cum egregius Christi athleta de a-
uentu militum certior factus fuisset, ilicò muta-
veste, venientem ignotus excepit hostem; quæren-
que ab eis quæ causa aduentus esset, respondent il-
se a Præsede missos Eudoxium velle. Quibus il-
optimè sperare iussis, conuiuium protinus lauru-
instrui iussit. Deinde illis epulantibus, & vino hil-
riter indulgentibus, ac tandem promissum exigen-
bus, vt eum ostenderet quem quærebant, ille con-
nuò mira hilaritate perfusus, En, inquit, Eudoxi-
Ego sum quem quæritis. Bono animo estote: ego ne
vna vobi cum Præsidi sistam. Hac voce illi sanè an-
mis prostrati, cum admiratione responderunt; Num
quam eo nos scelere astringemus, vt eum, a quo tam
insigni excepti sumus conuiui-
o prodamus. Absit
nobis tam immane scelus, vt pro hospitalitate tam
malè gratiam referamus.

Illis hæc dicentibus, Eudoxius martyrij gloriæ au-
dus, vxorem suam Basilissam, aut si maius Mandano
(vtroque enim nomine appellabatur) ad se vocauit
eiq; cura vniuersæ familiæ commendata, dixit se a-
desideratam diu martyrij gloriam pergere: quæ-
orare atque obsecrare, vt decessum suum non le-
chrymis, sed omni potius lætitia prosequeretur

H

supremis mandatis
contendit; par-
tem vultu parit-
er, vt loui mag-
sacrificium offer-
pondit, vt intelligen-
potius supplicia
patrandum par-
Interim Præses co-
ans, tortuo tandem
ait militem. Quo-
erectat, protinus se
do dicente, Eudoxi-
in faciem proiecit
as, vt idem faceret
Mille admodum
tate exemplum e-
medis ante pedes p-
supplicio inferendo
am derulit; qui in a-
ista animaduerti p-
entiam ad Senatum
Præses inuictum Ch-
um genera ante oc-
is verberari crudeli-
dipi, & membratim
Rin solita torment-
martyris ferreis gl-
limoti: sed nequ-
martyris virtus dei
ad celum sublati,
vocans, vt quicunq;
patrocinium, bene-
tur. Hac illo pro-
ma coniunx dulci-
quam ille intuitus
que tibi suprema d-
hæc tormenta

solitudines & se-
esse statuentes
um hominibus, qu-
us splendidis ac-
tō tempore, Eud-
nim ei nomen er-
etate quam gene-
igionis, apud Me-
i Praeses lucri, quo-
ubi sperabat, ac-
m adduci praecepi-
timicerius, & ab e-
ligionis professio-
dignitatem transla-
christi athleta de a-
uissit, ilico mura-
t hostem; quere-
et, respondent il-
velle. Quibus ill-
proinus laurica-
tib; & vino hila-
ronissum exigenti-
erebant, ille cont-
u, inquit, Eudoxius
nimo estote: ego ma-
re voce illi sane an-
responderunt: Num-
s, vt eum, a quo tam
prodamus. Absit
o hospitalitate tam

is supremis mandatis vxori traditis rectā ad Præ-
dem contendit; qui egregia animi alacritate ve-
entem vultu pariter hilari excepit, monuitque
otinus, vt Ioui magno deo ex Imperatorum edi-
o sacrificium offerat. Ad quæ Eudoxius ita re-
ondit, vt intelligere posset Præse, illum ad quæ-
is potius supplicia sustinenda, quàm ad tantum
elus patrandum paratum esse.

Interim Præses cogitabundus aliquamdiu sub-
ens, toruo tandem & feroci intuitu ad circumstitem
ait militem. Quicumq; ex vobis iussa regia sequi
erectat, protinus se insignib; exuat dignitatis. Hac
lo dicente, Eudoxius ilico ornamentis se spolians,
a in faciem proiecit Præsidis, suoque exemplo cæ-
ros, vt idem facerent, Christianos hortatus est. Nec
nora. Mille admodum centum & quatuor, pari ala-
ritate exemplum eius sequuti, militaria insignia
Præsidis antè pedes proiecerunt. Præses multitudine
supplicio inferendo deterritus, rem ad Diolectia-
um detulit; qui in auctores tantæ audaciæ acri vin-
licta animaduerti præcepit: reliquorum verò sen-
entiam ad Senatum reiecit. Hac excepta potestate,
Præses inuictum Christi athletam, varia supplicio-
um genera antè oculos posita contemnentem, lo-
tis verberari crudeliter iussit: indè in carcerem ab-
cipi, & membratim torqueri. Adhibita igitur noua

*Abit ad Præ-
sidem mar-
tyr futurus.*

*Eudoxius
proiecit in
faciem Præ-
sidis dignita-
tis suæ orna-
menta.*

*Idem faci-
1104. Chri-
stiani mili-
tes.*

*Verberatur
loris & dirè
torquetur S.
martyr.*

*Nota has S.
martyris
preces.*

*Venit ad eum
quæ tibi suprema discedens mandata dederim. Nil coniunx sti-
pata proli-*

gaudio afficiat. Age & fossam in loco Amimna humeo corpori ad sepulturam prepara. Vix hæc effectus, conspicatus est Zenonem, intima sibi familiaritate coniunctum, ingenti lachrymarum imbre motem illius deplorantem. Cui ille, Tu quidē inquit chare Zeno nostram desles separationem, sed Deus fat scio, nequaquam nos separari permittet: quod idem amor eademque fides præclare coniunxit. Hæno inflammatus, in medium profiliit, seque curis stupentibus, eiusdem gloriæ pro Christi nominis consortem fieri velle protestatus est. Hæc voce libenter clamantem lictores iussu Tyranni comprehendunt & dictum factum capitis supplicio afficiunt. Eum protinus Eudoxius, amici gloriæ congratulans, et sequutus: eandemque coronam eodem certamine adeptus.

*Egregia vir-
tus Zenonis.*

*Zeno decol-
latur.*

*Item Eudo-
xius.*

*Eius vxor
excipit san-
guinem è
collo profuē-
tem, & corp
honorificè
sepelit.*

Porro coniunx eius quæ spectaculo intererat, vt vidit maritum martyrio coronatum, animo virilis accurrit, eiusque sanguinem è collo profluentem lavalvellere excipit: ac truncum cum capite corpus colligans honorificè sepeliuit. Vnde mox à Traiano accessita, pari constantia ac virtute adfuit; & deos deasq; minitante nequicquam Tyranno, ludibrio habens, ad gloriosam mortē inferendam diu multūque eum prouocauit. Sed recusauit Tyrannus virilis animi feminæ eam conferre gloriam, qua suo nomini ignominiam inuri cernebat.

Vix septem à glorioso martyris certamine dies transierant, cum in somnis coniugi apparens iubet, vt Macarium familiarem suum & amicum ad prætorium mittat. Ea verò vt Macario visionem rerulit, ita ille promptu animo ad martyrii gloriam contendit seque in prætorio intrepidè sistens, Præsidi Christianam religionem professus est. Præsides autem audiens eum Eudoxij discipulum, omni spe victoriæ abiecta, certamen nullum tentare præsumpsit; sed capitis eum sententia damnavit: quam ille latibundus excepit. Ex horum militum numero, qui

*Macarij con-
fessio &
martyrium.*

VI. S.
Melitenæ in Arme
corpora delata. Con
ponibus Iustiniani
idem Imp. lethali
perpetuis dignam
nus Lib. 1. de adif. I.

VITA S. ELE

Ex ea qua est pe

Dialog. cap.

claruit.

pr
E Leutherius
stæ Marci, qu
situm est, diu

nafterio conuerlat
cipuli eius mortu
bant. Vir autem tan
tionis, vt dubium
humili ea simplici
potentem Deum n
us ergo aliquid n
tus mihi simplici

Quadam die du
hospitium decesset
monasterium; in
obfessus, singulis
itaq; puerum fan
netando seni de
procul & precibus
est. Mane facto, v
xerunt, nihil ea n
cum obnixè rogā
nafterium assum
ad monasterium
ab omni infestati
senex de salute pu
bus dicere; Diabo

Meli-

loco Amima huius
ara. Vix hæc effi-
ima sibi familiar-
arum imbre mo-
e, Tu quidē in qua-
ationem, sed Deu-
ri permittet: qui
larē coniunxit. H-
profluit, seque cum
pro Christi nomini
est. Hac voce liber-
ni comprehendunt
o afficiunt. Eum
e congratulans, et
eodem certamine

VITA S. ELEVETHERII, ABBATIS:
Ex ea quæ est per Gregorium Papam, Lib. 3.
Dialog. cap. 3. cuius & temporibus
claruit: Anno Domini 604 &
precedentibus.

C. Baron.

in Not. Mar-

tyrolo. Ro-

man. & An-

nal. Tom. 8.

6. Septem.

Eleutherius pater monasterij beati Euangeli-
stæ Marci, quod in Spolitana vrbis Pomcerijs
situm est, diu mecum hac in vrbe in meo mo-
nasterio conuersatus est, ibiq; defunctus est. Quem di-
scipuli eius mortuum explorando suscitasse refere-
bant. Vir autem tantæ simplicitatis erat & compun-
ctionis, vt dubium non esset, quod illæ lacrymæ ex
humili ea simpliciq; mente prodientes, apud Omni-
potentem Deum multa obtinere potuissent. Hu-
ius ergo aliquod narrabo miraculum, quod inquisi-
tus mihi simpliciter & ipse fatebatur.

Eleutherius
mortuum
excitauit.

Quidam die dum iter carperet, facto vespere cum
hospitium deesset, ad quoddam virginum deuenit
monasterium; in quo paruulus quidam dæmonio
obsessus, singulis noctibus miserè torquebatur. Eū
itaq; puerum sanctimoniales sceminæ ea nocte ve-
nerando seni detulerunt; cuius innocentia dubio
procul & precibus, illā nocte sauius dæmon repressus
est. Mane facto, vt sanctę virginēs à pio sene intelle-
xerunt, nihil ea nocte puerum ab hoste mali passum,
cum obnixè rogārūt, vt puerum inde secum ad mo-
nasterium assumeret. Cōsensit senex, eumque suum
ad monasterium perduxit; vbi cum multo tempore
ab omni infestatione dæmonis liber degisset, pius
senex de salute pueri immoderatus exultare & fratri-
bus dicere; Diabolus cum illis sororibus iocabatur:

Puer quidā
grauiter à
dæmonio ve-
xatur.

at verò vbi ad seruos Dei ventum est, ad hunc puerum accedere non præsumpsit. Vix hæc effatus erat, cum ecce misellus puer à dæmone correptus terra alliditur. Quo viso, senex se totum lamentis dedit, fratribusque eum consolari volentibus dixit, neminem ante panem gustaturum, quam puer ille à dæmonio liberatus integra salute frueretur. Tunc se in oratione cum omnibus strauit, nec prius à precibus cessatum est, quam dæmon fugatus puerum sanum planè & incolumem dereliqueret.

Huius viri oratio quantæ virtutis esset, in me metipso expertus sum. Nam cum die quodam animi deliquium præ nimia stomachi infirmitate paterer, & frequentiori refectione indigerem, Paschalis superuenit dies. Cumque sacratissimo Sabbatho, in quo & paruuli quilibet ieiunio vacant, ego ieiunare non possem, cœpi plus mœrore quam infirmitate deficere. Itaq; immodica affectus tristitia, adij virum Dei, eumque, vt suis precibus ieiunandi mihi virtutem à Domino impetraret, rogavi. Fecit ille quod rogaueram, & post paululum expleta oratione, ad vocem benedictionis illius, tantam stomachi sensi virtutē, vt cibi omnis & ægritudinis oblitus, ieiunium ad alterum vsque diem transferre potuissem.

Porro S. Gregorius præclarum hoc acceptum à Deo per huius sancti preces beneficium, non tantum scriptione sed & pictura exprimi voluit: quemadmodum Hadrianus Papa, ad Carolum Magnum scribens, testatur his verbis. S. Gregorius Papa in monasterio suo pulchrum fecit oratorium; & ipsum diuersis historijs pingi fecit: itaq; sacras ibidem erexit imagines; vt cum ipse cum beato Eleuthero pro ægritudine stomachi ingressus, in oratione pariter exauditi sunt. Et ille vir S. Eleutherius, quem dicunt & mortuum fuscitasse, ante ipsas sacras imagines se prosterpens, diuinam exorare clementiam, cum S. Gregorio non dubitauit; sed fidem ferentes perfectam pariter exau-

*Fratrium
precibus li-
beratur.*

*Nota de ie-
iunio Sabba-
thi sancti.*

*Precum S.
viri mira
virtus.*

auditi sunt: & vlt
ur. Hæc Hadrianus

VITA S. HV

oris, in Harmonia q

P. Lant. Suriu. N

tionis Dominica

tum Septembri

sis Ecclesiæ

Quo ten

Humbertus

S patre Eurard

cui de Maceri

Nam ab ipsis puerilli

tis dedit indicia; de

fastidio laborantem

cris literis imbuend

gnitione rerum diu

se se reclusit; donec

tus, dignus habitus

horum quoque sa

Multi interim eius

vitiorum tempest

confugebant. Euc

accepta ab Episcop

bi à parentibus rel

lis die nocteque p

sola adductus libe

quendam suæ diti

buit sanctum Am

ro venerabili, pere

limina pergentem

spitio exceptis sequ

adiunxit.

Illis ergo par

auditi sunt : & vsque hactenus apud nos veneran-
 tr. Hæc Hadrianus,

ITA S. HUMBERTI CONFES *Iohan. Molā.*
ris, in Hannonia quiescentis: Ex ea quæ est apud in Indiculo
P. Laur. Suriū. Natalis eius incidit in Annūcia- SS. Belgij.
tionis Dominica diem; Eleuatio verò in sex-
tum Septembris: quo die Cameracen-
sis Ecclesia eius festum celebrat.
Quo tempore claruerit pa-
tet infra.

S Humbertus claris Francorum proceribus, 6. Septem.
 patre Eurardo, matre Popita natus, villam *Patria &*
 cui de Macerij nomē est, ortu suo illustrauit, *parētes eius.*
 Nam ab ipsis puerilibus annis, egregia futuræ sactita-
 tis dedit indicia; adeo vt parentes, mundanarum rerū
 fastidio laborantem, Lauduni, viris peritissimis sa-
 cris literis imbuendum traderent. Vbi mirifice in co-
 gnitione rerum diuinarum proficiens, in monasterio
 sese reclusit: donec cunctis virtutibus egregiè orna- *Recludit se*
 tus, dignus habitus est, qui sacerdotio initiatus, ad a- *in monaste-*
 liorum quoque salutem procurandam mitteretur. *rio, & initi-*
 Multi interim eius prouocati exemplo, ab aduersa *atur sacer-*
 vitiorum tempestate, ad tutissimas salutis semitas *dotio.*
 confugiebant. Euoluto deinde aliquanto tempore,
 accepta ab Episcopo benedictione, ad possessiones si-
 bi à parentibus relictas perrexit: vt eas Christi famu-
 lis die nocteque pro salute omnium excubantibus,
 sola adductus liberalitate, traderet. Cum autem ad *Cū S. Aman-*
 quendam suæ ditionis locum peruenisset, obuiā ha- *do & Nica-*
 buit sanctum Amandum antistitem, cum Nicasio vi- *sio Romā it.*
 ro venerabili, peregrinationis ergo ad Apostolorum
 limina pergentem. Eos Humbertus peramanter ho-
 spitio excepit: seque illis peregrinationis comitem
 adiunxit.

Illis ergo pariter iter agentibus, dum quadam *Hæc pere-*
 X x 5 die

*grinatio S.
Amandi,
Rom. im-
ver-
sus, cōtingit,
(teste C. Ba-
ron. Tom. 8.
Annal. anno
Christi 650.
Martini Pa-
pe 2.*

*Imperat Vr-
so, vt sarci-
nas suas Ro-
mam vsque
ferat,*

*In presenti-
bus locis po-*

die fatigati ex itinere residerent, ecce subito ex syl-
ua, quæ fortè contigua erat, miræ magnitudinis vi-
sus profliliens, equum eorum, quo ad vehendas sarci-
nas utebantur, momento prostravit, eumque suffo-
cās, sūma aviditate corrodebat. Interim sancti diuinis
fortè rebus intenti, familiare damnum ignorabāt. Cū
verò tempus ad captum iter prosequendum vigeret, &
Amandus, famulum ad equum educendum, quem gra-
mina pascere existimabat, misisset, & is nimio pauore
corruptus moram traheret, accurrens mox Hum-
bertus inuenit equum cuiusceratū, visumque sangui-
ne cruentatum iuxta consistētem. Quem magna ap-
prehendens securitate, Quia tu, inquit, iumentum
ad solatiū nobis à Deo concessum inuadere non du-
bitasti, oportet vt nobis deinceps hoc obsequium
suppleas: nostrasque sarcinulas toto peregrinationis
itinere feras. Res miræ; Fera bestia quis instar man-
sueti subsistens, onus patienter suscipit: seseque toto
illo itinere sanctorum mandatis per omnia obedi-
entem præbet. Illis cenantibus, illa summa mansue-
tutine subsistebat, suæque portionis stipēdia de ma-
nu porrigentis humiliter sumebat. Dehinc ad sarci-
nas rediens, eas, sanctis quiescentibus, officiose serua-
bat. Verum illis per vrbes iter agentibus, ingens om-
nes admiratio tenebat, cū cernerent ferum ani-
mal tanta promptitudine humanis visibus famulari.
Sed ne fortè sancti iactantiae vitio tērentur, ipsis
Romæ appropinquantibus, eiusdem sedis Pontifi-
cem admonuit per Angelum Dominus, vt homines
ab occiduis finibus meritis sublimēs aduētales præ-
misso in occursum nuncio, blandis verbis induceret,
vt feram agrestem, quæ ad obsequium comitabatur,
in sylvas dimitterent: ne tumultuosa plebis in se ad-
miracionem excitarent. Quia Pontificis iussione au-
dita, sancti monitis obediētes, feram in latebras di-
misceunt.

Visitatis igitur locis sacris, Amandus cū Nicasio
Helmonense territorium, Humbertus verò Marico-
las pe-

las petiuit. Verum e-
Humbertus eandem
arripuit; ubi cum in-
steter, Angelus Dei,
Dominicæ Crucis
Cumque visendi be-
Gallias cogitaret,
Angelo admonitus
Humberti expressan-
Nec miror; Beatus
tum Humberti, vid-
Dominicæ Crucis
vt pio ex ea timore
rabundus abijceret,
exciperet.

Post hæc vir sancti-
ficus, ad aliorum sin-
curandam promou-
pimò quidē mona-
ricolis nominatum
nam in ea regione
haud inde procul
insigni pietate & c.
Accidit verò res, q-
men illius famam
uit. Quodam die
nauabat operam. v-
atque quò expedit-
tē, vt sit, procul ab-
vique manibus la-
caelestibus rebus in-
nes certum inter-
venatores tubis pe-
more vigerent, ia-
fugium haberet, sa-
sub ipso pallio an-
prædam ante ocul-
suere; immò nequ-

las periiuit. Verum elapso aliquanto tempore, beatus *stea fuerunt*
 Humbertus eandē peregrinationem secundo solus *extructa*
 arripuit, ubi cum in B. Petri oratorio precibus infi- *monasteria.*
 steret, Angelus Dei, cunctis cernentibus, ei astitit, &
 Dominicæ Crucis signum in vertice illius expressit.
 Cumque visendi beatum Amandum cupidus rursus
 Gallias cogitaret, ferunt eundem Amandum ab
 Angelo admonitum, ut in fronte properantis ad eū
 Humberti expressam Crucis formam contēplaretur.
 Nec moras Beatus Dei sacerdos procedens in occur-
 sum Humberti, vidit super caput illius radiantem
 Dominicæ Crucis speciem fulgore incredibili, adeo
 ut pio ex ea timore correptus, ad eius se genua vene-
 rabundus abieceret, eumque mira festiuitate hospitio
 exciperet.

*Iterum Ro-
 man profici-
 scitur S.
 Humbertus.*

Post hæc vir sanctus magnis virtutum meritis illu-
 stris, ad aliorum similiter salutem omni studio pro-
 curandam promouendamque adiecit animum. Et
 primo quidē monasteriū, super alueum Helpæ Ma-
 ricolis nominatum construxit, in quo rem Christia-
 nam in ea regione egregiè multiplicauit. Aliud item
 haud inde procul cōdidit cœnobium, quod triginta
 insigni pietate & eruditione clericos Ecclesiæ alebat.
 Accidit verò res, quæ stuporis & miraculi plena, no-
 men illius famamque sanctitatis mirifice illustra-
 uit. Quodam die vir sanctus colendo agro strenuā
 nauabat operam, ut fratrum habitacula construeret,
 atque quò expeditius operi incumberet, pallium for-
 tē, ut sit, procul abiecerat. Illo interim ad sudorem
 vique manibus laborāte, & tota mēte ac cogitatione
 cælestibus rebus intendente, venatoris cuiusdam ca-
 nes ceruum inter syluas insequiebantur. Cumque
 venatores tubis perstreperantibus feram cursu & cla-
 more vrgerent, iamque victa penē nullum planē re-
 fugium haberet, saltum in agrū viri Dei dedit, seseq;
 sub ipso pallio anhela composuit. Quid vitæ? Canes
 prædam antē oculos positam nē attingere quidē ausi
 fuerunt, immo nequiquam agitantibus venatoribus,

*Construit
 monasteria.*

*Canes non
 audent inua-
 timidi*

*dere ceruā,
sub pallio
viri Dei la-
tiscentem.*

timidi potius retrocedebant. Quo viso, venatores tela deponere, beati viri meritum agnoscere sanctitatem pradicare; denique eorum vnus cum primis locuples ac potens, patrimonium suum B. Humberto ad vsus fratrum offerre. Sanctus verò oblata cuncta repudiare; sed nimia importunitate victus, vnicam tantum ex omnibus amplissimisq; viri bonis villā admittere: quæ Liniatas dicta, supēdiaria in vsus fratrum cessit.

*S. Aldegundis eum in-
uist; eius vi-
tam habet
lector 30.
Ianuarij.*

Interea longè lateque fama viri sancti prouulgata, beata Aldegundis mira eius visendi cupiditate incensa, ad monasterium venit. Cumque spiritalis inter delicias & pia sanctaque colloquia, circumiacentia monasterij arua lustrarent, contigit beatam virginē actu & labore itineris fatigatam intolerabili siti cruciari: prorsus vt paulatim violenta siti euicta, animo se deficere clamaret. Eius molestia motus vir sanctus, cū aliud nullum superesset refugium, ad preces conuersus, aquam à Domino in arenti loco petere nō dubitauit. Integre plus minus horæ spatio orationi insisteret; cū ecce sensim ab arenti & arenoso solo scatēis aquæ vena prosiliens, largum sanè fontem protulit. Paret in Hodiernum vsque diem, nec deficit fons ille suauis ad gustum, vtilis ad vsum.

*Sitienti Al-
degundi fon-
tem precibus
excitat.*

Adueniente obitus sui tempore, misit ipse sanctus ad beatam Aldegundem, vt lintea in vsu exequiarū virginis texta manibus mittere sibi dignaretur. Sed antequam missus ab eo nuncius medium iter expleuisset, virgo longè dissita, diuinitus (vt creditur) de transitu sancti viri pramonita, vestes funebres, quibus defuncti corpus inuolueretur, misit. Ijs vixdū allatis, beatus ille è corporis ergastulo in celos migravit: cuius funus non minus luctuose quam honorifice à discipulis in oratorio, quod ipse cōstruxerat, curatum fuit.

*Miracula in
translatione
corporis eius.*

Centesimo quinquagesimo tertio ab obitu eius anno, Abbas Rodin⁹, angelico admonit⁹ oraculo, sacrum eius corpus de tumulo leuauit. Quo aperto, tā-
ta odo-

ta odoris suauitas
dubie diuinum qu
quod magis stupen
pione ita alienum
tus ex eo nigraffet
positum, omnū ca
inuolutus erat, nili
herba; quæ sepultu
nullas pro tempor
fuit reperta; ac si
aquis virecerent.

MARTYRIV
eo quod est ap
anno Ch

TEmpore qu
ret extoller
poli ciuitat
superfitione cont
onia oriūdis, Cha
tu erept⁹, ad vera
mine in fonte sac
Erat is optimæ i
ribus ouibusque
vt rudis ouium p
bus etiam frequē
dō iuxta fontē a
tissimum, gregē
& suauis admodū
dam illustratus
addebat animam
fusus gaudio egr
abisset, cerner
notum humi de
impietatem flor
esse, ille magno

o, venatores te-
scere sanctita-
cum primis lo-
B. Humberto
oblata cuncta
victus, vnicam
viri bonis villā
aria in vltus fra-

eti prouulgata,
cupiditate incē-
spiritalis inter
circumiacentia
beatam virginē
derabili siti cru-
ti euicta, ani-
ta motus vir sā-
gium, ad preces
i loco petere nō
spatio orationi
& arenoso solo
m sanē fontem
diem, nec deficit
sum.

isit ipse sanctus
vltus exequiarū
dignaretur. Sed
tum iter exple-
s (vt creditur)
vestes funebres,
misit. Is vixdū
p in caelos mi-
tē quam hono-
cōstruxerat,
ab obitu eius
pit oraculo, fa-
Quo aperto, tā-
ta odo-

ta odoris suauitas omnium repleuit nares, vt haud
dubiē diuinum quid ibi abditum crederent; & ecce
quodd magis stupendū, sacrū corpus ab omni corru-
ptione ita alienum inuentū est, ac si eodem die spiri-
tus ex eo migrasset. Dixisses hominem in lectulo cō-
positum, somnū carpere; nā & ipsa linteamina, quib.
inuolutus erat, nihil in se corruptionis habebāt. Sed &
herbæ, quæ sepulturæ eius die appositæ fuerant, quas
nullas pro temporis antiquitate putares, adeo virides
sunt repertæ, ac si terræ radicibus inhaerētes, irriguis
aquis virescerent.

MARTYRIUM S. SOZONTIS: EX *C. Baron.*
eo quod est apud Metaphrasten Coronatus est *Tom. 2. An-*
anno Christi 305. Marcelli Papa 2. *nal.*

Tempore quo * Maximianus impietate auge-
ret extolleretque, & in ipsa præcipue Pōpei-
oli ciuitate infana nimis simulacri cuiusdam
superstitione consisteretur, Tarasius quidam, Lya-
conia oriūsus, Christi gratia a nefando demonū cul-
tu ereptus, ad vera Dei castra trāsiuit: & pro Tarasij no-
mine in fonte sacro, Sozōtis sibi nomen assumpsit.
Erat is optimæ indolis adolescens, & pascendis peco-
ribus ouibusque præcipue operam dabat: ita tamen
vt rudis ouium pastor pabulū diuini verbi homini-
bus etiam frequenter administraret. Cū autē aliquā-
dō iuxta fontē amēnissimo in circuitu gramine gra-
tissimum, gregem pasceret, eum valde opportunus
& suauis admodum inuasit somnus: qui visione qua-
dam illustratus, magnum ei ad omnem pietatem
addebat animum. Cum verō insolito quodam per-
fusus gaudio egregius ille pastor inde Pōpeiopolim
abiisset, cerneretque in ea ciuitate rebus Christia-
norum humi deiectis, summeque neglectis, solam
impietatem florere, cultumque demonum in pretio
esse, ille magno pietatis zelo concitatus ad fanum
venit

7. Septem.

*Galerius

Maximia.

Imperator

in Oriente,

Sozon anteā

Tarasius di-

ctus.

Sozon pastor

ouium.

visio eius.

Nota egre-

*gium Sozon-
sis zelum.*

venit, dexteramque aureæ statuæ confregit: eaque di-
uendita, pauperum multitudinem aliquamdiu susti-
nuit. Non poterat ea res diu latere ædituos, qui cōse-
ssim plurimos, ad quos fortè suspicio pertingebat, in
vincula conijci, & quæstionibus acerbè exerceri cura-
runt: facilegum illum maleficorum omnium sce-
leratissimum clamantes, qui Dei manum surripere
veritus non fuisset.

*Magna eius
animi forti-
tudo-* Intercà mīeri illi cū sine causa pessimè habere-
tur, nec quisquam esset, qui innoxii opē ferret, So-
zō generosi animi iuuenis, intrepidè ædituos acce-
sit, seq; vni esse dixit qui statuæ manū surripuisset,
eamq; ægenis distribuisset; quare se rogare & pete-
re, vt innoxia capita missa faciant, & furorem in se
vnum conuertant. Eam animi magnitudinem ad-
mirari demonum cultores, hominem protinus ad
Maximianum adducunt; qui pro tribunali maximo
quo potuit saltu sedens, generosum iuuenem de no-
mine, religione & patria interrogauit. Ad quæ cū
prudenti non minus quam magno animo respondi-
set Sozon, tandem ait Præses: Et qua audacia tu Dei
dexteram furari præsumis?

*Prudentissi-
mum pasto-
ris responsū.*

Ea Præsidis verba excipiens Sozon, prudenter sanè
constanterque respondit: Quid nec audaciæ, neque
peccato hoc meum factum adscribi debeat, testis
mihi imprimis est tuus ipse Deus: qui neq; ea iniuria
morus fuit, neque asperè quicquam dixit. Verunta-
men si vox aliqua ei foret, credo equidem quod ve-
strā ille dementiā potius argueret, quod relicto om-
nium opifice, inane simulacrum tanta superstitione
colitis. His ægè in aures admissis, Præses, Si vis, in-
quit, dilecti tui veniam consequi, confestim Deo,
cui te sacrilegi reum fecisti, sacrificia; & nostram in-
super gratiam cum amplissimo munere consequeris,
Cui Sozon, Ne ego, inquit, quouis simulacro stoli-
dior forem, si eum statuerem colere, qui nullo sensu
præditus, neque illatam iniuriam vlisci, neque in
periculis constitutus aliorum opē implorare, neque
qualia

qualia patiat, pro-

Maximianus his a-

præcepit martyrem

ipsa vsque ossa carne

fixis indui, iisque cū

ambulare. Sed inuē-

tuas laudes reputaba-

guine lætus circumf-

mi saltu victoriam n-

uili abiectoque, sanct-

ciens, Tibia, inquit,

dente dea: & per illa-

protinus liberaberis

librio me petens, a-

loqueris. Ego autem

ecce cecini, meaque

dux: nunc verò can-

uum, eius salutare o-

dea fuerit omnino,

am: vix potē in anima

His magis in eun-

plicari iubet, tanta

compage, pia man-

rent. Deinde copio-

quias flammis absum-

eius memoria exta-

dis martyri suppli-

cornētis tanquā in-

tradidit. Porro cū

iam iam reliquias

tua mixtis fulget-

res in effusam fuga-

tyus nihil terrori-

cure martyris colle-

entibus noctis tene-

tur, caelestis quiden-

tenebris, præclarā

facilitatem præstitit

fregit: eaquē dis-
quamdiu susti-
tutus; qui cōse-
perungebat, in
ē exerceri cura-
omnium sce-
anum surripere

peffimē habere-
pē ferret, So-
adiutus accēsi-
fuit: pūisset,
ogare & pete-
furorem in se
itudinem ad-
m protinus ad
nali maximo
uenem de no-

Ad quā cum
mo respondit:
adacia tu Dei

prudenter sanē
adacia, neque
debeat, relictis
neq; ea iniuria
xit. Verunta-
tem quod ve-
d relicto om-
superstitione
ses, Si vis, in-
festim Deo,
& nostram in-
e consequeris,
mulacro stoli-
ni nullo sensu
isci, neque in-
orare, neque
qualia

ualia patiatur, protestari potest.

Maximianus his ad iram furoremque prouocatus *Immanissi-*
ræcepit martyrem ferreis laniari ungulis: inde ad *mē laniatur.*
psa vsque ossa carne nudatū, calceis acutis clauis cō-
ixis indui, ijsque cūm ad dolorem, tum ad ludibriū
mbulare. Sed inuictus athleta Tyranni ludibrium
uas laudes reputabat, seque purpureo tinctum san-
guine lætus circumspiciebat. Caterū Præses ab ani-
ni fastu victoriam metiens, & Christi martyrem à
ili abiectoque, sancto tamen, pastoris officio despi-
ciens, Tibia, inquit, cane Sozon, cras magna proce-
lente dea: & per illam iuro, quod ab omni cruciatu
protinus liberaberis. Martyr autem; Tu quidem lu-
dibrio me petens, à maligno dēmonē instructus, hæc
oqueris. Ego autem & prius quidem tibia in agro
ecclē cecini, measque oues ad læta deduxi pascua & re-
luxi: nunc verò cano Domino Deo meo canticū no-
num, eius salutare omnibus annuncians. Tua autem
dea fuerit omninō, vt est in prouerbio, asinus ad tibi-
am: vt potē inanima, nulloque sensu prædita.

His magis in eum accensus Præses, plagas multi-
plicari iubet, tanta crudelitate, vt dissoluta corporis
compage, pia martyris viscera instar aquæ diffue-
rent. Deinde copioso accenso rogo, minabatur se reli-
quias flāmis absumpturū, nē vlla omninō nominis
eius memoria extaret. Desudabāt interea in inferē-
dis martyri supplicijs carnifices; cum ille in medijs
tormētis tanquā in molli strato beatam Deo animā
tradidit. Porro cūm flamma ignis in altum sublata
iam iam reliquias expectaret, subito horrenda toni-
trua mixtis fulgetris & crebro imbrē ac grādine, lictō-
res in effusam fugam compulere. Amici autem mar-
tyris nihil terroribus de cœlo immisissis commoti se-
cure martyris collegere reliquias. Cumque ingru-
entibus noctis tenebris à studio sepulture tardaren-
tur, cælestis quidem splēdor ilico adfuit, qui discussis
tenebris, præclarā illis sepeliendi martyris reliquias
facultatem præstitit. Lux enim illa ad ipsum vsque
comi-

*Horrendis
afficitur pæ-
nis.*

*Reddit Deo
spiritum.*

*Miraculum
tempore se-
pulture eius.*

comitata sepulchrum adfuit, nec prius densas nocti
tenebras dominari permisit, quam sepultura officio
honorifice peracto, suam quisque domum reuersu
esset.

C. Baron.

3. & 4.

*Tom. An-
nal.*

VITA S. EVORTII, EPISCOPI AV
relianensis; Ex ea que est apud V. P. Laur. Surium
Claruit sub Constantino magno Imperat. Anno
Christi Redemptoris 337. & preced. Sed & inter
fuit Concilio Valentino 4. celebrato in Gallijs,
anno Domini 374. Damasi Papa 8. Va-
leimiani Imp. II. Reperitur sedis-
se ultra 33. annos.

*7. Septem.
Desimianus
Episcopus
Aurelianen-
sis.*

S Desimiano Aurelianensi antistite vite muner
sanctè perfuncto, cū de nouo eligēdo Episcopo
in cōciliū itū esset, tāta inter oēs & proceres &
plebē orta est dissensio, vt à lōga cōcertatione ad ar-
ma curreteretur, & teter admodū luctus & horror, fuso
sanguine, vrbe vniuersam inuaderent. Cumq; eg-
des & seditiones Constantinum Imperat. latere non
possent, ille suditis volens cōsulare populis, Prophe-
tium quendam Præfectum eō misit, qui compresso
protinus tumultu, prudenti concilio, ad pertractan-
dum Dei negocium, Galliarum Episcopos aduo-
cauit. It accersiti vt primum ingressi vrbe, comper-
ta populi discordia, ad funestum exitium cuncta tē-
dere viderunt, communi omnium sententia tridua-
num vniuersæ plebi indixere ieiunium: vt Deus mē-
tem suam in Episcopi electione certis quibusdam si-
gnis declarare dignaretur.

*Triduanum
ieiunium in-
dicitur ob E-
piscopi ele-
ctionem.*

Cumq; triduo illo omnes in Ecclesia conuenirēt,
& ieiunijs precibusque diuinam mentem consulerēt,
accidit forē, vt Euortius captiuorum perquirendorū
causa ab vrbe Roma altero ieiunii die Aureliā veni-
ret. Fugebatur tūc in Ecclesia Subdiaconi officio. Por-
rō vrbe ingressus, peracta primum de more in tem-

*Euortius
Subdiaconus*

p lo

rius densas nosti
in sepultura officio
domum reuerfus

ISCOPI AV

P. Laur. Surium

Imperat. Anno

red. Sed & inter-

brato in Gallijs,

Papa 8. Va-

tur sedis-

stite vitæ munere

eligendo Episcopo

ores & proceres &

certatione ad ar-

tus & horror, fuso

ant. Cumq; eę cæ-

perat. latere non

populis, Propheta

it, qui compresso

io, ad pertractan-

Episcopos aduo-

ti urbem, comper-

exitium cuncta tē-

sententia tridua-

rum: vt Deus mē-

tis quibusdam si-

clesia conueniret,

ntem consuleret,

perquirendorū

lie Aureliā veni-

coni officio. Por-

de more in tem-

p lo

o precatione, cū hinc inde circumspectiens præ
mpli foribus expectaret aliquem, qui eum hospi-
ari excipere dignaretur, accessit demū Ecclesiæ o-
arius salutat eum humaniter; percunctatur quis
vnde veniat, & quo iter intendat. Respondit Euor-
tis se Romanæ Ecclesiæ Clericum eas prouincias
tagrare, vt fratres suos Eumorphium & Cassium,
hostium in captiuitatem abductos requirat. O-
arius, qua erat humanitate, peramanter eum ad
spitiū inuitat; benignè accipit; pedes pro religiosa
nsuetudine lauat; abluat: simulq; tenui victu pro
cultate reficit. Altera luce Euortius ostiario gratijs,
par erat, actis, cæptum iter prosegui instituit. Cū
e domo egressus ouās pergeret, ostiarius diuinitus,
verisimile est, permotus eum reuocat: asserens se
bere quod ei indicatum veller. Redit illē, & atten-
perhibet ostiario aures; qui cōcitata in vrbe sediti-
is causam & seriem explicans; tandē ait; Obsecro
vt tertium indicti ieiunij diem præstoleris, quo
m tantam omnibus deinde certō explicare p. ssis.
quieuit ostiario Euortius; & simul cum eo ad Ec-
cliam pergens, cunctabundus finem præstolabatur.
ant, obseratis Ecclesiæ foribus, congregati Episco-
& omnes pariter humi prostrati, multis cum la-
rymis diui numinis mentem explorabant, quem
ille vrbis eius episcopū constituit.

illis ergo hoc modo orantibus, & Euortio ad fores
ecclesiæ procul precibus similiter incumbente, eccē
olumba per fenestram diuinitus in ecclesiam dila-
ta, totam ædē semel iterumq; alarū strepitu per-
gatur: ac tandem, cunctis admiratione & stupore
fixis placidē capiti ipsi^o Euortij illabitur. Ille verō
tanib⁹ eam abigit: Stupet interim populus, perqui-
tque quisnā ille sit, cuius innocentia Colūba cæli-
is missa testimoniū perhibuisse videatur. Ibi tum
irsus & hominum & sermonum extitit cōcertatio;
lijs ostiarium esse, alijs alium esse contendentibus.
serum ergo & Episcopi & ordines ad preces redeunt;

Y y

rogan-

Roma Awe-
lian venit.

Excipit ho-
spitio Euor-
tium ostia-
rius.

Permonuit
Deus Ostia-
rium ad re-
uocandum
suum hospi-
tem.

Columba in
capite S. E-
uortij resi-
det, sed ab eo
repellitur.

rogantque Dominum, vt iubeat denuo redire columbam. Non spernit Deus illorum preces; columba rursus ei capiti insidet columba. dijt; per omnem ferè ecclesiam circumuolat: tandem in capite B. Euortij quiescit. Ille rei nouitate perterritus, rursus eam repellit; eaq; repulsa, ex templo. Exoritur populi strepitus, iubet Episcopi hominem tanto miraculo celebrem ad se accedere; rogant ab eo, quibus ex locis eo venerit, aut quod precisci velit. Respondet ille eadem quæ iam antè retulerat ostiario. Illi se exauditos à Domino sentientes, præcipiunt Euortio, vt cum ipsis ad orationem se submittat. Paret ille: & ecce tertio colūba in supplicantis Euortij insidet caput. Tum vno ore ab omnibus acclamatum est, eū solum dignū esse sacerdotiū, quæ cæleste numē stupendis adeo signis eligere visum est. Nec mora: Episcopi silentiū indicentes, vocant eum; gradus & ordinis inquirunt; omnibusq; in B. Euortium sua suffragia conferentibus, pro illius ciuitatis more, ab Episcopis solenni pompa ad S. Marci deducitur basilicā; primoq; Leuita, inde Sacerdos, postremo Episcopus consecratur. Præsidente quidem eodem tempore Sedi Apostolicæ S. Syluestro.

Porro quæ diuinū numen eò dignitatis prouexit, Claret mul- rat, mox alijs atque alijs virtutibus miraculisq; ornatis miraculis. nare non destitit. Curabat ille solo verbo morbos; daemones ab obsessis fugabat corporibus; denique quauis calamitate pressos diuini beneficijs afficiebat. Et quidem, vt reliqua silentio prætereamus, vni hoc non minus admirandum, quàm toti ciuitati salutare referamus. Vrbs penè vniuersa casu, incertum quo, flammis correpta, ciuib; extremum excidium vastitatemque rerum omnium minitabatur. Accurrunt illi pauidi ad Præsidentem, orant vt vrbi cum ignibus collectanti succurrat. Abit ille ad Ecclesiam; fundit preces; restinguit incendium; populumque de accepta salute exultantem hortatur, vt collati diuinitus beneficij memores aliquam pecuniæ summā conferant, qua templi angustię ampliori structura dilata-

Rursus eius capiti insidet columba.

Tertio in eius capite quiescit columba.

Ordinatur Diaconus, Sacerdos & Episcopus.

Precibus extinguit vrbis incendium.

tari possint. Nihil
ret necessarium f
inchoando indic
quinciatum consu
vit. Cumq; ad tres
ternit ollam bitum
referat, videt ac
Neronis effigie in
to anē omnia acti
archidiaconum Ron
Agela Aureliæ, &
At verò Imperator
non modò thesau
mignè concessit, se
pecuniā; censumq;
vit, vt egregia mag
mod donis quoq; au
regatione igitur sol
guti cum lætitiā do
misses lætissimū
meruit accipere
non erit alienum ex
primo captiuitatis
nonens Episcopus
& Crispiniani oran
a preces prostratus
spirita, audivit du
datos habitū mar
tandem aliquand
eorum precibus la
tari cepit, qui est
denique tantarum
se ciues Roman
pradam celsisse ho
cius videndi miro
omnia adeo lachry
que quoq; vim lach
om captiuitate pre

denuo redire colli-
 preces; columba re-
 circūuolat: &
 illi rei noui
 iteque; repulsa, exi-
 iubet Episcopi ho-
 ad se accedere; ro-
 erit, aut quò pro-
 que iam antè retu-
 Domino sen-
 plis ad orationem
 tio colūba in sup-
 vno ore ab om-
 nū esse sacerdotio
 signis eligere vi-
 tū indicentes, vot-
 omniū; in E-
 pro illius ciuita-
 pa ad S. Marci de-
 inde Sacerdos, po-
 sidente quidem
 S. Syluestro.
 gnitatis prouere-
 miraculisque or-
 o verbo morbos;
 poribus; denique
 beneficijs afficie-
 trareamus, vni-
 toti ciuitati fa-
 sa casu, incertum
 remum excidium
 nitabatur. Ac-
 rant vt vbi cum
 lle ad Ecclesiam;
 populumque de-
 vt collati diui-
 ecuniarū summa
 pliori structura
 dila-

dilatari possint. Nihil illi recusant: alacres quidquid
 foret necessarium spondent. Vbi autem adfuit dies o-
 peri inchoando indictus, Episcopus, pro quarundam
 prouinciarum consuetudine, arrepto sarculo fodere
 cepit. Cumq; ad tres ferè pedes terram egressisset, ec-
 ce cernit ollam bitumine ex arte oblitam. Mira-
 tur; referat, videt acruum nummorum pulcherri-
 ma Neronis effigie insignitorum Nec mora; Gratijs
 Deo antè omnia actis, mittit eodem cum thesauro
 Archidiaconum Romā, qui Constantino imperato-
 ri, & gesta Aureliæ, & inuenti thesauri seriè exponat.

At verò Imperator, audita Archidiaconi legatio-
 ne, non modò thesaurum illum ædificandæ Ecclesiæ
 benignè concessit, sed duplo insuper maiorem addi-
 dit pecuniā; censumq; vrhis illius incolis triennio re-
 misit, vt egregia magnificentia templū conderetur,
 quod donis quoq; auri & argenti præclarè ornauit.
 Legatione igitur foeliciter peracta. Archidiacon⁹ in-
 genti cum lætitia domū rediit; quo tempore sanctus
 antistes lætissimum pariter nunciū de inuentis fra-
 trib⁹ nertuit accipere; quod qua ratione contigerit,
 non erit alienum explicare. Anni iam quadraginta
 à primo captiuitatis tempore elapsi erant, eum Sue-
 sionensis Episcopus ad tumulos martyrum Crispini
 & Crispiniani orandi causā profectus est; cumque
 in preces prostratus longa ab imo pectore traheret
 suspiria, audiuit duos ibidem consistentes religioso
 indutos habitu martyrum implorare patrocinium,
 vt tandem aliquando fratris conspectu frui possent.
 Quorum precibus lachrymisq; excitatus antistes, per-
 tactari cœpit, qui essent, quauè oriundi patria; & que
 denique tantarum lachrymarum causa. Respondent
 illi, se ciues Romanos esse; tres fuisse fratres; duos in
 pradam celsisse hostibus: tertium in vrbe mansisse;
 cuius videndi miro tenerentur desiderio. Hæc autem
 omniā adeò lachrymabundi Episcopo refererebant, vt
 ipse quoq; vim lachrymarum profunderet, ac si ea-
 dem captiuitate premeretur. Interea cuncta ex fide

*Inuenit
 multam pe-
 cuniam con-
 struendæ
 Ecclesiæ as-
 seruatam.*

*Imperator
 Constantinus
 mittit pecu-
 niam, qua
 Ecclesia con-
 struitur Au-
 reliæ.*

*Orare ad tu-
 mulos mar-
 tyrum, quā-
 sit pium.*

*S. Euortius
recipit capti-
uos fratres
suos.*

Euortio nunciavit; qui protinus missio redemptionis precio ex iugo servitutis fratres extraxit, ac pristina libertate donatos, ingenti cum animi lætitia ac civitatis totius exultatione recepit.

*7000. con-
vertit & ba-
ptizat.*

Cæterum Ecclesiæ structura ad fastigium perducta rite consecrata, ac varijs sanctorum reliquijs, ex diversis locis procuratis decorata, vir diuinus ad populi salutem omnibus modis promouendam cogitationes conuertit. Nec fuit eius sine fructu conatus. Nam & miraculis clarus, & doctrina celebris, triduo septem fere paganorum millia cælestis gratiæ illustravit lumine: cunctosq; sacro fonte rite expiato in S. Matris Ecclesiæ gremium lætabundus accepit. His alijsq; rebus præclare gestis, cum plenus dierum de imminente obitu sui die diuinitus cognouisset, suprema suis subditis monita tradere decreuit.

Erat per id tempus in Aurelianensi ciuitate, tam in Clero quam in populo magna nobilium copia & dum plerique suis vel propinquis, vel amicis cuperent gratificari, non ignorabat vir sanctus, quin interum pestifera dissensionis semina ob eligendum antistitem pullularent. Igitur ut omni conatu nefariam adeo & exitialem prorsus pestem opprimeret, orationem ad Clerum & ad quosdam & præcipua nobilitate procures instituit; qua sereno prorsus animo docebat, nullum sibi episcopali munere digniorem Aniano Abbate videri; quare se rogatos omnes velle, ut eum, cuius & vita & eruditio cunctis esset notissima, in sedem collocare dignarentur, antequam fomes altercationum vires acciperet, totamque ciuitatem pristinis discordiæ flammis inuolueret. Hanc eius orationem presbyteri quidam, natalium splendore inflati, & laici quoque eodem morbo laborantes, haud ita benignis accipere auribus; quod ij ad eam imprimis sedem vel aspirarent: vel suos cognatos ad illum dignitatis gradum quam maxime euectos cuperent.

Sed antistes, comperto nouo dissensionis incendio, rursum

Iterum exoritur discordia pro electione noui Antistitis.

erfus Cleri procere ratione diffidens animi & vnanimis fuit; Cum animo aquamen cura vehementerq; obestor, ut pro vmini. Proposui vobis non humano affectus Dei adductus timore. laud aquum putatis, continere contendo, vt fallereq; non potest; audio, ad hunc dignitate aspirant. Sed cum potiri non queant, re diuina hoc munere fiat, tres charulas in altare mitamus, p. sacrificijs, innocente nam & tribus in medem sufficere videtur proponantur; vt firmetur. Placuit plenius. Peraguntur Deo nuncupantur; ducitur puer: per q. monstretur. Is ad extendens, vnamq; prophetans exclamans solus dignus est huius deinde. Placuit, quem elegisti & bernaculo tuo. Denunciat; Tu es Petrus, desiam meam. His igitur euidentibus Anianum dicitur, quem diu

missio redemptio-
 extraxit, ac prissi-
 animi letitia ac
 estigium perducta
 reliquis, ex di-
 diuinus ad popu-
 ouendam cogita-
 ne fructu conatus
 na celebris, triduo
 lestis gratie illu-
 onte rite expiatis
 abundus accepit
 m plenus dierum
 itus cognouisset,
 re decreuit.
 ensi ciuitate, tam
 nobilium copia-
 is, vel amicis cu-
 sanctus, qui in
 ob eligendum
 mini conatu nefa-
 stem opprimeret,
 dam e præcipua
 reno proflus ani-
 munere dignio-
 e rogatos omnes
 itio cunctis esset
 arentur, antequā
 ret, totamque ci-
 nuoluere. Hanc
 , natalium splē-
 morbo laboran-
 tibus; quod ij ad-
 vel suos cognā-
 m maxime eue-
 ntionis incēdio,
 tuctus

ursus Clerū procereſq; conuocat & huiusmodi fere
 oratione diffidēs animos in cōcordiam vocat. *Cl. Oratio S. E-*
 issimi & vnanimis fratres, vosque excellentissimi *uortij ad*
 ilij; Cum animo aquisſimo è vita discedam, vna *Clerum &*
 tamen cura vehementiùs me sollicitat, quā vos oro, *procereſ. vt*
 atq; obtestor, vt pro vestra prudentia lenire digne *discordiam*
 mini. Proposui vobis Anianū in antistitē eligendū, *sopiat.*
 non humano affectus; (testor numē diuinū) sed solo
 Dei adductus timore. Vos si meis parere monitis
 aud æquum putatis, hoc vnū igitur precibus à vobis
 obtinere contendo, vt saltem Dei mentem, quæ falli
 fallereq; non potest; vna mecum exploretis. Tres vt
 audio, ad hunc dignitatis gradū pertinaci contentio-
 ne aspirant. Sed cum tres, vt nostis, vna hac dignita-
 te potiri non queant, reliquum est, vt vnum ex men-
 te diuina hoc munere dignissimum eligatis. Quod
 vt fiat, tres chartulas singulorum nomine inscriptas
 in altare mittamus, peractisq; cras legitimo tempore
 sacrificijs, innocentem puerum adducamus, qui v-
 nam è tribus in medium producat; & si nè id qui-
 dem sufficere videtur, Psalteria & Evangelia pari-
 ter proponantur; vt per sortem electus scripturis cō-
 firmetur. Placuit cunctis sermo prudentiæ ac pacis
 plenus. Peraguntur vigiliæ; vota preceſq; tota nocte
 Deo nuncupantur; Missa celebrantur; innocens ad-
 ducitur puer: per quem Dei mens atq; voluntas de-
 monstretur. Is ad extrahendas chartulas dexteram
 extendens, vnāq; digitis comprehendens, tanquā
 prophetans exclamat; Anianus, Anianus, Anianus;
 solus dignus est huius vr̄bis Episcopatu. Aperitur *Psalm 64.*
 dein dē Psalterium, statimq; offert se versus ille; *Be-*
 tus quem elegisti & assumpsisti Domine; inhabitabit in ta- *Matth. 16.*
 bernaculo tuo. Denique in Euangelij; hic textus oc-
 currit; Tu es Petrus & super hanc petram edificabo Ec-
 clesiam meam.
 His igitur euidentissimis admoniti documentis,
 cuncti Anianum designant Episcopū; eumq; ample-
 ctuntur, quem diuino testimonio cōprobatum cerne-
 bant. *Anianus E-*
uortio diui-
nitus substi-
tuitur.

*Felix obitus
S. Euorij.*

*Miracula
sunt ad tu-
mulum eius.*

*7. Septem.
Patria &
Parentes
Stephani.*

*Sextis ferijs
infans absti-
net ab vbe-
ribus.*

bant. Cæterum Euortius plenus gaudio & exultatione domum se recepit; ubi febribus correptus, die illo, qui diuinitus ei indicatus fuerat, corpus terræ animâ cælo reddidit. Corp^o eius fuit multis ciuium lachrymis à Tetradio præfecto in agro ipsius ad Orientem sito sepultum; & exigua cellula desuper extructa honoratum; non paupertate sed necessitate; quod gentiles populabundi Gallias vastarent, nec cuiquam tutò vno in loco diu morandi facultatem concederent. In eo autem sepulturæ eius loco, diuersa fiunt, eaque creberrima miracula; Diuina assiduò operante virtute.

VITA STEPHANI PRIMO CHAR-
thusiani, inde Episcopi Diensis; Ex ea qua est apud
V. P. Laur. Surium. Obijt, vt patet infra,
Anno Dominici Natalis 1113. ætatis
sue 53. Episcopatus verò 6.

Stephanus Lugduno præclara & celebri cum primis Galliarum vrbe, oriundus, parentes habuit de Castellione dominos: & sanguinis & religionis nobilitate sanè eximios. Porro optimæ indolis puer, ab ipsis incunabilis egregia futuræ sanctitatis dabat indicia; prorsus vt & parentes & cognati admiratione interdum defixi gesta moresque infantis contemplantur; & signis minimè dubijs diuinam in eo gratiam copiose infusam faterentur. Nūquam enim (vt cætera taceam) sextis ferijs, vel vbera nutricis vel quidquam alimonie admittere voluit, sed eum diem infans planè ieiunus trans mittebat. Inde verò ab vberibus abstractus, in ipsa pueritia literis disciplinisque imbuendus pædagogus est traditus: cui dictum mirum, quàm se modestum, quàm docilem quàm denique amabilem præbuerit. Omnis læsciuie puerilis ignarus, annos moribus transcendebat suumq; doctorem ipse & maturitate morum, & vnctione Spiritus sancti, quæ ex vultu oculisque mirifice relucebat, puer docebat.

Hilce

Hilce moribus puer
milla, manifestus app
gratia in eius animo
dolecens cum tota m
taret, ante omnia acer
& religionis hoste inf
sus vt omni esu carni
tum illam cuius in ip
præclare non minus
perdueret. Nec segn
sericordia operibus, o
continuo virtutibus
lis ad apicem perfecti
tia in iuuentutem ab
templationis desider
cogitatione locum e
eum tartareo Gollia
vt eo deuictio penitit
bat, sine vlla offensi
annum sextum sup
campum properans
huic certamini apt
clytam, inter cæter
simos, eosdem eius
bus aucti victorij,
ma præmia report
culus hortatu beati
bas, Cantica Canti
obitum in ea Carth
culis. Alter verò
* Anthelmus; qui
Bellicensis factus d
& defunctus præcl
ignitur præcipue ex
difficilem sibi de
batur. Itaque mag
cæterosq; fratres
instantia vt in al

HART.

dio & exultatio-
preptus, die illo,
pus terræ, animi
scium lachry-
us ad Orientem
per extructa ho-
stilitate; quod gen-
tibus, nec cuiquam
ultatem concede-
co, diuersa fiunt,
alsiduo operan-

MO CHAR-

ea qua est apud
patet infra,
3, atatis

6.

& ce'ebri cum-
parentes ha-
sanguinis & re-
perio optimæ in-
ia future sancti-
rentes & cognati
ioresque infan-
mè dubijs diui-
farentur. Nū-
ferijs, vel vbera
dmire voluit,
s transmittēbat.
sa pueritia lite-
go est traditus:
m, quā docu-
erit. Omnis la-
pus transcende-
rate morum, &
oculique mi-

Hiscē moribus pueritia ad adolescentiam trans-
missa, manifestius apparere cœpit, quam firmas Dei
gratia in eius animo radices ageret. Nam nobilis a-
dolescens cū tota mente fontem veræ sapientiæ si-
cūret, antè omnia acerrimum, cum ventre, sapientiæ
& religionis hoste infestissimo, suscepit bellū: pror-
sus vt omni esu carniū penitus sibi interdicto tur-
rim illam cuius in ipsis cunis fundamenta iecerat, *Abstinet à*
præclare non minùs quā constanter, ad summum *carnibus.*
perduceret. Neq; segnius interim, quantū licebat mi-
sericordiæ operibus, officijsque incumbēbat: virtutes
continuo virtutibus adiiciens, totisq; animi medul-
lis ad apicem perfectionis aspirans. Itaq; adolescen-
tia in iuuentutem abeunte, cœpit vehemēti con-
templationis desiderio & amore flagrare, ac tacita
cogitatione locum exquirere, in quo Dauidis instar *1. Reg. 17.*
cum tartareo Golia singulare posset inire certamen:
vt eo deuicto penitusq; prostrato, liberè quo tende-
bat, sinè vlla offensione perueniret. Agebat tunc
annum sextum supra vigesimum cū ad palestræ
campum properans, audiuit Portarum Carthusiam,
huic certamini aptissimam, multisq; trophæis in-
clytam, inter cæteros, duos habuisse athletas fortis-
simos, eosdem eius loci Priores; qui de Golia illustri-
bus aucti victorijs, sempiternæ scēlicitatis amplissimā
præmia reportassent. Ex ijs alter fuit Bernardus; *Bernardus*
cuius hortatu beatus Bernardus, Clareuallensis Ab- & *Anthel-*
bas, Cantica Canticorum exposuit: quiq; post suum *mus viri*
obitum in ea Carthusia sepultus, multis claruit mira- *sancti. Car-*
culis. Alter verò non imparis meriti, sanctus fuit *thysiani.*
* Anthelmus; qui ex Carthusiæ Portarum priore,
Bellicensis factus antistes, vitæ sanctitatem & viuens * *Eius vita*
& defunctus præclaris adornauit miraculis. Horum extat *26.*
igitur præcipue exemplis animatus Stephanus, haud *Iunij.*
difficilem sibi de antiquo hoste victoriam pollice-
batur. Itaque magna animi fiducia loci Præfectum,
cæterosq; fratres ibidem degentes adit; orat maiore
instantia vt in album sacrorum istorum militum
conscribi;

conscribi posset. Ostendit se ad quævis subeunda paratum certamina. Nullis terretur difficultatibus. Offert se prompto hilarique animo omnium seruum. Illi visâ iuuenis alacritate propensis animis assentiuntur, ac peramanter acceptum hortantur, ut expectitis rebus omnibus ad certum se terminum denuo sistat: quo & externis internisque sacræ militiæ armis ritè instrui, & cum hoste in certamen descendere posset.

*Induitur
Stephanus
monastico
Carthusiano-
rum habitu.*

Nec mora; euoluto præfixo temporis spatio, adest pugil fortissimus, cominus cū hoste terribilissimo præliaturus. Igitur monastico indutus habitu, cum ingenti feruore id vitæ genus auspicatur; ita ut breui regularibus eius instituti disciplinis & exercitijs imbutus, præclarum de seipso cunctis viuendi præberet specimen. Nam tametsi cōplures illic inuenit miræ sanctitatis & pœnitentiæ viros, attamen breui per multa sanctitatis opera seipsum exhibuit religionis exemplum; adeo ut præter communem monasticæ disciplinæ austeritatem, antiquam illam Sanctorum in eremo patrum sanctitatem præclarè æmulari videretur. Nam ut de cibi potusque parcitate (quæ in studio perfectionis sudantibus, plurimum sanè confert adiumenti) aliquid dicamus, cum ceteri singulis hebdomadibus, ex Canonis sui præscripto, Carthusiani, tribus diebus solo panè & aqua victitent, ille pro maiori tēporis parte vix quidquam præter panem & aquam ad mensam suam admittebat. Cæterum mentem quibus putandum est eum pauisse delicijs? Nam ut panis ab vna parte, & codex ab altera, utrique hominī alimoniam præbebant, ita sanè, latrantis stomachi murmur sæpè non attendebat: cum spritus eius diuino amore ebrius suauissimè epularetur.

*Magna eius
ergà Eucha-
ristiam de-
uotio.*

Porro cum diuinis assisteret mysterijs, & cæleste illud epulum à Christo nobis in vltima illa cœna relictum cōemplaretur, mox lachrymarum imber ex oculis fluebat dulcissimus; adeo ut præ ima cordis

cordis compunctione
creudi affixus videretur.
eximia, non tamen in
Mai hoc & omni ad
phano, quod ita suam
protuleritque, ut v
lis animi motus exsu
tu mentis deijceret. Si
micum exitiosum, qu
dationi, contem
percutationi diuina
manuario & corpor
incumbere: denique
tempus, quo non ut
gro laboraret. Inde
mor & feruor erga
tres creuit opinio: m
leberimum reddidit
taceamus (cuius pul
tiam & fortitudinem
per exteriorē hor
stia, tanta suauitate
in sui amorem pro
sanè quod mortale
quipo libenter fruet
los constat mirificè
dam coram Cunctis
teret, subito Angel
assuisse visus est: m
delectatus studijs
bebat.

Cum verò mul
tudine transgressus
pastore, vnus præ
visus est, qui alio
rèro prudentia, qu
missum sibi mun
facile foret, debita

uis subeunda
difficultatibus. Of-
fimum seruum.
tenuis assenti-
tantur, vt expe-
terminum denuo
sacra militiæ ar-
tamen descende-

oris spatio, ad est
teterimo præ-
bitu, cum inge-
ta vt breui regu-
citijs imbutus,
præberet speci-
uenit miræ san-
breui per multa
eligionis exem-
onastice disci-
Sanctorum in
amulari vide-
ritate (quæ in
mum sanè con-
um ceteri sin-
præscripto, Car-
qua vixissent,
equam præter
mittebat. Ca-
est eum pauisse
codex ab alte-
ebant, ita sanè,
on attendebat
suauissime e-
rijs, & cæleste
ma illa cena
marum imber
o vt præ ima
cordis

cordis compunctione & attētiōe, cum ipso Christo
cruci affixus videretur. Sed nimirum hæc, quanquā
eximia, non tamen inter solidas virtutes humerāda.
Mai⁹ hoc & omni admiratione dignū in nostro Ste-
phano, quōd ita suam ipse voluntatem domauerit,
protriuieritque, vt vix vnquam vel minimus rebel-
lis animi motus exsurgere potuerit, qui eum de sta-
tu mentis deiceret. Studebat porro otii, animæ ini-
micum exitiosum, omni conatu vitare; orationi, me-
ditationi, contemplationi, sacrorum psalmorum
persecutioni diu noctuque vacare; labori quoque
manuario & corporalibus exercitijs debitis horis
incumbere: denique nullum omnino prætermittere
tempus, quo non vt bonus agricola in Dominico a-
gro laboraret. Inde verò indies augebatur eius a-
mor & feruor erga Deum; & sanctitatis eius inter fra-
tres creuit opinio: nomenq; eius & intus & foris ce-
leberimum reddidit. Et vt de interiori eius homine
taceamus (cuius pulchritudinem, puritatem, constan-
tiam & fortitudinem, satis indicabant mores) sem-
per exteriorem hominem tanta componebat mode-
stia, tanta suauitate, vt cunctos inspectantiū animos
in sui amorem protinus accenderet. Nec mirum
sanè quōd mortales eius conspectu dulcique allo-
quio libenter fruerentur, cuius puritate ipsos ange-
los constat mirifice delectatos fuisse. Cum die quo-
dam coram Crucifixi imagine cōtemplationi inhæ-
reret, subito Angelus Domini in humana effigie ei
astitisse visus est: nimirum pijs eius operib⁹ & sanctis
delectatus studijs, quibus die nocteque sedulus incū-
bebat.

Cum verò multis annis hoc pacto vitā in solitu-
tudine transegisset, defuncto tandē Carthusiæ illius
pastore, vnus præ ceteris omnibus maxime idoneus
visus est, qui aliorum regimini præficeretur. Qua
verò prudentia, qua discretione, qua strenuitate, cō-
missum sibi munus administrauerit, profectō haud
facile foret, debita oratione explicare. Neque enim

Y y s

subditum

Variapia
eius exerci-
tia.

Angelica in-
ter orandum
fruitur præ-
sentia.

Præfetur
Carthusiæ
Portarum.

*Adultos suis
monitis ad
viam salutis
reducit.*

*Eligitur in
Episcopum
Diensem.*

*Intellige
Carthusiam
primariam.*

*En quàm in-
uitus passo-
ralem curam
suscipiat.*

*Prophanati-
one Domini-*

subditum sibi gregem tantum ad æternæ vitæ pascua deducere conabatur, sed exteros etiam odore virtutū suarum suauissimo, ad suauē Christi iugū amplexandum alliciebat: prorsus vt multi aduentantes, quorū erat ad illam domum frequens concursus è mundi vanitate in sacras familias commigrarent.

Interea accidit, vt Diensis Ecclesia, suo destituta pastore, de nouo eligendo anxie laboraret. Quid multis? Alijs hunc, alijs illum, eo munere dignū asserentibus, prudentiores quidam magnum illum Carthusianū Stephanū ea functione vnū omnium dignissimum clamant. Concurrunt protinus omnium vota: & quā probè nouerant virum sanctum à solitudinis dulcedine difficulter auellendum, missi clam ad Pontificem Romanum nuncijs, cōfirmationem impetrant. Ea obtenta, Stephanū adeunt; petunt vt dignitatis istius sarcinam humeris suis suscipiat: & subditis sibi populis diuini verbi pabula cum auctoritate ministret. At ille perlectis Pontificis literis, stupore quodam percussus, post plura demum respondit, se monachum esse, & alterius voluntati subiectum; nempe Prioris Carthusiæ: cui ad mortem vsq; obediendi necessitas incumbat. Hoc illi responso accepto, cum nihil obsecrando proficerent, alijs à Pōtifice literis impetratis, quibus Carthusiæ Priori mandabatur, vt eum obedire compelleret, Stephanum è latebris, in quas se abdiderat, eiusdem iussu euocati, & electioni consentire coactum, multo cum gaudio & honore Viennam deducunt. vbi à tribus Archiepiscopis solenni ritu est consecratus, anno restauratæ salutis 1208. Redditus deinde Diensi Ecclesiæ, multaque cum celebritate & exultatione in cathedra collocatus, monastica instituta non solum non omisit, sed eadem maiori vitæ austeritate & virtutum splendore illustrauit.

Cum autem iam concionādo, hortādo, visitando cœcisset exercere munus suum, & comperisset gen-

Domini-

Domini cum luxu, denique spectaculis litis verbis, ac erit ilius enormitatem e & ceca, non modò misset sermones, sed tis hominibus, san- temptim deinde pr- dentia commotus f- turè insitendum f- ac barbaros mores & miraculis corrig- rum aures diu frust- referens Apostolic- denter ostendens, p- quæ diximus, faci- lunati parebant, v- lam se eis visendo- mones, quem hon- Horrendum fare è- staculi; damones rimos, cornutos; culos, & ora spiran- etis; rursusque re- Cœpit ergo ocea- res corrigere: & se- Quam verò er- & misericors fue- missis, satis sit de- grotans, sæuo ob- tignis, omni statu- lem exitum tend- ab omnibus defi- da crimina nulli- Id vbi cognouit- posset, cum ar- illius tenacius o- ta furibundus rep-

tnæ vitæ pascua
in odore virtutū
agū amplexan-
tantes, quorū
rursus mundi
rent.

la, suo destituta
boraret. Quid
ere dignū asse-
um illum Car-
omniū dignis
omniū vota-
nā solitudinis
missis clam ad
nationem im-
petunt vt dig-
cipiat: & sub-
um auctorita-
s literis, stur-
um respon-
luntati subie-
mortem vsq;
li responso ac-
nt, alijs à Pōti-
Priori man-
Stephanum ē
iustū euocatū,
o cum gaudio
bus Archiepi-
no restaurata
celesiaz, mul-
cathedra col-
non omisit,
tutum splen-
do, visitando
perisset gen-
e cecā, diem
Domi-

Dominicum luxu, tabernis, choreis, & perniciosis *ce dici, vt*
denique spectaculis consecrare, statuit bladis & mel- *abstulerit.*
litis verbis, ac ertissimisque rationibus peccati il-
lius enormitatem eis ostendere. Sed gens belluina
& ceca, non modò non ad aures saluberrimos ei⁹ ad-
misit sermones, sed etiam, vt fit in deplorata salu-
tis hominibus, sannis ludibrijsque eos excipiens, cō-
temptim deinde proiecit. Quorum scelere & impu-
dentia cōmorus sanè vir Dei, opportunè & impor-
tunè insistendum sibi putauit, vt si verbis tā impio-
ac barbaros mores expugnare non posset, virtutibus
& miraculis corrigeret. Nec mora, Cum furdas illo-
rum aures diu frustra pulsaret, ad extremum virum
referens Apostolicum, & sui Apostolatus signa cui-
denter ostendens, præcepit demonibus, qui ad ea,
quæ diximus, facinora eos incitabant, & quorum vo-
luntati parebant, vt sine vlla cuiusquam læsione pa-
lām se eis visendos exhiberent. Mox parent illi dæ-
mones, quem homines periuicaces audire nolebant.
Horrendum farè & terribile tum videre licebat spe-
taculū; dæmones procera & immani statura, niger-
rimos, cornutos; fœtorem & flammās per nares, o-
culos, & ora spirantes, ad viri imperiū apparere cun-
ctis; rursūque recedere: nec quinquā lādere posse.
Cepit ergo occitata gens aperire oculos; virā & mo-
res corrigere: & se totā viro Dei, sanandā cōmittere.

Quā verò ergā peccatores humanus, benignus
& misericors fuerit, vno exemplo, cæteris præter-
missis, satis sit declarasse. Quidam ex subditis eius æ-
grotans, fæuo obsessus dæmonio, vultu, voce, alijsque
signis, omni salutis spe abiecta, haud dubiè ad exitia-
lem exitum tendere videbatur. Iacebat miser humi
ab omnibus destitutus; quia ad detestanda & confitē-
da crimina nullis omnino monitis induci poterat.
Id vbi cognouit vir Dei, è faucibus tartari, si qua
posset, eum arripere statuit. Sed diabolus pectus
illius tenaci⁹ occupante, salutaria sancti viri moni-
ta furibundus repellebat. Vidēs igitur alijs vtendum

*Cogit dæmo-
nes se visibi-
les exhibere
populo, quem
deceperant.*

*Hominem
desperantem
reuocat ad
salutem.*

amnis,

armis, ad solitas preces cum lachrymis se conuertit. Et ecce ager homo demone purgatus, confestim ad se redit, & peccata Stephano ritè confessus, magna cū salutis aternæ spe, omnibus munitis sacramentis à vita excedit. Alium quendam agrotum, diuturno morbo oppressum, manus suæ contactu statim integræ restituit sanitati.

*Agrotum
sanat.*

*Tempestatē
sedat.*

*Excitat
mortuam.*

*Benignitas
eius in pau-
peres.*

*Sanat bene-
dictione sua
infirmam.*

*Felix eius o-
bitus.*

Claret mira-

ortam quandoque immanem grandinis tempe-
statem, quæ regioni exitiū minitari videbatur, Cru-
cis signo contra eam edito, repressit. Quædam mul-
lier ob sua, ut videbatur, maleficia à Diabolo præfo-
cata, subito expirauit. Eius rei rumor ad virum Dei
peruenit. Is miseratus casum tam acerbum infaustæ
mulieris, venit ad locum ubi iacebat exanimis; ma-
gnam fundit lachrymarum vim; orat pro ea Dominū;
imploret eius misericordiam. Postea illa velut à gra-
ui somno euigilans, surgit; narrat Christi erga se mi-
sericordiam ob merita viri Dei, sibiq; restituta, exili-
cis & exultans laudat Deum.

Nec minor eius fuit erga viuos, quā defunctos mi-
sericordia. Præter victum enim moderatum, quo se
suamque familiam sustentabat, omnia in pauperes
erogabat. Imminente autem vitæ huius termino, cū
Ecclesiæ suæ filij, ut testamentum conderet, eū virge-
rēt, ille veræ paupertatis amator, nihil se habere, ni-
hil possidere, sed cuncta sponse suæ esse respōdit. Cæ-
terum benedictionem & consilium petentibus nō ne-
gabat. In ijs mulier quædam longa tabe exhausta, &
omni medicorum arte destituta, pro recuperanda sa-
lute eius benedictionem supplex expetiit. Tandem
admittitur; ab eo benedicitur: & sana recedit. Postre-
mō cū suos multis sermonibus ad concordiam &
mutuam charitatem hortatus esset, & inter discordes
hostilique odio dissidentes pacem conciliasset, inter
verba orationis migravit ad Dominū; Septemb. die
7. anno Restauratæ Salutis 1213. ætatis suæ 58. Episco-
patus sexto. Corpus eius fuit, multorum lachrymis
& omnium luctu in Ecclesiā Virgini matri sacra

(vii)

(vii) viuens mandata
lorum signis illust.

DE SOLENN

Beatissima Virgini

Commendatione. I.

mascei, lib. 4. d.

Sermone 2. B.

S Ancta atque
Virgo ac Dei
tiquiore, ac p
vatisq; Prophetar
Spiritu sanctū, adu
tempore ex Davidic
Ioseph ex Davidic
mi Euangelistæ M
strant. Verum h
Matthæus ex Dau
Lucas autem per
ortum uterque fil
ræ præcium est, n
pturā sacram, ho
rum genus recens
erat, ne tribus vll
Ac proinde Iosep
hebat, iustitiamq
tribuit diuinum
haudquaquam p
set, nisi ex eod
satis habuit Euan
ortum traxerit.
Quin illud qu
erat, ut si quis pia
frater uxorem n
ac fratri semē ex

(vbi viuens mandarat) sepultum: vbi multis miracu-
lorum signis illustre, feliciter requiescit.

culis post o-
bitum.

DE SOLENNITATE NATIVITATIS

*Beatissimæ Virginis Deiparæ: de q̃ eius laudibus &
Commendatione. Ex sermone beati Ioannis Da-
masцени, lib. 4. de Orthodoxa fide, cap. 15. Et*

*Sermone 2. B. Petri Damiani de Nati-
uitate eiusdem.*

Sancta atque omni laude sublimior semperque 8. Septem.
Virgo ac Dei Genitrix Maria, òni quidẽ quo an-
tiquiore, ac præsciẽte Dei cõsilio prædestinata,
varijsq; Prophetarum imaginibus, ac sermonibus per *Isaie 11,*
Spiritu sanctu, adumbrata, certo tandẽ atq; præfinito *Psal. 88.*
tempore ex Dauidica radice orta est. Enimuerò quòd *Psal. 131.*
Ioseph ex Dauidica tribu originem duxerit, sanctissi-
mi Euangelistæ Matthæus & Lucas liquidò demon- *Matth. 1.*
strarunt. Verum hoc inter eos discriminis est, quod *Luc 3.*
Matthæus ex Dauide per Salomonẽ Iosephu deducit:
Lucas autem per Nathan. At verò sanctæ Virginis
ortum vterque silentio præterijt. Quocirca scire ope-
ræ præcium est, nec apud Hebræos, nec apud Scri- *Mulierum*
pturæ sacram, hoc in more positum fuisse, vt mulie- *genus in scri-*
rum genus recenseretur. Verum hoc demũ lege cautũ *ptura recen-*
erat, nè tribus vlla, vxores ex altera tribu accerferet. *seri non so-*
Ac proinde Ioseph, qui ex tribu Dauidica ortum tra- *let.*
hebat, iustitiamque colebat, (hanc enim laudem ei *Num 36.*
tribuit diuinum Euangelium) sanctam Virginem
haudquaquàm præter legis præscriptum despondif-
set, nisi ex eodem sceptro genus duxisset. Ob idque *Matth. 1.*
fatis habuit Euangelistæ demonstrasse, vnde Ioseph
ortum traxerit.

Quin illud quoque sciendũ est, quòd I lege sanctitũ
erat, vt si quispiam sinẽ liberis è vita decessisset, ipsius
frater vxorem mortui in matrimonium acciperet,
ac fratri semẽ excitaret. Ita, quòd in lucem edebatur,
natura

Deut 25.

natura quidem secundi erat, hoc est, eius qui genueratur, si autem Legem spectes, eius qui mortē obierat. Igitur ex stirpe Nathā, filij Dauid, Levi genuit Melchi & Pantherem. Panther autem genuit Barpantherē, (nā ita vocabatur.) Barpanther rursus genuit Ioachim, Ioachim denique genuit sanctā Dei Genitricem. Rursus ex stirpe Salomonis filij Dauid, Mathan ex vxore sua genuit Iacob. Mortuo autem Mathan, Melchi ex tribu Nathan, filius Levi, ac frater Pantheris, vxorem ipsius Mathan, quæ etiam Iacobi mater erat, in matrimonio sibi copulauit, atque ex ea genuit Heli. Ita vterini fratres erāt Iacob & Heli; ille nimirum ex tribu Salomonis, hic ex tribu Nathan oriundus. Porro Heli, qui ex tribu Nathan erat, nullis liberis susceptis ē vita migrauit; eaque de causa Iacob ipsius frater, qui ex Tribu Salomonis fluxerat, ipsius vxorem accepit, fratriq; suo semen excitauit, ac Iosephum progeniuit. Ioseph itaque natura quidem filius Iacob erat, a Salomone oriundus; Legis autem ratione, patrem habebat Heli, ex Nathan oriundum. Quæ cum ita sint, Ioachim electissimam illam ac summis laudibus dignam mulierem Annam matrimonio sibi copulauit. Verum quemadmodum pristina illa Anna cum sterilitatis morbo laboraret, per orationem ac promissionem Samuelem procreauit: eodem modo hæc etiam per obsecrationem & promissionem, Dei genitricem à Deo accepit, vt nē hic quoque cuiquam ex illustribus matronis cederet.

1. Reg. 1.

*S. Mariam
num crea-
turarum Do-
mina.
Psal. 91,*

Itaque gratia (nam hoc sonat Annæ vocabulū) Dominam parit (idenim Mariæ nomine significatur.) Verē etenim rerum omnium cōditarum domina facta est, cum Creatoris mater exitit. Ad templū autem adducta, ac deinde in domo Dei plantata, atque per Spiritum sanctum saginata, instar oliuæ fructifera virtutum omnium domicilium efficitur; vt quæ videlicet ab omni huiusce vitæ & carnis concupiscentia mentem abstraxisset; atque ita virginem vnā cum corpore animam conseruasset: vt eam dece-

bat,

bat, quæ Deum sinu
cum sit, in sanctis

Merito igitur sac-
singulare mortalibus
titit humanæ salutis
tens Deus ineffabili
quam homo feret
machinatione præu-
manæ consilium,
suz visceribus habu-
meret, modum & or-
tia suæ ratione con-
meret, certum temp-
ergo impossibile er-
fieret, nisi Dei filiu-
am necessarium fu-
ro fieret, nascere-
ri domum, in quan-
dignaretur hospiti-
lomonem dicitur.
dit columnas septem
domus suffulta co-
Dei genitrix, se-
est, sapientia
fortitudo
atque

*S. Hadriani Ma-
Tom. 1. quo di-*

ius qui genue
morte obierat
ui genuit Mel-
uit Barpanthe-
us genuit Ioa-

Dei Genitri-
aud, Mathan
tem Mathan;
frater Panthe-
a Iacobi mater
ex ea genuit
eli; ille nimi-
athan oriun-
at, nullis libe-
aula Iacob i-
xerat, ipsius
tauit, ac Ios-
quidem filius
autem ratio-
undum. Quæ
at ac summis
atrimonio si-
rifica illa An-
er orationem
eodem mo-
omissionem,
quoque cui-

bat, quæ Deum sinu suo exceptura erat. Sanctus enim cum sit, in sanctis requiescit.

Merito igitur sacra eius natiuitas præcipuum & singulare mortalibus præbet gaudium: quæ totius extitit humanæ salutis exordium. Sic enim omnipotens Deus ineffabili prouidentia suæ intuitu, antequam homo fieret hominem periturum diabolica machinatione præuidit: sic etiam redemptionis humanæ consilium, antè secula in immensa pietatis suæ visceribus habuit. Et non solum qualiter redimeret, modum & ordinem in profundissima sapientia suæ ratione constituit, verum etiam quando redimeret, certum temporis articulum præfiniuit. Sicut ergo impossibile erat, ut humani generis redemptio fieret, nisi Dei filius de virgine nasceretur: ita etiam necessarium fuerat, ut virgo, ex qua verbum caro fieret, nasceretur. Oportebat quippe prius ædificari domum, in quam descendens cælestis Rex habere dignaretur hospitium; illam videlicet, de qua per Salomonem dicitur; *Sapientia ædificauit sibi domum: excidit columnas septem.* Et quidem septem virginis hæc domus suffulta columnis extitit: quia intemerata

Dei genitrix, septem Spiritus sancti donis, id est, sapientiæ & intellectus, consilij & fortitudinis, scientiæ & pietatis, atque timoris Dei dotata fuit.

* *

*S. Hadriani Martyrium habet Lector 4. Martij.
Tom. 1. quo die & Martyrologium Romanum.*

VITA

C. Baron.

Tom. 9. An-
nal.VITA S. CORBINIANI, PRIM
Episcopi Frisingensis: Ex ea qua est per Aribonem,
quartum Frisingensem Episcopum.Claruit temporibus Gregorij Se-
cundi, Papa: anno Domini

716. & seq.

8. Septem:
Patria &
Parentes e-
ius.Vnde dictus
sit Corbinia-
nus.Habitat soli-
tarius in tu-
guriolo.Abit Romā
ad summum
Pontificem.

Corbinianus ex regione Melitonēsi, in vico cui nomen Castrus, oriundus; patrē habuit Vvaldekisum, matrem Corbinianā. Prodiit verò in lucem infans, genitore ex humanis sublato; vnde cū genitrix in sacro fonte patris ei nomen imposuisset, paulò post immodicò filij amore capta, mutato nomine, Corbinianum eū appellari voluit. Qui optimè indolis puer cum ipso lacte pietatem imbibens, eò demū Christi gratia adductus est, vt paulò adultior, spreta mundi vanitate, iuxta beati Germani Ecclesiā, turguriolum, verius tamen ergastulum dixerim; con- strueret; in quo sagacissimè sacrae scripturae indaga- tor, vigilijs & orationibus strenuè incumbere, & alios quotidie eo confluentes caelestibus pariter disci- plinis instruebat, tanto cum fructu, vt praeter gratissi- ma animarū lucra, ex oblati sibi pecunijs muneribusque pauperibus quoque admodum benignè cōsuleret. Quae res cum maximam ei nominis celebritatē breui adferret, tantus ad eum & nobilium & ignobili- um vtriusq; sexus factus est concursus, qui aeternae vitae monita ex illius ore percipere gaudebant, vt eo- rum frequentia fatigatus loci mutationē cogitaret.

Annum tunc quartum decimū in eo claustro exe- gerat, cū maiore pietatis ac praecipue solitudinis desi- derio incensus, reuulsis claustrī sui repagulis, ad sacra Apostolorum limina contendit: vbi sibi suisque à summo Pontifice latitandi in quodā angulo facul- tatem, certumque vitae institutum impetraret. Verū Pontifex, audita viri sapientia, & admirāda oris facundia, protinus vel inuitum per singulos grad⁹ ad Pont-

ontificalem vsque
allio, praedicatione
mercendi potestate
ne accepro honori
nellisua instar viu
ffudit monita, & p
el virtutis conuerti
am multis in mon
a, eius potissimū
ant.

Interea contigit
legis in Gallia, (q
num Dei ad se acce
proficiscente, quid
cuij reus, vltimo o
tum traheretur. C
cordia motus, ex
minis precibus v
to praecise negant
iniuriatē consu
um admonere stu
vulneraque, inre
piaret. Qua sanē
lutari scelerum
antistes caput illi
iuit; & optimè d
destinatione coep
habuit, quā
vel corpus saltem
pinio) iam defun
sancti postulato
centem Pontifex
igitur factum po
vuncius mandauit
confestim tradi
re videretur, nisi
confirmata esset
sic strangulatum

tonēsi, in vico cui
atrē habuit Vval-
ā. Prodiit verò in
sublato; vnde cū
nen impolisset;
pta, mutato no-
luit. Qui optimē
m imbibens, cō-
e paulo adulter;
ermani Ecclesiā;
m dixerim, con-
pturē indaga-
eumbebat, & a-
bus pariter disci-
vt prater grati-
ecunijs muner-
mi benignē cōsu-
minis celebratē
illium & ignobi-
tius, qui æternæ
audēbant, vt co-
tionē cogitaret;
eo clauitro exe-
solitudinis desi-
repagulis, ad
vt sibi suisque
ā angulo facul-
imperaret. Ve-
a admirāda oris
angulos grad⁹ ad
Ponti-

pontificalem vsque prouexit honorem: datoque pallio, prædicationis officium per totum orbem exercendi potestatem ei per amplam fecit. Quo ille accepto honore in Galliam reuersus est; & melliflua instar viui fontis in aures audientium effudit monita, & plurimos sanè à prauitate viræ ad virtutis conuertit studium: aded vt collapsa etiam multis in monasterijs pietatis fundamen- ta, eius potissimum studio & doctrina resurge- rent.

Interea contigit, vt maior domus Lotharij Regis in Gallia, (qui erat a Carolus Martellus) virum Dei ad se accerseret. Illo verò ad regiam proficiscente, quidam Adalbertus nomine, latro- cinij reus, vltimo damnatus supplicio ad patibu- lum trahebatur. Quo viso, Corbinianus miseri- cordia motus, ex equo desiliit, ipsosque Iudices infimis precibus veniam pro reo rogauit. Illis ve- rò præcis negantibus, & publicam functionem inuiolatè conseruandam asserentibus, vir Dei re- um admonere studuit, vt animæ suæ putredines vulneraque, integra & pura confessione ritè ex- piaret. Qua sanè a reo, multis cum lachrymis & salutari scelerum detestatione, pèrfecta, sanctus antistes caput illius pectusque Crucis signo mu- niuit; & optimè deindè reo precatus, summa cum festinatione cœptum iter peregit; nihilque prius habuit, quàm vt Principis aduolutus pedibus, vel corpus saltem suspensi, & (vt omnium erat o- pinio) iam defuncti peteret. Princeps, audito viri sancti postulato, vix lachrymas tenuit, quod vi- uentem Pontifex obtinere nequiuisset. Dictum igitur factum postulatis eius fecit satis: missisque nuncijs mandauit defunctum antistitis voluntati confestim tradi. Res mira, & quæ fidem supera- re videretur, nisi oculato plurimorum testimonio confirmata esset. Tertius iam dies hominem res- ste strangulatum cœlum inter & terram habebat;

Ordinatus
à Papa Gre-
gorio Secū-
do, Episco-
pus.

a Teste Cas-
Baron. Tom
9. Aanal.
anno 720.

Homo tri-
duo suspēsus
precib. Cor-
biniani ma-
net incol-
mis.

cum ecce soluto fune Adalbertus non modò incolumis, sed nè læsus quidem, inuentus est. Per inuicti rei miraculum nuncios, vt hominem ad regiam deducerent, & Principi ipsi contemplandum exhiberent. Contemplatur eum princeps, contemplantur & optimates; & ingens denique concurrentium multitudo. Stupent omnes miraculi magnitudinem: sed stupent multò magis Corbiniani sanctitatem.

*Iterum se
abdicit in tu-
guriū suū.*

Creuit deinde per singula momenta celebritas viri; creuit honor: prorsus vt ille honoris ambitionem expauescens, rursus se in ergastulo suæ præforib. Ecclesiæ B. Germani abderet. Sed quò ille studiosus honorem & famæ celebritatem fugiebat, tantò acrius honor fugientem sequebatur. Quid tunc faceret vir sanctus? Septem anni continuus, nec sine amplissimo animarum fructu ibidem seclusus fuerat, cum rursus tutissimum

*Iterum va-
dit Romam.*

salutis refugium in fuga constituit, Romamque repetiit: vt bona Põtificis voluntate, aliquo in monasterio alterius se voluntati priuatus subderet. Atque vt Gallorum (quibus erat notissimus) conatus, eum à fuga reuocare volentium eluderet, secretiore via in Alemanniam peruenit: deinde in Germaniam; sicque in Noricum delatus, ibidem aliquandiu rudi & recens ad Christum conuerso populo, salutarem Euangelij impartiuit doctrinam.

*In Norico
predicat
verbum Dei.*

*Theodo Ba-
naria in-
gnis Dux.*

Erat eo tempore Baviaræ Dux insigni pietate & magna potentia vir Theodo; cum aliis rebus tum præcipuè filiorum nobiliumque virorum virtute, quos habebat ornatissimos, admodum felix. Is venientem eam in partes virum Dei omnibus modis apud se retinere conabatur, sed honores remis, quod aiunt, velisque fugientem nec precibus, multò minus muneribus permoueri poterat, vt institutum Romam versus iter omittetet. Itaque donis inuneribusque ornatum à se

dimisit

dimisit; qui deinde
Grimoaldi veniens,
eum acceptus, & in-
tus, vt ibidem sedem
pabula ministrare
viri sancti aures
quidem ei copiam a
habitoribus Alpi
illis circumquaque
Italia interciperent
num perducerent.

igitur ceptum i
Brecones peruenisse
sylvæ, vespertino te-
clusus pernoctare.
nam, profundo op
incautus vagari po-
rumpens, caballun-
tibus exhaustum
tatem implet. Ma-
nister, vtrum eq
semelam prædam
leatem inuenit.
dam ad Corbinia
co, vt vrsam flag-
ellam ei imponat
nustum deducat.
minister; sed ho
sancto, parvis is;
Romam usque per
suam dimissa, co-
Itaque prospere
cepit Pontifici
aperire angustias
da & sucata hon-
& sempiternum
igitur atque ora
ingredi, vel syl

non modò in
uentus est. Per
ut hominem ad
pli contemplan
cum princeps
ingens denique
ent omnes mira
nt multò magis

omenta celebri
ille honoris am
in ergastulo suo
bderet. Sed quā
ma celebritatem
cientem sequeba
us: Septem annis
nimarum fructu
arsus rotissimum
uit. Romamq; re
te, aliquo in mo
priuatus subdere
bus erat notissi
ocare volentium
maniam peruenit
a Noricum dela
recens ad Chri
tm Euangelij im

ux insigni pietate
cum aliis rebus,
umque virorum
mos, admodum
irum Dei omni
batur; sed hono
re fugientem nec
tibus permoueri
ersus iter omitt
ue ornatum à se
dimisit

dimisit; qui deindè in partes filij eius nomine Grimoaldi veniens, fuit ab eo perquam honorificè acceptus, & importunis precibus oppugnatus, vt ibidè sedem figere, & populo diuini verbi pabula administrare dignaretur. Sed cum frustra viri sancti aures iis precibus pulsaret, fecit quidem ei copiam abeundi, sed ita tamen, vt clam habitatoribus Alpium tam Venustica vallis, quàm aliis circumquaque mandaret, vt redeuntem ex Italia interciperent, & ad Principem Baioariorum perducerent.

igitur cœprum iter prosequens vir Dei, cum Breones peruenisset, coactus fuit quadam in sylua, vespertino tempore, vt credo, ciuitate exclusus pernoctare. Ibi verò dum custodes equorum, profundo oppressi somno, equos pabulatū incautiùs vagari permittunt, vsus è latebris prorumpens, caballum viri Dei discepsit, eiusq; carinibus exhaustum longa inedia ventrem ad satietatem implet. Manefacto, Ansericus viri sancti minister, vsu equo humi strato insidentem, nec semiesam prædam quanquam satur deferere volentem inuenit. Quo sanè nuncio tristi admonitum ad Corbinianum delato, mandat is Anserico, vt vsu flagello acriter cedat, & sagmariam sellam ei imponat: sicque cum cæteris caballis onustum deducat. Horrui primò ad mandatum minister; sed hortante & metum demente viro sancto, paruit is; & feram bestiam sarcinis onustam Romam vsq; perduxit: vbi à Corbiniano in viam suam dimissa, consuetas latebras petiuit.

Itaq; prospero itinere Romam delatus vir Dei, cœpit Pontifici fufis lachrymis cunctas animi sui aperire angustias: quomodo nò immeritò ex blanda & fucata honorum specie, animæ suæ ruinam & sempiternum interitum pertimesceret. Perere igitur atque orare, vt vel cœnobium aliquod ingredi, vel syluam aliquam inhabitare permit-

Grimoal-
dus filius
Theodonis.

Vrsu cogit
ferre sarcini-
as Romam
vsq;.

Simile legi-
tur in vita
S. Humbert-
ti: supra.

Petit à sum-
mo Pontifice
ab Episco-
patu abso-
lutione, sed
nò impetrat

*Orat vir
sanctus ad
S. Valentini
sepulchrum.*

*Grimoal-
dus duxit
uxorem de-
functi fra-
tris sui.*

*Hortatur e-
os constare
ad separati-
onem Cor-
binianus.*

teret. His auditis, Pontifex conuocata Synodo
viri sancti postulata exponit. Sed omnes vna vo-
ce reclamant, multis Scripturarum testimoniis
confirmantes, indignum esse talem tantumque
pastorem oues sibi creditas deferere velle. Quo-
rum verbis se victum considerans, animum
intermissa honoris munia obeunda tristis resun-
psit: seque in viam tradens, cum ad castrum Ma-
gense venisset, fuit à custodibus Grimoaldi in-
terceptus, ibidemque volens nolens, tamdiu de-
tentus, donec Bavariz Dux abeundi potestatem
ei faceret. Quæ vir Dei impedimenta viæ suæ di-
ligenter pertractans, consideraui diuinæ virtuti
gratiâ vacua non fuisse. Cum enim ad B. Valer-
tini confessoris sepulchrum orationis ergò se con-
tulisset, cerneretque terram vniuersam frugibus
& syluis non minus ad Dei cultum quam orna-
tum præclarè distinctam, cogitauit eo in loco se-
cretum sibi domicilium condere: si tolerabili a-
liquo precio eum sibi comparare posset. Hæc co-
gitantem Grimoaldus Dux missis nunciis sum-
ma cum veneratione ad se deduci præcepit. Tunc
vir Dei parere coactus, ad principem moestus per-
rexit. Sed ut palatio eius appropinquauit, dixi-
t ei quidam, qui principi à cubiculis erat, se nequa-
quam faciem illius videre velle, nisi lasciuam con-
iugem, quam sibi post obitum fratris sui Theo-
doaldi, viduam copulauerat, à se expelleret. Per-
culit ea viri Dei sententia vtrumque grauiter; &
cum Grimoaldo salutarem timorem, tum Pili-
drud (hoc namque illustri foemina nomen erat)
acrem sanè inuidiæ flammam subministravit:
propterea ut certa de nece viro sancto inferenda
consilia captaret. At ille sanctæ Herodiadis nihil
vel minas vel insidias veritus, persistit in senten-
tia, diebusque quadraginta continuis, quibus il-
lorum conspectum auersatus est, eos ad diuor-
ium tam execrabilis coniugij monere iugiter non
destitit.

destitit. Tandem
mis perduxit vtrum-
remendo Dei iudicio
ermouit, ut humi
eius brachiis, p
arum suum agnosc
pauit, satisfactionis
eramanter amplexa
viam salutis ætern
to vehementer dete
nus (ut par erat) à
us ablegasset, reuen
umine, in se suosque
tam miser expertus
Porro cum antea
magis egregia vtri-
ut Dei, ut in Magi
um construeret, &
eterni Dei cognitio
ni Camina nomen
rem & finalem, ipse
necas cum parte Al
ius possessoribus;
desiæ Virgini Mari
consecrauit; extru-
to Valentini & Ze-
vrumque locum i
horibus, cum Dei
pauperibus reddidit
deinde ibidem car-
minus, & rem Cl
gigante ipsius G
modo tanquam ar
mentis instar colere
Quadam die ei
e cibum sumptu
more consignasse
pacem per meum

huocata Synodo, defecit. Tandem verò ad promissionem separati- *Eccè inſigne*
onis perduxit vtrumque; poſitoque ob oculos *exemplum*
tremendo Dei iudicio, eò poenitudinis ac doloris *poenitentiae.*
permouit, vt humi proſtrati ambo, extenſis ad pe-
des eius brachiis, profuſo lachrymarum imbre
reatum ſuum agnoſcerent: vltroque poenam, vt
vocat, ſatisfactionis poſtularent. Quos vir Dei
peramanter amplexans, blandis piisſque monitis
viam ſalutis aeternae deduxit, & ab omni deli-
cto vehementer deterruit. Verùm cum non lon-
gius (vt par erat) à ſe ſceminam illam Grimoal-
dus ablegaffet, reuerſus ad vomitum, vlcifcente
numine, in ſe ſuoſque (vt infra patet) Dei vindi-
ctam miſer expertus eſt.

Porro cum antea loci amœnitate, tunc multò
magis egregia vtriuſque pietate permotus fuit
vir Dei, vt in Magienſi confinio caeſte domici-
lium conſtrueret, & vniuerſam gentem illuſtiori
aeterni Dei cognitione inſtrueret. Itaque in loco, *Eccleſia S.*
cui Camina nomen, inter duos riuulos Timo- *Maria Fri-*
nem & Finalem, ipſe Grimoaldus, agros, prata, & ſinga quid
vineas cum parte Alpium emit viro Dei, à loci il- *dederit Dux*
lius poſſeſſoribus; quæ Corbinianus Deo, & Ec- *Grimoal-*
cleſiae Virgini Matri in Caſtro Friſingenſi ſacrae *duſ.*
conſecrauit; exſtructoque habitaculo, baſilicam
ſub Valentini & Zenonis patrociniiſ aedificauit:
totumque locum illum, pomiferis conſtitum ar-
boribus, cum Dei cultoribus, tum ipſis in primis
pauperibus reddidit ſanè vtiliſſimum. Tenuit *S. Corbinia-*
deindè ibidem cathedram pontificalem Corbi- *nus Epico-*
nianus, & rem Chriſtianam multiplicauit egre- *pous Friſin-*
giè; tanto ipſius Grimoaldi gaudio, vt cum non *genſis, Pri-*
modo tanquam amicum amaret; ſed etiam pa- *mus.*
rentis inſtar coleret & obediret.

Quadam die cum vir ſanctus vnà cum Princi-
pe cibum ſumpturus appoſitas dapes Cruce de
more conſignaffet, Grimoaldus dilecto ſibi cani
panem per incuriam proiecit. Quod vt conſpe-
xit

xit Corbinianus, indignatione commotus, tripodi calcem impexit, mensamque argenteis vasculis refertam evertit; simul ex scamno profiliens domo exiit: dicens cum eo se ulterius panem sumere non velle, qui eam prolicere veritus non esset. Ea res mulieris sopitum iam antè furor er nouis inuidiæ facibus succendit, inflammavitque adeo, ut principem inertie & stoliditatis argueret non dubitaret, si hominem illum non vni mortis supplicio obnoxium, continuò non plecteret. A princeps prudenti secum animo expendens non parui momenti rem esse, virum sanctum & summum Dei amicum offensum habere, ilicò cum primatibus palatio egressus viri Dei se vestigiis prostravit, satisfactionem spondens, si osculum pacis à beato antistite impetraret. Recepit eum tandem antistes, rediitque pariter ad mensam subuersam; nihil non faciens, ut peccati horrorem principibus antè omnia salutarem incuteret.

*En quanti
olim etiam
viri princi-
pes, sacerdo-
tum honorum
amicitiam
fecerint.*

Porro erat in vicino monte oratorium beati Stephani: in quo vir Dei Diuinas laudes persolvere consueverat. Cum autem ministri de aquarum penuria propter altitudinem montis (quod eandem quotidie ferendo lassarentur) murmurare cepissent, vir sanctus quodam die diluculo confurgens, solus montis latera circumiens, in plaga meridiana ad orationem humi se prostravit. Qua completa, baculum quo sustentabatur in terram defixit. Cumque paululum perfodisset, tanta mox ex eodem foramine aquarum emanauit abundantia, ut ad totius oratorij ministerium sufficeret: insuper & usque ad montis imam crepidinem deflueret. Qui fons usque in præsens perdurans, intuentium oculis veritati testimonium perhibet.

*Precib. lim-
pidissimum
fontem ex-
citat.*

Cum die quodam vespertina hora ad ecclesiã beatæ Virginis properaret, ecce mulier quadam rustica,

rustica, maleficii sus-
perterit, carnis de-
finiti munere, onusta
inquire, quina
hec mulier gloriabu-
principis sobolem d-
tentate circumuent-
tibus ad salutem per-
consecram antistiti
anditis, vir Dei veh-
nus ex equo desilien-
tibus grauitè cæci-
tatis pauperibus dis-
tincti serpentis spari-
cipis se obtulit con-
cessa vxor conspici-
liter incensa, vix sib-
dis temperare pote-
retita, in præsens qu-
tamen, qui ei à secret-
quo uis modo rec-
interimeret, sed a-
imotuissent, māt-
nit: & Grimoaldo i-
phético spiritu fig-
infideliis, vehement-
uit lapidem, ut vir-
lezabelis pessimæ-
das, & breui diuin-
dit. Nec irritum fi-
Nam primò fil-
re mulier nefand-
manis; eoque mo-
ribus interfectus
piscopo machina-
mus secessit, lanc-
& ipsa Pilidrud

NIANI.

ommodus, triplo-
argenteis vasculis
proflitens do-
tus panem sume-
licere veritus non
am ante forem
inflammantique
pliditatis argueret
non vni mortis
non plecteret. At
expendens non
sanctum & sum-
bere, illico cum
Dei se vestigiis
dens, si osculum
ret. Recepit e-
pariter ad men-
s, vt peccati hor-
salutarem incu-
poratorium beati
as laudes persol-
ministri de aqua
montis (quod
rentur) murmu-
am die diluculo
circumiens, in
humili se prostra-
to sustentabatur
um perfodisset,
uarum emana-
tij ministerium
ontis imam ere-
que in præsens
ritati testimo-
ora ad ecclesiā
mulier quaedam
rustica,

rustica, maleficij suspicionem laborans, ei obuiam
perrexit, carnibus delicatis, grato vt sperabat an-
tistiti munere, onusta. Qua visa, vir Dei ex baiu-
tis inquirere, quinam esset illius aduentus. Ad
hæc mulier gloriabunda respondit, se quandam
principis sobolem dæmonum illusionibus in iu-
uentute circumuentam, suo carmine suisque ar-
tibus ad salutem perduxisse, indeque xenia illa
consecutam antistiti suo impartire velle. Quibus
auditis, vir Dei vehementer expauit, ac protin-
us ex equo desiliens, magam illam propriis ma-
nibus grauius cæcidit, & xenia ad portam ciui-
tatis pauperibus distribui curauit. Socia verò an-
tistiti qui serpentis sparsis erinibus, cruenta facie prin-
cipis se obtulit conspectui. Quam ita flentem in-
cesta vxor conspiciens, diabolico furore mirabi-
liter incensa, vix sibi à manibus episcopo inferen-
dis temperare poterat: sed principis vindictam
verita, in præsens quidem sibi temperauit; Nino
tamen, qui ei à secretis erat, occultè præcepit, vt
quouis modo recedentem ab ea villa antistitem
interimeret. Sed antistes cum insidiæ mulieris ei
innotuissent, maturè percussoris manus declina-
uit: & Grimoaldo imminetentem ei interitum pro-
phetico spiritu significauit. At princeps, cognitis
insidiis, vehementer indoluit, nullumq; non mo-
uit lapidem, vt vir Dei ad regiam rediret. At ille,
Iezabelis pessimæ mulieris insidias, & declinan-
das, & breui diuina vindicta terminandas, respon-
dit. Nec irritum fuit vaticinium.

Nam primò filius eius, quem nefando carmi-
ne mulier nefanda incatauerat, rebus excessit hu-
manis; eoque mortuo, Grimoaldus ab insidiato-
ribus interfectus est. Ninus verò, qui necem e-
piscopo machinatus erat, cum ventrem purgatu-
rus secessit, lancea percussus interiit. Postremò
& ipsa Pilidrud Carolum Martellum in Gal-

*En quàm
execratur
artem ma-
gicam.*

*Necem sibi
structam e-
uadit.*

*Grimoal-
dus miserè
interficitur.*

*Hucbertus
Grimoaldi
successor,
Corbinianū
reueretur.*

*Vt ad obitū
se preparā-
rit vir san-
ctus.*

*Elenatio cor-
poris eius
post 30. dies
incorruptū
inuenti.*

*Quadā ob-
lasciū ser-
monem di-
uinitus ca-
stigatur.*

lias sequens, ab ipso repudiata, propriisque exuta substantiis, in extrema rerum omnium inopia & ignominia vitam finivit, natique illius ad vnum omnes regno priuati, multo cum dedecore vitam terminum clausurunt. Ceterum sanctus antiste in Dei laudibus strenue persistens, ab Hucberto qui deinde ad regni istius gubernacula successit summo cum honore reuocatus fuit.

Porro vt instantē vitæ termino sibi migrandū cognouit, balneo se abluit; capillos totondit, caput barbamque rasit: ac vestibus denique sacris indutus, oblato sacrificio, viaticum propriis manibus recepit. Quo ritē confirmatus, & domum regressus, omnis planē doloris expertus, postquam se semel iterumque Crucis signo munisset, beatum Deo spiritum tradidit. Et quidem tunc fuit eius corpus in Ecclesia Dei genitricis à ministris sepultum. Sed mox pluuia atque procella continuis triginta diebus totidemque noctibus est subsecuta, donec beati viri corpus inde Magias quē admodum in vltima voluntate cauerat, transferretur. Itaque tricesimo obitus sui die de humo eleuatus, integra adeo & viuida forma inuentus est, vt cuncti eum spiritum ducere existimarent. Cum verò corpus eius planstro impositum summo cum honore & festino cantu Magias veheretur, accidit vt duæ puellæ in via fortē consistentes sermones inter se varios conferrent. Viso autem antistitis funere, earum altera nefando sermone, ab insita linguæ petulantia, non est verita dicere, se suæ lasciuie atque immunditiæ episcopum socium habuisse. Protulit illa verba improvidē quidem, magis vt sociam deludere, quam antistitem eius criminis ex animo accusare vellet; & ecce statim diuinā vindictā, suum ipsā semur dexterum incuruatum ac planē rigidum sensit: prorsus vt reliquo vitæ tempore claudicantem gressum binis firmare baculis cogeretur.

Eadem

Eadem etiam in t
lidus de naribus vir
guis: ac aliis insuper
lustratus, tandem h
ni ab eo constructa
que tempus quicquid
in sede pontificali,
congregata, ac erid
revelatione, ex Mag
lacum, eximius in te
elefia Virginis Ma
reconditum fuit;
sempiternam, om
lationem: quibus
runtur.

IN SIGNE M
rothei, Petri ac S
rum: Ex libro 5.
sariensis. Cor
mini 302.
Im

EODEM qui
sionis Domi
set, omnibus in
fuit, vt deiectis se
absumerentur, &
maibus ornate
uati, si modò in
libertate penit
ctum contra eo
tempore pōt, a
ecclesiastiarum pra
mum conicere
adhibitis mac
cogerentur.

proptiusque exuta
minum inopia &
ne illius ad vnum
m dedecore vita
sanctus antistes
s, ab Hucberto,
macula successit
uit.
o sibi migrandū
illos totondit, cas
denique sacris
m propriis ma
tatis, & domum
pers, postquam
munisset, bea
quidem tunc fuit
trix a ministris
procella conti
ctibus est sub
de Magias quē
uerat, transfer
die de humo e
forma inuentus
te existit marone.
propositum sum
Magias vehere
orte consisten
rent. Viso au
ra nefando ser
non est verita
nditix episco
verba impro
ludere, quam
eculare vellet;
um ipsa femur
gidum sensit
claudicantem
retur.

Eadem

Eadem etiam in translatione binis vicibus ca
lidus de naribus viri sancti guttatim fluxit san
guis: ac aliis insuper in itinere miraculis à Deo il
lustratus, tandem honorificè in Ecclesia Valenti
ni ab eo constructa conditus est. Vbi ad illud vs
que tempus quieuit, quo ab Aribone tertio eius,
in sede pontificali, successore, generali Synodo
congregata, ac triduano ieiunio peracto, non sine
reuelatione, ex Magiensi ciuitate, Frisingam trās
latum, exiit in itinere miraculis clarum in Ec
clesia Virginis Mariis, vbi primò sepultus fuerat,
reconditum fuit; ad gloriam nominis Christi
sempiternam, omniumque credentium conso
lationem: quibus illic sanitates iugiter con
feruntur.

*Calidus san
guis fuit de
naribus dno
defuncti.*

*Locus sepul
tura eius
miraculis
clarus.*

IN SIGNE MARTYRIVM SS. DO
rothei, Petri ac Sociorum, Nobilium ac Aulico
rum: Ex libro 8. Historie Ecclesiastice. Eusebij Cæ
sariensis. Coronati sunt anno Christi Do
mini 302. Dioclet. & Maximiani.

*C. Baro. Tō.
2. Annal.*

Imp. 19. Marcelli

Papæ 6.

EODEM quidem tempore, cum salutaris pas
sionis Dominicæ festum iam pro foribus ef
fuit, vt deiectis solotenus ecclesiis, scriptura igne
absumerentur, & qui honores adepti fuissent, o
mnibus ornamentis turpiter spoliarentur; & pri
uati, si modò in professione Christiana perstaret,
libertate penitus priuarentur. Ac primùm edi
ctum contra eos editum, tale fuit. Non longo
tempore post, aliis literis mandatum est, vt omnes
ecclesiarum præfides, vbicunque gentium, pri
mùm conicerentur in vincula: deinde omnibus
adhibitis machinis, idolis victimas immolare
cogerentur.

*9. Septēbr.
Impium de
cretū Imp.
cōtra Chri
stianos.*

*Item aliud
contra Epi
scopos.*

Zz 5

Simul-

*Ecce pium
zelū Chri-
stiani exim-
iā, nomine
Ioannis.*

Simulatque edictum contra Ecclesias Christi editum, in Nicomedia propositum erat, vir quidam non obscurus & ignobilis, sed, ut hominum fert opinio, longè illustrissimus, incredibili amore erga Deum & ardenti fide incitatus, ocyùs prodit in medium, & illud in aperto & publico affixum, tanquam profanum & maximè impium, manu auellens dilacerat; idque, cum duo ex Imperatoribus in ciuitate adessent: quorum alter ætate præ cæteris prouecta, primum Imperij gradum, alter quartum ab eo obtinuit. Atque iste primus martyr, qui tum occubuerant; ad hunc modum eximie nobilitatus, taliaq; cruciamēta perpressus; qualia erat verisimile eū, qui fuisset in eiusmodi facinore deprehensus, subiturum, tum constanti & virili animo, tum pacato & tranquillo, ad extremum vique spiritum constitit.

*Eximia vir-
tus S. Doro-
thei: ac So-
ciorum.*

Ex omnibus porro, qui vnquam vel apud Græcos, vel apud Barbaros propter animi magnitudinem illustres, & hominum sermone celebrati sunt, nullus cum diuinis & eximijs nostri temporis martyribus Dorotheo & suis sodalibus, Imperatorum ministris, comparari potest. Qui quidem cum summum honorem apud dominos adepti fuissent, & amore essent apud illos liberis proprijs & ingenijs non inferiores, probra & afflictationes pro pietate corporibus impositas, noua & multiplicia mortis genera contra ipsos exco-gitata, splendidiore reuerà existimârunt diuitias, quàm gloriam, quàm delicias, quibus hominum vita solet diffluere. Mortem igitur vnus ex illorum numero, qualis fuerit, commemorare placet, eamque lectoribus spectandam relinquere: ut indè, quæ reliquis etiam eius sodalibus contigerint, animaduerti possit.

Quidam illorum in ciuitate suprâ commemorata coram Imperatoribus, quos diximus, in mediū adducitur, Qui cum iussus idolis immolare, omnino

omnino recusaret, metolli, ac flagellis cæ-
ari, quoad supplicio
quod erat imperatur
pellas, constans & in-
liquo ossibus eius ia-
sale permistum, in c
tenuata, & propè co-
que ut istos dolores
conculcarat, ind
um trahuntur, &
quam carnes ad co-
cendio non raptim
ni dolore liberaret
fuerunt, Neque qu
etiam post tot rai-
lum respirandi loc
nisi prius ipsorum
Sed ille propositio
stor in tormentis
giorum famuloru
tione sua (Petrus
dignum. Ceterum
quæ non pauci ex
mis cruciatuum p
viraque spoliati,
athletæ, præm
his marty
stor

ecclesias Christi
m erat, vir qui-
d, vt hominum
credibili amo-
tus, oculis pro-
& publico affi-
rimè impium,
um duo ex Im-
porum alter æ-
Imperij gra-
tit. Atque iste
perunt; ad hūc
q; cruciamēta
qui fuisse in
bientum, tum
to & tranquil-
lūtit.

vel apud Græ-
ci magni-
tione celebra-
tione nostri tem-
poris. Impe-
rator. Qui quidem
minos adepti
bs liberis pro-
tobra & affli-
positas, noua
ta ipsos exco-
arunt diuini-
quibus homi-
tur vnus ex
immemorare
m relinque-
alibus con-

commemo-
mus, in me-
s immolare,
omniū

omniū recusaret, mandarunt nudum in subli. *Horrendi*
me tolli, ac flagellis eousque toto corpore dilani- *cruciatu*
ari, quoad supplicio euictus, etiam animo inuito, *Petri mar-*
quod erat imperatum, præstaret. Sed vbi ista per- *tyris.*
pessus, constans & immutabilis persisteret, de re-
liquo ossibus eius iam carne denudatis, acutum
sale permixtum, in corporis membra cruciatu at-
tenuata, & propè contabefacta, infuderunt. At-
que vt istos dolores protriuera, & veluti pedibus
conculcarat, indè craticula & ignis in medi-
um trahuntur, & reliquæ eius corporis, tan-
quam carnes ad comedendum paratæ, ignis in-
cendio non raptim (vt breuē vita decedens, om-
ni dolore liberarerur) sed paulatim absumptæ
fuerunt. Neque qui eum imposuerant in rogam,
etiam post tot tamque graui cruciamenta ei vl-
lum respirandi locum dare in animo annueret,
nisi prius ipsorum imperata facturum adhærescens, vi-
ctor in tormentis animam efflauit. Tale vnus re-
giorum famulorum martyrium extitit: appella- *Expirat in*
tione sua (Petrus enim nominatus fuit) reuerā *cruciatibus*
dignum. Ceterum Dorotheus, Gorgonius, alij. *Petrus.*
que non pauci ex Imperatoris familia, atrocissi-
mis cruciatuum pariter generibus excarnificati,
vitaque spoliati, diuinæ victoriæ, inuicti Christi
athletæ, præmia reportarunt. Porro plura de
his martyribus lector inueniet in hi-

storia Indes & Domnæ 27.

Decembr.

VITA

C. Baron.
Tom. 8. An-
nal. & in
Not. Mar-
tyr. Roma-
ni.

VITA S. AVDOMARI, EPISCOPI
Morinensis: Ex ea quæ est apud V. P. Laur. Sur.
Claruit in Episcopatu (vt patet infra) sub Da-
goberto Francorum Rege, eius nominis pri-
mo; qui regnavit Anno Do-
mini 644. &c.

9. Septem.

Patria &
parentes S.
Audomari.

BEatus Audomarus antistes, nobilibus & se-
cundum seculi dignitatem inclytis, atque in
fide catholica eruditus, ortus parentibus, haud i-
ta procul à Constantia, eo loco, qui Aurea Vallis
nuncupatur, vitæ initium auspicatus est. Pater e-
ius Friulphus, inter suos clarus, mater Domita, æ-
quæ nobilis femina, cum in se euncta pietatis or-
namenta à teneris egregiè tutati fuissent, tum e-
adem omni studio atque diligentia Audomaro
puero vnà cum lacte instillare non destiterunt.
Erat enim vnicus illis filius tenerè admodum, vt
fieri solet, dilectus. Igitur cum optimæ indolis
puer, & naturæ adiumentis, & parentum discipli-
nis, adulta iam ætate raram quandam & pietatis
& eruditionis in se speciem exprimeret, defuncta
tandem Domita matre, ipse soli Christo deinceps
seruiturus, haud difficulter parentem ad idem
suaue fugum propriis humeris imponendum per-
mouit.

Matth. 19.

S. Audoma-
rus vnà cū
parente mo-
nasteriū in-
greditur.

S. Eustachij
vita habe-
tur 29.

Matr.

Ambo igitur, & Friulphus parens, & Audoma-
rus adolescens, calore diuini amoris mirabiliter
incensi, illud Saluatoris: *Vade & vende omnia quæ
habes, & da pauperibus: & veni, sequere me*, alacri
sanè mente adimplentes, ad Christi militum il-
lic celeberrimum sese contulere monasterium,
quod Luxouium vocant; à B. Columbano in Bur-
gundionum regione quondam exstructum. Præ-
erat tunc illi cœnobio beatus Eustachius egregia
sanctitate vir; qui vtrumque peramanter ample-
xans, optimis sanctissimisque monasticæ discipli-
næ institutis informauit: prorsus vt nihil iis in
sancta

sancta illa congrega-
nihil in Dei obsequio
Præcipuus tamen
dor in Audomaro
longè lateque diffu-
corum Regis notiti-
do tam præclarum
passus sed ad Taru-
rio Nouiomensi a-
instanter postulauit
dumque euocauit
parere voluntatis
cibus & lachrymis
puli peccatorum se-
seruitutem sua ipsi
gratia mundarent
in obseruatione
consequerentur.
sem aliis Mozine
tate prouectus, di-
pectora deicere
guores sanare, c
duarum ac inopi-
sibi commissam
ac postremo iuni-
botes deuorare:
tiz tenebris occu-
mine collustrari
Quancum
plebs Taruane
sij sociis Fuscian
pisset, mox tar-
num cultum rel-
denud exerceat
nud euertere, &
ab vrbe funditu
ria Christi dog-
tare. Nec defu-

sancta illa congregatione ornatius, nihil castius, nihil in Dei obsequio feruentius esset.

Præcipuus tamen maximarum virtutum splendor in Audomaro relucebat; adeo ut fama eius longè lateque diffusa ad Dagoberti quoque Francorum Regis notitiam perueniret; qui nullo modo tam præclarum lumen in angulo latere est passus: sed ad Taruanensis vrbis populum, Aichario Nouiomenfi antistite hoc ipsum obnixè & instanter postulante, instituendum gubernandumque euocauit. Non potuit ille Regis non parere voluntati; qui hoc vnum die nocteq; precibus & lachrymis apud Dominum agebat, ut populi peccatorum sordibus scædati, & in dæmonis seruitutem sua ipsorum voluntate redacti, Christi gratia mundarentur, veramque libertatem, quæ in obseruatione Christianæ disciplinæ sita est, consequerentur. Itaque Audomarus ad Taruanensem alias Mozinensem cathedram cum auctoritate prouectus, diuini verbi semina in credentium pectora deiicere, animarum & corporum languores sanare, captiuos & vinctos redimere, viduarum ac inopum maximè curam gerere, plebè sibi commissam ad æternæ vitæ pascua inuitare; ac postremo inuicta animi virtute immensos labores deuorare: quò gentem horrendis ignorantix tenebris occæcatam, Euangelicæ veritatis lumine collustraret.

Quancum enim longè antè eius aduentum Taruanenses populi Eudagelium priuipississet, mox tamen à martyrio eorum ad dæmonum cultum relapsa fuerat: & idola sacrilega gens à Fusciano denudè crexerat. Ea verò diuinus Audomarus denudè euerrere, & igni obicere, sacrilegòque cultu ab vrbe funditus exturbato, populum ad salutaria Christi dogmata opportunè importunè inuitare. Nec defuit prædicationi eius diuina virtus: quæ

*Euocatur à
Dagoberto
Francorum
Rege.*

Audomarus fit Episcopus.

populi Eudagelium priuipississet, mox tamen à martyrio eorum ad dæmonum cultum relapsa fuerat: & idola sacrilega gens à Fusciano denudè crexerat.

à Fusciano & Victorico.

quæ & miraculorum gratia, & occulta quadam Numinis vigentis perfidiam expugnabat. Puer quidam contra viri sancti iussum naiculæ lustrabundus se crediderat. Et ecce ludentem illum in ripa fluminis, vehemens ab improviso ventus per vastum pelagus, tumefcentibus haud semel in apertam naiculæ perniciem vadis, ad Saxonum usque regionem abripuit. Ibi verò consistēs, non minori se periculo, ob infesta latrocinii loca, expositum cernebat, quàm in vasto gurgite perpeßus fuerat. Itaque miser mortis undique anxietate circumuentus, B. Audomari consiliis meritis, denuò se vadis sæuientibus permittere potius, quàm præda raptorum fieri decreuit. Et ecce, benignissima Christi misericordia & Beati Audomari meritis adiutus, naicula, remis, velisque planè destituta, prospero cursu pelagus emetitur: donec ad eum rediret portum, vnde eum valida venti vis extruserat; vbi Elina fluuiolus in mare euoluitur. Est & aliud miraculum quo Dominus, quantis esset ornatus meritis antistes, restatum facere voluit. Cùm aliquandò propinqua vrbi diocesis suæ loca peragraret, circa horam diei sextam, sub patulæ arboris tegmine dedit se sopori, haud procul à villa, quæ Lormacus dicitur. Indè post breuem quietem surgens, iubet ex ligno, Crucis fieri effigiem, eamque sub eadem arbore desigi. Proxima nocte eodem in loco tam ingens lucis refulsit splendor, vt populus admiratione defixus, locum illum venerabundus accederet, & vota precesque cum lachrymis Deo nūcuparet. Ibi tūc multò clariùs, & Crucis virtus & Audomari sanctitas cunctis innotuit: cùm ægni debilesque optata protinus salute potirentur. Idem ille locus, etiamnum religioni consecratus, eadem virtute præditus esse perhibetur.

Hæc aliaque, quæ literis mandata nō sunt, virtutis indicia exhibente Audomaro, venere ad eum

Ingens miraculum.

Item aliud in loco vbi effigie Crucis iusserat vir sanctus fieri.

eum viti tres ex C. molinus, Bertramini. minùs quam pietate gelice prædicationi. um locos sanè præb. Adroaldus quidam mundanæ nobilitat. num cultu ad Christ. as facultates, diuin. & villam Sithiu lau. qui protinus ad ren. multiplicandam, i. Virgini Mariæ sacr. Eo ad culmen bi. reliquis aliisq; pie. tis præclarè instr. dentisque in opy. moi illa circa reg. missa, fides incem. Porro sanctus deu. lorum orbatus est. clarius illam semp. ret, ad quam bre. dus erat. Felix p. fio, quæ man. maiorem, quo C. ostia referantur. Postquam ve. cathedra 30. an. præfule, colum. ribus, acti cepit. riari. Sub morte. bilis progreditu. cum lachrymis. sanguinis Christi. unum præbe. domi excipitur. tis vinculis, ad e.

cum viri tres ex Constantiensi territorio, Mum-
 molinus, Bertramnus & Bertinus, eruditione non
 minus quam pietate ornati; qui cum se & Evan-
 gelicæ prædicationis & aliorum laborum omni-
 um socios sanè præberent fidelissimos, accidit, vt
 Adroaldus quidam rebus locuples, stemmateque
 mundanæ nobilitatis clarus, ab infelici dæmo-
 num cultu ad Christi sacra transfret: omnesque su-
 as facultates, diuini amoris studio inflammatus,
 & villam Sithiu sancto Audomaro transferberet;
 qui protinus ad rem Christianam magis magisque
 multiplicandam, magnificum in ea templum
 Virgini Mariæ sacrum exstruxit.

Eo ad culmen breui perducto, & Sanctorum
 reliquiis aliisque pietatis adminiculis & ornamen-
 tis præclare instructo, multò adhuc alacrius ar-
 dentiusque in opus incubuit Euangelij: donec o-
 mni illa circa regione sub legis Euangelicæ iugo
 missa, fides intemerata sceptrum sibi vendicaret.
 Porro sanctus deuera tum ætate vir, utroque ocu-
 lorum orbatus est lumine; credo vt pia mente
 clarius illam sempiternæ lucis arcem perlustra-
 ret, ad quam breui angelico ministerio asumen-
 dus erat. Felix profecto ea corporeæ lucis amif-
 sio, quæ menti cælestis luminis adfert copiam
 maiorem, quo Christus Iesus conspicitur, & cæli
 ostia reſerantur.

Postquam verò Morinensis siue Taruancensis
 cathedra 30. annorum spatio, tanto esset potita
 præſule, columna illa Dei corporeis destituta vi-
 ribus, acri cepit febri pulsari, concuti, atque discru-
 tiari. Sub mortem autem ad limina Ecclesiæ de-
 bilis progreditur; ibidem post vota precesque Deo
 cum lachrymis oblatas; sacrosancto corporis &
 sanguinis Christi sacramento, abituræ animæ di-
 uinum præbet viaticum. Post quæ rursus lecto
 domi excipitur, ac paulò post ruptis mortalita-
 tis vinculis, ad æternitatis gloriam in cælos ab an-
 gelis

Mummo-
 lus, Bertra-
 nus & S.
 Bertinus S.
 Audomari
 discipuli.

S. Bertini ve-
 ta habetur
 s. Septemb.

Adroaldus
 virum nobi-
 lem conuer-
 tit S. Audomari.

S. Audomari
 rus fit cæcus;

Vt ad mor-
 tem se præ-
 parauit.

*Felicitissimus
obitus eius.*

*Sepelitur in
monasterio
Sithienfi à
S. Bertino:
& coruscant
miraculis.*

*Cauendum
nobis est, ne
unquam fa-
ctum hoc i-
mitemur. Is
enim qui in
raimentum
postulauit,
gravius de-
liquit, quàm
is qui periuri-
um fecit:
Nā & alte-
rius & suā
animā occi-
dit. Habes
evidens exē-*

gelis transfertur. In eius verò egressu, tanta illic
extitit odoris fragrantia, vt omnia aromata, om-
nes balsami & thuris odores vinceret.

Non latebant hæc beatum Bertinum; sed de
iis diuinitus edoctus, absque mora in ædes, vbi
funus iacebat, discipulorum caterua stipatus, ve-
nit; corpusque illud nulla vnquam libidine pol-
lurum, secum quo par erat honore ad monasteri-
um perpetuæ Virginis absportauit: atque in mo-
numento condidit. Vbi sacræ eius exuuiæ, multis
& præclaris corruscant miraculis.

Haud multò post à die obitus eius duo inter se
casu conueniēte, quorum alter vasro & versuto in-
genio, alterum antiqui sæculi virum argenti sol-
lidum maturo rogauit: spondens ad certum diem
bona fide se restitutum. Elapso die, commune fa-
cit hominem debiti, Negarille debitum, & sto-
machans grauiter cum viro bono de iniuria ex-
postulat. Respondet alter: Eamus ad venerandum
patris Audomari sepulcrum, & siquidem iuramē-
to confirmare non dubitaueris, quod nequiter
singis, eris à solidi persolutione immunis. Eunt
pariter ad sacrum corpus, sed antè quàm eò ven-
tum esset, creditor subsistens, Quid, inquit, quie-
scentis patris turbabimus loculum? Deus iustus
iudex vbique est, nec virtus Audomari intra se-
pulcrum inclusa est. Hoc ergo in loco sancti pa-
tris numen testificare, & mihi erit satisfactum. Il-
le miser semper æstuantis auaritiæ cœcatus libi-
dine, verso ad sacrum templum vultu, & sublati-
ad cælum manibus, dum vult commotis labris
periurio se obstringere, confestim corrui, & ad
extrema perducitur. Oculi crepantes suis mouen-
tur locis; nervi membrorum omnium soluantur;
spiritus per immensos extortus cruciatus, tertio
die è corpore excedit. Quidam ob perpetrata fa-
cinora, ferrea vincus catena, manicisque constri-
ctus ferreis, cum ad supplicium iuxta beati Audomari

maris fores traheretur
tum tacitus implorauit
singenti promissit, si
aderet. Res sanè ac-
culis ad pedes deflue-
ad sancti viri tumulu-
so lachrymarum im-
magnitudine retroc-
de multis libamus
in vita & post mortem
velimus, infinitan-
mus.

*Soluitur. In viuis &
domarus.*

PASSIO SS. I.

mesiani, Datus, Fe-

B. Cypriani anti-

q'dem dat a,

ti Papa i.

qua eos

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

nat

ressu, tanta illie
a aromata, om
eretur.
rtinum; sed de
ra in zdes, vbi
rua stipatus, ve
am libidine pol
te ad monasteri
t: atque in mos
exuuiæ, multis

eius duo inter se
to & versuto in
um argenti so
ad certum diem
ie, commune fa
ebitum, & sto
o de iniuria ex
ad venerandum
uidem iuramē
quod nequiter
munis, Eunt
& quā edven
id, inquit, quie
n: Deus iustus
omari intrā se
loco sancti pa
satisfactum, Il
ex coactus libi
lru, & sublati
ommotis labris
corruit, & ad
es suis mouen
um soluitur:
ciatus, tertio
perpetrata fa
cique constri
ta beati Audomari

uari fores traheretur, miser sancti viri patrocini-
um tacitus implorauit, omnemque melioris vitæ *S. Augusti-*
fugam promisit, si præsens mortis periculum e-
uaderet. Res sanè admiratione digna. Mox vin-
culis ad pedes defluentibus, liber ipse celeri cursu *Ioh. Bapti-*
ad sancti viri tumultum se recepit, ibidemque su-
so lachrymarum imbre, suos tortores miraculi *stæ decolla-*
tione.
magnitudine retrocedere compulit. Pauca hæc *Vinctus,*
de multis libamus obiter; nè, si cuncta, quibus & *implorato S.*
in vita & post mortem claruit miraculis referre *Audomari*
velimus, infinitam propè congeriem adfere-
patrocini-
mus. *diuinitus*

solvitur. In viuis & post mortem celeberrimus miraculis. S. Au-
domarus.

PASSIO SS. EPISCOPORVM N E-
mesiani, Datiui, Felicis ac sociorum: Ex Epistola

B. Cypriani antistitis Carthaginensis, ad e-
osdem data, anno a Salutis 260. Six-
ti Papæ i. Valer. & Gal. Imp. 6.
qua eos ad metalla dam-
natos studuit con-
solari.

C. Barð. Tð,
2. Annal.

Itè. In Not.
Martyrol.
Romani.

Alius fuit
Nemesia-

GLoria quidem vestra poscebat beatissimi fra-
tres, vt ad conspectum atque complexum ve-
strum venire ipse deberem, nisi me quoque ob
confessionem nominis relegatum, præfiniti loci
termini coercerent. Sed quomodo possum, re-
præsento me vobis, & ad vos etiam si corpore &
gressu venire non datur, dilectione tamen &
ipiritu venio, exprimens literis animum meum,
quo in istis virtutibus & laudibus vestris lætus
exulto: a. participem me computans vobis, et si
non passione corporis, consortio charitatis. Ane-
go possim tacere, & vocem meam silentio pre-
mere, exul propter

nus in Afri-
ca, martyrij
gloria cla-
rissimus: qui
puer subiit
martyriū:
de quo Au-
gust. Serm.
de Diuers.
39. cap. 3.
10. Septem.

S. Cyprian.
mere, exul propter

A a a

Christum. a. Hac idcirco Cyprianus, quod et si ipse quoque relegatus
fuiisset, non tamen sicut illi fustibus verberatus, & metalli pœna
probatns esset.

mere, cum de charissimis meis tam multa & gloriosa cognoscam, quibus vos diuina dignatio honorauit? ut ex vobis pars iam martyrij sui consummatione præcesserit, meritum suorum coronam de Domino receptura? pars adhuc in carcerum claustris suæ in metallis & vinculis demoreretur? exhibens per ipsas suppliciorum moras, corroborandis fratribus & armandis maiora documenta? ad meritum titulos ampliores tormentorum tarditate proficiēs? habitura tot mercedes in cælestibus præmiis, quot nunc dies numerantur in pœnis? Quæ quidem vobis, fortissimi ac beatissimi fratres, pro merito religionis ac fidei vestræ accidisse non miror, ut vos sic Dominus ad gloriarum sublime fastigium clarificationis suæ honore prouexerit, qui semper in Ecclesia eius custodito fidei tenore vigistis, conseruantes firmiter Dominica mandata, in simplicitate innocentiam, in charitate concordiam, modestiam in humilitate, diligentiam in administratione, vigilantiam in adiuuandis laborantibus, misericordiam in fouendis pauperibus, in defendenda veritate constantiam, in discipline seueritate censuram.

Ac ne aliquid ad exemplum bonorum factorum decesserit in vobis, etiam nunc in confessione vocis & passione corporis, fratrum mentes ad diuina martyria prouocatis; duces vos exhibendo virtutis: ut dum grex pastores suos sequitur, & quod fieri à præpositis cernit imitatur, paribus obsequiorum meritis à Domino coronetur. Quod autem sustibus cæsi prius grauitè & afflicti, per eiusmodi pœnas inuictis confessionis vestræ religiosa primordia, exercenda nobis ista res non est. Neque enim ad fustes Christianum corpus expauit, cuius est spes omnis in ligno. Quid verò mirum si vasa aurea & argentea in metallum, id est, auri & argenti domicilium dati estis, nisi quod nunc me-

gallorum

*Nota qui
mores pro-
uehant ad
martyrij
gloriam.*

*Sancti mar-
tyres susti-
bus cæsi.*

*Danati ad
metalla.*

gallorum natura co-
argens dare an-
erunt? Impoluerunt
vestris, & membra
ous vinculis ligauerunt
tur & spiritus: aut au-
pe maculetur. Dicat
nam religiosa virtu-
sunt ista, non vinculis
ad infamiam copula-
O pedes feliciter vin-
mino resoluuntur. O
nere salutari ad para-
seculo ad præsens lig-
minum liberi. O po-
sariis interim cuius-
suum glorioso itine-
vel inuida crudelita-
is, & vinculis teneat-
celorum regna ven-
lecto & cultis cor-
Christi fouetur. H-
scera: sed pœna non
tent sine balneis m-
sed spiritualiter in-
ter sordidatur. Pan-
pene viuit homo, s-
tibus deest: sed qu-
bundanter & cult-
bus horrescit: sece-
tecumque illud ca-
Domini nomen in-
us, detestabilis &
penabitur: Sec-
dati & æterni ho-
secundum beati
in Dominus corp-
marum corpori

tallorum natura conuersa est; loca quæ, quæ aurum
 & argentum dare antè consueuerat, accipere ex-
 ceperunt? Imposuerunt quoque compedes pedibus
 vestris, & membra felicia ac Dei templa infami-
 bus vinculis ligauerunt; quasi cum corpore lige-
 tur & spiritus: aut aurum vestrum ferri contage-
 ne maculetur. Dicatis Deo hominibus; & fidem
 suam religiosa virtute testantibus, ornamenta
 sunt ista, non vincula: nec Christianorum pedes
 ad infamiam copulant, sed clarificant ad coronam.
 O pedes feliciter vincti, qui non à fabro, sed à Do-
 mino resoluantur. O pedes feliciter vincti, qui iti-
 nere saluari ad paradysum dirigitur. O pedes in
 seculo ad præsens ligati, vt sint semper apud Do-
 minum liberi. O pedes compedibus & transuer-
 sariis interim cunctabundi, sed celeriter ad Chri-
 stum glorioso itinere cursuri. Quantum vult hic
 vel inuida crudelitas, vel maligna nexibus vos su-
 is, & vinculis teneat: citò à terris & pœnis istis ad
 celorum regna venietis. Non fouetur in metallis
 lecto & culcitris corpus, sed refrigerio & solatio
 Christi fouetur. Humi iacent fessa laboribus vi-
 scera: sed pœna non est, cum Christo iacere. Squal-
 lent sine balneis membra, situ & sorde deformia:
 sed spiritualiter intus abluitur, quod foris carnali-
 ter sordidatur. Panis illic exiguus: at non in solo
 pane viuit homo, sed in sermone Dei. Vestis algē-
 tibus deest: sed qui Christum induit, & vestitus a-
 bundanter & cultus est. Semitonsi capitis capil-
 lus horrescit: sed cum sit caput viri Christus, qua-
 lecunque illud caput deceat necesse est, quod ob
 Domini nomen insigne est. Omnis ista deformatas,
 detestabilis & tetra gentilibus, quali splendo-
 re pensabitur? Secularis hæc & brevis pœna, quam
 clari & æterni honoris mercede mutabitur, cum
 secundum beati Apostoli vocem transformau-
 rit Dominus corpus humilitatis nostræ, confor-
 matum corpori claritatis suæ?

Vincti com-
pedibus.

Deuter. 3.

2. Corin. 12.

Philip. 3.

AAA 2

Scd

Nota de

Missa sacri-
ficio.

Psalm. 50.

Rom. 12.

Merita ope-
rum.

Psalm. 115.

Sed nec in illo, fratres dilectissimi, aliqua potest aut religionis, aut fidei iactura sentiri, quod illic nunc sacerdotibus Dei facultas non datur offerendi & celebrandi sacrificia diuina. Celebratis, imò offertis sacrificium Deo & pretiosum pariter & gloriosum, & plurimum vobis ad retributionem premiorum celestium profuturum; cum scriptura diuina loquatur & dicat: *Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non despicit.* Hoc vos sacrificium Deo offertis; hoc sacrificium sine intermissione die ac nocte celebratis; hostiæ facti Deo, & vosmet ipsos sanctas & immaculatas victimas exhibentes: sicut Apostolus adhortatur & dicit: *Oro ergo vos fratres, per misericordiam Dei, ut constituantur corpora vestra hostiam viuam, sanctam, placentem Deo: nec configuremini seculo huic, sed transformamini renouatione sensus, ad probandum quæ sit voluntas Dei bona, & placens, & perfecta.* Hoc est enim, quod præcipue Deo placeat; hoc est, in quo maioribus meritis ad promerendam voluntatem Dei, opera nostra proueniant; hoc est, quod solum Domino de beneficiis eius grandibus & salutaribus, fidei ac deuotionis nostræ obsequia retribuant: prædicante in Psalmis & contestante Spiritu sancto. *Quid retribuam, inquit, Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem salutis accipiam, & nomen Domini inuocabo. Preciosa in conspectu Domini mors sanctorum eius.* Quis non libenter & promptè calicem salutis accipiat; quis non appetat, gaudiundus & latus, in quo aliquid & ipse Domino suo retribuatur? quis non preciosam in conspectu Domini mortem fortiter & constanter excipiat, placiturus eius oculis, qui nos in congressione nominis sui desuper spectans, volentes comprobât, adiuvat dimicantes, vincentes coronat; retribuit.

tributione bonitatis perans in nobis, qui rans quod ipse perfectus vincimus & quod a subactio aduersario cet Dominus in Eua tem vos tradiderint quid loquamini: De quid loquamini. Non sed spiritus patris vestrum; Ponite in cor excusare. Ego enim non poterunt resistere dem & credentium gratissima perfidiam suam daturum rursus eundem tim gantibus commin.

Quæ vos omnia res Christi, insinuatæ factis, quod veni in regno celorum cente; Qui fecerit, in regno celorum. L cura multiplex ple scum pariter, & pa bis vinculo fortissu is nec carcere, n mero nec virgines nam fructum centi item coramam glis quoque virtutis sessionis laude trarum gregem & se nunc vobis; dilectis vigor; qui exultantia; qui quemque vestru

mi, aliqua po-
ra sentiri, quod
tas nō datur of-
na. Celebratis,
pretiosum pari-
bis ad retributi-
futurum; cum
Sacrificium Deo
& humilias
fificium Deo of-
termisione die
Deo, & vosmet-
timas exhiben-
& dicit: Oro
Dei, ut constitu-
untam, placent-
ic, sed transfor-
bandum qua sit
perfecta. Hoc
accet; hoc est,
merendam vo-
niant; hoc est,
tis eius grandi-
pnis nostræ ob-
in Psalmis &
retribuam, in-
buit mihi? Ca-
Domini inuo-
mors sancto-
prompte cali-
petat, gaudi-
ipse Domino
in conspectu
nter excipia;
congregatione
tes compro-
coronat; re-
tribu-

tributione bonitatis ac pietatis paternæ, remu-
nerans in nobis, quidquid ipse præstitit & hono-
rans quod ipse perfecit? Iplius enim esse, quod
vincimus & quod ad maximi certaminis palmam
subacto aduersario peruenimus, declarat & do-
cet Dominus in Euang-lio suo dicens; *Cum au-*
tem vos tradiderint, nolite cogitare quomodo, aut
quid loquamini: Dabitur enim vobis in illa hora
quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini:
sed spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis. Et i-
terum; Ponite in cordibus vestris non premeditari
excusare. Ego enim dabo vobis os & sapientiam, cui
non poterunt resistere aduersarij vestri. In quo qui-
dem & credentium magna fiducia est, & culpa
grauissima perfidorum, non credere ei, qui se o-
pem suam daturum confidentibus pollicetur: nec
rursus eundem timere, qui æternam pœnam ne-
gantibus comminatur.

Matth. 10.

Luc. 21.

Quæ vos omnia, fortissimi ac fidelissimi mili-
tes Christi, insinuâstis fratribus nostris; imple-
tes factis, quod verbis antè docuistis; futuri maxi-
mi in regno cælorum, pollicente Domino & di-
cente; *Qui fecerit, & docuerit, maximus vocabitur*
in regno cælorum. Denique exemplum vestrum se-
cuta multiplex plebis portio, confessa est vobi-
scum pariter, & pariter coronata est; connexa vo-
bis vinculo fortissimæ charitatis, & a præpositis
suis nec carcere, nec metallo separata. Cuius nu-
mero nec virgines desunt; quibus ad sexagenari-
um fructum centenus accessit; quasque ad cæle-
stem coronam gloria geminata prouexit. In pue-
ris quoque virtus maior ætate, annos suos con-
fessionis laude transceadit; vt martyrij vestri bea-
tum gregem & sexus & ætas omnis ornaret. Qui
nunc vobis; dilectissimi fratres; conscientia vi-
etricis vigor? quæ sublimitas animi? quæ in sensu
exultantia? qui triumphus in pectore? vnum-
quemque vestrum stare ad promissum Dei præ-
mium?

Matth. 5.

Multi mar-
tyres promi-
sci sexus
& ætatis.

miu? de iudicii die esse securum? ambulare i metallo, captiuo quidem corpore, sed corde regnante? scire Christum secum esse presentem gaudentem tolerantia seruatorum suorum, per vestigia & vias suas ad regna aeterna gradientium. Expectatis quotidie lati profectionis vestrae salutarem diem, & iam iamque de seculo recessur ad martyrum munera & domicilia diuina propertatis; post has mundi tenebras visuri candidissimam lucem, & accepturi maiorem passionibus omnibus & confictionibus claritatem; Apostolo testante & dicente; *Non sunt condigna passionis huius temporis, ad superuenturam claritatem qua reuelabitur in nobis.* Planè quia nunc vobis in precibus efficacior sermo est, & ad impetrandum quod in pressuris petitur, facilius oratio est, Petite impensius & rogare, vt confessionem omnium nostrum dignario diuina consummet; & de istis tenebris & laqueis mundi nos quoque vobiscum integros & gloriosos Deus liberet, vt qui hic charitatis & pacis vinculo copulati, contra haereticorum iniurias & pressuras gentilium simul stemus, pariter in regnis coelestibus gaudeamus. Haecenus ex Epistola Cypriani.

Pari Martirij gloria coronantur.

Ceterum omnes sanctissimi illi ac praeclarissimi Christi confessores, in loco in quem deportati fuere, dicto Metallum Siguenle, aliter Sigense, apud Sigam ciuitatem Mauritaniae Tinginatae, ex aduerso Malachae in Hispania sitae, consummantem agonem suum, de longo exantlato martyrio, parem martyribus coronam retulerunt; quos omnes anniuersaria commemoratione Dei ecclesia antiquitus venerata est quarto Idus Septembris.

MARTT-

MARTIRIV M
ginum sororum, &

Nymphodora :
phrast. Coron

Domin

M

T Res virgines fo

dora & Metrod

tis & animi & corp

ac liberaliter à tene

latum erate decor &

& amoris esset, ita

nimi consensu, re

sacra aliquam soliti

species sanè eximi

deret. Itaq; patri

quendam ad tum

thermis venerunt;

tes, breui tantis eu

bi quilibet & infes

precibus cederet.

mis spiritus longè

maxima hominu

earumque virtut

praeclarent, Eo

administratio co

concitatus, missi

duci praecepit.

Nec mora; S

Indicis oblate, n

stia hand parua

sus vt aliquamdi

tem silentio ad

effari erubesc

blanditia & on

gressus, in fra

MARTYRIVM SANCTARVM VIR-
ginum sororum, Menodora, Metrodora, & C. Baro. T.
Nymphodora: Ex eo quod est per Meta- 3. Annal.
phrast. Coronatæ sunt circ à Annum
Domini 311. sub Galerio
Maximiano

Imp.

RES virgines sorores, Menodora, Nympha-
dora & Metrodora, è Bithynia oriunda, mul-
tis & animi & corporis dotibus egregiè ornata,
ac liberaliter à teneris educata, cum adulea pau-
latim ætate decor & forma cunctis & admirationi
& amoris esset, statuerunt pari voluntate & vna-
nimi consensu, relicta hominum frequentia, in
sacra aliquam solitudinem secedere: nè corporea
species sanè eximia aliis laqueos ad ruinam ten-
deret. Itaq; patria Christi amore libenter relicta,
quendam ad tumultum haud procul à Pythiis
thermis venerunt; ubi sese suaq; Deo consecran-
tes, breui tantis euasere virtutibus clara, vt mor-
bi quilibet & infesta hominibus dæmonia earum
precibus cederet, vt sanctitatem earum nequissi-
mi spiritus longè lateque diuulgarent. Hinc cum
maxima hominum multitudo ad eas conflueret,
earumque virtutes fama omni superiores esse
prædicarent, Fronto quidam, cui regionis illius
administratio commissa erat, à maligno dæmone
concitatus, missis ilicò ministris suis, virgines ad-
duci præcepit.

Nec mora; Sorores liberali specie, conspectui
Iudicis oblata, morum grauitate & vultus mode-
stia haud parua eñ admiratione affecerunt; propt-
erea vt aliquamdiu morum & verborum liberalita-
tem silentio admiratus, duriusculè quidquam
effari erubesceret. Tandem verò mira oris
blanditia & omni sermonum suauitate eas ag-
gressus, in fraudem hoc modo inducere cona-

10. Septeb.

Patria SS.

Virginitum.

Eximia ex-

rum pul-

chritudo.

Fugiant ho-

minum co-

suetudinè:

& clarent

miraculis.

Sistuntur

Iudici Frō-

toni.

*Blanditur
eis Iudex.*

tus est. O chara puellæ diuino munere ornatissimæ, profectò & corporis vestri decor, & morum liberalitas & rara prudentia paterno quodam amore me stimulant, vt tot tantaque gratiarum munera à diis immortalibus vobis donata, hodie maioribus bonis & diuitiis quàm maximè cumulatam velim. Accedite igitur, & diis antè omnia sacrificium offerre, vt Imperatoris beneuolentiam allequamini: & maximis donis ac muneribus auctæ, immortalis gloria celebremini. Sin minus necesse est, vt immane & crudele supplicium pulcherrimam istam & delicatam vestram speciem consumat. Ad hæc Menodora, At nobis, inquit, nequæ tu promittis tanquam magna admirationem commouent: nec quæ tu rursus minaris, vllū terrore incutiunt. Nam sui quidem diuitiis, & deliciis, & gloria, aliisque futilibus & pecuniis volupratibus, quid quaeso aliud est, quàm maiora diuturnioraque apud inferos sibi conciliare supplicia? Porro præsens corporis afflictio, quam tu addidisti vehementer horres, breui admodum tempore definitur: & certas æternasque gloriæ coronas nobis conciliat, Castiga itaque, o Iudex, hunc tibi pulchrum corporis florem, & consume flagellis. Nullum enim ornamentum, nulla monilia vel gemmæ, ita nostra exornabunt corpora vt tuæ plagæ, tua flagella, quæ nos iam dudum propter Christum sumus.

*Flagrat
martyrii desiderio.*

*Menodora
caditur.*

*Fœlix virginis
decessus.*

His auditis, Iudex vehementer excauit: iussitque virginem vestibus spoliatam à quatuor licitoribus acerrimè flagellari. Duæ admodum horæ in supplicio illo expensæ fuere: sed virginis animus inuictus permanens, nè gemitum quidem in atroci adeo supplicio edidit: prorsus vt Iudex iraparter & admiratione correptus, tormenta multiplicare, ossa conterere, roseas martyris genas carnibus nudare iuberet. Illa verò valido & firmo Christi desiderio omni ex parte alligata, spiritus

spiritus cruciatus
pius inelamato, ta
tradidit.

Quarto dein die,
Menodora & Nym
mini ex parte contra
tum Menodore cor
randum sanè specta
aderant vim lachry
bant: retroque illo d
durissimæ etiam mo
bantur: sola sorore
tæ superare contem
turbatione inuictu
miserabile & desol
corum sororis corp
ardentibus animi
bant. Ea animo
dici admirationem
do perfidiam eius
cognitionem add
iræ indulgens Men
padibus aduri, f
ossa confringi, a
donec in Christi
martyr spiritum e

Interea Iudex
ens, nihil noui
à Christi confes
laturus ex
promissis, & a
virginem aggress
fraudis & nequi
seculorum om
tas & pulchritu
tunè me, me in
mæ amantissim
peratorum edic

munere ornati-
ficor, & morum
aterno quodam
is donata, hodie
maximè cumu-
s ante omnia sa-
beneuolentiam
e muneribus au-
pi, sin minus ne-
ppliciū pulcher-
speciem contu-
bis, inquit, nec
a admirationem
minatis, vllū ter-
diuitiis, & deli-
pecuinis volu-
uam maiora di-
ciliare suppli-
to, quam tu a-
modum tempo-
gloria coronas
Iudex, hanc ti-
consume flagel-
ulla monilia vel
corpore vt tuæ
ludum propter

creandū in-
a quatuor li-
edmodum ho-
d virginis ani-
um quidem in-
s vt Iudex ira
imenta mul-
taryis genas
re valde &
arte alligata,
ipietis

spretis cruciatibus, vno Christi nomine sæ-
pius in clamato, tandem beatam Deo animam
tradidit.

Quarto dein die, Iudex accitis sororibus aliis
Metrodora & Nymphodora, liuidum illud & o-
mni ex parte contractum ac vibicibus deforma-
tum Menodore corpusculum, earum oculis mise-
randum sanè spectaculum proposuit. Curcti qui
aderant vim lachrymarum vel inuiti profunde-
bant: retroque illo & miserabili valde spectaculo,
durissimæ etiam mentes ad misericordiam flecte-
bantur; solæ sorores, quanquam natura vim gra-
tiæ superare contenderet, animum ab omni per-
turbatione inuictum adferebant; sicq; oculis
miserabile & deforme, immò splendidum & de-
corum sororis corpusculum contemplantur: &
ardentibus animis ad similem gloriam aspira-
bant. Ea animorum fortitudo licet ingentem lu-
dici admirationem commoueret, nullo tamē mo-
do perfidiam eius expugnare, vel ad diuinæ gratiæ
cognitionem adducere potuit. Igitur in potenti-
iræ indulgens Metrodoram a sorore auulsam lam-
padibus aduri, ferreis premi vestibus, corpus &
ossa confringi, aliisque fatigari suppliciis iussit:
donec in Christi confessione præclara virgo &
martyr spiritum exhalaret.

Interea Iudex iniquus dedecoris sui impati-
ens, nihil non moliri, vt saltem Nymphodoram
à Christi confessione auelleret, eaque victoria
lætabundus exultaret. Blanditiis igitur & multis
promissis, & amplissimis denique muneribus
virginem aggressus, huiusmodi ferè orationem,
fraudis & nequitie plenam, instituit; O adole-
scenularum omnium pulcherrima, cuius & ex-
tas & pulchritudo vel ipsos deos amore incendit,
tundè me, me inquam, tui tanquam filie charissi-
mæ amantissimum, ad crudele, iustum tamen, Im-
peratorum edictum in te exercendum cogis: Hi i

*Menodora
corpus hor-
rèdis suppli-
ciji defor-
matū pro-
ponit Iudex
alijs sorori-
bus ad ter-
rorem.*

*Martyrium
Metrodora.*

*Blanditiæ
Iudicis ad
Nympho-
doram.*

mihi, tunc pari cum sororibus dementia, in apertam pestem & mortem nihil tibi profuturam ru-
es? Quin potius per tuam istam pulchritudinem per gloriam & diuitias tibi constitutas, per anti-
quum & illustre genus quo orta es, per omnia de-
nique deorum numina oro atque obtestor, ut ab hac insaniam ad mentem redeas, & gloria deliciis atque diuitiis securè fruaris. Hæc & alia cum Iu-
dex ficta quadam simulataque mansuetudinis specie dixisset, Nymphodora virgo, Iudicis oratione spre-
ta, ab iniuncta animi fortitudine & constan-
tia tale ferè responsum dedit; Inspiciens tu, putas me à sororum mearum generosa animi vir-
tute & fidei veritate, quam Christus Iesus nostris inspirauit mentibus, degeneratoram? En tibi car-
nes paratæ pati propter Christum multò magis, quàm tu nos punire.

Hoc sanè virginis dicto percussus scelestus, in-
ops planè consilij, cogitationes in omnem par-
tem versabat, ac tandem impio victus furore, vir-
ginem in sublime tolli, ferreis yugulis discerpi, vestibus ossa confringi, cæteraque quæ mens su-
ribunda suppeditabat, supplicia inferri curauit: donec iniuncta per omnia virgo, pari cum sorori-
bus victoria coronata ad Christum migravit.

Cæterùm feruens Iudicis ira nè tunc quidem conquieuit, sed quas viuas superare non poterat, saltem mortuas penitus delere cogitabat. Ac-
censa igitur fornace, sacras virginum reliquias concremari, & in cineres ac fauillas redigi præcepit. Sed ecce cùm Iudex virginibus fortè insul-
tans inflato circa fornacem obambulare animo, ingens repente tonitruum fulgurumque vis i-
gnem fornacis præueniens, ipsum Iudicem, & quæ ei seruiebat, multitudinem corripuit, ac temporis momento in fauillam & fuliginem redegit. Ve-
hemens autem pluvia protinus confecta, & e-
rumpentes fornacis flammæ extinxit, & Christi
fide-
libus ad virginum

*Constans
Nymphodo-
ra respon-
sum.*

*Horrendi
cruciatibus
Nymphodo-
ra: & inde
martyrij cõ-
summatio.*

fideli-
bus ad virginum
tificeque tumulanda
plum autem in hod
est in earum sepulch
delibus præstantur
que ita sanctissimæ
martyrij triumpho
res in cælis, forore
nominis famæq; glo-
dus reputat, ignomi-
vnaquæ reginæ & il-
& matronæ ex suo
gémis, ex potentia

VITA S. SAL-
bigensis: Ex Grego-
rum. lib. 7. cap.
gmeo 386
ran

Alius honestis
sus parentibus
rerum scientiam
mum ad iudiciali
que tempore ius
præfuit: ita rame
amor illas mun
assiduo depascen
disciplinam inco
quadam pietate
na gloria & ho
confugit; in q
sacratate exact
tis saltigium sub
Sed cum ard
multò acutius a
sù stimularer,

mentia, in aper-
procuratam ru-
pulchritudinem,
tutatas, per anti-
es, per omnia de-
obtestor, vt ab
& gloria deliciis
& alia cum lu-
mansuetudinis
o, iudicis orati-
tudine & con-
t; Inspiciens tu-
erosa animi vir-
tus Iesus nostris
am? En tibi car-
multo magis,

sus scelestus, in-
in omnem par-
tus furore, vir-
gulis discerpi,
ne quæ mens fu-
inferri curauit:
ari cum sorori-
migravit.
tunc quidem
re non poterat,
cogitabat. Ac-
inum reliquias
redigi præce-
sus foris insul-
bularet animo,
rumque vis i-
udicem, & que-
it, ac temporis
redegit. Ven-
secuta, & e-
xit, & Christi
fidelis

fidelibus ad virginum reliquias tollendas, hono-
rificeque tumulandas, tempus præstitit. Tem-
plum autem in hodiernum vsque diem positum iudicem
est in earum sepulchro: innumeris quæ ibidem si-
delibus præstantur virtutibus celeberrimum. At-
que ita sanctissimæ virgines & gloriose admodum
martyrij triumpho inclytæ, sorores in vita, soror-
res in cœlis, sorores in terra, multo illustriorem
nominis famæq; gloriam in extrema illa, vt mun-
dus reputat, ignominia consecutæ sunt: quàm oēs
vnuquâ reginæ & illustres nobilissimæq; virgines
& matronæ ex suo corporis ornatu, ex diuinis &
gémis, ex potentia & honore consequi potuerūt.

VITA S. SALVII, EPISCOPI AL-
bigenensis: Ex Gregorio Turonensi Histor. Franco-

rum lib. 7. cap. 1. Obijt anno à partu vir-
gineo 386. Temporibus Gunthe-
ramni Francorum

Regis.

C. Baron. In
Not. Mart.
Romani.

Saluius honestis & clavis, vt verisimile est, or-
tus parentibus, post diuinarum humanarumq;
rerum scientiam multis sudoribus adeptam, ani-
mum ad iudicialis fori negotia applicuit: multo-
que tempore iuridicundo cum aliis iudicibus
præfuit: ita tamen, vt internus quidam religionis
amor illas mundi curas & functiones iudiciales
assiduo depasceret, & piis stimulis ad monasticam
disciplinam incitaret. Itaque stimulante perpetua
quadam pietate animum, tandem ruptis munda-
næ gloriæ & honoris vinculis, ad monasterium
confugit; in quo post multum tempus in omni
sanctitate exactum, defuncto Abbate, illud hono-
ris fastigium subire coactus est.

Sed cum ardentissima celestis desiderij flamma
multo acrius animum eius ad solitudinis seces-
sū stimularet, se illo honoris & dignitatis officio

spontè

Saluius præ-
est causis iu-
dicialibus.

Abijt in mo-
nasterium.

Fuit Abbas.

Degit in-
clusus &
claret mi-
raculis.

10. Septeb.

spontè abdicauit: & in angustam cellulam abdidit; vt mente libera amplissima cæli spatia facilis peragraret: vbi in maiori virtutum omnium exercitatione degens, etiam infirmis sanitatem conferebat.

Abit de vita. Quodam verò tempore nimia exhaustus febre anhelus iacebat in lecto, & ecce fuso cælitus in cellulam immenso splendore, extensis ad cælum manibus cum gratiarum actione spiritum exhalauit. Mixto igitur vlulatu monachi cū ipsius genitrice corpus defuncti extrahunt; aqua abluunt: & reliqua funeri necessaria, de more peragunt.

Reminiscit. Manè autem factò, officio funeris preparato, corpus in feretro moueri cepit, ac tandem resumpto spiritu, quasi de graui somno excitatus homo, apertis oculis manibusque in altum sublati, ait: O Domine misericors, quid me in hunc mundana habitationis locum redire voluisti, cū meliorem mihi esset in cælo tua misericordia, quàm istius mundi vita nequissima? Seipentibus autem eunctis & attonita mente multa percunctantibus, prorsus ne verbum quidem vllum respondit: sed de feretro surgens, triduo absque cibo omni ac potu in luctu & lachrymis perseuerauit. Tertia autem die conuocatis monachis & matre ait: Verè cuncta quæ in mundo cernitis, vanitas sunt, fumus denique & umbra. Felix ille, qui ea hic meditatur & agit: vnde Dei gloriam in cælo cernere mereatur. His dictis, conticuit: & cunctabundus alta ab imo suspiria traxit.

Mirabilis eius visio: de celesti Beatitute. Porro fratribus importunè, vt exponeret vbi fuisset, vrgentibus, tandem respondit. Cū me autè hos dies exanimem vidistis, apprehensus à duobus Angelis, in celorum excelsa sublatus sum; ita vt non solum hoc squalidum seculum, verum etiam nubes, lunam, solem & sidera sub pedibus habere putarem. Deindè per portam luce ista clariorem introductus sum in illud habitaculum in quo

no omne pavimentum
credibilem exco
tudo promiscui sex
latitudo cateruæ p
Cumq; nobis via inte
precedebant Angelis
locum, quem iam de
mur; ei que superpen
dior, in qua non sol
poterat, sed super his
luce splendidus effu
nube, quasi vox aqu
peccatorem salutab
acculati, colq; mi
uerunt esse martyre
summo excolimus
Stans igitur in lo
me odor nimis su
refectus, nullum a
derem. Et audia
hic in seculum, qu
is nostris. Et ego p
lugubri sententia
Domino imperant
lictus, descendens
gressus fueram,
queute, stupentib
Dei profundis lach
mysterium reuela
dor ille suauitat
diem cibum omni
à me. Sed & lug
ribus, temeritat
tu Domine nostri
que esto mihi pr
iuxta pollicitati
tuit: & cibo cu
quisuit;

EPISC.

cellulam abd-
celi spacia facili-
tutem omnium
firmis sanitatem

exhaustus febre
fuso caltūs in-
tensius ad calum

spiritum exha-
chi cū ipsius ge-
aqua abluunt

more peragunt.
preparato, cor-
ndem resumpto

titatus homo, a-
m sublati, ait;

in hunc munda-
uisti, cū me-
ordia, quā i-

entibus autem
percontanti-
lum respondit:

que cibo omni
reueravit. Ter-
is & matre ait;

is, vanitas sunt,
qui ea hic me-
in celo cernere

cunctabundus
exponeret vbi
ndit. Cū me

apprehensus a
sublatus sum
ulum, verum-

a sub pedibus
o luce sita cla-
bitaculum in

uo omne pavimentum auro & argento stratum
incredibilem ex se lucem fundebat: quam ita mul-
tudo promiscui sexūs obtexerat, vt longitudo
& latitudo cateruæ prorsus pervideri non posset.
Cum q; nobis via inter comprimentes ab his qui
præcedebant Angelis pararetur, peruenimus ad
locum, quem iam de longinquo contemplaba-
mur; ei que superpendebat nubes omni luce luci-
lior, in qua non sol, non luna, non astrum cerni
potebat, sed super his omnibus quiddam naturali
luce splendidius effulgebat. Et vox procedebat de
nube, quasi vox aquarum multarum, ibi etiā me
peccatorem salutabant viri in veste sacerdotali,
ac seculari, eosq; mihi, qui præcedebant, enarra-
uerunt esse martyres, ac confessores, quos hic
summo excolimus famulatu.

Stans igitur in loco, in quo iussus sum, operuit
me odor nimiae suauitatis, ita vt ab hac suauitate
refectus, nullum adhuc cibum potumque desi-
derem. Et audiaui vocem dicentem: Reuertatur
hic in seculum, quoniam necessarius est Ecclesi-
is nostris. Et ego prostratus cum fletu admodum
lugubri sententiam illam deprecari cœpi. Sed
Domino imperante, & ab angelis ductoribus re-
lictus, descendens cum flatu per portam, qua in-
gressus fueram, huc regressus sum. Hac eo lo-
quente, stupentibus cunctis, cepit iterum sanctus
Dei profusus lachrymis dicere: Væ mihi, qui tale
mysterium reuelare non dubitaui. Ecce enim o-
dor ille suauitatis, cuius vigore in hunc vsque
diem cibum omnem potumque fastidio, recessit
à me. Sed & lingua mea grauib; operata vulne-
ribus, temeritatem meam castigare videtur. Sed
tu Domine nosti cordis mei simplicitatem, ideo-
que esto mihi propitius, & non me derelinquas
iuxta pollicitationem tuam. His dictis conti-
cuit: & cibo cum gemitu & lachrymis sumpto
quieuit.

En cultus
Sanctorū
angelico tea-
stimonio cō-
probatus.

Recedit ad
co celestis o-
dor, quod se-
creta cale-
stia reuelā-
rit.

Vercor

*En tibi ve-
ritatem hi-
storia.*

*Fit Episco-
pus beatus
Salvius.*

Vereor nē hęc narratio plus admirationis apud plerosq; quā fidei habitura sit; sed testor omnipotentem Deum, quia ab ipsius ore, omnia quę retuli, audita cognoui. Post multum verē tempus ipse vir beatus cellula sua extractus, ad Episcopale munus vocatus est. In quo, vt opinor decimum annum cūm ageret, inualecente apud Albigensem urbem inguinario morbo, & maxima iam parte de populo illo defuncta, paucis admodum superstitibus vir beatus tanquam bonus pastor ouibus perpetuē adhærens, sine intermissione eos hortabatur, vt orationi vigilisq; instanter insisterent, & iter sibi ad æternitatis gloriam bonis sanctisq; operibus munirent.

*Felix eius o-
bitus.*

Cūm autem, vt credo, iam reuelante Domino, tempus suę vocationis agnosceret, ipse sibi sarcophagum composuit; corpus abluit; vestem induit: & sic intentum semper celo beatorum spirituum exhalauit. Fuit autem magnę sanctitatis, & ab omnibus auaritię sordibus alienissimus. Quidquid enim auri vel argenti oblatum accipiebat, id protinus pauperibus erogabat. Cūm Mummolus vir patritius multos ab urbe captiuos duxisset, ille profecutus omnes redemit. Tanta enim gratia & auctoritate apud quoslibet valebat, vt mira facilitate quidquid vellet imperaret.

VITA

VITA S. THEO-
dardensis & Marti-
niani Gemblacensis
in latenti stylo ex-

anno Domini 638

Sigeberti Fr-

pl-

Vo tēpore Clot-
Chilperici filii
genat, Theodardus
natus, magnum gl-
clerū Gallicanę att-
ritia, ad blandienti-
& amplissimis opib-
cepit, prudētē sa-
philosophorum ist-
habiracula declina-
tatis mentē ineb-
mundanę voluptat-
ac religionis euasit
sanctitate viros, q-
erat, Abbatis hou-
beretur.

Eam functionē
sanctitatis admini-
stratum sermonē
in Ecclesia admini-
strat. Id cūm Rem-
minime lateret,
sus, vehemēti d-
vitz portum aspi-
betto precibus pe-
in episcopatum T-
his monasterij t-
Itaq; Theodard-
trani Regis C-

VITA S. THEODARDI, EPISCOPI
 Traiectensis & Martyris: Ex ea qua est per Sige-
 bertum Gemblacensem in Chron: qui se eandem
 usulentiore stylo expolisse testatur. Passus est
 anno Domini 658. Temporibus Childerici,
 Sigeberti Francorum Regis filij,
 planè impij.

QVo tēpore Clotarius eius nominis secundus, 10. Septēb.
 Chilperici filius, Franciæ gubernacula re-
 gebat, Theodardus claro cum priuvis stemmate
 natus, magnum gloriæ & sanctitatis pondus Ec-
 clesiæ Gallicanæ attulisse fertur. Vt primū à pue-
 ritia, ad blandientis mundi voluptates & natura,
 & amplissimis opibus, magnāq; potentia impelli
 cœpit, prudēter sanè egregia indole adolescēs ad
 philosophorum istorum, quos monachos vocāt,
 habitacula declinauit. Ibi cū aqua sapientiæ sa-
 lutaris mentē inebriaret, breui, reiectis ex animo
 mundanæ voluptatis cogitationibus, cō pietatis
 ac religionis euasit, vt inter alios plurimos eximia
 sanctitate viros, quorum tunc Gallia feracissima
 erat, Abbatis honore & munere dignissimus ha-
 beretur.

Eam functionem vt præclara cum opinione
 sanctitatis administrabat, itā fama virtutum eius
 omnium sermone celebrata, maiorem aliquam
 in Ecclesia administrationem ei postulare videba-
 tur. Id cū Remaclum Tungrensem antistitem,
 minimè lateret, & is honorum laborumq; perpe-
 sus, vehementi desiderio ad tutissimum solitaria
 vitæ portum aspiraret, importunis à Rege Sige-
 bertō precibus petiit, obtinuitq; vt subrogato
 in episcopatum Theodardo, sibi ad Stabulen-
 sis monasterij tranquillitatem migrare liceret.
 Itaq; Theodardus & Ecclesiæ totius consensu, &
 vnanimi Regis Clerique applausu, ad cathedram
 perdu-

S. Theodar-
 dus fit mo-
 nachus.

Fit Abbas.

S. Remacius
 abdicato E-
 piscopatu,
 cōfert se ad
 Stabulense
 monasteriū.

Theodar-
 dus creatus
 Episcopus.

perducitur; atque à Cuniberto Colonienſi Epifcopo, antiftes viceſimus octauus à Materno eiusdem ſedis primo, honorificè conſecratur.

Et quidē eo munere decoratus, non minùs feliciter quàm fructuoſè commiſſa ſibi Eccleſiæ iſtius gubernacula tractauit, tantique virtutum omnium ornamentiſ decorauit, vt etiam quateſ temporis longinquitate & hominum malitia conculcata, & per ſummā iniquitatē Eccleſiæ ſubtrahita fuerant, ipſe in integrum reſtituerit: alioſq; omnes ſedis iſtius antiftites & virtutis & conſtantiaſ laude anteuerit. Verùm Sigeberto Rege egregio pietatiſ ac religioniſ protectore ex humaniſ ſublato, impietas, reuulſiſ æquitatiſ & iuſtitiæ repaguliſ, palam dominari cœpit. Theodardus autem, qui inſtar optimi paſtoris conceditum ſibi gregem intimè diligebat, paratuſ animā ſuā pro ouibuſ ponere, ſtatuit Regem adire Childericū, & palam de illatiſ Eccleſiæ ſuæ iniuriis cū aduerſariis expoſtulare. Optimam enim prouentuum Eccleſiæ partem, Chriſti inquam patrimoniuſ, pauperibuſ & calamitoſiſ ad ſolatiuſ relictuſ, neſarij quidam raptoreſ inuadere & per ſaſ perque neſaſ ſibi aſſcribere non dubitabant. Eam itaque iniuſtitiā vt argueret, debitoque ſupplicio apud Regē vindicaret Theodardus, auſa adire decreuerat. Id cū aduerſariuſ minimè latēret, & illi cauſa ſua æquitatiſ diſſiſi pœnam pertimeſcerent, poſitiſ opportuno loco inſidiis, viruſ ſanctuſ è medio tollere ſtatuerunt. Sed vir diuinuſ, qui cæleſti oraculo de paſſione ſua eductuſ erat, nihil eoruſ inſidias & præſentis mortis periculū veritatuſ, intrepidè ſe in viam dedit, obuiūq; ſibi inimicoruſ cuncuſ in pago, quem Alſatiā vulgò dicunt, hilari ſanè mente ac vultu excepit. At illi furore & amentia pleni, luporuſ inſtar agnuſ circūdant: & pacem eiſ precantem contumeliis aſſiciunt, ac humi proſternunt.

Inde

Mortuo Sigeberto impietas regnat.

Poſſeſſioneſ S. Tungreſſiſ Eccleſiæ, ab improbiſ occupata.

de ſtrictiſ gladiiſ ſciant, corpꝯque viuant.

Aderat è famulatioſ, cæteriſ in fugam animiſ, & morore aſſanè conſiliij, variuſ nōmodo diſſecta meſ etque. Hac meditantur, & ad proximū pergere ſtatuit. Cuius meſ eſſet, conſpiciſ custodia occupatū ſolo deſcendentem. Iſ ſupplex, vt ſila aliquā ſtra fruſtratiū concipedit. Illa, audita, reſcens obſtupuit, & ſignoraret id in magno etiam periculū, que Dominaſ ancillaſ voti compoſ cum ſiſ dicit, inuenit duo lupiſ, ad pedes alteruſ præclaruſ ſanè maiori miraculo conſpiciſ ſui partem, præderat, cum veſperuſ urnuſ ex æquo pæſſionē ab ea mulieri fraudiſ excuſatitate Dominaſ pæſſuſ exclamant, uerſam villam ad pæſſuſ vocabat. Ibi cū tam ſubita cecitatuſ illa cauſam exponiſ ſuam ſibi reconcil

DARDI.

Colonienſi Epi-
ſcô Maternociuſi
ſacerat.s, non minoſe-
ſibi Eccleſiæ
tūque virtutum
vt cæciam qua
num malicia cō-
Eccleſiæ ſubtra-
uerat: alioſq; o-
cuis & conſtan-
berto Rege egre-
ore ex humanis
tis & iuſtitie re-
Theodardus au-
poucre ditum ſibi
animā ſuā pro
lire Childericū,
trius cū aduer-
tūuentum
patrimonium,
atium relictum,
& per ſas per-
bitabant, Eam
bitoque ſuppli-
rdus, aulā adi-
s minime lare-
penam peti-
co inſidus, vi-
unt. Sed vir di-
oue ſua eductus
ms mortis peti-
dedit, obuiūq;
quem Alſati-
ac vultu exce-
luporum iam
m eis precan-
i proſternant.

Iade

de ſtriſtis gladijs ſanctum illius caput in fruſta
cant, corpusque virgineum membratim dila-
ant.

Aderat è famulatio ſancti Præſidis puer; qui ſo-
is, cæteris in fugam verſis, excubabat ad corpus
canime, & mœrore ac lachrymis oppletus, inops
lanè conſilij, varias mente cogitationes agitabat,
omodo diſſecta membra coniungeret, colliga-
etque. Hæc meditabundus pertractans tandem
arrexat, & ad proximam villam opis petende cau-
a pergere ſtatuit. Cumque aliquantulum itineris
menſus eſſet, conſpicatus eſt mulierculam in gre-
iſt custodia occupatam, ſimulque nendo ſila de
olo deducentem. Eam blandè compellans orat
upplex, vt ſila aliquot ad Reuerendi Præſulis mē-
bra fruſtratim concifa honeſtè coniungenda ſup-
peditet. Illa, audita antiſtitis nece, primò perhor-
teſcens, obſtupuit, & ſila petenti, quanquam non
ignoraret id in magnum ſui detrimentum & capi-
tis etiam periculum ceſſurum (famulabatur nam-
que Dominæ ancilla) ſuppeditauit. Interim puer
voti compos cum ſumma celeritate ad corpus re-
diret, inuenit duo luminaria, alterū ad caput mar-
tyris, ad pedes alterum, diuinitus collocata. Hoc *Miraculum*
præclarum ſanè miraculum mox diuina virtus circa corpus
maiori miraculo confirmauit. Mulier enim, quæ *S. Theodas*
penſi ſui partem, pro obſequio illius, puero tradi-
derat, cum veſperi reuocatis ad caulas ouibus di-
urnum ex æquo penſum Dominæ non redderet,
peſſimè ab ea mulſtata fuit. Sed Dominus ancil-
lam fraudis excuſare volens, ſubita oculorem cæ-
citate Dominam percuffit; quæ protinus magno
eiulatu exclamans, non modo familiam, ſed vni-
uerſam villam ad propriæ miſeriæ ſpectaculū con-
uocabat. Ibi cum cuncti attoniti ſtarent, nec ſatis
tam ſubitæ cæcitatſ cauſam explicare poſſent, an-
cilla cauſam exponens hortatur Dominam, vt Pre-
ſulem ſibi reconciliet, & à Deo meritis Theodardi

Bbb

veniam

*Ceca mulier
ad corpus S.
Theodardi
recepit lumē.*

*Locum pri-
mū sepul-
cræ viri san-
cti.*

*Innumera
miracula
ad tumultum
eius.*

veniam postulet. Cogit Dominam angustia, vt
verbis ancillæ credula, consulat suæ miseriæ. Du-
ce ancilla venit ad locum vbi corpus exanime mi-
serabiliter dissectum iacebat. Domina profusis la-
chrymis reatum suum fatetur; orat, vt rediuiuo lu-
mine, colligata suis filis sancti martyris membra
videre mereatur. Nec frustra tanti martyris patro-
cinium postulatum. Nam inter preces & lachry-
mas deterfa caligine, optata mulieri lux redijt: &
debita martyr reuerentiâ, fama per totam vicin-
volitante, mirificè accreuit. Quaquaversum oculi
los flecteres, concurrentium turbas cerneret. Ma-
terfamilias, quæ causa & testis erat tanti miraculi
totam se reijciebat in gratiam sancti martyris, ver-
bo & exemplo inuitans omnes ad obsequium cele-
brandi funeris.

Nec mora; Leuato corporis loculo, nunc isti
nunc illi gaudent succedere vicissim oneri corpo-
ris ferendi. Gestatur honorificè pretiosis tectum
velaminibus corpus, & ad locum, qui Nec dici-
tur, magno omnium gaudio ad sepulturam defer-
tur. Interim coeunt vndique infirmorum agmi-
na, per merita noui martyris sperantium conse-
qui à Deo morborum medicamina. Et quidem quo
ibi pietatis opera, quot sanitatum beneficia, pro-
uenerint Theodardi patrociniū, testantur mult-
paralyticorum & claudorum subscellia, & plurima
rerum monimenta: quæ ad sempiternam poste-
rorum memoriam ibidem ab incolis affixa pen-
dent.

Interea fama longè lateque euagando protinus
totam regionem, quam alluit Rhenus, peruasit
permonq; Vangionum (quam urbem nūc VVor-
matiam vocant) antistitem, vt sacrum martyri
corpus ex eo loco ad maiorem Ecclesiam transpor-
taret. Sed cum concurrentibus vndiq; populis ac-
opus se accingerent, cælum subito inhorruit; præ-
sens fulgurum coruscatio oculos omnium per-
strinxit;

minxit; tonitrua soli-
ne omnium exterrere
datio omnes in fu-
ret.

At Lambertus, qui
tera Traiectensis Eco-
rio agit, vt antistiti-
culis clarum Traiect-
ulus totius rei pondus
rotinus ad locum, v-
grinabatur, conten-
tus patri debebat, lac-
daentus sui causam
radicunt Lambertus
ardum, quem Deus
ro eis patronum mi-
proficere cerneret, pa-
alia eos aggressus est
specierum congrega-
atum animis sapin-
um diu obtinet reli-
um hymnis & lau-
gam deducens: ibi
tyrem tumultauit.

VITA S. NICOLAI.
Ordinis fratrum Ere-
mitarum quæ est apud V. P.
no Domini 1306.
genio Papa.
Pontificis

IN castro sancti
uitatis, quæ est i-
quædam matre
pote, sterilitatis op-

cinxit; tonitrua solito grauiora aures animosae omnium exterrere: ac continua nimborum inundatio omnes in fugam versos ab incepto dererret.

At Lambertus, qui viuente Theodardo erat spes *S. Lambertus proficitur, ut recipiat corpus S. Theodardi.*
tera Traiectensis Ecclesiae, cum Clero & populo rō agit, vt antistitis sui corpus, tot tantisque miraculis clarum Traiectum recipiant. Clerus & populus totius rei pondus Lamberto imponunt; qui rotinus ad locum, vbi corpus defuncti patris peregrinabatur, contendit. Vbi persolatis, quas finis patri debebat, lachrymis, pandit incolis terrae daentus sui causam. At illi vno omnes ore conradicunt Lamberto: clamant suū iure esse Theodardum, quem Deus tot illustratum miraculis vltimo eis patronum miserit. Cumque hac via nihil se proficere cerneret, pauco post temporis intervallo alia eos aggressus est. Auri & argenti aliarumque specierum congregat ingentem vim, iisque incolarum animis saepius delinitis, tandem concupitum diu obtinet reliquiarum thesaurum; cumque cum hymnis & laudibus ad villam publicam Leodiam deducens: ibidem quo par erat, honore martyrem tumulauit.

VITA S. NICOLAI TOLLENTINI; C. Baron in
Ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini. Ex ea, Notation.
quae est apud V. P. Laur. Sur. Excessit e corpore anno Martyrol.
no Domini 1306. Relatus est inter sanctos ab Eusebio Roman.
genio Papa, eius nominis quarto, anno
Pontificatus XVI. Domini
ante 1446.

IN castro sancti Angeli territorij Firmanae Ci- 10 Septemb.
uitatis, quae est in Marchia Anconitana, honesta paria &
quaedam matrona Amata nomine, multo tempore Parentes
pore, sterilitatis opprobrio obnoxia cum marito suo eim.
vixerat;

*Viso paren-
tum Nicolai
Tollentini.*

*Inuifunt S.
Nicolaum
Barrensem.*

*Nicolaum
nascitur.*

*Fit Canoni-
cus.*

vixerat; nullis interim non precibus ac lachrymis à Domino postulans, vt prolem largiri dignaretur, quam perpetuo ipsius obsequio consecrari posset. Hæc illa assiduo precante, nocte quadam Angelus Domini vtrique parenti astitisse dicitur eisq; mandasse, vt ad S. Nicolaum Barrensem petarent cognituri illic, quis ex eis propediem nasciturus esset. Ea visione mirificè exhilarati, nihilde Angelica promissione hæsitantes, sanctum arripiunt iter: ac peregrinorum instar ad B. Nicolai Barrensem perueniunt Ecclesiam. Vbi cum ante altare preces ac munera obtulissent, ex longo festi itinere dulci sopore corripuntur. Et ecce mox in habitu Pontificis visus adesse Nicolaus; cuius precibus meritisque innixi in spem concipiendæ prolis veniebant. Is verò diurnum eorum mororem consolans, nascituri pueri prædicit sanctitatem: hortaturq; vt disciplinis & exemplis pia eius studia promoueant.

Itaque parentes pleni gaudio & exultatione domum redeunt, moxque Amata grævida facta, tandem parit filium; qui Nicolaus appellatus, & literarum studijs adhibitus, vultu & moribus & raræ animi præditiæ, magnum futuræ sanctitatis de se specimen præbebat. In Ecclesia adeo piæ & deuotum in Deum erigebat animum; vt corporis etiam oculis Christum conspexisse credatur. Hinc cum tot tantisque clarus virtutibus cuncti mirificè charus esset, in Ecclesia Saluatoris, haud ignobili sanè, canonico vt vocant beneficio honoratus, ad dignitates & opes paulatim peruenit; sed qui incredibili desiderio noctes atque dies de soli cœlestis patris opibus cogitabat, aliud vitæ institutum iam animo complectebatur.

Accidit interim, vt quidam Prior Ordinis Eremitarum S. Augustini, vir vitæ meritis & doctrina eximius, in platea concionem ad populum dum mundi vanitate ac contemptu haberet; quæ animi

um iuuenis adeo per
nox à concione eund
nis infimisque precib
m admitti postulare
ita parentum volun
tate verò in religiofa
adua quæq; sanctitat
ra atterere inedia; p
ce; cœlestium comm
ternitatis studia assi
tanter agere, quæ æ
as allequi poterant.
Cum autem hisce
clatè exornaret, facer
vallimauesem, quæ
ibi præcipua quadam
toti denique Ecclesi
consulere studuit. Ci
timè sequentis, hel
tes de more inchoat
spiritum, quendam
mantem: Nicolae fr
respiciente, & ocyus
respondit spiritus; E
tensis, quem viuere
corque in hac flamm
tis misericorditer
reueram, quis fa
berari potero, si
tare velis. Cui N
meus, cuius sang
ad summum sacrific
præsertim Domin
non licet, deputat
horare non possum
unde Pater, & vid
tamque miseræ m
sum negare, i

bus a lachrymis largiri dignaretur, quo consecrante nocte quadam assistisse dicitur in Barrensem prope diem ne ex hilarati, nihilantes, sanctum nstari ad B. Nicolaum. Vbi cum essent, ex longo tempore. Et ecce mox Nicolaus; cuius em concipiendum eorum more prædicit sanctitatem exemplis pia eius

um iuuenis adeo penetravit, inflammavitque, ut ex a concione eundem adiret Priorem, & summis infimisque precibus in eandem vitam societatem admitti postularer. Fuit eius postulato, explorata parentum voluntate, satis benignè factum. Augustinianorum institutum. Postea vero in religiosæ vitæ stadium admissus, maxime duæ quæque sanctitatis moliri opera; carnem longe atterere inedia; precibus a lachrymis insistere; cœlestium commentatione rerum mentem ad eternitatis studia assiduo excitare: denique alia instantanter agere, quæ ægrè admodum veterani milites assequi poterant.

Cum autem hisce sanctitatis operibus vitam præclare exornaret, sacerdotio initiatus, ad Eremum Vallimauensem, quæ iuxta Pisas est, transmittitur: ubi præcipua quadam deuotione sibi, suisque, ac toti denique Ecclesiæ quotidiano Missæ sacrificio consulere studuit. Cum verò nocte Dominicæ proximæ sequentis, hebdomadarias sacerdotij sui vicces de more inchoaturus esset, in somno audiuit spiritum, quendam miserando valdè eiulatu exclamantem: Nicolae frater, respice in me. Illo autem respiciente, & orans, quisnam esset, percunctante, despondit spiritus; Ego sum anima peregrini Auxiniensis, quem viuentem nouisti seruum tuum: cruciorque in hac flamma. Purgatorijs namque penis misericorditer à Deo deputata, qui æternas merueram, tuis sanè precibus ac Missæ sacrificio liberari potero, si tu hoc charitatis officium præstare velis. Cui Nicolaus; Adiuuet te Saluator meus, cuius sanguine redemptus es. Ego enim qui ad summum sacrificium solenniter faciendum hoc præsertim Dominico die, cuius officium mutare non licet, deputatus sum, Missam pro defunctis celebrare non possum. Tum ille; Veni, inquit, venerande Pater, & vide, num te deceat precibus tantæ tamque miseræ multitudinis, à qua missus sum, affa sum negare, meque miserum tam inhumaniter

Amplectitur Augustinianorum institutum.

Pia eius exercitia.

Visum visum.

Alia visio.

repellere. Duxit ergo cum ad alteram eremi partem, parnamque illam apud Pisas planitiem ei ostendit. Ecce videt promiscui sexus, diuersæ ætatis & ordinis, innumeram multitudinem, lachrymabili admodum voce eius preces & suffragia, ac Missarum præcipuè oblationes postulantes.

Euigilans autem vir sanctus, totus præ commiseratione lachrymis infusus, omnium Saluatorem pro eis precatus est. Inde mane factò Priorem loci illius adiens, visionem pro parte exposuit, petijitque vt bona ipsius venia tota illa hebdomada præ defunctis Missas celebrare liceret. Annuit eius petitioni Prior, & alio in eius locum substituto, ipsarum animarum istarum patrocinium ex fide suscepit bonamque illarum partem è flammis purgatorii liberauit. Transacta enim hebdomada, supradicti spiritus peregrini pro impetrata misericordia gratias acturus redijt, magnamque illius multitudinis partem è pœnis acerbissimis ereptam dixit.

At verò tam præclaræ sanctitatis initijs hostis antiquus inuidens, vt olim primum hominem per Euam, ita sanctum virum per eius consobrinum euertere conatus est. Erat is consobrinus, monasterij cuiusdam, quod Sancta Maria Iacobi appellatur, propè Firmanam urbem Præfectus; dolensque Nicolai vicem, quòd tanta inedia ac vitæ austeritate exhaustus esset, eum ad monasterij istius bonis secum securè fruendis inuitabat. Sed vir sanctus fraudulentis dæmonis insidias pertimescens in eius monasterij Ecclesia ad deprecandum Dominum totum se contulit. Et ecce inter orationis verba vidit viginti iuuenes in duos distributos choros; qui albis indutis vestibus, ac rutilante splendore, ter vna voce clamabant: Tollentini Tollentini, Tollentini, erit finis tuus. In ea vocatione, qua vocatus es, permanes: in ea namque erit salus tua. Ea visione vir diuinus admonitus, repudiatis illic consobri-

*En effec-
ciam Missæ
Sacrificij.**Consobrinus
eius malè ei
consulit.**Calitus ad-
monetur per-
manere in
statu suo.*

natibus illic consobrinum properauit: vnde pudicitiam, ceteraque continentione resumptis nunquam carnes, ne sanus, siue æger corporis rigorem, secundum honorem beatissimæ pane & aqua victum attinet dicere: quanto tribus cuiusque hebdomadæ? S. Nicolaus & 6. feria materna videtur. Nec verò ieiunio verberibus & cruciatibus in seruitutem. Cor-
lis, ferrea carmen detenuabat; adeo vt à intermissione incur-
deprenderet. Eius reus dæmon inuide-
impedire, ac hosti-
asque verberibus fl-
multos etiam dies
corpore non raro c-
quod solis precibus
euerit. Nam ubi re-
charitatis operibus
us perpetuam qua-
resouendis corpor-
diligentia totum
ac fratres præcip-
fuit illius benigni-
quum, vt homin-
hibebat.

Fecit præclaræ
sanctitatis docum-
multo ante, quare

AI.

erem par
planitiem ei
us, diuersa
tudinem, lach
rymæ & suffragia, at
ostulantes.
etius præ com
muni Saluatore
cto Priore loc
exposuit, peti
tione hebdomada præ
Annuit eius pe
nsubstituto, ipse
ex fide suscep
tis purgatori
madam, suprad
trata misericor
diæ illius mul
tissimis ereptam
etis inijtis hosti
um hominem pet
ius consobrinam
sobrinus, mona
stia Iacobi appel
latus; dolens
nediam ac vitæ au
monasterij istius
abat. Sed vir san
tas pertimescens,
reprecandum Do
mine inter orationis
duos distributos
us, ac rutilante
ant: Tollentini
us. In ea voca
in ea namque cri
dmonitus, repu
diatis

iatis illico consobriini blandimentis, Tollenti
um properauit: vitæque asperitatem, inedia,
uditatem, cæterasque corporis afflictiones tanta
ontentione resumpsit, ut triginta & amplius an
is nunquam carnes, oua, pisces, imò nec poma si
e sanus, siue æger comederit. Quin & præter eum
itæ rigorem, secunda, quarta, & sexta feria, & in
honorem beatissimæ virginis etiam sabbato, solo
pane & aqua victitabat. Sed quid de eius ieiunijs
attinet dicere? quando etiã septimo ætatis suæ an
no tribus cuiusq; hebdomadæ diebus noluit cibum
sumere? S. Nicolaum pontificem imitatus, qui 4.
& 6. feria materna vbera recusabat.

Nec verò ieiunio duntaxat & inedia, sed etiam
verberibus & cruciamentis corpus suum redigebat
in seruitutem. Corporis enim delicijs valere in
stis, ferrea carnem domabat catenula, & vigilijs at
tenuabat; adeo ut à primis tenebris precibus sine
intermissione incumbens, Sol matutinus sæpè
deprehenderet. Eius verò orationis studio tanta
reus dæmon inuidens, infesto incurfu sæpe eum
impedire, ac horribilibus interdum formis, du
xisque verberibus fatigare conabatur: ita ut per
multos etiam dies vulnerum vestigia toto eius
corpore non raro cernerentur. Neque patandum,
quod solis precibus. Deo placere vir sanctus stu
duerit. Nam ubi res postulabat, proximo cuihibet
charitatis operibus gratificaturus aderat. Aegro
tis perpetuam quasi operam nauabat: eorumque
resouendis corporibus, animisque, omni cura ac
diligentia totum se se impendebat. In peregrinos
ac fratres præcipuè hospitio excipiendos, mira
fuit illius benignitas. Non enim suum illis obse
quium, ut hominibus, sed tanquam Angelis exhi
bebat.

Fertur præclarum quoddam admirandæ illius
sanctitatis documentum cælitus exhibitum fuisse,
multo ante, quam ex hac vita migraret. Nam eo
in loco

Notandum
eius absti
nentiæ.

Precum eius
asiduitas.

Impedire
eum conatus
Satan.

Officia cha
ritatis erga
proximos.

*Sydu appa-
ret ad monu-
menti eius
locum.*

*Quaedam
eius mira-
cula.*

*Audit multo
tempore An-
gelorum me-
lodias.*

*Vt ad obi-
um se præ-
pararit.*

*Mortuus
deest Chri-
stus.*

in loco, qui postea ipsius monumento cumprimis honoratus fuit, radiantissimum quoddam sydu apparebat, quotiescunque ibi precibus vel rei diuinæ operam daret. Luxit autem in eo, non modò egregius sanctitatis splendor, sed & illustris admodum miraculorum gloria. Inter alia sanè, foemina quædam sanguinis profluvio annis quinque miserè laborans, Crucis signo ab eo curata fuit: & parvulus quidam in ignem lapsus & luminibus ab adustione orbatus, pristinae sanitati per eum restitutus fuit. Alios præterea non paucos vtriusq; sexus homines edito Crucis signo à diuersis curavit morbis: ac languentes etiam animas, & peccatorum contagione fædatas, suavisimis pietatis suæ fomentum ad integritatem reuocavit.

Sex ante obitum suum mensibus, qualibet nocte vir diuinus dulcissimas Angelorum voces & celestem quandam harmoniam audire meruit adeò delectabilem, vt assidue corporis sui dissolutionem profusus à Domino lachrymis peteret; quam illi Dominus tanto illius gaudio & animi exultatione concessit: vt nihil dubitarent fratres, quin recta è corpore in cælum migraret. Nam cum imminenti mortis hora ab omnibus & singulis dilectis sibi fratribus tanquam multorum criminum reus veniam postulasset, & diuinorum iudiciorum abyssum vehementer formidaret, omnium peccatorum absolutionem, & Ecclesiastica sacramenta sibi ministrari à Monasterij Præfecto humiliter petijt; quibus eximia deuotione perceptis, cum plenus spe, Domini misericordiam sine intermissione imploraret, ecce subito vultu hilari & iucundo insolitam quandam præ se ferre visus est læticiam. Qua animaduersa, fratres rogarunt quæ res tantopere illius animum vultumque exhilararet. Quibus ille attonitus sanè, iunctis sursum manibus, & oculis stupenda quadam pietate sublati, Ecce, inquit, ecce Christi Iesu Domini nostri præsentiam; qui

qui me indignum tui regni sui gaudia inuoluit Domine, in manu meum; simulque soluta vinculis ad celum illius die, annis innumera miraculorum coruscant: obis, facit mirabilia.

*Martyrium S. Pro-
25. Decembris,
Martyrii.*

*VITA S. TH.
drina: ex ea qua
sen. Est autem
si mentis
pon*

Quo tempore obiit imperator alexandrina atheniensis, erat ibidem oriunda; foemina prudentiæ opinis, sacro matrimonii chara. At verò cunctis templis omnis ligni oppugnetur hanc egregia pietate renatio.

Erat iuuenis, etiam tumidus; qui acriter incitatus, ferè deperibat:

qui me indignum famulum suum ad sempiterna regni sui gaudia inuitat. His dictis, exclamans ait: Domine, in manus tuas commendo spiritum meum; simulque sancta illa anima corporeis soluta vinculis ad coelos migravit. Ceterum ab obitu illius die, annis admodum viginti continuis, innumera miraculorum genera ad eius monumentum coruscarunt: operante eo, qui in sanctis mirabilis, facit mirabilia magna solus.

*Martyrium SS. Proti & Hyacinthi, habet Lector
25. Decembris, in vita S. Eugenia Virginis &
Martyris.*

VITA S. THEODORAE ALEXANDRINAE: ex ea quae est per Simeonem Metaphrasten. Est autem haec diuersa ab illa cuius fit mentio 28. Aprilis. Quo tempore claruerit patet infra.

*C. Baron In
Not. Martyr.
Romani.*

Quo tempore a Zeno Romanum administrabat imperium, & Gregorius Praefecti in Alexandria Aegypti ciuitate magistratum gerebat, erat ibidem Theodora eadem patria & loco oriunda; foemina ut moribus castissimis & insigni prudentiae opinione ornatissima, ita viro suo, cui sacro matrimonij foedere coniuncta erat, eximie chara. At verò cum (ut quotidianis docemur exemplis) omnis inculpatæ vitæ ratio, infinitis maligni oppugnetur insidijs, tum quoque grauis in hanc egregia pietate ac prudentia matronam excutatur tentatio.

Erat iuuenis quidam, opum & diuitiarum gloria tumidus; qui stimulis parum honesti amoris eius pudiciter incitatus, florentem Theodora speciem mi- serè deperibat: nihilque non per se, per amicos, & quidam.

per extraneos moliebatur, vt illicito & flagitioso
castissimæ matronæ concubitu frueretur. Illa ve-
rò toto corpore ac mente nefandum adeò scelus vt
perhorrebat: ita iuuenem eiusque sceleris adiuto-
res modis omnibus, proposito extremi iudicii die
& gehennæ timore, ab eo facinore deterere cona-
batur. Quin etiam, Erebesco dicebat, vel ipsum so-
lem tanti flagitij testem habere. Quod quidem ver-
bum vna ex lenis, cum alijs artibus, tum magica
hanc in rem probè instructa, excipiens, Sed hoc, in-
quit, fiat post Solis occasum, quo nec mortalium

*Detestabilis
mulier eam
pelli in iu-
nam.*

*Redit ad se
& valde
dolet.*

quisquam, nec Sol huius rei testis sit, Adhibuit de-
inde cuncta amoris fomenta, ac sensim inter ver-
ba pudicissimæ matronæ animum libidine inflā-
mauit: perpulsiq; vt cæca mente in medias amo-
ris flammās sese præcipitem daret.

Sed vix perpetrato facinore, cum absterfa cali-
gine, splendor veritatis ad mentem rediret, acerrimo
doloris sensu compuncta cruciari animo, &
amara admodum duci poenitentia; scditatis igno-
miniam, ad quam ex castitatis honore transisset,
calido lachrymarum fonte deplorare: hæc & simi-
lia effari. O me miseram, o me infelicem. Quis
mihi tribuat, vt vel in inferno abscondas me. Do-
mine, donèc pertranseat furor tuus! O peccati fœ-
tor, o deformitas, quæ ante tam speciosa, tam blan-
da apparebas! Quid faciam, quo me vertam? O bre-
uis voluptas, quàm acerbos tu mihi dolores vno
momento peperisti!

Et talibus quidem lamentis peccati fœtorem &
deformitatem Theodora abstergebat. Coniux au-
tē causæ tantarum lachrymarum & mœroris in-
gnatus, eam modis omnibus à tristitia & fletu, ad
gaudium & hilaritatem regocare conabatur. Sed
internus ille conscientia; vermis, nullo blandien-
tis mundi gaudio foras elici, nulla hilaritate dele-
ri poterat. Nam licet illa epulas inter & falsa
mundi gaudia latitiam vultu simularet, peccati
tamen

tamen prurigo, pef-
fiduò depalcebat, et
tem suo dolori meo
iam facies affiduo f
tius sustinebat.

Igitur doloris su-
mina, viri induta
tem quarete & ha-
dicinæ acrimonia
cultu ac disciplinæ
decem & octo mill
demam ocyus con-
cibus introitum p
petere. At verò, qu
lio degebant, int
negate, nisi prius
constantia & pati
eam tam aspera co-
ciz in precibus eo-
dem planè nocte
testimonium acco-
ta & agrestia fera
ipsam ante mon-
ne à feris discer-
eo facto futuram
eam receperunt:
ma quæque mun-
bant quotidie i
bus, extirpand
operam. Culi
laci animo in
quidquam divi
termitebat. P
no indulgent
precipiam no
exigebat.

Interea mar-
gem vehement

to & flagitioso
retur. Illa ve-
na deo scelus vt
celeris adiuta-
remi iudicii die
deterrere cona-
t, vel ipsum so-
d quidem ver-
tum magica
ens, sed hoc in-
neq mortaliū
Adhibuit de-
fissim inter ver-
libidine infla-
in medias amo-

tamen prurigo, pessimi instar vlceris, interiora as-
fiduo depascebat, stimulatque; vt conuenien-
tem suo dolori medicinam maturè exquireret. Nec
iam facies assiduo fletu scedata, mariti aspectū diu-
tius sustinebat.

Igitur doloris sui impatiens virilis animi fce- *Virili sum.*
mina, viri induta habitu clam fuga saluari salu- *pto habitu,*
tem querere & hærentem visceribus pestem me- *virorum pe-*
dicinæ acrimonia expellere statuit. Erat coenobiū *ut monaste-*
cultu ac disciplinæ obseruantia sanè celeberrimū, *rium.*
decem & octo milliaribus Alexandria distans. Eo

demum ocyus contendens, summis infimisq; pre-
cibus introitum precari, eandemque disciplinam
petere. At verò, qui in sacro illo sapientiæ domici-
lio degebant, introitum & communionem vita-

negare, nisi prius noctis vnus sub dio excubijs &
constantiz & patientiz documentum daret. Nihil
eam tam aspera conditio deterruit; sed plena fidu-
ciæ in precibus ac lachrymis pernoctauit: ac ea-

dem planè nocte præclarum diuinæ misericordiæ
testimonium accepit. Nam cum loca illa deser- *Conseruatur*
ta & agrestia ferarum incurſu valde infesta essent, *diuinitus, ne*
ipsam ante monasterij vestibulum conseruauit, *à feris lada-*
ne à feris discerperetur; quamobrem monachi, *tur.*

eo facto futuram illius sanctitatem conſcientes,
eam receperunt: ita tamen, vt Præfectus vilissi-
ma quæque munia ei obeunda mandaret. Verſa *Admittitur*
barur quotidie in horti cura, & plantandis oleri- *in societate*
bus, extirpandisque zizanijs indefessam nauabat *monacharū.*

operam. Culinæ insuper ministerio deputata, a-
lacri animo in cunctis erat sedula: neque tamen *Exercetur*
quidquam diuinorum in Ecclesia operum præ- *obedientia.*
termittibat. Porro cum alij noctis tempore tor-
no indulgerent, illa, delicti sui assiduo memor, *Magna eius*
præcipuam noctis partem in precibus & lacrymis *penitentia.*
exigebat.

Interea maritus animi propter amissam coniu-
gem vehementer faucius, assiduis votis precibuiq;

a Deo

*Meret mari-
tus uxoris
amissionem.*

*Maritus ei
obuiam ve-
niens, eam
non agno-
scit.*

*Vide Theo-
dora absti-
nentiā.*

à Deo petijt, vt sibi manifestum faceret, an Theo-
dora impuro amore accensa alium virum seque-
retur. Hæc multis lachrymis die nocteque à Do-
mino postulanti adfuit Angelus, qui suspicionis
depellens molestiam, iussit vt primo mane ad Pe-
tri Apostoli basilicam obuium sibi attenderet vul-
tum: futuram enim, vt coniugem ibi contempla-
retur. Eodem illo tempore Theodora, Præfecti
mandato oleum emptura, cum camelis Alexan-
driam abierat. Ad basilicam autem Apostoli ve-
niens, maritum obuium habuit: quem probè co-
gnitum verbo salutauit. Ille verò exesam longis
fletibus & inedia faciem haud agnoscens, vicissim
peramanter ei salutem impartijt: ac multa animi
affectus ægritudine, quod coniugem, vt sperabat,
non inuenisset, domum redijt. Ibi verò rursus que-
rulis vocibus ac lachrymis solitudinem suam de-
plorare, seque diuina promissione frustratum esse
lamentari. Tunc verò altera vice apparens Ange-
lus eum increpuit, monuitque vt lamentandi fi-
nem faceret; nam, inquit, & coniugem vidisti, &
accepta ab ea dataque salutatione scire debes, eam
monastico indutā habitu ab omni libidinis cogi-
tatione puram & sanctam in Dei seruitio vitam a-
gere. Ille his auditis, quanquam absterfa ab ani-
mo omni suspitione praua, luctum tamen depo-
nere nequijt. Illa verò Christi amore magis ac-
censa, nullum puniendi corporis, cuius fragilitate
in fraudem impulsā fuerat, vel tempus negligebat,
vel locum; adeò vt & hebdomadarum inedia
carnem maceraret, & mentem assiduis vigilijs ac
precibus ab omni cogitatione rerum terrenarum
ad cœlestia reduceret. Interim vt misericors Deus
longa eius certamina & assiduas lachrymas luctumque
solaretur, præclaro quodam miraculo eam
illustrare, omnemque peccati rubiginem absterfam
esse declarare dignatus est.

Erat haud procul à monasterio lacus, quem
croco-

crocodilus hominibus
proculus vt nemo illa
lo iter habere posset
cum multis indicijs
tem notasset, non du-
vt ex eo aquam frater
ret. Illa frater in De-
criter arripuit: & in-
terea loci accolæ & r-
tis Præfecto, ad lacu-
lute constituti erant
uocare & manifestu
funda aure clamores
nit; & ecce bellua sa-
aquam hausisset, ill-
illa, belluam increp-
ba sanctæ disruptio-
nis, simul cum vita

Quæ res cum o-
anè fama peruaga-
ad cœlum usque a-
chos inuidentiæ fl-
lam omnium præ-
ri morte absumere
rio consilio, sancti-
lis ad quoddam n-
specie quidem, v-
ter expediret: reau-
in finitis ferarum
da bestiis fieret. Si-
aduersarius in ca-
protegebat. Nam
obedientiæ labor-
moxque erranti-
eamque sine vll-
quod missa fuera-
fectum vna cum
diuturna fame fl-

ALEXAN.

eretur, an Theo-
virum seque-
noctue à Do-
qui suspitionis
no mane ad Pe-
atrenderet vul-
ibi contempla-
ora, Præfetti
melis Alexan-
Apostoli ve-
quem probè co-
exclam longis
scens, vicissim
c multa animi
m, vt sperabat,
erò rursus que-
nem suam de-
frustratum esse
pparens Ange-
amendandi fi-
gem vidisti, &
re debes, eam
libidinis cogi-
ruitio vitam a-
absterfa ab ani-
tamen depo-
nore magis ac-
ius fragilitate
mpus negligē-
adarum inedia
dus vigilijs ac
terrenarum
ifericors Deus
lachrymas lu-
miraculo eam
nem absterfam
lacus, quem
croco-

rocodilus hominibus valde infestum reddebat;
rorsus vt nemo illac sine certissimo vitæ pericu-
o iter habere posset. Porro monasterij Præfetus
um multis indicijs eximiam Theodoræ sanctita-
tem notasset, non dubitauit eam ad lacum mittere,
vt ex eo aquam fratrum vsibus necessariam hauri-
ret. Illa freta in Deum fide, obedientiæ opus ala-
criter arripuit: & intrepide ad lacum perrexit. In-
terea loci accolæ & milites, qui à Gregorio ciuita-
tis Præfecto, ad lacu custodiam pro hominum sa-
lute constituti erant, magnis clamoribus eam re-
uocare & manifestum exitum denunciare. At illa
surda aure clamores pertransiens, ad lacum perue-
nit; & ecce bellua sanctam suo dorso excipiens, cū
aquam hausisset, illam in terram exposuit. Tunc
illa, belluam increpuit; quæ (dictu mirum) ad ver-
ba sanctæ disrupto ventre, effusisque humi intesti-
nis, simul cum vita nocendi finem fecit.

*Insignis obe-
dientiæ insi-
gne miracu-
lum.*

Quæ res cū omnem illam regionem celebri Fratrum
anè fama peruagaretur, ac Theodoræ sanctitatem quorundam
ad cælum vsque attolleret, tum quosdam mona- erga eam
chos inuidentiæ stimulis incitauit, vt sanctam il- maleuolen-
lam omnium præconio mirificè celebratam, cele- tia.
ri morte absumerent. Itaque habito inter se nefa-
rio consilio, sanctam euocant; traditisque episto-
lis ad quoddam monasterium eam noctu ablegāt;
specie quidem, vt res quasdam necessarias celeri-
ter expediret: re autem vera, vt in ipso itinere, quod
infinite ferarum incurfibus erat expositum, præ-
da bestijs fieret. Sed frustra has insidias moliebatur
aduersarius in eam, quam omnipotentis dextera
protegebat. Nam & simplici animo, & ad quosuis
obedientiæ labores promptissimo, viam iniit;
moxque erranti fera quædam se comitem præbuit,
eamque sine vllò errore ad monasterij fores, ad
quod missa fuerat, deduxit. Cumque illa ad Præ-
fectum vna cum literis festina pergeret, fera bestia
diuturna fame stimulata ianitorem inuasit. Ille
autem,

Miraculum.

*Inquis ani-
mi candor in
Theodora.*

autem, sublato mox clamore periculum denun-
cians, sanctam reuocat; quæ protinus conuersa ho-
minem iam penè strangulatum ab interitu liberat:
ac feram verbo interimit. Hæc illa quò maiori
studio occulere nitebatur, eò fama rem gestam
magis magisque prædicabat; adeò vt Præfectus,
cognitis dæmonis insidijs per inuidos in eam stru-
ctis, scire vellet, quinam sanctam intempesta no-
cte per ignotas viarum ambages, & infinitis mor-
tis periculis expositas, eò destinassent. Cui illa,
vt fratres tanquam nulli crimini affines excusaret,
respondit, eo ipso tempore tam internos quàm ex-
ternos oculos somno fuisse grauatos, vt planè co-
rum nomina edicere non posset. Ea mulieris sim-
plicitas multò tunc acrius dæmonem perculit, ex-
citauitque, vt missis insidijs, aperta vi eam oppu-
gnaret.

Audi antiquas dæmonis insidias, & belli in i-
psam excitati principium. Monasterio extrema
frumenti inopia laborante, Theodora Præfecti
mandato, Alexandriam tendebat. Cumque in iti-
nere ad monasterium, cui Nonum nomen est, di-
uertere cogeretur, ecce tibi noctis medio adole-
scentula, quæ consanguinitatis ratione cum mo-
nachis istis ibidem versabatur, clam Theodoram
adiens, quam virum esse opinabatur, omni pudore
postposito, ad stimulum libidinis incitat. At il-
la recenti adhuc dolore ex pristino delicto asper-
sa, puellam impudicam abominari; verbis & gesti-
bus, ad castitatem inuitare: denique nihil non age-
re, vt miseram ab ea libidinis peste ad sanitatem
reuocaret. At illa, latenti igne vehementer inflam-
mata, omissa Theodora, alteri cuidam eadem no-
cte se contaminandam exhibuit. Quid igitur? In-
tumescente virginis vtero, cum amici & cognati,
pudoris & indignationis pleni, auctorem sceleris
præcisè inquirerent, illa, instigante dæmone,
Theodoram arguere non est verita. Quid multis?
Natus

Natus tandem infan-
ta Deo seruiebat,
das obruditur. Ibi ti-
nachi admissum flagi-
tinnoxia punientes, ta-
illa tanquam suum
maiori insuper supp-
illa verò tanquam
scipit nutriendam,
niam, vt suum ante-
gitium, rursus volu-
que sola teste conscia
stinebat calumniam
nutriens lacte, annis
præ fortibus interin-
media, & quod grau-
prei ac ludibrio exp-
bx, potum aqua, y
præbebant. Vngu-
gentia prolixi exer-
exusta ardoribus se-
ferebant. Neque
tes & miserie eius-
tum vnguem à m-
poterant. Et quid
calumnijs imper-
micus humani g-
quadam, assumpt-
egregia fallendi
mas enim & verbo
luminare, exul-
culorum, ac ma-
labat, Age, inqu-
dum tot annorum
que & alacri ani-
tem illa re vera si-
veniam deprec-
re, vt eam reliqu-

culum denun-
s conuersa ho-
interitu liberat:
illa quò maiori
na rem gestam
y, vt Præfectus,
os in eam stru-
intempesta no-
c infinitis mor-
lent. Cui illa,
fines excusaret,
eros quàm ex-
s, vt planè eo-
mulieris sum-
m perculit, ex-
ta vi eam oppu-

Natus tandem infans, ad monasterium, in quo san-
cta Deo seruiebat, deferitur: & Theodora nutrien- *Theodora*
lus obruditur. Ibi tunc & Præfectus & cæteri mo- *patitur sibi*
nachi admissum flagitium & voce & manibus in crimen im- *in*
noxia punientes, tandem vna cum infante, quem putari, quod
illa tanquam suum amplexabatur, expellunt: & non admi- *serat.*
maiori insuper supplicio dignam exclamant.
Illa verò tanquam pater infantem benignè su-
scipit nutriendum, talis probri eligens ignomi-
niam, vt suum antea commissum voluntariè fla-
gitium, rursus voluntario tegezet dedecore. Ita-
que sola teste conscientia gaudens, rei improbæ su-
stinebat calumniam; alienum infantulum ouino
nutriens lacte, annis continuis admodum septem:
præ fotibus interim monasterij frigori, nuditati,
inediæ, & quod grauissimum est, omnium contem-
ptui ac ludibrio exposita. Cibatum ei agrestes her- *Eius esæ &*
bæ, potum aqua, vel vt verius dicam, lachrymæ *potus, & re-*
præbebant. Vngues præ diuturna corporis negli- *liqua duris-*
gentia prolixi excreuerant; capilli & cutis solis *sima.*
exusta ardoribus feram potius quàm hominem re-
ferebant. Neque tamen tot tantæque calamita-
tes & miseræ eius constantiam frangere, vel la-
tum vnguem à monasterij vestibulo dimouere
poterant. Et quidem cum homines assiduè eam
calumnijs impeterent, tum multò infestius ini-
micus humani generis bellum mouebat. Die *Hossis infi-*
quadam, assumpta mariti specie ad eam venit *die appare-*
egregia fallendi arte instructus. Post lachry- *tis in specie*
mas enim & verba dulcissima, quibus eam suum *mariti.*
luminare, exultationem, voluptatem, lucem o-
culorum, ac malorum omnium solatium appel-
labat, Age, inquit, Domina mea, siste mihi lu-
stum tot annorum tuæ causæ susceptum, prompto-
quæ & alacri animo domum reuerrere. Cum au-
tem illa re vera suum esse maritum putaret, cepit
veniam deprecari: orare denique & obsecre-
re, vt eam reliquum vitæ tempus in contritione
& pec-

Quid multis?
Natus

& peccatorum poenitudine exigere concederet. Illo autem instante, & summis infimisque precibus blandiente, ait Theodora; Quomodo tantæ potero esse impudentiæ, ut iteram communi tecum fruor thoro, quem ego adulterio contaminaui, ac nefariè pollui? Hæc dicens, vim protinus lachrymarum fudit, & delicti sui recordatione saucia, sublatis ad cælum manibus veniam à Deo postulare, pectus tundere, crines vellere, aliaque egregiè sanè poenitiæ indicia dare. Quo facto, hostis in fugam versus (neque enim vim orationis ferre poterat) insidias detexit. Paucis verò post diebus ingens bestiarum caterua (prestigiæ demonis erant) eam circumstiterè visa est: quam illa orationis virtute in fugam compulsi. Rursus paulò post princeps quidam copioso instructus exercitu apparuit, qui diuinos sibi honores à sancta illa muliere deposebat. Illa autem negante, & Deum solum adorandum esse contestante, fuit adeò grauiter cæsa, ut pastores, qui è longinquo factum contemplantur, eam mortuam esse in Monasterio annuntiarent. Reuersi autem cum eam resumptis viribus incolumem ac precibus intentam conspicerent, admiratione & gaudio repleti, monachis rem indicarunt. Et quidem tantis fuerat afflicta verberibus sancta, ut vibices sanè deformes (ea præclari certaminis erant insignia) in corpore permanerent.

*Recipitur in
monasteriū.*

Hæc aliaque eximia patientiæ documenta tandem monasterij Praefectum permouerunt, ut sanctam illam, & tot tantisque trophæis inclytam, denuò reciperet; non tamen ita, ut pristinam ei libertatem inter monachorum cœtum restitueret, sed omni functione priuatam angusta eam cellula concluderet. Accidit autem biennio post, ut extrema quædam siccitas non modo terram, sed omnes quoque monasterij cisternas exhauisset. Quæ sanè miseria Praefectum sanctissimæ mulieris virtutes denuò,

trauò, ut prius, expectauit, & abundè omnibus potum præberet. Hæc postposita, situlanti, & agenti stupore defixi. Paucis post hæc diebus diuinitus superni collens puerum se vultu optimis sanctissimè polixè datis & incul tradidit; quo temporali visione de eximia ac toto denique uisur sancta illa vitæ muniuersa monachorum amniatoribus iniquulam: habitaque brinquit, videte nouum seminam omnium periorum; inuictum rationis speculum. & rem, dignissimam. quibusdam partibus ualatus exoritur. Sperfusi; Fama profic ingens hominum maritus diuinitus coniugem; ruit in nus; nec auelli se pthijs arctissimè cor mas omnes.

Cum verò tandum hymni statim sum honore in monum interim maritus & Theodoræ cellam

concederet. Illi quoque precibus modo tanta potestate communi recum contaminari, ac protinus lachryatione faucibus, à Deo postulat, aliisque egregie facto, hostis in rationis ferie post diebus in dæmonis erant la orationis vir paulo post principitatu apparuit, illa muliere deum solum adoro grauitate casu, in contemplatione annuuntis viribus conspicerent, monachis rem in afflicta verberibus (ea præclari tempore permanere.

documenta tan-
pauerunt, ut san-
phas inclytam,
pristinam ei li-
tum restitueret,
usta eam cellula
to post, ut extre-
tam, sed omnes
fisset. Quæ san-
ulicis virtutes
deuot,

uenud, ut prius, experiri coegit. Iussit itaque, ut missa in cisternam quæ ne guttam quidem aque habebat vna hauriret: & fratribus nimia siti confectis potum præberet. Ecce verò, illa omni curiositate postposita, situlam aqua plenam protinus eduxit; & abundè omnibus potum Præfecto cæterisque agenti stupore defixis præbet.

*Magnum mi-
raculum.*

Paucis post hæc diebus, cum leui correpta morbo diuinitus supremum adesse diem intelligeret, collens puerum se vna cum eo in cellula includit, ubi optimis sanctissimisque vitæ documentis illi rolixè datis & inculcatis, beatum Deo spiritum tradidit; quo tempore monasterij Præfectus cælesti visione de eximia illius sanctitate & innocentia, ac toto denique vitæ cursu instructus fuit. Igitur sancta illa vitæ munere functa, Præfectus cum vniuersa monachorum turba, adductis etiam calumniatoribus iniquis, defunctæ ingreditur cellulam: habitaque breui de more exhortatione, En, inquit, videte nouum & inauditum spectaculum; sceminam omnium dæmonum tentationibus superiorem; inuictum patientiæ exemplum; perfectionis speculum: & Angelorum omnium confortem, dignissimam. His dictis, simulque corporis quibusdam partibus detectis, lugubris omnium ei iulatus exoritur. Stupent cuncti metu & tremore perfusi; Fama protinus longè lateque vagatur: mulier. Fit ingens hominum concursus; Accurrit & ipse maritus diuinitus excitatus; Agnoscit tandem coniugem; ruit in amplexus; curat lachrymis funus; nec auelli se patitur; figit oscula; stringit brachijs arctissimè corpusculum: prouocat ad lachrymas omnes.

*Felicissime
obdormit in
Domino.*

*Innotescit
omnibus
quod fuerit
mulier.*

*Maritus eius
venit ad eā.*

Cum verò tandem vix luctus desisset, psalmi & hymni statim sunt consecuti: & funus summo cū honore in monumentum fuit depositum. Quid sit monasterij maritus? Rebus omnibus valere iussis, chm.

Theodoræ cellam protinus occupat; se sequere totum

totum Christo consecrans, strenuè, viriliterque coniugis æmulatur virtutem: ac tandem plenum bonorum operum, eundem beatæ vitæ finem consequitur. Puer verò nutricis suæ doctrinæ & instructionis præclare memor, eò virtutis ac perfectionis peruenit, vt eidem monasterio, & sanctitate & numero præclarorum virorum celeberrime præfici mereretur.

¶ Baron. in a Not. ad Martyr. Rom. & Io. Mol. in Natalibus. SS. Belgij. VITA S. GVIDONIS, CONFESSORIS, Anderlaci iuxta Bruxellas quiescentis: Ex qua optima fide extat apud V. P. Laur. Suriun. a Migravit ex humanis, anno Domini millesimo centesimo duodecimo.

12. Septemb.
Humili loco
natus S.
Guido.

Pietas eius
adhuc pueri.

Servit in Ec-
clesia Laken-
si, idque ac-
curatè sanè.

Vir venerabilis Guido, in pago quodam Brabantensi, tugurio rusticano & paupere domo natus & educatus, familiam suam eximio pietatis splendore egregiè illustravit. Ab ipsius primæ ætatis initijs precandi studio mirabiliter deditus, certas horas parentum suffragabatur oculis, quibus vel Ecclesiam oraturus adibat, vel infirmis ex facultatibus suis licet exiguis aliquid impartiebat. Neque enim hilaritatem aliquam animo concipere, vel liberè in opere versari poterat, nisi prius & attentas Deo preces obtulisset, & aliquod pauperibus charitatis officium pro sua tenuitate præstitisset. Stupebat genitor, & vicini pariter admirantes, diuinum aliquod in eo venerabatur. Peruenit tandem ad villulam Lakensem; vbi cum in Ecclesia Virgini Mariæ sacra preces de more peregrisset, presbyter loci illius, capti eximia eius pietate & venusti vultus gravitate, eum ad se inuitavit: persuasitque, vt operam suam, relictis mundi vanitatibus Ecclesiæ isti deinceps conferret. Non recusavit optatam diu conditionem Guido

Guido

nue, viriliterque
ne tandem plenu
vita finem con
doctrina & in
virtutis ac perfe
sterio, & sanctis
rum celeberrimo

CONFES S

que centu: Ex

P. Laur. Surium

anno Domini

quode-

pago quodam Bra

ano & paupere do

miliam suam exi

frauit. Ab ipso

studio mirabiliter

suffragabatur ocu

lus adibat, vel in

xiguis aliquid im

tem aliquam an

pere versari pote

reces obtulisset, &

officium pro sua te

genitor, & vicini

quod in eo vene

villulam Laken

ni Matris sacra pre

loci illius, capti

tus gravitate, et

operam suam, vel

isti deinceps con

diu conditionem

Guido

Guido; sed mox paterne domus & rerum omnium
oblitus, ad Ecclesiæ istius, ac præcipuè animæ sue
cultum se totum contulit; deditq; operam, vt cun-
sta niterent; vasa luculenta & cætera ornamenta,
sacerdotes & externos ad pietatem excitarent: de-
niq; nihil non esset, quod & Deo placeret, & ho-
minum oculis mirificè arrideret.

Caterum cum tanto studio ac diligentia tem- *Quadam*
plum istud lapideum exornaret, tum multò dili- *virtutes*
gentius & suam ipsius & aliorum animas virtutum *eius.*
omnium splendore cultissimas reddere conabatur.
Corpus assiduus domabat ieiunijs; mentem à no-
xijs cogitationibus sacris vigilijs & rerum diuina-
tum commentatione abstraherebat, atque ad cœle-
stia erigebat. Peccata quotidiana, sine quibus fra-
gilis hæc vita transigi non potest, tanto lacryma-
rum imbri diluere solebat, vt immanium scelerū
reus videri posset. Petentem eleemosynam potius
quam inanem dimitteret, ad alienas fores stipem
emendicabat, vt haberet vnde inopi ac pauperi be-
nignè facere posset.

Mercator quidam Bruxellensis cum ex itinere
ad eum diuertens officiosè admodum vt semper
exceptus esset, cerneretque eximiam viri in paupe-
res liberalitatem, & benignè omnibus faciendi
studium, pia quadam commiseratione motus, pri-
mum de vestimentorum eius vilitate conqueri:
inde, vt eleemosynis præstandis maior facultas
esset, hortari, vt mercaturam exercent, breuique
temporis spatio immensas opes colligat; vnde
multis annis multorum inopiæ consulere possit.
Hoc fraudulento dæmonis consilio sub magno *Decipitur*
pietatis prætextu persuasus Guido, repente, non *à quodam*
sine ingenti omnium admiratione, nouum se mer- *mercator.*
catorem exhibet. Sed benignus Deus non est pas-
sus famuli sui animam turpis lucri cupiditate in-
quinari. Nam cum die quodam carina pretiosis
onusta mercibus ad littus quoddam appellitur,

*Divina ca-
stigatione
reuocatur
in viam.*

& præsens sub id periculum naui exitium minatur Guido arrepto conto nauem subrigere & exitium depellere conari. Et ecce lignum manibus viri tenacissimè adhærens & vires infringere & maius periculum denunciare visum est. Guido interim animi deliquio prostratus, nè lignum deferere nec alius quisquam è manibus eius extorquere potuit. Ad se igitur reuersus, reum se intelligens quòd ignobili mercaturæ animum applicuisset, à Ecclesiâ redijt: nec vllam aut oculis à lachrymis aut ori à precibus requiem dedit, donec lignum illud, quod manibus inhærebat, in terram decidisse videret. Ita ergo, quandoquidem mercatura rarò aut nunquam sine culpa exercetur, Guido singulari Domini beneficio inde auocatus fuit antequam longius in ea progressus, dulci cupiditate lucri animum penitus inescasset. Reuersus igitur ad superioris vitæ tranquillitatem, perinde ac si terribij sceleris reus esset, maioribus ieiunijs, precibus ac lachrymis operam dedit ac totis viribus amissos prioris vitæ labores reuocauit.

*Romam
proficiscitur:
inde Hiero-
solymam.*

Haud multò post, tactus desiderio Romæ à sanctorum locorum, iter ad limina Apostolorum suscepit: inde Hierosolymam petens, toto septennio sanctorum Ecclesiâs per orbem inuisit. Cum quæ Deo duce Roma reuertisset, virum venerabilem VVonedulphum, in pago Brabantensi Decanum, cum alijs itineris eius comitibus Hierosolymam tendentem, obuiam habuit. Is verò, viso agnito tandem Guidone, prostrato in terram corpore cum obnixè precari, vt se & linguæ & itineri ignarum, Hierosolymam versus comitem præberet. Non recusauit vir sanctus: adiiciens se & ipsam animam, si res postularet, libenter pro eis expositurum. Eius itaque sancti viri VVonedulphus nactus consortium, magno cum gaudio loca sancta iustitavit: sed in reditu leui correptus febris ad su-

pero-

peros migravit. Por-
tato ad se Guidoni
Quem quidem V
in cœlis Dominus
declarare dignatus es
Guidone & multis
duo cœci curati su
Cæterum Guido
pergeret, ingentes m
media perpeffus, ta
confectus Anderlac
dam exceptus hospiti
dulpho exposuit. Q
sent, ipse confestim
illas ædes venit, & Q
cum domum suam
sanctitatis indicia
bita, tandem beato
eluit. Proxima ve
corporis eius dissol
spectantibus, lumen
fiar super seruum I
mnium auribus cl
nofter ad percipien
nam: quia fidem se
domo erant, Dei fa
commigrasse cern
loci illius Canonici
multa deinde divi
rulerunt.
At verò tempore
omnium pedibus
& cultus in obliui
tum euntia ac rec
in tumultu accuba
exijs à dæmone c
motus villæ Don
vt beati viri sepu

exitium minatur
frigere & exitium
manibus viri to-
tingere & maius
Guido interim
lignum deferere
us extorquere po-
m se intelligens
m applicuisset, ad-
culis à lachrymis
donec lignum
in terram deci-
uidem mercatu-
exercetur, Guido
le auocatus fuit
tus, dulci cupidi-
casser. Reuerfus
illitatem, petin-
esset, maioribus
operam dedit
itæ labores reuo-
iderio Romæ ac
ina Apostolorum
tens, toto septen-
m inuist. Cum
virum venerabi-
tabantenfil Deca-
itibus Hierosoly-
t. Is verò, viso ac-
to in terram cor-
linguæ & itineris
comitem prabe-
iciens se & ipsam
er pro eis exposi-
Vonedulphus na-
audio loca sancta
ptus febr ad su-
peros

peros migravit. Porro in extremo vitæ termino, S V Vone-
ccito ad se Guidoni suprema ad suos mandata de-
lit. Quem quidem VVonedulphum quanto hono-
re in coelis Dominus extulisset, hominibus, mox
declarare dignatus est: cum ad eius tumulum, bea-
o Guidone & multis alijs cernentibus, tres claudi-
& duo cæci curati sunt.
Cæterum Guido cum cæpto itinere in patriam
bergeret, ingentes molestias à fame, siti, frigore &
media perpeffus, tandem sanguinis fluxu penè
confectus Anderlacum venit; vbi pauperis cuius-
dam exceptus hospitio, cuncta ex fide de VVone-
dulpho exposuit. Quæ cum Vicedecano innotuif-
sent, ipse confestim cum quibusdam è Clero ad
illas ædes venit, & Guidonem virum Dei vñà se-
cum domum suam abduxit: vbi post varia extrinæ
sanctitatis indicia, in infirmitate corporis exhibi-
bita, tandem beato fine vitæ huius terminum con-
elulit. Proximæ verò diei Dominicæ nocte, ante
corporis eius dissolutionem, cunctis qui aderant
spectantibus, lumen coelitus fufum columbæ in-
star super seruum Dei descendit: simulque vox o-
mnium auribus clarè insonuit; Veniat dilectus
noster ad percipiendam æternæ iucunditatis coro-
nam: quia fidem seruauit. Mox aduolantes, qui in
domo erant, Dei famulum in cœlestes mansiones
commigrasse cernunt. Eius sacrum corpus fuit à
loci illius Canonicis honorificè tumulatum: vbi
multa deinde diuina operante gratia, miracula co-
rularunt.
At verò temporis processu tumulus viri sancti
omnium pedibus culcari: adeoque eius memoria
& cultus in obliuionem venire, vt, pecora ad pa-
stum euntia ac redeuntia sepulchrum foedarent, &
in tumulto accubarent. Accidit autem, vt quædam
ex ijs à dæmone correpta expirarent. Quæ reper-
motus villæ Dominus duobus rusticis præcepit,
vt beati viri sepulchrum sepe communirent. At

S V Vone-
dulphi deca-
ni obitus.
Clarum post
mortem mi-
raculis.
Venit An-
derlacum S.
Guido.
Abit in ca-
los vir san-
ctus.
Sepulchrum
eius miracu-
lis gloriosum
illi

Nota vltio-
nem in petu-
lantes rusti-
cos.

illi dæmonis instinctu in risum cōcitati, Age, in-
quiunt, senem istum iam pridem defunctum, n-
fortē nobis effugiat, intra sepem concludamur.
Vix verba ediderant, cum protinus corporis que-
dam affectu languore, Domini magis imperio co-
cti, quam voluntate spontanea impulsī, ad opus a-
cedunt. Sed viribus paulatim cadentibus, re per-
infecta, domum venerunt. Et ecce nocte concu-
bia alter magnis cum cruciatibus animam expira-
uit: alter amentia & furore plenus, suam ipsius f-
ciem pugnis & vnguibus fœdē dilacerans, post tri-
die è vita excessit. Ea res vt cunctis ingentem san-
torem incussit, ita non paucis cum propē tur-
procal degentibus præsentem in rebus deplorati-
salutem peperit. Nam mox plurimi varijs deten-
languoribus, ad despectum multo tempore vi-
sancti sepulchrum confluentes, post vota preces o-
optatam sanitatem consecuti sunt.

Multa mira-
cula sunt ad
tumulum
vim.

Hinc verò pro loco & tempore sacra supra tu-
mulum ædícula constructa, maior indies hono-
viro sancto accreuit; donec insigni opere basi-
lica à fundamentis exstructa, ossa beati viri i-
cius medio honorificè fuere collocata; vbi signi-
& virtutes multò deinde illustriores diuinitus edi-
tæ sunt.

C. Baron In
Not. Martyr.
Romani.

MARTYRIVM S. AVTONOMI: EJ-
ex eo quod est apud Metaphrasten. Passus est
circa annum Domini 302. vt patet in-
fra, temporibus Diocletia-
ni Imp.

12. Septemb.
S. Autono-
mus Episco-
pus Italia.

Diuinus Autonomus, strenuus veritati
athleta ac Episcopali dignitate in Italia cla-
rus, vt cognouit Diocletiani tempore acri-
& vehemens bellum aduersus Christi Ecclesiam e-
ru-

quisse, relicta Italia,
& consilio, vt lat-
diuini verbi præc-
entis impietatis im-
aris adduceret. Et
areæ, à quodam Cor-
ate omnia fidei lum-
ore ibidem moratus
terra illi suppeditauit
ata oratoria æde M-
Cornelium primò Di-
turus loca presbyte-
rò de aduentu à Di-
exit Autonomus, v-
itarer, Mantinium
vbi sanè dignos oper-
euerlus ad Soreos,
gè multiplicatam,
cè florentem. Vnde
nelium Antistitem
intelæ eum Christi
verò Asianorum ob-
circa populis Christi-
ueniens, qui locus p-
tis segete onustus,
ignorantia tenebris
in lucem affereret.
Cum hæc autem
confessorem felici-
essent, accidit, vt
pietatis impliciti
eis celebrari solito
& ad insaniam yf-
Christi cultores a-
carent, tum zelo
mutuis adhortam-
mulachra inuade-
redigerent. Hæc

S CONFES.

citati, Age, inepuisse, relicta Italia, venit in Bithyniam ea men- *Predicat in*
 in defunctum, ne & consilio, ut labantem fidei ac pietatis structu- *Bithynia.*
 em concludamusam diuini verbi prædicatione feliceret: & alios ite-
 nus corporis quondam impietatis immersos tenebris ad lucem ve-
 agis imperio coactis adduceret. Et quidem in loco, cui nomen
 impulsu, ad opus accoræ, à quodam Cornelio hospicio exceptus, eum
 adentibus, repente omnia fidei lumine illustrauit; multoq; tem-
 ecce nocte concu- ore ibidem moratus, salutaris doctrinæ semina
 s animam expira- erræ illi suppeditaui; tanto cum fructu, ut ædifi-
 a placens, postri Cornelium primò Diaconum, inde ad alia perre- *Quendam*
 eis ingentem san- turus loca presbyterum ordinauerit. Postquam *Cornelium*
 is cum propè tunc de aduentu à Diocletiani Nicomediam intel- *primò Dia-*
 rebus deplorati exit Autonomus, ut furentis bellæ insaniam e- *conum, de-*
 imi varijs detentaret, Mantinium & Claudiopolim enauigauit: inde presby- *terum, po-*
 alto tempore viv- bi sanè dignos operæ suæ fructus reulit. Deinde *terum, po-*
 post vota preces- reuersus ad Soreos, inuenit Ecclesiam illam egre- *stremò Epi-*
 dit. giè multiplicatam, & studijs fidei ac pietatis miri- *scopū creat.*
 re sacra supra tu- ficè florentem. Vnde ingenti affectus gaudio, Cor- *a Accidit*
 tor indies hono- nelium Antistitem constituit: eiusque curæ atque *iuxta C. Ba-*
 signi opere basi- tutelæ eum Christi gregem penitus commisit. Ipse *ron. Tom. 2.*
 ossa beati viri in- verò Asianorum obiens regionem, omnibus illis *Annal. anno*
 locata; vbi signa- circa populis Christum prædicauit, donec Limnas *Domini 302*
 pres diuinitus edi- veniens, qui locus propè Soreos est, magna pira-
 tis segete onustus, eam quoque gentem, profundis
 ignoratiæ tenebris diu ac pertinaciter immerfam,
 in lucem assereret.

ONOMI: EX

sten. Passusest

vi pater m-

letia-

renuus veritatis

itate in Italia cla-

ani tempore acce-

risti Ecclesiam e-

zu-

Cùm hæc autem Dei benignitate per Christi
 confessorem feliciter ad optatum finem perducta
 essent, accidit, ut quidam in dicto loco errore im-
 pietatis impliciti, in quodam dæmonis festo, ab
 eis celebrari solito, simulacris offerrent libamina,
 & ad insaniam vsque debacharentur. Quæ cùm *Christiani*
 Christi cultores ad iustam indignationem prouo- *euertunt*
 carent, tum zelo pietatis adeò inflammantur, ut *simulacra*
 mutuis adhortamentis exaciati, arreptis armis, si *dæmonum.*
 mulachra inuaderent, & in puluerem cineresque
 redigerent. Hæc ut impiorum insaniam acriter
 stimu-

S. Autonomum occiditur.

Honorifice sepelitur.

En mirabile reliquiarum virtutem.

stimulabant, ita animis vindictæ cupidis nullam quietis partem concessere, nisi Autonomum præclarum dæmoniorum hostem interneccione dearent, atque in vno illius capite simulachrorum euerfionem ad satietatem vlciscerentur. Itaque quodam, cum Dei seruus in oratorio Soreano diuina celebraret mysteria, gens impia & crudelis, armatis ferro dextris repente aduolat: & fugis fugatisq; qui aderant populis, nefarie obtruncant antistitem, & gloriosum veritatis præconem atque Pontificem foedis concisum vulneribus in ade facra relinquunt. Porro Maria quædam, quæ Diaconatus dignitate ornata erat, assumptis secum aliquot eximia pietate viris, sanctissimas eius reliquias, quo par erat honore, terræ mandauit: quas deinde Deus mirabiliter post annos plurimos gloriosas reddere dignatus est.

Quo tempore Constantinus Romani Imperis sceptra tenebat, Seuerianus Alexandria Præfectus per ea loca vbi martyris reliquiae reconditæ iacebant, iter facturus, occultam reliquiarum vim mirabiliter sensit. Cum enim muli eousque venissent, subito quasi religione admoniti gressum fixerunt: neque vllis verberibus vel latum vnguem a loco dimoueri potuerunt. Ea res cum haud immerito Seuerianum stupore afficeret, & cogitandum ibidem spectatorem detineret, quidam qui fortè in comitatu erat, insigni religione ac prudentia vir, monuit vt eodem in loco templum se diuino martyri excitaturum voueret: futurum tunc dubio procul, vt fixa animalia pristinam gradiendi virtutem reciperent. Annuit is prompto alacrique animo; cum ecce vix voto emisso, muli maximo impetu iter prosecuti sunt: & Seuerianum permouerunt, vt iuxta votum, protinus oratorium in B. martyris memoriam illic exstruigarit.

Multò verò deinde post tempore Sacerdos quidam

dam in eadem ad
cium, defluente ex
sensit incommodum
tumeliam factum,
diruit: & alio in
plum exstruxit; ign
reliquias ibi recon
deinde post annos,
turis militaris adm
Imperatori quibus
versabatur. Is cum
tus super martyris
aliaque animantia
eadem nocte in for
quo leporem occi
deinceps ibidem d
fioni parens, illic
cunctabundus de
nocturne multa c
autem paucis pos
tem manifestius
nam sit edocet, &
sent eius reliquias
dio pariter & tim
biji, (iserat Ana
cesserat) eique se
re expoluit. Ana
pietate, quam ho
diose captabat)
num extat, consi
tæ eò martyris r
bus illustrarunt.
Nm vt reliqu
uicti Christi ath
nis à glorioso ce
do incorruptum
aspexi; coma ca
ster integer; &

ae cupidis nullam
autonomum pra
internecone dele
mulachorum te
entur. Itaque de
torio Soreano de
pia & crudelis, au
at : & fugis fuga
obtruncant an
praeconem atque
eribus in aede sa
dam, quae Diaco
mptis secum ali
ssimas eius reli
mandauit : quas
ps plurimos glo
Romani Imperi
ndria Praefectus
recondita iace
iarum vim mi
coulsque venis
iti gressum fixe
latum vnguem a
um haud imme
et, & cogitabun
ret, quidam qui
eligione ac pru
oco templum se
ueret : fumum
a pristinam gra
uit is prompto a
to emisso, muli
nt : & Seueria
um, protinus o
am illic extrui

dam in eadem aede incruentum oblaturus sacri-
cium, defluente ex tabulatis aqua, haud paruum
sensit incommodum ; ratusque hoc ipsum ad con-
tumeliam factum, peracto sacrificio, aediculam
diruit : & alio in loco politiori opere tem-
plum extruxit ; ignorans interim sancti martyris
reliquias ibi reconditas iacere. Sexaginta autem
deinde post annos, Ioannes quidam laudibus vir-
tutis militaris admodum clarus, eadem circa loca,
Imperatori quibusdam in rebus operam nauans,
versabatur. Is cum die quodam venationi inten-
tus super martyris tumulum arcu leporem fixisset,
aliaque animantia venatus domum rediisset, fuit
eadem nocte in somnis admonitus, vt eo in loco,
quo leporem occiderat, tabernaculum figeret : &
deinceps ibidem domicilium teneret. Ioannes vi-
sioni parens, ilico eò habitationem transtulit, &
cunctabundus de ordine & veritate visionis diu
noctuque multa cum mente sua pertractabat. Ecce
autem paucis post annis martyr secundum quie-
tem manifestius ei apparens, & euidentius quif-
nam sit edocet, & quomodo ibidem recondita ef-
sent eius reliquiae indicat. Tunc verò miles gau-
dio pariter & timore persusus, ad Imperatorem a-
biit, (is erat Anastasius, qui defuncto Zenoni suc-
cesserat) ei que seriem ac veritatem visionis sine-
re exposuit. Anastasius verò sine mora, non tam
pietate, quam hominum beneuolentia, (quam stu-
diosè captabat) impulsus, basilicam, quae etiam-
num extat, construi fecit : quam protinus transla-
ta eò martyris reliquiae nonis signis atque virtuti-
bus illustrarunt.

*Vide Missam
appellari in-
cruentum sa-
crificium.*

*S. Martyr
reuelat reli-
quias suas.*

*Tumulus
martyris
miraculis
illustris.*

Nm vt reliqua silentio praeteream, ego ipse in-
uisti Christi athleta corpus sanè venerandum, an-
nis à glorioso certamine iam ducentis, an-
do incorruptum, sed planè viuudum in sepulchro
aspexi ; coma capitis densa & illaesa ; formae chara-
cter integer ; & ne pilis quidem labri superioris
amissis,

*S. Martyris
corpus post
annos 200.
incorruptum
conspicue,
ipse auctor*

huius histo-
ria.

amissis, ad aspectum gratus; pellis firma & inten-
sa; orbes oculorum aperti: denique nulla non cor-
poris pars adeo firmiter & præclare vnita, vt totus
homo, nihil à dormiente vel planè viuo differre
videretur.

C. Baron. **VITA SS. SYRI ET IVENTII, SEV**
Tom. 1. An- Iuuentij, Ticinensium Episcoporum: *Ex ea que*
nal. & Not. *est apud V. P. Laurent. Surium. patet infra eos*
Martyr. *claruisse tempore Neroniana persecutio-*
Romani. *nis: qua maximè feruit anno Chri-*
sti 69. Neronis Imperato-
ris 13.

12. Septemb.
Quomodo &
à quibus Pa-
pia ad fidem
sit conuersa.

Quo tempore, & qua via, modoque Ticinen-
sium vrbs, quæ proprio nomine Papiæ vo-
catur, è densis errorum tenebris ad clarif-
simum veritatis ac fidei lumen emerferit, vtile nō
minus quàm iucundum est explicare. Nam à pri-
mo crescentis Ecclesiæ statu, ipsis Christi Aposto-
lis fidei semina longè lateq; spargentibus, hæc et-
iam ciuitas digna inuenta est, quæ primitias Euan-
gelij perciperet, vnaque ante alias plurimas cœle-
stis regni hereditatem capefferet. Cum enim Apo-
stolorum princeps fundatâ Antiöchena Ecclesiâ,
in qua primùm nouellæ gentis Christianum no-
men exortum est, ædificaturus Romanam, Ro-
mam venisset, ibidemque renouatis miraculis Iu-
daicam egregiè perfidiam expugnaret, & saluta-
rem Christi Saluatoris doctrinam luculento ore
expromeret, Marcus adiutor & interpret eius fide-
lis eam scripto excipiens, accuratè Euangelium
concinnavit: firmatumq; Apostoli auctoritate Ec-
clesiæ tradidit. Cæterùm Petro prima Romanæ Ec-
clesiæ fundamenta iaciente, & digno sanè operæ
fructu in opus sedulò incumbente, Marcus, assump-
to secum quod Romæ consecerat Euangelio, ad
Ægy-

Ægyptum perrexi-
tina Magistrum ope-
dia, & sanctissima co-
Hermagoram, à se
dine vicis suæ, Italia
quit insignem. Hu-
venerabiles viri Sy-
deinde Papiam vi-
bant.

Cum enim Herm-
bem rem Christian-
mirificè multiplica-
tum & doctrinæ ei-
bus ad eum conflue-
saluti commodius
suum Episcopali
mora vnâ cum Lu-
piam destinavit: v-
tur ministerio, ac-
tiæ copularet. Ita
iter capeffentes, a-
gressum, matron-
bata filio, luctu ac-
ta, pedibus sancti-
que obsecrans, v-
faceret, mox &
sincero animo a-
cymisque com-
toto corde crede-
Illa autem in co-
mum eius prot-
oratione ad Do-
functum restitui-
uocatus, magna
ficare cepit: pr-
tem non modo
ganorum multi-
Hinc verò d-

VENTIL.

firma & intene-
re nulla non cor-
rupta, vt totus
ne viuo differe

NTII, SEP
m: Ex ea qua
patet infra eos
persecutio-
no Chri-
sto-

hoque Ticinen-
mine Papiam vo-
nebris ad clausu-
rerit, vile nō
re. Nam a pri-
Christi Aposto-
nitibus, hæc et
imitas Euan-
plurimas cœle-
um enim Apo-
thema Ecclesia,
ristianum no-
omanam, Ro-
is miraculis lu-
aret, & saluta-
luculento ore
pres eius fide-
Evangeliū
auētoritate Ec-
na Romanę Ec-
no sanē opor-
Marcus, assum-
Evangeliū, ad
Ægy-

Ægyptum perrexit, atque Alexandrinam ex do-
ctrina Magistri operarius veritatis, mira concor-
dia, & sanctissima conuersatione fundauit. Porro *Syrus & Iu-
uentius Her-
magoras au-
ditores, qui
discipulus,
& tertius*
Hermagoram, a se educatum atque enutritum or-
dine vicis suæ, Italiæ, prudentia & sanctitate reli-
quit insignem. Huius auditores atque ministri
venerabiles viri Syrus fuere atque Iuuentius: qui fuit S. Marci
deinde Papiam urbem Euangelij face illustra-
bant.

Cum enim Hermagoras apud Aquileiensem vr-
bem rem Christianam diuini verbi prædicatione *Ticiniensis
sedis Anti-
stes teste
C. Baron. in
Not. ad Mar-
tyr. Roman.*
mirificè multiplicaret, & multi populi fama virtu-
tum & doctrinæ eius excitati, ex longinquis parti-
bus ad eum confluerent, vir diuinus, vt omnium
saluti commodius consuleret, Syrum alumnū
suum Episcopali munere decorauit; eumque sine
mora vnā cum Iuuentio prædicationis socio Pa-
piam destinauit: vt ea in vrbe honoris sui fungere-
tur ministerio, ac animos paganorum Christi gra-
tiæ copularet. Itaque Patris aucti benedictionibus
iter capeffentes, ad primum Veronensis oppidi in-
gressum, matrona quædam nobilissima vnico or-
bata filio, luctu ac lachrymis mirabiliter deforma-
ta, pedibus sanctissimi Syri se prostermit, orans at-
que obsecrans, vt sobolem sibi viuam restituat. Si
faceret, mox & illa & tota familia Christi sacra
syncero animo amplexarentur. Cuius precibus la-
crymisque commotus vir diuinus respondit; Si ex
toto corde crederet, credenti omnia possibilia esse.
Illa autem in constantia permanente, vir Dei do-
mum eius protinus perrexit: fusaque super funus
oratione ad Dominum, vitæ & saluti pristinæ de-
functum restituit. Itaque adolescens in vitam re-
uocatus, magna voce Deum Christianorum glori-
ficare cœpit: prorsus vt ad tanti miraculi nouita-
tem non modò mater & familia, sed & ingens pa-
ganorum multitudo Christo nomen daret.

Hinc verò digressus vir Domini, ante quàm
Papiam

Marci 19.

*S. Syrus
mortuum
excitat apud
Veronenses:
vnde & mul-
ti ad Christi
fidem con-
uertuntur.*

*Quinque ad
ingressum e-
ius curatur.*

*Vaticinium
hoc refert
Luit prandus
Ticinensis
Lib. 3. ca. 2.*

*Persecutio
Neroniana
Anolino
Præfide.*

*Gervasius &
Protasius in
vincula con-
fecti.*

*Martyrium
Nazarij &
Celsi.*

*Ecce quo in
pretio apud
veteres fue-
runt Sancto-
rum reliquie.*

Papiam veniret, fama iam præcurrente, immen-
sum populi agmen festivo cum gaudio ei obuiam
processit. Cumque certatim gratulabundi se eius
vestigijs prosternerent, viri quinque diuturno lan-
guore vexati, ad eius tactum confestim sanitatem
consecuti sunt. Cum verò vrbis portas ingrede-
retur, prophetico spiritu futuræ prosperitatis eius
annuncians, deprompsit prælagium; Delectare
gaudijs vrbs gloriosa Papia: quia veniet tibi ab æ-
ternis montibus exultatio, nec vocaberis minima,
sed copiosa in finitimis ciuitatib⁹, & væ tibi Aqi-
leia, cum in impiorum incideris manus, destrue-
ris, nec vltra reædificata confurges. Populi autem
multitudo vna voce Christum extollebat, ac con-
culcatis idolis capita sua lustralibus aquis expian-
da proferebat.

Eodem verò tempore orta in Mediolanensium
vrbe persecutione in Christianos, Protasius & Ger-
uasius à Comite Anolino homine idolorum cul-
tui summè dedito in vincula coniecti sunt: & Na-
zarius vna cum afflecla suo paruulo Celsio, capite
obtruncati. Quo cognito, beatissimus Syrus ve-
nerandum virum Iuuentium eò confestim desti-
nauit, vt & sacra martyrum corpora debito cum
honore sepulturæ mandaret: & idem beneficium
Protasio, & Gervasio, peracto certamine, reue-
renter impenderet. Et quidem Iuuentius lætus ac
festinus huius præcipue legationis iter arripiens,
noctu non sine periculo & timore ad urbem per-
uenit; vbi legationis suæ mandata exponens,
à fidelibus intellexit corpora sanctorum marty-
rum iam ante honorificè cum epitaphio certami-
nis condita esse. Quo audito, Iuuentius, Obse-
cro, inquit, vos, vt dum hi qui supersunt beatissi-
mi Protasius & Gervasius certamen compleue-
runt, aliquid pro amoris dulcedine, eorumque re-
uerentia, de vestibus vel corporibus eorum no-
stis desiderijs restructis. His auditis, qui ade-
rant

ant responderunt, cum Nazarij crucem
profluentem lintum, & Iuuentius
eandem Christi ancipiti
martyris gratissimam
At verò cum incred-
entis vrbis reuerfus
ipso vrbis ingressu
cruore præclarè illu-
reptus dæmonio,
lans ad ingressum
re quem ille gestaba-
audito, Christi mi-
pueri applicuit: ac
expulit. Neque ibi
cruoris quieuit; se-
culorum, furdita-
infirmittates fugauit
qui deinde Christi
cabant, ac perfid-
bant.

Post aliquod de
sanctorum Protasii
finita essent certam-
rio Christi fide-
rum, munus longi-
gnis & virtutibus
nera conferebat
lium magnitudi-
haud procul ab v-
struxerit: quo ta-
moria immorta-
fectis autem noui-
cum quotidianam
vna dierum Pon-
ret, epulumque
porrigeret, ecce

VENTIL.

trente, immen-
audio ei obuiam
culabundi se eius
ue diuturno lan-
festim sanitatem
portas ingrede-
ro speritatis eius
ium; Delectate
veniet tibi ab æ-
caberis minima,
& vā tibi Aqi-
manus, destrue-
s. Populi autem
ollebat, ac conus
aquis expian-

Mediolanensium
Protasius & Ger-
e idolorum cul-
ecti sunt: & Na-
lo Celso, capite
simus Syrus ve-
onfestim desti-
pra debito cum
tem beneficium
rtamine, reue-
mentius lætus ac
is iter arripiens,
ad urbem per-
data exponens,
ctorum marty-
aphio certami-
uentius, Obse-
persunt beatif-
men complece-
eorumque re-
bus eorum no-
ditis, qui ade-
rant

ant responderunt, quandam Dei famulam sa-
rum Nazarij cruorem ab abscissis ceruicibus lar-
è profluentem linteo excepisse. Quo responso
ir Dei Iuuentius commonitus, in ipso itinere
andem Christi ancillam conuenit: cruoremque
martyris gratissimi muneris thesaurum obtinuit.
At verò cum incredibili gaudio ad mœnia Tici-
aensis vrbs reuersus, mox portitor tanti doni in
ipso vrbs ingressu virtutem martyris eodem illo
cruore præclare illustrauit. Erat puer à sauo ar-
reptus dæmonio, quod luctuosa sanè voce ei-
lans ad ingressum luuentij clamabat, se eo cruo-
re quem ille gestabat vehementer cruciari. Quo *Dæmoniaca*
audito, Christi miles martyris sanguinem ori *curatur vir-*
pueri applicuit: ac protinus dæmonum ab eo *inte cruoris*
expulit. Neque ibi in vno illo miraculo virtus *S. Nazarij*
cruoris quieuit; sed pari facilitate cæcitatē o- *Item multi*
culorum, surditates aurium, aliasque corporis ægri-
infirmities fugauit, ac mutorum ora resoluit;
qui deinde Christianæ fidei præstantiam prædi-
cabant, ac perfidorum duritiem palam argue-
bant.

Post aliquod dehinc temporis interuallum, cum *Martyrium*
sanctorum Protasij & Geruasij apud Mediolanum *Geruasij &*
finita essent certamina, beatissimus Syrus à Lybe- *Protasij.*
rio Christi fideli particulam sanctarum exuui-
rum, munus longè gratissimum recepit; quod si-
gnis & virtutibus coruscans, varia sanitatum ge- *Reliquiarū*
nera conferebat varijs; adeò vt rerum mirabi- *eorum parti-*
lium magnitudine permotum antistes, templum *cula miracu-*
haud procul ab vrbs mœnijs extra ciuitatem ex- *la eximia*
struxerit: quo tam eximia sanctorum virtus & me- *operatur.*
moriam immortalis apud posteros permaneret. Per-
fectis autem noui templi dedicationis insignibus, *Construit*
cū quotidiana ibidem laudes Deo resonarent, & *basilicam*
vna dierum Pontifex Missarum solennia celebra- *in eorum*
ret, epulumque cœleste cunctis de more fidelibus *memoriam*
porrigeret, ecce inter alios perfidus quidam lu- *S. Syrus.*
dæus,

*Diuinitus
castigatur
Iudæus, ma-
la intentione
corpus Do-
mini susci-
piens.*

*En infigne
miraculum
de SS. Eu-
charistia.*

*Iudæus cre-
dit in Chri-
stū, & multi
cum eo.*

*Spiritus pro-
pheticus vi-
det cogita-
tiones homi-
nis impij
S. SYRUS.*

dæus, satanico furore plenus, corpus Dominicum suscipere ac nequitiae suae perfidiaeque socijs ad ludibrium exponere cogitabat. Et quidem inter fidelium turbas ad manus viri Dei perueniens, ausu nefario immundo ore illud exceperit; sed cum reijciendi animo os aperiret, digna ultione percussus, sine affatu verborum cunctis audientibus & videntibus clamare coepit. Et quidem cum labia iungere & verba edere conaretur, lingua rigida officium loquendi negabat: & quasi ignito perfoffus iaculo immensis doloribus torquebatur. Resonabat omnis Ecclesia ineptæ vocis clamoribus, & tam egregij virtute miraculi, Christi fidelium lætabatur conuentus. Iudæus autem nimio dolore superatus, voces emittere absque sermonibus non cessabat; habens in gutture suae malitiæ cruciatum. Cæterum fidelibus subtilius aspectantibus mirabili ratione corpus Dominicum in ore videbatur Iudæi dependere, vt nec linguae subter compagi insideret, nec desuper immundo adhæreret palato. Interim postulantibus pro eius miseria fidelibus, vir Dei Beatus Syrus manum tetendit, & sanctæ Eucharistiæ mysterium à sacrilego ore abstraxit. Iudæus autem eius aduolutus pedibus, Christo nomen ex animo dedit: eoque baptizato, multi eius exemplo, abiurata perfidia, sacro fonte renati, Christi fidelibus ac spiritali cœtui vniti sunt.

Igitur dum multis vbique vir diuinus & fignis & virtutibus claresceret, quidam sub speciosa magnæ pietatis figura superbo spiritu adueniens, nescio quid fraudis & nequitiae moliebatur. Quem vir sanctus intuens, Silere te magis oportet, inquit, quàm loqui: nam occultæ pestilentis animi tui cogitationes nequaquam latent. Et ecce mox obmutescens, omni linguae officio se miser priuatum sensit: & flens eiulansque iniquæ cogitationis pandebat arcanum; eius miser-

miser Syrus, lo-
hortatusque, vt
deinceps ac sancte
dam verò tempore
lasque & circum
Euangelij semine,
pariter ac mutus o-
sua in omnes bene-
auribus Crucis sig-
tatem restituit: eo
paganorum multi
amplexanda perdu-
su indies credenti-
ceret, discipulum
ium Diaconos or-
& Fortunatum, v-
tutum splendore il-
totamque illam E-
nebris, Christiani-
strauit.

Interea cum ali-
in Christianos de-
quiritatis, audita
gestarum, pleni a-
runt: vt vna inter-
fidei fundamenta
titudine deteriti,
vindictam omnes
rò Syrus, nihil im-
nientes vultu pla-
Christianæ facu-
omnes ad vnum
prouoluti ad san-
doctrinæ eius fon-
tius, quàm in Ch-
rent. itaque nou-
Syrus, vt alijs qu-
ret, ad Duxianæ

misertus Syrus, loquendi restituit beneficium; hortatusque, vt sacri muneris ministerium p̄deinceps ac sanctē obiret, in pace dimisit. Quodam verò tempore vrbe egressus, dum vicos vil-
Surdus & mutus puer Crucis signo curatur.
 lasque & circum circa ciuitates, sparso ybique Euangelij semine, peragraret, puer illi surdus pariter ac mutus offertur; cui vir sanctus, pro sua in omnes beneuolentia, formato in ore & auribus Crucis signo, pristinam sensuum facultatem restituit: eodemque miraculo maximam paganorum multitudinem ad Christiana sacra amplexanda perduxit. Cumque iam lato successu indies credentium numerus mirifice excreceret, discipulum suum Iuuentium & Pompeium Diaconos ordinauit; Chrysanthum autem & Fortunatum, viros & generis dignitate & virtutum splendore illustres, presbyteros constituit: totamque illam Ecclesiam, fugatis errorum tenebris, Christiana fide ac pietate egregiē illustrauit.

Interea cum alijs in locis grauissima persecutio in Christianos desēuaret, quidam operarij iniquitatis, audita fama rerum mirabilium à Syro gestarum, pleni amentia & furoris Papiam venerunt: vt vna internecione, constituta Christiana fidei fundamenta subuerterent. Sed fidelium multitudine deterriti, beati viri caput petere, in eoque vindictam omnem exercere decreuerunt. At vero Syrus, nihil impiorum terrore commotus, venientes vultu placido exceptit; eorumque rabiem Christiana facundia præstantia ita emolliuit, vt omnes ad vnum, detestata prioris vitæ insania, prouoluti ad sancti vestigia, vberiores salutaris doctrinae eius fontes exposcerent: nihilque ardentius, quàm in Christi familiam adscribi, desiderarent. Itaque nouo fructu Ticinensi Ecclesia aucta, Syrus, vt alijs quoque læta Euangelij sata impartiret, ad Brixianæ ciuitatis plebem erudiendā abiit;

vbi

*Prædicat po-
pulo Brixia-
no: & mul-
tos conuertit
miraculo li-
berationis
obsessi pueri.*

*Prædicat Iu-
uentio, quod
tertium post
eum sit futu-
rum Episc.
et
diem obit.*

*Item
Pompeium e-
ius successor.*

*Fugit ne fiat
Episcopus
S. Iuuentius.*

*Viduorum
ac pupillorū
defensor S.
Iuuentius.*

ubi puerum tetro vexatum dæmone orationis vir-
tute sanauit: & haud exiguam populi multitudi-
nem ad Christi fidem eo miraculo attraxit. Egres-
sus verò è ciuitate Brixiana, obuium sibi à natiui-
tate cæcum in Laudensium oppido illuminauit:
baptizatumq; cum omni domo ad cætum fidelium
adiunxit. Inde Papiam regressus, accito ad se Iu-
uentio multa insignis prudentiæ dedit documen-
ta: ac prophetico spiritu, eum tertium in ea fun-
ctionis cathedra futurum antistitem prædicens,
migravit ad Dominum; cuius sacras reliquias in
Protasij & Geruasij basilica, quam ipse construxe-
rat, debito honore & summa diligentia Clerus Ti-
cinenfis condidit.

Cuius post decessum Pompeius, quem ipse gra-
du Diaconatus sublimauerat, eius sedis est infulas
assecutus; quo similiter paucis post annis vitæ mu-
nere sanctissimè perfuncto, Iuuentius ad suscipien-
dam curam Pontificij omnium votis expetitus fuit.
Et quidem is quanquam fuga illum honoris gra-
dum declinare studeret, denunciata tamen sibi à
Patre pontificalis dignitatis insignia subterfuge-
re non potuit. Iraque cùm aliquamdiu apud Lau-
densium urbem delituisse, tandem diligentissimè
à populo Ticinensi inquisitus, ac repertus, Pa-
piam reducit, & mira omnium gratulatione tri-
stis in cathedra collocatur. Igitur vel inuitus ad
hoc honoris culmen euectus, sedulus ante omnia
Patris ac nutritoris sui æmulator pauperum, vi-
duarum ac pupillorum suscepit patrocinium: tan-
tâ pietate ac fide, vt signis etiam atque miracu-
lis oppressores iniquos repelleret. Vidua siquidem
quædam à creditore suo oppressa, atque à crudeli
nummulario ad duplum compulsâ, ad virum Dei
confugiens misericordiam postulabat. Cognito
vir Dei hoc negotio, protinus Diaconum suum
cum eadem vidua ad creditorem direxit; per eum
denunciâs, vt sceleratas yfuras viduæ remitte-
ret,

ne orationis vir-
puli multitudi-
attraxit. Egre-
sum sibi à natiui-
do illuminauit:
catum fidelium
, accito ad se lu-
dedit documen-
trium in ea fun-
item prædicans,
cras reliquias in
ipse construxe-
rentia Clerus Ti-

et, ac recepto contentus commodato, impiam il-
lam pecuniæ cupiditatem auaritiâque ex animo
reijceret. Sin recusaret, futurum prænu-
ciabat, vt simul cum vsuris proprias etiam possessiones iusto
Dei iudicio amitteret. Et quia vir sanctus haud i-
gnorabat, animum impiæ cupiditatis ac auaritiæ
in culis constrictum, vix vllis pietatis operibus
solui posse, suo ipse Diacono pecuniæ, quam à vi-
dua exigebat, summam tradidit, vt eandem, si po-
tularêt, viduæ nomine nummulario promeret.
Quid igitur? Ecce tibi pectus terrena cupiditate te-
naciter obfessum; ecce iustitiam diuinam auari sce-
us, quo nihil scelestius seuerè punientem. Acce-
lente cum vidua Diacono & Antistitis iussa sup-
plici voce exponente, vsurarius auaritia tabescens
ussa ne ad aures quidem admittere, sed præcisè ac
pertinaciter pretium expetere. Tunc Diaconus au-
teq; sibi traditos expromere: quos audius arri-
diens nummularius, vix ijs in arcam repositis, mi-
ser expirauit.

Alio quoque tempore quidam de exactoribus fi-
sci, fluuium Ticini transmissurus, arreptus ab vn-
dis sæuientibus, penè submersus pecuniæ talentū
amisit. Cum verò mortis supplicium propter eam
pecuniæ amissionem pertimesceret, curis anxius
ad virum Dei Iuuentius festinum cucurrit: eique
multis cum lachrymis cladem suam exposuit. Cui
vir Dei, Eamus inquit, ad aquas, quæ concreditam
tuæ fidei pecuniam absorbit. Abeunt illi: & mox
ad locum vt ventum est, Iuuentius ait; Tibi dico
aqua in nomine Domini nostri Iesu Christi, qui pe-
dibus super te ambulauit, redde pecuniam, pro qua
miser hic mortis timore circumuentus affligitur.
Continuò autem vasculum, in quo recondita erat,
super aquas natatè visum, vndarum impulsibus ad
viri Dei vestigia in loco quo stabat applicuit. Quā
pecuniam apprehendens tribulato restituit; dignus
imitator Helisæi; qui ex Iordanis gurgite coram

D d d

oculis

*Vltio diuina
in vsurariis.*

*Ad imperiū
S. Iuuentij
aqua euomit
amissas pe-
cunias.
Ioan. 6.*

4. Reg. 6.

oculis filiorum Prophetarum ferramentum, quod in eum dilapsum ceciderat, super aquas natum fecit: missioque in aquas manubrio, qui amiserat morienti restituit.

Beatissimus vero Iuuentius spiritualibus inflammatus desiderijs, Mediolanum perrexit, ut paganorum contumaciam, pijs Christi cultoribus instantiam, virtute diuina compelleret, & instar optimi pastoris oves à luporum rabie ac furore defenderet. Et quidem aduentantem illum impij vani affecere iniurijs, atque extremum supplicium, non Christianis sacris desisteret, minitabundi proponebant. At illo oculis insita pietate ad cælum fulgatis pro eorum salute Dominum deprecante, eccubito subito coactæ nubes magno cum cœli fragore, ingentem vim grandinis effudere; quæ capita, brachia & ossa inimicorum veritatis, eodem in locopræ stupore consistentium, fugaque frustra euadentium, ita grauitur contudit, ut agnito propriæ prauitatis reatu, viri sancti parrocinium implorarent, libenterque se Christo nomina datur, exclamarent. Inde fugato precibus viri sancti precelloso & noxio turbine, multi salutaris doctrinaritè instructi & sacro fonte lustrati, Mediolanensium urbem, deletis pro maxima parte erroribus, Christiana pietate ornatissimam reddiderunt. Itaque Clero & Sacerdotibus ibi constitutis, Iuuentius Papiam remeauit: vbi in primo vrbis ingressu paralyticam lecto affixam, Crucis signo dextera formatam mirabiliter sanauit.

Inter hosce tam prosperos rei Christianæ successus, a Vespasianus Cæsar graue aduersus Christianam religionem mouit bellum. Porphyrius quidam vrbis Romæ Præfectus missus ab eo in mandatis habebat, ut ciuitates ac vicos omnes peragrando rem Christianam quam maximè oppugneret. Igitur urbem Papiam ingressus, cum fidelium numerum infinitè multiplicatum cerneret, decre-

Diuinitus castigantur, qui viro Dei resistunt.

Mediolanenses conuertuntur.

Paralyticam sanat.

a Regnavit is anno Salutis 80. C. Baron. Tom. 1. An. nali. refte.

ante omnia Iuuentius deleto, furoris ordinem conuertere. Iuliana S. Nazarij abbatat solemniam; cum armata militem ac Dei populum abbat. Sed ecce, amulum sacrificio honio cum omnibus agnis ora, guttur, & ecclesie seiplos cœpfecti, aera luctu complebant. Complacitissimo, egressus am i prostratus pro am salute ad Domitram motus exortus, & ignis cœlestis; & ignis cœlestis simul amoris nomen prædicati apizati pro fidei catos ostenderent. Immodico perfusus agastulo, ad vitam Porro Iuuentius ubique clarus, patus Syrus ei curas apparuisse, tertio dein diuinitus; cuius multis cum lachryis Iuliana rec virtuti

it ante omnia Iuuentium adoriri; eoque interne-
 sione deleta, furoris sui arma in reliquam multi-
 tudinem conuertere. Eadem illa hora Iuuentius in
 basilica S. Nazarii à se constructa Missarum cele-
 rabat solemnia; cum Porphyrius effero in eam
 orde cum armata militum manu ingrediens, Pre-
 latus ac Dei populum vno impetu trucidare co-
 nitabatur. Sed ecce, antequam impetum in Christi
 amulum sacrificio intentum faceret, arreptus de-
 monio cum omnibus secum ingressis, alterutrum
 ugnis ora, guttur, & faciem cadentes, extra atriū
 ecclesiæ seipsos cœperunt expellere; Inde amentes
 effecti, aera luctuosis vocibus & nimio clamore
 implebant. Completo autem Mysticæ oblationis
 ministerio, egressus foras vir Dei cum omni plebe,
 lumi prostratus prolixas admodum preces pro eo-
 rum salute ad Dominum fudit. Ecce verò subito
 extramotus exortus, ingenti omnes pauore con-
 cussit; & ignis cœlitus missus eos circundans, cor-
 daeorū simul amore diuino incendit: ita ut Chri-
 sti nomen prædicatione celebrarent, & eadem die
 baptizati pro fidei constantia mortem subire se pa-
 ratos ostenderent Porphyrius autem sequenti die
 immodico perfusus gaudio, ex mortalitatis huius
 ergastulo, ad vitam migravit immortalem.

Porro Iuuentius virtutum & miraculorum glo-
 ria vbique clarus, post 39. annorum decursum, qui-
 bus cathedram illam sanctissimè administravit, cū
 beatus Syrus ei cum Nazario & Celso, Geruasio &
 Protasio apparuissent, & vitæ exitum annuncia-
 sent, tertio dein die è corporis habitaculo in cœlū
 immigrauit; cuius exuias deuota Ticinensis plebs
 multis cum lachrymis ac debito honore in Naza-
 rij basilica recondidit: vbi & nunc vsque
 virtutibus florent atque mi-
 raculis.

*En Missæ
officium in
primitiua
Ecclesia.*

*Vexatur è
demonio
Porphyrius,
volens cum
sacerdotibus
virum Deū
inuadere.*

*Rediit ad
mentem cum
suis Porphy-
rius, & con-
fiteretur sum-
Christum &
feliciter mor-
tuitur.*

*S. Iuuentij
obitus.*

*Tumulus
eius miracu-
lis illustris.*

De S. Philippo Patre S. Eugenia Virginis, hactenus Lector infra VIIII Kalend. Ianuarij. in vita Eugenia. Vbi observandum ex Notis Baronij Tomo 2. Annal. hunc Philippum nequaquam fuisse Alexandrinum Episcopum, ut scribunt Beda, Vsuardus, & Ado; neque rursus Imperatorem, ut Cedrenus in Maximino; Sed praefectum Augustalem Aegypti: Passumque anno Imperatoris Severi 10. qui fuit Christi Domini 204. Zephyrini Papa 2.

Al. Maurilii.
C. Baron.
Tomo 4.
a. Annal.
& in b. Not.
Martyr.
Rom.

VITA S. MAVRILII EPISCOPI Andegavensis: Ex ea quae est per Fortunatum Praetorum Episcopum. a Clavio temporibus Theodosij Imperatoris, & Honorij eius filij: anno Salutaris 394. & seqq. b. Alius fuit eiusdem nominis Episcopus Rhotomagensis, qui vixit circa annum Domini.

1070.

13. Septemb.
A quo doctus.

Ordinatur
Lector.

Illustris
S. Maurilij
familia.

Post alios ordinatus, denique
sacerdotio initiatur.

MAurilius Mediolani splendidis admodum ortus parentibus, ab ipsis penè incunabilis à beato Martino sacris fuit imbutus literis. Sed beato Martino Arianorum perfidia civitate illa expulso, Maurilius ibidem est demortuus, donec à Sancto Ambrosio, civitatis istius Episcopo, Lectoris officium accepit. Interea à patre eius, qui totius penè Hesperiae gubernacula tractabat, defuncto, ipse amore celestium totus incensus, relicta matre, Martinum, qui tunc Turonicam administrabat metropolim, expetijt; eidemque divinis occupatus officijs constanter adhaesit: donec sacris omnibus initiatus, ad ardua magis enitendum sibi existimaret. Adeptus itaque sacerdotii honorem, cum monasticae vitae disciplinam vinctam adamaret, beato Martino in Domino valere iussit Andeg.

Andegavorum aggre-
Ligerim fluvium c
um cultus dedica
mo eius incredibil
men humanavirtute
ad Dominum conu
ignis è coelo demit
quidquid denique i
mporis in fauillam
inata itaque omni f
ofundavit Ecclesiam
pietatis studio celeb
is, multis clurus vi
ti. Nam & hominib
anus Crucis signo
acram catenis vincit
grat. sanitati pari ra
loque à vipera puer
que ipsa cum mort
nam renouavit; &
zmine precibus sui
ne effectit, quae mi
onium praebebant.
Non longe à vico
alatu (quamquam di
tus) demonibus ex
am mira populi sup
adens Maurilius a
gno Sanctae Cruci
ne, immenso spectro
deinde simulacris o
tem in loco monast
una demonis ser
Christianam vindic
Proximis exinde
uerfas mercium ce
Calonnae praedium
tat, vnus eorum

degaunorum aggressus est urbem: vbi sanum su-
per Ligerim fluium quadam in villa diuersis ido-
rum culturis dedicatum inuenit. Quod cum a-
mo eius incredibilem inureret dolorem, neque
men humanæ virtute subuertere posset, tota men-
ad Dominum conuersus precibus incubuit: do-
cignis è coelo demissus & sanum & simulachra,
quidquid denique immunditiæ erat, momento
poris in fauillam & cinerem conuerteret. Eli-
inata itaque omni spurcitie, honorabilem Chri-
o fundauit Ecclesiam, eamque populi frequentia
pietatis studio celebrem reddidit: ac bisseis an-
s, multis clurus virtutibus, sedulo administra-
t. Nam & hominis cuiusdam aridas à natiuitate
anus Crucis signo mirabiliter curauit & dæmo-

*Fanum dæ-
monum pre-
cibus sus-
mirabiliter
subuertit.*

*Condit ibide
Ecclesiam.*

Fortunatum P-
temporibus The-
filij: anno Sala-
usdem nominis
s, qui vixit
mi.

*Claret mira-
culis.*

plendis admod-
is penè incunabu-
ris fuit imbutus li-
norum perfidia &
bidem est demora-
tuitatis istius Ep-
it. Interea à patre
ubernacula tracta-
rium torus incen-
tunc Turonican-
reij: eidemque di-
ter adhaesit: donec
dua magis eniten-
itaque sacerdoti
disciplinam vnde
mino valere iussit
Andeg-

Non longè à vico Calonnæ, qui viri sancti in-

olatu (quanquam diuersis idolorum titulis deco-
atus) dæmonibus exosus erat, simulacrum quod-
am mira populi superstitione colebatur. Eo con-
endens Maurilius animi dolore fanius, idolum
igno Sanctæ Crucis opposito euerit, dæmones-
que, immenso fœtore relicto, in fugam compulit.
Deinde simulacris omnibus igne concrematis, eo-
dem in loco monasterium condidit: & multos diu-
urna dæmonis seruitute oppressos in libertatem
Christianam vindicauit.

*Condit mo-
nasterium
in vico Ca-
lonne, fuga-*

Proximis exinde diebus, cum negotiatores inter
diuersas mercium copias, Italos viriisque sexus per
Calonnæ prædium in Hispaniam venales duce-
rent, vnus eorum, magno profliciens impetu ad
Eccle-

*is inde dæ-
monibus.*

*Confugit ad
virum Dei
captiuum
quidam.*

*Precibus ob-
tinet captiuo
missionem.*

*Suscitat
mortuum.*

*S. Martini
præsulis te-
stimonium
de S. Mauri-
lio.*

*Inuitum ra-
pitur ad An-
degauensem
Episcopatum
& à B. Mar-
tino antistes
consecratur.*

Ecclesiam confugit; moxque prouolutus cum la-
chrymis pedibus confessoris, orabat redemptionem;
nem; eius fletibus commotus sacerdos, sine mo-
pro captiuo, ipsius Domino supplicatur egreditur.
Sed Dominus, spretis Maurilij precibus, suis innuit
ut ipsum ab asylo vi auellerent. Ministris im-
pugnè parentibus & vim facientibus, captiuus im-
mensis clamoribus opem sacerdotis implorare. Sa-
cerdos verò flexis solo paululum genibus, pias pre-
captiuo ad Deum fudit lachrymas; ad cuius pre-
protinus tanta vis febrium dominum ipsius ar-
ruit, ut ante spiritum exhalaret, quam à ministri-
vllum remedium adferri posset. Cuius morte f-
bitanea reliqui tanta sunt oppressi formidine,
relictò captiuo sibi vitam deprecarentur; veriti ne
terra viuos omnes absorberet. Vir verò beatus te-
ra prostratus, immensis singultibus Christum pro
defuncti salute precabatur, nec ante è solo surrexi-
quam & defuncto vitam, & captiuo acquireret li-
bertatem.

His alijsque, quæ studio breuitatis omittimus,
vir diuinus in vico Calonnæ clarus miraculis, à
Andegauensibus pastore orbatis antistes expe-
tur. Fiebat hoc ex mente & consilio sanctissimi
Præsulis Martini; qui Andegauum venerat, & tu-
multuantem in electione noui antistitis plebem
pariter ac nobilitatem sedauerat; cum clarissim-
sanè sanctitatis testimonia Maurilio perhibere.
Nec ipse solum, sed & Spiritus sanctus in spec-
columbæ super eius caput in Ecclesia apparen-
neminem ea sacri muneris functione digniorem
esse testatus est. Itaque Maurilius, & miracule
& precibus victus à Beato Martino consecratus su-
cepit Præsulatum; Apostolica redimitus sim-
plicitate, ac cordis puritate perlucidus, assiduè
precibus, vigilijs, & ieiunijs intentus, ut com-
missum sibi gregem Domino & integrum & ab o-
mni peccati contagione purum restitueret. Rut-
laba

bet in eo tanta Dom-
cum, quam dudum
cula fierent.
Quodam die viro fo-
sanciam solennitatem
moriente puero mar-
tem suis precibus ap-
salans, ut ante obitu-
monum insultus
ale diutius paululum
corante, per eum vitæ
ennitatis mysterio,
sunitum Sacram-
propter dolore fauci-
quod ouiculum chri-
stulisset. Cumque
gentiam deploraret
re conscientie tran-
tum cepit, vti stuc-
ibus penitentia la-
dam patriam, assump-
reliquiarum, quibus
rabatur, conscendi-
quodam littoris, tra-
processisset in alti-
doque quarescunt
pla in æquore sub-
dolore sauciatus,
tur; Nisi has iterum
urbemque, quam e-
misso verò mari,
lehortulanum, cui
uitatem tradidit,
garet.
Interea plebs A-
dam commissio vi-
sionibus admonere
tem suum require

I EPISC.

uoluit cum le-
 tabat redemptione
 cerdos, sine mo-
 licatur? egreditur
 recio, suis in nu-
 Ministris impi-
 us, captius im-
 ptis implorare. Sa-
 genibus, pias pi-
 as; ad cuius prece-
 ninum ipsius ar-
 quam à ministris
 Cuius morte su-
 ffi formidine,
 arentur; veriti
 it verò beatus ter-
 bus Christum pro-
 nte è solo surrexi-
 tino acquireret li-
 titatis omittimus
 rus miraculis, et
 is antistes expe-
 nfilio sanctissim-
 um venerat, & tu-
 antistitis plebem
 t; cum clarissim-
 urilio perhibere
 sanctus in specie
 Ecclesia apparet,
 ctione digniorem
 ius; & miraculo-
 no consecratus su-
 redimicus signi-
 lucidus, assiduè
 tentus, vt com-
 integrum & ab o-
 restitueret. Ruti-
 labat

bat in eo tanta Domini gratia, vt non minora *Quanta ope-*
 r eum, quàm dudum per Apostolos, signa & mi- *rarum fuit*
 cula fierent. *miracula.*
 Quodam die viro sancto in basilica beati Petri
 nctam solennitatem celebrante, aduenit cum
 oriente puero matrona; cui quondam sterili eū-
 em suis precibus apud Dominum obtinuerat; po-
 ulans, vt ante obitum eum consignare, & contra
 æmonum insultus munire dignaretur. Sed præ-
 ale diutius paululum in sacrosancta oblatione re-
 norante, puer è vita excessit. Expleto autem so-
 ennitatis mysterio, vt cognouit antistes, eum nul-
 s munitum Sacramentis migrasse, incredibili ea-
 ropter dolore saucius, totum se lachrymis dedit,
 quod oculum chrismatis dono consignare di-
 tulisset. Cumque diu multumque eam negli-
 gentiam deploraret, neque tamen vllam turba-
 æ conscientie tranquillitatem inueniret, consi-
 lium cœpit, vt istud negligentie piaculum durio-
 ribus poenitentiae laboribus expiaret. Igitur relicta *clam se sub-*
 clam patria, assumptis secum clauibus sanctarum *ducti ab Epi-*
 reliquiarum, quibus Ecclesia Andegauensis deco- *scopatu.*
 rabatur, conscendit nauim, prius tamen in lapide
 quodam litteris, transitus sui die inciso. Cumque
 processisset in altū, clauis contemplando miran-
 doque quare secum eas sumpisset, de manibus ela-
 psæ in æquore submerguntur. Tum verò nouo
 dolore sauciatus, cum lachrymis exclamasse fer-
 tur; Nisi has iterum videre meruero clauis, patriā
 urbemque, quam effugio, nunquam repetā. Trans *Fit Principis*
 misso verò mari, mox mutato habitu, professus *cuiusdam*
 se hortulanum, cuidam regionis principi se in ser- *hortulanus*
 uitatem tradidit, vt corpus assiduo labore casti- *tantus vir.*
 garet.

Interea plebs Andegauensis, cœlitus sibi quon-
 dam commissio viduata pastore, crebris cœpit vi-
 sionibus admoneri, & portentis terreri, vt antesti-
 tem suum requirerent: ni mallent imminens vbi
 Ddd 4 exci-

*Septem an-
ni tota fere
Europa per-
quiritur.*

*Vide rem
stupendam.*

excidium praestolari. Itaque nimio pauore perculsi, habito semel iterumque consilio, quatuor eligunt insigni virtute ac fide viros, qui sumptibus ex voto collatis & rebus necessarijs ad itineris labores optimè instructi, antistitem indagarent, nec nisi eo inuento, ad propria redirent. Igitur legatione inita, vires oppidaque & vicos omnes praeterlegunt; omni quæ ferè perlustrata Europa, septimo tandem anno irritò conatu in partes Galliae reuertentes, diuino ductu ad portum Oceani maris qui in Britannia manet minori, perueniunt; ubi in littore residentes, scriptum, quod supra diximus, in silice inuenerunt: Hic transit Maurilius Andegavorum Episcopus. De tam euidenti alacres facti indicio, conscensa naui trans pontum abiire securi. Cumque in medio tranquilli aequoris vndas fecarent, ecce repente emerfus è gurgite piscis immanis profiliuit in nauim. Quo exente raro, reliquiarum clauas de manibus viri sancti in mare delaptas, in piscis scrore reppererunt. Quibus tandem agnitis, ingenti stupore defixi metuunt ne cum ipsis Maurilius naufragium passus marinis belluis esca cesserit. Demissis igitur de nauis ancoris, consilium ineunt, an eo testimonio contenti domum redire, an verò coeptum iter prosequi debeant. Verum enim verò nocte sequent omnes pariter coelesti visione admoniti sunt; vòmissò inani timore, confidenter pergerent, & coeptis felicibus antistitem in patriam reducerent. Ea visione cuncti miracè roborati, iter peragunt. Angeloque ductore, ad aedes principis, cui vis sanctus deseruiebat, perueniunt. Ingressi autem ilico Maurilium, ut cum oleribus, quibus princeps uti consueuerat, praesto esset, inclamari audiunt. Illi verò eo nomine protinus excitati, oculorum aciem in omnes partes dirigunt nec mora; cum oleribus Maurilium accurrentem conspiciunt. Ibi tum gaudio pariter & admiratione confixi;

ti, confestim pedibus teru rogant, ut promeriat. Ipse verò stupenegate non posset, asserens se & voto & inquam in patriam reclus clauas videre mereremones, cuncta que pertulerant, ex ore hac peruolat, ipsam tur cuncti, & quem nunc ut beatissimum tant.

Ceterum Maurilium miraculis victus, statim sed ita tamen, ut totius animus mentem Dominus opem in omnibus nocte concubia, longi sopore oppressus iam centem: Surge Maurilium exequere votum missas tibi Dominus didit puerum quem Quid multis? Mane dique populis, magis ducitur, & traductus propria excipitur. Tum ad vibem, nimirum mini promissione selum. Quo rastrois plantibus Christum mis oratione, verioratione, & puer spiritus gratia conkenatum; qui diuini & à Beato Maurilipromeruit florere

nimio pauore percul-
 sionilio, quatuor elu-
 viros, qui sumptibus
 cessarijs ad itineris la-
 titem indagarent, nec
 redirent. Igitur lega-
 e & vicos omnes præ-
 lustrata Europa, sep-
 tra in partes Galliarum
 portum Oceani maris
 ori, peruenierunt; ubi
 tum, quod supra dixi-
 ue transiit Maurilius.
 De tam euidenti ala-
 la naui trans pontum
 medio tranquilli aequo-
 nte emerit eurgite
 nauim. Quo exente
 manibus viri sancti in-
 te repererunt. Quibus
 pote defixi meruunt,
 tagium passus mari-
 mulis igitur de nauis
 en eo testimonio con-
 ceptum iter profe-
 i vero nocte sequenti
 admoniti sunt; vt
 edenter pergerent, &
 a patriam reducerent.
 borati, iter peragunt,
 es principis, cui viri
 unt. Ingressi autem,
 eribus, quibus prin-
 esset, inclamari au-
 protinus excitati, o-
 res dirigunt; nec mo-
 accurrentem conspi-
 & admiratione con-
 fixi,

fixi, confestim pedibus illius prostrati magno cum Tandem in-
 fletu rogant, vt propriæ Ecclesiæ ac ciuitati sub- uenitur vir
 ueniat. Ipse verò stupore similiter defixus, cum beatus.
 se negare non posset, cum lachrymis repugnare,
 asserens se & voto & iuramento constrictum, ne
 vnquam in patriam rediret, nisi submersas in ma-
 ri clanes videre mereretur. Tum illi statim eas
 depromentes, cuncta quæ in mari viderant, quæ
 que pertulerant, ex ordine referunt. Statim fama
 hæc peruolat, ipsumque sollicitat regem. Miran-
 tur cuncti, & quem vt hortulanum habuerant,
 nunc vt beatissimum Præsulem venerantes ado-
 rant.

Nota hic di-
 uinam pro-
 uidentiam.

Cæterum Maurilius tot fatigatus precibus, &
 miraculis victus, statuit quidem patriam repetere,
 sed ita tamen, vt tota illa nocte vigilijs & oratio-
 nibus mentem Domini attentius consulere, & e-
 ius opem in omnibus implorare vellet. Ecce autem
 nocte concubia, longo fessus peruiigilio, cum le-
 ni sopore oppressus iaceret, vidit Angelum sibi di-
 centem: Surge Maurili, & populorum te requiren-
 tium exequere votum. Nam & tuis precibus com-
 missas tibi Dominus seruauit oues & insuper red-
 didit puerum quem diutius plorans quæsiuisti.
 Quid multis? Mane reddito, concurrentibus vn-
 dique populis, magno cum honore ad nauem de-
 ducitur, & traductus non minori gloria à patria
 propria excipitur. Taliterque propriam regressus
 ad vibem, nimirum expectantibus turbis, de Do-
 mini promissione securus, venit ad pueri tumu-
 lum. Quo rastris discooperto, inuocat diutissime
 planctibus Christum. Tandem expleta cum lachry-
 mis oratione, vtrique consurgunt, Maurilius de-
 spiratus gratia consecratum, ex euentu vocauit
 Kenatum; qui diuinis cultibus ilico mancipatus,
 & à Beato Maurilio diligenter eruditus, tantis
 promeruit florere virtutibus, vt post Maurilium
 pontifi-

Honorificè
 excipitur à
 fidelium
 multitudine
 Andegauensi.

Ecce re pro-
 fectus stupe-
 dam de pue-
 ro tot annis
 mortuo.

*Idem resus-
citatus suc-
cessit Mauri-
lio in Epi-
scopatu.*

pontificialem Andegauensis Ecclesie cathedram posthumus fortiretur vt hæres. Quod si quis fortassis æstimauerit fabulosum, Andegauam recurat ad urbem. ibi enim inueniet preciosissimum Christi confessorum Maurilium immensis virtutibus florentem & nec minus Renatum Antistitem successorem ipsius miraculis coruscantem. Sunt enim & alia plurima virtutum eius miracula huic nequaquam inferiora, quæ propositi nostri memores silentio præterimus.

*Summa que-
dam vite
S. Maurilij.*

Vt autem breui compendio quotidianam illius vite conuersationem ob oculos ponamus, sanè ab exordio Episcopatus sui adusque terminum vite, vili tegumento & cibatu pertenui contentus, mentem diuinis assiduo rebus intentam habuit. Diebus verò Quadragesimæ, vespertinus die tertia cibus, panis, inquam, aridus, cum sale & aqua tepida, fractas inedia corporis vires non nihil restau-
rabat; eodemque tempore pedem foras proferebat nunquam: ne mens Deo penitus intenta vanis rerum imaginibus delusa vagaretur. Et quidem cum tanta seueritate corpus tractaret, & triduo ne ple-
rumque ieiunio conficeret, tamen viribus robustus, & facies rubicunda succique plena occultam Dei gratiam faciliè declarabat. Nam cum deuexa planè

*Summa eius
incolumitas:
in summa
abstinentia.*

ætate totum vite curriculum infinitis subdidisset laboribus, non caput, non dentes, non visum, non stomachum, non cætera membra dolebat: sed sui semper & vbique similis, in diuina benignitate le-
tus exultabat.

*Ante mor-
tem curat
sibi parari
sepulcrum.*

Talibus ergo ab ipsa pueritiæ suæ ætate florens virtutibus, cum transitus sui diem appropinquare cerneret, haud procul ab Andegaua vrbe ad Septentrionalem eiusdem vrbis partem, duplicem sepulture suæ cryptam ædificari præcepit. Qua completa, septimo infirmitatis suæ die, ætatis suæ anno nonagesimo, Episcopatus verò tricesimo, pius pastor & doctor, qualem de sacri fontis baptis-
mate

*Felicitissimus
transiit
eius.*

smate sumpsit, talem genti Deo animam re-
ra sacrum corpus mul-
mulum portaretur, g-
ad loculum lumen il-
lius quidam, trigini-
fis incommodo disse-
ferret, pristinam illi-
rum quanti qualisque
riti, quotidianæ virt-
Dominus exornare de-
rius testantur.

VITA S. AMATI

Abbatii Monasterij

V. P. Laurent. S.

Dagoberti R.

A Matus præci-
ciuitatis Gra-
dum Roman-
trem habuit Theod-
lijs laudibus tum vi-
natissimum. Qui
rio oblatum deu-
se coenobium ded-
butus litteris de op-
denturque secum
inde viro nihil m-
ad animæ tranqu-
annis admodum
tuis se se studijs
sticis: adeoque m-
more incaluit, v-
cogitaret. Itaque
haud procul ad ex-

Ecclesie cathedram
s. Quod si quis for-
Andegauam recu-
eniet preciosissimum
m immensis virtuti-
renatum Antilitem
coruscantem. Sunt
eius miracula huius
positi nostri memo-

quotidianam illius
ps ponamus, sanè ab
que terminum vitæ,
nui contentus, men-
ntiam habuit. Die-
perinus dietertia ci-
m sale & aqua tepi-
es nonnihil restau-
em foras proferebat
tus intenta vanis re-
tur. Et quidem cum
et, & triduano ple-
en viribus robustus,
plena occultam Dei
m cum deuota planè
in finitis subdisset
ates, non visum, non
bra dolebat: sed sui
uina benignitate le-

æ suæ etate florens
diem appropinqua-
ndegaua vrbe ad Se-
partem, duplicem
cari præcepit. Qua
s suæ die, etatis suæ
tus verò tricesimo,
e sacri fontis bap-
smate

smate sumpsit, talem Idibus Septembris Omnipoten-
tenti Deo animam reddidit. Cum autem die alte-
ra sacrum corpus multis psallentium choris ad tu-
mulum portaretur, gemini ex vtero matris cæci
ad loculum lumen ilicò recipere meruerunt; &
alius quidam, triginta plus minus annis paraly-
sis incommodo distentus, osculato beati funeris
feretro, pristinam ilicò sanitatem recepit. Cate-
rum quanti qualisque apud Dominum fuerit me-
riti, quotidianæ virtutes & miracula, quibus eam
Dominus exornare dignatur, luce meridiana cla-
rius testantur.

VITA S. AMATI, PRESBYTERI ET ^{C Baron.}
Abbati Monasterij Romarici: Ex ea quæ est apud ^{In Not. Mar-}
V. P. Laurent. Surius. Floruit temporibus ^{tyr. Rom.}
Dagoberti Regis Franc. anno Do-
mini 630. & c.

A Matus præclaræ indolis puer, in suburbio 13. Septemb.
ciuitatis Gratianopolitanæ, claris admo- Patria
dum Romanæ stirpis ortus natalibus, pa- parentes
trem habuit Theodorum nomine; virum cum a- S. Amati.
lijs laudibus tum virtute inprimis & religione or-
natissimum. Qui cum iam ante filium monaste-
rio oblaturum deuouisset, Amatam ad Agaunen-
se cœnobium deduxit, vt diuinis humanisque im-
butus litteris de optimo vitæ genere mature, pru-
denterque secum dispiceret. Sed cum puero, de-
inde viro nihil monastico statu salutarius, nihil
ad animæ tranquillitatem iucundius videretur, Tringita an-
annis admodum triginta eodem in loco perpe- nus est mo-
tuis se se studijs & disciplinis exercuit mona- nachus.
sticis: adeoque magis magisque indies diuino a-
more incaluit, vt intimam assiduo solitudinem clam pete-
cogitaret. Itaque clam monasterio egressus, desertum
haud procul ad excelsi cuiusdam montis rupem se locum.
contu-

contulit. Interim ab Abbate & fratribus magno studio quæsitus, tandem triduo exacto ieiunio, ægrè inuenitur. Repertum orant fratres, vt ad monasterium redeat, suæque præsentia Abbati cæterisque eius causa anxij mororem adimat. Respondet ille; Sinite, quæso, fratres, sinite me in hoc angusto loco mea lugere peccata, & Redemptori meo sedulo inferuire. Cum ergo eum à sententia nullo modo deducere possent, quærunt

Vitæ eius.

quam sibi velit alimoniam deferri. Quibus inquit; hordeaceus panis & aqua post triduum mihi præbeantur: lautiores verò cibos afferre nolite, ne breui hosti ludibrio pateam. Abeunt fratres, indicant Abbati repertum Amatam: exponunt novum & horridum vitæ institutum. Mox ab Abbate designatur frater Berinus, qui officiosè illi ministraret. Is accepto pane, viceque aqua pleno, pergit ad virum Dei, ei que traditis vitæ necessarijs recedit.

Vexatur à diabolo.

Interea viro Dei orationibus intento tentator in corui specie adfuit: ablatoque pane, aquam effudit. Ea maligni fraude animaduersa Amatus, Gratas, inquit, tibi ago Domine iesu Christe, qui me productiori vis exerceri ieiunio. Erit mihi hoc magno emolumento, quandoquidem nihil in hoc mundo geritur absque tua providentia. Non diu post Abbas misso ad illum artifice, cellulam vel specum ei ædificari voluit. Cumque imprudenter artifex ligna multò breuiora, quam structura poscebat, secuisset, accedens ad virum Dei acceptum per imprudentiam damnum ei exposuit. Cui vir Dei, Vade, inquit, fili, vade & rursus metire; noli autem existimare quidquam damni acceptum esse: Tantum esto in fide firmus. Eo abeunte, rursusque dimetiente, inænit, (visu mirabile) tantum ad ligna ultra mensuram accessisse, quantum prius deerat. Aliud quoque miraculum per eum Dominus patravit.

Miraculum.

Cum

Cum iam annum v
sterio ex vallium a
trum miseratus penur
sicque vt secum parie
Deum precarentur, vt
rare dignaretur. Pro
bus surgunt; & vir D
bat, petram percuten
fluitantem elicit. Po
guum terræ spatium
virgultis, agellum ter
cem efficit; qui dein
excultus hordeum su
lulam mola versacili
tissimum, vt otium
nis præcipuos, longè
nis laudibus perpetu
cum calceis nunqua
lud, in quo molendi
bat, minoris iisque
erat, vt eo dolore & c
infestationes repelle

Cum aliquando in
ret, vidit ab excelsa
ente, repentinum su
Puto equidem id fati
Sed vir Dei protinu
Crucis signo, In ne
Iesu Christi præcip
lam non longè a te
moxque figens grac
nino inhaesit; peno
sus domicilium la
cum satellitibus ac
cellulam euersurum
les inconculso &
bat; Dominum mihi a
lomo.

TI PRESE.

& fratribus magno
ano exacto ieiunio,
orant fratres, vt ad
præsentia Abbati ca-
torem adimat. Re-
fratres, finite me in
peccata, & Redem-
tum ergo eum à sen-
sibus possent, quarunt
ferri. Quibus inquit;
triduum mihi præ-
stare nolle, ne
abeant fratres, in-
tum: exponunt no-
tum. Mox ab Abbate
officiose illi mini-
que aqua pleno, per-
vitæ necessarijs re-

intento tentator
ue pane, aquam ef-
maduerfa Amatus,
ne Iesu Christo, qui
iunio. Erit mihi hoc
quidem nihil in hoc
videntia. Non diu
fice, cellulam vel
que imprudenter
quam structura po-
rum Dei acceptum
exposuit. Cui vir
rursus metre; noli
mai acceptum esse:
abeunte, rursusque
rabile) tantum ad
se, quantum prius
per eum Domi-

Cum iam annum vnum aqua illi Berini mini-
sterio ex vallium amnibus allata fuisset, ille fra-
trum miseratus penuriam, cunctos aduocauit; ius-
sitque vt secum pariter humi cum fide prostrati
Deum precarentur, vt fontem illis è saxo suppeditare dignaretur. Prostrati orant, finitisque preci-
bus surgunt; & vir Dei baculo, quem manu gesta-
bat, petram percutiens, mox aquam perpetuo illic
fluitantem elicit. Postea verò eadem in rupe ex-
gum terræ spatium vir sanctus inueniens, excisis
virgultis, agellum tertiæ partis vnus modij capa-
cem effecit; qui deinde opera & labore eius sedulo
excultus hordeum suppeditabat. Porro infra cel-
lulam mola versatili strenuè se se exercebat; eò po-
tissimum, vt otium somnumque, hostes solitudi-
nis præcipuos, longè fugaret, animumque in diui-
nis laudibus perpetuò vigilem haberet. Et quidem
cum calceis nunquam vteretur, tum spatium il-
lud, in quo molendi causa pedes extendere sole-
bat, minutis iisque præacutis lapillis constratum
erat, vt eò dolore & carnis tentationes & dæmonis
infectiones repelleret.

Cum aliquando in agello suo fodiendo suda-
ret, vidit ab excelsa montis rupe, immani saxo ru-
ente, repentinum suæ cellulæ imminere excidium.
Puto equidem id satanæ astu & machinis accidisse.
Sed vir Dei protinus accurrens, expresso contra
Crucis signo, In nomine, inquit, Domini nostri
Iesu Christi præcipio tibi, ne vterius descendas.
Iam non longè à tecto mansuiculæ aberat saxū;
moxque figens gradum, monti ad miraculum om-
ninò inhæsit; pendetque etiā nūm, nihil pror-
sus domicilium lædens. Et crebrò alias diabolus
cum satellitibus accedens, minabatur se funditus
cellulam euersurum; cui fortissimus Christi mi-
les inconcusso & intrepido animo responde-
bat; Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi
homo.

*Ex petra eli-
cit fontem
aquarum.*

*Luctatur
cum somno.*

*Mirabilis fi-
gni Crucis
fidei virtus.*

Loci

Cum

Loci illius Episcopus, qui intima ei familiaritate deinctus erat, cum crebrius virum Dei pro Christi amore paupertatem sectantem inuideret, statuit quandam pecuniæ summam pro eius consolatione illi largiri. Cui Amatus, Quæ tu mihi offers, inquit, optime antistes, ea illis tribuenda sunt, quos maior premit inopia. Ego vero, sprethis huius mundi impedimentis, sicut nudus è terra egressus sum, ita nudus in puluerem reuertar. Episcopus nihilo minus instat importunè, vt munus oblatum non respuat; sed cum cerneret inexorabilem, pecuniam clam altariolo, in quo sacrificare consueuerat, imposuit. Cum autem nocte

*Ecce quanti
abominatur
Vir sanctus
pecuniam.*

*Vestis eum.
Cibum in
Quadragesima.*

exacta, ad sacra peragenda mysteria vir Dei hora legitima accederet, repositos nummos tanquam hostis tartarei insidias execrans, in profundam vimagna abiecit vallem, ita dicens; Dominus pars hereditatis meæ: ego his non indigeo. Vestis ei erat ex veruecum pellibus. Porro in Quadragesimali ieiunio pro quotidiana refectione post vesperinas laudes quinque nucleis cum exiguo aquæ poculo, vilis quidem, sed grata Deo illius mensa instruebatur. Interdum verò triduana, & sæpè etiam prolixiora sibiipsi ieiunia indicens, membris quidem fessus, sed sancti Spiritus gratia plenus, Christo perpetuum exhibebat famulatum. Balnearum fomentis bis tantum toto illic anno utebatur; ante Saluatoris natalem, & eius sacram resurrectionem. Atque hæc illi corporis cura.

*Abbas Eustachius eum
secum ducit
Luxouium.*

*Eustachij
viam quare
29. Martij.*

Per id tempus in Vosagi partibus vir prudentia & religione celeberrimus Eustachius Abbas, Italiam lustraturus, ad Agaunense venit conuicium; vbi cognita egregia Amati virtute, cum inde secum Luxouium perduxit: vt suo exemplo in amplissimo illo monasterio omnes ad ardens virtutis & religionis studium incitaret. Contigit autem, vt ea tempestate missus à fratribus, quasd-

dam Austrasianorum qua plurimum excel-
vir nobilis in Palatio,
notatus, Romanicus
tu diuino sanctus diu-
ficè exceptus fuit. Cui
pariter accumberent,
te, auidè ab eo aliqu-
Cui Amatus, vt erat
dicendi facultate præ-
discum argenteum?
buit, & deinde habui-
velis, nolis, eius nu-
uandi causa eum pos-
ex se edentibus æqu-
qui eum nunc seruas
igetur. Scriptum na-
vestrum argumant, &
bis erit. Et ipse Dom-
qui habetis consolatione-
mato, Romanicus ar-
quis, aliquot diebus
iatus cum eo de ve-
lium demutando vi-
matus, Cum sis, i-
sublimis, & opibus
iagenio præditus,
re, qua via modoc-
tanti quondam iuu-
ternam possideret,
viam ingredi, seruam-
se custodisse dicere
perfectum esse, vade, &
pauperibus, & habeb-
quere me.

His auditis, Ro-
inflammatus, spre-

intima ei familiarita-
 prius virum Dei pro
 sectantem inuideret.
 nam pro eius con-
 matus, Quæ tu mihi
 es, ea illis tribuenda
 pia. Ego verò, spre-
 tis, sicut nudus è ter-
 ra puluerem reuertar.
 importunè, vt mul-
 dum cerneret inex-
 ariolo, in quò sacri-
 Cum autem nocte
 ysteria vir Dei hora
 nummos tanquam
 ns, in profundam vi-
 ens; Dominus pars
 indigeo. Vestis ei
 prò in Quadragesi-
 refectatione post ve-
 teis cum exiguo a-
 sed grata Deo illius
 in verò triduana, &
 si ieiunia indicens,
 ancti Spiritus gratia
 exhibebat famula-
 tis tantum toto illic
 tris natalem, & eius
 que hæc illi corporis
 artibus vir pruden-
 Eustachius Abbas,
 mense venit cæno-
 mati virtute, cum
 xit: vt suo exemplo
 o omnes ad ardens
 incitaret. Contigit
 s à fratribus, qual-
 dam

dam Austrasianorum vrbes, concionandi gratia
 qua plurimum excelebat, peragraret. Fuit tum
 vir nobilis in Palatio, & in populo cū primis ho-
 noratus, Romaricus nomine; cuius ad ædes nu-
 tu diuino sanctus diuertens, reuerenter & honori-
 ficè exceptus fuit. Cumque strata mensa, epulis
 pariter accumberent, Romaricus, qua erat pieta-
 te, auidè ab eo aliquod salutis verbum expetiit.
 Cui Amatus, vt erat, haud vulgari prudentia &
 dicendi facultate præditus, Cernis, inquit, hunc
 discum argenteum? Quam multos is antehac ha-
 buit, & deinde habiturus est seruos. Et tu ipse,
 velis, nolis, eius nunc seruus es; siquidem ser-
 uandi causa eum possides. Et ille quidem nunc
 ex se edentibus æqualem nanciat operam: sed à te,
 qui eum nunc seruas, de illo quandoque ratio ex-
 igitur. Scriptum namque est; *Aurum & argentum* *Iacob. 5.*
vestrum eruginauit, & erugo eorum in testimonium vo-
bis erit. Et ipse Dominus ait; *Vae vobis diuitibus,* *Luce 6.*
qui habetis consolationem vestram. Hæc dicente A-
 mato, Romaricus afflatus diuini spiritus permo-
 tus, aliquot diebus Virum sanctum detinuit, Vt
 patius cum eo de vera salute differeret, & consi-
 lium de mutando vitæ genere captaret. Cui A-
 matus, Cum sis, inquit, & generis nobilitate
 sublimis, & opibus pollens, & magno insuper
 ingenio præditus, equidem demiror te ignora-
 re, qua via modoque ambulandum sit. Scisci-
 tanti quondam iuueni, quid faciendo vitam æ-
 ternam possideret, respondit Dominus; *Si vis ad* *Matth. 19.*
vitam ingredi, serua mandata; quæ cum ille à teneris
 se custodisse diceret, subiunxit Dominus; *Si vis*
perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes, & da
pauperibus, & habebis thesaurum in celo; & veni, se-
quere me.

His auditis, Romaricus amore & desiderio Dei *Romaricus*
 inflammatus, spretis diuitijs, & generis dignitate *vir illustis*
 coram.

in disciplina contempta monasticis se disciplinis subdidit: actō-
monastica se tum se Amato regendum formandumq; tradidit.
totum Ama- Postea verò Amatus instinctu diuino vna cum Ro-
te subdit. marico virginum condidit monasterium: in quo
tam copiosum Deo famulantium collegit nume-
rum, vt virgines in septem turmas distribatæ, no-
ctu diuque per vices sine intermissione psallerent;
ita vt semper virgines duodecim in vnaqua; tur-
ma essent. Ipse verò solitudinis amantissimus in
obliqua montis parte concauum pro domicilio
habebat saxum, corporis longitudini accommoda-
tum; in quod è pendente superius rupe minister
ligato ad funem tintinnabulo exiguum panis par-
ticulam & aquæ haustum certis temporibus demit-
tebat. Dominicis verò diebus inde progrediens,
fratribus pariter & sororibus diuini verbi pabula
promebat: & errantes consilio in viam dirigebat,
lapsoque consolatione erigebat.

*Vide mollem
eius culcitram.*

*Enrigidam
penitentiam.*

*Epitaphium
S. Viri ab
ipso compo-
situm.*

Dehinc anno ante obitum suum integro iussit
sibi pro lectulo culcitram è cilicio densis opertam
cineribus sterni; vt in ijs poenitentia doloribus vl-
timum vitæ actum perageret. Iacebat incommo-
da corporis affectus valetudine, perpetuoque cru-
ciatus dolore, die ac nocte peccatorum suorum,
quali grauissimorum criminum reus, à Domino
veniam postulabat. Iamque anno in eo cilicio &
cinere exacto, cute & carne præ nimio membrorum
cruciatus exesis, nuda patebant ossa; cum interim
ille de futura Domini misericordia securus, in il-
lis doloribus mirifice exultabat. Cumque iam vi-
tæ terminus adesset, professione Catholicæ fidei
ex Epistola Leonis Papæ, quam ad sanctum Fla-
uium scripsit, recitata, iussit sibi fodi sepul-
chrum in ipso aditu basilicæ Matris Dei, huiusmo-
di cum Epitaphio ab ipso edito; *Quicumque hunc lo-
cum orationis ergo introieris, pro anima Amati po-
nitentis hic sepulti, Domini misericordiam depre-
cari digneris; vt si quid mea paruitas de peccatis
meis*

*repe die penitendo obtine-
re charitas, sedulo
tulo.*

His ita constitutis, inter
omnibus postulando,
inde à sepulture die frat-
e contristemini, inquit,
am, & comiter à Domini
post dies omnibus boni-
tatis, disparuit; & Rex pe-
aureos illis dono missi-
scentia ornatum in
culum corpus eius intra
tam receptum fuit, eiu-
tam gaudio quotannis ce-
am populorum concurr-
eretur.

VITA S. AMATI
Episcopi viginti secun-
V. P. Laur. Surius in
no Salutis 690. qu-
Clodonei verò,
Francor-

Batus Aniatius pare-
na religione, verum
tum conspicuis pi-
scarunt, & in tener-
viderunt. In quibus
os facile excelluit; & q-
stina pietatem conit-
nomodare, die ac nocte
peccato immune sedu-
tus, in Clerum ascitus
vix quicquam illi fini-
et legem excelli, tam

plinis subdidit actio-
mandum; tradidit
diuino vna cum Ro-
monasterium: in quo
tum collegit nume-
rmas distributa, no-
missione psallerent;
im in vnaquaq; tur-
inis amantissimus in
uum pro domicilio
ngitudini accommo-
perius rupe ministrat
exiguam panis par-
tis temporibus demit-
us inde progrediens,
diuini verbi pabula
in viam dirigebat,
bat.

suum integro iussit
licio densis operam
tentia doloribus vl-
lacebat incommo-
e, perpetuoque cru-
ccatorum suorum,
um reus, à Domino
anno in eo cilicio &
nimio membrorum
at ossa; cum interim
ordia securus, in il-
at. Cumque iam vi-
one Catholica fidei
am ad sanctum Pla-
alsit sibi fodi sepul-
cratis Dei, huiusmo-
to; Quicunque hunc lo-
ro anima Amati pe-
miserandam depre-
paratus de peccatis
meis

eis tepidè penitendo obtinere non potuit, obtineat vestra-
ntorum charitas, sedulo Domini misericordiam depre-
ndo.

His ita constitutis, inter mortuis vocibus veniam *Excedit è*
o omnibus postulando, animam expirauit. Tertiò *viuis.*
eindè à sepulturæ die fratribus per visum apparens,
se contristemini, inquit, certi me à peccatis absolu-
um, & comiter à Domino acceptum: qui non mul-
tis post dies omnia bonis abundare vos faciet. His
ictis, disparuit; & Rex paucis post diebus ducentos
re aureos illis dono misit; locumque illum suam mu-
sificentia ornatisimum reddidit. Post anni verò *Eius solen-*
rculum corpus eius intra beatissimæ Virginis basi-
cam receptum fuit, eiusque natalis dies solenni-
ein gaudio quotannis celebratus, frequenti admo-
um populorum concursu, vt tanti patris patrocinio
rueretur.

*Apparet fra-
tribus.*

*Eius solen-
nitas quotā-
nis celebra-
ta.*

ITA S. AMATI, SĒNONENSIS

*Episcopi vigesimi secundi. Ex ea quæ est apud
V. P. Laur. Surium Migravit è corpore an-
no Salutis 690. qui fuit Sergij Papæ 3.
Clodouei verò, tertij eius nominis
Francorum Regis 2.*

*C. Baron.
Tom. 8. An-
nal & in
Notat. Mar-
tyr. Rom.*

Beatissimus Amatus parentibus non modò Christianis 13. Septem-
na religione, verum etiā vitæ probitate mul-
tum conspicuis progenitus est: qui eum piè
educarunt, & in tenera ætate literis erudiendum
tradiderunt. In quibus ille perdiscendis coætaneos
suos facile excelluit; & quod præstantius multo est cū
doctrina pietatem coniūgens, Christi mandatis, sese
accommodare, die ac nocte illi seruire, & ab omni vitio
& peccato immune sedulo se seruare. Ita verò consti-
tutus, in Clerum ascitus est: in quo ita se comparauit,
vt vix quisquam illi similis inueniretur, qui conser-
uaret legem excelsi, tam consummate.

*Magnus pro-
fectus eius
in litteris &
pietate.*

Fuit Clericus

Hee

Porrò

Porro incrementibus cum ætate virtutum incrementis, singulis Ecclesiæ gradibus susceptis, cum nescius, quanto quis est honore præstantior, tanto erga Deum feruentiorem esse debere: & sibi ipsi magnâ adhibebat cautionem, & alijs fiebat imitatione admirabilis. Contigit verò interea Senecium Senonensem Antistitem humanis rebus excedentem. Marens itaque grex pastore orbatus, annuentibus piscopis sanctum Amatium tanquam vnum omnium dignissimum eligunt, & licet inuitum admodum Cathedram Pontificalem constituunt. Ea autem Apostolica auctus dignitate populū sibi creditū sanæ doctrinæ pabulis reficiebat; benedictione cōfirmabat; peruigili cura custodiebat in omnibus seipsum exemplum operum bonorum præbens. Adeo verò demeritis erat terribilis & infestus, vt ad eum tentum accedere formidarent.

*Subrogatur
Senecio in E.
piscopatu Senonensi.*

*Qualem se in
eodē gessere.*

*Childericus
Francorum
Regi necato
succedit germanus eius
Theodoricus
dictus Iunior.*

*Peruertitur
ab E. roino
Apostata.*

*Exercet tyrannidem
in suis.*

*S. Amatus
mittitur in
exilium.*

Hac tempestate Childericus Fracorum Rex trionis in Regno, cum ob nimiam fauoriam in Francos nobiles exhibitam, eorundem in se animos cōcitasset, à quodam Bobilone, quæ seruili supplicio adflicto tentum verberari fecisset, occisus est. In locum verò eius subrogatur germanus eius Theodoricus, antea cum Childericus eligeretur repudiatus. Quam audito Ebroinus, qui illi prius studisset (vt qui eum Childerico præferre annitebatur) & eius causa in Monasterium Luxouienſe detrusus esset, vel timore mortis spontè adiiſſet, ex monacho mutatus in militem, aduersus eos quos passus esset aduersarios gladium strinxit, summoque magistratu Maioris Domus eidem Regi Theodorico (vt & antea eius patri Clodovario) inhærens, nobiles complures obtruncavit; & postmodū opera eius Synodo verè tyrannica à Regibus coacta multi Episcoporum ex eius sententia Episcopatu priuantur: aliqui etiam eorum inauditi, irreuocabili exilio damnantur.

Inter quos fuit sanctus hic Amatus; qui mox ubi quædam præter ius falsè abire in exiliū iussus est, oues suis

omino commendans, alimè proficiscitur, iunum Veromandorum peruenit in custodia permixti & Foillani * Episcopo stemmate orti, in

Sub illo venerabili Apostolico temporis spatio gens diuturnum exilium subsidijs à beato Vltimo alium commemorantem temporis ad futuram vitam. Itemque illud ac

Per id tempus, illustre dalbaldi & S. Rictuadi in insignis habebatur. Is

Cum autem in itinere Amatus solus orandi gratiam ingreditur, mentemque in suum à collo deponit, & solis radium ne miraculo Domino eius tenit haud multò post se vidensque admirabilem An tistiti vestitiam, quod talem accedendum suscipere. quæcunque Regis

in aetate virtutum in cre-
dibus susceptis, cum no-
st honore praestantior
em esse debere: & sibi
tem, & alijs fiebat im-
t verò interea Senecium
manis rebus excedere
orbatus, annuentibus
tanquam vnum omni-
t inuitum admodum in-
stituit. Ea autē Apo-
lū sibi creditū sanā do-
nedictione confirmabat
omnibus seipsum ex-
bens. Adeo verò da-
festus, vt ad eum tenta-

us Fracorum Rex trien-
m sequitiam in Francorū
m in se animos cōcitat
seruili supplicio ad fl-
sser, oculis est. In locum
anus eius Theodoricus
eretur repudiatus. Qui
studuisset (vt qui eum
atur) & eius causa in Mo-
sus esset, vel timore ma-
pnacho mutatus in mili-
us esset aduersarios gla-
stratu Maioris Domini
& antea eius patri Clo-
plures obtinuit; ac
o vere tyrannica à Regē
ex eius sententia Episc-
eorum inauditi, irreuo-

Amatus solus orandi gratia Deiparae virginis Basili-
cā ingreditur, menteque celestia tractans forē cucul-
lum suum à collo deponit, & vtranque manicam;
adque solis radium nescius suspendit; tam insigni
miraculo Domino eius sanctitatem demonstrante.
Venit haud multo post ad templum etiam Mauroñ-
tus; vidensque admirabile signum obstupescit: atque
ad beati Antistiti vestigia collapsus, humiliter petit
veniam, quod talem ac tantum virum ausus esset cu-
stodiendum suscipere. At ille comiter ei respondens,
ad quaecunque Regis mandata siue ad carceres siue

Cum autem in itinere Cameracum venissent, S.
Amatus solus orandi gratia Deiparae virginis Basili-
cā ingreditur, menteque celestia tractans forē cucul-
lum suum à collo deponit, & vtranque manicam;
adque solis radium nescius suspendit; tam insigni
miraculo Domino eius sanctitatem demonstrante.
Venit haud multo post ad templum etiam Mauroñ-
tus; vidensque admirabile signum obstupescit: atque
ad beati Antistiti vestigia collapsus, humiliter petit
veniam, quod talem ac tantum virum ausus esset cu-
stodiendum suscipere. At ille comiter ei respondens,
ad quaecunque Regis mandata siue ad carceres siue

Domino
Ecc 2 ad mor-

Domino commendans, ad locum destinatum liben-
tissime proficiscitur, iussuq; tyranni Peronam pa-
rum Veromandorum perductus, sub egregio abbate
Vltano in custodia permanet. Is Vltanus frater fuit
Fursei & Foillani * Episcoporum: qui ex Hybernia
egregio stemmate orti, in Franciam peregrini vene-
ant.

Sub illo venerabili Abbate beatus Amatus haud
modico temporis spatio permansit, patientissime
trens diuturnum exilium; verbis gratiae & alimo-
tiae subsidij à beato Vltano confirmatus illud Apo-
stolicum commemorans; *Non sunt condigne passionis*
huius temporis ad futuram gloriam quae reuelabitur in
nobis. Itemque illud Iacobi Apostoli; *Omne gaudium*
existimate fratres mei, cum in tentationes varias incide-
itis.

Per id tempus, illustri stemmate ortus Maurōtus,
Adalbaldi & S. Rictrudis primogenitus, in aula Re-
gis insignis habebatur. Is à beato Amando Episcopo
Clericorum Abbas institutus & ordinatus Diaconus,
in fundo suo Broilo nuncupato, monasteriū in S. Pe-
tri honorem construxit. Porro Vltano Abbate inter-
ea ex hac luce substracto, Rex Maurōtum ad se vocat,
iuberq; vt Amatū Antistitem e loco exilij siue mora-
secum abducat, & in suo monasterio custodiendum
seruet; facit ilicō Maurontus vt erat iussus.

Cum autem in itinere Cameracum venissent, S.
Amatus solus orandi gratia Deiparae virginis Basili-
cā ingreditur, menteque celestia tractans forē cucul-
lum suum à collo deponit, & vtranque manicam;
adque solis radium nescius suspendit; tam insigni
miraculo Domino eius sanctitatem demonstrante.
Venit haud multo post ad templum etiam Mauroñ-
tus; vidensque admirabile signum obstupescit: atque
ad beati Antistiti vestigia collapsus, humiliter petit
veniam, quod talem ac tantum virum ausus esset cu-
stodiendum suscipere. At ille comiter ei respondens,
ad quaecunque Regis mandata siue ad carceres siue

Ecc 2

ad mor-

* Abbatum.

Huius S.

Fursei vita
habetur 16.

Ianuar.

Roman. 8.

Iacob. 2.

Maurontii

Abbatis pie-
tas.Construit
monasteriū
in Broilo.Mutat locum
exilij S. A-
matus.En in signe
miraculum.

ad mortem paratum se esse declarat. Quæ verò de-
ceps illis fuerit animorum coniunctio atque com-
munis lætitia, referri vix possit.

Vndè cum indies in beato Amato totius per-
fectionis gratia abundantior reluceret, visum est tan-
dem Mauronto, Broilenſi Monasterio eum pri-
cere: & se & prædium suum per illum Domino
ferre. Coactus itaque sanctus Amatus, atque inuolun-
tariè præfecturam istius cœnobij tandem susci-
piens, totis protinus viribus illic Domino sancti
religiosè inferuire; subditis maximarum virtutum
exempla de se præbere; tam verborum doctrinam
& institutione, quam vitæ simplicis eximia præ-
stare.

Habebat autem iuxta templum cellulam
rationis causæ illuc extructam; vbi cœlestibus in-
structionibus, tanquàm in quadam æternæ quietis spe-
culatione, diuinorum contemplationi vacabat; & quia diu
actuosa laboribus insudarat, proximis suis pro vi-
bus ministrans, iam contemplationi sic inhæ-
bat, ut vni viuens Deo, mundo mortuus videretur.
Tandem ut iam emeritus miles labore omni
solueretur, à Domino vocatus, in pace quieuit.

Felicitè o-
bit.
Catena fer-
rea ad cor-
pus eius, pos-
tea miracu-
lis celebris.
cerat autem adhuc viuens ferream catenam sanè
manem: eaque corpus suum constrinxerat. Hæc
repentè ab eius exanimi corpore soluta, multa
attulit remedia sanitatis; præstante Do-
mino nostro IESU Christo: cui est
honor & gloria, in secula
seculorum.

***

TA S. IOANNIS CHRYSOSTO-
 , Archiepiscopi Constantinopolitani. Ex ijs
 a extant apud Metaphrasten, & C. Baron. Mi
 uit è corpore sacratissimus Antistes, Comanis, in
 ilio: anno Christi Domini 407. Innocetij Papæ 6.
 Arcadij & Honorij Imp. 13. Aetatis sue
 52. mense. 8. cum sedisset inclusis annis
 exilij, Annos 9. menses. 7.
 dies 8.

Ioannes, qui ob admirabile & dulcissimum elo-
 quentiæ flumen, Chrysostomi cognomen ade-
 ptus est, nobilissima Ciuitate Antiochia, quæ
 Coeleſyria sita est, oriundus, patrem habuit mili-
 tis gloriæ laude in primis celebrem, nomine Secu-
 rum, matrem verò Anthusam; & generis nobilitate
 splendore vitæ paucis secundam. Ij verò cum antè
 eosundis ignorantia tenebris inuoluti nefario gē-
 lium errore miserè conflictarentur, fuere meritis
 aud dubiè filij diuino lumine illustrati, & ad san-
 tissima Christi sacra feliciter adiuncti. Porro Io-
 annes vt primum ex ephēbis excessit, morum graui-
 tate & senili quadam prudentia ætatem transcendit:
 amq; maximarū artū disciplinis tam excellēter or-
 auit, vt cætera præ incredibili discendi cupiditate o-
 nia contemneret. Fuit autē in primis ab omni fa-
 tu vehementer alienus: prorsus vt abiecti & pusilli
 idmodum animi esse diceret, gratuita fortuna vel
 naturæ bona ad superbiam vanamque gloriā tradu-
 cere. Vt primū pater vitæ munere perfunctus ad cæ-
 los migravit, Ioannes annos natus decē & octo reli-
 cto Libanio Sophista, à quo Grammatices & Rhetor-
 ices præceptis imbutus fuerat, Athenas concessit; vbi
 cum præstātissimis Rhetoribus & Philosophis affi-
 dus mentē yberiori rerum omnium cognitione locu-
 plerauit: adēd vt nō modò amplissimos sibi honores
 apud doctos probosque cōpararet, sed etiā magnam
 inuidiā

14. Septem.

Patria &

Parentes

eius.

Ardor discē-
di in Ioanne.Vera eius
magnanimi-
tas.

*Abhorret à
fastu.*

*Patitur An-
themii obre-
torem.*

*Anthemium
demon in-
uadi*

*Curatur à
Chrysostomo
in utroque
homine An-
themius.*

inuidiæ flammam apud emulos præcipuis eloquii
laudibus excitaret. Et quanquam ab humanis laudibus
abhorreret plurimum, abiecta; quædam corporis
specie infimum studiosè locum sectaretur, tamè si
nō poterat, ut inuidorū tela, quæ in eum à varijs pa-
sim ei aculabantur, euitaret. Cū die quodam præ-
fectus Prætorius Atheniensium candidatos dicendi fi-
cultate præcipuos conuocasset, Ioannemque iā tu-
forensib⁹ eū negotijs operā nauasse credendum es-
magna cum laude præ ceteris differentem audiuisse
adeo in nominis illius amore concitatus est, ut inu-
tum & reluctantem magnis honorū præmijs decora-
ret. Ea res cū Anthemium eloquentiæ studijs inpa-
mis deditū & laudis audissimū vehementer cruci-
ret, enixè contendit ut partā Ioanni gloriæ eriperet.
Erat autē religione gentilis; & quia non ignorabat
Chrysostomū præcipuū Christi cultorē esse, hanc
li apud præfectum calūniā struxit, ut diceret homi-
nē à cultu deorum alienū, & magicis Christianorum
artibus imbutum, non modò honore sed etiam Ac-
demiciæ & ciuitatis iure spoliandum esse. Cumq; vir-
get & instaret, atq; inconditis clamoribus virum sa-
ctū obruere niteretur, & interim Christi numē ma-
ledictis appeteret, Ioanne placidè respōdēte, & Chri-
sti potentiam tacitè interdum inuocante, subito
maligno spiritu arreptus Anthemius, terræque ali-
sus, impietatis suæ poenā tulit, & astantibus ipse
præfecto ingentem admirationē, timoremq; incu-
sit. Stabant illi stupore oppressi, & rutilantem pietatis
quibusdam radijs Ioannis faciē contemplantē,
latentē diuinæ virtutis vim signis minimè dubijs ag-
noscebant: deindē supplicibus ab eo precibus contē-
debant, ut misero opem ferret. Ille, quæ erit in omni
benignitate, hominis calamitatem miseratus, precibus
ad Deum pro eo fudit, & non modò à maligno demonē
mone, sed etiam à pestifero gentilium errore libera-
uit, & ad Christum adiunxit.

Hæc aliq; præclara fidei pietatisque opera ut cog-
nouit

uit Athenarum antistitem
quous modo ordinaretur
um virtutem, tamque
em in rebus forensibus
secum animo volutan
rabatur; ut rebus terre-
plum cœlum penetraret
sui locum Basilium
ater multis lachrymis
ens pietatis studium m
ec Zeno Tyri Archiep
um lectorem ordinauit
incharitatis rationem vel
ipost matre ex hac vita
mnes ea iam cura exon
nstitutum, Basilium se
que suæque omnia vi
si vero quæ eius poie
deret posita sunt, sece
ata in stagna aquarum
tore pro oportunitate
quiete & silentio, duos
laborauit libros; & tres
admiratione habitos;
næ monasticæ nobilit
sustinctū; magno opere a
tes reperiri, qui tam su
et detraherent. Præter
salique præclara inge-
menta edidit; quibus
dorem attulit. Etenim
torem ignauum, ut
renocaret, insignem
quidem peccati telog
curauit; sed mox is in
tatis protupit, ut spret
petum here fecos patr
Porro quāquā dic

los præcipuo eloquēti-
am ab humanis laudi-
bus: quādam corporis
hi sectaretur, tamē fieri
que in eum a varijs pal-
Cum die quodam præ-
i candidatos dicendi fa-
et, Ioannemque iā tum
nausse credendum est
s differentem audiuisse
ē concitatus est, vt inu-
honorū præmijs deco-
loquentiæ studijs in præ-
mū vehementer crucia-
Ioanni gloriā eripere
& quia non ignorab-
isti cultorē esse, hanc
ruxit, vt diceret homi-
magis Christianorum
honorē sed etiam Ac-
tum esse. Cumq; vrgē-
s clamoribus virum san-
ctum Christi numē ma-
gici respōdere, & Chri-
sti inuocante, subito
themius, terræque allu-
ulit, & altantibus ipse
tione, timoremq; incu-
lci, & rutilante in piete-
s facie contemplantes,
ignis minime dubijs eg-
us ab eo precibus contem-
et. Ille, quia erit in omne
tatem miseratus, precēs
in modo à maligno da-
gentilium errore libera-

nouit Athenarum antistes, statuit eum sibi successorē,
quouis modo ordinare; indignum nimirū ratus tan-
am virtutem, tamque eximiam dicendi faculta-
em in rebus forensibus consumi. At Ioannes maio-
a secum animo volutans, solitudinis secessum me-
litabatur; vt rebus terrenis exutus, libera mente
psum coelum penetraret. Hęc cogitantem, & institu-
i sui socium Basilium Antiochia oriundum nactū,
mater multis lachrymis & precibus impediuit & ar-
dens pietatis studium maiore pietate restrinxit. Inter
nec Zeno Tyri Archiepiscopus Antiochiam veniēs,
eum lectorem ordinauit; & pijs monitis ad omnem
sanctitatis rationē vehementius accedit. Non mul-
tō post matre ex hac vita ad meliorem transeata, Io-
annes ea iam cura exoneratus, seuerioris disciplinæ
institutum, Basilium sequutus, protinus arripuit: se-
que suæque omnia vni Deo in solitudine cōsecrauit.
Ibi verō quæ eius potissimum fuere lucubrationes?
Certē posita sunt, secundum illud propheticum, de-
serta in stagna aquarum, cum fluēta doctrinæ ex ei?
pectore pro oportunitate manarunt. In hac grata
quiete & silentio, duos illos de Compunctione cordis
elaborauit libros; & tres de Prouidentia Dei; magna
admiratione habitos; sed & aduersus vituperatores
vitæ monasticæ nobile opus elucubrauit, tribus libris
distinctū; magnoperē admiratus aliquos adeo infeli-
ces reperiri, qui tam sublimi philosophiæ impuden-
ter detraherent. Præterea de Sacerdotio; de virginita-
te; aliæque præclara ingenij & eruditionis suæ monu-
menta edidit; quibus magnū Ecclesiæ vniuersæ splē-
dorem attulit. Etenim ad Theodorū collegam, de-
fectorem ignauum, vt ad eremum vadē excesserat, eū
renuocaret, insignem edidit commentarium; quem
quidem peccati telo grauitèr saucium medica manu
curauit; sed mox is in deteriora prolapsus, eō impie-
tatis prorupit, vt spreto viri sancti sano consilio, a-
pertum hæreseos patrociniū susceperet.

Porro quāquā die nocteq; vir sanctus omni eru-

Ecc 4

ditio-

*Cogitans sq-
litudinem a
matre impe-
ditur.*

*Zeno eum
lectorem or-
dinat.*

*Abit in soli-
tudinē,
matre de-
functā.
Psalm. 106.*

*Scripta eius
in solitudine.
2. l. de Com-
punctione.
3. de Proui-
dentia Dei.
3. aduersus
vituperat.*

*De monast.
De Sacerdo-
tio.*

*De Virgini-
tate.*

*Item alia.
Theodorus
eius collega
apostata, sit
hæreticus.*

*Benignitas
eius in æ-
gros.*

*Valetudinis
ergo patriā
repetere co-
gitur.*

*Insignia
quædam eius
miracula.*

ditionis genere Ecclesiam exornaret, hominesq; celestis doctrina à vitij ad virtutis amorem traducere multò tamen clarius admirandis pietatis operibus & se & alios illustrabat. Nam præter assiduum orationis studium, quo laboranti Ecclesiæ subueniebat, summam in primis ægrotorum curam gerebat; quæ pro insita benignitate quotidie visitabat, & cū verbum factis à miseris subleuabat; ipse verò tanto magis vitam instituebat, tantaque inedia & perpetua vigilijs adeò se macerabat, vt volens nolens, ob contractas ex duro viuendi genere ægritudines, patriam repetere & afflictæ vehementer valetudini consulere cogerebatur.

Inter hæc cum fama virtutum eius magis magis incretceret, & in ore omnium cum admiratione versaretur, vir quidam Antiochenus illustri genere intolerabili hemiplegia dolore torquebatur; adeo vt oculorum alter, vi morbi è sede sua emotus, miserando valde spectaculo in maxillam propenderet. Is cum incassum in medicos omnes facultates consumpsisset, tandem desperatione fractus ad Ioannem confugit. Ille verò hortatur hominem, vt nefarium inanum deorum cultu relicto, sordibusque animæ per pœnitentiam elutis ad Christum accederet, certatim ab eo & corporis & animæ salutem consequuturus. Ea Ioannis admonitione Antiochenus fide adeò incaluit, vt humi ad pedes viri sancti sese abiceret, ac reptans vestis illius oram laboranti capiti oculoque admouit: & dicto citius integram sanitatē obtinuit. Post hunc Archelaus quidam ex proceribus, lepro maculis turpiter ac miserè deformatus, pari ad eum fide accessit; quem Ioannes postquam diuinorum eloquiorum lympha perfudisset, iussit eum elementari quoque aqua ablui; quo facto, protinus mundus ac purus euasit. Euclym quoque, qui inuidia diaboli altero oculo orbatus miseriam suam assiduò deplorabat, precibus suis restituit, & à dæmonum cultu liberatum, ad Christi castra sub signo monasticæ adiun-

adiunxit. Præterea multis profluvio laborantibus est, à fœda peccatorum iniuria iustam Dei omnipotentis miracula prosequens ac pietate Deo coniunctus scire licet, quòd feras crederet. Erat leo immensus, cuiusque vastitatem, crudellem sanè mortem armis, nullaque virtutetandem ad virum Deum cōfugerunt, vt si quate reprimere. Ille dignitatem eis exprobatum confessionem vitæque melioris stupuerant. Hæc vbi in locis maximè, insequenti luce, in nimis inuenta fuit.

His signis & virtutibus quatuor in eremum celebritate vniuersis insecutus, in cognitus concessit; vniuersis ad corporis lo pane victitavit. aeris iniurijs & intamen celestis phylacteritates adeò dulci expers grauissimastabatur, non prius tus, corporis sarcinatem cognosceret. I vel potius diuino salutem curandam

ornaret, hominesque
tis amorem traducere
andis pietatis operibus
præter aliudum ora
Ecclesiæ subueniebat
um curam gerebat; quo
die visitabat, & cū verbu
bat; ipse verò tanto ri
que inedia & perpetua
volens nolens, ob con
egritudines, patriam
et valedudini consule

tum eius magis magnific
ium cum admiratione
ochenus illustri gener
ore torquebatur; adeo
se sede sua emotus, mis
maxillam propenderet
omnes facultates con
one fractus ad Ioannem
hominem, vt nefario
to, sordibusque animi
pristum accedat; certan
salutem consequatur.
nti ochenus fide adeo in
sancti sese abijceret, arre
poranti capiti oculoque
gram sanitate obtinuit.
ex proceribus, lepre
deformatus, pari ad e
nes postquam diuino
studisset, iussit eum ele
quo facto, protinus mū
quoque, qui inuidia dia
criam suam assiduò de
uit, & à dæmoni cultu
a sub signo monastico
adiun-

adiunxit. Præterea mulierem septem annos sangui
nis profluvio laborantem sanavit: & quod admirabi
lius est, à feoda peccatorum cōtagione, qua macula
ta iustam Dei omnipotentis iram sustinebat, saluta
ribus monitis integrè liberauit. Et nè infinita
eius miracula prosequamur, quanta vitæ integritate
ac pietate Deo coniunctus fuerit, vel ex eo cognos
cere licet, quòd feras etiam bestias virtuti suæ sub
iecerit. Erat leo immanissimus, qui non modò agris
villisque vastitatem, sed multis etiam hominibus
crudellem sanè mortem inferebat. Eum cum nullis
armis, nullaque virtute homines superare possent,
tandem ad virum Dei agris domibusque desertis
cōfugerunt, vt si qua posset immanè belluam virtu
te reprimeret. Ille diuinorum præceptorum con
temptum eis exprobrans, hortatus est omnes, vt fla
gitiorum confessione atque detestatione expiarentur,
vitæque melioris studio infensum Christi numen
placarent. Hæc ubi dixit, tradidit eis crucem ligne
am in locis maximè infestis desigendam; qua desi
xa, insequenti luce, immanis bellua antè eam exa
nimis inuenta fuit.

*Eccè vim
Crucis ad
mirandam.*

His signis & virtutibus clarus, cum annos admo
dum quatuor in eremo exegisset, nè aliquam ex no
minis celebritate vanam gloriam contraheret, *ridam spe
luncam.*
omnibus infestis, in horridam speluncam soli Dei
cognitus concessit; ubi annos duos rebus planè o
mnibus ad corporis vsum necessariis destitutus, so
lo pane victitavit. Et quamquam omnibus esset
aeris iniurijs & infinitis incommodis expositus,
tamen cælestis philosophiæ dulcedine omnes vitæ
acerbitates adeo dulces reddebat, vt quasi corporis
expers grauissimam vim morbi, qua consi
stebatur, non prius sentiret, quàm viribus destitu
tus, corporis farcinam spiritum in terram deprimē
tem cognosceret. Hac ergò necessitate compellus, *Ex solitudi
ne venit An*
vel potius diuino spiritu, ex eo loco ad multorum
salutem curandam deductus, venit Antiochiam

Eccè s

vbi

*tiochiam, & ubi
consecratur
Diaconus;
perinde presby-
ter.*

*In ordinati-
one presby-
terij colūba
celitus eius
capri insidet.*

*Mulier in
publica con-
cione eum
redarguit,
quod alta vi-
mis profer-
ret.*

*Nomē Chry-
sostomi vi-
dē.*

ubi Diaconatus munere insignitus, annos quinq; admirandum de se sanctitatis specimen præbuit. Interea Meletio Antiochiæ antistiti vita sanctissimè perfuncto succedit Flavianus; qui cum de more noctis intempesta silentio diuinis esset meditationibus intentus, Angelus Domini caelesti splendore coruscans ei affuit, monuitq; ut sine mora Ioannem, diuinis virtutibus mirificè ornatum, sacerdotem Dei altissimi consecraret. Eadem verò hora eadem planè visio Ioanni oblata est; idemque Domini angelus, ut Flavianum ad Ecclesiam tendentem sine mora sequeretur, hortatus est. Hac visione simulque cohortatione angeli excitatus Ioannes, quanquam non sine timore, paruit: nè diuinæ voluntati adeò manifesta resistere videtur. Cumque hora ordinationis adesset, & res diuina maxima cum cerimonia fieret, repente niuei candoris columba calitūs delapsa capiti eius insidere visa est. Fit magnus ad nouum spectaculum populi concursus; cunctique admiratione oppressi, eximiam Ioannis sanctitatem prædicant.

Cum itaque gratia Spiritus sancti mirificè dotatus esset, statim à suscepto presbyterij honore, quotidie, urgente Flauiano, conciones ad populum habuit; quæ cum sublimiores essent quàm ut vulgi captus eas assequeretur, muliercula quædam, ardenti pietatis studio commota, non dubitauit in media populi frequentia eum redarguere, quòd genus orationis proflus infugiferum proferret. Tum ille euestigio iuuenilis animi, cui est alta petere, instituto mutato, dictionem faciliorem imis auribus accommodauit. Qua ex parte illud est consecutus, ut cuncti suauitate sermonum eius capti, publicis frequentibusque acclamationibus, os aureum eum appellarent. Quod perinde ac inditum diuinitus nomen veluti egregius titulus, in eius scriptis hætenus perseuerat.

Post hæc Flavianus, ut cum post se Ecclesiæ Antioche-

tiochenæ Antistitem habere voluit. Sed vir nimium distractus à doctrinatione arceretur, onus subterfugit: seleg; in corporumque salutem. Erat Antiochiæ Euclia, cuius filius ardente febri discrimen venerat, quæ arte magnis impenditississet, (quatuor namq; tinctos paulo antè lam filium & auxilium impfecransque vt quintum absumptum liberare v peccatorum foeditate que Omnipotentis I conciliare velis, filiusculo eripi poterit; superiores quatuor, calu Euclia, his auditis, cum tu vitæ emendatione aqua benedicta trina & incolumem mari

Eadem tempestacionis dogmatibus in ris malis opprimebat; testinorum tormini nunc verò ab hærese bāt. Cumque ab or cruciatibus Ioannis decumbentem ad t cum statuens, si opta renit; protinus relin in Christi verba iur delalata esse, Flau tes, Ecclesiæ intro neque æquum neq;

CHRYSTOST.

itus, annos quinq; ad-
 imen præbuit. Inte-
 vita sanctissime per-
 cum de more noctis
 esset meditationibus
 lesti splendore coru-
 sine mora Ioannem,
 natum, sacerdotem
 em vero hora eadem
 demque Domini an-
 lam tendentem sine
 Hac visione simulque
 Ioannes, quanquam
 iuina voluntati adeo
 Cumque hora ordi-
 maxima cum cetero-
 pris columba cælitus
 est. Fit magnus ad-
 incursus: cunctique
 Ioannis sanctita-

anti mirifice datus
 rij honore, quotidie,
 ad populum habuit
 iam vt vulgi captus
 eadem, ardenti piete-
 huius in media populi
 quod genus orationis
 Tum ille euestigio
 tere, instituto mira-
 turibus accommoda-
 ecutus, vt cuncti sua-
 blicis frequentibus
 in cum appellarent,
 nitus nomen veluti
 hætenus perseuerat.
 post se Ecclesiæ An-
 tioche-

tiochenæ Antistitem haberet, rerum ei curam tra-
 dere voluit. Sed vir sanctus, nè eiusmodi rebus plus *res, vt libe-*
 nimium distractus à docendi studio & pauperum vi- *rius anima-*
 sitatione arceretur, omnibus modis honores illos *rum vact*
 subterfugit: seseq; incredibili ardore ad animarum *saluti.*
 corporumque salutem procurandam comparauit.
 Erat Antiochiæ Euclia quædam illustis matrona,
 cuius filius ardente febre confectus in vltimum vite
 discrimen venerat, quæ cum iam antè à medicorum
 arte magnis impendijs frustra medicamen expe-
 tiisset, (quatuor namque filios eadem vi morbi ex-
 tinctos paulo antè lamentabatur) ad Ioannem, con-
 silium & auxilium imploratura, confugit: orans ob-
 secransque vt quintum ab ipsa morte similiter penè
 absumptum liberare vellet. Cui Ioannes, Si, inquit,
 peccatorum sceditatem, qua polluta es, deferere, te-
 que Omnipotenti Deo per veram contritionem
 conciliare velis, filius ab hoc præsentis mortis peri-
 culo eripi poterit; sin autem, continuo eadem, quæ
 priores quatuor, calamitas & eum & te conficiet:
 Euclia, his auditis, cum lachrymis & cerebro singul- *En aque be-*
 tu vitæ emendationem promittere. Ioannes verò *nedictæ*
 aqua benedicta trina vice puerum aspergens: sanum *virtutem.*
 & incolumem matri restituit.

Eadem tempestate Præses ciuitatis, prauis Mar-
 cionis dogmatibus infectus, Orthodoxos in aume-
 ris malis opprimebat. Porro eius coniunx diris in-
 testinorum torminibus laborans, nunc à medicis,
 nunc verò ab hæreseos ministris sanitatem quære-
 bat. Cumque ab omni spe salutis exclusa, in medijs
 cruciatibus Ioannis recordaretur, curauit se in lecto
 decumbentem ad templi fores deferri, firmiter se-
 cum statuens, si optaram à Ioanne salutem cōseque-
 retur; protinus relicta nefaria Marcionis religione, *En vt olim*
 in Christi verba iurare. Cumque ad templi fores *heretici ab*
 delalata esse, Flavianus & Ioannes foras prodeun- *ingressu Ec-*
 tes, Ecclesiæ introitum & ei & baiulis negarunt; *clesiæ arce-*
 neque æquum neq; honestum esse asserentes, vt eis *bantur.*
 tem-

templum pateret, quorum anima dogmatibus pietatis pertinaciter oclusa erat. Illi autem, misericordiam deprecantes promiserunt fore, si afflictæ matronæ sanitatem conferrent, ut Marcionis dogma ex animo protinus reijcerent, & sanam Orthodoxorum fidem amplecterentur. His flexus Ioannes, aquam ab Antistite benedictam adferri iussit, eaque Præsidis coniugem aspergens, in nomine Christi Iesu sanam eam surgere & incolumen abire iussit. Mira res; mulier dicto citius è lecto exiliens, domum abiit; & impia Marcionistarum superstitione relicta vnâ cum marito totaque familia, pura ac sincera fide Christo nomen dedit. Ea res cum hæreticorum animos magno dolore afficeret, tum præcipuè in odium Ioannis accendit; adeò ut clam palam contumelijs eum appeterent, & magicis imbutam artibus, res admirandas gerere calumniarentur. Sed ea calumniandi temeritas nequaquam eis impune stetit; nam paucis post diebus cum ad consuetam impietatis suæ conuenticula in domum vnâ confluxissent, magnus terremotus subito domus fundamenta euertit: & incredibilem eorum multitudinem miserando valde interitu deleuit; alijs interim, qui prauitate opinionum imbuti non erant magno miraculo ad vnum omnibus conseruatis.

Aqua benedicta sanat infirmam Præsidis coniugem.

Vltio diuina in schismaticos, viri sancti calumniatores.

Multos ad Christi fidem conuertit.

His ita gestis, pij non modò in fide stabiliti, sed alij etiam innumerabiles, prauis ad illam vsque diem opinionibus infecti, ad lucem veritatis adducti sunt: prorsus ut certatim simulacrorum templa demolirentur, domosque oratorias Deo excitarent consecrarentq; Porro in monte Ammano, vbi homines quadam immanitate bestiarum efferati degebant, doctrinæ & virtutis suæ efficacia adeò dura eorum pectora emolliuit, ut ab impio simulacrorum cultu ad suauissimum Christi iugum transirent, seque libenter monasticæ disciplinæ regulis, subicerent, ut puriorem Deo seruitutem exhiberent,

rent. In monte verò Calcedonensi, celeberrimo, & multis habitantibus, & homines infinitos, & demonum seculi lenti virtute doctrinacati, ut postea ipsis indicauit, ut postea ipsis incoluerant, propter viles essent. Potest et Seleuciam habitare re factis merito gloriari cultu & nefaria simul nunc diuinæ ædes & sic ornatas habet.

Post hæc Nestarius vita functus est; & tatis consensu, & maiestate substitutus. Antiocheni doctrina virtutis, ut Ioannem Constantianterque negare literis Comiti Antiocheni Ioannem pia fraude impositum celeri cunctis dexterritate, ut Antiocheni paucis post diebus Ioannis Constantinopolis res quamquam animatam cum fructus, faciebat, vberimos primum animi dolorem tulati sunt valde, quæ eximius athleta prodidisset. Nam ut peritus est, licet antiocheni nostrarum tanto ardore sacrum quasi continuo concionibus clarescere

ma dogmatibus pie-
li autem, misericor-
dior, si afflicta ma-
Marcionis dogma
& sanam Orthodo-
xis flexus Ioannes, a-
adferri iussit, eaque
in nomine Christi
olumen abire iussit.
lectio exiliens, do-
ctarum superstitio-
aque familia, pura
dedit. Eas cum

colore afficeret, tum
enditis adeo vt clam-
ent, & magicis im-
gerere calumnia-
meritis nequaquam
post diebus cum ad
articula in domum
motus subito do-
credibilem eorum
de interitu deleuit;
opinione imbuti
num omnibus con-

in fide stabili, sed
is ad illam vsque
uicem veritatis ad-
mulacrorum tem-
porarias Deo excita-
onte Ammano, vbi
bestiarum efferati
efficacia adeo du-
ab impio simula-
christi ingum tran-
discipline regulis,
equitatem exhibe-
rent.

rent. In monte verò Casio demonum sacrificijs, pro-
dolor, celeberrimo, & idola subuertit & fana destruxit; & homines, infinitis erroribus miserrime impli-
catos & demonum seruitute oppressos, tam excel-
lenti virtute doctrinaque in Christi libertatem vin-
dicauit, vt postea ipsis demonibus, qui locum illum
incoluerant, propter vitæ sanctitatem valde terri-
biles essent. Potest etiam vniuersa illa, quæ circa
Seleuciam habitatur regio, præclaris viri sanctissimi
factis merito gloriari; vtpotè quæ à demonum
cultu & nefaria simulacrorum religione purgata,
nunc diuinas ædes & viros omnibus virtutibus miri-
ficè ornatos habet.

Post hæc Nectarius Præsul Constantinopolita-
nus vita sanctus est; & Ioannes summo totius ciui-
tatis consensu, & magna Imperatoris Archadij vo-
luntate substitutus. At Antiocheni nullo modo tanti
viri doctrina virtuteque spoliari volebant; prorsus
vt Ioannem Constantinopolim destinare præcisè
constanterque negarent. At verò Imperator arcanis
litteris Comiti Antiocheno in mandatis dedit, vt
Ioannem pia fraude à ciuitate educeret, equoque
impositum celeri cursu abduceret. Fecit hoc tanta
dexteritate, vt Antiocheni nihil minus suspicientes, *Pia fraude*
paucis post diebus Ioannem pontificij honoris vin- *Constantino-*
culis Constantinopoli constrictum cernerent. Ea *poli Episco-*
res quamquam animos eorum cruciaret plurimum, *pus creatur.*
tamen cum fructus, quos vir sanctus in ea Ecclesia
faciebat, vberimos contemplarentur, faciliè conce-
ptum animi dolorem lenierunt, & sibi Ioanniq; gra-
tulati sunt valde, quod ex eorum palæstra tantus tā-
que eximius athleta ad Ecclesiæ totius stabilimentū
prodiisset. Nam vt primum pontificali insula subli-
matus est, licet antè strenuè admodum contra ani-
marum nostrarum hostes rem gessisset, tum verò
tanto ardore sacrum illud bellum profecutus est, vt
quasi continuò sacris, quas ad populum habebat,
concionibus classicum caneret, vt fauentis inimici

*Petitur Epi-
scopus à po-
pulo Cōstan-
tinopolitano.*

infi-

Multas gentes ad Christum traducit: & hereticos conuertit.

Benignitas eius in pauperes.

S. Paulus ei in Epistolas commentanti adstat.

insidias prudenter vigilanterque præcauerent. Neque modo Constantinopolim celestis eius tuba peruasit, sed vniuersas ferè orbis regiones, quas præcipua diabolici tyrannide oppressas sciebat. Cum intellexisset Phœniciam simulacris adhuc deditam assumpta manu regia protinus eò contendit, & fanis illis execrandis humi stratis, gloriosa Christi trophæa erexit: virosque pietate præstantes immisit, qui demonis impetus repellerent, populumque Christianis sacris initiatum in omni religionis officio continerent. Indè verò ad Celtas Arianismi laqueis implicatos liberandos perrexit; quos breui ab errore ad primam fidei puritatem reduxit. Scythas item Christianæ veritatis cognitione illustrauit; & quosdam etiam vicos Orientis Marcionis hæresi infectos repurgauit: sic demum vniuersalem Ecclesiam synceris fidei & pietatis operibus efflorentem reddidit.

Porro in pauperum inopia subleuanda mirè beneficis fuit. Quicquid enim ex Episcopatus sui munere accipiebat, id totum non opimijs & pauperibus distribuebat; cum ipse interim tenuissimo victu vitam non tam sustentaret, quàm affligeret. Ad eò namque in sacrarum literarum meditatione absorptus erat, vt corporei alimenti penè oblitus, die nocteque spiritualibus delicijs, & diuinarum rerum commentatione animum pasceret. Cum diuinas Pauli Epistolas ad Ecclesiæ totius vtilitatem interpretari decreuisset, dubia & suspensa cogitatione repente correptus hæere cœpit, an earum interpretatio Deo grata esset. Cumque altissimo noctis silentio timide rem aggrediretur, ecce ipse gentium Doctor, post sedem ad caput Pontificis, ore auri eius admoto adstitit; scribentique commentaria earum sanè luculenta & planè diuina dictare visus est.

Iisdem temporibus cum multi in Ecclesia ingenti auaritiæ morbo laborarent, & sanctissima quæque vitæ officia pecuniæ cupiditate peruenterent,

Ioan-

Ioannes sine intermissione tollere nitebatur; sed eum impetrimus ipsius Imperatorum in eum concitatum Patricius, vir opulenti- thelauros Imperatrix ci- te expereret, iamque f- raret, is Ioannis consili- mammonam iniquitat- prudenter saculos non- fecit. Quæ vt relin- quod animo iam antè- plet: alius odio eius ini- tib. At verò quanta an- vir sanctus iustitiæ & a- perit, quantaq; virtute- oppressas defendente,

Alexandriæ Paular- tum gerebat; omnia- pecuniæ cupiditate m- quouis tandem modo- cum vidua quadam, no- ser, quod diuitijs abun- tos ab ea aureos (inc- git. Vidua magno me- terias veniret omnibus- quingentos aureos ini- tem post annos duos, nistratiõis suæ ration- oblata temporis opp- Imperatorem accessit- que exactione grau- sit protinus Impea to- causam; sed ille mu- dicem, sed potius adu- buit. Tum illa ad Eu- giens precibus ac la- sui misericordia cap-

CHRYSTOST.

ne præcauerent. Ne
caelestis eius tuba
regiones, quas præ-
stas sciebat. Cum in-
his adhuc dedicam af-
fected contendit, & fanis
gloriosa Christi tro-
phæis immisit,
erent, populumque
omni religionis of-
fendit. Celsas Arianismi
perrexit; quos breui
tatem reduxit. Scy-
thi cognitione illustra-
rentis Marcionis hæ-
resim vniuersalem Ec-
clesie operibus effloren-

bleuanda mirè bene-
ficio parius sui munere
& pauperibus di-
uissimum victu vitam
gereret. Ad eam nam-
que cogitatione absorptus
oblitus, die nocte
anarum rerum com-
mota. Cum diuinas Pau-
lino vtilitatem inter-
fusa cogitatione re-
n earum interpreta-
tissimo noctis silen-
tè ipse gentium Do-
ctore, ore auri eius ad-
mentaria earum
flectere visus est.
tri in Ecclesia ingen-
& sanctissima quæ-
ditate peruerterent,
Ioan-

Ioannes sine intermissione pestem adeo nefariam
collere nitebatur; sed ea res cum omnium ferè, tum
imprimis ipsius Imperatricis odium sanè acerbis-
simum in eum concitauit. Erat Theodoricus qui-
dam Patricius, vir opulentus & splendidus; cuius
thesauros Imperatrix cum honesta parum cupiditate
expereret, iamque spe minimè dubia eas deuor-
raret, is Ioannis consilijs & suasionibus inductus,
mammonam iniquitatis pauperibus erogauit: &
prudenter sacculos non veterascentes inde sibi con-
fecit. Quæ ut rescivit Imperatrix, statim odium
quod animo iam antè parturiebat, in eum exprom-
psit: alijs odio eius iniquis calumnijs opem feren-
tib⁹. At verò quanta animi fortitudine & constantia
vir sanctus iustitiæ & æquitatis patrocinium susce-
perit, quantaq; virtute viduas potentium iniquitate
oppressas defenderit, non erit abs re latius referre.

Luc. 12.

Suscipit Vi-
duarum &
pauperum
patrocinium

Alexandriæ Paulatius Dux exercitus magistra-
tum gerebat; omniaque ferè Reipublicæ munia
pecuniæ cupiditate metiebatur: & opes ingentes
quouis tandem modo corrådere studebat. Ad hunc
cum vidua quædam, nomine Callitrope, delata es-
set, quod diuitijs abundaret, ille protinus quingen-
tos ab ea aureos (incertum quo commento) ex-
git. Vidua magno metu affecta, nè in grauioribus mi-
serias veniret omnibus ferè bonis suis oppignoratis,
quingentos anreos iniquo Iudici tradidit. Cum au-
tem post annos duos, munere suo defunctus, admi-
nistrationis suæ rationem reddere cogeretur, vidua
oblata temporis opportunitate viens euestigio ad
Imperatorem accessit, deque illata iniuria, iniusta-
que exactione grauitè conquesta est. Commi-
sit protinus Impeator cuidam suo præfecto viduæ
causam; sed ille muneribus peruersus non se vin-
dicem, sed potius aduersarium afflictæ mulieri præ-
buit. Tum illa ad Eudoxiam Imperatricem confu-
giens precibus ac lachrymis flagitauit; ut aliqua
sui misericordia caperetur: & viduam bonis suis
per

sanè constan-
ter: unde in-
currit indi-
gnationem
Eudoxie
Imperatri-
cis.

per summam iniustitiam exutam in integrum restitueret. Eudoxia hac occasione nouas corradendi diuitias audissimè arrepta, Paulacium accersit, eumque asperis verbis in crepitum centum librarum auri damnat; è quibus sex tantum & triginta numismata viduæ tradit, reliquas verò suis opib⁹ accumulat. Quia iniustitia multò grauius afflicta Callitrope, omni iam spe destituta, communi illo viduarum patrono, tanquam vltimo refugio, vti constituit. Nec mora; Luctu & lachrymis miserabiliter deformata ad Episcopum abiit; eiq; cum crebro singultu calamitatem suam exponit orat obsecratque, vt afflicte viduæ & cum extrema rerum omnium inopia certanti opem ferat. Ille nihil cunctatus, neque Eudoxiæ fur rem quicquam veritus, Ducem quondam exercitus adiit, eumq; verbis grauissimis de illata viduæ iniuria corripuit, & aurum ab eo requisitum, ac planè ab ea causa absolutum esse respondit. Cui antistes, Pro delictis, inquit, publicis facta est illa exactio. Tu verò non aliter effugies, nisi mulieri 500 aureos numeraueris. Hæc dicens hominem secū abduci, & in templo custodiri iussit. Quæ res simulac ad aures Eudoxiæ peruenit, illa animo vehementer commota, cum verbis minacibus apud virum sanctum nihil proficeret, duos ex templo Centuriones misit, qui hominem vi è templo abriperent. Et illi quidè armis animisq; præferoces abierunt; sed cum templi foribus appropinquarent, & iam iamque irrumperè vellent, vident (dictu mirabile) angelum Dei specie terribilem, stricta rhomphæa ab ingressu eos arcentem. Quo viso exanimati metu in fugam conuersi sunt: & Eudoxiæ admirandum spectaculum recenti adhuc stupore oppressi narrarunt. Tum illa omnem animi ferociam posuit, & virum Dei effeminatis blanditijs à tanta iustitia & equitate eneruare conata est. At vir sanctus, vt minis ita & blanditijs omnibus superior, eandemq; semper &

*Notarem
admirabilem.*

bique animi constanti
mabar. Paulaciumq;
brixum, ablatam viduæ
tere compulit.

His ita peractis, cum in
is vigilantia, Ecclesia
magis magisq; illustra
tione fidelium vita refu
ticius tam prosperis retu
bells quorundam anie
nstrum enta excitauit, v
et. Hanc in rem Theo
tium & Antiochum, &
& diaconos, ac præcipue
nas inuidia suæ armis
modo virum sanctum
tent, Et illi quidem, mi
gressi, nihil non fece
perducerent: sed om
familium suum prote
runt.

Inter hæc Theognostu
Archadio Imperatori cu
dam Ariano Gaio nom
ab eodem de calumnia
peratorem accusatur, &
ne cum vxore & liberis
inire vita functus, co
malis innumerabilibus
la cum nullum profus
beret, continuo in pa
ploratura redijt. Quam
uinus excipiens, cum
duam in ablatam bon
ret, in aliam insuper
entim Imperatrix anim
tus fortè viduæ vinea
sua bonum vnum aut

am in integrum resti-
nouas corradendi di-
lacium acceffit, eum-
centum librarum au-

mi & triginta numis-
sio suis opib' accumu-
tratus afflicta Calli-
communi illo vidua-
refugio, vti consti-
tuitur miserabiliter de-
gi; cum crebro singu-
lorat obsecratque, vt
rerum omnium ino-
nihil cunctatus, neque
entus, Ducem quon-
bis grauissimis de il-
aurum ab eo requi-
b' Eudoxia se molesta-
tum esse respondit.
t, publicis facta est il-
fugies, nisi mulieri
licens hominem secu-

ssit. Quae res simulac-
a animo vehementer
bus apud virum fan-
templo Centuriones
o abriperent. Et illi
res abierunt; sed cum
at, & iam iamque ir-
u mirabile) angelum
omphaza ab ingressu
mati metu in fugam
diminandum specta-
oppressi narrarunt.
am posuit, & virum
ata iustitia & aequi-
sanctus, vt misa ita
eandemq; semper &
vbique

bique animi constantiam fortitudinemque con-
ruabat: Paulaciumque, siculneo Eudoxiae auxilio
ibnixum, ablatam viduae pecuniam integram resti-
tuere compulit.

His ita peractis, cum indefessa sanctissimi pontifi-
cis vigilantia, Ecclesia diuinæ fidei splendoribus
magis magisque illustraretur, & pietatis illumina-
tione fidelium vita resplunderet, salutis humanæ ini-
ricus tam prosperis rerum successibus irritatus re-
elles quorundam animos aptissima malitiæ suæ
nstrumenta excitauit, vt virum Dei è medio tolle-
ret. Hanc in rem Theophilum, Seuerianum, Aca-
cium & Antiochum, & alios quosdam presbyteros
& diaconos, ac præcipue è prima nobilitate foemi-
nas inuidiæ suæ armis instruxit, vt quouis tandem
modo virum sanctum pontificia auctoritate exue-
rent. Et illi quidem, multis ac varijs eum insidijs ag-
gressi, nihil non fecerunt, quò rem ad exitum
perducerent: sed omnes eorum conatus, Deo
famulum suum protegente, in nihilum recide-
runt.

Inter hæc Theognostus, spectata fide ac pietate vir,
Archadio Imperatori cum primis charus, cum cui-
dam Ariano Gaio nomine, admodum esset iniuissus,
ab eodem de calumnia in Imperatricem, apud Im-
peratorem accusatur, & iniusta bonorum publicatio-
ne cum vxore & liberis exilio damnatur; qui in ipso
itinere vita functus, coniugem extremo dolore &
malis innumerabilibus circumuentam reliquit. Il-
la cum nullum prorsus in calamitatibus refugium ha-
beret, continuo in patriam, opem viri sancti im-
plotura redijt. Quam pro insita humanitate vir di-
uinus excipiens, cum tota mente in eo esset, vt vi-
duam in ablatam bonorum possessionem restituere-
ret, in aliam insuper calamitatem incidit. Cum
enim Imperatrix animi causâ ex vrbe egressa in hu-
ius fortè viduæ vinea obambulare, accidit vt manu
sua botrum vnum aut alterum exectum comederet.

Multi pres-
byteri, dia-
coni & no-
biles foemi-
ne ei insidiā-
tur: quod eo-
rum luxum
& pompam
coargueret.

*Imperatrix
Eudoxia ei
insidiatur.*

*3 Reg 21.
An commu-
nicat Impe-
ratricem.*

An visionem

Erat verò lege cautum, ut cùm tale quid accideret, nimirum cùm Imperatores rem alienam quantumvis exiguam contrectarent, dominium eius rei eisdem (domino tamen eius precio persoluto) accresceret. Eius igitur legis ope Imperatrix adiuta, ut viduam magis affligeret, simulque Ioannem, si forte eam ignorantia legis contrà legem defendere vellet, calumniaretur, vineam in numerum suorum suburbanorum retulit. Hæc omnia Pontifex ut cognovit primò suadens supplicansque Eudoxiam à immodico viduæ odio liberare tentavit; multa interim alia atque alia philosophiæ suæ medicamenta adhibens, ut exulceratum Imperatricis animum tandem aliquando sanaret. Sed illa quo animi furor in Ioannem, responsa impudentiæ plena dabat Romanæ legis aut illum adducens: quo iussè vineam illam suam esse defendebat. At Ioannes legem illam ab Imperatoribus à fide ac pietate Christiana alienis latam esse dicebat; neque decere, ut puritas Christianæ religionis, iniquis impiorum legibus subuerteretur. Quare monebat illam, ne si Izabelis impietate contaminaret, suisque sceleribus Deum ad vindictam prouocaret. Hæc autem iaque cùm nihil apud eam valeret, vir sanctus, qua pollebatur auctoritate, publico edicto ab Ecclesiæ liminibus eam coercuit, neque prius ad communionem sanctorum admittendam decreuit, quàm hærentem visceribus pestem digno medicamine profligasset. Aderrat dies Sanctissimæ Crucis exaltationi Sacer & magno hominum concursu celebris: cùm hominibus summæ infimæque conditionis ad templum confluentibus, sola Eudoxia iussu Pontificis repulsam paritur. Ea res cùm tanta dignitate heroinæ publicæ ignominia notaret, tum adeò vehementi furore inflammavit, ut in Deum Pontificemque contumelijs inuecta, gladio fores templi aperiri mandaret. Et quidem cùm è satellitibus vnus stridit ense vim inferre vellet, ecce manus eius protinus

ius virtute tua destituta percutta Imperatrix, proripuit; sacrilegus verò accessit, & profusis postulans, confestim moritur. Hæc quam aliter, non potere tamen tanta cupiditate victum concitatum; ad saniora Epiphanius Cypri Episcopus venit, quem Theophilus genio, ad suas partes faciente à Ioannis familiaritate cessit deinde Imperatrix agitata omnes adhibuit in idem odium Ioannem impudentique assidue, & Orthodoxæ fidei. Cui Epiphanius, vnus est, adit & causam suam aperit: conceptum autem tu, o Imperatrix, hæc dicis, pfecto minime illa ab animi sui hanc vocem proripuit, adiutricem porrexeris, ego clausa idolorum te adoranda proponam. Impiam sceminæ vocem verò in medijs infideliarum in grauissimam diem impiorum calumiam aliquandiu pari animi sustineret, aduersarij confictis assiduo laboris dignitate eum exanimaret. Dum habulum quædam viden-

in tale quid accideret,
em alienam quantum
dominium eius reieci-
t. pro periculo) accre-
Imperatrix adiuta, vi-
que Ioannem, si forte
legem defendere ve-
in numerum suorum
omnia Pontifex ut co-
icanque Eudoxiam a-
are tentauit; multa in-
phiaz suar medicame-
Imperatricis animam
Sed illa quo animi fir-
pudentia plena stabat
ducens: quo iussu vi-
ebat. At Ioannes le-
à fide ac pietate Chri-
ebat; neque decere, ut
iniquis impiorum le-
monerebat illam, ne se
inaret, suisque sceleribus
uocaret. Hæc itaque
vi sanctus, qua polle-
ab Ecclesie liminibus
ommunionem sancto-
qua hærentem visce-
nine prostigasset. Ade-
xaltationi Sacer & ma-
bris: cum hominibus
onis ad templum con-
flu Pontificis repulsam
a digitate heroinam
um adeo vehementi su-
m Pontificemque con-
es templi aperiri man-
satellitibus vnus scri-
ecce manus eius prohi-
nis

ius virtute tua destituta exaruit. Quod sanè miraculo *diuinam in*
perculsa Imperatrix, celeri gradu domum se inde *templi inua-*
proripuit; sacrilegus verò poenitudine ductus ad san- *sorem.*
tum accessit, & profusis lachrymis sceleris sui veniã
postulans, confestim manũ sanitatem recuperauit.

Hæc quanquam alijs salutarem metum incute-
rent, non potuere tamen animum Imperatricis, pe-
cuniarum cupiditate victum & inuidiarum stimulis acriter
concitatum, ad saniora perducere. Non multo post
Epiphanius Cypri Episcopus Constantinopolim
venit, quem Theophilus, ut erat callido & vafro in-
genio, ad suas partes facile allexit, persuasitque, ut se-
se à Ioannis familiaritate alienum ostenderet. Ac- *Breuis omnia*
cessit deinde Imperatrix, quæ quasi furij quibusdam *malitia su-*
agitata omnes adhibuit machinas, ut Epiphaniũ *per malitiã*
in idem odium Ioannis secum pertraheret; constan- *mulieris.*
ter impudenterque asserens, eum hæresi infectum *Ecles. 25.*
esse, & Orthodoxæ fidei subuersionem impiè moli-
ri. Cui Epiphanius, Si hæresi, inquit, contamina-
tus est, adsit & causam suam dicat; ut dignis pæniten-
tiarum operibus conceptum animo flagitium expiet. Sin
autem tu, ô Imperatrix, odio parum iusto concitata
hæc dicis, pfecto minime tibi assentitur Epiphanius.
Tunc illa ab animi sui furore victa, in execrandam
hanc vocem prorupit. Nisi tu, ô Epiphani, manum *En quid non*
adiutricem porrexeris, ut Ioannes exilio multetur, *faciat anti-*
ego clausa idolorum templa aperiam, omnibusque; ea *mus inuidia*
adoranda proponam. Quo audito, Epiphanius *oppressus.*
impiam feminae vocem execratus abiit. Ioannes
verò in medijs insidiantium periculis relictus, tan-
dem in grauissimam ipsius etiam Imperatoris inui-
diam impiorum calumnijs incidit. Quam ille cum
aliquamdiu pari animi fortitudine, ut cetera mala,
sustineret, aduersarij notis criminibus quotidie
confectis assiduo laborabant, ut Imperator pontifi-
cia dignitate eum exueret, & in ignotas terras procul
amandaret. Dum hæc geruntur, impium concil-
iolum extra urbem in Ruffini prædio quodam,

*En verum
impiorum Con-
ciliabulum.*

nomine Quercus, conuenit, vt quantocius Ioannem
è sede exturbaret. Itaque post nefaria consilia im-
piè agitata, fraudibus & mendacijs instructi aduer-
sarij Ioannem aduocant, vt accusationibus respon-
deret. At vir Dei optimo conscientie testimo-
nio fretus, venire renuit; scriptoque nunciavit, se
non conciliabuli alicuius, sed Oecumenici tantum
synodi sententiam ratam habiturum. Hæc vt acce-
pit didicitque concilium, in eos, qui missi fuerant
irruentes, alios grauiter cæciderunt; alios in vncula
& ferreos compedes cõiecerunt; quos illi bacchantes
sanctissimo antistiti parauerant. Deindè absen-
tem condemnant, ac pontificia dignitate exutum
exilio dignissimum iudicant; suadentque Imperato-
ri, vt sententiam à sacerdotibus in Ioannem latam
sinè mora executioni mandet. Itaque Imperator ei-
credens, missa manu militari, sanctum relegari iu-
bet; populo eam rem agrè ferente, & vi atque armi-
iniuriam à suo Pontifice propulsare enixè cupien-
te. Sed vir sanctissimus, publicæ salutis quàm sua
studiosior, exilium haud inuitus subiit; & vespere
ingruentibus tenebris, relicta ciuitate, ad Euxin
Propontidem appulit.

*Mittitur in
exilium vir
sanctiss. ab
impro conciliabulo.*

His Theophilus, alijq; demonis satellites elati,
reliqua impietatis suæ arma expedire aggressi sunt
sed Deus vindex iniquitatis, impios eorum conatus
egregiè repressit, & famulum suum improborum ca-
lumnijs diutius inuolui passus non est. Nam dum
vltorius in Ioannem, pietatemque grassari consti-
tuunt, ecce horribili terramotu concussa ciuitas Im-
peratoris ipsius ædibus subuersionem minari vide-
batur; adeo vt populus, periculi magnitudine per-
cussus magno clamore cum Imperatore de illata vi-
ro sancto iniuria expostularer, & præcisè in pristi-
nam dignitatem eum restitutum veller. Sed & Im-
perator ob facinus imprudenter admissum ingemi-
scens, seque suosque summæ iniustitiæ codem nans,
missio

*Uitio diuina
in vibem
Constanti-
nopolim &
Imperatore:
qui Ioannem
in iustis dam-
nauerat.*

missio confestim Brisi-
tem reuocauit, & ampli-
tatem & reluctantem

Non multum interce-
pio pro viribus officio fu-
aris labe ab Ecclesia re-
tamque multo quam ar-
uidiam incidit. Itaq; T-
gentem literis aduocat, v-
nam quouis modo è
Theophilus cum recent-
mis vibem regiam subin-
doleas aduersus sanctum
semel de sede depositus
dem absque Synodo re-
tum nullo ferè negotio
e auctoritate pontificia
vi ab Imperatore expul-
eodem restitutum e-
alia machinantes, tanc-
mictum ad illud vsque
mum eo impulerunt, v-
manu Pontificis percip-
tebat crimina diluisset.
calumnijs magis mag-
dus, diuina ei mysteri-
sanctus in medio diuin-
dies, qui Christi à mo-
genti scripta celebratur
dam sacras, quæ Consi-
pulo se transferre cog-
tate humenorum nun-
tionis confluxisset, sel-
ad sacramentum illud
cent, repente multitu-
tilis, præferocibus anir-
nam iam Deo sacrand-
tit: & quod grauius

nisso confestim Brisone Eudoxiæ ministro, Ioannem reuocauit, & amplificatis honorib⁹, quanquam inuitum & reluctantem in sedem collocauit.

*Reuocatur
Ioannes ab
exilio*

Non multum intercessit temporis, cum vir Dei pro viribus officio fungens, dum omnes impie-
atis labes ab Ecclesia remouere nititur, in nouam,
amque multo quam antè grauiorem Eudoxiæ in-
uidiam incidit. Itaq; Theophilum Alexandriæ de-
gentem literis aduocat, vt rursus opem ferat, quo Io-
nnem quouis modo è sede dignitateque deiciat.
Theophilus cum recenti adhuc criminis nota infan-
nis urbem regiam subire vereretur, Ariano canone
absens aduersus sanctum pugnavit, scribens, ei qui
semel de sede depositus est, minimè licitum esse ean-
dem absque Synodo repetere. Sed has calumnias
cum nullo ferè negotio submouisset antistes, dicens
e auctoritate pontificia nequaquam depositum, sed
vi ab Imperatore expulsum, & denuò vel inuitum
ab eodem restitutum esse, accusatores alia atque
alia machinantes, tandem post menses decem in-
uictum ad illud vsque tempus Imperatoris ani-
mum eò impulerunt, vt recusaret sacra mysteria de
manu Pontificis percipere, nisi prius obiecta, vt di-
cebat crimina diluisset. Indè assiduis improborum
calumnijs magis magisque inflammatus Archadi-
us, diuina ei mysteria interdixit; protius vt vir
sanctus in medio diuinorum apparatu (erat enim
dies, qui Christi à mortuis excitati memoria, in-
genti lætitia celebratur) è summo tēplo ad aedes quas-
dam sacras, quæ Constantianæ dicebantur, cum po-
pulo se transferre cogeretur. Ibi verò cum magnus
catechumenorum numerus ad lauacrum regenera-
tionis confluxisset, seseque viri pariter ac scemina
ad sacramentum illud percipiendum ritè adornas-
sent, repente multitudo militum, duce Lucio gen-
tili, præferocibus animis irruit, & turbam illam
iam Deo sacrandam in effusam fugam conuer-
tit: & quod grauius est, sacrum laticem purpureo

*Iterum ei
insidiatur
Eudoxia.*

*Vide hic
quàm graues
viri sanctus
sit passus per-
secutiones.*

quorundam sanguine miscet. Indè verò mentis quodam furore ebrii, sacrosancta corporis & sanguinis Christi mysteria nefariè conculant, ceteraque religionis ornamenta diripiunt, atrociterque in omnem sexum defauiunt; adeò vt sacerdotibus in carcerem abductis, & alijs pietatis cultoribus hinc indè dispersis, perpetua mortis imago ob oculos versaretur. Sed his omnibus inuictus athleta Christi non celsit mulis, quin potiùs commissum sibi gregem à lupis dispersum in campos sylvasque congregauit; vbi diuini verbi pabulo pascere eum non desistit. Erant fideles ad tria millia cælesti lumine recens illustrati; qui cùm candido amictu in parenti campo (in templis enim non licebat) versarentur; & Imperator eum fortè fidelium exercitum conspicatus esset, ingenti admiratione captus, quid nouum hoc spectaculum sibi vellet rogauit. Cui aduersarij subdoli corruptores; Est, inquit, impia Valentinianorum multitudo, quæ insidias molitur. Quod simulatq; dixissent, armis animisq; expediti impetum in eos fecerunt, & alios quidem ferro cruciârunt; alios impositis plagis in fugam compulerunt; alios verò, quorum ingens erat numerus, in carceres & vincula cõiecerunt: prorsus vt carceres, ecclesiarum instar, diuinas laudes & cantica & hymnos resonarent; ecclesiæ verò carceribus deteriores poenas & flagella & tormenta, miserandum sanè spectaculum, exhiberent.

Iterum exulare iubetur vir sanctissimus.

Duo inter hæc menses abiêre, cùm Imperator vi aduersariorum persuasus Ioannem in exilium abire iuberet. Tum verò sacer antistes multò ardentius pietatis operib⁹ incumbere; suorum animos diuinis sermonibus confirmare, Ecclesiæ fundamenta stabilire, omniaque diligenter peragere, vt eo absente Christiana religio pietasque contra impiorum vim atque arma inuicta perstaret. Posthæc Ecclesiæ benè precatus, clam ad maris littus paucis comitatus abiit, nè sui lachrymis luctuque omnia complerent.

ab eum.

ab eumtemque vi retiner
res sane admiratione d
garem de illata viro la
abatur. Nam simulac P
tribilis repente flamma
diuinus scripturas popul
gens ad templi vsque fa
ro subfolano ad regiam
pulata est; domucula i
tur vasa sacra, quod mir
barjlla permanent
mis sycophantarum in
propter sempiternam i
serimen inciderent, sta
sermone commentiti
mis (sic enim antistiti
habant) exciraram esse.
numoris illi pars mag
si sacerdotes pastore
ipsumque Pontificem
quibdam in Bithyn
Indè verò in quoddam
culos nomine; ab Hæu
diu cinctum; quod si
bat nefarius, virum si
mendum; sed Deus, qu
asperis præcipuum cu
delphium Anabisi Ep
rum onib⁹ admodum
stea diuertit ac ingite
sanctum hospitio ex
stare, qua iactatus fue
idem idipsum haud
ac largitate. Erat au
infamis; & populi m
stitione confictati, f
imploabant. Cum v
miraculis inelyra in

CHRYSTOST.

Inde verò mentis
ta corporis & sanguis
conculcant, ceteraque
ut, atrociterque in o-
to vt sacerdotibus in-
tatis cultoribus hinc
imago ob oculos ver-
uictus athleta Chri-
stus commissum sibi
impos syluasque con-
ulo pascere eum non
millia caelesti lumi-
nando amictu in pa-
non licebat versa-
re fidelium exerci-
admiratione captus,
sibi vellet rogauit. Cui
Est, inquit, imple-
que insidias mol-
tis animisq; expe-
& alios quidem ferro
plagi in fugam com-
ingens erat nume-
erunt: prorsus vt carce-
as laudes & cantica &
verò carceribus dete-
nimenta, miserandum

tre, cum Imperator vi-
nenti in exilium abire
stiffes multò ardentius
orum animos diuinis
sua fundamenta stabi-
ragere, vt eo absente
ontra impiorum vim
Posthac Ecclesie be-
us paucis comitatus
ue omnia complement.

beuntemque vi retinerent. Accidit verò tunc
es sanè admiratione digna, & quæ minimè vul-
garem de illata viro sancto iniuria vindictam te-
tabatur. Nam simulac Pontifex ciuitate excessit, ter-
ibilis repente flamma ex medio throno, in quo vir
diuinus scripturas populo interpretari solet, exsur-
gens ad templi vsque fastigium peruasit, indeq; ven-
to sub solano ad regiam delata, ipsam horrendè po-
pulata est; domuncula interim, in qua asseruaban-
tur vasa sacra, quod miraculi magnitudinem auge-
bat, illæsa permanente. Hæc omnia cum apertè ni-
mis sycophantarum impietatem arguerent, nè ea
propter sempiternam ignominiam vel mortis di-
scrimen inciderent, statim diuulgato quorundam
sermone commentiti sunt, flammam illam à Iohan-
nitis (sic enim antistitis discipulos & fautores appel-
labant) excitaram esse. Hinc Præfectus ciuitatis, qui
rumoris illi pars magna erat, homo gentilis, Chri-
sti sacerdotes pastoresque varijs tormentis subiecit,
ipsumque Pontificem vinculis astrictum, militibus
quibusdam in Bithyniam deportandum tradidit:
Indè verò in quoddam Armeniæ oppidulum, Cu-
eusos nomine; ab Isauris obsidione nocte & inter-
diu cinctum; quod si quandoque caperetur, spera-
bat nefarius, virum sanctum cum reliquis interi-
mendum; sed Deus, qui suorum sanctorum in rebus
asperis præcipuam curam gerit, diuinitus a Phila-
delphium Anabisi Episcopum, ac quendam Diosco-
rum opib; admodum pollentem (apud quem & po-
stea diuertit ac iugiter mansit) admonuit, vt virum
sanctum hospitio exciperent & à malorum tempe-
state, qua iactatus fuerat, recrearent. Præstitere verò
idem id ipsum haud impigrè summa liberalitate
ac largitate. Erat autem locus ille dæmonum cultu
infamis; & populi miseranda simulacrorum super-
stitione confecti, frustra à falsis numinibus opem
implorabant. Cum verò fama Ioannis virtutibus &
miraculis inelyta in omnium ore versaretur addu-

*Nota hic in-
signe mira-
culum, & si-
mul obserua-
to horrende po-
hereticorum
impietatem
haud absimi-
lem nostris
temporibus.*

*a. Alde-
phium.*

*Sanat Para-
lyticum, &
idolorū cul-
tores conuer-
suntur.*

xerunt ei hominem quendam paralyticum, vt cum integro membrorum officio restitueret. Nec abnu-
vit sanctus; sed mox accepta conuersione & fide mi-
seri, dicto citius eum curauit; eoque facto omnium
animos ita repente conuertit, vt abiurato simulacro-
rum cultu, certatim nomina sua Christo dare gau-
derent.

*Arsacius oc-
cupat eius
sedem.*

Inter hæc Byzantina sedes ab Arsacio emotæ men-
tis homine, & loculo magis quàm throno digno oc-
cupatur. Quem cum mensibus admodum quatuor-
decim ægrè sedes illa sustinisset, mors nequa-
quam immatura abstulit; cui succedens Atticus cla-
uum ecclesiæ illius ita moderatus est, vt plurimi, qui
fuga carceres & vincula euadere poterant, crudelita-
tis eius pertæsi, Romam irent, vt Innocentio pertur-
batum Ecclesiæ statum & miserandam rerum fa-
ciem exponerent. Innocentius verò ea re grauiter, vt
par erat, commotus, Honorium admonuit, vt Im-
peratorem fratrem de tanta impietate corripere;

*Post eum
Atticus ho-
mo impius
& crudelis.*

*Honorius
fratrem Ar-
chadiū mo-
net, vt Ioan-
nem in di-
gnitatem re-
stituat.*

hortareturque vt Ioannem in ablatam dignitatem
restitueret. Præstitit hoc ipsum egregiè Honorius,
fratremque acriter redarguit, & comparatas ab ini-
quis in Ioannem insidias machinationesque; pulchrè
exposuit: perpulitque, vt virum sanctum ab exilio
rursus reuocare proponeret.

*En impius
fraudes Eu-
doxie.*

Non latuerunt hæc Eudoxiam; quæ modis omni-
bus (erat enim in huiusmodi vafro admodum inge-
nio) persuasit Imperatori, vt prius eorum, qui Ro-
mæ erant, aduentum expectaret, quàm Ioannem te-
meritate quadam in ablatam sedem restitueret. In-
tereà clam vias portusque omnes, per quæ transitus
illis necessario futurus erat, obsidet, Romæque veni-
entes detinet atque in custodiam conijcit: ac postre-
mò pessimè mulctatos literis spoliatur.

Toto iam anno in Cucuso oppidulo vir sanctus
cum admiranda virtutis opinione versatus fuerat,
plurimosque ab erroribus ad veritatis cognitionem
adduxerat, & incredibilem ærumnarum cumulum
magnò

magno animo deuotè
iudicia facibus inflam-
mum Arabissum trans-
illorum furor vel tū qu-
ta etiam exuerent, labor-
um versus, definitum o-
rum, ripæ Pontici mari-
abductū, vt fractam lon-
eret, & tandem aliqua
orum expletur.

At verò priusquàm
uit ab Apollolis Perro-
um decursu mirifice ce-
rectibus incumbenti ap-
ternam pro exantlatis
mercedem adesse præ-
sullimis eum consolati-
tam obtulerunt, vt co-
lei incept nullo opus fu-
loqui iter inter innum-
ita peregit, vt cuncti
digere perspicierent. A-
de inlita crudelitate re-
momenta nouis virum
Comanæ autem appre-
maaserunt; in quo ecc-
Christi martyr, Cama-
patens dixit; Bono ani-
calesti nobiscum me-
aitus vir sanctus sequi-
borare capisset, conse-
et dignitati cogruen-
secum deferrebat in ali-
admiranda cum pietate
silita peregit iisdem
bitas Deo preces cum
solatus recubuit, ac si
manus Creatoris eff-

a paralyticum, vt eum
reflueret. Nec abnuit
conuersione & fide mi-
sericordie facto omnium
vt abiurato simulacro
sua Christo dare gau-

Arfacio emoræ men-
tiam throno digno oc-
cupauit. Sed admodum quatuor-
decim annis, mors nequa-
succedens Atricius cla-
tus est, vt plurimi, qui
te poterant, crudeliter
vt Innocentio pertur-
bationem rerum fa-
vero ea re grauitur, vt
eum admonuit, vt Im-
pietate corripere;
ablatam dignitatem
in egregie Honorius,
& comparatas ab ini-
micationeque; pulchre
am sanctum ab exilio

in; quæ modis omni-
bus admodum inge-
rius eorum, qui Ro-
mæ, quàm Ioannem re-
cedem reflueret. In-
nes, per quæ transitus
fuerat, Romæque veni-
coniecit ac postre-
soluit.

oppidulo vir sanctus
one versatus fuerat,
ritatis cognitionem
annarum cumulum
magis

magno animo deuorauerat, cū aduersarij nouis in-
uidiæ facibus inflammati aduolant: indeque abre-
ptum Arabissum transmittit. Neq; tamen cōcitatus
illorum furor vel tū quieuit, sed varijs insidijs, vt vi-
ta etiam exuerent, laborabant. Quam ob rem Pityū-
tem versus, definitum ei exilij locum, penitus deserta
ripæ Pontici maris imminuentem, eum quidem
abducit, vt fractam longis miserijs ætatē cito abiū-
peret, & tandem aliquandō morte sua odium inimi-
corum expleret.

At verò priusquàm vir sanctus eò perueniret,
fuit ab Apostolis Petro & Ioanne in medio certami-
num decursu mirifice confirmatus; qui nocte quadam
precibus incumbenti apparuerunt, & iamiam sempi-
ternam pro exantlatis laboribus præparatam à Deo
mercedem adesse prædixerunt. Cumque verbis sua-
uissimis eum consolati essent, postremo cibum quē-
dam obtulerunt, vt eo collapsas vires roboraret, alio
deinceps nullo opus fore afferentes. Quo sumpto, re-
liquū iter inter innumeras militum iniurias ieiunus
ita peregit, vt cuncti eum nullius consolatione in-
digere perspicerent. At verò militum sæuitia nihil
de insita crudelitate remittebat: sed per singula ferē
momenta nouis virum sanctum malis onerabat. coronatus
Comanæ autem appropinquantēs, in templo quodā
manserunt; in quo ecce noctu Basiliscus præclarus
Christi martyr, Camanensis olim Episcopus ei ap-
parens dixit; Bono animo esto Ioannes: Cras enim
cælesti nobiscum mensa perfrueris. Hac visione mo-
nitus vir sanctus sequenti die, cum iam febribus la-
borare cepisset, confestim vestem splendidam tēpori
& dignitati congruentem induit; omnibusque, quæ
secum deferrebat in alios distribuit, diuinā mysteria
admiranda cum pietate ac religione in martyris ba-
slica peregit iisdemque mysterijs munitus, post de-
bitas Deo preces cum magna gratiarum actione per-
solutas recubuit, ac sic demum beatam animam in
manus Creatoris efflauit, decimo quarto Mensis

Fff 5 Septemb.

Cucuso Ara-
bissum vir
sanctus abri-
pitur.

Inde Pityū-
tem versus,
sed eò non
peruenit.

Petrus &
Ioannes A-
postoli ei ap-
parent.

Basiliscus
martyr ei
apparet, qui
coronatus
fuit anno
Christi 304.
sub Galerio
Maximiano
Imp. iuxta
C. Baronij.
Tom. 2.
Annal.

Obitus eius
admirabilis
& felicissi-
mus.

Septemb. Sacrum corpus fuit multorum lachrymis curatum, & glorioso Christi martyri Basilisco adiuturum.

Cap. 128.

Præclara eius scripta.

Opus imperfectum in Mattheum eius nomine indignum.

En mirabile eius visio.

*Translatio reliquiarum eius Comanis Constantino-
polim: que celebratur
27. Ianuarij.*

Porrò quod narratur in prato spirituali de immensa gloria beatissimi Præsulis huius, ex visione quadam, vñ fide carens & mendacijs respersum, rejiciendum est. Vniuersam scripturam diuinam eum scriptis ilustrasse, auctores sunt Cassiodorus, Sophronius & Suidas. Indignum verò planè est eius nomine circumferri 34. homil. illas, opus imperfectum in Mattheum appellatas: hæresibus scatentes. Tractatum quoque composuit, de eo quod nemo ledatur nisi à seipso: que eius vltima videtur lucubratio. Refert de eo S. Nilus epistola ad Anastasium, quod omni ferè tempore, quo diuinum incrementum efferebatur sacrificium, videret domum Domini referantur Angelorum catu. Memoria autem eius ritu solenni in Ecclesia anniuersaria die celebrari incepit Calend. Octob. Anno salutis 428. sub Celestino Papa. Imp. Theodosio & Valentiniano.

Cæterum sacra eius reliquæ fuere trigesimo primo ab obitu eius anno, qui fuit Christi 438. Theodosij Iunioris Imp. 31. Comanis Constantinopolim solennissima pompa translata, atque à Proclo Antistite, in SS. Apostolorum Basilica honorificentissime recondita, sexto Calend. Februarij: quod die celebris eius memoria, festiuo gaudio à quibusdam Ecclesijs recolitur. Constantinopoli deniq; Romam translatum, in Basilica Principis Apostolorum conditum fuit.

***

DE SOLENNITATE S. Crucis; quando Persarum rege deuersit solymam reposita temp. Honorij eius non

C Ostrhoas Persarum poribus Aegypti ac Hierosolymam modum milibus caelis, tuncem quam Helenam in Persidem abstraxisset, multis bellis affectus, pacem petens insolente nè inquis quæ poterat. Quare in Ierunijs & orationibus menter implorabat genat, signa cum hoste cum tribus exercitibus Quibus cladibus fractere Tigrim parabat. designat. Sed eam comator natu filius ferentem machinatur: quæ retracto attulit: impetravit, quibusdam ea prima fuit, vñ siuere.

Egò Crux decet & sarum potestatem vñ Hierosolymā. Heracmeris in eum montat. Quod factum illi est. Nam Heraclius, insistere coactus est i

multorum lachrymis
naryi Basilisco adiu-

prato spirituali de im-
pulis huius, ex visione
adacijs resperum, reij-
pturam diuinam eum
unt Cassiodorus, So-
verò planè est eius no-
las, opus imperfectum
sibus scatentes Tracta-
quod nemo ledarum
videtur lucubrario. Re-
Anastasium, quod o-
um inuencum effe-
mum Domini referri
atem eius ritu solenni
lebrari incepit Calend.
Celestino Papa. Imp.

quæ fuisse trigesimo
qui fuit Christi 438.
Romanis Constantino-
anstitæ, atque à Pro-
rum Basilica honorifi-
calend. Februarij: quo
festiui gaudio à qui-
Constantinopoli
ntum, in Basili-
ostolorum
fuit.

DE SOLENNITATE EXALTATIO-
nis S. Crucis; quando Heraclius Imp. Cosroes
Persarum rege deuictò, eam de Perside Hiero-
solymam reportauit. Anno Domini 628.
temp. Honorij. Pontificis Maximi,
eius nominis Primi.

C. Baron.
in Not. Mar-
tyrol. Ro-
man. & To-
mo 8. An-
nal.

Cosroes Persarum Rex, extremis Phocæ tem-
poribus Aegypto & Aphrica bello deuictis,
ac Hierosolyma, multis Christianorum ad-
modum millibus cæsis, occupata, Christi Domini
crucem, quam Helena in monte Caluarie collocaue-
rat, in Persidem abstulit. Itaque Heraclius, qui Phocæ
successerat, multis belli incommodis & calamitati-
bus affectus, pacem petebat; quam à Cosroes victorijs
insolentè nē inquis quidem conditionibus impetra-
re poterat. Quare in summo discrimine se assidujs
ieiunijs & orationibus exercens, opem à Deo vehe-
menter implorabat; cuius monitu, exercitu compa-
rato, signa cum hoste contulit, ac tres duces Cosroes
cum tribus exercitibus prospero Marte superauit.
Quibus cladibus fractus Cosroes, in fuga, qua traie-
cere Tigrim parabat. Mardesam filium socium regni
designat. Sed eam contumeliā cum Syroes Cosroes
maior natu filius ferret atrociter, patri simul & fratri
necem machinatur; quam paulò post utriusque ex fu-
ga retracto attulit: atque ita regnum ab Heraclio
impetrauit, quibusdam acceptis conditionibus, qua-
rum ea prima fuit, vt Crucem Christi Domini re-
stitueret.

Cosroes re-
Crucem Do-
mini in Per-
sidem trans-
fert.

Heraclius
Imp. victor
crucem à
Persis reci-
pit.

Ergò Crux decē & quatuor post annis quā in Per-
sarum potestatem venerat, recepta est; quam rediens
Hierosolymā. Heraclius Solenni celebritate suis hu-
meris in eum montē retulit, quo eam Saluator tula-
rat. Quod factum illustri, miraculo commendatum
est. Nam Heraclius, vt erat auro & gemmis ornatus,
insistere coactus est in porta, quæ ad Caluarie mon-
tem

Nota in signe
miraculum.

tem ducebat; quò enim magis progredi conabatur, eò magis retineri videbatur; cumque eam ob rem & ipse Heraclius & reliqui omnes stupore defixi hærent, Zacharias Hierosolymorum Antistes, Vide, inguit, ô Imperator, nè isto triumphali ornatu in Cruce ferenda, parum Iesu Christi paupertatē & humilitatem imitere. Tum Heraclius abiecto amplissimo vestitu, detractisque calceis, ac plebeio indutus amictu, reliquum viæ facilè confecit: & in eodem Caluarie loco Crucem statuit, vnde fuerat à Persis asportata. Itaque decretum est, vt quotannis Exaltationis sanctæ Crucis memoria celebraretur, quòd ibidem fuerat reposita ab Heraclio, vbi Saluatori primum fuerat constituta. Agūt & Græci hac die 30-lennitatē Exaltationis S. Crucis, non tamen quando per Heraclium Imp. deuictò Costhœ restituta est: sed cùm Constantino Imperante, gloria exaltatæ Crucis, maiori fulgore in orbe effulsit. Exstat tractatus egregius Epiphaniij Episcopi de signo Crucis quod apparuit Constantino Magno Imperat. Græci itaque longè ante Heraclij tempora, hac ipsa die eiusmodi celebritatem agebant. Latini etiam antè Heraclij tempora hanc diem exaltationi Sanctæ Crucis dicatam coluisse videntur; nam in Sacramentario Sancti Gregorij de eadem hac die agitur. Putatur itaque eandem solennitatem multò prius celebrari solitam, tanta deinde parva victoria auctam, redditamque ex eius rei memoria illustriorem.

* *

VITA

VITA S. MATTHEI
hum, Treurenſis, ac Tu
graciaro M. S. Codice.
dioſo lectore, duo ſuiſſe
ſis ciuitatib; Episcopos
poſſoli videlicet d
Domini 130. &
temporib;
In

Cum Petrus Ap-
ma fidei Christi
ret cerneretque
suo specialiter Apoſt-
agrari non poſſe, dil-
nes & Italiae & Gallia
lam vomere diuinæ
etamque ſaris Euang-
quos ad Metropolim
vnicæ Trinitatis adſi-
Valerium atque Ma-
pontificatus, Valeriu-
autem ſubdiaconatus
ma egreſſi, cùm omni
verbum ſalutis prædi-
ſo Maternus (vt quida-
bre humanis rebus ex-
perculſi, beati corpe-
ris & triſtitie ad Ap-
infortunij nunciantes

At verò Apoſtol-
cōſidenter ad opus
pontificali baculo ſi-
ſimo, monet vt eū d-
reſtantes vt concitè
opus Euangelizæ ſa-
confirmatque, qua

VITA S. MATERNI COLONIENSIS, TREVIENSIS, ac TUNGRENsis Apostoli; Ex quodam præclaro M. S. Codice. Observandum autem à studioso lectore, duos fuisse eiusdem nominis, Colonien-
sis civitatis Episcopos; a Maiorem hunc Petri Apostoli videlicet discipulum: qui obiit anno Domini 130. & b Minorem: qui claruit temporibus Constantini Imperatoris.

C. Baron.
in No Mar-
tyr. Rom &
Annal.
b. Tō. 3. anno
Christi 313.

Cum Petrus Apostolorum Princeps solidissima fidei Christianæ fundamenta Romæ iaceret cerneretque omnem occidentalem plagam, suo specialiter Apostolatu destinatam, à se vno peragrari non posse, diligenter vineæ cultores in omnes & Italiæ & Galliæ fines destinavit, qui terram illam vomere diuinæ prædicationis subigerent, subactamque satis Euangelij fructiferam redderent. Inter quos ad Metropolim Treviurum trinos destinavit vnicæ Trinitatis ad stipulatores, Euchariū videlicet, Valerium atque Maternum. Et Eucharium quidem pontificatus, Valerium verò diaconatus: Maternum autem subdiaconatus dotavit honore. Qui vrbe Roma egressi, cum omnibus circæ civitatibus transeūdo verbum salutis prædicarent, tandem in Elegia castello Maternus (vt quidam referunt) valida correptus febre humanis rebus excessit. Reliqui dolore in sperato percussi, beati corpore sepulturæ tradito, pleni doloris & tristitiæ ad Apostolum regressi sunt: tanti casus infortunij nuntiantes.

At verò Apostolus benignè eos consolans, iubet cōfidenter ad opus Euangelij redire; traditoque eis pontificali baculo suo signorum patratore efficacissimo, monet vt eū defuncto imponant corpori; contestantes vt concitè surgat, iterque ceptum peragens opus Euangelistæ faciat. Hac illi consolatione erecti, confirmatique, quadragesimo demum defunctionis die

Treviros
mittuntur
ab Apostolo-
rū Principe,
Eucharius,
Valerius &
Maternus.

Maternus
obit.

*Renouatur ad
vitam bacu-
lo S. Petri.
Apostoli.*

die ad corpus redeunt. Quo terra egesto, cuius ymbra
omne genus morborū depulerat, eius baculus defun-
ctum ad vitam quoque renouauit Maternum cuius
mortis occasio, multorum fuit ad vitam resurrectionis.
Incolæ enim loci illius, viso tam stupendo miracu-
lo, comminutis protinus simulacris; Christo sua de-
dēre nomini: eodemque in loco Christiani Ecclesia
paulō post construxerunt; quā resurrectionis nomini
ac gloriæ consecratam posteris tanti miraculi testem
esse voluerunt. Illi verō postquā gentem illam
Christianæ disciplinæ præceptionibus ritē imbuī-
sent, per Gallias miraculis vbique clari iter habentes,
ad antiquissimam Treuiorum Metropolim perue-
nerunt; quā ingressi & doctrina & miraculorū gloria
ita illustrarunt, vt omnes in circuitu gentes breui re-
pulsis errorum tenebris Euangelicam lucem recepe-
runt; & sese suæque omnia Christi ministris libenter
submiserint. Cum igitur beatus Eucharis annis vi-
ginti & tribus, & Valerius decē & quinque vicissim in
vrbe Treuirensi pontificatum tenuissent, tandem &
vitæ & pontificatus munere sanctissimè perfundi,
curam omnem & administrationem Materno trās-
miserunt.

*Ecclesia con-
struitur ad
sempiternam
tanti mira-
culi memo-
riam.*

*Eucharis &
Valerij obi-
tus.*

Qui tertius in ea sede pontifex constitutus, virtute
ac doctrina ipsis haudquaquā inferior, vt Christi
imperium latius propagaret, & finitimas quoque gē-
tes a miseranda dæmonis seruitute eriperet, alias du-
as sibi contiguas adiit ciuitates: Agrippinam cognō-
mento Coloniā, & Tungrensem ciuitatē. Hæc Tū-
grorū metropolis Francorū, quæ iuxta præsagium B.
Seruatij coram Hūis corruit, florentissima erat vr-
bium, & diris adhuc idolorum superstitionibus dedi-
ta. Contra hanc pugnaturus Maternus Crucis vexillo
armatus, omnium se odijs & gladijs constanter ex-
posuit, quō gentem illam in Christi libertatē asse-
ret. Tandem post multas, quas ab idolorum pōtifi-
bus perpeffus est, persecutiones, pōdere veritatis pro-
digiorumque ac celestium splendore signorū omnes

*Maternus in
Episcopatu
eis succedit.*

die conuocata fratrum
monem instituit, & si-
xit, reliquum verō, q-
cum eis peregit. Ind-
muntus, eleuatis in ca-
lavit. Obiit autem huius
oſtauo decimo Kal. Oc-
tesimo. Cuius obiit
ſti pastorem suum re-
qui sibi Colonienſibus
pertinaci altercatione
dam grauitate & can-
vra hie delitentes ſa-
pus Pontificis naui in
ſub impellētes dem-

*Prædicat co-
lonienſibus
& Tungren-
ſibus.*

*Construxit
templum ido-*

Qui tertius in ea sede pontifex constitutus, virtute
ac doctrina ipsis haudquaquā inferior, vt Christi
imperium latius propagaret, & finitimas quoque gē-
tes a miseranda dæmonis seruitute eriperet, alias du-
as sibi contiguas adiit ciuitates: Agrippinam cognō-
mento Coloniā, & Tungrensem ciuitatē. Hæc Tū-
grorū metropolis Francorū, quæ iuxta præsagium B.
Seruatij coram Hūis corruit, florentissima erat vr-
bium, & diris adhuc idolorum superstitionibus dedi-
ta. Contra hanc pugnaturus Maternus Crucis vexillo
armatus, omnium se odijs & gladijs constanter ex-
posuit, quō gentem illam in Christi libertatē asse-
ret. Tandem post multas, quas ab idolorum pōtifi-
bus perpeffus est, persecutiones, pōdere veritatis pro-
digiorumque ac celestium splendore signorū omnes

Christum conuertit
Ecclesiam Virgi-
plurimas insigni opere
Marix Hoyentis facile
tis, beatus Maternus ab
pulo primus eligitur an-
norifice collocatur. Igitur
nſibus ad fidem cōuert
Treuirensi, Tungrenſi
esset, fertur vno eodēq-
gelo ductore diuinum

Quadam autem no-
sanctorum loca pſallen-
ſiam, vigiliarum prolix-
retur, vidit Eucharium
ſtere, & mirabili gem-
splendidiſſimis in cap-
nu tenere dicentes; M-
pramij tui coronam,
ſio percipies feliciter
verō a ſomno excitati
molettiam; ita vt debi-
ſui ope ad cellulam d-
die conuocata fratrum
monem instituit, & ſi-
xit, reliquum verō, q-
cum eis peregit. Ind-
muntus, eleuatis in ca-
lavit. Obiit autem huius
oſtauo decimo Kal. Oc-
tesimo. Cuius obiit
ſti pastorem suum re-
qui sibi Colonienſibus
pertinaci altercatione
dam grauitate & can-
vra hie delitentes ſa-
pus Pontificis naui in
ſub impellētes dem-

tra egeho, cuius vmbra
erat, eius baculus defun-
dauit Maternum cuius
ad vitam resurrectionis
tam stupendo miraculo
lactis, Christo sua de-
co Christiani Ecclesie
resurrectionis nomini
santi miraculi testem
quam gentem illam
tritionibus rite imbuit
que clari iter habentes
in Metropolim perue-
nit & miraculorum gloria
congregauit gentes breui re-
pelicam lucem recepe-
runt ministri libenter
Eucharistus annis vi-
& quinque vicissim in-
tenuissent; tandem &
sanctissime perfuncti-
onem Materno trati-
fex constitutus virtute
in inferior, vt Christi
& finitimas quoque ge-
tute eriperet, alias du-
s: Agrippinam cogno-
em ciuitate. Hæc Tū-
uar iuxta præfagium B.
florētissima erat vt
superstitionibus dedi-
aternus: Crucis vexillo
gladijs constanter ex-
hūitū liberrate afferre-
ab idolorum pōifici-
pōdere veritatis pro-
endore signorū omnes

ad Christum conuertit: destructisque idolorum tem-
plis, Ecclesiam Virgini Mariæ extruxit. Sed & alias
plurimas insigni opere condidit basilicas; inter quas
Mariæ Hoyensis facillè primas tener. His ita cōstitu-
tis, beatus Maternus ab vniuerso Tungrensium po-
pulo primus eligitur antistes, & Pōificali in sede ho-
norificè collocatur. Igitur Tangrensisbus & Agrippi-
nensibus ad fidem cōuerſis, cum his tribus ciuitatibus,
Treuirensi, Tungrensi & Colonienſi, pontifex præ-
esset, fertur vno eodēq; Natiuitatis Domini die An-
gelo ductore diuinum celebrasse officium.

Quadam autem nocte dum ex pia consuetudine
sanctorum loca psallens inui eret, & ingressus Eccle-
siam, vigiliarum prolixitate lassatus in somnū labe-
retur, vidit Eucharium & Valerium socios sibi assi-
stere, & mirabili gemmarum splendore coruscantes,
splendidiſſimis in capite coronis ornatos, tertiā ma-
nu tenere dicentes; Materne; En cernē incorruptibile
præmij tui coronam, quam die tertio in Christi gau-
dio percipies feliciter. His dictis, disparuere. Ille
verò à somno excitatus, ilicò corporis sensit adesse
molestiam; ita vt debilitatis planè viribus, ministri
sui ope ad cellulam deduci deberet. Sequenti verò
die conuocata fratrum cetera, præclarū ad eos ser-
monem instituit, & in multam vsque noctē protra-
xit; reliquum verò, quod supererat noctis, psallendo
cum eis perēgit. Indè corporis Dominici viatico
munus, eleuatis in cælum manibus, spiritum exha-
lauit. Obijt autem haud procul ab Vrbe Agrippinæ,
octauo decimo Kal. Octo. anno Domini cētesimo tri-
gesimo. Cuius obitu Treuiriēſes cōpetto, mox profe-
cti pastorem suum repererāt. Aderant & Tungreſes,
qui sibi Colonienſibus eum retētare volebāt. Cumq;
pertinaci altercatione diu ab vtriq; certaretur, qui-
dam grauitate & canitie venerabilis cūctos monuit,
vt à lite desistentes sano parerent consilio, & cor-
pus Pontificis nauī imponerent: eam que à litore flu-
ctib⁹ impellētes demū quo Deus vellet abire sine-

larā deiectis.

Maternus
primus Tū-
grenſium A-
piscopus.

Eucharistus
& Valerius
ei apparent.

Feliciter
obit.

rent.

rent. Mira res; Naui sacro onusta pignore, velo acre
S. Corpus e- mige destituta, aquarum fluctuumque impetu diri-
gus Treuiros gitur: ac parua horæ spatio miliario ab vrbe conse-
translatum. sto littori applicatur; qui deinde locus ex tristitia
 Colonensium Rouvverkercken vocatus est. Tunc
 Treuirenses corpus sui pontificis à Deo sibi destinatum
 cum gratiarum actione Treuerim reuexerunt: & in
 Ecclesia non longè à reliquijs Sanctorum Eucharis-
 tiæ & Valerij honorificè condiderunt.

*a. Idem Not.
 martyrolo-
 gij Romani.*

VITA ET MARTYRIUM S. CORNELII PAPAE: Ex C. a Baron. *Annal. Tom. 2. Coronatus est anno Christi Saluatoris 255. Galli & Volusiani Imp. 2. cum sedisset biennium.*

14. Septē.

*Patria &
 Parens eius.*

*Cornelius vt
 ad Episcopa-
 tum perue-
 nit.*

*Electionem
 Cornelij an-
 no Imperij
 Decij 2. mē-*

*se Aprilis, fa-
 ctam esse do-
 cet Baron.*

*Annal. To-
 mo 2. anno
 Christi 254.*

Cornelius ciuis Romanus ex patre Castino, nō
 ad Episcopatum subito peruenit, sed per om-
 nia Ecclesiastica officia promotus, & in di-
 uinis administrationibus Dominum sæpè prome-
 ritus, ad sacerdotij sublime fastigium cunctis reli-
 gionis gradibus ascendit. Tum deinde Episcopatum
 ipsum nec postulauit, nec voluit; nec vt ceteri, quos
 arrogantia & superbia suæ tumor inflat, inuasit; sed
 quietus & modestus & quales esse consueuerunt, qui
 ad hunc locum diuinitus eliguntur, pro pudore virgi-
 nalis cōsciētiae suæ, & pro humilitate ingenij sibi &
 custoditæ verecundiæ, non vt quidam vim fecit, vt
 Episcopus fieret, sed ipse vim passus est vt Episcopatu
 coactus exciperet. Factus est igitur Cornelius Episco-
 pus de Dei & Christi eius iudicio; de Clericorū penè
 omnium testimonio; de plebis, quæ tunc adfuit suf-
 fragio; & de sacerdotum antiquorum & bonorum vi-
 rorum collegio; cum nemo ante se factus esset; cum
 Fabiani locus, id est, cum locus Petri & gradus Cathe-
 drae sacerdotalis vacaret.

Tum deinde post Eni-
 exortum, sed de Dei
 resuscipit, quanta
 virtus? Quantum ro-
 fidei? sedisse intrep-
 cathedra, eo tempore,
 erdotibus Dei, fanda, a
 cum multo patienti-
 ari aduersus se æmulum
 Romæ æmulum face-
 ritus & fidei testimon-
 inter gloriosos confe-
 us, qui tantum tempore
 carnifices, & Tyrann-
 Corneliū aduersus eo-
 minas, & cruciatus, & to-
 rem, vel gladio inuade-
 gne totterent; vel quo-
 im viscera eius & men-
 stas Domini protegen-
 nem fieri voluit, factum
 Corneliū, quantum ad
 morem, passus est quide-
 um armis, & bello pos-
 edotio suo vicit.
 Hac eadem tempesta-
 tius Romam venerat, lo-
 fecerat) Romæ simili-
 homo rerum nouarū
 explebili rapacitate fu-
 ore superbi tumoris in-
 male cognitus; quasi h-
 omnium sacerdotum vi-
 ter vt prodit; ad hoc
 delis vt diligat fax &
 tus incendia; turbo &
 contragias; hostis qui
 tius, pacis inimicus

Tunc

ulta pignore, velo ac-
tumque impetu di-
miliario ab vrbe conse-
cundè locus ex tristitia
ken vocitatus est. Tunc
cis à Deo sibi destinati
erim reuexerunt: & in
Sanctorum Eucharis-
tiam;

RIVM S. COR-
nal. Tom. 2. Coronati
255. Galli & Volu-
medisset
m.

us ex patre Castino, nō
peruenit, sed per om-
nibus, & in di-
minum sapè prome-
fastigium cunctis reli-
m deinde Episcopatum
nit; nec ceteri, quos
mor inflat, inuasit; sed
esse consueuerunt, qui
itur; pro pudore virgi-
nilitate ingenio sibi &
quidam vim fecit, vt
passus est vt Episcopatu
itur Cornelius Episco-
cio; de Clericorū penē-
is; quæ tunc adfuit sus-
uorum & bonorum vi-
tute se factus esset; cum
Petri & gradus Cathed-

Tunc

Tum deinde post Episcopatum non exarbitum, *Quanta lau-*
ec extortum, sed de Dei, qui sacerdotes facit, volun- *de Ecclesiæ*
te susceptum, quanta in ipso suscepto Episcopatu *presuerit.*
no virtus? Quantum robur animi? qualis firmi-
is fidei? sedisse intrepidum Romæ in sacerdotali
athedra, eo tempore, cum Tyrannus infestus sa-
erdotibus Dei, fanda, atque infanda comminare-
ur; cum multò patientius & tolerabilius audiret le-
ari aduersus se æmulum Principem, quàm consti-
ai Romæ æmulum sacerdotem. Nonnè hic summo
irtutis & fidei testimonio prædicandus est? Non-
è inter gloriosos confessores & martyres deputan-
us, qui tantum temporis sedit expectans corporis
ai carnifices, & Tyranni ferocientis ultores; qui
Cornelium aduersus edicta feralia resistentem, &
ninas, & cruciatus, & tormenta fidei vigore calcan-
em, vel gladio inuaderent; vel crucifigerent; vel
gne torrerent; vel quolibet inaudito genere poena-
um viscera eius & membra laniarent? Etiam si Ma-
estas Domini protegentis & bonitas, sacerdotem,
quem fieri voluit, factum quoque protexit, tamen
Cornelius, quantum ad eius deuotionem pertinet &
imorem, passus est quidquid pati potuit, & Tyran-
um armis, & bello postmodum victum, prior sa-
erdotio suo vicit.

Hac eadem tempestate Nouatus Episcopus Afri- *Nouati im-*
anus Romam venerat, (vt quemadmodum in Afri- *pietas &*
a fecerat) Romæ similiter discordias conflaret. Erat *machinatio-*
s homo rerum nouarum semper cupidus; auaritiæ *nes aduer-*
nexplebili rapacitate furibundus; arrogantia & stu- *sus Cornelii.*
dore superbi tumoris inflatus; semper istic Episcopis
malè cognitus; quasi hæreticus semper & perfidus;
omnium sacerdotum voce damnatus: curiosus sem-
per vt prodatur; ad hoc adulator vt fallatur; nunquam
fidelis vt diligatur; fax & ignis ad conflanda sedition-
nis incendia; turbo & tempestas ad fidei facienda
nausfragia; hostis quietis, tranquillitatis aduer-
sarius, pacis inimicus. Spoliati ab illo pupilli;
Ggg frau-

fraudata vidua: pecuniæ quoque Ecclesiæ denegata. Pater etiam eius in vico fame mortuus, & ab eo in morte postmodum nec sepultus. Vterus uxoris calce percussus, & abortione properante in parturientium partus expressus.

Item Nouatiani.

Hanc conscientiam criminum cum iam pridem timeret, seque de presbyterio non excitari tantum sed & communicatione prohiberi pro certo tenere, per se iudicium sacerdotum voluntaria discessionis præcessit: quasi euasisse sit poenam præuenisse sententiam. Igitur euadendæ & lucrandæ damnationis voto ab Ecclesia discedens, Romæ Nouatianum presbyterum Romanum ob Cornelij electionem inuidiæ stimulis agitatum & animo aduersatum, inueniens, vnâ cum illo aduersus Cornelium agere, atque alios quoque quoscunque posset ab eius communicatione retrahere; multa de illo inhonesta & maligna fasa iactare; cum confessoribus quoque cacerere adhuc detentis in illum obloqui; libelli labi quippè maculatum esse: cum Episcopis qui idolis sacrificauerant communicationem sacrilegam misuisse; sicque falso quodam pietatis intuitu probaretiam illi infensos reddere conari. Machinabantur hæc primùm secreto Nouatianus atque Nouatus ambo Nouantes, & ad res optimas quasque statuta innouandas ac inuertendas egregie comparati.

Lapsos penitentes Cornelius suscipit.

Cæterum Cornelius in curam & salutem gregis sibi commissi sedulò intentus, confessores, qui hæreticorum perfidia & loquacitate captiosa circumventi ab Ecclesia descuerant, iusto dolore prostratos, in Ecclesiam recepit. Erant hi nobiles tot Cyprian olim præconijs commendati, qui seducti aliquamdiu Nouatiano fauentes, parvam tot laboribus gloriam denigrarant. Interea hæreticis & scismaticis sedem Apostolicam acriter impugnantibus, & varijs insidijs vndique appetentibus, & Cornelio

maior

iori virtute ac constantia sanè persecutio Romanis licebat. Itaque prospero fortunæ fluctu voluntatem fluentem, fante eius imperij, proque cum precabantur, Cornelio Romano Populæ post gloriam tantam Catholica communione, exul miratur Cyprianus a de prostratis eius persecutus est.

Cum verò intelligerentem ad eum fieri cōter alios Cyprianus ac se Romam perducendo obtemperatum, & in Tellude, Præditus, & ab eo inter deos consideres, ne maioram, nec nostras m publicam literas accipere respondit; Ego de a spi: non contra Re gentem Imperator, iustectur: & sacrum eius os tati sacrificium offerre plecti. Itaque si terari repugnantem, la supplicij locum duo

Tunc Cerealis, cuius erat, virum sanè

quoque Ecclesia denegat
fame mortuus, & ab eo
epultus. Vterus vxoris
properante in parietem

inim cum iam piden
o non excitari tantum
hiberi pro certo tenere
voluntaria discessionem
nam praeuenisse sententiam
randæ damnationis vo
ma Nouatianum præ
nelij electionem inuol
mo aduersatum, inue
Cornelium agere, at
que posset ab eius com
ita de illo inhonesta &
necessoribus quoque car
in obloqui; libelli labo
Episcopis qui idolatri
tionem sacrilegam mi
pietatis intuitu probos
onati. Machinabantur
atque Nouatus
ptimas quasque statuta
egregie comparati.

ram & salutem gregis
s, confessores, qui here
are capiosa circumyen
usto dolore prostratos, in
hi nobiles tot Cyprian
ri, qui seducti aliquam
aram tot laboribus glo
hareticis & scismaticis
et impugnantibus, &
creantibus, & Cornelio
maie

maiori virtute ac constantia defendente, vehe
nens sanè persecutio Romæ in Christianos exar
it; sed enim edictis Imperatoris Christiani vbi
que tormentis varijs afficiebantur. Vnde publi
è neque in cryptis notioribus Missas agere Chri
stianis licebat. Itaque Augustus, cum regnum
prospero fortunæ statu ferretur, & res omnes ad
voluntatem fluere, sanctos ac pios viros, qui pro
ace eius Imperij, proque vitæ incolumitate enixè
Deum precabantur, crudeliter exegit; neque ipsi
Cornelio Romano Pontifici hac in re pepercit.
Nam post gloriosam tum suam, tum totius Cleri si
Catholica communicatione coniuncti confes
sionem, exul mittitur ad Centumcellas; vbi eum
Cyprianus a de prostrata perfidia triumphantem li
eris persecutus est.

*Missas cele
brare quàm
sit antiquum.*

*Mittitur in
exilium Cor
nelius Papa.
Epist. 57.*

Cum verò intelligeret Imperator frequentem
videm ad eum fieri concursum, quodque multi &
inter alios Cyprianus ad eum scriberent, iussit eum
ad se Romam perduci. Fuit ilicò Imperatoris
mandato obtemperatum; exhibitusque est ei no
tu, & in Tellude, Præfectoque Vibis præsentem,
auditus, & ab eo interrogatus; Sic definisti, vt
nec deos consideres, nec præcepta Principum, nec
maiorum, nec nostras minas timeas, vt contra Rem
publicam literas accipias & dirigas? Cornelius
respondit; Ego de a Corona Domini literas ac
cepi: non contrà Rempublicam. Iratus vehe
menter Imperator, iussit eum a suo amoueri con
spectu: & sacrum eius os plumbatis cædi. Et siquidem
Marti sacrificium offerre recusaret, siad mora ca
pite plecti. Itaque sanctissimo viro fortiter im
pietati repugnante, lata est sententia, vt ad vlti
mi supplicij locum duceretur.

*Romam re
ducitur, &
Imperator
sistitur.*

*a. Per Coro
nam intelli
git populi
multitudinē,
vel coronam
martyrij.*

Tunc Cerealis, cuius custodia Pontifex commif
sus erat, virum sanctum supplex rogare, vt in
domum

* *al. quinque.* domum suam, vxorem * quindecim annis lecto-
fixam, omniumque membrorum officio miserè
stitutam visitare dignaretur. Erat illi nomen Sallu-
stia. Ingressus Cornelius domum Cerealis cum du-
bus presbyteris & vno clerico lectore, fudit hanc

Oratio Cor- Deum orationem. Domine Deus creator omni-
nelij pro sa- um visibilium & inuisibilium, qui dignatus es
lute Sallu- nos peccatores venire, vt nos saluos faceres, tu eri-
stia, vxoris allisam hanc famulam tuam, & dona ei misericor-
Cerealis. diam tuam, sicut cæco nato donasti lumen ad co-
Ioan. 9. gnoscendam gloriam tuam. Et tenens manum Sal-
lustia, erexit eam, dicens: In nomine Iesu Chri-
sti Nazareni surge, & sta supra pedes tuos. Quo-
protinus surrexit, clamans & dicens. Verè Christus

Cerealis cum est Deus, & Dei filius. Et dixit tunc Cornelio: In
tota domo Christum te adiuro, baptiza me. Et currens
& militibus tulit vas aqua plenum. Viso tanto miraculo, mi-
credit. res quoque qui erant cum Cereali, omnes se ad Cor-
nelij pedes abiecerunt magno cum timore, eandem

Sacro pacto baptismatis gratiam postulantes. Cornelius autem
S. Commu- videns Dei manum in his omnibus, cunctos aqua
nionem acci- lutari iustitiam: Oblatoque pro eis sacrificio laudis
pimr. sacrosancti corporis & sanguinis Domini participare
fecit.

S Cornelius His ad aures Imperatoris ilico perlatis, is furens
Papa, cum & attentia plenus, omnes foras muros portæ Appia
Cereali eius ad templum Martis, vt sacrificarent, duci præcepit.
que coniuge At illi in percepta Christi gratia constantes, in idem
& militibus, lum expuerunt. Quo facto, protinus ad supplicium
capite plecti- trahi, & capite cæsi sunt; numero omnium
tur. viginti & vnus, vnà cum beatissimo Pontifice, & Cor-
nelio cum coniuge Sallustia, octauo decimo Kalendas

Sepeliuntur. Octob. Eadem nocte beata Lucina cum Clericis suis
* al Callisti. que familia rapuit martyrum corpora, sepeliuitque
in agro suo in Crypta iuxta cœmeterium * Calixti.
Adnumerat S. Hieronymus eundem Cornelium
inter Ecclesiasticos scriptores. Rexit verò Eccle-
siam annis duobus; & successit Lucius. S. Leo p

papa, extruxit Basilicam, iuxta Cameterium, ex libro de Romanis

ITA ET MARTI
Episcopi Carthaginiensis, C. a Barthelemy, annis
Dionysij Papae
Gallia

Cyprianus, qui & Carthagine primus
tate Africæ primus
buit (quantum
diuitijs claros, mi-
gnitos, & senatorio
literarum studijs
ac studijs egre-
disciplinis egre-
superstitione
viveret,
Carthagine doceret.

am amplexus esset reli-
penfus, & loco Cypri-
quasi quod elegans
aptum, ad aniles fa-
generet esset admodum
elegantem
sua ciuitatis Senatus
meruit dignitate
Verum enimvero in
arias animo voluebat
semescens, quando
forinde difficultatē as-
tabat. Sed postquam Cyprianus appellans, vnde &

quindecim annis lecto-
rum officio misere de-
tur. Erat illi nomen Sala-
monum Cerealis cum de-
ico lectore, fudit hanc
ine Deus creator omni-
um, qui dignatus es
nos saluos faceres, tu eni-
am, & dona ei misericor-
dia donasti lumen ad
in. Et tenens manum Sal-
monum. In nomine Iesu Ch-
risti supra pedes tuos. Quia
& dicens. Verè Christus
dixit tunc Cornelio: In-
teriza me. Et currens
fuit tanto miraculo, mi-
serere Cereali, omnes se ad
no cum timore, eandem
antes. Cornelius autem
minibus, cunctos aqua
e pro eis sacrificio laudi-
guinis Domini partici-

is ilico perlatis, is fuit
foras muros portæ Appi-
crificarent, duci præcep-
gratia constantes, in id
facto; protinus ad sup-
rati sunt; numero omni-
tatissimo Pontifice, & Co-
a, octauo decimo Kalen-
Lucina cum Clericis sua-
um corpora, sepelivitque
ra coemiterium * Calix-
tus eundem Cornelium
ores. Rexit verò Ecclē-
cessit Lucius. S. Leo præ-
ra

rus papa, exstruxit Basilicam S. Cornelij Papæ no-
mine, iuxta Cæmeterium Callisti, via Appia; vt
atet ex libro de Roman. Pontifical. in Leone pri-
mo.

VITA ET MARTYRIUM BEATI CYPRIANI. a. Idem In-
rriani, Episcopi Carthaginensis: Ex Tom. 2. An- Not. Marty-
al. Ecclesiast. C. a Baron. Passus est multis tro- rol. Rom.
phis inclytus, anno incarnati verbi 261.
Dionysij Papæ I. Valerian. &
Gallia Imp. 7.

Cyprianus, qui & Thascius, Carthagine ciui- 14. Septem-
tate Africæ primaria oriundus, parentes ha- Cyprianus Pa-
buit (quanquam eorum nusquā mentionem tria & genus
faciat) diuitijs claros, potentia conspicuos, genere clarum.
ognitos, & senatorij ordinis nobilitate illustres. A
generis literarum studijs adhibitus, pectus suum bo-
nis artibus ac studijs egregiè locupletauit: adeo vt
rhetoricis disciplinis egregiè excultus, cum adhuc
Gentilitia superstitione teneretur, magna apud eos
existimatione viueret, & florentissime Oratoriam
Carthagine doceret. Verum cum iam Christia-
nam amplexus esset religionem, ab illis derisus ac
vilipensus, & loco Cypriani, Coprianus vocitatus
est; quasi quod elegans ingenium, & melioribus re-
bus aptum, ad aniles fabulas contulisset. Cum autem
genere esset admodum illustris, & potentia clarus
summisque eloquentiæ laudibus ornatus, prima-
riam suæ ciuitatis Senatoriam adhuc Gentilis, obti-
nere meruit dignitatem.

Cyprianus à
Gentilibus
appellatus
Coprianus. i.
stercorarius:
& quare.

Cyprianus
Senator Car-
thagin.

Verum enim uerò in eorum statu constitutus,
varias animo voluebat cogitationes. Erat enim
iam senescens, quando Christo nomen daturus erat.
Porindè difficultatē assueta relinquēdi mente volu-
tabat. Sed postquam Cæcilij præsyteri (alij Cæcilia-
um appellant, vnde & Cyprianus Cæcilij prænomē

bilissimi ope, ad fidem
& sacri baptismi vno
tm ad Ecclesiam tandem
acquisitas diuitias in
minimo nuncium remis-
it & dulcissimos liberos
mendatos, Christi iam
relinquere: siquæ de
ter serio arripere.

per omnia Ecclesia
um promotus defun-
Episcopo, summo tum
nlenlu, vno tantum ad-
bytero, eiusdem Sedis
n videri debet, vno pene
lio eguit Catechista, ad
prouectum esse. Nam
is Christianæ religio-
Tertulliani lector il-
niæ Theologiæ doctri-
linæ iam vltim acqui-
turarum scientia im-
tus exlatus, sui exi-
ad alios irrigandos fo-

natus, non tantum ea
& Catholicæ Ecclesiæ
sed & exaltam illam
am dicendi facundiam,
gi exercitatione proue-
ianæ simplicitati post-
n & necessariam mis-
usmodi in dicendo at-
tem, vt non exrescen-
umideret, ac reseca-
; tamen tam a Latini
ultatis omnium difer-
pissi

issimi, eam sunt vehementer admirati. Quod si Nazianz. si
post messem, tanti æstimatæ sunt pauca humi in- rat. in laud.
hærentes spicæ residuæ, quanti facienda erat pri- Cyp.
ma illa florentissima eloquentiæ seges, quam hu-
manæ gloriæ spirans aura incundissimè agitabat?
Quam quidem ex aliquibus eiusdem Cypriani locis
licet veluti per transennam adspicere; reliquisse e-
nim alicubi Cyprianum quædam impressa vestigia,
quibus qualis quantaque eius in dicendo vis esset,
quemlibet facile mentè conspiciere potuisset, a a. de Doctri-
na Christiana
lib. 4. c. 14.

Principio, adhuc pace Ecclesiæ perdurante, in
eam totis vtriusque incubuit curam, vt disciplinam
diuinitus traditam, sed longa pace (vt ipse testa- Persecutio
in Christia-
nos regre-
descit.
tur) corruptam restitueret; sed cum non multis in e-
piscopatu elapsis mensibus, horribili persecutione,
quodam veluti terræmotu, Ecclesia vniuersa con-
cutteretur, eoquæ sauiet impetu tyrannis, vt com-
plures licet fortissimi sese subducerent, sanctissimus
Cyprianus pro talibus meritis, Proscriptionis glo-
riam promeruit. Sed cum hæc plebi ethnica non suf- Cyprianus
ficerent, turbationis impetu, clamore violento, ad ad Leonem
Leonem eum populus repetitis suffragijs postula- petitus.
uit; quorum ille furorem diuino Spiritu nedum
suadente, sed propemodum impellente, prudenter
declinans cessit: nè per inuerecundam eius præsen-
tiam seditio, quæ cœperat, plus prouocaretur. Antè
suum tamen secessum, aliquod confessionis pro
Christo specimen edidit. In ipso autem secessu, etsi
absens corpore, spiritu tamen, nec actu, nec
monitis defuit, quò minus secundum Domini
præcepta fratribus consuleret. Testantur hoc a-
bunde illius epistolæ summa vigilantia & sollicitu-
dine refertæ. Et quidem cum alia multa absens suo
gregi prouideret, tum constitutis, qui sua vice fun-
gerentur, Tertullo presbytero postea Episcopo, &
Rogatiano seniore postmodum martyre, Britio
denique

Scripta quædam eius in exilio.

Lapsi sacrificati & Libellatici: quomodo sint recipiendi ad communionem & reconciliandi.

*Epist. 10.
11, 12.*

Alia B. Cypriano accrescunt tribulationes.

deniq; & Numidico presbyteris, ipse libros de Spectaculis, de Disciplina & Bono pudicitia, & de laudibus Martyrij elucubrauit.

Atqui absentis Cypriani animum angebat harum parum lapsorum (quos sacrificatos & Libellatici vocat) impudentia; qui, quum initio Decianæ persecutionis sacrilegis contactibus manus suas atque ora maculassent, vel nefandis libellis conscientiam polluisent, exambibant (inquit) ad Martyres passim; Confessores quoque importuna deprecatione corrumpebant, ut sine discrimine vel examine singulorum darentur Libellorum milia. Immo verò presbyterorum quorundam temeritas, qui suæ prece, siue precio conducti, pacem temerè Lapsis dabant, citrà Episcopi conscientiam. Quæ de re suam ipse in Epistolis ita definit sententiam, ut antè exactam pœnitentiam, antè exomologesin factam, antè manum ab Episcopo & Clero impositam, ad communionem non admittantur Lapsi, neque nomen eorum in Ecclesia recitetur. Ita tamen ut ijs, qui infirmitate deprehensi essent & pœnitentes communicationem desiderarent, subueniretur. Hæc autem piè non minùs quàm prudenter à Clero Carthaginensi fieri volebat; nè ex facili indulgentia vigor Ecclesiasticæ disciplinæ eneruaretur, fibulaque diuinæ censuræ soueretur: si gregatim passimque nulla habita distinctione proprii cuiusque delicti, nec irrogata legibus Ecclesiasticis statuta pœna, præmaturè nimis in Ecclesiam admitterentur.

Accessit absentis Cypriani animo tabescenti dolor maior; accessit alia persecutio, & alia tentatio; quòd infesta tempestas, quæ plebè maxima ex parte prostrauerat etià Cleri portionē sua strage perstringeret; quod nempe non modò ex Clero quā plurimi Christi fidem defererent tormentorum metu; sed etiam semel confessi Christi Confessores, gloriam suam vitā improba commacularent. Quod

qui-

quidam etiam Presbyteros interrogare præsumerent, quædam ministrarent. Et temerè nimis pacem & debant. Alij quidam, & natus, omnem omnino pacem Ecclesiæ datam conuenientibus, ex vtriusque constata est vna factio.

Haud parum interit etiam adhuc delitescens quidam & Herculano his scripsit, ut Felicissimus, idque in hæc verba scripsit, non communicaturos fuissent, id est, qui nobis cōprior dixit: ut Absentium insuper scripsit Cyprianus, ut lupis illis Ouille ab eorum contagione rum velut cancrum & natus est itaq; ad hoc su, ut ipse postmodum Dominum compluribus præmitteret, qui alio tuti, e fide excidissent situtus insigni apostolice, doceret eam dine, sed ex Domini thaginensem Clerum qua solitudine pau Et qua hoc fixum futuris fidei confessum, dedit in mandatum, ceteri defuncti essent, Admonet &

teris, ipse libros de Spe-
o pudicitia; & de laudi-

animum angebat hau-
tificatos & Libellati co-
m initio Decianæ pe-
tibus manus suas atque
s libellis conscientiam
quit) ad Martyres pas-
portuna deprecatione
mine vel examine sin-
um milia. Immo vero

temeritas, qui suæ pre-
temerè Lapsus da-
ntiam. Quod de sua
tentiam, vt ante exa-
mologesein factam, ante
o impositam, ad com-
Lapsi, neque nomen
ita tamen vt ijs, qui
it & poenitentes com-
ubueniretur. Hac au-
rudenter à Clero Car-
facili indulgentia vi-
eneruaretur, sibulaque
gregatim passimque
prij cuiusque delicti,
icis statuta poena, præ-
mitterentur.

animo tabescenti do-
utio, & alia tentatio;
lebe maxima ex parte
onè sua frage pestilin-
d ex Clero quā pluri-
tmentorum metu, sed
Confessores, glo-
amacularent. Quod
qui-

quidam etiam Presbyteri plusculum sibi auctoritatis
arrogare præsumerent, atq; adeò schismatis fomēta
quādā ministrarent. Erāt enim quinq; numero qui
temerè nimis pacem & Communione Lapsis cōce-
debant. Alij quidam, & inter hos Nouatus & Fortu-
natus, omnem omninò pacis spē illis præcludebāt.
Quum verò ad horum scripta rescribere differret Cy-
prianus & certi aliquid præterea de Lapsis nollet antè
pacem Ecclesiæ datam statuere; criminibus in vnum
conuenientibus, ex vtraque sibi mutuo repugnante,
constata est vna factio.

Haud parum interim cōmendāda venit Cypriani
etiam adhuc delitescētis vigilantia; Caldonio si-
quidem & Herculano Episcopis, alijsque presbyte-
ris scripsit, vt Felicissimū & complices excomunica-
rent; idque in hæc verba. *Quum Felicissimus comminatus*
fit, non communicaturos in mōte secum, qui nobis obtempe-
rascent, id est, qui nobis cōmunicarent; accipiat sententiā quā
prior dixit: vt Abstentum se à nobis sciat. Ad plebem verò
insuper scripsit Cyprianus, vt diligenter sibi caue-
rent à lupis illis Ouile Dominicum infestantibus; vt
ab eorum contagione discederent, & sermones eo-
rum velut cancrum & pestem fugiendo vitarent. Ser-
uatus est itaq; ad hoc à Domino Cyprianus in seces-
su, vt ipse postmodum martyrio destinatus, prius ad
Dominum complures sua exhortatione martyres
præmitteret, qui alioqui incētiu tubæ cælestis desti-
tuti, è fide excidissent. Cum autem in eo secessu con-
stitutus insigni apologetica ad Romanum clerum
scripta, doceret eam fugam nequaquam ex formi-
dine, sed ex Domini præcepto ortam esse, tum Car-
thaginensem Clerum præclare docuit monuitque,
quā sollicitudine pauperes atque vinctos tractarent.
Et quia hoc fixum ei in corde erat, vt in carcere cō-
stitutis fidei confessoribus omne exhiberetur offi-
cium, dedit in mandatis, vt corpora eorū, qui in car-
cere defuncti essent, perinde ac martyrum cura-
rentur. Admonet & illud magnopere, vt dies eorum,

Eccetibi hæ-
retici anti-
qua excom-
municationis
forma. E-
pist. 38 &
39.

Absens Cy-
prianus dili-
genter curat
Ecclesiam
Carthaginē-
sem.

Matth. 10.

*Martyrum
festiuitas.*

quibus ex hac vita migrarent, diligenter adnotarent ut instar Sanctorum martyrum certis diebus, more maiorum, eorum celebritas die anniuersaria ageretur oblatione sacrificij.

In eodē quoq; secessu cum positus ad confessorē adhortationem, & extorres obiurgationē scriberet, hortareturque omnes ut fauientem persecutionem lachrymis, ieiunijs, orationibus reuocare niterentur solum solum quorundam flaccescētū ac declinantium à recto disciplinæ tramite Christianorum vitam & mores corruptos seueriore disciplina astringere conatus est; simul conuenientem quorundam fragilitati adhibens medicinam; nihil non molis, ut gregem sibi creditum per aduersa & prospera, per dura & lenia, ad regnum cælestis patriæ perduceret. Hinc cū Pōponius cū de virginibus Deo dicatis quid agendū esset consuleret, quæ violata pudicitia integritas se adhuc virgines perseuerare iactabant, ipse nomine omniū Episcoporum respondit; detestans quidem vehementer infamē eiusmodi consuetudinem; demum relaxare magna ex causa votum simplex cōsultius existimans, quam hisce turpitudinibus Ecclesiam infamari.

*Cyprianus
diuinitus
admonitus
prædicat pa-
cem.*

*Quandiu la-
tuerit S. Cy-
prianus in
exilio.*

*En commem-
orationes
Sanctorum
in Sacrificio
Missæ.*

Interea cū vir sanctissimus modis omnibus pro salute suorum laboraret, quid demum diuinitus sibi fuerit reuelatum, necessitate exposceat, ne ipsorum animi tot tantisque malis consternati descenderent pro palauit. Pace quippe breui Ecclesiæ restituendā Elapso igitur primo persecutionis anno & secūdo iā inchoato, cū morte Decij planē reddita esset Ecclesiæ pax, Cyprianus Carthaginē restitutus, quod antē literis pollicitus fuerat, commemorationes sanctorū martyrum oblatione sacrificij incruenti vnā cū suis solenniter celebravit, aliosque sacræ disciplinæ ritus, qui persecutionis furore intermissi videbantur, restituit. Reddita autem pace: accidit dira admodū Barbarorū incursio in Numidiam, à quibus cōplures Christiani captiui abducti sunt; quo tēpore Numidiæ Episcopi

dati ad Cyprianum li-
dis capituli pecunia
ita ex more Christiani
fidelium liberali collat
oldem Numidiæ Episc
tanquam in viua tabu-
ma, in dilectione fra-
cturæ facies.

Erupti postmodum
vastitas nimia; innu-
quemque sede abrupto
per ordinem domos
re omnes: fugere; vi-
impie; quasi cum illa
iplam aliquis possit e-
quitate non tam cor-
misericordiam in se
fortis mutue flagiti-
reflexit oculos; sed
Nemo similis euertit
fecit alteri, quod si
egerit Christi & Dei
huius tanto plus piet-
præcellerat, scelus e-
mō in loco vno ple-
it: docens diuinæ les-
merendum Deum p-
inde subiungit, non
debito charitatis ob-
ctum posse fieri, qu-
nico fecerit; qui m-
clementiæ instar ex-
xerit; qui pro perse-
monet & hortatur
tinuo pro qualitate
stertia. Multi qui a-
prius exhibere non
bant, compensante

diligenter adnotarent;
in certis diebus, more
die annuaria agere

positus ad confessores
biurgationē scriberet,
nientem persecutionem
us reuocare niterentur,
accescētū ac declinan-
te Christianorum vi-
tore disciplina astringen-
tē quorundam
em; nihil non molietis,
duerſa & prospera, per
tis patriæ perduceret.
nibus Deo dicatis quid
iolata pudicitia inte-
rare iactabant, ipse no-
spon dīs, detestans qui-
modi consuetudinem;
causa votum simplex
ſce turpitudinibus Ec-

modis omnibus pro fa-
demum diuinitus sibi
expoſcente, ne ipſorum
ſternati deficerent pro-
ſeſtæ reſtituendā. Elapſo
no & ſecūdo iā incho-
ſta eſt Eccleſiæ pax,
tus, quod ante lites
ationes ſanctorū mar-
enti vñ cū ſuis ſolen-
re diſciplinæ ritus, qui
ſi videbantur, reſtituit.
ra admodū Barbarōrū
us cōplures Chriſtiani
re Numidiæ Episcopi
datis

datis ad Cyprianum litteris rogarunt, vt pro redimē-
dis captiuis pecuniā colligere dignaretur. Qui, colle-
ſta ex more Chriſtianis indiſta, pecuniæ ſummā ex
fidelium liberali collatione coactam mittens, ad e-
oldem Numidię Episcopos ſcripſit epistolam in qua,
tanquam in viua tabula expreſſa, relucet pulcherri-
ma, in dilectione fratrum, illorum temporum Ec-
cleſiæ facies.

Epist. 60.

Erupit poſtmodum lues dira, & deteſtabilis morbi
vaſtita nimia; innumeros per diem populos à ſua
quemque ſede abrupto impetu rapiens, continuatas
per ordinem domos vulgi frementis inuaſit. Horre-
re omnes: fugere; vitare contagium; exponere ſuos
impiē; quaſi cum illa peſte morituri etiam mortem
ipſam aliquis poſſet excludere. Iacebant interim tota
ciuitate non iam corpora, ſed cadauera plurimorū, &
miſericordiam in ſe tranſeuntium contemplatione
ſortis mutue flagitabant. Nemo ad ea miſericordiæ
reflexit oculos; ſed lucro omnes crudeli inhiabant.
Nemo ſimilis euentus recordatione trepidauit; nemo
fecit alteri, quod ſibi fieri voluit. Quid inter hæc
egerit Chriſti & Dei Pontifex, qui pontifices mundi
huius tanto plus pietate, quanto religionis veritate
præceſſerat, ſcelus eſt præterire. Aggregatam pri-
mò in loco vno plebē, de miſericordiæ bono inſtru-
it: docens diuinæ lectionis exemplis, quantū ad pro-
merendum Deum proſunt officia pietatis. Tunc de-
indē ſubiungit, non eſſe mirabile, ſi noſtros tantum
debito charitatis obſequio foueremus; eum perfe-
ctum poſſe fieri, qui plus aliquid publicano vel eth-
nico fecerit; qui malum bono vincens, & diuinæ
elementiæ inſtar exercens, inimicos quoque dile-
xerit; qui pro perſequentium ſalute, ſicut Dominus
monet & hortatur orarit. Diſtributa ſunt ergo con-
tinuò pro qualitate hominum atque ordinum mini-
ſteria. Multi qui anguſtia paupertatis, beneficia ſū-
ptus exhibere non poterant, plus ſumptibus exhibe-
bant, compenſantes proprio labore mercedē diuitijs
omnibus

Horrenda
peſtis totam
penē vaſtat
Aſricam.

En exiniam
miſeriam.

Egregia Cy-
priani pietas
& charitas
tempore pe-
ſtis.

Matth. 5.

omnibus chariorem. Et quis non sub tanto doctore properaret inueniri in parte aliqua talis militiae, per quam placeret & Deo Patri, & Iudici Christo, & tam bono interim Sacerdoti.

Pestis, fames ac bella: Dei flagella. Grassabantur interim vnà cū peste fames pariter atq; bella; nam Persarum motus recrudescabant, iamque Armeniam occupabant, totumque Romanū Imperium acerbissimis cladibus afflictabatur; idque a Gallis & Volusianis. ijs potissimum temporibus, quibus eius Imperatores publicis edictis deorum cultum magis magisque instaurare (qui iam propemodum frequentia Christianorum praeelapsus erat) & restituere conabantur, imperatisque omnibus sacrificijs, & vel ijs, vel eorum sanguine, qui non facerent, deos placare studebant. Iustitabant enim vbique Christianis Gentiles, ipsosque, quod deos contemnerent, malorum omnium esse causam, solito more iactabant, ac procacius exprobrabant.

Cū verò hæc in Christianos per Demetrianum in Africa his diebus Proconsulem, atque alios ethnicos in dies magis magisque ipsorum omnium ore Cyprianus in diffamarentur, S. Cyprianus haud diutius ferenda Demetrianū censuit; quare eo argumento ad eundem apologeti- pro Christiana- cam & inuectiuam pariter scripsit orationem; in cu- na pietate inuenitur. placidissimus, tamen diuinę religionis ardore succensus, sacerdotali vigore pollēs, candē calumniā celsiori animo cum pluribus diluit, tum etiam in ipsum, ac reliquos impios, cladium omnium culpam iure reijcit.

*Nonne calū-
nie in Cypri-
anū à schis-
maticis.*

Ceterum anno sedis illius sexto rursus à schismaticis nouis est calumnijs impetitus; quas vnus ex illis Florentius Pupianus scriptis ad eum literis confarcinavit: magnoque fastu; perinde ac si iudex illius esset, vt se illis purgaret, admonuit. At quem Cyprianus rescribens (vt par erat) ironia semper elusit, & sui erroris, quo se emendaret, prudeater eum admonuit.

Eodem

Eodem tempore N
rum occasione mag
controuersia: Num qu
cū ad Catholicam f
denud baptizandi. E
antē eos Cataphryg
Catholica diuulsissim
id pronocauit ad am
in Africa potissimum
tem sanctissimum Cy
reticis denud lustran
negaret vllum apud
pulum; quod vnum
collocatum. His acc
dum scripturę diuin
Testamento petite,
sunt conspirare;
quo sacratori; eo
penitus improbarit.
vindicanus est; à N
cissimē ait; eum non
pso; qui in persecuti
baptismum. Quæ qu
horreant, tum S. Au
rore rebaptizationis
Carthaginiensi Eccle
rat; primus antiquar
haberet hereticor
lice Ecclesię forma
tatis conuulserit, cæ
cilij sententiam in
proflus vt Cyprian
bus veri similibus
Veruntamen eum
rexisse; seq; in vnite
neque vnquam à
municatione priua
Ceterum vt long

on sub tanto doctore
qua talis militia, per
iudici Christo, & tam

in peste fames pari-
torus crudelicebant,
rotumque Romanū
is afflictabatur; idque
bus eius a Imperato-
um magis magisque
um frequentia Chri-
restituere conaban-
trificijs, & vel ijs, vel
ent, deus placare stu-
e Christianis Genti-
merent, malorum o-
e iactabant, ac procu-

per Demetrianum
um, atque alios ethni-
corum omnium ore
haud diutius ferenda
eundem apologeti-
sit orationem; in cu-
estissimus, & natura
igionis ardore succē-
dē calumniā cellio-
um etiam in ipsum,
nniū culpam iurere-

cto rursus a schisma-
us; quas vnus ex illis
eum literis consar-
dē ac si iudex illius
ait. At quem Cypria-
a semper elusit, & sui
rudenter eum admo-

Eodem tempore, Nouatianorum & Cataphryga-Controuersia
rum occasione magna inter Episcopos agitata est olim in Ec-
controuersia: Num qui ab hæreticis baptizati erant, *clesia, nā ab*
cūm ad Catholicam se conferrent Ecclesiam, essent *hæreticis*
denuò baptizandi. Et quidem quòd Nouatiani, & baptizati re-
antē eos Cataphrygæ soliti essent, quos ab Ecclesia baptizandē
Catholica diuulsissent, vt immūdos denuò baptizare essent.

id prouocauit ad æmulationem quosdam Episcopos,
in Africa potissimum cōsistentes, eorumque Prima-
tem sanctissimum Cyprianum; qui baptizatos ab he-
reticis denuò lustrandos asseruit, lustrauitque; quòd
negaret vllum apud hostes Ecclesiæ reperiri posse ba-
ptisma; quòd vnum tantum esset & in vna Ecclesia
collocatum His accedebat, quòd omnes propemo-
dum scripturæ diuinæ tum ex veteri, tum ex nouo
Testamento petita, in hoc ipsum vna sententia vi-
sa sunt conspirare; dum quæ ab impijs facta essent, *Niceph. lib.*
quòd sacratoria, eo execrabiliora Deus habuerit, ac *6. cap. 2.*
penitus improbarit. Veruntamen in eo Cyprianus
vindicanus est, à Nicephori calumnia, qua menda-

cissimē ait, eum non aliter recipere consueuisse la- *August. de*
pso; qui in persecutione negassent, quā per sanctū baptis- *baptis. con-*
baptismum. Quæ quidem cum à Cypriano planē ab- *tra Donati-*
horreant, tum S. Augustinus Cyprianum ab illo er- *stas lib. 2.*
rore rebaptizationis excusat; quòd Agrippinus, qui *cap. 9.*

Carthaginēsi Ecclesiæ antē eum antistes præfue-
rat, primus antiquam Ecclesiæ consuetudinē qua rat^o
haberetur hæreticorum baptismus secundum Catho-
licæ Ecclesiæ formam collatus, prætextu quodā pie-
tatis conuulserit, ceterosq; Africæ Episcopos per Cō-
cilij sententiam in eundem errorem prorraxerit:
profusus vt Cyprianus receptæ consuetudini, rationi- *Vide Hie-*
bus veri similibus confirmatæ, refragari non posset. *ron. contrā*
Veruntamen eum talem sententiam post modū cor- *Luciferia-*
rexisse, seq; in vnitatem Romanæ Ecclesiæ continuisse, *nos.*
neque vnquam à Stephano Papa Apostolica com-
municatione priuatum, dubium non est.

Cæterum vt longissimis, quæ supersunt, ambagib⁹
omissis,

*Acta legi-
tima Passio-
nis S. Cypri-
ani, ex Tom.
2. Annal.
C. Baron.*

*Præclara
Cypriani cō-
fessio.*

*Cyprianus
alios prode-
re recusat.*

*Mittitur in
exilium.*

*Viso Cypri-
ani.*

omissis, ad tanti tamque præclari martyris agonē ve-
niamus, Imp. Valeriano quartum & Gallieno tertiū
Consulibus, tertio Kalendarum Septembrium, Car-
thagine Paternus Proconsul dixit Cypriano; Sacra-
tissimi Imperatores datis ad me litteris mandant, vt
cunctos ad deorum venerationem compellā. Tu er-
gō quid respondes? Cui antistes; Christianus ego sū,
& antistes. Nullos noui deos præter vnū celi terræq;
conditorem; cui deseruimus; quemque die ac nocte,
non solū pro nobis ac nostris hominibus, sed & pro
ipforum incolumitate Imperatorum deprecamur.
Tum Proconsul, in hac ergō voluntate, inquit, perse-
ueras? Respondit Cyprianus; Bona voluntas, quæ
Deum nouit, immutari non potest. Et proconsul po-
teris ergō tu ad urbem Curibitanam exul proficisci.
Et quia inuictissimi Imperatores non solū de Epi-
scopo, sed & de presbyteris omnibus mandatū mihi
scripsere, equidē ex te scire volo, qui sint presbyteri,
qui in hac ciuitate consistunt. Respondit Cyprianus;
Cum legibus vestris benē atque vtiliter censueritis,
delatores nos non esse, nequaquam à me detegi &
deferri possunt. Tunc Proconsul, Cautū est, inquit,
in super præcepto Imperatorum, nē aliquibus in locis
conciliabula fiant. Si quis itaque præceptum hoc tā
salubre non obseruauerit, capite plectetur. Respon-
dit Cyprianus; Quin tu quod tibi præceptum est e-
sequere.

Tunc Proconsul ilico virum sanctum exilio dāna-
uit, Curubimq; proficisci iussit; vbi primò ipso die,
admirabili visitatione Deus de martyrij gloria eum
securū reddere dignatus est. Nam nōdum somni qui-
ete sepulto apparuit iuuenis vltra modū enormis;
qui cum me, inquit, quasi ad prætorium duceret,
videbar mihi tribunali sedentis tum Proconsulis
admoueri. Is vt in me respexit, annotare statim cœ-
pit in tabula sententiam, quam non sciebam: nihil
enim de me solita interrogatiōne quæsierat. Sed e-
nim iuuenis, qui à tergo eius stabat admodū curiosus
legit,

legit, quidquid fuerat
profert non potera
quid in litteris tabula
expansa & complanata
litterarum aduersus
gi ad instar liquidi terra
sententiam passionis futu
rimo, vt dilatio mihi
donec res meas legitu
Et cum preces frequen
la cœperat nescio quid
tus serenitate, Iudicis
commotam. Sed & il
palsionis indicio gest
rat, clandestino identi
nem quæ in crastinum
dicem digitis signific
dio dilationis accepta
rem, metu tamen in
mebam, vt reliquæ fo
toto pauore pulsarent
Quid hæc reuelation
tione fecerit? Antē
cunq; postmodū sub
imminutum, nihil de
latum. Sequenti nāq;
visione accipiendus e
bim exul peruenit, m
lo anno totis viribus
bris incubuit, scriptis
ceres abreptos, con
Extant ille lectu san
in ijs Christiani no
eo gloriosior reddidit
fuerit afflictata mol
rijs. Legat eas atten
mos cygnos viri lan
dā reddunt flagrantis

legit, quidquid fuerat annotatum. Et quia id verbis proferre non poterat, nutu declarante monstravit quid in litteris tabulæ illius haberetur. Manu enim expansa & complanata ad spathe modum, istum solitæ animaduersionis imitatus, quod volebat intelligi, ad instar liquidi sermonis expressit. Intellexi sententiam passionis futuram; rogare cœpi & petere cōtinuū, ut dilatio mihi vel vnus diei prorogaretur, donec res meas legitima ordinatione disponerem. Et cum preces frequenter iterassem, rursus in tabula cœperat nescio quid annotare; Sensi tamen de vultus serenitate, Iudicis mentem quasi iusta petitione commotam. Sed & ille iuuenis, qui iamdudum de passionis indicio gestu potius quā sermone prodiderat, clandestino identidem nutu, concessam dilationem quæ in crastinum petebatur, contortis post iudicem digitis significare properauit. Ego, etsi de gaudio dilationis acceptæ læto admodum corde exultarem, metu tamen interpretationis incertæ sic tremebam, ut reliquæ formidinis cor exultans adhuc toto pauore pulsarent.

Quid hac reuelatione manifestius? quid hæc digna visionis re-
tione foelicius? Antè illi prædicta sunt omnia, quæ-
cunq; postmodū subsequuta sūt: nihil de Dei verbis
imminutum, nihil de tam sancta promissione mutilatum. Sequenti nāque anno (dies enim pro anno in
visione accipiendus est) ipsa eadem die, qua Caru-
bim exul peruenit, martyrium subiit. Porro toto il-
lo anno totis viribus in fouendis Ecclesiæ suæ mem-
bris incubuit, scriptisq; litteris, suos ad metalla & car-
ceres abreptos, consolari confortareque conatus est. *Est Epistol.*
Exrant illæ lectu sanè dignissimæ; siquidem mirifice
in ijs Christiani nominis excellentia relucet; quæ
eo gloriosior redditur atque præclarior, quo magis
fuerit afflictata molestijs, ac rebus fatigata contra-
rijs. Legat eas attendarque quilibet; utpote nouissi-
mos cygneos viri sanctissimi cātus; qui mirificū quē-
dā reddunt flagrantis spiritus cū suauitate concentum.

Cum

*Mirus ardor
predicandi
verbum Dei in
Cypriano.*

Cum enim nihil penes eum antiquius esset, quā Deum verbum assidue predicare, & quotidianis Euangeliorum tractatibus fidei & scientiæ incrementa fidelibus præstare, tum seculo illo intumescere & dire quælibet Christianis minitæ, ille seruos Dei (prout dabatur occasio) exhortationibus Dominicis instruebat, & ad calcandas passionis huius temporis, contemplatione superuenturæ claritatis animabat. Videlicet tanta illi fuit sacri cupido sermonis, vt optaret sibi passionis vota contingere, vt dum de Deo loqueretur, in ipso sermonis opere necaretur. Et hi erant quotidiani actus destinati ad placentem Deo hostiā sacerdotis.

*a. Frumentarij, erant
militis ali-
cuius mili-
tiæ ordinis,
qui ad exse-
quenda mæ-
data Principum in di-
uersa loca
mittebatur.*

*Cyprianus
latitat ali-
quamdiu, vt
Carthagine
martyrium
subeat.*

Inter hæc Aspasio Paterno Proconsuli successit Valerius Maximus Proconsul, qui S. Cyprianū ab exilio reuocatum suo iussit conspectui præsentari, Cumque electus à Deo martyr ab exilio de ciuitate. Caribitana Carthaginē regressus esset, morabatur in hortis suis (quos inter initia fidei suæ venditos & Dei indulgentia restitutos possidebat) ibidem indies gloriosi certaminis fidem expectans. Sed contingit, vt Proconsul misisset eum a Frumentarijs, illum Vticam, vbi is agebat, perducere præciperet: vt vbi capitis supplicium subiret. At verò Cyprianus, ne Vticam perduceretur, ad modicum temporis spatium secessit, vt Carthagine, quod id sciret suæ Ecclesiæ expedire, gloriosum agonem absolueret. Cupiebat enim, quos assidue tractando sanctis imbuerat disciplinis, quosque amantissimos filios iugiter verbi lacte potauerat, eisdem totius Christianæ doctrinæ compendium, absolutissimam virtutum omnium formam, sincerissimamque perfectionem sanguine consignatā, atque hisce martyrij illustribus notis suum erga illos immensum amo rem testatum relinquere.

Et accidit res ex animi sententia. Et si enim nō intrā Carthaginis mœnia certamen subiit, tamen cum sese tota vrbs ad locum martyrio constitutum effunderet, perinde fuit ac si in meditullio eiusdem amplissimæ

vrbs

ibis passus esset. Et
us, quod sexto à Caro
tam locum Galerius Ma-
tandæ valetudinis grati-
Cyprianum in hortis
ad se perducere iussit. Pro-
martyr, & in domum
terrebat, cum subito
passus rumor increbuit
Thalacium; quem, præ-
mitione notitiam, et
præclarissimi operis n-
surrebant undique ue-
um, fidelibus pro d-
gentilibus & dolendu-
in domo Principis
continuit custodia del-
suauissimis non modò
pariter cum eo fruere
licita ne per noctem a-
feret, antè fores Prin-
xit Cyprianus, ne q-
gineus pudor, puellas
nim, vicina licet cor-
pastoris vigilantiā pa-
Denique vriluxit
promissus, ille diuinus
erre voluisset, nunqu-
us est domum Prin-
Cyprianus, agmin-
omni parte vallatus.
nis multitudo latera
pugnandam mortem
autem ad Prætorio
procedente Proconsul-
vbi eum post iter lon-
tus sederet, sedile for-
sub ictu passionis,

antiquius esset, quā De
quotidianis Euangeli-
tiae incrementa fidei
p. intumescere & diu
te, ille seruos Dei, prom-
bus Dominicis instru-
huius temporis, contri-
tis animabat. Videlicet
monis, vt optaret sic
e, vt dum de Deo lo-
ere necaretur. Et hi erāt
placenter Deo hostia

Proconsuli successit Va-
rius S. Cyprianū ab exilio
nti praesentari. Cumque
de ciuitate. Caribita-
et, morabatur in hor-
tibus venditos & Dei in-
ibidem indies glorio-
sed contingit, vt Pro-
illum Vticam, vbi is
vbi capitis supplicium
Vticam perduceretur,
m secessit, vt Cartha-
tiae expedire, gloriosum
at enim, quos assidue
disciplinis, quosque a-
tibi lacte potauerat, e-
tinā compendium, ab-
tium formam, sinceris-
guine consignata, atque
suum erga illos in-
elinquere.

etia. Et senim nō intrā
a subiit, tamen cum se-
onstitutum effunderet,
o eiusdem amplissimae
vrbis

vrbis passus esset. Erat locus ille, Sexti, nomina-
tus, quod sexto à Carthagine lapide distaret. Ad
eum locum Galerius Maximus Proconsul instau-
randae valetudinis gratia commigrauerat, illucq;
Cyprianum in hortis haecenus commorantem
ad se perducere iussit. Processit ergo animo sublimi
martyr, & in domum .a. Principis à Prætorio re-
uertebatur, cum subito per Carthaginem totam
sparsus rumor increbuit, productum esse iam
Thascium; quem, præter celebrem & gloriosa o-
pinione notitiam, etiam de commemoratione
præclarissimi operis nemo non nouerat. Con-
currebant vndiqueuersus omnes ad spectacu-
lum, fidelibus pro deuotione fidei gloriosum,
gentilibus & dolendum. Receptum eum tamen
& in domo Principis constitutum; vna nocte
continuit custodia delicata. ita vt amici & chari
suauissimis non modò sermonibus, sed & epulis
pariter eum eo fruerentur. Interim plebs tota so-
licita nē per noctem aliquid sine conscientia sui
fieret, ante fores Principis excubabat. Id vt com-
perit Cyprianus, ne quid dispendij pateretur vir-
gineus pudor, puellas custodiri mandauit. Neque
enim, vicina licet corporis morte mori in animo
pastoris vigilantia pastoralis poterat.

Denique vt illuxit dies alius, ille signatus, ille
promissus, ille diuinus, quem sit tyrannus ipse dis-
ferre voluisset, nunquam prorsus valuisset, egres-
sus est domum Principis inuictus Christi athle-
ta Cyprianus, agminibus multitudinis mixta ex
omni parte vallatus. Tanta enim vtriusque se-
xus multitudo latera eius stipabat, quasi ad ex-
pugnandam mortem, manu facta, venisset. V-
bi autem ad Prætorium ventum est, nondum
procedente Proconsule, secretior locus datus est;
vbi cum post iter longum nimio sudore madida-
tus sederet, sedile fortuitò erat lectum linteo, vt
& sub ictu passionis, Episcopatus honore frue-

H h

Locus sexti.

a. Is Prin-
ceps erat sta-
tor officij.Per officium
verò intelli-
gitur hic
magistratus
& vna nocte
apparitura,
ipsaq; pala-
tina mili-
tia.Cyprianus
proximè mo-
riturus curā
agit de vir-
ginitibus.

retur.

Milites tes-
seram dice-
bantur, qui
tesseram
nempe præ-
ceptum Du-
cis per con-
tubernia mi-
litum nun-
ciabant.

*Sistitur Pro
consuli.*

Constantia
eius.

Impia Sen-
tentia in
Cyprianum
lata.

En feruida
subditorum
in Pastorem
charitatem.

*Birrū quid
sit vide a-
pud Baron
Tom. 2.*

retur. Ibi verò quidam ex tesseratis, quondam
Christianus, res suas obtulit; quasi veller ille ve
stimentis suis humidis sicciora mutare; qui vid
licet nihil aliud in rebus oblati ambiebat, quã
ut proficiscentis ad Deum martyris sudores in
sanguineos possideret. Cui ille respondit; Medel
adhibemus querelis; quod hodie forsitan non
runt. Quid plura? Subitò Proconsul nunciatur
est; produci tur; admo uetur. Interrogatus, Tu
Thascius Cyprianus? Respondit; Ego sum. Tu
Proconsul; Tu, inquit, Papam te sacrilegè ment
hominibus præbuiti? Cyprianus respondit; Eg
Rursus Proconsul; Iussereunt te sacratissimi Imp
radores cæremoniarum? Respondit Cyprianus; No
facio; Fac quod tibi præceptum est; in re tam iu
sta, nulla est consultatio.

Tunc Galerius maximus, habito concilio
sententiam vix ægrè dixit verbis huiusmodi; Di
sacrilega mente vixisti, & plurimos nefariæ ti
conspirationis homines aggregasti; & inimicu
te diis Romanis & sacris legibus constituisti
nec te pij & sacratissimi Principes Valerianus &
Gallienus Augusti, & Valerianus nobilissimu
Cæsar ad festam cæremoniarum suarum reuoca
re potuerunt; Et idèd, cùm sis nequissimorum
criminum auctor & signifer deprehensus, eris
ipse documento iis quos scelere tecum aggrega
sti; sanguine tuo sancietur disciplina. Et his di
ctis, decretum ex tabella recitauit; T hæscum Cy
priannum gladio animaduerti placet. Cyprianus
accepta sententia, dixit: Deo gratias (Addunt he
alia Acta) qui me à vinculis huius corporis di
gnatur absolvere.

Lecta hac sententia, turba fratrum incredibil
 amore Episcopi sui accensa exclamabat: Et no-
 cum ipso decollemur. Vario deinde clamore hinc
 inde exorto, fratres eum ad certaminis locū pro-
 sequuti sunt. Ut verò ad agrum Sexti peruenirent
 est.

ex tesseratis, quondam
alit; quasi vellet ille
ciora mutare; qui vide
blatis ambiebat, quan
m martyris sudores iam
ille respondit; Medela
e hodiè forsitan non e
Proconsuli nunciatur
ut, Interrogatus, Tu
pondit: Ego sum. Tur
bam te sacrilegæ mentis
prianus respondit: Ego
nt te sacratissimi Impe
pondit Cyprianus; Non
prum est; in re tam iu

us, habito concilio
verbis huiusmodi; Dis
placitos nefarie tibi
aggregasti; & inimicu
is legibus constituis
Principes Valerianus &
Valerianus nobilissimu
iarum suarum reuoca
cùm sis nequissimorum
fer deprehensus, eris i
celere tecum aggrega
ur disciplina. Et his di
ecitavit; Thascium Cy
erti placet. Cyprianus
eo gratias (Addunt h
ulis huius corporis di

erba fratrum incredibili
sa exclamabat: Et nos
io deinde clamore hinc
ad certaminis locū pro
gram Sexti perueniunt
est,

est, illic se lacerno bitro exspolians, fixis in ter
ram genibus, admiranda cum pietate preces Do
mino fudit; Deinde dalmatica diaconibus tradi
ta, venientem spiculatorem * viginti aureis dona
ti præcepit. Fratres verò infusi lachrymis, orarijs
& linteaminibus sanctum cruorem excipere præ
parabant. Tanti enim sacras martyrum reliquias
faciebant fideles, ut sudoris, si possent, guttas hau
sirent, & stillas sanguinis etiam persecutore vi
dente & invidente, atque exserto gladio minitan
te, qualibet arte susciperent, atque recondere.
Mirantes; eodem planè tempore duplici victoria
vincitur crudelis impietas; sanguine martyris; &
fide credentium.

Interea martyr manu sua oculos sibi texit; cum
que lacinias manuales ligare sibi non potuisset,
Iulianus presbyter & Iulianus subdiaconus ei hoc
officij præstiterunt; atque ita demum Centurio
tuis manu capite truncatus, victrix anima ad Do
minum migravit. Sacrum eius funus fuit à Chri
stianis magna sanè pompa & magno triumpho,
clero diuersarum classium atque scholarum cum
cereis & facibus præcedente, curatum; & in via
Mappalieni sepultura honorificè mandatū. Im
perterriti enim Christiani, nequicquam planè
consueti officij in antistitis sui funere autè per
secutoris oculos magna constantia agètes præter
mittere voluerunt; quòd cuperent omnes (ut eadè
Acta testantur) vnà cum suo ipsorum Episcopo
decollari. Fuit huius præclari martyris Græcis
quidem celeberrima solennitas; In qua S. Grego
rius Nazianzenus præclaram habuit orationem:
sed tam ipse quàm Metaphrastes, ac cæteri Græ
corum, errore lapsi sunt, dum eundem esse existi
mârunt cum Cypriano mago; qui passus est (circa
annum Domini 317) cum Iustina virgine, nomine
nimirum & martyrij titulo decepti: dum reuera
multis differentiis constet inter se esse distinctos.

Hhh 2

MARTT-

* al. viginti
quinque.

En studium
antiquorū
fidelium, in
colligendis
martyrum
reliquijs.

Decollatur
S. Cypria
nus.

Vide hic an
tiquum ritū
sepeliendi
Christianos.

Christiano
rū magna
nimitas.

Hæc C. Bar.
in Notat. ad
Martyr. Ro
man. cui
ad stipulan
tur Lippo
man. Pamel
& veteres
latini oēs.

MARTYRIUM S. NICETAE GOTTHI

C. Baron.
Annal.
Tom. 4.

Ex eo quod est per Metaphrasten. Coronatus est
temporibus Gratiani Imp. sub Athanarico
Gotthorum Rege, circa annum

Domini 370.

19. Septēb.

Patria eius

Theophilus
Gotthorum

Antistes: e-
ius director.

Bellum inte-
stinum Got-
thorum.

* al. Fridi-
gernes.

* Danubio.

En Crucis
usum anti-
quū à mili-
tib. in bello
exhibuitur.

Nicetas cuius hodiē victicia celebramus ce-
ramina, Gotthica prosapia apud fluvium
strum (quem Danubium appellant) oriundus, pri-
mos apud gentem barbaram tam propter generis
claritatem, quā propter alias animi & corporis
dotes sanē eximias, natus honores, studio virtu-
tis, Gotthorum intemperantiam feritatem quā
præclare vitavit. Hic à primis annis Theophi-
lus Gotthorum antistitis disciplinis imbutus, hau-
d contempnendum admirandæ virtutis specime
præbebat; quod postmodum ita in gentē illā
eluxit, ut magna pars demonis servitute op-
pressa, per eum in Christi libertatem vindicatu
fuerit.

Cum enim in gente Gotthorum bella erup-
sent intestina; mutuisque scædibus, factionum
capita * Phritigernes & Athanarichus scædare
Athanarichus suscepta maximis copiis expediti-
one adversarium profligavit: & lætabundus tro-
phæa ubique erexit. Phritigernes autem rebus
suis planè diffusas ad Romanum confugit impe-
rium, opem à Valente Christi inimico imploratu-
rus. Valens verò afflictum exulem benignè sus-
ceptum omni ope munire instituit: Thraciarum
que exercitum ei assignavit; quorum transmissi
* Istro fluvio infesta signa intrepidus in hostem
duxit. Itaque ferentes diuinam Christi crucem
præcedentem omnes suas copias, impressione f-
cta, Athanarici copias in effusam fugam compu-
lerunt: & ingenti multitudine ferro concisa, Atha-
naricum egre fuga elapsum omnibus viribus ex-
uerunt. Hæc tam præclara victoria, quam Crucis
beneficio

beneficio nemō non
Gotthorum Religione
dissociatio fuit.

Inter cetera Theophilo
perfuncto, & Vphil-
ani contentione tene-

minis religionem co-
ritque ut res Christi-
multiplicata, indices

Athanarichus autem
accepta clade respici-
locum reuertisset, illic

culoribus vindictam
tum Nicetas omnium
tis dignitatem pie

blicè, priuam Chri-
nesque, qua poterat,
stantia, ad religionis

mabat. Cum autem
animi magnitudo cum
ui esset, tum ipsos D-

præcipue incredibili
accenditque, ut tam-
tem interfectione de-

netas flocci faciens
præm Evangelij opus

Freuebant interim
tandem furentis animi
tem inuadunt eo tem-

hunt, virgent, ut fidei
net factis pietatem d-

orem impietatem qu-
bat. Minitantes autē
bat, asserens cruciatu

minci infesta, Christi
honori esse. Tum illi

& omnibus penē cor-
gum ardente coniec-

critica celebramus cer-
toſapia apud fluvium
pellant oriundus, pre-
am tam propter generis
alias animi & corporis
honores, ſtudio virtu-
erantiam ſeritatem qu-
primis annis Theophili
diſciplinis imbutus, hau-
de virtutis ſpecimen
odum ita in gente illa
themonis ſeruiture op-
ti libertatem vindicata

orthorum bella erupit
e ſe cædibus, factionum
athanarichus ſordarent
maximis copiis expedire
uit: & lætabundus tro-
ritigernes autem rebu-
panum conſugit impe-
riſti inimico imploratu-
in exulem benigne ſu-
re inſtituit: Thracum
uit; quorum tranſmiſſo
a intrepidas in hoſtem
uinam Chriſti crucem
copias, impreſſione ſa-
eſſulam fugam compul-
line ferro concuſa, Atha-
um omnibus viribus ex-
a victoria, quam Crucis
beneficio

beneficio nemò non acceptam referebat, multis
Gotthorum Religionem Chriſtianam amplexan-
di occaſio fuit.

Interea Theophilo vitæ munere cum ſanctita-
te perfuncto, * Vrphilus præclari viri ſucceſſor
omni contentione teneram adhuc in Gotthorum
animis religionem confirmare non deſtitit, effe-
citque vt res Chriſtiana apud barbaros mirificè
multiplicata, indies magis magiſque effloreſceret.
Athanarichus autem cum procedere tempore ab
accepta clade reſpirâſſet, tandemque in priſtinum
locum reuertifſet, ilicò præcipiti furore à Chriſti
cultoribus vindictam expetere aggreſſus eſt. Erat
tùm Nicetas omnium Chriſtianorum cum gene-
ris dignitate tum pietate facile princeps; qui pu-
blicè, priuatim Chriſti nomen annunciabat; om-
neſque, qua poterat, Chriſtianæ eloquentiæ præ-
ſtantia, ad religionis pietatiſque amorem inflam-
mabat. Cùm autem præclara ſerui Dei virtus &
animi magnitudo cunctis Chriſtianiſ admirati-
oni eſſet, tum ipſos Dei hoſtes, ac Athanarichum
præcipuè incredibili indignatione commouit;
accenditque, vt tam egregiam & excelsam virtu-
tem interneccione delere aggrederetur. Quæ Ni-
cetas flocci faciens, admiranda alacritate cœ-
ptum Euangelij opus proſequabatur.

Freuebant interim aduerſarij, minabantur; ac
tandem furentis animi ira victi repente marty-
rem inuadunt eo tempore quo prædicabat; tra-
hunt, vtgent, vt fidem abiuret. At ille nec verbis,
nec factis pietatem deſerens, illorum inſuper fu-
rorem impietatemque conſtanti grauitate argue-
bat. Minitantes autem horrèda ſupplicia deride-
bat; aſſerens cruciatus & tormèta pro Chriſti no-
mine inſiſta, Chriſtianiſ ſummæ delectationi &
honori eſſe. Tum illi impetu facto eum conterût,
& omnibus penè corporis partibus fractis, in ro-
gum ardentè coniciût. At verò martyr in mediis
flammis

*Theophili
ſucceſſor in
Epiſcopatu.
* Vrphilus.*

*Egregia Ni-
ceta virtus,
in conuer-
tendis ad
Chriſtum
ethnica.*

*Nicetas va-
rie crucia-
tur & ve-
xatur, vt fi-
dem deſe-
rat.
Eius con-
ſtantia.
In ignem
miſſus ab-
ſoluit mar-
tyrium.*

flammis præ gaudio exultans, nunc Christi bonitatem gloriamque hyonis & psalmis celebrabat nunc circumfusam multitudinem ad religionem Christianam amorem & virtutis constantiam hortabatur; donec extremum spiritum in ea confessione exhalaret.

Corpus eius Aderat insigni pietate vir Marianus, Cilix genere; Mopsuestia civitate oriundus; qui inter pestis noctis silentio sacrum martyris corpus e ignis reliquiis eripuit, ac thecæ inclusum in patriam domum suam transtulit. Vbi cum miraculorum gloria indices coruscaret, Mopsuestiani communi deuotione excitati, honorem tantum martyri templum exstruxerunt; in quod ab Alexandro vrbis illius Episcopo debita cum veneratione translatum est: ibidemque multis & magnis clarum miraculis quiescit.

* al. Gimesensis. VITA S. AICHARDI, ** al. AICHARD*
C. Bar. in Abbatis ** Gemmeticensis; propè Valencenas in*
Notat. ad Prapositionura Hasprensi Harmonia quiescentis: Ex
Martyr. ea quæ est per Fulbertum. Claruit circa annum
Rom. Domini sexcentessimum octogesimum.

ix. Septeb.

Patria &

Parentes eius.

Aichardi

virtus in te-

nera adhuc

etate.

Inter nobilissimas Aquitanie vrbes haud potestimas obtinet Pictavis; cum aliis dotibus, tur Sanctorum patrocinis in primis inclita. Huius intra mœnia miles quidam Ansharius nomine, claris natalibus ortus, & diuitiarum opumque gloria præstans, ducta in matrimonium Ermena æque nobili & generosi sanguinis foemina, inter concupes vitam nulli inuidiæ affinem (quod rarum esse constat) ducebat. Accidit autem, ut vix in insigni pietate ac præcipua in pauperes benignitate matrona filium pareret; cui Aichardi nomen fuit impositum. Qui sacro lustratus fonte, & intra patrios enutritus lares, mox ut primos intelligentiæ annos attigit, tam multiplici cepit virtutum

tutum omniū emicare dubiam in eo summereberent. Interea cum de celeberrimis, militare vellet, mater è cunctis magno partus discolorum a se destinatum totum pertinaci continebat. Que modis omnibus gloriz honores prouidendum litem melle sanè, nisi mors, à poterit.

Erat eo tempore identice opinione in patre & magnates filios suos ad eos transmittendos plina moribus & eruditabant; quorum deingenti omnium admiratur fama excitatus animi puer, illico eum quam inuitis in eius quidem cum omnes emicarent, tum ille caedebat atate (Decennationi erat: Erat locus celeberrimus Anthonachorum turba lapi admodum Deo mproperans, coma capiti Christi ingem constans animo amplexatus est quam crimio animi dantur, quod cernere nobis subditam, tam illius virtutes & auri-

tutum omnium emicare splendore, ut pariter haud dubiam in eo summæ virtutis spem repositam haberent. Interea cum pater, militaris gloriæ laude celeberrimus, militariis cum negotiis assuescere vellet, mater è contra reluctari, filium quæ in magno partus discrimine, diuinis cultibus per votum à se destinatum esse dixit. Cum quæ pater votum pertinaci contentione improbareret, velletque modis omnibus filium ad summos militaris gloriæ honores prouectum, ecce Aichardus ad dirimendam litem medius interuenit, dixitque: Me sanè, nisi mors, à Christi militia auellere non poterit.

Erat eo tempore in finitima regione vir prudentiæ opinione in primis celebris: cui principes & magnates filios suos disciplinis optimis imbuendos transmittiebant. Multi enim ex eius disciplina moribus & eruditione præstantissimi prodibant: quorum deinde virtutes in Ecclesia cum ingenti omnium admiratione relucebant. Huius igitur fama exaltatus optimæ indolis & generosi animi puer, illico cum adiit, & parentibus nequam inuitis in eius sese disciplinam tradidit; & quidem cum omnes morum & eruditionis specie emicarent, tum ille cæteris longè superior, tenera adhuc ætate (Decennis quippè) cunctis admirationi erat: Erat locus cælestis disciplinæ opinione celeberrimus Ansonis nomine; in quo ingens monachorum turba sub regularis vitæ disciplina piè admodum Deo militabat. Ed iam duodennis properans, coma capitis de more deposita, suæ Christi iugum constanti non minus quàm ardenti animo amplexatus est. Et quidem parentes quam eximio animi dolore propter filium cruciarentur, quod cernerent teneram ætatem tantis laboribus subditam, tamen postquam admirandas illius virtutes & auribus & oculis haurirent, pri-

Tradit se in disciplinam cuiusdam sancto viro.

Mirus profectus eius.

Cōfert se ad monasteriū Ansonis.

*Claret mul-
tis miracu-
lis.*

ori tristitia & luctu in gaudium conuerso, & fili-
& filio gratulabantur; quod propter eum huius-
modi dubiam à Deo benedictionem sperarent. Na-
caci, claudi, aliiq; varia clade depressi, Ang-
licis monitis ad eum ire iuebantur; optata
mox salutem percepturi. Celebrabatur min-
omnium gaudio & exultatione Aichardi nome-
per vicos & plateas cantica illius in laudem rese-
nabant; cumq; homines iussu viri Dei silere cog-
rentur, daemones ex obsessis fugati corporib;
virtutes eius sanctitatemq; prædicabant.

Iamq; viginti annorum cursum à primis
adolescenciæ annis in stadio virtutis illius expleu-
rat, cum die quodam à fratribus ad opus obed-
entiæ missus, longius à monasterio digreditur,
psalmodiæ cursum ex more solus decantans; & eo-
ce repente vox cæli us ad aures eius demissa in-
sonuit: *Ibunt Sancti de virtute in virtutem.* Ea vo-
ut summo illi gaudio fuit, ita acriores multò sti-
mulos addidit ad summum virtutis culmen vir-
liter conscendendum. Itaque arctioribus indie-
ieiuniis & vigiliis carnem domare; præsentis vi-
tæ curas penitus negligere; assidua mente & co-
gitatione cælestibus inhærere; charitatis oper-
indefessè sectari: denique nihil non moliri, ut non
modò suam, sed & aliorum salutem in tuto col-
locaret.

Hinc pia illi in primis sollicitudo, quomodo
parentem, diuitijs inclitum & delicijs assuetum
ad strictioris vitæ viam alliceret; suaderetq; ve-
opes & possessiones amplissimas, ad vnius De-
cultum transferret. Nec mora; Fufis pijs ad Deum
precibus, fiducia rei benè gerendæ plenus pater
aggreditur, & multis verbis grauissimaq; orati-
one pro voto commonet, ut ex hæreditarijs bonis
Ecclesiam Deo construat. Annuit benignè pater,
eique non modò ingentem auri & argenti vim,
sed & vicum Quintianum cum possessionibus
amplis-

*Pater ei vi-
cum Quint-
ianum as-
fert, ut in eo
monasteriū
construat.*

amplissimis tribuit,
construeret. Hac par-
gaudio accepta, * An-
stantitatem, (eius e-
erat) ut novum cond-
cultatem impetraret.
nistes, sed & primus om-
ni; perfectumq; orat-
dedicauit: & donis ac-
latis monastica vitæ
ordinatis omnibus,
tunitas exigebat, Aich-
gentia illico Christia-
gregios sub signis co-
gratia disciplinam in
magnam sui admira-

Ea tempestate C-
Philbertus, vir ma-
natissimus, impij
ra fraude in maxime
sis Episcopi odium in-
iniqui vitæ calamit-
stulo concluderet. E-
sine honore per eum
isset dimissus, & in-
restitutus, vir Dom-
ni odium in totum
rori ad tempus ce-
cui præerat loco
vitæ laboribus tan-
citarus Ebrolini fu-
possessiones mona-
nibus cessaret. Inte-
mo destitutus pass-
ret, vel certe ad
declinaret, audita
chardi, eum consili-
lis Audoeni loci

audium conuerso, & si
quod propter eum hau-
sionem sperarent, Na-
ia elade depressi, Ange-
lubebantur; optatam
Celebrabant miti-
tatione Aichardi nomen
ca illius in laudem refo-
ussu viri Dei flere cogi-
tatione fugati corporibus
que prædicabant.

tum cursum à primis a-
o virtutis illius explere
atribus ad opus obedi-
monasterio digreditur
solus decantans; & eo-
aures eius demissa in-
tute in virtutem. Ea vox
ita actiores multò sti-
tutis culmen viri-
que arctioribus indies
domare; præsentis vi-
te; assidua mente & co-
erere; charitatis opera
nihil non moliri, vt non
am salutem in tuto col-

sollicitudo, quemodò
am & delicijs assuetum,
reeret; suaderetque, vt
illimas, ad vnus Dei
ora; Fuis pjs ad Deum
gerendæ plenæ partem
grauissimaque orati-
vt ex hereditarijs bonis
Annuit benignè patet;
in auri & argenti vim,
m cum possessionibus
amplif-

amplissimis tribuit, vt in eo cœleste domicilium
construeret. Hac parentis voluntate magno cum
gaudio accepta, * Ansolaldum Pictauiensem ad-
stantistitem, (eius enim in diœcesi locus situs
erat) vt nouum condendi monasterium ab eo fa-
cultatem impetraret. Annuit non modò libes an-
tistes, sed & primus omnium manum operi admo-
nit; perfectumq; oratorium Virgini Matri sacrum
dedicauit: & donis ac muneribus testamento col-
latis monastica vitæ institutum roborauit. Igitur
ordinatis omnibus, quæ loci & temporis oppor-
tunitas exigebat, Aichardus omni studio & dili-
gentia ilicò Christianæ militiæ athletas sanè e-
gregios sub signis collegit, tantaq; dexteritate ac
gratia disciplinam instituit, vt passim omnes in
magnam sui admirationem petraheret.

* al. An-
aldum.

Constructo
monasterio
multos con-
gregat mo-
nachos.

Ea tempestate Gimesiensis cœnobij Abbas
Philibertus, vir maximarum virtutum laude or-
natissimus, impij Ebroini Maioris domus scele-
rata fraude in maximum B Audœni Rothomagē-
sis Episcopi odiū inciderat; prorsus vt B. Antistes,
iniqui viri calumnijs deceptus, tetro eam erga-
stulo concluderet. Ex quo, cum re perspecta, non
sine honore per eundem sanctum Episcopum fu-
isset dimissus, & in pristinum dignitatis gradum
restitutus, vir Domini timens, ne feruescēs Ebroi-
ni odium in totum gregem deriuaret, illius fu-
rori ad tempus cedendum ratus, decreuit ab eo
cui præerat loco longius recedere, & eremiticæ
vitæ laboribus tamdiu se exercere, donec con-
citatus Ebroini furor conuiesceret, & terras ac
possessiones monasterij assiduis vastitate incur-
sionibus cessaret. Interea nè pius Christi grex legiti-
mo destitutus pastore penuria diuini verbi ineri-
ret, vel cerrè ad infelicia pascua & salutis inuia
declinaret, audita iam antè fama virtutum B Ai-
chardi, eum consilio, & auctoritate Archiprætu-
lis Audœni loci illius Rectorem sibi substituit.

Vide hæc
plenius in
vita S. Phi-
liberti, 20.
Augusti.
Audœni
verò 24.
Augusti.

Substitu-
tur B. Ai-
chardus Ab-
bas Gimesi-
ensis.

H h h 5

Et qui-

Et quidem, dictum mirum, quam excellens eius in omni genere virtus monasterij istius gubernacula tractaverit. Insulabat quidem ei per se, perque suos satellites invidus dæmon; sed in animationis suæ spicula semper confusus reprobatur.

900. Monachi in Coenobio Gimesiensi.

Apparet S.
Aichardo
Angelus
Demini.

En quomo-
do sese pra-
parent ad
mortem
fratres.

Residebat quadam die vir Dei in cellula solitarius; cum animum ipsius vehementer cepit agitare, quod viribus exhaustis veterana ætas ad regendam tantam Christi familiam (erat enim numerus Deo militantiū nongentorum monachorum) iam sibi sufficere non videbatur. Petiit itaq; à Domino profusus lachrymis, vt quavis consilij sui prouida dispensatione tanti oneris sarcinam alleviaret; & ecce Sole occidente, cum fratres S. membra queri tradidissent, apparens Angelus Domini habitu coruscans & virgam manu gestans, post longam altercationem cum demone habitam, hisce cum verbis affatur; Maior pars horum iam (vt à Domino petisti) ad expeditionem adscripta est; & hi in primis ex nomine quos hac virga designavi mox considerabis; tu diligenter aduerte; & hos nominatim inbe mox esse paratos. Quid mulis? Vir sanctus noctem illam totam infomnem ducens, prima luce fratres in auditorium collegit; intellectaq; singulorum eadē nocte habitam visionem, earundē mysteria illis exposuit; ac demum cum & cuncta ex ordine quæ ipse viderat & audierat eis manifestasset, cunctos ad instantem vltimi certaminis horam iubet esse paratos. Nec mora; corpora nuda certatim virgis cadere; pugnis conscia pectora tundere; pura amarissimis admixta lachrymis confessione, alisque pijs penitentia; operibus, contractas animi sordes expurgare; atque omnis corporei alimentati expertes superuenturum diem expectare.

Tam quarti diei aurora illuxerat; cū vniuer-
ſi celeſtis alimonie percepturi viaticum conue-
niunt,

nunt, & se suasque an
 tem commendant. F
 nimia amoris dulcedi
 bunt, singulorum ra
 tiolare ceperunt. Ia
 merat, & ecce pars v
 telolara suas Deo anti
 la sexta paritione i
 e corpore migravit &
 de post horis e corp
 beatitudinis gloriam
 tio, sublequenter par
 reddidit reddidit. Post
 os, qui se relictos e
 consolationem sanie
 ipse in lectulum sili
 que ita elevatis in
 reddidit, 17. Kalend

ILLVSTRE M
cia, & Geminiani.
britium Tor

Consulibus Dico
no septies, in y
fianis exarist per
culenta morte ubiq
proferte auderet. R
gni pietate matron
plus minus 75. cum
stabilis, tum eo no
annos admodum 36
fustissima illius her
tatis ardore amula
Hæc igitur, audi
cto mox filium, qui
rari cepit, vt vræ se
lactis & vanis idoli

, quam excellent eius
monasterij istius guber-
nabat quidem ei per se
plus dæmon; sed inanis
imper confusus repor-

it Dei in cellula soli-
tissime vehementer cepit a-
tis veterana etas ad re-
siliam (erat enim nu-
merosorum monacho-
videbatur. Perit itaq;
nis, ut quavis consilij
tanti oneris sarcinam
cidente, cum fratres
, apparens Angelus
& virgam manu ge-
ntionem cum dæmone
factus; Maior pars ho-
m) ad expeditionem
ex nomine quos hac
trabis; tu diligenter
ube mox esse paratos.
item illam totam in-
fratres in auditorium
orum eadē nocte ha-
ysteria illis exposuit:
ordine quæ ipse vide-
ret, cunctos ad in-
oram iubet esse para-
ta certatim virgæ ex-
cundere; pura ama-
nessione, aliisque
contra animi sor-
tis corporali alimeati
m expectare.
uxerat; cum vniuer-
suri ratiocum conue-
niunt,

niunt, & se suasque animas mutua charitate inui-
cem commendant. Ecce verò cum alienata præ-
nimia amoris dulcedine mente precibus incum-
bunt, singulorum facies eximia claritatis specie
radiare cœperunt. Iamque hora diei tertia inela-
ruerat, & ecce pars vna tanquam somno quietis
resoluta suas Deo animas tradidit; altera verò ho-
ra sexta pari ratione mortalitatis vinculis soluta
de corpore migravit: & rursus tertia, tribus dein-
de post horis de corporeis ergastulis ad eandem
beatitudinis gloriam tetendit. Vespere autem fa-
cto, subsequenter pars quarta, facta oratione, spi-
ritum reddidit. Post quorum sepulturam, & ad e-
os, qui se relictos dolebant, exhortationem &
consolationem sanæ suauissimam, vir diuinus &
ipse in lectulum cilicio constrictum se collegit: at-
que ita eleuatis in cœlum oculis spiritum Deo
reddidit, 17 Kalend. Octobris.

ILLUSTRE MARTYRIUM SS. LV-
cia, & Geminiani: Ex eo quod est apud Mom-
britium Tom. 2. Passi sunt circa

Ann. Domini 303.

Consulibus Diocletiano octies & Maximini-
no septies, in vrbē Roma, tam sæua in Chri-
stianos exarsit persecutio, ut vix quispiam, tru-
culenta morte vbiq; præposita, Christi nomen
proferre auderet. Erat eadem illa tempestate in fi-
gni pietate matrona, Lucia nomine, annorum
plus minus 75. cum aliis virtutibus cunctis spe-
ctabilis, tum eo nomine in primis illustis, quod
annos admodum 36, in viduitate constituta, illu-
strissima illius heroinæ Iudith virtutes miro pic-
tatis ardore æmularetur.

Hæc igitur, audito crudeli Imperatorum edi-
cto mox filium, qui Euprepius appellabatur, hor-
tari cœpit, ut vnâ secum, spretis dæmonum simu-
lacris & vanis idolis, Christum Iesum confiteretur,

& glo-

En admira-
bilem feli-
cissimamq;
fratrum
mortem.

Obitus san-
cti viri.

C. Baron.
Tō. 2. Ann.
& in Not.
Martyr.
Roman.

16. Septēb.

Lucia Vi-
dua enco-
mion.
Iudith. s.

Hortatur fi-
liū Euprepi-
um, ad Chri-
stum confi-
tendum.

*Accusat ille
matrem.*

& gloriosum, si opus esset, pro illius nomine ce-
tamen subiret. At ille, à materna pietate planè de-
gener concito cursu ad Imperatores abiit, ma-
tremq; (prò scelus) religionis Christianæ accu-
savit. Diocletianus verò subito mentis furor
correptus, confestim misso ad ædes eius Ieбал
assessore suo, iussit eam adduci. Porro Ieбал do-
mum ingressus, Iouis quoddam simulacrum ibi sta-
tuit, ut eithura offerret. At Christi ancilla eo Ie-
балis scelere offensa, simulacrum execrans, illic
domo egressa est; Christi sanctissimum numen
obtestans, se polluta limina domus nunquam
deinceps prætergressuram: sed mortem pro illius
gloria, qui eam sacrosancto sanguine redemerat,
fortiter & constanter optaturam.

*Sistitur Di-
ocletiano.*

Igitur Ieбал ductore ad Diocletianum perue-
nit; qui regali in solio residens, auroque & pur-
pura fulgens, venientem his verbis affatus est.
Audio te sacrilegam reum illum crucifixum con-
fiteri, deosque nostros irridere. Nunc igitur si pa-
rata es vivere, parati sunt & dii ut thura eis offe-
ras, ut possint tibi esse propitij & viuas. Respondit
Lucia; Nec sibi sunt propitij, nec cultoribus suis.
Nam mihi propitiabitur Christus Iesus, pro cu-
ius amore parata sum ignem, vincula, & quas
volueris pœnas sufferre. Audiens Diocletianus
constantiam fidei eius, iussit eam in tetrum ab-
duci carcerem: ubi consolatione cœlesti recreari
meruit.

*Constantia
& fortis
ius animus.*

*Caditur su-
stibus.*

Paucis deinde post diebus ad Diocletianum
reducta, cum pari constantia Christianam religi-
onem prædicaret, gloriosa forma humi prostrata
fuit: bus diutissime caesa est. Cumque hinc inde
crudeles & impij tortores ei insultarent, & illa to-
ta mente precibus intenta omnipotentem In-
uocaret, ecce subito ingens terræ motus exoritur;
ac terribili fragore templum Iouis subvertit:
prostratus ut lapidibus in minutissima fragmenta
commi-

communitis, cunctis
ter formidarent. Dioc-
tore incandescens, Ieбал
inque eum, pie &
nem, sanctam Chris-
ta & sancta matron
za confitens Christo

Nemo non in ciner
stedeat; sed ut imper
mem intellexit, vix
pos; iussit eam ferro &
teas ad ludibrium due

Erat in vire vir pra
ne; cuius domus sum
ornatu celebris habe

petransiret, secetur
licus super Geminian
dille. Eare homo ie

immutatus est; ut sui
cursu ad locum in ga
mine decerbat toro

que eius pedibus pro
chymis baptisimi la

ad tantam rei nouit
præcipuum idoloru
melyum Lucia pe

precibus Christiana
periculo postulant
Geminiano mor ac

exquisitis supp
ficerentur.

Porro eadem in
nomine, insigni pie
nocte Angelus Dom

uit, viret & stinus
fontem salutis req
summa cum festina
phis salutaribus nō

pro illius nomine cer-
eterna pietate planè de-
imperatores abijs, ma-
tionis Christianæ accu-
subitò mentis furor
fisso ad ædes eius lebal-
dduci. Porro lebal do-
ddâ simulacrum ibi sta-
t. Christi ancilla eo le-
acrum execrans, illico
i sanctissimum numen
pina domus nunquam
sed mortem pro illius
to sanguine redemerat,
itutam.

Diocletianum perue-
dens, auroque & pur-
his verbis affatus est;
illum crucifixum con-
ere. Nunc igitur si pa-
& dii vt thura eis offe-
ritij. & viuas. Respondit
tij, nec cultoribus suis;
Christus Iesus, pro cu-
nem, vincula, & quas
Audians Diocletianus
lit eam in terrum ab-
atione cœlesti recreari

bus ad Diocletianum
ria Christianam religi-
fecmina humi prostra-
est. Cumque hinc inde
in insultarent, & illa co-
ra omnipotentem fa-
terre motus exortitur;
olum Iouis subuerit;
inuitissima fragmenta
commi-

comminutis, cuncti extremum exitium vehemē-
ter formidarent. Diocletianus autem maiore fu-
ore incandescens, lebetem æreum adduci præce-
pit; inque eum, pice & plumbo horribiliter bulli-
entem, sanctam Christi martyrem demergi: vbi
casta & sancta matrona toto admodum triduo il-
laesa consistens Christo psallebat.

Nemo non in cineres & fauillas eam redactam
credebat; sed vt Imperator eam saluam & incolu-
mem intellexit, vix mentis suæ præfurore com-
pos; iussit eam ferro & plumbo oneratam per pla-
teas ad ludibrium duci.

Erat in vrbe vir præpotens Geminianus nomi-
ne; cuius domus simulacrorum multitudine &
ornatu celebris habebatur. Cuius ædes Lucia cum
pertransiret, fertur niuei candoris columba cœ-
litus super Geminiani caput delapsa terribi rese-
disse. Ea re homo idololatra ita repente animo
immutatus est, vt sui suorumque oblitus, concito
cursu ad locum in quo sancta Dei pro Christi no-
mine decerrabat torquebaturq; properaret, sese-
que eius pedibus prosterneret, & multis cum la-
chrymis baptismi lauacrum flagitaret. Stupebant
ad tantam rei nouitatem omnes, quod cernerent
præcipuum idolorum cultorem diuitiis & gloria
inclitum Luciae pedibus prostratum, & infimis
precibus Christiana sacra cum præsentis capitis
periculo postulantem. Et quidem Lucia vnâ cum
Geminiano mox ad carcerem abiepti fuere, vt
exquisitissimis suppliciis ad aliorum terrorem af-
ficerentur.

Porro eadem in Vrbe erat quidam Protasius
nomine, insigni pietate & prudentia sacerdos; cui
nocte Angelus Domini apparens sedulo manda-
uit, vt iret f.stinus ad carcerem, & Geminianum
fontem salutis requirerem lustraret. Abiit ille
summa cum festinatione, & Geminianum lyn-
phis salutaribus nō modò abluit, sed cunctis, qui

In lebetē cœ-
denti triduo
illaesa con-
sistit.

Ducitur
platearum
ferro on-
erata.

Geminia-
nus fit Chri-
stianus ex i-
dololatra.

Lucia &
Geminia-
nus carcerē
mancipantur.

Protasius sa-
cerdos eum
baptizat.

co ergastulo pro Christi nomine clausus tenebatur, animum addidit, confirmavitque, adeo alacriter certamen ut ex peterent.

*Lucia & Gemina-
nus exhibe-
tur Diocle-
tiano.*

*Torquetur
diu marty-
res.*

Tertium post die Imperator, quod de Geminiano audisset, iussit eum una cum Lucia adesse & Christianae professionis palinodiam canere. At ille Christi gratia praeclare roboratus, minantem aequae supplicantis spreuit Tyrannus; nihilque sibi delectabilius esse, quam cum Christi martyre ultimum subire supplicium; constanter respondit Tu vero Imperator omnibus tormentorum machinis ad motis gravissimè eos afflixit, torstque ad satietatem; ac postremo peruersissimo cuidam tradidit iudici: ut is, quod decerat poenarum, furibunda mente suppleret.

Qui primo fustibus ceruices eorum contundi iussit, Sed cum homo nefarius in suo scelere exultaret, & Christi arhletis impie insultaret, mox tremotus domum iudiciariam a fundamētis subuertit, ipsumque iudicem miserabiliter oppressit. Neque tamē eo miraculo Imperatoris furor quieuit: sed protinus homo crudelis Abotrasio sanctos martyres exhibuit; qui cum variis suppliciis & diabolicis artibus sanctos a Christi confessione abducere niteretur, & illi interim stupendis virtutibus & miraculis clari demonis insidias fraudesque eluderent,

*Alij 75. cre-
dunt in Chri-
stū: & pro-
tinus mar-
tyrio coro-
nantur.*

alij quinque & septuaginta, sanctorum martyrum virtutibus permoti, sua Christo nomina dedere: qui protinus ad martyrij gloriam peruenierunt. Ceterum impiissimus Iudex, fuso martyrum sanguine, cum gloriabundus inequitarer, equus eius a daemonē incitatus de ponte in flumen eum precipitem dedit: ubi anima ad inferos delata est, & corpus nullo unquam loco repertum. Lucia verò & Geminianus, a Megalio viro consulari arctati, post tot gloriosa certamina, martyrij demum palinodiam capitis abscissione promeruerunt xvi. Kalend. Octob. Quorum corpora, eximia pietate ac religione matrona Maxima clam subducta honorifice tumulauit.

*S. Lucia, cum
socio decol-
latur.*

GLORI-

GLORIOSVM C

tyrum, Abundij, Abundij

nus eius filij: Ex ipsi

& extant Roma Ann

R.P. Fulvium Cardulu

in Iesu Presbyteru

num D

T

orra est seditio Po

venierunt ad Diocletian

Cōtra salutē vestrā m

seducit populū, & di

quere Deotū nostrorū

sentire, & lesū imita

insultat, & vana nun

cunt: & plurimos in

iubeat Clemētia vestr

& vbi eunq; inuēti fue

stros, & thura eis & lib

fecerint, honorem pal

suū restituatur: qui ve

omnipotentib; iubeat

cut in sacris legib; pra

beat. Edicto igitur pr

est post biduū: iterit q

ocletianum Imp. & d

quia sunt viri in hac

qui huius sectae sunt

recedere a templis, &

mitari: sed iubeat co

ducantur, ut consens

sacificent.

Tū mandauit Imp

se perducī: qui veloci

antē Imp. erat; num

inter quos erat B. A.

GLORIOSVM CERTAMEN SS. MARTYRUM, Abundij, Abundantij, Marciani, & Iohannis eius filij; Ex ipsis fidelissimis eorum Actis: quae & extant Roma Ann. Domini 1584. edita, per R.P. Fulvium Cardulum, Narniensem; Societatis Iesu Presbyterum. Passi sunt circa Annum Domini 303.

C. Baro. T. 6.
2. Annal. &
in Not.
Mart. Rom.

omine clauis teneban-
firmavitque, adeo ala-
ent.
ator, quod de Gemini-
u Lucia adesse & Chri-
lia canere. At ille Chri-
us, minantem æque ac
u; nihilq; sibi delecta-
martyre vltimū subire
it. Tū verò Imperator
inis admotis grauiissi-
fatiatæ; ac postremò
dit iudici: vt is, quod
amente suppleret.
suo scelere exultaret,
ultaret, mox terremo-
dametis subuertit, i-
oppressit. Neg; tamē
tor quieuit: sed protu-
sanctos martyres
pplis & diabolicis
fessione abducere ni-
dis virtutib. & mira-
fraudeq; eluderent,
sanctorum martyrum
tisto nomina dedere:
loriam perueniunt
sulo martyrum san-
equitarer, equus eius
in flumen eum præ-
in inferos delata est; &
epertum. Lucia verò
iro consulari arctari,
martyrij denum pal-
meruerit. xvi. Kalend.
xima pietate ac reli-
subducta honorifi-

GLORI-

Temporibus Diocletiani & Maximiani Imp. 16. Septeb. orta est seditio Pontificum in vrbe Roma; & venerunt ad Diocletianū & Maximianū, dicētes: Cōtrā salutē vestrā multi Iesum Christū colētes, seducūt populū, & dicunt nos debere rēpla relin- quere Deorū nostrorū, & nefariæ sectæ eorū con- sentire, & Iesū imitari, & ingrediētes diis nostris insultār, & vana numina Deorū nostrorū esse di- cunt: & plurimos in eorū errorē pertrahunt. Sed iubeat Clemētia vestra, vt inquirātur, in tota vrbe, & vbicunq; inuēti fuerint, ducantur ad Deos no- stros, & thura eis & libamina offerāt. Qui aut hoc fecerint, honorem palatij vestri habeāt, & in locū suū restituātur: qui verò noluerint sacrificare Diis omnipotentib. iubeat pietas vestra eos puniri, si- cur in sacris legib. præcipitur, vt aliis exēplū præ- beat. Edicto igitur proposito in vrbe Roma, factū est post biduū: stetit quidā legis cōsultor antē Di- ocletianum Imp. & dixit: Pierati vestræ suggero, quia sunt viri in hac vrbe constituti, & absconditi, qui huius sectæ sunt auctores, & populū seducū- recedere à templis, & eorum vanam doctrinam i- mitari: sed iubeat eos clementia vestra teneri, & ducantur, vt consentiant religioni vestræ, & Diis sacrificent.

Accusantes
Christiani
apud Imp.

Tū mandauit Imp. sub omni celeritate illos ad se perducī; qui velocius abierūt, & perdixerūt eos antē Imp. eratq; numerus eorum viginti quinque; inter quos erat B. Abundius presbyter & Abun-

dantius

Comprehē-
duntur &
Imp. sistun-
tur.

dantius Diaconus: Qui eis ministrabāt, & doctrinā Christi docebant. Qui cum venissent ante Imperatorem, prorupit Imp. dicens; Unde estis? cuius religionis? Respondet Abundius presbyter, & dixit; Omnes isti, quos conspicias, Christiani sunt & nomina dederūt in cælo. Diocletianus Imp. dixit; vt video, tu seducis eos, vt nō sacrificēt. Dns omnipotentibus. Tūc illi oēs quasi ex vno ore dixerunt; Nunquam benē sit dæmonibus tuis quos colis: absit, vt eis ceruices nostras inclinemus, aut eis sacrificemus; sed nosmetipsos offerimus sacrificiū piæ deuotionis Domino nostro Iesu Christo, hostiā viuā in odore suauitatis, vt animas nostras à tenebris eruat, & ad verā lucē perducatur. Dñi autē tui cū suis cultorib; in æternū pereūt. Dicit Diocletianus ad B. Abundii: Qui vocaris? Respondit Abundius presbyter & dixit; Primo nomine spirituali Christianus sum, & presbyter dicor; secundo verò corporali Abundius nūcupor peccator, & seruus seruorum Domini nostri Iesu Christi. Nūc autē certissimē scias, quod neq; me, neq; aliquē ex istis, quos vides, à Christi fide deuicare poteris: qui semel cōscripti sunt in libro vitæ, & nunquā obediēt tibi, vel simulacris tuis. Tūc S. Abundius diaconus dixit ad Diocletianū: Putas, quod nos adoremus idola sua, & muta, & sine anima ad injuriā summi Dei, qui cuncta creauit ex nihilo: nos. n. scimus ista cetera esse, & lapidea & ab hominib; fabricata. Vos ergo in tanto errore deuoluti estis vt derelinquatis Deū, qui cuncta creauit, & idola manu facta adoretis, & colatis; & lapidi dicatis, Deus meus es tu. & ligno dicatis, Adiue me: hæc n. omnipotēs Deus an vsū hominū cōdidit. nō vt pro Dns adorētur. Dominus. n. noster Iesus Christus de cælo descendēs, docuit nos, vt relicto errore simulacrorū adoremus eū, qui condidit nos. Omnia. n. idola manu facta nihil sunt: nā cōfundūtur oēs, qui adorāt ea, sicut

Examinatur & insignem fidei rationem reddunt.

scriptum

miatrabat, & doctri-
pum venissent ante lin-
dicens: Unde es? au-
Abundius presbyter, &
aspicis, Christiani sumus.
Diocletianus Imp. di-
xit: ne facrificet Deus o-
res quasi ex vno ore di-
sit. demonibus tuis
crucis nostras incline-
sed nosmetipsos offer-
nis Domino nostro le-
dore suavitatis, vt an-
at, & aduersa luce per-
alcorib in æternū pere-
Abundius: Qui vocaris
ter & dixit: Primo no-
sum, & presbyter di-
Abundius nūcupor
im Domini nostri Iesu
scias, quod neq; me-
des, a Christi fide deu-
ripti sunt in libro vitæ,
simulacris tuis. Tunc
xit ad Diocletianū: Po-
ola surda, & muta, & si-
Dei, qui cuncta crea-
s ista cerea est, & lapi-
ra. Vos ergo in ratione et
inquatis Deū, qui cun-
facta adoretis, & cola-
meus es tu & ego di-
omnipotēs Deus an vsū
Dns adoretur: Domi-
s de celo descendēs, do-
simulacrorū adoremus
ia n. idolam manu facta
es, qui adorāt ea, sicut
scriptum

scriptum est: Confundantur omnes, qui adorant scul-
ptilia, & qui gloriantur in simulacris suis. Et iterum:
Simulacra gentium argentum, & aurum, opera ma-
num hominum. Os habent, & non loquentur: oculos
habent, & non videbunt: aures habent & non audi-
unt: nares habent, & non odorabunt: manus habent,
& non palpabunt: pedes habent, & non ambulabunt:
non clamabunt in gutture suo; neque enim est spiritus
in ore ipsorum. Similes illis fiant, qui faciunt ea, & o-
mnes qui confidunt in eis. Confitete, quod ratione
cedes, Quis adorandus, Creator an creatura? Di-
ocletianus respondens dixit; quis est Creator, &
quæ creatura? Respondit Abundatius & dixit: Sic
epleuit cor vestrum diabolus, vt non intelligatis
hominem loquentem? Dixi tibi, Deus pater Do-
mini nostri Iesu Christi, qui per verbum suum,
cooperante spiritu sancto, fecit cælum & terram,
nare, & omnia quæ in eis sunt. Hunc omnium
Creatorem nos Christiani adoramus, & ipsi pla-
cere gestimus. Nam idola vestra, quorum effigies
ypsea, lignea, ærea, atque lapidea est, vel quibus-
cunque metallis deornata esse noscuntur, perpe-
uo igni tradentur, & in æternum peribunt cum
imul colentibus ea. Diocletianus Imp. dixit:
quid variatis? sacrificate Deo Herculi, & tui, in-
uictissimus, & euadetis tormenta, & nolite in va-
num perdere vosmetipsos. Responderunt Sancti
Martyres, & dixerunt: Perdet te Deus, quoniā nos
crucos suos sine causa affligis, qui sumus inculpa-
biles; & hoc tibi notum sit, quia nunquam sacri-
ficabimus demonibus tuis.

Tunc iratus Diocletianus iussit amoueri san-
ctos Abundium & Abundantium, & in carcerem
recipi in custodia Mamertini: ceteros verò vigin-
ti tres fideles in Christi iussu duci foras muros ci-
uitatis Romæ via Salaria veteri & ibidem capite
truncari. Martyres verò inclyti Christi, ducti cum
gaudio ad perfectam, & sine dubitatione viam,

lii

prospici

Psal. 113.

Permanent
constantes.

Quidam
incarceran-
tur, & plu-
rimi decol-
lantur.

prospicientes in cœlum dixerunt; Deus omnium
& Domine vnigenite, Iesu Christi, fili Dei viui
qui cœlum extendisti, & terram insuper arida
fabricasti, quem nos ignorabamus; seruientes
sim in errore & fœda dehibitione, & per tuas
eras paginas veritatem didicimus; tu natum
conditor es; tu Dominus cœli ac terræ, qui cre-
asti omnem orbem, & omnia, quæ in eo sunt; que
nunc, cognouimus antè Luciferum genitum
quem omnis abyssus tremis & metuit, & omni-
mons, & collis contremisit, audiens terribi-
& gloriosum nomen tuum; tu Domine Iesu
Christe, spes eorum qui ad te confugiunt, libe-
rator eorum, qui in te sperant; respice de cœlo
miserere nobis, & suscipe animas nostras, non
putans nobis delicta iuuentutis, & ignorantes
nostræ, quæ ignorantes, & existentes in altitu-
dine tenebrarum harum egimus, sed secundum
magnam misericordiam tuam memor esto nostræ.
Deus. Orantes verdè, & signaculum Christi
fronte sibi facientes, tendentes simul capita su-
promptè cum lætitia magna, finem huius sæculi
susceperunt; & sic per proprium sanguinem, gra-
tia Dei sibi ipsis memoriam eternam instruxerunt.
sepeliuntur. Nonis Augusti. Quorum corpora tum collegit
Ioannes presbyter, & Theodora matrona, & sepeli-
erunt ea in crypta in cliuo Cucumeris.

Tunc Theodora venit ad carcerem ad B. Abundium presbyterum, & Abundantium diaconum
& narrauit eis, quomodo constanter suscepisset
sancti martyrium, & quomodo venisset Ioannes
presbyter vnà cum ea, & collegisset corpora San-
ctorum, & cum aromatibus & linteaminibus se-
pelisset eos in cliuo Cucumeris, in crypta, & pos-
sepulturam eis exhibitam, cum gloria illic cele-
brasset diuina mysteria in pace.

Cum verdè audisset Diocletianus Imp. quia cum
magno gaudio acceperunt palmam martyrii
sancti

aperti martyres, am-
multo eos amplius no-
to XXII. iussit Dio-
de custodia Abundum
seruari in Tellade, in
dam presentati essen-
tus eos Diocletianus
tatis circa salutem ve-
lucias vt derelinque-
adoretis Deos immo-
tis. Iam deponite p-
tes magicas vnde qui-
tis nolite confidere in
aris simul cum illis
Responderunt sancti
Sculte & insensate,
tas, quos cum Ch-
non enim perierint
gloriantur. Tu au-
aspetibus presenta-
ante Legiscosultore
tis tormenta prop-
sultor dixit presenta-
tiacti non fuerint,
omnis ciuitas Romæ
ret. Tunc Diocle-
eruleo, & diu torq-
tentur, dicebant:
Christe, rex Ange-
vera ac perpetua
nimus esse socij sei-
Diocletianus; Iter-
deris? Per virtutem
do extinguam petre-
ros capite cadi; &
Flaminiam decimo
tunc cecidit.

ixerunt; Deus omnium
 su Christi, fili Dei
 terram insuper acida
 orabamus; seruientes
 bitione, & per uas
 didicimus; tu natu
 celi ac terræ, qui cre
 tia, quæ in eo sunt; que
 re Luciferum genitur
 mit & metuit, & om
 misit, audiens terribi
 um; tu Domine leu
 ad te confugiunt, libe
 erant; respice de celo
 animas nostras, non re
 uentis, & ignorant
 , & existentes in alie
 regimus, sed secundum
 quam memor esto nost
 & signaculum Christi in
 dentes simul capita su
 gna, finem huius sæculi
 optium sanguinem, gra
 in eternam instruxerunt
 corpora tum colleg
 odoram matrona, & sepe
 uo Cucumeris.
 ad carcerem ad B. Abun
 dantium diaconum
 o constanter suscepissent
 modo uenisset Ioannes
 collegisset corpora San
 ctus & lineaminibus se
 meris, in cypria; & post
 , cum gloria illic cele
 pace.
 cletianus Imp. qui cum
 aut palmam martyrij
 sancti

sancti martyres, amplius contristatus est, quia
 multo eos amplius non cruciauit. Post dies ve
 ro xxii. iussit Diocletianus produci Sanctos
 de custodia Abundum & Abundantium; & præ
 sentari in Tellude, in foro antè templum: qui
 dum præsentari essent, uincti catenis, his ver
 bis eos Diocletianus Imp. affatus est; Qui tra
 ctastis circa salutem uestram? Ego uobis dedi in
 ducias ut derelinquentes vanas superstitiones,
 adoreris Deos immortales, ut non male pecca
 tis. Iam deponite pertinaciam uestram & ar
 tes magicas unde quid in vanum perire festina
 tis? nolite confidere in arte magica, ne vos pece
 atis simul cum illis, cum quibus teni estis.
 Responderunt sancti martyres, & dixerunt;
 Stulte & insensate, quare perditos eos pu
 tas, quos cum Christo credimus regnatu
 ros? non enim perierint, sed magis cum Christo
 gloriantur. Tu autem non es dignus eorum
 aspectibus præsentari. Tunc perducti sunt
 ante Legisconsultorem, qui eos accusauit, ut
 eis tormenta properaret; quibus Legiscon
 sultor dixit præfate Diocletiano: Si isti ex
 tincti non fuerint, non erit clarus timor, &
 omnis ciuitas Romana ad horum sectam cur
 ret. Tunc Diocletianus iussit eos leuari in
 eculeo, & diu torqueri, qui cum diu torque
 rentur, dicebant: Gloria tibi Domine Iesu
 Christe, rex Angelorum; qui es cunctorum
 vera ac perpetua salus populorum, quia me
 ruimus esse socij seruorum tuorum. Dicit eis
 Diocletianus; Iterum Christum nominare au
 deris? Per virtutem magnam Dei Herculis, mo
 do extinguiam pertinaciam uestram, & faciam
 vos capite cædi; & iussit eos statim duci in uiam
 Flaminiam decimo ab urbe miliatio, ut ibi capite
 truncarentur.

*Abundius
 & Abun
 dantius è
 carcere præ
 sentatur
 Imp.*

*Torqueri
 tur.*

*Capitis dec
 nantur.*

iii 2

Dum

Dum autem ducerentur Sancti Dei Abundius & Abundantius vincti catenis venerunt iuxta civitatem Lubram. Tunc obuius occurrit ei Marcianus, clarissimus vir, & perstrepsens & lugens dicebat; Heu me quia amisi filium meum. Dicit ei B. Abundius presbyter; ecquis tulit tibi filium? Respondit Marcianus & dixit; mortuus est Sancti Martyres dixerunt ad eum; Si credideris in Christum, modò saluabitur anima tua, & filium tuum habebis incolumem. Dicit eis Marcianus; Quicquid mihi iusseritis faciam, tantum ut resuscitetis filium meum. Responderunt Sancti martyres & dixerunt ei; Citò affer eum ad nos & videbis opera Domini nostri Iesu Christi. Qui quidem Marcianus cum abiisset, ut filium suum afferret, ministri diaboli noluerunt sustinere, usque dum rediisset de civitate Lubra. Cū verò peruenissent ad locum prædictum, ecce Marcianus venit cursu rapido, & mortuum filium suum in vlnis deferens humiliter est Sanctorum pedibus deuolutus, dicens; Per Christum vos coniuro, pro quo hæc patimini, ut me simul vobiscum faciatis venire ad coronam martyrij post resurrectionem filij. Tunc multitudo populi, qui ad spectaculū conuenerant, illi curiōsitate mirabantur, si potuisset ab ei mortuus resuscitari. Sancti verò firmam habentes in Christo fiduciam, eadem hora se prostrauerunt in terram & cum lacrymis orauerunt ad Dominum, dicentes; Domine Iesu Christe, qui Lazarum quatrduanum de monumento fœtentem resuscitare dignatus es, & filium vnicum viduæ; Te inueniemus moruocamus, petimus, & deprecamur, ut renocare inuim susci digneris spiritum in hoc corpus extinctum, quantenus cognoscant omnes, quia tu es Christus filius Dei viui, qui pro salute humani generis descendisti de cœlo, & venisti in terram, mundum confractum solidare, qui cum Deo patre & sancto spiritu viuis & regnas Deus in sæcula sæculorum,

Amen.

Ioann. 17.

Luca 7.

In itinere
cū ad sup-
plicium du-
cerentur Lu-
bram mor-
tuum susci-
piunt, patre
conuertunt.
Et unā cū
filio bapti-
zant.

XVI. SER.
Amen. Et cum ab ora-
tione conuersus ad ead-
em, surge in nomine
Christi & statim aperi
t. Tunc Marcianus
prostratus, dicens; Per Christum
facis me baptizare,
coronam Martyrij; qui
baptizauit eum in nomine
sancti, cum filio eius.
Eadem autem hora
comprehenderunt Mar-
cium eis pariter deco-
posuerunt genua sua
ad Deum, dice-
mus Domine Iesu Ch-
confirmasti magnu
nomen deitatis tuæ
festè; qui tenebro
qui gloriosum intell
fitione confessionis
scipi tuam gloria
ritate tua, Domine
gloria & potestas, &
spiritu sancto, & no
culorum, Amen. Ha
carnificibus; pro q
iussa vobis; & sic vi
adem verò nocte
pueris suis, & posui
tauit eos in prædium
marigefimo octau
teaminibus honor
Ceterum sacra
bundantij corpora
prædixit B. Theodo
uenta, & Roman
M. I. collocata si

Amen. Et cum ab oratione surrexissent, S. Abundius conuersus ad cadauer, dixit; Tibi dico, terra arida, surge in nomine Domini nostri Iesu Christi; & statim aperti sunt oculi defuncti, & resurrexit. Tunc Marcianus obtulit eis vicecum cum aqua, dicens; Per Christum vos coniuro, vt non tardetis me baptizare, vt vobiscum perueniam ad coronam Martyrij; quem accipiens B. presbyter, baptizauit eum in nomine Patris & Filij, & Spiritus sancti, cum filio eius, qui fuerat resuscitatus.

Eadem autem hora ipsi spiculatorum surgentes comprehenderunt Marcianum, & filium eius, vt cum eis pariter decollarentur. At sancti Martyres posuerunt genua sua in terram, & orauerunt ad Deum, dicentes; Gratias tibi agimus Domine Iesu Christe, Deus Sanctorum, qui confirmasti magnum & terribile, ac gloriosum nomen deitatis tuæ in eis qui adorant te manifestè; qui tenebrosum inimicum disperdidisti; qui gloriosum intellectum in nobis seruis, in perfectione confessionis tuæ, instituisti; iube nos suscipi in tuam gloriam; quia agonizamus pro veritate tua, Domine Iesu Christe; cui est honor, & gloria & potestas, & imperium cum Deo Patre, & Spiritu sancto, & nunc & semper & in sæcula sæculorum, Amen. Hæc & plura orantes, dixerunt carnificibus; pro quibus directi estis, complete iussa vobis; & sic vitam finierunt per gladium. Eadem verò nocte venit Theodora matrona cum pueris suis, & posuit eos in vehiculo suo, & deportauit eos in prædium suum, miliario ab vrbe Roma vigesimo octauo, & ibi eos aromatibus, & lin-

*Tandem simul capite
plectuntur.*

Sepeliuntur.

Cæterum sacra SS. martyrum Abundij & Abundantij corpora, tempore Othonis III. Imp. in SS. Martyræ B. Theodoræ, vbi nunc est Arimæus inuentum, & Romam delata, anno Christi circiter 1000. collocata sunt in templo, quod in insula

Inuentio & translatio

SS. Martyrum Abundij & Abundantij

in insula

Lycaonia

Lycaonia ab eodem Imperatore, S. Adelbertino
mine edificatum, postea S. Bartholomæi est ap-
pellatum. Inde verò postea in vetustam SS
Colinæ & Damiani basilicam sunt transportata
temporibus Innocentij II. vt putatur. Quo in
templo iacuerunt vsque ad tempora Gregori
XII. Cuius Pontificatus Anno duodecimo, qu
fuit Christi Saluatoris 1583. religiosissima & ma-
gnificentissima pompa 17. Kalendas Octobri
indè in Basilicam Farnesianam Patrum Societa-
tis Iesu sunt translata. Sanctorum verò Marcia-
ni & Ioannis asseruantur, & religiosè coluntur in
ciuitate Castellana, apud Veientes; ibique condi-
ta sunt in Cathedrali Ecclesia: sub Primario Al-
tari.

Item SS.
Marciani
& Ioannis.

C. Bar. Tō.
10. Annal.
& in Nota.
ad Martyr.
Rom.

VITA S. EDITHAE VIRGINIS;
Regis Anglorum Edgari filie: Ex ea qua habetur
fide optima apud V. P. Laurent. Sur. Obijt
anno Domini nongentesimo octo-
gesimo quarto.

16. Septemb.
Patria &
Parentes e-
ius.

Mater eius
fit Monialis.

Item Edi-
thæ filia.

Edgarus Anglorum Rex cum Vulftrudem re-
gij ducis filiam perpetuam regni consortem
sibi eligere decreuisset, suscepit ex ea filiam haud
contemnenda specie virginem: cui Edithæ no-
men in sacro fonte imposuit. Porro Vulftrudis à
partu absoluta, cum deinceps continentiae studium
sectari, quam carnis illecebris feruire mallet,
in sacrarum virginum collegium apud Wiltthoniam
concessit; vbi manibus Ethelwoldi antistitis
Christo consecrata, tantis breui virtutibus,
cunctis præluxit, vt communi omnium consensu
sacrae illi societati præfici mereretur. Porro Edi-
tha sub matris cura relictam, eiusdemque pijs stu-
dijs & exercitijs ad æmulationem prouocata, eod-
em in monasterio monasticæ vitæ disciplinam
professa est. Ea verò mater non auro, nō monili-
bus,

at, non multuario or-
tum splendore intru-
la careris omnibus vi-
væ vitæ exemplum esse.
Vigiliarum & inedia-
humana ope defitit
terrenis que proster-
regis leprolos præ-
torbis deformior, tan-
at animi propensio:
um illa & verum deso-
etur. Cilicium asperi-
tem macerabat; niti-
restibus. Cumque die
us ornatori eam ha-
cam: Non his, filia mo-
dithalamum; nec ex-
tur sponsus coelestis,
bitatoris, ita respondi-
quam deterior mens,
guine deger, quam
Dominum meum:
mentem attendit. Se-
gratie auctoritatem;
tinetur putam men-
placere Deo; nunquā
ita ea contristare est a-
Quindecim anno
garus tribus monia-
casi, Berckingenfi,
præfuit; sed illa, a-
rens, constanter eā
que pie matri humi-
tate. Defuncto aute-
re ei filio Eduardo
bi dexterum oculum
visionem propheti-
tas ait: Visio hæc

us, non multiuario ornatu, sed literarum ac virtutum splendore instruxit: atque ita instituit, vt illa cæteris omnibus viuum quoddam perfectissimæ vitæ exemplum esset.

Vigiliarum & inedia patientissima, morbidis humana ope destitutis sese impendebat alacriter; terrenosque prorsus deuotans honores, liberis regijs leprosos præferebat; & quanto quisque nobis deformior, tanta ei maior ad seruendum erat animi propensio: adde vt omnium ore vniuersum illa & verum desolatorum solamen prædicaretur. Cilicium asperissimum, quo die nocteq; carcerem macerabat, nitidis extrinsecus occultabat vestibus. Cumque die quodam beatus Ethelwoldus ornatiorem eam habitu ingredi vidisset, ait ad eam: Non his, filia mea, indumentis, itur ad Christi thalamum; nec externo cultu corporis delectatur sponsus cælestis, illa verò interni conscia habitatoris, ita respondit: Crede mihi, pater, nequaquam deterior mens, Deo aspirante, sub hoc tegmine deget, quam sub pelle caprina. Habeo Dominum meum: qui non tam vestem quam mentem attendit. Sensit ergo vir Dei in virgine gratiæ auctoritatem; plurimumque gaudius, quòd cerneret puram mentem & in purpura & in sacco placere Deo, nunquam deinde summum ludicem in ea contristare est ausus.

AE VIRGINIS;

la: Ex ea qua habetur

Laurent. Sur. Obijt

entesimo octo-

arto.

cum Vulfirudem regiam regni consortem cepit ex ea filiam haud inem: cui Edithæ nomen: cui Edithæ nomen. Porro Vulfirudis à pps continentiz studijs cebris feruire mallet, regium apud Wihthons Ethelwoldi antistitis breui vitæbus, ni omnium consensu ereretur. Porro Edithæ, eiusdemque piis studijs prouocata, co-

non auro, nò monilibus,

Eximia eius
charitas in
pauperes, &
alia virtutes.

En quo patet
fidei student
celare occultum
cilicij usum.

Quindocim annos natam pater eius Rex Edgarus tribus monialium monasterijs, Vintoniensi, Berckingenſi, & tertio cuidam Abbatissam præfecit; sed illa, ab omni fastu & gloria abhorrens, constanter eas dignitates repulit: maluitque pateri humilis subesse, quam aliis imperare. Defuncto autem patre Edgardo, in somnis fibi dexterrum oculum amisisse est visa; quam illa visionem prophetico spiritu sororibus interpretans ait: Visio hæc fratris mei Eduardi portendit Martij.

Recusat dignitates.

Prophetia eius, de fratre suo Eduardo: cuius vita habetur 18.

casum. Nec diu post idem Eduardus, fratrem suum Ethelredum inuisurus, ab impiis in via truncatus est. Cumque proceres, regno legitimo habere destituto, virginem sanctam e monasterio extrahere, & in paterno solio (recepta plerisque nationibus consuetudine, ubi feminae dominatur) collocare vellent, & tandem etiam vim intenterent, illa adeo non assensit, ut quidvis potius perferre, quam a suauissimo Christo amplexu auulsa, mundanae gloriae seruire vellet.

Respuit regnum.

Crebro se munit signo S. Crucis.

S. Dunstanus praedicat S. Edithae obitum: cuius Dunstanus vitam repperit lector 19. Maij.

Anno à Christi incarnatione plus minus 984. etatis vero suae 23. moritur B. Editha.

Apparet matri suae Virgo Sancta.

Erat virgini in more positum, ut ubicunque ageret & quocunque pedem ferret, crebro se Crucis signo muniret. Cum autem ecclesiam in signum operis beato Dionysio sacram condidisset, & sanctum Dunstanum ad eius dedicationem inuitasset, & is sacram virginem crebrius dextero pollice frontem signare cerneret, apprehensa manu eius dextera, ait; Nunquam putrescat hic digitus. Inde ad Missarum solennia concedens, totus cepit in lachrymas resolui; rogantique Diagono cur larigo adeo lachrymarum imbre faciem rigaret, suspirans & ab imo pectore vocem trahens; Hæc, inquit, Deo dilecta anima, hæc sydereæ gemma ac patriam sanctorum ab illa uice terrena rapietur. Tertio & quadragesimo abhinc die occidet nobis hæc stella luculenta. Neque fecellit prædictio. Nam eodem illo die virgo sancta anno ætatis suae vigesimo tertio, Christi vero nongentesimo octogesimo plus minus quarto, migravit ad Christum; sepe huiusque eam Dunstanus in Dionysij basilica, quam illa exstruxerat, & in atrio monasterij præclaro xenodochio ad sustentationem tredecim pauperum egregie decorauerat.

Porro cum 30. ab obitu suo die virgo sancta Matri suae Vultfrudi apparuisset, seque gloriae sempiternae participem iam factam ei declarasset, tertio decimo post anno similiter Dunstano Archiepiscopo apparuit, monuitque ut corpusculum è terra

terra eleuaret. Et non existimes, hoc tibi videri præter officia membrorum, sed leuitate abusa sum. putandum, reliquum corporis incorruptum inuentum, ob venerandis videris; ut appareat seruata: & paterna caritate. Hanc præter visionem dolo admonitus, tam concipis abiit, & tertio die in uulso leuauit: cui ordine inuenit.

Canutus Rex in sanctam Editham crebris cachelabat, qui virginem dicitur prædicantem negabat. Editham, Edgari Regis patet libidini ac tyroster. Contradixit autem eumque redarguens perit. Et ecce corpus contumeliosum Regis est. Tum ille præmiserit exanimis corruerit, temeritatis veniam nem, miraculorum illustrem, multo d.

MARTYRIVM
Euphemia: Ex eo quod
sacra sub Dioc.

Philosophon vir
Chalcedonia in
um Theodoxia
trona, cum aliis a

Edwardus, fratrem suum
s, ab impiis in via troi-
tes, regno legitimo ha-
m sanctam è monasterio
solio (recepta plerisque
ybi feminae domina-
e tandem etiam vim in-
sensit, ut quidvis poti-
ssimo Christi amplexu
servire vellet.

stium, ut ubicunque a-
m ferret, crebris se Cro-
ntem ecclesiam insigni-
tam condidisset, & san-
dedicationem iuvit.

rebrus dextero pollice
apprehensa manu eius
crecat hic digitus. Inde
cedens, totus cepit in-
trique Dracōne cur lar-
ore faciem rigaret, su-
rorem trahens; Hæc, in-
hæc sydereæ gemma ad-
levie terrena rapietur.

hic die occidet nobis
sefellit prædictio. Nam
auno ætatis suæ vige-
ngentesimo octogesi-
grauit ad Christum se-
is in Dionysij basilica,
a trio monasterij præ-
entationem tredecim
erat.

o die virgo sancta Ma-
et, seque gloriæ sempi-
ei declarasset, ter-
iter Dunstano Archie-
que vt corpusculum è
terra

terra eleuaret. Et nè, inquit, phantasmate te delu-
di existimes, hoc tibi veritatis esto signum; quod
præter officia membrorum, quibus in puellari
leuitate abusa sum, puta oculorum, manuum, pe-
dum, reliquum corpus meum vti illibatum, ita
& incorruptum inuenies. Pollicem quoque dex-
terum, ob venerandam Crucis figuram, illatum
videbis; vt appareat clementia Domini in parte
seruata; & paterna castigatio, in parte absumpta.
Hanc præter visionem Dunstanus alia insuper se-
dulò admonitus, tandem in Vvithoniæ ecclesiâ
conciptus abiit, & tertio Nonas Nouemb. corpus
è tumulo leuauit: eundæque, vt prædictum erat,
ordine inuenit.

Canutus Rex in sacra Pentecoste apud Vvitho-
niam crebris cachinnis eorum opinionem irride-
bat, qui virginem diuinis honoribus afficiendam
prædicabant; negabatque se vnquam crediturum
Editham, Edgari Regis filiam, sanctam esse: cuius
pater libidini ac tyrannidi semper addictus fuis-
set. Contradixit autem illi Ednotus Archiepiscopus;
eumque redarguens, statim virginis tumulum a-
peruit. Et ecce corpus cingulo tenus se erigens, in
contumeliosum Regem impetum facere visum
est. Tum ille præ metu consternatus animo, humi
cui exanimis corruit; tandemque respirans, suæ
temeritatis veniam poposcit: sanctamque virgi-
nem, miraculorum signis postmodum admodum
illustrem, multo deinceps in honore habuit.

MARTYRIUM SANCTAE VIRGINIS

Euphemia: Ex eo quod est per Metaphrasiem. Pas-
sa est sub Diocletiano Imperatore: vt
pater infra.

Philophron vir honoribus & diuitiis in vrbe
Chalcedonia inclutus, ducta in matrimoni-
um Theodoxia insigni pudicitia ac pietate ma-
trona, eum aliis à Deo bonis, tum filia incredi-

Item S.

Dunstano:
inbetq; cor-
pus suum le-
uari.

Infidelitas
Canuti Re-
gis castiga-
tar.

Nota mira-
culum.

S. Editha
clara mira-
culis post
obitum.

C. Baron. in
Not. mar-
tyr. Rom.

16. Septeb.

Patria &
parentes.

bili

*Egregia S.
Euphemia
pietas.*

*Sana in
Christianos
persecutio.
excitatur.*

*Euphemia
cum alijs
comprehen-
ditur.*

*Constantia
Martyrū,*

*Dirē cruci-
antur.*

bili pulchritudine & prudentia virgine ditari mo-
ruit. Quam salutaribus lymphis expiata, Euphe-
miam appellârunt; dederuntque operam, ut a te-
neris, disciplinis optimis & literis imbuta, sani-
ctioris vitæ instituta tenacius sectaretur. Illa verò
nequaquam à parentum pietate degenerans,
Christianæ religionis dogmata callebat egregiè
totamque penè regionem pietatis & prudentiæ
sua famâ complebat; adeò ut persecutionis tem-
pore, & diebus quibus Gentilium scelerata su-
perstitio dæmonum festa celebrabat, Christiani
Euphemiam antè omnia instructionem expeteret;
& precibus ac vigiliis cum ea pariter incumbere
gauderent. Diocletianus ea tempestate Romani
Imperij sceptrâ administrabat: Priscus autem A-
siae Proconsul suam sanè & formidabilem ad-
uersus Christianos persecutionem commoue-
bat. Erat ei affessor, Appellianus nomine, egre-
gius impietatis socius; qui sanctam virgineam
cùm alijs ad quadraginta nouem virisque sexus
Christianis, diuinis studiis intentam, compre-
hendit, ac Prisco Proconsuli, gratum in primis
munus, obtulit.

Et quidem Tyrannus inanem prudentiæ & vir-
tutis caprans apud Diocletianum opinionem, in-
signem sibi dæmonum constantiam victoriam
spondebat; non tentans, ut deo Marti, ho-
norato apud eos comprimis simulacro, thura of-
ferrent. At martyres, Tyranni blandicias minas-
que despicientes, vltro eum ad inferenda suppli-
cia pronocabant; graui se damno affectos asse-
rentes, si non exquisitissima quæque tormenta
proferret.

Ea martyrum constantia & animorum magni-
tudo Tyrannum tanto furore succendit, ut diebus
admodum nouendecim continuis, eorum virtu-
tem vario tormentorum genere expugnandam
susciperet, impositisque plagis & tetris liuoribus
membra

ta singulorum facta
anno, adesset dies, c
que prioribus istis co
tu, Iudici oblatis, iusti
memam suppliciorum
et. Illi verò animis in
dignum dedere, dic
falsa opinione ducen
tires, Christi Iesu san
ditis vel minis frange
est, ut amissa mentis cu
agnoscas, vel nos pen
Deo reddas.

Hoc responso mar-
tiris, iussit sanctos
fos in carcerem abiri
fraudentem oratio-
de virgine spondeb
gratia iustitiae confi
insigni vitæ prud
ita confudit, refutau
uerso, inauditis supp
dam clamaret. Ne
machinis dicto citi
tem illam dari iussi
toribus, Crucis sign
stauer processit;
versis, grauem qui
sed mens in Christi
dolores spreuit: ce
um, momento ten
dissipauit. Igitur gl
mox non modò illa
pnata apparuit.

Hæc Priscum se
modò ad saniorē ne
potius iracundiā in
tyrem viam exausti

ia virgine dicitur
phus expiata, Euphe-
que operam, ut a re-
liceris imbuta, sana
lectaretur. Illa verò
pietate degenerans,
ara callebat egregie
pietatis & prudentia
ut persecutionis tem-
pulum scelerata su-
lebrabat, Christiani
structionem expeteret
ea pariter incumbere

tempestate Romani
at: Priscus autem A-
& formidabilem ad-
tionem commoue-
ianus nomine, egre-
ni sanctam virginem
uem viriisque sexus
intentam, compre-
hensi, gratum inprimis

tem prudentia & vir-
anum opinionem, in-
constantia victoriam
us, ut deo Marti, ho-
sum lacto, thura of-
ni blanditias minas-
ad inferenda suppli-
damno affecto asse-
ia quaque tormenta

& animorum magni-
te succendit, ut diebus
trinitus, eorum virtu-
tenere expugnandam
gis & retris liuoribus
membra

ora singulorum fædè discerneret. Cùm autem
iam 20. adesset dies, omnes vnà cum Euphemia,
quæ prioribus istis certaminibus non interfue-
rat, iudici oblata, iussi sunt diis immolare, vel ex-
tremam suppliciorum omnium atrocitatem sub-
ire. Illi verò animis interriti responsum sua virtu-
te dignum dedere, dicentes: Quousque, ô Iudex
falsa opinione duceris, existimans Christianorum
vires, Christi Iesu sanguine fundatas, tuis vel blâ-
ditiis vel minis frangendas? Quamobrem satius
est, ut amissa mentis tuæ stulticia, vel verum Deum
agnoscas, vel nos per quæuis suppliciorum gene-
ra Deo reddas.

Hoc responso martyrum maiori ira Iudex per-
citus, iussit sanctos loris & flagellis fædè conci-
fos in carcerem abripi: solaque Euphemia relicta,
fraudentam orationem prosequens, certam sibi
de virgine spondebat victoriam. Sed illa Christi
gratia mirificè confirmata calidas Prisci insidias
insigni vitauit prudentia; ipsumque Tyrannum
ita confudit, refutauitque, ut pudore in iram con-
uerso, inauditis supplicis virginem excarnifican-
dam clamaret. Nec mora. Quibusdam rotarum
machinis dicto citius constructis, in eas præcipi-
tem illam dari iussit. At virgo nihil illis mora ter-
roribus, Crucis signo munita aduersus rotas con-
stanter processit; quibus à miniâris fortissimè
versis, grauem quidem sensum doloris percepit;
sed mens in Christi vulneribus profundè defixa
dolores spreuit: celesteque ea implorante auxili-
um, momento temporis diuina virtus machinas
dissipauit. Igitur gloriosa certatrix a rotis soluta,
mox non modò illata, sed nouo insuper decore
ornata apparuit.

Hæc Priscum sceleratum sanè hominem non
modò ad saniorè non traxere mentem, sed acriori
potius iracundiâ inflammatur: prorsus ut se mar-
tyrem viam exasturum iuraret, Illa autè nequa-
quam

*Insultans
Iudici.*

*Mittuntur
in carcerem,
cæcis vultu-
bus loris.*

*Horrendè
supplicium
rotarum in
Virginem.*

*Soluitur di-
uiniùs à
rota.*

*Ignis terre-
stris transito-
rius, infer-
nalis vero
perpetuus.*

*Victor &
Sosthenes li-
tiores con-
uertuntur &
carceri mā-
cipantur.*

*Præcipita-
tur in ignē
S. Euphe-
mia: sed ab
eo non ladi-
tur.*

*Martyrium
Victoris &
Sosthenis.*

*Virgo san-
cta omnibus
supplicijs su-
perior.*

*En inaudi-
um suppli-
cium.*

quam pusilli & abiecti animi, Ad tempus qui-
dem, inquit, est & Tyrannice ignis, quem mihi nū-
minaris, ideoque nequaquam eum extimesco, sed
potius illum sanè terribilem tota mente formi-
do, qui omnibus impiis à Christo est constitutu-
in æternum. Interea fornax piee sulphure, stappa
& sarmentis horribiliter accensa martyrem ex-
pectabat; cū ecce Victor & Sosthenes, qui sup-
pliciis inferendis præerant, ilicò pedem retra-
hant, aiumq; Prisco, sese à virginei corporis con-
tactu prohiberi, formidabili quorundam aspectu
qui pro virginis defensione parati stabant. His
auditis, Priscus illos quidem ut ad Christum iam
conuersos in carcerem abripi; Cæsarem verò &
Varium in eorum ministerium substitutos iube-
virginem in voraces flammæ præcipitem dare
Gloriosa autem virgo in medijs flammis illa
consistens, ministris verò interim eodem suppli-
cio mirabiliter absumptis, tandem roseo decore
nitens egressa, ab impio ludice in custodiam tra-
ducta est. Die verò sequenti Victor & Sosthenes ex
ergastulo producti, cū diis sacrificare abnaerent,
feris bestiis obiecti sunt; à quibus quidem suffo-
cati, sed integri ad magnum sanè miraculum re-
lictī, à Christiana plebe cum hymnis & psalmis
sepulture mandati sunt.

Postera autem luce rursum virgo sancta ad no-
ua supplicia producta, pari constantia ea quoque
superavit; prorsus ut defessis licetorum manibus,
non virgo suppliciis, sed supplicia virgini deesset.
Itaque cum stolidus Iudex omnes suos conatus
irritos cerneret, iubet in medio stadio ingentem
effodi cisternam, inque eam, carniuoris, quæ ma-
re alit animantibus plenam, conici virginem; ex-
istimans illam protinus à bestiis deuorandam.
At verò beata martyr, viso tyranni consilio, mox
ut preces Deo obtulit, seseque toto corpore confi-
gnauit, in aquam forti & generoso animo insiluit,
& impi-

impium Tyrannum
bestia incredibili ma-
nentes, eam dorsu su-
quis detrimenti accip-

His visis, Priscus
scens, habito consilio
no, qui virtutem diui-
rebat adscribere,
sam, eamque acutis fe-

superficie tenus terra-
tyr impudens in fou-

miserabiliter interire
eam illa solum magi-

posse, quorum iam pi-
ideoque hoc ei aleo-
Sed quid agis scelerata

potentis oculos per-
posse confidis? Nih-

ignara prorsus insidi-
ellet, mira facilitate
rio pertransiit; im-

pari audacia transiit
dilapsi repente inte-
maduerit, planè

blanditijs potius &
perandam, lenitate
ita eam affatus est;

nus, & Euphemia,
& tu Christianorum
merè tot tantisque

Nunc igitur, quia
tot indicis patet, se-
dū cū sempiterna

isses) perimus à te e-
ma, atq; obsecramus
cās cōstitutis tibi
arum gloria securē
pœmia Tyrannum

imi, Ad tempus qui-
eignis, quem mihi tunc
am eum extimesco, sed
em tota mente formis
Christo est constitutus
pice sulphure, stuppa,
accensa martyrem ex-
& Sosthenes, qui sup-
t, illic pedem terra-
virginis corporis con-
li quorundam aspectu,
ne parati stabant. His
em ut ad Christum iam
tupi; Caesarem verò &
rium substitutos iuber-
mas præcipitem dare.
mediis flammis illa sa-
interim eodem suppli-
tandem roseo decore
dicere in custodiam tra-
Victor & Sosthenes ex
sacrificare abnuerent,
quibus quidem suffo-
um sanè miraculum re-
eum hymnis & psalmis
um virgo sancta ad no-
i constantia ea quoque
is licetorum manibus,
pplicia virgini deesset.
x omnes suos conatus
edio studio ingentem
m, carniuoris, quæ ma-
m, conitici virginem; e-
a bestiis deuorandam.
tyranni consilio, mox
ne toto corpore consi-
peroso animo insiluit,
& impi-

& impium Tyrannum præclare confudit. Nam Bestia eam
bestiæ incredibili mansuetudine martyrem exci-
pientes, eam dorso suis sustinebant, ne quid ab a-
quis detrimenti acciperet.

His visis, Priscus magis magisque incande-
scens, habito consilio cum suo assessore Appellia-
no, qui virtutem diuinam magicis artibus nō ve-
rebatur adscribere, profundam iussit parari fess-
sam, eamque acutis ferreisque obeliscis oppletam
superficie tenus terra contegi, ut procedens mar-
tyr imprudens in foueam incideret, & sic demum
miserabiliter interiret. Existimabat enim stolidus
eam illa solum magica (ut putabat) arte vincere
posse, quorum iam prius acceperat cognitionem;
ideoque hæc ei alto silentio pericula creabat.
Sed quid agis scelerata fraus? nunquid & Omni-
potentis oculos per omnia intentos fallere te
posse confidis? Nihil agis. Ecce enim cum virgo
ignara prorsus insidiarum per locum transitura
esset, mira facilitate angelico comitata ministe-
rio pertransiit; impij verò & scelerati satellites,
pari audacia transitum tentantes, in profundum
dilapsi repente interierunt. Priscus verò, ea re ani-
maduersa, planè obstupuit; ratusque virginem
blanditiis potius & promissis quam tormētis su-
perandam, lenitate animi miro artificio simulata,
ita eam affatus est; Fuimus nos quidē in te hæte-
nus, o Euphemia, quàm decuit, petulatiores; sed
& tu Christianorum præstigijs decepta, nimis te-
merè tot tantisque mortis te periculis exposuisti.
Nunc igitur, quia deorum erga te beneficentia
tot indicijs patet, (qui nisi te tutati essent, iam du-
dū cū sempiterna nominis ignominia fædè peri-
isses) petimus à te eorū, quæ parū piè gessimus, ve-
niā, atque obsecramus, ut magno deo Marti sacrifi-
cās cōstitutis tibi à diis honorib. cū omni diuiti-
arum gloria securè deinceps frui velis. Adhæc Eu-
phemia Tyrannum generosè & viriliter intuens, O

*Alijs supplē-
cjs frustra
tentatur S.
Virgo.*

*Vide mira-
bile Dei in-
dicium.*

*Iudex san-
ctam Virgi-
nem fraudē
nititur e-
uertere.*

Yasex,

Egregiè ab
ea contem-
nitur.

Vaser, inquit, & omni dolo & amaritudine plene
quousq; scelerata inire consilia, & aduersus Chri-
sti seruos laqueos tendere perges? Egone diis sa-
crificem, in summi illius Dei contumeliâ, qui mi-
seris toties præclara decoraui victoria, vestram
que arrogantiam dedecore affecit?

Priscus ægrè admodum hanc orationem excipiens exclamavit ; Magam istam flagris concidite. Nec mora ; carnifices virgis lorisque armati horrendis martyrem flagris affecere ; sed illa Tyranni rabiem irridens, nullam doloris indicium edebat. Tum verò frendens gementis Priscus

Ceditur
virgis san-
cta martyr
atrocissime.

*Iubetur ser-
ris ferreis se-
cari, sed non
leditur.*

ferrās, ferrasque sarragines expediti, martyrem
secari, secū sarraginibus eliquari iussit. Sed quid,
ō Tyranne, aduersus Deum bella moliris? Serra-
rum acies confestim obtusa, teneram virginem
non tam lacerare quam leniter fricare videbatur.
Ignis verò spontè extinctus, palam Tyranni furo-
rem arguebat. Quid igitur Priscus? O densas erro-
rum tenebras, quæ nē illis quidem tam præclaris
miraculis illustrabantur. Itaque impia Tyranni
mens vindictæ cupida, vt omni se consilio, quo
martyrem superaret, destitutam vidit, aliquam
adhuc in feris spem repositam habens, præcepit
eam leonibus vrsisque obici, & vltimum cum iis
certamen experiri. Illa autem vitæ huius pericula,
toroquē desiderio ad patriam aspirans, oculis ma-
nibusque insita pietate ad cælum sublatis, ita o-
rauit; Domine Deus, qui in me inuictam tuam o-
stendisti potentiam, qui quæ dæmonum imbecil-
litate confusa, me omnibus tormentis & pla-
gis fortiores reddidisti; fac nunc, quaeso, ani-
mam meam in pace requiescere: qui es benedi-
ctus in sæcula.

Obijcitur
bestijs.

Oratio eius,
pro dissolu-
tione corpo-
ris.

Hæc ea precante, quatuor leones & viri tres
in stadium immissi sunt; qui feritatis oblitiv-
simi & reuerenter ad eam accedentes, plantas eius
pedum humane deosculabantur, donec martyr

Sanctissima

sanctissima solui se a
stans, ab una visarum
Hæc dum fierent, in
ciuitatem, sed omni
eussit; ita vt omni
rentes ea opportu
preciosum corpus e
psorum manibus ho
mandarent.

MARTYRIVM

Scopi Traiectensis: E

Stephanum Episc

est anno Domini 6

Stavo Er

B Lambertus, in
Iesensium orien-
tine, matrem Hen-
rici conspicuus. P-
que natura & grati-
ma ætatis initis li-
beato Landoaldo.
sanctitate cum pri-
tus, mirificos in-
Tandem diuinis
ficis etiam discip-
patrem reddit; à q-
dibile cum paren-
multiplici sua eru-
dium attulit.

Per id tempus
obtinebat dignita-
tem doctrina & vir-
tutem ore prædicaret
nā concessit; ut in-
dis expolitus, cœle-
stis redderetur.

& amaritudine plene
nilitia, & aduersus Chri-
perges? Egone diis fa-
ci contumelia, qui mu-
lauit victoria, veltam
e affecit?

hanc orationem exci-
tam flagris concidi-
virgis lorique armat-
sa fectere; sed illa Ty-
lum doloris indicium
as gemensque Priscus,
es expediti, martyrem
liquari iussit. Sed quid,
bella moliris? Serra-
sa, teneram virginem
iter ficare videbatur,
palam Tyranni furo-
Priscus: O denique erro-
quidem tam præclaris
taque impia Tyranni
omni se consilio, quo
tutam vidit, aliquam
tam habens, præcepit
ti, & vltimum cum iis
em vitæ huius petraza,
am aspirans, oculis ma-
culum sublaris, ita o-
me inuitam tuam o-
te demonum imbeci-
ous tormentis & pla-
ac nunc, queso, ani-
ficere: qui es benedi-

mor leones & vris treb-
ui feritatis obliiti diui-
cedentes, plantæ eius
antur, donec martyr
sanctissima

sanctissima solui se à vinculis carnis precibus in-
stans, ab vna visarum leui morfu petita expirauit.
Hæc dum fierent, ingens terræ motus non modo
ciuitatem, sed omnium corda magno pauore cō-
eussit; ita vt omnibus hinc inde fuga dilapsis pa-
rentes ea opportunitate martyricum illud &
preciosum corpus è stadiis abriperent, suisque i-
psorum manibus honorificè admodum sepulture
mandarent.

MARTYRIVM S. LAMBERTI, EPI-
scopi Traiectensis: Ex ea qua est per Reuerendiss.
Stephanum, Episcopum Leodiensem. Coronatus
est anno Domini sexcentesimo nonagesimo o-
ctauo, Episcopatus sui 40.

B Lambertus, insigni prosapia in oppido Tra-
iectensi oriundus, patrē habuit Aprum no-
mine, matrem Herisplindem: ambos multa nobi-
litate conspicuos. Porro puerulus multis magnif-
que naturæ & gratiæ dotibus ornatus, ab ipsis pri-
mæ ætatis inuitis literis adhibitus; & pauld post
beato Landoaldo, viro, & sapientia & doctrina &
sanctitate cum primis claro, in disciplinā tradi-
tus, mirificos in omni scientia fecit processus.
Tandem diuinis pariter & humanis ac mona-
sticis etiam disciplinis præclare instructus, ad
patrem rediit; à quo peramanter exceptus, incre-
dibile cum parentibus tum cognatis omnibus
multiplici sua eruditione & rara prudentia gau-
dium attulit.

Per id tempus apud Traiectenses pontificiam
obtinebat dignitatem sanctus Theodardus; cuius
vita doctrina & virtutibus admiranda cum omni-
um ore prædicaretur, Lambertus eius in discipli-
nā concessit; vt instar lapidis preciosi, multis mo-
dis expolitus, cœlestib. ornamentis capiēdis ido-
neus redderetur. Et quidem egregia nobilitate

Reddit Chri-
sto purissi-
mā animā.

Sepelitur à
proprijs pa-
rentibus.

C. Baro. Tō.
s. Annal.

17. Septēb.
Patria &
parentes e-
ius.

Huius Lan-
doaldi vitā
habet lector
19. Martij.
En vt olim
magnatū
fily mona-
sticis disci-
plinis imbui-
ebantur.

S. Theodar-
do se in disci-
plinā tradidit
cuius vita
habetur su-
pra 10. Se-
ptembris

eximius

eximius iuuenis, & corporis forma elegantissimus, tot tantisque apud B. Antistitem mox clarescere cepit virtutibus, ut is optimam, futurum eum quandoque gratissimum sibi successorem, spem conciperet; quinimo, nisi Canonum autoritas obstinisset, eum iam ex nomine designare optabat. Postquam verò ab impiis trucidatus beatitudinis palmam obtinuit Theodardus, Traiectensis Ecclesiæ fideles mox vno ore Lambertum ea sede dignissimum conclamant. Contra vir pius summa contentione se ea functione prorsus indignum clamitans, tumultuantis populi voces compescere & tantum pondus honoris reiicere nitebatur; sed quæ una vox omnium sanctimoniarum laudibus cumularum, & parsimoniarum ornamentis illustrem, constanter asserebat, alium sibi antistitem præficiendum negabat. Itaque volens nolensque pontificali insula decoratus Lambertus, Traiectensis Ecclesiæ gubernacula suscepit; seseque non modò normam & exemplum viuendi cunctis exhibuit, sed & omnibus suauem ac mirè iucundum; quò factum, ut subditorum animos ad quæuis pietatis opera subeunda promptos paratosque semper haberet.

*Succedit
Theodardus
in dignitate
pontificia
inuitus &
coactus.*

*Childericus
Francorum
Rex mirè
eum colit.*

*Et interfecto
de sede sua
pellitur vir
sanctus.*

Cum autem fama sanctitatis eius longè lateque sese diffunderet, tum ad notitiam quoque Childerici Francorum Regis peruenit: qui eum præcipuo amore & honore prosequutus, ilicò inter primos amicos habuit. Sed ea animorum concordia & summa, quæ inde oriebat, regni tranquillitas, fuit paulò post sarranè inuidia disrupta, & in regni totius atque Ecclesiæ perniciem miserè conuersa. Nam Childerico rege, inuidia satellitum diaboli trucidato, cuiusque Germano Thodorico, prius repudiato, in locum ipsius subrogato, mox inuidiæ pondus & hostile odium opè à Ebroidi Apostatæ, in Maiorem Domum restituti, cū in alios insignes antistites quos ante

passus erat aduersus Lambertum concitatos rabie indies in honore & dignitate promerere debere. Et antem conuicia iactantem cum coram patientia ad statum contulit; ubi cum suis paradiis curiam tenuit exercuit. Non eius exemplum coram alterio constituit. Quadam nocte visum, ut attentiori animare posset. Cum autem alter è manibus latratum quietem intergeret, canobij pater, Quisquis, inquit, ille accipere isthuc modò accipere mox se ad Crucem admissit, obediens, patientiæ vir, accepto alacriter prompto animo paterius erat, cilicio immersit: nec prius deseruit, quam viropleto, ab Abbate laus imprudenter a. Cum enim, officio soluto fratres ad iacerent frigidis in cunctis presentibus pareret, Abbas à fratre qui sub Crucem se rogatus, suamque

ris forma elegantissi-
Antistitem mox clare-
primam, futurum eum
ibi successorem, spem
Canonum auctoritas
omine designare opta-
tis trucidatus beatitu-
codardus, Traiecten-
more Lambertum ca-
dunt, Contra vir pius
unctione prorsus indi-
ruantis populi voces
ndus honoris relicere
omnium sanctimonie
rismonia ornamentis
bat; alium sibi antisti-
et, alter è manibus lapsus pavementum feriens
Itaq; volens nolens
ratus Lambertus, Tra-
cula suscepit; seque-
plum viuendi cum-
us suauem ac mirè in-
bditorum animos ad
unda promptos para-

is eius longè lateque
otitiam quoque Chil-
tuenit; qui eum præci-
equutus, illic inter
ad ea animorum con-
oriebatur, regni tran-
tanæ inuidia disrpta,
clesiæ perniciem mi-
erico rege, inuidia sa-
eiusque Germano
ato, in locum ipsius
pondus & hostile odi-
& in Maiorem Do-
signes antistites quos
aud

re passus erat aduersarios, tum in Christi ser-
um Lambertum concitatum est; prorsus vt ini-
licorum rabie indies magis magisque grassante
onore & dignitate priuatus, patriam cum exi-
o mutare deberet. Et quidè cum multa in ab-
ntem conuicia iactrentur, & ingens iniuria
um cululus eum comitaretur, ipse incredibili
nimi patientia ad Stabulense monasterium se-
contulit; vbi cum Senatoribus cœli intrâ ter-
stris paradisi curiam monasticam disciplinam
renuè exercuit. Non erit abs re insigne patien-
æ eius exemplum commemorare, quod eodem
monasterio constitutus exhibuit.

Quadam nocte visum ei fuit clam à lecto sur-
ere, vt attentiori animo diuturnis precibus va-
are posset. Cum autem alterum è calceis accipe-
et, alter è manibus lapsus pavementum feriens
ratum quietem inturbauit. Expergefactus i-
itur cœnobij pater, & huius arcani ignarus,
Quisquis, inquit, ille est, cuius culpanda temeri-
ate isthuc modò accidit; pro nostra consuetudi-
ne mox se ad Crucem conferat, & quod negligén-
ia admisit, obedientia expiet. Mox beatus Lam-
bertus, patientiæ virtute ornatissimus, Abbatis
præcepto alacriter parens, ad Crucem tranquillo
& prompto animo properauit; soloque, quo in-
lutus erat, cilicio immanem vim frigoris patien-
ter sustinuit: nec prius obedientiæ stationè athle-
ta deseruit, quàm vigiliarum officio à fratribus
expleto, ab Abbate lachrymis & luctu propter fa-
cinus imprudenter admissum oppleto reuocare-
tur. Cum enim, officio matutinarum, vt vocant,
absoluto fratres ad ignem de more properarent,
vt acerrimi frigoris iniuriam à se propullarent, &
cunctis præsentibus solus Lambertus non com-
pareret, Abbas à fratribus admonitus, illum esse
qui sub Crucem se recipere iussus sit, grauitè in-
gemiscens, suamque temeritatem vehementer

*Confert se
ad stabulense
monasteriũ.*

*Vide humi-
litem tant
Viri & in-
signem pa-
tientiam.*

*Abbas cum
fratrib. pe-
tunt veni-
am à viro
sancto.*
accusans, ilicò cum accessit mandauit: seque-
nà cum fratribus eius pedibus prosternens, sup-
plex ab eo illius facti veniam postulauit. Cui v-
sanctus ita respondit, vt cuncti facild perspice-
rent, non mediocribus virtutum ornamentis eum
esse instructum.

In huiusmodi virtutum insignibus cum tot-
ferè septennio exul vitam egisset, & infelix inter-
rim Pharamandus, filius iniquitatis, Traicte-
sem Ecclesiam tyrannide oppressisset, tandem
Deo hominibusque ipuis & contrarius, tota i-
la provincia exclusus est: & verus omnium pasto-
Lambertus à .a. Pipino Principe in propriam
sedem restitutus. Quanta verò, illo redeunte, apud
omnes extiterit exultatio, nemo pro digni-
tate explicare queat. Pristino igitur honore affe-
ctum, & multis magnisque vitæ meritis egregiè
auctum, miraculorum insuper gloria cœlestis pa-
ter illustrauit. Cæterùm cum iam antè in mona-

*Miraculis
clarer.*

*Prædicat in
Texandria
ethnismo
laborante.*

sterio cunctis virtutibus animam propriam præ-
clare exornasset, tum omne studium ad gregi-
custodiam egregiè conuertit: deditque operam, vt
cunctos æternæ hereditatis consortes efficere-
Peragrabat oppida villasque diœcesis suæ; eosque
præcipuo honore prosequeretur, nullo persona-
rum habito respectu, quos morum elegantia &
vitæ meritis præstare sciebat.

Itaque incredibili esurie siti que iustitiæ sempe
ardens, in Texandriam est profectus, vt eam gen-
tilissimi erroribus adhuc deditâ, & idolorum spur-
ciis turpiter contaminatâ, Euangelicis doctri-
nis expurgaret, gentemque miseram, & dæmo-
nis seruitute oppressam, in Christi libertatem vin-
dicaret. Sed gens nefaria, furore & crudelitate fer-
uens, veritatis præconem primùm aspernati, tum
etiam contumeliis atque ludibriis appetere, ac
postremò satanico spiritu bacchans ignominio-
sa morte afficere voluit. At verò contrà Christi

confessor

confessor Lambertus
tam blandis verbis co-
tam modis omnibus le-
rata fandi copia fidei
ponere aggredetur, n-
præstantia quoru-
at, vt execrabili idol-
Christiana sacra conu-
ndis expiatis, duces sa-
tum sana subuerrenda
gregius doctor fidei fu-
aut; Ecclesias condidit
tamque regionem illa-
Cumque omnium
nomam fideique verita-
te contenderet, tum
pino pepercit; qui cæ-
multa bona corrup-
more, Alpaide pellic-
profecto res; Princeps
tius illustris, seipsum
libidinis telo prostr-
tè Episcopis distimul-
iustitiæ & pietatis
unè Principem argu-
ta & in hoc libenter
Episcopum, rectius
maligna mulier mo-
more auelli, Dodo
no familiarem, gen-
horatur assidue, ve-
clamat, vt Episcopu-
bat, in natalium de-
Nec mora; Dodo sor-
perens, amicis suis
dat, vt Episcopi fam-
duerent; quò sic det-
stingatus, Alpaide

confessor Lambertus tumultuantis populi insa-
miam blandis verbis comprimere, eorumq; furo-
em modis omnibus lenire instituit. Cumq; ob-
enta fandi copia fidei Christianæ principia ex-
ponere aggrediretur, mox eximia cœlestis facun-
liæ præstantia quorundam animos ita commo-
uit, vt execrabili idolorum cultu detestato, ad
Christiana sacra conuolarent, seque salutaribus
indis expiatis, duces sanè strenuos ad dæmonio
um fana subuertenda præberent. Hisce initiis e-
gregius doctor fidei fundamenta ibidem colloca-
uit; Ecclesias condidit; presbyteros ordinauit; to-
amque regionem illam Christo consecrauit.

Cumque omnium mores ad exactam iustitiæ
normam fideiq; veritatem summo studio reuoca-
re contenderet, tum uè ipsi quidem Principi Pi-
pino pepercit; qui cætera egregius, vno malo tam
multa bona corrumpebat, contempta legitima
xore, Alpaidi pellicinimum adductus. Misera
profectò res; Princeps, multis magnisque victo-
riis illustis, seipsum vincere non poterat, mol-
li libidinis telo prostratus. Id uero cæteris
ferè Episcopis dissimulantibus, Lambertus ze-
lo iustitiæ & pietatis armatus opportunè impor-
tunè Principem arguebat; qui si, vt in cæteris,
ita & in hoc libenter recta monentem audisset,
Episcopum, rectius sibi consuluisset. At illa
maligna mulier molestè ferens Pipinum à sui
amore auelli, Dodonem fratrem suum, Pipi-
no familiarem, genere & opibus præstantem,
hortatur assidue, verbisque venenatis acriter in-
flammat, vt Episcopi conatus, suorum, vt dice-
bat, in natalium dedecus vergentes impediret.
Nec mora; Dodo sororis vltionem haud segniter
expetens, amicis suis Gallo & Rioldo hoc negotij
dat, vt Episcopi familiam quouis iniuriæ genere
diuexent; quò sic demùm sacer antistes calumniis
fatigatus, Alpaidem impuro Principis amore se-

*Multos ibi-
dem post
varias mo-
lestias con-
uertit.*

*Non respicit
personas po-
tentium.*

*Arguit Pi-
pinum Lā-
bertus, vt
pellicem de-
serat, quam
Plectrudile-
gitime ux-
ori sue super-
duxerat.*

*Insidiatur
ei pellex Al-
pais per Do-
donem fra-
trem.*

At ipso contra Christi
confessor

Prouerb. 28.

*Impiissimi
viri sancti
amuli Gal-
lus & Rioldus
trucidantur.*

curè persequi permittat. Sed vir iustus, ut leo confidens, iustitiæ patrociniū nulla ratione deseruit. Cū verò Gallus ac Rioldus famulos beati viri multis modis affligere & diuexare pergerent, quidam pontificis clientes & cognati qui generis nobilitate & diuitiarum gloria multum præstabant, animi dolore & zelo permoti, maleficos illos oppressores, ignorante Episcopo, persequendos statuunt, ac tandem bello petunt, armisque strenui vno impetu interimunt.

Per id tempus Pipinus Princeps in Iopiliam villam concessit, eodemq; virum sanctum ad consilium pro regni negotiis aduocauit. Ibi tum Pipinus & peller, animos iratos vultu sereno regentes, alios pariter suo exemplo ad iræ dissimulationem, fictamque lætitiā prouocabant. Cumque in varias sese formas cuncti transmutarent, peller summo studio in id inuēnebat, ut offensum Episcopi animum sibi conciliaret & à Principis reprehensione planè abduceret.

*En quanti
habeatur à
tanto Prin-
cipe.*

*S. Martini
vitam repe-
riet lector
ii. Nouemb.*

*Vide quā
abominatur
vir sanctus
pellicis com-
munionem.*

Apparatur conuiuium; inuitatur Episcopus: lætantur aulici omnes. Princeps oblatum sibi à pincerna poculum innuit Episcopo offerendum; benedictionis loco habiturus, si à consecrata manu ipse poculum acciperet quod maximum Imperatorem olim à beatissimo præfule Martino expectasse nouerat. Et Episcopus quidem illud Pipino tradidit; cuius principis reliqui proceres secuti exemplum optabant à sancta Episcopi manu sibi poculum porrigi. Cunctis igitur certatim id expectantibus, & confusè sese ingerentibus, ut alij alios anteueriant, ipsa quoque peller clam suā inserta manu, poculum ex sancti viri dextra accipere tentabat. Sed ille fœminæ insidias deuitans, & ad Principem conuersus, de mulieris conqueritur temeritate, quod calliditate quadam, notam ipsi inurere inuisa Deo communionis conetur. Surgensque à mensa ab aula vult recedere; & omnis illa

illa conuiuij iucunditas, men mulieris quiescit. Precedere Episcopo nō gerente, nē in salutem, multes magno quimur, o Princeps testis ne nunquam adulterante Apostolo, ne co Te verò illi communio respicere moleste ferant. Potentis Dei iram ego peller, si diutius cum Principe familiaris Dodoni significat, & testatur, ut ocyus eum. Ita ergo & cognat. Crimen vlturus Dodonias struit ad iun. minibus quibosdam a dium petit; ubi tum fo dem illa nocte, hosti b. di appropinquantibus effigies supra Episcopi splendoris, ut nulla pollet. Latereā Dodon expedire; sanctum D. quirentes effringit. Eo armorum strepitu electo, manu gladii hostes defensus sit. diu mutata sententiā ardore incensus, pre me de inimici meis D. in me libera me; quoniam peccatum meum Domi auerſus me fortis. Ego quæſierunt animam m. pui, quies miserator e.

id virtutis, ut leo con-
nulla ratione deservit.
tus famulos beati viri
diuexare pergerem,
& cognati qui gene-
u gloria multum pre-
lo permoti, maleficio-
Episcopo, persequen-
ello petunt, armis in-
munt.

Princeps in Iopili-
virum sanctum ad con-
ducat. Ibi cum Pi-
os vultu sereno tege-
plo ad iræ dissimulat-
prouocabant. Cum
cuncti transmutarent
numbebat, ut offen-
conciliaret & a Prin-
duceret.

uitatur Episcopus: læ-
ps oblatum sibi à pin-
cupo offerendum, be-
si à consecrata manu
od maximum Impera-
casule Martino expe-
s quidem illud Pipino
liqui proceres secutie-
ta Episcopi manu sibi
igitur certatim id ex-
tingerentibus, rursus a-
que pellex clam sua in-
ecti viri dextra accipe-
re insidias deuitans, &
mulieris conuenit
e quodam, notam ipsi
ionis conetur sur-
it recedere; & omnis
illa

illa conuiuij iucunditas perturbatur. Nec sic ta-
men mulieris quiescit versutia; sed vesperè volen-
ti recedere Episcopo mandat princeps, illa sug-
gerente, nè insalutata sua coniuge recedat. At
antistes magna animi constantia, Ego vero, in-
quit, o Princeps testor Iesum, spem vitæ meæ
ne nunquam adulteræ communicatum, prohibe-
nte Apostolo, ne commisceamur fornicariis.
Te verdè illi communicare valdè doleo; te nolle
respicere molestè fero; & timeo sanè iustam o-
mnipotentis Dei iram tibi impendere. Cernens
ergò pellex, si diutius viuat Lamberrus, de sua
cum Principe familiaritate actum esse, omnia
Dodoni significat, & oleum camino addens ob-
testatur, ut ocyus eum è medio tollat.

Ita ergo & cognatorum eadem & sororis di-
scrimen vlcus Dodon, quotidianas viro sancto
insidias struit; adiunctæque sibi eam ad rem ho-
minibus quibusdam audacibus & flagitiosis, Leo-
dium petit; ubi tum fortè morabatur Antistes. Ea-
dem illa nocte, hostibus propius ad aedes viri san-
cti appropinquantibus, ferrur Crucis Dominicæ
effigies supra Episcopi domum rutilasse, tanti
splendoris, ut nulla oculorum acies eam intueri
posset. Interea Dodo cum sociis ferocissimis arma
expedire; sanctum Dei sacerdotem hinc inde per-
quirere; fores effingere; in aedes atrociter irruere.
Eo armorum strepitu excitatus Episcopus, surgit
è lecto, manu gladium corripit, seseque contra
hostes defensus strenuè comparat. Sed confe-
ssim mutata sententiâ abiicit gladium, martyriq;
ardore incensus, precatur Dominum dicens, Eripe
me de inimicis meis Deus meus, & ab insurgentibus
in me libera me: quoniam neque iniquitas mea, neque
peccatum meum Domine, propter quod insurrexerunt
aduersus me fortes & iniqui. Ecce Synagoga potentium
quesierunt animam meam: quam oro, ut in pace susci-
pias, qui es miserator & misericors Dominus.

1. Cor. 5.

En in signe
miraculum.Irruentibus
hostibus, ar-
dorem gla-
dium viri
sanctus mox
abiecit.

Psal. 58. 85.

*Spontanē
fuit viri
sancti mar-
tyrium.*

*Duo eius
nepotes tru-
cidantur.*

*Et alij mul-
ti.*

*S. Lamber-
tus interfi-
citur.*

*Traiectum
trāsuebitur
ibidemq; tu-
mulatur.*

*Sacri eius
corpus nulla
pellex potest
contingere.*

Hæc cum lachrymis illo orante, impij latrones, procaciter insultantes, in domum irrumpere nitabantur. Sed duo beati viri nepotes Petrus & Andoletus, fortiter sese illis opponerant. At verò vir sanctus, nè desiderata diu martij gloria fraudaretur, ait ad illos; Si me filij hætenus verè amastis, obtemperate nunc consilio meo, & peccata vestra pura & integra oris confessione expiate, vosque, qui cædis eius participes fuistis, ad hanc ultionis sententiam libentiùs animis præparate. Satiùs est enim, temporarias hic luere pœnas, quàm igne sempiterno apud inferos puniri. Cum sic omnes confirmasset & pontificali auctoritate corroborasset, iussit nepotes foràs ad hostes progredi, ut possint se Domino hostias immolare. Parent illi Pontifici; exeunt ad hostes intrepidi, ceduntur ab impijs: à Christo, in cælis eorum animæ coronantur.

Deindè pater egregius & antistes constantissimus in pavementum pronus prostratus brachijs, instar Crucifixi expansis, attentissima mente Dominum precabatur, cum ecce impij carnifices intro irruentes obuios quosque ad vnum omnes trucidant. Vnus autem ex illis, immanissimi furoris æstro percitus, in tectum ascendit, cernensque, virum sanctum in oratione prostratum, mortifero cum telo desuper percussit. Pauci autem ex Episcopi socijs fuga elapsi, corpus sacrum Traiectum naui transluctum in Apostolorum Principis Ecclesia honorificè tumularunt. Et quidem ut corpus in portu expositum fuit, fama mox per populos volitante, ingens omnium factus est concursus. Cumque certatim sancti membra exoculari cuperent, fertur miri quiddam accidisse, quod cum antistitis gloriam valdè illustrabat, tum Alpaidis impuritatem aperte arguebat. Nam cæteris sine vlla repulsa ad osculandum admissis, si qua pellex accederet, mox quasi turbine quodam exagitata

glata retrocedere cōp-
quàm iniusta Deo & la-
lex detestabilis. Tanta
Traiectensibus eam ri-
dignum tanto viro m-
auderent: sed in pateri-
conderent.

Mox verò diuinitus
apud Deum sanctus m-
lis. Apparuit enim no-
& blandè eam compe-
mus: Roma redimus; y-
plices eius. Sanguis
cum pro Christo effusa
perit. His dictis, euari-
terrima lue correptus
cic viscera, corpusque
ruptum, propter nim-
in Mosam proiectum
in virum sanctum vib-
suo congressus, illum
emptus, debitas tan-
que intra anni spatium
qui cædis illius partem
perfuere, illi ad eam
destituti sunt, villo-
morte absumpti fuer-
stes martyrio corona-
sanguinis illius effu-
sepius visa sunt lum-
vi tota domus tante
oculi in eum poscent
de multa miracula,
tione accenderunt,
dumque fabrefactu
telo percussus occi-
martyris discipulus
vi tertridecimo ap-

ERTI EPISCO.

orante, impij latrones
domum irumpere ni-
nepotes Petrus & An-
ponebant. At verò ut
haryj gloriantur
hij hactenus verè ama-

hilio meo, & peccata
confessione expiare
cupies fuistis, ad hanc
us animis preparati
hic luere penas, qui
os puniri. Cum sic o-
ficiali auctoritate cor-
poras ad hostes progre-
ffias immolare. Pacen-
tes intrepidi, egduntur
eorum animæ coro-

antistes constantissi-
s prostratus brachij
tentissima mente Do-
ce impij carnifices in-
que ad vaum omnes
his, immanissimi furo-
ascendit; cernensque
prostratum, mortifera
lit. Pauci autem ex B-
corpus sacrum Traie-
Apostolorum Principi-
ularunt. Et quidem ut
fuit, fama mor per
minum factus est co-
ncti membra exsolu-
idam accidisse, quod
illustrat, cum in Al-
arguebat. Nam cere-
ndum admisis, si qua
urbine quodam exa-
gitata

glata retrocedere cōpellebatur. Apparebat inde
quàm inuisa Deo & sancto martyri esset illa pel-
ex detestabilis. Tanta autem formido iniecta est
Traiectensibus eam repulsam cernentibus, ut
lignum tanto viro monumentum parare non
auderent: sed in paterno sepulcro religiosè cum
conderent.

Mox verò diuinitus declarari cœpit, quanta
apud Deum sanctus martyr gratia flagraret in cœ-
lis. Apparuit enim nocte Amalgisilo thesaurario,
& blandè eum compellans, Romam, inquit, iui-
mus; Roma redimus; visitaturi Dodonem & com-
plices eius. Sanguis enim innocentum, qui me-
cum pro Christo effusus est, à Deo vindictam ex-
petit. His dictis, euauit; & Dodo paulò post ter-
rifica lue correptus, mirè fortentia per os reie-
cit viscera; corpusque eius, vermibus & tabe cor-
ruptum, propter nimiam fœtoris intolerantiam
in Mosam proiectum est. Qui autem mortiferum
in virum sanctum vibrauerat telum, cum fratre
suo congressus, illum occidit; pariterq; ab eo per-
emptus, debitas tanti sceleris penas luit. Deni-
que intra anni spatium vix quisquam exiis euasit,
qui cædis illius participes fuerant; si qui verò su-
perfuere, illi ad eò aut sensibus, aut censu & rebus
destituti sunt, ut illos felices ducerent, qui celeri
morte absumpti fuerant. Leodij, vbi sanctus anti-
stes martyrio coronatus est, in cubiculo illo, quod
sanguinis illius effusione venerandum habetur,
sæpius visa sunt luminaria diuinitus accensa; ita
ut tota domus tanto completeretur splendore, ut vix
oculi in eum possent intendere. Secuta sunt dein-
dè multa miracula, quæ populū pietate ac deuo-
tione accenderunt, ut ei basilicam extruerent: le-
ctumque sabrefactum eo in loco reponerent, vbi
telo percussus occubuerat. Porro S. Hubertus,
martyris discipulus & successor, anno Episcopatus
ui terriodecimo aperiens sancti patris sarcopha-

*En ut san-
guis innocēs
effusus, à
Deo vindi-
ctam expe-
tat.*

*Idem testa-
tur Siegeber-
tus in Chro-
nica.*

*Vltio diuini-
na in occiso-
res sancti
viri.*

Miracula.

*Extruitur
ei basilica.*

*Corpus eius
post annos
135 incorru-
ptum trans-
fertur Leo-
dium à S.
Huberto e-
ius succe-
sore.*

*Alia mira-
cula innum-
mera ad tu-
mulum e-
ius.*

*C. Baro. Tō.
Annal. 12.
& in Not.
ad Martyr.
Roman.*

*17. Septēb.
Patria &
Parentes e-
ius.*

*Visiones e-
ius in tene-
rantibus.*

gum, corpus integrum & incorruptum suauissi-
misque odoribus refectum inuenit; vestes muta-
uit; & priores sigillo munitas pro fidelium deu-
otione diligenter asseruari curauit. Corpus verò
sacrum vnà cum sede cathedrali Leodium tran-
stulit; quam translationem Deus præclaris mira-
culorum signis approbavit. Niuellē enim populo
cum sacro pignore quiescente, cæcus lumen rece-
pit, & paralyticus apud Harualt pristinam mem-
brorum sanitatem recuperauit: quibus in locis
mox basilicę in Martyris honorem conditę sunt.
Ab eo verò tempore tot Leodij edita sunt mira-
cula, vt numerari non possint.

VITA S. HILDEGARDIS VIRGI-
NIS, Abbatisa Cænobiij in monte S. Roberti propē
Bingium, miraculis & prophetijs illustrissima: Ex
ea quę est per Theodoricum Abbatem Benedi-
ctinum. Claruit Anno à Partu virgineo 1148.

sub Eugenio 3. Papa &
subseq.

DEo dilecta virgo Hildegardis, patre quidem
Hildeberto, matre verò Mechtilde, parenti-
bus sanè tam generis claritudine, diuitiarum quę
affluentia, quam sanctitatis opinione celeberrimis,
in citerioris Gallię partibus orta est. Qui
tamen essent terrenarum rerum curis impliciti,
creatoris attamen donis haud ingrati, filiam v-
nicam longè charissimam diuino famulari mā-
ciparunt; iam enim incunilis ætatis eius præma-
tura sinceritas & columbina simplicitas, ab omni
carnalium habitudine multum dissecit & à
mundanis volupratibus plurimùm abhorre vi-
debantur.

Et quidem mox vt primam poterat tentare lo-
quelam, tam verbis quàm nutib. significabat his
qui circa se erant, secretarum visionum species: quaz
præter communē cæteris adspēctū, speculatione
protius

protius insolita intu-
mis conspelienda Chri-
sti. Dissodi (cuius & vita
disciplina piæ Deoque
coris Meginhardi Com-
tissimis; quæ cum illam
tix veste diligenter in
demum monastica pr-
relaminis benedictio-
reddidit acceptabilem
casta muleum cresceb-
torem; annitente & co-
ius matre ipsius spiritus

Verum quoniam v-
stirus in infirmitate
ipsa ferè in infantia cre-
rum cruciatus, à dæ-
permittente illari; in-
reuerent; & cum tota
illius esset quædam p-
mea tunc vehementio-
tiefcunque muliebr-
tur, vel dubitaret diu-
voluntatis peragere
se capiens argumen-
hominis viribus de-
spiritum scientiæ ac
consolatione visionu-
bescente, mitam in-
stuat.

Cum siquidem
rum septemque men-
maximæ coruscanti-
celo veniens, totu-
atque peccatis eius tr-
non tamen ardens
quemadmodum sol
quam radios suos sp-

incorruptum suauissi-
inuenit vestes mira-
tas pro fidelium deuot-
urauit. Corpus veni-
edralem Leodium tran-
Deus præclaris mira-
Niuelle enim populo
te, cæcus lumen rece-
rualt pristinam mem-
rauit: quibus in loci
pnorem condita sum-
odij edita sunt mira-
nt.

ARDIS VIRGI-
onte S. Roberti prop-
betijs illustrissima. Ex
m Abbatem Benedi-
artu virgineo 1148.
Papa &

gardis, patre quiden
Mechilde, parenti-
tudine, diuiciarumque
s opinionione celebra-
tibus orta est. Qui
erum caris implici-
ud ingrati, filiam
uiuio famulari ma-
is ætatis eius prama-
simplicitas, ab omni
tum dissente & a
timum abhorrere vi-

torius insolita intuebatur. Porro iam ferè osten-
dis conspelienda Christo, recluditur in Mõte S.
Disibodi (cuius & vitam postea conscripsit) sub
disciplina piæ Deoque deuota fœminæ litta, so-
oris Meginhardi Comitis Spanheimensis poten-
tissimi; quæ cum illam sub humilitatis & innocẽ-
tiæ veste diligenter in requisitis insituiisset, voto
semum monasticæ professionis emisit, ac sacri
elaminis benedictione accepta, Christi sponsam
reddidit acceptabilem. Ab eo sanè tempore virgo
casta multum crescebat & ibat de virtute in vir-
tutem; annitente & congratulante prouectibus e-
ius matre ipsius spirituali.

Verum quoniam vasa figuli probat fornax, &
virtus in infirmitate persequitur; haud defuere ei ab
ipsa ferè infantia crebri & penè continui languo-
rum cruciatus, à demonibus sæpenuerò Deo
permittente illati; ita vt pedum incessu perarò
vteretur; & cum tota carnis materia fluitaret, vita
illius esset quædam pretiosæ mortis imago; attame-
n tunc vehementiori afflictabatur dolore, quo-
tiescunque muliebri timore contepra cunctare-
tur, vel dubitaret diuinæ reuelationis supernæque
voluntatis peragere negotia: hoc certitudinis in-
se capiens argumentum. Ast quantum exterioris
hominis viribus decrat, tantum interiori per
spiritum scientiæ ac fortitudinis, diuinarumque
consolatione visionum accedebat: & corpore ra-
bescente, mirum in modum feruor spiritus in-
stauabat.

Cum siquidem quadraginta duorum anno-
rum septemque mensium esset, ecce quodam die
maximæ coruscationis igneum lumen apertò
celo veniens, totum cerebrum, totumque cor
atque pectus eius transfudit; eaque velut flamma
non tamen ardens sed calens ita inflammavit,
quemadmodum sol rem aliquam calefacit, super
quam radios suos spargit, & repenti intellectum

Kkk 5 expoli.

Eius vitam
reperiret le-
ctor S. Iulij.

Profitetur
sub habitum
monastico.

Egregiè pro-
ficuit.

Eccles. 27.
2. Cor. 12.
Continuis
ferè affligi-
tur spiritui-
bus.

Mirabili
modo diui-
nitatis illu-
stratur.

expositionis librorum, videlicet Psalterij, Evangelij, & aliorum Catholicorum, tam veteris quam novi testamenti voluminum, diuino illo ingene illustrata sapiebat; quamquam interpretationem verborum textus eorum, diuisionemque syllabarum atque cognitionem casuum temporumue ignoraret.

Calitus monetur reuelationes suas manifestare.

Ut autem ad multorum prouentum vita eius ac doctrina patesceret, commonetur calitus voce ad eam facta, vt de cætero quæ videret & audiret sedulo scriptis mandaret. At illa per scæmineam verecundiam, ob vulgi vaniloquia, & temeraria hominum iudicia trepidans ostensa secreta reuelare, stimulo acriori, longa quippè ægritudine corarctata compellitur diutius non hæsitare. Itaque diuturna infirmitate tabefacta, primò cuidam monacho quem sibi magistrum proposuerat, & per eum Abbati suo cum metu & humilitate causam huius flagelli aperuit. Abbas verò rei nouitatem mente pertractans, quanquam Deo nihil non possibile esse cognosceret, conuocatis de Conuentu solertioribus, experiendum iudicauit quod audiebat; itaque de visionibus ac reuelationibus eius quædam sciscitatus, ea quæ Deus daret, monuit liberè manifestare. Mox autem vt illa scribendi opus quod non didicerat attentauit, protinus (ò rem mirabilem) solitam sibi virium redditam fortitudinem sentiens, de lecto infirmitatis sana exiliit; quo sanè insigni miraculo obstupefactus Abbas, rem ad publicam notitiam duxit esse proferendam. Adiens itaque paulò post Henricum Archipræsulem Moguntinum, e-

Fit sana diuiparet.

Exhibentur scripta eius Antistiti Moguntino.

idem & Ecclesiæ Præpositis quæ de sancta Hildegarde cognouerat exposuit: scripta quoque quæ beata virgo nuper ediderat ostendit. Quo quidem tempore sanctæ Romanæ sedis Antistes Eugenius, B Bernardi quendam discipulus,

pulus, celebrato Rheims hæresim Gilleberti Adelberonem Treuic Synodum deuocatus, libus, Episcopis & Abbatibus, Visum itaque fuit Pontifici & maioribus cleri, ad reueniendum quatenus nederetur, quid de comfutandum foret. At Pontifici tantæ nouitatis nihil esse impossibile, gestiens, venerabilissimo Adelbertum primidoneas dirigit ad congo tot annis degebat curiosis acuminis sciscitarentur. Quibus illa simpliciter quantum reuersi magnè audierant retulit.

Hic summus Pontifex sanctæ Hildegardis præmemorato causa propriis manibus sanctus, Archiepiscopusque qui de clericali sponsa virorum, quærat pronuntians, ostendit conditoris & Aderat & ibidem buuallus; quo medianbarur Romanæ sedis cernâ silentio regiam tempore ipsa let sua auctoritate benignè quàm & literis saluatorum

elicet & saltem, Euan-
geliorum, tam veteris
nimum, diuino illo i-
quam interpretatio-
m, diuisionemque syl-
casuum temporum.

profectum vita eius ac
monetur calidus voc
quæ videret & audire
At illa per scæmineam
iloquia, & temeraria
s ostensa secreta reue-
quippe ægritudine co-
non hæsitare. Itaque
acta, primò euidam
trum proposuerat, &
metu & humilitate
Abbas verò reno-
quaquequam Deo ni-
secreret, conuocatis de
perendum iudicauit
sionibus ac reuelati-
tus, ea quæ Deus da-
re. Mox autem vt illa
didicerat attentauit,
) solitam sibi vitium
iens, delecto infirmi-
insigni miraculo ob-
publicam notitiam
diens itaque paulò
em Moguntinam, e-
quæ de sancta Hil-
e scripta quoque quæ
ostendit.

sanctæ Romanæ sedis
ardi quondam disci-
pulus,

ulus, celebrato Rhemis vniuersali Concilio con-
ra hæresim Gilleberti Pictorum Episcopi, per
& Adelberonem Treuironum Archiepiscopum ad
synodum deuocatus, Treuiris cum 18. Cardina-
libus, Episcopis & Abbatibus multis morabatur.
Visum itaque fuit Pontifici Moguntinæ ciuitatis
& maioribus cleri, ad Apostolici cognitionem es-
se veniendum: quatenus ipsius autoritate discer-
neretur, quid de compertis recipiendum aut re-
futandum foret. At Papa summæ discretionis, au-
ditu tantæ nouitatis attonitus, cum Deo sciret
nihil esse impossibile, rem diligentius inuestigare
gestiens, venerabilem Viriduni Præsulem & cum
eo Adelbertum primicerium, aliasque personas i-
doneas dirigit ad cœnobium; sub quo eadem vir-
go tot annis degebat inclusa, vt sine strepitu vel
curiositatis acumine, quid rerum esset, ab ipsa sci-
scitarentur. Quibus humiliter inquirentibus, cū
illa simpliciter quæ de se erant manifestasset, de-
mum reuersi magna omnium expectatione, quæ
audierant retulere.

His summus Pontifex recognitis iubet repræ-
sentari sanctæ Hildegardis scripta, quæ sibi de
præmemorato Cœnobio perlata susceperat; &
ea propriis manibus tenens, viceque recitatoris
functus, Archiepiscopo & Cardinalibus, omni-
busque qui de clero aderant publicè legit; ac re-
sponsa virorum, quos ad præfata indaganda mise-
rat pronuntians, omnium mentes & voces in lau-
dem conditoris & congratulationem excitauit.
Aderat & ibidem beatus Bernardus Abbas Claræ-
uallis; quo mediante, cæterisq; annitentib. moue-
batur Romanæ sedis Præsul, ne tam insignem lu-
cernâ silentio tegi pateretur: verum tantam gratiâ
quam tempore ipsius Dominus manifestare vel-
let sua autoritate confirmaret. Ad quæ ille tam
benignè quàm & sagaciter assensum præbens,
litteris saluatoriis beatam virginem visitauit;
in qui-

* Adelbertus.
De Rhemensi
hoc, & Tre-
uerensi Cœ-
cilio vide C.
Baronij. An-
nal. T. 12.

Legati sum-
mi Pontifi-
cis inquirunt
de sancta
virginis ne-
gotij veri-
tate.

Comprobā-
tur scripta
S. Hildegar-
dis à sum-
mo Pontifice.

B. Bernardus
vitam repe-
riet lector
20. Augusti.

in quibus concessa Apostolica licentia proferenda quacunque per Spiritum Sanctum cognouisset, eam ad scribendum paterno affectu animauit; Papa ad cōtinuāda reuelationum ex suo nomine literarum apicibus.

Scripta.

Atq; his quidem & tantis viris auctoribus beata Hildegardis cū fiducia humillima, verbis talibus, quæ non ab homine neque per hominem acceperat, opus piissimum ad communem vtilitatem continuauit, ac sanctæ conuersationis odorem tā suauem, tamque longè lateque fragrantem aperuit & perfudit, ut ad eam confluere breui haud pauca nobilium filia, sub habitu religionis regularibus disciplinis instituendæ; quas quidem omnes, cum procedente tempore vnum reclusionis habitaculum, numero crescente, difficulter admodum caperet, iamque de transferendis & ampliandis earum mansionibus mente secum tractaret, demonstratur illi per Spiritum locus, vbi Naha fluuius Rheno confluit; Collis quippe à priscis temporibus S. Roberto Confessori ex nomine attributus: quod illum olim patrimonij iure possederit, ibiq; cum beata genitrice sua Bertha & S. Vuiberto Confessore tumulatus sit.

Mons S. Roberti calitatis ei assignatur pro habitatione.

Itaque dum virgo Dei locum transmigratio- nis, quem non corporeis oculis, verum interna visione cognouerat, Abbati suo & fratribus manifestaret, illis verò hæsitantibus ac moras trahentibus, eò quod discessum eius molestè ferrent, decidit illa (ut pridem) in lectum diurnæ infirmitatis; adeò ut Abbas (cum & experimento didicisset haud passionis humanæ sed diuinæ correctionis esse quoddam circa illam gerebatur) & ceteri ad consentiendum diuino se nutu virgeri conspicerent. Itaque vterius cœlesti edicto haud contrahendum censens, ingressus iterum ad iacentem & afflictam, iubet ut in nomine Domini surgat, abitura

Infirmatur dum executio diuinæ voluntatis differitur.

abitura ad mansionem; & ecce illa dicto prolixo tempore debenti admiratione fudit.

Quoniam verò locum Moguntinæ Ecclesiæ fundus cum oratorum Comitibus Beroniam interuentum fidelium centiam sibi & S. Moguntinæ Ecclesiæ obtinuit. Sicque decem & octo virginitatis locum desiderabat doloris regionem ad quam afferrebat. Fuere contiguas villas haud exigua multitudine & diuinis

At illa paratum quæ cuncta dispersa alacritate magnifico terro affectu fouerent imbuere. nem videretur in fidelium, quæ famabant, locum habitio partim factio dictis obtinuit; non iam redditum optaret, Moguntinam specialem defensionem. Post hæc ad alacris rediens, li- te S. Disibodi in quædam de natu ueriarumque cre-

centia profertur
et cognouit
affectu animauit
ur, honorauit; da-
bitur gratulatoris
is.

cauctoribus be-
lma, verbis cali-
er hominem ac-
munem vilitatē
tionis odorem tā
fragrantem ape-
tecent breui haud

religionis regu-
nas quidem om-
num reclusionis
e, difficulter ad-
ferendis & am-
ante secum tra-

tum locus, vbi
ollis quippe à
onfessori ex no-
patrimonij in-
nitricē sua Ber-
pularis sit.

transmigratione-
rum interna vi-
fratribus mani-
moras trahen-
estē ferrent, de-
curat infirmi-
crimento didi-

diuinæ corre-
batur) & ceteri
a vrgē conspi-
cto haud con-
rūm ad iacentē
omni surgat,
abitura

abitura ad mansionem sibi calitūs prædestina-
tā; & ecce illa dicto citius surgens, veluti nihil tam *Iterum con-*
prolixo tempore debilitatis passa, stupore & in- *ualefcit.*
genti admiratione cunctos qui aderant per-
fudit.

Quoniam verò locus præmemoratus partim
ad Moguntinæ Ecclesiæ canonicos pertinebat,
& fundus cum oratorio S. Roberti possessio e-
rat Comitis Bernhardi de Hildensheim, facta per
interuentum fidelium legatione, virgo sancta li-
centiam sibi & Sororibus suis illic inhabitandi *Commigrat*
obtinuit. Sicq; demum voti compos effecta cum *ad Montem*
decem & octo virginibus Deo sacratis pristinæ *S. Roberti*
habitationis loco decedens, quantum his quos *cum sibi cō-*
deserebat doloris & luctus dereliquebat, tantum *misso grege.*
regioni ad quam accedebat gaudij & exultationis
afferebat. Fuere namque de Bingenfi oppido &
contiguis villis multi honoratorum & de plebe
haud exigua multitudo, qui eam cum grandi tri-
pudio & diuinis laudibus exceperunt.

At illa paratum sibi locum ingressa, diuinam *Optimè præ-*
quæ cuncta dispensat sapientiam deuota cordis *est suis.*

alacritate magnificare; pusillum suum gregē ma-
terno affectu fouere: & regularibus institutis pru-
denter imbuere. Ne verò alieni iuris possessio-
nem videretur innasisse vel occupare, de donariis
fidelium, quæ fama nominis eius adducti defere- *Monasteriū*
bant, locum habitationis suæ, partim dato præ- *omniū libe-*
tio partim facto concambio à proprietariis præ- *rum reddit.*
dictis obtinuit; quem quoniam liberum omni-
nō iam redditum, immunem perpetuū manere

optaret, Moguntinæ sedis Archiepiscopum in
specialem defensorem ac protectorem sibi ascii-
uit. Post hæc ad intermissa pro tempore scripta
alacris rediens, librum visionum suarum in Mon-
te S. Disibodi inchoatum hic consummauit: &
quædam de natura hominis & elementorum, di-
uersarumque creaturarum, aliaque multa secreta

prophe-

*Præclaræ
quædam eius
scripta.*

prophético spiritu manifestauit. Videre etiam est quam præclare epistolis de diuersis prouinciis ad se directis responderit; si quis tenorem verborum eius ex reuelatione diuina prolatorum altius cōsiderare voluerit. Sunt autem in vnum volumen compilatæ; & suæ & illæ quæ ad se fuerant destinatæ. Quis verò non miretur quòd cantum dulcissimæ melodix mirabili protulit symphonia; & literas non prius visas cum lingua edidit antea inaudita? Præter hæc Euangelia quædam exposuit; aliasque typicas expositiones composuit.

Magnum etiam est illud & admiratione dignum, quod ea quæ in spiritu audiuit vel vidit, eodem sensu eisdemque verbis circumspecta & pura mente, manu propria scripsit & ore edidit; vno solo fideli viro symmysta contenta; qui ad normam Grammaticæ artis (quam ipsa ignorabat) casus, tempora & genera quidem disponere, verum ad sensum vel intellectum eorum nihil omnino addere præsumebat vel demere. Inter hæc autem haud desit tortuosus coluber excitatis impiorum quorundam animis sanctam virginem subinde hisce & similibus subannare & diuexare dictis; Quid est, quod huic stultæ & indoctæ fœminæ tot mysteria reuelantur? Permisit quoque Deus eam quandoque non modò à communi plebe, verum etiam à propinquis suis, quin & ab aliquantis qui secum erant, cum eis necessaria desissent, haud parum affligi. At post pressuram multiplicis doloris, rediit gratia diuinæ consolationis. Ex contemptoribus siquidem complures effecti munifici, ad eam cerratim confluentes, egregiis donis & beneficiis illam affecerunt. Inter quos Philosophus quidam generis ac diuitiarum claritudine admodum conspicuus, cum prius visiones eius tanquam aniles fabulas spreuisset, ac malitiosis verbis sanctam proscidisset, tandem diuina miseratione illuminatus credidit; & ex

Saulo

*Diuinitus
multa edo-
cetur.*

*En rem mi-
rabilem.*

*Exercetur
rebus ad-
uersis.*

*Recipit con-
solationem.*

*En miram
conuersione
cuiusdam
philosophi.*

Saulo factus Paulus deprecatus, locum quaererebus necessarium cum communem P. qui & post obitum iusticæ apud eos sepul-

Porro murmurati satana quandoque ellarum suarum, exi- perarum prudentes uerla & prospera vi nimi vigorem & co- quam arcum, meum habens, neque aucto- dō seuera se suosq; mira orationis sua- vnde non modò è partita Gallia argu- eam veriusque seze- bus per Dei gratiam impendebat exhorta- marum proponenda- sanctarum scriptur- spiritu cogitatione- gnoscebat, quodlo- quasi ad consultan- dum accedentes red- uo incepto desister- venientes de petiti- nitionis ad Christi- bat quoque in spi- rationem, nec no- consummationem- rum & meritorum- rum eorum. Vnde- pulsa, Colonia, Babenbergam, al- Clero & populo,

Videre etiam est
 is provincie ad
 norem verborum
 torum alius co
 a vnum volumen
 se fuerant desti
 od cantum doli
 ly symphonia; &
 a edidit ante in
 adnam exposuit
 imposit,
 admiratione di
 huius vel vidit, e
 cunctis & pu
 ore edidit; vno
 tra; qui ad no
 ipsa ignorabat)
 disponere, ve
 rum nihil omi
 ere. Inter hæc
 et excitatis im
 etam virginem
 nare & diuere
 ultæ & indoctr
 Permisit quoq;
 d à communi
 suis, quin & ab
 is necessaria de
 pressuram mul
 næ consolatione
 complere se ef
 fluentes, ef
 fecerunt. Inter
 ac diuitiarum
 cum prius vi
 as spreuisset, ac
 disse, tandem
 redidit; & ex
 Saul

Saulo factus Paulus ad eam veniens, veniamque deprecatus, locum illum ædificiis, allodiis, aliisque rebus necessariis in tantum locupletauit, ut eum communem Patrem omnes nominarent: qui & post obitum (vti viuens petierat) honorifice apud eas sepultus est.

Porro murmurationes, quæ per deceptionem satanæ quandoque oriebantur in cordibus purcellarum suarum, exhortationibus sanctarum scripturarum prudenter admodum sedabat. Inter aduersa & prospera vnum eundemque seruabat animi vigorem & constantiam; intentam tanquam arcum mentem ad omnem disciplinam habens; sicque autoritate modò mansueta, modò seuera se suosque egregiè regebat, aliisque mira orationis suauitate monita salutis dabat. vnde non modò è tota vicinia sed & ex omni tripartita Gallia atque Germania concurrebant ad eam vtriusque sexus populorum examina; quibus per Dei gratiam vtriusque vitæ accommoda impendebat exhortamina; ad salutem enim animarum proponebat eis & solvebat quæstiones sanctarum scripturarum. Et quoniam prophético spiritu cogitationes & intentiones hominum cognoscebat, quosdam vafra & duplici mente ad se quasi ad consultandum, reuera autem ad carpendum accedentes redarguebat; ac emendatos à prauo incepto desistere cogebat; sed & Iudæos ad se venientes de perfidia conuictos, verbis piæ admonitionis ad Christi fidem exhortabatur. Præuidebat quoque in spiritu vitam hominum & conuersationem; nec non & vitæ præsentis quorundam consummationem; ac secundum qualitatem morum & meritorum, gloriam & pœnas animarum eorum. Vnde spiritu diuino quandoque impulsus. Coloniam, Treuerim, Metim, Herbipolim, Babenbergam, aliaque diuersa ad loca profecta, Clero & populo, quæ ad utilitatē animarū pertinebant,

S. Hildegardis prudentia.

Vndiq; ad se confluentibus dat monita salutis.

Claret prophetia spiritus.

Diuersa loca adit prædicans verbum Dei.

2. *Corint. 9.* nebant, iuxta ea quæ ei Deus reuelauerat, annuntiavit; omnibus siquidem omnia facta, omnes Christo lucrificare satagebat.

*Miracula
insignia edi-
dit.*

Cæterum quidquid de ea dici potest, totum est iucundum & amabile; totum decorum, vile & honorabile; quia non solum omni morum sanctitate, & mysteriorum Dei interna contemplatione spectabilis, verum etiam miraculorum insignium operatione est & fuit admodum illustris. Nullus siquidem ferè quacunquē detentus infirmitate ad eam accessit, qui non protinus diuina cooperante virtute sanitatem sit adeptus. Specialis verò in dæmonibus ex obsessorum corporibus eiciendis ei affuit gratia. Denum virgo sancta plena dierum & bonorum operum, vitæ presentis tædio affecta dissolui & esse cum Christo quotidie cupiebat. Cuius desiderium Deus exaudiens, finem suum, sicut ipsa præoptauerat ei reuelavit: quem & sororibus aliquandiu prædixit. Itaq; valido correpra languore 82. ætatis suæ anno, ad sponsum cœlestem (cum ei animam suam, gregèque sibi commissum eximia animi pietate commendasset) felici transitu demigravit. Spirituales autem eius filia, quarum omne gaudium & solatium ipsa erat, funeri dilectæ matris amarissimè flentes assistebant.

Philip. 1.

*Obiit felici-
sissime.*

*En præclarum
miraculum
tempore e-
migrationis
sue.*

At Christus Dominus, cuius apud se meriti esset sponsa sua, in exitu eius euidenter declaravit. Nam suprâ habitaculum in quo illa primo crepusculo noctis Dominicæ diei sanctam animam Deo reddidit, duo lucidissimi & diuersi coloris arcus in firmamento apparuerunt; qui ad magnitudinem ingentis plateæ se dilatauerunt, in quatuor partes terræ sese extendentes; quorum alter ab aquilone ad austrum, alter ab oriente ad occidentem procedebant. In summitate verò vbi hi duo arcus iungebantur, clara lux ad quantitatem lunaris circuli emergebat; quæ latè se proten-

dens

dens, tenebras noctis debatur. In hac lucem parua, sed crebrius quam innumerabiles singulis singulabantur cum circulis conspicebantur. Et arassent, latitudine iungebant: & ad terram sanctam obierant clarificabant. Cuiusmodi hoc signo ostendit dilectam suam in defuncta alia, antequam sanctitatis eius mines qui sanctum præsumperunt, à gregibus igitur veni sepulta est; odore dolente: vbi & meruerantibus, multa

MARTYRIVM

luni: Ex eo quod

nam est circa

Marc

Cum per vñ
fratrum
tibus seru
temporis illius Pr
Imperatorum pra
Christianos comp
detestabili consil
tradcentes verò
Dei seruos crude

dens, tenebras noctis ab habitaculo depellere videbatur. In hac luce Crux rutilans visa est; primum parua, sed crescendo postea immensa; circa quam innumerabiles varij coloris circuli; in quibus singulis singulæ rutilantes Cruciculæ oriebantur cum circulis suis: priore tamen minores conspiciebantur. Et cum hæ in firmamento se dilataissent, latitudine sua ad orientem magis pertingebant: & ad terram, versus domum in qua virgo sancta obierat, declinare visæ totum montem clarificabant. Credendum sanè Diuinam bonitatem hoc signo ostendere voluisse, quanta claritate dilectam suam in coelestibus illustrauerit. Nec defuere alia, antequam sepelliretur, miracula meritum sanctitatis eius testantia. Duò siquidem homines qui sanctum corpus eius spe bona tangere præsumperunt, à graui infirmitate conualuerunt. Exequijs igitur venerabiliter celebratis, honorificè sepulta est; odore miræ suauitatis de tumulo re-
dolente: ubi & meritis eius, omnibus pio corde querentibus, multa præstantur beneficia.

Item aliud.

Item sepulchrum eius miraculis celebre.

MARTYRIUM S. FERREOLI TRI- C. Baron.

buni: Ex eo quod est apud V. P. Laur. Sur. Coro- Tom. 2. An-

natus est circa annū Salutis 303. qui fuit

Marcel. Pap. 7. Dioclet.

Imp. 20.

nal. & in

Not. Martyr.

Rom.

Cum per vniuersas prouincias genus Christi- 18. Septemb.
anorum à ministris Satanæ sacrilegis ri- Crispinus
tibus seruire cogeretur, Crispinus quidam præses com-
temporis illius Præses, in Viennensī ciuitate iuxta pellit ad sa-
Imperatorum præceptum cœpit ad sacrificandum crificandum
Christianos compellere; sedensq; pro tribunali, cū Christianos.
detestabili consilio honoraret obtemperantes, cō-
tradicientes verò acriter puniret, atque in cunctos
Dei seruos crudeliter sauiret, inter alios etiam

LII

beatif.

Inter alios. beatissimum Martyrem Ferreolum, habitu solo nō
Ferreolum officio militantem, quod esset proditus Christianus,
militem. sacrificare compulit, dicens; Parere te ante omnes
 necesse est, Ferreole, inuictissimorum Principum legibus; quibus & pro militiæ stipendijs fidem debes, & pro Maiestate reuerentiam, & pro honoris augmento irreprehensibilem deuotionem. Oportet igitur te obtemperare consilio, ne dissimulantem poena castiget. Sacra fca ergo dijs. Quid moraris? Respondit Ferreolus; Christianus sum: dijs sacrificare non debeo. Imperatoribus, quamdiu salua religione licuit, militauī. Opera mea cū tibi parui iussus, legibus diaboli sacrilegis nunquam seruiui. Aduersus noxios, non aduersus Christianos militare constitui. Stipendia, quæ commemoras, non requiro. Pascat sacrilegum militem, sacrilegus Imperator. Temporalis vitæ lucra non ambio; mihi sufficit, si salua religione, liceat viuere Christianum. Quod si id non liceat, paratus sum mori.

Ille verò con-
temnens, præ-
clarum dat
respondum
Præfidi.

Præses ad hæc cunctabundus, Et vnde, inquit, tibi Ferreole isthæc tanta moriendi fiducia? Fortassis post iniuriam legum, post contumeliam principum, vitæ desperatio te inuasit. Sed patitur hoc planè abolitum esse humanitas nostra, quod in deos & principes contumaciter protulisti, modò dictorum tuorum te poeniteat, & legibus satisfacias: repudiando sectam Christianorum, & numinibus sacrificando. Ferreolus respondit; Humanitatem tuam & indulgentiam, quam promittis, tibi vel Imperatoribus tuis deinceps militaturus expectet: quorum legibus iniuriam non facit, qui legem Dei eis anteponit. Ille potius reus est, qui diuinitati detrahit, qui insensibilia & caduca veneratur. Ego Creatorem, non creaturam, adoro. Deus verò, qui vniuersorum Dominus est & æternus Imperator, dedit seruis suis, per Iesum Christum filium suum fiduciam moriendi, Per quem etiam

Præclara
Martyris
vox.

donat

donat nobis resurgere incrementa, præfatur credamus. Præses ait; Vt videtur dignum est tamen, qui consilij humilis sacrificaueris, sed cū minis haud beatissimum Ferreolum verberari. Cui ex more tororibus sit eum oneratum f. Rebelle hunc includens carcer includereat luce contemptum liceat; sedente dera: iacentem etiam catenarum colligere quæstioni præparata sunt luppæ. statim ministri Præfidi oneratum ferro, inque custodiis, euidentandum.

Illic verò biduo (vt sic) depresso sit vinculis, liberato accedens gressu liberum sentit egressum fugiens periculationem. Egressus sem, accipit deliberans, cui periculum est Rhodan transmittere. Perfidus ingreditur bas natandi concito hunc concito gra-

donat nobis resurgendi spem, vt ad amplioris vitæ incrementa, præsentis vitæ detrimenta, nobis profutura credamus.

Præses ait; Vt video, iacturam vitæ iam fecisti. At dignum est tamen, vt etiam tormenta contemnat, qui consilij humanitate non flectitur; quæ tu, nisi sacrificaueris, quàm sint acerbæ, cognosces. Sed cum minis haud quaquam cerneret permoueri beatissimum Ferreolum, sisti eum præcepit, & acrius verberati. Cumque nec sic, succedentibus sibi ex more tortoribus, eum flecti posse videret, iussit eum oneratum ferro includi in carcere, dicens; Rebellem hunc squalidus & omnem poenam excedens carcer includat; reum se sentiat Maiestatis: careat luce contemptor deorum. Compedito statim non liceat; sedentem quoque ferri deprimant pondera: iacentem etiam ipsa, quæ stringit, vastior catenarum colligatio consumat; donec feueriori quaestioni præparatus, omnia quæ in criminosos constituta sunt supplicia percurrat. Quibus dictis, statim ministri Præsidis beatissimum Ferreolum oneratum ferro, in carcerem coniecerunt, adhibitisque custodibus, eum seruare cœperunt denuo præsentandum.

*Venitur ad
minas.*

*Ceditur
Martyr.*

*Mittitur in
carcerem.*

Illic verò biduo exacto, die tertia diluculo altius (vt fit) deprexis sopore custodibus, resolutis sponte vinculis, liberam se Dei seruus agnouit. Et lenito accedens gressu ad ostium carceris, patere sibi liberam sensit egressum. Ac secundum Euangelium fugiens persecutionem, ad extraneam properat regionem. Egressus autem foras portam Lugdunensem, ancipiti defixus consilio, substitit; ac secum deliberans, cui potissimum viæ insisteret, tandem visum est Rhodanum quanquam difficili natatu transmittere. Præmissa itaque oratione, ænæ fidus ingreditur; quem deductis blandè vorticibus natandi conatu paucis traiecit impulsibus. Dehinc concito gradu ingressus aggerem publicum,

*Spontè eius
vincula sol-
uuntur.*

*Fugit &
carcere.
Matth. 10.*

Iterum com- vsque ad larem fluvium percucurrit. Vbi à per-
prehenditur- cutoribus comprehensus, vincis post tergum ma-
ex occiditur- nibus ad vicum, cui Briuatæ nomen, ductus est;
à persecuto- ibidemque subito instinctu crudelitatis percussus
ribus & cla- occubuit. Quem fidelis Religiosorum civium de-
ret miracu- uotio ad praesidium ciuitatis non longè à Rhoda-
lis. no cum summa veneratione tumulauit. Cuius be-
neficia per ciuitates sicut expetuntur votis, ita be-
neficijs frequentibus approbantur.

Goerici. VITA S. GOERICI EPISCOPI ME-
C. Baron. An- tensis; Ex ea quæ est apud Vener. Patr. Lau-
nat. Tom. 8. rent. Sur. Claruit Anno Domi-
nici Natalis, 631.
Ct.

19 Septemb.
S. Goericus
qualis in se-
culo.

S Sanctus Goericus primò quidem miles egre-
gius de Aquitania, corpore, non voto, seculi
actibus seruiens, cum apud Deum & homines
in magna honestate floreret, licet quæ pacis sunt,
sectaretur, quandocunque tamen paganorum in-
festatio perurgebat, primus aciei militari se oppo-
nens, barbaricam rabiem, Dei fretus auxilio, po-
tentissimè deuincebat, & spolia amplissima repor-
tabat. Qui dum quodam tempore subito oculorum
& visus amissione percelleretur, virtute tamen pa-
tientiaè vndique munitus, Deo gratias agens, dice-
bat; Sicut Domino placuit, ita factum est. Eo tempore
regnabat in Gallia Theodebertus, in Metensi vr-
be præsidebat Pontifex B. Ardulphus. Tunc verò
sancto viro Goerico in silentio noctis quiescenti
Angelus Domini adfuit, dicens; Serue Dei excelsi.
venit tempus quo mæror tuus in gaudium trans-
feratur, & quo lux amissa tibi restituatur. Ergo Me-
tensem ciuitatem aggredere, & limina beati Stre-
phani deuotè ingredi, Deoque preces ibi funde,
& recipies ilicò visum, & totius corporis sospita-
tem.

Iobi.

Diupriuat
lumine ocu-
lorum, tandè
mittitur à
Deo
ad S. Arnul-
phum Me-
tensem:

tem. Arnulphus autem
pinquius, ibi Pont
te illico affaturum pr
Deus impensurus est
Experget factus erg
cauit, & de Aquitan
tipuit. Cui approp
adfuit, & facta ora
eum in domum ind
Stephi, visum & tot
Post quæ Sanctus A
tuitu videns Goeri
guissimum, consen
eum Episcopum co
eremum petijt. Tu
mine dicitur Abbo
cibus & moribus c
re. De quo quide
tum corpus distric
dura ieiunia deind
incubatus vsq; in di
tum biduanas, &
abstinentias celeb
Quin potius illad
Defuncto Sancto
tus Goericus, aff
Episcopis, sanctur
fuerat, transfe
forte villam iniqu
quam intrare vo
portatores divini
Sanctus enim. An
præfatum iniquu
nuit, nec tamen q
nox imminabat,
diuina præsto
adfuit quidam di
gium in hac patri

it. Vbi à perse-
post tergum ma-
men, ductus est;
elitatis percussus
orum ciuium de-
longè à Rhoda-
alauit. Cuius be-
tur votis, ita be-
t.

y. Patr. Lau-
Domi-

dem miles egre-
non voto, seculi
eum & homines
quæ pacis sunt,
paganorum in-
militari se oppo-
tus auxilio, po-
plissima repot-
bitud oculorum
tute tamen pa-
tias agens, dice-
est. Eo tempore
s, in Metensi vr-
hus. Tunc verò
octis quiescenti
erue Dei excelsi
gaudium tran-
tuatur. Ergo Me-
imina beati Sre-
precres ibi funde,
corporis sospira-
tem.

tem. Arnulphus autem, tibi charus amicus & pro-
pinquus, ibi Pontifex residet; cui Spiritus sanctus
te illic affuturum præmonstrabit, & quicquid tibi
Deus impensurus est, manifestabit.

Experget factus ergo vir sanctus, milites conuo-
cauit, & de Aquitania ad præfatam urbem iter ar-
ripuit. Cui appropinquantì Sanctus Arnulphus
adfuit, & facta oratione, dataque benedictione,
eum in domum induxit: ac deinde obtentu sancti
Stephi, visum & totius corporis sanitatem recepit.
Post quæ Sanctus Arnulphus spiritali mentis in-
tuitu videns Goericum successorem sibi fore di-
gnissimum, consentiente tandem clero & populo
eum Episcopum constituit, & ipse diu desideratam
eremum petijt. Tunc verò Goericus, qui alio no-
mine dicitur Abbo, pastoralis cura adstrictus, vo-
cibus & moribus cæteros strenuè cœpit informā-
re. De quo quidem, quoniam & ante Episcopa-
tum corpus districtissimis ieiunijs attriuerat, quā
dura ieiunia deinde cumularit, quot etiam dies
incubatus vsq; in diem alterum pertransierit, quan-
tum biduanas & triduanas alacri vultu & mente
abstinentias celebrauerit, non est facilè enarrare.
Quin potius illud de eo mirum referemus.

Defuncto Sancto Arnulpho in eremo, cum bea-
tus Goericus, assumptis Tullensi & Virdunensi
Episcopis, sanctum corpus eius ad sedem, cui præ-
fuerat, transferret, Sole ad occasum vergente,
fortè villam iniqui & incesti hominis offenderant;
quam intrare volentes, sacrarum Reliquiarum
portatores diuinitus retenti, repente subsistunt;
Sanctus enim Arnulphus, dum adhuc viueret,
præfatum iniquum sæpè vt resipisceret, commo-
nuit, nec tamen quicquam efficere potuit Vbi quia
nox imminabat, & nulla alia villa tantæ multitu-
dini apta præsto erat, orante sancto Gorico, ecce
adfuit quidam diues, qui ei dixit; Est mihi præsi-
dium in hac patria, vobis quidem non satis conti-
guum;

qui ei visum
restituit.

Constituatur
S. Arnulphi
successor, cu-
ius vita ex-
tat 16. Aug.

Transfert
solenniter
corpus eius-
dem Sancti.

*Nota in signe
miraculum.*

guum; sed noui ad cuncta necessaria presentem Deum nostrum. Quod sanctus audiens, corpus sanctum illuc verti, omnesque sequi imperat. Cerneret tantam in eundo velocitatem, ut quod vnius diei integri spatio vix peragi credere posses, duabus vel tribus horis impletum mirareris. Sed & cum ad villam peruenissent, & ceruissæ parum se habere homo, ministris conferentibus, comperisset, itidem fide repletus, sancti Goerici meritis & precibus hoc committit. Qui nota præsidia petens, Deum suorum necessitatibus subuenire simplex postulat. Nec mora; Tanta populi multitudo ex paruo liquore, quod vix credibile est, abundantissimè est satiata. Quieuit autem in pace vir Domini decimotertio Calendas Octobris, ac tumulatus est in Ecclesia Metensi.

*Tandem
obdormit in
Domino.*

Dorouernensis.

C. Baron.

Annal. To. 8.

¶ in Not.

Martyr.

Rom.

VITA B. THEODORI, ARCHIEPISCOPI Cantuariensis; Ex V. Bedæ Libr. 4. Histor.

Angl. cap. 1. Excessit ex humanis Anno patriæ

Salutis 690. cum sedisset Annis 22.

Ætatis verò suæ Anno

88.

19. Septemb.

ANno Eclipsis Solis, & mox sequentis pestilentia, quo & Colman Episcopus vnanimè Catholicorum intentione superatus, ad suos reuersus est, Deus dedit sextus Ecclesiæ Dorouernensis Episcopus obiit, pridie Idum Iuliarum. Sed & Erconbert Rex Cantuariorum, eodem mense ac die defunctus est, & Ecgberto filio sedem regni reliquit, quam ille susceptam per nouem annos tenuit. Tunc verò cessante non paucò tempore Episcopatu, missus est Romam ab ipso simul & à Rege Nordan Humbroorum Osui, Vuighart presbyter, vir in Ecclesiasticis disciplinis doctissimus, de genere Anglorum, petentibus pro Ecclesia Anglorum

Idem Bedæ

lib. 3. cap. 27.

¶ potissimum capit.

precedenti.

glorum Episcopum
hico Papæ donati
sis non paucis. Qu
Apostolica tempore
quam itineris sui ca
co patefecit, non m
ne, qui cum eo vene
ueniente delecti fun
habito de his consil
clesijs Anglorum A
autem in monasteri
à Neapoli Campani
ne Apher, sacris lit
sterialib; simul &
tus, Græcæ pariter

Hunc ego ad se
tu accepto, in Brit
se tanto gradu resp
alium, cuius magi
& eruditio conuen
quendam de vicin
ne Andream, Pon
qui eum novere,
Verum pondus co
pus fieri posset,
suscipiendum Epi
ducias, si forte ali
ex tempore posset
mæ monachus A
rus, natus in Tha
uina literatura G
moribus, & ætate
ætatis sexaginta
tifi, ut Episcopi
conditionibus i
ret in Britannia
rum diuersis ex
huius itineris pe

glorum

PLS. METEN.
 flaria præsentem
 audiens, corpus
 equi imperat. Cer-
 atem, ut quod i-
 gi credere posses,
 in miraberis. Sed
 & ceruiffæ parum
 tentibus, compe-
 ti Goerici meritis
 nota præfidiæ pe-
 subuenite sup-
 populi multitudine
 bile est, abundan-
 tem in pace vir Do-
 robriis, actumula-

ARCHIEPI-
 Libr. 4. Hystor.
 vix Anno partis
 Anno 22.
 Anno

ox sequentis pesti-
 piscopus vnanimi-
 ne superatus, ad-
 xrus Ecclesiæ Do-
 tidie Idum Julia-
 tuariorum, eodem
 gberto filio sedem
 am per nouem an-
 non panco tempo-
 ab ipso simul & a
 ui, Viughart præ-
 liis doctissimus,
 pro Ecclesiæ An-
 glorum

glorum Episcopum ordinari, missis pariter Apo-
 stolico Papæ donarijs, & aureis atque argenteis var-
 sis non paucis. Qui vbi Romam peruenit, cui sedi *Vigbarius*
 Apostolicæ tempore illo Vitalianus præerat, post *presbyter ex*
 quam itineris sui causam præfato Papæ Apostoli- *Anelia pro*
 co patefecit, non multò post & ipse, & omnes pe- *Episcopo Do-*
 nè, qui cum eo venerant, socij, pestilentia super *rauernensi*
 ueniente deleti sunt. Itaque Apostolicus Papa, *habendo,*
 habito de his consiliò, quæ fuit sedulus, quem Ec- *Romam cū*
 clesijs Anglorum Archiepiscopum mitteret. Erat *socijs missus,*
 autem in monasterio Niridiano, quod est nō longè *ibidem peste*
 à Neapoli Campaniæ, Abbas Adrianus, vir natio- *moritur.*
 ne Apher, sacris literis diligenter imbutus, mona-
 sterialib⁹ simul & Ecclesiasticis disciplinis institu-
 tus, Græcæ pariter & Latine linguæ peritissimus.

Hunc ergo ad se accitum Papa iussit, Episcopa-
 tu accepto, in Britanniam venire. Sed ille indignū
 se tanto gradu respondens, ostendere posse se dixit
 alium, cuius magis ad suscipiendum Episcopatum
 & eruditio conueniret, & ætas. Cumq; monachum
 quendam de vicino Virginum monasterio, nomi-
 ne Andreæ, Pontifici offerret, hic ab omnibus,
 qui eum nouere, dignus Episcopatu iudicatus est.
 Verum pondus corporeæ infirmitatis, ne Episco-
 pus fieri posset, obstitit. Et rursum Adrianus ad
 suscipiendum Episcopatum actus est. Qui petijt in-
 ducias, si forè alium, qui ordinaretur Episcopus,
 ex tempore posset inuenire. Erat ipso tempore Ro-
 mæ monachus Adriano notus, nomine Theodo-
 rus, natus in Tharso Ciliciæ, vir & seculari & di-
 uina literatura, Græcè & Latine instructus, probus
 moribus, & ætate venerandus, id est, annos habens
 ætatis sexaginta sex. Hunc offerens Adrianus Pon-
 tifici, ut Episcopus ordinaretur, obtinuit, his tamē
 conditionibus interpositis, ut ipse eum perduce-
 ret in Britanniam, eò quod iam his partes Gallia-
 rum diuersis ex causis adiisset, & ob id maiorem
 huius itineris peragendi notitiam haberet, & ut ei

Theodorus
monachus
quidam infi-
gnus eò mit-
titur cum
Adriano
Abbate eque
præclaro.

doctrinæ cooperator existens, diligenter attendere, ne quid ille contrarium veritati fidei, Græcorum more, in Ecclesiam, cui præesset, fortè introduceret. Qui Subdiaconus ordinatus, quatuor expectauit menses, donec illi coma cresceret, quò tóderi posset. Habuerat enim tonsuram more Orientalium S. Pauli Apostoli.

*Tēpus ordi-
nationis ei⁹
in Archiepi-
scopum Ec-
clesiæ An-
glicanæ.
Venit in
Galliam.*

*Rex Angliæ
mittit en-
obuiam in
Galliā vsq;.*

*Ab Angliis
latissime
excipiuntur.*

Ceterum ordinatus est à Vitaliano Papa anno Dominicæ incarnationis sexcentesimo sexagesimo octauo, sub die septimo Calendarum Aprilium Dominica. Et ita vnà cum Adriano, sexto Calendarum Iunias in Britanniam missus est. Qui cum pariter per mare ad Massiliam, ac deinde per terram Arelatensem peruenissent, & tradidissent Ioanni Archiepiscopo ciuitatis illius scripta commendatiua Vitaliani Pontificis, retenti sunt ab eo, quousque Ebrouinus. Maior domus Regiæ, copiam pergendi quoquò vellent, eis tribuit. Qua accepta, Theodorus profectus est ad Agilbertum Parisiensem Episcopum, & ab eo benigne susceptus, & multò tempore habitus est: Adrianus verò perrexit primùm ad Emme Senonum, & postea ad Pharaonem Meldorum Episcopos, & benè cum eis diutius fuit. Coegerat enim eos imminens hyems, ut vbi cumque potuissent, quieti manerent. Quòd cum nuntij certi narrassent Regi Ecgherto, misit illò continuo Redfridum Præfectum suum. Qui assumens Theodorum cum Ebrouini licentia, perduxit eum ad portum, cui nomen est Quentauiic; vbi fatigatus infirmitate, aliquantisper moratus est. Et cum conualescere cœpisset, nauigauit in Britanniam. Peruenit autem Theodorus ad Ecclesiam suam anno, postquam consecratus est, sexto Calend. Iuniarum. Moxque peragrata insula tota, quaquaersum Anglorum gentes morabantur, (nam & libentissimè ab omnibus suscipiebatur, atque audiebatur) restum viuendi ordinem, ritum celebrandi Paschæ Canonicum, per omnia comitan-

tante & cooperante. Itaque primus Anglorum Ecclesia munitis sacris, simul & dicitur ambo erant in ram caterua, scientia irrigandis cordibus trice artis, Astronomice disciplinam in suis auditoribus vsque hodie perpetuam Græcamque qua nati sunt, norum ecclesia, quos eatenus ab hoc tempore perdiscere cœperunt vniuersa, ordinabatur ea, quæ minus per se corrigebat. Scotia erat Episcopis licet secum omnes, congregauerat Scotos viros circiter tria conuersationis eius nus erat Dominus septuagesimus, Britanniam veniens Nordan-Humbro & mortuus est anno clauo; qui inter Romanæ & Apostolicæ salute saluaretur loca sancta vitant. Porro defunctorum Martiarum reliquit. Cuius Concilium Episcopica Patrum ita

tante & cooperante Adriano, disseminabat.

Itaque primus erat Archiepiscopus, cui omnis Anglorū Ecclesia manus dare consentiret. Et quia literis sacris, simul & secularibus, vt diximus, abū- dāter ambo erant instructi, congregata discipulo- rum caterua, scientiæ salutaris quotidie flumina irrigandis cordibus emanabant; ita vt etiam Me- tricæ artis, Astronomicæ & Arithmeticæ Ecclesia- sticæ disciplinam inter sacrorum apicum volumi- na suis auditoribus contraderent. Indicis est, quod cęq; doctissi- usque hodie supersunt de eorum discipulis, qui La- ti- mi, hoc no- tinam Græcamque linguam æquē vt propriam, in mine etiam qua nati sunt, nōrunt. Sed & sonos cantandi in Ec- plurimū co- clesia, quos eatenus in Cantia tantum nouerant, luntur à di- ab hoc tempore per omnes Anglorum Ecclesias scipulis no- discere cōperunt. Itaque Theodorus perlustrans uellis Anglis, vniuersa, ordinabat locis opportunis Episcopos, & ea, quæ minus perfecta reperit, his quoque inuanti- bus corripiebat. Atque interea Colmanus, qui de B. Theodor⁹ Scotia erat Episcopus, relinquens Britanniam, tu- gnauiter suo lit secum omnes, quos in Lindisfarorum insula muneri in- congregauerat Scotos, sed & de gente Anglorum cumbit. viros circiter triginta, qui vtrique monachicæ conuersationis erant studijs imbuti. Iam verò an- nus erat Dominicæ incarnationis sexcentessimus septuagesimus, qui est annus secundus, ex quo in Britanniam venit Theodorus; cum ecce Osui Rex Nordan-Humbrorum pressus est infirmitate; qua & mortuus est anno ætatis suæ quinquagesimo o- ctauo; qui intantum eo tempore tenebatur a more Romanæ & Apostolicæ institutionis, vt si ab infir- mitate saluaretur, etiam Romam venire, ibique ad loca sancta vitam finire disponderet.

Porrò defunctus die decimoquinto Calenda- rum Martiarum, Ecgfridum filium regni hæredem reliquit. Cuius anno regni tertio Theodorus cogit Concilium Episcoporum vnā cum eis, qui Cano- nica Patrum statuta diligenter, & nōssent, magis

Moritur Rex
Osui Anno
Christi 670.

*celebrat B.
Theodorus
insigne Con-
cilio.*

*Capitula in-
fidei Concilij.*

*Celebratum
Concilium
Anno 673.*

*Iterum cele-
brat aliud
Concilium.*

stris Ecclesiæ pluribus. Quibus pariter congregatis, diligenter ea quæ unitati pacis Ecclesiasticæ congruerent, eo, quo Pontificem dicebat, animo coram observanda docere, ex libro Canonum propositis capitulis decem; quæ & vniuscuiusque tandem manus propriæ subscriptione sunt confirmata, ex quibus præcipua sunt ista. Primum, vt sanctum diem Paschæ in commune omnes seruentur Dominica post quartadecimam lunam primi mensis. Secundum, vt nullus Episcoporum parochiam alterius inuadat, sed contentus sit gubernatione creditæ sibi plebis. Quintum, vt nullus clericorum relinquens proprium Episcopum passim quolibet discurrat, neque alicubi veniens absque commendaticijs literis sui Præsulis suscipiatur. Quod si semel susceptus est, & noluerit inuitatus redire, & susceptor, & is qui susceptus est, excommunicationi subiacebit. Octauum, vt nullus Episcoporum se præferat alteri per ambitionem, sed omnes agnoscant tempus & ordinem consecrationis suæ. Decimum pro coniugijs, vt nullas coniugem propriam, nisi, vt sanctum Euangelium docet, fornicationis causa, relinquat, Quod si quisquam propriam expulerit coniugem, si Christianus esse recte voluerit, nulli alteri copuletur, sed ita permaneat, aut propriæ reconcilietur coniugi. Facta autem est hæc Synodus anno ab Incarnatione Domini sexcentesimo septuagesimo tertio.

Quin etiam non multò post audiens fidem Ecclesiæ Constantinopoli per hæresim Eutychetis multum esse turbatam, & Ecclesias Anglorum, quibus præerat, ab huiusmodi labe immunes perdurare desiderans, rursus collecto venerabilium sacerdotum, doctorumque plurimorum cœtu, cuius essent fidei singuli, sedulus inquirebat. Sed omnium vnanimem in fide Catholica reperit consensum.

sentum. Quem etiam ad instructionem commendare curauit, conferto grauidum Regem Merciorum occisus est Elbwinus circiter decem, & octidum multum amabilem dicitur Ostbridius. Vnde cum mater longioris inter Reges exorta, Theodorus, diuino fretu, ne, ceptum tantum, adeo vni populis, nullius Regis fratre, sed nix Regi vltori dicitur exinde temporis regna durarunt. beatæ memoratæ tionis Dominica, nex & plenus dies & octo. Quem turum, ipse ianctus suis præcepit Episcopos pultus.

pariter congrega-
tis Ecclesiasticis
dicebat, animo
Canonum pro-
prium seu iustitiam
sunt confirmata.
Primum, ut
tunc omnes ser-
uicium lunari
nullus Episcopo-
at, sed conten-
plebis. Quin-
quens proprium
arrat, neque ali-
tricijs literis sui
semel susceptus
& susceptor, &
icationi subiac-
porum se prae-
mines agnoscent
is suae. Deci-
conjugem pro-
mum docet, for-
mod si quisquam
si Christianus
copuletur, sed
concilietur con-
dus anno ab In-
o septuagesimo

senfum. Quem etiam idcirco synodalibus literis
ad instructionem, memoriamque sequentium
commendare curauit. Sed & anno Ecgfridi no- *Componit*
no, conferto graui praelio inter ipsum & Edilre- *pacem inter*
dum Regem Merciorum iuxta fluuium Treanta, *2. Reges*
occisus est Elbuini frater Regis Ecgfridi, iuuenis *Anglorum*
circiter decem, & octo annorum, vtrique prouin- *potentes.*
ciae multum amabilis. Nam sororem eius, quae
dicebatur Osthridi, Rex Edilred habuit vxorem.
Vnde cum materies belli acrioris, & inimicitiae
longioris inter Reges populosque feroces videretur
exorta, Theodorus tamen Deo dilectus Anti-
stes, diuino fretus auxilio, salutifera exhortatio-
ne, coeptum tanti periculi funditus extinxit in-
cendium, adeo ut pacatis alterutrum Regibus ac
populis, nullius anima hominis pro interfecto
Regis fratre, sed debita solummodo multa pecu-
nia Regi vltori daretur. Cuius foedera pacis mul-
to exinde tempore inter eosdem Reges eorumque
regna durarunt. Defunctus est vero Theodorus *Transit feli-*
beatae memoriae Archiepiscopus anno incarna- *citer Anno*
tionis Dominicae sexcentesimo nonagesimo, se- *690.*
nex & plenus dierum, id est, annorum octoginta
& octo. Quem se numerum annorum fuisse habi-
turum, ipse iam dudum somnij reuelatione edo-
ctus suis praedicere solebat. Mansit autem in
Episcopatu annis viginti duobus, se-
pultus in Ecclesia S. Petri deci-
monono Septem-
bris.

audiens fidem Ec-
clesiam Eutychemis
Anglorum,
de immunes per-
to venerabilium
rimorum coetu,
inquirebat. Sed
publica reperiit con-
sensum.

C. Baron. To
2. Annal. &
in Not. ad
martyr.
Rom.

CERTAMEN GLORIOSVM SS. IAN-
nuarij, Episcopi Beneuentani, & sociorum eius:
Ex eo quod est à Ioanne, Diacono Sancti Ianuarij
conscriptum. Passi sunt anno Domini 305.

Marcelli Papæ 2. Constantij & Ga-
lerij Maximiani Impera-
torum 2.

19. Septemb.
apud L. Su-
rium 23.

Septembris.

Diocletianus
ex humili ge-
nere, quip-
pe scribæ fi-
lio, fit Im-
perator.

Persecutio
Diocletiani
& Maxi-
miani in
Christianos.

Numeriano Augusto ab Apro socero suo
clandestinis insidijs perempto, & similiter
Apro à militibus necem sui Imperatoris
ægrè ferentibus trucidato, Diocletianus cuiusdam
ex Dalmatia scribæ filius, tumultuosa vocifera-
tione Cæsar aclamatus est. Hic ut erat mirè versipellis,
Maximianum continuò Herculeum, moribus
& feritate haud sibi dissimilem, consortem sibi
asciscens iniquo prælatu Reipublicæ summam
inuaferunt. Sed quia Carinum Numeriani Germanum,
magno Galliarum exercitu instructum, metuendum
ducebant, idcirco suis in primordijs lentam
in Christianos persecutionem commouerunt;
non ignorantes plurimos illi adhærere amicos,
quos huius tituli decorabat professio. Vbi autem
Cæsar ille penes Murgum prælio detectus occu-
buit, confestim laxatis tyrannidis suæ habenis, per
vniuersum orbem complices suos direxerunt, qui
Christianos omnes aut obscœnis manciparent cæ-
remonijs, aut exquisitissimis poenis excarnificatos
morti addicerent; cruentissimi itaque satellites,
omni sollicitudine, iniquissima suorum iussa do-
minorum adimplevere, ac diram de sanctis carni-
ficinam exercere.

Multo dein post tempore, cum prænominati
Imperatores vna simul imperium deposuissent; ij
quidem qui hætenus Cæsarem titulo cum illis
Reipublicam administrarant, Constantius nempe
Chlorus & Galerius Maximianus, Augusti fuere
appel-

appellati; ac ille Maxi-
te, hic verò Diocleti-
rum enim vero quid-
rator, qui se cunctis
mum) facilem, hum-
bat, Occidentalis est
extremis tamen mu-
nia scilicet, alijsque
lerij Maximiani sen-
Eius siquidem arbit-
cuncta agere, & in e-
bisimè vexarent, ei-
vnus (qui Campani-
mine) cum per totum
oppido Misernarium
cutionem. Erat ea-
conus Sosius, vir
nocte dieque, qua
periculo, incredul-
ad imminentes in-
Cuius industria &
longè lateque flag-
opinio virtutis ei-
tanæ sedis antistes
sedulus ad illum
que infatigabiliter
adiungeret. Mira-
penda vtriusque
neris fatigatione
tentione retraher-
rent affectionem,
mini antistes ex
coetu fidelium, sa-
lo personantem;
tantæ alacritatis
clericalera verti-
dere flammam;
lexit protinus

appellati; ac ille Maximiano Herculeo in Occidente, hic verò Diocletiano in Oriente succedere. Verum enim vero quantumlibet Constantius Imperator, qui se cunctis (Christianis autem potissimum) facilem, humanum, amabilemque praebebat, Occidentalis orbis regimen administraret, in extremis tamen mundi partibus agens, in Britannia scilicet, alijsque oris occiduis, res Italiae ex Galerij Maximiani sententia regi potius videbantur. Eius siquidem arbitrio Praesides atque Proconsules cuncta agere, & in eo quoque, ut Christianos acerbissime vexarent, eidem morem gerere. Ex quibus vnus (qui Campaniae praesidebat, Dracontius nomine) cum per totam illam Prouinciam, tum in oppido Misernatium potissimum excitauit persecutionem. Erat ea tempestate istius Ecclesiae Diaconus Sosius; vir omni virtute ornatissimus; qui nocte dieque, quanquam cum praesenti capitis sui periculo, incredulos ad fidem inuitabat, & fideles ad imminentes instanter corroborabat agones. Cuius industria & eximius virtutum splendor cum longè lateque flagrarent, in tantum apud omnes opinio virtutis eius creuit, ut Ianuarius Beneuentanae sedis antistes, licet dignitate longè superior, sedulus ad illum visitandi gratia properaret: se sequere infatigabilem sanctorum laborum comitem adiungeret. Mira sanctorum dilectio: mira & stupenda vtriusque constantia. Nam cum nulla itineris fatigatione frangerentur, nulla terroris intentione retraherentur, quin vicariam sibi exhiberent affectionem, accidit nutu diuino, ut idem Domini antistes ex more veniens, reperiret illum in coetu fidelium, sacrosancta Euangelia sonoro iubilo personantem; moxque pater optimus feruorem tantae alacritatis diu multumque admirans, subito clericalera verticem eius vidit perspicuam effundere flammam; cuius oblatione percussus, intellexit protinus quid coruscationis radiaret illa, quidve

Sosius Misenatensis civitatis Diaconus.

Ianuarius Beneuentanus Episcopus, Sosio familiaris.

Praesagium martyrij in Sosio.

S. ET SOCIOR

V M SS. I A.

& sociorum eius

o Sancti Ianuarij

Domini 305.

ij & Ga-

vera-

Apro socero suo

upto, & similiter

sui Imperatoris

tianus cuiusdam

altruosa vocifera-

rat erat mitè verfi-

terculeum, morim-

m, consolem si-

publicae summam

umeriani Germa-

nistructum, me-

primordijs len-

in commouerunt;

charere amicos,

ffio. Vbi autem

o deuictus occu-

suae habentis, per

dis dixerunt, qui

manciparent ca-

is excarnificatos

itaque satellites,

suorum inissa do-

de sanctis carni-

m praeinominati

deposuissent; ij

titulo cum illis

stantius nempe

, Augusti fueret

appel-

*Predicit
martyrium
Sofij S. Ian-
tuarii.*

quidve portenderet inflammatio cælitus in verticem demissa. Dehinc properanter accedens, & constricto super eum incumbens amplexu, flammigerum illud caput spiritualibus delinuit osculis; & coram astantibus martyrij tandem diademate coronandum iterum iterumque professus est.

*Accusatur à
perfidis apud
Iudicem So-
sij, & capi-
tur.*

Cum igitur Sofius admirandis pietatis & doctrinæ operibus illustris, vitæ virtutisque proposito strenuè insisteret, & bon^o odor alijs ad vitam, alijs secundum Apostolicam institutionem esset ad mortem, factum est, ut ab his, qui bono perierunt odore, sapissimè ad Dracontium Campaniæ Iudicem accusaretur. Quorum frequenti suggestione paganitatis minister in furias actus, lictoribus suis transmissis vindictam eum ad se perducere præcepit. Et quidem fortis athleta Dei tentus à militibus, & coram solio Iudicis præsentatus, stetit interritus. At sceleratus arbiter diu multumq; admirans elegantem ei⁹ corporis formam, Aptè, inquit ad illum, fama corporis cum fama nominis tui congruit. Sed quia quadam superstitione pollutus asseueraris, necesse est, ut accedens libamen offeras, & frustreris accusationem, quæ toties de te nostras perculit aures. Ad hæc sanctus responsum reddidit paucis; Absit hoc Iudex, absit à me, ut debeam aliquo modo illam maculare religionem, cui ab ipsis incunabulis oblatus, toto corde totaque intentione seruiui.

*Constantia
rim.*

His Iudex auditis secum infremuit, & furibundus ad lictores conversus ait; Vestras expromite vires, & loquacitatem huius audacis, validis comprimate flagris, quatenus respiciens animaduertat ante cuius tribunal absistit. Dixit; & dictum comminus ministri exequentes, totum corpus sancti foedissimè laniarunt. Cernens verò dæmonum arbiter, robustissimum Christi militem palæstra illa patienter flagella tolerasse, stomachando intulit;

*Flagellatur
dire S. So-
sij, & car-*

Hic

Hic quia se vultum lo-
lat, claustris est tere-
egre fameque defici-
riatur, iuuenta tabel-
norum circiter tri-
optimo quoque id in-
Recluso verò fortis
custodia, Proculus d-
tius illustrissimæ ciu-
nis accensi, ethnice
increpabant, dicen-
quare benignum & i-
fuis, & tenebris ad-
rum principis teneb-
cò lucernam ardente
eontegi, carceris
Hæc & his similia
perarunt, omniq;
crearunt.

Lictores autem,
ad iniquum Iudicem
Dracontium verò lu-
perductos; tali co-
Miseri, quæ vos fa-
sano fauentes homi-
cipum decet a par-
super huius Sofij
ueat indignatio?
tale edidere respon-
infamiam stolidi
qui vos vestrosque
litate despexit; pa-
iram indignationem
turus est ponere c-
cebras vos tanta
eius adstruamini
Talibus exten-
& sine mora fure

caelitus in ver-
ter accedens, &
amplexum, flam-
mus delinuit o-
yrij tandem dia-
trumque profeci-

pietatis & do-
tutis prope-
ralijs ad vitam;
ritutionem esset
qui bono perie-
tum Campaniae
frequenti sugges-
tas actus, lictor-
m ad se perducere
Dei tentus a
reserentatus, ste-
ter diu multumq;
formam; Aptis
um fama nomi-
na superstitione
t accedens liba-
onem, quae to-
Ad haec sanctus
hoc Iudex, ablit
m maculare reli-
blatus, toto cor-

luit, & furibun-
estras expromite-
tis, validis com-
is animaduertat
& dictum co-
m corpus sancti
o demonum ar-
tem palæstra illa
achando intulit
Hic

Hic quia se vultum longanimitatis induisse simu-
lat, claustris est tererrimis deputandus; vt ibi fri-
gore fameque deficiens, & florida ipsius, qua glo-
riatur, iuuenta tabescat. Erat tunc B. Athleta an-
norum circiter triginta, cum ad carceris squalores, S. Sossij.
optimo quoque id indignè ferente, abducebatur. Proculi, Eu-
Recluso verò fortissimo martyre in ardua arcta; tycis & A-
custodia, Proculus diaconus, & Eutyces atq; Acu-
tius illustrissimi ciues Putcolani, feruore deuotio-
nis accensi, ethnicos clamorosis obiurgationibus
increpabant, dicentes; Miseri, dementes; infani,
quare benignum & innocentem verberibus afflix-
istis, & tenebris addixistis? Nunquid quia vestra-
rum principis tenebrarum noluit esse famulus, id-
co lucernam ardentem, quæ non potest sub modio
eontegi, carceris obscuritate voluistis extinguire?
Hæc & his similia vociferantes, ad ergastula pro-
perarunt, omniq; solamine sanctum Leuitam re-
crearunt.

Lictores autem, verbis illorum auditis, statim
ad iniquum ludicem pererantes eos detulerunt.
Dracontius verò Iudex illic eos citatis ad se officijs
perductos, tali coram astantes furore est affatus;
Miseri, quæ vos fatalis coegit impulsio, vt huic in-
fano fauentes homini nostra nostrorumque prin-
cipum decietia paruipendatis? An nescitis, quanta
super huius Sossij complices Imperatorum defer-
ueat indignatio? Ad hæc sancti magna constantia
tale edidere responsum; O vrinam, Iudex, cœlitus
insaniam stolidi huius fuisse incurrere digni,
qui vos vestrosque tyrannos fide contemnit; humi-
litate despicit; patientia vincit: viceramus & nos
iram indignationis non vestræ, sed Dei; qui ven-
turus est ponere orbem terræ desertum: cuius ille-
cebras vos tanta auiditate sectamini, vt meritò filij
eius adstruamini.

Talibus exemplò dictis Censot exarsit in iras, Dire vapu-
& sine mora furens, vapulare sanctos penè ad inter-
lan. S. Mar-
necio.

Egregium
eorum ad
Iudicem re-
sponsum.

tyres, & in
carcerantur.

*Timotheus
substituitur
Draconia.*

*Comprehen-
ditur Ianna-
rius à Timo-
theo Præside
Campanie.*

*Missus in ar-
dentem for-
nacem nihil
leditur.
Divè cru-
ciatur-*

*Festus Dia-
conus & De-
siderius le-
ctor vincun-
tur, & car-
ceri manci-
pantur.*

neconem præcepit. Cæsis ergo martyribus, & cum Sancto Sosio in vno conclavi reclusis, Imperator Timotheum quendam paganismi superstitione insignem Campaniæ Præsidem substituit: ita duntaxat, vt insatiabili feritate fideles persequeretur. Qui adueniens, mox vbi reperit Sosium cum socijs apud Puteolanam urbem ergastulis pro Christi nomine conclusos macerari, statim & B. Ianuarium, cuius fama sanctitatis apud omnes in admiratione erat, comprehendi iussit. Et quidem Præsul eximius tyranno oblatus, cum nullis blanditijs, nullis minis vel terroribus, ab orthodoxæ intentionis culmine deiici posset, tyranno in furorem ac rabiem verso, in ardentem mox fornacem toto triduo vehementer accensum proiectus est. Sed ô immensam Christi bonitatem, ô admirandam confessionis vim. Sanctus antistes in medijs flammis incolumis persistens, constanter Euangelicæ veritati testimonium perhibebat; tandem egrediens, nec vestimenti nec papilli quidem detrimentum passus, ingenti aduersarios admiratione defixit. Sed nequissimus Consul, tanti miraculi magnitudine nequaquam commotus, iussit protinus maiori iracundia accensus martyris corpus vsque eo distrahi, quoad solutis nervorum, artuumque compagibus, aliquid de animi constantia & magnitudine remittere videretur. Dum hæc fiunt, duo ex agmine Clericorum, Festus scilicet Diaconus, & Desiderius Lector, sancto Spiritu admirabiliter inflammati, Nolam properarunt, magnisque clamoribus Consulem tyrannidis arguunt, quod talem tantumque pontificem affligeret, qui omnium necessitatibus subleuandis die nocteque insudaret. Mox & illi comprehensi, ac vinculis restricti, ynà cum Episcopo ante rhedam Præsidis Puteolos sunt protracti; eundemque in carcerem apud Sosium & reliquos confessores crudeliter compacti.

His ita peractis, a sancti martyres in am-
roduci sunt. Aderat
& Felix & ætatis multi-
to crudeli sanè suam ra-
har montium in palæ-
stinali; cum eximia
cellar carens soluta,
tyres dimissa, mox
feritate in summam
redes sanctorum pro-
aculum vt magnos
excitant, ita Præsides
his miserè obfessum
uit vertigine, vt san-
pænis demens subijce-
ditionem veritus, ait:
cum ecce subito
lestem vindictam a-
mulatus, Ianuarij vi-
gium, tandem eo or-
miraculo hominū m-
fidem susceperunt. V-
tator factus benefic-
titudinis actus in ra-
pum decreta, lege pr-
que ita beatus Ianna-
Puteolanam gladio
netris laudem marty-
Horum corpora
studio, certum sibi P-
oprandi, sepelienda
politani diuino ad-
neuentum, inde ad
postremo Neapoli
translatum, & in c-
conditum, multis
primis memorand

His

o martyribus, &
i reclusis, Impe-
ganismi supersti-
fidem substituit
tate fideles perse-
bi reperit. Solum
em ergastulis pro-
rari, statim & B.
is apud omnes in-
ulsit. Et quidem
cū nullis blan-
tis, ab orthodoxe
tyranno in futi-
tem mox forna-
rentum proiectus
mitatem, o admi-
us antistes in me-
constanter Euā-
hibebat; tandem
pilli quidem de-
arios admiratio-
notus, tanti miracu-
martyris corpus
neruorum, & ar-
le animi constan-
eretur. Dum hæc
m, Festus scilicet
sancto Spiritu ad-
properant; ma-
rannidis arguit,
m affligeret, qui
dis die nocteque
si, ac vinculis con-
thedam Præsidis
mque in carcerem
stiores crudeliter

His

His ita peractis, altera luce, præcepto Tyranni
sancti martyres in amphitheatrum à bestiis laniandi
producti sunt. Aderat cum innumerabili vtriusque
& sexus & ætatis multitudine Præses, vt eo spectaculo
crudeli sanè suam rabiem satiare. Sed sanctis in-
star montium in palæstra consistentibus, & oculos
palmasq; cum eximia pietate ad cælum leuantibus,
bestiæ catenis solutæ, & furibundo impetu in mar-
tyres dimissæ, mox (dictū visuque mirabile) omni
feritate in summam mansuetudinem conuersa, ad
pedes sanctorum procubere. Hoc tam ingens mi-
raculum vt magnos animorum motus in populo
excitauit, Ita Præsidem densissimis errorum tene-
bris misere obsessum, lymphatica intrinsecus rota-
uit vertigine, vt sanctissimos martyres acrioribus
pœnis demens subijceret. Sed populi tumultuantis
seditionem veritus, capitis in eos sententiam dicta-
uit: cū ecce subito oculorum lumine priuatus cæ-
lestem vindictam agnouit. Itaque acri dolore sti-
mulatus, Ianuarij volens nolens implorans suffra-
gium, tandem eo orante lumen recepit; quo sanè
miraculo hominū millia admodum quinq; Christi
fidem susceperunt. Verū ingratus Iudex, nihil pla-
cator factus beneficio, sed conuersione tantæ mul-
titudinis actus in rabiem, veritus maximè Princi-
pum decreta, lege protinus agere licetorem iubet. At-
que ita beatus Ianuarius cum socijs ad sulphurariam
Puteolanam gladio percussus, ad Episcopalis mu-
neris laudem martyrij coronam adiunxit.

Horum corpora finitimæ vrbes, pro suo quæque
studio, certum sibi Patronum ex ijs apud Deum ad-
optandi, sepelienda curarunt. Ianuarij corpus Nea-
politani diuino admonitu extulere; quod primò Be-
neuentum, inde ad monasterium Montis Virginis,
postremò Neapolim, Alexandro Sexto Pontifice
translatum, & in cathedrali Ecclesia perhonorifice
conditum, multis miraculis claruit. Sed illud cum-
primis memorandum, quòd erumpentes olim è

M m m

monte

*Damnantur
ad bestias.*

*Fere bestiæ
eos veneran-
tur.*

*Præses cæci-
tate punitur.*

*Sanatur ora-
tione Ianua-
rij, & multæ
credunt.*

*Decollantur
SS. Marty-
res.*

*Defertur
corpus S. Iu-
uarij Nea-
polim: &
admirandis
signis floret.*

monte Vesuuio cinerum & flammarum globos, nec vicinis modò, sed longinquis etiam regionibus vastitatis metum afferentes, exstinxit. Cuius rei pariter ac beati Martyris, memoriam Græci quoque quotannis semel atque iterum celebrant. Porro insignis ac perenne miraculum sanguinis eiusdem S. Ianuarij, qui cum ampulla vitrea concretus continetur, & in conspectu capitis Martyris positus colliquescit & fluere perindè ac si recens esset effusus, adhuc usque tempora conspicitur, non eiusmodi esse vt vnus vel alterius hominis testimonio comprobetur, sed ita manifestum, vt ipse Martyris sanguis assidua miraculorum operatione, vocibus quibuscumque, velut Abel sanguis clamans, per vniuersum Orbem Christianum intonet.

* al. Eustachij.

C. Baron.

Tō. 2. Annal.

anno 103. &

anno 120. & in

Notat. ad

Martyr. Rō.

MARTYRIVM SS. * EVSTACHII
Theopistis vxoris eius, & duorum filiorum Agapj & Theopisti: Ex eo quod est per Metaphrastē

Coronati sunt anno Christi Domini 120.

Hadriani Imperator. 1.

20. Septē.

Apud Suriū

2. Nouemb.

* a Græcis

Placidus

dictus.

b Iosephus

de bello Iud.

l. 3. c. 4. & l. 3.

lib. 4. c. 2. &

lib. 5. cap. 3.

c. idē auctor

l. 3. c. 11. & 16

Virtutes Eustachij

dictus.

EO tempore, quo Traianus Romani Imperi sceptrum tenebat, expeditionemque in Decebalum Dacorum Regem parasset, Eustachius, qui tūc Placidus dicebatur, primo militiæ ordini, ppter egregiam militaris virtutis opinionē qua ipsi Traiano in primis charus erat, Dux ab eo fuit præfectus. Et quidem tam præclarani strenuamque suo Imperatori in rebus bellicis (b vt & antè in bello iudaico sub Vespasiano ac Tito, agens tum Magistrum equitum, cum & ipse Traianus ductor esset Decimæ legionis) nauabat operam, vt hostes vel sola aduentus illius mentione in fugam conuerterentur. Erat eximio corporis animique robore vir; & quamquam profundis errorum tenebris adhuc inuolutus, & infana idolorum cultura infamis, adeo tamen spectata

virtute;

terute, vt nihil eius animi candore spicuum videretur suauiter, vt dum inelytaret, à suis ipse cu prostratus iaceret. miranda quadam p ditorum sibi animo bat, & pauperes, nem, sed ad ocul manu sustentabat. viriliterque hastam to præclarani piam peres & calamitosos locia Theopites no femina; è qua du ducabat, vt non m quam ex animæ pr do appareret.

Porro quoties à quies dabatur, frequ penè venationem eu quando egresso ad y haud procul palei ris ad persequendū ceruum conspexit: stitendum suscepi bus, in fauces præuens iam iam se contra naturam in venatoris conatus percillio tutans, placidum se refecit. lūque inhians, viat quo difficilem mo supra Cervi caput, quæ prima illi æ um isco spectacu

marum globos, nec
am regionibus va-
lit. Cuius rei pariter
raci quoque quos
ant. Porro insignis
eiusdem S. Ianua-
etus continetur, &
fictus colliquecere
fiet effusus, ad hæc
non eiusmodi effu-
fimo compo-
se Martyris sanguis,
et, vocibus quibuli-
ns, per vniuersum

EYSTACHII,
rum filiorum Aga-
st per Metaphrast.
i Domini 120.

127. 1.

s Romani Imperij
nemque in Deceba-
flet, Eustachius, qui
litie ordini, ppter
ionē qua ipsi Tra-
b eo fuit præfectus.
namque suo Impe-
ntē in bello iudai-
tum Magistrum
uctor esset Decima-
tes vel sola aduen-
nerentur. Erat
e vir, & quamquam
ic inuolutus, & in-
deo tamen spectata
virtute;

virtute, vt nihil eius moribus honestius, nihil
animi candore splendidius, nihil denique eius in-
genio videretur suauius. Neque enim sustine-
bat, vt dum inclyta victoria externos hostes vin-
ceret, à suis ipse cupiditatibus vitijque turpiter
prostratus iaceret. Ea propter & vitam ad-
miranda quadam prudentia moderabatur, & sub-
ditorum sibi animos beneficijs arctissimè deuincie-
bat, & pauperes, inopesque non ad ostentatio-
nem, sed ad occultam virtutis elegantiam larga
manu sustentabat. Vibrabat quidem illa strenuè
viriliterque hastam militarem in hostes, sed mul-
to præclarius piam & munificam dexteram in pau-
peres & calamitosos exercebat. Erat autem ei vitæ *Vxor Eusta-*
socio Theopistes nomine, pari virtute ac nobilitate *chij Teopi-*
femina; è qua duos susceperat liberos, quos ita e- *stes, Traia-*
ducabat, vt non magis ex corporeis lineamentis, *na olim di-*
quàm ex animæ præstantia nobilitateque similitu- *sta.*
do appareret.

Porrò quoties à militari pugna otium aut re- *oblectatur*
quies dabatur, frequens belli meditatio ad assiduam *frequenti*
penè venationem eum prouocabat. Igitur cum ali- *venatione*
quando egresso ad venandum, armentum ceruorum *Eustachius.*
haud procul pasci renunciaffet explorator, ipse cate-
ris ad persequendū gregem dispositis ingēris formæ
ceruum conspexit: quem vnum sibi pugnaci dextera
sternendum suscepit. Itaque ad mortis equo calcari-
bus, in fauces prærupti cuiusdam montis eum perse-
quens iam iam se victorem putabat; cum repente
contra naturam in verticem petre in siliens ceruus,
venatoris conatus omnes eludit, seseque montis su-
percilio tutans, placidè à cursu, spectante Eustachio,
ibidem se reficit. Cumque Dux prædæ mente ocu-
lisque inhians, viam omnem modumque inquireret,
quo difficilem montis ascensum superaret, ecce tibi *Crux illi sa-*
suprà Cerui caput, Crucis Christi radians effigies; *pra caput*
quæ prima illi æternæ salutis initia tulit. Nam *Cervi appa-*
um is eo spectaculo attonitus consisteret, subito vox *ret.*

ex illa effigie eius auribus insonuit: Placide, Placide, quid me persequeris?

*Ex eadem
Crucis effi-
gie Christus
eum alloqui-
tur & con-
uertit.*

Aetor. 9.

*Visto vxoris
eius.*

*Post Cathe-
chesm Ba-
ptizatur Eu-
stachius cum
vxore & li-
cibus & cō-
municantur.*

Placidus hac tam noua forma & voce obstupe-
ctus, partim numinis metu, partim reuerentia, e
equo humil delapsus est. Postquam verò resumpt
viribus, à stupore sese collegit, Domine, inquit, qu
es? Cui Dominus; Ego Christus Iesus, qui huma-
næ salutis causâ ex cælo in hunc mundum veni; huma-
nam carnem ex Virgine sumpsi; famem sitimque
annis triginta admodum tribus pertuli; den-
que ignominiosæ mortis supplicia in Crucis ligno
sustinui, ut hominem suo scelere æternis ignib
addictum redimerem, & ad sempiternæ felicitat
gaudia transferrem. Tu itaque proficiscere in ciui-
tatem, & sacerdotem Christianorum accede; cum
que ab eo cum vxore & liberis viuifico baptis-
mum purificatus fueris, protinus huc reuere. Tibi eni
rursus apparebo, & ostendam futura, & reddam ma-
nifesta salutis mysteria. His auditis Eustachius, in-
star Pauli, animo repente mutatus, fœdam scelera
tamque idolorum superstitionem vehementer el
execratus. Itaque pudore pariter & dolore affe-
ctus, quod dæmonum cultui tamdiu seruisset
domum abiit, singulatimque omnia, quæque vide-
rat, quæque audierat, vxori narravit. Illa verò eadem
nocte secundum quietem haud dissimili visione
monita ut Christum indueret, admiratione & gau-
dio affecta; Mi Domine, inquit ad maritum, quæse-
te, nè tam fausto magnarum rerum nuncio ingrati,
sordes & desides sumus ad Christiana sacra perci-
pienda; quin potius sine mora ad Christianorum
sacerdotem contendamus: qui nos salutari lauacro
expiatos, ab infelici dæmonum seruitute, ad veram
Christi libertatem transferat. Nec mora; Nocte cun-
cubia Placidus & Traiana cum duobus filiis & pau-
cis famulis fidelissimis, ad insigni pietate & pruden-
tia sacerdotem Ioannem profecti, ab eo catechesi
instructi & ritè lustrati sunt. Et Placido quidem Eu-
stachij nomen, Traianæ verò Theopistis imposi-
tum

am fuit. Filiorum al-
dictus est. Corporis de-
iuius relecti mythe
domum reuerſi sunt.
Inter ea Eustachius cu-
liam gustu suauissim-
memor visionis in mo-
tis, profususq; lachry-
num obsecrauit, ut cla-
stem salutis iter citra
instrueret. Et ecce mo-
huiusmodi voce eū ad-
stachij, & verè beatus,
uacro heres celestis re-
probatione magno o-
dam. Nam salutis h-
tibi donum inuiden-
ut rursum te proster-
gradu aliquando dei,
tam, ut nullis dæmon-
impugnationibus an-
patienter decertes, v-
cum Iob trophæa eri-
diuitijs & gloria &
gestis elatus fuisti; sp-
generis nobilitate; sp-
nes felicitas exprin-
rationi fuisti. Nun-
liandus, & opprob-
mitate afficiendus,
que fidei cum pietat-
lationis calicem ad
mea sanè gratia mu-
vitæ munerib; ac o-
martyrij corona r-
His ordine expo-
allata est; & ipse n-
domum redijt; sel-

it: Placide, Placide,
a voce obstupescit
tim reuerentia, et
iam vero resumpr

Domine, inquit, qui
Iesus, qui hum
mundū veni; humi
famei sum; qu
us petuli; den
cia in Crucis lign
re aternis ignib
piternæ felicitat
proficere in ciui
orum accede; cum
viuifico baptismo
pertere. Tibi enim
ura, & reddam ma
ritis Eustachius, in
us, sedam scelerat
vehementer eff
ter & dolore affe
tamdiu seruiss
nia, quæque vide
it. Illa vero eadem
dissimili visione
admiratione & gau
dium maritum, quæ
um nuncio ingrati
fistiana sacra per
ad Christianorum
os salutari lauacro
ruitute, ad veram
moras; Nocte cum
nobis filijs & pau
pietate & pruden
ti, ab eo catechesi
acido quidem Eu
theopistis impos
tum

rum fuit. Filiorum alter Agapius, alter Theophistus *Mulatur no-*
dictus est. Corporis deinde & sanguinis Domini *mina eorū in*
viuificis resecti mysterijs, incredibili cum gaudio *baptismate.*
domum reuersi sunt.

Interea Eustachius cum indies Domini misericor
diam gustu suauissimo magis magisque perciperet,
memor visionis in monte, rursus eā solitudinem pe
tijt, profususq; lachrymis caput humi defixus Domi
num obsecrauit, vt clariore adhuc cognitione ad re
ctum salutis iter citrà offensionem perficiendū eum
instrueret. Et ecce mox Dominus solita benignitate
huiusmodi voce eū admonuit; Beat⁹ quidem es, o Eu
stachi, & verè beatus, qui percepto regenerationis la
uacro heres celestis regni effect⁹ es. Sed scito tibi fidei
probationē magno & inuicto planè animo subeun
dam. Nam salutis humanæ aduersarius diabol⁹, hoc
tibi donum inuidens, nullum nō mouebit lapidem,
vt rursus te prosternat, & à Christianæ dignitatis
gradu aliquandò deiiciat. Sed tu vide etiam atq; et
iam, vt nullis demonum insultibus frangaris; nullis
impugnationibus animum demittas, sed strenuè ac
patienter decertes, vt tandem post pugnam inclyta
cum Iob trophæa erigas. In hodiernum vsq; diem
diuitijs & gloria & rebus fortiter & præclare bello
gestis elatus fuisti; specie liberorum; bonorum copia;
generis nobilitate; alijsq; rebus, quibus apud homi
nes felicitas exprimitur, honoratus cunctis admi
rationi fuisti. Nunc autem breui his omnibus spo
liandus, & opprobrijs hominum extremaque cala
mitate afficiendus, vide nē animo concidas, donum
que fidei cum pietate deseras. Si enim acerbum tribu
lationis calicem admiseris, teq; inuictum athletam
mea sanè gratia munitum præbueris, ego te pristinis
vitæ munerib⁹ ac ornamentis decorabo: ac postremo
martyrij corona redimitum æternū illustrabo.

His ordine expositis, numinis viso ab oculis eius *Seu pestis*
allata est; & ipse nunc gaudio, nunc tristitia plenus *eius domum*
domum redijt; seseque vna cum pia coniuge ad fu
inuaudit.

M m m 3

turas

*Predicit ei
Christus re
tationes.*

*Itemq; pro
speritatem,
demum &
martyrij
palmam.*

*Eustachius
cum vxore
& liberis,
voluntariū
exilium, pa-
trie præfert
& quare.*

*Nauclerus ei
adimit vxo-
rem.*

*Agit Deo
gratias in
summa cala-
mitate Eu-
stachius.*

turas tempestates assiduis precibus & lachrymis mu-
niuit. Nō multi præterierant dies, cum repente saua
contagio domum eius inuadit; quæ primò quidem
seruos & ancillas, inde equos & mulos, & cuncta de-
niq; animantia miserè depascens, totam domum va-
cuā reddidit. Igitur reb⁹ omnib⁹ breui exuti, q paulò
antè splendidi & amicis honorati erāt, subito despe-
cti, vniuersæ ciuitati miserabili spectaculo fuere. Ita-
que omnium opprobria ludibriaq; quauis afflictio-
ne & calamitate grauiora iudicantes, voluntario exi-
lio miseriam suam mitiorem nonnihil reddere de-
creuerunt. Statuerant pariter A Egyptum perere, ibi-
demq; in extrema potius paupertate viuere, quam tā
multos calamitatis testes in patria habere. Sed ecce
cum iam prospero satis ventorum flatu mare trans-
misissent, repente noua quædam calamitas, prio-
ribus miserijs longè grauior, in eos irruit.

Erat nauclerus barbaris admodum & impudicis
moribus, libidinis cestro vehementer percitus. Is
conspecta Theopistis forma sanè eximia, protinùs
impuro illius amore exarsit, adeoque scelerata cupi-
ditatis flamma incensus est, vt manu in eam iniecta,
negaret se aliam pro naulo mercedem accepturum.

Cumque Eustachius sese opponeret, & duplicatam
mercedem promitteret, Barbarus, vxore per vim
abducta, toruo aspectu cadem spirare, strictoque
ense necem intentans, Hic tibi, inquit ad Eusta-
chium, vel inuito silentium imponet. Eo metu
repressus Eustachius, acceptis lictæ agrè filijs, cœ-
ptum iter in A Egyptum luctu lachrymisque miserè
oppletus profectus est. Hic igitur vir diuinus tan-
quam sui dimidia parte cæsus, tolis comitatus filijs,
qui parentem ei in memoriam reuocabant, ibat
mœrens quidem, sed Deo tamen gratias agens, fi-
de nequaquam infirmus, quod coniugem a Barbari
ludibrio seruaret immunem. Cumque hoc modo
grauissimis animi doloribus saucius ad fluuium ve-
nisset, qui propter vehementes fluctuum impe-

nis non facile transi-
impositum magno co-
deposito cum alterum
tibi Leo è latebris pro-
pido cursu volantibus
spectaculo concidens,
sed mox diuinæ adu-
tis, cursumque ad al-
conuertit. Sed quic-
bitas, ô acerbitatis
uij ripæ appropinqu-
rapiens, cum catulis
ad hæc tulit patet;
crudele spectaculum
tinus animam efflu-
cum morte acerbis-
Dominus, qui suos
tentatione progen-
sustentasset.

Verum enimuero
tia tot tantisque
chium nequaquam
etiam beneficijs &
& Leo, fortè in pa-
restituit, & lupa, i-
rore percussa, in-
ruit. Itaque & pa-
benigne aluerut,
nullum similiter
glexerunt. Illi
paulatim adolese-
vxore & filijs pri-
victum parabat,
immensum dolo-

Erat vicus no-
turnæ peregrina-
ad vitæ sustenta-

& lachrymis ma-
cum repente lau-
uae primò quiden-
ulos, & cuncta de-
toram domum va-
eui exiit, q paulò
trāt, subito despe-
ctaculo fuere. Ita-
q; quavis afflictio-
es, voluntario exi-
nihil reddere de-
ptum petere, ibi-
te viuere, quam tā
habere. Sed ecce
flatu mare transi-
calamitas, prio-
s irrit.

lum & impudicis
ter percitus. Is
eximia, protinus
ue scelerata cupi-
tu in eam iniecta,
dem accepturum.
tet, & duplicatam
xore per vim
pitare, stricteque
inquit ad Eusta-
onet. Eo metu
et agrē filijs, cœ-
nrymque miserē
ur vir diuinus tan-
s comitatus filijs,
reuoabant, ibat
gratias agens, fi-
iugem a Barbari
umque hoc modo
us ad fluuium ve-
fluctuum impe-

mis non facillè transmitti poterat, vnum humeris
impositum magno conatu traiecit. Eo verò humi *Leo eius f-*
deposito cum alterum accepturus reuerteretur, ecce *liū abducit.*
tibi Leo è latebris profiliens medium corripit, & ra-
pido cursu volantibus per colla iubis abducit. Eq
spectaculo concidens, incredibili dolore fauciabatur;
sed mox diuinæ admonitionis memor animo ste-
tit, cursumque ad alterum vnicam posteritatis spem
conuertit. Sed quid accidit? O calamitatum acer- *Item Lupa*
bitas, ô acerbitatis dolor immensus. Nondum flu- *alterum.*
uij ripæ appropinquauerat, & ecce lupa, alterum ore
rapiens, eum catulis suis prædam asportat. Quomo-
dò hæc tulit pater; quibus oculis tam miserum &
crudelē spectaculum sustinuit? Quomodo non pro-
tinus animam efflauit? Nec dubium, quin vitam
cum morte acerbissima confestim permutasset, nisi
Dominus, qui suos in afflictione consolari & cum *1. Cor. 10.*
temptatione prouentum facere nouit, manu sua eum
sustentasset.

Verum enimverò diuinæ prouidentiae beneuolen-
tia tot tantisque calamitatibus inuolutum Eusta-
chium nequaquam deseruit; sed paulò post maiorib⁹
etiam beneficijs & gaudijs mirificè cumulauit. Nam
& Leo, fortè in pastores incurrens, puerum illæsum
restituit, & lupa, in aratores incidens, repentino ter-
rore perculsa, infantem morsu in offensum defe-
ruit. Itaque & pastores & aratores acceptos infantes
benignè aluerut, & bestiarum humanitate edocti, *Servantur*
nullum similiter humanitatis officium in illos ne- *ill. est pueri*
glexerunt. Illi autem cognationis mutæ ignari, *& educan-*
paulatim adolesebant; pater verò opibus spoliatus, *tur à rusti-*
uxore & filijs priuatus, in terra ignota manibus sibi *cis.*
victum parabat, assiduusque lachrymis & gemitibus
immensum doloris pondus viriliter sustinebat.

Erat vicus nomine Badisus; in quo terminū diu- *Exercet a-*
turnæ peregrinationis constituens, alienam terram *griculturana*
ad vitæ sustentationem colebat, tenuemq; admodū *Eustachius.*
victum

Genes. 12.

*Eius vxor
seruatur in-
tacta.*

*Et diuinam
dispositionē,*

*Eustachius
ab Impera-
tore Traia-
no requiri
iubetur.*

*Agnoscit
querentes se
vir sanctus,
sed necdum
agnoscitur a
suis.*

*Diuinitus
lapsa vox eū
consolatur.*

uictum duro sanè labore annis 15. sibi compara-
bat. Prope cum verò pagum, filij eius illorum homi-
num, quos diximus, beneficio educabantur. Porro
vxo-rem eius Theopisten, tanquam alteram Saram,
nulla affectam contumelia, Dominus à nefario cō-
cubitu intactā conseruauit marito; & defuncto Bar-
baro, magna illi in ea regione manēdi potestas erat:
Hæc autem omnia cum laterent Eustachium: ex his
nullam capere potuit consolationem.

Interea dum hæc fiebant, gens illa barbara, apud
quam degebat Theopistes, fractis quæ cum Roma-
nis inierat fœderibus, incursionem in agros Ro-
manorū faciebat: & maxima præda abducta, rebul-
que ex animi sententia gestis, salua in suam regionē
rediit. Ea res cum Imperatorem vehementer ange-
ret, animumque ad vindictæ cupiditatem stimula-
ret, ilicò Eustachium requirendum statuit. Ad eò
namque illius & prudentiæ & viribus confidebat, vt
eo Duce victoriam in manibus se habere crederet.
Itaque multis magnisq; præmijs à Traiano Impera-
tore ijs, qui eum inuenirent, propositis, duo quidam
viri Acacius & Antiochus, quondam Eustachi in re
militari ministri, magno confecto itinere, tandem
ad hunc vicum non finē Dei namine perueniunt.

Et quidem à sancto viro agniti, vultum eius diutur-
nis lachrymis exesum, & corpus squalore ac macie
confectum, nequaquam cognouerunt. Studiosè
autem cum ab alijs, tum ab ipso etiam Eustachio,
de viro quodam, coniuge, & duobus liberis stipato,
inquisiuerunt. Ea res non poterat non omnes viri
sancti renouare dolores; ille tamen, quāquam ma-
gnos animi motus sentiret, ægreque se à lachrymis
temperaret, semper tamen ad opem diuinam tacita
cogitatione fugiebat; precabaturq; Dominum assiduò,
vt animi saltem firmitatem inuictamque in
tantis miserijs constantiam largiretur. Factum est
autem, vt ab eo, die quodam orationi attentius in-
cumbente, vox cælitus audiretur; Esto bono animo;
nam

nam & pristinam glo-
charissima, quæ tan-
recipies.

Hæc postquam au-
gudio repletus, quò
beret, tandem inquit
inmirauit: reuicq; ap-
cepit. Cumq; eos mi-
aret, & illi nūc quer-
do eiusque coniuge
vir diuinus obortur
absterlus secedere
na iudicia eum proo-
oculis graues illius
gnēq; animi magni-
dem submurmuran-
illi qui querebatur
plaga concaua admi-
inflicta; eius plage
sita personæ signu-
sent intuitu, immē-
exiliere, & bacchie
Placidū esse inelam-
bāt? Nunc quidē e-
rigabant nunc ped-
tes, atque crebro d-
laticiam significab-
tes. Num, inquit
inuenimus? Ille au-
rupta nimio eiula-
ō amici, perierit e-
& miserijs relictus
videtis, exerceo v-
omniū luctus & l-
que pagi incolæ e-
dam exercitus, co-
prima nobilitate
tur. Sed milites ab

nam & pristinam gloriam, & coniugem, & pignora
charissima, quæ tantis lachrymis amissa luges, breui
recipies.

Hæc postquam audiuit Eustachius, mixto timori
gaudio repletus, quod suspectas maligni insidias ha-
beret, tandem inquirentes se milites ad hospitium
inuitauit: tenuiq; apparatu pro seruitutis ratione ex-
cepit. Cumq; eos ministrando ab itineris labore recre-
aret, & illi nunc querendo, nunc narrando, de Placi-
do eiusque coniuge & liberis diligenter indagarent,
vir diuinus obortum sæpius lachymarum imbrem
abstersurus secedere cogeatur, ne quo modo exter-
na indicia eum proderet. Inter eam cū illi defixis in eum
oculis graues illius mores, vultus modestiam, insi-
gnēq; animi magnitudinē curiosius attenderet tan-
dem submurmurare cœpere, eum haud absimile esse
illi qui quærebat. Quid multis? Erat eius collo-
plaga concaua admodum & profunda, hostili ferro
instructa; eius plage cicatricem (certū agnitionis que-
sitæ personæ signum) propius accedentes cum ef-
frent intuiti, immenso perfusi gaudio, protinus ē mēsa
exiliere, & bacchico quasi furore moti, eum ipsum
Placidū esse inclamarunt. Quid autem dein nō facie-
bāt? Nunc quidē collo eius cūcūfusi, illud lachrymis
rigabant; nunc pedes prehēntes, nunc manus tēgē-
tes, atque crebrō deosculantes, incredibilem animi
lætitiā significabant. Indē de vxore filijsq; quære-
tes, Num, inquiunt, falsi sumus? num quē dēsideram?
inuenimus? Ille autē lachrymis oculos infusus inter-
rupta nimio ciulatu voce, Filij quidē, inquit, & vxor,
ō amici, perierūt: ego verō solus immensis doloribus
& miserijs reliētus duram hanc & infelicem, quam
videtis, exerceo vitam. Hæc eo dicente communis
omniū luctus & lachrymę consecutæ sunt; certatim-
que pagi incolæ eō confluerunt, vt Ducem quon-
dam exercitus, compluribus victorijs inclytum, &
prima nobilitate conspicuum, oculis contemplaren-
tur. Sed milites abducto seorsum Eustachio, ei men-

*Excipit que-
rentes se ho-
spitio.*

*Agnoscutur
tandē ab eis.*

Redit Eustachius ad Imperatorem.

Excipitur summo cum gaudio.

Conscribit militem Eustachius, & duo eius filij ei incogniti militant.

Debellat hostes.

Duo fratres, Eustachij filij, tandem se mutuo agnoscunt.

tem Imperatoris aperuerunt, statimque oblato habitu rusticano, splendidis cum vestibus induerunt. Deinde eo accepto reuersi sunt. Et quidem Eustachius, quod hæc non sine numine diuino euenisse cognosceret, cuncta admisit: ac protinus iter cum illis ingressus, trigesimo demum die in regiam peruenit. Ibi quanta humanitate, quanto gaudio ac exultatione ab Imperatore exceptus sit, nemo pro digaitate explicare queat. Post hæc Imperator, zona militaris gloriæ rursus ei tradita, belli negotia cum eo communicauit: & quid ab eo fieri veller prolixè exposuit. Ille autem maioribus copijs opus esse decernens, vndique militem cōscripsit. Accidit tum, vt vicus ille, qui filios eius nutrierat, duos milites suppeditaret: qui admirabili Dei prouidentia Eustachij filij fuere. Superabant illi robore corporis alios oēs qui cum ipsis erant; erantque ea propter duci inprimis chari: prorsus vt eos & mensa sua alteret, & primo honore dignos iudicaret. Ignorans interim filios esse, intrepide eos in expeditionem duxit; validoque commisso prælio, barbarorum, ingenti eorum edita strage, spiritus compressit; nec ea contentus insigni victoria Hydaspem fluium traiecit, ac reliquos rebelles subegit; sicque vna expeditione bellum profligauit, Romanumque imperium, vt antè, pacatum reddidit.

His præclare & magna cum laude gestis, in reditu castra metatur in quodam vico ad hoc valde appositio; horis amoenissimis admodum cōspicuo; quorum vnus quidem custodiā vxor Eustachij habebat mercede sibi commissam. Ibi tū duo illius filij mutue cognationis prorsus adhuc ignari, cum vt fieri solet, ab armis feriantes, varios quos in vita pertulerant, casus sibi inuicem narrarent, stupore & gaudio repleti in fraternam agnitionem mirabiliter venere. Haud procul ab ea narratione aberat Theopistes (nam tentoria propè hortum illum fixerant) quæ quam eos a feris raptos fuisse ignoraret, tamen ex multis

multis minime dubitarem. Interim veritas seprater communem animique mollitionibus dedens animo se veram eorum tota nocte lachrym. Ducem exercitus ad eam multis annis ducere vellet. Ea nam oculosq; dulci nato in certam firmissimam. Precibus eius annuam. mulier Ducis humilioris est intuitu figura & corporis pet vehementer, in pudore simul & c. nim suam inter al esse cernebat; nescit rem esse proficere modo in eam affert temporis intervallo magis amoris dem victa amoris rer ingemiscens, riuulos, & vtrorum perpeffus labores stachius; qui ex ana pietatis prim ex glorioso inglam iniquitate dem ego sum m prætexu nauti p asperam & iniqui lit, me autem in inhonefti amor diuina iustitia p

que oblato habi-
s induerunt. De
dem Eustachius,
euenisse cognos-
iter cum illis in-
am peruenit. Ibi
ac exultatione
to dignitate ex-
na militaris glo-
rum eo comuni-
è exposuit. Ille
eternens, vndi-
vt viciis ille, qui
ppeditaret: qui
nij filij fuere. Su-
es qui cum ipsis
in primis chari:
& primo honore
n filios esse, in-
validoq; com-
eorum edita
contentus insi-
ecit, ac reliquos
one bellum pro-
t ante, pacatur
gestis, in reditu
hoc valde apposi-
spicuos; quorum
nij habebat mer-
s filij mutue co-
vt fieri solet, ab-
pertulerant, ca-
& gaudio repleri
er venere. Haud
theopistes (nam
ant) quæ quan-
aret, tamen ex
multis

multis minimè dubijs signis didicit, se eorū esse ma-
trem. Interim verita nē eis suspecta foret, prudenter
se præter communem fæminarum consuetudinem
animique mollitiem continuit, totamq; se lamenta-
tionibus dedens animo agitabat, quonam potissimū
modo se veram eorum matrem esse aperiret. Igitor
tota nocte lachrymis & precibus transacta, mane
Ducem exercitus adiit, supplexque ab eo petijt, vt
eam multis annis exulem vnā secum in patriam re-
ducere velit. Ea namque facultate obtenta, & animū
oculosq; dulci natorum aspectu pascere, & paulatim
in certam firmissimamque notitiā venire cogitabat.
Precibus eius annuit benignè Dux. Admirans autem
mulier Ducis humanitatem, facilitatemque, eum
curiosius est intuita; & ecce ex moribus vultusque
figura & corporis lineamentis agnoscit maritū. Stu-
pet vehementer, menteque attonita aperto hīas ore,
pudore simul & cupiditate distracta, (multum e-
nim suam inter abiectiōem & viri gloriam inter-
esse cernebat) nesciebat quonam modo se eius vxor-
em esse profiteretur. Præterea cum ignoraret quo-
modo in eam affectus esset maritus, eō quodd tanto
temporis intervallo corporibus disjuncti fuerāt, mul-
to magis amoris eius impetus retardabatur. Tan-
dem victa amoris vehementia, ex imo miserabili-
ter ingemiscens, & vberes lachrymarum profundens
riuulos, o virorum clarissimè, inquit, qui multos
perpeffus labores & dolores ex Placido dictus es Eu-
stachius; qui ex apparentis tibi Crucis figura, Christi-
anæ pietatis primordia hausisti; qui futura edoctus
ex glorioso inglorius euasisti; qui olim vxore per sū-
mam iniquitatem in naui priuatus fuisti; quæ qui-
dem ego sum misera & infelix, quam barbarus ille
prætextu naui per vim abstulit, quando te quidem
asperam & iniquam sortem acerbè deslentem repu-
lit, me autem in naui detentam per marinos fluctus
inhonesti amoris cupiditate inflammatus auxit; sed
diuina iustitia mox eum persecuta, intactam me &
inuio-

*Item mater
eos agnoscit.*

*Theopistes
marito lo-
quitur, nec
eū agnoscit*

*Agnoscit tā-
dem maritū.*

inuolatā tibi coniugē seruauit. Testor Deū nostrāq;
fidem, ō marite, impollutum & inuolutum nostrū
tibi hucusque manet cubile. Si ergo ipse es cuius hæc
sunt signa, quibus agnoscaris, tu quoque tuam agnos-
ce coniugem; nisi me sic affectam asperneris, & in-
dignam tuo splendore ducas; Stemus hic pariter &
communes magnæ Christi prouidentiae agamus gra-
tias, quæ res nostras prudenter deduxit.

*Eustachius
agnoscit con-
iugem.*

*En ut benig-
nus Deus om-
nia suauiter
disponat.*

*Eustachius
agnoscit fili-
os suos.*

Hæc profusis lachrymis dicente Theopiste, Dux
exercitus non iudicans hæc sufficere ad fidem facien-
dam rei periculose, alia omnia diligenter scrutatus
est. Postquam autem sublata omni dubitatione vxor-
em agnouit, vix mentis compos, in amplexus eius &
oscula ruit. Ortus est vtrinque clamor, magno cum
fluxu lachrymarū. Tandē Theopiste prior ad mari-
tū, Et, vbi, inquit, charissime, sunt dulces nati? Ille ve-
rò animi dolore totus repentē commotus, magno
eiulatu respondit; ō mulierum fidelissima Theopi-
ste, à bellis filij nostri deuorati sunt: quod ego spe-
ctaculum crudele nimis hisce vidi oculis. Illa au-
tem nihil ex eo commota, Sed quid, inquit, est, quod
omnipotens & misericors Deus non possit facere, qui
nos præter omnem spem sic fecit conuenire? Deindē
singulatim ea omnia, quæ filios inter se narrātes au-
diuerat, referens, maritum ingenti admiratione
affecit; profusus ut stupore propemodū oppressus, ar-
canā Dei sapiētiā sinē fine suspiceret. Deindē accer-
sit eis ad se, eosque defixo obtutu contemplans.
Et quoniam, inquit, vos estis, quæ patria oriundi, quo
sanguine creti? Illi autem se claris quidem parentib;
natos esse dicebant, sed quorum splendor & gloria
aduersis fortunæ flatibus in summam abiectionē &
infelicitatem deuoluta esset. Cumque eos singulatim
cuncta quæ euenierant aperire iuberet, & illi exules
vnā cum parentibus fuisse dicerent, matrisque infor-
tunium non sinē lachrymis narrarent, ac postremo
ad tremendam illam ferarum historiam venirēt, pa-
ter eorum narrationē interrumpens protinus insiluit,
eosque

eosque peramanter
ō filij charissimi,
tationū tenebris ut
Hæc & his similia co-
ferente parente, & p-
plectebantur; duplici
aduersus hostes victi-
vita dicam, reuocant

Post hæc autem
& aliorum spoliator
giam victor profectus
vrbem ingrederetur
Adrianus, vir gen-
& mente barbarus
quidem venientē
fice admodum el-
causa latandum s-
ingenti Ciuitatis
tem amens ad ido-
sacrificaturus ab in-
honoris causa stip-
eum delituit, au-
fessus idola surda
colere voluit.

Ea propter
quidem zona mi-
auit; deindē cum
nali eum filii iu-
traducere summa
nis blanditiæ mi-
ra cruciatulque
athletas in stadi-
erant illi longa
Christi confessor
discerperent. Sed
tentia protinus e-
rum vicit egregi-
mirabile testes

eosque peramanter amplexans, ô dulces nati, inquit, ô filij charissimi, ô filij optatissimi; qui profundis tē-
tationū tenebris circūdati, nouam didicistis orbitatē.
Hæc & his similia commixtis lætitia lachrymis pro-
ferente parente, & parentes filios, & filij parentes am-
plectebantur; duplexq; festū egit populus, & de parta
aduersus hostes victoria, & de Ducis familiæ ad vitā,
vt ita dicam, reuocatione.

Post hæc autem Eustachius, iussis sequi captiuis,
& aliorum spoliū multitudinē, ad urbem re-
giam victor profectus est Romam. Antē verò quam
urbem ingrederetur, Traianus ē viuis excesserat, &
Adrianus, vir gentili superstitione nefariē pollutus
& mente barbarus, in Imperium successerat. Et ille
quidem venientē Ducem donis muneribsq; muni-
ficē admodum est profectus; & vxoris ac filiorum
causa lætandum sibi ducens, festos dies & spectacula
ingenti Ciuitatis totius gaudio celebrauit. Cum au-
tem amens ad idolorum tēpla dijs pro parta victoria
sacrificaturus abiret, Eustachius, qui eius latus vbiq;
honoris causa stipabat, impietatem execratus, mox
eum destituit, auctoremque victoriæ Christum pro-
fessus idola surda & inanima neque agnoscere neque
colere voluit.

Ea propter Imperator ira repletus, primū Imperator
quidem zona militari ac Ducis munere eum spoli-
auit; deindē cum vxore & liberis tyrannico tribu-
nali eum sisti iubens, à Christo ad cultum idolorum
traducere summa ope aggressus est. Cumq; alter-
nis blanditiæ minæque nihil prodesse, ad verbe-
ra cruciatusq; Tyrannus descendit. Deducit ergo
athletas in stadium sæuis obijciendos leonibus. Ad-
erant illi longa exhausti inedia, vt crudelius in
Christi confessoires irruerent, eosque ad ossa vsque
discerperent. Sed ferarum immanitatem Christi po-
tentia protinus compescuit; viri vsque ac fides sancto-
rum vicit egregiē. Nam bestia (dictū sanē visuque
mirabile) testes pietatis ac religionis Christianæ fa-
ci,

*Adrianus
imperat, re-
deunte Eu-
stachio.*

*Obijcitur Le-
onibus Eu-
stachius cum
vxore & li-
beris, sed ni-
hil lætatur.*

*Immanetor-
mentum.*

*Suas illa est
Deo tradunt
animas.*

*Populus lau-
dat Christū.*

*S. Martyres
honorificē se-
peluntur.*

*C Baron.
Tom. 1. An-
nal. & in
not. ad mart.
Rom.
21. Septem.*

*Alphens
Matthaei pa-
rent*

cti, sanctis sua inclinarunt capita, eorumque cor-
pora cum magna cū reuerentia linxissent, quiete re-
diegūt. Eo tam praclaro miraculo Tyrannus nequa-
quam motus, ad ceterā immanitatē bouē aenē ad-
didit: in quē vehementissimē accensum martyres vi-
uos conijci iussit. Crudele sanē & horrendum specta-
culum; sed quod athletas hos non modō non exter-
ruit, sed summo gaudio & exultatione cumulauit.
Bos verō Christi virtute mox refrigeratus, non ad
supplicium, sed ad solatium potius eos recepit: ita ut
placide sinē vilo doloris sensu suas Christo animas
traderent. Apparuit hoc in eorum corporibus qua-
triduo post ab ipso Tyranno requisita, nō modō in-
tegra, sed & candidiora quam prius fuerant inuenta
sunt. Quo miraculo plebs vniuersa commota; Magnū
Deum Christianorum exclamauit. Hæc vero & his
similia populo clamante & Deum laudante, Tyran-
nus pudore simul & timore affectus recessit; Christia-
na verō plebs martyrum corpora sustulit, & cum
psalmis & hymnis honorificē in loco sacro condidit.
Deindē nefaria simulacrorū superstitione paulatim
magis magisque quiescente, Christi fideles insignem
sanctis martyribus erexere basilicam: in qua multis
magnisq; beneficijs Sanctorum gloria per Christi
potentiam & gratiam cunctis innotescit.

VITA B. MATTHAEI APOSTOLI
& Euangelistæ: Ex ea quæ est per Metaphrast.
& Ioachimū Perionium.

Matthæus Alphæi filius, cui & Leui nomen
fuit, olim publicanus & pecuniarū exactor,
cū omnes quaestus faciendi vias & artes
calleret egregiē, inter publicanos principem locum
tenere meruerat. Cum verō Christus Dominus ali-
quando eius telonium præterire, & intimas cordis
hominis partes occultarum rerum cognitor inspi-
ceret,

eretur, studiumque vi-
eius ardorem cognos-
retur, hortatus est, quæ
introduxitque domum
bis multis publican-
de vita Pharisei mal-
parauit. Quod cum
niamdi causa obseru-
ut probū obijcere, &
que vesceretur. At i-
elulit, vel diluit, ut d-
pus esse, sed agris. A-
thaus in Christi disci-
ad Christi crucem a-
uens, eiusque vestig-
miraculorum ipsius
totum dispensatio-
versatus, socius labo-
Cum verō ten-
omnes, atque ex h-
gentium salutem c-
voluit, diuisis inter-
tus provinciis, A. E.
Itaque cum se totū
religionis ac piete-
tis consignauit, vi-
cuisissent, ea ipse se-
ter totā Christi di-
adit, qui nondum
iphsque salute nun-
peragruit, vbi cu-
quis prædita cong-
ærumnis ac peric-
ficiose impietati-
lorū Tribuni cruce-
minis tamen Sal-
ce libera prædical-
mat, ad diuinam

L. ET EVAN.

eorumque con-
sistent, quiete re-
parantur nequa-
bouēzēu ad-
m martyres vi-
tendum specta-
odō non exter-
one cumulatit,
eratus, non ad
os recepit: ut
Christo animas
torporibus qua-
a, nō modo in-
uerant inuenta
m mota; Magnū
hac vero & his
udante, Tyran-
ecessit; Christi-
stulit, & cum
sacro conditit-
ione paulatim
deles insignem
in qua multis
pria per Christi
scit.

POSTOLI
Metaphrast.
m.

& Leui nomen
aniani exactor,
di vias & artes
incipem locum
Dominus ali-
intimas cordis
cognitor inspi-
ceret,

seret, studiumque virtutis atque latentem in animo
eius ardorem cognoscere, cum Christus, ut se secta- *Sequitur*
retur, hortatus est; quod ille non grauātē illicō fecit, *Christum vo-*
introduxitque domum suam Christum; vbi ei, adhi- *catus: eumq;*
bitis multis publicanis, alijsque hominibus, quorum *conuiuio ex-*
de vita Pharisei malē existimarent, conuiuium ap- *cipit.*
parauit. Quod cum Pharisei, quod Christi facta calum-
niandi causa obseruabant, animaduertissent, illud ei
ut probū obijcere, quod cū Publicanis peccatoribus-
que vesceretur. At ille eam illorum calumniā ita vel
elusit, vel diluit, ut diceret, non valentibus medico
opus esse, sed agris. Atque hoc quidem modo se Mat-
thæus in Christi disciplinā tradidit, suasque cupiditates
ad Christi crucem adeo perfecte illisit, ut soli Deo vi-
uens, eiusque vestigia sequens, omnium signorum ac
miraculorum ipsius spectator adesset; quippe qui per
totum dispensationis diuinæ tempus vna cum Iesu
versatus, socius laborum ac periculorum fuit.

Matthæi 9.

Cum verò tempus aduenisset, quo Christus suos
omnes, atque ex his maxime duodecim, ad omniū
gentium salutem constituendam, orbem peragrarē
vult, diuisis inter se ex præscripto afflatuque Spi-
ritus prouincijs, Aethiopia Matthæo obtigisse dicitur. *Matthæus in*
Itaque cum se totum collegisset, Euangelium suum & *Aethiopiā*
religionis ac pietatis doctrinam literarū monumen- *profecturus,*
tis consignauit, ut videlicet, quæ alij ore ac lingua do- *conscribit E-*
cuissent, ea ipse scriptis mādaret. Cum igitur luculē- *uangelium.*
ter totā Christi dispensationem explicasset, Parthos
adiit; qui nondum Persarum imperio iuncti erant;
ipsisque salute nunciata, Palestinæ regionis fines
peragrauit; vbi cum ingenti multitudine varijs lin-
guis prædita congressus est; cum fame, siti, & crebris
ærumnis ac periculis luctatus; quorum alia super- *Adit Par-*
stitiosæ impietatis Præsides, alia acerbissimi popu- *thos: eorūque*
lorū Tribuni crudelissime afferebant. At ille nihilo- *ingentem*
minus tamen Saluatorem Christum & mente & vo- *multitudinē*
ce libera prædicabat, & eos qui errore decepti fue- *ad Christi fi-*
rat, ad diuinam cognitionem perducebat. Impia *dē conuertit.*
igitur

Item AE-
thiopes.

Magi duo in
AEthiopia
Zaroes &
Arphaxat
ab eo repel-
luntur.

Eunuchus,
recipit Mat-
theum in do-
rum suam
in AEthio-
pia.
Act. 8.

En Magorū
prestigias.

igitur gētiū superstitione de medio sublata, omnes homines vero & soli Deo adiunxit; neque suæ prædicationis doctrinam illis tantum finibus contineri voluit, sed ad AEthiopiam, quam sortitus fuerat, peruenit: ac primum in vrbe maxima & nobilissima cōmōratus, duos ibidem magos Zaroes & Arphaxat, falsis quibusdam inanibusque operibus Regem & populum seducentes, inuenit. Persuaserunt enim AEgippo Regi populoque se deos esse, Matthæus autem primo suo aduentu eorum præstigias fraudesque aperuit, eosque repulit. Nam & eis, quos illi excecasse videbantur, aspectum; & surdis auditum restituebat. Angues, quos in homines ita concitabant vt grauissima vulnera iussigere viderentur, expellebat, vulnerataque curabat.

Erat tum eadem in vrbe Eunuchus reginæ, qui à Philippo baptizatus fuisse in Actis Apostolicis dicitur. Is cū Matthæum hæc omnia fecisse animaduertisset, prouoluit se ad eius pedes, Deumque collaudans, recepit eū domū suam; quod mox amici illius ac necessarii cōfluere cæperunt, auditoque Vitæ verbo crediderūt, & aqua salutari expiati sūt. Plures inde partim miraculis, partim singulari illius eloquētia, religionem disciplinamque nostram comprobarunt.

Hæc aliaque Matthæo, præclare operante, fideique Christianæ gymnasium constituente, venit qui nuntiaret magos duos cum singulis draconibus aduētare; quorum flarū odoreque teterimō homines necarētur. Matthæus statim signo Crucis intentato, egredi cœpit: quem cū Eunuchus prohiberet, admoneretque; vt sibi potius cōsuleret, atque è specula tuto feras conspiceretur, Tu verò, inquit, qui times, in specula consiste: Ego, qui nihil timeo, in publicum prodeō. Vix dicendi finem fecerat, cum apertis foribus dracones atque magos, qui eos sequebantur, conspicit. Fera autem vt primum Matthæum animaduertērūt, ad pedes illius cubantes somno se ac quieti dederunt. Tum Apostolus ridiculum magis, Vbi est, inquit,

inquit, ars vestra? Ex-
si Christum Dominum
in me concitauistis
set. Cumque illi ar-
conarentur, diuque
Matthæus inuocato
tauit; eosque sua lu-
repetere iussit. Cum
præ parerent, seque-
sanē populi totius ge-
nlicō cunctos qui ei
sta idolorum super-
diaboli sese eripere
gionem conuersi,
negligerent.

Interea cum luc-
hominis & Christi
populumque ab ore
tumultus quidam tu-
est. Efferebatur enim
& multorum eiularu-
genti cum multitudi-
nenerant. Qui cum i-
conati essent, suasē-
consilium raptus el-
ret: Eique tem-
in quo illius statu-
tur. Quod cum E-
adiens ei iussit, vt M-
a mortuis excitaret.

Accersitur Mat-
ductum Euphynisa-
suum excitaret. Si e-
hominum causā mi-
facile defunctum ac-
lus fidem Reginæ ac-
tendit, fusaque ad I-
(hoc enim Regis fil-

o sublata, omnes
neque suæ pa-
sinibus contin-
ctus fuerat, pe-
nobilissima cō-
es & Arphaxar,
tribus Regem &
suaserunt enim
se, Matthæus au-
effigias fraudes-
eis, quos illi ex-
audium resti-
concitabant vt
atur, expellebat,

us reginæ, qui à
ostolicis dicitur.
animaduertisset,
collaudans, re-
illius ac neces-
tæ verbo credi-
tires inde partim
quæritia, religio-
probarunt.
perante, fideique
te, venit qui
s draconibus ad-
mo homines ne-
cis intentato, e-
hiberet, admone-
specula tuto feras
times, in specula
blicum prode-
terris foribus dra-
antur, conspicit.
animaduertisset,
e ac quæriti dede-
magis, Vbi est,
inquit,

inquit, ars vestra? Excitate eos, si potestis. Equidem
si Christum Dominum non rogassem, furor, quem
in me concitauistis, in vos omnis retortus recidis-
set. Cumque illi arte sua dracones expergefacerere
conarentur, diuque id tentantes nihil proficerent,
Matthæus inuocato Christi nomine dracones exci-
tauit; eosque sua lustra sine cuiusdam detrimento
repetere iussit. Cum his Apostoli mandatis prom-
ptè parerent, seque ex omnium conspectu, magno
sanè populi totius gaudio proriperent, Matthæus
ilicò cunctos qui circumstabant hortari, vt reli-
cta idolorum superstitione, è seruitute draconis
diaboli sese eriperent, & ad veram vnius Dei reli-
gionem conuersi, oblatam salutem nequaquam
negligerent.

Interea cum luculento sermone lapsum primi
hominis & Christi in terram aduentum explicaret,
populumque ab ore suo suspensum teneret, repente
tumultus quidam tristitiæ luctusque plenus exortus
est. Efferebatur enim cum magno omnium gemitu
& multorum eiulatu Regis filius; ad cuius funus in-
genti cum multitudine duo quoque magi illi con-
uenerant. Qui cum illum ab inferis excitare frustra
conati essent, suaserè Regi, vt filium, qui ad deorum
consilium raptus esset, in deorum numero repone-
ret: Eique templum ædificandum curaret:
in quo illius statua omnibus adoranda poneret-
tur. Quod cum Eunuchus intellexisset, Reginam
adiens ei suasisit, vt Matthæum accerferet, qui filium
à mortuis excitaret.

Accersitur Matthæus, eumque cum honore intro-
ductum Euphrosina regina supplex rogare, vt filium
suum excitaret. Si enim credere, illum à Deo salutis
hominum causâ missum, inuocato Christi nomine
facile defunctum ad vitam reuocare posse. Aposto-
lus fidem Reginæ admiratus, manus in cælum te-
tendit, fusaque ad Deum oratione, Euphronomen
(hoc enim Regis filio nomē erat) cum summa patris

*Matthæus
Draconibus
imperat.*

*En impium
magorum cō-
silium.*

N n

volu-

*filium Regis
vita functum.*

voluptate & admiratione excitauit. Itaque confestim coronas & purpuram ei deferri iussit, praeconesque misit, qui ex toto Imperio suos accerferent, ut Deum in humana figura latentem cernerent. Fit

*En ingentem
Regis popu-
liq; feruorē.*

concurfus hominum innumerabilium; qui cum cereos & lampades deferrent, thuraq; incendere vel-
lent, adhibito vario sacrificiorum genere, tum Matthaeus, ne id facerent prohibuit; se enim non Deum, sed Domini sui Iesu Christi seruum esse; à quo missus esset, ut ipsi, relicta simulacrorum superstitione & errore, ad veri Dei cultum religionemq; reuocarentur. Itaque aurum & argentum coronasque aureas è conspectu ipsius tollerent, templumque Deo vero adificarent: in quod ad Dei verbum audiendum conuenirent.

*AEthiopes à
Mattheo cō-
uersi, templū
adificant.*

Hæc illius verba ut Dei oraculum accipientes, tantum architectorum operariorumque numerum adhibuisse dicuntur, ut intra dies triginta opus perfectum absolutumque sit. Templo autem nomen Resurrectionis imposuit; propterea quod filij Regis excitatio ei ædificando occasionem attulisset. Vigin-

*AEgyptus
Rex cū omni
familia ba-
ptizatur.*

ti & tres admodum annos illic præfuisse, atque presbyteros & diaconos instituisse, ciuitatibusque Episcopos præposuisse, & complura templa fundasse dicitur. AEgyptum quoque Regem & Euphrosiniam cum Euphronomo filio & Iphigenia saluari aqua expiatis, Christianis disciplinis sanctissime instituit.

*Hirtarchus
succedit AE-
gypto in re-
gno, petiq; à
Mattheo I-
phigeniam
virginē Chri-
sti sibi coniu-
gem.*

Et quidem AEgypto vitæ munere præclare ac sanctè perfuncto, Hirtarchus regnum adeptus est. Is cum Iphigeniam AEgypti filiam in matrimonium accipere cuperet, Apostolum adiit: dimidium ei regnum pollicitans, si hoc virginis in animum inducere vellet. Erat illa iam ante non modò Christo consecrata, sed & ducentis amplius virginibus præposita; quæ ad extremum vitæ spiritum Deo castitatem suam deuouerant. Itaque Apostolus Hirtarcho virginem Christi in coniugem postulanti nec planè

con-

concessit, nec denegauit, ut consuetudinem A-
barho cō conueniret
ple virgines omnes
uocaret; tum illarum
laudibus ornaret, ipse
esse doceret. Omne
thaus hortatus est,
quæ iam ante audierat
Apostolus luculentè
ait; Coniugia dum in
actionibus & officiis
time, si integrè fieri
quispiam, qui regi
grauè scelus admittit
uius exuratur, quomodo
autem hæc dicens
regis sponsam sibi
cere poterit; Hirtarchus
laudauerat, tum in
fuisse dicitur. Ipse ve-
monem proleque-
non minus quam
xit, qui in orbe te-
haud diuturnum in
tem qui cælis præ-
& imperium; eun-
ximo eos qui ipsi
ita eos acerrimis
de deficerent.
mescendus esse,
rent; præsertim
sue ignibus, siue
dam tempus dure
ignis in sceleratos
Hæc aliaque luc-
seque, Iphigen-

Itaque confecti iussit, prae-
suis acceperent,
em cernerent. En-
bilium; qui cum
eq; incendere vel-
lere, tū Matthae-
m non Deum, sed
esse; à quo missus
superstitione &
hemq; reuocaren-
oronasque aureas
lumque Deo vero
bum audiendum
accipientes, tan-
que numerum ad-
gina opus pere-
lo autem nomen
quod filij Regis
tulisset. Vigin-
fuisse, atque pres-
ciuitatibusque E-
templa fundasse
m & Euphrisiam
enia salutari aqua
sanctissime insti-
tutione praeclare ac-
tum adeptus est. Is
in matrimonium
dimidium ei re-
in animum indu-
on modo Christo
us virginibus prae-
ritum Deo castita-
ostolus Hirtarcho
stulanti nec plane
con-

concessit, nec denegauit, sed tantum eum admonuit,
vt consuetudinem Aegypti seruans, qui omni sab-
batho eò conueniret, vbi verbum Dei praedicaret, i-
pse virgines omnes quae cum Iphigenia essent con-
uocaret; tum illum auditurum, quod coniugium
laudibus ornaret, ipsumq; Deo gratum acceptumq;
esse doceret. Omnes autem cum conuenissent, Mat-
thaeus hortatus est, vt attentas praeberent aures, &
quae iam antè audissent memoria tenerent. Ibi tum
Apostolus luculento sermone exorsus, inter cetera
ait; Coniugia dum inirentur, praeclaris honestisque
actionibus & officijs ornari, si iuste, si sanctè, si legi-
time, si integrè fierent. Veruntamen quòd si seruus
quispiam, qui regis sponsam vsurpare audeat, tam
grauè scelus admittere dicatur, vt quamprimum vi-
uius exuratur, quomodo rex terrenus (ad Hirtarchum
autem haec dicens orationem conuertebat) aeterni
regis sponsam sibi vsurpare, & in matrimonio du-
cere poterit? Hirtarchus qui Apostoli verba hucusque
laudauerat, tum iracundiæ facibus concitatus disces-
sisse dicitur. Ipse verò multò alacrior coeptum ser-
monem prosequens, cum ceteros ad audiendum
non minus quam antea paratos vidisset, Regem di-
xit, qui in orbe terrarum dominatu alios teneret,
haud diuturnum imperium tenere posse; Regis au-
tem qui cælis praesesset, aeternum esse dominatum
& imperium; eundemque vt lætitia gaudioque ma-
ximo eos qui ipsi fidem seruant perfundit & afficit,
ita eos acerrimis supplicijs subdere, qui ab illius fi-
de deficerent. Quòd si Regis ira & furor perti-
mescendus esset, quid de Deo existimare debe-
rent? praesertim cum hominis ira siue tormentis,
siue ignibus, siue ferro & sanguine fatietur, ad quod-
dam tempus durer: diuina autem vltio sempiterni
ignis in scelestos supplicium statuerit.

Hæc aliaque luculentis sanè verbis Apostolo pro-
sequente, Iphigenia tum spectante populo se ad pe-

N n n 2

des A

virginitatis,
quam ami-
quum.

Coniugia
quando lau-
dabilia.

Discrimen
inter Regem
terrestrem
& celestem.

Deus super
omnia ti-
mendus.

*En humili-
tatem Iphi-
geniæ Regis
filie.*

*En antiquã
veli Sancti-
monialium
vsum.*

*Securi per-
cussus migrat
ad Christum
S. Apostolus
Mattheus.*

*In pedag.
l. 2. c. 1.*

*Iphigenia
sua omnia
cõfert edifi-
cando tem-
plum hono-
rem Aposto-
li.*

des Apostoli misit, orauitque eum, eius nomine cuius apostolus esset, vt sibi sacræque virginibus omnibus, quæ Domino ipsius sermone conueratæ essent manus imponeret, quò facilius minas regis possent contemnere. Ille eius precibus adductus, Christi que præsidio ac spe fretus contempro regis odio velum omnium capitibus apposuisse dicitur; Deum que orasse vt illas famulas suas, quas ex omni numero bonus pastor ad seruandam ornandamq; perpetuæ virginittis castimoniam elegisset, ipse custodiret atque tueretur; & ad omnia virtutum munerum & officia duce sapientia ita excitaret atque præpararet, vt victis carnis illicebis, coniugij quæ non legitimis repudiatis, vinculo, quod res nulla solueret, cum Christo colligarentur. Hæc atque alia eiusdem generis cum Apostolus virginibus illis benè precatus esset, sacro Missæ peractò, ad aram, in qua CHRISTI corpus confecerat, reuersus est; ibi cum passis manibus precaretur, eum lictor ab Hirtacho rege missus securi percussit. Quod vt populus accepit, ad regiam magno furore contendit, vt subitis ignibus eam absumeret. Obuiam sunt populo furenti sacerdotes omnes ac clerici; qui hortati sunt ne id facerent, quod voluntatem diuinam offenderet. Eorum sermone populi furor compressus est: & Apostoli martyrium lætis animis celebratum. Porro tantæ abstinentiæ beatissimum hunc Apostolum fuisse Clemens Alexandrinus testatur, vt à carnibus iugiter abstinens solis feminibus, baccis, atque oleis victitaret.

Carterum Iphigenia Christi virgo, quidquid auri & argenti & gemmarum habuit, id cum ad sacerdotes attulisset, ea omnia se ita conferre dixit, vt cum dignum CHRISTI Apostolo templum edificassent, quod reliquum esset, egentibus erogarent. Interea Hirtachus impuro amoris tota mente incumbens, omnium nobilium uxores ad eam proficisci iussit, vt eam suæ precibus suæ cohortationibus ad consensum car-

carialis copulæ inflato modo deduci possent. monum præsidio rapuit. Itaque alia via restituit locum in quo virginibus die nocteque subiecti ignes nocere domum tantum appropinquauit cum Mattheo visus est. non animo esse iubere, à quo paratus erat, re finem dicendi fecerat. impetu flammam à transtulit; vt consummaret. nicò agrè porgeret. codam inuasisit. pulcrum magno in vinculis, paterna scelus. quin & ipsum Regem quem morbum cum possent, ipse vi mortis. Quod vt relictus populus cepit voluptatem; nomine, qui sororis regalem potestatem quinque & viginti annos & sexaginta Imperio susceptis liberis, vni regni heredem instituit. thiope constituit. Matthæi n.

um, eius nomine
que virginibus o-
none conserata
us minas regis po-
pus adductus, Chæ-
empro regis odio
ille dicitur; Deum
quas ex omni nu-
m mandam; per-
elegisset, ipse custo-
virtutum munera
ret atque prepara-
ugij que non legi-
res nulla soluere
Hæc atque alia
virginibus illis be-
facto, ad aram, in-
at, reuersus est; ibi
eum lictor ab Hir-
Quod ut populus
contendit, ut subi-
m fiant populo su-
qui hortari sunt ne
uinam offenderet.
mpressus est: & A-
celebratum. Porro
hunc Apostolum
tatur, ut à carnibus
baccis, atque ole-
go, quidquid auri
id cum ad sacerdo-
ferre dixit, ut cum
templum edificaf-
pus erogarent. In-
tota mente incum-
proficisci iussit, ut
bus ad consensum
car.

carnalis copulæ inflecterent. Quo cum illa nullo
modo deduci posset, magos conuocat; qui eam da-
monum præsidio raperent. Sed nihil ars eorum po-
tuit. Itaque alia via rem aggreditur. Incendere con-
stituit locum in quo Iphigenia vna cum cæteris vir-
ginibus die nocteque Deo seruiebat. Neque vero
subiecti ignes nocere potuerunt, flammaque circum
domum tantum apparuit. Quin etiam Angelus vna
cum Matthæo visus esse dicitur; qui Iphigeniam bo-
no animo esse iuberet, nec ignem timere; qui in eū,
à quo paratus erat, redundaturus esset. Vix angelus
finem dicendi fecerat, cum ventus subito ortus, suo
impetu flammam à domo virginis ad regis palatium
transtulit; ut consumptis omnibus, ipse cum filio v-
nico agrè pornerit euadere: quem & protinus ca-
codamon inuasit. Cuius impulsu ad Apostoli se-
pulcrum magno impetu delatus, manibus à tergo
vinctis, paterna scelera palam cogeatur confiteri;
quin & ipsum Regem Elephantia totum insecit;
quem morbum cum medici adhibiti curare non
possent, ipse vi morbi coactus in cladium incubuit.
Quod ut rescivit populus, magnam ex morte illius
cepit voluptatem; fratremque Iphigeniæ, Beorum
nomine, qui sororis opera à Matthæo expiatus erat,
regalem potestatem administrare voluit. Is cum
quinque & viginti annos natus regnare cepisset, ad
tres & sexaginta Imperium propagauit; Duobusque
susceptis liberis, vnum exercitui præfecit, alterum
regni hæredem instituit. Ita pace in Ecclesia AE-
thiopæ constituta, Respublica Christiana illic

Matthæi meritis ac precibus am-
plificata est.

*En impios
Hirtarchi
Regis con-
tus in Iphi-
geniam.*

*Redduntur
diuinitus
irriti.*

*Ultio diuina
in Hirtarchi
Regem &
miserabilis
eius interi-
tus.*

*Succedit ei
Beorus; fra-
ter Iphige-
niæ: & pæ
37. annis
regnat.*

C. Baron.
Tō 2. Annal.
& in Notat.
Martyr. Rō.

MARTYRIVM SS. MAVRICII, ET
sociorum eius militum Thebæorum: Ex eo quod
Eucherius Lugdunensis Episcopus conscripsit.
Passi sunt anno Christi 297. Marcellini
Papæ. 2. Dioclet. & Maxim. Imp. 14.

22. Septē.

Bagaudarū
tumultus in
Gallia.

Thebæa le-
gio à Zamb-
da, Episcopo
Hierosoly-
mitano Chri-
stiana fide
imbuta.

Eandem Ro-
mæ confir-
mant.

Ostodorus
oppidum est
in Sabaudia.

Thebæa le-
gio impium
iuramentum
derestit.

Diocletianus Romanæ Reipublicæ Princeps,
cum ad Imperium totius orbis electus, om-
nes prouincias turbati quorundam præ-
sumptione perspiceret, ad consortium Imperij, vel
laboris, olim sibi commilitonem Herculeum Ma-
ximianum, Cæsarem fecit: eumque contra Aman-
dum & Aelianum, qui tumultum in Gallia concitauerant, & factioni suæ Bagaudarum nomen imposuerant, destinauit. Cui ad supplementum exercitus, legionem Thebæam ex orientalibus militibus ire præcepit. Quæ legio sex milia, sexcentos sexaginta sex viros validos animis, & instructos armis, antiquorum Romanorum habebat exemplo. Hi igitur milites Christianæ religionis ritum, orientali traditione, à Hierosolymitanæ Urbis Episcopo susceperant, fidemque sacram virtuti & armis omnibus præponebant. Ad urbem quippè Romam itinere attingentes, mox apud beatum Marcellinum Urbis Pontificem eandem Christianitatis fidem quam acceperant, confirmauerunt, ut ante gladio interirent, quàm sacram fidem leuiter violarent.

Electus igitur Maximianus Cæsar cum hoc militiæ robore præclarè instructus in Gallias tenderet, iamque superatis Alpibus, Ostodorum venisset, mox idolis suis sacrificaturus exercitum cōuenire iussit; ut datis vtrinque dexteris per aras dæmonibus, consecratas iurarent, cōmuni Marte contra Bagaudarum turbas se pugnuros, & non nisi victores è prælio discessuros: Christianos verò omnes, tãquam summos & capitales deorum inimicos, ferro flammaque persecuturos. Quod ut primùm ad Thebææ legionis peruenit notitiam, illa à nefando sacrilegoque iuramento

mento tota abhorrenti necessitatem declinando, ad locum illius spatio inde discedendo, cum sacri militibus tantum itineris, Maximianus Cæsar prætergressam esse, et rore exandelecentem, nem ad sacramentum rent.

Erat eadem in & signifer Exuperius militibus suis prætoris, quam terror rent. Viri militum virtute nobiles, fidem ratorem fortitudinibant. Igitur ut exlexere, milites omni iubere, ut legio fenum pareret exemmentius inflammarentunciare legionemratam esse: ad corquam: Nos enim Deum, non impiam nos Christum Deo dedimus, fidem aliam seruamus.

Cum hoc respo- peratori, obfina- eo Imperatoris p- dito, Maximian- Ergone, inquit- cepta & sacror- Quid? Itanè- angitur, &

mento tota abhorrens, vt tanti celeris committendi necessitatem declinaret, præterito Octodorensi oppido, ad locum, cui Agauno nomen est, octo millium spatio indè dissitum properant. Quo in loco cum sacri milites Thebæ legionis fessa post laborem tanti itineris curaturi corpora residerent, Maximianus Cæsar legionem requirens, eamque prætergressam esse intelligens, subito iracundiæ furore excandescens, misit eò satellites, qui legionem ad sacramentorum suorum sacrilegia reuocarent.

*Agaunum
locus Sabaudie est.*

Erat eadem in legione Primicerius Mauricius; & signifer Exuperius; & Candidus Senator: qui ita militibus suis præerant, vt amore potius diuinitatis, quam terrore militari, obedienda præciperent. Viri militaris gloriæ laudæ nulli secundi, virtute nobiles, fide in Deum nobiliores, ergà Imperatorem fortitudine, ergà Deum deuotione certabant. Ig itur vt e satellitibus à Cæsare missis intellexere, milites omnes libasse sacrificia, Cæsaremque iubere, vt legio festinanter reuertens, commilitonum pareret exemplo, illi protinus zelo fidei vehementius inflammati, Atqui, inquit, vos Cæsari renunciate legionis virtutem ad bellorum usum paratam esse: ad committenda verò sacrilegia nequaquam: Nos enim vnum verum, æternumque Deum, non impia dæmonum simulacra, colimus; nos Christum Dei filium adoramus: eique, quam dedimus, fidem ad extremum vitæ spiritum inuolatam seruamus.

*Mauricius,
Primicerius;
Exuperius,
signifer; Cā-
didus Sena-
tor legionis
Thebæane.*

*Nolunt dæ-
monibus sa-
crificare.*

Cum hoc responsio reuersi satellites, nunciant Imperatori, obstinatos legionis animos nullo modo in eo Imperatoris præceptis parere decreuisse. Quo audito, Maximianus iracundiæ facibus totus succensus; Ergone, inquit, milites mei Imperatoria præcepta & sacrorum meorum ordinem sperant? Quid? Itanè cælestis iniuria meo despectui iungitur, & mecum pariter Religio Romana

*Crudele Ma-
ximiani mā-
datum.*

*Decimus
quisque ē
Thebæ a le-
gione truci-
datur, iuxta
vetus suppli-
cium, in de-
linquentem
exercitium
exerceri so-
litum.*

*Oratio præ-
clara S.
Mauritij ad
suos.*

Matth. 26.

contemnitur? Sentiat contumax miles, me non so-
lum mihi, sed etiam dijs meis dare posse vindictam.
Iam igitur fidissimorum meorum turba festinet: de-
cimum quemque morti funesta sors præbeat. Di-
scant aquali nece, quos ordo præmiserit moriendi,
qualiter Maximianus vel sibi, vel dijs suis, hac seue-
ritate dederit ultionem. Post hanc vocem, datum
ilicō apparitoribus mandatum, ut ad legionem pro-
perent, & decimum quemque ferro trudent. Neque sa-
nè perterritis animis Thebæa legio venientes excep-
pit carnifices, sed cuncti martyrij desiderio incredi-
biliter accensi, inter se certare, quis primus glo-
riosæ mortis fructum percipiat. Perfecto autem
scelere, ut Octodorum legio redeat, iubetur. Tunc
Mauricius Primicerius, paululum à satellitibus reg-
is segregatus, ad legionem talem habuisse oratio-
nem fertur.

Quod amore religionis nullam vobis Cæsaris
præceptum attulerit formidinem, commilitationes
optimi, est sanè quod vestræ virtuti gratuler pluri-
mum. Gaudentibus quodammodo animis ad ne-
cem gloriosam commilitationes vestros tradi vidi-
stis. Quam timui, nè quisquam, quod armatis est fa-
cilè, defensionis specie beatissimis funeribus manus
obuiā afferre tētare. Sed Christus Iesus, qui exemptū
vagina Apostoli gladium propriæ vocis iussioni re-
condidit, vestras planè mentes manusque prohibuit,
ne quisquam diuino operi mortalibus dexteris ob-
fisteret. Hactenus exempla sacris inserta codici-
bus legebamus: iam nunc per nosmetipsos, quos
sequi debeamus, adspeximus. Ecce vallatus sum
commilitonum meorum corporibus, quos de late-
re meo funestis satellites abstraxit. Adpersus sum cruo-
re sanctorum & sacri sanguinis reliquias vestibus
meis porto; num igitur eorum sequi necem dubito,
quorum admiror exemplum? & vacat cogitare, quid
Imperator iubeat, qui forte mihi mortalitatis æqua-
lis est? Si habere aliquid virium Imperatoria præ-
cepta

cepta potuissent, circa
corpora Regis Chae-
ora leonum lacu clau-
samenta olim de
temptu lucis istius &
cam defenderemus.
vilitatem & spoli-
nec tamen vllus mil-
bat. Quid Christo
tuimus militie deuot-
tissimi cōmitones,
preciosissimæ passi-
iniuolata permanen-
stantes eos, quos
putauit. Illa vera gl-
vitæ huius breuitat-
mo, vna voce resp-
nunciemus. Milites
defensionem Reipu-
nec vquam aut def-
militiæ fuimus; &
subire flagitium; T-
ceptis, nili instituti
cultus & aras sang-
rimus præcepisse te-
stānos, aut de den-
quiras longius lati-
esse cognosce. Hab-
corpora: auctorem
animas non teneb-
Dixerat hæc vi-
aclamacione dicta
ex ordine Cæsari
decimum renouat-
sat seruitus suas per-
les; donec numeru-
Octodorum redire
campiductor corre-

iles, me non so-
posse vindictam.
urba festinet: de-
s praebeat. Di-
liserit moriendi,
s suis, hac seue-
t vocem, datum
allegionem pro-
ducent. Neq; sa-
venientes exce-
siderio incredi-
uis primus glo-
Perfecto autem
at, iubetur. Tunc
a satellitibus re-
habuisse oratio-

m vobis Caesaris
commilitiones
gratuler pluri-
animis ad ne-
tros tradi vidi.
ad armatis est fa-
neribus manus
lus, qui exempti
rocis iussioni re-
asque prohibuit,
bus dexteris ob-
is inferta codici-
metipfos, quos
ce vallatus sum
us, quos de late-
sper sum cruo-
liquis vestibus
i necem dubito,
at cogitare, quid
ortalitatis equa-
peratoria prae-
cepta

cepta potuissent, circa beatissimorum trium puerorū
corpora Regis Chaldaeorum valuisset incēdium, nec *Dan. 3.*
ora leonum lacu clausus euadere Propheta potuisset. *Dan. 7.*

Sacramenta olim dedisse nos memini, quod con-
temptu lucis istius & desperatione vitæ Rempubli-
cam defenderemus. Iam tunc promissi mei corporis
vilitatem & sponsondi hanc Imperatoribus fidem:
nec tamen vllus mihi tunc regna cælestia promitte-
bat. Quid Christo spondente faciendū est, si hoc po-
tuimus militiæ deuotione promittere? Quinimō for-
tissimi cōmilites, olim deuotas animas subdamus
preciosissimæ passioni. Sit nobis virilis animus: fides
inuiolata permaneat. Iā cerno ante tribunal Christi
stantes eos, quos neci paulō ante satelles regius de-
putauit. Illa vera gloria est, quæ æternitatem beatam
vitæ huius breuitate mercatur. AEquali omnes ani-
mo, vna voce responsum satellitibus demus, & id
nunciemus: Milites quidem, Cæsar, tui sumus, & ad
defensionem Reipublicæ Romanæ arma suscepimus,
nec vnquam aut desertores bellorum, aut proditores
militiæ fuimus; aut ignauæ formidinis meruimus
subire flagitium; Tuis etiam obtemperaremus præ-
ceptis, nisi instituti legibus Christianis, dæmonum
cultus & aras sanguine pollutas vitaremus. Compe-
rimus præcepisse te, vt aut sacrilegijs pollueres Chri-
stianos, aut de denis interfectis nos terreres. Non in-
quiras longius latitantes: nos omnes Christianos
esse cognosce. Habebis potestati tuæ subdita omniū
corpora: auctorem verō suum respicientes Christum
animas non tenebis.

Dixerat hæc vir sanctus cū protinūs legio fausta
acclamatione dicta confirmat. Satellites verō cuncta
ex ordine Cæsari nunciantes, mox redeunt, vt iterū
decimum renouata crudelitate consumant. Nec recu-
sat seruices suas percussoribus subdere gloriosus mi-
les; donec numerus martyrum completus, reliqui
Ostodorum redire iubentur. Tunc verō Exuperius
campiductor correptis legionis suæ signis, hac cir-

N n n 5

cunstan-

*En quid pro-
mereatur
martyrium.*

*Magis obedi-
re oportet
Deo quam
hominibus.
En inuictum
eorum animi
robur.*

*Rursus deci-
mus quisque
cæditur.*

*S. Exuperij
signifer e-
gregia ad
milites ora-
tio.*

*Desperatio
fortissima in
periculis.*

*En eximiam
martyrum
constantiam.*

*Cæsar totam
legionem
deleri iubet.*

constantes oratione confirmat: Tenere quidem me, commilitones optimi, secularium bellorum signa perspicitis: sed non ad hæc arma prouoco; nō ad hæc bella animos vestros virtute, inque compello. Neque enim per hos gladios ad regna cœlestia properare potestis. Robore nobis animorum est opus, nihil his armis. Projiciant dexterę nostrę arma ista cum signis militariis: quō mox, præstante Christo, alia vobis signa in regno cœlesti Exuperi⁹ mōstret. Vadat quin- imō funestus satelles. & hæc truculento Regi nūciet; Milites sumus, Imperator, tui: sed tamen serui, quod liberē fatemur, Dei. Tibi militiam debemus, illi in- nocentiam. A te stipendium laboris accepimus: ab illo vitę exordium sumpsimus. Sequi Imperatorem in hoc nequaquam possumus, vt auctore nostrū ne- gemus Deum: auctorem, velis nolis, tuum. Non nos aduersū te, Imperator, armauit ipsa, quę fortissima est in periculis, desperatio: Tenemus ecce arma, & nō retisimus: quia olida hæc corpora morti libenter subdimus, vt animas ad æterna gaudia præmittam⁹. Si quid in nos vltra statueris, ignem, tormenta, fer- rum? subijci parati sumus: Christiani sumus, persequi Christianos non possumus. Inexpugnabiles istius le- gionis animos, Cæsar, agnosce. Tela projicimus: ex- armatas quide in dexterās satelles tuus, sed armatum fide Catholica pectus inueniet. Occide, prosterne: se- candas gladijs ceruices præbemus intrepidi. Hęc no- bis iucundiora sunt, dum modō te cū sacrilegis tuis contempto, ad regna iam cœlestia properamus.

Cum hisce mandatis remeans ad Maximianum satelles nunciat obstinatos in Christi fide virorum animos nullo vel terrore vel mortis supplicio infle- cti posse. Tunc verō Cæsar totus in furorem ac rabie⁹ versus, quasi nihil fuisset iterato scelere perpetrātū, iubet properē ire exercitū, legionemque vniuersam crudeli ferro funditus delere. Nec mora; Circum- fusa beatam legionem carnificum turba ferrum stringit; Deoque suas animas fideli mortis profes-

sione

sione commendante obtruncat. Liebat corporibus terram rimulos fluere; crud- culum sed Deo prec- rum animas in cælu inter omnes percus- namque facultatem nis illius militem in- retur.

Diuisa igitur on- pulandumque victi- teranus quidā, vlei- ne Victor, ad conta- necessitate deductu- veneratione ab om- quam esset cau- interēptorū gaud- res epulari. Dictum- nae studio legis, cer- orum pariter conte- nae militaris ordo- Victor alit trahen- detestatus conuiua- mat; Heu me, o- hanc atatem veni- rui. Quam bene in- natos, inem vitę militare indignus- viandi necessitas- tatorū virorum v- pus hoc neci, dūq- carerem,

Talia dicentem- quę, vtrum Che- iubet. At ille pau- percutantibus- uendi vsus, ad

sione commendantem immanissima tyrannide *Ceduntur ad*
obtruncat. Licbat tum illic operam iustorum *unum omnes*
corporibus terram cernere, sanguinisque preciosi *reliqui mar-*
riuiolos fluere; crudele quidem hominibus specta- *tyres.*
culum sed Deo preciosum: qui purpuratas marty-
rum animas in cælum recepit. Peracta verò cade,
inter omnes percussores præda diuiditur. Dederat *Diuiditur*
namque facultatem Maximianus, vt quisquis legio- *præda à sica-*
nis illius militem ingulasset, interempti spolijs ute- *rijs.*
retur.

Diuisa igitur omni præda, cum ad vescendum e-
pulandumque victrix turba confedisset, ecce tibi ve-
teranus quidā, vltimæ ætatis senio fatigatus, nomi- *S. Victor me-*
ne Victor, ad contaminatum cædibus locum itineris *les,*
necessitate deductus est. Qui cum ad epulas pro ætatis
veneratione ab omnibus rogaretur, requirere coepit,
quænam esset causâ lætitiæ, quod inter tot corpora
interceptorū gaudentes exultantesque possent mili-
tes epulari. Dictum est à quodā, quod legio Christia-
næ studio legis, ceremonias Romanas cultumq; de-
orum pariter contemnens data esset neci, vt discipli-
næ militaris ordo seuerius deinceps teneretur. Tum
Victor altè trahens gemitum, grauiterque suspirans,
detestatus conuiuas, detestatusque conuiuium, exclam-
at; Heu me, qui per tot annorum militiam ad *Victoris Ve-*
hanc ætatem veni, & in hac legione militare nō me- *terani mili-*
rui. Quam benè inter tales, gloriosæ mortis honore *tie virilis*
natos, finem viræ inuenire potuissem! Saltem, si cō- *Vox.*
militare indignus eram, vel me antè has duas horas
viandī necessitas detulisset, vt senilis pectoris cruor,
tātorū virorum victimis misceretur. Obtulerā cor-
pus hoc neci, dummodò tantæ laudis consortio non
carerem,

Talia dicentem prophanorū statim turba vallauit,
quæ, vtrum Christianus esset, respondere minaciter
iubet. At ille paululum oculos ad cælum erigens, tali
percunctantibus sermone respondit; Longus me vi-
uendi vsus, ad hanc quam videtis perduxit ætatem.

Quæcun-

Quam vanus mundus. Quaecumque in hoc mundo aguntur, aut studium re-
perit, aut rerū volubilitas agit, aut varius semper ca-
sus infestat. Quod ego fideli mente perpendens, vi-
nam me huc ad tempus paulō antē trucidatæ legi-
onis itineris necessitas detulisset, conuiuijs & epulis
vestris horum funerum consortium prætulisset.
Trucidatur S. Victor. Sed iam nunc præstabit Christus vt Christianum me;
vel ob professionem meam, transire vltierius per bea-
ta funera non sinatis. Hæc eum loquētem subita per-
cussoris obtruncat infania. Ita vir sanctus confortiū
sanctorum celeri confessione promeruit, cæterisque
martyribus eo in loco, sicut morte, ita est honore cō-
iunctus.

*al. Hieme-rammi. VITA S. * EMMERAMMI, RATIS-
bonensis Episcopi & Martyris: Ex ea quæ extat
per Cyrinum aquē Ratissponensem Antistitē.

*C. Baron. in
Notat. ad
martyr.*

Passus est Anno Domini septingentesi-
mo quinquagesimo secundo.

*Rom. Item
Annal. Tom.
8. anno
Christi 702.
22. Septem.
Patria eius.
Fit Episco-
pus.*

*Egregie do-
tes animi in
Emmerāmo.*

Emmerramus in partibus Aquitaniæ antiqua
vrbe Pictauio oriundus, ab ipsis penē incuna-
bulis multis magnisque pietatis ornamentis
egregiē decoratus, postquam animum artium maxi-
marum disciplinis ferē omnibus imbuisset, ad sum-
mum Episcopatus honorem peruenire meruit. Erat
vix cum alijs corporis animiq; dotibus ornatissim⁹,
tum præcipuis naturæ adiumentis ad informandos
disciplinis & virtutibus animos præclare instructus.
Neque sanē, quod à Deo acceperat, talentum humi-
tes animi in defodit, sed prudenter non minus quam sagaciter
expendi; deditque operam, vt quotidie ipsum mul-
tiplicato scœnore cum magno cordis gaudio recipe-
ret. Erat ei tantū tamq; ardens Dominicas oues pas-
cendi desiderium, vt per vrbes Gallorum & pagos, vi-
cos quoque, & fidelium domos huc illuc prædicando
discurreret, virtutūque non minus exemplis, quam
doctrinis cunctos ad pietatis studium & cælestis pa-
triæ

triæ amorem inuit
nij iuuat; adeo vt
les, locupletes & in
documenta purgati
autem ad animos o
tis oculis defigetur
que laboribus parce
alijs alimenta, ple
cunctos quō vellet

Cumq; vir prud
uenit ad eum fama
Pannoniæ populū
lienū idolis nefan
mus Dei valde con
monis seruitute o
festim relicta dom
libulque parentib
Pictauis substituit
laborum comitib
eius gentis linguæ
facere non posset,
per interpretem V
terum, multa illi
profectu verbi ser

Hac igitur foli
gens, tandem ad
metropolim peru
gentis a Theodo
sui arcano detect
Auarorum gente
pro Christo mori
vitam in pace fin
de sibi cū Auaris.
pit sanctum virum
gentem adhuc ne
ne illustraret. En
egregia, sed quib
infecta; quas vir f

trix amorem inuiteret. Nec deerat morum & ingenij suauitas; adeo ut regni Gallorum nobiles, ignobiles, locupletes & inopes, ad eum confluerent: eiusque Magni in eo documenta purgatis auribus audissimè haurirèt. Cū animarum autem ad animos omnium intrinsecus ornandos mēzelus. nis oculos defigeret, tum nullis neque sumptibus neque laboribus parcebat; prorsus ut alijs indumenta, alijs alimenta, plerisque etiam ornamenta largiens cunctos quod vellet pertraheret.

Cumq; vir prudentissimus tot bonis floreret, peruenit ad eum fama in quibusdam Europæ partibus, Pannoniæ populum à Christi cognitione penitus alienū idolis nefanda superstitione seruire. Ea re seruuus Dei valde contristatus, ut miseram gentem demonis seruitute oppressam in libertatē assereret, cōfestim relicta domo & immensis facultatibus, nobilibusque parentibus & cognatis, alium sibi Episcopū Pictauis substituit, adiunctisque sibi aliquot tantorum laborum comitibus in Germaniam abiit. Cum autē eius gentis linguæ prorsus ignarus verba ad populū facere non posset, calore fidei mirabiliter incensus, per interpretem Vitalem, insigni religione presbyterum, multa illic præclara sanè, cum Auditorum profectu verbi semina iactauit.

Hac igitur sollicitudine per Germaniæ fines iter agens, tandem ad urbem Ratisonensem Baioariorū metropolim peruenit. Eius urbis gubernacula Dux gentis a Theodo possidebat; cui vir beatus cū animi sui arcano detecto diceret, se constituissē ad robustā Auarorum gentem in Pannoniā proficisci, ut ibi vel pro Christo mortem oppeteret, vel eo protegente vitam in pace finiret. Dux Theodo, quod minus rectè sibi cū Auaris siue Hunnis conueniret, rogare cœpit sanctum virum, ut apud se remaneret, suamque gentem adhuc neophytā clariore veri Dei cognitione illustraret. Erat regio illa multis ornamentis egregia, sed quibusdam adhuc idololatriæ reliquijs infecta; quas vir sanctus illo triennio, quod ibidem prædi-

*Proficiscitur
in Germaniam.*

Venit Ratisonam.

a. Fuit is eius nominis s. Bauariæ Dux.

A Duce Bauariæ Theodone detinetur haud cōtemnendo cōfractu.

prædicando expendit, penitus extirpauit, inque omnes regionis latebras doctrinæ suæ lucē inuexit. Pauperum ei cura erat incredibilis; adeo ut quidquid fidelium oblatione consequeretur, protinus in eos erogaret.

Cum autem terminū vitæ præsentis sibi instare sentiret, cepit subditos sibi fideles rogare ut orationis ergo Romam sibi petere liceret, ut pastoralis cura defunctus, liberius in sui ipsius cognitione & rerum celestium consideratione versari posset. Per id tempus

*Ota vel Vta
Theodonis
filia stupra-
tur.*

*Vide eximiam
S. viri chari-
tatem.*

filia illustri Theodonis Ota vel Vta nomine, impurissimi amoris facibus inflammata, ac tādē libidine victa, ē Sigibaldo cuiusdam Iudicis filio prolem conceperat. Cumque in scelere deprehensi supplicium pertimescerent, ambo S. Emmeramī pedibus aduoluti, multis cū lachrymis eius opem implorarunt. Ille quanquā eorum vicem miseraretur, attamen acriter reprehendens eos, monuit ut animæ potius damnationem quam corporis supplicia extimesceret; sed nequaquam tamē solita humanitatis pietatisque subsidia subtrahens, indicta eis satisfactione, attende quæso, quid animus fraterna charitate verē incensus fecerit. Cum nouisset nullatenus veniam eos apud Ducem impetrare posse, secretō mandat, ut in ipsum crimen illud conferant, quō sic facilius pœnas euadant.

*Prædicit eadem suam
cuidā Pres-
bytero.*

*Ota perpetuo
damnatur à
patre exilio.*

Interim futurorū haud ignarus, impetrata à Principe ad Urbem proficiscendi facultate iter instituit. Antè verò professionem quidā VVolfhero eximia pietate presbytero, ad se accessito, eadem suam prædixit, nè quis forte verē eum istius criminis reū existimaret. Cum autem trium dierum iter emensus esset, apud fontem quandam perspicuas emanantem aquas, concupiti certaminis cāpū sibi delegit. Neque enim indè recedere voluit, simulans se quidpiam expectare, ut ibidem optatam martyrii coronam perciperet. Interea Ota in stupro apertè deprehensa patris iram vehemēter accenderat: profusus ut agrē

sibi

sibi à manibus tempore iugulare vellent, omnibus rebus tuo in Italia damnatum vitæ spiritum Lantbertus nomine hementer offensus, sus, Episcopum, quo erat, requisivit, cognitis sibi comitibus ergo Helffendorffo, Deo per martyrium dicit. Stans verò mil corde intrepidus, demonstrabat Tertiam ingressus Lantbertus ex oblatæ rei occipellæ: Salue Antidote, Deo teste, prius nosse affinitate, princeps perlerato ore in eum bebatur, baculum suisque deinde præabducerent, & chquo dignus esset, rentis domini antelam crudeliter allinurijs afflicti dunt. Et primo quicquid impudicis articulatim præcipio, naribus vero cruciamentum non edebat, sed pœnos & psalmos perextatiati carnificum iam digitos

AMMI.

stirpauit, inque
suae luce inuexit
pado vt quidquid
protinus in eos e

ntis sibi instare se-
gare vt orationis
pastoralis cura de-
tione & rerum cæ-
et. Per id tempus
ta nomine, impu-
ac tade libidine

filio prolem con-
hensi supplicium
mi pedibus aduo-
implorant. Il-
tur, attamen acri-
timæ potius dam-
extimeliceret; sed
is pietatisq; sub-
dictione, attende-
tate verè incensus
ueniam eos apud
andari, vt in ipsum
cilius poenas eua-

impetrata à Prin-
tate iter instituit.
Volsit eximia
tædem suam præ-
criminis reu exi-
m iter emens es-
tas emanantem a-
sibi delegit. Neq;
se quidpiam ex-
tij coronam per-
re deprehensa pa-
proflus vt agere
hbi

sibi à manibus temperans Dux, propriam sobole suo
ense iugulare veller. Sed ab ea crudelitate prohibi-
tus, omnibus rebus & facultatibus priuatam peipe- *Lambertus*
tuo in Italia damnauit exilios, in quo in glòria extre- *frater Qta*
mum vitæ spiritum conclusit. Erat aut ei germanus *persequitur*
Lambertus nomine; qui sororis suæ ignominia ve- *Emmeram-*
hementer offensus; & in rabiem ac furorem conuer- *mum.*
sus, Episcopum, quod eum tanti sceleris auctore audi-
erat, requisit; cognitoque eius discessu, mox adiun-
ctis sibi comitibus eum persecutus est: ac tandè in pa-
go Helfendorffo, in quo vir sanctus animam suam
Deo per martyrium offerre decreuerat, comprehen-
dit. Stans verò miles Christi in certaminis campo,
torde intrepidus, diei illius (vt auctor loquitur) hym- *Nota tertia*
nificabat Tertiam. Domum igitur furibunda mente *preces*
ingressus Lambertus, mox adductum ad se Episcopum
ex oblata rei occasione, seculari fastu elatus, ita com-
pellat: Salue Antistes, affinis noster. Quo respon- *Lambertus*
dente, Deo teste, se ex carnali commercio nullum *insultat S.*
prorùs nosse affinem & ad summum Pontificem pro- *Episcopo.*
uocante, princeps post contumelias conuiciaque sceler-
ato ore in eum coniecta tandè arreptum, cui in-ū-
bebat, baculum in tanti Pontificis adégit pectus;
suisque deinde præcepit, vt in hospitij horreum eum
abducerent, & chlamyde ac stola spoliatum, honore
quo dignus esset, afficerent. Nec moras Milites vt fu-
rentis domini animū mitigarent, funibus eū ad sca-
lam crudeliter alligarunt; & sic denum omnibus
iniurijs afficiendum ac membratim laniandū statue-
runt. Et primo quidem digitis eius, quos eū in prin-
cipis filiam impudenter coniecisse calumniabantur,
articulatim præcis, oculis eum, Lamberti virgente
imperio, naribus deinde ac auribus spoliarunt. In ijs
verò cruciamentis constitut⁹, non modo gemitum
non edebat, sed pari alacritate & vultu hilari hym-
nos & psalmos prosequabatur. Necdū verò tot pænis
exfariati carnifices, pedes utrosque cum palmis, qua-
rum iam digitos absciderant, detruncarunt; ipsaque
etiam

Crudeliter
tractatur S.
Emmeram-
mus.

*Magna eius
patientia.*

*In vltima
spiritu postu-
lat aqua ad
refrigerium.*

*Loquitur e-
linguis.*

*Inobediētie
pena.*

*Migrat ad
Christum
vir sanctus.*

etiā verenda impudenter abstraxerunt. Interim tamē pergebat sanctus Martyr, licet exili iā voce, in hymnis, psalmisque Dauidicis. Quod cernentes carnifices, lingua ministerium illi inuidentes, eam ferro in os iniecto præciderunt, atque ita corporis trāco relicto abierunt.

Ibi tum Martyr sanguine suo inuolutus, victor triumphalis exultans, carnificibus abeuntibus, & Clericis ē suis latibulis, aliisque vicinis accurrētibus, pro sui refrigerio aquam postulabat. Cui Vitalis presbyter eius respondit; Ecquid pater omnibus membris corporis destitutus, refocillationem quæris, cum satius, meo quidem iudicio, mortem tibi optares? Cernens autem Christi martyr secus presbyteri animum affectum quam decebat, collecto spiritu, abscissa lingua, vt potuit, explicans, ait ad eū; Non tibi venit in mentem eius cuius te sapius admonui, neminem ad mortem festinare debere, sed potius longiora penitentiae spatia optare, vt contractas animi sordes lachrymis in hac vita ablueri possit? An verò pigritiae tuae molestum videtur, cruentum refrigerare pectus? Ecce nunc temporariae vitae tuae hanc ego propono poenam, vt quoties potum ori tuo applicueris, mētis inops fias, nec tamen cuiquam noceas, sed inobediētia de te exemplum præbeas, & quidem viri sancti dicta, effectus deinceps secutus est.

Porro viri, qui erant cum eo, gloria martyrii triumphantē, ex certaminis cāpo, ex area quippē sublatum plauastro imponentes, ad pagum publicum, quē Aschaim vocant, auexere; optabant siquidem eum in Ecclesiam Principi Apostolorum ibidem sacram inferre: nē in eorum vilibus ædificijs spiritū efflaret. Verū antequā eō peruenirēt, anima iā celo digna in cāpo ē corpore excessit, tanto cum splendore, vt instar fulminis oculis omniū perfringens, apertē suā puritatē indicaret; qui cāpus postmodū insigni basilica in beati martyris honorem, innumerisque miraculis illustri decoratus est: similiter & locus passionis eius.

Vitalis

Vitalis presbyter superstes, quamdīs exemplā præbebat certis temporibus aliorum portionis genus ore pte, à spiritu immundicie cum immensis flrens, nefanda & tuum men alicui nocebat prædixerat, in eo co Et quidem Lant tatis administrat, di ls namque in exilio que postextas om ceptis duobus, qui rendos fuerant co bus, menteque des nieim attulere, Q la, quorquor in ne eodem loco dissipat manerit.

Ceterum sacrum ratum Aschaim po fia septa perquam ibi perpetuum req ta diebus horrend Cum enim Ratispo gio, aquarum inu buldam fidelibus c eti martyris corpori vrbem importaret tes, communicat pus ab eo loco, in censuque lampadi miraculo inter to ginquum iter neq deserti curarunt. coeli redijt serenitate

unt. Interim tamē
lā voce, in hy-
nantes carnifices,
s, eam ferro in os
oris trāco relicto

inuolutus, victor
abeuntibus, & Cle-
accurrentibus, pro
ui Vitalis presby-
mnibus membris
inqueris, cum sa-
tibi optares? Cer-
tesbyteri animum
ritu, abscissa lin-
Non tibi venit in-
tui, neminem ad
us longiora pāni-
s animi sordes la-
An verō pigrītie
frigerare pectus?

ne ego propono
applicueris, mētis
reas, sed inobedi-
uidem viri sancti
oria martyrij tri-
rea quippe subla-
m publicum, quē
nt siquidem eum
m ibidem sacram
is spiritui efflaret.
a iā cælo digna in-
plēdore, vrinſar
ens, aperte suā pu-
inſigni basilica
eritque miraculis
eius passionis eius.

Vitalis

Vitalis presbyter autem, in eadem ciuitate diu
superstes, quamdiu ieiunabat, præclara de se virtu-
tis exempla præbebat. Cum autem peracto ieiunio, *En admiran-*
certis temporibus alimentum fumeret, cuiuscunq; *dum Dei in-*
potionis genus ore percepisset, mox destitutus mē-
te, à spiritu immundo arripiebatur; commutata fa-
cie cum immensis stridoribus huc illucque discur-
rens, nefanda & turpia proferebat verba; nec ta-
men alicui nocebat: ita vt cuncta, quæ vir sanctus
prædixerat, in eo complerentur.

Et quidem Lambertus Princeps, eiusq; crudeli-
tatis administri, diuinam ultionem haud euasere. *En horrendā*
Is namque in exilio vitam miserrimè finiuit, eius *cælestem*
que posteritas omnis perijt; carnifices verò, ex- *vindictam*
ceptis duobus, qui ad viro sancto cruciatus infe- *in viri sancti*
rendos fuerant coacti, immundis arrepti spiriti- *extermina-*
bus, menteque destituti, suis ipsi corporibus per- *tores, & iss-*
niciem attulere. Quin & certaminis eius loci inco- *dem consen-*
læ, quotquot in necem eius consenserunt, adeò ex
eodem loco dissipati fuere, vt nemo eorum illic re-
manſerit.

Cæterum sacrum eius corpus ad pagum memo- *Sepultura*
ratum Aschaim perductum, fuit intra eius Eccle- *eius.*

siæ septa perquam honorificè tumulatum. Sed ne
ibi perpetuum requiesceret, continuè quadragin-
ta diebus horrendæ sanè tempestates prohibuere.

Cum enim Ratisponensis ciuitas, imò tota illa re- *Translatio*
gio, aquarum inundatione periclitaretur, & qui- *eius Rati-*
busdam fidelibus diuinitus reuelatum eſſet, vt san- *sponam.*

cti martyris corpus pro ipsorum adiutorio in eam
vrbem importaretur, mox Princeps & Sacerdo-
tes, communicato inter se consilio, martyris cor-
pus ab eo loco, in quo humatum fuerat auferri, ac-
censisque lampadibus & ceteris, non sine maximo
miraculo inter tot ventorum flatus per tam lon-
ginquam iter nequaquam extinctis, Ratisponam
deferri curarunt. Quò vt allatum fuit, mox optata *Innumeris*
cœli redijt serenitas: tantaque ad eius sepulchrum *claret mira-*
mira-

cultis post
obitum.miracula coruscarunt, quanta scribendo vix com-
prehendi queant.Tornodoren-
sis.Ioan. Mola-
nus in Addit.
Martyr.
vsuardi.

VITA S. IOANNIS, ABBATIS REO-
maensis; Ex ea quæ extat penes V. P. Lau. Sur. Cla-
ruit temporibus S. Gregorij Lingonienſis Episcopi,
qui floruit in Episcopatu (iuxta 6. & 7. Annalium
Torn. C. Baronij) ab Anno Christi 509. &
deinceps. Agit de eo Gregor. Turon.
de Glor. Confess. cap.

87.

22. Septemb.

Patria &
Parentes
eius.Primordia
eius.Fugiens ce-
lebritatem
nominis, la-
tet apud Li-
vinenses.

Vir per omnia prædicandus Ioannes, nulli-
que suo tempore secundus, ortus in terri-
torio vrbis Lingonicæ, nobili genere, pa-
tre Hilario, matre verò Queta, puer literis imbu-
endus magistris traditus fuit. Deinde cum fuisset
annorum viginti, inuitis parentibus, seculo valedi-
xit, ac in remoto loco villæ, proprijs manibus
cellam & oratorium construxit; vbi adiunctis se-
cum duobus pueris, soli Deo vacabat. Quin ad per-
fectiora tendens in deserto, quod sub axe Lingoni-
co iacet, cum dictis pueris se contulit; & primo ibi
in paruo tugurio habitauit. Crescente autem nu-
mero discipulorum ad eum confluentium, timuit
ne velut plebi dominando, periculum potius elati-
onis incurreret, quàm vitæ meritum acquireret.
Quocirca cum duobus prænominatis socijs nocte
fugiens, perlustrauit Galliæ monasteria, tandem-
que perueniēs in insulam marinam, Lirinum mo-
nasterium expetiit, ibique receptus districtissimè
vixit, ac sanctissimè inter cœnobitas illos conuer-
satus est. Verùm cum anno & mensibus sex ibi de-
lituisset, per vniuersam patriam quæsitus, tandem
à quodam, qui de Galliæ partibus aduenerat, licet
propter habitus vilitatem vix agnitus, tamen in-
uentus est.

Cogni-

Cognito eo mo-
ma celebrem reddi-
gnorantiæ, quod
sent. Interim reuen-
sibile gaudium de-
uit. Quod cum a
nenſis Episcopus
pistolæ; vnam po-
Lirinensi, qua vi-
teram verò Abbate
suos; terrendo eu-
ludicis Christi re-
solationem ac fir-
igitur vir Dei, no-
suis filijs multum
reformauit mona-
in deserto illo Ti-
milam patiebantur
modo quærentib;
loco antiquitus
tis, quem vulgari-
nimia lapidum o-
que basiliscus in-
que sanctus Dei
dens, raſtro fode-
ostium aperiens
emit. Ex quo p-
hauritur. Perid-
videndi tentabat-
tres ei esset signi-
ne fidem matris
fit, ac transiens a-
obutibus eius se-
rogans per mini-
Eidem sancto
monum collata
simi Nicalij ob-
tum in monasti-

Cognito eo monachi Lirinenſus, quem iam fa-
ma celebrem reddiderat, veniam petierunt ſuæ i-
gnorantiæ, quod ei inter iuniores locum dedif-
ſent. Interim reuerſus agnitor ille in patiam, inef-
fabile gaudium de inuentione B. Ioannis reporta-
uit. Quod cum a Gregorius piæ memoriæ Lingo-
nenſis Episcopus intellexiſſet, duas conſcripſit e-
piſtolas; vnā per duos fratres Domino Abbati
Lirinenſi, qua virum Dei rogabat ſibi reſtitui: al-
terā verò Abbati Ioanni, quā eum reuocauit ad
ſuos; terrendo eum, quod eſſet ante tribunal iuſti
Iudicis Chriſti redditurus rationem ob ſui loci de-
ſolationem ac fratrum diſperſionem. Regreſſus
igitur vir Dei, non tam illi patriæ, quā inprimis
ſuis filijs multum attulit gaudijs, breuique ſpatio
reformauit monaſterij diſciplinam. At verò cum
in deſerto illo Tornodorenſi præſeſſet, fratres ni-
miam patiebantur aquæ penuriam. Cui incom-
modo quarentibus remedium nuntiatur, eodem
loco antiquitus fuiſſe puteum multæ profundita-
tis, quem vulgaris incuria, & temporum vetuſtas
nimia lapidum obſtruxerat congerie. Serpens quo-
que baſiliſcus in eodem putei loco morabatur. Ita-
que ſanctus Dei plenus fide, prior ad locum acce-
dens, raſtro fodere cœpit, ac alijs iuuantibus putei
oſtium aperiens, ſerpentem etiam oratione inter-
emit. Ex quo puteo copia aquæ in præſens uſque
hauritur. Per idem tempus mater ſua magno eum
videndi tenebatur deſiderio. Quod cum per fra-
tres ei eſſet ſignificatum, primò reuinit, ſed poſtea
ne fidem matris videretur contemnere, eam admi-
ſit, ac tranſiens ante eam cum reuerentia parumper
obutibus eius ſeipſum exhibuit, moxque diſceſſit,
rogans per miniſtros, vt hoc ei ſufficeret.

Eidem ſancto Dei mirabilis effugandorum dæ-
monum collata eſt poteſtas. Vnde & filium clarif-
ſimi Nicaji obſeſſum curauit; qui uſque ad obi-
tum in monaſterio poſtea laudabiliter vixit &

*Agnosciunt.**A Eius vita**habetur**4. Ianuarij.**A Gregorio**Lingoniensi**Antistite re-**uocatus, re-**dit ad ſuos.**Serpentem**baſiliſcum**oratione in-**terimit.**Curat plures**demonia-*

*Item alios
morbidos.*

*Augetur di-
uinitus fru-
mentum in
vsum paupe-
rum*

*Obdormit
vir sanctus
in Domino,
miraculis
post obitum
aque clarus.*

*C Baron in
Not. Martyr.*

*Rom & To.
1. Annal.*

*23. Septemb.
Patria eius.*

*S. Paul. Te-
cia ad Christi
fidem con-
uersam ad
virginitatem
seruandam
hortatur.*

perseueravit. Quodam tempore etiam literas suas ad Se-
cundinum Patricium misit, quibus cuiusdam pauperuli
causam egit; cum ille, sprete eius commendatione lite-
ras in terram proiecit, & pedibus conculcavit. Sed non
defuit Dei vindicta; nam toto corpore tanto tremore ac
pauore subito concutitur, vt intelligeret ob tanti viri
contemptum se ista mala perpeti. Mox igitur per inter-
nuntios humiliter veniam deprecatur, & tandem im-
perata sibi per Sanctum complens, sanatur. Plurimos
quoque infirmos, misis eulogijs, mortis faucibus eri-
puit. Sed & quodam famis tempore, dum egentium ca-
terua ad sanctum conflueret, & ipse omnibus misericor-
diter subueniret, minister eius superueniens, ei indica-
uit tantum non superesse frumenti, quantum omnibus
sufficeret. Mox pius pater vas iussit pro pauperibus im-
pleri, capiens plus minus modios quinquies quinos, ca-
tera, quae restabant, in vsum fratrum referuari. Cum
ergo turba egenorum per aliquot tempus ex eo vase ale-
retur, euenit, vt quidam iuxta morem mendicaret. Io-
annes autem consuetam mensuram dari iubet egenti.
Minister vero respondit, nihil in vase existere, sed totum
pauperibus erogatum. Quo audito, Sanctus oculos in
caelum attollit, & genu flexo orauit Dominum; ac deinde
iubet ministro, vt fideliter alimenta deferat indigen-
ti. Pergens ergo minister, vas, quod prius vacuum reli-
querat, repletum reperit, & pauperi consuetam mensu-
ram dedit. Obijt vir sanctus plenus dierum, nimirum an-
no aetatis suae centesimo vigesimo; Cuius oculi non cali-
gauerunt, nec dentes damna pertulerunt, nec memoria
eius lapsa est. Sepultus quotidie viuait miraculis.

VITA S. TECLAE VIRGINIS ET MAR-
tyris; Partim ex ijs quae habentur in Adonis Viennensis
Episcopi Martyrologio; partim apud C. Baronium.

B Tecla, ciuitate Iconio oriunda, Beati Pauli pra-
dicatione ad Christum conuersa est; vnde & ho-
noris causa, tanquam nobilissimo titulo, Pauli
primegenita nuncupatur. Cum autem sacro baptismo
lustrata, haud vulgaria de se praeberet pietatis exempla.
idem Apostolus non dubitauit eam, quanquam iam tha-
lamo oppignoratam sermone suo in perpetua virginita-
tis amorem incendere. Et quidem B. Virgo, vt custodem
carceris, quo S. Paulus Iconij detinebatur inclusit, sibi
conciliaret, gemis ac muliebri mundo distractis, pecunia
inde acceptam illi donauit; quo ad B. Apostoli colloquiū
liber

sibi pararet aditum. F-
genere ac dignitate ill-
tanz bonis ornatissim-
que mundus admirat-
vt celestium rerum p-
nerius eam in dignitat-
lit; Quam cum sibi ad-
eius didicisset, eam q-
confitentem audiret,
rim tamen spe aliqua
tenda captus, eam n-
mine, Caesariis propin-
do suasionibus & bla-
sed ipsa insuper The-
admirabile Christi lu-
obiecta est; sed in cen-
populo, tam de bestij-
plum reportauit. Et
ei persona, humana
diuina virtute iugite-

Porro inde ad Try-
lucce iterum feris tra-
leones, neq; vrsi, nec
phit: diuinus liqui-
bantur. Post quae, l-
adunati & collecti en-
tur, signo Crucis mu-
tum colluuiem virt-
neceo miraculo Ty-
bestias parauit; duo
candente stimulis
iussit. Qui funibus
intacta relicta, discer-
lis itaq; omnibus
flammarum incendi-
ritores, vt eam in ro-
planē virili & exor-
tam ascendit. factis
globos secuta consti-
ruens, & ignem ex-
Ceterū his tot tan-
stuprefactus acerbit-
petisset sedulo requi-
esse ancillā. Terri-
edixit sententiā: The-

litteras suas ad
iudam pauperum
commendatione lib
culcauit. Sed no
teranto temere at
tigeret obranti viri
exigitur per inter
tur, & tandem im
lanatur. Plurimos
mortis faucibus eri
dum egentium cam
minibus miserior
ueniens, ei indica
quantum omnibus
pro pauperibus im
iniquis quinos, car
am referuari. Cum
opus ex eo vase ale
am mendicaret. Io
dari iubet egenti
le existeret, sed totum
Sanctus oculos in
Dominum; ac deina
derat indigen
pius vacuum reli
consuetam menlu
cerum, nimirum an
tius oculi non cali
runt, nec memoria
t miraculis.

IS ET MAR
Adonis Vienneſis
d. C. Baronum.

nda, Beati Pauli pr
erſa eſt; vnde & ho
ſiſſimo titulo, Pauli
in ſacro baptiſmate
et pietatis exempla
quamquam iam tha
perpetua virginita
Virgo, vt cuſto dem
ebatur incluiſus, ſibi
o diſtractis, pecunia
Apoſtoli colloquiū
habet

sibi pararet aditum. Habebat illa sponſum vrbs primariū, genere ac dignitate illuſtriſſimum, corporis quoque & fortunā bonis ornatiffimum; quem tamen, vt cetera omnia quę mundus admiratur & optat, Virgo ſancta facile ſpreuit, vt cœleſtium rerum potens fieret. Vnde ille, ingenti aduerſus eam indignatione commotus, virginem ludici detulit; Quam cū ſibi adduci iuſſiſſet, & proſiſſum caſtitaſis eiſus didiciſſet, eamq; Chriſtianam eſſe, Chriſtumq; libere conſiſtentem audiret, continuo ad beſtias damnauit. Interim tamen ſpe aliqua tam ſpecioſæ virginis à Chriſto auctendæ captus, eam nobili cuidam ſcœminæ, Tryphænā nomine, Cæſaris propinquæ commendauit; quæ cū non modo ſuaſionibus & blanditijs nihil apud Theclam efficeret, ſed ipſa inſuper Theclā monitis & precibus à tenebris ad admirabile Chriſti lumen conuerteretur, ſequenti die ſeris obiecta eſt; ſed in cœraminis arenam deſcendens, ſupente populo, tam de beſtijs quàm de impietate proſtrata aſtitit phum reportauit. Et quidē toto certaminis tempore aſtitit ei perſona, humana imagine vultum Pauli præ ſe ferens, eā diuina virtute iugiter corroborans atq; deſenſans.

Porro inde ad Tryphænæ domum reducta, altera deinde luce iterum ſeris tradita fuit; ſed nudatam virginem neque leones, neq; vrſi, neq; vlla deniq; ferarum lædere præſumpſit: diuinitus ſiquidem manſuetæ redditæ, illi blandiebantur. Poſt quæ, in foſſam aqua plenam, vbi ſeprentes adunati & collecti erant, à ſurentibus populis cum virgertur, ſigno Crucis munita inſiluit: omnemque illam ſerpētum colluuiem virtute diuina à ſuo corpore fugauit. Sed nec eo miraculo Tyranni crudelitas viſta, atrociores adhuc beſtias parauit; duobus ſiquidem tauris ferociſſimis ferro candente ſtimulatis, vt eam diſcerperent, ſanctam alligari inſiſit. Qui ſinibus diſruptis huc illuc vagabundi, martyre intacta reliſta, diſcurrerunt.

Iſis itaq; omnibus inuiſto robore ſuperatis, demum eam ſtammaram incendio condemnauit. Accurrunt ilico apparitores, vt eam in rogam precipitem darent. At illa animo planē virili & excelſo liſtores quieſcere iubens, ſpontē pyram aſcendit. ſactoque Crucis ſigno, inter medios ignium globos ſecura conſtitit. Ecce verò ſubito imber de cœlo irruens, & ignem extinxit, & virginem illaſam reſtituit.

Caterū his tot tantifq; victorijs incliſa martyre Proconſul ſtupefaſtus accerſit; quæ aut vnde eſſet, q̃ beſtias & ignē ſu perafſet ſedulo requirit. Reſpōdet virgo, ſe viui & eterni Dei eſſe ancillā. Territus aut Proconſul, q̃ tantæ virtutis eſſet, edixit ſententiā; Theclā, inq̃t, pietatis ac Dei cultrice relaxo.

En ſerua
rem B.
Virginis.

Damna
tur primò
ad beſtias

Conuertit
Tryphænā
ad Chriſti
fidem.

Obiecta
ſeris nihil
læditur.

Item 2.

Quartò.
Alligatur
duobus
tauris.

Damna
tur tandē
ad ignem
& ſerua
tur illa ſa
in medijs
ſtammis.

*Sententia
Iudicis Te-
clae absolui-
tur.*

*Felicitas
obit in Se-
leucia.*

*In sermone
de timore.*

*In præcept.
ad virgines.*

*Specus, item
Sepulchrum
eius miracu-
lis illustr.*

Dimissa verò in domum Tryphena est reuersa; vbi paucis admodum diebus clariore Christi Iesu cognitione Tryphenam eiusq; familiam instruxit, ac inde Seleuciam abiit: vbi exemplo & conuersatione vitæ (quæ cunctis adornata virtutibus omnium in oculis mirificè lucebat) & cœlesti etiam doctrina plurimos erudiens, prima omnium faminarum (vnde & protomartyr à multis cognominatur) post multa certamina duplicis coronæ, virginitatis & martyrii, in pace requieuit; de qua hæc apud S. Zenonem Episcopum Veronensem testata reperiuntur: [Aduersus Theclam accusator accerrimus lingue erexit gladium: cum suis sibi ministris publicæ leges inferniunt. Stimuli acutur feritas in ferocitatem, & tamen mitior hominibus inuenitur. Ne quid scena tam diuæ humanitatis deesse videatur, immittuntur etiam marina monstra. Lacinijs omnibus expoliatur puella: vestitur incendio. Inter tot instrumenta mortis, spectatore metuentes, securæ calcant genera vniuersa terrorū. Incolumis quasi orbe subacta, de illo feralis caueæ loco, iam non miserabilis, sed mirabilis funereo habitu excedit; victi sæculi triumphum reportans: quam tot supplicij omnes crediderant perituram.] Item hæc apud Gregorium Nazianzenum, hisce versibus.

Quis Theclam necis eripuit, flammaque periculo?
Quis validos vngues vinxit, rabiemque ferarum?
Virginitas. Ores omni mirabilis ævo.
Virginitas fuluos potuit sopire leones;
Dente nec impuro generosos virginis artus
Ausit sunt premere: & rigido discernere morsu.

Cæterum visitur quædam specus propè Tripolim Palæstinæ, in qua quandoque Beatam Teclam delituisse fertur; quam peregrinantes Hierosolymam adire solent: referuntur eam assiduis miraculis illustrari. Eaque non tantum fidelibus, sed munificentia martyris etiam infidelibus (penes quos locus ille religiosissimus habetur) impetrari. Eius quoque tumulus, Seleuciæ, miraculorum signis

hinc coruscans, totius concursu visitari sol-

MARTIRIVM
pi Chanodienfis, ali-
in Pannonia: Ex
Laurentium

Gerardus in-
stis Venedi-
stioris ætat-
nasticæ religionis
solumam petere fl-
culosque iuificis
Christus quondam
uit, quæque suo
Cumque in Pann-
Christianissimus
nisset, atque ad R-
turus accessisset, R-
rificè delectatus,
inuitum retinuit
buit. Cernens ve-
dij populū tumult-
nes orationi & co-
euitaret, cremun-
cant, petijt: ibid-
septennio vacan-
habitauit.

Interea Rex Ste-
tate, & Barbaro
tranquillitate m-
um Dei Gerard-
calique infula de-
crendum destin-

hnis coruscans, totius orientis celebri populorum
concurſu viſitari ſolet.

MARTYRIVM S. GERARDI EPISCO-
pi Chanodiensis, alias Cœnodiensis, alàs Hungaria.
in Pannonia: Ex eo quod extat apud V. P.
Laurentium Surium. Coronatus eſt
anno Domini

1047.

C. Baron.

Tom. II. An-
nal & inNot. ad Mar-
tyr. Rom.

Gerardus inſigni pietate & martyrio illu-
ſtris Venedijs oriundus, vt primum robu-
ſtioris ætatis gradum attingit, iam ante mo-
naſtica religionis habitu puer decoratus, Hiero-
ſolymam petere ſtatuebat, vt ibidem animum o-
culoſque viuificis illis locorum myſterijs, quæ
Chriſtus quondam noſtræ ſalutis cauſa inambula-
uit, quæque ſuo ſanguine illuſtrauit, paſceret.
Cumque in Pannoniæ partes, cuius tunc habenas
Chriſtianiffimus Rex Stephanus moderabatur, ve-
niſſet, atque ad Regem itineris ſui cauſam expoſi-
turus acceſſiſſet, Rex eius moribus & doctrina mi-
raculoſè delectatus, clam dimiſſis ſocijs, eum apud ſe
inuitum retinuit, eique ſeruando cuſtodes adhi-
buit. Cernens verò ſeruus Chriſti ſe ſolum in me-
dijs populi tumultibus relictum, vt ſtrepitus om-
nes orationi & cœleſtium rerum ſtudio inimicos
euitaret, eremum eius regionis, quam Beel vo-
cant, petijt: ibidemque precibus & ieiunijs toto
ſeptennio vacans, ſoli Mauro Monacho cognitus
habitauit.

Interea Rex Stephanus, proſtigata gentis impie-
tate, & Barbarorum moribus edomitis, vt pacis
tranquillitatem in ſuo Regno adeptus eſt, mox ſer-
uum Dei Gerardum ab eremo reuocauit, pontifi-
calique inſula decoratum, ad Euangelij munus ex-
ercendum deſtinauit. Ea functione quanquam il-

24. Septemb.
Patria eius.Cogitat Hie-
roſolymam.Deinetur in
Pannonia à
Rege Ste-
phano; cuius
vitam habes

20. Auguſt.

Abdit ſe in
eremo, Beel

nuncupata.

Hungarorū
Educitur ex
eremo &
creatur Epi-
ſcopus.

Ooo 4

libertex

*Sedes Moris-
fena: tem-
plum sancti
Georgij.*

*Summo flu-
dio pietatis
Virginem
Mariam co-
lit sanctus
Gerardus.*

*Hungari
quomodo
reuerenter
matrem Dei
coluerint.*

*Fecit hoc, ne
vinum ace-
scescet.*

libenter suscepta, tanta apud omnes loci illius incolae gratia & auctoritate valuit, ut cuncti eum & ut patrem colerent, & vnice amarent. Itaque crescente indies fidelium numero, summo studio ac vigilantia per singulas vrbes Ecclesias exstruxit; easq; mirifice adornauit. Est ad littus Morisij fluminis templum, eius studio fundatum, insigni sanè opere conspicuum; egregio Christi martyri Georgio sacrum; Sedem Morissenam appellant; in quo Virgini Matri aram erexit; ante quam argenteum collocauit thuribulum; eiusq; ministerio duos prouecte ætatis homines adhibuit, qui iugiter illic excubarent, atq; operam darent, ne vlla vnquam hora thymiana ibi deesset. Singulis quoq; sabbatis cum nouem lectionibus (ut in die Assumptionis eiusdē Sanctissimæ Matris) magnisq; laudum præconijs deuotionis suæ officium illic explebat. Cæteris autē diebus matutinis & vespertinis precibus absolutis, bis cum processione eò venire solebat; quæ consuetudo hodieq; perseverat. Porro laudibus & uenerationi eiusdem sacratissimæ Virginis tantæ humilitatis obsequio se subdere nouerat, ut si quis reus, clam à sancti viri familiaribus edoctus, veniam ab ipso per nomen matris Christi peteret, mox audito nomine Matris misericordiæ, pater sanctus lacrymis perfunderetur, & perinde ac si ipse reus esset, à reo veniam peteret, filiumq; suum fore affirmaret, si eam sincerè Dei genitricem crederet. Ipso auctore, ab Hungarica gente non pronuntiatur nomen ipsum Matris Dei, sed Dominā eam vocant. Si verò nomen illius pronunciatum fuerit, statim flexis genibus & demissis in terram capitibus se inclinant. Atque adeò Pannonia à sancto Rege suo Stephano, familia B. Mariæ appellata est.

Erga ministeria Ecclesiastica, magna beato viro cura & sollicitudo inerat. Aestiuo tempore in domo Dei vascula glacie pleaa ponebantur; in quibus laguncula & vinum, quod posset optimum inue-

inueniri, ad Dominum afferuarentur. Nocturnum reponerat lectulum; illic pergebat, falsis suis castigatione pœnitens, sermorum suorum ac subleuabat. Cuiuscumque ascendendum erat, non in quo sedens libros, sed stans, ciliicinis & quæ quærenter utebatur. vltimè solet, aut quilibet iustus, iussit protinus in celum duris vinctis illi ministris; sed mentiam & suauiter pater transurus ad stipitem alligatus eius nudo dorso sanguine exprimitur homo Dei, oblitus cuncto exiliens, ad modo stipitem, habens pedes osculabatur, niam & misericordiam pereretur. Si cui tamen virum Dei, pro te dicere, non dillum, quem Sa- dio discipulorum

Esti autem episcopum tatem summa pereremum non religionaturus perge- tionib; locis colit multasq; afflictio-

inueniri, ad Dominici sanguinis consecrationem
 afferuarentur. Nocturno tempore leprosum in suo
 reponebat lectulo; & arrepta securi, ad siluam so- *En quo passio*
 lus pergebat, fasciculosque lignorum pro corpo- *corpus in ser-*
 ris sui castigatione proprijs humeris inde repor- *uitatem re-*
 tans, seruorum suorum labores saepe anteuertebat *digat.*
 ac subleuabat. Cum illi de loco in locum profici-
 scendum erat, non iumento, sed vehiculo utebatur:
 in quo sedens libros à se compositos relegebat. Ve-
 stibus cilicinis & ex arietum pilis confectis fre-
 quenter utebatur. Ut autem sanctis hominibus
 vsuuenire solet, aliquando negligentia aurigæ
 sui, aut qualibet iniuria læsus leui ira commo-
 tus, iussit protinus hominem reum, flagellis
 casum duris vinculis alligari. Parebant verò
 illi ministri, sed non ignorantes animi eius cle-
 mentiam & suauitatem, iuxta viam, qua sanctus
 pater transurus erat, hominem culpæ obnoxium
 ad stipitem alligabant, & plagarum vestigia in
 eius nudo dorso gallinæ aut alterius animantis
 sanguine exprimebant. Cumque eo peruenisset
 homo Dei, oblitus seueritatis suæ, illic è vehi- *Magna fuit*
 culo exiliens, ad vincum illum properabat, & *misericiordiæ*
 modo stipitem, brachia, manus ac vincula, mo- *S. Gerardus.*
 do pedes osculabatur, munera pollicebatur, si ve-
 niam & misericordiam ab homine consequi me-
 xeretur. Si cui tum id videre contingeret, illum
 virum Dei, pro tanta humilitate, & simplicitate *Matth. 18.*
 dicere, non dubitaret, conuersum in puerum
 illum, quem Saluator imitandum statuit in me-
 dio discipulorum suorum.

Et si autem episcopalem functionem & digni-
 tatem summa prudentia administraret, attramen-
 eremum non reliquit: sed apud vrbes, ad quas con-
 cionaturus pergebat, cellulas sibi in siluarum secre-
 torib⁹ locis costruxit; in quib. ligatus pernoctasse,
 multasq; afflictiones, soli Deo cognitæ, pertulisse
 memo-

Ooo 3

Libenter
versatur in
eremo.

memoratur. Cum aliquando pro cuiusdam defensione ad B. Stephanum Regem properaret, in eius regionis parte quadam, pecoribus pascendis opportuna, & apta, vir Dei hospitio usus fuit. In ea autem domo sub noctis medium ancilla quædam versatili mola triticum terebat; laboris molestiam cantilena temperans. Ea autem cantilena expegefactus vir sanctus, ut ex ministro id quod res erat intellexit, mox pijs infusus lachrymis, ô felicem, inquit, foeminam, quæ sub alterius potestate constituta, debitum seruitutis officium tam suauiter absque vilo murmure persoluit; iussitq; ei non minimum pecuniæ pondus deferri.

*Debitum
seruitutis
officium,
suauiter per-
soluendum.*

*Moritur Rex
Stephanus.*

*Quidam per
tyrannidem
occupat re-
gnum.*

Postquam autem beatus Rex Stephanus totam Pannoniam ad veram Christi lucem adduxit, ipso die Assumptionis Virginis Mariæ, ipse quoque ad æternam requiem assumptus est. Successit autem ei Petrus Rex; cui cum omnes Pannoniæ principes fidem suam & amorem pariter obligassent, vnus ex eis, illo exturbato, regiam sibi auctoritatem per vim vsurpauit. Qui deinde tyrannidem occupans, ipsis sanctis Quadragesimæ diebus, honestissimos sui consilij viros, sudibus ac palis perinde ut immunda pecora interficere non dubitauit. Deinde ad Morissenam sedem, Pontificis locum, Paschalia sacramenta celebraturus, & regium diadema ab Antistite Gerardo, ut sperabat, percepturus aduenit. At illo renuente, reliqui Pontifices regali diademate tyrannum adornant: ornatumque magno Cleri & populi comitatu in sancti Gregorij basilicam deducunt. Ibi tunc zelo iustitiæ Sanctus Pater repletur, candida indutus stola ambonem ascendit, Regemque his verbis per interpretem alloquitur.

Cum tu Rex Quadragesimam, peccatoribus quidem pro venia, iustis autem pro præmio constitutam, cædibus pollueris, mihi que nomen patris eripueris, per te dulcissimis filijs orbato, nullam hodie veniam

veniam mereris. Et petere paratus sum, nunciabo. Anno excitabitur in te; quæ per vim acquisitum inde lustro euolutum in gente illa seditionem Regalem viri Iosiam S. Sabinae virginis fratribus in cena prædixit. Itaque alio die, cunctos præsentem, lætusque ad Danubium intemta eum circumfissimittit. Ille vericis sigillum opponet. At impij hominiscollis curram subactum magno impetustar protomartyrismartyr, positus in magna; Domine Iesum: quia nesciunt lancea percussus die, magna Christus vero beati viri, nulla sorte catholicis viris inest. Multis deinde viri procurator peregrini atque stituat. Quo impetum illud inuenit. Itaque cum huiusmodi illud transirentia sepeliunt; collatae sunt: ac

niuldam defen-
eraret, in eius
pascendis op-
us fuit. In ea
icilla quædam
ris molestiam
ilena experge-
d quod res erat
mis, ô felicem,
potestate con-
tam suauiter
itq; ei non mi-
ephanus totam
n adduxit, ipso
ipse quoque ad
succellit autem
onia principes
passent, vnus ex
toritatem per
em occupans,
tionestissimos
perinde vt im-
trauit. Deinde
cum, Paschalia
m diadema ab
recepturus ad-
pontifices regali
natumque ma-
ancti Gregorij
affixit: Sanctus
la ambonem a-
nterpretem al-
ecatoribus qui-
emio constitu-
men patris cri-
nullam hodie
veniam

veniam mereris. Et quia pro Christo mortem op-
petere paratus sum, tibi quæ euentura sunt, pro-
nunciabo. Anno tertio regni tui gladius vltionis impio Regi
excitabitur in te; qui tibi regnum improba fraude diuinam
per vim acquisitum pariter cum vita auferet. Vno vltionem.
inde lustro euoluto, & altero inchoato, immanis
in gente illa seditio excitata est; in qua cum ad Al-
bam Regalem vir Dei proficisceretur, apud Eccle-
siam S. Sabinæ virginis & martyris hospitio vsus, suum mar-
fratribus in cœna instantem certaminis sui diem tyrium: &
prædixit. Itaque altera luce peracto Missæ sacrifi-
cio, cunctos præsentis panis coelestis fecit partici-
pes, lætusque ad martyrium perrexit. Vbi autem
ad Danubium intendit, turba populi furore reple-
ta eum circumfistit, lapidumque imbres certatim
immittit. Ille verò contra benedictionem & Cru-
cis signum opponens, tunc quidem illæsus perma-
net. At impij homines tandem retortis equorum Istantur in
collis curram subuertunt, patremque humi deie-
ctum magno impetu lapidare conantur. Tum in-
star protomartyris Stephani primus Pannoniæ
martyr, positus in terra genibus, clamauit voce
magna; Domine Iesu Christe, ne statuas illis hoc pecca-
tum: quia nesciunt quid faciant. Hoc cum dixisset, Aft. 7.
lancea percussus suauiter expirauit. Eodem autem
die, magna Christianorum strages edita est. Cor-
pus verò beati viri cum in loco martyrij sui iace-
ret, nulla sorde commaculatum, sequenti die à Ca-
tholicis viris in Ecclesia Dei genitricis conditum
est. Multis deinde elapsis diebus, fidissimus sancti
viri procurator Regem Andream adiit, orans, vt
peregrini atque hospitis patris corpus celeriter re-
stituat. Quo impetrato, adeò nitidum ac luculen-
tum illud inuenit, ac si eo die martyrium obiisset. Corpus eius
Itaque cum hymnis & canticis ad Morissenam se-
dem illud transtulit, ibidemque multa cum reue-
rentia sepeliuit; vbi multæ gratiæ Catholicis viris
collatæ sunt: non tamen adhuc euidenter; vique
ad

Moritur lan-
cea confos-
sus.

Corpus eius
ad sedem
Morissenam
transfertur.

Is S. Ladif-
lam fuit 7.
Hungariae
Rex.
Elevatur
Anno 1079.
iuxta C. Ba-
ron. Annal.
Tom. 11.
Tumulus
eius miracu-
li gloriosus.
C. Baron.
Tom. 3. An-
nal. & in
Notat. ad
Martyr.
Rom.

ad tempora Ladislai Regis, & Laurentij Antistitis
eius Cathedra à beato viro quinti. Tum siquidem
à S. Romanae Ecclesiae Synodo iniunctum est, vt
corpora eorum qui Pannoniam fidei praedicatione
irrigassent, summo honore afficerentur. Veni-
ente etiam sedis Apostolicae Legato, & Nobilium
coacto conuentu, sacrum huius beati Martyris
corpus elevatum est, atque Regis & Principum
humeris translatum honorificeque depositum eo
loco, vbi pro meritis tanti patris superna gratia ef-
ficiendis & declarandis miraculis largius coruscat.

MARTYRIUM SS. CYPRIANI, DIA-
coni Antiocheni, prius Magi; ac Iustinae virginis:
Ex eo quod extat apud Metaphrasten. Passi sunt
circa Annum Domini 302. in persecutione Diocle-
tiani; quae hoc anno Nicomedia maxime
ferbuit: vt patet Tom. 2. Annal.

C. Baronij.

26. Septem.
Iustinae pa-
triciae & Pa-
rentes.

Conversio
eius ad Chri-
stum.

IUSTINA Aedesio & Cledonia parentibus Antio-
chia oriunda, primò quidem cum cæteris ido-
lorum cultoribus densis errorum tenebris in-
uoluta, cum aliquando Parailum diaconum An-
tiochenum de lapsu primi hominis deque Christi
in terram aduentu, & redemptionis nostrae myste-
rijs differentem audisset, statim damnata idolorum
impietate, ad Christianae religionis praestantiam
animum adiecit. Hinc percepta tenui quadam ve-
ritatis luce, attentas quotidie aures diacono prae-
bebat, summaque dulcedine diuinorum mysterio-
rum cognitione animum pascibat. Iamque arde-
bat desiderio incredibili matrem eorum partici-
pem facere, sine quibus ad veram salutem nemi-
nem peruenire posse intelligebat. Igitur die quo-
dam, ignes sancti Spiritus vehementius incensa,
matrem adiens, Et cur, inquit, o mater, Deos homi-
num

num manibus flecti
tione colimus? Cur
tu ignoras Galilaei
habitantes vocare
terribiliores? Si enim
ruerit, dissoluti eo-
rum: imò protinus
Christi potentiam
auditis filiae suae ex-
ilio, ne hic vultus con-
dimanet. At verò
pliciorum atrocitate
nam matris auribus
veritatis eius expro-
præbere assensionem.

Postea verò vn-
rat marito aperui-
tatem in somnis
Tandem diu mul-
somnia opprimitur
patus caterua visu
compellat; Veni-
inquam, & regnu-
ne, omnis ab animo
vnà cum vxore &
pum, vt ab eo salu-
castra iungeretur
tistes, sed mirifica-
magnum apud gra-
uerione gaudium
Christianis sacri-
nitos animis salu-
insultus praelar-

Et quidem pa-
sex à percepta salu-
ditatis delectatio-
rationis lacrimis
fidei clarebat y

num manibus fictos formatosque tanta super-
 stitione colimus? Cur artificis opera adoramus? An
 tu ignoras Galilæos (sic enim Christi affeclas illic *Conatur ma-*
 habitantes vocare solent) dijs nostris multò esse *trem Chri-*
 terribiliores? Si enim eorum quisquam idolis appa- *stianam fa-*
 xerit, dii nostri eorum conspectum sustinere ne- *cere.*
 queunt: imò protinus in fugam versi, vel inuiti
 Christi potentiam consentunt. Mater verò his
 auditis filiae suae exitium timens, Vide, inquit, ô fi-
 lia, ne hic tuus contemptus deorum ad patris aures
 dimanet. At verò filia nihil patris iram, nihil sup-
 pliciorum atrocitatem verita, salutarem doctri-
 nam matris auribus infillare pergebat; donec vi-
 veritatis eius expugnata impietas, tacitam visa est
 præbere assensionem.

Postea verò vna nocte, eadem quæ à filia audie-
 rat marito aperuit; qui animo fluctuans, filiae pie-
 tatem in somnis cum admiratione pertractabat.
 Tandem diu multumque cogitationibus decerrans, *Christus in*
 somno opprimitur; & ecce Christus angelica sti- *somnis appa-*
 patus caterua visus adesse, eumque hisce vocibus *ret patri*
 compellare; Venite ad me, quid fluctuaris? Venite, *eius.*
 inquam, & regnum cælorum percipite. Hac visio-
 ne, omnis ab animo dubitatio ablata est; statimque
 vna cum vxore & filia Optatum requisivit Episco-
 pum, ut ab eo saluari lauacro expiatus, ad Christi
 castra iungeretur. Nec repulit sanè Aedesium An-
 tistes, sed mirificè tanti viri, qui idolorum sacerdos *Aedesius pa-*
 magnum apud gentem illam nomen obtinebat, cõ- *ter Iustina*
 uersione gauisus, eum vna cum coniuge & filia *cum vxore*
 Christianis sacris inuitauit, Crucisque signo mu- *et filia ab*
 nitos armis salutaribus contra hostiles demonis *Optato Epi-*
 insultus præclare instruxit. *scopto bapti-*

Et quidem patre Aedesio anno vno & mensibus *zantur.*
 sex à percepta salute, vitæ munere cum laude san- *Moritur pè-*
 ctatis defuncto, virgo Iustina (quæ antè regene- *Aedesius.*
 rationis lauacrum lustrà dicebatur) admirandis
 fidei clarebat virtutibus: quas hostis malignus
 varijs

*Aglaidas
studiosus
insidiatur
pudicitie
S. Iustine.*

*Egregiè ab
ea repellitur.*

*En vim amo-
ris carnalis,
diaboli opera
excitavit.*

*Cyprianus
magus Anti-
ochiæ, spon-
det se Virgi-*

varijs modis sibi expugnandas suscipiebat. Erat in-
cluitate literarum candidatus quidam, Aglaidas
nomine, honesto admodum loco, patricio genere
natus, & opibus præstans; qui visa Iustina pulchri-
tudine, tanto illius amore incensus est, vt nihil nõ
moliretur, quò cupitis eius amplexibus frui pos-
set. Cumque constantem virginis animum neque
promissis, neque effœminatis blanditijs expugna-
re posset, demum haud exigua collecta iuuenum
manu, ipsam in via aggressus per vim abducere co-
nabatur; quò vel sic tandem hærentem visceribus
pestem extingueret. Sed neque id quidem infelici
ex animi successit sententia. Statim namque vt
hoc audax & nefarium facinus in ædibus matris
innotuit, exierunt simul cum armis plurimi, ijsque
fortissimi. Quorum solo conspectu, iuuenis asse-
clæ in effusam fugam versi, miser Aglaidas, nul-
lius rei alterius curam gerens, inter medios enses
virginem amplectebatur: paratus omnia pati po-
tius, quàm ab ea discedere. Ast illa impuram ho-
minis mentem execrata, Crucis signum tanquam
arma opponens, collectis viribus repentè se se eius
manibus excussit, proculque eum à se reijciens, pluri-
mis affectum contumelijs, vultum pugnis ac sputis
egregiè fœdauit. Et hæc quidem quanquam graui-
a essent & atrocia satis ad omnem amoris vim reprimen-
dam, ille tamen, quòd ad extremam amoris
processerat amentiam, hoc vnum tamen vel morte
gravius putabat, Iustinam non assequi.

Igitur cum ad impuras cupiditates reprimendas
planè inexercitatus esset, totum se se desiderijs per-
misit, omnique forti & generosa cogitatione reie-
cta, solum quod dolor & amor suadebant, exequi
statuit.

Erat iisdem temporibus Antiochiæ Cyprianus
quidam arte magica instructissimus: qui magnum
nomen sapientiæ & eruditionis in magicis rebus
obtinebat. Eum infelix iuuenis adiit, & ingentibus
onera-

onatum promissis
rissimi amoris fa-
uit. Is verò supercil-
tus, spondit se mo-
virginemque ea am-
vt vltro etiam ampli-
Cyprianus euocato-
quem promptè & a-
ferre nouerat, expo-
linecura esse iubet
coplenum; manda-
num; & nisi omni-
cetero despicendi
nunciat. Facit cu-
prianus; aspergit o-
na; Virgo tentato-
miratur insolitam
ces conueritur; la-
rem magicæ frau-
magis inde ac ma-
nis flamma. Neque
nerosa Virgo; qui
spiritalibus armis
edomat, hostem
affectum cum ma-
le autem ad Cypri-
fateri erubesceret
bat; sed à Cyprian-
quoddam signum
yllo modo vires i-
demnato, mox al-
ritior accersitur
pulsatus armis cu-
redijt. Post hæc
minitans supplic-
latus, haud dubia-
riam.
Is igitur nou-

cipiebat. Erat in
 dam, Aglaïdas
 patricio genere
 Iustinæ pulchri-
 s est, vt nihil nō
 xibus frui pos-
 simum neque
 ditij expugna-
 lecta iuuenum
 im abducere co-
 rem visceribus
 quidem infelici-
 tim namque vt
 n adibus matris
 is plurimi, isque
 tu, iuuenis asse-
 Aglaïdas, nul-
 ler medios enes
 omnia pati po-
 a impuram ho-
 gnum tanquam
 pentē se se eius
 e reijciēs, pluri-
 pugnis ac putis
 tanquam graua
 moris vim repri-
 tremam amoris
 amen vel morte
 equi.
 tes reprimendas
 se desiderijs per-
 rogitationē reie-
 debant, exequi
 chæ Cyprianus
 us: qui magnum
 n magicis rebus
 iij, & ingentibus
 onera-

oneratum promissis ad Virginis animum impu-
 nissimi amoris inflammandum prouoca-
 uit. Is verò supercilio eruditionis & sapientiæ elat-
 tus, spondit se mox quidquid vellet effecturum,
 virginemque ea amoris vehementia incensurum,
 vt vtrò etiam amplexus concupisceret. Nec mora; *Consultit dæ-*
 Cyprianus euocato ex malignis spiritibus vno, *monem Cy-*
 quem promptè & alacriter ad hæc flagitia opem *prianus.*
 ferre nouerat, exponit quod fieri velit. Ille eum
 sine cura esse iubet; tradit vasculum pestifero suc-
 coplenum; mandat vt eo virginis aspergat do-
 mum; & nisi omnia ex sententia succedent, se de
 cætero despiciendum, & pro nullo habendum pro-
 nunciat. Facit cuncta ex mandato magistri Cy-
 prianus; aspergit domum; adhibet nefanda carmi-
 na; Virgo tentatoris sentit insultum. Stupet illa; *Vehementer*
 miratur insolitam libidinis vehementiam; ad pre-
 ces conueritur; lachrymatur; Christum adiuto-
 rem magicæ fraudis nescia inuocat. Sed crescit *tentatur san-*
 magis inde ac magis in virginali pectore amo-
 ris flamma. Neque tamen despondet animum ge-
 nerosa Virgo; quin potius fide, precibus, alijsque *Et a Iustina*
 spiritalibus armis vndiq; testā, carnem instantius *Carnalibus*
 edomat, hostemque infringit: ac tandem pudore *desiderijs.*
 affectum cum magno metu in fugam conuertit. Il-
 le autem ad Cyprianum reuersus, cum se victum
 fateri erubesceret, varijs anfractibus se circumage-
 bat; sed à Cypriano cum vrgeretur, Vidi, inquit,
 quoddam signum quod vehementer horui, neq;
 villo modo vires illius sustinui. Illo ergo sic con-
 demnato, mox alius priore ad agendum longè pe-
 rior accersitur dæmon; qui tamen similibus pro-
 pulsatus armis cum dedecore, ad eum qui miserat,
 redijt. Post hæc princeps dæmonum, acre suis
 minitans supplicium, accessit: Cyprianumque so-
 latus, haud dubiam ei de Virgine spondit victo-
 riam.

Is igitur noua fraude & calliditate instructus, *Dæmon sub*
 sumpto

*specie mulie-
ris virginem
Iustinam
conatur
euertere.*

*Crucis signo
fugatur dæ-
mon à S.
Iustina.*

*Cyprianus
conueritur
ad Christum.
a Claruit is
Antiochenus
Antistes an-
no Christi
293. & c. ut
paret 2. To-
mo Anal.
C. Baron.*

*Magnus ze-
lus Cypriani
magi.*

sumpto muliebri habitu, magno sub prætextu pie-
tatis virginem adiit: simulans se eodem virginita-
tis desiderio inflammata[m] scire cupere, qua ratione
hostiles insidias euitare posset. Cumque virgo san-
cta multa eximia pietatis documenta proferret, dæ-
mon humana specie tectus, inter verba ad matri-
monij dignitatem tanquam tutiorem salutis viam
sermonem conuertit, ac valido argumento, carna-
lem copulam Deo magis quam virginis votum
gratam esse contendit. Quo audito, Iustina dæmo-
nis insidias pertimescens iurgit, ac Crucis trophæo
de more se consignans, mox dæmonem, quem vere
puellam existimabat, euansisse conspexit.

Post quæ, dæmonum ille princeps ad Cypria-
num redire compulsum & fateri coact[us] est, sola Cru-
cis virtute in fugam se conuersum esse. Quo cogni-
to, Cyprianus prudenter secum hoc modo philo-
sophari; Si tantæ virtutis est Crucifixus, ut solo
Crucis signo inimici eius in fugam vertantur, quã-
ta demum amentia est, eo relicto, illius sequi ini-
micos, qui nulla virtute præditi tam facile terren-
tur? Hæc secum sagaci mente pertractans, assumptis
sceleratæ artis suæ libris, a Anthymum, qui tunc
temporis Antiochenam cathedram tenebat, sup-
plex adiit: eumque per Christi merita & vulnera cū
lachrymis orauit, ut impietatis quibus constrictus
tenebatur vincula dissolueret, lustralibusque ex-
piatum aquis in Christi Ecclesiā penitentem
reciperet; ac protinus magiæ libros igni consu-
mendo illi tradidit. Anthimus, visa viri hu-
militate animique dolore, gementem supplican-
temque recepit. Receptus intra Ecclesiæ fores
Cyprianus, totam noctem in confessione, ge-
mitibus & lachrymis exegit: nihil non faciens
ut scelerum suorum veniam & Christi gratiam
perfectè mereretur. Cumque Asterius diacono-
nus, cæteris catechumenis iam eiectis, eum pa-
riter exire iuberet, ille & Christi & suæ salutis
amore

amore incensus, oeg-
bus Christiana reli-
Christi Iesu seruis
& charitate gaudius
tehesi instruxit diu-
octauo die præcone-
tem subdiaconum,
nauit.

Iustinam verò vi-
generosam diaconissā
ginumque ceteri ma-
stis disciplinæ domi-
re munijt. Orthodoxe
diæ diuini verbi tub-
cabat: adeo vt breui
lux veritatis vbique
incredibili furore
mendam stimulare
manis leges præscri-
Cyprianum Christi
mnaret. Damnat
quidem ab opere E-
cuius ad Eutolmum
qui Cyprianum viri
coniecit: & tribu
mandauit, Ibi i
causa defensor deo-
nunc tanta cupidit-
liosque quampluri-
ad Christiana sacræ-
ti, vt facile deorum
posuisset, intellige-
m? impotenti iræ do-
luculentis Cypria-
posset, iussit eum
rō os, oculoque
rum virtus Christi
supplicis, quin mu-

ub prætenu pie-
ndem virginis
pere, qua ratione
que virgo sana
ta profertur, de-
verba ad matri-
tem salutis viam
pimento, carna-
ginitatis votum
Justinæ dæmo-
Crucis tropheo
nem, quem vere
aspicit.

reps ad Cypria-
est, sola Cru-
esse. Quo cogni-
oc modo philo-
cifixus, vt solo
vertantur, quā-
illius sequi ini-
facile terren-
etans, assumptis
mum, qui tunc
tenebat, sup-
ita & vulnera cū
ibus constructus
stralibusque ex-
m poenitentem
ros igni consu-
vila viri hu-
rem supplican-
Ecclesiæ fores
nessione, ge-
nil non faciens
Christi gravam
Asterius diaconus
iectus, cum pa-
ti & suæ salutis
amore

amore incensus, negavit se foras iturum, nisi omni-
bus Christianæ religionis initiatus mysterijs, verus
Christi Iesu servus diceretur. Qua viri alacritate
& charitate gauisus Anthimus, protinus cum ca-
techesi instruxit; diuinoque expiatum baptismo,
octauo die præconem verbi instituit: vicesimo au-
tem subdiaconum, tricesimo verò diaconum ordi-
nauit.

Iustinam verò virginem animo sanè per omnia *Item Iusti-*
generosam diaconissarum in numerum retulit: vir-*nam diacon-*
ginumque cœtui matrem dedit, & cuncta alia cæle-*nissam.*

stis disciplinæ domicilia spiritalibus armis præcla-
rè munijt. Orthodoxæ verò fidei aduersarios quoti-
diè diuini verbi tuba ad certamen & salutem prouo-
cabat: aded vt breui extirpatis gentilium erroribus,
lux veritatis vbique spenderet. Hæc cum dæmonem
incredibili furore ad vindictam de Cypriano su-
mendam stimularent, Diocletianum (qui tunc Ro-
manis leges præscribebat) exortauit, vt Antiochenum
Cyprianum Christianorum Diaconum exilio dam-
naret.

Damnatus vnà cum Iustina cum necesse
quidem ab opere Euangelij cessaret, fuit nomen
eius ad Eutolmium Comitem Orientis delatum;
qui Cyprianum virginemque Iustinam in vincula
coniecit: & tribunali suo Damasci præsentari
mandauit. Ibi interrogatus Cyprianus, qua de
causa defertor deorum & magicæ artis contemptor
nunc tanta cupiditate Crucifixum prædicaret, al-
iosque quamplurimos à cultu deorum abductos
ad Christiana sacra traduceret, ita respondit Comi-
ti, vt facile deorum vanitatem, si furorem non nihil
posuisset, intelligere potuisset. Sed Comes, cuius ani-
m^{us} impotenti iræ dominatu oppressus tenebatur, cum
luculentis Cypriani rationibus responderet non
posset, iussit eum suspensum discerpi: Iustinæ ve-
rò os, oculosque verberari. Sed non potuit eo-
rum virtus Christi sanguine fundata vllis terreri
supplicijs, quin multò constantius & Christum con-

*Anthimus
ordinat Cy-
prianū Dia-
conum.*

*Sic sentit Bā-
ronius in No-
tat. hac die.*

*Cyprianus
& Iustina
ab Eutolmia
in carcerem
mittuntur.*

*Sancti mar-
tyres atrocē
ter crucian-
tur.*

fiterentur, & Comitibus impietatem execrarentur.

Hinc Tyrannus, abiecta victoriae spe, Cyprianum quidem in carcerem, Iustinam vero in Terentinas, quod dicitur, monasterium includi iussit. Indè opportuno tempore ad secundam producti examinationem, cum blanditias aequè ac minas generosa animi virtute contemnerent, in sartagine pice & bitumine horribiliter accensam missi sunt. Sed nihil sanctis flammarum incendium, nihil foetor fumusque picis nocuere: prorsus ut eo spectaculo stupefactus Comes, praestigijs daemonum eos defendi clamaret. Aderat Athanasius quidam homo gloriae praeter modum cupidus; qui Eutolmij amentiam ut magis foueret, & gratiam aliquam apud eum iniret, exclamans ait; Ego mox Christi vestri arguam imbecillitatem. Hec dicens, inuocato Ioue & Aesculapio, furibunda mente eandem in sartagine insilijt: existimans separari ratione cum sanctis vim ignis repressurum. Sed momento à voracibus assumptus flammis, dignas suae stultitiae poenas tulit.

Videns ergo Iudex Rex adeo nouas & stupendas, & ignem tanquam ratione praeditum, amicum ab inimico discernentem, vix mentis suae compos, omnisque consilij inops, sanctos martyres Nicomediam ad Imperatorem a Diocletianum, qui tunc rerum potiebatur, transmisit; qui lectis Eutolmij literis, cum martyres per omnia suppliciorum genera inuictos intelligeret, capitis in eos sententiam tulit. Fuere ilico generosi athletae Christi ad certamen propter fluuium Gallum, ingenti multitudine ad spectaculum concurrente, deducti. Et quidem eo ut peruentum est, Cyprianus de foeminea imbecillitate sollicitus, Iustinam luculenta oratione confirmatam ad certamen praemisit. Qua glorioso sine coronata, Cyprianus incredibili cum gaudio eam sequutus, eandem martyrij palmam adeptus est. Iacentibus autem humi sanctorum corporibus, cum die nocteq; impij excubarent custodes,

Mittuntur
in Sartagine.

Temeritatis
& blasphemiae poenas
luit Athanasius quidam.

a. Reperitur
Diocletianus
cum Maximiano fuisse
Nicomediae
anno Christi
302 (Tom.
2 Annal. C.
Baronij) ibi-
demque tum
seuissimam
de Christianis carnificinam exercuisse.

Iustina, ut
Cyprianus
desollatur.

des, nemo eorum re-
tineat afficere audebat.
Iam late ru-
ret habens, cui nomi-
ad supplicium abdu-
iniuste sancti illum
atque dixisset, mor-
placio praerat, ex
martyribus morien-
tempore, sacra cor-
quorundam studio
nas regiones iter fe-
cit, & honorifice a-
manis solum verum
curationes caelitus

MARTYRIV
Damiani; ac fra-
trij, & Euprophij
Laurent. S.
Pasi su-

Temporibus
uitate Aeg-
trona, gen-
hum enixa est.
ete pietate imbuti,
diti, mirabilem à
lum enim non
virtuti; aggritudi-
etum illorum fug-
cis redibat; daemo-
bant; denique nihil
tem venerabatur.
Eo tempore er-
minisque longo t-

m exacerantur.
spe, Cyprianum
b in Terentius,
iussit. Inde op-
ducti examina-
nas generola a-
taginem pice &
li sunt. Sed nihil
nil foetor fumus-
ectaculo stupefa-
eos defendi cla-
m homo gloriae
plmij amentiam
m apud eum ini-
lli velti argum
ro Ioue & Aescu-
sartaginem insu-
um sancti vim i-
voracibus assu-
pcaenastulit.
nas & stupendas,
um, amicum ab
sua compos, o-
artyres Nicome-
enium, qui tunc
lectis Eutolmij
suppliciorum ge-
nos sententiam
re Christi ad cer-
genti multitudi-
deducti. Et qui-
nus de feminea
uculenta oratio-
nissit. Qua glo-
redibilibi cum gau-
artyrij palmam
humil sanctorum
excubarent custo-
des,

des, nmo eorum reliquias tollere & honore sepul- Item Theo-
turae afficere audebat. Acciderat namque cum in *ctistis, pro-*
imartes iam lata fuisset sententia, vt quidam illac *pter verba*
ter habens, cui nomen Theoctistus, videntq; sanctos *paucissima.*
ad supplicium abduci, solummodo diceret; Quam
iniuste sancti illi morti adiudicati fuere. Hac simul-
atque dixisset, mox eum assessor Felicius, qui sup-
plicio praeerat, ex equo deiecit, paremque Christi
martyribus mortem ei attulit. Porro multo post
tempore, sacrae eorum reliquiae fuere Romanorum
quorundam studio & vigilantia, qui in transmarina-
nas regiones iter fortè habebant, Romam transue-
cta, & honorifice admodum tumulata: vbi non Ro-
manis solum verum omni ex parte eo confluentibus,
curationes caelitus iugiter conferuntur.

*Sacra eorum
reliquiae Ro-
mam trans-
feruntur: &
ibidem Mi-
raculis coru-
scent.*

MARTYRIUM SS. COSMAE ET
Damiani; ac fratrum eorundem Antimi, Leon-
ij, & Eupropij: Ex eo quod est apud V. P.

Laurent. Surium. fide dignissimum.

Passi sunt circa Annum Do-
mini 285.

*C Baron. in
Not. ad Mar-
tyr. Rom. ap-
Tom. 2.
Annal.*

Temporibus Diocletiani & Maximiani in ci-
uitate Aegæa, Theodota, insigni pietate ma-
trona, geminos fratres Cosmam & Damia-
num enixa est. Qui ab ipsa genitrice vnâ cum la-
ste pietate imbuti, ac tandem artium disciplinis eru-
diti, mirabilem à Deo gratiam consecuti sunt. Nul-
lum enim non morborum genus eorum cedebat
virtuti; ægritudines & infirmitates omnes ad ta-
ctum illorum fugabantur; optata oculorum lux cæ-
cis redibat; demones eorum aduentum formida-
bant; denique nihil non erat quod eorum sancti ta-
tem venerabatur.

Eo tempore erat matrona quædam, Palladia no-
mine; quæ longo tempore omnium membrorum offi-

*27. Septem.
Patria &
Parens SS.
Cosme &
Damiani.
Insanibus
clarent mi-
raculis.*

*Palladia pa-
ralytica &*

SS. Cosma
Damiano sa-
natur.
S. Damianus
coactus su-
scipit par-
uum munu-
sculum.

Id egrè fert
Cosmas.

Christus ap-
paret Cosmæ.

Comprehen-
duntur SS.
Martyres à
Lysia Præsi-
de in Chri-
stianos cru-
delis. Teste
C. Baron. Tō.
2. Annal. a.ño
Christi 285.
Dioclet. &
Maximian.
2.

cio destituta, quidquid facultatum pecuniarumvè habebat, in medicos frustra expendemat. Ea cognita SS. Cosmæ & Damiani virtute confestim eorum opem cum lachrymis implorare: complexaque pedes illorum per Christi nomen salutem postulare. Illi verò, explorata mulieris fide, prompto animo optatam ei salutem contulere. Palladia autem sciens eos ab omni cupiditate muneris esse alienissimos, oblataque constanter repulsuros clam sanctum adiit Damianum, eumque sacramentis terribilibus per Iesu Christi nomen adiuravit, ut munusculum acciperet, neque villo modo salutare Iesu nomen, spreto munusculo, contemneret. Suscepit ea necessitate constrictus pia matrona munus Damianus; quo cognito, Cosmas animo sanè commotus, & immodica tristitia deiectus, seuerè admodum præcepit, nè Damiani fratris corpus communium secum post mortem sepulcro frueretur. Itaque pia inter eos disceptatione de gratuita seruitute Domini orta, nocte vna Dominus Cosmæ apparens, Quare, inquit, tanta seueritate fratrem corripis: propter munus illud, quod non mercedis gratia, sed per nomen meum adiuratus suscepisti?

Multis igitur virtutibus & signis clari sancti fratres die quadam camelum arte diabolica debilitatum inuenerunt; quem protinus sanitati restitutum illæsum abire permiserunt. Hæc aliaque sanè eximia Christianæ fidei documenta cum miro omnium præconio, nec sinè animarum fructu, celebrarentur, tandem quoque ad aures Lysie Præsidis Algæ peruenierunt; qui sinè mora suo eos tribunali lictorum manibus sisti iussit. Oblatos Præses interrogat, quæ provincia oriundi, quæque eorum nomina, & cuius fortunæ essent. Cui martyres responderunt; Arabiæ provinciæ ciues sumus; nomina nostra, Cosmas & Damianus. Fortuna autem quid sit ignorantes, ex magno genere Christiani sumus. Habemus autem & alios fratres, quorum nomina, si requiris, sunt

sunt hæc: Antimus, auditis, Præses, ite, in magnis dijs sacrificet.

Nec mora; Sancti martyrij audi, abeundemque tormenta erent, minantem conuocatus Lysias, vincentibus subiecit, tyres Christo psallentebant. Quin & quæ crudeliora tibi to; ut Christi potenter agnoscas. Præses inquit, vos catenis beo. Vincit igitur dio repleti, psallent tuorum Domine delecti. Propter nomen tuum umbra mortis, non hilem es.

Hæc aliaque illis pro quoque ministri res dedere. Sed pro ad litus deducti sunt nudi sibi oblatis, Pro vestris & tormentis ergo & me maleficis quæ vos. Hæc al spiritus protinus atque torquebantque; a Deprecor vos Christianos ab his orationibus ab his tibus ergo sanctis sis, impius tyrannus martyres in carcerem palio suo offerri. Oblati tertio,

sunt hæc: Antimus, Leontius, & Euprepus. His auditis, Præses, Ite, inquit, & eos pariter adducite: vt magnis dijs sacrificetis.

Nec mora; Sancti martyres, futuri certaminis & Adducunt
martyrij auidi, abeuntes fratres adduxerunt: Præsi- etiam suos
demque tormenta & diros cruciatus, nisi sacrifici- ipsi fratres
rent, minantem contempserunt. Qua iniuria pro- ad Præsidem.
uocatus Lysias, vinctos manibus pedibusque, quæ-
stionibus subiecit, torisitque vehementer; sed mar- Torquentur
tyres Christo psallentes, in supplicijs inuicti perma- SS. martyres
nebant. Quin & præsi insultantes dicebant; Si
quæ crudeliora tibi suppetunt tormenta, ea profer-
to; vt Christi potentiam in nostra infirmitate co-
gnoscas. Præses ea contumelia laceffit, Ego,
inquit, vos catenis vinctos in mare præcipitari iu-
beo. Vincti igitur catenis martyres in effabili gau- Psalm. 118.
dio repleti, psallentes pergebant; In vijs testimoniorum
tuorum Domine delectati sumus, sicut in omnibus diuitijs.
Propter nomen tuum Domine, si ambulemus in medio
umbrae mortis, non timebimus mala, quoniam tu no- Psalm. 22.
biscum es.

Hæc aliaque illis psallentibus venerunt ad locum; Precipitan-
mo, quæ ministri crudelitatis eos in mare præcipi- tur in mare,
tes dedere. Sed protinus angeli ministerio soluti, sed statim
ad littus deducti sunt. Ea re intellecta, Præses de- diuinitus li-
nuo sibi oblati, Per deos magnos, inquit, maleficijs berantur.
vestris & tormenta vincitis, & mare sopitis. Docete
ergo & me maleficia ista, vt & ego deinceps se-
quar vos. Hæc aliaque vbi dixit, duo nequissimi
spiritus protinus adfuerunt, qui faciem eius cædebant,
torquebantque; adeo vt dolore victus exclamaret; Præses à dæ-
Deprecor vos Christi milites, vt vestris apud Deum monibus.
orationibus ab hisce me dæmonibus liberetis. Oran- ceditur.
tibus ergo sanctis martyribus, & dæmonibus repul-
sis, impius tyrannus ad ingenium redijt; iussitque
martyres in carcerem receptos sequenti luce tribu-
nali suo offerri.

Oblati tertio, & minis blanditijsque verborum
Ppp 3 diu

diu multumque frustra oppugnati, tandem incendij damnati sunt. Fuit ilico ingens pyra allatis vndique sarmentis exstructa: in quam coniecti martyres tanquam in paradiso deambulantes, flammis interim longè lateque erumpentibus, & alios absumentibus, alios verò ambustos fugantibus, tandem illæsi egressi sunt. Hæc quanquam Præses vehementer miraretur, non tamē diuinæ virtuti, sed magicæ arti tetra impietatis caligine occæcatus adscribebat. Vnde martyres denuo eculei tormentis torqueri præcepit; sed ijs ab Angelo repressis, sanctisque illæsis conseruatis, mandauit Cosmam & Damianum in crucem sublatos lapidum imbre necari: Antimum verò, Leontium, & Eupropium, vinctos in carcerem duci. Et his quidem in ergastulum abductis, Cosmas & Damianus Cruci affixi sunt: sed missi in eos lapides nullam non modò vim intulere, quin potius conuersi, grauitè eos, qui illos mittebant, vulnerabant. Videns autem insanus Iudex ministros suos vulneratos, furore succensus, quatuor militum ordines misit, qui Cosmam & Damianum, alijs fratribus propter crucem positis, sagittis configerent. Sed neque sagittæ quidquam eis nocuere; verum ingens virorum ac mulierum multitudo, ad spectaculum concurrentium, iisdem illis sagittis retroactis confixa miserabiliter occubuit.

*Plectuntur
capite mar-
tyres.*

*Tamulus eo-
rū miraculis
clarus.*

*Vide Procop.
lib. 1, &*

Cernens igitur Præses omnem suam malitiam sanctorum virtute prostratam, animo in diuersa diffractus, gladio in eos animaduerti præcepit. Illi verò vno ore parique alacritate Deum laudantes nixi genibus palmitque ad cælum sublati, ceruices præbuere: atque ita glorioso martyrio coronati ad regna cælorum commigrarunt: quorum corpora Christiani rapientes eodem in loco honorificè sepeliunt; vbi in præsentem diē innumera beneficia largiuntur. Horum quoque meritis Iustinianus Imperator ab ægritudine grauissimè liberatus, percelebrem in honorem eorundem erexit basilicam; addiditque

didique & aliud in
templum. Roma
tur cultus, vt mul-
tio coronatos esse c

VITA S. * E
Oppidi nomine A
ge Delphina vixi
mansit; profess
vocat de ter
ea quæ est
Exces

E Leazarus
uincia ori
gaum à Sa
tem; matrem ven
quæ tum ob sang
gritatem accepta
parentibus, Bon
matrona & mun
infantem, fertur
uorione & grati
Accipe eum tibi
nis gratiam ei la
voluntati fore re
candidatus, illu
enim est, eum in
mori, quam in
Maiestatem.
crificium in oc
pietatem infant
instituit, vt ne
bili erga pauper
cum baiularum
solij porta se
ullo pacto p

diditque & aliud in Pamphilia iisdem martyribus ^{5. de AEdi-}
 templum. Romæ verò adeò celebris ijs exhibe- ^{ficatione Iu-}
 tur cultus, vt multi ea propter illos Romæ marty- ^{stin. Imper.}
 rio coronatos esse crediderint.

VITA S. *ELEAZARI, COMITIS ^{*al. Eleaza-}
 Oppidi nomine Ariani, qui cum sancta Coniu- ^{rij.}
 ge Delphina vixit continentissimè; Virgoq; per- ^{C. Baron. in}
 mansit; professus illud vitæ institutum, quod ^{Notat. ad}
 vocant de tertia Regula S. Francisci. Ex ^{martyr. Rō.}
 ea quæ est penes V. P. Laurent. Sur.
 Excessit ex humanis anno Do-

mini 1323.

Eleazarus Comes Ariani, è Narbonensi pro- ^{27. Septē.}
 uincia oriundus, patrem habuit Hermon- ^{Patria ex}
 gaum à Sabrano, virum insignem & poten- ^{parēs eius,}
 tem; matrem verò Laudunam Albanam vel Albæ:
 quæ tum ob sanguinis claritatem, tum ob vitæ inte-
 gritatem accepta ab Eleazaro & Cæcilia mariti sui
 parentibus, Bona Comitissa vocabatur. Itaque pia
 matrona & mundo planè mortua pulchrum enixa
 infantem, fertur eum eadem hora cum feruenti deu-
 otione & gratiarum actione Deo obtulisse dicens; ^{Mater eum}
 Accipe eum tibi seruum Domine, tuæq; benedictio- ^{recens natū}
 nis gratiam ei largire. Quòd si eum nostri diuinæ tuæ ^{Deo offert.}
 voluntati fore rebellem, vbi sacro baptisinate erit
 candidatus, illum sinè mora è medio tollas. Satiùs ^{Pia precatio}
 enim est, eum innocentem tecum viuere, & mundo ^{matris eius.}
 mori, quàm in hac mortali vita tuam offendere
 Maiestatem. Vt autem Deus ostenderet se hoc sa-
 crificium in odorem accepisse suauitatis, tantam
 pietatem infantis illius animo in ipsis incunabulis
 instillauit, vt necdum triennij ætate completa, mira-
 bili ergà pauperes commiseratione afficeretur. Nam ^{Magna in-}
 cum baiularum brachijs portaretur, in castri Au- ^{fantis cōmi-}
 soisij porta sæpè pauperes humanissimè intuens, ^{seratio erga}
 nullo pacto progredi volebat, immò verò etiam ^{pauperes.}

finè intermissione acerbè plorabat, donec præsita eleemosyna eos resectos videret.

Postquam autem ætatis quintum excessit annum, quidquid ex ludis puerilibus, vel aliundè acquirere potuit, in pauperes erogabat: infantesque & pueros, quibuscum sua interdum captabat solatia, præcipuè verò inopes, ad prandium suum inuitabat. Degebat sub cura & moderatione Domini * Guiljelmi de Sabrano patris sui, Abbatis Massiliensis. Ibi & ætate & sapientia mirificè adeo proficiebat, ut in tenera illa ætate cuidam religioso diceret, se magno teneri desiderio ad infidelium regionem proficiscendi, ut illic in confessione Christi per martirium è vita excederet.

Actum est autem diuinâ prouidentia, ut decennis, mandato Sereniss. principis Caroli secundi Hierusalem & Sicilia Regis, virginem Dalphinam annorum duodecim in vrbe Massiliensi sponfam acciperet: & post 3. annos in Castro Poderij Michaelis, ferijs S. Agathæ coniugium illud ritu solenni celebraretur. Ea solennitate peracta, quarto demum die virgo Dalphina cum multa celebritate sponsum suum in castrum Ausoisij adducta est. Ibi tum virgo, diuino amore egregiè accensa, si pectoris sui arcana aperuit, seseque ad extremum vitæ spiritum virginis votum cōseruare decreuisse, si per sponsum liceret, dixit. Eleazarus quanquā diuini consilij adhuc ignarus, tamen, ut erat comis & placidus, libenter ista audientem sponfam virginem sustinuit: totaque illa nocte ab omni cupiditate animum egregiè repressit.

Attigerat iam annum ætatis suæ quintum decimum, cum in loco, quem de Salto vocant, ipsis ferijs Assumptionis Deiparæ cælesti pane resectus, admirabilem intra præcordia sensit diuini amoris flammam: adeo ut tanquā febri correptus à suis in cubiculum duceretur, labantem præ nimio calore animum collecturus, Ibi constitutus, tota mente

* al. Vilhelmi

Educatur
sub patre
Abbate Massiliensi, animo Martyr.

Respondetur
ei quædam
nobilis puella.

Pudicitia
sponse eius.

Insolita celestis gratie
visitatione
afficitur.

solitudinem cogitabat. Ibi Deo deinceps viuere voce admonitus, ne solibus valere iussis, integritatem tuendam teneret, votum tatem protinus confirmavit. Ibi misericordia confixit. Vnum aut hoc est, quod communi non dico motus illum sentiret, pro quo erat, tanto in more positum per cumbere, faciem la tentius imploraret, nimium pascere, mergrare; sponfam eum suauitate ac totus in diuinâ beret.

At verò ubi ad nec animus eius in quillitate potiri, familiaris curam, titulis ornatum cum in castrum Poderij Dalphinæ, ex paternatino. Vbi sanè modo familiaris suis præscripsit; Prius integrum Missæ oruerent castè & puritio, ut qualibet confessionem elutese reficerent. Quia à primo dilucet & diuinarum rerum

at, donec præstita

n excessit annum,
liunde acquirere
resque & pueros,
solatia, præcipue
uitabar. De-
pomini * Guiliel-
Massiliensis. Ibi
proficiebat, ut in
diceret, se ma-
regionem pro-
niti per marty-

dentia, ut decen-
toli secundi Hie-
Dalphinam an-
nuli sponsam acci-
pderij Michaelis,
tu solenni cele-
quarto demum
britate sponsum
a est. Ibi tum
sa, si pectoris sui
in vitæ spiritum
uiss, si per spon-
quâ diuini con-
mis & placidus,
ginem sustinuit:
ate animum e-

quintum deci-
tu vocant, ipsis
i pane refectus,
t diuini amoris
corruptus à suis
æ nimio calo-
atus, tota mente
solitum

solitudinem cogitabat, ut mundo planè mortuus so-
li Deo deinceps viuere posset. Sed interna quadam
voce admonitus, nè statum defereret, illis cogitatio-
nibus valere iussis, totum sese ad mentis corporisque
integritatem tuendam collegit. Neque tamen, pru-
denter sanè, votum nuncupare, vel voluntatis liber-
tatem protinus constringere voluit: sed sola Christi
misericordia confixus cōstanter in proposito perre-
xit. Vnum aut hoc summa in eo admiratione dignū
est, quoddam communi cum sponsa thoro vtens, nullos
non dico motus illicitos, sed nec carnis omnino sti-
mulum sentiret; prorsus ut quod castæ virgini propin-
quior erat, tanto minus pudicitiae metueret. Erat ei
in more positum prolixis ante somnum precibus in-
cumbere; faciem lachrymis rigare; diuinam opē at-
tentius implorare; cælestium rerum meditatione a-
nimū pascere; mente & cogitatione cæli spatia pera-
grare; sponsam eodem amore accendere: idque ea-
cum suauitate ac fructu, ut oppressis sæpè sensibus,
totus in diuinæ benignitatis consideratione exulta-
ret.

At verò vbi ad annum ætatis peruenit vigesimū,
nec animus eius in castro Ausoisi optata posset tran-
quillitate potiri, propter importunam aui eiusque
familix curam, qua eum splendidis huius mundi
titulis ornatum cupiebant, multa precum instantia
in castrum Podij Michaelis, quod erat virginis Dal-
phine, ex paterna hereditate, migrandi copiam ob-
tinuit. Vbi sanè nouus pater familias, nouo quodam
modo familiæ suæ præsidens, hæc insignes leges
suis præscripsit; Primo, ut diebus singulis pia mente
integrum Missæ officium audirent. Secundo, ut vi-
uerent castè & purè; qui nollent, domo cederet. Ter-
tio, ut qualibet hebdomada animorum sordibus per
confessionem elutis, singulis mensibus cælesti pane
sefe reficerent. Quarto, ut nobiles virgines & matro-
na à primo diluculo ad vsque prandium precibus
& diuinarum rerum commentationi incumberent,

*Carnis ten-
tationes in
corpore eius
prorsus ex-
tinctæ.*

*Migrat ad a-
liud castrū.*

*Præclare sa-
nè leges, sa-
milie eius
ab eo præ-
ceptæ.*

*Pœna in
blasphemos
& periuros.*

*Quanta vita
puritas in
eius aula.*

*Vitæ eius
custeritas.*

*Eximia eius
in miseros
benignitas
& humani-
tas.*

à prandio operibus manuarijs sedulò vacarent. Quinto, vt nemo, non dico diuinam maiestatem, sacrosanctam virginem, vel aliquem Sanctorum blasphemare, falsò, vitiosè aut leuiter iurare: sed ne inhonestum quidem verbum proferre præsumeret. Cuius quidem constitutionis violatores hac ratione puniri voluit, vt vel toto prandio, solo pane & aqua contenti, coram alijs humi accumberent: vel tota die cubiculo inclusi reatum suum dignè expiarent. Sexto, vt nulli fas sit ludere tesserijs, aut alio vti lusu illicito, turpi ac inhonesto. Si quis contrà fecisset, grauis illum pœna manebat. Septimo, vt omnes è sua familia, còmuni paci & charitati assiduò studeant: seditiosos pro ratione culpæ puniens. Octauo, vt quotidie à prandio vel alia hora vespertina (nisi necessitas aliud requirat) fiat ab vno illorū ipso præsentem, aliqua collatio de verbo Domini, pro animarū salute. Quis vero hanc Comitum aulam, monasteriū dicere dubitaret; in qua tam excellens in omni genere virtus vigeat, cælestisque disciplina adedò clarè relucebat?

Ipsæ Comes reliquos omnes exēplo anteibat, pietateque sua & morū suauitate omnium animos ad emulationem virtutis prouocabat. Preces horarias pro Romanæ Ecclesiæ ritu & consuetudine tam piè & attēte persoluebat quotidie, vt audientes nō mediocriter ad pietatem incitarentur. Ieiuniorum vigiliarumque mirè patiens, aspero insuper cilicio sub vestibus pretiosis carnem edomabat. Sæpè catenulis ferreis rebelles animi motus infringebat, & ad quēlibet versum Psalmi quinquagesimi, trienos ictus dorso fortiter infligebat. Octauo verò quolibet die Quadragesimæ & Aduentus, & permultis Sanctorum ferijs præsertim Virginum, cælesti epulo se muniebat.

Cætèrū inter alias virtutes, præcipua ergà pauperes & leprosos beneuolentia, & benignè faciendi studium summi liberalitate coniunctum, in hoc viro relucebat. Quotidiè siquidem habebat duodecim pauperes

peres, & leprosos, quorumque oris perennem cibò potuque præstabat. Die quodam, cum se milite cum tonsoribus diuertit domum lepra reperit. Videbatque absumpta proferrent. Quos sacus iunissimè impartita, minimis timorem cuius Indè singulis perauinitate donati, tota pletam sentiant. M Eleazarum intuentibus dubitant. Ille verò recederet, igneusque capite, cunctis cernens, usque illi ad suam, quæ peruenisset.

Potior cū magnas peres commiserat, horreū suumque ex totus redundare inuoluptatem, Confessum colluctantem, manebat. Sed hæc quantum cum solidis eius uenio certò constat & vicesimo, patet factus Ausonij, & cum iusto titulo & ratus ergo tum per subditorum sibi a vt oppidani toto ma dāna & cōtur vero, quanquā m

ARI

vacarent. Quin-
lestatem, sacro-
morum blasphem-
e; sed ne inho-
præsumeret. Cu-
res hac ratione
solo pane & aqua
berent: vel tota
dignè expiarent.
aut alio vii iustu-
is. Contrâ fecisset,
imo, vt omnes è
ati assiduò stude-
puniens. Octauo,
vespertina (nisi
illorū ipso præ-
mini, pro animarū
alam, monasteriū
ns in omni gene-
iplina adeò clarè
plo anteibat, pie-
animos ad amu-
teces horarias pro
tudine tam piè &
clientes nō medio-
leuiorū vigi-
per cilicio sub ve-
bapè catenulis fer-
ebat, & ad quēlibet
os ictus dorso for-
ber die Quadrage-
ctorum feriis præ-
muniebat.
cipua erga paupe-
nigñè faciendi stu-
tum, in hoc viro
bat duodecim pau-
peres

peres, & leprosos, quorū pedes ipse lauabat quotidie,
eorumque oris peramanter oscula figebat; ac po-
stremò cibo potuque refectionis largas eleemosynas
præstabat. Die quodam venatū in suo comitatu abi-
turus, omnes antecedere iussit, ipse verò, vno apud
se milite cum tonsore retento, ad quoddam leproso-
rum diuertit domicilium; vbi sex horrida percussos
lepra reperit. Videbantur eorum labia exesa planè at-
que absumpta: prorsus vt sinè horrore adspici nō pos-
sent. Quos sanctus iuuenis vt vidit, salutatione huma-
nissime impartita, salutaribus monitis ad diuini nu-
minis timorem cultumque assiduū hortatus est.
Indè singulis peramanter osculatis, ecce repente sa-
nitate donati, totam domum odore suauissimo re-
pletam sentiunt. Mirantur illi; stupē: fixisque oculis
Eleazarum intuentes, angelumne an hominem esse
dubitant. Ille verò cum præstita insuper eleemosyna
recederet, igneus quidam & luculentus radius ab eius
capite, cunctis cernentibus, emerfit: perdurans quo-
usq; ille ad suam, quæ procul satis aberat, familiam
peruenisset.

*Sex Leprosi
eius oscula
sanantur.*

Porro cū magna & penè incredibili esset erga pau-
peres commiseratione, bis extremæ famis tempore
horreū suū ijs exinanivit; quod bis similiter diuini-
tus redundare inuentum est. Apud Arelatam puellā
septennem, Constantiam nomine, cum ipsa morte
colluctantē, manus sue impositione matri viuā exhi-
buit. Sed hæc quanquam eximia, parua tamē sunt, si
cum solidis eius virtutibus, è quib⁹ sanctitatis opi-
nio certò constat, cōferantur. Anno ætatis suæ tertio
& vicesimo, patre ipsius ex humanis sublato, Baro
factus Ausoisijs, Comitatus pariter Ariani oppidi ad
eum iusto titulo est deuolutus. Cū igitur eius Comi-
tatus ergo tum primum Italiam peteret, sensit mox
subditorum sibi animos vehementer rebelles, adeò
vt oppidani toto triennio multas illi iniurias, pluri-
ma dāna & cōtumelias minimè ferēdas inferrēt. Ille
verò, quanquā multis modis ab eis laceffit⁹ & diue-
xatus,

*Diuinitus ei
frumentum
restituatur.*

*Sanat mori-
bundam.*

*Fit Comes
Ariani oppi-
di & Baro
Ausoisijs.*

*Summa eius
intolerandis
iniurijs pa-
tientia.*

xatus, tantū abest, vt vnquam vindictæ cupiditate exarsit, vt etiam Tarentinū principem, vltionem expectentem, prohibuerit, nē vel leui iustitia in eorum scelus animaduerneret. Ita enim animo constitutus erat, vt eos potissimum charos haberet, qui varijs cū aduersitatibus ad pietatem & virtutis studium exercebant. Qua sanē patientia id obtinuit; vt postea ab omnibus illis honoraretur vt Dominus, & amaretur vt pater,

Industria eius in ere alieno dissoluendo. Porro Comitatum & Barionatum suum magno ere alieno obstrictum & pressum eximia dexteritate alleuiavit; constituens homines, qui certos quosdam prouentus ad se reciperent, atque inde paulatim ōne eas alienum dissoluerent. Cū à Roberto Rege, cui imprimis charus erat, fratre S. Ludouici Episcopi Neapoli equestri esset ornatus dignitate, alijs circa mundana occupatis, ipse tota mente cælestibus inherens,

Factus eques auratus, emitit votū Virginitatis cum sua sponsa.

Datur Carolo Ducis Calabriae filio pedagogus.

Agit promptissime aduocatū Pauperum.

non multo post virginitatis votum cum Dalphina sua sponsa emisit, perpetuoque seruauit: amplexātes tertium ordinem suę regulam S. Francisci. Præstiterē hoc in castro Ausoissi in Narbonensi Gallia seu Prouincia; in qua biennio deinde exacto, ille Neapolim redijt: vbi à Roberto Rege, Caroli eiusdem Regis primogeniti & Calabriae Ducis præceptor cōstitutus, adolescentem illum præclaris moribus & pietate imbuit. Erat per id tempus penēs illum Ducem regni totius administratio: Patre eius Roberto Rege in Prouincia agente. In cuius aula cū Eleazarus pauperum causas negligi intelligeret, à Duce eorum se patronum institui postulauit. Quod susceptum pietatis munus tam egregiē est executus, vt cum aliquando lotis iam manibus ad mēsam accedenti pauper domū intrās importunē se ingessisset, sese itās de ipsius supplicii libello quid actū esset, ille statim benigne respondens, Sustine, inquit, parumper, & ego, priusquam cibum sumam, rem tuam expediā. Surgensque à mensa, rectā ad curiam abiit, reuertensque pauperi per omnia satisfecit.

Tandem

Tandem autē Rex pietas factururus, Constantinis, vt inde sponte dignam adduceretur, ecce Parisijs ecclesiasticis munitatis ergastulo ad immigrauit, anno Salusino tertio, atque Franciscano apud M. pulum, eodem annu ciscanorum (vbi ipsi vbi multis magnificanditatis sit, omni

MARTYRIUM
cis Boemia: Ex eo
Dubrauium Olon
hisor. Boemica. P
temporibus C
m

S. Sanctus Venerabilis
gionis non n
tissimo, Vra
Drahomiram Lu
alienam. Siquide
tores seuerior im
in Prophetas, gra
nam. Qua de caus
per speciem saluta
filiorum alterum
Erat is VVencella
lo sacerdoti suo, sa
endum tradidit;
imbutus, postmod
bytem disciplin

Tandem autē Rex Robertus, filio suo Carolo nuptias facturus, Comitem Eleazarum in Gallias destinavit, ut inde sponsam regio splendore & maiestate dignam adduceret. Quo in negotio vir sanctus dū versatur, ecce Parisijs graui correptus morbo, tandem ecclesiasticis munitus sacramentis, ex huius mortalitatis ergastulo ad immortalitatis gloriam feliciter migravit, anno Salutis Milleesimo trecentesimo vigesimo tertio, ætatis suæ 28. Cuius corpus, in habitu Franciscano apud Minoritas Parisienses primò sepultum, eodem anno Apram, æquē in ædem Franciscanorum (vbi ipse viuens iusserat) translatum est; vbi multis magnisq; coruscās miraculis, indies quātæ sanctitatis sit, omnibus clarius innotescit.

Moritur Parisijs vir sanctus.

Inde transfertur Apra. claret miraculis post obitum.

MARTYRIUM S. VENCESLAI DV-
cis Boemiæ: Ex eo quod est per Reuer. D. Ioannem Dubrauium Olomucensem Episcopum lib 4. & 5. hist. Boemica. Passus est Anno Christi Domini 938. temporibus Othonis, Imperatoris Germanorum Primi.

al. Venceslai.
 C. Baron.
 Tom. 10. Anal. & in
 No. Martyr.
 Roman.

Sanctus Venceslaus Boemiæ Dux, patre religionis non minus quàm fidei ornamentis cultissimo, Vratislao progenitus, matrem habuit Drahomiram Lucensem, à Christiana religione lōgè alienam. Siquidem in omnes pietatis & iustitiæ cultores seuerior immaniorq; quàm Iezabel quondā in Prophetas, graui damno rem afficiebat Christianam. Qua de causa Ludmilla Vratislai Ducis mater, per speciem salutandi Drahomiram, Pragam adiens, filiorum alterum ab ea nutriendum sibi impetrauit. Erat is Venceslaus egregia indole puer, quem Paulo sacerdoti suo, sanctitatis opinione celebri, instituendum tradidit; à quo primis rudimentis præclare imbutus, postmodum Budecum, ad Nycenum presbyterum disciplinis & litteris sublimioribus eruditus

28. Septem.
 Patria eius
 & parentes.

3. Reg. 18.

Nutritur
 Venceslaus
 à Ludmilla
 ania.

Tandem

endus est transmissus.

Drahomiræ Interea patre Vratis lao vita functo, Drahomira, *maris eius* filijs adhuc ætate imbecillioribus, regimen inuadit, *in Christiana-* ac statim odium in Christianos male diu dissimulan- *nos persecu-* tum detegit: edicto quæ proposito Christianis omni- *tio.* bus religionis exercitia clâ, palam interdicit. Secus facientibus carcer, exilia, mors denunciata. Hec cum

VVenceslaus
creatur Dux
Boemiæ.

VVenceslai
egregia pie-
tas.

pium auiæ animum vehementer fauciarent; vt tam impia tãque immania neptis facinora deleter, nepotem VVenceslaum magno omnium consensu ad gubernacula Boemorû promouit: fratri iuniori Boleslao, ad tollendam fraternam discordiam, parte hæreditatis assignata. Igitur VVenceslao principis thronum Pragæ occupante, mater filium iuniorem moribus suis congruentem secuta est. Is Boleslaum cum suo territorio vltra Albim possidebat: vt potentia & dignitate clarus, ita moribus & vitæ genere prorsus obiectus. At verò VVenceslaus ab omni ambitione inuictus, cunctis pietatis officijs insignis, psalmos laudesque Deo quotidie concinnebat: clangentes inuisebat; laceros nudosque vestiebat: pauperibus alimenta suppeditabat.

Drahomiræ
conspiratio
in Ludmilla
socræ suam.

Ludmilla
preuidens
martyrij sui
diem, cuncta
sua pauperi-
b' distribuit.
In templo
neatur.

Interim Drahomira dirumpi præ inuidia, secûq; nefaria aduersus socrum meditari, quod illa maiore apud VVenceslaum gratia, quam ipsa mater polleat: religionemque Christianam nimis promoueret. Nec longius nefariè meditata perficere distulit, quàm inuenit audaces perficiendæ cædis sicarios. Instante exitij die, quem Ludmilla futurum diuinitus præuiderat, vocat ad se clientulos omnes, & sua cuiq; persoluta mercede, quidquid præterea in penu, in cella, in horreis, in loculis redundabat, id manu sua in suus vsusque pauperum transfudit. Post hæc remotis arbitris ac sola Paulo sacerdote adhibito, antè aram, facta exomologesi, prouoluitur; cum ecce eadem hora submissi a nuro, Thomas & Gamo, non tam genere quam scelere nobiles, in sacrarium irrumpunt, ac velo, quo sancta vidua caput velatum

habuit

habuit, elisis faucibus

Nò defuere, qui VVenceslaum ter perturbauit ad vltimos eos verbis corripit, dicat Dominus, Mea res? Quæadmodum annuunt sceleris minis, notabiliter exincto. Nā cum alter eorum pedatus esset, nō aliter euntur ab illis, vel teriū impiæ matri id vt filij pietas hoc quoque præter ipsa habuit, quasi parū inias, quæ exequi, nequias, sed magis per

Ante alios Radibogij filius, vana spore VVenceslaus efare, armatos ostendit me repudiare. Igitur aciem contra Radibogij sibi dimicandum quàm ipse Radibogius potestate. Si aliter quit, cur non potius multo infontium certamine decerni imperare debeat. riam Radislaus tentareque, & ad pericula super cunctis ense succinctus erant. At Radislaus ga in super machet interim acie velut Nouum enim esse

habuit, elisis faucibus prostratam suffocant.

Nō defuere, qui VVenceslaū ex cede auia: vehemēter perturbatū ad vltionē inflāmarēt. At ille grauisimīs eos verbis corripēs, nescitis, inquit, quid ore suo dicat Dominus, *Mea est vltio, & ego retribuā eis in tēpore?* Quēadmodū anno nundū euoluto euenit, vtroque scilicet sceleris ministro non solum miserē, sed etiā notabiliter extincto; nota sua ad posteros trāsmīssa. Nā cum alter eorum barba rutila insignis, alter male pedatus esset, nō aliter nati natorū, & qui hodie nascuntur ab illis, vel ruffescūt, vel à pedibus laborāt. Cēterū impiā matri idē impunitas diuturnior cōcessa, vt filij pietas prāter ipsam matrē molestos sibi infestosq; quoque prāter ipsam matrē molestos sibi infestosq; habuit, quasi parū idoneus ad exequēda Principis munia; quā exequi, non per sacra (dicebant) & caeremonias, sed magis per arma & acies oporteret.

Ante alios Radislaus Gurimēsis princeps, Mistobogij filius, vana spe inflatus, quasi solo armorū terrore VVenceslaus expugnari posset, agros eius incurfare; armatos ostendere viros; pacis legatos superbissimē repudiare. Igitur coactus VVenceslaus militē atq; aciem contra Radislaum instruit; vidēsque omnino sibi dimicandum esse, classicum canē vetat prius, quā ipse Radislaum conueniat. Data alloquendi potestate. Si aliter inquit, nisi prēlio res pacificari nequit, cur non potius sinē magna aliorum clade, sinē multo infantium sanguine, ipsi inter nos singulari certamine decernimus; victoriā permīssuri, vter vtri imperare debeat. Perindē quasi iam manibus victoriam Radislaus teneret, conditione proposita latari, instareque, & ad pugnam ineundam festinare. Lorica super cilicinā vestem indutus, paruoque ense succinctus erat VVenceslaus, cū in arenā prodiret. At Radislaus cataphractus, hastatusque cū lōga insuper machera contrā sese inferebat; vtrinque interim acie velut ad Nouæ rei spectaculum erecta. Nouum enim esse videbatur, vt ipse VVenceslaus, pro

*Nulla in
VVencesla
vltiscendi
libido.
Deut. 32.*

*Diuina vltio
in scarios
Ludmillæ.*

*Radislaus
quidam ad-
uersus sancti
virum insur-
git.*

*VVenceslaus
Radislaū ad
singulare
certamen
prouocat.*

nto, Drahomira,
regimen inuadit,
Nē diu dissimula-
Christianis omni-
interdicit. Secus
inciata. Hęc cum
laudent; vt tamē
mora deleteret, ne-
nium consensu ad
fratri iuniori Bo-
cordiam, parte
ncellao principis
filium iuniorem
est. Is Boleslaum
si debebat: vt po-
us & vitæ genere
laus ab omni am-
officiis insignis,
incinebat slan-
estiebat: paupe-
ia inuidia, secūq;
quod illa maio-
in ipsa mater pol-
rimis promoue-
perficere distulit,
ex cedis scarios,
a futurum diuini-
s omnes, & sua
præterea in penu,
indabat, id manu
sfudit. Post hæc
tote adhibito, an-
luitur; cū ecce
omas & Gumo-
les, in sacrarium
a caput velatum
habuit

*Affinit ar-
ma S. Crucis
contra hostē
suū. VVen-
ceslaus, &
diuinitus
liberatur.*

pro imbelli habitus, componere se cum bellatore au-
deret. Vbi sub ictum ventum est, alter signo Crucis
frontem pingit: alter hastam vibrare festinat; idemq;
subito Angelos videt, atque hanc vocem velut ab ho-
mine promptam ponē se audit: Ne feri; Ac nemi-
ne conspecto, qui illam prompserit, vim numinis
fauore propitio VVenceslaum prosequentis veri-
tus, humi procumbit; veniam audaciæ exposcit:
sequē potestati victoris permittit. Alleuat prostra-
tum VVenceslaus, dataque venia, & dignitate ei
restituta, monet vt contumaciam in obsequiū de-
bitum vertat, nē post grauius ab irato numine ple-
ctatur.

*Iste Ottho
Imperator
Germanorū
primus, re-
gnauit anno
936. & seq.*

Hæc in Germaniā celeritate nunciata, aulam Cæ-
sarī, apud alios admiratione, apud quosdam irri-
sione affecerunt. Ottho tunc regnabat, qui Germa-
norū primus coronam Cæsareā legitimē sibi tra-
ditam in Germaniam intulit, vir illo honore, ob ce-
lebrē pietatem, & raram in bellis felicitatem non in-
dignus: nec alienus à VVenceslao, propter eximias
ipsius virtutes; & qui vnā cū alijs Germaniæ Princi-
pibus maiestatem Cæsaream officiosē comiterque
obseruabat. Is Ottho deliberandi causa, diem ad con-
ueniendum Principibus VVormaciam edixerat; quod
vbi VVenceslaus quoque euocat⁹ sinē vlla dilatione
venisset, dicitur postridiē, dum solenne sacrificium
cunctantius sacerdos facit, ipse similiter cunctantius
curiam introiisse, eamque moram quasi ex ābitione
natam Principes adeo ægrē tulisse, vt conspirarent,
ne quis ipsorum veniēti assurgere, nec suprà se locū
confidendi dare vellet. Persuasum denique Cæsari
fuisse, vt sine vllō honore Boemum velut arrogantē
transmitteret. At Cæsar ex conspectu duorum An-
gelorū qui VVenceslaum in curiam deducebant, su-
bitoque ibidem disparuerant, obstupefactus, throno
exilit; aduersum vadit, ipsumque VVenceslaum tan-
tū non adorat, ac manu mox sua ad subsellia perdu-
ctum, assidere sibi proximū iubet. Cæteris vehemēter
factum

*Prodigium
à Cæsare vi-
sum: Angelos
quippe VVe-
ceslai comi-
tes.*

factum admirantibus
visumque miratur
quam Angelos; tam
spectaculum exhibet
Moguntinus Pontifex
dixit inquit; cæterū
sum fuisse confuturū
que nuper inuulgatū
interventu numinis
erit VVenceslaus,
præfens paria numi-
dicauerint; quare i-
am deprecantur.

Nec his contenti
hospiti habuit hono-
petendi potestatem
Cæsar, gloriosa eun-
is brachium diui
Pio Corbeiam in Sa-
religione in Boëmi-
que Burgundiæ Re-
ex nationis fuerit.
Ad quæ postulara
quit, primo quoque
tempore, quas ha-
dona Cæsare digni-
mis decus, quo te-
ramus; deinde trib-
quondam Cæsarib;
postremo & insigni-
scam aquilam in
illud alterū detrib-
sed idem caput suū
gem iniungi, aut Re-
sustinere: quanq;
Regibus & Principi-
terur.

Allatis ex Saxo

um bellatore au-
alter signo Crucis
refectinat; idemq;
ocem velut ab ho-
Ne feri; Ac nemi-
vim numinis
osequentis veri-
udacæ exposcit:
Alleuat prostra-
& dignitate ei
in obsequium de-
tato numine ple-

ciata, aulam Cæ-
pud quosdam irri-
abatur; qui Germa-
legitimè sibi tra-
lo honore, ob ce-
licitatem non in-
propter eximias
ermania; Principi-
tose comiterque
usa, diem ad con-
iam eduxerat; quò
sine vlla dilatione
lenne sacrificium
iliter cunctantius
quasi ex abitione
, vt conspirarent,
nec supra se locu-
denique Cæsari
velut arrogantè
ctu duorum An-
deducebant, su-
tupefactus, throno
Venceslaum tan-
subsellia perdu-
Cæteris vehemèter
factum

factum admirantibus, Cæsar facti causam aperit,
vicissimque miratur quòd nemo præter se quis-
quam Angelos, tam clarum manifestumque sui
spectaculum exhibentes, oculis suis aspexerit. Hic
Moguntinus Pontifex, se quidem nihil planè vi-
disse inquit; cæterum horrore quodam se persua-
sum fuisse confitetur; ac tunc demùm famæ quo-
que nuper inuulgatæ, quemadmodum videlicet
interuentu numinis ab hostis impetu seruatus fu-
erit VVenceslaus, fidem se habere, quando in
præsens paria numina eundem à calumniis vin-
dicauerint; quare inde simul vniuersi erati veni-
am deprecantur.

Nec his contentus Cæsar, hunc tam liberalem
hospiti habuit honorem, vt quiduis ei à Cæsare
petendi potestatem faceret. Existimabat autem
Cæsar, gloriosa eum & ambitiosa petiturum. At *Sacras reli-*
is brachium diui Viti ex Gallia sub Ludouico quias en
Pio Corbeiam in Saxoniam translati, magna que quanti fece-
religione in Boemia culti: dein Sigismundi quo-rit S. VVen-
que Burgundia Regis, propterea quòd Vandali-ceslaus.
cæ nationis fuerit, reliquias sibi dari postulauit.
Ad quæ postulata Cæsar subridens; Feres tu, in-
quit, primò quoque à reditu nostro in Saxoniam
tempore, quas habere cupis, reliquias; interim
dona Cæsare digna à nobis accipe; Regium inapri-
mis decus, quo te ex dignitate tua meritò deco-
ramus; deindè tributo absoluius, quod Carolus
quondam Cæsaribus soluendum instituerat. Iussit
postremò & insignia sua VVenceslaum ferre; fus-
scam aquilam in clypeo candido. Facile hoc &
illud alteru tributo amplexus est VVenceslaus;
sed idem caput suum diademate cingi, seque Re-
gem inungi, aut Rex à suis appellari nullo pacto
sustinuit: quanquam à Cæsare atque ab aliis
Regibus & Principibus Rex in epistolis saluta-
retur.

*Abnuat reo-
giam digni-
tate S. VVē
ceslam.*

Allatis ex Saxonia sanctorum corporum Pra-

*Construit
templa.*

*Corpus Lud
milla post
trienniu in-
corruptum.*

*En religio-
sum Vven-
ceslai ani-
mam.*

*Drahomira
filio suo Vve-
ceslao necē
machina-
tur.*

*Inuitatur
ad natali-
tia à fratre
suo.*

gam reliquit, Vvenceslaus omnia alia ædificia
missa faciens, applicare architectum manus ad
ædem D. Vito designandam construendamq; im-
perat. Simulque auiæ Ludmillæ corpus in D. Gre-
gorij transferri curat; quod triennio à petcepta
martyrij corona prorsus tæbe incorruptum inte-
grumque apparuit. Interea Drahomira mater ma-
gis ac magis furens, impia cum filio Boleslao sa-
uò admodum & indomito in Vvenceslaum agita-
bat consilia; maximè quòd audiret quotidie tan-
ti esse Vvenceslaum in sacerdotes obscurum, ut suis
ipse manibus vinum inter sacra libaque & thura
illis subministraret; ut itidem illos domi quem-
que suæ inuideret, necessariisque rebus aut tem-
pus succurreret; ut denique noctu plerumque vel
in ipsa hyeme nudis ad templum incederet pedi-
bus, in quibus Perugilia celebrabant Sacerdo-
tes. Paulisper tamen inter hæc suam rabiem Dra-
homira remisisse videbatur, postquam certior fa-
cta erat, Vvenceslaum tædio vitæ aulicæ & cu-
rarum publicarum, circumspicere locum seposi-
tum, in quem cum sodalibus D. Benedicti ipse
quoque sodalis futurus diuiceret. Nam & Romæ
ad Pontificem suos iam eum legatos misisse audi-
erat. Sed dum Romanus Pontifex Legatos diutius
propter domesticas seditiones retinet, dumque
interim Vvenceslaus nihil quidquam de sua con-
suetudine intermittit; mulier more impatiens,
conceptum iam pridem de tollendo Vvenceslao
parricidium exequi properat.

Natalis tunc dies infantuli recens ex Boleslao
editi se obrulerat. Ad hunc concelebrandum in-
uitatus à matre pariter & fratre Vvenceslaus, Bo-
leslauriam, à peccatis prius per confessionem ritè
expiatus & sacrosancto pane communitus, petit.
Prodit composita adulatione obuiam fratri Bo-
leslaus. Mater dein conuiuio adhibita, quò magis
ad omne facinus exercita erat, tantò blandius
hospitem

hospitem filium ha-
ctem conuiuium
telligeret quòd ten-
tem produceretur
nocturno tempore
uere preces. Qua-
tre ad scelus vigili-
haud difficulter in-
gam excipientem
omnib; tam in vitæ
tumq; curam inde
nocte Rex Dania
mia semotus) per
testatus est, ut m-
fratre obruncat
ret. Id quomodo
cerdotes, templum
dicatum declaran-
miracula data ope-
ra & illustria, par-
bus diebus penè o-
Boleslaus, par-
audacter etiam il-
tio gessit, idque n-
ce, omnibus qui
militaritate coniu-
tibus, quicunq; si-
rent, carcerem, ex-
iecit mater, ne ca-
ut in campis iacer-
tibusque; Correp-
um Podiunus qu-
dio pendens, nul-
pi, conficere pot-
Drahomiræ sepe-
uioque pœna ap-
lissima atque im-
rat, coloch, quòd a-

omnia alia ædifici-
tectum manus a
nstruendamq; im-
corpus in D. Geo-
biennio a percepto
corruptum inte-
domira mater ma-
filio Boleslao se-
venceslaum agita-
taret quotidie tan-
es obsequij, vt suis
libaque & thura
illos domi quem-
e rebus autem tem-
ctu plerumque vel-
um incederet pedi-
brabant Sacerdo-
suam rabiem Dra-
stquam gerit fã-
vitæ aulicæ & cu-
tere locum seposi-
D. Benedicti ipse
eret. Nam & Romã
gatos misisse audi-
ex Legatos diutius
retinet, dumque
dquam de sua con-
tr more impatiens;
llendo Venceslao

recens ex Boleslao
ncelebrandum in-
e Venceslaus, Bo-
confessionem ritè
ommunitus, petiti
obuiam fratri Bo-
hibita, quod magis
tandò blandius
hospitem

hospitem filium habuit, traxitque in seram no-
stem conuiuium. At Venceslaus quanquam in-
telligeret quò tenderent blanditiæ, & quam ob-
rem produceretur conuiuium, non tamen omisit
nocturno tempore solitas in templo Dei persol-
uere preces. Qua in re occupatū Boleslaus à ma-
tre ad scelus vigilantior excitatus inuadit; atq;
haud difficulter inermem fratrem, patienterq; pla-
gam excipientem interficit; nescius Deum bonis
omnib; tam in vita quàm morte semper adesse, suo-
rumq; curam indefessam gerere. Eadem quippè
nocte Rex Daniæ (vide quanto interuallo à Bo-
emia semotus) per quietè se admonitum oraculo
testatus est, vt martyris Venceslai in Boemia à
fratre obruncati memoriã sibi colendã suscipe-
ret. Id quomodo ab ipso factum, cæremoniã, sa-
cerdotes, templum in Dania diuo Venceslao de-
dicatum declarant. Vt interim alia penè infinita
miracula data opera transcamus, partim quia no-
ra & illustria, partim quia decantata à nostrati-
bus diebus penè omnibus habentur.

Boleslaus, patto audacia & scelere principatu,
audacter etiam illum & non sine scelere ab ini-
tio gessit, idque non obscure. Siquidem clara vo-
ce, omnibus qui aliqua cum diuo Venceslao fa-
miliaritate coniuncti erant, ac præcipuè Sacerdo-
tibus, quicunq; sua spontè è Boemia non excede-
rent, carcerem, exilium, eadem denūciauit. Ad-
iecit mater, ne cæsi terræ mandarètur, sed abiecti,
vt in campis iacerent, esca dilanianda canib; ali-
tibusque. Corruptus inter præcipuos ad supplici-
um Podiuinus quoque, toto biennio in furca sub
dio pendens, nulla rabe violari, nedum corrup-
pi, conficiue potuit; donec post hausta terræ hiatu
Drahomirã sepeliretur. Nã quò manifestior gra-
uiorq; pœna appareret, quæ meritò de crude-
lissima atque impiissima muliere exigenda fue-
rat, eò loci, quò adhuc insepulta iacebant ossa oe-

Vences-
laus à fra-
tre in tem-
plo trucidatus.

Visio Regis
Dania.

Floruit infi-
nitis mira-
culis, post ob-
itum S. Venceslao.

Boleslai im-
pietas in sa-
cerdotes &
Christianos.

En vnde
innotescat
Podiuini
cuiusdam
sacerdotis
sanctitas.

Drahomira cisorum sacerdotum, terra sua sponte dehiscens, terre hiatu viam *Drahomiram* vna cum curru & qui simul absorpta,

vehiebantur, absorbuit; solo auriga incolumis; qui ad aram iuxta sitam (nunc haud exstat) equo desiliens accurrit; cum fortè signum ad corporis Domini adorationem dari, execrante illum *Drahomira*, omnibus maledictis, audisset. Quare locum cum etiamnum, vt execratum, funestum quæ *Vvenceslaij* declinant viatores, qui arcem *Pragensem* ab occi-

omnes diuidentali plaga perunt. *Paviti* & illi diuinitus, qui *Boleslaum* affectati, gladios etiam suos aduersus diuum *Vvenceslaum* struxerunt. Pars enim eorum mente alienata, in rabiem quæ versa, præcipites ex alto deorsum se dabant: quidam in eos gladios, quos nudauerant, incubère. Ad hæc, templi paries, quem propè occisus fuit diuus *Vvenceslaus*, velut cadis ipse quoque conscius, aut potius, vt testis foret sceleris sempiterni, nulla villius opera abstergi eluique potuit à cruore, quo respersus ex corpore diui *Vvenceslai* fuerat. Quod quidem triennio post *Pragam* translatus; præterquam quod à corruptione incolame repertum est, insuper etiam ab omnibus vulneribus erat percussatum.

Insigne missiculum.

Translatio reliquiarum eius.

VITA & PASSIO S. CHARITONIS
præclari Confessoris : Ex ea quæ est per *Metaphrasten*. Claruit anno Domini Natalis 275. & sequentibus sub *Aureliano*, ac post eum *Tacito*, *Probo* ac cæter. Imperat.

C. Baro. Tō. 2. Annal. anno 275. 279.

28. Septēb.
Patria eius.

IN ciuitate *Iconiensi* Prouinciæ *Lycæoniæ*, *Chariton* summus Christi cultor, oriundus, egregium & planè admirandum edidit suæ pietatis documentum. Cum enim *Aurelianus*, qui tunc temporis sceptra *Romani* administrabat Imperij, Christianum nomen inaudita crudelitate oppri-

meret, scilicet quæ omnia complectere, hælus, & ab impio interrogatus, tale fuit quidem, d. Præses persequens, & alios in fugam vertit, streptos in carcere conficis; sed prius & Christo Iesu Salvatissimo & inuidis de hoc corpus olidum supplicia in religione, de non non nouit me h Sed hæc parui facta esse discipulis martyrij splendet: & Paulam quoque ad dā instruxit, admodem cum Apollō charitate Dei? tio, an periculum.

His ad iram sanctum vestem reclusum, nervis diu fatigatum su Sacrificasne, d vis tuo corpori Non, inquit, eis vel milles vitæ nomine abiecer multiplicata sunt sanctissimi martirum humeris totumque fuit quæ ditiis alterius m

onte dehiscens;
tu & qui simul
ga incolumis qui
erstat) equo de-
um ad corporis
ante illum Dra-
uisset. Quare lo-
m, functam quē
genem ab occi-
di diuinitus, qui
m suos aduersus
e. Pars enim co-
ne vetla, princi-
pidam in eos gla-
e. Adhac, templi
uus Vvēcosslaus,
e, aur potius, vt
ulla villius opera
quo respersus ex
Quod quidem
i, praterquam
peritum est, in-
bus erat percu-

CHARITONIS
est per Meta-
Natalis 275. &
post eum Ta-
Im.

Lycæoniē, Cha-
riandus, egregi-
luz pietatis do-
is, qui tunc tem-
rabat Imperij,
delitate oppri-
meret;

meret, sanisque propositis edictis terrore loca o-
mnia compleret, inter alios Chariton compre-
hensus, & ab impio Prasfide de fide ac religione in-
terrogatus, tale ferē dedisse responsum fertur. Tu
quidem, ô Prasfes ferro flammaque Christus meos
persequeris, & alios quidem inani timore prostra-
tos in sagam vertis, alios fidei armis præclare in-
structos in carcerem abripis, & immani cruciatu
conficis; sed prius quam ego spreto summo Deo
& Christo Iesu Salvatore meo, (prò scelus) sce-
lestis & inuidis dæmonibus supplex fio, ecce tibi
hoc corpus olidum utique & periturum, ad quæ-
uis supplicia intrepidus trade. Nam de patria, de
religione, de nomine, quod quæris, nemo est qui
non nouit me hac in ciuitate primas obtinere.
Sed hæc parui faciens, in eo potius glorior, me
Teclæ esse discipulum; quæ instar lucidissimi si-
deris martyrij splendoribus hac in ciuitate re-
splendet: & Pauli magni præconis veritatis; qui i-
psam quoque ad certamina pro Christo subeun-
da instruxit, adornauitque. Et idē ego quoque e-
odem cum Apostolo hodie dico: *Quis me separabit à charitate Dei? Tribulatio, an angustia, an persecutio, an periculum, an gladius?*

His ad iram motus Prasfes, confestim iubet
sanctum veste nudatum, quatuorque in partes ex-
tensum, neruis crudeliter verberari. Eo aliquan-
diu fatigatum supplicio rursus interrogat Iudex;
Sacrificasne, ô Chariton, diis immortalibus, an
vis tuo corpori plures inferri plagas? Cui martyr,
Non, inquit, eis sacrifico. Quinimò si fieri posset,
vel milies vitam hanc in suppliciis pro Christi
nomine abiicere paratus sum. His auditis, verbera
multiplicata sunt, tanta crudelitate, vt viscera
sanctissimi martyris horrendo hiatu parerent. In-
dē humeris tortorum in carcerem abreptus, se-
cundæ fuit quæstioni reseruatus. Et quidem blan-
ditiis alternis minisque, quin & atrocioribus quā

Præclara S.
Charitonis
confessio.

Gloriatur se
S. Teclæ di-
scipulum
Chariton.

Rom. 8.

Caditur S.
Martyr.

Egregia
martyris
constan-
tia.

prius cruciatibus ad labefactandam eius constantiam adhibitis, cum oleum pariter & operam se perdere intelligeret Iudex, iussit denuò ferro vincitum in custodiam tradi.

*Mortuo Aureliano imperatore, Christiani libertate potiuntur.
* Is fuit Tacitus.*

S. Chariton Hierosolyma iturus, incidit in latrones.

Latrones veneno diuinitus extinguntur.

Interea impio Imperatore Aureliano è vita sublato, meritisque poenis, vt omnium erat opinio, propter nimiam in Christianos sæuitiam, à iusto Iudice Deo affecto, * alius, qui ei in Imperio successit, fama clementiæ regni sui fundamēta stabilire volens, edicta crudelitatis sustulit, & Christianos oēs è vinculis incolumes abire iussit. Tunc verò Chariton, multis magnisque martyrij certaminib. inclutus, vt pcepta in suo corpore Christi stigmata ad extremum vitæ spiritum cōseruaret, ad sanctam ciuitatē abire constituit. Iter igitur magno cum gaudio ingressus, mox in latrones humani sanguinis non minus quàm pecuniæ audos incidit: qui cum ferro crudelissimè vincitum ad speluncam suā veluti prædam quandam opimā abduxerunt. Ibi eo ferreis vndique nexibus restricto relicto, illi rursus ad alias atque alias populabundi se prædas contulerunt. Christi verò martyr, totus ad preces & gratiarum conuersus actiones, incredibili exultabat gaudio, quodd iis molesti is propter Christum afficeretur. Cumque lætabundus multa secum de infinita Christi bonitate volueret, ecce vipera è latibulis in vas quoddam vino plenum proserpens, seseque ad satietatem ingurgitans, pro beneficio, vt ingratorum est consuetudo, maleficiū reddens, potum pestifero veneno infecit, protinusque recessit. Redeunt interea ad speluncam latrones, vt furore ebrij, ita extrema penè siti confecti. Nec mora; Auidi ad merum certatim conuolant; hauriunt: mortemque ad vnum omnes pariter oppetunt.

Ibi tunc solus planè Chariton relictus, quod reliquum erat, precibus & lachrymis se Christo commendare vincitus pergit. Nec deseruit precantem Christus.

Christus sed mox dixit
et possessor, & per
sanj homines ex præ
congresserant, et ille
Chariton admirabili
stupescit, ante om
vim pauperibus & p
tibus distribuit: reli
bricam applicat. Ip
Ecclesiam conuersa
stans, res ad eò admin
dæi pariter & genti
salutarem doctrinam
est igitur studio illi
quotidie militibus
imbuebat disciplin
cto committebat.

Itaque Laura illi
celesti disciplina o
solitudinis cupidus
chuntinas partes vi
uit. Ibi herbis solis
primis Deo, nec he
sequium. Nam fan
teque vagante, in
est eò fieri concurr
pietatis domicilio
litudinis partem,
diis à Theocorum
debuerit: ne gratia
Quamquam ne hi
iplum ventitantes
processu temporis
congregatione,
quæ Syriacæ Suci
Coicum de spirit
toramente in te
actum in sola co

in eis constan-
et & operam se-
cundo fetto vin-

iano è vita sub-
m erat opinio,
uitam, à iusto

in Imperio suc-
dam èta stabi-
tulit, & Christi-

te iussit. Tunc
martyrij certa-

corpore Chri-
stium cõserua-
stituit. Iter igitur

in latrones
pecuniarum au-
lissimè vincum

uandam opimã
necebus con-
que alias popu-

liti verò mar-
onuersus actio-
quod iis mole-

Cum quæ læta
Christi bonitate
in vas quoddam

d laetiam in-
atorum est con-
tum pestifero ve-

Redeunt inte-
re ebrij, ita ex-
a; Audi ad me-

morremque
lectus, quod re-
is se Christo cõ-

truit precantem
Christus;

Christus; sed mox diruptis vinculis eum & spelun-
cæ possessorem, & pecuniarum omnium, quas ne-
farij homines ex prædis, rapinis, & cædibus illic
congresserant, ex assè fecit hæredem. Quid igitur?
Chariton admirabili Dei bonitate & prouidentia
stupefactus, antè omnia ingentem auri argentiq;
rim pauperibus & patribus in solitudine degen-
tibus distribuit: reliquas opes ad nouæ Lauræ fa-
briam applicat. Ipsa verò spelunca latronum in
Ecclesiam conuersa, diuinis ibidem operibus infi-
stens, res adeò admirandas gerebat, vt plurimi Iu-
dæi pariter & gentiles ad eum confluerent, eiusq;
salutarem doctrinam auide exciperent. Factum
est igitur studio illius & vigilantia, vt Laura sacris
quotidie militibus impleteretur, quos monasticis
imbuebat disciplinis, imbutosque deinde Præ-
cto committebat.

Itaque Laura illa & discipulorum numero, &
cælesti disciplina optimè instituta, ipse quietis ac
solitudinis cupidus, itinere diei vnus ad Hieri-
chuntinas partes vno comitatus discipulo migra-
uit. Ibi herbis solis iucundè victitans, gratum in
primis Deo, nec hominibus inutile præstabat ob-
sequium. Nam fama miraculorum eius longè la-
teque vagante, magnus indies hominum cœptus
est eò fieri concursus; prorsus vt ibi quoq; egregio
pietatis domicilio constituto, rursus ad aliam so-
litudinis partem, quatuordecim plus minùs sta-
diis à Thecoorum regione distantè, commigrare
debuerit: ne gratissima quies penitus illi interiret.
Quamquam ne hic quoque eadem (ob turbas ad
ipsum ventitantes) perfrui licuit. Collecta itaque
processu temporis & ibidem haud exigua fratrum
congregatione, aliam quoque ædificat Lauram:
quæ Syriacè Suca, Græcè verò verus nuncupatur.
Cui cum de spiritali patre prouidisset vir diuinus,
tota mente in cælo degens, vt vltimum vitæ suæ
actum in sola cælestium consideratione exige-

Chariton o-
mnes eorum
prædas pos-
seder.

Construit
Lauram,
Pharū num-
cupatam.
Item tem-
plum, Anti-
qua Ecclesiæ
nominatū.

Iudæos &
Gentiles
multos con-
uertit.

Commigrat
aliò.

Secundam
Lauram æ-
dificat: &
rursus aliò
migrat.

Tertiam
Lauram æ-
dificat Suca
dictam.

ret,

*Adit spelū-
cam.*

*Impetrat
fontem suis
precibus.*

*Feliciter ob-
it S. Chari-
ton.*

*C. Baron.
Annal. To.
9. & in Not.
Martyrol.
Roma.*

*28. Septēb.
Patria &
Parentes e-
iū.*

** Campa-
nam.*

ret, postremò speluncam quandam in præcipiti
& prærupto monte sitam non longè ab hac Lau-
ra distantem conscendit: cui, ab eo quòd non nisi
scalis ad illam ascensus esset, Cremastos, id est,
pensilis, nomen inditum fuit. Ibi cum in omni
virtutum exercitatione ætatem penè confecisset,
iamque viribus destitutus sibi ipsi ministrando
idque non esset, ne cui molestiam inferret, pa-
triterque solitudinis dulcedinem amitteret, pre-
cibus à Deo dura silice fontem impetravit.

Tandem verò vbi felix illud diuque desidera-
tum æternæ beatitudinis iter sibi instare cogno-
uit, è spelunca descendens in sacram Lauram, cui
nomen Pharum, vbi primos certaminis sui distul-
lauit sudores, venit; eoque cunctis discipulis con-
uocatis, luculentum sanè planeque diuinum in-
stituit sermonem; horatusque omnes ad præsen-
tem certaminis cursam strenuè viriliterque
perficiendum, lætus in manus Creatoris animam
efflauit.

VITA S. LIOBÆ ABBATISSÆ;
Ex ea que scripta est iussu Rabani Abbatis, à Ro-
dulpho eius discipulo. Claruit Anno à par-
tu Virginis 725. &c.

Quo tempore in Britannia insula in loco Vvin-
runno dicto, celebri illi foeminarum mo-
nasterio præflet venerabilis Abbacissa Tetta
Regis soror, fuit ibi etiam tantæ matris spiritua-
lis illa Lioba; de cuius gestis breuiter narrare sta-
tuimus. Fuerant eius parentes diu steriles, pater
Dimo, mater Ebba, ambo nobiles, ambo pij. Sed
vidi tandem mater per somnium se quasi signum
ecclesiæ, quod vulgo Klockum vocant, in sine suo
habere, idque inuicillâ manu tinniens extrahere.
De quo cum à nutrice sua vetula intellexisset filia
portendere, sed quam Deo voueret, ipsa vouens &
concepit filiam, & tandem etiam genuit, quam
vocaui

vocaui Truthgeb-
Liobam; eo quòd
illam adultam, sta-
ipsa verò tota de
scipline studiis, sin-
tias & virtutes di-
quidem, vt succe-
visione Dominus
tæ eius longè late-
specie filii purpure
Laborabat hoc
sanctus Martyr B
ra spiritualis ind
virginum confite
illi aliquam Mart
patiam cum ep
Abbatissam Tet
quippe quam fa
mendat. Et qui
spiritualis Mater f
prædicta compro
nore direxit. Qu
tione accepisset
qui vocatur Bysch
rum Dei numeru
beatæ magistræ
tuebantur, & in t
vt nulla aut rara
steria foeminaru
magisteria deside
rum virtutū, ad
charitate diffusa
ferret, nunquam
tur in risum. M
vaquā auduit. C
ma humanitate
vt caliculus eius
tate sui etiam

am in præcipiti
egre ab hac Lau-
to quod non nisi
temastus, id est,
bi cum in omni
ræ consecisset,
pi ministrando
tam inferret, pa-
amitteret, pre-
impetravit.

liuque desidera-
in stare cognos-
ram Lantam, cui
aminis sui distil-
discipulis con-
que diuinum in-
mones ad præse-
re viviliterque
caroris animam

A T I S S A E;
Abbatiss, a Ro-
Anno a par-

la in loco Vvir-
minarum mo-
bbatissa Terra
mactis spirita-
ier narrare sta-
u steriles, pater
ambo pi. Sed
se quasi lignum
cant, in sine suo
iens extrahere,
tellexisset filia
t, ipsa vouens &
genuit, quam
vocaui

vocaui Truthgebam, cognomento Liebam vel Liobam; eo quod esset dilecta. Et mater quidem illam adultam, statim supradictæ Terræ tradidit; ipsa verò tota deinde semper erat in cœlestis disciplinæ studiis, singulas singularum sororum gratias & virtutes diligenter captans, atque aded quidem, vt succedente tempore magnifica eam visione Dominus dignaretur, de doctrina sapientiæ eius longè lateque per eam propaganda, sub specie filii purpurei ex eius ore procedentis.

Laborabat hoc tempore in Germaniæ populis sanctus Martyr Bonifacius. Qui cum inter cœtera spiritualis industriæ suæ opera Monasterium virginum constituere meditaretur, vt egregiam illi aliquam Matrem præficeret, ecce mittit in patriam cum epistolis legatos ad supradictam Abbatissam Terram, deprecans pro hac Lioba; quippè quam fama sanctitatis & doctrinæ commendârât. Et quidem eius abscellum molestè hæc spiritualis Mater ferebat; at tamen vt eius visio supradicta comprobaretur, eam beato viro cum honore direxit. Quam cum ille summa cum veneratione accepisset, statuit ei monasterium in loco qui vocatur *Bischoffsheim*, vbi non paruus ancillarum Dei numerus collectus est que ad exemplum beatæ magistræ, cœlestis disciplinæ studiis instituebantur, & in tantum doctrina eius proficiebât, vt nulla aut rara in illis regionibus essent monasteria foeminarum, quæ non discipularum eius magisteria desideraret. Erat enim foemina magnarum virtutû, ad spectu Angelicæ, consilio magna, charitate diffusa; quæ lætam semper faciem præferret, nunquam tamen hilaritate nimia solueretur in risum. Maledictionem ex eius ore nullus vnquâ audiuit. Cibi & potus vsur cum aliis summa humanitate exhiberet, ipsa tamen ita sumpsit, vt caliculus eius vnde bibere solebat, pro quantitate sui etiam à Sororibus vocaretur, Dilectæ

Educatur
in monaste-
rio sub ve-
nerabili Ab-
batiss. Tet-
ra.

Eius vitam
vide s. lu-
nij.

Euocata à
S. Bonifacio
venit in Ger-
maniam, &
proficitur
monialibus
in B. schofs-
heim.

Alijs libe-
ralis: sibi est
parca.

paruus. Sed & mirum quanta diligentia lectionis studio incumbebat.

Ab ipsis infantia rudimētis, Grāmatica & reliquis liberalium artium studiis instituta, veteris ac noui Testamenti codices sagaci semper mēte perlustrabat, diuina praecepta memoriæ commendans. Quin & adiecit insuper plenitudini perfectionis dicta sanctorum Patrum, Decreta Canonū, totiusq; Ecclesiastici Ordinis iura; omnium magistra, omnium se semper vltimam & corde credens, & habitu demonstrans. Hospitalitatē verò tenuit obseruatione peculiari; omnibus sine exceptione conuiuium ieiuna exhibens, pedesque suis manibus lauans. Sed non fert hac omnis boni inimicus diabolus. Primò, discipulas sanctæ virginis ineffabiliter sordidis cogitationibus impugnatur. Quos suos conatus cū orationibus atq; ieiuniis frangi videt, conuertit se insidiator ad alia, vt bonā salutē earum famā corrumpere. Incitat pauperculam quandā in fornicatione deprehensam, infantulum suum vt in stagnum fluminis, quod per mediū loci eius in fluebat, iniiceret. Sed vide quid faciat casta illa congregatio. Rogant oēs instāter omnipotētē Deū, talē vt ab eis infamiā remoueat; extensis in crucis modum brachiis stant singulae, Psalterium totum ex ordine complentes; vexillo Crucis elato, cum Litanis monasterium circum-eunt, cuncto interim populo pro tanto facinore congregato.

Conatur diabolus eius monasterio inurere notam cuiusdam magnæ infamiae.

Non tulit autem diutius Deus ancillarum suarum iniuriā. Etenim accurrit non multò post miseris illa paupercula, antiqui hostis captiua & ministra, dæmonio repleta, & quasi flāmis circumdata. Nomen inuocat Abbatissæ, crimenque, quod commiserat, confiteretur. Tum verò in cælū clamore sublato, plebs omnis obstupuit miraculo; ancillæ Dei fleuere præ gaudio, & in communi ab omnibus vno ore meritum Liobæ virginis prædi-

prædi-

predicatur. Multa fecit Deus, vt de extincto item sanata ab hæmorrhoidalibus. Caterum res viri filias suas Diuina virginitate seruatae. maritona suscepit. sa- ligebant vitam; qui summa virtutum ver- & exemplo. Interea martyrio in Frisia su- arum Archiepiscopus oba nihilominus in- petmanente. Erant- rant, & ipsis quoque dico Regi Francorū- rolos; qui eam ad se etiam muneribus h-

Sed & Regina F- batur affectu, volu- Sed illa vt veneni po- batur tumultum. piebāt Proceres, E- rabantur. Et quia- ma, atque in consi- conferebāt, & insti- bant, illa tamen o- gaid quod cæperi- ellarum quasi du- tans, certantibus- nis gloriam proue- senio prouecta, or- sua habuit, mona- pi, beati Bonifaci- vocatur Schonersh- Moguntia ad Apl- mulabus Dei sec- niis & oracionib.

entia lectioni

matica & reli-
giosa, veteris ac
per mēte pe-
nitentie commen-
dini perfecti-
tate Canonū,
omniū magi-
sorde credens,
et verò tenuit
ne exceptione
que suis mani-
bus boni inimi-
ce virginis in-
us impugnat.
us atq; ieiuniis
ad alia, vt bo-
nitate pauper-
chenam, in-
nis, quod per
Sed vide quid
nt oēs instāret
nā remoueat;
stant singulae,
entes; vexillo
rium circum-
anto facinore

ucillarum su-
n multò post
hostis captiua
asi flāmis cir-
e, crimenque
o verò in cōsū
upuit miracu-
& in commu-
tione virginis
prædi-

prædicatur. Multa fecit & alia miracula per eam
Deus, vt de extincto per eam semel incendio, atq;
item sanata ab hæmorrhoidē, Vvillesuinde san-
ctimoniali. Cæterum multi iam nobiles & poten-
tes viri filias suas Deo in monasterio sub perpe-
tua virginitate seruituras tradebant; multæ etiam
matronæ suscepto sacro velamine, monasticam e-
ligeant vitam; quibus omnibus virgo sancta ad
summa virtutum veniendi, & verbo viam præbuit
& exemplo. Interea autem consummat optato
martyrio in Frisia suos labores dictus vir Dei, be-
atus Archiepiscopus Bonifacius, beata virgine Li-
oba nihilominus immobili semper in opere Dei
permanente. Erat enim omnibus, qui eam noue-
rant, & ipsis quoque Regibus honorabilis; Pipino
dico Regi Francorum, & præcipue eius filio Ca-
rolo; qui eam ad se frequenter inuitatam, dignis
etiam muneribus honorabat.

Sed & Regina Hildegardis puro eam venera-
batur affectu, voluissetq; vt assidue secū maneret.
Sed illa vt veneni poculum, ita palatinum detesta-
batur tumultum. Amabant eam Principes, susci-
piebant Proceres, Episcopi cum exultatione vene-
rabantur. Et quia erat in scripturis exercitatissi-
ma, atque in consilio prouida; verbum vitæ cū ea
conferebāt, & instituta Ecclesiastica sæpè tracta-
bant. Illa tamen omnem sollicitudinem magis er-
ga id quod cōperat exercebat, & monasteria pu-
cellarum quasi ductrix spiritualium tyronum visi-
tans, certantibus studiis æmulantes, ad perfeccio-
nis gloriam prouocabat, quousque scilicet tandē
senio prouecta, ordinatis omnibus, quæ sub cura
sua habuit, monasteriis, cum cōsilio Lulli Episco-
pi, beati Bonifacij successoris, venit in locum qui
vocatur *Schöneshheim*, quatuor millib. à ciuitate
Moguntia ad Aphricū distantem: vbi & cum fa-
mulus Dei secū commorantib. mansit, ieiuniis
& orationib. Deo seruienti nocte & die. Obiit
verò

Claret mi-
raculis.

Multa filia
& matrone
nobiles sub
ea sunt mo-
niales.

Magno in
honore eam
habet Rex
Pipinus, &
alii Magna-
tes.

Multis ordi-
natis mo-
nasterijs, tan-
dem residet
in *Schönesh-
heim*: & i-
bidem tan-
dem migrat
ad Christiū.

*Sepulchrū
eius mira-
culis glorio-
sum.*

verò virgo beata mense Septembri quarto Calend. Octobris; cuius corpus Fuldenſes monachi ſuſceptum, cum proſecutione nobilium perſonarum venerabiliter ad monaſterium ſuum tranſtulerunt; ſicut iam olim S. Martyr Bonifacius iuſſerat; vbi ſepulchro condita, miraculis vivit & gloria.

C. Baro. Tō. *VITA S. QVIRIACI, ANACHO-
Annal. 7. & rete Nobiliſſimi, Ex Symeone Metaphraſte. Cla-
in Notat. ruit Anno Dominice Incarnationis 532.
Mart. Rom. & 6. ſub Iuſtiniano Im-
29. Septēb. peratore.*

*Genef. 12.
S. Quiriaci
patria &
parentes.*

*Cogitat
mundo va-
ledicere.
Luce 9.*

*Fit Mona-
chus.*

EIs qui te benedicunt, inquit Deus Abrahæ, *benedicam.* Vnde & oportet beati Quiriaci pro virtute certamina admirari; quem tulit quidem Corinthus, patri verò nomen fuit Iohannes, matris autem Eudoxia, tempus autem eius ortus fuit finis Imperij Theodoſij iunioris. Et quidem fuit ſancto avunculus, Petrus Episcopus Corinthiorum; qui cum coopravit in gradum Lectoris eiusdem Eccleſiæ adhuc in ætate tenera; ipſe autem divinis totus deditus erat Scripturis, ita ut etiam tandem ei veniret in mentem valedicere omnino mundo. Quodam itaque Dominico die, cum divinitus audiret vocem in Evangelio, *Si quis vult poſt me venire, tollat crucem ſuam, & ſequatur me;* imple tacite egreſſus ex Eccleſia, mox venit Genethreas; deinde Hieroſolymam: iam decem & octo annos natus, nono quidem anno imperij magni Leonis. Vbi cum divertiſſet ad magnum Eulthorgium, hyemaviſſetque in monaſterio iuxta ſanctam civitatem, acceſſit tandem ad Lauram mirabilis Euthymij; qui etiam cum monaſtico induit habitu, vberiorum in eum vocans ſpiritus operationem.

Et quamvis eum hoc in loco manere tunc non ſiueat

ſiueat Euthymius pro eum ad ſanctum autem ibi degebat aquam & alimentum ſuogens officio, tunc cum Deo; quin & idque ſecundo quod Gerſimus; valde egiſſimum ſepulchrum mortuo Gerſimo, ram Euthymij, ſuſcitavit ei præerat) abunde optato fru hic ſedem extremum cum iam tandem ſeate exortæ, pectus ſemper ſimul vident Lauram Suram, verſatus his quatuor reliqui victus fratris ne, hoſpitum excepione diuerſis annis omnium conſcientestem; & humiliter quam divini Carquadrageſimo tunc ad honorem Preſbyterii ſorum & ſacri theſauri octodecim annos

Narrantur autem quod ſpatio tot accidit ſuper eius minò vñquam tunc dies comedent mo anno ætatis ſuſtodia ei fuerat ſolitudinem Natuſcipulus. Vbi cum

brī quarto Ga-
dentes monachi
bilibus persona-
suum transfu-
Bonifacius infu-
aculis viuit &

raphraſte. Cla-
tionis 532.

eus Abraham, bae

ti Quiriaci pro-

tem tulit quidem

ſe Johannes, ma-

eius ortus fuit

Et quidem fuit

pus Corinthio-

dum Lectoris e-

neraſe autem

utis, ita vti etiam

edicere omnino

nico die, cum di-

ſto, Si quis vult

ſequatur me; i-

uoz venit Cen-

am decem & o-

no imperij ma-

gnum Eu-

ſterio iuxta ſan-

ctum ad Lauram mi-

ſticum in-

ſcans ſpiritus o-

manere tunc non

ſuereit

ſuerit Euthymius propter aetatem, emittit tamē
eum ad ſanctum Geraſimum ad Iordanem. Sic
autem ibi degebat admirabilis ille, ligna ſcindēs,
aquam & alimentum parans fratribus, & coci-
ſcens officio, noctibus ipſis totis colloquens
cum Deo; quin & pane & aqua ſolū ſe alens;
idque ſecundo quoque die. Quibus inductus
Geraſimus; valde eum diligebat. Iam autem vi-
geſimum ſeptimum attingebat Quiriacus, cū,
mortuo Geraſimo, inde recedens, rediit ad Lau-
ram Euthymij, ſuſceptus quidem ab Elia (is enim
tunc ei praeerat) à quo etiam accepit cellam, &
abundē optato fruebatur ſilentio. Noluī tamē
hic ſedem extremæ quietis accipere. Etenim
cū iam tandem ſeditiones inter monaſteria ef-
ſent exortae, pecuniaque diſmiſſent, quos ſol
ſemper ſimul viderat, recedit illinc, & venit in
Lauram Suram. Vbi cū longo tempore eſſet
verſatus his quatuor miniſteriis; nempe panis &
reliqui victus fratrum cura, ægtotarum curatio-
ne, hoſpitum exceptione, & Lauræ adminiſtrati-
one diuerſis annis perſanctus, iamque & fratrum
omnium conſcientiam inueniſſet ſuæ patientiæ
teſtem, & humilitatis; & reliqua perfectionis,
quam diuini Canones exigunt à ſacerdotibus,
quam diuini Canones exigunt à ſacerdotibus,
quadrageſimo tandem anno ætatis prouehitur
ad honorem Preſbyteratus. Sacrorum autem va-
ſorum & ſacri theſauri cuſtodia, & Eccleſiæ cura,
octodecim annos fidei eius fuit credita.

Narrantur autem hæc quoque de Quiriaco:
quod ſpatio tot annorum non modò ſolū non oc-
ciderit ſuper eius iracundiam, ſed neque fuerit om-
nino vnquam iratus, neque eum vnquam vide-
rit dies comedentem. Septuageſimo autem ſep-
timo anno ætatis ſuæ, traditis theſauris, quorum
cuſtodia ei fuerat tradita, ille quidem ſecedit ad
ſolitudinē Natupha; eum autem ſequēbatur di-
ſcipulus. Vbi cū eis deſſet alimentum, Deum
rogat

*Probatum
iuxta Ca-
nonem mo-
naſticum.*

*Commutat
locum ſpiri-
tualis luci
cauſa.*

*Ordinatur
Preſbyter
annos na-
tus quadra-
ginta, va-
rijs ante ſun-
ctus mune-
ribus.*

*Quanta
perfectio e-
ius.*

*Adit Ere-
mum.*

Exod. 15. rogat diuinus Quiriacus, vt det eis ex scillis, quæ
Vicitat scil illic erant. Deus autem audiuit ex alto preces, qui
lis agrestib. Maræ olim amaritudinem in conuenientem mu-
 tauerit dulcedinem. Nam ipse quoque scillæ in-
 natam mutarunt amaritudinem, & quatuor an-
 nos ex illo tempore fuerunt cibus beatis. Quin-
 tus iam agebatur annus, cū de eo cognoscens
 quidam de regione Thecoorum, adducit ad bea-
 tum suum filium vexatum à maligno spiritu. Et
 ille quidem eum liberat vngens oleo Crucis; in-
 numerabilis autem postea confluebat ad eum
 multitudo, interrumpentes eius quietem; Quos
 vitans præclarus Quiriacus, transit in solitudinē,
 quæ est magis intra Ruba, Et quinque annos in ea
 transigens, sumebat radices Melagriorum, & ra-
 mos arundinum, & ea erāt eis obsonium; & quod
 ad voluptatem attinet, nihil cedebant mensē di-
 uitum.

*Reuersus ad
 suos strenue
 decertat cō-
 tra Orige-
 nistas.*

*Nihil fran-
 gitur senio.*

Sed & hæc quoq; solitudo efficiebatur ciuitas;
 multitudo ad eum accurrentium, tanquam ad
 certam curationem. Vnde & mouet tandem in eā
 partem solitudinis, in qua nullus Anachoreta nec
 manserat, nec vnquam transierat; nominabatur
 autem locus ab accolis Susacum. Vbi cū septem
 transegisset annos, instanter rogatus ab iis, qui e-
 rant Lauræ Succæ, rursus descendit Lauram; & cū
 ad beati Charitonis cellam quinque transegisset
 annos, vehementissimè decertauit aduersus eos;
 qui eadem sentiebant quæ Origenes. Sed & rursus
 redit ad Susacum, annum iam agens ætatis nona-
 gesimum nonum. Vnde & rursus post octo annos
 ad antrum magni Charitonis reducitur; quo et-
 iam continenter beatus accedebat Cyrillus, &
 magnum ab hoc sancto percipiebat emolumenta.
 Iam autem vixerat Quiriacus plusquam cen-
 tum & septem annos, vt testatæ sunt illius in di-
 uersis locis mansiones, cū nihil adhuc remittē-
 tens de sua statione ad diuinos hymnos, & minis-
 terio

sterio eorum, qui
 ris incidit infirmit
 naturæ exoluisset,
 suum deponit spū

DE SOLENN

Archangeli; Ex

Sur.

MEmoriam b
 orbe vener
 colunt fideles, q
 ruisse, & factorum
 Sanctorum trad
 hoc inter alia m
 nomine consecra
 ens, in Gargano
 celesti prædican
 dignatus est. Qu
 tuerit, non erit a

Est locus Ap
 celebris: in qua
 oriundus, huic
 indidit. Huius e
 xi montis later
 armenti gregis e
 incedere solitum
 re domum, non
 collecta seruoru
 requirens, inuen
 tis foribus cuiu
 permotus, cui se
 appetit illam sag
 mine retorta,
 percussit. Turba
 fuerit effecta, (i
 bant) consulunt
 Quirindito ieiū

sterio eorum, qui ad ipsum accedebant, in corpore incidit infirmitatem. Postquam cum debitum naturæ exoluisset, apud Iesum, quem desiderabat, suum deponit spiritum.

DE SOLENNITATE S. MICHAELIS

Archangelis; Ex ijs quæ sunt apud V. P. Laur.

Sur. ex Doctorum Hospitalario.

Obdormit
in Domina
Centenari-
us Septen-
nio maior.

C. Baron. in
Notat. ad
Martyr. Rō.
hoc die & s.

Memoriam beati Michaelis Archangeli toto orbe venerandam haud immeritò Christi colunt fideles, quod is sæpius hominibus apparuisse, & factorum librorum auctoritate, & veteri Sanctorum traditione comprobatur. Declarat hoc inter alia multa, ipsius & opere condita, & nomine consecrata ecclesia; quam è cælo veniens, in Gargano monte, vili quidem schemate, sed cœlesti prædicam virtute, propria manu condere dignatus est. Quæ quæ ratione hominibus innotuerit, non erit abs re paulò fusiùs explicare.

Ecclesia S.
Michaelis
ab ipso con-
dita.

Est locus Apuliæ finibus Sipontina ciuitate celebris: in qua vir quidam prædiues Garganus oriundus, huic monti ex euentu suo vocabulum indidit. Huius enim dum pecora passim per deuixi montis latera pascerentur, contigit taurum armenti gregis consortia spernentem singularem incedere solitum, & ad extremum redeunte pecore domum, non esse regressum. Quem dominus, collecta seruatorum multitudine per deuia quæquæ requirens, inuenit tandem in vertice eiusdè montis foribus cuiusdam assistere speluncæ. Itaq; ira permotus, cur soliuagus incederet, arrepto arcu, appetit illum sagitta toxicata; quæ veluti vèti flamine retorta, eum à quo iacta est, mox reuersa percussit. Turbati ciues & stupefacti, qualiter res fuerit effecta, (non enim propiùs accedere audebant) consulunt Episcopum, quid facto opus sit. Qui indicto ieiunio triduo, à Deo monuit esse

Garganus
mons à quo
& unde di-
catur.

Miraculum

quædam

quarendum. Quo peracto, sanctus Domini Archangelus Episcopum monuit, in sua eum locum esse tutelæ, eoquæ indicio demonstrasse, velle ibi cultum Deo in sui & Angelorum memoriam adhibere.

Hac reuelatione comperta, Antistes vnâ cum ciuibus locum illum religionis ergo frequentare ceperunt. Neque tamen vltâ cryptam intrare ausi, pro foribus quotidie orationi vacabant. Inter hæc Neapolitani, nefaria adhuc idolorum superstitione polluti, Sipontinos & Beneuentanos bello lacerare tentant. Qui antistitis sui monitis edocti, tridui petunt inducias, vt triduanò ieiunio liceret eis, quasi fidele patriocinium, S. Michaelis implorare præsidium. Quò tempore pagani ludis scenicis falforum inuitant auxilia deorum. Ecce autem nocte ipsa, quæ belli præcessit diem, adest in visione S. Michael antistiti; præces dicit exauditas, victoriam spondet affuturam: & quartâ diei hora præmouet hostibus occurrendum. Læti ergo manent, & de Angelica certi victoriâ, obuiant Christiani paganis. Atque in primo belli apparatu Garganus mons immenso tremore concutitur: fulgura crebra volant: & caligo tenebrosa totum montis cacumen obducit. Quo terrore in fugam conuersi pagani, partim ferro hostium, partim igniferis impulsis sagittis, Neapolim vsque sequentibus, atque extrema quæque cadentibus aduersa riuis, mœnia tandem suæ vrbis moribundi subintrant. Qui autem euasere periculum, comperto quod Angelus Dei in adiutorium venerit Christianis, (nam & sexcentos ferme suorum fulmine videbât interemptos) Regi regum Christo continuò colla submittentibus, armis induuntur fidei.

Cumque domum reuersi victores, vora Domini gratiarum ad templum referrent Archangeli, videt manentem iuxta ianuam septentrionalem in-

*Implorant
præsidium
S. Michaelis
Sipontini
contra ho-
stes suos.*

*Neapolitani
diuina vir-
tute in fugâ
compellun-
tur.*

star postere pulill
mon archius imp
elein hoc præstut
re. Vbi postea culme
sicum, ipsaque Eccl
donia est vocata: M
bitario, quid de loco
dicare ibi debeant E
cta, ad meridiem lo
rum Principis nom
clesiam: in qua etia
Præcurtoris statuu
salubri reperto con
nuncium cõsulit, c
Responderille: Si h
licam, hoc maximè
oportet. Si autem
euerit, eodem præc
est inquirenda. Ho
gamus ambo tridua
nium: SS. Trinitatē
summum suæ volu
gnatus est, ad certu

Factum est, vt su
rò constituti ieiun
Michael antistiti
Non est, inquit, vol
ui, dedicate Ecclesi
iam dedicauit. Vos
te patrono precib.
dem crastina die ibi
iuxta morem com
stendere, quomodo
ciauerim illum. Ill
bulbus, & magna
Australis; & ecce
porrecta, atq; illa
quam vestigia ma

us Domini Ar-
sua cum locum
trasse, velle ibi
memoriam ad-

tistes vnā cum
ego frequentare
gyptam intrare
ibi vacabant. In-
cidolorum su-
Beneuentanos
itis sui monitis
triduano ieiū-
nium, S. Micha-
tempore pagani
uxilia deorum.
præcellit diem;
ti; preces dicit
uram: & quartā
tendum. Læti-
tiora, obuiant
o belli appara-
more concuti-
o tenebrosa to-
Quo terrore in-
ferro hostium;
capolim vsque
que cædentibus
bis moribundi
ericulum; com-
torum venerit
fermē suorum
gi regum Chri-
armis induu-

es, vora Domi-
at Archangeli,
trionalem in-
stat

star posterule pufille, quasi hominis vestigia mar-
mori arctius impressa: agnoscunt beatum Micha-
ele. in hoc præsentia sue signum voluisse monstra-
re. Vbi postea culmen appositum, & altare impo-
situm; ipsaque Ecclesia ob signa vestigiorum Apo-
donia est vocata: Multa fuit inter Sipontinos du-
bitatio, quid de loco agerent, vtrum intrare, & de-
dicare ibi debeant Ecclesiam. Vnde collatione fa-
cta, ad meridiem loci illius, beati Petri Apostolo-
rum Principis nomine condunt dedicantque Ec-
clesiam: in qua etiam Gloriosa Virginis & Sancti
Præcursoris statuunt altaria. Tandem Antistes,
salubri reperto consilio; Romanum Pontificē per
nuncium cōsultat, quid de his agendum decernat.
Respondit ille; Si hominis est illam dedicare basi-
licam, hoc maxime die, quo victoria obtigit, fieri
oportet. Si autem aliud sancto prouisorio loci pla-
cuerit, eodem præcipue die illius in hoc voluntas
est inquirenda. Hoc ergo tempore imminente a-
gamus ambo triduanum cum ciuib. nostris ieiū-
nium: SS. Trinitatē rogantes, vt munera, quæ per
summum suæ voluntatis ministrum conferre di-
gnatus est, ad certum vsque finem perducatur.

Factum est, vt suggererat Pontifex. Nocte ve-
rò constituti ieiunij suprema; Angelus Domini
Michaël antistiti Sipontino per visum apparet;
Non est, inquit, vobis opus hanc, quā ego ædifica-
ui, dedicare Ecclesiam. Ipse enim, qui condidi, et-
iam dedicaui. Vos tantum intrare, & me assisten-
te patrono precib. locum frequentare. Et te qui-
dem crastina die ibi Missas celebrante, populus
iuxta morem communicet. Meum autem erit o-
stendere, quomodo per memetipsum locum sa-
crauerim illum. Illi adueniunt manē cum oblati-
onibus, & magna precum instantia intant regiā
Australe; & ecce longa porticus in Aquilonem
porrecta, atq; illam attingens posterulam, extra
quam vestigia marmori diximus impressa. Sed

*Roman. Pō-
tifex consu-
litur in re
dubia.*

*S. Michaël
apparet E-
piscopo Sipō-
tino, iubens
vt Missas
celebret in
sua Ecclesia.*

prius quàm huc peruenias. apparet ad Orientem basilica, qua per gradus ascenditur. Hæc cum ipsa porticu quingentorum ferè hominum, vt videtur, capax, altare venerandum rubroque contextum pallio, propè medium parietis ad meridiem ostendit. Erat autem ipsa domus angulosa; non in more operis humani, parietibus erectis, sed instar speluncæ præruptis & sepiùs eminentibus asperata scopulis; culmine quoque diuersæ altitudinis; quod hic vertice tãgi, alibi manu vix possit attingi. Credo, docente Archangelo, Deum non ornatum lapidum, sed cordis quærere & diligere puritatem. Vertex verò môtis extrinsecus partim cornea sylua regitur, partim virenti planitie dilata-

Diuina officia quotidiana in ea basilica peraguntur.

tur. Missarum miraue celebratione completa, magno attoniti gaudio, qui que redierunt in sua: Episcopus autem delegat ministrorum, cantorù, sacerdotumque officio, & mansionem construat, omnè ibidè quotidie psalmorù hymnorù, Missarumque cursum, congruo præcepit ordine celebrari. Nullus aut huc nocturno tempore ingredi est ausus; sed transacta aurora, matutinas ibidem concinunt laudes. Ex ipso aut saxo, quo sacra regitur ædes, ad Aquilonem altaris, dulcis & nimium lucida guttatim dilabitur aqua; quam incolæ stilla vocant. Ob hoc & vitruv vasa, eiusdè receptui præparatù, argentea pendet catena suspensù; morisque est, populo communicato, singulos ad hoc vasculum ascendere per gradus, donumque celestis degustare liquoris. Nam & gustu suavis est, & tactu salubris. Denique nonnulli post longas febriu flamas, hac hausta stilla, celeri confestum refrigerio potiuntur salutis. Innumeris quoque & aliis modis ibi & crebrò sanantur ægroti, & multa, quæ Angelicæ tantum congruunt potestati, fieri illic miracula comprobantur; maximè tamen eiusdem die natali; cum & de provinciis circumquaque potius plus solito conflua turba recurrat, & Ange-

Aqua calidius manans curat morbos.

Innumera ibidem alia sunt miracula.

XXX, S. Hic virtutis maior frequentia; vt quocumque etiam corporaliter ministrorum spiritibus, qui hereditatem Domino nostro: culorum, Amen

VITA S. HILARII Presbyteri, Parisiensi Episcopi, C. Baron. Excessu carnatione, 430. Theodos. 13. Imprimis primo agelmo ocl

Magnus plane virtutis & eamus, Stridonensis, patre Eusebio in Constantini magni 342. vel 43. natalis iteris proditum n gregia pietate sui forina, Hieronymo eo dissidij habuerit manifestis literis sanctus inuitavit, tis propositum, p acono hortante, s vitæ spiritum de minor, qui post fuit, Paulinianum cum eo in secundam petiit. Gære

lica

ter ad Orientem
tur. Hac cum i
nominum, vt vi
subroque conte
tis ad meridiem
angulosa; non in
erectis, sed instat
necibus aspera
est: altitudinis;
vix possit attin
Deum non orna
& diligere puri
fecus partem cor
planitie dilata
ne completa, ma
dierunt in sua: E
torum, cantoriu
ne constructa, o
mnoru. Missaru
ordine celebrari
re ingredi est au
has ibidem conc
quo sacra regitur
eis & nimium lu
uam incolae stilla
sde recepiui prae
suspensu; morisq;
los ad hoc vaseu
umq; celestis de
uauis est, & ractu
ongas febriu fla
festum refrigerio
oq; & aliis modis
multa, quae An
tacti fieri illic mi
e tamen eiusdem
circumquaq; po
curat; & Ange
lica

licae virtutis maior quodammodo credatur adesse
frequentia; vt quod spiritualiter dixit Apostolus,
etiam corporaliter agi videatur Quia Angeli sunt
ministratores spiritus, in ministerium missi propter e-
os, qui hereditatem capiunt salutis: in Christo Iesu
Domino nostro: qui viuit & regnat in secula se-
culorum, Amen

Hebr. 1.

VITA S. HIERONYMI STRIDON-
ensis Presbyteri, praestantissimi Ecclesiae Docto-
ris; Partim ex ea quam conscripsit Marianus Vi-
ctorius Episcopus Reatinus: Partim ex annalibus
C. Baron. Excessit ex humanis anno à Christi In-
carnatione, 420. Bonifacii Papa 2. Honor. 26.
Theodos. 13. Iunioris Imp. Aetatis verò suae Se-
ptuagesimo octauo vel nono. Licet quorum-
dam alia sit senten-
tia.

C. Baron.
Tom. 4. &
5. Annal. &
in Not. ad
Martyr.
Rom.

Magnus planè & summae pietatis summaeque
virtutis & eruditionis vir sacer Hierony-
mus, Stridonensi oppido in Dalmatia oriundus,
patre Eusebio insigniter Christiano, Constantij,
Constantini magni filii reuerentibus, anno Chri-
sti 342. vel 43. natus est. Matris nomen quanquam
literis proditum non sit, certum tamen est eam e-
gregia pietate fuisse matronam; cuius soror Ca-
storina, Hieronymi matertera, nescio quid cum
eo dissidij habuerit; quam semel iterumque hu-
manissimis literis ad pacem & concordiam vir
sanctus inuitauit. Sororem habuit, quae castita-
tis propositum, post lapsum, in patria, Iuliano di-
acono hortante, suscepit: illudque ad extremum
vitae spiritum deinde seruauit. Frater eius natu
minor, qui post eius accessum in Syriam natus
fuit, Paulinianus nomine, demum adolescens
cum eo in secundo ab Vrbe discessu Hierosoly-
mam petiit. Ceterum pariter eius diuitiis & opi-

30. Septemb.
Patria &
Parentes
ius.

Paulinia
nus eius frater

*Præceptor eius.
Epist. 47.
Ruffino.*

*Mittitur
Romam.*

*Comes eius
Bonosius.*

*Roma Do-
natus eius
præceptor.*

*Amittit vir-
ginitatem.*

*Roma ba-
ptizatur: &
deinceps co-
ninentissime
vixit.*

*Vacat pie-
tati alter-
natim &
studijs.*

*Abit in
Gallias.*

bus splendidi, magnaq; seruorum familia hone-
stati, ab ipsis incunabilis, morib. & disciplinis ac
Christiana præcipue doctrina cum curarunt im-
buendum. Datus illi fuit præceptor, quem Orbi-
lium, ab altero Beneuentano acti atque plagoso,
cognominat; qui illum fidem pariter literasq; do-
ceret. Bonis igitur literis, quarum tenera adhuc
ætas illa capax erat, sanctisque imbutus moribus,
Romam veluti ad primam tum religione, tum do-
ctrina, urbem erudiendus puer est missus: Comes
illi tam adolescentiæ & studij quàm itineris fuit
Bonosius prædiues adolescens; quo cum ab infan-
tia ad florentem usq; adoleuit etatem: eodẽ ambo
nutricum suum, isdem baiulorum amplexibus fo-
ti. Porro Romæ præceptore Donato, non modò
Græcas Latinasque pariter didicit literas, sed nul-
lum doctrinæ genus reliquit intactum.

Eo verò tempore quo Romæ inter Grammati-
cos Rhetores & Philosophos summa cum laudẽ
versabatur, necdum sacro fonte expiatus, miser
sua virginitatis patitur naufragium: quam san-
ctam in se emissam deplorans multis magnisq; extulit
præconijs. Veruntamen ubi Romæ adolescens per
baptismum Christo renatus (quo nomine Vrbs ita
sanctissimum ac præclarissimum virum sibi asserere
iure potest, quod Christianus, ex eo quod renas-
citur, non ex eo quod nascitur, censeri debeat)
priores animæ labe dignis lachrymis aliisque pœ-
nitentiæ operibus expiauit; Christianam pietatẽ
tam sedulo tamque ardentem vna cum literis con-
iunxit, ut Dominicis festisque diebus Apostolorum
& Martyrum sepulcra deuotissime frequen-
taret: totumque quod à studiis vacabat tempus
religione consecraret.

Postquàm verò profanis literis ad plenum eru-
ditus, grauiora studia & Theologiam præcipue
animo suo haud segniter proponeret, mox eorum
Philosophorum imitar, qui discendi gratia varias
lustra.

lustrantur regione
nostro, contendit
lico cothurno fult
ctis, quibus runc
bliotheis, thesa
Hinc cum Treui
Athanasius, aliqu
S. Hilarij de Syn
scriptur: aliosque
sus opera amicor
describendos cur
& alias Galliaru
apparet, quod lo
liar nomina opti
Inde verò pro
ditionis tum reli
reuerens Aquile
itus est confortio
leriani, eius ciuit
pi Heliodori, Ne
ni, Eusebij, Bono
& Chrysogoni m
necessitudinis re
verò tres potissi
tinus, aien, Bor
chi habentur. Q
suetudine, Aquil
quo improviso
toris suæ spiritus
cedere coactus,
niens, sororem
primum viro ma
eam ad meliorem
per literas Chro
Posthac pera
Galaria, Cappac
gio Antiochen
rudro, prædiu

lustrarunt regiones, Gallias primùm Comite Bonoso, contendit; vt Romani studij grauitatē Gallico cothurno sustolleret, & ex omnibus viris doctis, quibus tunc Gallia abundabat, cunctisq; bibliothecis, thesaurum sibi scientiæ compararet. Hinc cum Treuiris, vbi magnus ille exulauerat Athanasius, aliquamdiu maneret, prolixum illum S. Hilarij de Synodis librum propria manu descripsit: aliosque ibi positos antiquos codices, vti opera amicorum, atque inter alios Florentij describendos curauit. Nec Treuiros modò, sed & alias Galliæ oras cum diligenter lustrasse ex eo apparet, quòd locorum situs ac oppidorum Galliæ nomina optimè calleat.

Indè verò propecturus in orientem cum eruditionis tum religionis causa cū Bonoso è Galliis reuertens Aquileiam peruenit; vbi aliquando fructus est consortio sanctissimorum virorum S. Valeriani, eius ciuitatis post fortunatianum Episcopi; Heliodori, Nepotiani, Rufini, Chromatij, Iouini, Eusebij, Bonosi Florentij, Niceæ Subdiaconi, & Chrysogoni monachi: ad quos omnes intimæ necessitudinis testes eiusdem literæ extant. Eorū verò tres potissimū laudat in Chronico; Florentinus, aiens, Bonosus, & Rufinus insignes monachi habentur. Quorum omnium suauissima consuetudine, Aquileiæ aliquātisper detentus, nescio quo improuiso rerum euentu (casum forsā sororis suæ spiritu prophetico prænoscentis) inderecedere coactus, in Dalmatiam patrium solū veniens, sororem iuuenulā ætatis lubrico lapsam, primū viro maxime pio, Iuliano Diacono (qui cam ad meliorem frugem restituit) deinde etiam, per literas Chromatio commendauit.

Posthæc peragratīs Thracia, Ponto, Bithynia, Galatia, Cappadocia, & Cilicia; in Syria cum Eulogio Antiocheno, in via Comite, viro insigniter rudito, prædiuite ac nobili, Antiochiæ confedit.

Epist. 6.

S. Hieronymus apud

Treuirenses

aliquando

degit.

Epist. 41.

41. 42. 43.

44.

Epist. 41.

37. & 43.

Quid Hieronymus

Antiochia.

Aliquando autem agens cum Euagrio in villa eius Maronia, nactus ibidem sanctissimum illum Malchum monachum, totius vitæ ipsius cursum, quam postea factus senex conscripsit, accepit, quo planè Malchij exemplo & aliorum plurimorum monachorum, quibus Syria tunc florebat, incaluit cor eius ad confectandum vitæ monasticæ institutum, cum ad Theodosium magni nominis virum, & alios præclaros anachoretas literas dedit, petens eorum precibus solui vinculis seculi. Inter hæc verò temporis spatia, cum quid esset discernendum de statu suo, Deum servosque Dei ita consulere, agens Antiochiæ docentem sæpenumero audiuit Apollinarem Laodiceum adhuc inter Catholicos profitentem.

Verum cum indies maiori Christo serviendi inflammaretur ardore, nihilque aliud cum animo suo quotidie versaret, quam ut illi omnem suam vitam dicaret, tandè post multa variaque consilia prudenter agitata, placuit monachi ac solitarij professionem arripere. Nec mora; rebus cunctis rite ordinatis, Syriæ solitudinem tanquam portum salutis unum omnium fidissimum expetiit; comitibus Innocentio atque Hyla S. Melanij famulo, quibus postea accessit Heliodorus. His omnibus Euagrius Antiochenus cuncta necessaria ministrabat; quin & eius impensis Hieronymo ad scribendos libros suppeditati sunt antiquarij: (illis enim se abundasse testatur) eiusdemque Euagrii opera, literæ quæ diuersis ex locis Antiochiam afferebantur, eidem reddebantur: vicissimque ad alios mittendas, ab ipso ille accipiebat. Posita est autem hæc solitudo in Chalcide Syriæ, ubi Syri ab Agarenis barbaris discriminantur, quam præter sparsos hinc inde monachorum greges, nemo, exceptis feris, serpentibus & scorpionibus, incolebat: horridum profectò & ipsis etiam monachis, qui solitudinem tantum quaererent, habitaculum. Eâ igitur solitudinem, ingressus, mox spiritale bellum

Epist. 38.

Arripit institutum monasticum.

Euagrius necessaria illis suppeditat.

Epist. 6.

Confert se Hieronymus in solitudinem Syriæ cum socijs.

generoso sanè animi
tionique assiduo vac
rumque incentua
ne sibi vni in vasta il
huc adolescens qua
ille loquebatur ad
que mens variis se
consuetam carnis
edomandam eunda
diderat sese in disci
liani acumina, Ci
Frontonis, & leni
scret, & strident
guæ verba medita
plerit, quid diffic
sperauerit, quotie
scendi rursus inco
lat conscientiam,
git, quoddè de amare
ctus carperit.

Cæterum ingre
spei adolescentem
multis ex causis re
quo magnum sibi
variis ac diuersis
est. Et quidem in
cum eam in solitu
Heliodorus, muta
sorori viduæ ac n
prospecturus, retr
lo post Hylas eo
gente, vitæ muner
comitibus & ami
nosus namque; cū q
stis seculi artib. ei
reginatione soci
diem petiit; inf
circumsonante n

gregio in villa
illimum illum
ipsum cursum
sit, accepit, quo
plurimum
floreat, inea
monastica
magis nominis
retas literas de
vinculis seculi
nihil quid esset de
uolque Dei ita
rentem sapen
dicendum adhuc

no seruendi in
ud cum animo
i omnem suam
ariaq; consilia
chi ac solitarij
rebus cunctis
tanquam portu
expetiti; comi
melanij famulo
s. His omnibus
ecessaria mini
tonymo ad scri
tiquarj; illis e
in q; Baagrii o
Antiochiam af
issimq; ad alios
Politica est aut
bi Syri ab Aga
am prater Spar
is, nemo, ecce
bus, incolebat
monachis, qui
abitaculum. Ea
ex spirituale bellu

generoso sanè animo est aggressus. Orationi le
ctioniq; assiduo vacans, naturæ ardorem, vitio
rumque incentiua crebris frangebat ieiuniis: &
ne sibi vni in vasta illa eremo viuere videretur, ad
huc adolescens quasdam Origenis homilias, quas
ille loquebatur ad populum, transferebat. Cum
que mens variis semper cogitationibus æstuans
consuetam carnis appeteret libertatem, ad eam
edomandam eundam fratri, qui ex Hebræis cre
diderat sese in disciplinam dedit, vt post Quinti
liani acumina, Ciceronis fluuios, grauitatemq;
Frontonis, & lenitatem Plinij, alphabetum dis
ceret, & stridentia anhelantiaq; Hebraicæ lin
guæ verba meditaretur. Ibi quid laboris insum
pserit, quid difficultatis sustinuerit, quoties de
sperauerit, quoties cessauerit, & contentione di
scendi rursus incepserit, testem ipse suam, appel
lat conscientiam, pariterque Domino gratias ag
git, quòd de amaro semine literarum, dulces fru
ctus carpsit.

Cæterum ingressum in eremum tam præclara
spei adolescentem, humani generis hostis, qui cū
multis ex causis reformidare iam cœperat, & a
quo magnum sibi exitium imminere prælagiebat,
variis ac diuersis tentationū generibus aggressus
est. Et quidem in primis omnes sodales, quos se
cum eam in solitudinem duxerat, abstulit; etenim
Heliodorus, mutato proposito, ad patriam, veluti
sorori viduæ ac nepoti ex ea paruulo Nepotiano
prospecturus, remeauit. Innocentius autē & pau
lo post Hylas eo iā secundū annū in solitudine a
gente, vitæ munere functi sunt, Solus Euagrius, ex
comitibus & amicis in solatiū illi remansit; Bo
nosus namq; cū quo educatus & à pueritia hone
stis seculi artib; eruditus, quiq; in Galliarum pe
grinatione socius illi fuerat, ipse etiam solitu
dinem petiit; insulam quandā Dalmatio pelago
circumsonante naufragam; cui asperæ cautes, &

*Eius pia i
bidem exer
citiā.*

*Addiscit
linguā He
braicam.*

*Demon va
rijs tentati
onib; illi in
sidiatur.*

*Prinatur
socijs.
Epist. 1. c.
371.*

*Bonosus fr
solitarius.*

*Vapulat an-
tè tribunal
Christi,
quà Cice-
ronianus
esset.*

nuda saxa, ac ipsa solitudo terrori essent; & cum iuuenis esset apprime diues ac nobilis, contempra matre, sororibus & charissimo sibi germano, cum vno tantum Onesimo, in ea orationibus ac ieiuniis vacans manebat. Porro & ipsum Hieronymum morbis periculosissimis malignis infestauit, venerearumque cogitationum stimulos acutissimos atque perpetuos adeò potenter addidit, vt nullis eos lachrymis, nullis penitentiae doloribus extinguere posset. Cum præter alia morborum genera, ardentissima febris in medio Quadragesimæ affligeretur, iamque toto frigescente corpore exequiæ veluti morienti parati cœpissent, spiritu ad Christi raptus tribunal grauius vapulauit, quod Ciceronis lectioni die nocteque vacaret. Nulla interim vel ab astu morborum vel cogitationum ei dabatur requies; prorsus vt in media eremo, vbi feræ tantum & scorpiones, præruptæ duntaxat cautes, & plantarum solummodo diuersa videbantur genera, sibi inter choros puellarum interesse videretur. Quid verò talibus in tentationibus fortis & in Christo robotatus adolescens egerit, quàm strenuè pugnauerit, quibus ieiuniis & verberibus rebellantem carnem affligerit, quibus lachrymis & orationibus lesum Saluatorem mundi, vt se à tantis hostis impetitionibus erueret, instanter precatus sit: ab ipso met, qui talia passus est audiamus.

*Epist. 22. ad
Eustochiū.*

*Nota sancti
viri in ere-
mo vitam
durissimā.*

Q quoties ego ipse in eremo constitutus, & in illa vasta solitudine, quæ exusta solis ardoribus, horridum monachis præstat habitaculum, putabam me Romanis interesse delicijs. Sedebam solus, quia amaritudinis repletus eram. Horrebant sacco membra deformia, & squalida cutis situm Æthiopica carnis obduxerat. Quotidie lachryma, quotidie gemitus, & si quando repugnantem somnus imminens oppresserat, nuda humo vix ossa hærentia collidebam. De cibis vero & potu taceo: cum etiam languentes monachi aqua frigida utan-

da utantur, & cocti. Ille igitur ego, qui dicitur damnaueram ferarum, sæpe cheriæ ora ieiunijs, & mentis: & ante hominis solitudinem incoercibile destitutus, ad chrymis: crine tergite, tranquillitas. si cogitationum n & mihi met iratus. Sicubi concana prærupta cernebam. miserima carnis Dominus, post multos oculos, & omnibus angelorum. Post te, in odore. Vident autem lescens animus. to posse, nihilque rationibus proferat fortiores fidelis soler, & ad malum vt quem aperit superate non possidians labefactus uerfus eum Cathæreticos; qui vel altero morerent. Videlicet maximæ spei

essent; & cum
bilis, contem-
p fibi germano,
a orationibus ac
e ipsum Hiero-
malignos infe-
rum tumulos a-
poterent addi-
pœnitentiz do-
raret alia mot-
u medio Qua-
toto fugescere
ti parati cepit
tribunal grauer
ni die nocte que
i morborum vel
es; prolixus in
scorpiones, piz-
rum solum mo-
bi inter choros
id vero talibus
nisto roboratus
pugnauerit, qui-
lancem carnem
ationibus scum
hostis impetiri-
sui ab ipso met,

us, & in illa va-
ribus, horridum
abam me Roma-
quia amariudi-
membra deforma-
carnis obduserat.
tus, & si quando
presserat, nulla hu-
de cibo vero & po-
nach aqua frigi-
da ut an-

da utantur, & coctum aliquid accepisse, luxuria sit.
Ille igitur ego, qui ob gehennæ metum tali me carce-
ri ipse damnaueram, scorpionum tantum socius &
ferarum, sæpe choris intereram puellarum. Pallebant
ora ieiunij, & mens desiderij estuabat in frigido cor-
pore: & ante hominem suam carnem præmortuum,
sola libidinum incendia bulliebant. Itaque omni au-
xilio destitutus, ad Iesu iacebam pedes: rigabam la-
chrymis: crine tergebam: & repugnantem carnem
Hebdomadarum in edea subiugabam. Non erubescō
confiteri infelicitatis meæ miseriam: quin potius plan-
go me non esse, quod fuerim. Memini me clamantem,
diem crebro iunxisse cum nocte, nec prius à pectoris
cessasse verberibus, quam rediret, domino increpan-
te, tranquillitas. Ipsam quoque cellulam meam, qua-
li cogitationum mearum consciam, pertimescebam,
& mihi met iratus & rigidus, solus deserta penetrabam.
Sicubi concaua vallium, aspera montium, rupium
prærupta cernebam, ibi mea orationis locus, ibi illud
miserrima carnis ergastulum: & ut mihi testis est
Dominus, post multas lachrymas, post cælo inheren-
tes oculos, nonnunquam videbar mihi interesse agni-
nibus angelorum: & latus gaudensque cantabam:
Post te, in odorem unguentorum tuorum curremus.

Videns autem diabolus se nullo molimine ado-
lescentis animum dimouere ab arrepto propo-
sito posse, nihilque se aut morbis, aut carnis tenta-
tionibus profecisse, ad secretiores artes, quibus
fortiores fidelium animos quatere, ac decipere
solet, & ad malitiæ commenta postremo cōfugit:
ut quem aperta fronte veluti manifestus hostis
superare non posset, oculi eum tanquam amicus, in-
sidians labefactaret ac caperet. Incitauit enim ad-
uersus eum Campenses & Tarsenses, Semitianos
hæreticos; qui fidem eius impeterent, & vel uno,
vel altero modo victum iuuenem ad se pertra-
herent. Videbant enim eum adolescentem esse
maximæ spei, & qui doctrina & sanctitate Græ-

Quid egerit
in varijs tē-
tationibus
constitutus.

Cantic. 8.

Hæretici ei
insidiantur.

cos omnes, qui eas & remotiores incolebant oras, iam vinceret. Instant igitur apud eum, antres, vel vnam potius confiteatur hypostasim. Cautus ille, & ad insidias dæmonis exercitatus, se vnam, si hypostasis nomine Vsum: si verò personam intelligant, tres confiteri hypostasies asseuerat. Non contenti illi sano iuuenis responso, ipsam hypostasis nomen effragitant, vt simpliciter vnamne, an tres hypostasies in diuina credat esse natura, respondeat. Antiochena quoque Ecclesia, quæ in tres tunc partes diuisa atque disceptata erat, rapere ad se illum oppido festinabat, vnaquæque scilicet pro se pars. Meletius, inquam, Paulinus, atque Vitalis. Hi enim tres, sursum scilicet factionum Episcopi tunc erant. Ille qui eò accesserat fundatus in ea petra, aduersus quam portas inferi non præualituras Christus promiserat, vt qui Romæ fidem baptismumque susceperat, se id credere, quod Romana credit Ecclesia, constanter asseuerabat seque in ea qua natus sit fide mori velle cunctis respondit. Illi vt eruditissimum iuuenem ad se pertraherent, dicebant & sese cum Romana pariter sentire Ecclesia, vt hac voce allectus protinus succumberet. Verum ille latentes suspicatus dolos, Romam ad Damasum, qui tunc, tempore Valentis scilicet & Valentini Imperatorum, Romanam administrabat Ecclesiam, semel iterumque literas misit; obsecrans & multis eum precibus obtestans, vt quidnam credere, & cuiam in Antiochia ex tribus illis adherere debeat, nunciare dignetur.

Inter ea illi nouis quotidie calumniis eum impetentes, ea de eo in vulgus sparsere mendacia, vt, & virgines in monte Hermon degentes, ab eo coeperint vehementer abhorrere. Alij verò sub Catholicorum nomine, cum tamen schismatici essent, illum adeo acriter persecuti sunt, omni que inhumanitatis genere ita affecerunt, vt ex eremo tandem

Matth. 16.

Interrogatus, responderet se id credere quod Romana credit Ecclesia

Epist. 57.

& 58.

Consulit Romanum

Pontificem in reb. dubijs.

a. Ad has scribit Epistolam cuius initium.

tandem eiecerint. Epistola ad B. Mar-
ra ait: Versa cogor
hoc hominum: quac
permitit patrias? Ho
cient: primaq; vetu
de gentili poetâ sum
non seruat, pacem sa
cui vocor, Homonipho
ana impietatis argu
gras, perfellatq; per
ab Arianis, merito
arguunt fidem, ori
placet, hæreticum m
pro, id est cum Dan
fra: Quotidie expo
Confiteor, vt volu
dunt. Vnum tantu
cedo. Abruperunt p
mos fratres. Ecce d
melius esse dicentes
talibus Christianis
imbecillitas, & h
do fugerem; verum
ueniat, obsecro, vt
datur hospitium:
Domini est terra &
lum, propter illos
beant, possideant.
Mausiac autem
tur, quadrien
ritate sese exerce
diis, modò orat
monachis & ana
inuisens: sed d
fluens, vt inde di
verò ibidem an
mentarium in

incolebant o-
apud eum, an-
t hypostasim.
exercitatus, se
si verò perso-
stases assensu
s responso, i-
e, vt simplici-
ditina credat
a quoque Ec-
clesia atque di-
do festinabar,
Meletius, in-
enim tres, su-
anc erant. Ille
tra, aduersus
uras Christus
aptissimumque
na credit Ec-
in ea qua na-
dit. Illi vt eru-
rent, dicebant
Ecclesia, vt hac
t. Verum ille
ad Damasum,
& Valentinia-
rabat Ecclesi-
obsecrans &
quidam cre-
us illis adha-

nnis eum im-
ere mendacia,
gentes, ab eo
verò sub Ga-
schismatici es-
ent, omni que
t, vt ex cremo-
randem

randem eiecerint. Explicat hæc omnia ipsemet in
Epistola ad B. Marcū * Celedensē, vbi inter cæte-
ra ait: Versu cogor clamare vulgato: Quod genus
hoc hominum? quaque hunc tam barbara morem
permitit patria? Hospitio prohibemur arena: Bella
ciant: primaq; vetant consistere terra. Quæ iccirco
de gentili poeta sumpsimus, vt qui Christi pacem
non seruat, pacem saltem discat ab ethnico. Hæreti-
cus vocor, Homousion prædicans Trinitatem. Sabelli-
ana impietatis arguor, ires subsistentes, veras, inte-
gras, perfectasq; personas indefessa voce pronūcians. Si
ab Arianis, merito: si ab orthodoxis, qui huiusmodi
arguunt fidem, orthodoxi esse desierunt. Aut, si eis
placet, hæreticum me cum Occidēte, hæreticū cū Ægy-
pto, id est cum Damasio Petroq; condemnent: & in-
frā: Quotidie exposcor fidē, quasi sine fide renatus sim.
Confiteor, vt volunt, non placet: subscribo, non cre-
dunt. Vnum tantum placet, vt hinc recedam. Iam iā
cedo. Abruperunt partem à me anima mea, charissi-
mos fratres. Ecce discedere cupiunt: immo discedunt
melius esse dicentes, inter feras habitare, quam cum
talibus Christianis. Et ego ipse nisi me & corporis
imbecillitas, & hyemis retineret asperitas, iam mo-
do fugerem; verumtamen dum vernum tempus ad-
ueniat, obsecro, vt paucis mihi mensibus eremi conce-
datur hospitium: aut si hoc tardum videtur, abscedo.
Domini est terra & plenitudo eius. Ascendant soli cœ-
lum, propter illos tantum Christus mortuus sit: ha-
beant, possideant, glorientur.

Mansit autem in ea solitudine toto, vt scribi-
tur, quadricennio, incredibili quidem vitæ auste-
ritate sese exercens, & omne tempus modò stu-
diis, modò orationibus impendens; nunc ab aliis
monachis & anachoretis inuisus, nunc alios ipse
inuisens: sed & tantis spiritualis vitæ deliciis af-
fluens, vt inde discessisse sæpè pæniterit. Scripsit
verò ibidem annos iam natus plus minus 30. Cō-
mentarium in Abdiam Prophetam, & Pamina-
chio

Charta exi-
guitas Epist.
39. Epistol.
77.
* Chalci-
densē.

Multa pati-
tur a pseu-
do Christi-
anis.

Psal. 23.

*Visit Anti-
ochiam ut
monachus.*

*Ordinatur
illic presby-
ter.
Epist. 61.*

*Gregorius
Nazianze-
nus Episco-
pus Constā-
tinopol. eius
præceptor.*

*Concilium
Roman. ce-
lebratur.*

chio dicauit; quem tamen post alios triginta an-
nos, cum minus placeret emendauit. Egressus ab
eremo, vel verius hæreticorum persecutionib. in-
de electus, Antiochiam Hierosolymamq; iuuenis
iā repetiit. Adhæsit autem Antiochiæ ex tribus il-
lis qui tunc illam diuexabant Episcopis, Paulino;
quod ita à Damaso, ad quem ea de rescripserat,
iussus fuerat. Neque tamen ibi consistens, mona-
chi aut solitarij hominis professionem omisit. Nā
etsi loca vel discendi, vel silentio & quieti vacan-
di causa sæpius mutaret, ipsum tamen monachi
animum non mutauit; sed literis & precibus sem-
per intentus familiarem hominum congressum,
quoad fieri potuit, semper deuittauit.

Cæterum Antiochiæ triginta plus minus an-
norum vir ad presbyterij dignitatem à Paulino e-
uectus est sanè inuitus, ea tamen conditione vt
nulli adstrictus esset Ecclesiæ; quippè qui sic con-
sentiret in clerum asciri, vt tamen nollet deferere
esse monachus, sed pro animi arbitrio liber, quo
vellet pergeret: nec vnquam passus fuerit alicui
adscribi titulo. Neq; semper Antiochiæ, sed partim
etiam Hierosolymæ, in agris tamen & solitudini-
bus, versatus est; immò & tunc ab eo Bethleë ele-
cta & habitare cœpta. Sed & hoc tempore Con-
stantinopolim quoque contendit, vt Gregorium
Nazianzenum, doctrinæ & sanctitatis fama cele-
berrimum audiret; quem & idcirco præceptorem
suum meritò gloriatur. Apud quem existens tra-
ctatum de visione Isaïæ conscripsit, Imperij habe-
nas Theodosius senior adhuc moderabatur, & A-
postolicam sedem Romæ administrabat Damas-
sus; cum ob alias, tum Antiochenæ præcipuè
Ecclesiæ dissensiones, oēs Occidentis Orientisq;
Episcopi Romæ euocantur. Accesserunt inter ali-
os ed Paulinus Antiochiæ (à quo presbyter ordi-
natus fuerat Hieronymus) & Epiphanius Salami-
næ, Episcopi; ambo viro sancto amici, & arcto spi-
ritus

ritus vinculo copula-
& magni nominis
tim quod Damaso
Antiochenis dissidi-
ditus esset; & forte
fuit, literæque In-
tem Romam veni-
gressus, cœpit reui-
nutritus, edoctus &
postolorum marty-
er, cum à grammat-
dus obire solebat,
um olim condiscip-
res ex facie, tum e-
ria postea sibi fa-
quàm charus, &
incredibile. Nou-
eremo degentem
sæpè ad eum mis-
mo, Antiochiæ pr-
tem; vt qui ei mu-
epistolæ & quæst-
bat; nouerat ex in-
bitare, & mira a-
tur ex Vrbe ad eu-
promittendo viro
tronæ castæ illu-
sbyteri possunt; a-
comitas & viban-
iam viderit pueri
petiisse, quod a-
vitam audierit, &
ora, Commenda-
tatem; aliquis or-
in eo linguarum
rum admiratur
pariter prædicar-
ter solus Hieron-

ios triginta an-
uit. Egressus ab
secutionib; in-
venit; iuuenis
hic ex tribus il-
copis, Paulino;
de re scripserat.
nolens, mona-
nem omisit. Nā
& quieti vacan-
amen monachi
& precibus sem-
congressum,
uit.

plus minus an-
em à Paulino e-
n condicione vt
pè qui sic con-
nollet deferere
rio liber, quo
us fuerit alicui
chi; sed partim
en & solitudini
eo Bethleē ele-
tempore Con-
vt Gregorium
tatis fama cele-
d præceptorem
em existens tra-
Imperij habe-
erabatur, & A-
strabat Dama-
enæ præcipue
entis Orientis;
Terunt inter al-
presbyter ordi-
hianus Salami-
nici, & arcto spi-
ritus

xirus vinculo copulati; quibus visum est Latinum Venit Ro-
& magni nominis iuuenem secum ducere: præfer- mā cū Pau-
rim quod Damaso multis ex causis notus. & de lino Antio-
Antiochenis dissidiis apprimè instructus & cru- chia & Epi-
ditus esset; & fortè ipsemet Damascus eum accer- phantio Sa-
fuit, literæque Imperiales inuitum ac reniten- lamina E-
tem Romam venire coegerunt. Igitur Urbem in- piscopis.
gressus, cœpit reuifere loca, in quibus à pueritia
nutritus, edoctus & baptizatus fuerat; reuifere A-
postolorum martyrumque templa, quæ olim pu-
er, cū à grammaticæ ludo vacaret, venerabun-
dus obire solebat. Inuenit hic Pammachium, su-
um olim condiscipulum; inuenit alios, tum vete-
res ex facie, tum ex sola sanctitatis & doctrinæ fa-
ma postea sibi factos amicos. Damaso autem
quàm charus, & quàm dilectus fuerit, dictu est
incredibile. Nouerat enim iuuenem iam tunc in
eremo degentem, ex literis & tractatibus, quos
sæpè ad eum miserat; nouerat & egressum ab ere-
mo, Antiochiæ primū, mox Bethleem manen-
tem; vt qui ei munera sæpè mittere, & qui ab eo
epistolas & quæstionum solutiones recipere sole-
bat; nouerat ex ingenti fama, quæ de eius vitæ pro-
bitate, & mira abstinentia ferebatur. Concurri-
tur ex Vrbe ad eum vndique, & vterque sexus in
prometendo viro secum acriter certat. Non ma-
trone castæ illum dimittere, non ciues, non pre-
sbyteri possunt; aliis sanctitas, aliis doctrina; aliis
comitas & vrbinitas placent. Ille, quod Romæ
iam viderit puerum tunc optimæ spei, animo re-
petit; ille, quod austeram in eremo ab eo exactam
vitam audierit, attentè vultus contemplatur &
ora. Commendat in eo aliquis presbyterij digni-
tatem: aliquis orationis prædicat puritatem; hic
in eo linguarum scientiam; alter sacrarum litera-
rum admiratur cognitionem; pariter suspiciunt,
pariter prædicant, & extollunt omnes; & breui-
ter solus Hieronymus inuenitur, in quo omnium
oculi,

Visitat loca
sacra Romæ.

Magno stu-
dio colitur à
Romanis.

oculi, omnium defigantur obtutus: & in que vñe
torius cleri populi que vota suspirent.

Porrò Damasus videns sibi, velut alterum pau-
lum Petro adiutorem in Urbem venisse, remissis
ad sedes proprias Episcopis, Hieronymum, vt si-
bi in Ecclesiasticis causis inferuiret, & partē Pon-
tificij oneris sustineret, secum retinet; res fidei &
opera Roma. omnes quæstiones religionis, ei, vt inde quaque
doctrinissimo & maxime orthodoxo mandat. Cui
functioni strenuè viriliterq; vir sanctus insistens,
non propterea arctam suam viuendi, & in precib.
quotidiè corā Deo assistendi omisit consuetudi-
nē. Et quia presbyteri munere insignitus erat, in-
cruentum Christi sacrificium, quod in cruce pera-
ctū fuit, Deo pro salute omnium iugiter offerebat.

*Affidus in
celebratione*

*Casula &
Calix S.
Hieronymi
Roma asser-
uantur.*

*Eius Res ge-
stia Roma.*

Nouit hoc Roma, quæ diu sacrificij seruauit casu-
lam, & adhuc eius calicē seruat, populoq; reuerē-
ter in memoriam tanti viri ostentat. Quin & cū in
vindicando Dei honore, & Ecclesiæ pulchritudi-
ne asserenda nemini cederet, tum cuncta Ecclesiæ
munia vt honestè ac sanctè peragerentur effecit:
quicquid etiam boni vel Antiochiæ (à qua Petrus
Apostolorū Princeps Romam venerat) vel Hiero-
solymæ (vbi Ecclesiam quoque idem fundauit, &
Iacobo gubernandam postea reliquit) esset: vt
Romæ quoque (vbi Petri sedes manet) observa-
retur procurauit.

Longum nimis foret alia omnia singulatim hic
referre, quæ toto triennio, quo Romæ ipsum mo-
rari contigit, ad decorem & vtilitatē vniuersalis
Ecclesiæ fecit, ordinauit atque cōscripsit. Et qui-
dem inter alios exantlatos labores, Heluinium
atque Louinianum impurissimos homines ac vir-
ginitatis hostes acerrimos egregiè compescuit, ac
luciferianos confutauit. Paulinianum adolescen-
tem fratrem suū, qui post eius in Syriā secessū natus
fuerat, in urbē aduocauit, vt eū meliorib. literis &
sanctioribus pariter moribus imbueret. Præterea
multos vitiiis & scelerib. arctissime vinctos con-

*Hæreticos co-
pescuit.*

*Multos Ro-
ma cōuertit.*

uertit, & inatras
xit propofitū. In
la, Albina, Marcell
ceteris præstanti
mater. quæ mutata
& sanctioris vitæ p

Cū tot hæc ac tā
& omnium ore di
maretur, clerici (q
ta) in quorum vit
laici, quos sæpè re
debarur, exēplo sa
tidie, & villiores re
here cōspētur, ca
diuites matronas
sanctioris vitæ pr
mam explende li
tus est, quò facili
gerulus, qui se ne
Paula vel vidisse,
processit, vt vili
super ea re exami
le, quod prius di
tormentis, quem
mauerat, Mortu
occasionem regr
Pontificis morte
cutione commo
sanctorum comi
portu confendi
Peloponēsi pron
lescentem fratre
lens, Hierosolym
em. Non multo
& Melania Mar
mitara virginib
uigationē secur
appulit; deinde

uertit, & inatronas plurimas ad sanctioris vitę duxit propositū. Inter quas Marcella, Melania, Ascella, Albina, Marcellina, Felicitasq; celebratur; sed ceteris præstantior Paula Eustochij & Blesillę mater: quę mutata veste monasteriū est ingressa, & sanctioris vitę propositū præclare adimpleuit.

Cū tot hæc ac tāta vir sanctus Romę perageret, & omnium ore dignus summo Pontificatu acclamaretur, clerici (dō mortalium vita semper incerta) in quorum vitia ille sæpē inuectus fuerat, & laici, quos sæpē reprehenderat, & quod durius videbatur, exēplo sanctioris vitę & offuscabat quotidie, & viliores reddebat. Hieronymi famę detrudere cœperūt, capta occasione, quod nobiles ac diuites matronas lucri & amoris inhonesti causa, sanctioris vitę prætextu deceperat, & Hierosolymam explendę libidinis gratia ducebat. Subornatus est, quod facilius res crederetur, quispiā rumigerulus, qui se nescio quid inhonesti de sancto cū Paula vel vidisse, vel audisse assereret: eoq; factum processit, vt vilis ille hominū capus quæstionib; super ea re examinandus subiiceretur. Negauit ille, quod prius dixerat, & in fontem clamauit in tormentis, quem antea tanquam scelestum infamauerat. Moritur interea Damascus. Hieronymus occasionem regrediendi Hierosolymam, cū ex Pontificis morte, tum ex impia hominum persecutione commodē nactus, relicta Roma, magna sanctorum comitāte caterua, nauem in Romano portu conscendit, & per Sicilię & Italię fauces, Peloponēsi promōtoria, & Cyprū nauigans, adulescentem fratrem secū ducens, Antiochię appellens, Hierosolymā & suā latus reuertitur Bethleem. Non multo post Paula eum Eustochio filia, & Melania Marcellini Consulis nepte, multis comitata virginibus eō aduenit. Nā Hieronymi nauigationē secuta, post Cyprum Antiochię primū appulit; deinde sancta Palestinę terra lustrata, Bethleem

Multos patitur Romę vir sanctas obrectatores.

Hieronymi fama ab æmulis eius detrahitur.

Relicta Roma, Bethleem reuertitur.

*S. Paula cū
Eustochio
& alijs vir-
ginibus eum
sequitur.*

*Qua ibi a-
discārit.*

Epist. 112.

*Sanctissimā
auit in
Bethleem
vitam.*

Bethleem, ibi perpetuò Christi militiæ inserui-
tura, contendit. Mansit autem ibi per triennium
satis angusto hospitio: quousque latius sibi su-
isque virginibus extruxit monasterium. Condi-
dit etiam & aliud; vbi Hieronymus & viri dege-
rent, & diuersorium hospitibus ad ea loca pietat-
is & religionis ergò confluentibus. Erat enim
Paula diuitiis inclita, & Nicopolis in Actiaco li-
tore posita, ad eius, veluti quæ ab Agamemnone
descendebat, possessionem maximè pertinebat.

Ipse autem Hieronymus, qui vsque ab adole-
scentia monachi egerat vitam, die noctuq; studiis
nunc legendo, nunc scribendo, vacabat, & cum a-
liis fratribus in monasterio labore desudabat; vi-
uebat in paupertate; & (vt Ruffinus ipse testatur)
pecunias nec habebat, nec habere volebat, sed te-
nui victu, vestituq; contentus in cellula latebat:
sacerdotiū nec ambiens, nec humilitate damnata
Episcopatum auro redimere festinans. Hospitio
omnes tanta benignitate excipiebat, vt etiā pedes
illis lauaret; solos detestans hæreticos; quos in-
rantū persequabatur, vt corā eo hæreses, ve-
luti corā sole nebulæ, euanescerent. Sanctam i-
gitur in sua Bethleem rursus inchoans vitam, &
veluti nouus quidam miles ad certamina labo-
resque confurgens, corpus ieiuniis macerare: mē-
tem studiis, spiritum pascere oratione. Vbi oratio
deficit, lectio: vbi lectio, oratio incipit. Somnus
non ad delicias, sed ad naturæ caputū necessitatē;
in duro non in mollibus, cubat: & vili pallio, non
precioso ac nitido tegitur indumento. Ex ore ni-
hil, nisi sanctum, nisi castum procedit; quodcumq;
ex eo audieris, Christi sermo est: & in ipso quoque
silentio Deum loquitur. Sed præter omnem tam
animi, quam corporis sanctitatem puritatemque,
quibus veluti præclara lux quædam mundo irra-
diat, studiis, nunc aliquid vertendo, nunc commē-
tando, incumbit; summa contentione in eo ela-
borans;

borans, vt extirpat
à perfidorum insid-
persus, nihil non
remitit, sed & Did-
lim Athanasio & A-
que ob doctrinæ m-
vt & eum videret,
habebat, ab eo solu-

Reuersus verò a
rosolymam & Beth-
bore & impendio
nina, Hebræum pr-
bare enim ille Iudæ-
mi, qui in tenebris
à Iudæis resciretur
leem veniens Hie-
nim pretio eum,
Hisce studiis acrite
ineptè quā imp-
misso Christo, seq-
lectionibus; pulch-
pisse existmans, s-
ret: Non hunc, sed B-
olores anser obtr-
ctorumque homin-
Sed vir sanctus nil
Ecclesiæ, eius ling-
rum librorum re-
hoc studium omi-
ruditiisimam om-
vt cuncta illius l-
Scriptura memini-
quod absens audi-
Crescebat hoc
nasterium; quoc-
dem degentibus
tus tamen vndic-
chorum erat cor-

borans, vt extirpatis cunctis hæresibus, Ecclesiam à perfidorum insidijs liberet. Canis iam totus aspersione, nihil non modo ex studiorum assiduitate remittit, sed & Didymum illum Alexandrinum olim Athanasio & Antonio admodum charum, atque ob doctrinæ magnitudinem celeberrimū adit, vt & eum videret, & dubiorum, quæ in Scripturis habebat, ab eo solutiones audiret.

Epist. 65.

Reuersus verò ab Alexandria, rursusque Hierosolymam & Bethleem suam repetens, magno labore & impendio Barrabanum, seu verius Barhanina, Hebræum præceptorem noctu audit. Timebat enim ille Iudæos: proptereaque instar Nicodemi, qui in tenebris Christum adiit, clam, ne factum à Iudæis resciretur, hoc est, noctu tantum, Bethleem veniens Hieronymum edocebat: magno enim pretio eum, vt illuc accederet, conducebat. Hisce studijs acriter intento, Ruffinus non minus ineptè quàm impiè obijciebat, quòd Barrabam, dimisso Christo, sequeretur, & Iudaicis incumberet lectionibus; pulchrè sibi ex Euangelio lusum accepisse existimans, si cum Iudæorum populo clamaret: Non hunc, sed Barrabam; vir ipse, qui velut inter olores anser obtreperet, & semet sanctorum, doctorumque hominum numero auderet immiscere. Sed vir sanctus nihil ea Ruffini motus calumnia, vt Ecclesiæ, eius linguæ adiumento genuinas sacrorum librorum relinqueret versiones, non modò hoc studium omisit, sed etiam cum Hebræorum eruditissimis omnem Palæstinæ terram circumiuit, vt cuncta illius loca, situs ac regiones, de quibus Scriptura meminit, proprijs collustraret oculis, & quod absens audierat, præsens videret.

Crescebat hoc eodem tempore in Bethleem monasterium; quod licet pro viris virginibusque ibidem degentibus satis capax esset habitaculum, tantus tamen vndique ad ea loca pietatis causa motorum erat concursus, vt diuersorum magis amplum

Magno studio perdiscit linguam Hebræam. Ioan. 3.

Calumniatur hoc eius studium Ruffinus.

Matth. 27. Luca 23.

Multum sub eo crescit monachorum numerus.

plum Hieronymus ædificare cogitauerit. Mittit propterea Paulinianum sibi germanum in patriam, iam à Gothis vastatam, vt semirutas villulas, quæ barbarorum effugerant manus, & parentum communium venderet census. Quod cum præstitisset, Palæstinam reuersus est.

S. Hieronymum falso à Ruffino tanquam Origenista diffamatur.

Hoc tempore inimicitia, quæ olim erant ex causa fidei cum Ruffino, & sopita, non extincta fuerant, in apertas contumelias eruperunt. Dum enim ille Hieronymum secum in hæresis suspicionem, veluti Origenista esset, trahere suis præconijs conatur, & vir sanctus se ab huiusmodi infamia extricare cunctis viribus quærit, necesse fuit aperte in hostem procedere, & amicitiam ab adolescentia cum Ruffino contractam, religionis causa penitus scindere. Insurgit propterea acriter vir sanctus in Ruffinum, & cunctis viribus insidiantem sibi præterit hostem; & non tantum in refellendis falso vitæ obiectis criminationibus, quàm in abigenda à se hæresis infamia occupatur; tantaque indignatione huius materiam defensionis suscepit, vt stylum, iam ob omissa à multis annis gentilium literarum studia languentem, & propter Hebraicæ linguæ barbariem quandam vitiatum, quasi tunc à rhetorum schola egressus esset, ita ornate acuteque exacuerit, vt Ruffinus postea ne inter doctos quidem haberi cœperit.

S. Augustinus scribit S. Hieronymo.

ad oraculum vndiq; concurrebatur) & se Hieronymi comparatione tanquam nouum quendam in Ecclesiasticis studijs militem esse cognoscens, contrahendæ amicitia causa ad eum scribere incipit; inter-

Interrogans ab eo mo detulit, vt se libros dicauerit; & quæ sunt de origine propter locorum disproficisci ad discendum misit ad eum, qui multa ab Hieronymo & Profuturum quod Profuturus morte puit.

At non solum Aobis senem venereteream eum inuissit; mansissetque, Præter studiorum tidie aduenienterbat, tanta charitatuaret. Ad decrepam venerat ætate studijs remittens, quàm ad legendum rat in corpore, iei spiritus, tantum vni deerat, supplebatatio mentem nem à corporeis quandam à nexilum spectare ac propinquabat, ita vt mortem, de ad cælestia, à cadlutionem, in emembra, sed aniam casuro, mebatur; nec illi, vnectute animus porcum onus o

tauerit. Mittit
nanum in pa-
emirutas villu-
anus, & paren-
Quod cum pre-
erant ex cau-
extincta fue-
erunt. Dum e-
erelis suspicio-
e suis preconij
smodi infamia
ecesse fuit aper-
am ab adolesce-
tionis causa pe-
acriter vir san-
us insidiantem
in refellendis
s, quam in abi-
ur, tantaque in-
onis suscepit,
nnis gentiliū
oppter Hebraicā
um, quasi tunc
a ornatē acutēq;
ter doctos qui-
Ecclesiam Ana-
um, cui postea
in Africa Hip-
gustinus, suz-
biq; spargebat.
n senis per totū
eum .n. veluti
& se Hierony-
m quendam in
gnoscens, con-
tribere incipit;
inter-

Interrogans ab eo quādam; tantumque Hierony-
mo detulit, vt scripta sua illi discutienda miserit;
libros dicauerit; & quæstiones aliquot, præsertim
quæ sunt de origine animæ, ab eo petierit; & quia
propter locorum distantiam & animarum curam
proficisci ad discendum in Bethleem non poterat,
misit ad eum, qui sua vice quærent, & discerent
multa ab Hieronymo, Paulum Orosium, Alipium,
& Profuturum quondam presbyterum; qui tamen
Profuturus morte præuentus, eo peruenire non po-
tuit.

At non solum Augustinus, sed totus terrarum
orbis senem venerabatur. Seuerus Sulpitius pro-
pterea eum inuifit: & sex mensibus cum eo man-
sit; mansissetque, vt ipse ait, perpetuo, si potuisset.
Præter studiorum & orationis occupationem, quo-
tidie aduenientes ad ea loca Christianos excipie-
bat, tanta charitate, vt pedes etiam singulorum la-
uaret. Ad decrepitam & vltimam propemodum
iam venerat ætatem, cum nihil quidquam operæ à
studijs remittens, non minus ad orandum alacris,
quàm ad legendum promptus surgebat. Mirum e-
rat in corpore, ieiunijs & ætate consumpto, tantum
spiritus, tantum vigere fortitudinis. Quod corpo-
ri deerat, supplebat animus, & sacrarum rerum me-
ditatio mentem quotidie recreabat. Videres homi-
nem à corporeis vinculis absolutum, veluti auctem
quandam à nexibus expeditam, nihil aliud nisi cæ-
lum spectare ac petere; & quanto magis morti ap-
propinquabat, tanto plus in eo spiritus excitabatur;
ita vt mortem, demigrationem quandam à terrenis
ad cælestia, à caducis ad æterna, non naturæ disso-
lutionem, in eo crederes. Languiebant quidem
membra, sed animus vigeat; & in corpore iam exanilatos
iam casuro, mens semper cælestia cogitans excita-
batur; nec illi, vt cæteris euenire solet, vnà cum se-
nectute animus frigescerebat: sed citò tanquam cor-
porum onus depositurus, alacrior ad finem ten-
debat.

*Studium ho-
spitalitatis
in S. Hiero-
nymo.*

*Post multos
exanilatos
labores, le-
tus ad pa-
triam cæle-
stem aspira-*

ssf a

debat.

debat. Sciebat se cursum suum benè peregrisse, fidem seruasse, & in omnibus vt strenuum militem sub Christo duce fecisse stipendia. Propterea ad coronam illi repositam, lætus gaudensque properabat: & veluti imbris multis ac procellis exagitatus, oppressusque viator, æternum quietis, quo se reciperet, tectum optabat; & post bellorum turbines, & varias mundi pelagi iactationes, quietum cælorum portum ingredi, & amœnum hortum incolere desiderabat; & quò magis se illi appropinquare cernebat, eò lætior incedebat.

*Incidit in
infirmi-
tatem.*

Igitur vir sanctissimus cœlestibus semper æstuans cogitationibus, in leuẽ tandem incidit febriculam; quæ illum iam in carne sua præmortuum dum diuexaret, reputabat animo, mundi, quas pertransierat, miseras omnes; quibus tempestatibus iactatus, quibus persecutionibus exagitatus fuerit; quomodò in hac vita nihil certum, nihil beatum inueniretur. Orbis dominam concidisse Romam, vrbes potentissimas redactas in cinerem considerabat. Quid non exire ex his miserijs, & in amplexus sponsi volare ille cuperet? quid non corporis abiecto carcere, expeditum in cælum tendere? Aderant iuxta eum monachi, & Christo dicatæ virgines, & ex varijs sanctorum locorum vndique, qui ad talis viri exitum confluerant, homines; quos omnes ille læto & alacri vultu ad humilitatem, patientiam, charitatem, cæterasque hortabatur virtutes; & lamentantes, nè sibi cælestem inuiderent patriam, precabatur; quando se nihil aliud optasse semper aiebat, quàm ad eum peruenire diem, vnde illi ad cælestem beatitudinem aditus daretur.

*Obdormit in
Domino.*

His & huiusmodi verbis sanctos omnes, qui aderant, postquam est adhortatus, versus ad sponsum, quem sibi iam adesse videbat, illi spiritum suum placidissimè reddidit: multis claris miraculis. Humatus in Bethleem fuit, exequijs illi ex Christiana religione, ritè antea celebratis. Transla-

tus

tus inde postea Ro-
uatoris nostri præ-
quo præceptoris e-
agitur. læcet autem
nio maior, & quon-
Exquilias; propri-
altari, vbi sacra
clesia S. Mariæ Ma-

Ceterum quocum-
nem tanquam ab-
uerà à Gerasimo
nius) hieroglyphi-
cius, quasi leoni
Syriæ solitudine
ter eximia ea op-
ria alia insignia
Plura quoque ex
virovum quiden-
li, Augustini &
ter & mendacite-
giæ Tom. 4.
tur: super

FIN

Finis
igitur
semper

peregisse, fidem
militem sub
terea ad cor
ue properabat:
lis exagitatus,
is, quo se reci-
dum turbines,
quietum calo-
portum incolere
ropinquare cer-

emper æstuans
incidit febricu-
mortuum dum
quas pertran-
estibus iacta-
tus fuerit; quo-
l beatum inue-
Romam, vires
considerabat.
in amplexus
n corporis ab-
tendere? Ade-
o dicat virgi-
yndique, qui
omines; quos
amilitatem, pa-
rtabatur virtu-
ia uiderent pa-
il aliud optasse
ire diem, vnde
daretur.

s omnes, qui
uersus ad spon-
illi spiritum
clarus miracu-
exequijs illi ex-
bratis. Transla-
tus

XXX. SEPTEMBRIS.

1033

tus indè postea Romam est, vnà cum Christi Sal-
uatoris nostri præsepio 7. Idus Maij, eo scilicet die, Hieronymi
quo præceptoris eius Gregorij Nazianzeni festum cum præse-
agitur. Iacet autem beatissimus vir omni præco- pio Domini,
nio maior, & quem cuncta suspirent secula, super Romam
Exquilias; proprio ei iuxta Præsepe Domini erecto *translatum.*
altari, vbi sacra adhuc eius seruatur tunica, in Ec- *Tunica eius*
clesia S. Mariæ Maioris. *Rome asser-*
uatur.

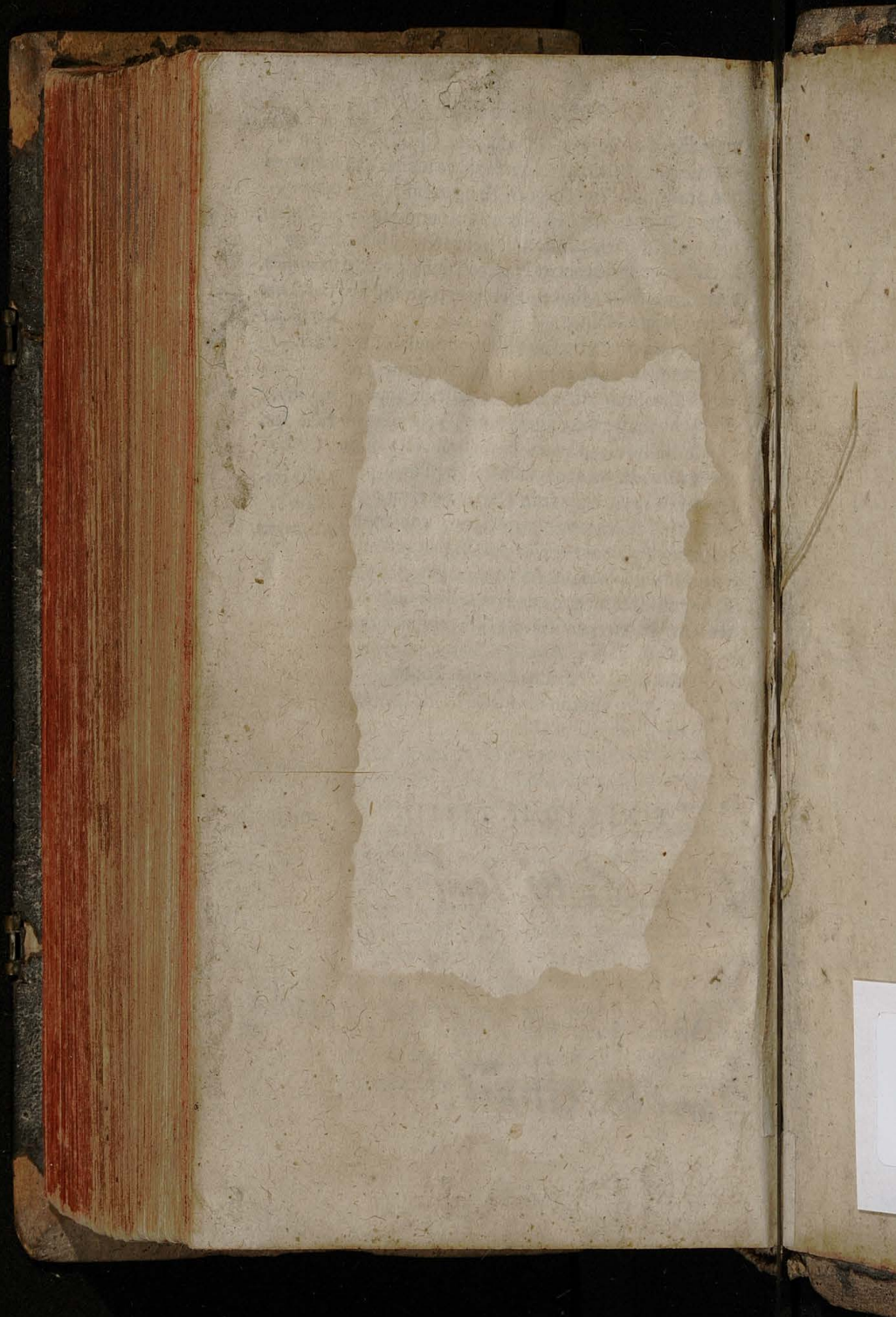
Ceterum quod viro sanctissimo antiquitas Leo-
nem tanquam ab eo curatum adpinxit (cum id re-
uerà à Gerasimo Abbate actum testetur Sophro- *Cap. 107.*
nius) hieroglyphico significauit, vehementem *Præo Spir.*
eius, quasi leonis, in hæreticos rugitum, vel vastam
Syriæ solitudinem quam inhabitauit. Porro præ- *Multa con-*
ter eximia ea opera, quorum Catalogus extat, va- *stata de S.*
ria alia insignia, quæ interciderunt, conscripsit. *Hieronymo.*
Plura quoque extant de eius vita & rebus gestis, sub
virorum quidem clarorum nomine, Eusebij, Cyril-
li, Augustini & incerto quodam auctore impuden-
ter & mendaciter conficta; quæ cum prolixè & egre-
giè Tom. 4. & 5. Annal. C. Baron. refuten-
tur: superuacaneum duximus eorum
vltèrius hic memi-
nisse.

FINIS TOMI TERTII.

Finis Tertij Tomi

Igitur Per Sanctissimum celestium
semper eternas

Biblioteka Jagiellońska

stdr0029886

